

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

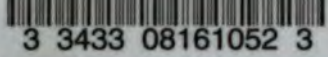
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

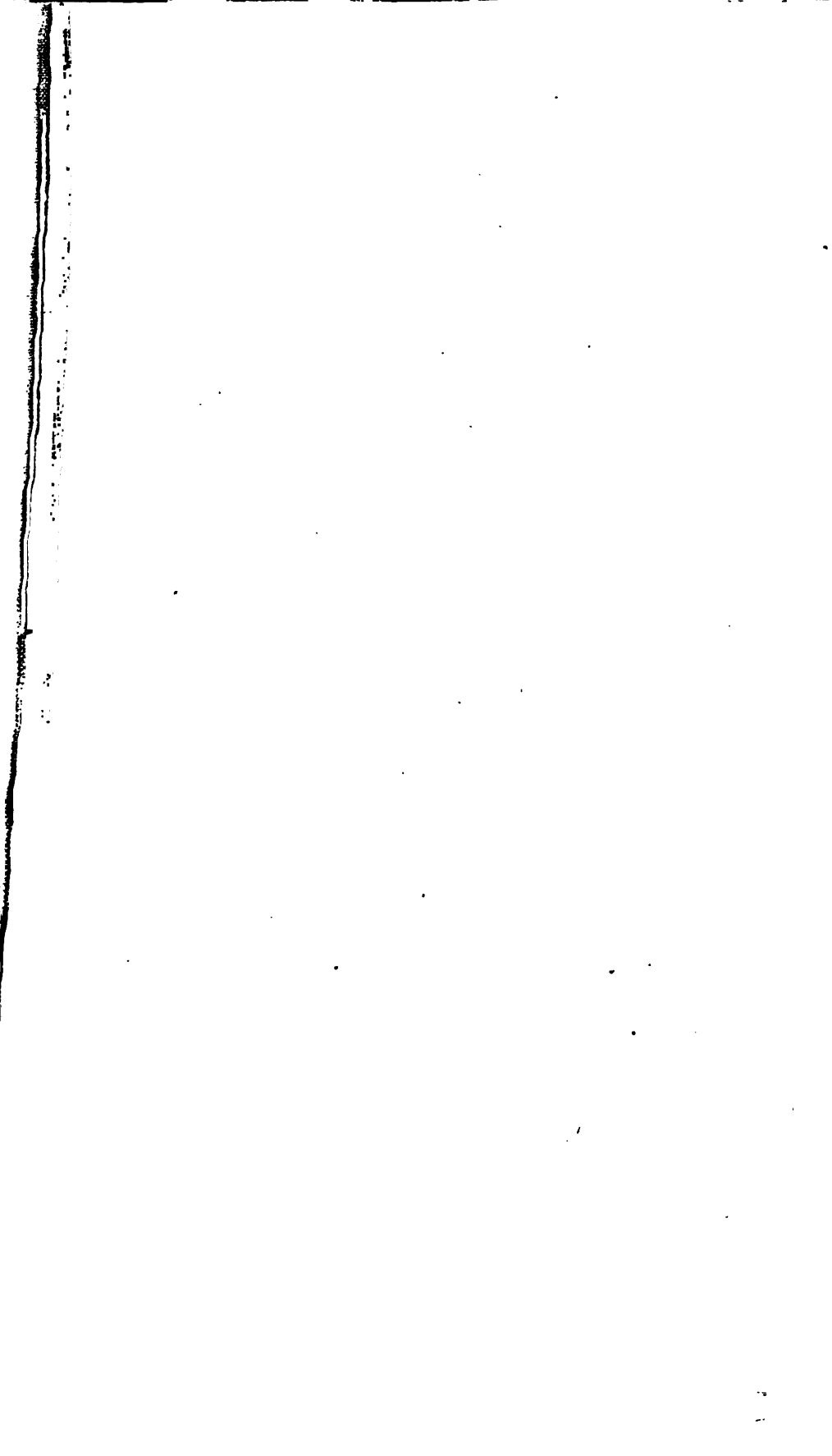

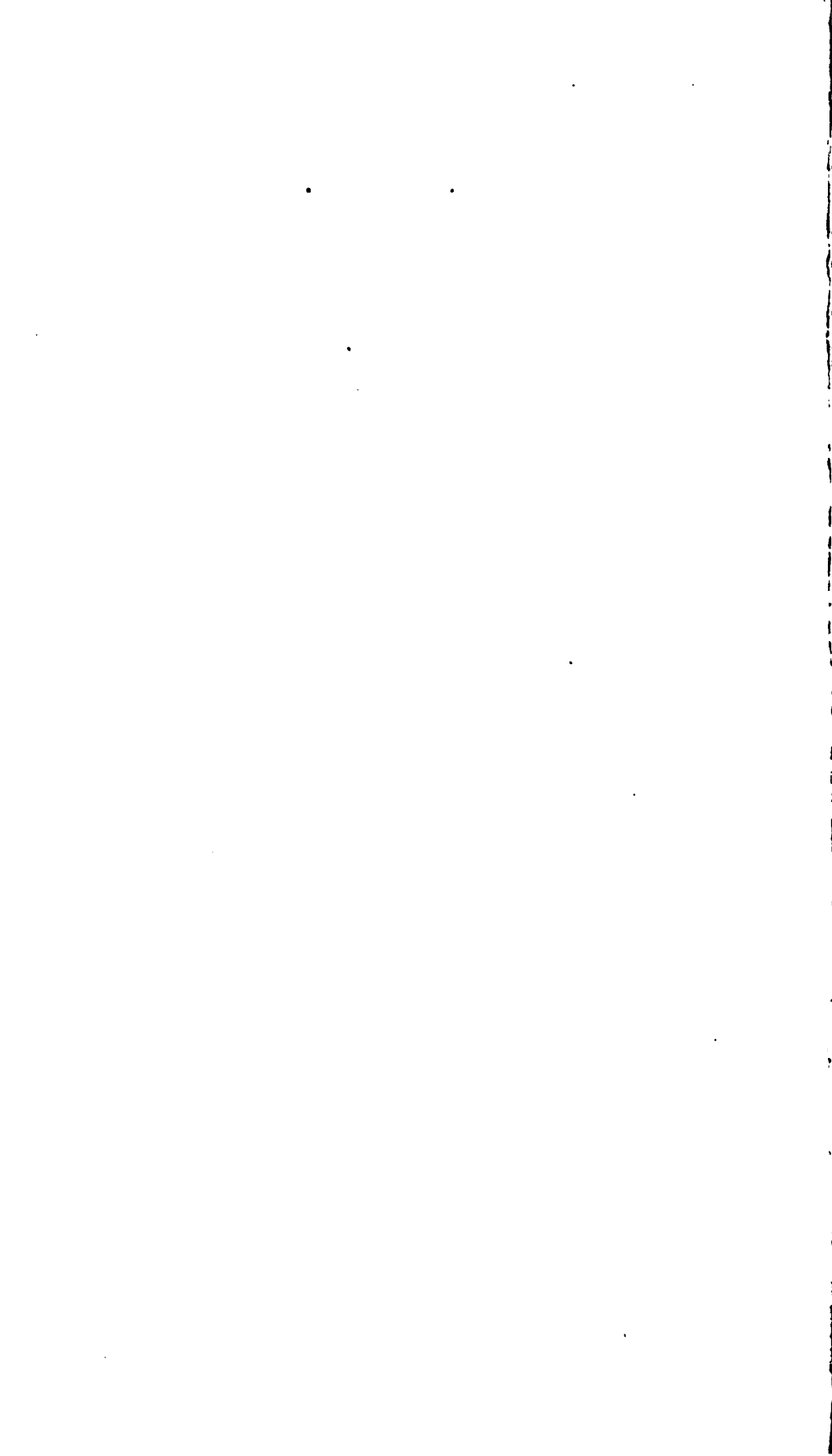
3 3433 08161052 3

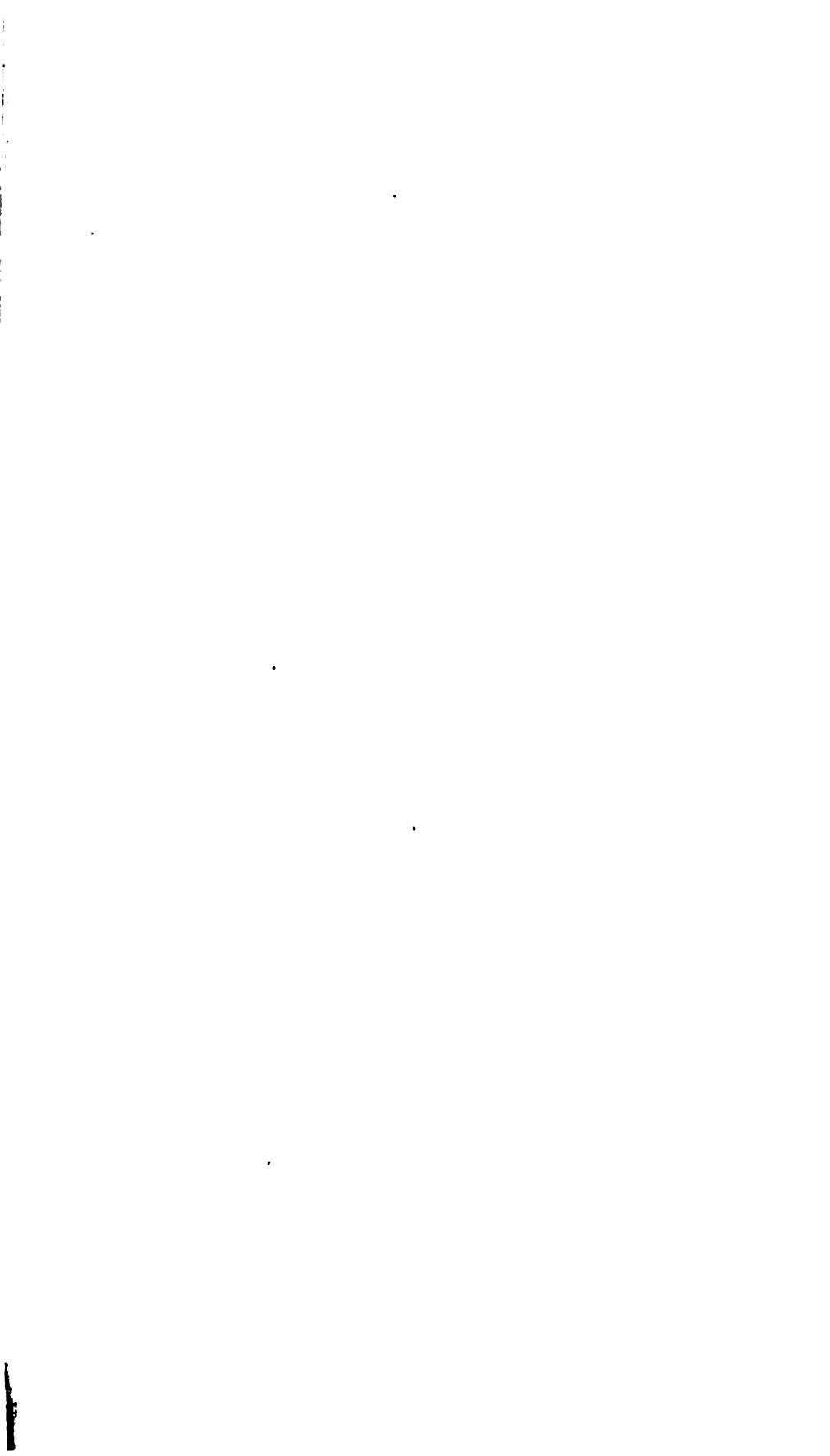
LENOX LIBRARY

Durckinch Collection.
Presented in 1878.

Isack & Dugckinck.
New York 1850.

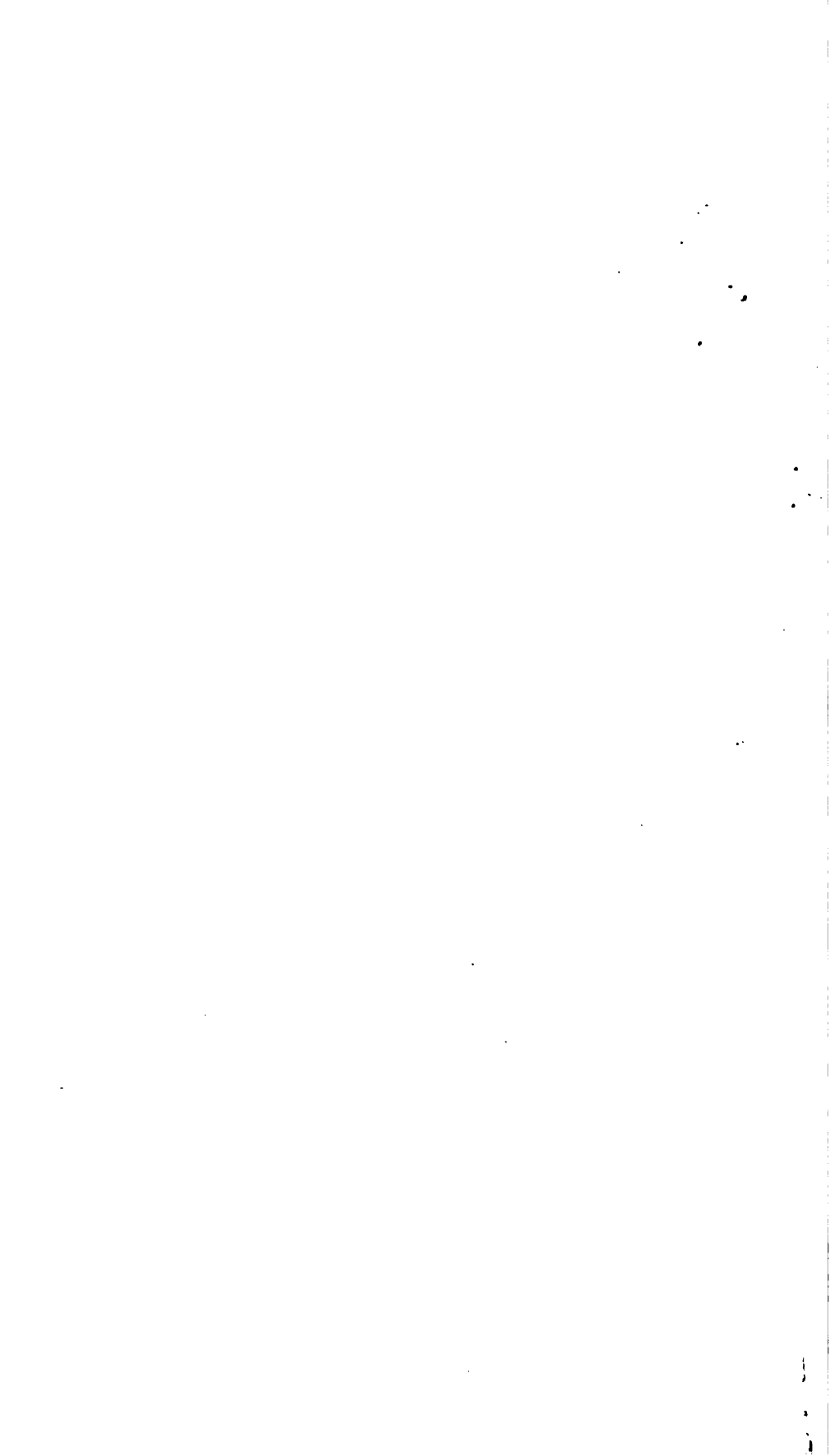
AT:
~~179~~

In Swan
case 1790

The Greeks had nine Lyric Poets, Pesichon,
Bacchylides, Ibicus, Anacreon, Pindarus,
Simonides, Aleman, Alcaeus, Sappho,
Corinna is added as a tenth, she is said
to have instructed Pindar a little when a
boy. Quintill: L10, Cap. 1.

12
112

Aronis, Capitulo in Horatii Flavii
Opera. Mediolani, Zorotus 1474 mas.
Editio Princeps. See De Bure, in p. 2714
a copy of this commentary upon Horace
was purchased by Mr Mason, at De Bure's
sale, for £ 10.0. It is a scarce book,
and has escaped the notice of Maittaire.

Aere flourished about the 7th century.
His notes may be found in the Horace
printed at Basil, in 1527, 8vo.

1803

Q. HORATII
FLACCI
OPERA,

CUM
SCHOLIIS VETERIBUS CASTIGAVIT,

ET
NOTIS ILLUSTRAVIT

GULIELMUS BAXTERUS.

VARIAS LECTIONES ET OBSERVATIONES

ADDIDIT

JO. MATTHIAS GESNERUS,

QUIBUS

ET SUAS ADSPERSIT

JO. CAROLUS ZEUNIUS,

PROF. GR. LITT. VITBERG.

EDITIO NOVA, PRIORIS EMENDATIO.

GLASGUE:

IN MDIBUS ACADEMICIS,

EXCUBEAT JACOBUS MUNDELL, ACADEMIÆ TYPOGRAPHUS.

LONDINI:

PROSTANT APUD G. G. & J. ROBINSON, ET T. PAYNE:

CANTABRIGIÆ, APUD W. M. LUNN;—EDINBURGI, APUD J. MUNDELL & SOC.

1796.

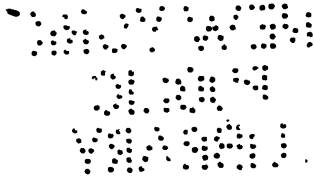
JN^c

JO. CAR. ZEUNII
P R Æ F A T I O.

CUM exemplaribus editionis secundæ divenditis, novam adornare instituisset Redemptor; et a me petiisset, ut, si quid haberem, adderem: opellæ qualiscunque a me hic adhibitæ paucis reddenda esse videtur ratio. Observationibus quidem Baxteri et Gesneri, quas, si a paucis Baxterianis recesseris, servandas esse duxi omnes, passim addere ausus sum meas, si quas rei intelligentiæ desiderare videbatur. Textum nonnullis in locis, sed caute et parce, ad fidem librorum mutavi, causasque rei commemoravi. Gesneri varietati lectionis meam quoque inferendam esse existimavi, quam vel ex Bentleiana editione, nondum a Gesnero notatam, vel Venetiana de anno 1559; vel Glareana, quæ Friburgi a. 1536 prodiit in lucem, vel Chobotiana a. 1615, vel Lambini Wecheliana a. 1596 collegeram. Præterea cum singulari Titii Professoris Physices longe Celebrissimi et Collegæ mei conjunctissimi liberalitate exemplar editionis Glareanæ manu Crusii olim Professoris Vitebergensis ad meos usus accepissem: inde codicum Bersmanni varietatem et paucas Crusii conjecturas in hanc editionem transferendas putavi. Quoniam argumentorum enarratio ad rei intelligentiam non parum facere existimatur; omni, qua potui, diligentia, imprimis Sermonibus Epistolisque illa præposui. Pro indice prioris editionis valde jejuno et imperfecto, qui nec nomina nec latini-

tatem satis exhibebat, confeci indicem Nominum cum brevi explanatione, præsertim cum in notis huic rei non ubique satisfactum esse videretur. Omnino autem hic, imprimis in personarum ratione, quantum fieri potuit, Jani doctissimi, qui Horatii Carmina elegantissime edidit, et Wielandii Viri ingenio et doctrina Clarissimi, qui Sermones et Epistolas, additis observationibus lectu dignissimis, germanice reddidit, opera me usum esse gratus profiteor. Quare si quid in hac editione a me præstitum fuerit, quod juventuti scholasticæ ad facilius et rectius Horatium intelligendum proffit; vehementer lætabor.

J. M. GESNERI
P R Æ F A T I O.

ADDEO ab omnibus inde sæculis fategerunt circa Horatii Flacci Eclogas Librarii, Interpretes, Critici, ut possit homo diligens, cui Bibliothecæ pateant, facile librum mediocrem vel sola hujus Poetæ enarranda historia literaria implere.

Et tamen, quod sine injuria cujusquam hominis simpliciterque dictum volumus, desideratur a multis inde annis editio quæ primum verba Auctoris, quantum potest, integra atque emendata repræsentet, neque superioris barbariei vitis hortida, neque eadem corrupta et interpolata a Criticis.

Quod ut judicari melius possit, adjici optabam varietatem lectionis, sive ab antiquis librariis ea profecta sit, sive a recentiorum hominum inventa ingenii, non omnem illam quidem, quod infinitum est, et in libro, qualem hic describimus, non necessarium; sed eam, quæ vel sententiam Poetæ, vel veterem Orthographiam mutet, vel aliud memorabile habeat, quod non ignorare velit aliquis mediocriter horum studiorum curiosus. Nam qui plane se illis dedidit, his nihil nimium est. Hoc igitur alterum erat, quod requirebam.

Denique cum plurimi, quin plerique sint Horatianæ elegantiz studiosi, qui vel per ætatem, vel per quascunque alias vitæ suæ rationes, non possint satis intelligere poetam, novatorem in verbis nonnunquam, multa e Græco fonte licentius derivantem, sæpe ad Fabulas, Historias, Geographiam, Genealogias, Personas sua ætate nobiles, post paullo ignorantiz quadam nocte sepultas, alludentem; quibus neque vacet, neque alias integrum sit ad alios libros transire, magnos commentarios volvere, qui præsertim destituant sæpe, ubi minime opus erat, studiosos: hac ergo conditione cum et major et nobilior pars sit lectorum Horatii: optabile sane, erat talium exemplarium existere copiam, quæ breves, ne onerent et velut obruant ipsum Poetam, sed quantum præstari potest, bonas interpretationes eorum locorum habeant.

Speclabant hoc prudentes viri qui Delphino tum suo, et per hunc studiosis reliquis parari jubebant eorum, qui classici vocantur, latinorum scriptorum editiones: sed quantum, h. e. quam parum quidam, quam nihil plerique profecerint, sæpe jam homines eruditi conquesti sunt.

Horatio illud commode præter plerosque accidit, quod inventi sunt mature Grammatici, qui vel nomina Horatiana libris explicarent, vel scholia et Annotationes scriberent, quibus ea loca declararent, quæ obscuritatem aliquam ab iis, quas commemoravi modo, causis contraxerant: qui præstarent Horatio, quod suo Boilavio nostra memoria præstitit, ab ipso adjuncto auctore, Broffettus: cujus absque commentario esset, quotusquisque Gallorum ipsorum hodie intelligeret Boilavium? Antiquissimi ergo eorum, quos hodie Scholiastas vulgato nomine appellamus, discere multa ex senibus, vel ex libris poterant, quorum postea memoria intercudit.

Horum si hodie sinceri exstarent commentarii, ad eum modum, ut Afconii Pediani quædam Ciceronis orationum interpretamenta habemus, mixte inde adjuvaretur jucundissimi poetæ intelligentia. Sed dolendum est, ita a posterioribus priorum labores esse corruptos, truncatos, interpolatos, uti nunc opus sit homine subacti multo usu et longa consuetudine iudicii, qui veteris purpuræ lacinias, interdum vix filamenta, eruere ex istis centonibus et inde lucem suam dare Horatio possit. Siquis talis nanciscatur etiam antiquissimorum exemplarium copiam, et adhibeat ad eam rem patientiam fatis longam, ille forte hinc inde adhuc ultra Baxterum Flacco prodesse queat.

Nempe ad hoc nunc veniendum est. GULIELMUS BAXTERUS*, vir doctus, Richardi nobilis Theologi fratre genitus, ὀλυμπιάς ille quidem, sed idem tamen πολυμαθής, qui in literis antiquariis Britannorum suorum, tum Græcorum Romanorumque, et institutione puerorum, et re tenui, consenuit, auctor *Glossarii Antiquitatum Britannicarum*, dedit Londini MDCCI, 8. 2. *Horatii Flacci Eclogas*, cum scholiis præcipue antiquorum Grammaticorum, Helenii Acronis, Pomponiique Porphyronis, quorum reliquias sædis interpolationibus purgatas ac fere integras reponere se putabat. Utrum suo folius ingenio et iudicio in censura illa delectuque versatus sit, an adjumenti quidquam ex antiquis libris habuerit, nusquam, puto, indicat: sed dum de præsidii externis tacet, fatetur, credo, nulla se habuisse.

Cæterum mihi non est dubium, quin plerumque certe bene indicarit *vir recondita eruditionis*, ut illum appellat severus censor Bentleius ad Carm. 1. 3. 20.: qui docti interpretis elogium illi non invidet, neque eum reprehendit, ut ad Ser. 2. 3. 28. it. 2. 4. 67. Et sane eruditus est, ac doctri-

* Qui de viri vita et libris editis ineditisque doceri volunt, adire debent Biographiæ Britannicæ To. I. h. v.

næ melioris aliquid nobis impertit, etiam cum errat, aut nimis indalget ingenio: id quod præcipue circa illas Dilogias i. Allegorias, tantopere amatas viro, contingere observo V. G. Carm. 1. 15. et 28. et 34. it. 2. 1. 11. et 3. 3. et 4. 1. atque 6. denique Epodon 13. 12.: in quibus locis parum videtur memor fuisse eorum, quæ salubri consilio ipse monuit ad Car. 2. 12. 5. Ita errasse illum puto ad Car. 4. 7. 10. (vid. Addend.) sed ut simul moneret de *tribus horis* s. anni tempestatibus, quod nescio an Latinis literis, proditum sit. Quod posteriori editioni amarus interdum videtur in Bentleium, forte ab illo contemptum se putabat, (vid. ad Car. 4. 14. 10.) forte morosulum senectus fecerat, forte ne destinaret quidem typis omnia, quæ illuserat marginibus libri sui.

Quæ cum ita sint, Baxteriana exemplaria Horatii commendare solebam junioribus amicis, et nunquam forte de edendo Horatio cogitaturus ipse fueram, illorum si copia fieri studiosis in Germania potuisset. Sed cum visum esset librum ita utilem, ita commodum, parabilem etiam facere nostris: nolebam illum sine dote aliqua a me dimittere, idque eo minus cum præter ea, quæ quadraginta amplius annorum cum Flacco familiaritas, et usus aliquis earum rerum, quibus hic opus est, subjicere poterant, etiam a fortuna offerrentur quædam ornandæ editionis præsidia. Quare statui tribus illis generibus, quæ in ipso ingressu commemoravi, augere pro præsentis copia et voluntate, Baxteri editionem.

Ac primo quidem non tam hoc egi, ut emendarem Horatium, quod munus cumulate, et forte plus, quam opus erat, illi præstitum arbitror; quam ut ab intempestivis emendationibus, h. e. corruptionibus illum tuerer et in statum velut suum assererem.

Quo plures lectores et studiosos habuit Horatius, eo plures illi etiam manus admovere emendandi causa conati sunt, non æquo successu, dissimili nimirum ipsi ingenio doctrinaque. Ingeniosi et eruditi viri sibi placuerunt, si quid exculpere possent elegantia Horatii, ut ipsi arbitrabantur, dignius: sed primum illud ipsum iudicium, Quid sit inscriptore prope bis mille annorum elegantius? difficile est et ita multis sæpe rationibus involutum, ut merito hoc maxime in genere quo quis est doctior, tanto majoris modestiæ causas habeat.

Et si demas viris doctis, (quod cum universim negari propter humanæ naturæ et rei ipsius conditionem non possit, tamen in hoc vel illo loco propter causam modo indicatam concedi vix ac ne vix quidem potest) ipsos aliquid invenisse accepta lectione melius, pulchrius: an ideo illud potius scripserit Horatium, confectum est? Licuitne dormire, halucinari etiam Horatio?

Quid scripserit Flaccus, ea quæstio historica est: in ea testibus, h. e. libris antiquis, consentientibus præcipue, credendum, quamdiu ipsi sibi fi-

dem non abrogant, quamdiu non dicunt aperte repugnantia. Sed videntur interdum repugnare, quæ, circumspecta rite omni circumstantia, in concordiam possunt redigi eo, ut in musicis, jucundiores, quod habent ali- quid pugne admistum. Tali *ἐξίμωρα* non observata fraudi fuere nonnunquam Bentleio V. C. Serm. 2. 5. 79. et 103. Si quid autem sit etiam, quod a vitiosa repugnantia liberare non possim, non ideo urere et secare licet, non grassari in libros, ut in discipulorum pensa solet emendatrix manus præceptoris: sed nisi ita mollis, ita liquida, ita clara, ita unica sit emendatio, plane uti dubitare homini rerum perito non liceat, modestiæ nostræ et bonorum librorum integritati potius ita consulamus, ut in margine, quid nobis videatur, indicemus.

Dici non potest, quam facile sit hic falli, labi, corrumpere quod emendare velis. Cum concedatur senibus *παρατολογίη*, dicam quid mihi usu venerit. Fuere ab adolescentia inde mea amici, eruditi sane homines et ingeniosi, qui subinde accusarent meam in emendationibus vel alienis vel meis admittendis tarditatem. Sed fateor ingenue, aliquoties tamen cum omni illa, quam ego cautionem appellabam, ipsi timiditatem, aliquoties mihi usu venisse, ut aucto scilicet rerum verborumque usu, retractandæ essent emendationes, quæ valde mihi placuerant.

Quominus poenitet in Horatio causam receptorum lectionum suscepisse nonnunquam contra ipsum Bentleium, etiam ubi irascitur, (ut ad Art. Poet. 441.) quod solent non nunquam viri docti, cum putant iniquum esse librariis semibarbaris plus fidei haberi quam suæ rationi, hoc est rectæ: quasi vicissent vero suam rationem hic esse rectam. Contra hanc criticorum quorundam vehementiam armatum pectus habere debet Horatii præsertim editor, et malle cum Philoxeno ire in Lautumias, quam laudare non bonas, cujuscunque demum sint; quam recipere pulchras quantumvis, sed minus necessarias, emendationes.

Qui hoc potest, ille multo minus movebitur ab iis, qui vel omnium bonarum rerum rudes, vel certe suavitatis poeticæ expertes, aut non satis familiariter versati cum scriptore, quem contrectare audent, corrigere aliquid et emendare conantur. Talia multa cum non ignorarem, præterii sciens, ac satis habui ipso silentio de illis judicasse. Eandem fere rationem tenui circa portentosos Harduini conatus, qui in Pseudo-Horatio, parte operum Varior. Amst. 1733, fol. Lyrica opuscula omnia, qua solebat importunitate et impudentia, veteri Horatio, cujus esse fatetur sermones atque epistolas, abjudicata, cohorti impuræ, in cerebro ipsius nidulanti, adscribit, quæ sæculo XIII. ea confinxerit et antiquis hominibus per fraudem subjecerit, quæ puerili credulitate Ciceroni, Virgilio, cæteris, eruditi omnes, ante quam ipse exoriretur, tribuerint. Hujus, speciminis causa, portenta quædam insignia deportavi, cæterarum ne mentionem quidem faciendam censei.

Nec valde commemorabiles putabam ullaſ trajectiões, quaſ Dan. Heinfius, et Boivinus et non ita pridem Aldrichius * commenti funt, quod genus emendandi tum demum probabile fit, cum poteſt ratio perturbationis vel foliũ unius pluriũve trajectiõe, vel ex verborum eorundem repetitione ita clara demonſtrari, ut oculis cerni et prope manu teneri res poſſit, quomodo curatum a nobis Demofthenis encomium Lucianeũ arbitramur.

An huc referimus etiam illam Sanadonis, ingenioſi ſane atque eruditi hominis, ordinationem Odarum Horatii, quæ, nequid aliud dicamus, repugnat non libris modo omnibus, quorum ad nos memoria pervenit, ſed cum cæteris Grammaticis †, tum Diomedii, qui Prifciano certe et ſexto ſæculo noſtro eſt antiquior, idemque odas omnes poetæ eo ipſo ordine, quo habentur in libris noſtris, recenſet. Poetam quidem ipſum primo libros tres carminum, deinde intervallo longo interpoſito quartum edidiſſe, auctor eſt Suetonius in vita : cui rei plane Sanadoni inſtitutum repugnat.

Sed operæ pretium eſt, h. e. ſtudioſis Horatii, qui Bentleianum exemplar ad manus non habent, accommodatum, poni poſt hanc præfationem locum integrum ex præfatione viri magni, quo tempora librorum Horatii ordinat, de quo hoc certe confirmare poſſum, me, dum reſenſeo ſingulas Eclogas, diligenter attendiſſe, ſiquid eſſet Bentleianis temporum rationibus adverſum, nec deprehendiſſe quidquam, quod momentum aliquod ad eam evertendam haberet, licet quibuſdam Eclogis non improbabili ratione forte tempus etiam aliud, recentius præfertim, poſſit adſcribi. De ſæculari carmine ſuo loco fatiſ dictum, et laudatum ingenium Sanadoni. Poſſit aliquis drama velut quoddam non abſimile contexere ex iis, quæ in Canidiam ſcripta ſunt, ſi jungat Serm. 1. 8. Epod. 5. et 17. denique Carm. 1. 16. qui ipſe ordo ex argumento elucens pulchre Bentleianam de temporibus hypotheſin confirmat.

Quæ adhuc diſputavi, ea ad illam fere partem conſilii mei pertinent, quod ſtatuì conſervare quantum in me eſt, Horatii verba, ordinemque poematum, ut ea ex antiquis libris ad nos pervenere. In varietate lectiõnis, quam alteram dotem editionis noſtræ volebam eſſe, modum fervare eum volui equidem, quem optimum mihi videri, ſupra indicavi. Notarum, quibus ea in re uſus ſum, explicationem deinde ponam, et eadem indicabo auxilia hujus editionis, eorumque auctores.

* Qui ſerm. 2. 3. plane aliter orationavit, ad cujus mentem ea ecloga expreſſa eſt in calce Baxterianæ ſecundæ. De Heinfii et Boivini conatibus vid. Bentl. ad Epift. 2. 2. 87.

† Excipio ſolum Prifcia. l. 14. p. 997. med. ubi citatur Horat. in 1. *Car. Ludere cum vitulis ſolito Præſſientis*; quod eſt Car. 2. 5. 9. Sed licet ita fit etiam in editionis Aldinæ et Baſilienſis exemplaribus, non dubito quin ſphalma fit illi ſimile quod l. 6. p. 689. med. tanquam ex primo citatur verſus Horatii Car. 2. 15. 14. *Nulla decempedes*, &c. quod ipſe Prifcianus emendat, qui l. 8. p. 794. pr. laudat ex *ſecundo*.

Qualem optarem interpretationem Horatii, id ipsum quoque supra ostendi, eamque rationem pro virili parte secutus sum. Bene dicta ab antiquis scholiastis et Baxtero non opus habebant mea confirmatione: siquid secus sentirem, in iis locis, qui momentum aliquod habere viderentur, indicavi libere: cæterum hic moneo, silentio me meo non probare voluisse quidquam: sed uti de meis observationibus, ita de Baxterianis integrum lectori relinquere. Itaque iniquus fuerit, siquis cogere me velit ad præstanda omnia, quæ vir doctissimus posuit. Cæterum, quod jam innui, eam fuis est meritis opinionem consecutus Baxterus, ut neque cum sine teste in re antiquaria loquitur, fides illi temere neganda sit.

In refutandis aliorum interpretationibus rarissime occupatus fui, satis habui in iis locis, quæ non recte tractata arbitror, eam ponere sententiam, quæ vera mihi videtur vel certe aliis probabilior. Siquid mihi invito exciderit, quo vel religio in deum lædatur, vel humanitas, illud ne dictum volo, et mea primus sententia ultro damno.

Scrib. Gottingæ XIII. Cal. Octob.

MDCCLI.

DE TEMPORIBUS LIBRORUM
H O R A T I I,
ET
POEMATUM ADEO

RICH. BENTLEII SENTENTIA.

MAGNO quidem studio et acerrima contentione post Tanaquilli Fabri operam Clarissimi Viri Dacerius Massonusque in hanc arenam descenderrunt; quorum equidem acumen et eruditionem in partibus laudo; in operis vero summa totoque constituendo rem eos infeliciter admodum gessisse censeo. Horum enim rationibus, et Carminibus et Epodis et Sermonibus Epistolisque scribendis uno ac eodem tempore vacavisse Nostrum necesse est; et singula quaeque Poemata separatim in vulgus edidisse: quorum utrumque a vero alienum esse mihi pro comperto est. Quippe omnibus, qui ejusmodi Poemata scripserunt, id in more erat, ut non sparsas Eclogas, sed integros libellos semel simulque in lucem ederent. Ita Catullus fecit, ut ex Epigrammate I. constat, *Cui dono lepidum novum Libellum*: ita Tibullus; quem vide Elegia I. libri tertii, v. 7. et 17.: ita Propertius Eleg. I. librorum II. III. et IV., ut et Libri II., Elegia X. v. 25., et XIX. v. 39.: ita Virgilius Bucolica dedit, uti patet ex ultimo illo, *Extremum hunc, Aretibus, mihi concede laborem*: ita Naso Amorum et Tristium et Ponticorum libros, ipso teste: ita Statius silvas suas: ita Martialis Epigrammata, ut Praefationes eorum fidem faciunt: ita Persus Satiras; Phadrus et Avienus Fabulas: Aufonius, Prudentius, Sidonius, Venantiusque sua Carmina; quod ex eorum Prologis abunde patet. Quid quaeris? Ipse quoque Horatius Libellos suos junctim editos aperte indicat; primum Carminum librum ex Prologo; secundum tertiumque ex Epilogis; Epodos ex illo XIV. *Inceptus olim promissum carmen Iambos ad umbilicum adducere*; Sermonum prio-

rem librum ex versu ultimo, *I puer atque meo citus hac subscribe* LIBELLO; posteriorem ex Prologo: priorem vero Epistolarum et ex Prologo et ex Epilogo. Quartum vero Carminum et Epistolarum secundum *longo* post cætera *intervallo* emissos esse, plenissimum est *Suetonii* testimonium, quod qui aut refellere aut eludere conantur, inanem operam infumunt. His jam positis; primum Horatii opus statuo *Sermonum* librum *primum*, quem triennio perfecit intra annos ætatis XXVI. XXVII. XXVIII.; postea *secundum* triennio itidem, annis XXXI. XXXII. XXXIII.; deinde *Epodas* biennio, XXXIV. et XXXV.; tum *Carminum* librum *primum* triennio, XXXVI. XXXVII. XXXVIII.; *Secundum* biennio, XL. XLI.; *Tertium* pariter biennio, XLII. XLIII.: inde *Epistolarum* *primum* biennio, XLVI. XLVII.: tum *Carminum* lib. *quartum* et *Seculare* triennio, XLIX. L. LI. Postremo *Artem Poeticam et Epistolarum* librum *alterum*, annis incertis. Intra hos cancellos omnium Poematum natales esse ponendos, et ex argumentis singulorum et ex Annalium fide constabit. Inde est, quod in sermonibus et Epodis et Carminum primo, *Cæsar* semper, nunquam *Augustus* dicitur; quippe qui id nomen consecutus est, anno demum Flacci XXXIX.; in sequentibus vero passim *Augustus* appellatur*. Inde est, quod in Sermonibus et Epodis Juvenem se ubique indicat; et quod sola Satirarum laude inclaruisse se dicit, ut *Bucolicorum* tum *Virgilium* (*Serm. I. 10. v. 46.*) nulla *Lyricorum* mentione facta. In cæteris autem singulis procedentis ætatis gradus plenissimis signis indicat; idque tibi ex hac serie jam a me demonstrata jucundum erit animadvertere; cum operibus Juvenilibus multa obscæna et flagitiosa insint; quanto annis provectior erat, tanto eum et poetica virtute et argumentorum dignitate gravitateque meliorem castioremque semper evasisse. Cæterum ubicunque viri doctissimi extra limites hic positos in assignandis temporibus evagantur, toties illi in errores prolabantur. Facile quidem mihi foret id in singulis ostendere; verum unum modo alterumve hic attingam, cætera tuæ industriæ resinquens. Libri I. Carmen 21. *Dianam tenera dicite Virgines*, perperam *Seculare* vocant, et ad Horatii annum XLIX. referunt; ringente *Suetonio*, qui tres *Carminum* libros *longo intervallo* eum annum præcessisse testatur. Atqui nihil quicquam hic de *Secularibus* ludis proditur; sed aut ad *Dianæ* aut *Apollinis* festum spectat, quorum illud mense *Augusto*, hoc *Julio* singulis annis celebrabatur. Eodem pertinet *Catulli* carmen XXXV. *Dianæ sumus in fide*; quod *Sæculare* etiam a viris doctis pessime inscribitur; cum nihil ibi de *Sæculo* habeatur, isque diu diem obierit ante ludos *Augusti Sæcu-*

* Si recte annos vitæ Horatii cum *Varronianis Urbis Conditiæ* comparavit *Massonus*, *Augusti* appellationem suscepit *Octavianus* (ineunte A. U. C. 727.) anno adhuc Horatii XXXVIII. quem libro primo carminum adhuc attribuit ipse *Bentleius*: et ipse recte retinet veterem titulum *Ode secunde libri primi ad Augustum*. Vid. dicta ibi ad v. 29. *GESN.*

lares. Tum et II. 17. ad Mæcenatē ægrotum, immani parachronismo ad Horatii annum LV. ultra libri quarti tempora ablegant; idque levi et fæcili argumento, quod eo anno continua infomnia vexari cœperit Mæcenas triennio ante diem fatalem. Quasi vero non plus semel in tam longa vita ægrotaverit, quem Plinius major VII. 51. *perpetua febre* ab adolescentia laborasse tradidit. Illud vero in fermone VI. libri 2. *Quid militibus promissa Triquetra, Prædia Caesar, an est Itala tellure daturus?* non, ut volunt, ad pugnam Actiacam annumque Flacci XXXV. referendum erat, nec ad Philippensem annumve XXIV.: quippe de agrorum divisione hic agitur, quæ post Siculam de Pompeio victoriam et Lepidi deditionem in Campania alibique facta est, anno Flacci XXXI., ut disertis verbis narrat Dio pag. 456. 457. Plutarchus Antonio pag. 941. Paterculus II. 81.; et Ap-
pianus p. 1176. Alia omnia pari felicitate refutari possent; sed his frueretur vale.

PRÆSIDIA QUÆDAM

MUJUS EDITIONIS.

I. **H**ABET Bibliotheca Academice Gottingensis Codicem charta bombycina, eleganti manu scriptum, literis quales formis suis sculpi curavit Jenfonius : recentioris illum quidem sed bonæ notæ, quem optimarum plerumque partium esse, collatio nostra docet. Habet in margine argumenta pariter et scholia quædam, sed quæ, rubrica fugiente scripta, sæpe legi non possunt, nec in iis observavi quidquam, quòd non habeant antiqui scholiastæ, qua editi sunt.

II. E Bibliotheca Regia Hannoverana duo ab ILL. SCHEIDIO, fautore rerum omnium bonarum, et amico meo veteri, mecum communicata sunt duo fragmenta codicum Horatii chartæ Pergamensæ, 8 min. Unum caractere scriptum Longobardico sed fatis tenui et eleganti, nec tamen sine vocum compendiis continet Serm. I. 1. usque ad 2. 121. tum 1. 4—4.—2. 4. 50. Porro 2. 6. 14. ad finem libri. Alterum literis minutissimis, Longobardicis habet Epist. 1. 3. 27.—1. 18. 13. In priori fragmento post Sat. 1. 10. 21. insertus est versus 71. *Sæpe caput scaberet vivos et raderet unguis* qui infra f. l. repetitur sine animadversione antiqua.

III. Donavit mihi, cui alia et majora debeo, plurima debebit olim, si deus faveat, literarum res publica, CHRISTOPH. SAXIUS V. C. Syllogem variantium lectionum a se descriptarum partim de exemplo Cuningamianæ editionis cui alleverat illas B. Cortius e Lipsiensi et Vinariensi Codicibus, quod exemplum est penes *Kappium* V. C. partim ex alio Maittairianæ editionis, quod ipse possidet, cui docta manus IX. Codicum lectiones commiserat. Hac sylloge ita usus sum, ut simpliciter, quæ inde pro consilio meo enotarem, *Saxiana collationi* tribuerem ; quando spes est futurum, ut ipse vir doctus, si tanti putet, eam syllogen integram Horatio impertiat.

IV. Fuit penes me beneficio viri præclari FREDERICI CHRISTO. SCHMIN-
KII, qui ut in aliis rebus bonis, ita in amicitiiis quoque colendis paterna premit vestigia, exemplum Torrentianæ editionis, cui commissa erat colla-

tio libri antiqui, quem Io. Brodei fuisse, pater Schminckius *i manuscripto* adscripserat. Sed quidni totam illius adnotationem apponimus? *A. MDCCXII. mense Julio Trajecti ad Rhenum contuli libros IV. carminum, Epodon, et carmen seculare cum codice papyraceo ex Bibliotheca Amplissimi Koolii Senatoris Amersfurtiensis cum viveret. Hic codex minime contemnendus spectavit olim teste ipsius manu ad Brodeum. In fine codicis hæc adscripta leguntur: A. 1392. die 18. mensis Febr. complete fuerunt Ode Oratii per A. A. morantem Papiæ hora XLX. pulsante. Sunt in his lectionibus memorabiles quædam, ut illud 2. 14. 10. cuiusque, et 2. 20. 17. Colchis, et 3. 5. 54. reliquerat, et Epod. 2. 69. redēgit, it. Epod. 5. 54. Arcum.*

V. Illustrissimi Viri F. C. AB HARDENBERG liberalitate possideo exemplum primæ quæ adhuc innotuit editionis, cujus libro MS. facile comparandum, quæ editio cum nullam editoris, loci, temporis expressam mentionem habeat, ne titulum quidem s. indicem, conjectura nescio quam probabili Antonio Zaroto Parmensi, et Mediolano, et anno circiter 1470 a Maittaireo addignatur. Literæ sunt ejus formæ, quam Jenfonius adhibuit, sed paullo minus cultæ et incompositæ, ut appareat, neque matrices fuisse ita perfectas ut fuere Jenfonianæ, neque ita accuratam versuum dirigendorum rationem. Porro literæ nullæ initiales, sæpe s. longum in fine vocis positum, &c. Volumen constat quinternionibus, i. e. quinque plagulis (semiplagulas vulgares æquantibus) duplicatis, ut oriantur denorum foliorum libelli, ita confuti deinde, ut in mediæ plagulæ fulco adglutinata sit tenuis virga membranacea, quæ fila contineat, et firmitatem præstet codici. Folia ipsa non signata neque literis neque numeris, custodes nulli, nullum Registrum, literæ sæpe transpositæ, infantia denique artis, et operarum ruditas, undique apparet. Voces vel omisissæ, vel cum ipsius metri pernicie permutatæ, fidem faciunt, non præfuisse editioni Grammaticum sed simpliciter exemplum suum, i. manuscriptum Codicem, secutos esse typographos. Unde illud consequitur, ut, quæ bonæ sunt lectiones, eas ab antiquo codice, non ab ingenio correctoris esse, intelligamus. Memorabilis admodum mihi visa est lectio, quam solus hic liber habet *Epist. 2. 2. 140. pretium mentis*, ut ibi admonui.

COMPENDIA NOMINUM

QUIBUS USUS SUM

IN VARIETATE LECTIONIS INDICANDA.

NON est opus ea hic adscribere, quibus *Aldi, Bentleii, Cruquii, Cuningami, Ge. Fabricii, Lambini, Rutgerfii, Henrici et Roberti Stephanorum, Talboti, Torrentii*, et similia nomina indicantur: sed fatis est ponere illa, quæ propria quodam modo huic editioni sunt. Nempe

Birr. quod occurrit modo Car. 2. 2. declaratur ibi ad v. 2.

Bos. *Lamberti Bos Animadversiones ad scriptores quosdam Græcos*, quibus adjecit etiam *Latinas, ad Horatium* quidem a p. 26.

B. Br. *Brodæi Codex MS.* de quo modo in Præfidiis n. IV. dictum.

Coll. Sax. vid. Præfid. n. III.

F. Fl. Florentina A. 1482. f. quam possideo carum et gratum munus Illustrissimi Hardenbergii. Est hæc princeps editio Horatii, in qua interpretationes Landini adjunctæ sunt. Subscriptio hæc: *Christophori Landini Florentini in 2. Horatii Flacci opera omnia interpretationum finis divino auxilio felix. Impressum per Antonium Miscominum Florentia An. salutis MCCCCLXXXII. Nonis Augusti.* Typi, chartæ, descriptio interpretationum in marginibus, nec hodiernam elegantiam dedeçant. Quaterniones non illi quidem literis Alphabeti signati, sed folia ipsa in angulo dextro paginæ adversa numeris per totum opus continuis distincta, ad quos accommodata est tabula vocabulorum, quæ in commentariis explicantur, non bono consilio post omissa. Quales sint illæ interpretationes, ostendent specimina multa a Baxtero allata. Illud univèrsim tenendum, multa tunc ignorata etiam doctis, quæ in trivialibus libellis habentur; multa melius nunc traduntur in Lexicis vel vivæ interpretationi reservantur, quæ tum in Commentarios referebant merito, &c.

G. Gott. Gottingensis Codex MS. de quo Præfid. n. I.

H. Han. Hannoveranus, de quo n. II.

Loch. Locheri (Jacobi) quam *Loſcheri* vocare solet Bentleius : habui e Bibliotheca Regia Hannoverana benignitate laudati *Scheidii*.

Med. Mediolanensia exemplaria habet Bibliotheca nostra tria, unum *opera et impensis Philippi Lavagnæ civis Mediolanensis anno a natali Christiano MCCCCLXXVII. tertio Kl. Maii f.* Alterum habet hanc subscriptionem : *In officina egregii librarii Antonii Zarotti Parmensis impendio Alexandri Minutiani Appuli de Sancto Severo hæc opera Mediolani impressa sunt. Anno a salutifero Virginis partu sexto et octogesimo supra millesimum et quadringentesimum. Quinto idus Martias. fol.* Memorabilis est præfatio Alexandri Minutiani ad Bartholomæum Chalcum, Ducalium secretorum Magistrum, unde quædam hic excerpemus. Scripta est *in diali arce* (an hoc est in palatio Episcopali ?) *pridie idus Martias Anno a nato Domino MCCCCLXXXVI. Postulaverunt a me quidam superiori anno, ut Flacci libros : quos impressuri erant cum Acrone et Porphyrione accuratissimis interpretibus castigarem ; quam quidem castigationem—non potui—Stephano tuo Cremonensi—denegare—et quia tibi ob ejus prudentiam singularesque virtutes carus est contubernalis.—Præsertim cum vererer ne si id penitus detrectassem : plurimum de majestate Oratiana nobis tolleretur : ob temerarium et veluti sacrilegum cujusdam conatum : qui recentissimas in Flaccum interpretationes edidit : (Christo Landinum tangit) de quibus verissime dici potest id quod de Rupilio rege noster inquit Oratius Pus atque venenum tam sensuum quam verborum hujus eminentissimi vatis : id quod nisi Porphyriionis antidotis repressum fuisset : brevi totus contabuisset Oratius. Quodni dubitarem te maximis curis districtum longiori epistola remorari : commemorarem hic multa in quibus egregius ille enarrator honestissimis dictionibus poetam hunc fraudando penitus insanivit. Itaque hos libros studiosissime quantum sub unico exemplari : eoque temporum injuria exeso : librariorumque incuria mendosissimo recognovimus. Caterum impressis libris et recognitione jam publicata (Estne hæc, quam B. Fabricius ita memorat, per Anto. Zarottum Parmensem, impensis Augustini Maria Conagi, Mediol. 1485, fol. ?) venit ad manus meas Porphyrio quidam antiquissimus : cujus ope : pleraque in quibus intelligendis nec frequens lectio : nec pertinax studium vel minimum conferret : melius corrigi castigarique possent. Quare ut amantissimis mei plenius obsequerer : hos libros meis sumptibus iterum imprimendos curavi : atque—ita expositores in poete marginibus collocavi ; ut facile cognitu sit omnibus : quid Acro quid eruditus Porphyrio super eodem sentiant. In fine denuo aliquid bilis in Landinum et forte Angelum Politianum est : In qua quidem recognitione non inficior multa ut in exemplari reperiebantur reliquisse : ne scilicet deraſo aut mutato loco cujus sensum ignorarem ejus arguerer impudentiæ : qua plurimos nostri temporis viros taxari videmus. illi enim dum stulta quadam persuasione*

tamquam omnia noverint, quod sibi incognitum est deradunt: atque inuertunt multis honestissimis dictionibus linguam latinam defraudant. Non poenituit ista describere ex libro satis raro, quæ literariæ historiæ studiosis grata esse speremus. Tertium exemplar in fronte hæc habet verba: *Horatius ita emendatus, ut ejus interpretes non multum defideres Lector candidissime.* In fine hæc, Mediolani apud Alex. Minutianum MDII. Prid. Kal. Decembr. Splendide impressum opus, nihil præfationis habet, nihil aliud, quod obseruarem, singulare.

S. Sax. Collatio Saxiana, de qua Præsid. n. III.

Z. Zarotti, ut putatur editio, de qua Præsid. n. V.

GULIELMI BAXTERI

P R Æ F A T I O

EDITIONI SECUNDE, LOND. 1725, PRÆMISSA.

Ecce jam altera vice prodit in lucem, post plus viginti annorum spatium, Horatius meus. In causa autem hoc fuerat, quod jam paucorum teratur manibus, et quod paucula erant emendanda, nonnulla permutanda, adjicienda vero plura, præsertim postquam Clarissimus *Bentleius* tanto cum molimine et pompa, collatis omnium temporum Exemplaribus et Auctoritatum Exemplis, Scriptorem istum videretur magis oppressisse quam adorasse. Certe nos diversum ingressi sumus iter; nam pro curta nostra suppellectile, contenti fuimus foscuculos quosdam nostros, quos magna ex parte jam olim vacivis quidem horis collegeramus, in unum quasi fasciculum congerere, publicoque Eruditorum usui proponere; quo non tam scirent quid nos ipsi sentiremus, quam quid illustrioribus Horatii Interpretibus, tam veteribus quam novis, per omnia tempora visum fuerit. Atque in his facem nobis prætendunt quæ credimus adhuc in ruderibus existare veterum scholiorum Helenii Acronis Pomponilque Porphyrii Excerpta. Hos viros floruisse stante adhuc deorum cultu vel ex ipsorum scriptis legentibus patebit. De nobis vero, et Præsentis nostro instituto, aliorum erit judicare; qui si studio favebunt labori, erit cur nobis gratulemur; sin (quod sane expectandum duximus) plures damnaturi sunt quæ non intelligunt, nos factum nostrum durato corde feremus. Sicubi vero in hoc opusculo nimis acri videbimur usi stilo, Criticumque gladium de consueto more strinxisse, illud de jure nostro nobis vendicandum censemus. Genus enim irritabile Criticorum natio. Absit tamen odium, ira et æmulationis prava, imo et partium studium a studio Musico quod sumus professi

Cædimus, inque vicem præbemus curâ sagittis:
Vivitur hoc pacto.

Non vidit exemplum hujus editionis Baxterus. Monet lectorem Londinensis editor, "Enarratorem eruditum huic operi recensendo per menses aliquot incubuisse, nec multis, antequam satis cessit diebus absolvisse." G.

EJUSDEM
PRÆFATIO PRIOR,

SIVE

INSTITUTI OPERIS RATIO.

IN hoc Commentario Veterum Scholiorum Reliquiæ, quas, tanquam Tabulas e naufragio, summa cum diligentia, ex imperitis rudioris ævi compilatoribus collegimus, merito suo facem præferunt. Absque his foret, vel eruditissimi in multis frustra desudaverint; quinimo in plurimis plane cæcutire deprehenduntur. Sunt ista sane et lacera et sædæ interpolata, dum splendida Acronis atque Porphyriionis nomina præ se ferunt. Forsthan tu quæras, quid ego de his sentiam: rem omnem paucis expediam. Pomponius Porphyrio, homo doctus atque diligens, incertum quo ævo, stante certe deorum cultu, Helenii Acronis, vetusti Grammatici, forsitan etiam aliorum fufiora Commentaria, in breve compendium redegerat: Magistri Librarii sequioris ævi hunc itidem compilavere; quorum in numero cum Pseud-Acrone et Pseudo-Porphyrione, Cruquianus Interpres nominandus venit; etsi hic quidem sit cæteris multis in rebus et plenior et purgator. Post hos Recentiorum præcipuos adivimus; præsertim vero Lambinum, Cruquium atque Torrentium, tria Horatii lumina. Lambinus πολυμαθεία atque diligentia mirus; Cruquius apprime doctus ingenioque præcipuus; Torrentius et probus et iudicii plenus, pulcherrimisque rebus ubique referatus: omnes in conferendis scriptis codicibus diligentissimi. Cruquium fere per omnia sequitur in luculenta sua Paraphrasi Lubinus; hunc iterum excerptit noster Bondius. Superiore etiam sæculo Christophorus Landinus plurima acute protulit. Erat et Antonius Mancinellus homo diligens et multæ lectionis, ut vere de eo Glareanus censuit: solas tamen Odas, quod quidem scimus, hic interpretatus est. Antonius Muretus pauca commentatus est, sed plane aurea. Henricus Stephanus feliciter limam suam ad-

movit. Cæteri vel hoc uno laudandi, quod tantum scriptorem adamaverint, curaque suâ dignum existimaverint. Heinsio non defuit doctrina, sed Horatianus genius. De Scaligero malletm Andream Dacerium audires: *Ce sçavant homme à été malheureux, inquit ille, dans tous les endroits qu'il a blâmé, et de tous ses Critiques, il n'y a pas une juste.* Justissima sane censura, tantoque viro digna. Tanaquillo Fabro cæteri mortales *Acrifia proles* videntur, in ipsius tamen notulis *idiv i-yis*. De ipso Dacerio qui Gallice sciunt melius judicabunt: quare Petrum Rodellium audies, virum non ineruditum de Societate Jesu, qui nuper pauca, sed bona in Horatium conscripsit: *Judicet æquus lector et videat, inquit ille, malitne in isto Interprete fidem an diligentiam desiderare.* De me ipso autem, siquid et mihi post tantos viros humanitus acciderit, quod certe fiet, ignoscent ingenui, et laudabunt diligentiam, etiam ubi defuisse videbitur successus. Nihil moror sciolos, morosulos et vultuosos: his enim, fatis scio, placebit nihil, nisi quod displicebit; nam sola rimabuntur vitia: etsi et hoc propemodum humanum vitium sit:

Discit enim citius meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.

Æmulos etas nostra multos habet, amicos paucos, invidos plures, qui omnia inanis arrogantie causa sibi assumunt, et ne parum multa scire videantur, ea damnant, que penitus ignorant. Jacobus Gutherius de Jure Maniurh.

Q. HORATII FLACCI

VITAE,

A SUETONIO TRANQUILLO CONSCRIPTA.

QUINTUS Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse quidem tradit, Libertino, et * Exactionum Coactore, ut vero creditum est, Salfamentario; cum illi quidam exprobrasset, *Quoties ego vidi Patrem tuum brachio se immungentem* †! Bello Philippensi, excitus a M. Bruto Imperatore, Tribunus Militum meruit; victisque partibus, venia impetrata, ‡ Scriptum Quaestorium comparavit; ac primo Mæcenati, mox Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit satis testatur illo Epigrammate,

Ni te visceribus meis, Horati,
Plus jam diligo, tu tuum sodalem,
§ Minno me videas strigiosorem.

Sed multo magis, extremis Esquiliis || tali ad Augustum ¶ Eclogio;

Horati Flacci ut mei esto memor.

Augustus Epistolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Mæcenaterris scripto significat; *Ante ipse sufficiebam scribendis Epistolis Amicorum; nunc occupatissimus et infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur*

* Ita legendum censeo, pro eo quod erat *Exactionum*. Cur non possit finita et perfecta Auctio dici *Exauctio*, uti *Exadificatio* perfecta *ædificatio*, et *Exconsul* functus *Consulatu*? Vide ad *Sat.* I. 6. 87.

† *Emungentem* al. G.

‡ Cicero in *Verr.* clare ostendit cuius e Libertinis nonnullis corrogatis Decuriam Scribarum emere licuisse.

§ Pro *Hinno* Petrus Nannius edidit *Mimo*, de quo nos fecimus *Minno*: est autem *Minnus*, vel *Minus*, ovis ventre glabra, *Festo* a Græco *κωνος* *Apica* dicta. Nostri dicerent, MORE HAGGER THAN A PEEL'D EWE. BAXT. *Titii Sodalis Ginno* Gronovius, ut ludatur in aliquem vicinum vel notum, *Titium* strigoso mulo vehi solitum. GESN.

|| *Esquiliis* nemo alius, quod observarim; sed vel *judiciis*, vel simpliciter *extremis*. *Esquiliis* forte huc irrepit ex fine hujus *Vitzæ*, de monumento Horatii. GESN.

¶ Pro *Elogio* reponendum duxi *Eclogio*, de qua voce vide Eruditissimum Jacobum Gutherium, *De Jure Manium*.

ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, et nos in Epistolis scribendis adjuvabit. Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam ingerere desistit. Exstant Epistolæ, e quibus, argumenti gratia, pauca subjeci. Summe tibi aliquid juris apud me, tanquam si convivor mihi fueris: quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valitudinem tuam fieri possit. Et rursus: Tui qualem habeam memoriam poteris ex * Septimio quoque nostro audire: nam incidit ut coram illo feret a me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram sperxisti, ideo nos quoque ~~avertimus~~. Præterea sæpe cum inter alios jocos patissimum penem, et bomuncionem lepidissimum appellat, unaque et altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo opinatus est, ut non modo Sæculare Carmen componendum injunxerit, sed et Vindelicam Victoriæ † Tiberii Drusique Privignorum suorum; cumque cœgerit propter hoc, Tribus Carminum Libris ex longo intervallo Quartum addere; post Sermones vero lectos quosdam, nullam sui mentionem habitam, ita sit questus: Iratum ‡ me tibi scito, quod non in plerisque ejusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris ne apud posteros infame sit quod videaris familiaris nobis esse? expressitque Eclogam § cujus initium est;

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteria, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccata,
Si longo sermone thorere tua tempora, Cæsar.

Habitu corporis brevis fuit atque obesus; qualis et a semet ipso in ¶ Satyris describitur, et ab Augusto hac Epistola; Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego, ne accusem brevitatem, quantuluscunque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris, ne majores libelli tui sint, quam ipse es. Sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, cum ¶

* De Septimio isto vide quæ diximus ad Epistolam 9.

† Vid. Od. 4. 4. et 14. GERN.

‡ Irasci al.

§ Elogium al. male, puto. Est autem Ecloga s. Epistola libri secundi prior. GERN.

¶ Hinc constat et Epistolas fuisse olim pro Satyris. BAXT. Respicere enim videtur Epist. 1. 4. extr. GERN.

¶ Nemo, quod sciam, neque quærit, neque docet, quid sit in sextariolo scribere? Nam quod jubent correpere cum suo aqualiculo poetam intra sextariolum, tanquam in lædicam lucubratoriam, sive Cabinetum, ut hodie vocamus, et ibi contractis pedibus scribere, Angli juvenes, quorum deinde insectatio Bentleyi commemorabitur, illos risum querere apertum est. Cæterum hæc videtur esse epistolæ sententia. Humanissime accusat Augustus brevitatem libri Horatii, eoque ipso indicat, se lectione illius non satiatum. Jocosè autem impingit Flacco brevitatæ illius consilium, vereri illum, ne se ipso majores sint libri, quos ederet. Addit, si velit poeta volumina facere sui similia, debere illa non longæ quidem esse (cogita hic, lector, volumen in bacillo suo vel longo vel brevi convolutum), sed tamen crassiuscula. Itaque licet pro illo bacillo, cui involvitur charta, adhibere sextariolum, cylindrum brevem sed proportionem crassum, (ut si axim æquet vel superet adeo diametros, quod in mensuris parvis liquidorum, magis etiam aridorum, solenne est) quo (ita legendum pro cum, quod ortum videtur ex quom in quod a quo primum forte corrupta est) h. e. UT circuitus tui voluminis propter illum cui involutum est sextariolum, sit tumidissimus, sicut est circuitus ventriculi tui. GERN.

circuitus voluminis tui sit indicatus, sicut est ventriculi tui *. Vixit plurimum in secessu Ruris sui Sabini, aut Tiburtini, domusque ejus ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas et Elegi sub ejus titulo, et Epistola prosa oratione quasi commendantis se Mæcenati; sed utraque falsa puto. Nam Elegi vulgares; Epistola autem obscura, quo vitio minime tenebatur. Natus est VI. Id. Decembris, L. Cotta et L. Torquato Coss. Decessit V. Kal. Decemb. C. Marcio Censorino et C. Afinio Gallo Coss. post † nonum et quinquagesimum annum, hærede Augusto palam nuncupato, cum urgente vi valetudinis non sufficeret ad obsequandas Testamenti tabulas. Humatus et conditus est extremis Esquilii, juxta Mæcenatis tumulum.

HORATII VITA

IN ALIO EXEMPLARI BREVIUS DESCRIPTA.

QUINTUS Horatius Flaccus Libertino patre natus in Apulia, cum patre in Sabinos migravit, quem cum pater puerum Romam misisset in ludum literarium, parcissimis eruditus impensis angustias patris vicit ingenio, coluitque adolescens Brutum, sub quo Tribunus militum civili bello militavit, captusque a Cæfare, post multum tempus beneficio Mæcenatis non solum servatus, sed etiam in amicitiam receptus est. Quapropter Mæcenati et Augusto in omnibus Scriptis suis venerabiliter assurgit. Scripsit Carminum Libros quatuor, Epodon unum, Carmen Sæculare, Sermonum II. Epistolarum II. De Arte Poetica I. Commentati sunt in illum Porphyrio, Modesto, Helenius Acron; optime omnium Acron.

* Quæ hic omittuntur a nescio quo nebulone infarcta sunt; neque enim solum inhonestæ, verum etiam deridicula, et *kerisara* videntur. *Dacrius* etiam prudens omisit.

† *Rutgerius* ex *Eusebiano Chronico* reposuit *Septimum*; *Chronographi* dispiciant.

W. BAXTERI
JUDICIUM DE HORATIO,
ATQUE EJUS SCRIPTIS.

DE Horatii gente nihil constat, nisi fuisse eum quod et ipse prodit, Liber-
tini generis et patria Venusinum; crediderim etiam et domo Græcum,
quod nusquam Romano more in Græculos defæviat, imo quandoque eos
collaudet, et vel Romanis suis anteferat. De scriptis ejus inpræsentiarum
hæc habeto. Omnes qui Musis litare student, sua mella e veterum scriptis
excerpere debent. Maro igitur et Flaccus noster, qui hoc fecere, pro li-
berali suo ingenio, furta sua palam professi sunt, dum imitata sua poemata
Eclogas inscribere:

————— Ego apis Matina
More modoque
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uvidique
Tiburis ripas, operosa parvus
Carmina fingo.

Atque hinc factum est, quod ex eo tempore quævis brevia poemata, au-
tore Vetere Interprete, Eclogæ dicerentur: cum proprie Ecloga Ἄσθλογία
sit, sive florum delectus, picturæ fasciculus, ut vel ad Tonantium significat
Apollinaris:

Vernans per varii carminis Eclogas
Verborum violis multicoloribus.

Quin et Julii Flori Satyrographi, prode eodem eruditissimo Scholiaste,
exstabant Electæ ex Ennio, Lucilio et Varrone. Denique nova Comœdia,
auctore Cruquiano Interprete, Ἐκλογαίη ἰπανομαίη, quod optima quæque
(ut puto) e veteri Comœdia in usum suum delegerit*. Illud autem in hoc

* Observat F. Ursinus Virgil. illustr. p. 3. *Eclogas* dici in vetustis Codicibus Bibliothecæ Va-
ticane, quæ alias sint Satyræ Horatii. V. Commentator Cruq. ad Serm. 2. I. 1. — — —
*Ecloga hæc omnia sub se continet: si ad Jovem Profodia dicuntur, si ad Apollinem, Dianam, aut La-
tonam, Pæanes; si ad Liberum aut Semelen, Dithyrambi; si ad ceteros Deos Hymni; si ad homine
laudandos, vituperandos, reprehendendos, lugendos, Odæ sunt et Eclogæ: sunt enim brevia Poem
GEN.*

vate vel præcipue laudandum duco, quod cum ipse sit et lingua liber, et superstitioni maxime adversus, nusquam tamen publica sacra lædat; nusquam viros illustres in os profcindat; nusquam ingenuas fœminas in publica traducat facie, quarum et veris nominibus semper parcat; nunquam proeclate loquatur, nisi apud anum et turpem; excepto quod in Satyra secunda Luciliana licentia ex occasione usus sit. In Odis autem Alcæum et Sappho imitatus est potissimum; in Epodis Archilochum, et in Sermōnibus Veterem Comœdiam, magis quam Lucilium. In Odis sublimi caractere usus est, et nonnunquam florido et amœno; in Epodis humili; et in Sermonibus comico et civili; nisi quod in Epistolis, accedente jam senectute, omisso ut plurimum ludo et joco, ad Philosophicam vultum, uti decuit, sese composuerit. Artem Poeticam comico, hoc est, Satyrico stilo conscripsit. Satyra hæc est in sui sæculi poetas, præcipue vero in Romanum Drama. Est autem Horatiana Satyra Comica, Juvenalis Invektiva sive Tragica, Persique mixta. Pompeianarum partium initio fuerat, et, ut videtur, secta Stoicus: verum sub Augusto, patrocini et dulcis lucelli gratia, sententiam suam vel immutavit, vel vafre dissimulavit, Academicum se professus, et partium medium, nonnunquam etiam plane Epicureum.

POSUIT BAXTERUS DEINDE DUORUM VETERUM DE HORATIO JUDICIA.

QUINCTILIANI, IO. I. 96.

INTER Lyricos solus fere dignus est legi Horatius quoniam et insurgit aliquando, et plenus est jucunditatis et gratiæ, variisque verbis et figuris felicissime audent.

Fragmentum Hendecasyllaborum Cilii Mæcenatis in obitum HORATII, quod apud Isidorum † est, ita restituit Janus Doufa.

Lugens te, mea vita, nec smaragdos,
Beryllos mihi, Flacce, nec nitentes,
Nec per candida margarita quero,
Nec quos Thynica lima perpolivit
Anellos, nec laspios lapillos.

Utinam cætera non desiderarentur.

* Hunc Horatii caractera non cogitant, qui quoties aliquid offertur, quod ipsi non capiunt, urere et fecare conantur. GRSN.

† Orig. 19. 32. Sed vid. omnino J. H. Meibomii Mæcen. c. 25. GRSN.

METRA HORATIANA.

CH. WASE AMBROSIO BONWICKE.

S. S.

AMISSOS tot magni inter Græcos nominis Lyricæ Pœfios auctores, unus nobis Horatius facit, ut lenius desideremus. Placuit igitur seculis ingenii felix, numeris curiosus. Horatiana certe metra Diomedes et Marius Victorinus, præter Plocium et Atilium Fortunatianum, ex professo posteris explicata reliquerunt. Specimen eorundem in brevem tabellam conjectum continenti carmine Petronius, quisquis is fuit (nam alios ejusdem nominis alia ætas tulit), in vulgus edidit. Ad istud exemplum magistri, quorum disciplinæ origo mihi tecum communis fuit, quod septimanis mutato titulo, nos tirores ad multijugam Lyræ Latinæ modulationem exercuerunt. Ita velim hoc nomini tuo inscriptum accipias, ita tuearis, non tanquam aliquod magnum aut novum, sed ut indignum quod in desuetudinem abeat, cum in se tantum habeat compendii. Tuum erit vicem *Pasiphaes* substituere; *Daphnen, Phaetontæ, Cadmum*. Quantum argumenti veri aut fabulosi eminet, materiam suppeditabit; modo ne desit afflatus: Ultro rapiet ad se generosam urbanæ juventutis indolem, ni fallor, artifex pagina; quo rectius ad Dithyrambum contendant. *Vale.*

PASIPHÆ.

Notæ Marginales. D. *Dactylus*. S. *Spondeus*. T. *Trochæus*. I. *Iambus*. J. *Ionicus a minore*.

DS	1	Filia Solis
DD-	2	Æstuat igne novo;
SDS	3	Et per prata juvencum
SDD	4	Mentem perdita queritat.
SDDS	5	Non illam thalami pudor arceat,
SDSSDS	6	Non regalis honos, nec magni cura mariti.
TST-	7	Optat in formam bovis
SISI	8	Convertit vultus suos:
SISL-	9	Et Prætidæ dicit beatæ,
IISII-	10	Ioque laudat, non quod Isis alta est,
SISISI	11	Sed quod juvencæ cornua in fronte erigit.
SD-DD	12	Siquando miseræ copia suppetit
TSDTT	13	Brachiis ambit fera colla Tauri,
SI-DD	14	Floresque vernos cornibus illigat,
DDTT	15	Oraque jungere querit ori.
SD-D-DD	16	Audaces animos efficiunt tela Cupidinis
DTT	17	Illicitisque gaudet
TSD-D.TT	18	Corpus includi stabulis se faciens juvencam.
JJJ	19	Et amoris pudibundi malefuadis
DSSD.TTT	20	Obsequitur votis, et proceat, heu nefas! bimbrem.
DD.SISI	21	Cecropides juvenis quem perculit fractum manu,
SISIDD-	22	Filo resolvens Gnossæ tristia tecta domus.

1. *Adonium, Adonidium*; Plocius adducit in exemplum Ὠ τὸν Ἀδωνί. Dicitur Epodos quia subjicitur Sapphiciis, apud Horatium, ternis: Anapestis apud Senecam, quatenos res tulerit. Heroici Κέμμα ληκτικὸν vel τελικόν. *Dimetrium ex inferiori parte Hexametri*. Diomedes Metr. Horat. l. 1. O. 10. nominari perhibet *nicen celicon climateon*; corrupte, quantum auguror, ex ἐπικὴν τελικὴν Διομοίαν. *remoto Hexametri besse, reliquum trientem*. *Nota*. Versus certis pedibus alligati, qui *Monoschematisti* audiunt, per syllabas numerari patiuntur: unde *Sapphicum pentasyllabum* vocatur: Muficis Choriambicum monometrum hypercatalectum.

2. *Archilochium heptasyllabum* constat ex *basi* vel *Dipodia Daetylica* cum semipede. Dimetrum Daetylicum hypercatalectum. *Casura ex superiori parte Hexametri Penthemimeres*. Subnectitur Hexametro. Carm. l. 4. Ode 7.

3. *Pherecratium* ab inventore. Pherecrates in Coriano.

Ἄνδρες πρὸς ἄλλοις τὸν νῦν
Ἐξυρήματι καινῷ
Συμπύκτοις ἀναπαίσις.

Plocius *Monoschematissum* vocat: habet enim pedes in eodem situ invariables; ut qui juxta Grammaticos duobus hinc inde Spondeis Daetylum semper interjiciat medium: unde et *Heptasyllabum* fieri necesse est. Quod addit idem alios *Symptycton*, alios *Anapesticum* dicere, vereor ut alterutri quid sibi velint, fatis intellexerint: nec enim Pherecratis verba de *pede Anapesto* ceperim: cum Hephæstion *Metricus* Pherecratium *Hepthemimeres Antispastico* generi vindicet, ita scilicet patitur ut Epitritum quartum complicit, cum Epitrito primo cujus ultima deficit. Δικατάλακτοι vocat et ἀσυμάρτητοι κατὰ ἀντιπάθειαι quia *Trochaicam protomen* claudit *Iambica catalexis*: cum hæ *conjugationes* sibi mutuo *adversentur*. *Sesquisepthenaria* clausula dicitur quod tribus dissyllabis pedibus bisectis accedit semipes. Ἀνάπαισις hic id valet videtur quod in Ionicis Ἀνάκλασις. Pes enim septem temporum cum pede quinque temporum simul sumti puncta conficiunt duodecim: ut *Dimetrum*, quamvis syllaba deficiat, tamen per hanc *Epiploten* velut ex repercussiohe justos absolvat numeros. Post Asclepiadea bina ponitur sequente Glyconio. L. 1. Od. 5. 14. 21. 23. et L. 3. Od. 7. 13.

4. *Glyconium Octasyllabum*; duobus Daetylis Spondeum præjacet. Locum fortitur apud Horat. vel ante singula Asclepiadea, vel post bina cum Pherecratio, vel denique post terna. *Hemiepos* dicitur. Animadvertas licet *Glyconium Pherecratio præmissum conficere Priapeium*, quomodo Catullus.

Hunc lucum tibi dedico confecroque, Priape. VIRGIL.
Cui non dictus Hylas puer et Latonia Delos?

5. *Tetrametrum Daetylicum*. Si desinit in Spondeum *Archilochium*; sin in Daetylum, *Alemanium*. Hexametri Κέμμα ἀρκτηκόν. ex parte superiore

versus. *ἑξαμετρον ἔστι*. Pes Hexametri. *Bucolica tome*; in Tetrametrum Alamanium Pastorale carmen Theocrito, quam Virgilio frequentius cæditur. Postponitur Hexametro. L. 1. Od. 7. 28. Epod. 12.

6. *Heroicum*; *Epos*. L. 1. Od. 7. 28.

Præmittitur Tetrametro Heroico Epod. 12. Penthemimeri Dactylico. L. 4. Od. 7. Iambico Dimetro. Epod. 14. 15. Trimetro puro. Epod. 16. Horatiano seu Archilochio composito ex Iambico Dimetro et Penthemimeri Dactylico. Epod. 13.

7. *Trochaicum* vel Choricum *Dimetrum Catalecticum*. *Ἀρχαῖος* Euripidum. *Complementum Penthemimeris Iamb. ad Trimetrum*. Præponitur Iambico Trimetro Catalectico. Carm. L. 2. Od. 18.

8. *Dimetrum Iambicum*. Succinitur Trimetris. unde Epodi nomen inprimis. Epod. a. 1. ad 10. idem Hexametris, Epod. 14. 15. Nota *Dimetrum Trochaicum Catalecticum* si connectas cum *Dimetro Iambico Acatalecto*, exhibet *Septenarius Trochaicus*, qui est versus *Comicis* perquam familiaris.

9. *Alcaicum Iambicum Dimetrum Hypercatalectum*. Enneasyllabum in Alcaico carmine tricolo tetraastropho tertiam sedem semper obtinet.

10. *Iambicum trimetrum catalecticum Hendecasyllabum* bis apud Horatium reperitur. L. 1. Od. 4. Subiunctum versui composito ex Bucolico et Ithyphallico: L. 2. Od. 18. Trochaico Dimetro Catalectico pariter subiectum.

11. *Archilochium Iambicum Trimetrum Acatalectum*. Iambus per se facit canticum ad Canidiam et Palinodiam; alibi Trimeter Dimetro præmittitur, Epod. a. 1. ad 10. aut Heroo purus subjungitur, Epod. 16. aut denique prætenditur Horatiano seu Archilochio composito ex Penthemimeri Dactylico et Iambico Dimetro. Epod. 11.

12. *Asclepiadeum Dodecasyllabum*; ipsum cantilenam absolvit. L. 1. Od. 1. Glyconium subsequitur. L. 1. Od. 3. &c. terna præcedunt Glyconium. L. 1. Od. 6. &c. bina sibi aggregant Pherecratium cum Glyconio. L. 1. Od. 5. et sæpius.

13. *Sapphicum Hendecasyllabum*: unius omnino figuræ quarto clauditur Adonio: passim.

14. *Alcaicum Hendecasyllabum*: ubique sibi par constat ex Penthemimere Iambica et basi dactylica. Prima combinatio est sex septemve temporum, Bina Hendecasyllaba ducunt. Ennemimeres Iambica sequitur.

15. *Alcaicum Decasyllabum* cogit agmen. Hanc carminis complexionem Horatius inprimis celebravit.

16. *Phalæcium Antispasticum Tetrametrum*. Ratio cur hoc nomine insigniatur est ex Canone. Epitritus 4. Antispast. Antispast. Diiambus. Nos autem id agimus ut, quod fieri potest, intra trisyllabos pedes subsista-

mus; quare *versum hecacedecasyllabum* per duas Cæsuras Penthemimere et Triemimere carpinus, donec in Basin Dactylicam deponatur. Lib. 1. Od. 11. L. 4. Od. 10.

17. *Alcaicum* vel *Anacreontium Dimetrum Heptasyllabum*. Quodcunque metrum constat ex Dactylis et Trochæis, *Logædicon*, id est, *Profometrum* appellatur; eo fortassis quod Asiatici Oratores orbem verborum ditrochæo libenter clauderant: alias ex Choriambos et Bacchio. Lib. 1. Od. 8.

18. *Sapphicum Hepthemimeres* cum supraposito *Alcaico Dimetro*. Superior versus cum hoc sic coniungitur apud Horatium. Verior metiendi ratio est per Epitritum, vel Hippium secundum, duos Choriambos et Bacchium. *Alcaicum Pentecadecasyllabum* dicitur. L. 1. Od. 8.

19. *Ianicum a minori Trirrhythum Acatalecticum* binis trirrhythmis subiungitur tetrarrhythum. L. 3. Od. 12.

20. *Archilochium* compositum ex *tome Bucolica* quod est *tetrametrum Dactylicum*, et *Trochaico Dimetro Brachycatalecto*, quod *Hypphallicum* dicitur. Subiectum sibi habet Iambum trimetrum catalecticum. L. 1. Od. 4.

21. *Archilochium* compositum ex Penthemimeri Epico, et Iambico Dimetro. Observatu dignum Metra quæ Dactylicis Iambos apponunt, *Encomiologica* dici. Postponitur Iambo trimetro. *Elegiambus* appellatus Epod. 11.

22. *Archilochium* compositum ex Iambico Dimetro et Penthemimeri Epico. Sequitur Hexametrum. *Lambelegos*. Epod. 13.

Q. HORATII
FLACCII
CARMINUM
LIBER PRIMUS.

ODE I.

AD MÆCENATEM.

Horatius semistichicus, quo novum et leve Carminis genus apud severos excuset, fatetur se cum ceteris mortalibus insanire. (Est autem hac velut præfatio libri. G.) Alii alius delectantur studiis; ego vero, si a Mæcenate inter lyricos relatus fuero, h. e. si carmina hæc mea probata fuerint Mæcenati. Z.

METRUM CHERSIANICUM ASCLEPIADEVM.

MÆCENAS atavis edite regibus,
O et præfidium, et dulce decus meum,
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat, metaque fervidis

4

VARIETAS LECTIIONIS.

1 Regis *Brot.*—2 O desiderium et d. d. n. laudat Turnebus *Adv. XXVI. 7.* ut dubium sit, anudare voluerit, an memoria deceptus sit. C.—3 Olympicum conj. *Cuning.*

1 Erat enim, si Veteri Scholiaste fides, Por-
tæ affinis, adeoque a veteribus Hetruriz Lu-
canombus, sive Regibus, originem suam duxit.
Dicitur contempnissse senatoriam dignitatem, mansisse
atque semper in equestri ordine. Vet. Schol. B.
Cf. infra III. Od. 29. 1. Sat. I. 6. L. Propert.
Bl. 9. 1. Vellicæ II. 88. Z.

2 *Præfidium*, quia Patronus; *Ducus*, quia Au-
gusti gratis potens. *Insigne mustis, præfidium*
rei. Lib. II. Od. 1.

3 *Curriculum* nunc pro studio accipiendam,
non pro curru, quod nonnulli putant.

4 *Omnis certantium labor in circumagendo ad*
metam. Torrentina. Sic et Homerus *Iliad. 4.*

Evitata rotis, palmaque nobilis
 Terrarum dominos evehit ad deos.
 Hunc, si mobilium turba Quiritium
 Certat tergeminis tollere honoribus :
 Illum, si proprio cōdidit horreo,
 Quidquid de Libycis verritur areis.
 Gaudentem patrios findere sarculo
 Agros, Attalidis conditionibus
 Nunquam dimoveas, ut trabe Cypria
 Myrtoum pavidus nauta secet mare.
 Luctantem Icaris fluctibus Africum
 Mercator metuens, otium et oppidi
 Laudat rurā sui : mōx reficit rates
 Quaffas, indocilis pauperiem pati.
 Est qui nec veteris pocula Maffici,
 Nec partem folido demere de die

10

15

20

6 Evehere *conj. Bentl.*—7 Nobilium *Brod. Gott. a manu prima. it. collat. Sax.*—8 Certet *MSS. duo Berfm. C.*—10 Vertitur *MS. Berfm. C.*—13 Demoveas *conj. Lambini. Z.*
 —15 Icaris *Glarean.*—17 Pro rura, tuta *conj. Acidal. ad Vellei. II. 110. I. probant Gronov. et Bentl.*

340. λίδυ δ' ἑλλιάδης ἰστανυίης, μή πως ἰστανυίης ἐν
 ἀρώσης κατὰ τὸ ἄμασσι ἕξῃς.

5 Non opus est plena distinctione ad palma-
 que nobilis, quod putavit vir magnus Janus Rat-
 gerfius.

6 Terrarum dominos simpliciter Deos hic vo-
 cat: de Græcis studiis loquitur, apud quos ad
 Deorum fastigium evehi sibi et præconibus
 suis videbantur certaminum sacrorum victo-
 res. Conf. mox v. 30. *DIs miscet superis.* G.
 Igitur perperam Baxterus aliique intelligunt
 Romanos, quos Virgilius *Rerum dominos* vocat.
Z.

7 Hunc, intellige juvat, vel ad Deos evehit.
 Infinitum et nomen eodem verbo juncta, ut
 mox v. 20. ut Car. 4. 1. 29. *Me nec femina—*
nec certare juvat meo. cf. Epist. I. 17. 33. G.
 Suaviter turba Quiritium; siquidem antiqua
 Quiritium appellatio honoratior; uti nostris
 hominibus Britannorum.

8 Tergemini sunt, ubi tres uno partu edun-
 tur; estque Dativus pro Accusativo; et *Fini-*
tus numerus pro infinito. Vet. Schol. B. Igitur
ter geminis honoribus tollere est ad multiplices hono-
 res extollere et provehere. Neque tamen
 displicent, qui Ablativum malunt, et *ter gemi-*
nos honores volunt esse ædilitatem, præturam et
 consulatum. G. Sententia poetæ videtur hæc :
 Hic se putat beatum, si populus Rom. cujus in

comitiis favor est inconstans, eum certatim or-
 nat summis et amplissimi honoribus. Z.

9 Vocibus proprio et patrios inest ἄδρος avari
 hominis. *Gaudentem;* h. e. quod gaudeat; est
 enim ἄρρωσισίν.

10 Quidquid, i. e. omne genus, et quantum,
 proportione habita, si agri illius æque feraces
 sunt, ac Byzacenus ille, de quo Plin. 17. 5.
Centena quinquagena fruge fertilis campus. Sic
Ser. 2. 3. 87. Frumentis quantum metit Africa.
 G.

11 Sarculum Græcis Σακίον, et Σακλίδιον.
 A Howe; alii Μάκιλλον dicunt. B.

12 Attalidis *cond. h. e. Attali,* seu maximiti
 divitiis propositis. Z.

13 Neque ab æneis clavis, neque a nautica
 materia trabem Cypriam nominavit Poeta; sed a
 Cypriis mercibus: *Ne Cypria Tyriaque merce*
Addant avaro divitias mari, Lib. II. Od. 29.

14 Nautam per Ἐνυδιστῆν mercatorem di-
 cit; et *secet* pro *trajiciat,* quomodo Anacreon
 meus, εὐὰ πρῶτα τίμημι. B.

Baxterus repexit forte ad Anacr. 35. 6. εὐὰ
 τίμημι. G.

16 Metuens reduplicative fumendum, quate-
 nus, quam diu metuit. G.

20 Posterius nec dicitur pro et non. *Scilicet*
ut non intermittat, sed continet letitiam totius die
Vet. Schol. Vinoque diurno Plastris Genius fe

Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
 Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
 Multos castra juvant, et lituo tubæ
 Permissus fonitus, bellaque matribus
 Detestata. Manet sub Jove frigido
 Venator, teneræ conjugis immemor;
 Seu visa est catulis cerva fidelibus,
 Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederæ præmia frontium
 Dis miscent superis: me gelidum nemus;
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 Secernunt populo: si neque tibia
 Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 Quod si me lyricis vatibus inferis,
 Sublimi feriam fidera vertice.

25

30

35

24 Permixtus MSS. Berfm. sed repugnans consuetudine Horatii. Z.—25 Detestanda legit
Lambertus ad Statii Theb. III. 377. C.—30 Diis vulgo: sed metrum poscit scripturam MSS.
Ambalt. Z.—33 Prohibet Brod. neque Polymnia codd. Aldi, male. Z.—35 Inferes codd.
 duo Bland. et Carr. C.

nis impune dicitur. De Arte Poet. 209. Hoc se-
 quentia satis probant. Sic et Homerus scribit
 et deos convivatos fuisse, ἀπόρων ἄμαρ ἢ ἀλλων
 ἀναδύοντα. B. Est igitur sententia, Et ne par-
 te quidem demta, vel excepta, totum ac soli-
 dum diem impendere voluptati atque otio. G.
 Imo sensus est, ut dudum Lambertus vidit:
 Alius delectatur valde vino optimo veteri, et beatum
 se putat, si dici integri, quem alii in rebus agendis
 consumunt, partem consumit bibendo. Ergo, demere
 partem de die solido, est idem quod infra ll. 7. 6.
 Sic morantem frangere mero. Z.

23 Litui acutus est sonus, tube gravis: inter li-
 tum et tubam hoc distare inveni: Lituus equitum
 est et incurvus, tuba vero peditum et directus. Vet.
 Schol.

25 Manet, pernoctat.

28 Plaga funes sunt, quibus retia tendun-
 tur, prodeinde Servio. B. Rupit plagas, alii in-
 terpretantur perruptis plagis evasis, alii, irruit in
 plagas, ut coaderet. Z.

29 Quod placet quibusdam viris doctis, Te
 doctarum cet. ut ad Mæcenatem referatur, nec
 librorum suffragium habet, et exigua laus est
 in Mæcenate poetica facultas, insuperque falsa.

Vid. Meibom. Mæc. c. 23. Sed de se passim
 talia prædicat Horatius, præsertim Carm. 3.
 extr. *Ænege monumentum*, etc. G. Ergo, si
 est vera lectio, sensus est: Me maximopere de-
 lectat corona bederacea, qua frontes poetarum ornam-
 tur, item solitudo et nemus opacum, quo quidem loep
 solent esse Nympha et Satyri saltantes; si Musa
 me compellunt ad Odas faciendas. Z.

31 *Ascripsit Liber Satyris Fannisque Poetas.*
 Ep. 19. Lib. I.

33 Sospiter et antiquissimi Cruquii Codd.
 habent Polyhymnia non Polymnia, quod nonnulli
 volunt.

34 Barbiton, Lyra septicordis eburnea. Vet.
 Schol. Lesboum autem ob imitationem Alcæi
 atque Sapphus.

35 Longe suavius est inferis in Præsenti,
 quam Futurum inferes.

36 Rursus Dilogia usus est. q. d. et divus
 fiam et insaniam; et imitatus est Theocritum;
 Εἰς αἰθῆρα ὕπνου ἀλύπτος—Cæcus amor sui, et tol-
 lens vacuum plus nimio gloria verticem. Od. 18.
 Lib. I. B. De magna felicitate Ovid. l. 210.
 Et tetigit summus vertice Roma Deo. G.

ODE II.

AD AUGUSTUM CÆSAREM.

Poeta incertum se dicit, quis Deus sub humana Augusti specie Divi Julii necem vindicaverit. (Non potuit Horatius invocare deum ultorem necis Cesariane, miles ipse Bruti: sed blanditur Augusto post bella civilia reddenti tranquillitatem: et pertinens forte, quod pulchre conjesit Sanadonus, neque Bentleianis rationibus repugnas, ad illud ipsum tempus, quo Augusti nomen, quod habet vetus inscriptio hujus carminis, suscepit. Vid. Dio 53. 20. p. 510. C. et quæ dicentur ad v. 29. G.)

METRUM SAPPHICUM; QUARTUS VERSUS ADQUIUS.

JAM fatis terris nivis atque diræ
Grandinis misit Pater, et rubente
Dextera sacras jaculatus arces,
Terruit urbem:

Terruit gentes, grave ne rediret
Seculum Pyrrhæ, nova monstra questæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos

Vifere montes:
Piscium et summa genus hæsit ulmo,
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.

5

10

1 Pro terris *Heinf. conj. tetris, quod placet Barro. ad Scrv. Æn. 3. 389. aa. 97.—4 Orbem Bruch—7 Duda MS. Beron. G.*

1 *Diræ* dicitur in prodigio, quod ira divina est immixtum: erat haud dubie grando multa et magna. Z.

2 *Rubente dex.* h. e. fulmine quod mittit dextera. Z.

3 *Arces.* Summa quæque appellantur Græcis *ἀρχαί*.

5 *Grave* dicitur et oculis et animo: per Translationem ab eo quod humeris grave est.

6 *Sæculum Pyrrhæ*, uxoris Deucalionis, quæ interfuit eluvioni nobilissimæ. Quas ineptias vocat Seneca Nat. 3. 27. in Ovid. Met. 1. 304. *Nat lupus inter oves*, &c. eas metuo ut fatis effugerit hic Flaccus. Vid. tamen Vet. Schol. ad v. 9. G. *Nova* jam dicuntur, nunquam hæc tenus visa.

7 Virg. Georg. 4. 395. de Proteo: *Immania Neptuni armenta pascit.* G. *Pæus* sonvenien-

ter dixit: erat enim Proteus (juxta Veterem Schol.) *beluarum marinarum pastor.*

9 Hunc locum imitatus est Naso Met. 1. 296. *Hic piscem summa deprendit in ulmo. Leviter in re tam atroci et piscium et palumborum meminisse, nisi quod hi Excessus Lyricis concessi sint.* Vet. Schol.

10 *Columbis* locum in arboribus, et hic adeo, negant Critici post Bentleium, et *palumbis* substituunt. At generis nomen est *columba*, quo et *palumbæ* et *turturæ* comprehendi possunt, quibus in arboribus sedes esse nemo negat. Ita *palma* frequentatur *columbarum nidus* apud Sueton. Aug. 95. Vet. Scholiastes *palumbæ* speciei nomine declarat. Vid. Plin. 10. 34. et 35. Sic Virg. Æn. 6. 203. *columbe super arbore fidunt.* G.

11 *Superjecto* posuit pro *excunte* et terras inundante: *Superjecto, id est, super terras jactis.* Vet. Schol.

Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Vestæ :
Iliæ, dum se nimium, querenti
Jactat ultorem ; vagus et sinistra
Labitur ripâ (Jove non probante) ux-
orius amnis.

15

20

Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Perfæ melius perirent :
Audiet pugnâ, vitio parentum
Rara juvenus.

Quem vocet divum populul ruentis
Imperi rebus ? prece quâ fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam ?

25

Cui dabit partes scelus expiandi
Jupiter ? tandem venias, precamur,

30

15 Dejectum *Gen. ex MSS.*—29 Cui dabit parti *sc. expiandum MS. Beron. C.*

13 Terribiliter profectendum. *Flavum dicit*
abre. lini. Vet. Schol.

14 *Litus Etruscum* vel maris inferi s. Tyrrheni, cujus fluctus ab Austro commoti exitum non dant desinentibus undis, et sic eas retorqueat, vel, quod fere malim propter ea, quæ sequuntur, litus ipsius Tiberis dextrum, quod spectat Etruriam et occidentem: unde *retortis undis, sinistra ripa*, Romam allente, *labitur*. Nam paulo supra Romam a sinistra veniens Anio, sive maritus, Tiberi infunditur. Potuit ergo Horatius ipsum quoque Tiberim respectu *sc. matris Romuli et Remi, uxorium amnem* vocare, qui injurias illius et querelas, de interfectione liberis suis, exsequeretur in illis, quæ a mutua cele suspenderant. G.

15 Ita per Periphrafin nominavit regiam. *Regiam dicit Numa Pompilius, qui ad Vestam habuit regiam.* Vet. Schol. *Nuper me ad regiam penetrauit, Cicero de eodem loco; teste eodem Schol. Dicebatur Tiberis per Regiam ante habuisse ripam, qua templo Vestæ junguntur.* Vet. Schol. *Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ, Tunc est locus regis magna Numa.* Ovid. Fast. VI. 217.

17 Fabre serunt Iliam nupsisse Anieni suum, quem et Tiberinum vocabant, hodie Tiberem. *Nidum jactat, non nimium querenti:*

Querebatur de morte Caesaris hominis sue originis. Vet. Schol.

19 Erat urbs Roma in Jovis Capitolini tutela. Est igitur hæc præparatio ad sequentia, *Cui dabit partes, &c. Terreni Jupiter jussit popululum, non perire.* Vet. Schol. Neque sane erat Jupiter alioquin admodum uxorius. Est igitur emphatica Dilogia in *Uxorius amnis*. B. Jupiter non modo Homericus medium se servat, cujus somno adutuntur alii Di, Iliad. x, sed etiam ille Ciceronianus pro Rosc. Am. c. 45. *nihil perniciæ causa, consilio divino, nocet.* G.

21 Etiam bella civilia decorum iræ tribuntur.

24 Figurata *Juventus* pro posteritas.

28 Ignem Trojanum, quem Aneas Latium secum intulit, et ex quo fatum hujus urbis et imperii pendebat. Divus Julius erat Vestæ sacerdos. *Ne dubita, meus ille fuit, meus ille Sacerdos; Sacrilega tellis me potiere manus.* Ovid. citante Rodellio. B. Locus est Fast. 3. 699. et mox 706. idem Pontificale caput vocatur. Vestæ itaque indignabatur eadem Cæsaris: sed non minus graviter ferebat exhauriri cædibus urbem, suæ tutelæ commendatam. G.

29 *Scelus expiare* hic non est punire interfectores Cæsaris; hoc olim factum erat, satisfecitque parentum illi sanguine tot hominum: sed

Nube candentes humeros amictus,
 Augur Apollo,
 Sive tu mavis, Erycina ridens,
 Quam Jocus circumvolat, et Cupido ;
 Sive neglectum genus et nepotes
 Respicias autor,
 Heu nimis longo fatiate ludo :
 Quem juvat clamor, galeæque leves,
 Acer et Mauri peditis cruentum
 Vultus in hostem.
 Sive mutata juvenem figura,
 Alæ, in terris imitaris, almæ
 Filius Maiæ, patiens vocari
 Cæsaris ultor,

35

49

31 *Candenti al. candentis etiam coll. San.*—39 *Marsi conj. Faber et Bantl.*

purgare a scelere, ab impietate bellorum civilium, rempublicam, et pace firmare atque concordia. Hæc res cum humanis viribus major videatur, deorum alicui negotium uti det Jupiter, rogant Romani, ut Apollini, oraculorum omnium patri, Sibyllinorum librorum auctori; vel patri gentis suæ, Marti; vel Genetrici Veneri, cujus proprium opus est pacare homines, etc. Denique eo devenit, ut Mercurium (cognatum Romanis per Trojanos numen: fuit enim consobrinus frater Dardani. Vid. Virg. Æn. 8. 134. sqq.) delitescere dicat sub figura Cæsaris Augusti. Nempe Mercurius semper juvenis, internuncius Deorum hominumque, pacificatur, artium omnium præses: quæ hac ipsa fictione ad Augustum Poeta accommodat. *Juvenes* Romæ quadragenarios etiam dici, tralaticium est, a qua ætate adhuc aliquot annis tum aberat Augustus. G.

31 *Melius* candenti nube, quam candentes humeros; Vet. Sch. Sic et Lambinus et Torrentius in duobus Codd. legunt. Modo H pro consona est. *Candidis* nubibus velatus, ut qui videri possit; non amicti enim dii nequeunt conspici. Vet. Schol. Cruq. B. Quin *Nube amicti* DI videri non possunt. *Candentes humeros* nube amictus est Apollo, ne possit videri, ut pulchre ostendit Bentl. G.

32 *Augustus, qui se Apollinis filium volebat videri.* Vet. Schol. Imo se pro Apolline aliquando gessit. Sueton. Hinc Virgilianum illud Æl. 4. 10. *Tuis jam regnat Apollo.* (Vid. Serv.) Erat etiam Augustus divinandi peritissimus; adeo ut, teste eodem autore, omnium bellorum eventus præseripit.

33 *Erat Romæ templum Veneris Erycinæ, Julis gentis parentis.* Τῆ δ' Ἐρεῖ ἀνδρόγυνος καὶ Ἰμαῖος Ἰωάννης καλῆς. Hesiod. Hanc etiam Od. 12. dicit *Julium Sidus.*

35 *Divus, Julius etiam Martis nepos dicitur ob amorem Martis et Veneris, uti ego sentio. Etiam Ode sexta Augustum appellat Martem. Credo neglectum genus jam dici per Charientissimum pro contemptum.* B. Imo intelligitur Mars ipse, auctor gentis Romanæ. Z.

37 *Dant alios Furie toros spectacula Marti.* Od. 28. Nam, ut cum Vetere Schol. loquar; *bujus ludus in præliis est.*

39 *Acer, Figurate pro ferax, non pro avide, ut Lambinus. Marsi pro Mauri nulla cum autoritate a doctissimo Bentleio ponitur. Creditibile mihi videtur Maurorum, barbaræ gentis nomen fuisse Romanis terribilius quam Marsorum, vicini et socii populi. Quin potius nominaret externam gentem, quam Italici generis in tali materia.* B. *Marsi peditis* mentio, præter ea, quæ Bentleius verissime disputavit, etiam eo forte nomine præferenda, quod in proximis bellis civilibus frequens illius usus et mentio fuerat. Non valde me movebat Johnsonus, qui negat hic virtutem *Mauri peditis* prædicari. Sed dubitationem injicit denuo Christiani V. C. defensio, qui *Maurum* equo dejectum desperate pugnantem pingi arbitratur. G.

41 *Augustus et Apollo, semper juvenes.* Sic et Virgilius, *Hic illum vidi juvenem, Melibææ.*

42 *Almæ, i. e. sanctæ,* Vet. Schol. Cruq.

43 *Patens, non dignatus.* Erat Augustus ut Mercurius, *Centum puer artium.*

44 *Cæsaris ultor* Epitheton Augusti huic re

Serus in cœlum redeas, diuque

45

Lætus interfis populo Quirini;

Neve te nostris vitis iniquum

Ocior aura

Tollat: Hic magnos potius triumphos,

Hic ames dici Pater atque Princeps:

50

Neu finas Medos equitare inultos,

Te duce, Cæsar.

ODE III.

AD NAVEM QUA VEHEBATUR VIRGILIUS ATHENAS PROFICISCENS.

Precatur Virgilio Athenas proficiscenti prosperum navigium. Exsecratur Tiphyn prima navis repertorem. Originale hominis peccatum curiosum ingenium.

PRIMUS VERSUS GLYCONICUS; ALTER CHORIAMBICUS ASCLEPIADEUS.

Sic te, diva potens Cypri,

Sic fratres Helenæ, lucida fidera,

Ventorumque regat pater,

Obstrictis aliis, præter Japyga,

4

46 Quiritum Br. Quirino Guning. et Heinf. ad Ovid. Fast. 4. 475.—48 Ocyus Gott.—
51 Nec Brod.

ODE III.

2 Fulgida Cam.—3 Pater regat MS. Berfm. C.—4 Obstrictis MS. Berfm. C.

aptum: postquam jure sanguinis et adoptionis Cæsarem ultus est, idem pacat orbem.

45 *Suaviter optat Augusto ut diu vivat.* Vet. Sch.

46 *Lætus propriis de Deo dicitur. Siquidem iratos et tristes Deos ludis scenicis et similibus placebant.*

47 *Iniquum, iratum, non lætum. Ocior aura t. nimis mature avoles in cœlum. Z.*

49 *Triumphos scil. amēs. Z.*

50 Ferunt F. Camillum primum, atque dein M. T. Ciceronem *Patrem patriæ* a senatu appellatum. Princeps erat, qui primus sententiam dixit in senatu primoque loco sedebat. B. *Pater* de communi Dis pæne omnibus appellatione intelligit Massonus: cum *pater patriæ* Augustus post mortem demum Horatii dictus sit. *Principis* nomen hoc ipso tempore, in quod Oden hanc conferimus, accepisse Augustum constat. G.

51 Pro Parthis Medos ob vetustatem nominavit: Medi etiam Parthorum regno continebantur. Proprie posuit *equitare*, quod Parthi et Scythæ maxime equestri pugna delectarentur. Nove etiam *inultos* pro impunitos. B. *Medos et inultos* Harduinus affert, post alia etiam nugaciora, unde probet, Odarum libros non esse antiqui et veri Horatii. Debebat cogitare, ut *Medis* etiam Virgilium, et quidem in Georgicis, quæ illi relinquit: *inultum* autem pro impunito semel iterumque dixisse Horatium Satirarum et Epistolarum autorem, V. G. Sat. 2. 3, 189. G.

ODE III.

1 *Sic* votum indicat, cui velut conditio aut effectus adeo adjectus est felix navigatio Virgiliij. G.

Navis, quæ tibi creditum

Debes Virgilium, finibus Atticis

Reddas incolumem, precor,

Et ferves animæ dimidium meæ,

Illi robur et æs triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

Commisit pelago ratem

Primus, nec timuit præcipitem Africam

Decertantem Aquilonibus,

Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti;

Quo non arbiter Adriæ

Major, tollere seu ponere vult freta.

Quem mortis timuit gradum,

Qui ficcis oculis monstra natantia,

Qui vidit mare turbidum, et

Infames scopulos, Acroceraunia?

10 Circum conj. Fabric. C.—18 Rectis Bentl. conj. fixis conj. Senad.—19 Turbidum etiam Br. turgidum ad. quod forte mel. G. Etiam MS. Berf. et alii libri multi dant turbidum: at turgidum edd. Glarzan. Lamb. et alia. Z.—20 Acroceraunia Gott. et Flor. 1482. Receptit etiam Bentl. Talbot. roll.

Potens, domina s. regina. Invocatur Venus, quia, inquit Schol. ejus fidus est salutare navibus. Z.

2 *Lucida*, læta et hilaria; contra mox dicit *tristes Hyadas*. Estque figura *Epeucege*, autore Vet. Schol. B. Conf. Car. 1. 12. 25. sq. it. 3. 29. extr. G.

4 Male nonnulli *obstructis*; corrupte etiam *obstrusi* legitur apud Servium. *Japyges* sunt Appuli Græci generis. B. *Obstrusiis* aliis alludit ad utrem illum Æoli, in quo is in gratiam Ulyssis *ἀντιπὸν κειρίων κίλιον*, præter Zephyrum, quo opus erat, unde, cum a sociis apertus esset, sine more modoque proruerunt. Vid. Od. K princ. G.

7 Bene *creditum, debes, reddas*. Reddas autem dicit, eo sensu quo *reddere epistolam* dicimus.

8 *Suaviter hoc plicum secundum illam amicitia* *Diffinitionem qua plurimi utantur, Φιλία ἢ ἡλικία* sine sensu periculi. Vet. Schol. B. Gravis loquitur Propertius, qui L. 17. 13. primunt nau-tam exfecerat sic: *Ab percat quicunque ratem et vela paravit Primus, et invito gurgite sceli licet.* Z.

9 *Habet autem hic quiddam Homericum, χέρον δὲ βῆλ ἐνδός.* Vet. Schol. Robur, *Duritia sine sensu periculi.* Vet. Schol. B. Gravis loquitur Propertius, qui L. 17. 13. primunt nau-tam exfecerat sic: *Ab percat quicunque ratem et vela paravit Primus, et invito gurgite sceli licet.* Z.

14 *Hyades*, ipso nomine triste et pluvium

oculum notant. Vid. Colum. 11. 2. 34. et 36. Hæ enim sunt *Sasula*. G.

15 *Arbiter judex est qui totius rei habet arbitrium et facultatem.* Festus. Hoc adnotavit Antonius Mancinellus. B.

17 *Gradum*, h. e. genus. Sensus est, Ne maxime miseram quidem et horrendam mortem reformidavit. Z.

18 Equidem non video, cur quis præponat Bentleii *rectis oculis* vulgato *ficcis oculis*. Certe timentium est lacrimare magis quam oculos avertere. Quid quod pro nobis faciant Editi Libri et Membranzæ? R. *Rectus oculus* pulcherrime huc convenire, facile effecit Bentleius: sed non perfecit, ut necesse sit Horatium ita scripsisse. Metum quoque suas habere lacrimas, quis ignorat? fortis ille et audax, cui, quæ stuporem aliis afferunt, ne excutiant quidem lacrimas. *Ficcis oculis* displicuit Cunisgamo qui excogitavit, a Sanadono receptum. G.

19 *Fidit*, nunc positum pro *aspexit*, quo modo Ovidius, *Celumque videre fuisse*. Est autem *aspexit*, quod in Vet. Schol. et Craquii MSS. pro *turgidum* legitur, vox huic loco convenientissima atque efficacior altera.

20 Lutatius Placidus legit *Alta Ceraunia*, et

Necquicquam deus abscedit

Prudens Oceano diffociabili

Terras, si tamen impie

Non tangenda rates transfiliunt vada.

AUDAX omnia perpeti

25

Gens humana ruit per vetitum nefas.

Audax Iapeti genus

Ignem fraude mala gentibus intulit.

Post ignem ætheria domo

Subductum, macies et nova febrium

30

Terris incubuit cohors ;

Semotique prius tarda necessitas

Leti corripuit gradum.

Expertus vacuum Dædalus æra

Pennis non homini datis.

35

Perrupit Acheronta Hercules labor.

30 Subductum *Cod. Fabric. C.* Sublectum *conj. Cuv. G.*—36 Acheronta *ed. Lambin. Z.*

Cerania est apud Vet. Schol. Sic et Virg. Georgic. primo ut adnotavit H. Stephanus. *Acroceraonia* ex Glossemate est, quia vulgatius. De *Alta Cerania* nihil refert litigare, etsi videatur magis Poetica varietatis, quam vulgatum *Acroceraonia*.

22 *Diffociabilis* nunc Active dicitur, pro eo qui valet diffociare. Horatianæ Syntaxi magis convenit *diffociabili*, consuetæ huic Scriptori Hypallage, quam eruditissimi Viri *diffociabilis* de proprio ingenio tantum. B. Recte Baxterus. Ne quis offendatur insolentia, aut plane Harduino credat, esse hoc barbarum, et Horatio indignum, ponamus indicem talium adjectivorum, quæ activam significationem habere, ut alia taceam, thesaurus noster docet. Sunt autem, quæ observavimus ista: *Adytabilis, Apsitabilis, Apertibilis, Delectabilis, Dolebilis, Esufperabilis, Facilis, Fallibilis, Fragilis, Favorabilis, Illerabilis, Impetibilis, Impetrabilis, Inevitabilis, Invidibilis, Instabilis, Intestabilis, Intolerabilis, Irritabilis, Litabilis, Offensibilis, Patibilis, Pertrabilis, Phacabilis, Reparabilis, Suffocabilis, Terribilis, Vincibilis, Vulnerabilis, et forte plura. Interim nec *diffociabilis terras* Bentleyi, nec *diffociabile* adverbium Cuningami, damnare ausim.*

De *Amabilis* MOX I. 5. 20. G.

23 *Impie rates*, quia naturam, opus Dei, violat. G.

24 *Transfiliunt per contemptum. Non tangenda, s. c. cōsiliū Dei. Vada, h. e. mare. Z.*

25 Qui ardua et difficilia aggrediuntur, multa perpetiuntur. Quid opus est Danielis Heinssii Hellenismo? B. Nempe ait Heinssius, h. l. *perpeti* esse *agere*, ut *πάσχειν* pro *παύειν* ponatur: quod nec de Græco verum esse arbitrator. G.

26 *Vetitum nefas*, ideo nefas, quia a natura vetitum. G. *Ruit*, fertur temere, natura et legibus dei neglectis. Z.

27 *Audax Iapeti genus*, Prometheus, postquam signentur suum, homines, igne e sole surrepto instruit, eadem fecit, ut mollitia calidisque cibis ac potionibus, vaporatis item dicitis, febres sibi pararent; metallis tractandis mortifera arma in mutuum perniciem pararent, &c. G.

30 *Maciem, tabem* vocat, quæ februm perpetua fere comæ. Mire autem ignem cælo subductum igne febrili puniri dicit.

32 *Ba enim non nisi post multa sæcula venire solebat.* Vet. Schol. Cruq. *Necessitas* Homeri *ἄρα καὶ ἀναγκαῖον*. H. Stephanus B.

Præmorum hominum *mansuetudo* ex historia sacra transit etiam ad fabulas. Et traduntur Americani longioris ipsi quoque ævi fuisse ante quam luxu nostro mollescerent. G.

33 *Torrentium* in nullo *MS.* legit *letis*, sed in omnibus *letis*.

36 Siquidem hic erat unus ex duodecim Herculis laboribus, Cerberum canem ex Orca educere.

Nil mortalibus arduum est.

Cœlum ipsum petimus stultitia; neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

40

ODE IV.

AD L. SEXTIUM, CONSULAREM.

*Hortatur L. Sextium, Consularem virum, et quondam Brutiana et Pompeiana factionis
affectam, ut vere jam incunte, dimissa Catoniana sua severitate, ad Epicureismum se
recipiat.*

PRIMUS VERSUS EST SEPTAMETER ARCHILOCHIUS, CONSTATQUE EX BUCOLICO, H. E.
EX TETRAMETRO HEROICO, CUJUS ULTIMUS PES EST SEMPER DACTYLUS, ET EX
TRIBUS TROCHÆIS. ALTER VERSUS EST TRIMETER IAMBICUS CATALECTUS.

SOLVITUR acris hiems grata vice veris et Favoni,
Trahuntque siccas machinæ carinas;
Ac neque jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,
Nec prata canis albicant pruinis.
Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna,
Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatunt pede; dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.

5

37 Ardui Benth. ex-MSS. cui favet collât. Sax. et L. Bos it. Brod. G. Libri quidam Lambini
idem habent. Z.

ODE IV.

5 Nam pro Jam MS. Bersm. et pro Venus conj. Cuning. levis, b. c. saltans. Z.—8 Visit Rus-
serf. e MSS. Bersm. it. Benth. Z.

37 *Arduum*, inaccessum dicit ob sequentia.
Pleniori bucca dici videtur, *nil arduum*, quam
nil ardui, quod mire placuit doctissimo Bendeio.
Certe *nil ardui* Genitivus est, qui dicitur Par-
titionis; ideoque minus est quam *nil arduum*.
B. *Nilil* est e Græcismo idem, quod non habet
adjunctum Genitivum. Z.

40 Bene *posere fulmina*; respexit enim ful-
minatæ gigantes.

ODE IV.

1 *Solvitur hiems* et mox v. 10. *terra soluta*
respectum habent ad gelu, quo *adfringi* dicun-
tur humida. G.

Ver incipit secundum Varronem (De Re
Rustica I. 28.) VII. Idus Febr. quo etiam die,
ut Columella (II. 2. 15.) refert, Favonius (qui
et Zephyrus) spirare incipit. *Mancinellus*.

2 Jacobus Cruquius putavit *machinas* istas
palangas fuisse, navium carinis suppositas, nostra
vernacula TRUNDLES: crediderim et trochle-
are machinamentum aliquod fuisse insuper ad-
hibitum.

3 Clara nocte: Erant enim Idus. Rustica
numina saltare non solent nisi ad claram Lu-
nam.

6 Per Nymphas mulieres intelligit, per Gra-
tias virgines. Vet. Schol. solita Dilogia. *Grata*

Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,

Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.

10

Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis;

Seu poscat agna, sive malit hædo.

PALLIDA mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,

Regumque turres. O beate Sexti,

Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.

15

Jam te premet nox, fabulæque manes,

Et domus exilis Plutonia; quo simul meâris,

Nec regna vini fortiere talis;

Nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet juvenitûs

Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.

20

12 Agnam—hædo Gott. Agnam—ædos Flor. 1482. It. Brod.—13 Pede pulsat MS. Berfm. C.—14 Sciti MS. Berfm. edd. Glawan. Bentl. Z.—16 Fabulæque et manes Gott. Manesque Cun. Fabulæque inanes conjiciebat Bonfn.—17 Exilii conj. Heinf. et Barb. Z.

ferunt Nympha pro salvis dona maritis. Ovid. Her. 1. 27. Junctæ supple dextras: decentes et ad gestum pertinet, Sit formosa, decens. Juvenal. Sat. 6. 162.

7 Grævus, h. e. plenas laborum et molestiarum. Z.

8 Sudans præ nimio labore æstuque fornacia. Vulcanum inducit, quia Venerem jam nominavit, ridicule et festivo. Fecit Vulcanus, quod optimum maritum decebat. Imperiti erat Librarii de uris, longiuicula r, rescimbere nisi, ussit, atque visit, quod miror potuisse placere magno Bentleio. B. Urit officinas. Cum dixerit non modo Juvenal. 14. 118. ardente camino; sed Ovid. Fast. 4. 473. Antra Cyclopium passis causta caminis, quæ antra profecto sunt ipsa officina: non video, cur non patiatur Bentleius officinas uri a Vulcano. Quod autem visis reponit, eo minus probare possum, cum visere officinam, sit ejus, qui modo per intervalla eo veniat, non qui ita assiduus sit, ut bonus vir Vulcanus. Nec bis idem dicit ardens uris: sed res diversas diversis vocibus eloquitur. G. Cæterum Lambinus recte monet, hanc temporis descriptionem sumtam esse ab incendio Ætnæ aut insularum Vulcaniarum. Z.

9 Nitidum, h. e. unguentis delibutum. Z.

11 Sacra Fauni, seu Panis, circa Idus Febr. erant.

12 Omnes Torrentii MSS. habebant agna et hædo in Ablativo; sic et Vet. Schol. et Cruquius legit. Nescio quomodo quadam elocutiones per faminiæ genus gratiores sunt. Vet. Schol.

14 Beatus dicitur qui multa habens, sine malo aliquo legit. Cicero in Tuscul. Mancinellus.

15 Summam pro paucorum annorum numerum

posuit. Vet. Schol. Dicitur summa, ut parvi, pro magna et parva summa; quia vox est mediæ significationis.

16 Ostendit se plane Epicureum hoc loco. Dii boni manes dicebantur, nam mans apud antiquos bonus dicebantur. Vet. Schol. Cruq. B. Possè aliquem fabulas putare manes, et tamen non Epicureum esse, vel principium Tusculanæ primæ satis ostendit. G. Jam, mox, opinione citius. Premet, opprimit, ex improviso in te ingruet. Nox, mors, Orci tenebræ. Z.

17 Exilis, quod et tenuis et umbratilis, Dialogia manifesta. Exilis domus est ubi non et plura supersunt. Epist. 2. Lib. I. B.

Plutonium appellatio Harduino inter argumenta est, non esse Odarum libros antiqui illius Horatii: cum tamen Plutonium Ciceroni non ignotum fuisse, doceat locus de N. D. 2. c. 26. et Græca amare Horatium, constat. Ceterum domum Plutonium intelligo inferos ipsos, exilem domum, i. vacuum, inanem. G.

18 Mirifice mihi placet Francisci Luisini interpretatio, ab aliis explosa; neque sane vera est vulgaris. (Qua scilicet talis est talorum jactu, præsertim cum præcedat fortiere. Z.) Omnia enim peraguntur apud inferos quæ hic; sed quasi per somnium et imaginem. Sortiere regna vini, sed non talis quale hic est. Hæc sublato manu poculo proferenda. Mirari nequæ non placuisse erudito Bentleio Luisini interpretationem esse veis, vini talis, cum jam meminisset Flaccus Exilis Plutonia domus. Sed gaudere solent Eruditi in diversis discedere. B. Haud nego, non valde suspensivos homines mihi videri, nec valde poetas, quibus non placet illa Luisini interpretatio, quæ motum et quasi vitam

ODE V.

AD PYRRHAM.

Amica sua inconstantiam, quam sibi Pyrrha nomine designat, pulcherrima Allegoria infertur.

DUO PRIORES VERSUS SUNT CHORIAMBICI ASCLEPIADEI, TERTIUS PHEROCRATIS, QUARTUSQUE GLYCONICUS.

QUIS multa gracilis te puer in rosa
 Perfusus liquidis urguet odoribus
 Grato, Pyrrha, sub antro?
 Cui flavam religas comam
 Simplex munditiis? Heu quóties fidem
 Mutatosque deos flebit, et aspera
 Nigris æquora ventis
 Emirabitur insolens,
 Qui nunc te fruitur credulus aurea;
 Qui semper vacuum, semper amabilem

5

10

4 Flavus t. comas MS. Berfm. C.—5 Quotiens MSS. tria Berfm. C.—6 Ut aspera conj. Cas.—8 Ut mirabitur conj. Bentl. Heu mirabitur at. apud Cas.

addit versiculo. Vinum sibi adesse, fingit Poeta, Lycidan interesse convivio. G.

19 Quid refert *Lycidan* legatur, an Græca Declinatione cum *Bentleio Lycidan*? Verum ille consueto sibi more Hellenismo favet, æque atque Archaismo in scribendis Latinis vocabulis. B. *Lycidan* cum *Bentl. Jano* et *codd.* nonnullis edidi. Nam infra *Serm. II. 4. 3. est Pythagoran*; nec abhorret *Noster* a Græcismis. Z.

20 Mire *tepebunt* de virginibus, *calet* de juvenibus. *Vet. Schol. Craq. frigeant, marcescant*; quasi diceret *lenis igne macerabuntur*. An *Lycidas Sextii* erat *pacillator*? B. Imo *amans* fuit, ut *Jovis iste Ganymedes*. Z. *Teperere* de virginum modesto amore, *calere* de vehementiore affectu juvenam. G.

ODE V.

1 *Ille tamén gracili cum Ganymede jacet.* *Martialis*. B. *Gracilis*, delicatus, tenellus. *Schol. Z.*

2 *Perfusus*, largiter unctus, delibatus: *liquidis odoribus*, unguentis, *Schol. urguet*, tenet, amplectitur, *Schol. Z.*

4 *Cui*, in cuius gratiam, ut placeas.

3 *Munditiis ejus laudat, sed quodam amantis in-*

vidio. *Schol. B. Simplex mund.* simpliciter ornata, quia et sine exquisito ornatu videris placere ob formam scilicet præstantiam. Z.

6 *Mutatos deos* pronam est intelligere ex *prophetis iratos*. Nam felicitatem quamcumque *Dies* assignabant: *Isappodorus*, cui *Venus* favet, felicem generationem notabat, ut in *Sulla* cognomine. Sed hic jungitur *Fidem mutatosque deos*. *Fidem mutare* est rescindere contractum. *Vid. Ter. Phor. 3. 2. 27. Fidem et deos mutat puella*, cum deos perjurio fallit. G.

7 *Nigris ventis* per metonymiam dicit, qui rubes obscuras cient, mare turbant. Sic *Auster nigerrimus*, *Virg. Georg. 2. 278.* Contra *Albus* notus est *mox 7. 13.* Quid si huc tandem redeunt, quæ *Hæc. Dem. Evang. 4. 8. 14. p. 124.* de *nigrè* appellatione rebus septentrionalibus tributa disputat. G. Cæterum amorem mulierum inconstantem solent poetæ cum mari comparare sæpe. Z.

8 *Inflens*, insuetus, nondum expertus. Z.

9 *Blanda, pulchra, proposita.* *Vet. Schol. Craq.*

10 *Vacua* mulier, non occupata ab alio, nisi soli se præbens, ut *Tac. An. 13. 44. vacua est*, quæ a marito discessit, quæ rubere possit alii,

Sperat, nefcius auræ
 Fallacis! Miseri quibus
 Intentata nites. Me tabula sacer
 Votiva paries indicat uvida
 Suspendisse potenti
 Vestimenta maris deo.

15

ODE VI.

AD AGRIPPAM.

Horatius adhuc Semiponticianus callide se excusat M. Agrippa Augusti genero poscenti ut Carmen Heroicum in civile Bellum componat. (Similis est argumenti, cujus prima Anacreontis, Θάλω λόγος Ἀγριππᾶς. Add. Car. I. 19. 10. it. 4. 15. G.)

METRUM TRIBUS VERSIBUS CHORIAMBICUM, QUARTO GLYCONICUM.

SCRIBERIS Vario fortis, et hostium
 Victor, Mæonii carminis aliti,
 Quam rem cumque ferox navibus aut equis
 Miles te duce gesserit.

4

13 Incepta MSS. tria Versu. C.—14 Humida MSS. Versu. et ed. Glar. ut glossante bene dicit. Z.

ODE VI.

1 Ad Agrippam, plinius Lamb. Ad M. Vipianum Agrippam.—2 Aliti vocis: alteri conj. Markland. ximulo conj. Juvet.—3 Qua Dicit e conjellura Maroni: quam conjicit Dicit. Z.

Amabilem etiam active hic accipiendum videtur. Bene Vet. Schol. Vacuum sibi soli paratum, contentis aliis; amabilem, suo amori deservientem. Amatoris tormentum amate non amantem. Sic ipse Magister posuit, ut amaris, amabilem est. Vid. ad I. 3. 22. G. Amabilem jam posuit pro aditu facilem.

13 *Intentata*, cujus mores nondum usu cogniti sunt. Tropus ductus est quoque a mari, quod quis nondum pernavigavit. *Nites*, placca, fidelis et amabilis videria. Mare nitet pr. & tranquillum est. *Me tabula*, &c. Sensus est: ego naufragium feci, h. e. inconstantiam amatoria Pyrrha expertus sum. Z.

14 *Madidas extrinsecus, videsis intrinsecus.* Vet. Schol.

15 *Videtur autem quædam ludæ quoque pingere in tabulis sine casu, quæ in mari passæ sunt, atque in*

sulis marinarum decorum potiri. Sæpe etiam quæ vestem quoque ibi suspendant, diis omni consecrantur. Vet. Schol. B. Vid. Art. Poet. 20. G.

ODE VI.

1 *Aliti*, *Hæmonici carminis sublimitate.* Vet. Schol. Crau. *Multa Diræcum leuat aura Cygnum, Teulæ, Antand, quædam in alto Nubium tractus, Lib. III. Od. 2. Jure ridet Rodesius Galli Interpretæ Gallum Gallinaceum. Frustra sunt etiam qui mutant aliti in aliti: Est enim ista constructio satis frequens: Atque sua casum morte queruntur Ixys. Ovid. B. Aliti recte, puto, legendum judicant Passeratius et Lambinus, ut referatur ad Vario, tertio casu, velut apud nostram belle tibi pugnatæ; apud Maronem, Nulla tuarum audita mihi neque visa ferorum. Quod Ovidii locum pro Ablativo sine præposi-*

Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
 Peleidæ stomachum, cedere nescii,
 Nec cursus duplicis per mare Ulyssæi,
 Nec sævam Pelopis domum,
 Conamur, tenues grandia; dum pudor,
 Imbellisque lyræ musa potens vetat
 Latèdes egregii Cæsaris et tuas
 Culpâ deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina
 Digne scripserit? aut pulvere Troico
 Nigrum Merionen? aut ope Palladis
 Tydeiden superis parem?

Nos convivia, nòs prælia virginum,
 Sectis in juvenes unguibus acrium,
 Cantamus vacui, sive quid urimur,
 Non præter solitum leves.

10

15

20

7 Reducis conj. Bentl. duplices Br. coll. San. Gott. Flor. MSS. duo Berfm. Ulixæi tria MSS. Berfm. Bentl. et alii. Z.—9 Post tenues ponit punctum MS. Berfm. C.—10 Vetant MSS. Fabric. C.—14 Troio conj. Heins. quod tanquam poeticum recepit Jani. Z.—17 Convicia conj. Acidalii ad Vellei. II. 110. C.—18 Sectos conj. Gronovius, et Strictia, i. e. armatis conj. Bentl. sed vulg. melius: nam præcisos habere unguis puellas elegantes est in promptu. Z.—19 Quod edd. Glarean. Lamb. et Baxt. Z.

tione laudat Baxterus, nihil est. Nam sic habetur Am 2. 14. 30. *Aque sua casum matre queruntur Ilyn.* Deinde consuetum est *cycnos* vocari poetas, qui sunt alites, *Multa Dircaum levat aura cycnum*, infra 4. 2. 25: *alitem* ponere pro sublimitate et majestate carminis, nisi fallor, inauditum. G.

3 Pro *Quam rem cunque* Bentleius de ingenio suo reposuit, *qua rem cunque* (i. e. sive terra sive mari) sed nihil opus. B.

Quam rem cunque rectum esse puto. *Scriberis Vario*, i. Varius de te scribet, *quamcunque rem gesserit miles te duce*. G.

6 Neque Iliada neque Odyssæida valemus imitari, quod fecit Virgilius. B. *Stomachum*, iram. *Cedere nescii*, ferocis, inexorabilis. Z.

7 *Duplicis Ulixæi volucribus*, versuti, qui simplicitatem cum præ se ferret, aliud semper agebat, quam volebat videri. Hæc multo faciliora, quam *duplicis* intelligere Accusativo plurali ad *cursus*, i. e. itum et reditum (seu cursus per mare Mediterraneum et Atlanticum, quæ Vossii est opinio). G.

Quid opus fuerat Bentleium pro *Ulyssæi* repone *Ulixæi*, sequiori scripturam, cum notissimum sit antiquo tempore *Literam X* sonum

habuisse duarum S? Sic apud Suetonium Iginus *ixt* pro *isse* vel *ipse*, in Augusto.

8 *Pelopis domum* argumentum Tragœdium habebant Poetæ: ex hac enim Thyestes, Atreus, Agamemnon, Orestes, Electra. G. *Fuit autem Q. Varius et ipse Carminis, Tragediarum et Eclogarum auctor, Virgiliti Contubernalis.* Vet. Sch. *Thyesten Tragediam Varius scripsit.* Idem. Imo Cassii Parmensis scriinia compilavit. Vide ad Epist. 4. B. *Sævam*, cædibus domesticis famosam et horribilem. Z.

10 *Imbellis*, ineptæ ad carmen heroicum et tragœdias. *Musa potens*, facultas, quæ in me est, poetica: in cuius potestate sita est lyra imbellis. Z.

11 *Laudes* pro merita ut apud Virgilium, *Sunt hic etiam sua præmia laudi*. B.

12 *Culpâ d. ing.* i. e. imbecillitate ingenii imminuere et extenuare. Z.

13 Homericæ argumenta hic ponit, quibus tacite comparat res Augusti: non autem puto speciatim illum personas personis comparare voluisse: sed nominare aliquot heroes peculiariter laudatos Homero. V. G. *Tydeiden*; i. Diomedem Tydei F. laudat ab amicitia et ope Palladis, i. prudentia, &c. G. *Martem*, intelligit

ODE VII,

AD MUNATIUM PLANCUM, CONSULAREM.

Munatium Plancum, Consularem virum et quondam Pompeianum, postquam Augusti gratia excidisset, prae animi morore voluntarium exsilium minitantem, a consilio revocare conatur, laudata Tiburtina ejus villa prae omnibus Graeciae civitatibus. (De Planci ingenio, quod merito suspectum esse Augusto poterat, Vell. 2. 83. Rhodon et Mytilenen tunc placuisse exsilibus, docet etiam Cic. fam. 4. 7. et 7. 3. fin. G.)

PRIMUS VERSUS HEXAMETER HEROICUS: SECUNDUS TETRAMETER HEROICUS, SEU PHALISCUS.

LAUDABUNT alii claram Rhodon, aut Mitylenen,

Aut Ephesom, bimarive Corinthi

Mœnia, vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos

Insignes, aut Theffala Tempe :

Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis urbem

Carmine perpetuo celebrare, et

5

1 Mytilenen *Gott. Flor. Læcher. et nummi.* Mityl. *al. G.* Hoc est conveniens scriptura gr. et loco infra *Epist.* 1. 11. 17. Z.—2 Ephesom, *MS. Bersm. et alii,* quod ob *Gracisum,* quem feciatur alibi *Horatius,* magis placuit: *vulg.* Ephesum. Z.—5 *Pro urbem, arcis s. arces post alios Bentl. et Cun. ex MSS. G. Arcem MS. Bersm. C.*

Augustum, et Merionem Agrippam, necnon Diomedem Augustum.

Adamas non solum de lapide dicitur, verum etiam de durato ferro, ex quo lorice. *Ἀδάμασσα* *viris videtur.* Theocriti Schol. B. Nempe etymologice ponit, pro indomita, impenetrabili. V. 3. 24. 5. G.

18 *Seffis unguibus* ad jocosa prœlia aptus est. Severas et serias nobis pugnas *strictis unguibus* narrat Bentleius, quas huc vix putem convenire. Conf. mox 9. extr. et 2. 12. extr. G.

19 Ostendit se sive ex otio, sive ex amore levitatis usum jam contraxisse. Male doctissimi viri reponunt *quid,* cum *vacui* sit *Ἀίριον*. Minusque arridet Bentleii *quid* quam nostrum *quod,* quod in medio relinquimus. *Quid* indefinite dici videtur de utroque sexu, *quod* autem temperatus et minus inhonestum. B. *Quid* *virium* est in MSS. et editis, i. aliquid amamus. Baxteri ratio, illud *vacui* causam significare, non probat quod debebat. Cantare se ait Horatius, sive *vacuus* sit (vid. 5. 10.) ab amore, sive amet aliquid: *Ἀίριον* potest esse utrumque, utrumque conditionem significare. G.

20 Sensus est: qui nostro more sumus ad morem proclives. Z.

ODE VII.

1 Futurum Indicativi pro Imperativo. Emphaticum est, quasi dicat, *per me laudabunt, ego nunquam.* B. Conf. *Epist.* 1. 11. pr. G.

Propterea claram quod soli sit exposita, de qua et Lucilius sic ait; Carpathium Rhodos in pelagus inclinat apertum. Vet. Schol. Cruq. Solinus addit nunquam *calum* ita *nubilum esse, ut in sole Rhodos non sit.* Mancinellus.

2 *Corinthi mania* displicent Harduino: sed obliviscitur, ipsum genuinum Horatium Ser. 1. 5. 97. *Bari mania piscosi* dixisse simpliciter de urbe. Et restituta tum erat Corinthus. G.

4 *Peneus persluit Tempe, qua patent inter Ofsam et Olympum longitudine quinque millia passuum, et latitudine ferme sesquijugeri.* Mancinellus.—*Tiſſurn* dicuntur Græci quævis amœniora loca ad fluminum ripas seu paludes. Et Theffala videtur vox initio, atque eadem fere quod *Tiſſurns,* unde et Latinum *Templum.*

5 Simplici narrationi magis convenire videtur vulgata lectio, quam Bentleii *Palladis arces,* alieno loco posita Figura. B. *Unum,* qui in hoc uno sunt occupati, ut, &c. *Intactæ,* virginis. Z.

6 *Carmine perp.* quod ab initio deinceps omnes laudes Athenarum continet. Z.

Undique decerpam fronti præponere olivam :

Plurimus in Junonis honorem

Aptum dicet equis Argos, ditescque Mycenæ.

Me nec tam patiens Lacedæmon,

Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,

Quam domus Albunæ resonantis,

Et præceps Anio, ac Tiburni lucus, et uda

Mobilibus pomaria rivis.

Albus ut obscuro deterget nubila cœlo

Sæpe Notus, neque parturit imbres

10

15

7 Sic etiam Flor. et toll. Sax. decerpam fronti *Erasm.* et alii, quos refellit Bentl.—9 Pro dicit recepti e cod. *Bersm.* edd. *Venet.* et Bentl. aliique futuram: nam præcæta laudabant. Z.—11 Percussit ad. *Glar.*—13 Pro et recepti ac cum Bentl. e codd. *Bersmanni* aliique. Tiburtis *Brod.* Tyburti *Glar.* Tiburti *M.S. Bersm.* Z.—15 Hic versus oda intibus *Zaræ.* deterget omnes. G. Detergit *M.S. Bersm.* et alii.

7 Undique decerpam dicit pro undequaque ex omnibus collectam. Vet. Schol. Supple. locis. Ubi-
cunque videt olivæ folia, ea statim decerpit, et
fronti suæ præponit. Nocum est unamquam-
que veterum habuisse deum aliquem sibi pro-
prium atque tutelarem; sic Augustus habuit
Apollinem. B. Bentleius ita interpretatur,
*Hoc est, ut eo argumento undiquaque exhausto coro-
nam sibi poeticam querere: eamque interpretationem et
lectionem omnibus ingenii viribus tæ-
tatur post Turnebum. Nempe est et altera lec-
tio, Erasmo adscribi solita, undique decerpam fronti,*
i. cuiuscunque alii aliarum arborum ramo, præ-
ponere olivam, haud paulo lane facilius, et tam
copiose ornata a Lambino, et Da. Heinio, re-
cepta Talboti, ut puerilium ineptiarum accuset
Dacierius, qui sentiant aliter. Sed nec pepercit
Bentleius Dacerio. Mihi laudandum videtur
ingenium patronorum utrorumque: in tanto
consensu librorum nihil mutandum: fateor ta-
men, me male scripsisse ut dedit Erasmus,
quam ut credere oportet libris, scripsisse Hora-
tium: melius antiquam lectionem melius ex-
plicatam fuisse a Baxtero. Non tam poetarum
studia diversa prædicare videtur Flaccus, quam
hominum iudicia de locis quibusdam celebriori-
bus indicare. G.

9 Aptum equis, perpetuum Epitheton, quo
modo *Homerus*, ἄργος ἰστίβοτον. Plinio *Argos
Hippium*.

Per ditæ expressit Homericum *αὐλοχρῆνος*,
ut adnotavit vir doctissimus Ant. Muretus.

10 Patiens, quia in *Agonis* verberibus immobiles
videbantur. Vet. Schol. B. Hinc Spartana no-
bilitas plagipatidarum. G.

11 Opimæ est Homericum Ἐπιβόλαιος. Ant.
Muretus. Perpetuum Epitheton. B. *Percussit*,

amoenitate sua et fertilitate movit, i. delectavit.
Z.

12 Domus Albunæ resonantis, ipse Catarractæ
est Anienis, quem incolæ hodie in *Casta* vo-
cant. *Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia
magis Anniis*, inquit Ovidius de Catarracta Pe-
nici *Rasminis*. Fortasse *Albunæ* Nympha non
alia erat quam ipsa *Stia* Anienis uxor; nomen
habet ab *Albua* Anienis fonte. Hanc Lac-
tantius tradit (ut notavit Mancinellus) Sibil-
lam fuisse Tiburtinam. Erat etiam Tiburi Al-
bunæ lucus.

13 Pro Tiburti, quod in antiquioribus edi-
tionibus erat, Turnebus et Muretus, utriusque
doctissimi viri, Tiburini reposuere. Certe in
vetustissimis codicibus ægerrime discernuntur
literæ T et N. Legimus etiam apud Juvena-
lem non semel *Laerianam* pro *Laernam*, ut alibi
foran dicitur sumus. Tiburnus Heros, Tibur-
i Conditor, et Amphiarai vel filius vel nepos.

15 *Albus autem notum dicit, ut Greci λαιβό-
ρον.* Vet. Schol. B.

Aulo. *Eid.* 12. p. 481. Veiivolique maris
constrator, Leuconotos Liba. Contra nostro
modo erant 5. 7. *Nigri venti*, qui turbant cœ-
lum. Ceterum hic MSS. quidam adscribunt
novum lemma, *Exhortatio ad bene vivendam vel
simile*. Itaque novam etiam oden quidam hic
incipiunt. Sed plura sunt, in Lyntis præfer-
tum, abrupta: et satis bene argumentum utrum-
que Baxterus jungit. G.

Vet. Schol. habet *detergit*, etsi *Torrentium*
non probet: nos tamen prætulimus.

16 Magis Horatianum nobis videtur *imbres
Perpetuas*, quam Bentleii *imbres Perpetua*, etsi fit
iustultus autoritate quorundam Codicum. *Hi-
ulca* Syntaxis Flacco nostro inconsecta est.

Perpetuos : sic tu sapiens finire memento
 Tristitiam vitæque labores
 Mollī, Plance, mero ; seu te fulgentia signis
 Castra tenent, seu densa tenebūt 20
 Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
 Cum fugeret, tamen uda Lyæo
 Tempora populæ fertur vinxisse coronâ,
 Sic tristes affatus amicos ;
 Quo nos cunque feret melior fortuna parente, 25
 Ibimus, o focii comitesque :
 Nil desperandum Teucro duce, et auspice Teucro ;
 Certus enim prômifit Apollo
 Ambiguam tellure novâ Salamina futuram.
 O fortes, pejoraque passi 30
 Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas :
 Cras ingens iterabimus æquor.

17 Perpetuo *Bentl.* Perpetuum *Cun.*—18 Dolores *cod. Fabr. C.*—27 Nec desperandum *MS. Berfîn. C.*—32 Intrabimus *Brod.*

17 *Sapiens, Philosophus factus ; callide eum ad anticum sectam, Epicureifimum trahit.*

19 *Mollī, matura et vetusta. Torrentius. Eum audacter nominando fiduciam sibi sumit, ob novam consilium. B. Mollī accipit Sannaæus de verbo, h. e. lenire stude. Z. Fulgentius dixit ob aureas aquilæ.*

21 *Crediderim eum ex aliqua Tragedia hæc fabellam hausisse.*

23 *Bene populæam, nam hæc arbor in tutela erat Herædis. Vet. Schol.*

25 *Illæ enim dabit patriam, quam pater negat. Vet. Schol. Telamon filius fuit, Teucro et Ajaci, ad Trojanam bellum proficiscentibus legem posuit, ut alter sine altero non rediret. Ajace itaque se perimere, quod per dolum Ulyffis iudicio armorum victus fuit, cum ipse corpus Achillis liberasset, Teucer nomen imperii paterni, et patriam fugiens, responfo Apollinis cum sociis alibi condidit civitatem. Vet. Schol.*

26 *Socius par est, comes minor. Mancinellus.*

27 *Auspice Teucro dicit, quia Teucer consulebat Apollinem. Innuit etiam prospera esse omnia Augusti auspicia. Bentleius de auspice*

Teucro, contra fidem omnium Librorum fecit auspice Phæbo, sicuti et Cuningamius obside Teucro. Quis non miretur Hypallagen Horatianam fugisse tantos Interpretes? Quid enim auspice Teucro nisi Teucris auspicio seu fortuna? B. Præclare Baxterus. Ipsi nostro Car. 3. 27. 8. providus auspex est observator quivis auspicio- rum, non sacerdos Romanus. Teucer suorum et dux est et idem auspex, cui auspicianti, i. successum petenti negotii sui, et de eventu quæ- renti, bona signa miserat Phæbus. Conjecturæ Bentleii et Cuningami suis auctoribus dignæ, sed nihil minus quam necessariæ. Auspicio Teucris quod est etiam in collat. Saxiana, significare potest Apollinem, quem auspiciem habet Teucer. Quod est de allusione ad Augustum, viderit Baxterus. G.

29 *Ambiguam cognominem dixit : erat enim altera Salamis Cyprî, quam hodie Famagustiam vocant. B. Nova tellus Cyprus est, in qua novam Salamina Teucer condidit. G.*

30 *Sic et Virgilius, O passi graviora.*

32 *Rursus Futurum pro Imperativo, ut superius etiam in Ibimus o focii.*

ODE VIII.

AD LYDIAM.

Sub filiis Lydiæ atque Sybaris nominibus exprobrat amicæ suæ rivalis amorem.

PRIMUS VERSUS CONSTAT EX CHORIAMBIS ET BACCHIO; SECUNDUS EX EPITRITO SECUNDO, DUOBUS CHORIAMBIS ET BACCHIO.

LYDIA, dic, per omnes

Te deos oro, Sybarin cur properas amando

Perdere? cur apricum

Oderit campum, patiens pulveris atque foliis?

Cur neque militaris

Inter æquales equitat, Gallica nec lupatis

Temperat ora frænis?

Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum?

Sanguine viperino

Cautius vitat? neque jam livida gestat armis

Brachia, sæpe disco,

Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?

2 Hoc deos Gott. G. Idem habent codd. Berfm. Pulmanni et Bentl. unus MS. Berfm. dat Hæc deos. Z. Properas codd. Venet. Lamb. et Bentl. Sed vocis Bentleius conjicit, hanc mutationem a librariis ortam esse ob seq. oderit. Idem valet de seq. equitet et temperet, quod est in codd. Lamb. et Venet. Z.—4 Impatiens conjicit Crusius. At vulgatum est verum; modo interpretaris, qui olim fuit patiens. Z.—5 Militares duo codd. Berfm. C.—6 Equitat etiam Brod. equitet-temperet al.

3 Properas apud Bentleium vitiosum est, ipso iudice; nam ἀναπολόγητος sapit, ut patet ex sequentibus. Natum fatetur hoc de Oderit, quod usurpatur pro Præsenti Indicativi Declinationis necessitate.

3 Non per Antiphrasin, sed vere. Vet. Schol. Cruq. Perdere dixit pro dementare, et bene properas.

Apricum posuit, quod latebat inter mulierculas.

4 Oderit, h. e. nauseaverit, vel non tulerit. B. Campum, sc. Martium, ubi exercitationes gymnasticæ habebantur. Z.

Cum jam possit ferre militares labores. Vet. Schol. per ztatem scilicet.

6 Lupata fræna sunt aspera. Vet. Schol. A lupinis dentibus, quia inæquales sunt, ut inquit Servius. Mancinellus. Et placido duras accipit ore lupos. Ovid. Fast. 4. 6. 4. ut adnotavit Torrentius. B. Gallica ora, ora eorum

Gallicorum, ob velocitatem et ferociam celeberrimum. Z.

8 Flavum jam posuit ut perpetuam Epitheton. Qui in Campo Martio exercebantur, etiam natabant post exercitium, quia et hoc videtur necessarium militiae esse. Vet. Schol. Idem adnotavit Mancinellus ex Vegetio.

Hoc olivum erat ceroma, sive oleum ceræ mixtum. Mancinellus. Ergo notatur luctatio. Sensus est: cur plane abhorret a lucta? Z.

10 Livida armis, ob pondus et frictionem disci. Z.

11 Discus e ferro fieri solebat, vel ex ligno, vel ex ære, ex lapide vero ut plurimum, loco medio ejus circumdato, quo contorquebatur et mittebatur. Laminus ex Eustathio in Homerum. Pofinaetum dicebant certi ponderis discum quo juvenes in agone contendebant. Vet. Schol. Cruq. Notandum vocem istam Pofinaetum non alias comparere: componi autem videtur a post et naetum passivè

Quid latet, ut marinæ

Filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Trojæ

Funera, ne virilis

Cultus in cædem et Lycias proriperet catervas?

15

ODE IX.

AD THALIARCHUM.

Horatius, dum fugis se adhuc doctrina Stoicam, adolescentes nobiles, sub fide Thaliarchi nomine, a cogitatione Reipublicæ ad Epicuream et ælicam vitam allicit.

DUO PRIORES VERSUS ALCAICI, QUI CONSTANT EX PENTHEMIMERI IAMBICA CÆSURA ET DUOBUS DACTYLIS. TERTIUS DIMETER IAMBICUS HYPERCATALECTICUS. QUARTUS PINDARICUS DACTYLICUS EX DUOBUS DACTYLIS ET DUOBUS TROCHEIS.

VIDES, ut alta stet nive candidum

Soraete, nec jam sustineant onus

Silvæ laborantes, geluque

Flumina constiterint acuto.

Diffolve frigus, ligna super foco

Large reponens; atque benignius

Deprome quadrimum Sabina,

O Thaliarche, merum diotæ.

5

4 *Acuto.* Subt qui interrogative efferri velint. Z.—6 *Remignior conj. Cun.*—7 *Sabino conj. Galens ap. Bentl. quasi dicta sit a Gr. dideris.*—8 *Dyota ed. Venet. et Glar. Z.*

accepto; ut, Posimerium pro *Pomerium*. Hinc Anglica vox, A POLNET, pro caudato ahenulo. B. Aut malo equidem fateri, me nescire, quid sit Posinactum, aut quid si est *Ποσινάκτος*, cuius *επί*, pedibus agitabilis discus? qui non manu projicitur, sed impellitur pedibus. G.

12 *Expedita*, emisso, iacto. Z.

13 *Quid latet*, cur non in publicum ad exertitationes et munera viri prodit? Z.

14 Achillem mater sua in Scyro insula inter filias Lycomedis educari pro puella voluit. Ille virum se prodidit amicæ primum, deinde astu Ulyssis, inter muliebres nugas arma venditantis, detectus, in castra Græcorum ad Trojam adducitur, pugnaturus contra *Lycius* etiam Trojanorum socios, ultimos in Catalogo Homericæ, Sarpedone et Glauco ducibus. G.

16 Idem est *proriperet* quod *prostraberet*, nisi

quod illa sit paullo moderatior vox. B. *Cultus*, vestitus. Z.

ODE IX.

1 Stet, plenum sit, quale stant pulvere campi, apud Ennium. Vet. Schol. B. Stet, potius interpretor, rigeat, horreat. G.

2 *Notandum autem quod neutro genere Soraete dixerit, cum vulgo Sorax dicitur: est autem hic mons in Phaliscis.* Vet. Schol. Vulgo *Monte di Santo Silvestro*.

4 *Enargia: effractæ glaciæ frusta stabant erecta. Quod frigus velut vitrum acutum sit.* Vet. Schol. B. *Gelu acutum* simpliciter vehemens interpretari malim: illa imago V. Scholiastæ, et Baxteri videtur magis ad gelu post solutionem denuo ingruens pertinere. Verbum *constiterint* suadet, ut hoc intelligamus de primo

Permitte divi cætera ; qui simul
Stravere ventos æquore fervido

10

Deprœliantes, nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.

QUID sit futurum cras, fuge quærere ; et
Quem fors dierum cunque dabit, lucro

Appone ; nec dulces amores

15

Sperne puer, neque tu choreas,

Donec virenti canities abest

Morosa. Nunc et campus, et arææ,

Lenesque sub noctem fufurri

Compositâ repetantur horâ :

20

Nunc et latentis proditor intimo

Gratus puellæ rifus ab angulo,

Pignusque dereptum lacertis

Aut digito male pertinaci.

14 Fors, Lambin. ex codd.—16 Tu diffpicet Scaligero, et abest a duobus codd. Bentleii, qui recte defendit. Z.

frigore. Sic Ovid. Tr. 5. 10. 1. *Us sumus in Ponto, ter frigore confisit Ister*: tres hiemes signat. G.

6 *Benignius jam liberalius.*

8 *Thaliarchus*, Magistrum convivii notare videtur: sed potuit etiam certum amicum ita designare. *Distam* esse amphoram, quatenus mensuræ id nomen est, non ausim confirmare: *Sabinam* malit dici *Torrentius* a patria ipsius Diotæ, quam vini: Cum vinum *Sabinum vile* vocet ipse Poeta mox 20. 1. Sed tamen hoc ipso loco *Mæcenati* illud promittit. G.

Distam a duabus auribus amphoram, fove quadrantal, vocat: continet autem 48 sextarios. Lambinus. *Sabinam* vocat ob vinum Sabinum, quod in ea condebatur.

9 Elegantissima Allegoria, qua significat pacificum Augusti imperium, deorum voluntate stabilitum. B. *Simul*, h. e. simulatque. Z.

10 *Fervidum æquor* velut ab igne bulliens. G. Nempe quia antea procellarum vi agitantum erat. *Stravere*, sedaverunt, represserunt. *Depræliantes*, inter se certantes per mare. Z.

14 Vet. Schol. et plurimi Codd. habent *fors*, non *fors*, quasi diceret *fors tua*. B. *Lucro* deputato tibi esse in lucro, quia præter spem ad vitam, quæ tam caduca et incerta est, accersit. Z.

16 *Puer pro, dum puer es.* Vet. Sch.

18 *Morosa, difficilis: nam morosi dicuntur multos un morum inter se contrariorum.* Vet. Schol.

Loca in urbe pura arææ dicuntur. Varro. B. *Campus et arææ*, ambulationes et ludi in Campo Martio et urbis aræis. Z.

19 *Lenes fufurri*, consabulationes submissæ cum puellis. Z.

21 *Latentis*; Virgilianum est, sic enim ille; *Et fugit ad salices et se cupit ante videri*; quod et Vetus Interpres innuit. B. *Fingendus* est ludus, ubi aliquis vel videns, vel alligatis oculis, quærere jubetur *latentes*; ubi *pignus* dare, qui peccavit in leges ludi, quod deinde imperato aliquo actu reluendum est. *Lacerto* armilla deripitur, *digito* anulus. *Male pertinax* puella, qua male repugnat, tanquam qua vincere nolit. G.

23 *Malim cum Cruquiano Interprete optimisque MSS. dereptum quam direptum* legi.

24 *Male pertinax*; male in tenendo perseverante. Vet. Schol. Eleganter.

Lepidissimum Alcæi Fragmentum, quod in hac Ode imitatus est Horatius, nos ita expressimus.

“Τὴ μὲν ἰ Ζεὺς, ἰσὶ δ’ ἀθανάτοισιν
Χιμαῶν, πεπρωμένῳ δ’ ἰδόντων ἰσὺν.
Κάββαλλας τὸν χιμαῶν’ ἀπὸ τοῦ σῦν,
Ἐν δὲ κίονας οἶον ἀφιδίον
Μιλιχέον. . . .” B.

Ex Athenæo l. 10. attulerat Lambinus. Paullo aliter Rutgerf. G.

ODE X.

AD MERCURIUM.

Mercurio Deo suo tutelari, (V. 2. 17. 29.) ex imitatione Alcei, Hymnum canit.

METRUM SAPPHEICUM.

MERCURI, facundè nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, et decoræ

More palæstræ,

Te canam, magni Jovis et deorum
Nuntium, curvæque lyræ parentem,
Callidum, quicquid placuit, jocosum
Condere furto.

Te, boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra

Rifit Apollo.

Quin et Atridas, duce te, superbos,
Ilio dives Priamus relicto,

5

10

1 *Interpunctio hæc debetur Bentleio. Vulgo interpungunt post facundè.—2 Coetus conj. Wiltb. —4 Humore, b. s. ceramate, conj. Heinſius. Damnat conjecturam Bentleius. Z.—14 Relicta conj. Cun. frustra. Nam quamquam IV. 9. 18. est femininum: aliis locis tamen est neutrum, ut III. 19. 4. : IV. 4. 53. &c. Z.*

1 Calumniatur Harpignus, Mercurium vero Horatio esse modo lucri Deum. Sed cum Græce eruditum fuisse constat, nonne potuit etiam hoc e Græco fonte petiſſe? G. *Nepos.* Nam Maia erat filia Atlantis. Z.

2 *Feros cultus* modo ferinos appellat mores: *liquidem mutuum et turpe pecus* initio eramus.

3 *Voce formasti*; Mercurius primus vocem finxit et gestum et inceſſum: Constat etiam ex Fabio Inſtitut. Lib. I. cap. 11. palæſtritas fuiſſe illis temporibus quod hodie saltandi artiſtes.

Catus, Sabinorum lingua Acutus est. Varro, ut ostendit Mancinellus. B. H. c. folers, ingenioſus. Z.

4 *Vetuste More pro Mado* positum est: Atque hoc est pro *Arte*.

6 *Curvis lyra* vel gibbosa, si eadem est quæ chelys vel testudo; vel inter *Curva* cornua bubala intentas fides habens. G.

Parentem; ipse enim dicitur *Lyra inventor*, ut *Apollo Caducei*. Vet. Schol.

7 *Jocosum*, mire moderatur dicendo *jocosum*: *jocosum autem furtum* vocavit *artem Præſtigiatorum*, quam ipse invenit. Vet. Schol. Nam et Caduceus et Instrumenta Musica, uti et cæteræ subtiliores artes, ad præſtigiaturam pertinere credebantur. B. *Callidum condere*, Græca constructio est, ad condendum, s. qui artem occultandi calles. Z.

9 *Te, boves*; *Fabula hæc ab Alceæ facta*. Vet. Schol. Admeti hæc erant boves.

10 *Iterum Charientismo* utitur, dicendo *amotas* pro *surreptas*. B.

Amoviſſe dicitur, qui de hereditate, de patris bonis, aliquid clanculum sibi assumit. G.

12 *Inter ipsas minas Apollinis Mercurius* etiam pharetram illi subduxit, et risum ea re exprefſit licet irato. *Viduus rifus* Græco more, rifus se viduum, vel privatum, fraude Mercu-

Theſſaloſque ignes et iniqua Trojæ

15

Caſtra feſellit.

Tu piſ lætis animas reponis

Sedibus, virgaque levem coërces

Aurea turbam, ſuperis deorum

Gratus et imis.

20

ODE XI,

AD LEUCONOEN.

Sub nomine Leuconoe nobiles Romanas a Matheſi deterret. (h. e. ab artibus diſciplinæ toriis. G.)

METRUM CHORIAMBICUM HENDECASYLLABUM CONSTANS SPONDRO, TRIBUS CHROMAMBIS ET PERRICHIO VEL IAMBO.

Tu ne quæſieris, ſcire nefas, quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint, Leuconœ; nec Babylonios
Tentaris numeros. Ut melius, quicquid erit, pati!

1 Valde turbati verſus et numeri hujus carminis in Flor. 1482. Sed nihil mutat Gatt. G.—
2 Dederunt MS. apud Bentl. Neu corr. Cun. Leucothoë quidam codd. ap. Glar.—3 Pro
ut comp. Crufius ſit, et at Burmannus ad Suet. Vſp. 33. Z. Temptaris MSS. tria Berſm.

riali, pharetra ſua. Suaviter illa Mercurii furta pinguntur in Hymno in Mercurium Homericæ. G.

13 Duce te; vide Iliad. ō. B.

Priamus cadaver Heſtoris ſui redempturus ab Achille, qui illud circa mœnia Trojæ raptare inſtituerat. G.

14 Dives; Exanimusque auro corpus vendebat Achilles. Virgil.

15 Theſſali ignes; Achilles erant vigiles ignes. B. Iniqua Tr. h. e. Trojanis infeſta et hoſtilia. Z.

17 Animarum quidam dux ad inferos Mercurius, de qua re luſit Seneca in Claudium, et multa Lucianus in dialogis mortuorum: levem turbam pulchre vocat animas illas et ἰθάλην, quorum totæ cohortes ſtatu oris abigi poſſunt. G.

18 Virgam dicit Caduceum quod primo Apollô habuit, et donavit Mercurio, Lyra ſibi tradita. Vet. Schol. Veteres etiam Regum Sceptris, quæ a Diis ipſis tradita credebant, vim quan-

dam divinam in eſſe exiſtimabant: qua de re Homerus paſſim.

ODE XI.

1 Ad Emphaſin poſuit, Tu ne quæſieris; quaſi diceret; Alia hoc faciant, que minus quam tu ſapiunt.

Ordo eſt, Quæſieris ſcire, non nefas ſcire: Eſt autem Nefas hîc pîer legendum; et bene ſubjicitur Dîi dederint: namque horum eſt de nobis quod libet decernere. B.

Et tamen mihi magis placet jungere ſcire nefas, id quod ſcire nefas eſt, vel, eſt enim ſcire nefas. G.

2 Leuconœ quaſi tu candidam animam dicas, blandâ compellatio caræ mulieris. G.

Babylonios numeros dicit, quos Cicero alicubi Chaldaicas Rationes. Babylonii enim Aſtrogiam inveniffe traduntur, per quam Genefis colligitur. Vet. Schol. B. Babylonios numeros intelligere juvat præſertim ephemeridas, in quæſis curſus, conjunctiones, comparationes planetarum de-

Seu plures hiemes, seu tribuit Juppiter ultimam,
 Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
 Tyrrhenum. Sapias, vina liques, et spatio brevi
 Spem longam refeces. Dum loquimur, fugerit invida
 Ætas; carpe diem, quam minimum credula postero.

5

ODE XII.

AD AUGUSTUM.

Poeta dum ancipitem se fingit quem deum præcipue canat, dumque omnes per Oratoriam *κατάλαψιν* (ut loquitur Vetus Scholiastes) carmine celebrat, Augusti tamen laudes (secundum Jovem) ceteris præponit. Atque in hac gratificatur Augusto, qui (auctore Suetonio c. 31.) proximum a diis immortalibus honorem memoriz ducum præstitit, qui imperium P. R. ex minimo maximum reddidissent. Itaque et opera cujusque manentibus titulis restituit, et statuas omnium triumphali effigie in utraque fori sui porticu dedicavit.

METRUM SAPPHICUM.

QUEM virum aut heroa lyrâ, vel acri
 Tibiâ fumis celebrare, Clio?

7 Diffugit ad. Ald. quod placet Fabricio. C.

ODE XII.

2 et 3 Summis etiam Brad. recinit etiam Gott.

scriptæ ad usum divinandi: quos etiam Thrasyllos numerus, forte cum respectu ad h. l. vocat Juvenalis 6. 576. ubi totum locum de studiis matronarum astrologicis tractat. V. G. v. 565. Consultis iſterica lanto de funere matris, Ante tamen de te Tanquil tua. G.

3 Ut melius! h. e. quanto consultius! Nam et exclamative legit vir elegans Antonius Muretus. Nihil tam irridebat Epicurus quam prædictam rerum futurarum. Cicero de Divinat. notante doctissimo Mancinello.

5 Significat hæc a se scripta fuisse hiberno tempore. Suaviter debilitat. Vet. Schol. B. Periphrasis hiemis, quæ ut solet esse tempestatis agitata, frangit fluctus maris Tyrrheni, s. inferi, ad moles Bajanas et alias, in ea vicinia, villiarum maritimarum et similiarum voluptatis locorum causa obiectas, unde contracta pisces æquora sentiebant, vid. Car. 3. 1. 33. His mobilibus fruendis nihil fuisse commodius, i. e. firmius pumice Pompeiano, et Putcolano pulvere, ab

igni subterraneo elaboratis, docet Vitruv. 2. 6. et 5. 12. G.

6 Plane Erasmo assentior, Sapias et liques, Imperative sumenda, non Conjunctive, subintellecto si, ut putavit Priscianus, et Vet. Schol.

Ut plus capiamus sacco frangimus vires. Plin. Sacculis et colis mixta nive et glacie. Torrent. B. Vina liquantur sacco, tenui viminis rarius contexto, inverte meta simili Colum. 9. 15. 12. ubi jam laudavi Rhodium ad Scribon. c. 122. p. 196. Utilissimum autem vinum esse omnibus, sacco viribus fractis, docet Plin. 23. 1. f. 24. G.

Propter breve spatium. Vet. Schol.

7 Refecare proprie de unguibus et similibus. Refecat de tergere partem Exiguam. Ovid.

Fugit hora, quod loquor inde est.

8 Carpe diem: Translatio a pomis. Vet. Schol.

ODE XII.

1 Ἀναεπιθύμητος ἕμμοι, τίνα θεῶν; τίς ἄρα; τίνα δ' ἄνδρα μελαδρόμου; Pindarus. Quem vi-

Quem deum? cujus recinet jocosa

Nomen imago,

Aut in umbrosis Heliconis oris,

Aut super Pindo, gelidove in Hæmo?

Unde vocalem temere infecutæ

Orphea silvæ,

Arte maternâ rapidos morantem

Fluminum lapsus, celeresque ventos;

Blandum et auritas fidibus canoris

Ducere quercus.

Quid prius dicam solitis parentis

Laudibus? qui res hominum ac deorum,

Qui mare et terras, variisque mundum

Temperat horis.

- 10 Fluminis coll. Sax. G.—13 *Vulgaris lectionis parentum sensus videtur hic: Quid (b. e. quem) prius laudabo more parentum nostrorum? cum qui, &c. At sic displicet Quid, nec satis sequentia respondent. Cum Baxtero et Gesnero per laudes parentum intelligere ipsum Jovem, est valde durum. Conjectura Mureti, quam confirmat MS. Palmanni, Quid prius dicam? solitis parentem laudibus, qui, &c. Merito damnatur a Bentleio, qui cum Lambino recepit ex codd. optima nota parentis, b. e. Jovis. Lectionem hanc, ob facilitatem, probatam Heinso, Cum. aliisque, nos recipere non dubitavimus. Z.—14 Rex homin. MSS. quidam.—15 Ac terras Bentl. e codd. nonnullis.*

nam de vivis? quem heros de mortuis? Vet. Schol.

2 Cum Torrentio, Lambino et Veteri Scholiaste legimus *sumis* et *recinit* in Præsenti; non ut reliqui *sumis* et *recinit* in Futuro, quod longe suavius videtur.

3 *Recinet* recte præfert cum aliis Bentleius. Nam *sumis celebrare* habet vim Futuri, quicum *recinet* pulchre, convenit. G. *Sumis* et *recinet* est in edd. Venet. Glar. Sed Lambinus edidit *sumes*, et *recinet*. Erasmus apud Glar. legit *recinat*. Z.

4 Sic vocem repercussam, quæ echo vocatur, describit etiam mox 20. 8. G.

7 *Vocales dicuntur homines summa vocis*. Vet. Schol.

Confuse, Vet. Schol. quia summa cum festinatione.

9 Veteres artem præstigiatoriam Muscis æque ac Mercurio tribuebant. B. Mater Orphea assignari solet Calliope, quæ vel sola facit, uti Musa non omnes sint virginæ. G.

10 Quid opus est Bentleii veteri scripturâ *labfus*, &c.? Hæc enim jam olim Grammaticorum Arte intercidit. Nollem etiam Accusativum Pluralem tertie (Declinationis) semper terminari in *is* Bentleiano ritu, et secundum veterem scribendi usum.

11 *Anritas, audacter dictum*. Vet. Schol. B. H. e. auscultantes. *Blandum ducere*, qui blando cantu, fidibus demulcendo, ducebat. Z.

13 *Quibus laudibus usi sunt parentes*. Vet. Sch. Cruq. *Apage solitis parentis* Dan. Heinssii. *A Jove Principium*. Virg. 'Εν Διὸς ἀρχαῖσιν. Aratus. Cum plerique Codices, etiam vetustissimi, *parentum* nobis repræsentent, maluit tamen Vir magnus, cum Daniele Heinso, singulare nomen *parentis*, ne turbaretur constructio: neque advertit ipsum *Jovem* modo dici posse *parentum*, sive *Majorum laudes*, facili Figura; atque commodius etiam *Laudes* positæ sunt quam *Lau*, quod omni tempore quotannis recurrent festo tempore *Laudes Jovis*. *Qui* autem (V. 15.) pro *Ille qui est*; nam *Jovem* modo *ἡγεμονίης* nominat, laudando scilicet: Condonandum est vero *ἢ Ἄνωθεν*. Sic et Virgilius pro *O Jupiter*, *O qui res hominumque Deumque Æternis regis imperiis*. B.

Laudes solite parentum sunt consuetæ metonymia ipse Jupiter, *qui res hominum*, &c. In masculino pronomine *qui* est Synchisa. Lectionem nostram non ferit objectio Harduini, *Jovem* non recte *Parentem* dici: sed ea alioquin vana est. G.

16 *Transit Temperat a Lyra*. Vet. Schol. B. Hoc voluit Vet. Schol. in verbo *Temperat esse*.

Unde nil majus generatur ipso,
Nec viget quidquam simile, aut secundum :
Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores.

20

Præliis audax neque te filebo
Liber ; et sævis inimica virgo
Belluis ; nec te, metuende certâ
Phoebe sagittâ.

Dicam et Alciden, puerosque Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem : quorum simul alba nautis

Stella refulsit,

25

Defluit faxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiuntque nubes,

30

19 Occupabit, *sc. in hoc carmine, conj. Puteani, Heinj. Ruyg. et Dacer. Z.*—28 Sidera fulgent
Flor.

allum ad lyrato, cujus fides temperari dicuntur. *Hora enim sunt tempestates, quarum præcipue velut Tetrachordum quoddam constituunt. Macrobius Satur. 1. 19. ubi solem facit etiam Mercurium, ait Tetrachordum ei attributum significare quatuor vices temperum, quibus annus includitur. Ceterum Temperare strepitum testudinis dicitur musa nostro Car. 4. 3. 17. G. Mundum, cœlum, quæ est pars hujus universi. Z.*

17 Unde ad personam refertur, ut unde petitur, id est, reus. Ex Jove nihil majus ipso generatur. Itaque cavet sibi Promethei monitu a Thetide, cui fatale erat parere suo genitore fortiorem. *Æschylus Prom. Vincito v. 767. ἢ τίξεται γὰρ ταῦτα φηγεῖσθαι κενός. G.*

18 Secundum Aruspicum dicta, vel disputationes, qui Jovem primam, secundam et tertiam partem calis fulminis volant in fulminibus tenera. *Vet. Schol. B. Ut Baxterus dedit verba Vet. Schol. ita edita sunt etiam a Fabricio. Sed Cruquianus ita, Juxta aruspicum responsa, qui Jovem fulminis in celo volant primam, secundam, et tertiam tenera. An huc aliquid facit quod apud Serv. ad Æn. 8. 427. dicunt Phisici, de sexdecim partibus calis ja fulminis ? G. Viget, excellit potentia et dignitate. Z.*

19 Proximos ob usum fulminis atque ægidis, quibus reliqui cœlestes non erant armati.— Quid quod apud Homerum Pallas secundam sedem teneat in Gentilium Triade Ἀθη Ζεὺς ἦ τριτὸς, ἢ Ἀθηναίη ἢ Ἀπολλων ; B. Ultra etiam progreditur Hesiodus Theog. 896. Ἴσος ἵχθησας σαρκο μίνας, ἢ κριόφρον βελήη, quam Jupiter ex Metis conjugis utero exemptam pro inferuerit ideo, ut sibi indicaret bonum et malum. G.

21 Hiulca videtur Benteleiana Distinctio post Præliis audax, et versum facit delumbem. B. Præliis audax retrahi ad Pallada vult Benteleius, quem alii sequuntur. Sed sic post majus et longe augustius elogium Palladis subjicietur minutum comparatione, et Bacchus solo nomine indicabitur, qui audaciam non solo adversus gigantes prælio, sed præsertim expeditione Indica declaravit. Bacchi non minus quam Martis epitheton ἰσάλαος ex Macrob. Sat. 1. 19. jam attulit Marcilius. *Conf. Car. 2. 19. 21. G.*

22 Virgo, Diana venatrix. Z.

23 Certia, quæ nunquam aberrat ab eo quod petit. Z.

25 Græca consuetudine pueros pro filiis. *Vet. Schol. B. Alciden, Herculem, Alcæi nepotem. Z.*

26 Expressit Homericum, Κάροπος ἰσώδαμος, ἢ κίχ ἄγαθὸν Πολωνίον. *Ant. Muretus.*

27 Laus Stella a tempore, nam verno tempore nascitur, quo et nives resolvuntur. *Vere novo gelidus canis cum montibus humor Liquitur Virg. Georg. 1. 44. Vet. Schol. Verno etiam tempore navigabant. B. Simul alba stella veris paraphrasis, si audimus V. S. Sed potius finis tempestatis cujuscumque hic signatur, quem adferunt fratres Hellene lucida sidera, ut dixit Od. 1. 3. 2. gemini illi ignes, unde σαρπηξ vocantur Castor et Pollux. Simul hic poni pro simul ac, facile apparet, ut 1. 4. 17. et 4. 7. 10. Sed an eadem vox notat etiam una ? ut indicetur utriusque stellam s. flammulam simul et una apparere debere ? Sic puto: aliquanto plura dare possum exempla, ubi eadem vox eodem loco duplicem velut personam sustinet, iis, quæ dedi*

Et minax (quod sic voluere) ponto

Unda recumbit.

Romulum post hos prius, an quietum

Pompili regnum memorem, an superbos

Tarquini fasces, dubito, an Catonis

Nobile letum.

Regulum, et Scauros, animæque magnæ

Prodigum, Pœno superante, Paulum,

Gratus insigni referam Camenâ,

Fabriciumque.

Hunc, et incomtis Curium capillis

Utilem bello tulit, et Camillum

35

40

31 Nam Sic L. Bos ex MSS.—38 Sic ex MSS. Bentl. Paullum superante Pœno ad.

in Lex. rust. v. DUPLEX. *Alba stella* felix est, præsertim ad ferenitatem, hiemes *nigra*. Singularem posuit, quod suam sibi quisque fratrum stellam habet; ceterum tanto magis voce *simul* etiam conjunctionem flammulæ utriusque notari arbitror. G.

29 *Agitatus, resolutus*. Vet. Schol. Ex nive scilicet, quæ antea in faxis hærebat. B. *Agitatus humor* spuma est a fluctibus allisa. Non audiendus hic Vet. Schol. G.

31 Cum alii legant *quia*, alii *Dii*, ego cum Vetere Scholiaste retinui *quod*, quod ille exponit *cum*. Simplicius etiam nobis videtur quod a Scholiaste ponitur, *quod si voluere*, quam Bentleii sic *Dii voluere*, quod interpretamentum sapit. Cuningamii sic *ii voluere* vix Latinum est. B. Puto veterem Schol. qui exponit primam vocem per *cum*, legisse in libro suo *quom* vel *quum*. Pulchre ita majestas horum *ætrique* exprimitur, voluntate sua sola undam comprimentium. G.

34 *Superbos, magnificos*. Vet. Schol. Tarquinius Priscus, devictis Hetruscis, duodecim Hetrurix Lucumonum sceptris, quæ postea fasces vocabant, adeptus est.

35 *Tarquini fasces* in *Junii* (Bruti consulis) fasces mutari optat Cuningamus: Bentleius pro *an Catonis, anne Curti* tentat legere: quod tyrannum laudare apud Romanos, Catonem apud Augustum, parum conveniat. Sed ne dicamus, utrumque esse contra libros: non probat poeta superbiam Tarquini, ne accusat quidem: *superbi enim fasces* sunt magnifici, ut *postes* Carm. 4. 15. 7.: sed memorabilem illam rerum sub Superbo conversionem dignam poeta materiam ait: Catonem nec ipsum, licet aliquamdiu Brutianus, et Pompeianorum amicus, laudat simpliciter, sed ea ratione mentionem viri fa-

cit, ut Carm. 2. 1. 24. Quidquid enim de partibus et causa Catonis sentias *nobile* certe viri letum fuit, quod nec Augustus celebrari nolle, qui Catonem ut *civem* et *virum bonum* laudavit Macrob. Sat. 2. 4. et Ciceronem legi a suis nepotibus voluerit, tamquam eloquentem et amantem patriæ virum. Plut. Cic. extr. suamque Bruto statuam relinqui, Plut. Brut. extr. G.

Hoc dicit ut Pompeianis suis gratificetur. Quo pacto Catonis laus displicere potuerit Augusto, cum ipse vellet videri a partibus stare veteris Reipublicæ, et ab his ad Imperium evectus, et cum Cæsariani magis faverent Marco Antonio, quam Augusto? Subit igitur mirari magnum Bentleium hoc non vidisse; præcipue vero cum ipse Poeta Brutianarum esset partium, quas nunquam sub Augusto non laudavit. Apage igitur *anne Curti nobile letum*. B.

37 M. Æmilius Scaurus vir gravissimus et potentissimus et Princeps Senatus fuit. Hunc nominat quia et Augustus Princeps a Senatu salutatus est. Prudenter vitia sua dissimulavit, ut Augustus. Hinc legimus apud Juvenalem *fidos Scauros*. Vid. Sallust. Bello Jugurth.

38 Gratiore dicitur sono *Prodigum Paulum, superante, Pœno*, quam Bentleii *Prodigum, Pœno superante, Paulum*, quod et a plerisque Codicibus confirmatum video. *Prodigi dicuntur proprie, qui bona sua a se disperdunt, et quasi porro a se agunt*. Vet. Schol. B. *Anima* magnæ prodigum Paullum, q. d. parvum, suavi illa antitithesi dicit, quod exemplum Horatianis Oxymoris addere poterat Cuning. Animadv. c. 9. Loquitur autem de Æmilio Paulo, qui in prælio ad Cannas perit. G.

40 *Fabricium*, quem Pyrrhus magnitudine animi non minus quam armis secum certantem

Sæva paupertas, et aventus apto

Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor ævo,

Fama Marcelli: micat inter omnes

Jubium fidus, velut inter ignes

Luna minores.

Gentis humanæ pater atque custos,

Orte Saturno, tibi cura magni

Cæsaris fati data: tu secundo

Cæsare regnes.

Ille, seu Parthos Latio imminentea

Egerit iusto domitos triumpho,

Sive subjectos Orientis oræ

Seras et Indos:

43 *Pro Sæva conj. Crusus læta, et Bentl. sancta, ac casta Wisk. Pro apto conj. Bentl. arto.*
 —45 *Pro ævo conj. Heinsius arvo: ad hanc conjecturam commendandam laudat Bentleyus Hom. Iliad. P, 53. Οὐκ ἂν τριῶν ἔτησιν ἀπὸ τοῦ ἑσθλοῦ ἰλαίης χάρις τοῦ εὐαῖου, quod Scholiastes interpretatur ἑσθλῶν ἢ παύσειν. Z.—54 Domitor seu dominus conj. Galei op. Bentl.—55 Oræ Brod. Gatt. Ro. Stepb. coll. Sax. Bentl. Cun. Tabl. Oris al.*

dicebat difficilius ab honestate, quam solem a suo cursu averti posse. Aur. Viét. de Vir. Ill. 35. G.

41 Curius Dentatus dixit eum esse perniciosum civem cui septem agri jugera non sufficerent. Torrent. B. Hic est ille contemtor auri Samnitium. V. Viétor de Vir. Ill. 33. *Incomitis capillis, intonsum et capillatum more antiquo, sed non calamistratum, non unguentatum, quod sequentis ætatis juvenum crimen fuit. G.*

43 *Sæva, magna; Sævus ubi Bacidae telo jacit Hector, Virg. Æn. 1. 99. Vet. Sch. Sæva autem proprio sensu atrociter fortis est, et per hoc terribilis. Bentleyi sancta rapide sonat. B. Potius severam, durum et austeram dicere, hic voluit poeta: quod facile usus apud ipsum nominis ostendit. Aptum lavem, non majorem domum, quam pro portione agri binorum, ad summum septenorum jugerum. G.*

45 Solent præcocia subito flaccescere, sed quod paulatim accrescit durabile est. Erasmus. Notat et veterem et novam hujus gentis gloriam præcipue autem (juxta veterem Scholiasten) *Marcellum Octaviae filium sororis Augusti significat, de quo Virgilius, Hic Marcellus erit. B. Expenis disputationibus hominum eruditorum, nihil potest melius, quam Marcellum intelligere illum quinquies Consullem Annibalis antagonistam. Marcellum juvenem annorum XVII. vivum hic laudare inter heroas, non conveniebat. Alia Virgiliti causa, mortuo jam Marcello. Æn. 6. 862. Noster fati blanditur genero*

et adoptivo Augusti filio, quod veterem Marcellum commemorat. Transit deinde ad ipsam Juliam Cæsarem, tanto illustriorem ceteris heroibus, quanto splendidior est lux lunæ sideribus reliquis. De Julia Marcello nupta cogitare potuisse quemquam, mirum est. G. Sensus videtur hic: Gloria illius veteris Marcelli, qui temporibus Annibalis floruit, crescit, quasi renovatur, in Marcello Augusti filio adoptivo, quemadmodum arbor sensum crescit. Z.

47 Julia Marcello nupta Julium fidus. Marcellus, ob nuptias Juliaz. Rodellius. Verum comparatio Lunæ ostendit esse ipsam Iliam. Habuit etiam in animo Divi Julii astrum. B. *Julium fidus respicit ad Dionei Cæsaris astrum, ut vocat Virg. Ecl. 9. 47: stellam crinitam, de qua Serv. ad l. c. et Sueton. Jul. 88. et ipsis Augusti verbis Plin. 2. 25. quæ cum ludis funebribus Cæsaris apparuisset, pro anima Cæsaris in cœlum recepti habita, et simulacre ejus in vertice addita est, ut in nummis hodie conspicitur. G.*

51 *Fatis illis, quibus sunt a Jove reges, τὰ δὲ βασιλείης, qui διαγανίς ideo Homero. Vid. Spanh. ad Callim. H. in Jov. 79. Illud secundo Cæsare respicere videtur ad v. 18. ubi negavit vigere quidquam simile aut secundum Jovi: ut nunc corrigat superiora. Bene tamen est quod rogat Jovem, ut sibi secundum esse patiat Julium [Augustum]. G.*

53 Ob superatum Crassi exercitum ipsi Rē-

45

50

55

Te minor latum reget æquus orbem :
 Tu gravi curru quaties Olympum ;
 Tu parum castis inimica mittes
 Fulmina lucis.

60

ODE XIII.

AD LYDIAM.

Horatius amice sua, quam Poetico nomine Lydiam nominat, ob amorem Telephi Greci Poetæ atque sodalis sui furiose zelotypus.

PRIMUS VERSUS GLYCONICUS; ALTER CHORIAMBICUS ASCLEPIADEUS.

CUM tu, Lydia, Telephi
 Cervicem roseam, cerea Telephi
 Laudas brachia; væ! meum
 Fervens difficili bile tumet jecur.
 Tunc nec mens mihi, nec color
 Certa sede manet; humor et in genas

5

57 *Latum MS. Ro. Steph. coll. Sax. Brod. codd. aliquot Lamb. et Bentl. it. ed. Venet.*

ODE XIII.

5 *Calor Flor. 1482. Sed in Landini comment. color.—6 Manet etiam Gott. Flor. Ro. Steph. al. G. Sed manent ed. Venet. antiqua et Lamb. et codd. op. Lamb. Z.*

mæ et Latio imminebat Parthus. B. *Parthos Latio imminentes* Harduinus non potest conquire. Sed post magnam victoriam non absurdus est cogitare Parthos de Latio, quam Romanos de Euphrate; et quid si absurde cogitarunt Parthi? quid si nimius hic fuit Horatius? G.

55 *Oris plurium est Codicum, non Bentleii ora; neque me deterret sibilus. Certe Seres et Indi subjecti sunt pluribus oria.*

57 *Te minor solo: ut Car. 3. 6. 5. Diis te minorem quod geris imperas. Latum orbem, quod in MS. invenit Ro. Stephanus, mirifice mihi placet: ita profecto scripsisse malim ego, quam latum: in quo majestas est, at in Latum dulcedo: quam amat Horatius et commendat. G.*

58 *Hoc secundum vulgarem opinionem dicit. Vet. Schol.*

60 *Parum castis, pollutis, secundum Pontificum et Aruspicum documenta, quia dicunt nunquam fieri fulmina nisi in lucis pollutione aliqua alienis. Vet. Schol. B. Expiatæ tales lucos fulmine attac-*

tos opus fratrum arvalium, de qua re supersunt antiquæ inscriptiones publicatæ a F. Urfino ad Cato. R. R. 141. et ea occasione etiam a nobis declaratæ p. 128. sq. G.

ODE XIII.

2 *Roseam; Rosaceo nitentem; Rosea cervice refulsit. Virg.*

Cereæ, Cereæ familia. Vet. Schol. Qualia scilicet cereæ imagines referunt. Nequeo satis mirari potuisse Bentleio placere lactea pro cerea, idque tantum autoritate Capri Grammatici, qui lapsus videri possit sua memoria, quod sæpe aliis Veteribus accidisse novimus. B. Cereæ malim interpretari mollia, i. e. flexilia, mobilia, ut Cereus in vitium flecti. Recte Landinus, Ostendit autem ex hoc agilitatem, quæ corporis non parva laus est. G.

Repetitio vocis Telephi habet Ethopœian, seu Mimefin Lydiæ identidem Telephi nomen in ore habentis, quod augebat zelotypiam.

Furtim labitur, arguens

Quam lentis penitus macerer ignibus.

Uror, seu tibi candidos

Turparunt humeros immodicæ mero

10

Rixæ, five puer furens

Impressit memorem dente labris notam.

Non, si me fatis audias,

Speres perpetuum, dulcia barbare

Ludentem oscula, quæ Venus

15

Quinta parte sui nectaris imbuît.

FELICES ter et amplius,

Quos irrupta tenet copula, nec malis

Divulsus querimoniis

Supremâ citius solvet amor die.

20

16 Quanta! conj. Ramirez. Pentescont. 50.—19 Divulsos conj. Bentl.

3 *Va!* dolentis est. Vet. Schol.

4 *Difficili*, ab effectu, quia difficiles reddit. Christoph. Landinus.

7 *Juror iræ* et libidinis sedes, ob commotam bilem.

5 *Mens* etiam memoriam continet.

6 *Affentior* Bentleio melius poni *manet* Singulari numero, quam *manent* Plurali; etsi parum interfit.

7 *Furtim*, me non advertente. Mancinellus.

8 Adeo languidis, ut vel ipsum amantem lateat ignis, *Lentis*, *diuturnis*. Mancinellus.

LINGERING.

Penitus, *valde* interius. Vet. Schol. B. *Ignibus*, cruciatibus, doloribus animi vehementioribus. Z.

9 *Uror*. *Aspectu* crucior. Vet. Schol.

11 *Furens*, *impatiens* amoris. Vet. Schol.

12 *Memorem notam* transitive, quæ memoriæ servat, ut *memores* *safus* Car. 3. 17. 4. G.

16 *Quinta parte*, h. e. *Cælesti*: Cælum sive æther quintum elementum, *ex quo astra et animæ singulares*. Cicero. B. De illo quinto Aristotelis elemento videri possunt quos laudat Davif ad Cic. Acad. 1. c. 8. Huc vero respicere poetam, non valde mihi probabile videtur: multo minus audiendus Daccrius, qui hic illam *Quintam* Paracelsi *Essentiam* magna cum asse-

veratione inculcat, celeste illud, quod ex omni genere corporum elicere se sperant quidam Chemicæ. Vid. Conring. de Hermet. medic. 2. 9.: contra quem disputans Borrichius Hermet. 2. 6. prudenter ab hoc loco abstinet. Scholiastæ veteres et semiantiqui, in his etiam MS. Gotting. trahunt ad quinque illos gradus vel partes amoris Veneris, quos habet notus versiculus *Vifus, colloquium, &c.* et Donatus ad Ter. Eun. 4. 2. 12. Quid? si recte huc advocavit Marcellius locum Ibyci apud Athenæum 5. ubi *mel nona esse pars Ambrysi* dicitur: et Schol. Pindari Pyth. 9. qui *mel decimam partem immortalitatis* a quibusdam dictam memorat. Qui probant illud *quanta*, de quo in varietate lectionis motui, superfedere hac disputatione possunt. G.

18 *Copula* funiculus quo venatorii canes retinentur. *Uique canem pavida nactum vestigia cervæ Latrantem frustra copula dura tenet*, Ovid. Tr. 5. 9. 28. Mancinellus. *Copula proprie dicitur cujuslibet rei duplex numerus, unde tractum est, ut matrimonium copula dicitur*. Vet. Schol. B. Sumfit, ut hodie Francogalli suum *couple*. Eodem jure, i. eadem injuria, poterat *copulam matrimoniale* inculcare, aut laudare Plaut. Pœn. 1. 2. 132. G. *Malis*, fummis, quæ tantæ sunt, ut amorem penitus extinguant. Z.

ODE XIV.

IN SEXTUM POMPEIUM CIVILE BELLUM RENOVANTEM.

Perpetua hac Allegoria, qua ex imitatione Alcæi Rempublicam lactro navigio comparat, Pompeianos suos a renovando Bello civili deterret. (Quinctil. 8. 6. 44. exemplum laudat allegoriæ hunc locum, quo, inquit, navim pro rep., fluctuum tempestates pro bellis civilibus, portum pro pace atque concordia dicit. T. Faber, Epist. 1. 53. post Muretum negat hic esse allegoriam, sed alloqui Horatium navim, qua post Philippense prælium vectus fuerit in Italiam. His assentitur non gener modo Fabri Dacerius, sed ipse Bentleius etiam. Crever. in Hist. Ro. probat allegoriam et collocat in tempus a Philippensi prælio proximum: Sanadonius autem in illud, quo vel serio vel simulate deliberabat de rep, reddenda Augustus. Me nondum pœnitet modestiæ, quam ad Quinct. l. c. professus sum: nec ausim mihi sumere arbitrium causæ tantis hinc auctoritatibus, hinc ingenii defensione. Illud modo observari velim, propter versus 17. et 18. non videri posse intelligi totam rempublicam; verum quatenus Pompeiana fuerat: deinde illud, quod recte etiam Baxterus præcipit, non esse opus in allegoria, ut morose omnes illius partes examinentur et ad rem significatam applicentur. Suavis est, si usquam, hic Harduinus, qui scriptam ait hanc oden A. C. 1233 vel 1234, cum Johannes Brenneus comes Imperium Romanæ suscepturus mari Byzantium peteret. G.)

DUO PRIMI VERSUS CHORIAMBICI ASCLEPIADEI, TERTIUS PHERECRATIUS, QUARTUSQUE GLYCONICUS, SIVE TRIPODIA DACTYLICA.

O NAVIS! referent in mare te novi
 Fluctus? O! quid agis? fortiter occupa
 Portum. Nonne vides, ut
 Nudum remigio latus,
 Et malus celeri saucius Africo,
 Antennæque gemant? ac sine funibus
 Vix durare carinæ
 Possint imperiosius

5

MS. Gott. lemma habet, In navim de Bruto reparente bellum: immo ad rep. vel Sextum Pompeium.—1 Referunt Cunn. conj.—6 Gemunt, et 8 Possunt, e conj. Bentl. et Cunn. possunt etiam Brod. G.

1 Existat luculentum hoc Alcæi Fragmentum, quod reperitur ap. Heraclid. Pont. de Alleg. Hom. p. 413.

Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον κύμα κολυδῆναι,
 Τὸ δ' ἴδιον ἄραις δ' ἢ τὸ μέισιν γὰρ
 Φορέμεθα εἰν μιλῆσι

Κιμῶνι μοχθιῶντι μεγάλῳ καλῶν
 Πᾶρ μὲν γὰρ ἄντροι ἰσοπίδα ἴχθυ.
 Λαῖφος δὲ πᾶν ἄηλον ἦδη,
 Καὶ λακίδες μεγάλα κατ' αἰνῶ.
 Χαλᾶσι δ' ἄγκυραι. * * *

3 *Vides ut gemant non est absurda locutio, ut*

Æquor? non tibi sunt integra lintea,
Non Dî, quos iterum pressa voces malo.

10

Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis,

Jactes et genus et nomen inutile;
Nil pictis timidus navita puppibus

Fidit. Tu, nisi ventis

15

Debes ludibrium, cave.

Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium curaque non levis,

Interfusa nitentes

Vites æquora Cycladas.

20

10 *Pressa conj. Heinsius ep. Bentl.*—14 *Timidus et non fidat conj. Seelig. ep. Bentl.*

propterea aliquid mutandum sit. Vifus pro quocunque sensu ponitur. Ipse Cic. Div. in Cæc. c. 15. *In clamando quidem video cum esse loci robustum atque exercitatum, &c.* G.

4 Detergentur in confictu navium, vel ad scopulos vicinos remi. G.

6 Importuni sunt qui partes hujus Allegorie nimis morose pensitant.

Funes dicit quibus carinam jam dissilentem viacire solebant nautæ, quod fiebat in extremo periculo. *ὄναζοντινεις εἰς πλοῖον.* Act. 27. 17. B.

Funes plurimum navium, quibus ancoræ demittantur, et *carinas*, intelligi vult Bentleius. Et sane *carina* indicant sermonem esse de pluribus navibus, quarum exemplo suam monet poeta. Neque enim unius navis nisi una carina est. G.

7 Demior displicuisse Bentleio *carina* multitudinis numero, cum unam tantum alloquatur navem. Quo pacto tantus vir ignorare potuit ex usu esse Latinæ Linguae, præsertim apud Poetas, Plurativo uti Amplitudinis, decoris gratia; sicuti *teſta* pro *teſtum*, *aquora* pro *æquor*, et similia infinita?

10 *Ipsi Dii Tutelares* de propria sede excusati sunt.

11 Ex Ponto optima materia fabricandis na-

vibus. Etiam *Senti Pompeii pater de Miibridate triumphavit.* Vet. Schol. Dilogia.

14 *Dicit Stemmata et divitias necessitati ultima non prodesse.* Vet. Schol. B. *Timidus*, qui metuit procellas et tempeſtates. Z.

16 *Ὀφλισηάνης γίλωρα.* Muretus. B. *Sensus* est: nisi te vi ventorum agitari et naufragium facere malis, noli iterum te mari committere, allegorice, belli fortunam tentare. Z.

17 *Oſtendit Poeta se partium Bruti fuisse.* Vet. Schol. Erat Tribunus Militum sub Bruto. B.

Tædium proprie ad nauseam, et molestiam navigandi pertinet: allegorice potest ostendere, sibi quadam non placuisse in illis partibus: *desiderium* est eorum, quorum absentiam dolemus, vel mortem adeo. G. *Tædium*, sc. eras, cum ego in te navigabam, h. e. beſto intereram: *Levis*, sc. ea, h. e. nunc desiderio tui commotus vehementer metuo, ne prorsus percas. Z.

18 *Ob miſerationem Bruti.* Vet. Schol.

19 *Nitentes, longe apparentes.* Vet. Schol. *Ægæum pelagus* maxime tempeſtuoſum. Tanaquillus Faber Quinſtiliano doctior Allegoriam improbat: Imo et magnus Bentleius, omnibus doctior, eandem amplectitur ſententiam. B. *Interfusa æq. mare* quod est inter, &c. Z.

ODE XV.

IN M. ANTONIUM ET CLEOPATRAM.

Exempla Paridis luxuriosi Juvenis M. Antonium a Civili Bello deterret. (Similia vestitissimus liber Torrentii, MS. Gott. Landinus, Locherus cet. et probat allegoriam Sanadonus. Ac difficile est rem negare simpliciter: sed nec est, quo refellas eum, qui dicat, fuisse Horatium vel imitatione vel translatione adeo Græci Carminis. Equidem puto, si cogitavit Antonium et Cleopatram Horatius, illum modo cogitasse, nihil aliud. G.)

TRES PRIMI VERSUS CHORIAMBICI ASCLEPIADEI, QUARTUS GLYCONICUS.

PASTOR cum traheret per freta navibus

Idæis Helenan perfidus hospitam,

Ingrato celeres obruit otio

Ventos, ut caneret ferâ

Nereus fata. Mala ducis avi domum,

5

Quam multo repetet Græcia milite

Conjurata tuas rumpere nuptias,

Et regnum Priami vetus.

Eheu, quantus equis, quantus adest viris

Sudor! quanta moves funera Dardanæ

10

3 Helenen dant ehl. Venet. Glar. Bentl. &c. vulgo exhibent Helenam.

1 Lenta navigatione, ob tranquillam tempestatem. Hac Ode Bacchylidem imitatur; nam ut ille *Cassandra* facit vaticinari futura belli Trojani (supple mala;) ita hic *Proteum*. Vet. Sch. B.

Nihil tale de Bacchylide Fabricio innouit. Voluitne homo nominare *Lycophrona*, cujus *Cassandra* existat? G. *Traheret*, duceret vi et invitam. Z.

2 Magis mihi arripet Latina Declinatio *Helenam hospitam*, quam Bentleii Græca *Helenen hospitam*, ob Ὀμοσπονίαν Poetis gratam. Vide quæ diximus ad primam oden *Anacreontis*. B. *Hospitam*, ἕνιω, quæ male audiunt. Sic *pergrina* Car. 3. 3. 20. G.

3 *Ingrato, Paridi*, ob moram. Vet. Schol. B. *Ingrato*, aut ventis aut *Paridi* Schol. Acr. Prior ratio de ventis præstare videtur. Nam sequitur *obrueret*, invitos coërceret et quiescere prorsus juberet. Z.

Obruit otio, h. e. posuit in quiete: *Metaphora* a sepultura vel somno.

4 *Fera*, funesta, maxime horrenda. Z.

5 Aliud agebat Vet. Schol. vel ejus excipitor cum *Proteum* posuit, quid enim Proteo cum ventis? Horum enim imperium ad *Nereæ* spectat, ut constat ex *Onomacriti Hymnis*, quæ vulgo *Orpheo* tribuuntur.

Ὁς πλοῖους ἀπὸς ἰσθμὸς βιάσθαι, ἤνικα πρὸς ἔνι μυχίοις κειθόμενοι λαλοῦμενος ἀποκαίλιος. B.

Nereus vates etiam non minus quam *Proteus*. Ἀψυδία ἢ ἀλυσία vocat Hesiod. Theog. 233. G. *Mala avi*, malo augurio, cum magno malo. Z.

7 *Inter* conjurare et conspirare hoc interest, quod *conspirare* interdum bonorum est, *conjurare* malorum. Vet. Schol. B. Ne fallat eos *Grammaticus*: *conjurare* etiam verbum est honestissimum. Vid. nofter A. P. 411. *Conjuraverant* proci *Helenæ*, id est, principes omnes Græcæ juventutis, se defensores quem *Tyndarus* elegerat sibi generum, et propulsaturos ab eo in-

Genti! jam galeam Pallas et ægida

Currusque et rabiem parat.

Necquicquam, Veneris præsidio feror,

Pectus cæsariem, grataque feminis

Imbelli cithara carmina divides :

15

Necquicquam thalamo graves

Hastas, et calami spicula Gnoßii

Vitabis, strepitumque, et celerem sequi

Ajacem. Tamen, heu! serus adulteros

Crines pulvere collines.

20

Non Laërtiaden, exitium tuæ

Gentis, non Pylum Nestora respicis?

Urguent impavidi te Salaminus

Teucer, te Sthenelus sciens

Pugnæ, sive opus est imperitare equis,

25

Non auriga piger. Merionem quoque

Nosces. Ecce, furit te reperire atrox

Tydides, melior patre :

Quem tu, cervus uti vallīs in altera

Visum parte lupum graminis immemor,

30

17 Cnoßii ed. Lamb. et Bentl.—21 Excidium cpdd. ap. Bentl.—22 Genti Cun. codd. quidam ap. Bentl.—24 Teucerque et Bentl. Cun. ed. Venet.

juriam. G. *Rumpere*, h. e. solvere nuptias, et evertere regnum; est figura Zeagma. Z.

9 Nereus tanquam Vates claram habet eorum quæ prædicit visionem: Atque hæc causa suspitii est.

10 *Moves*; fuscitas.

11 *Genti* pro domui.

Ægis pectoris est munimentum, habens in medio Gygnis caput. Quod si in pectore numinis fuerit, ægis vocatur: si in hominis pectore, ut in antiquis Imperatorum statuis videmus, lorica dicitur. Servius, adnotante Jacobo Cruquio. B.

12 Rabiem, iram sævam, furorem bellicum. Z.

15 *Carmina divides*, h. e. tactis hinc inde fidebus modulos legea. B. *Dividere* carmina potius est per vices et alternis canere, ut pulchre ostendit Voss. ad Catull. p. 239. G. *Imbelli* cith. inepta ad canendas res bellicas, sed apta tantum ad res amatorias. cf. interpr. ad Iliad. γ. 54. Z.

17 *De canna sagitte fieri consueverunt.* Vct. Schol. B.

19 *Ajacem*, sc. Oilei, qui ob celeritatem

laudatur Iliad. β, 527. *Serus*, sero, tandem, postquam te fortiores et meliores perierunt. Z.

20 *Pulvere collines* præsertim sanguine permixto, ne de re sicca dicatur *collinere*: ut Hectori tribuit Virg. *Æn.* 2. 277. *Concretas sanguine crines.* G.

24 *Teucer, te.* Sic legimus cum Dionysio Lambino et Jacobo Cruquio; alii *Teucerque et.* Bentleius mavult *Teucerque et*, quod minus videtur.

26 Erat Sthenelus Diomedis auriga et vir strenuus.

27 *Et hoc etiam inertia Paridis affignat, tantam esse moram, quanta cum faceret inveniri.* Vct. Schol. B. Hoc vult Scholiastes, victoriæ ita certum Diomedem, ita ignavum Paridem, ut de eo tantum labore ille, ut inveniat; hic, ut fugiat. Invenisse Paridem Diomedis est vicisse. G.

28 *Ἰσθίης ἐν κλισίῳ πρὶ γ' ἀμύμονος ἐδχέσθ' ἴππυ.* Inquit Sthenelus apud Homerum, citante Cruquio. B. Versus est Iliad. Δ, 405. pronuntiante illum Sthenelo pro se et Diomede, ad refellendam reprehensionem Agamemnonis. G.

Sublimi fugies mollis anhelitu ;
 Non hoc pollicitus tuæ.
 Iracunda diem proferet Ilio,
 Matronisque Phrygum classis Achillei.
 Post certas hiemes uret Achaicus
 Ignis Iliacas domos.

ODE XVI.

PALINODIA AD TYNDARIDEM.

Satisfacit Tyndaridi, h. e. Gratidie Unguentariae Neapolitanae, amicae suae, quam in Epodis sub Canidiae nomine miserrime laceraverat. (Canidiam vehementer laeserat Poeta Sat. 1. 8. tum Epod. 5. et 7. quos libros ante hunc scriptos ponit Bentleii ratio. Hæc ode palinodian continet vel versam e Græca Stefichori (vid. no. ult.) vel imitatione expressam, quod indicat nomen *Tyndaridis*, et primus versus. Si omnino Canidiam, s. Gratidiam respicit, de quo viderint, qui affirmant, hæc Palinodia: ad filiam illius directa videtur. Nam Canidiam jam anum fecit in superioribus. G.)

METRUM PRIMIS DUOBUS VERSIBUS ALCAÏCUM, TERTIUS VERSUS DIMETER IAMBICUS
 HYPERCATALECTICUS, QUARTUS FINDERICUS DACTYLICUS.

O! MATRE pulchra filia pulchrior,
 Quem crimosus cunque voles modum
 Pones iambis; sive flamma,
 Sive mari libet Hadriano.

36 Pergameas habent codd. Glar. et ediderunt Cun. Sanad. et Jani, quia vulgari lectione Iliacas versus glyconicus violari videtur. Z.

31 Tanquam de cervo loquitur; altum fumante anhelitu; quod fit in summa lassitudine. Hic locus ab omnibus frustra tentatus, quod satis mirari nequeo, cum sit intellectu facilissimus.

Mollis nunc pro timidus figurate.

32 *Quantum mutatus ab illo!* B. Objicit glorias suas *Paridi* sua Helena Iliad. Γ, 430. *Tue* dixit ut mox Car. 1. 25. 7. *Me tuo*, &c. G.

34 *Achillei et Ulyssæi veteris Declinatione.* Vt. Schol. B.

Hæc est ira Achillis, quam canit Homeri Musa: qui dum pugnare recusat contra Tro-

janos læsus ab Agamemnone, hanc illi moram et veluti laxamentum habent excidii. G.

35 *Certas*, h. e. fato destinatas. Z.

ODE XVI

1 O! admirantia. B. Quidni et invocantis? Magis hæc refert observasse, Ledam (uxorem Tyndari, Helenæ matrem) inter paucas pulchritudinis laude floruisse. V. G. Lucia. Dial. Mort. 18. Tyro, Helena, Leda, &c. G.

2 Crimen, vox mediæ significationis, et verum, et falsum scilicet. B. *Criminosus iamb.* quibus olim maledixi tibi ira commotus, quæ solet mirum in modum perturbare animum hominis. Z.

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,

Non Liber æque, non acuta

Sic geminant Corybantes æra,

Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,

Nec fævus ignis, nec tremendo

Juppiter ipse ruens tumuku.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique

Defectam, et infani leonis

Vim stomacho apposuisse nostro,

Iræ Thyesten exitio gravi

Stravere, et altis urbibus ultimæ

Stetere causæ cur perirent

Funditus, imprimeretque muris

10

15

20

Madam, finem.

3 Solebant veteres quicquid detestabantur ut prodigia, vel in ignem, vel in aquam projicere. Hinc Noricus Marcellus, prodigium a porro adigere. Torrent.

5 Dindyma Phrygiæ mons, ubi mater Deum furiosis cerimonis colebatur: hinc ipsa Dindymene. G. Adyta, occulta et remota templi loca, quo adire præter sacerdotes non fas est. Z.

6 Incola Pythius a mente sacerdotis quam incolit in danâis oraculis. Cruquius. Est autem pſſi confessionem adhibenda excusatio. Vet. Schol.

8 Pro sua geminant, Bentleius edidit, si geminant; notissimum est pulsationem Cymbalorum semper fuisse geminatam. Quid igitur hic facit si? Sic geminant, sic pulsando turbabant mentem. B. Sic geminant servandum puto, non modo quia est in omnibus libris, quod in Horatio magnam vim habet; sed quod multo poetæ teron videtur illo si. Qui in comparationibus poetarum velit illam Grammaticam æquibſſimam severe semper exigere, illum plane ad hoc iudicium poetæ veri non admiserint. Vid. v. g. Virg. Æn. 2. 496. it. 5. 144. Conf. Hor. Car. 3. 23. 18. Et quid absurdi est, si dixit Flaccus, Non sic quantiunt hastas suas Corybantes, ut tristes iræ arma quantiunt, quæ furor nuntiatur. Taceo quod poeta si voluisset illud dicere, quod placet Bentleio, positurus erat CUM geminant, non SI geminant. G.

9 Tristes jam pro diræ et funestæ, per Euphemismum. B.

Noricus ensis non potest esse a Stesichoro, si potest etiam illius Palinodiam esse expressam.

Ille potius Pontum et Chalybas nominavit, si tale quid scripsit. G.

10 Mare naufr. tempestas gravissima, quæ navibus naufragium infert. Z.

11 Sævus ignis, fulgur, s. fulmen, quod tantopere sævit et nocet. Z.

12 Tumultu, pro immani et confuso sono. B. Haud dubie intelligitur tonitru, editum unacum fulmine. Z.

13 Vox Fertur ostendit hanc fabellam ab Horatio non fuisse confictam. B. Similem fabulam habet in Protagora Plato p. 198. quæ huic potest occasionem dedisse. Consumserat Epimetheus omnia naturæ munera robur, celeritatem, ciborum et tegumentorum genera, in animalibus: coactus est Prometheus Diis suffurari ignem et artes, quibus demum ornati homines durare possent. Horatius, Stesichorum forte secutus, convertit fabulam, et ab animalibus repetita quædam fingit. G. Principi, primo, unde hominem finxerat. Z.

14 Quod in formandis brutorum membris artem suam omnem exhausisset.

15 Timorem a lepore posuit, a vulpe astutiam, a lupo rapacitatem, ab equo velocitatem, a columba libidinem, et ex reliquis reliqua, ac per hoc intelligitur nihil gravius esse homine. Vet. Schol.

17 Atrei scilicet iræ. Falsus est Interpres Gallus cum credidit, Thyesten positum esse pro Atreo. B.

18 Altas urbes dicit poeta ob adspæctum, quia eminent et procul fere conspiciuntur. Ultima, principes, quæ solæ effecerunt ut, &c. Steterunt, gravius est quam fuerunt. Dicitur enim

Hostile aratrum exercitus insolens.
 Compesce mentem. Me quoque pectoris
 Tentavit in dulci juventa
 Fervor, et in celeres iambos
 Misit furentem: nunc ego mitibus
 Mutare quæro tristitia; dum mihi
 Fias recantatis amica
 Opprobriis, animumque reddas.

25

ODE XVII.

AD TYNDARIDEM.

Invocat Tyndaridem, sive Gratidiam, jam sibi reconciliatam, ad villam suam in Sabinis, elegantissime descripta loci amœnitatē.

METRUM UT IN ODE PRÆCEDENTE.

VELOX amœnum sæpe Lucretilem
 Mutat Lycæo Faunus, et igneam
 Defendit æstatem capellis
 Usque meis pluviisque ventos.
 Impune tutum per nœmus arbutos
 Quærunt latentes et thyma devixæ

5

5 Totum e codd. quibusdam Lamb. edidit Bentl. quia impune tutum pareret tautologiam. Z.

de causa, quæ obtinet, superatis impedimentis. Z.

20 Condendis atque evagantibus civitatibus hæc consuetudo fuit, ut aratro ferret. Vet. Schol. B.

21 Insolens, victoria ferrox et elatus. Z.

22 Mentem nunc figurate pro iram posuit. B. Mentem plane Græco more *ἄνους* dicit, quo nomine et animum et iram significari constat. Ad sonum vocis propius accedit Gr. *μῆνος*. G.

23 Dulci dixit, quia in juventute nimis nobis placere solemus. B. Dulcem juventam potius interpreter musteam, quæ effervescat facile. G.

24 Celeres per Dilogiam, quasi diceret et celeres et iracundos.

26 Dum pro modo.

27 Recantantur opprobria cum mutato carmine laudibus corriguntur. Vet. Schol.

28 Animumque ac si animo liqueretur Poeta, vel examinaretur præ dolore. In hac Od. imitatus est Stesichorum Poetam Siculum qui vituperationem scribens Helena obcecatus est, et postea responso Apollinis laudem ejus scripsit, et oculorum aspectum recepit. Vet. Schol. Atque hinc est quod Gratidiam suam Tyndaridem vocat.

ODE XVII.

1 Hypallage Figura. Priscianus et Vet. Schol. B. *Velox*, celeriter, brevi. Z.

3 *Defendit*, propulsat. Henr. Stephanus.

5 Miror Bentleium atque alios posuisse totum pro tutum, cum sit *ἄρβυτος*. Ideo enim impune quia tutum. cf. v. 24.

Arbutum quem vulgo appellant. Vet. Schol.

THE STRAWBERRY-TREE.

Olentis uxores mariti;
 Nec virides metuunt colubras;
 Nec martiales hœduleæ lupos;
 Utcunque dulci, Tyndari, fistula
 Valles, et Usticæ cubantis
 Levia perforuere saxa.
 Di me tuentur; Dis pietas mea
 Et musa cordi est: Hic tibi copia
 Manabit ad plenum benigno
 Ruris honorum opulenta cornu:
 Hic in reducta valle caniculæ
 Vitabis æstus, et fide Teia
 Dices laborantes in uno
 Penelopen vitreamque Circen:
 Hic innocentis pocula Lesbii
 Duces sub umbra; nec Semeleius

10

15

20

8 Colubras etiam Br. G. Ed. Vaut. et alii libri nonnulli exhibent colubroa. Z.—9 Sic ex MSS. Bentl. Cun. hœdilia al. G.—14 Hinc est in edd. veti. Ven. Glar. Lamb. G. Z.—18 Ictus pro æstus conj. Cun. G.—19 Dices codd. quidam op. Bentl. perperam.

7 *Olentis*, vox media significationis, et bene klicet et male.

Uxores festiue. *Ἀνατολῆς*. Vet. Schol. *Vir æquis ipse caper*. Virgil.

8 Optimi Codd. cum Vet. Sch. *Colubras*.

9 *Lupi in tutela Martis*. Vet. Sch.

Mire se torquent Interpretes dum legunt alii *hœdilia*, alii *hœduli*. Ego censeo posse dici et *hœdilis* et *hœdilis* media brevi, ut *humilis*: et proinde hœdilia esse Adjectivum, subintellecto Septa. *Hœdilia*; *septia hœdorum*. Vet. Schol. *Ἐπιπέδον*. Ultima producitur ob sequentem liquidam, ut doctè observavit Aldus Mânuthius. B. Cum *hœdulae* sit in bonis libris; *hœdilia* autem (quod nec ipsum aliunde videtur probari posse) duplici excusatione opus habeat; illud prætuli. G.

10 *Utcunque, quoscunque*. Vet. Schol.

11 *Usticæ, Nomen Montis et Vallis; sic in Epistolis; Cantiani montes nisi dissocientur opaca Valle. Cubantis suaviter pro depressa*. Vet. Sch. B. *Cubantis* i. lupinæ. Absurde hic, ut fere semper, Harduinus auctorem accusat, a metro coactum absurda epitheta posuisse: *Supina* hic prius in mentem venit unicuique, quam *cubantis*, quod est abstrusum. G.

12 *Levia*, scil. aquarum decurrentium lapsu strata. Z.

13 *Carmine dii superi placantur, carmine manes*.

14 Sive hic legas sive hinc tantundem fuerit. Bentleio placuit bis poni *hic*. Hinc quidem mihi videtur commodius, et verbo *manabit* convenientiâ. B. *Hic* id est in prædio meo ad montem Lucretilem. Sic edidit et interpretatus est Landinus Flor. 1482. Quod Bentleius laudat Locheri editionem, voluit ille hinc scribi, ut ex interpretatione apparet, *ex isto agro*. G.

Metaphora, a Cornu Fortuna, quo dicitur divitiis consueisse largiri. Vet. Schol.

15 *Ad plenum, elegans dictio*. B. ut Virg. Georg. 2. 244. G.

16 *Honores, munera dicuntur. Aut aris imponat honorem*. Virg.

17 *Reducta, Metaphora ab arcus nervo jam adducto*. B. Non capio hanc Metaphoram: simpliciter intelligo flexuosam, sinuosam. G.

18 *Tei nascebatur Anacreon*.

19 *Præ amore ægrotantes*. B. *Uno, unius Ulyssis amore*. *Dices, tu canes lyra æque molli-ter et venuste atque Anacreon*. Z.

20 *Vitream, Mari vicinam*. Vet. Schol. Sic etiam alibi *vitreo daturus Nomina ponto*; pro cæruleo; is enim veteris vitri color. Perpetuum Epitheton.

21 *Duces nunc pro haurica*. B. *Ducere pocula* puto esse otiose et sensim bibere, ut diutius immoretur linguae et palato saliva vini, et plenior-rem jucunditatem adferat. G.

ODE XIX.

AD GLYCERAM.

Horatius ob intermissum aliquamdiu amorem vehementius amat. Conf. argumentum 1. 6.

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, ALTERO CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM.

MATER sæva Cupidinum,
 Thebanæque jubet me Semeles puer,
 Et lasciva licentia
 Finitis animum reddere amoribus.
 Urit me Glyceræ nitor 5
 Splendentis Pario marmore purius :
 Urit grata protervitas,
 Et vultus nimium lubricus aspici.
 In me tota ruens Venus
 Cyprum deferuit ; nec patitur Scythas, 10
 Et versis animosum equis
 Parthum dicere, nec quæ nihil attinent.
 Hic vivum mihi cespitem, hic
 Verbenas, pueri, ponite, turaque
 Bimi cum patera meri : 15
 Macâtata veniet lenior hostia.

2 Jubent *codd. quidam ap. Bentl. Pro Semelæ vulg. quod primus recepit Lambinus, Græcam formam Horatio usitatam ex edd. vet. cum Bentl. revocavi. Z.*—3 Libentia *conj. Bentl.*—12 Attinet *Brod. imperfon. G.*—14 Thura *edd. vet.*

1 *Sæva, Venus quæ miserum in modum solet vexare amantes. cf. infra IV. 1. 5. Z.*

3 *Licentia, Otium. Vet. Schol. Fortasse tempus erat festum. B. Lasciva, ad amorem impellens. Z.*

5 Urit, macerat, occidit.

7 *Protervitas; superbia, fastidium. Vet. Schol. a pro et torvus.*

8 *Nimium, miserabiliter proferendum.*

Lubricus aspectu mire dictum; vultus enim cum aspicitur in libidinem proclives facit viros. Vet. Schol. Cruq. B. Lubrica-via, in qua facile est labi. G.

10 *Κύπρον ἰμπερὰν λαιῶνα ἃ Πάρθον περιήύταν. Alcman adnotante Cruq.*

11 *Versis. Et missam Parthi possunt in terga sagittam. Vet. Schol. B. V. Car. 2. 13. 17.*

12 *Τί τί μοι λόγον πορεύων, εἴω μὴδὲν ἀφιλότιμος; Anacreon, quem hoc loco imitatus est. Jucunde nihil ad se pertinere ait alia. Vet. Schol.*

13 *Mos erat aras, præsertim privatas, ex viridibus cespitibus erigere.*

14 *Verbene, omnes herbæ vel frondes e facris locis petitz, quæ consecrandis altaribus utiles habebantur.*

16 *Aliquando etiam Venus colebatur sanguine, ut ostendit Cruquius contra Servium.*

Veneri scilicet macâtata hostia Glycera lenior venit. Vet. Schol. Jucunde etiam venit proficit.

ODE XX.

AD MÆCENATEM.

Probabile est Mæcenatem per literas invitasse se ad Horatium, atque cum per ludum et jocum tali modo respondisse.

METRUM SAPPHICUM.

VILE potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipse testa
Conditum levi, datus in theatro

Cum tibi plausus,
Care Mæcenas eques; ut paterni
Fluminis ripæ, simul et jocosa
Redderet laudes tibi Vaticani

5

Montis imago.
Cæcubum, et prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

10

5 Care conj. Bentl.—9 Cæcubam codd., Lambini quidam, cdd. Senad. et Jeni, non male, adeo ut referatur ad seq. uvam. Z.

1 Vile pro non vetusto videtur dixisse: alioquin Sabinum vinum se octavium fuit, non est vile. Vet. Schol. Tradit Athenæus Sabinum vinum esse omnium levissimum, ut notavit Cruquius.

Hinc patet omnes Cantharos non fuisse ejusdem magnitudinis. Cantharus ansatus erat, ut vel ex Virgilio patet; attrita pendebat Cantharus ansa, A. JUO.

2 Ut inde traheret aliquid suavitatis. Vet. Schol. East.

3 Linebant ora cadorum pice, resina, gypso admixtis corticibus.

Diximus et supra claros et bone existimationis vites plausu populi solitas fuisse excipi, malos autem excipulari. Vet. Schol. B. Cum tibi plausus,

haud dubie propter sanitatem recuperatam. c.f. infra II. 17. 26. Z.

5 Carum Mæcenatem non sibi tantum, sed populo Rom. dicere voluisse poetam, pulchre observatum Christio. G.

Constat Mæcenatem in equestri dignitate sua voluntate permanisse, cum utique facultas lati clavi pateret. Vet. Schol. B. Paterni fluminis, Tiberis ex Etruria venientis, unde quoque Mæcenas originem duxerat. Ad hujus ripam situm erat theatrum Pompeianum, unde hic plausus datus est. Z.

8 Sic echo vel vocem repercussam etiam describit supra 12. 4. G.

11 Temperant posuit ob mixturam aquæ calidæ, vel frigidæ, vel etiam nivis.

ODE XXI.

Jubet ter novem nobiles pueros atque puellas Apollini et Dianæ, in quorum Tutela Imperium P. R. erat, Hymnum pro incolumitate hujus Imperii atque Augusti cantare, Ludis Secularibus, ut Vet. Scholiasta videtur; fortasse eorum Natali die. (Nihil hic est, quod ad ludos sæculares conveniat, quin æque commode ad quodcunque sacrum Apollinis ac Dianæ queat referri. Choros puerorum et puellarum in aliis quoque sacris esse, docet v. g. Car. 4. 1. 25. G.)

METRUM DUOBUS PRIMIS VERSIBUS CHORIAMBICUM ACLEPLADEUM, TERTIIS PRÆCRATIUM, QUARTOQUE GLYCONICUM.

DIANAM teneræ dicite virgines,
 Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
 Latonamque supremo
 Dilectam penitus Jovi.
 Vos lætam fluvii et nemorum coma, 5
 Quæcunque aut gelido prominet Algido,
 Nigris aut Erymanthi
 Silvis, aut viridis Cragi.
 Vos Tempe totidem tollite laudibus,
 Natalemque, mares, Delon Apollinis, 10
 Insignemque pharetra
 Fraternaque humerum lyra.
 Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
 Pestemque, a populo et principe Cæsare, in
 Perfæ atque Britannos, 15
 Vestra motus aget prece.

5 Comam etiam Schol. Gott. et Flor. 1482.—8 Cragi post al. Bentl. Cun. Cragi MSS. et prima editt.—14 A populo, principe Cæsare, omisso et, edidit Jan. ex conj. Scaligeri.—16 Mitis conj. Jan.

1 Cantando dicite. B. Alternis canere jubet mares et feminas sui sexus Diis, vid. etiam Car. 3. 28. 9.

2 Intonsum, h. e. perpetuo Juvenem. Juvenes enim non tondebantur nisi sumta toga virili, h. e. ineunte anno ætatis suæ decimo septimo, vel etiam decimo quarto in præmatura pubertate.

4 Penitus, funditus; Vet. Schol. Ob tam pulchros liberos scilicet.

5 Equidem cernere non possum cur Bentley placuerat nemorum comam pro coma, neque

vidit Poëtam rediisse ad Dianam, quam primum nominaverat. B. Nemorum coma, nemoribus, quæ arboribus sunt densa, quæ quidem loca amœna, et Dianæ inprimis grata, sunt in Algido ob umbram frigido, in opacis silvis Erym. et Cragi viridia. Igitur cum nemora sint partes silvarum in illis montibus, non opus esse videtur, ut pro silvis conj. arvis cum Sanad aut eliois cum Jan. 7.

6 In montibus, Algido, Erymantho et Crago, maxime colebatur Diana.

8 Omnes MSS. habebant Cragi pro Cragi

ODE XXII.

AD ARISTIUM FUSCUM.

Poeta se Stoicum proficitur, dum numinum Providentia tribuit, quod immanis Lupus in Sabina se inermem fugerit. (Homo innocens tutus est in summis periculis. Nam dum ego Lalagen meam cano aliquando, lupus immanis me fugit inermem. Quare eam amabo ubique terrarum. Z.)

METRUM SAPPHEICUM.

INTEGER vitæ scelerisque purus
 Non eget Mauris jaculis, neque arcu,
 Nec venenatis gravida sagittis,
 Fulce, pharetra :
 Sive per Syrtes iter æstuosas,
 Sive facturus per inhospitalem
 Caucafum, vel quæ loca fabulosus
 Lambit Hydaspes.
 Namque me silva lupus in Sabina,
 Dum meam canto Lalagen, et ultra

5

10

2 Mauris Gott. Zar. Bentl. Cua. Mauri etiam Brod.

Torrent. Sic et Vet. Schol. B. Edidi *Cragi* cum edd. Venet. Lamb. Bentl. et aliis, quia Græce per K scribitur. Z.

9 *Tempe in honorem Apollinis merito laudantur, quod ibi laurus plurima sūt.* Vet. Schol. B.

11 *Insignem, ornatum, conspicuum. Frater-
 as Iyra, qua donatus Apollo erat a Mercurio
 fratre, qui invenerat.* Z.

13 Apollo et Diana, Ἀλιεῖνας, sive Aver-
 runci sunt. Deos nunquam iræ fuz pœnitet,
 neque poenas condonant: nonnunquam in pe-
 cadum, vel etiam hominum capita, interces-
 sione *Aerrancorum potissimum, supplicia devot-*
uant. B. Ingeniose Bentleius, *Hæc bellum;* ut
 referatur ad Dianam, quemadmodum illud de
 fame et pesti ad Apollinem. Vellem ostendif-
 sent viri docti, a quoquam veterum sic distri-
 butas esse provincias. Quod enim laudat Bent-
 leius Callim. H. in Dia. v. 133. illud oppido
 infirmum esse inspicienti locum apparet. Felici-
 tatem temporum a Diis præsidibus temporum,
 a Sole et Luna, generatim petunt: in primis a
 Sole, duce anni et siderum. G.

15 Notandum hic Britannos nostros æquari
 Parthas, quos jam per Synecdochen Perfas ap-
 pellat. B. Breviter, *Perse* proprie dicti ante
 victoriam Alexandri et post instauratum ab

Artaxerxe A. C. 230. imperium; medio tem-
 pore *Parthi, &c.* G.

ODE XXII.

1 *Integer, intactus, ab antiquo Verbo Τεγος,
 quod pro tango.*

Gentiles se innocentes et diis charos crede-
 bant, si a perjuriis, cædibus et rapinis immunes
 essent; reliqua vitia cum diis ipsis habebant
 communia.

2 Inulitator lætio maxime placet Bentleio,
 ideoque reposuit *Mauris jaculis* pro *Mauri ja-*
culis, invenuste. B. Imo *Mauris* est in codd.
 optimis et edd. vett. Venet. Lamb. aliisque.
 Est quoque sono gratior lætio et exquisitior
 sensu, quam vulg. *Mauri.* Z.

5 *Syrtes* et terra et mari mobiles sunt are-
 nez, a Σύρτες, quod *Verrere est.* *Syrtes Africa*
loca sunt arenosa. Vet. Schol. Cruq. *Nec re-*
sponsa dabat Libycis in Syrtebus Ammon. Pruden-
 tius, notante Torrentio.

6 *Æstuosas, nimio sole ferventes.* Vet. Schol. B.
 6 *Inhospitalem, ἄκαρον,* qui sine periculo adiri
 nequit. Z.

7 *Fabulosus, de quo multa finguntur miranda
 per fabulas.* Vet. Schol.

10 *Meam Lalagen* cum dicit poeta, refellere

Terminum curis vagor expeditis,

Fugit inermem.

Quale portentum neque militaris

Daunias latis alit æsculetis,

Nec Jubæ tellus generat, leonum

Arida nutrix.

Pone me pigris ubi nulla campis

Arbor æstiva recreatur aura,

Quod latus mundi nebulæ malusque

Juppiter urget;

Pone sub curru nimium propinqui

Solis, in terra domibus negata;

Dulce ridentem Lalagen amabo,

Dulce loquentem.

15

20

11 Expeditus etiam Flor.—14 Daunias MSS. ap. Bentl. it. Coll. Sax. MS. Gott. tum edd. Flor. Locher. Fabric. Cua. Daunia in Ro. Stepb. Henr. Stepb. Lambi. Bentl. Talb. G. It. Venet. sed Baxter. c. codd. quibusdam legit Daunia latis, male. Z.

mihî videtur Sanadonum, qui existimare potuit, laudari a Poeta Speratam Aristii, ad quem scribit. Nec ausim dicere, eandem esse hanc Lalagen, et eam de qua Car. 2. 5. Pulchre Harduinus, credo, ut expiet Bassarea illum suum 18. 11. hic ait Lalagen esse pietatem Christianam: cur? quia alteri rei vel personæ non conveniunt, quæ hic prædicantur. Aliquando ergo tamen pia est illa cohors nebulonum, tot fraudum rea, quæ nobis confinxit Horatii Odas et Æneida, et reliqua, quæ pro antiquis hodie habemus bardî homines. G.

11 Muretus, Lambinus, Torrentius cum Vet. Scholiast. legunt *expeditis*, non *expeditus*. Bentleius vult retineri *expeditus*: raro ille agnoscit Horatianam Hypallagen.

14 Appuli Græcis Dauni, auctore Strabone, ut puto, corrupte pro Danai. Avertendum etiam a in Daunia produci sequente liquida *l*, ut supra in *Hadilia*. Frustra sunt qui legunt *Daunias* et *Daunia in*, contra fidem optimorum Codd. atque in his est Bentleius. B.

Illud de producenda brevi vocali ante liquidam Homericum est, non, puto, Horatianum. *Daunias* videbatur mihi eruditius, quam ut librariis deberetur. Græca amat Horatius: et si *Appias* non displicuit Romanis auribus de

personis usurpatum; nec *Daunias*, credo, illas de regione dictum offendit, cum *Troada* et *Hellada* et *Cycladas Sporadasque* audire assuetæ essent. G.

Esculus est Græcorum *φρυγίς*, sive quercus, cujus glandibus antiqui mortales vescabantur.

16 Festive posuit *Arida nutrix*; quædam enim sunt aridæ nutrices. B. *Arida* est sicca ob aquæ penuriam. Z.

17 *Pigris*, incultis et sterilibus ob frigus. Z.

18 *Recreatur, perfatur*. Vet. Schol. Cruq.

20 Major Jupiter Cælum est, minor autem Sol. B. *Malus Jupiter* de cælo sive aëre, ut *bibernus, bumidus, pluvius* apud bonos poetas. G.

22 Ex veterum opinione. B. Zonam torridam nempe habitari negabant propter intolerabiles æstus, quod satis resellunt experimenta posteriorum, et ipsa ratio perpetui æquinoctii. G.

23 Expere scilicet omni metu. Figura *Παρά σφοδρίας*: materiam gravem semiepicureus risu claudit: Et imitatur Poetiam Sappho,

Καὶ πλῆσιον ἀδὴ φωνῆ—
σας ἰστανύτι,

Καὶ γελῶσας ἰμείριον—

ODE XXIII.

AD CHLOEN.

Puellam quondam imperitam et subrusticam sub Chloës nomine deridet. (Puellam jam viro maturam pellicit ad amorem, eamque comparat cum timido hinnuleo. Z.)

METRUM DUOBUS PRIMIS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, TERTIO PEREGRATIVUM, QUARTOQUE OLYCONICUM.

VITAS hinnuleo me similis, Chloë,

Quærenti pavidam montibus aviis

Matrem, non sine vano

Aurarum et filixæ metu:

Nam seu mobilibus veris inhorruit

5

Adventus foliis, seu virides rubum

Dimovere lacertæ,

Et corde et genibus tremit.

Atqui non ego te, tigris ut aspera

Gætulufve leo, frangere persequor.

10

Tandem desine matrem

Tempestiva sequi viro.

5 Vitæ inhorruit ad ventum *Muretus* e *codd. sed Bentl. conj.* vepri inhorruit, &c.

1 Longe elegantius *Vitas*, quam *Vitat*; atque ita legitur in *Vet. Schol. Cruquii*; Estque imitatio quædam *Anacreontis*,

Πῶλε θρηϊνίη εἰ δέ με
ἀδῆν ἱρμασι βλάτωσα, *Vet. B.*

Laudant alii rectius illud *Anacreontis*: "Ἄνε κέρη παθλίη γαλαθνή, ἐξ ἐν δὲλῆ νεχέσσης ἐπελάθῃς ἐνδὲ μινεῖς ἰσσοῖθῃ. *Z.*

6 *Hypallage*, pro *Veris adventu folia mota intuerunt*. *Vet. Schol. Inhorruerunt, commoda fuit et tremuerunt*. *Vet. Schol.* Plus nimio in hoc loco se torserunt Interpretes, dum nodum in scirpo quærent. Folia autem modo dicit anni superioris folia, jam vento arida facta.

Eruditissimus *Bentleius* de suo ingenio miramur. *Lectionem*, nullis suffragantibus *Membris*. Sic autem se habet;—*seu mobilibus vepri*

inhorruit ad ventum foliis; quam quidem *Lectionem* necesse est et fictam esse et nanci. *B.*

Bentleio tanto minus auscultandum putabam, quod *veris* tempus pulchre convenit *parvis hinnuleis*. *Iidem Zephyri*, qui vernam temperiem faciunt, etiam folia siccant primo ab hiberno madore, deinde erigunt et sibi habent ludibria. *Adventus veris* potest totum ver complexi, quod bene monet *Christius*. *G.*

9 *Insurgit jam*.

Aspera proprie de dentibus; *Metaphorice* etiam mores asperi dicuntur.

10 *Frangere* jam pro *discerpere*. *Frangunt tauror*, inquit *Solinus* de *Canibus*, citante *Torrentio*. *B.*

Add. *Heimf.* ad *Claudian*. *Stil.* 2. 21. *G.*

12 *Sequi* frequentissime usurpatur pro *quætere*; unde *nostratibus*, *TO SEKK*.

ODE XXIV.

AD VIRGILIUM.

Erat Horatio et Virgilio duo corpora, una anima, unus idemque dolor; ut vel ex hac aurea Tirenodia, qua Quintilii Vari Cremonensis, Virgilio cognati atque sodalis, obitum miserabiliter deflet, manifestissime patet. Consolatio est ad Virgilium scripta.

METRUM TRIBUS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, QUARTOQUE GLYCONICUM.

Quis desiderio sit pudor aut modus
 Tam cari capitis? Præcipe lugubres
 Cantus, Melpomene, cui liquidam pater
 Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quintilium perpetuus sopor
 Urguet! cui Pudor, et Justitiæ soror
 Incorrupta Fides, nudaque Veritas

Quando ullum inveniet parem?

Multis ille bonis flebilis occidit;

Nulli flebilior quam tibi, Virgili.

Tu frustra pius, heu! non ita creditum

Pocis Quintilium deos.

8 Inveniet etiam Br.—9 Ille quidem add. Venet. et Glar.

1 Statim ab initio vel ipsis Philosophis indignatur ob solam consolandi voluntatem.

Est aliquis et dolendi decor: hic Sapientia servandus est, et quemadmodum in ceteris rebus, ita et in lacrimis aliquid sat est. Seneca, ut docte admonuit Mancinellus. B. Sensus est: Quomodo luctum ob tam carum hominem nobis turpitudini ducere possumus aut modum in eo servare? Z.

2 Immittit jam dolori suo totas habenas. B. Præcipere est capere aliquid præsentem alio, et sic illum docere, quomodo tractandum illud sit, ut præire. G. Implorat Musam ob rei magnitudinem. Z.

3 Liquidam, puram, dulcem sive canoram. Sch. Z.

4 Cithara triangularis lyra Decachorda, quale Δ: haud absimilis erat Harpæ nostræ, et Syrorum Sambuca. B. Vellem hæc auctoritate confirmasset vir doctus. G.

5 Ægre patitur se adduci ad credendum. B. Vid. Sat. 2. 5. 101. G. Hinc incipit Musæ cantus lugubris. Z.

Elegans et miserabilis somni Periphrasis;

Estque Figura Euphemismus in voce sopor, quia odio erat nomen mortis.

6 Ut non amplius palpebras aperiat. B. Urget, contractum retinet. Z.

7 Nuda, que nil occulti habet, ut exeat tegumento. Vet. Schol. Cruq.

8 Quando acuta prima syllaba vim interrogativam habet. Vet. Schol. Hinc discimus dici et quando et quando.

Bentleius autor est se in plus decem Codicibus reperisse inveniet, pro invenient: quæ Lectio tamen nobis minus probabilis videtur, cum Pudor, Fides, et Veritas pro trium Numinum veniant Personis, quibus ob eam rem convenientius erit Plurale Verbum. B. Inveniet convenit constanti Horatii consuetudini, velut Carm. 1. 2. 38.: 1. 3. 3.: 1. 6. 10. &c. Ergo recepi. Z.

9 Occidisse magnos et probatos viros dicebant. Vet. Schol. B. Nimirum ut solem, ut sidera. G.

10 Nigidius (ut refert Gellius 13. 25.) in Valeri in Casu Vocandi scripsit, summo, i. e. acuto tono esse primam, deinde gradatim de-

Quod si Threicio blandius Orpheo
 Auditam moderere arboribus fidem ;
 Non vanæ redeat sanguis imagini,
 Quam virga semel horrida,
 Non lenis precibus fata recludere,
 Nigro compulerit Mercurius gregi.
 Durum! SED leuius fit patientia,
 Quicquid corrigere est nefas.

15

20

ODE XXV.

AD LYDIAM.

Sub Lydia nomine Amice cuidam sua jam vetula, olim autem nimis arroganti, furiose insultat.

METRUM SAPPRICUM.

PARCIUS junctas quatunt fenestras
 Ictibus crebris iuvenes protervi,

13 Quid? si—num vanæ etiam MS. Gott. Br. Lambi. U. Al. Quod si—non vanæ. Num etiam Talb. G. Cum Bentl. et aliis e codd. et vet. edd. recepi Quod si—non vanæ, quia interrogatio intemptivæ obaudere videtur hęc gentem Virgilium. Z.

ODE XXV.

2 Ictibus coll. Sax.

scendere: sed si quis nunc (inquit Gellius) Valerium appellans in Casu Vocandi secundum id præceptum Nigidii acuerit primam, non aberit quis rideatur. Notavit doctissimus vir Ant. Mancinellus.

11 Quod suum est Dii reposcunt. B. Quofcumque vidi interpretes, illi hic sibi deprehendere videntur locum communem Lucretii, *Vitæque mancipio nulli data omnibus usu*: quod mihi videtur contrarium sensui poetæ, qui *frustra suum fuisse ait Virgilium in credendo*, h. e. commendando Dis Varo suo. Plane *creditum* summit ut supra 3. 5. *Navis que tibi creditum debes Virgilium*. Ita DI Virgilio debebant creditum sibi et commendatum piis illius precibus Quincilium: quem vita functum ab illis poscit cum expositatione quadam. Quo usque progressi sunt iræ hominum ita debitos sibi homines reposcentium, docet Suetonius in Calig. c. 5. de Germanico, *quo defunctus est die, lapidata sunt templa, subversa deum ara, Laræ a quibusdam famulari in publicum egesti*. Hoc est intendere DL

manus Senecæ de clem 1. 25. extr. Ut Augustus inelamabat alterum Varum, Vars reddo legiones! Suetonius c. 23.: ita clamabat Virgilius, *DI reddite mihi Varum*. Nimis naturalis est stultitiæ humanæ accusare deum. G.

15 Hæc ad Eurydicen referuntur; de qua elegantissimum Epifodion, apud Maronem Georgicorum sine, quem statim adi.

16 *Horrida*, ab effectu, Metonymice.

18 Antiptosis Dativi pro Accusativo.

19 *Durum!* luctuosa confessio et invita.

Pium est pati quod dii voluerint. Sapientis etiam quod corrigi non potest: Esto sane; veri tamen doloris aculei solo tempore hebetantur.

20 *Nefas* jam pro impossibile est.

ODE XXV.

1 *Junctas fenestras* intelligo valvis clausas, ut *jungi ponte dicuntur flumina*. Fenestra proprie foramen est. G.

Quatunt jam pro seriunt; ut alibi, *Alterno terram quatunt pedes*. B.

Nec tibi fomnos adimunt; amatque

Janua limen,

Quæ prius multum facilis movebat

Cardines. Audis minus et minus jam,

Me tuo longas pereunte noctes,

Lydia, dormis?

Invicem mœchos anus arrogantes

Flebis in solo levis angiportus,

Threcio bacchante magis sub inter-

lunia vento

Cum tibi flagrans amor, et libido

Quæ solet matres furiæ equorum,

Sæviet circa jecur ulcerosum;

Non sine questu,

Læta quod pubes hedera virenti

Gaudeat pulla magis atque myrto;

Aridas frondes Hiemis sodali

Dedicet Euro.

7 Longam-noctem conj. Bentl. Longa nocte coll. Sax.—11 Threcio Gatt. Flor. Thracio al.

2 *Protervi, insolentes, superbi.* Vet. Schol. B. Malim cupidos intelligere, procaces, intromitti petentes, indignantes se excludi. G.

3 *Amatque Janua limen;* Festiva Emphasis, quasi diceret, facit hoc janua limini, quod tibi olim amatores tui. *Non recedit a limine.* Vet. Schol.

5 Vet. Schol. optimique Codd. legunt *facilis non facilis.* *Facilis unctæ ne resonaret.* Vet. Schol.

6 Amara vox jam.

7 Particula aliqua amatoris cantilenæ, quam (ut notavit Torrehtius) Παρὰ κλαυθῆρον Γραῖσι vocabant; nostri homines, A SERENADE. Mirum est magnum Bentleium de *Me tuo longas pereunte noctes* fecisse *Me tuo longam pereunte noctem.* "Satis erat (inquit ille) de una illa nocte queri." Unde novit vir doctus Παρὰ κλαυθῆρον istam cantilenam fuisse a cantante ipso confectam, neque alius ejusdem viri vel veterem?

Diligia est in voce *perunt;* præ amore scilicet et frigore.

9 *Invicem jungendum cum arrogantes.* Arrogans est qui omnium sibi placet, aliosque vilipendit.

Amatores jam *mæchos* vili nomine appellat, per Catachresin.

10 Solo jam posuit pro obscuro. B. *Levis,* deposita gravitate omni et honestate. G.

Angiportus qua nihil possit agi. Varro. *Vicus sine exitu.* Vet. Schol.

11 *Sub interlunia,* recte quia tunc fere concitantur tempestates. Vet. Schol. Pulcherrima Allegoria, quasi diceret, sicut enim emortua jam Luna magis bacchatur gelidus Boreas; ita emarcescente jam forma magis sæviet frigidus anilis amoris furor. Hoc ostendunt sequentia. B.

Laudatus commodum a viris doctis Veget. de re mil. 5. 10. *Interluniorum dies tempestatibus plenos—etiam vulgi usus intelligit.* Ceterum Scalligeri reprehensionem hujus loci, quæ induxit Bentleium, ut *bacchante in bacchata* mutare cogitaret, facile, puto, effugimus interpunctione sublata, quam ponunt omnes, quod sciam, post versum 12. Hoc dicit poeta, *Flebis, o Lydia,* cum tibi amor et libido, qua, &c. magis *Threcio vento sub interlunia bacchante, circa jecur sæviet.* Nihil hic non dignum Horatio, nihil difficile, nisi quod aliquantum dilata à cum videtur nubem objecisse hominibus. *Threcius ventus Boreas, cum Threcæ l. Thracia Græciæ septentrionalis sit.* Nec tamen dissimulandum Vet. Schol. Brod. *Bacchante, id est, faciente se bacchari,* quasi ventus ille furorem auferet. G.

ODE XXVI.

AD ÆLIUM LAMIAM.

Ælium Lamiam primæ nobilitatis virum et Pompeianum, Reipublicæ curis implicatum, ad res hilares hortatur.

METRUM HUBBVS PRIMIS VERSIBVS ALCAÏCUM, TERTIVS VERSVS IAMBICVS DIMETER
HYPERCATALECTICVS, QVARTVSQVE PINDARICVS DACTYLICVS.

MUSIS amicus, tristitiam et metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis; queis sub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, unice
Securus. O quæ fontibus integris

3 Quis *edd. vet.* et sunt qui de nominativo accipiant, male. Hinc et natum istud qui, quod in paucis *edd. reperit Bentleius*.—4 Oræ et conj. *Ascens. et Bonfin.*—5 Mithridatem *ed. Venet. et quidam codd. ap. Lambin.* Tyridatem *ed. Glar. et Schol. nos cum Bentl. et Jan. formam Gr. recipimus, Vulgo Tiridatem. Z.*

14 Furiare verbum sibi videtur. Ante omnes *serv. et insignis equarum.* Virg. Geog. 3. 266. *Vet. Schol.*

15 Ulcerosum, ex contemptu. *Vet. Schol.* Vetus veterem libidinem metaphorice significat.

17 Bene lata cum sit subiecturus *virentis*. Ordo est, gaudeat virenti hedera atque myrto magis pulla hedera atque myrto: Male enim distinguitur post *gaudeat*. Pullus color est aridarum frondium, quæ Allegorice significant verulas ætate frigidas, et emarcidas.

18 Descendendum et hic fuit a Baxtero et a Salmasio ad Soli. p. 674. *pullam* nigram interpretante. Recte *pulla myrtus* a Scholiaste Cruquiano explicatur *sucreficus et tenera*, et in *Schol. Gott. novella*. Sic pulchre respondet *virenti hedera*. Hanc vim esse nominis declaravi etiam ad Cato. R. R. 151. 2. Sensus igitur est, juventutem magis gaudere coronis ex virente hedera et pulla myrto, &c. Sic *pulla ficus* Epod. 16. 46. G.

19 Notum est Hiemem nomen esse numinis: Erant autem Deorum Assessores quidam, quos *Ἰασηνίους* atque *Ἰασηνίους* Græci nominabant. B. *Vid. Car. 3. 18. 6. G.*

20 Hebrum per Dilogian dicit et Thraciæ fluvium, et vetulum quendam nœchum, de quo *vide Lib. III. Od. 12. Liparai nitor Hebr.* *Delect. deputat.* Mancinellus. Quis hic probet Rutgersii atque Bentleii *Euro*, pro *Hebro*, nullam cum veterum Librorum autoritate? B. Coronas, etiam si sint ex edera et myrto, *aridas* iunctus hilaris *Euro* *dedicat*, i. temere abjicit,

ut fiant ludibria ventis, quales *hiemem*, i. procelas comitari solent atque efficere: uti mox *tradit ventis tristitiam* 1. 26. pr. uti vulgo *Vulcano* *dedicantur*, quæ cremantur. Nempe recepi lectionem, cujus historiam et patrocinium vid. apud *Burm. ad Æn. 1. 317.*: cui hoc addendum est, in codice editionis Flor. 1482, f. qui penes me est liberalitate Illustrissimi Hardenbergii, ab antiquissima manu, seculi nisi omnia me fallunt XV. jam adscriptum esse *Euro*, quæ res haud paullum me movit, ut post Bentleium et Cuningatum eam lectionem reciperem. Quæ dici erudite pro *Hebro* possunt, dixit post Johnsonum Christianus. Ille ingenitose sane advocavit morem capillos dedicandi fluvio, cujus fundus est *Il. ψ. 142.* Nuperus editor Anglus, qui figuris exornatum dedit Moratium 1749, *dedicat igni* jubet nos legere. Pareat, qui volet. G.

ODE XXVI.

2 *Tradam ventis*, pro *obliviscar* proverbiali sermone dicitur. Servius. Imitatus est hoc loco Anacreontem,

Τὸ δ' ἔχειν ἀπίστους μυχθῖν
Ἀνμωρεῖσσι δούλλῃ. B.

Protervis, pro libidine et temere jactantibus et vexantibus. Z.

3 *Quis* exprimentum curavi, ut melius appareat, esse dativum plur. Recte enim *Vet. Schol.* et Landinus observant, sensum esse, a quibus metuatur rex Scytharum. G.

Gaudes, apricos nocte flores,
 Noctē meo Lamiae coronam,
 Pimplea dulcis. Nil sine te mei
 Profunt honores. Hunc fidibus novis,
 Hunc Lesbio sacrare plectro
 Teque tuasque decet sorores.

10

ODE XXVII.

AD SODALES.

Horatius illiberales et cerebrofos convivias reprehendit, et ostendit non esse rixandum inter pocula, sed de rebus suavis fabulandum.

METRUM UT IN PRECEDENTI.

NATIS in usum lætitiæ scyphis
 Pugnare, Thracum est: tollite barbarum
 Morem, verecundumque Bacchum
 Sanguineis prohibete rixis.

4

9 MS. Gott. Piplea, sed ultima littera superpositum antiqua manu, i. S. G. Bentleius emendavit Pimplei, quia Πιμπληϊστὴν fit Musa, sed Pimplea dicatur de loco. Z.—10 Possunt Rustg. Bentl. Cun. it. ed. Venet. et Jani.

4 Hoc tempore Phrahatēs a Tiridate ob sævitiā regnō pulsus cum ingenti Scytharum exercitu reditum minabatur.

5 Hoc unice terrebat Tiridatem, ne Augustus, (quod boni omnes verebantur) a partibus suis non staret; quod, Hercules, neque fecit. B. Vid. Just. l. 42. extr. G.

6 *Securus, amotus a cura.* Vet. Schol.

Fons integer illimis est. Curis liberum oportet esse Poetam. B. Malim, unde nemo tranfit, ut mox v. 10. *fidibus novis.* G.

7 Bene *apricos*, h. e. non tristitia contractos. Cum sol se aperit, flores etiā se aperiant.

9 Pimpleum, Libethrum et Picria, olim Thraciæ, postea Macedoniæ montes fuerant et Musis sacri: in plerisque hujusmodi montibus erant etiā sacri fontes ejusdem nominis. "Omnes qui nunc exstant Codices (inquit doctissimus Bentleius) aut *Pimplea* habent aut "*Piplea*:" unde igitur ille novit legendum esse Græca Declinatione *Pimplei* hoc loco?

10 Cur magis probem *possunt* quam *profunt*,

cum idem fere valeant? Nil tam placet Bentleio quam quod paucis commendatur autoribus, et quod in obscuro latet.

Bene *honores*; sunt enim honores deorum, et munera hominum. Veteres credebant se facrari coronis et vatium carminibus.

Novis dixit, quia subjecturus erat *Lesbia plectro*: h. e. Alcæi et Sapphus, Romanis hactenus incognito. Erat autem plectrum acuminati bacilli forma.

ODE XXVII.

1 Sensus sumtus ab Anacreonte in Libro Tertio:

"Αχι δῶτι μνηστῆ' ἔστω

Παράγγ' τοι ἢ ἀλλὰ σὸν

Σκυθικὴν πῶτον κωπ' εἶπ'

Μιλισσῶμιν.

Vet. Sch. Cruquii.

Natis, ad hoc factis. Vet. Sch.

Scyphus Herculis, ut *Cantharus* Bacchi: Mancinellus. A BOWL.

Vino et lucernis Medus acinaces
 Immane quantum discrepat! Impium
 Lenite clamorem, sodales,
 Et cubito remanete presso:
 Vultis severi me quoque sumere
 Partem Falerni? dicat Opuntia:
 Frater Megillæ, quo beatus
 Vulnere, qua pereat sagitta.
 Cessat voluntas? non alia bibam
 Mercede. Quæ te cunque domat Venus,
 Non erubescendis adurit
 Ignibus: ingenuoque semper
 Amore peccas: quicquid habes, age,
 Depone tutis auribus.—Ha! miser,
 Quanta laborabas Charybdi,
 Digne puer meliore flamma!

10

15

20

1 Acinaces etiam MS. Gott.—13 Voluptas in codd. quibusdam, perperam.—18 Ah miser est in add. Ven. Glar. Lamb. Bentl. et apud Schol. Z.—19 Laboras Gott. et prima editi. sed nupquam est in. G. Imo laboras in est in add. Venet. Glar. et Lamb. Z.

1 Tollite, auferte; in Verbo Adverbium est habiendi; quasi diceret *Apagete*.

3 *Verecundum, quod virgine ore fugatur*. Vet. Schol. Erat enim Bacchus Cupidini quam simillimus. B. *Verecundum* vult esse Bacchum, ut alias *modicum*; non *invrecundum*, ut alio respectu vocatur Epod. 11. 13. Itaque nec *invrecundum* Bentleii conjecturam recipiam, neque *verecundæ* Cuningami placent. G.

4 *Hypallage*; pro *prohibet a Baccho sanguinea rixas*. Vet. Schol.

5 Vet. Schol. optimique Codd. habent *acinaces* non *acinaces*; quod tamen perinde est. Erat gladiatus Perficus sicæ forma incurvus. B. *Vino et hac*. a conviviis nocturnis longissime distat furor bellicus. Z.

6 *Immane quantum! admirando dicit*. Vet. Schol. *Quæquævis* *ter*, Græcis, adnotante Cruquio.

Impium inter sacra Bacchi lætitiæ datoris pugnare. Quidni? B. *Impium* ego dici puto *clamorem*, quia velut civilis aut familiaris adeo belli præcursor et incentivum est. G.

7 *Sodales quod una sederunt*. Festus, adnotante Mancinello. B.

8 *Cubito r.* ne surgite ad rixandum, sed permanete in lectis, in quibus accubulistis. Z.

9 *Severi, auferti*. Vet. Sch. Falernum sua natura austerrum erat teste Athenæo; sub-

dulce tamen erat ubi vindemiis tempore stabant austri. Hoc adnotabat Lambinus.

11 In obscuro latet nomen hujus sive fratris, sive cognati Megillæ. Certe Megilla ista erat eo tempore omnium ore decantata, adeoque cognato suo celebrior. Quid si vel ipsa hæc Megilla nomen erat puellæ de qua quaestio a vafferrimo Flacco agitur? Haud multum dubito. Fortasse etiam si Libertina erat, ut probabile est, splendidam aliquam personam Græci generis, cujus nomen hic reticet, excusandi amoris sui causa, et ut ancilliaroli nomen effugeret, simulasse se ejus affinem fuisse.

In *beatus* Sarcasmus est satis amarus. B. Imo est oxymoron. Sensus est: cujus amore se beatum putet, quam puellam perdit amet. Z.

13 *Cessat*, qui ægre adducitur.

16 *Ingenuus amore*, mulieris ingenuæ, sive nascendi conditione, s. animo. G.

18 Vet. Schol. Cruq. cum omnibus fere libris habet *Ha. Ha!* Cum *estimatione miratur*. Vet. Schol. *Offendit etiam, cum quasi in aurem sibi esse confessum*. Vet. Schol.

19 Omnes fere Codd. cum Vet. Schol. habent *laborabas non laboras in*; quod miror viris doctis non placuisse. Quasi diceret, *Laborabas et ego nesciebam*; nam Ethicum habet Charactera. Pro *laborabas*, Bentleius tamen probat *laboras in*: quod non capiat comicum Scripto-

Quæ faga, quis te solvere Theſſalis
 Magus venenis, quis poterit deus?
 Vix illigatum te triformi
 Pegasus expediet Chimæra.

ODE XXVIII.

Archyta Tarentini eximii Pythagorici exemplo, qui in litore Apulia a misero naufragio diu inhumatus jacuit, ostendit idem fatum et bonos et malos in hac vita manere. Callida Dilogia, sive Hyponæa, Bruti sui fatum deflet, flebilique et simplici sermone dolet summam virtutem tali viro nihil profuisse. (Fateor, me neque Brutum hic invenire, neque aliam allegoriam vel dilogiam, aut irrisionem adeo Tarutii illius, de quo Cic. de divinatio. 2. c. 47. Suspicor potius animi causa, quacunquē invitante occasione, poetam vel e Græco expressisse, vel ipsum lusisse talem cum Archyta dialogismum, quo vanitatem studiorum humanorum contra Fortunam et mortem ostendit. Incipit autem nauta apud cadaver Archytæ miserari ejus fortem. G.)

METRUM PRIMO VERSU HEXAMETRUM HEROÏCUM, SECUNDO TETRAMETRUM HEROÏCUM.

TE maris et terræ numeroque carentis arenæ
 Menforem cohibent, Archyta,
 Pulveris exigui prope littus parva Matinum
 Munera: nec quidquam tibi prodest

4

24 Chimæra coll. Sax. it. Br. Zoro. &c. al. Chimæra.

ODE XXVIII.

4 Funera conj. Heinſii op. Bentl. male!

ris stilum et irrisionem. Quasi diceret, *Tu laborabas, et ego nesciebam.*

21 *Saga sunt præcantatrices, quæ vel accersere carminibus mala hominibus possunt, vel expellere.* Vet. Sch.

23 Significat eam esse omnibus artibus armatam in ejus perniciem. Vox *triformi* refertur ad Homericum istud:

Πρόει δὲ λίον, βοῦν δὲ δράκον, μίσην δὲ χίμαιρα. B.

Symbolum impudici amoris chimæram faciebant veteres. Vid. Fulgent. Mythol. 3. 1. Pegasus insidens, ab eoque adjutus Bellerophon Chimæram confecit. Chimæras hoc genus fugere est vincere. Absurde ergo Perraltus simile facit hoc genus loquendi illi, si quis ita

ægotare aliquem dicat, ut *mula* (quæ vehi solet medicus) expedire illum non possit. G.

ODE XXVIII.

1 Forte poetæ animo obversabatur Archimedis Arenarius, quo ille demonstravit, rationem iniri posse numeri omnium arenarum, quæ totum orbem terrarum impleant. G.

2 *Menforem*, Geometram dicit et Arithmeticum.

Cohibent, bene et emphatice, per totum mundum antea vagatum scilicet. B. *Malim ita*, Munera pulveris exigui nondum sibi perfoluta, sepultura inopia, retinent umbram suam, ne liceat tibi Styga trajicere. G.

3 *Matinum vicus et mons Apulia.* Vet. Sch. Cruq.

Aërias tentasse domos, animoque rotundum
 Percurriffe polum, morituro!
 Occidit et Pelopis genitor, conviva deorum,
 Tithonusque remotus in auras,
 Et Jovis arcanis Minos admiffus; habentque
 Tartara Panthoiden, iterum Orco 10
 Demiffum; quamvis clypeo Trojana refixo
 Tempora testatus, nihil ultra
 Nervos atque cutem morti concefferat atræ;
 Judice te, non fordidus auctor
 Naturæ verique. SED omnes una manet nox, 15
 Et calcanda femel via leti.
 Dant alios Furiaë torvo fpectacula Marti;
 Exitio eft avidum mare nautis;
 Mifta fenum ac juvenum denfentur funera; nullum
 Sæva caput Proferpina fugit. 20

5 Tentasse MSS. Berfm. C.—6 Decurriffe Flor. et Læcher.—14 Judice me, conjectura cu-
 jusdam ap. Cuning. Sed vid. not. Gefneri.—15 Mors MSS. Berfm. quod est glossema. Z.—
 18 Avidum Br. Gott. et prima edit. it. coll. Sax. tum Bentl. Cun. et MSS. Berfm. duo. Vulgo
 avidia.—19 Denfantur edd. Venet. Glar.

4 *Mæra* per Prolepfin dixit ad præsignifi-
 candam nautæ humanitatem.

5 *Aërias tentare domos* nescio utrum ad ma-
 chinationem volantis columbz referatur, an ad
 astrologiæ studia? illud videtur dicere, quod
 supra 3. 38. *Cælum ipsum petimus fultitia*. G.

6 Quod pro *percurriffe decurriffe* habent primæ
 editiones, forte non temere est. *Decurrunt* mi-
 lites exercitationis causa: Archytas exercuit se
 decurrens per totum cælum. G.

7 Respondet Archytas Horatio, non Nautæ
 ut Cruquius voluit. B. Sed ita fiant tres per-
 sonæ, et Anachronismus. Dicamus, ex Ho-
 ratii fententia loqui nautam. Suum sensum
 nautæ tribuit Poeta. G.

8 Etſi conviva. B. *Conviva deorum* Tantalus,
 illo honore abufus, punitus propterea apud in-
 feros. G.

8 Etſi Aproræ curru in cælum raptus. Oc-
 cidiffe tamen hic dicitur quod vivus in cælum
 evectus fit. Fruſtra igitur querit Bentleius cur
 Horatii Tithonum in mortuis numeret. Cum
 non eſſet in vivis, quin inter mortuos cenſendus
 videretur?

9 Callide finxerat iſte Minos ſe Leges ſuas in
 auro Jovis, quod in Ida monte erat, ab ipſo
 Jove didiciſſe.

10 *Tartara*, per Catachreſin jam pro Elyſio.
 De Pythagora conſulendus Ovidius Meta-
 morph. Lib. XV. B.

Breviter, Euphorbum Panthoi filium ſe Ho-
 mericis temporibus fuiſſe, dicebat Pythagoras,
 ejuſque ſibi vindicabat clypeum. G.

11 *Refixo* jam pro fixo, non pro detracto ut
 putavit Stephanus: habet enim hæc vox duos
 contrarios intellectus. B. *Refixo* tamen, h. e. re-
 vulſo et ablato clypeo opus erat, ut agnoſcere-
 tur, an fuiſſet Euphorbi, quod dixerat Pytha-
 goras antequam illius intus inſpiciendi fuiſſet
 copia. Sic certe Max. Tyr. 16. 3. G.

13 *Nervos et cutem*, h. e. corpus. Z.

14 Etiam te ipſo judice. B. Noverat vide-
 licet Archytas in illa parte Italiæ eſſe magnam
 auctoritatem Pythagoræ etiam apud vulgus.
 G. *Sordidus auctor*, contempnendus interpres, ſ.
 perſcrutator. Z.

17 Veteres cædes atque bella Bellonæ Fe-
 riarumque inspirationi tribuebant.

Theatra et Amphitheatra Latinis Spectacula
 dicta. *Hæc nimis longo ſatiare ludo!*

18 Nescio cur Bentleius prætulit *avidum*
mare alteri lectioni, cum navigantium aviditas
 cauſa fit eorum exitii pæne unica. B. Sed il-
 lud etiam cogitemus, *avidum mare* ſuavi valde

Me quoque devexi rapidus comes Orionis

Illyricis Notus obruit undis.

At tu, nauta, vagæ ne parce malignus arenæ

Offibus et capiti inhumato

Particulam dare. Sic, quodcunque minabitur Eurus

25

Fluctibus Hesperii, Venusinæ

Plestantur silvæ, te sospite; multaque merces,

Unde potest, tibi defluat æquo

Ab Jove, Neptunoque sacri custode Tarenti.

Negligis immeritis nocituram

30

Postmodo te natis fraudem committere? Fors et

Debita jura vicesque superbæ

Te maneant ipsum. Precibus non linquor inultis;

Teque piacula nulla resolvent.

Quanquam festinas (non est mora longa); licebit

35

Injecto ter pulvere curras.

29 Sub Jove *conjectura Crusii*.—31 Forfan *Lamb.*—32 Vicesque, superbe, *conj. Pafferatii ap. Bentl.*—33 Inultus *conj. Pafferat. ap. Lambin.*—35 Festinans *ad. Venet. Z.*

metaphora dici. G. Ergo recepi. Accedit quod Archytas philosophus non videtur decore et vere se accusare aviditatis. Z.

Nautas mercatores per contemptum appellat.

19 Vet. Schol. optimique Codd. *defensatur* habent, quod verbum Lucretio familiare est.

20 *Hypallage*, pro *nullum caput fugit Proserpinam*. Vet. Schol. *Nondum illi flavum Proserpina vertice crimem Abfulerat*. Virgil. *Æn.* 4. 698. Credebant veteres ægrotantes mori non posse priusquam Proserpina crimem de vertice secuisset. B. Hic Harduinus, *Non novit*, inquit, *iste Pseudo-Horatius Proserpinam: sæva non est*. Sed tamen *imperiosa* est illi, quem solum verum putat Horatium Sat. 2. 5. 109. G.

21 *Notum est ortu et occasu Orionis tempestates concitari*. Vet. Schol. V. Epod. 10. 10. et Serv. ad *Æn.* 4. 52. G. *Devexi*, ad occasum vergentis. Z.

22 *Notus* hic certe non minus locum habet quam *Æn.* 1. 575. Non scrupulose ventis sua nomina et plagas assignant poete; norunt propter flexum litorum *note* aliquem in litus Africæ vel Apubiæ expelli posse. G.

23 Ex invidia inhumanus. Malignus dicitur qui vel operæ vel impensæ nimium parcit.

Arenam pulverem dicit, uti Virgilius frequenter in Georgicis.

27 Ex veteri opinione pœnas condonari non posse, in alla diverti posse.

28 In animo habuit aureum Danaes icnibrem, ut puta.

29 *Tarentum erat in Tutela Neptuni*. Vet. Schol. B. Est enim Taras Neptuni filius conditor Tarenti. G.

30 *Negligis, leve putas?* Vet. Schol. Cruq. B. Glofsema videtur, quod pro *negligis* Pithœus (in collat. Sax.) adscripsit *audes*. conf. mox 29. 16. *temnis pro tendis*. G.

31 Notandum *postmodo* dici pro *post*. *Fraudem inhumati piaculum*. Vet. Schol. *Melius fors et, quam forsan: sic et Vet. Schol. legit*.

32 *Vices superbe, pœna superbis factis tuis*. Vet. Schol. *Debita jura* Periphrasis Nemeicos, sive divinæ vindictæ.

33 *Precibus non l. i.* non relinquar a Diis, adeo ut preces seu execrationes meæ sint vanæ, h. e. quas non sequatur ultio. Z.

34 Dira detestatio nulla expiatur victima juxta jus Pontificium.

Qui vel a Magis vel etiam ab aliis devoventur, obligantur, nisi contraria refectione resolvantur.

36 *In sacris hoc genus Sepultura tradebatur, ut si non obrueretur, manu ter jacta terra cadaveri pro Sepultura esset*. Vet. Schol.

Festivo curras, cum ante posuerit *festinas*: proprie etiam nautæ *per mare currunt*; ut sit elegantissima Dilogia.

ODE XXIX.

AD ICCIUM.

Facite carpit Iccium, qui, studio philosophia, quod ambitiose ante affectarat, nunc repente abiecit, militare instituerat spe lucri. Z.

METRUM DUOBUS VERSIBUS ALCAICUM, TERTIO IAMBICUM DIMETRUM HYPERCATALECTICUM, QUARTOQUE PINDARICUM DACTYLICUM.

Icci, beatis nunc Arabum invides
 Gazis; et acrem militiam paras
 Non ante devictis Sabææ
 Regibus, horribilique Medo
 Nectis catenas. Quæ tibi virginum,
 Sponso necato, barbara serviet? 5
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur unctis,
 Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? quis neget arduis 10
 Pronos relabi posse rivos
 Montibus, et Tiberim reverti:
 Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panætî, Socraticam et domum,
 Mutare loricis Iberis, 15
 Pollicitus meliora, tendis?

1 Icci Bast.—13 Nobilis Bentl. e codd.—16 Temnis ed. Glar.

1 Docte animadvertit Torrentius fuisse Romam gentem Itiam. Non dubitavi igitur pro Les reponere *Iti*, ut in Epodis pro *Iti*, *Pati*: Siquidem in veteribus libris Literæ *e* et *t* vix discerni possunt. B. Non videntur ista coherere. Retinui lectionem librorum, puto, omnium. Vid. tamen pro *Itio* Gallandii epistola in Obs. misc. Burn. vol. 6. p. 385. Conf. Hor. Epist. 1. 12. ad eundem forte data. G. *Beatis*, opulentia. Augustus, duce Ælio Gallo, cæretum misit in Arabiam felicem, sed eventus non respondit consilio, culpa inprimis et prodicione Syllæ. Vid. Strab. XVI. p. 780. Z.

Invides, tibi cupis; quod contrarium Stoicifera, qui nil cupere sapientem jubet.

2 *Acrem*, ferocem. Contra, Socratis erat mitis ingenium.

3 *Ridicule non ante devictis, horribili Medo, et Nectis catenas*. Quantum mutatus ab illo!

4 Bentleius mallet *horribilis* vel *horribiles*, quo detrudere Epitheton *Medo*, et apponeret *catenis*, sed indicata causa. Mihi videtur ipse *Medus* horribilior suis *catenis*, vulgi saltem opinione. Hoc idem factum est in voce *nobiles*, [v. 13.] pro qua ex ingenio suo supposuit *nobilis*, quo conveniret cum Panætio Philosopho. Certe tam nobilis Scriptoris oportuit et nobiles fuisse Libros.

5 *Nectis*, fabricas; *mutuis enim nexibus sunt catena*. Vet. Schol.

8 Proprie ad *Cyathum* de Pocillatore. *Puer ex aula, qui aula servierit*. Vet. Schol.

10 *Arcu paterno*, i. e. Serico. Putandum enim fuisse hunc puerum natione Serem, sive

Impune. Me pascant olivæ,
 Me cichorea levesque malvæ.
 Frui paratis et valido mihi,
 Latoë, dones, et, precor, integra
 Cum mente; nec turpem senectam
 Degere, nec cithara carentem.

15

20

ODE XXXII.

AD LYDIAM.

Poeta Lyram suam alloquitur, et magnifice de se sentit, quod sit quasi alter Alceus; et Bellator, et Poeta, et Lyricus. (Videtur scripsisse hoc carmen Horatius, cum a Mæcenate, vel ipso etiam Augusto invitatus esset ad scribendum solennius aliquod carmen, forte feriis Latinis canendum, aut Apollinaribus ludis: de sæculari carmine cogitabam, cui domi et privatim sic præluserit poeta; sed intercedit ratio temporum Benteleiana, quam certe hoc uno carmine refellere nolim. G.)

METRUM SAPPICUM.

POSCIMUR. Si quid vacui sub umbra
 Lusimus tecum, quod et hunc in annum
 Vivat et plures: age, dic Latinum,
 Barbite, carmen,

4

15 Pascant Benth. ex MSS. Cuning. et Jan. recte: nam præcedit premant. Ergo recepi ipsa. Vulgo pascunt. Z.—18 Dedi lectionem edd. Ven. Lamb. Jan. et al. pro ut precor ed. Bant. Glar. aut ac precor Benth. Z.

ODE XXXII.

1 Poscimur etiam coll. Sax. Poscimus,—antro Benth. ex MSS. Poscimus Gott. sed superposito r. Poscimus Zar. Flor. Loeb. R. Stepb. U.

12 Reparata, commutata. Vet. Schol. magis requisita. B.

Reparare ICTis certe permutare significat, vel permutatione sibi comparare. Præter locum Alfeni citatum in Thesaurio Stephaniano, sic loquitur Scævola l. 122. § 1. de Verb. Obl. Add. l. 9. § pen. de statu liberis. Quod Benteleius reparata interpretatur condita, minus etiam aliunde firmari, credo, potest. G.

13 Diis quasi per invidiam charos mercatores dicit, quod et prospere et frequentius navigent. Vet. Schol. Quod scilicet veluti miraculo servati sint.

15 Benteleius post Fabrum, pro pascunt reposuit pascant: sed nihil hoc opus fuerat.

16 Cichorea, in tuba ruffica. Vet. Schol.

Leves. Malva corpori leves; ut gravi malva salubres corpori. Vet. Sch. Christophorus Landinus et Bondius noster, metro non attendentes, crediderunt leves esse lubricas, turpi errore.

17 Paratis, que in promptu sunt omnibus. Vet. Sch.

18 Legendum at pro et cum Vet. Schol. Theodorus Marcellus frustra legit adprecor.

19 Benteleius frustra delevit subdistinctionem post Cum mente, et per hoc commiscuit diversa. Turpem, h. e. omnibus et sibi ipsi gravem. B. Cithara car. lætitiæ musicæque expertem. Z.

ODE XXXII.

1 Vet. Schol. Cruquii cum omnibus I. Arribini Codd. habet Poscimur non Poscimus. Posce-

1

Lesbio primum modulate civi ;
 Qui, ferox bello, tamen inter arma,
 Sive jactatam religarat udo
 Littore navim,
 Liberum et Mufas, Veneremque et illi
 Semper hærentem Puerum canebat,
 Et Lycum nigris oculis nigroque
 Crine decorum.
 O decus Phœbi, et dapibus supremi
 Grata testudo Jovis, o laborum
 Dulce lenimen, mihi cumque falve
 Rite vocanti.

10

15

15 Cuique conj. Bentl. nunc resolve Henm. conj. mihi cumque Anberf. conj. G. Conjicit Crusæ corda solve, aut, jynge solve.

Inter enim *Dicitur sua odere*. Vet. Schol. Alter. Forfan a Mæcenate. Bentleius tamen pro *Pofimus* reposuit *Pofimus*, invito Scholiaste atque optimis Libris B. *Pofimus*, jubemur scribere. Si quod ergo unquam carmen victurum cecinimus, nunc optamus tale nobis contingere. Votum hoc exprimitur allocutione ad Barbitum Alcæi, cujus laude oden absolvit. G. Et si et Diomedes et Servius, vetustissimi Grammatici, habeant *sub umbra*, Bentleius tamen autoritate unius Manuscripti motus, reposuit *sub antro*. Quid? an nullæ sunt umbræ præterquam sub antris? Potuit esse vel patula arbor vel pergula. Sed mirifice placent illi quæ nova sunt.

2 Bene *Lufimus*, cum jam dixerit *vocavi*. Sic *fore Poeta verecunde carmina sua lufus vocant*. Vet. Schol.

3 *Latium* potest respectum habere ad ferias Latinas, quas eo tempore studiose celebrari solitas, constat. Sed vid. argumentum. G.

4 *Carmen*, nunc Melos vel Oden dicit, et *Latium* dicit, quasi sibi proprium inventum.

6 *Alcæus res bellicas adversus Tyrannos gessit, Pittacum et Myrsilum*. Vet. Schol. Cruq.

Alcæus navali prælio plerumque cum hostibus agebat: quasi diceret, sive in alto mari, sive in portu erat.

10 *Hærentem*, affidentem. Erat enim Cupido fere semper Veneri *Ἰδέσθω*, seu in Templis Affessor.

11 Lycus Alcæi amicus.

15 *Cunque, quodcumque*. Vet. Schol. Componitur a *cum* et *que*.

16 *Rite vocanti*. Ac si numen aliquod inesset Lyrae, quia decus, seu gestamen Phœbi erat. B.

Non puto opus esse defendere lectionem omnium librorum post ea, quæ in Thesaurο L. L. dedimus. Sententiam aperiet paraphrasia, *Salve, o Lyra, honorata et propitia esto mihi, quæ es mihi dulce lenimen laborum, cumque quandoque, quocumque tempore, quoties collibuit, te rite vocanti, et solatium vel avocamenta molestiarum a te petenti*. G.

ODE XXXIII.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Albium Tibullum Elegorum Poetam ob amica sua (quam Glyceram appellat) inconstantiam plus nimio dolentem solatur, ostendens Venerem perversum quendam ex amantibus nimium sibi exhibere.

METRUM TRIBUS PRIORIBUS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, QUARTOQUE GLYCONICUM.

ALBI, ne doleas plus nimio, memor
 Immitis Glyceræ; neu miserabiles
 Decantes elegos, cur tibi junior
 Læsa præniteat fide.
 Insignem tenui fronte Lycorida
 Cyri torret amor; Cyrus in asperam
 Declinat Pholoën: sed prius Appulis
 Jungentur capræ lupis,
 Quam turpi Pholoë peccet adultero.
 Sic visum Veneri; cui placet impares
 Formas atque animos sub juga ahenea
 Sævo mittere cum joco.
 Ipsum me melior cum peteret Venus,
 Grata detinuit compede Myrtale
 Libertina, fretis acrior Adriæ
 Curvantis Calabros finus.

5

10

15

1 Fiduciam sibi assumit nominando eum.

2 Immitis pro crudelis per Charientismum.

3 Elegos, *wasè è vè l i que vox est lamentantium.* Vet. Schol. Bene igitur miserabiles.

Cur tibi junior, Ethopœia; erant enim verba ipsius Tibulli; Cur mihi junior, &c. Est autem jam junior pro *posterior*.

4 Præniteat tibi, magis quam tu puellæ placeat, ut 1. 5. 13. G.

5 Apud Italos et Græcos puellæ longe ampliori facie sunt, quam in Gallia atque Britannia nostra: possunt igitur illis esse tenues frontes quæ nobis satis amplæ videantur.—*Roddes Forte latus nigros angusta fronte capillos.* Epist. 7. Lib. I. Ob calvitium hoc dicit. E.

Sic castigata collecta modestus frontis laudatur Stat. Sil. 2. 1. 44. G.

6 Asper, proprie de dentibus, figurate de moribus.

7 Sed; supple aliquis dicat.

9 Turpi et forma et moribus, per Diligiam.

10 Quotiescunque ratio non apparet, sic visum, interponitur. Vet. Schol.

11 Sub jugum mittit qui demat cum turpitudine. Vet. Schol. Milites qui sub jugum mittebantur, exinde pro mancipiis habebantur. B.

12 Sævo joco; sunt qui Jocum intelligant de Deo Cupidine: sed alii rectius interpretantur, crudeli oblectamento, quod quidem Venus capit ex dolore amantium, qui non voti sui compotes fiunt. Z.

13 Forfan Uxor cum grandi dote et ingenio etiam dulci; per Diligiam.

14 Bene compede, erat enim Libertina Myrtale, h. e. ex ferris nata. Attendendum autem compedem singulari numero cum dixisse, quod non facile apud veteres invenitur. Vet. Schol.

15 Acrior, h. e. ingenio ferocior, figurate.

ODE XXXIV.

Antonio et Cleopatra præter spem omnem separatis, Horatius fingit se renuntiare Epicurismo, et Providentiam agnoscere; quo facilius persuadeat populo Augusti Imperium deorum voluntate stabilitum. (Non persuadet mihi vir doctus, hoc fuisse consilium poetæ. Sed vel serio, ad tempus certe, ab Epicuri grege se confert ad saniores de providentia sententiam: aut ludum sibi facit suo cum tonitru Jovem. Prius puto verius. V. ad v. 5. G.)

METRUM UT IN ODE XXIII.

PARCUS deorum cultor et infrequens,
Infanientis dum sapientiæ

Consultus erro, nunc retrorsum

Vela dare, atque iterare curfus

Cogor relictos: namque Diespiter,
Igri corusco nubila dividens

Plerumque, per purum tonantes

Egit equos volucremque currum;

Quo bruta tellus, et vaga flumina,

Quo Styx, et invisi horrida Tænari

Sedès, Atlanteusque finis

Concutitur. Valet ima summis

5.

10

2 *Infanientis, res sacrilegas suadentis.* Vet. Schol. Estque etiam Figura ὀφθαλμοειδής, ut novavit Lambinus.

Sapientia, Græcis Σοφία, Philosophia est.

3 *Consultus erat quem nos Professore, vel Doctorem nominamus.* Qui vel ipse jam ab aliis consultitur.

4 *Relictos, præteritos, vel post se relictos.* Ingenio suo debet magnus Bentleius *relictos* pro *relictis*. Quis dicat cursum esse *relictum* antequam *relictus* fuerat? Neque enim ferri potest *relictus* pro *reloquendus*. B. *Relictos* necessarium puto esse, licet sit ex sola conjectura N. Heinsii, (ad Ovid. Met. 8. 173. et Advers. 2. 4. p. 236.) et R. Bentleii. Nam *relictos curfus iterare* hoc tantum significat, viam, eandem ab initio, vel ab eo loco, ubi reliqueras, repetere et denuo percurrere. Hic autem oportet intelligi non hoc, quod diximus, sed retractationem. *Relictos curfus iterat*, qui v. g. bis Puteolis navigat Alexandream; *relictos* qui Puteolis Alexandream cum tetenderit, mutato cursu redit Puteolos. Sic ἀναρρίχτων, ἀναρρίχτων, ἀναρρίχτων est mutare et emendare superiorum agendi rationem, tanquam navigationem. G.

Diespiter sicum videtur nomen Harduino ab

impia illa cohorte (in cerebro viri enata et nidulante) in honorem Christi ex ignorabilibus mihi Hebraicis, quæ interpretatur, *qui conterentes se conteret inimicos*. Forte volebat ארץ אורך ירי Editum vero est ארץ אורך ירי. Ceterum nomen *Diespiter*, quasi *dici patrem* dicas, pulchre convenit Jovi, cum claro cælo tonat: quale tonitru aut fulmen, sereno cælo missum, in prodigiis habitum ab Homericis inde temporibus, quod copiose ostendit Lambinus. Add. Jul. Obseq. c. 83. 107. 122. et Plin. 2. 52. Burm. Jove Fulgerat. c. 9. Epicurei hoc negabant, v. g. Lucr. 6. 245. sq. Horatius cum tale quid expertus ipse esset, motus certe ad tempus videtur. Facit hæc, quod eam velut conditionem fert Jovi impio apud Aristophanem Socrates, ut sereno pluat sine nubibus, Neq. 370. Eandem putabant Epicurei rationem tonitruum: quare reselluntur, si tonet sereno. Non est hic sermo, quid verum sit; sed quid sentiant homines. Vidi ego fortes, ut sibi videbantur, Spiritus contremiscere ad subitum tonitru e nube, et impias nugæ statim desinere. Quid si his sereno tonuisset? G.

7 Distinguendum procul dubio post *Plerumque*, quod videtur ipse Vet. Schol. fecisse, cum ita de Jove scribat. *Qui nullo cælo corusc-*

Mutare et insignem attenuat deus,
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit; hic posuisse gaudet.

15

ODE XXXV.

AD FORTUNAM.

Post Varianam cladem, qua exercitus P. R. cum ipso duce Quintilio Vero a Germanis delatus est, ingens Roma trepidatio fuit, adeoque magnus tumultuum metus, ut Augustus ipse furiosa mente itentidem exclamaverit, Quintili Vare, legiones redde. Quæ mala Poeta in hac Ode impotentia Fortuna tribuit; quam tandem precatur, ut præterita mala futuris successibus resarciat. (Etiam hæc conjectura videtur non valde firma. Nihil aliud, quam locum de Fortuna tractat poeta. G. Nempe de Fortuna Antiate, qualis quidem fuerit in templo Antii. Z.)

METRUM UT IN PRÆCEDENTE.

O DIVA, gratum quæ regis Antium,
Præfens vel imo tollere de gradu

13 Insigne *Bentl. e cod. Hinc insignia conj. Cuning. quod recepit Jan. Atque sane sic bene coherent ima, summa, insignia, obscura. Z.—14 Hic it. huic coll. Sen.*

sere confusio. Vir magnus atque ingenius Richardus Bentleius maluit emendationem istam debere nescio cui Bangio peregrino, quam mihi noto et conterraneo suo.

Quod philosophiæ naturali contrarium erat. M. Herennius sereno die fulmine ictus est. Mancinellus ex Plinio.

8 *Volucrumque currum; ex vulgi opinione, tonitrua, dicuntur strepitus esse currus et quadrigarum Jovis. Vet. Schol.*

9 *Bruti graves et Yardi dicuntur quod terra perpetuum est. Vet. Schol. B. Bruta, h. e. carens sensu et ratione. Z.*

10 *Tænarus* pr. promontorium in Peloponneso, per quod descensus putabatur ad inferos. H. l. sedes Tænari est locus inferorum. *Invisi, non visi. Z.*

11 *Atlantens finis*, Atlas mons Africae, qui ex vet. opinione finem terræ constituebat. Z.

12 *Æsopus* interrogatus a Chilone quam rem ageret Jupiter; ille respondit; *εὐ ταπεινὴ ἰψήλας, ἢ εὐ ἰψήλας ταπεινὴ.* Laertius, Vita Chilonis. Hoc responsum Chiloni tribuitur a docto viro Ludovico Desprez. Verum hic ex incurvia lapsus.

13 *Insignem attenuat*, Hesiodum expressit;

Ἀριζήλος μωῦθου, ut monstravit Ant. Muretus, vir doctus. *Insignem* dicit M. Antonium. Pro *insignem* Bentleius solo novandi studio reposuit *insigne*, quo sit eodem genere quo *obscura*; atque hoc sine ullo grano falsi. B.

Potuit cogitare Antonium et Augustum Horatius. Sed si alios quoque cogitare voluit, debuit aliter loqui. Interpretatur Hesiodi carmen Oper. pr. tractat locum communem de providentia Epicureis oppositum, &c. G.

14 *Obscura promens*, dissimulat se velle Augustum, equestri ordine virum, dum ponit Neutrum genus pro Masculino.

Phrahati Parthorum Regi tiamam (multis apicibus circumseptam) ablatam significat, et Tiridatis capiti impostam. B.

15 *Bene cum stridore acuto*, cum ante posuerit *rapax*: ad instar scilicet procellosi turbinis. Pfal. LVIII. 10.

16 *Sustulit, ἀρξίως*, ut solet: consuevit tollere. G.

ODE XXXV.

1 *Antium* erat in tutela Fortunæ, quod ideo *gratum* dicit. B. Non temere turbabit quæquam delira Harduini temeritas, totam Antia-

Mortale corpus, vel superbos
 Vertere funeribus triumphos :
 Te pauper ambit follicita prece 5
 Ruris colonus ; te dominam æquoris,
 Quicumque Bithyna laceffit
 Carpathium pelagus carina.
 Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
 Urbeque, gentesque, et Latium ferox, 10
 Regumque matres barbarorum, et
 Purpurei metuunt tyranni,
 Injurioso ne pede proruas
 Stantem columnam, neu populus frequens
 Ad arma cessantes, ad arma 15
 Concitet, imperiumque frangat.
 Te semper anteit serua Necessitas,
 Clavos trabales et cuneos manu
 Gestans athena ; nec feverus
 Uncus abest, liquidumque plumbum. 20

14 Fremens ad arma cursantes conj. Bentl.—17 Serua etiam Gott. et collat. San.

tem Fortunam somniantis ex nummo male explicato confictam. Qui historiam amant præ fabula, insipienter Torrentium ad h. l. it. Phil. a Turre monumenta veteris Antii c. i. G.

2 *Præfens, parata.* Vet. Schol.

3 *Mors sola fatetur Quantula sunt hominum arpescula.* Juven. B. *Mortale corp.* h. e. hominem. *Superbos triumph.* summum honoris gradum, maximam gloriam. *Vertere fun.* mutare in funera. Z.

6 Notum Mathematicis Lunam esse *ἀλγεον* τῆς θάλασσης, i. e. Sortem Fortunæ, quæ dominatur mari. B. Non invenio, quod ait vir doctus, ipsam Lunam esse sortem Fortunæ; sed sic vocari comparisonem quandam Lunæ ad alias partes cœli. Vid. Ptolemæi Tetrabibl. l. 3. peculiari capite, et Scalig. ad Manil. p. 187. lqq. Nec Horatius rimatus videtur nomen illos *Babylonios*, a quibus Leucoonen suam vocat l. 11. Sed cum maris motus ac tempestates oriantur a causis latentibus, quare nec prævideri ullo modo neque caveri possunt: ideo videntur illos peculiariter Fortunæ assignasse. Hinc Fortunæ reduci in nummis dedere gubernaculum, quo maritimos cursus regat, ut rotam ad pedestra. G.

7 *Laceffit,* remis impellit. *Bithyna car.* nave e Bithynia profecta. Z.

9 *Profugi,* quia nusquam certam sedem habent. Vet. Schol. Cruq. Jam movebant Scythæ bellum, quo restitueretur Phrahatis regnum. B. Cf. infra III. 24. 9. Z.

11 Crediderim eum de Phrahatis matre locutum, atque etiam de ipso Phrahate sequentibus verbis.

13 *Injurioso,* h. e. fastuoso et fastidioso.

14 *Stantem columnam;* innuit emphatice Augustum esse unicum Reip. columnam, subtractis jam aliis, præsertim Quintilio Varo. B.

Ego unumquemque hominem intelligam, quo alii ut columna nitantur. G.

15 *Bene tumultum vulgarem expressit repentina.* Vet. Schol.

Cessantes, jam otio fruentes. *Cessantes* modo dicit locupletiores cives, et otio gaudentes. Frustra igitur Bentleius vitio dat Horatio, quod populus ipsum populum ad arma concitet. B. *Cessantes* infans videntur qui non insanunt, vel furunt minus. G.

16 *Frangat* pro dissolvat.

17 Cum Vet. Schol. et MSS. Cruq. *repositi serua* pro *serua*: est enim mors (quam hic, ut etiam alibi per Euphemismum *Necessitatem* appellat) Fortunæ carnifex et suppliciorum ministra. Hoc loco hæret aqua Bentleio, neque me legere dignatus est. B. *Serua* Fortunæ, quæ

Te Spes et albo rara Fides colit
Velata panno; nec comitem abnegat,

Utcunque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.

At vulgus infidum et meretrix retro

25

Perjura cedit: diffugiunt cadis

Cum fæce ficcatis amici,

Ferre jugum pariter dolosi.

Serves iturum Cæsarem in ultimos

Orbis Britannos, et juvenum recens

30

Examen Eois timendum

Partibus, Oceanoque rubro.

Eheu! cicatricum et sceleris pudet

Fratrumque. Quid nos dura refugimus

Ætas? quid intactum nefasti

35

Liquimus? unde manum juventus

22 Abneget Brod.—24 Vertis pro linquis conj. Bentl.—25 Ut meretrix conj. Cun. et sic Brod.
—33 Heu heu coll. Sax.—36 Sic cum Bentl. et Cun. etiam Brod. coll. Sax. Gott. Flor.
Loeb. &c. Sed manus est in edd. Ven. Glar. Lamb.

illam ut lectores et antambulones alii, *antrit*, *Necessitas* non moriendi modo, sed quæcunque vim et coactionem adfert. *Clavus* cruci figuratur, *cuneis* Caucaſo affixus Prometheus Cic. Tusc. 2. c. 9. *Abenam* manum tribuit illi ob duritiam, robur, &c. Conf. 3. 34. 5. G.

18 Sunt autem *Trabales clavi*, maximi clavi ex ferro, quibus trabes figurantur. Sic etiam Od. 24. Lib. III. *Si figit adamantinos Summis verticibus dira Necessitas Clavos.*

Cuneos pro martulos posuisse videtur.

19 *Abenam* mortis manum Dilogus nominavit, ob aheneam ejus imaginem, ut puto, et quod erat indomita. Veteres etiam Morti hymnos canebant et thura cremabant, ut constat ex Onomacrito Atheniensis.

20 *Uncus*, quo puniebantur damnati.—*Sejanus ducitur unco.* Vet. Schol.

Resoluto plumbo rei puniri consueverunt. Vet. Schol. Crug. Crediderim cum *Uncum* et *liquidum plumbum* intulisse in terrorem tumultuantis populi; cum alias *clavi* et *cunei* sufficerent. Probabile est etiam *Mortem*, *Spem*, et *Fidem* fuisse Παιδες, sive Asseſores Fortunæ Antiatii.

21 Bentleius mire se torquet et cæcutit hoc loco; Horatio infensus. Spem et Fidem semper dicit comitari Fortunam, etiam cum ea adversa fuerit. Quid apertius? B. *Fides* quæ

colit utramque Fortunam, eam præfertim, quæ *clavos* et *uncos* minatur, rara est. Hæc se non *abnegat comitem* fortunæ amicorum, id est, amicis in utraque fortuna constitutis. G.

Fidem ideo albo panno velatam dicit, quia albo panno caput velabant Fidei sacrificantes. Vet. Schol.

23 *Mutata*, i. e. nigra.

24 *Linguis* illud pulchre defendit a Bentleio L. Bos. Fortunam etiam a palatio in insulam vel carcerem euntem sequitur Fides. G.

27 *Siccatis*, ebibitis.

28 *Dolosi*, tanquam non stantes promissis.

29 Mirifice displicuit Bentleio Horatii Pleonasmus *ultimos Orbis*; dicit enim *ultimos* debuisse sufficere. Ex conjectura igitur propria ipse reponit *ultimos Oro*. B. De expeditione in Britanniam tentata etiam A. V. 727. fatis Marcellus et Massonus dixerunt ad refutandum Harduinum, qui tale quidquam ab Augusto actum esse, solita confidentia negat. Idem de Arabica expeditione Ælio Gallo mandata eodem tempore. *Britannos orbis ultimos* dicit eodem sensu, quo *toto divisos* vel *diversos orbe Britannos* Virgilius Ecl. 1. 67.: quos discludit et sejungit Oceanus. Sic Luca. 7. 541. *extremos orbis Iberos* dixit. G.

31 *Examen*, novum delictum ab Augusto habitum. Vet. Schol.

Metu deorum continuit? quibus
 Pepercit aris? O utinam nova
 Incude diffingas retusum in
 Massagetæ Arabasque ferrum.

40

ODE XXXVI.

Gratulatur amico suo Plotio Numidæ ob reditum in patriam. Verisimile est cum fuisse Pompeianum, et Augusti gratia ab exilio rediisse; ob enormem Horatii letitiam.

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, SECUNDO ASCLEPIADEUM.

Et ture et fidibus juvat
 Placare, et vituli sanguine debito
 Custodes Numidæ deos;
 Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
 Caris multa sodalibus,
 Nulli plura tamen dividit oscula
 Quam dulci Lamix, memor
 Actæ non alio rege puertæ,

5

39 *Diffingas conj. Bentl. et Cun. Recodum pro retuf. conj. Bentl. Refusum vir doctus in Misi. obsf. Bur. vol. 4. p. 381. G. Defigas recufum ed. Lamb.*

ODE XXXVI.

8 *Arctæ ed. Venet. Z.*

32 *Rubro; Æthiopico et Indico, a colore vicinarum gentium.*

36 *Bentleius pro Plurali manus, autoritate quorundam Codicum rescripsit Singulare manus: Minus hoc illi placuisset, si in Editis reperisset. B. Vid. Var. L.*

39 *Diffingas, refabrices. Vet. Sch. Bentleio magis arridet defingas quam diffingas, et si agnoscat diffingas esse lectionem omnium Codicum atque temporum. Certe necesse fuerat diffingi prius quæ fuerant recudenda. Ista Μισθολογία scriptioribus est usitatissima.*

40 *Massageta reliquique Scythæ a partibus Phrahatis stabant, quibus ob eam rem minus favebant Pompeiani.*

Docte observavit Cruquius esse etiam Arabiam alteram in Scythia, quam Ammian. Marcellinus Cætarum desertum appellat. B. Sed hic opus non videtur aliis, quam iis, de quibus v. 31. sq. Ferrum, ab infelici illo in fratres usu

retusum et habetatum, diffingi, i. malleo diduci, et ita acui optat novus, i. repetita incude, quo adhibeatur contra Massagetæ, &c. Ceterum nec defingas damnare aulam, cum de et di in compositis frequentissime confundantur. Hic quidem omnes nostri diffingas habent. G.

ODE XXXVI.

1 *Fidicines bodie quoque Romæ ad sacrificia adhiberi, sicut tibicines, nemo est qui nesciat. Vet. Schol.*

2 *Placare; Votis redditis.*

Debetur hostia dum votis susceptis promittitur. Vet. Schol.

4 *Hesperia, Mauritania. Vet. Schol. Ubi etiam hortus Hesperidum. B. Cur non potius ex Hispania? G.*

6 *Dividit, tanquam quæ multis data sufficerent. Vet. Schol.*

8 *Significat Numidam Lamia Patrono usum a*

Mutatæque simul togæ.

Cressa ne careat pulchra dies nota ;

10

Neu promptæ modus amphoræ,

Neu morem in Saliûm sit requies pedum ;

Neu multi Damalis meri

Bassum Threicia vincat amysside ;

Neu desint epulis rosæ,

15

Neu vivax apium, neu breve lilium.

Omnes in Damalin putres

Deponent oculos ; nec Damalis novo

Divelletur adultero,

Lascivis hederis ambitiosior.

20

10 Thressia conj. Erasmi.

pueritia. Vet. Schol. Quis nescit fuisse Romanis principem juventutis? Cur non etiam patroni, seu reges, juventutis fuerint? B. Ut nempe adulti habebant suos reges, quod clientium et minorum amicorum relativum apud Horatium est, V. G. Epist. I. 17. 43.: sic etiam pueri et adolescentuli. G. Fortassis præstat Heinssii ratio, qui rectorem interpretatur, h. e. pædagogum. Ergo non alio est eodem. Z.

9 Ostendit eos fuisse ejusdem ætatis. Ineunte saltem decimo septimo ætatis anno deposita prætexta sumebant togam puram, seu virilem.

10 *Cretensis* moris erat dies lætos albis calculis, nigris contrarios numerare, et ex lætorum dierum numero una et tempus metiri. Malos enim in annorum numerum non ducebant. Vet. Schol. Verum mos iste fuit Cretensis communis cum aliis gentibus; quare censeo *Cressam* notam, esse albam notam creta ductam. Romani enim creta et carbone albos et nigros dies notabant. Creta ista erat factitia, sicuti et alias carbo factitius; quibus notabant felices dies atque infelices. B.

Hanc Cruquii etiam et Lambini sententiam ornavit Bentleius. G.

11 *Modus* vox est mediæ significationis; jam vero *plenus* modus est. B. Quin *modus* jungendum cum *sit* versus proxime sequentia. Ne sit *modus amphora promptæ*, ne numeretur, quot amphoræ jam sunt e cella promptæ. G.

12 *Salii sacerdotes Martis et Hercules* dicuntur. Vet. Schol. Juxta Dionysium Halicarnasum, non alii erant quam Græcorum Curetes, seu Corybantæ.

14 *Bassus*, immanis cujusdam potatoris nomen.

Amyssi potabatur non *ductu*. Vet. Schol. Erat ingens *pbiala*, teste Vet. Sch. Cruq. *Ἀμυσίου, ἄριστος σίβυς*. Plutarch. in Sympof. notante Lambino.

16 *Breve, quod cito deflorescat*. Vet. Schol. B. An *lilium breve*, i. parvum, humile, quod *lilium convallium* vocatur? G.

17 *Putres, nimio potu marcentes et libidine restitutos*. Vet. Schol.

20 *Hederas lascivas dicit, quia quasi ludentes vagæ serpunt*. Vet. Schol.

Ambitiosa, ab ambitu lacertorum. Vet. Schol.

ODE XXXVII:

Alcum imitatus publicam letitiam indicit ob voluntariam Antonii et Cleopatra necem, qua cruento bello finem imposuit:

METRUM UT IN XXXI.

NUNC est bibendum, nunc pede libero

Pulsanda tellus; nunc Saliaribus

Ornare pulvinar deorum

Tempus erat dapibus, sodales.

Antehac nefas, depromere Cæcubum

Cellis avitis, dum Capitolio

Regina dementes ruinas,

Funus et imperio parabat,

Contaminato cum grege turpium

Morbo virorum, quidlibet impotens

Sperare, fortunaque dulci

Ebria. Sed minuit furorem.

Vix una sospes navis ab ignibus;

Mentemque lymphatam Mareotico

5

10

9 *Conjecturam Scaligeri congruè merito damnat Bentl.—14 Mareotico conj. Guizot ad Lucanum X. 117.*

1 Nunc *καὶ μεθύοντες ἔτι πρὸς βίαις Πίνου, βρῆδι κέρτασι Μάρου.* Alcæus (apud Athenæ. 10). Cum potuisset Antonium nominare, ad vitandam tamen invidiam, ei pepercit. B. Conf. infra Epod. 9. Z.

Libero, *lesivienti.* Vet. Schol. Vel etiam a captivitate libero, eleganti Dilogia.

2 *Saliarum canis in proverbio.* Vet. Schol. B. H. e. opiparæ et sumtuosæ. Z.

3 *Ornare pulvinar, id est, mensas vel templa, que pulvinaria dicuntur propter Lectisternia que ibi fiebant, præterquam in templo Herculis, qui æquequam quicquid assuetus erat.* Vet. Schol. B. Nempe aræ deorum sunt mensæ, ad quas invitantur, quin disponuntur illorum statuæ accumbentium modo in lectis et pulvinariibus. G.

4 *Tempus erat, h. e. Jamdudum.* B. Reprehendit tarditatem, q. d. jam factum oportebat. G.

Depibus; post salutationem hostiis epulabantur. Vet. Schol.

7 *Dementes, a dementia reginæ cogitatas.* Z.

8 *Credi vult Romanum Imperium Alexandriam translatum iri.* B. Nempe hoc moliri cum Cleopatra Antoniam, vel vere vel invidiz faciendæ causâ dicebatur. G.

9 *Grege dici solet de vilioribus.*

Turpium; est mala vita, aut coivatorum. Vet. Sch. per Dilogiam. B. *Turpes morbo virorum* hic puto non eunuchos tantum dici, vel pathicos adeo: sed *contaminatos* ac *turpes* vocari, morbo animi laborare dici, qui Romani et viri Ægyptiæ feminæ servirent. L. *Bos suspicatur cum grege—orbo virorum, i. e. carente viris.* G. Videntur esse spadones, qui Epod. 9. 13. dicuntur, turpes et fœdi ob morbum corporis et animi. Z.

10 *Audacissime legerat Bentleius Opprobrium pro Morbo virorum.* Etiam mutilato testiculorum pro morbo venire potuit: nam et vulnera inter morbos recensebantur, ut et cætera corporis mala. B.

Redegit in veros timores
 Cæsar, ab Italia volantem
 Remis adurguens (accipiter velut
 Molles columbas, aut leporem citus
 Venator in campis nivalis
 Æmonia) daret ut catenis
 Fatale monstrum, quæ generosius
 Perire quærens, nec muliebriter
 Expavit ensem, nec latentes
 Classe cita reparavit oras :
 Aufa et jacentem visere regiam
 Vultu sereno, fortis et asperas
 Tractare serpentes, ut atrum
 Corpore combiberet venenum ;

15

20

25

15 Ad veros conj. Bentl.—18 Ut leporem conj. Cuning.—25 Tacentem conj. Bentl.—26 Editiones multa interpungunt post fortis.

Impotens, immoderata, et non compos bonæ mentis ut circa libidines alias, ita in spe etiam. G.

11 *Dulci*, metaphoricè pro blandienti.

13 Elegantissima Dilogia innuit *Augustum vitasse ejus complexus, cum Divum Julium et M. Antonium corporis sui illecebris cepisset*. Vet. Schol. B. Est hoc Scholion Acronis Fabriciani. Secundum hæc *Una navis sospes ab ignibus fuerit ipse Augustus, quem incendere frustra conata sit Cleopatra*. Sed potior est historia, qua constat, de classe Antonii vix unam sospitem mansisse, prætoriam nempe Antonii, qua Cleopatram cum suis navibus initio statim prælii fugientem secutus est. G.

14 A Faunis et Nymphis dementari credebant homines, quos ob eam rem *Νυμφολήκωνες* dicebant et *Lymphatos* Latina lingua, imo et *Fanaticos*, si veteri Scholiastæ fides, a *Faunis*. B. *Mentem lymphatam Mareotico*, i. imprudentiam, et amentiam quandam ab ebrietate contractam, interpretari videtur illud subitum consilium Cleopatraz, cum rebus integris, inclinata neutro victoria cum omnibus navibus suis aufugere e prælio ad Actium instituit, eaque re fugæ Antonii et cladis auctor fuit. Hic prior metus inanis erat et Panicus: sed mox *verus timor* successit persequente illam primo per suos, deinde per se quoque et præsentem Octaviano. G.

Juxta paludem Mareotidem in Ægypto, vinum erat præstantissimum. Significat Cleopa-

tram ipsam vinosam fuisse æque atque Antonium.

15 Initio Actiæ pugnæ Cleopatra fugat simulaverat, ut bene adnotavit Torrentius.

16 *Ab Italia* nunc volat Cleopatra, non quasi ibi fuisset, sed quod paullo ante cogitabat in Italiam victo Octaviano descendere. G.

18 *Molles* jam pro timidus, h. e. corde molle.

20 *Æmonia ab Æmo monte dicta*, ut bene monuit Vet. Schol. Siquidem Theffalia olim a Thracis pertinebat. B. Plutarchus narrat duplici de causa festinasse Augustum, ut vivar caperet Cleopatram; veritus primum ne pecunias ac opes corrumperet, deinde quod illa triumphi splendorem auctura esset. Z.

21 *Monstrum* jam pro prodigium, ob infelitos animos; quod et fœmina et peregrina Imperio Romano inhiaret. *Fatale* referri videtur ad aliquod Vaticinium in Sibyllinis capitulis de ea acceptum. *Dilogos* etiam f. tale obscœrum dixit: Nam *Prostantes Fatales dicuntur*. Vet. Schol. Vide Juvenal. Sat. B. Fortassis *fatale* est periculosum, quia Cypitolio ruinas et funus imperio parabat. *Gerosus*, minus ignominiose, quam si viva caesa fuisset. Z.

23 Conspicito Proculcio qui ab Augustus missus fuerat ad eam vivam ad se deducendam; gladio quo erat accincta, se trucidare voluit. Hoc adnotavit Mancinellus ex Plutarcho.

Deliberata morte ferocior :
 Sævus Liburnis scilicet invidens,
 Privata deduci superbo
 Non humilis mulier triumpho.

30

ODE XXXVIII.

AD MINISTRUM.

Sumptuosa convivia Horatio minus arrident.

METRUM SAPPHICUM.

PERSICOS odi, puer, apparatus ;
 Displacent nexæ philyra coronæ :
 Mitte sectari, rosa quo locorum
 Sera moretur.

4

Latendi, intimas Ægypti regiones. Vet. Schol.
 Quibus ipsa latere potuisset.

24 *Reparavit*, h. e. requisivit. Miror magis Benticio placuisse *penetravit* quam *reparavit*, quod idem valet quod *requisivit*. Sic etiam superius 1. 31. 12. *Vina Syra reparata merce*, pro *requisita*. B. Volebat aliquando navibus partim per Isthmum ex Nilo transectis in litus rubri maris, partim ibi ædificatis, fortunam novam experiri, et *classe cita*, h. e. mota ac translata *reparare*, h. e. amissis illis Ægypti interioris circa Nili ostia litoribus, alias parare *latentes* Romanis, quibus vel circumnavigare Africam, vel eadem ratione trajicere classem difficile futurum erat. Aliquando navigare cum thesauris in Hispaniam consilium erat. Sed ab utroque vel destitit vel dejecta est. Poetice facit Horatius, cum fortitudini tribuit, quod desperationis erat. *Penetravit* Benticiano dignum ingenio, sed non necessarium. Nec non ingeniose L. Bos, *Classe cita ire paravit* (in) *vet. G.*

25 *Jacentem regiam*, h. e. *Regnum suum desperationem*. Vet. Schol. Non videt vir sagacissimus Benticius *regiam* modo dici figurate pro *regno*, quod et adverterat antiquus Scholiastes. B. Placet eorum sententia, qui *regiam* proprie intelligunt, aulam mestam, et ob cladem plane confirmatam. Ordo enim est: non fugit

in loca, ubi latere potuisset et bellum reparare, sed ausa est se conferre Alexandriam ipsam, vultu metum omnem dissimulante. Z.

29 *Deliberata*, h. e. mente diu agitata.

30 *Liburnis* posuit pro Liburnis nautis, quorum opera potissimum Augustus victoriam adeptus est.

32 *Non humilis*, Figura Litote, qua minus dicitur quam intelligitur.

Nam et T. Livius refert illam, cum de industria ab Augusto indulgentius tractaretur, identidem dicere solitam fuisse: Οὐ Στρατηγόραυ, h. e. Non triumphabam. Vet. Schol.

ODE XXXVIII.

1 *Perfurarum gentis unguenta erant*. Plinius. *Odi*, jam pro nauceo.

Apparatus, de caris et longe petitis accipio.

2 Ex tenuissimo tiliz arboris libro, quem veteres Philyram vocabant, delicatis coronarum lemnisci conficiebantur; ut erudite ostendit Angelus Politianus. *Philyra cortex tiliz arboris*. Vet. Schol.

3 *Sectari*, proprie de venatoribus dicitur. *Dum tu sectaris apras*, apud Virgilium.

4 *Moretur*, vivat, vel habitet, suaviter. B. Sensus est: quibus in locis adhuc rosa floret, cum apud nos rose jam florere desierint. Z.

Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosa plenum opus aleæ,

Tractas; et incedis per ignes

Suppositos cineri dolofo:

Paulum severæ Musa Tragœdiæ

Desit theatris; mox, ubi publicas

Res ordinariæ, grande munus

Cecropio repetes cothurno,

Insigne mœstis præsidium reis,

Et consulenti, Pollio, curiæ;

Cui laurus æternos honores

Dalmatico peperit triumpho,

Jam nunc minaci murmure cornuum

Perstringis aures; jam litui strepunt;

Jam fulgor armorum fugaces

Terret equos equitumque vultus.

Audire magnos jam videor duces

Non indecoro pulvere fordidos;

10

15

20

21 Pro audire conj. Bentl. Videre, et probat Cui.

Intellige belli vitia, quæ in ratione belli recte administrandi committuntur. Z.

Verecundæ infidias callidasque rationes, modo nominavit. Summus nempe locus nullis non arte petitus. Juvenal.

3 *Ladurque Fortuna, que ludibrio habet res humanas.* Vet. Schol. Omnia enim facit *uncta* *æquodantia* et splendidissimas res eludit.

Lepidissime dixit Cato Rempublicam non fuisse everfam discordia, sed amicitia Triumvirorum.

5 *Uncta, h. e. illita.* Bentleius ex ingenio suq de *uncta* fecit *tincta*, sed *uncta* efficacior vox est isto loco. B. Tanto minus damnare illud *uncta* ausum, licet tenui discrimine a *tincta* distans, quod v. 29. etiam *pinguiorem* Latino sanguine campum dicit. Nec tamen negarim, honori esse Horatio, si *tincta* dedisse putetur, quo indicerentur maculæ nondum deletæ, cum *uncta* detergeantur facilius. G.

7 Significat, *Odia belli civilis sub specie pacis latere, nec tutum esse per Historiæ veritatem horum offendi animos qui gesserunt.* Vet. Schol. B. *Periculosa plen.* nam periculum est non modo offendendi, sed et errandi. Sequens phrasis, *incedis per ign.* idem valet, tropus tantum est diversus. Z.

9 *Tragædiæ; uno tempore et Tragædiam et*

Historiam scribebat. Vet. Schol. B. Sensus est; Paulisper differ tragœdias scribere, donec historiam illam bellorum civilium absolveris. Z.

11 *Ordinariæ; Enallage Personæ fatis elegans;* vult enim Augustum, cujus imperio forsitan Pollio hæc scribebat. B. At quis ferat Enallagen rebus ipsis ita repugnantem? Tolerabilis ad Præfecturam urbis Pollioni mandata referatur. Fefellit viros doctos formula *ordinare res publicas*, quæ hic significat nihil aliud quam ordinate referre, enarrare *res gestas.* Notandum est, *res* dici, non rem publicam: Sic *fastos ordinatos* a Verrio Flacco narrat Sæcto. de Gram. 17. G.

12 *Cecropio, Attico, elegantis et sublimi,* quali sunt usi Æschylus, Sophocles, Euripidea. Z.

13 *Fuit Caussidicus Pollio.* Vet. Schol. B. Laudatur Pollio h. l. tanquam disertus Orator in causis forensibus agendis, Senator prudens in consulendo, et Imperator clarus, qui Parthenogenem Illyridis subegerat. Vid. Appian. de B. C. Lib. V. cap. 74. et Dio XLVIII. 41. Z.

17 *Jam nunc minaci; Laus Relatoris, tanquam hæc ipsa quæ scriberet ita commendaret, ut se auditor crederet interesse.* Vet. Schol.

19 *Hodieque fugam pro velocitate dicimus cum de equis loquimur.* Vet. Schol.

- Et cuncta terrarum subacta,
 Præter atrocem animum Catonis.
 Juno, et deorum quisquis amicior 25
 Afris inulta cesserat impotens
 Tellure, victorum nepotes
 Rettulit inferias Jugurthæ.
 Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus sepulcris impia prælia 30
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperix sonitum ruinæ?
 Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
 Ignara belli? quod mare Dauniæ
 Non decoloravere cædes? 35
 Quæ caret ora cruore nostro?
 Sed ne, relictis, Musa procaz, jocos,
 Cææ retractes munera næniæ;
 Mecum Dionæo sub antro
 Quære modos levioze plectro. 40

33 Quis gurges ed. Venet.—38 Funera conj. Heinf. ap. Bentl.

31 *Audire videor*, sc. Pollio, amicis recitante historiam, in qua etiam orationes ducum referens, quibus illi milites suos adhortati sunt. Igitur carere possumus emendatione. G. Imo non solum orationes, sed quicquid de ducibus traditur, fingit poeta jam sibi recitari. Z.

34 *Atracem, constantem*. Vet. Schol. Horatius nequit dissimulare se Romanum. B. Quod atracem animum Catonis vocat, credo invidiæ apud Augustum evitandæ causæ sic locutum; deinde arreptum hoc a Silio, ut etiam in laude uteretur nomine atracem. G.

36 *Cesserat*, a Scipione Africano evocata. B. *Impotens* etiam hic retinere potest solennem significationem non compotis sui, irati præter modum, et ira pæne furentis, quales sunt, qui impediuntur ab ulciscendo. Sed si etiam delectum potentiæ significet, ipsum tamen auctorem habebit Tullium. Incepte etiam hoc reprehendit Hardinius, ut cetera in hac Ode. G.

37 *Multæ myriades Pompeianorum ad Thapsum in Africa a Cæsarianis occisi sunt*; ut ostendit Jacobus Cruquius. B. Quinque myriadas Plutarchus memorat: unam modo Hirtius. G. *Vistorum nep.* h. e. posteros Romanorum, qui olim subegerant Africam.

Rettulit inf. Jug. obtulit victimas manibus Jugurthæ. Z.

28 Etiam Hannibalem intelligi voluit in commemoratione Jugurthæ. Vet. Schol.

32 Pulcherrima Hyperbole. B. *Hesperia, Italia.* Z.

33 *Qui gurges? Pars fluminis.* Vet. Schol. Cruq. h. e. Vorago. B.

34 *Daunia cædes*, h. e. Italorum cædes. Z.

36 *Ora, terra terminus.* Vet. Sch. Cruq.

37 *Procaz, invereconda, quæ alterius invadit numeros.* Vet. Schol.

38 Simonides *Cæa insula oriundus, Threnos, seu Næniæ composuit.*

Id carmen quod cum lamentatione extremum et ultimum mortuo accinitur, Nænia dicitur. Diomedes, citante Mancinello. Græcis *Ἐπιτάφιος*, teste Vet. Schol. Cruq.

39 Bene *Dionæo antro*, quia Dione Mater Veneris erat Nympha: Nympharum autem sunt antra. Pulchra Dilogia innuit magis placituros Dionæo Cæsari Venericos jocos, quam res tristes atque Tragœdias, quales Asinius Pollio scripturus erat. B. Non puto aliud velle Horatium, quam excusare se, quod nihil grande scribat, ut Car. 1. 6. G.

ODE II.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

C. Sallustium Crispum Historici ex sorore nepotem Mæcenatique suo Augusti gratia proximum, laute splendideque magna fortuna utentem, commendat Catonianis et Stoicis, quarum dogmata ad luxuriam vaserrime detorquet. (Laudatur Sallustius ob usum divitiarum rectum. Z.)

METRUM SAPPHICUM. QUINTUS VERSUS ADONIUS.

NULLUS argento color est avaris
 Abdito terris, inimice lamnæ
 Crispe Sallusti, nisi temperato
 Splendeat usu.
 Vivet extento Proculeius ævo
 Notus in fratres animi paterni:
 Illum aget penna metuente solvi
 Fama superstes.
 Latius regnes avidum domando
 Spiritum, quam si Libyam remotis
 Gadibus jungas, et uterque Pænus
 Serviat uni.

5

IQ

1 Pro color, honor conj. Cun.—2 Abdita Venet. et Lambi. Abdito etiam Brod.—7 Agit codd. ap. Bentl. Haud metuente ed. Vepet. Z.

1 Color, nitor, pulchritudo. Sic Virgil. *Nimium ne crede colori.*

2 Theauri proprie sunt qui terra conduntur.

Inimice jam dixit pro non amice.

Lamnæ per contemptum dici, (scil. de pecunia) bene monuit Cruquius. *Lamine* sunt quibus veteres patellæ atque sartagine ab ærariis circumforaneis farciri solent. Vernacula nostra, PATCHES. B. Est Antonii Birrii specimen animadversionum Horatianarum in hanc oden Bas. 1743 editum, in quo interpungit post *terris*, et legit, *Inimica* (est) *lamna*, &c. Sed vulgata lectio magis poetica est: magis blanditur Sallustio. G.

4 Significat Sallustium splendide vivere.

5 *Proculeium Equitem Romanum laudat, qui pius sit erga fratres suos Scipionem et Murenam fuit, ut cum spoliatis bello civili patrimonium suum ex integro divideret, quod cum eis jam ante dividerat.* Vet. Schol. B. Fratrem Proculeii Capionem non Scipionem esse colligitur ex Dione 54. 3.

p. 732. 81. ubi pulchre id monet Fabricius. Sed vid. etiam Meibom. Mæcen. c. 27. Harduino *Proculeius* est Patriarcha Josephus, qui *procul* פרוכל i. e. vixit a patre. *Spēctatum admiffi!* G.

6 Distinguendum cenfeo post *notus*, quod minor neminem vidisse. *Notus, celebris.* Vet. Schol. Cruq. B. Recte istam Baxteri distinctionem deridet Bentleius. Z.

Animi, amoris. Vet. Schol. B. *Notus animi* intell. causa, plane Horatianum est, V. G. Car. 4. 13. 21. Sic Stat. Theb. 2. 274. *Noti operum.* G.

7 *Aget jam pro feret, Græco more: ac si fama cum curru suo per æthera actura sit.*

Alte scilicet volando, ut Icarus; audax et festiva Figura, quam nemo quod scio animadvertit. B. *Metuens solvi penna*, quæ nunquam solvitur, et metuentes æquore tingi *Arctas* dixit Virg. Georg. 1. 246. Sic Car. 2. 14. 16. G.

9 Plus est *avidum* esse quam avarum.

10 *Spiritum* fastuosam cupidinem dicit.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,

Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, et aquosus albo

Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten,

Diffidens plebi, numero beato-

rum eximit Virtus, populumque falsis

Dedocet uti

Vocibus; regnum et diadema tutum

Deferens uni, propriamque laurum,

Quisquis ingentes oculo irretorto

Spectat acervos.

15

20

13 Vilis pro dirus Flor.—17 Phrahartem Flor. Phraoten Glar. Phraorten conj. Glar. Phaharten Bast. Z.—18 Beatum Flor. Plebis codd. ap. Bentl.—22 Deserentem conj. Birr.—24 Sprevit conj. Crusii.

Hannibalem in animo habuit.

11 *Carthago et in Hispania est quam Spartariam vocant.* Vet. Sch. B. *Uterque Panus* accuratus forte a Porphyrio declaratur, tum qui Carthaginem et Uticam habet in Africa, tum qui Gades condidit: ita erit expegegesis jucunda et erudita. Coloniz Carthaginiensium aliz in Hispania non excluduntur. G. *Panus uterque*, qui et in Africa et in Hispania sunt Pœni. Z.

13 Notum est Stoicos omnes animi affectus pro morbis habere. *Birum* autem dicimus cuius vel nomen, vel aspectum ut malum omen abominamur. B. *Hydrops* an ponitur pro hydroipico? Id quidem fieri ab ipso Hippocrate, docet in Œconomia Fœsius. Plane affirmarem cum viris doctis nisi *dirus* commodius morbi quam ægotantis videretur epitheton: et morbus *hydrops crescit*, morbus est *indulgere sibi*. G.

15 *Fugerit* pro *fugatus fuerit*, Activum pro Passivo.

Albo, pallenti. Vet. Schol. Lencophlegmatiz descriptio. B.

Albo a tensione cutis et tumore. V. Sat. 2. 2. 21. G.

17 De *Phrabate* Justinum adi. Hunc per invidiam nominat; nolebant enim Pompeiani Tyrannum solio suo reddi. B. Non opus est partium studio adscribi notam Phrahati hic intam. Constabat, pessimum hominem esse, nec reddiderat illum solio Augustus, &c. Vid.

Julii. 42. 5. et Dio. 49. 23. p. 406. it. 51. 18. ¶. 456. G.

18 *Diffidens pl.* que secus sentit quam multitudo imperita. *Dedocet*, docet ne amplius plebs utatur perveris nominibus, h. e. ne beatum dicat eum, qui rex et dives tantum est. Z.

19 *Virtus*, h. e. Sapientia, seu philosophia Stoica.

Stoicis nemo Rex est præter unum Sapientem, ut quibus nihil bonum quod extra ipsum animum est, quodve auferri possit.

21 Emphasis est in voce *tutum*: significat enim Phrahatis diadema nunquam fore tutum.

22 *Propriam* pro perpetuam dixit; ut Virgil. *Si proprium hoc fuerit.*

23 *Oculo irretorto*, h. e. non invidenti. Vet. Schol. *Nusquam recta acies*, Ovid. (*Met.* 2. 776.) de Invidia, citante erudito viro Antonio Mancinello. B. *Irretorto oculo spectat acervos* auri sapiens, qui non habet opus avertere oculos, et vi quasi retorquere a divitiis; sed ridens et hilaris illas adspicit, dicens vel cogitans potius cum Socrate, *Quam multa non desidero.* Comparari potest Car. 2. 4. 22. *Integer laudo*: significat, se irretorto oculo videre posse Phylida. G. Sensus igitur est: cuius acies oculorum splendore auri non præstringitur, sed recto oculo intuetur, h. e. non corrumpitur cupiditate divitiarum. Z.

ODE III.

AD Q. DELLIIUM.

Philosophia mortis meditatio. Morituro nihil admodum vel metuendum, vel expectandum.
 2. *Dellium Historicum gravi aliqua animi egritudine afflictum salatur. (Homo varius, et omnium partium transfuga Q. Dellius. V. Fabric. ad Dion. 50. no. 74. G.)*

METRUM UT IN PRIMA.

ÆQUAM memento rebus in arduis
 Servare mentem, non secus in bonis
 Ab insolenti temperatam
 Lætitia, moriture Delli,
 Seu mœstus omni tempore vixeris,
 Seu te in remoto gramine per dies
 Festos reclinatum bearis
 Interiore nota Falerni;
 Qua pinus ingens albaque populus
 Umbram hospitem confociare amant
 Ramis, et obliquo laborat
 Lympha fugax trepidare rivo.
 Huc vina et unguenta et nimium breves
 Flores amœnæ ferre jube rosæ,

5

10

4 Deli edd. veti. ante Lambin.—9 Qua sic Ven. Lamb. Bentl. et Jan. quod latinus videtur quam aliorum quo. Z.—11 Ramis quo vel quoque Brod. Gott. et editi. prima, it. R. Steph. Baxt. Ramis et Loeb. H. Steph. W. G. Ramis qua Lamb. Ramis, qua et obl. Cuning. et Jan. Sed vereor, ne qua aut quo sit glossema.—13 Brevis ed. Venet. et Schol. Acron, qui, Brevis, inquit, genitivus est. Brevis autem cito transeantis et temporalis, ut supra breve liliium.—14 Amœnos Cun. San. et Jan. et sic legendum necessario est, si placuerit brevis.

1 Æquam, Metaphora a statera.
 Memento dicimus de re seria et magni momenti.

Arduum, et inaccessum et difficile.

2 Nescio cur Bentleius ex sola conjectura pofuerit ac bonis pro in bonis, cum præcesserit rebus in arduis. Nimis ille cavet a quavis repetitione.

3 Insolenti, subito orienti. Vet. Schol. Cruq. h. e. inconsulta, temeraria.

5 Post tempore, supple vita.

6 Vinoque diurno Placari Genius festis impune diebus, de Arte Poet. v. 209. Vid. ad Car. I. I. 20.

8 Quoniam interiores lagena solent esse, qua prius stipata sunt. Vet. Schol. B. Interiora etiam, qua diligentius servantur, cum paucioribus communicantur, ut literæ, amici G. Interiore nota, cado, litteris Coss. aut alia ratione notato, qui re conditus servatur in interiore cellæ parte, h. e. vino optimo et vetustissimo. Z.

Nota, nomina Consulium.

9 Vet. Schol. cum pluribus MSS. habet Quo pro Qua; uti etiam pro et ante obliquo, ut notavit Torrentius, Vir probus et doctus.

Interiora populi folia alba sunt. Vet. Schol. B.

11 Bene laborat quia rivus erat obliquus.

12 Trepidare, pro sistinare. Vet. Schol.

Dum res et ætas et fororum
 Fila trium patiuntur atra.
 Cedēs coëmtis saltibus, et domo,
 Villaque, flavus quam Tiberis lavit :
 Cedēs ; et extructis in altum
 Divitiis potietur hæres. 20
 Divæne, prisco natus ab Inacho,
 Nil interest, an pauper, et infima
 De gente sub divo moreris,
 Victima nil miserantis Orci.
 Omnes eodem cogimur : omnium 25
 Versatur urna serius ocus
 Sors exitura, et nos in æternum
 Exfilium impositura cymbæ.

23 Dio Ven. et Glar.—28 Cumbæ Bentl. et Jan. Z.

13 *Brevēs cito transcentes, temporanea.* Vet. Schol. Cruq.

15 *Res* dicit pro præfens res, vel occasio. *Ætas* etiam vox mediæ significationis est : Est enim vel juvenus vel senectus.

16 *Parca* dicuntur habere manibus candida fila et nigra. Mancinellus. B. Non puto hic atra a candidis distingui, infelicia a felicibus. *Atra* sunt omnia i. obscura, incognita, apud inferos, quorum pars *Parca*. G.

17 *Cedē* vel jure, vel possessione dicitur : Est enim verbum juria.

Coemtas saltus per Hyperbolen dicit prædia undecunque poterat coemta, et ad instar latifundiorum.

19 *In altum* absolute pro in altitudinem.

21 *Inachus* antiquissimus Argivorum Rex, qui Jus, h. e. Lunæ pater ferebatur : Hinc et Arcades Περσίλων, h. e. *Antelonus* vocaban-

tur. B. *Prisco* nat. h. e. antiquo et nobili genere ortus. Z.

23 *Sub divo, sub celo agas.* Vet. Schol. Veteres MSS. cum Scholiaste, habent *Divo* non *Dio*, ut adoptavit Torrentius.

24 *Orcus*, idem qui et Pluto : Pœnis κρυμ terra est.

25 *Cogimur, compellimur.* *Tityre, Coge pecus :* Virgil. Vet. Schol.

26 *Urna, quasi sorte scilicet ducti ad mortem.* Vet. Schol. Et secutus sum punctationem Puteani, Douzæ et Rutgersii, qui legerunt *urnas* in Ablativo, quod longe concinnius videtur. B. *Omnium* hominum, *foris, ma'ca, versatur*, quatitur, *βάλλεται*, urna illa Fati, quo et venire in corpora animas et inde discedere credebantur. G.

27 *Emphasis* est in voce *Exitura* : Exit enim quod subito et ex improvviso in conspectum venit.

ODE IV.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

Formosulam quandam captivam a Xanthia Phoceo domino suo compressam, sub poetico Phyllidis nomine, miris laudibus effert; ut vel antiquis Heroinis eam aequiparet. (Conf. Ovid. Am. 2. 8. 11. fqq. G.)

METRUM UT IN SECUNDA.

NE fit ancillæ tibi amor pudori,
 Xanthia Phoceu; prius insolentem
 Serva Briseis niveo colore
 Movit Achillem:
 Movit Ajacem Telamone natum
 Forma captivæ dominum Tecmessæ: 5
 Arsit Atrides medio in triumpho
 Virgine rapta,
 Barbaræ postquam cecidere turmæ
 Thessalq̄ victore, et ademptus Hector 10
 Tradidit fessis leviora tolli
 Pergama Graiis.
 Nescias an te generum beati
 Phyllidis flavæ decorent parentes:
 Regium certe genus et penates 15
 Mœret iniquos.

8 Capta coll. Sax.—15 Genus ut, et conj. Rutgers. C.

1 Amor, verecunde de amplexu.
 Ob ancillarioli probrosum nomen.
 2 Insolentem, arrogantem. Vet. Schol. *Nilil non arrogat armis.* De Arte Poet. de eodem Achille. *Insolens qui præter legem agit humanam ac naturalem.* Donatus, citante Torrentio viro clarissimo. Bene etiam præmisit prius, quod admirationem auget. B. *Prius, olim, ante te; igitur tu non es primus, qui ancillæ amore captus tenetur.* Z.
 3 *Serva, belli jure ancilla.* Vet. Schol.
 4 *Proprie motus libidinis est.* Vet. Schol.
 5 *Telamone natum, adeoque altero Ajace nobiliorem.* Sic a *Jove tertius Ajax.* Ovid.
 6 In voce dominum Emphasis est: Significat enim Xanthiam istum fuisse puellæ dominum.

Tecmessa Teuthrantis Phrygiæ Principis filia, ex qua Ajax suscepit Eurysacen filium.
 7 *Arfit, impatienter amavit.* Vet. Sch. Cruq. *Medio in triumpho ad Emphasin posuit; cum animus spe triumphi ad alium amorem incendi posset.* Vet. Schol. Sic enim lege pro non posset.
 8 *Virgine rapta, h. e. Cassandra, etiam cognosset eam ab Ajace Oilei raptam atque vitiatam.*
 10 *Thessalo victore* per Periphrasin pro Achille.
Ademptus per Euphemismum pro occisus.
 11 Bene tradidit de mortuo.
 Notissimum est *Levis* frequenter usque pari pro *facilis*. Et expressit Homericum: *Ἔπιτι-
 ροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἐν Ἰουδι Κάϊρι τιθῆναι*

Crede, non illam tibi de scelestâ
 Plebe dilectam; neque sic fidelem,
 Sic lucro averfam potuisse nasci

Matre pudenda.

20

Brachia et vultum teretesque furas
 Integer laudo: fuge suspicari,
 Cujus octavum trepidavit ætas
 Claudere lustrum.

ODE V.

Verecunda atque nobili Allegoria declarat femineo sexui infra pubertatem nullas inesse Veneres. (Hortatur amicum, ut abstineat a Lalage puella tenera, quam cum juvenca et uva nondum matura comparat, et offendit, illam brevi ad Venerem proclivem, amabilem et pulcherrimam fore. Z.)

METRUM UT IN PRIMA.

NONDUM subacta ferre jugum valet
 Cervice, nondum munia comparis
 Æquare, nec tauri ruentis
 In Venerem tolerare pondus.

4

18 Delectam *ed. Glar.*—19 Adversam *Ven. Glar.*—24 Condece *conj. Bentl.*

14 *inicipitur*; ut adnotavit vir doctus Ludovicus Desprez.

12 *Pergama.* Arx erat Trojana, Palladifuge templum.

13 *Beati, nobiles.* Vet. Schol. B. an. h. e. anon. Z.

15 Majore fiducia pronuntiat in voce certe quod in voce *nescias* nimis hæsitanter insinuerat. Verbo *Maret* intelligi potest cum id ex modestia vultus ejus conjecisset.

17 *Scelestâ, servili:* Vet. Schol. Cruq. Certe *mancipium* et *scelus* usitatz erant servorum compellationes. B. *Scelestâ*, de moribus, non de conditione accipit Bentleius: contra *pudenda*, h. e. ancilla, libertina, de conditione. Z.

18 Cruquius, Torrentius, et Lambinus ex Vetr. Codd. legunt *dilectam* pro *delectam*, quod mihi quoque videtur probabilius. Dicitur enim Festo *Dilectus militum*, ut notavit Lambinus.

19 Majus est *sic* quam *tam*, et efficacius ad

intentionem animi. Laborat etiam in *aversam* et *potuisse* ad faciendam ingenuitatis fidem.

21 *Teretes, rotundos cum longitudine.* Vet. Sch. Cruq. B.

22 *Integer, innocens, in quem non cadit amoris suspicio.* Z.

23 *Octo lustra quadraginta annos claudunt.* Vet. Schol.

Bene *trepidavit* ad Emphasin posuit; significat enim eum velle juniorem esse, nimisq; subito factum senem.

24 *Claudatur* cui non licet ulterius progredi. Cur mallet Bentleius *condere* quam *Claudere*? Interpretamentum hoc videtur alicujus Scholiastæ veteris, vel saltem ipsius Librarii.

ODE V.

1 *A designatione pecudis inabilem monstrat viro; significans eam nullo adhuc calore atatis sollicitari.* Vet. Schol.

2 *Munia, obsequia lege debita.* Vet. Schol.

Circa virentes est animus tuæ
 Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
 Solantis æstum, nunc in udo
 Ludere cum vitulis salictò
 Prægestientis. Tolle cupidinem
 Immitis uvæ; jam tibi lividos
 Distinguet Auctumnus racemos
 Purpureo varius colore.
 Jam te sequetur (currit enim ferox
 Ætas; et illi, quos tibi demserit,
 Apponet annos) jam proterva
 Fronte petet Lalage maritum;
 Dilecta quantum non Pholoë fugax,
 Non Chloris: albo sic humero nitens,
 Ut pura nocturno renidet
 Luna mari, Gnidiufve Gyges;
 Quem si puellarum infereres choro,
 Mire sagaces falleret hospites
 Discrimen obscurum, solutis
 Crinibus, ambiguoque vultu.

10

15

20

12 Purpureo varius conj. Bentl. Purpureus vario codd. quidam ap. Lamb.—13 Currit codd. Bentl.—14 et 15 Quod t. d. a. annus conjicit Bentleius et interpretatur, quantum tu con-
 senescas, tantum illa adolescet. Sed vulgata idem valet. Z.—20 Cnidiufve Lamb. Bentl.

3 Æquare, pari affectu ferre. Vet. Schol. Tauri, mariti provectioris ætatis.

5 Incertum est quem alloquitur hac Ode, utrum amicorum aliquem an seipsum. Vet. Schol.

7 Solari æstum pro refrigerare gratissime dicitur. Vet. Schol.

8 Ludere, saltare.

Cum vitulis, cum pueris. Vet. Schol.

9 Prægestientis, properantis, gliscientis. Vet. Schol. Cruq. B. Vehementer cupientis. Z.

Ausfer et Talle Adverbia sunt in Verbis.

10 Immitis, crudæ, acerbæ. B. Jam, mox, brevi. Lividos dist. ad maturitatem perducet. Z.

12 Purpureo v. c. qui colore purpureo est ornatus et distinctus. Z.

13 Sequetur, quæret, vel expetet.

Vox ferox ab omnibus male accepta est: Currit enim ferox qui ferociter currit. Ostendit se impatienter ferre nimium properantem senectutem; uti supra in Trepidavit ætas. In Epistolis etiam se præcanum dicit. B. Et tamen non possum non putare, illud ferox respicere ad puellam

ferociter adhuc repugnantem blandimentis amatoris. Fera est illa ætas, non mansuetæ. Vid. Barth. ad Stat. 2. 715. G. Currit, celeriter transit ista ætas, quæ abhorret a Venere. Z.

15 Pro viribus et ætatis flore dixit annos. Quasi diceret: Quantum tibi vergente jam juventute virium decesserit, tantum tunc illi cum maxime florenti accedet. Vet. Schol. Ex MS. H. Stephani. B. Proterva habet continuationem allegoriz de juvenca. Conf. Car. 3. 11. 11. G.

17 Pholoë, nomina pro exemplo posuit. Vet. Sch. Fugax; Et fugit ad salices et se cupit ante videre. Virgil.

18 Albo pro candido. Vet. Schol. B. Humero, pars pro toto. Z.

Nitens, h. e. Rosaceo nitens; sic et Virgil. Resca cervice resulsit.

20 Gyges; de hujus pueri pulchritudine etiam Ovidius locutus est. Vet. Schol. B. An Met. 8. 323.: vel 9. 712. G.

22 Suaviter hic hospites pro ignotis dicit: Vet. Schol.

ODE VI.

AD SEPTIMIUM.

Tito Septimio Equiti Romano, insigni Poeta et commilitoni olim suo, qui eum ad villam suam Tarentinam invitaverat, languenti stilo respondet, se jam vite laboribus pene fatigatum in Tiburtino suo secessu malle quod reliquum est vite transigere: Sin autem hoc minus sibi obtigerit, libenter se apud eum Tarenti animam effaturum.

METRUM SAPPHICUM.

SEPTIMI, Gades aditure mecum, et
Cantabrum indoctum juga ferre nostra, et
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper

Æstuat unda;

Tibur Argeo positum colono

5

Sit meæ fedes utinam senectæ;

Sit modus lassæ maris et viarum

Militiæque:

Unde si Parcæ prohibent iniquæ,

Dulce pellitis ovibus Galesi

10

Flumen et regnata petam Laconi

Rura Phalanto.

Ille terrarum mihi præter omnes

Angulus ridet, ubi non Hymetto

Mella decedunt, viridique certat

15

Bacca Venafro:

10 Galzèi Jan.—12 Phalantho alii.

Sagaces; quamvis sagaces. Vet. Schol.

23 Solutis Crinibus. Discrimen sensus obscurat per crines solutos. Vet. Schol. Sic et Juvenal.

—Cajus manantia stelu

Oræ puellarum faciunt incerta capilli.

ODE VI.

1 De Septimio isto vide *Epist. 3. Lib. I.*

Proprie adiri dicuntur pericula.

Se tanta gratia necessitudine futetur astrictum,

(si velit) ad ultimas nationes ire se cum eo promittat. Vet. Schol. Hypallage est pro *aditurus*

locum; quod viri docti non adverterunt.

2 Ad Emphasin posuit *indoctum* quasi jam docendus esset. B. Vid. ad 3. 8. 22. G.

3 *Maura* per Synecdochen pro *Africana.*

5 *Argeo* pro *Argivo*, antique dicitur. Vet. Schol. Tiburnum dicit *Argem* colonum.

Positum jam pro excitatum, vel erectum, dicimus enim *ponere muros, ponere statuas, et similia.*

7 *Modus nunc pro fine dixit.* Vet. Schol.

9 *Iniquæ* jam pro plus æquo crudeles.

10 *Tarentina* oves pellibus teguntur. Vet. Sch. Sic et omne Græcum pecus ad conservandas lanas. Glareanus ipse ridiculos est, dum Veterem Scholiasten ridet, ac si credat aliquas oves esse absque pellibus.

12 *Quo auctore et principe Parthenia Spartani Tarentum condiderunt.* Vet. Schol.

14 *Ridet, latus est.* Vet. Schol.

15 *Decedere* proprie loco cedere est, honoris causa.

Ver ubi longum tepidasque præbet
Juppiter brumas, et amicus Aulon
Fertili Baccho minimum Falernis

Invidet uvis.

Ille te mecum locus et beatæ
Postulant arces; ibi tu calentem
Debita sparges lacrima favillam
Vatis amici.

20

ODE VII.

AD POMPEIUM VARUM.

Pompeio Varo veteri sodali suo, Pompeianisque partibus præter ceteros adducto, jam vero Augusti gratia in patriam ab exsilio (ut videtur) reverso, enormi cum lætitiâ gratulatur: eique suadet, ut dehinc, dimissa militari sua sevitia, se suavi et hilari vite tradat.

METRUM UT IN PRIMA.

O SÆPE mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dīs patriis, Italoque cœlo,

4

18 Apricus—Fertilis conj. Bentl. Fertilis est in ed. Glar.—21 Me tecum coll. Sax.

Jacob. Cruquius. B. Ubi mel non est deterior melle Hymettio. Z.

16 *Venafrum* Campaniæ oppidum olivetiæ celeberrimum. B. *Bacca*, oliva.

18 *Aulon mons est Calabria*. Vet. Schol. B. Nemo Geographorum montem Aulonem nominat. Videtur appellativum nomen esse convallis apriciæ, *αὐλῶν*. Unice huc facit Martial.

13. 125. cui præscriptum lemma, *Vinum Tarentinum, Nobilis et lænis, et felix vitibus Aulon dat pretiosa tibi vellera, vina mihi*. G. *Amicus*, gratus ob fertiles uvæ. Z.

19 *Bacchum* jam ipsam vineam nominat. B. *Bacchus fertilis* ut *Ceres frugifera* est, i. e. fertilis. Dum conjectura emendat h. l. Bentleius, veluti castrat poetam, et duplici figura illum privat. G.

20 *Invidere fibimet solent imparēs virtute*. Vet. Schol.

21 *Beatas arces*, Tarentinas dicit, ob nobilitatem et divitiâs. B.

22 *Arces* intelligo loca altiora, unde despectus in *subiectas valles amœnas*. G.

23 Bene posuit *debita*, quia et *vates* (quod et ipse erat) et *amicus* vetusque sodalis. De ampullis lacrimalibus nil opus admonere. B. Neque etiam huc pertinent illa vascula s. urnulæ lacrimales, in sepulcris inveniri solitæ. sed agitur de condendis non sine fletu amicis cineribus. G.

ODE VII.

1 O, recordantis est non sine dolore.

Sic decora Periphrasi mortem nominavit.

2 Tollenda est subdistingtio inter *Deducte e Bruto*: Dicitur enim *Deducte Bruto*, pro a Bruto; ut, *Scriberis Varo*, superius.

3 Ad Emphasin posuit *redonavit*: significat

Pompei, meorum prime sodalium?

Cum quo morantem sæpe diem mero

Fregi, coronatus nitentes

Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos et celerem fugam

Sensi, relicta non bene parmula;

10

Cum fracta virtus, et minaces

Turpe solum tetigere mento:

Sed me per hostes Mercurius celer

Densò paventem sustulit aëre:

Te rursus in bellum reforbens

15

Unda fretis tulit æstuosis.

Ergo obligatam redde Jovi dapem,

Longaque fessum militia latus

Depone sub lauru mea; nec

Parce cadis tibi destinatis:

20

Oblivioso levia Massico

Ciboria exple; funde capacibus

22 Affundo Coll. Sav.

ca enim eum initio ingens fuisse deorum donum.

Quiritem: Attende Singularem numero dictum, quod non facile apud veteres invenies. Vet. Schol.

Sic et Juvenalis 8. 26. *Agnosce procerem*. Ad

Emphasin etiam dixit *Quiritem*, quasi diceret

Antiquis Moribus Romanum, Catonis ipse amulium. Veterum auribus idem sonabat *Quiri*

ris quod nostris hodie *Britannus*. Notum est

Quirites a *Curibus* Sabinis nomen suum derivasse. B. Mihi videbatur respicere præsertim ad solutam militiam. Sola appellatione

Quiritium exauktorare milites visus Cæsar apud Sueton. 70. G.

4 Satis scita est ista Hypallage, *Quiritem* *Deis patriis*, pro *Deis patriis Quiriti*.

Jam celo utitur pro climate.

5 Pompeii Dissyllabum est hoc loco. Cræq. *Prime*, *cujus amor ante omnes*. Vet. Schol.

6 *Morantem*, *æstivum*; qui quasi cum mora spatium suum decurrit. Vet. Schol. B. *Morantem*

dum frangere est velut comminere tempus, quod absque illa computatione longum fuisset:

saltere tempus alia metaphora dicunt. G.

7 Bene *fregi*: frangitur enim quod cum difficultate, vel mora superatur; uti mox, *fracta virtus* pro ægre superata, satis usitata metaphora. Notandum enim diem hic esse pro die

festo: supra: *Nec partem solido demere de die*. Hoc fugit Interpretes. Vet. Schol. *Fregi*, *Consumpsi*; non male, sed nimis obscure.

8 *Malobathrum* posuit figurate pro Unguento foliato, ex *Malobathro* scilicet, sive *Indico* Folio, confecto, quod *Indorum Bathrum*, sive *Berre* esse et *Cruquius* et alii docti viri docuere.

10 *Non bene*; Litotes est, minus enim dicitur quam intelligitur. *Parmula* etiam per *Ευκαλισμὸς* posuit pro clypeo. B. Videtur et hic imitatus poeta suum *Archilochum*, cujus de abjecto a se clypeo versiculos servavit *Sextus Empir.* *Pyrrh. Hypot.* 3. 24. G.

12 *Homericæ* isti imitationi inest *Emphasis*: *Brutum* scilicet et *Cassium* antiquis *Herolibus* dissimiles non fuisse. B. *Homericæ* heroes dum cadunt *terram mordent*, cui simile *Germani* dicunt *gramen mordere*. *Lambinus* etiam adfert *Ennianum* *Pinscabant terram genibus*. G.

13 Superius docuimus *Horatium* fuisse in tutela hujus dei (*Argum.* 1. 10). Per *Dilongian* etiam significat, *se clam et furto quodam se subduxisse*. Vet. Schol. Satis docte ut solet. B. *Homericam* imitationem hic etiam ostendit pulchre *Lambinus* ex *Iliad.* 1 et *E. G.*

14 *Aëre*, pro nebula *Homericæ*.

15 *Reforbens*, *Metaphora* a *Charybdæ*. Vet. Schol.

Unguenta de conchis. Quis udo
 Deproperare apio coronas
 Curatve myrto? quam Venus arbitrum
 Dicit bibendi? non ego fanius
 Bacchabor Edonis: recepto
 Dulce mihi furere est amico.

25

ODE VIII.

IN BARINEN.

Horatius ardet et odit. (Conf. Ovid. Amor. 3. 3. G.)

METRUM SAPPHICUM.

ULLA si juris tibi pejerati
 Pœna, Barine, nocuisset unquam;
 Dente si nigro fieres, vel uno
 Turpior ungui,

4

2 Varine Gott.

17 *Obligatam*, debitam, si non voto promissam. B. *Dapem*, promissum ac debitum redde convivium, et sciendum, dapem singulari numero declinatam. Vet. Schol.

19 Pulcherrima Enargia; ac si ipse ut Tyrus Virgilianus, sub *laurus* umbra recubaret.

20 *Cadasi*, testaceum dolium.

21 *Obligioso*; quo cura pelluntur. Vet. Schol.

22 *Ciborium*, ex implexis *Celocasia* floribus *poculum*. Plin. citante Torrentio. *Oim ενυφιος*, h. e.

Qualis parvus scyphus, vel patera. Athenæus.

Infundibili nostri forma fuisse reor; nisi quod ventricosum erat ad summitatem. B. Ne quis putet *ciborii* nomen esse apud Plinium. Viri docti modo putant eam esse definitionem *ciborii*, quod ex Græcis illustrat Hadr. Jun.

Animadv. 1. 10. Vix dubito, esse calycem siccatum floris, eandemque capsulam feminum, f. *fabarum*, poculo aptam; ut corium cucurbitarum lagenæ: deinde formatum forte ex qualibet materia illius figuræ poculum. Illud docent versus Nicandri apud Athenæum l. 3. pr. hoc idem Athen. 11. 7. *Asiabastris* rosarum familia suspicari licet. Quin plus quam suspicionem esse apparebit insipienti Salmas. ad Soli. p. 925. Plane seipsum hic superat Harduinus, cum *ciborium* ait esse illud sacrum receptaculum, quod Romana ecclesia ita appel-

lat: indeque quam recens sit hoc carmen, argumentatur. G.

23 *Conchis*, *Echinis* *Concharum*. Vet. Sch. h. e. Echinis ex conchis factis. Conchis enim marinis, vel etiam vasis Concharum forma unguenta in convivio ferebantur (Sat. 1. 6. 117). De Echinis inferius dicturi sumus.

24 *Deproperare*, valde *properare*. Vet. Schol. Idem enim est *De* quod Græcis *Δεδ*; sic dicimus *Delirus*, quasi *Δεδλωπος*. *Quis interrogat cum quodam tortamento*; Vet. Schol. B. Celestiter conficere s. necere. Z.

25 *Venevus* *jactus* in talis summum numerum *babet*, id est, *ter senarium*. Vet. Schol. Cruq. Sic et Julius Pollux et Hadr. Junius. Scholiastes autem talis posuit pro tesseris. Nam in talari ludo qui talis quaternis constabat, Venus erat quando singuli tali diverso vultu apparebant. Contra in tesserario ludo tribus tesseris ludabant; et numerus ter Senarius summus erat *jactus*, vel Venus. Cruquius.

27 *Edoni* Thracii generis: Synecdoche est.

28 *Anacreoticum* illud expressit: *Θιλον* *λα μανιρα*.

ODE VIII.

1 *Ulla*, Diminutivum est ab *una*.

Ut enim dicitur juris jurati, ita possit juris peji

Crederem : sed tu, simul obligasti
 Perfidum votis caput, enitefcis
 Pulchrior multo, juvenumque prodis
 Publica cura.

Expedi matris cineres opertos
 Fallere, et toto taciturna noctis
 Signa cum cœlo, gelidaque divos
 Morte carentes.

Ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
 Simples Nymphæ, ferus et Cupido
 Semper ardentes acuens sagittas
 Cote cruenta.

Adde quod pubes tibi crescit omnis ;
 Servitus crescit nova ; nec priores
 Impiæ tectum dominæ relinquunt,
 Sæpe minati.

Te suis matres metuunt juvenis,
 Te fenes parci, miseræque nuper
 Virgines nuptæ, tua ne retardet
 Aura maritos.

10

15

20

17 Quam conjicit Crusius, sed frustra.—24 Cura conj. Bentl.

voti. Vet. Sch. Non enim falsum jurare pejerare est, sed quod ex animi tui sententia juraveris, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere perjurium est. Cicero in Offic. citante viro doctissimo Mancinello. B. Videtur illa præsertim perjuria intelligere, quibus peccata sua negabat puella. G.

Scenicum principium ; intelligendum enim aliquos sermones præcessisse. Vet. Schol.

2 In Cruquii MSS. dicitur hæc Julia Barina ; et Christophoro Landino, Julia Barinensis. Torrentii Codd. Julia Varina. Fortasse verum nomen erat Julia, et Barina fictum. Cogitet Leffor !

3 Et igitur dicitur unquam ; quasi indignabundus eloquatur.

4 Vel uno ; subaudiendum extrinsecus ; si saltem levissimam penam ob perjurium sensisset. Vet. Sch. Emphasis est. B. Hoc vult Schol. Verba vel uno bis esse sumenda, retrahenda etiam ad dante. Talium magnam vim observare licet, ubi duplicem velut personam sustinent verba vel singula vel conjuncta. G.

5 Crederem ; deos vindices esse perjurii. Vet. Schol. h. e. Non essem Atheus. B. Haud du-

bie sensus est : fidem haberem jurijurando, quo confirmas, te mihi noctem concessuram esse, aut te constanter me amaturam. Z.

Sed tu ; tollenda vox est in 29a.

Obligasti : devovisti : Contraria sunt obligare et vota solvere. Vet. Schol. Cruq. doctæ. B. Vid. Car. 2. 7. 17. G.

6 Caput apud majores salutis Symbolum. Cruq.

9 Prope est ut putem rationem pietatis et religionis in contrarium esse versam. Vet. Schol.

10 Taciturna signa, h. e. taciturnæ noctis signa. Hypallage. Mancinellus. B.

13 Ridet, non curat, irritum reddet. Z.

14 Simples, faciles : perfidiæ cum visu indulgentes ; Vet. Schol.

Nymphæ Veneris comites sunt. Vet. Schol. Vid. Od. 4. Lib. I.

15 Cupidinis sagittæ ignitæ sunt : Πυρὸν τὰν-
 τὰ βίβασσαν. Moschus, citante Cruquio.

16 Bene cruenta, cum antea ferus posuerit. B. Ut alias cotes vel aquariz sunt vel olcariz, ita cupido suis telis acueudis sanguinem miserorum amantium adhibet, eaque inficit, ut sanguine hydræ sua tela Hercules. G.

ODE IX.

AD VALGIUM.

Titum Valgium Rufum patricii generis, Poetamque insignissimum, ob Myrta pulcherrimi pueri decessum insolabiliter mœrentem, ab importuno luctu ad novas Augusti victorias cantandas devocare conatur.

METRUM UT IN PRIMA.

NON semper imbres nubibus hispido
 Manant in agros; aut mare Caspium
 Vexant inæquales procellæ
 Usque; nec Armeniis in oris,
 Amice Valgi, stat glacies iners
 Menses per omnes; aut aquilonibus
 Querceta Gargani laborant,
 Et foliis viduantur orni.
 Tu semper urges flebilibus modis
 Myrten ademptum; nec tibi Vespero
 Surgente decedunt amores,
 Nec rapidum fugiente Solem.
 At non ter ævo functus amabilem
 Ploravit omnes Antiochum senex
 Annos; nec impubem parentes
 Troilon, aut Phrygiæ forores

5

10

15

18 *Servitus*, copia amatorum novorum qui tibi servient. Z.

19 *Impia*, h. e. Atheæ, perjura.

Notum est Vet. amafios et amafias suos dominos et dominas vocitasse.

20 *Minati*, supple *quavis*.

21 *Juveni* non tantum boves dicuntur, sed homines. *quavis* in usu sit, ut non nisi per diminutionem juvenulos dicamus. Vet. Schol.

22 *Miseræ*, sollicitæ et zelotypæ. B.

23 *Retardet*, abalienet a sese. Z.

24 *Aura*; *Amoris aura*, quæ ad te eos fert. Vet. Schol. Per Dilogian notat ejus inconstantiam, *auram* scilicet *fallacem*; ut supra. Tanaquillus Faber et putidus et fœdus est, dum nescio quid de odore vaccarum crepat, et juvenecos putat tauros dici. B.

Siquid hic est fœditatis, id a Poeta est, non a Fabro. Ponit enim profecto poeta imagi-

nem tauri, qui captat auram h. e. odorem juvenecæ, loquiturque ut Virg. Georg. 3. 231. de equis *si tantum notas odor attulit auras*: quin ut Jeremias 2. 24. *Onager—attraxit ventum amoris sui*: quod observatum Fabri genero. G.

ODE IX.

1 *Hispido*, *senticosus*, *herbosus*. Vet. Schol. Potuisset adjicere *juncosus*, ob aquarum scilicet diluviem.

3 *Vexant*, agitant.

Inæquales, ab effectu: quæ scilicet mare reddunt inæquale.

5 Torrentii Codd. *Valgium Rufum* nominant. Landinus, *Furem*, ridicule.

Bene iners, cum antea posuerit *stat*.

7 *Laborant*; *difficulter stant*. B. Repete usque, aut omnes per menses. Z.

9 *Urges*, *inflanti querela*. Vet. Schol.

Flevere semper. Define mollium
 Tandem querelarum; et potius nova
 Cantemus Augusti tropæa
 Cæfaris, et rigidum Niphaten,
 Medumque flumen gentibus additum
 Victis minores volvere vortices,
 Intraque præscriptum Gelonos
 Exiguis equitare campis.

20

ODE X.

AD LICINIUM.

Licinium Varronem Murenam Pompeianum, et Proculii et Terentia Mæcenatis uxoris fratrem, qui postea cum Fannio Cépione contra Augustum conjuravit, ab insanis ausis, laudato mediò viâ statu, deterret. (Serve mediocritatem et utramque fortunam fer æquo animo. Z.)

METRUM SAPPHIÏCUM.

RECTIUS vives, Licini, neque altum
 Semper urgendo; neque, dum procellas
 Cautus horrefcis, nimium premendo
 Littus iniquum.
 Auream quisquis mediocritatem
 Diligit, tutus caret obsoleti

5

22 Tollere Lutat. ad Stat. Theb. II. 508.

Flebilibus modis, h. e. Elegis. Poeta erat Val-
ter. Vet. Schol.

10 *Adentium; tanquam non mortuum. Vet.*
Schol. Per Charientifimum.

11 *Amores, desideria.*

13 *Ter ævo; nonaginta annis: unam ævum eta-*
tem triginta annos ponebant. Vet. Schol. B. In-
telligitur Nestor.

Ad Emphaân posuit Amabilem; Mysten enim
significat.

15 *Impubem, imberbem. B. Troilon, Pria-*
mi filium.

16 *Phrygia sorores; nimium teneri affectus.*
Vet. Schol. B. Trojanæ, Priami filia.

17 *Define mollium; Græca elocutione figuratum.*
Vet. Schol.

20 *Niphates Armenia mons est. Vet. Schol.*

21 *Medum flumen; Euphrateq. Vet. Schol.*

22 *Vortices; undarum globos. Vet. Sch. Cruq.*
B. Quia nempe sentit se esse victum. Z.

23 *Gelonos, h. e. Alanos, Roxalanos, five*
Ruffos. B. Cf. Flor. IV. 12. 18.

24 *Campis; h. e. desertis, seu silvestribus locis.*

ODE X.

1 *Rectius; magis ex animo et consultius.*
Optimi Torrentii Codd. in Epigraphe ha-
bent Liciniam Murenam sicut olim Landinus.

Sordibus tecti, caret invidenda

Sobrius aula.

Sæpius ventis agitatur ingens

Pinus; et celsæ graviore casu

Decidunt turres; feriuntque summos

Fulgura montes.

Sperat infestis, metuit secundis

Alteram fortem bene præparatum

Pectus. Informes hiemes reducit

Juppiter, idem

Summovet. Non, si male nunc, et olim

Sic erit. Quondam citharà tacentem

Suscitat Musam, neque semper arcum

Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque

Fortis appare; sapienter idem

Contrahes vento nimium secundo

Turgida vela.

9 Sæpius conj. Bur. ad Ovid. Epist. 14. 39. G. Hanc probam emendationem recepit Jani.—
10 Excellæ Brod.—12 Sic etiam coll. Sax. Bentl. Gott. Flor. G. Fulmina edd. veti.

2 *Urguemus* porro, *premius* retro.

4 *Iniquum, periculosum.* Vet. Schol. h. e. malum: iniquitas ex malitia est. B. Navibus periculosum ob scopulos. Z.

5 *Auream; pulchram, beatam.* Vet. Sch. Cruq.

6 *Obsoleti; squalidi, sordidi.* Vet. Schol. h. e. fœtidi, ab *obs* et *olea*.

8 *Sobrius, sapiens.* Vet. Schol. Qui scilicet seorsum est ab ebricio.

11 *Decidunt; ruunt ex alto.* Vet. Schol. Cruq.

12 Et Vet. Schol. et plurimi MSS. habent *fulgura* pro *fulmina*. Lambin. Nescio cur Torrentius non probet; cum sit satis Pœticum.

14 *Suaviter alteram pro contrariam.* Vet. Sch.

15 *Bene præparatum; Bene instructum ingenio.* Vet. Schol. B. *Bene præparatum pectus*, studii philosophiæ atque historiæ, usu vitæ, cogitationibus ipsis illis, quas hic ponit pœta. G.

17 *Θαροῦν χερῶν, φίλις Βάτρη, τὰχ' ἄνευ ἰσοτιμῆων.* Theocrit.

18 Probabile mihi non videtur Horatium scripserit *cithara tacentem Musam*, quod putat Bentleius, cum omnes Codices excepto uno vel altero obscurioris notæ, habeant *cithara* in Ablativo. Et commode sane *Suscitat Musam cithara tacentem, vel dormientem.* Inuitatiora fere placent Bentleio.

19 *Bene Suscitata tacentem; nequibat dicere dormientem.* B.

Musa est facultas canendi: hanc *Apollo tacentem, quiescentem et inefficacem, suscitata* exercetque *cithara pulsanda, neque semper alterum suum gestamen, arcum tractat, audit, &c.* G. Non semper *Apollo iratus nocet arcu, sed idem interdum lætus oblectat cithara.* Z.

22 *Idem, quisquis es.* Vet. Schol.

23 *Esti Torrentius probet Contines vel Contine, quod in MSS. reperit: nos tamen contra- bes prætulimus cum Vet. Schol.*

ODE XI.

AD Q. HIRPINUM.

Quia Q. Hirpinum amicum suum hortatur, ut, accedente jam senectute, curas tam publicas quam privatas missas faciat, et hilaritati se tradat.

METRUM UT IN PRIMA.

Quid bellicosus Cantaber et Scythes,
 Hirpine Quincti, cogitet, Adria
 Divius objecto, remittas
 Quærere; nec trepides in usum
 Poscentis ævi pauca. Fugit retro 5
 Levis Juventas et Decor, arida
 Pellente lascivos amores
 Canitie facilemque fomnum.
 Non semper idem floribus est honor
 Vernis, neque uno Luna rubens nitet 10
 Vultu. Quid æternis minorem
 Consiliis animum fatigas?
 Cur non sub alta vel platano vel hac
 Pinu jacentes sic temere, et rosa
 Canos odorati capillos, 15
 Dum licet, Assyriaque nardo

9 Honos vulg. sed honor Schol. Acron, codd. Bentl. et al. rectius. Z.

1 Scythes, Dæus, ut dudum monuit Landina. Cum his enim et Cantabris hoc tempore erat bellum.

2 Cogitet, machinetur, molietur. Cruquius.

3 Divius, pro cum sis divisus.

Objecto, pulchra Metaphora a fossa et vallo.

Remittas quærere, h. e. minus quæras.

4 Jam necessitatem dixit usum. Ne satis opus ut habeas vita necessaria. Vet. Schol. B. Puto construendum Græco more, Nec trepides ævi vel vitæ hujus causa, quæ pauca possit in usum i. ad sumtus necessarios, modo possis avidum cupidinem domare. G.

5 Fugit retro; recedit a nobis. Vet. Schol. B. Illud retro suavitatem habet. Ita fugit juventas, ut retro nos sit, qui illam velut a tergo reliquimus. G.

6 Mirum est Cruquium accepisse Levis pro

celeris. B. Levis nempe hic est imberbis, certe molli tantum lanugine prædita. Quamquam neque in altera interpretatione est quod valde reprehendas; nisi quod raro in hac regione iambum admittit Horatius. G.

9 Honos jam venustus. Bentleius magni fecit reponere bonor pro honor, metu scilicet sibi, quod ipse narrat; quem ille quantum potest semper devitat.

12 Bene fatigas subjicit, cum dixerit minorem. Minorem, non capacem æternorum consiliorum. Vet. Schol. B. Rectius Lambinus: Quid tu cogitationibus longissimis, q. d. sempiternis, h. e. quæ ad longissimi temporis curam pertinent, animum, quibus par esse nequeat, conficis? Z.

14 Temere, possim; ut habeat licentiam ipsa lascivia. Vet. Schol.

Potamus uncti? dissipat Evius
 Curas edaces. Quis puer ociosus
 Restinguet ardentis Falerni
 Pocula prætereunte lympha?
 Quis devium scortum eliciet domo
 Lyden? eburna, dic age, cum lyra
 Matures, in comtum Lacænæ
 More comam religata nodum.

20

ODE XII.

AD MÆCENATEM.

Heroico Carmini se plane inabilem dicit; neque quicquam aliud præter unam Liciniam Mæcenatis Amatam, quam filio Lycimnie nomine obvelat, cantare se posse affirmat. Vid. ad v. 13.

METRUM TRIBUS PRIMIS VERSIBUS CHORIAMBICUM, QUARTO GLYCONICUM.

NOLIS longa feræ bella Numantiæ,
 Nec durum Annibalem, nec Siculum mare

17 Dissipet conj. Heinf. ap. Bentl.—23 et 24 Incomtam—nodo. Bentl.

ODE XII.

2 Durum etiam Gott. Zar. Flor. it. coll. Sax. et Brod. Dirum al.

Rosa, oleo rosaceo. Vet. Schol. Cruq. Succus rosa longe antequam unguenta repertus est. Plin. citante Landino.

17 Dissipat curas; Anacreonticum illud expressit: *Συδάσαι θίλω μαρίμνας.*

18 Offendit vox sic, quam supra posuerat, cum hæc cantasse in ipso convivio.

19 Bene restinguet subjeçturus ardentis.

21 Devium; ut fidicina domos oberrans. Ita vir eruditus Jacobus Cruquius; cum alii omnes aliter exponant. B. Seu, cujus domus est remota a via publica. Ergo non est scortum vulgare. Z.

Eliciet, spe lucelli.

23 De in comtum Bentleius, auctoritate inductus nescio cujus Torrentii Manuscripti, fecit incomtam, atque ita in Impresso suo edidit, quod equidem nollem factum; piget plura dicere.

Comtum, compositum. Vet. Schol.

Notum est Spartanas Virgines religasse

crines, reliquas demississe. B. Vellem ostendisset vir doctus, unde notum sit de Lacænorum cultu: negat quidem Bentleius restare quidquam in veterum monumentis, unde colligamus id magis in more fuisse Lacænis feminis, quam aliis, et ideo optat invenire in Codice aliquo *Diana*. Mihi videbatur, Lacænæ nodo comarum opus fuisse certum tum, *Nitide cum nuda palestra Pugnaret nudis femina mixta viris*, ut de Helena Ovid. Her. 16. 149. Et quid si ad imaginem Helenæ alludit Horatius? G.

24 Grate, ut solent mulieres sefinantes pecum tantum capillum in nodum colligere. Vet. Schol. B. Conf. 3. 14. 23.

ODE XII.

1 'Es 49u dicitur Nolis; quasi dicat; Noli frustra cuspessare.

2 Antiquissimi Codd. Torrentii atque Cruquii habebant *Durum*, non *Dyrum*. Sic et Lan-

Pæno purpureum fanguine, mollibus

Aptari citharæ modis ;

Nec sævos Lapithas, et nimium mero

5

Hylæum, domitosque Herculea manu

Telluris juvenes, unde periculum

Fulgens contremuit domus

Saturni veteris : tuque pedestribus

Dices historiis prælia Cæfaris,

10

Mæcenas, melius, ductaque per vias

Regum colla minantium.

Me dulces dominæ Musa Lycimniæ

Cantus, me voluit dicere lucidum

Fulgens oculos, et bene mutuis

15

Fidum pectus amoribus ;

6 Domitiosve Cus. San. et Jan.—12 Minantium etiam Br. Gott. et Zar. G. Sed minacium Lamb. et Bentl.—13 Lycimniæ optimi, etiam Gott. Liciniæ a Landino esse videtur. Lycimniæ Bentl. et Cus. G. Lyciniæ Glar. Lycimniæ Lamb.

dinus et Vet. Schol. *Annibal* enim nullo labore aut corpus fatigari, aut animus vinci poterat. Livius, citante Mancinello. B. Sed dirus idem vocatur infra III. 6. 36. Z.

Siculum mare ; quia ibi navali certamine Romani Carthaginenses duce Lucretio vicarant. Vet. Schol. Gravior enim hæc clades ad quam C. Duilius primus intulit ; quod voce *purpureum* significatur. B.

3 *Mollibus*, aptis ad res molles et amatorias canendas. Z.

5 *Nimium pro intolerabili posuit*. Vet. Schol. Lubinus etiam *immoderatum* et *intemperantem* reddidit. *Hylæus* primus Hippodamiæ manus iniecit. Frustra est Gallus Interpres dum in Hylæo ebriosum Antonium expiscatur, et in Gigantibus Brutum et Cassium, quorum cineribus Horatius, ut liberalem decet, semper parcat. Erat etiam Julius Antonius Triumviri filius Augusti gratia potens, atque ipsi Horatio admodum familiaris. Qua de re vid. Od. 2. Lib. IV. Quid quod et Allegoria ista debuerit esse perpetua ? Quis igitur *Annibal* ? Quæ *sera Nymantia* ? Quinetiam Ode 37. Lib. I. ipsius Antonii, utpote magni et præclari viri, nunquam meminit, cum maxime deberet, soli Cleopatraz injurias.

6 Notum est Gigantes ab Hercule in fugam verfos. B.

7 *Unde*, a quibus. *Fulgens domus*, cælum. *Contremuit*, cum horrore timuit. Z.

8 *Domus Saturni, Regia deorum*. Vet. Schol.

9 *Pedestribus* ; *Oratione soluta et civili*. Vet.

Schol. *Mæcenas Augusti Cæfaris gesta descripsit*. Servius. B. Locus cit ad Georg. 2. 42. Add. Plin. 7. 45. Meibom. Mæc. c. 25. G.

12 *Regum colla* ; hæc dicit ut vates.

Torrentii MSS. habebant *minantium*, non *minacium* ; quod longe efficacius videtur, et minus probet Bentleius. B. *Minantium* nempe magis actum ipsum pingit : *minantur* actum reges, et minas vultu ostendunt, in ipso quoque triumpho non dediscunt minari. *Ut pictura* poetis erit. G.

13 *Domine aut adolescentum mero, qui amatas dominas vocant*. Vet. Schol.

Meminit et Lycimniæ Virgilius. *Mæonia regi quem serva Lycimnia furtim sustulerat*. B. Magnam cruditis hominibus curam iniecit hæc puella. Præter commentatores vid. Faber Epist. 2. 54. Re diligentius fere, quam crebatur, considerata, nobis videbatur matronam s. *dominam* Mæcenatis, *Terentiam*, intelligi, forte recens tum nuptam, aut post divortium reductam. Puellæ humili non conveniunt, quæ de Dianæ sacro dicuntur. Et quæ de *crine Lycimnia*, ea nimis insana fuerint de quacunque alia, quam de Terentia, si dicantur, quæ tum regnum pulchritudinis obtinere videbatur, certare Livie ausa, captivum duccens Augustum. V. Dio 54. 19. p. 533. E. et noster Epod. 14. 13. : reliqua de Terentia apud Meibom. Mæcen. c. 27. Hanc *Liciniam* quoque dictam fuisse, sic, credo, colligunt. Murena ille, qui contra Augustum conjuravit, frater fuit hujus Terentia, teste Dione 54. 3. p. 522. E. Jam Murena Lici-

Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro

Dianæ celebris die.

20

Num tu, quæ tenuit dives Achæmenès,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis crine Lycimniæ,

Plenas aut Arabum domos?

Dum fragrantia detorquet ad oscula
Cervicem, aut facili sævitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi,
Interdum rapere occupet.

25

25 *Flagrantia etiam Br. Gott. et Zar.—28 Occupat Bentl. coll. San. Zar. MS. Lamb. Bos.*

nus fuit, quod et cognomen ipsum indicat, et diserte sic eum appellat Dio. Sed idem homo etiam Varro vocatur Suetio. Tib. 8. quod Terentiorum cognomen est. Scilicet adoptio-intercessit in fratre Terentia: utrum ipsa alias quoque *Licina* dicta sit, nemo, puto, docet. Acron enim ille, qui unus fundus est, quod sciam, tantum repetit Horatianum nomen, et uxoremne Mæcenatis, an amicam suam, sic appellet poeta, dubitat. *Liciniam*, Romanum nomen, vix admittunt numeri Horatiani, qui ait, *Relius viros, Licini, neque altum*, &c. (Quamquam nec dissimulandum *Aninius* edi apud Dionem) *Lycimnia* habet numeros eodem, quos *Terentia*, more poetarum, qui fingunt ea nomina: quibus vera facile in versu queant substitui, ut *Lesbia Clodia, Perille Mestella* cct. quorum auctoritates ad h. l. larga manu Bentleius posuit. Add. *Gratidiam* Od. 1. 16. *Lycimnia* magis placet, quod videtur cognitionem habere cum *Lycis*: et sic puto legi debere etiam Virg. *Æn.* 9. 546. ubi *Lycus* filius assignatur *Lycimniae*. Libri utroque loco variant. G.

14 *Lucidum*, lucide. Z.

17 Saltando movetur corpus, pes fertur.

18 *Jocus est id quod contrarium est serio*. Quintil. citante Mancinello. B. *Certare joco* videtur pertinere ad saltationem mimicam. Z.

19 *Nitidis* jam pro lætis et hilaribus. Sic et Juvenal. *Hilares nitidique* vocantur. *Natalis Diana a virginibus celebratur, sicut Apollinis a pueris*, inquit Vet. Schol.

21 Tu b. 43u proferendum: ac si bene nosset ejus animum.

Primus hic Persarum rex, a quo reliqui omnes ad Dorium. Mancinellus.

22 A *Mygdonibus* olim Thraciæ incolis, qui et Macedones.

23 *Crine* dixit pro cincinnulo.

24 *Plenas pro opulentis dictum est*. Vet. Schol.

25 Et Libri Veteres *Torrentii* et Vet. Sch. habebant *flagrantia*, non *fragrantia*. *Flagrantia, oscula majora*. Vet. Schol. B. *Ardentia*. Z.

26 *Facili sævitia*, Figura *Ochymogen. Levi* *luliamine*, ut eleganter Cruquius.

27 *Non a poscente, sed magis poscente. Magis enim gaudebat eripi sibi oscula ipso poscente*: Henricus Stephanus et Lubinus.

28 *Rapere occupet; Irascenti amatori satisfacere cupiens*. Vet. Schol. *Tantum hoc mira Enargia expressum est*: Idem. *Enargia* autem reposui pro *Energia*, quæ erat in Impressis. Cum *rapere occupet*, fatente ipso Bentleio, plurimum sit Codicum, atque etiam vetustissimorum, non video cur mihi placeat illius *rapere occupat*: *occupet* certe magis convenit *vix gaudeat*.

ODE XIII.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO SABINO OPPRESSUS EST.

Exsecratur scelestam arborem, cujus icu pene elisus est. (Cf. infra 17. 27. et III. 4. 27.) Facta etiam inferorum mentione Alcaum et Sappho tollit ad sidera; atque hoc ut professioni sua gratificetur.

METRUM UT IN PRIMA.

ILLE et nefasto te posuit die,
 Quicumque primum, et sacrilega manu
 Produxit, arbos, in nepotum
 Perniciem opprobriumque pagi.
 Illum et parentis crediderim sui
 Fregisse cervicem, et penetralia
 Sparfisse nocturno cruore
 Hospitis. Ille venena Colcha
 Et quicquid usquam concipitur nefas,
 Tractavit, agro qui statuit meo
 Te triste lignum, te caducum
 In domini caput immerentis.

5

10

1 Illum et N. Heinf. et Cun. conj. Illum o Bentl. Ille et omu. al.—8 Colcha Gott. Lamb. Bentl. Cun. ex MSS. Colchica al.

1 Quid opus erat ut Horatius exclamando alloqueretur surdam arborem? Nam Bentleius pro et nefasto fecit *o, nefasto*, nulla cum auctoritate. Neque advertit et esse geminatum; et nefasto die, et sacrilega manu. Et plane distinguendum post primum: nam Quicumque primum positum est pro Quicumque primum te posuit. B. Non sit mihi probabile, in limine statim offendisse librarium eum, a quo omnes nostri libri fluxerunt, ut pro illum poneret ille. Nec difficile videtur post primum repetere posuit: ut Epod. 5. 87. *valens* antrorsus et retrorsus valet. Vid. 2. 19. 28. et 32. Sat. 1. 3. 7. Si quid omnino mutandum; blandius fuerit, cum Marcilio et omittere ante sacrilega. Sed hoc etiam taceant omnes libri: et produxit diversam est a posuit, ut statim monerimus. G.

Nefasto, non fasto et abominando. Vet. Schol. Notum est antiquis Romanis postriduanos, h. e. dies postridie Kalendas, Nonas atque Idus fuisse *Nefastos*, neque licuisse Prætori sine piaculo jus dicere. Ut a Jus Justus, ita a Fas Fastus. *Posuit*, bene pro piantavit.

2 *Sacrilega* jam pro impia. Iracunda vox.

3 *Produxit*, protulit. Sustuli etiam subdistingtionem post *arbos*. B. At ego incidi utrinque, ut solemus in Vocativis. *Produxit* est eduxit, coluit ut incrementa haberet: ut *producere subolem* in Car. Sæc. 17. G.

4 *Pagus*; vox Celtica *pagus* et *magus*; hodiernis Gallis et Britannis nostris *païs* et *maïs* *Ager* est. Hoc ignoravit Festus.

6 *Fregisse.* Novo verbo *exsecratus est parricidam.* Vet. Schol.

Penetrare est prope omnis interior pars domus. Servius, citante Mancinello.

8 *Jupiter præceperat jus hospitii in primis servari.* Vet. Schol. Cruq. *Hospites* erant in tutela Jovis Hospitalia.

Bentleio placet *Colcha* pro *Colchica*. Sed auctore nemine: non bene convenit illi cum *Græcis Adjectivis in suis finibus*. B. Sed ob auctoritatem non minus quam ob elegantiam recepi. Z.

9 Majora possunt homines animo concipere quam re perficere. Ut eleganter Christoph. Landinus.

Quid quisque vitet, nunquam homini satis
 Cautum est, in horas. Navita Bosporum
 Pœnus perhorrescit, neque ultra
 Cæca timet aliunde fata ;
 Miles sagittas et celerem fugam
 Parthi ; catenas Parthus et Italum
 Robur : sed improvisa leti
 Vis rapuit rapietque gentes.
 Quam pæne furvæ regna Proserpinæ,
 Et judicantem vidimus Æacum,
 Sedesque discretas piorum, et
 Æoliis fidibus querentem
 Sappho puellis de popularibus,
 Et te sonantem plenius aureo,
 Alcæe, plectro dura navis,
 Dura fugæ mala, dura belli !
 Utrumque sacro digna silentio
 Mirantur Umbræ dicere : sed magis

15
20
25
30

13 Quod Br.—17 Reducem fugam conj. Bent.—26 Cœnatem Zar.

Nefas, piaculum. Nam *fas* ad Religionem spectat.

10 Jucunde tractavit, pro miscuit : tractamus quæ sæpius manu vel ore volutamus.

11 *Triste*, infelix. Infelices erant arbores in Deorum Manium tutela ; quales, agrifolium, ruscus, rubus, sentis, &c. Hoc dudum adnotavit Landinus. B. Fundus est Macrob. Sat. 2. 16. G.

Caducum, ad cadendum proclive. B. V. Car. 3. 4. 44.

13 Significat unumquemque dominum non fere periculum timere, nisi cum ei proximus sit. Vet. Schol.

14 *Subdistingendum* post Cautum est ; jungenda enim sunt vitet in horas. Henricus Stephanus.

Bosporum ; ubi propter angustias assidua naufragia sunt. Vet. Schol.

15 *Pœnus*, Tyrius. Species pro genere.

16 *Timet aliunde*. Tribrachys pro Daçtulo.

17 *Et celerem fugam* : audi tu Bentleium : " Irafcor Membranis veteribus quod constanter " Lectionem hanc repræsentent : certe cessavit " hic bonus Horatius, si eo modo scripsit." Ego utcumque semper soleo stare a partibus boni Horatii. B. *Celerem fugam* videtur dixisse, quod mox, et antequam premantur, fugiunt,

infidiarum causa nimirum. Conf. Car. 1. 19. 11. et quos laudat Cerda ad illud Georg. 3. 3. *Fidentemque fuga Parthum*. G.

18 *Catenas* ; Hoc *κατὰ κροcodonias*, et blanditur Augusto. B. *Catenas* et *robur* forte jungere oportet, ut sit paraphrasis triumpho, in quo catenati primum ducuntur, mox necantur in carcere, qui *roboris* appellatione significatur. G.

20 *Bene vis* et *rapuit*, cum ante posuerit *improvvisa*.

Imperia jam *gentes* dixit. Hoc in solatium posuit.

21 *Furvæ mystico nomine dicebatur Proserpina*. Vet. Schol. Terribiliter protulit *Furvæ* et *vidimus*. B. *Furroum*, h. e. nigrum, auctore Felto. Z.

23 Jure indignatur Torrentius Lambino quod *descriptas* pro *discretas* reposuerit.

25 *Atibide*, *Teleçippa*, *Megara*, &c. quas *misere deperibat*. Mancinellus.

26 *Plenius* ; quia *Alcæus robustior est*. Vet. Schol.

Alcæus aureo plectro merito donatur in ea parte operis, qua tyrannus insectatus est. Quintil. citante Mancinello. Dedit olim pœnas Tyrannis Byzantinis et insulis parafitis flammis absumtus, quod sane dolendum.

Pugnās et exactos tyrannos
 Densum humeris bibit aure vulgus.
 Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
 Demittit atras bellua centiceps
 Aures, et intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues?
 Quin et Prometheus et Pelopis parens
 Dulci laborum decipitur sono:
 Nec curat Orion leones,
 Aut timidos agitare lyncas.

35

40

ODE XIV.

AD POSTUMUM.

Miserabiliter deflet humana vīta brevitatem; et Postumo, rei familiari nimis attento suadet, ut sibi, non heredi, vivat.

METROM UT SUPRA.

EHEU! fugāces, Postume, Postume,
 Labantur anni; nec pietas moram

32 *Pro humeris, avida conj. Bentl.*—38 *Laborem Brod. Gott. Bentl. Con. et Lambin.*

ODE XIV.

I Heu, heu Flor. Heu Zar.

27 *Dura navis; navalia sua praelia.*
 28 *Dura fuga; in exsilium actus est a Tyrannidis Mitylenensibus, Pittaco et Myrsilo.*

Dura belli; Dilogia est hoc loco: voluit Horatius se videri alterum Alcæum; ut etiam supra ostendimus.

29 *Pulcherrime deorum manium attentionem sacrum silentium appellavit. Consecravit etiam duorum vatium carmina; nam in sacris altissimum silentium imperabatur. B. Utrumque, Alcæum et Sappho. Z.*

31 *Bene habuit quod Augustus Tyrannus non erat. Servabit odorem testa diu.*

32 *Densum humeris, pulcherrima Enargia. B. Circa humeros sentitur et observatur maxime densitas. Bibit jam cupiditatem notat, ut non sit opus avida. G.*

34 *Centiceps, Cerberum dixit propter multitudinem anguim, qui in capite ejus eminebant. Vet. Schol.*

36 *Recreantur; est animal anguis auditus capax*

et MALI et BONI. Frigidus in pratibus cantando rumpitur anguis. Virg. Vet. Schol. B.

37 *Pelopis par. Tantalus. Z.*

38 *Laborem decipitur; "Hanc lectionem tuentur cum veteres Editiones, tum plerique "Scripti," inquit magnus Bentleius; qui tamen ductus auctoritate quorundam obscurioris notæ Codicum reposuit Dulci laborem decipitur sono, quod fatendum est minus sapere Hellenismum: Gaudere solet Vir doctus in diversa abire.*

Decipitur laborum; audax Figura; vult enim intelligi audienti illi sensum laboris auferri. Vet. Sch. Pulchre decipitur pro obliuiscitur. Hellenismus. B. Sed non minus elegans laborem. G.
 39 *Orion dum vivus insignis erat Venator, sic et apud Manes, ex vulgari opinione, quod supra docuimus.*

ODE XIV.

I Eheu! Sospirium hoc est.

Postumum bis nominat, quo cum dictis suis

Rugis et instanti senectæ
 Afferet, indomitæque morti.
 Non, si trecenis, quotquot eunt dies, 5
 Amice, places illacrimabilem
 Plutona tauris; qui ter amplum
 Geryonen Tityonque tristi
 Compescit unda, scilicet omnibus,
 Quicumque terræ munere vescimur, 10
 Enaviganda, five reges
 Sive inopes erimus coloni.
 Frustra cruento Marte carebimus,
 Fractisque raudi fluctibus Adriæ;
 Frustra per auctumnos nocentem 15
 Corporibus metuemus Austrum.
 Visendus ater flumine languido
 Cocytos errans, et Danaï genus
 Infame, damnatusque longi
 Sisyphus Æolides laboris. 20
 Linquenda tellus, et dōmus, et placens
 Uxor: neque harum, quas colis, arborum
 Te, præter invisas cupressos,
 Ulla brevem dominum sequetur.

5 Tricenis edit. prima et Gott. it. Brod.—10 Cujusque Brod.—13 Cavebimus conj. Gruter. in Misc. Lips. III. 501.—18 Sic e codd. edidit Bentl. et Jan. nam vulgo est Cocytus.—23 Cupressus Jan. e codd.

attentioŕem reddat *Postumus*, non *Posthumus* erat in omnibus *Torrentii* MSS. recte.

3 Bene subjecit *instanti* cum jam posuerit *la-buntur*. Innuit se repente factum senem.

4 *Indomite*; *inexorabili*. Vet. Schol. Crug.

5 *Vetus Liber Cruquii* habebat *Trecenis* pro *tricenis*, sic et *Torrentius*; atque olim vir doctissimus Ant. Mancinellus. B. *Tricenis* carmini repugnat, et hic parum est. G. *Non*, repete e superioribus *Pietas moram*, &c. Z.

6 *Flebiliter Amicum* dicit. B. *Illacrimabilem*, qui lacrimis non commovetur. Z.

7 *Ter amplum*, trium corporum. Z.

8 *Tristi*, *inferna*; Vet. Schol. Periphrasis est *Stygiū fluminis*.

9 *Scilicet*, vehementer affirmantis est. B. *Compescit*, coërcet, inclusa tenet ista immania monstra, ut in vitam redire nequeant. Z.

13 *Carebimus*, immunes erimus. B. Nimi-

rum *metuere* est *evitare*. Vid. ad Car. 2. 2. 7. G.

14 *Mire Fractis* subjecturus *rauci*: nam (inquit Vet. Schol.) *raucus sonus fractus* dicitur.

16 *Humidus est Auster*, præsertim *Italia*, et *noxius*. Plin. citante Mancinello.

17 *Visendus*; *videntes beati prætereunt*. Vet. Schol.

Bene *languido* subjeciturus *errans*; erat etiam *cœnosum*.

18 *Danaï filix*, vid. infra III. 11. 23. Z.

19 *Damnatus laboris dixit ut damnatus capitis*. Vet. Schol.

21 *Ista ex Lucretio desumpta sunt*. *At jam non domus accipiet te leta*, neque *uxor Optima*.

22 Significat *Postumo* pulcherrimos hortos fuisse; quare bene *barunt et colis*.

23 *Cupressos*; *Mos fuit ut ante domum defuncti rarus e cupresso poneretur*, indicium *Pontifici*, q. d.

Absumet hæres Cæcuba dignior
 Servata centum clavibus, et mero
 Tinguet pavimentum superbo
 Pontificum potiore cœnis.

25

ODE XV.

Isano privatorum luxu Rempublicam pauperem fieri, et sacra negligi. Gratificatur Augusto morum emendatori.

METRUM UT SUPRA.

JAM pauca aratro jugera regias
 Moles relinquent; undique latius
 Extenta visentur Lucrino
 Stagna lacu; platanusque coelebs
 Evincet ulmos: tum violaria, et
 Myrtus, et omnis copia narium,
 Spargent olivetis odorem,
 Fertilibus domino priori?

5

25 Absumet Zar. Assumet Flor.—27 Superbum Lamb. et Jan. Superbus conj. Barthius Advorf.

ODE XV.

3 Glorians e conjectura alidit violaria Myrtusque et.

J. hanc sanctitatem ingressus esset, pollueretur.
 Christoph. Landinus.

24 Brevis dominum, et brevis liliam, i. e. par-
 vi temporis. Vet. Sch.

25 Absumet hæres; hæc cum Invocatione dicuntur.
 Vet. Schol. B. Dignior, qui te rectius utetur
 illis a te tam diligenter servatis. Z.

27 Tinguet; effusus cum passim vins signifi-
 cat. Vet. Sch. Optimi MS8. Torrent. habe-
 bant Tinguet non tinget cum Mancinello et
 Vet. Schol.

Superbo, pro ipse superbus. Hypallage. Vet.
 Schol. Lambino irascitur Torrentius quod le-
 geret Superbum, nec injuria. B. Nempe super-
 bus poetas vocant, quidquid id est, in quo su-
 perbum, et sibi placent homines: quo obser-
 vato, nos carere posse his, quæ disputantur ad
 h. l. arbitror. G.

28 Cœnis, Dativus est. Mancinellus. Digi-
 tatorum conviviis. Vet. Schol. Notum Pon-
 tificum cœnis in Proverbio. B. Cœnis potius ab-

lativo casu accipiam, ut vinum præstantius di-
 cat, quam sunt hac parte cœnis Pontificum. G.

ODE XV.

1 Jam, eniguo tempore. B.

Auget insaniam ædificatorum præfens peri-
 culum. Conf. Car. 3. l. 34. Piscinarius jam
 sua ætate reprehendebat Cicero Hortensium,
 Lucullum, ceteros. Hoc studium villarum ur-
 banarum, hortarum, piscinarum, fecit inter
 alia, ut ex Ægypto et aliunde advchenda esset
 annona frumenti. G.

Regia moles, divitum Prætoris. Mancinellus.
 4 Immanes piscinas dicit et Viroaria: Et bene
 visentur undique ob miram novitatem.

Calibem platanum ait eleganter, quoniam e con-
 trario maritari arbores dicuntur, quibus vitæ jun-
 guntur. Vet. Schol.

5 Evincet; plures erant platani quam ulmi.
 Vet. Schol. B. Tum, nempe quando luxu in
 dies crescit. Z.

Tum spissa ramis laurea fervidos
 Excludet ictus. Non ita Romuli 10
 Præscriptum et intonsi Catonis
 Auspiciis, veterumque norma.
 Privatus illis census erat brevis,
 Commune magnum : nulla decempedis
 Metata privatis opacam 15
 Porticus excipiebat Arcton ;
 Nec fortuitum spernere cespitem
 Leges sinebant, oppida publico
 Sumtu jubentes et deorum
 Tempa novo decorare saxo. 20

10 Excludet ætus codd. qfr. Lamb. et Bentl. Z.

6 Jacobus Cruquius monuit *Myrtus* esse pluralis numeri.

Interpres Gallus qui dixit hic dormitasse Horatium, ni fallor dormitavit ipse : non enim vidit omne genus florum festiue et summarie dici *copiam narium*, et *copiam* jam poni pro *Commeatu*.
 WHOLE AMMUNITION. B.

7 *Olivetis*, in *olivetis*, ubi ante erant *oliveta*, nunc vero sunt *violaria*, *myrteta*. Z.

9 *Spissa laurea*, opere topiario.

10 *Romuli* ; quo *regnante* duo *agri jugera satis* erant. Landinus.

11 *Præscriptum*, *præceptum* dicitur a magistris ludii, qui scripta pueris dant, præcipiuntque imitari. Vet. Sch.

Non nisi post 454 urbis annos Romæ tonfores fuerant, ut notavit Landinus ex Plinio. Unde *intonsus* et *barbatus* pro vetusto, ut idem docte monuit.

12 *Auspiciis* : *legibus*. Vet. Sch. Cruq. Auspicato fiebant leges.

Metaphora a fabris qui normam vocant ad quod opus dirigunt. Vet. Schel. B. Ordo est : Non ita præscriptum est auspiciis Romuli et Catonis et veterum norma. Z.

13 *Brevis*, pro *curtus* : ut *curta supellen* apud Persium.

14 *Commune* ; *communis res et publica*. Vet. Schol.

Decempeda, *regula decem pedum*. Vet. Schol.

15 *Mitari* dicebantur *castra*. Vet. Schol.

16 *Porticus*, *Cœnatio ad Ventum Boream*. Erant et *Centenariæ* et *Millenariæ* pro passuum numero, adnotante Cruquio.

17 Notandum hoc loco *Fortuitum* esse penultima longa, contra apud Juvenalem penultima brevis.

Cum scribat Festus *cespitem terram esse in modum lateris casam*, illud intelligendum est de Romano latere qui tegulis nostris latior erat, atque crassior. Vult autem veteres Romanos privatas domos vel ex cespitibus, vel ex rudibus saxis fecisse ; publica autem ædificia ex lapidibus quadratis.

20 Ideo *saxum novum* dixit, quia veteribus Romanis lapides quadrati penitus erant incogniti ; et primum solis oppidorum muris et deorum templis condendis adhibebantur. B. *Novo saxo* licet forte simplicius interpretari renovate, novam figuram a quadratarii manu adeptæ. G.

Friday August 19. 1815

TRANSLATION OF THE SIXTEENTH ODE,
SECOND BOOK OF HORACE.

*Magnas op
otio beat
vide Ep
h. c. va
non pak
cis cont
bendi g
sequunt
res mok
non cad
ipfi aliq
pauper
animo l*

**O TIUM
Prensus
Condidi**

**Otiū t
Otiū l
Grosphē**

1 Vid.

*1 Otiū :
cogites nega
lectia et per
leui facessere.*

Patentis, sine litoris altius aspectu. Vet. Schol. Terribile Epitheton. Norum est *Ægæum* mare esse procellis famosum. B. Placeret hoc epitheton, si de Oceano vel quacunque maris parte diceretur insulis infrequentiore, et ob ipsam vastitatem terribili. Jam, cum vel maxime ideo procellosum sit mare *Ægæum*, quod frequentia insularum ac promontiorum freta multa facit: sollicitor, an non dederit *Hibratius impatienti pressus* *Ægei*. Certe favet ex parte aliqua prima editio, quæ habet *impatienti*, junctis literis, et *Barthiana* observatio Bentleio laudata, *impatienti*. *Impotens* continet comparationem cum homine, cui furor iraque mentem

Otiūm divos rogat in parenti, &c.
For Rest, the weary sailor prays,
Lone tosl'd on Ocean's restless bed,
When clouds obscure the Moon's pale rays,
And stars a fading lustre shed.
For rest, the boisterous Thracian calls,
And rest, the graceful Mæle implores,
Can sparkling gem, or brighter d' shaws,
My Gossams, make the blessing ours?
Not Wealth, nor splendid pomp elate,
Nor youth's Ambition's towering crest,
Can banish pain the halls of state
The harp, not the human breast.
He's truly rich, whose frugal fare
With some paternal token glows,
Nor Fear, nor sordid Avarice dare
To break thy sweets of his repose.
Man, in his giant efforts—dies!
Tolling for honours and for self,
Where other suns gild other skies,
What exile can escape—himself?
Swift the light bark, the flying deer—
Sweep earth and ocean's boundless plain;
But vying with the blast of Care,
The tempest's wild gusts are vain.
Philosophy, can smite sedate
On passing joys—nor stoops to scan
The mortal majesties of Fate—
Fare this was never meant for Man!
By death, the great ACHILLES fell,
TISMONUS wore by age away,
And oh! what tolls thy rural toil;
On me the slow sad hour may prey.
Mid fleecy folds thy fancy strays,
Where fair Sicilian helters low,
To thee the sportive filley neighs,
Thy vest is Africa's richest glow.
Mine is the hurable calm retreat
That shews the noone of the proud,
The Muses make my leisure sweet
And guard me from the jostling crowd.

London, July, 1815.

A. 2.

*magis puer; ut etiam
sol comprehendatur. G. Patentis mare videtur
esse idem quod altum, remotum a littore. Lu-
men minus recte ponitur pro Luna: nam imago
noctis est loco et rei aptior. Z.*

*2 Prensus, ad Emphasin dixit, significat enim
cum nil tale prius cogitasse.*

*3 Certa, jam pro cernibilia posuit: sit venia
verbo!*

6 Ethopœia est in repetitione vocis Otiūm.

Ac si semper Otiūm in ore haberent precantē.

*7 Hoc loco compellat Grosphum, ut effica-
cius cum moneat nil proficere divitias ad animi
tranquillitatem.*

Non enim gazæ neque confularis
 Summovet licitor miseros tumultus 10
 Mentis, et curas laqueata circum
 Tecta volantes.
 Vivitur parvo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum ;
 Nec leves fomnos timor aut cupido 15
 Sordidus aufert.
 Quid brevi fortes jaculamur ævo
 Multa ? quid terras alio calentes
 Sole mutamus ? patriæ quis exsul
 Se quoque fugit ? 20
 Scandit æratas vitiosa naves
 Cura ; nec turmas equitum relinquit,
 Ocior cervis, et agente nimbos
 Ocior Euro.
 Lætus in præsens animus, quod ultra est, 25
 Oderit curare, et amara lento
 Temperet risu. NIHIL est ab omni
 Parte beatum.

17 Arcu conj. Barth. Sontes codd. 3. ap. Bentl.—26 Lento etiam Brod. coll. Sax. Gots. Zar. Flor. Ue. animi—oderis—leni temperes risu conj. Bentl.

10 Bene summovet, cum sit subiecturus Licitor. Licitores enim summovebant turbas, sive populi tumultus, e Consulibus via.

11 Laqueata tecta; Lacunaria. Laquearia dicuntur opera camera in laeas collecta. Vet. Schol. Arcuatæ veterum cameræ auratis lacuniis, fortaſſe rotundis et quadratis, pingi ſolebant, e quibus pendebant lucernæ. Pendebant lychni laquearibus aurati. Virgil.

12 Volantes; ac ſi eſſent veſperſilliones.

13 Vivitur, ſupple ab illo.

14 Splendet, purum et ſine labe ſalinum. Perſius.

Salinum eſt patella in qua diis primitiæ cum ſale offerrebantur. Vet. Schol. Sanctius igitur erat paternum; et oportuit ſancta eſſe pura et ſine labe, adeoque ſplendere. Sacras faciatis menſas ſalinorum appoſitis et ſimulacris deorum; Arnobius, citante Turnebo. Notum eſt pauperiores pro pane et butyro, pane et ſale veſci ſolitos.—Digito terebrare ſalinum Contentus perages. Perſius.

15 Cupido pro avaritiâ, et ſimor pro cuſtodia cenſus. Vet. Schol.

17 Bene fortes ſubjecturus jaculamur. Eſt aliquid quo tendis et in quod dirigitur arcum? Perſius 3. 60. B. Nihil poterat pulchrius dici. Jaculari eſt ad ſcopum jacere, ut Cic. de divin. 2. c. 59. pr. Quis eſt enim, qui totum diem jaculans non aliquando collineet? Pulchre Acron: jaculamur declarat, Appetimus, et cum brevis vita ſit, majora tentamus. Fortes habet ſuavem cum miſericordia irriſionem. Eadem ſententia Car. 1. 4. 15. Infeliciter, et plane præter ſcopum profecto hic jaculati ſunt, qui aliquid mutare, fortes viri, voluerunt. G.

20 Bene fugit de enſule. Nam et fuga exilium eſt.

21 Scandit; Iconiſmus foediſſimi monſtri. Vitioſa; agra, macilenta. Nam et morbus vitium eſt.

22 Proprie venatici canes relinquunt quod aſſequi nequeunt.

25 Pulchre poſuit Letus pro contentus Metonymia effectus pro cauſa.

26 Oderis: horreat, non ſuſtineat.

Iſta repetitio vocis Letus decora eſt, et ſententiam deaurat. Torrentius tamen auctor eſt

Abstulit clarum cita mors Achillem ;
 Longa Tithonum minuit senectus ;
 Et mihi forsan, tibi quod negarit,
 Porriget Hora.

30

Te greges centum Siculæque circum
 Mugiant vaccæ ; tibi tollit hinnitum
 Aptæ quadrigis equa ; te bis Afro
 Murice tinctæ

35

Vestiunt lanæ : mihi parva rura et
 Spiritum Graiæ tenuem Cæcæ
 Parca non mendax dedit, et malignum
 Spernere vulgus.

40

omnes MSS. habere *lento*. Ego vel sexcentis MSS. non crederem ; nam et mecum facit Vet. Schol. Bentleius etiam cui admodum displicuit repetita vox *lento*, maluit *lento risu* ; quam tamen lectionem nullis firmare potest exemplis. Certe qui lente ridet parce ridet, et frigidiuscule. B. Bona verba ! Nihil est antiqua illa et consentiente meliorum lectione pulchrius. *Lento risu temperare amara* nemo sanus potest ; sed *lento*, frigidus, qui se non valde moveri, sed *lento ferre* molestias, indicet. G.

27 *Nilil est ab omni*, a Græco Proverbio ductum est ; *Ὅδὸς ἄνευ τοῦ πανάβου*, quod citat Cicero de Invent. notante Ludovico Desprez. Poeta tamen festivo posuit *Nilil beatum*, pro *Nemo beatus*.

29 *Clarum*, h. e. etfi re bellica et forma insignem. B. Respicit ad fatum Achillis, cui optio proposita erat, velletne producto inglorius ævo vivere, an cita mortē æternam redimere gloriam. Vid. Il. 4, 410. sqq. G.

30 *Longa*, pro *quavis longa*. *Duo inter se contraria posuit*. Vet. Sch. B. Tithono longissima vita tributa ab Aurora conjuge, sed decedente et exarcescente semper corpusculo, tandem in cicadam abiit. V. Car. 1. 28. 8. G.

32 *Vasre porriget* in Futuro ad Emphasin posuit. Diffimulat enim in sequentibus sese amico suo comparare velle.

Figurate Hæra pro *Genio*. Erat enim uni-

cuique Horæ suum Numen. *Seu nata fidelibus Hora Dividit in Geminos concordia fata duorum*. Persius, Horatii æmulus.

35 *Quadrigis*, curribus. B.

Equas feminas curulibus certaminibus fere adhibitas, frequenter observamus. G.

Afro, Tyrio. *Bis tinctæ, Dibopha vestis pretiosissima*. Vet. Schol. B. *Purpura* capiuntur etiam in *Meninge Africa* insula, et *Gatulo litore Oceani*. Plin. 9. 36. f. 60. Add. Mela 3. 10. 25. p. 301. Gron. Hinc *Gatulus murex* nostra Epist. 2. 2. 181. G.

38 Bene posuit *Spiritum* subjecturus *Cæcæ*, cujus afflatu Poetæ sunt.

Grais posuit ad significanda vulgi convitia qui Græcos oderunt.

Tenuem posuit, quia res grandes non attingit. *Sibogrem tenui Musam meditari avena*.

39 *Parca* ; Septimo post natum infantem die *Parcæ* credebantur pæri fata describere ; imo ad hanc rem advocabantur, ut ex Turnebo adnotavit Torrentius.

Nas mendax, h. e. inevitabilis. Hoc posuit ut levitatem carminis excusaret.

Malignum, h. e. *Malodicum*, qui oderunt doctos, passim eos Græcos vocantes. *Continuo crasum ridet Vulcanus ingens. Et cantum Græcos curto centusse licetur*. Persius.

40 *Vulgus* sunt etiam divites indocti.

ODE XVII.

AD MÆCENATEM.

Mæcenatem velut affdendens alloquitur querentem de periculo suo, et pro presenti statu optantem mortem. Vet. Schol. Puto cum recidiva podagra laborasse.

METRUM UT IN PRIMA.

CUR me querelis exanimas tuis?
 Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius
 Obire, Mæcenas, mearum
 Grande decus columenque rerum,
 Ah! te meæ si partem animæ rapit
 Maturior vis, quid moror altera,
 Nec carus æque, nec superstes
 Integer? Ille dies utramque
 Ducet ruinam: non ego perfidum
 Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
 Utcunque præcedes, supremum
 Carpere iter comites parati.
 Me nec Chimææræ spiritus igneæ,
 Nec, si resurgat centimanus Gyges,
 Divellet unquam: sic potenti
 Justitiæ placitumque Parcisi.

5

10

15

6 Alteram conj. Bur. ad Virg. Æn. 2. 647.—14 Gigas multi; Gyas Lamb.

1 *Exanimas*, h. e. torrendo dementas.

2 *Amicum*, Græcis φίλος, illud est quo contenti vivimus.

3 *Obire* proprie *occidere* est. Dicitur enim *sol occidit*, et *sol obit*, eodem intellectu.

4 Vide quæ supra diximus Ode prima, Lib. 1.

5 *Ah!* impatienter dolentis est.

Bene *rapit* subjuncturus *maturior et vis*. *Rapit* dicuntur qui immature decedunt.

6 *Dilogus Vis* ponitur, et pro intemperante iracundia, quam *violentiam* appellamus. Sic Virgilius, *Vi Superum*. B. Venustus omnis loci hujus pendet ab eo, quod Horatius se modo partem sui ipsius dicit, a Mæcenate si divellatur, substantiam incompletam, ut loquebantur Philosophi. Hæc venustus exstinguitur, si legas alteram. G.

7 *Nec carus æque*, sc. mihi, amissa parte meliore mei. Z.

8 *Ille dies*, cum hostore meminit.

9 *Ducet ruinam*, efficacissima Metaphora atque Enargia. B. *Utramque ruinam*, h. e. interitum utriusque partis. Z.

10 Clientes omnium, præsertim vero Gallorum Soldurii et Ægyptiorum Συναυθύνουσι, se diis Manibus ob salutem Patronorum suorum devotebant. Quod et Decii faciebant pro exercitu populi Romani. Atque hujusmodi devotio *Sacramentum* appellabatur, quo scilicet homines *saeri* efficiebantur. Bene igitur subjecit *Comites*, nam et Clientes *Comites* dicti sunt. B. Simplicius, puto, ad militarem illam conjugationem, quod *sacramentum* appellatur, respici, cum jurant milites, *se fuga et formidinis causa non abituros*, &c. G.

11 *Utcunque*, ubicunque.

Supremum iter, quo ad inferos iter. Vet. Schol.

12 Bene *Carpere* subjuncturus *parati*. *Carpere* enim subito vellicantium motum significat.

14 Idem Briareus, Ægeon et Gyges, ut ex Scholiaste Apollonii Rhodii monstravit Lam-

Seu Libra, seu me Scorpius aspicit

Formidolosus, pars violentior

Natalis horæ, seu tyrannus

Hesperiaë Capricornus undæ :

20

Utrumque nostrum incredibili modo

Consentit astrum : te Jovis impio

Tutela Saturno refulgens

Eripuit, volucrisque Fati

Tardavit alas, cum populus frequens

25

Lætum theatris ter crepuit sonum :

Me truncus illapsus cerebro

Sustulerat, nisi Faunus ictum

Dextra levasset, Mercurialium

Custos virorum. Reddere victimas

30

Ædemque votivam memento :

Nos humilem feriemus agnam.

24 Volucres *codd. quidam Lamb.*—26 Faustum *conj. Cun.* Festum *MSS. eodem teste.*

binus. Plerique libri corrupte *Gigas*: Priscianus tamen *Gyges* legit. B. Firmavit etiam Benteius. G.

15 *Potenti* Substantivum est, et pro domina accipiendum: Themis, sive *Justitia* etiam ad Fata pertinet: *Parca manus orri*. Supra (ad 2. 16. 39.) ostendimus *Parcas* septimo a nato infante die fata ejus describere. *Parca* etiam *Justitiæ* *Aësclores*, sive *Πάριδες* fuere, uti ego cōpicia.

17 *Libra* ad Venerem spectat, Scorpius ad Martem et Capricornus ad Saturnum. *Infestus fertur Scorpius gentura juxta Matheſim*. Vet. Schol.

18 *Violentior*, Sævior, vel truculentior.

19 *Tyrannus* jam pro dominus.

20 *Significat occasum hujus signi magis sœvire tempestatibus, quam ortum*. Vet. Schol. B. Atqui *Capricornus medius occidit VIII. Id. Jul.* apud Colum. II. 2. 51. quo tempore vel maxime mari confidunt nautæ. Servius ad *Georg.* I. 336. putat, respicere poetam ad illud, quod Saturnus in Capricorno pluvias faciat. Ego potius huc retulerim *Manil.* 4. 791. *Tu, Capricorne, regis, quidquid sub sole cadente Expositum*: quatenus nempe unicuique planetæ provinciam velut quandam in terris assignant. Cæterum non videtur valde mathematicam illam genethliacam doctrinam vel curasse, vel novisse, Horatius: sed simpliciter dicit, quocumque sidere vel Horoscopo natus sit, sibi fatale esse cum Mæcenatæ vivere et mori. G.

22 Ut votum hunc de *concepis* et horoscopi societate locum pulchre expressit Perſius 5. 45. sqq. ita præcipue, h. l. *Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una*. Noxium Sidus, Saturnum, Jovis radiationibus mitigari, genethliacorum vetus doctrina. G.

Impio, jam pro inimici, et immisericordi posuit.

24 Benteio magis placet *volucres alas* quam *volucris Fati*, etſi ſciat Hypallage plerumque delectari Horatium. Sic inferius *Nos humilem feriemus agnam*, pro *nos humiles*, eadem Figura.

Iconismus mortis, quam jam *Fatum* nominat: Latinum etiam mors quasi *Mors*. Bene etiam *volucris* subjicitur *alas*.

26 *Latum*; ob recuperatam Mæcenatis valetudinem. Vide quæ diximus *Od.* 20. *Lib.* I. *Cicere* dicitur de quolibet acuto et subito sono.

27 Hanc arborem detestatur supra 2. 13. G.

28 *Sustulerat*, pro *sustulisset*; Enallage modi, Poetis fatis usitata. B. Imo et profaica. Z. Bene *Faunum* induxit, silvestrem scilicet deum.

29 *Mercurialium doctorum, qui in tutela Mercurii sunt*. Vet. Schol. Ostendimus supra *Argum.* I. 10. Mercurium fuisse Horatii nomen. Faunus etiam sive Pan est Musicus Deus.

32 *Humilem, humilium oblationi aptam*. Vet. Schol. Per Hypallagen posuit *humilem* pro *humiles*.

ODE XVIII.

Paupertatem suam magnis opibus præfert: Avaris deesse et probitatem et bonam mentem.

METRUM HIPHONACTEUM; PRIMUS VERSUS TROCHAICUS DIMETER CATALECTICUS;
ALTER IAMBICUS TRIMETER CATALECTICUS.

NON ebur neque aureum

Mea renidet in domo lacunar,

Non trabes Hymettiae

Premunt columnas ultima recifas

Africa, neque Attali

Ignotus hæres regiam occupavi,

Nec Laconicas mihi

Trahunt honestæ purpuras clientæ,

At fides et ingenî

Benigna vena est; pauperemque dives

Me petit. Nihil supra

Deos laceffo; nec potentem amicum

Largiora flagito,

Satis beatus unicus Sabinis,

Truditur dies die,

Novæque pergunt interire Lunæ,

3 Hymettias—recifæ conj. Galei ap. Bentl.—7 Lyconicas MS. Berfm.—8 Clientes MSS.
et prima editi.

1 Nihil olim *Ebore* pretiosius. Ex hac materia lauti faciebant etiam leæulorum et mensarum pedes: quid *Lacunar* sit ostendimus supra Od. 16.

3 *Trabes, perisyllia*. *Torrentius* B. Immo *Epistyllia*, quæ etiam *trabis, architrabis* et similibus nominibus hodie appellantur. *Perisyllium* est area columnis cinctâ. G.

Hymettia; Hymetto monte marmora excisa, quæ Thebaica dicuntur. Vet. Schol. Cn. *Demitius L. Crasso* objicit quod columnas *Hymettias* in porticu domus haberet. Val. Maximus, citante Cruquio.

4 *Numidicum marmor optimum ad columnas*. Mancinellus.

6 *Ignotus hæres; ostendere vult Romanos non jure factos Attali hæredes*. Vet. Schol. Bene igitur *occupavi; occupare* enim est nullo jure tenere.

7 *Laconica purpura* (auctore Plinio) erat pretiosissima.

8 Vet. Schol. et Charifus habent *clientæ*, non *clientes*. *Clientum unores purpuras carpentes juvabant nobiles matronas*. Vet. Schol. B. *Trahunt purpuras, lanam purpura tinctam carpunt*, unde mihi conficiantur togæ prætextæ. Z.

9 *At fides, &c.* Sed contentus sum, quod mihi habetur fides et facultas idonea pœfcoos est, quare dives (*Mæcenas*) meam consuetudinem, quamquam sum pauper, et carmina amat. Z.

10 *Benigna*, jam pro *qua sufficiat* ponitur; non autem pro *larga*, quod putavit Stephanus B.

Illud modo meminerimus, *benignus malignus* opponi: *malignum* autem esse, quod justo parcius sit et restrictius. *Venam* ad fontes et metallâ pertinere, qui cogitarit, divitiis sententiâ hujus magis assequetur. G.

12 *Ironice laceffo* pro *rogo*, ut Epicureus. *Amici* erant vel majores, vel minores: mæ

Tu fecanda marmora

Locas sub ipsum funus; et sepulcri,

Immemor, struis domos;

Marisque Baiis obstrepentis urges

20

Summovere littora,

Parum locuples continente ripa,

Quid? quod usque proximós

Revellis agri terminos, et ultra

Limites clientium

25

Salis avarus? pellitur paternos

In sinu ferens deos

Et uxor, et vir, fordidosque natos,

Nulla certior tamen,

Rapacis Orci sine, destinata

30

Aula divitem manet

Herum. Quid ultra tendis? ÆQUA tellus

Pauperi recluditur,

Regumque pueris; nec satelles Orci

Callidum Promethea

35

Reverxit auro captus. Hic superbum

25 Limitem *Brod. recte, puto.*—30 Sede *Bant. et Bentl.*—34 Regumque natis *codl. Lamb. quidam et unus Berfyn. cf. Canter. Nov. Læti. VI. 14. C.*—36 Revinxit *codl. quidam Lamb.*

patroni, minores clientes. *Amicum* jam Maccenatem dicit: posuit etiam *potentem* ad Emphasin; significat enim se non esse ex desperatione parvo contentum.

14 *Sabinis* figurate pro Sabino rure, Sabinis agris. B.

15 *Truditur d.* nam vita est brevis. Z.

16 *Pergunt*; festinant. B. Dum pergunt, intereunt; cursus sui singulis momentis accedunt ad iteritum. G.

17 *Tu*, stomachabundus profert et *is* *Æsu*, ellipse indefinita Persona.

18 *Locare et conducere* ex adverso sibi respondent.

21 *Summovere* proprie lictorum est qui turbas summovent: edificabant etiam in ipso mari, ob Baiarum amœnum situm.

22 *Ripa* posuit pro litore; sic et Juvenalis, *ripa nutritus in illa*. *Continens* dicitur cuius partes inter se tangunt.

24 *Qui veteres terminos moverat* vetusto jure *bono sacer* erat: siquidem *Deus Terminus* erat Jupiter lapis, agrorum custos. B. *Ultra salis*,

transilis, ex avaritia rapis agri partes pauperum clientium, quos tu defendere debebas. Z.

28 *Sordidosque natos*; invidiosa Enargia facti acerbitatem exprimit.

29 Bene certior subjecturus *destinata*.

30 *Rapacis*; perpetuum Epitheton est.

Vet. Schol. Cruquii, Servius et nonnulli MSS. pro *sine* legerunt *sede*, quod et nos probavimus: quid enim *Finis Orci*? B.

Blanditur conjectura Bentleii pro *rapacis*, (facili in prima litera versus mutatione) *legentis capacis*. Sed repugnat illi quod *Oreus* hic persona est, cuius mox satelles commemoretur. Tum *sine* quod summo consensu primæ editiones, et magno numero MSS. tuentur, parit pulcherrimam sententiam, (Bentleio etiam probatam) *Nulla certior aula manet divitem verum illa aula, quæ non alio, quam latissime regnantis Orci sine, ac regione destinata, s. designata ac descripta est: illa se mox aula jactabunt divites mixti pauperibus*. Servius ad *Æn.* 6. 152. potuit ex memoria laudare, h. l. pro *sede*. G.

32 *Tendis, cupis*. Vet. Schol. Cruq. Meta-

Tantalum, atque Tantali
 Genus coërcet : hic levare functum
 Pauperem laboribus,
 Vocatus atque non vocatus audit.

40

ODE XIX.

IN BACCHUM.

Horatius super vino cantat laudes Bacchi.

—Satur erat cum dixit Horatius, Evoc!

JUVENAL. 7. 62.

METRUM UT IN PRIMA.

BACCHUM in remotis carmina rupibus
 Vidi docentem (credite posteri)
 Nymphasque discentes, et aures
 Capripedum Satyrorum acutas.
 Evoc! recenti mens trepidat metu,
 Plenoque Bacchi pectore turbidum

5

5 Euhoe Gott. Euhoe Zar. Heuhoe Flor. it. Brod. G. Evhoes MSS. Berfm.

phora ab arcu. B. *Æqua t. æque, ex æquo.* cf. supra l. 4. 13. Eadem sepulcri mensura contingit omnibus. Z.

34 *Satelles Orci, Charon.* Lambinus. Plutonis Paredrus vel Assessor erat. Hic autem figurate pro morte accipiendus est.

36 *Superbum* dixit ob divitias; erat enim rex Phrygiæ, opulentissimæ regionis. *Ταυτάλα σέλανα* Græcis proverbio est.

40 *Καλέμνος ἢ ἑλλανος Διὸς πάριον.* Delphicum erat oraculum. Vide Erasmi Chiliad. B. Mihi magis placet alludi ad fabulam bajuli fenis mortem invocantis. G.

ODE XIX.

1 *Bacchus* primus Chorea et Musica reperitor ferebatur. Cymbala, tympana et cornua hujus dei, tonitrua exprimebant: atque ipse quidem et *Βρόμιος* et *Βάκχος* ideo nominabatur, quod sit Jupiter Tonans. Etiam Russis summum numen *BOΓ* appellatur; a quo non ablandit Latinorum *Voco* et Judæorum *Bacba*. Chorea etiam (teste antiquo Pindari Scholiaste) solis et astrorum motus strophis et antistrophis

fuis referabant. Anacreon etiam Bacchum vocat *Τὸ ἰσσοῦν ἡχοῖας*.

Bene in remotis rupibus facturus *Nympharum* et *Satyrorum*, silvestrium scilicet Deorum, mentionem.

2 *Docentem* proprie de Poetis sua carmina recitantibus dicitur; sic et docere Fabulam Comœdum dicimus.

Ridiculus est Dionysius Lambinus cum ad hæc verba sic loquatur: *Credat Judæus Apella.*

3 *Nymphæ* et *Satyri* erant in Bacchi clientela; atque hi erant dii Manes qui a vulgo creduntur etiam hodie in silvis saltitare. Bacchus et *Ægyptius* Osiris, uti et reliqua sidera, ad Manes pertinebant. Astra autem deorum quadrigæ habebantur, e quibus dii, nocturno tempore descendere credebantur.

Carmina vel celo possunt deducere Lunam.

Virg. Ecl. 8. 69.

4 *Satyri* ideo *capripedes*, quod primis temporibus silvestres homines caprinis pellibus amiciebantur. Etiam hodie priorum seculorum habitu, albis scilicet et cæruleis vestimentis, saltare feruntur.

Lætatur. Evoc! parce Liber,
 Parce, gravi metuende thyrso!
 Fas pervicaces est mihi Thyiadas,
 Vinique fontem, lactis et uberes
 Cantare rivos, atque truncis
 Lapfa cavis iterare mella.
 Fas et beatæ conjugis additum
 Stellis honorem, tectaque Penthei
 Disiecta non levi ruina,
 Thracis et exitium Lycurgi.

10

19

7 Lymphatur conj. Heinj. ap. Bentl.—9 Thyadas vulgo: sed scripturam rectiorem Bentleii cum alijs factus sum. Z.—15 Non leni, b. e. crudeli, multi codd. Lamb. et alii, et sic add. Bentl. al. sed vulgata videtur aptior ruina. Z.

Acetas jam participium est et habet Dilogian. Videmus *Batyros pingi oblongas aures acutissus habentes*. Vet. Schol. *Mira Enargia totus hic locus explicatur*. Idem. Habet etiam *Acetas Γυλων* n: *Ridiculum quid*.

5 *Evoc!* quasi turbatus exclamat *Evoc!* velut presentium numinis sentiens. Vet. Sch. E3 J, h. e. *Bene sit ei, agentium gratias exclamatio erat*. B. Equidem ignorantiam fateri malo, quam aliud hic agnoscere, præter erumpentem præcordiis a vino inflatis cum clamore spiritum. G.

Bene posuit *metus*, cum præcesserit *vidi*, et subiecturus sit *parce*. B. *Metus* hic est horror sacre et religiosus, cuius excessus est pavor fatanicus, furor temporarius bacchantium. G.

6 *Turbidum letari* philosophia id est Stoica sententia dixit. *Gaudium sapientis constans est, letitia a vino cum perturbatione animi conjuncta*: hic præterea ad illam perturbationem mentis et furorem respicitur, quem *metus* modo vocabat poeta. Sic Sibylla Virgiliana *Æn.* 6. 78. *bacchatur, magnum si postore possit excussisse deum*: inter hæc vox nulla aptior, quam *parce!* Omnia pertinent ad enthusiasmi Bacchici et poetici simulationem. G.

7 *Liber*, idem quod Græcis *Κίρας*, nobis THE SIV. Filius enim est Saturni et Opis, h. e. Cæli et Terræ.

8 *Gravis* dicitur, et oculis et animo. Veters artem præstigiatorum et Mercurio et Baccho tribuebant.

Thyrsus, seu *Phallus*, ferulaceus erat, et scptum Liberi Patris, quod virile membrum referebat: Vites atque hederæ quibus circumcingebatur, amoris erant symbola.

Lascivus hederis ambitiosus.

Ficus enim hederæ et vites, quarum folia trimembra erant, naturalem continebant rationem hoc loco tacendam. Eadem enim deo-

rum mysteria quæ et natura. B. *Virga*, s. baculo utuntur hodie præstigiatores; bifurca virgula metallici divinatores et alii: *virga gestamen Mercurii, thyrsus Bacchi, utriusque archetypus Moïsis baculus, si audimus Huetium*. G.

9 *Fas, vult ostendere, se deo non indignum*. Vet. Schol.

Pervicaces, prætervæ, præter bacchantium discursus et saltatus. Vet. Schol.

Bentleius ex ingenio de *est* facit *fit*. Quis autem miretur et *Thyadas* dici et *Thyiadas* cum Litera *y* fere ejuſdem fuerit soni cuius et Diphthongus *ui*, unde et vernacula nostra *Wy* dicitur hæc Litera.

Thyadas a Θέω infans. Vet. Schol. Cruq.

10 *Vinique fontem*. *Thyades* enim, sive Bacchæ, præstigiatura sua, terra scilicet, vel rupe aliqua ferulis suis percussa, fontes vini et lactis, itidemque rivos mellis ex arborum truncis eliciuisse ferebantur. Significare voluerunt præcipua Solis munera ex generatione nobis provenire. Pudet me doctorem virorum qui etiam Mosaica sacra ad Bacchanalia referre solent. B.

Da. Heinſium, Bochartum, Huetium, accusat: quo jure, viderit. Certe hoc nemo potest negare, Mosaicam hanc esse beatæ regionis descriptionem, summæque ubertatis. Ceterora quæ tangit noster, ea habet Euripides Bacchis 141. *Πῦ δὲ γάλακτος ἄδων, ψῆ δὲ ἄνω, ψῆ δὲ μολοῦν Νίνωρα*. Add. 703. 199. G.

12 *Iterare, ex integro cantare, et repetere*. Vet. Schol.

14 *Hortorem, Ariadnes coronam significat, quam Liber inter sidera collocavit*. Vet. Schol.

15 *Pentheus Bacchum vinulum recluserat, quod ob hæc causam fulmine ictus est*. Vet. Schol. Vulgaris opinio est eum a matertris discriptum. B. Argumentum Euripidis Baccharum: Au-

Tu flectis amnes, tu mare barbarum.

Tu separatis uvidus in jugis

Nodo coërces viperino

Bistonidum sine fraude crines.

20

Tu, cum parentis regna per arduum

Cohors gigantum scanderet impia,

Rhætum retorxisti leonis

Unguibus horribilique mala,

Quanquam choreis aptior et jocis

25

Ludoque dictus, non sat idoneus

Pugnæ ferebaris; sed idem

Pacis eras mediufque belli.

Te vidit infons Cerberus aureo

Cornu decorum, leniter atterens

30

Caudam, et recedentis trilingui

Ore pedes tetigitque crura.

18 *Vividus Flor.* Invidus *MS. Berfm.*—21 *Tum, cum MS. Berfm.*—23 *Rhœcum Bant. c.* quibusdam recentioribus *edd. sed restitui scripturam, quam Bentleius satis defendit. cf. infra LII. 4. 55.*—24 *Horribilis conj. Beattl.*—31 *Et omittit MS. Berfm.*

tonoë et Ino, materteræ Penthei, et mater ejusdem Agane, materteræ omnes Bacchi e Semele nati, Cadmi omnes filiz bacchantur, et prohibentem ea sacra, Bacchique confobrini sui fratris contemtorem Penthea, per furorem dilacerant, &c. *Add. Ovid. Met. 3. 712.* Nescio an Penthea fulmine ictum alius dixerit. Horatii verba etiam ad convulsos carceres referri possunt, de quibus Eurip. v. 447. *sq. Add. 586. Τάχα τὰ Πιθίους μίλαδρα Διασπάζουσι πικρήμασιν. G.*

16 *Lycurgi; hic quod vites excidisset, furore sibi a Libero injecto crura sibi sulce amputavit. Vet. Schol.* Ista Sacerdotum terriculamenta erant.

17 Bacchus etiam deus Lunus erat, æstumque maris et fluminum effector. B. Fluvius jussu Bacchi retro flexus vid. apud Nonnum 12. 124. *sq. Quid mirum, si hic Moyses et Josuam invenit Bocharto ducere Huetius? G.*

Barbarum, Indicum sive Rubrum vel Æthiopicum; significat Indicam Bacchi expeditionem. Melius Ægyptii Osirin suum dicebant ex India Ægyptum venisse. Vid. Plutarch. Isin et Osirin.

20 *Bistonides, Thracæ mulieres, quæ cum in sacris Liberi patris crinibus solutis versantur, angues et in capite et in manibus gestant. Vet. Schol.* Angues etiam deorum Manium esse credebantur; atque ex medulla spinali humani cadaveris ori-

ginem suam traxisse. *Pinge duos angues, sacer est locus. Persius.* His igitur tractatis se ad præstigiatoriam artem valentiores credebant.

Sine fraude, sine noxa. Vet. Schol.

22 Typhœus reliquique gigantes procellosi venti et tempestates erant. *Ἐσ δὲ Τυφῶνας ἰσ' ἀνίμων μίγες ὑγρῶν ἀίρων. Hesiod.*

23 *Rhœcum, non Rbœtum erat apud Vet. Schol. Cruq. et in quibusdam MSS. Græcis 'Ρῶκος. B. Sed Rbœtum summa constantia Latini. G.*

In Gigantomachia Bacchus se mutavit in leonem, qua forma gigantes profligavit: h. c. Sol in leone fugavit ventos et procellas.

28 Hoc est, *Tam belli quam pacis potens. Vet. Schol. B. Hic et mox v. 32. illud que indicare videtur repetendum esse verbum, cui adjungitur, medius, mediufque, tetigit tetigitque.* Sic mox 3. 1. 12. 3. 4. 11. it. Car. sæc. v. 22. Illud de separanda que, nescio an probari possit Grammaticis. Exempla similia Tibulli pluscula dedit Brouckh. ad 3. 6. 48. in quibus nihil melius est, quam verbum cui adheret que, bis assumere. Agnoscit hoc ipse Barterus ad 3. 5. 7.

Sic etiam ne ponit noster Sat. 1. 8. 2. G.

29 *Infons, quod nocere non potuit. Vet. Schol. B. Ut modo sine fraude. G.*

Aurea Bacchi cornua dei Lunæ erant, sive Attidis Menotyranæ, Ægyptii ferebant Her-

ODE XX.

AD MÆCENATEM.

Horatius in cygnum versus, uniuersum orbem volatu lastrat.

Nemo me lacrimis decoret, nec funera seta

Fasit: Cur? voluto vivu' per ora virum.

EPITAPHIUM ENNII ap. Cic. Tusc. I. c. 15.

Circa hujus carminis argumentum se ipsum quodammodo superasse Harduinus videtur. "Protopopœia, inquit, hæc est Christi triumphantis et Judæos alloquentis statim ac resurrexit." Nolumus hæreseos crimen impingere ex *Protopopœias* appellatione, multo minus refutare mirificam sententiam: sed paucula modo decerpere de interpretatione. *Biformis* hic vocatur Christus, "quia simul in forma Dei et in forma serui." Ad v. 9. "Allegoriæ, inquit, pars altera sequitur, quæ Fratres Prædicatores sancti Dominici alumnos egregie commendat. Vaticanatur enim Christus, se illis præconibus Evangelii sui—per complures orbis provincias volaturum—*alitem album* interpretatur candida veste indutum:—*Quæ residunt pelles cruribus aspersæ*—ocreas intelligit, quibus equitans Dominicanus crura tegit"—Ohe jam satis est: qui valido stomacho est, potest librum adire. Clauditur annotatio ad hanc oden ita: "Aut nihil in ullo ænigmatæ video" (quis hoc suspicetur de viro, qui tot nummorum ænigmata solvit, viditque quod nusquam erat) "aut indubitata hæc nostra interpretatio debet videri ingeniosissimæ, ut nunc quidem arbitrator, omnium Odarum Pseudo-Horatii. Quam si quis contendat annis haud paucis scriptam fuisse post alias plurimas: neque horum collectionem carminum lucem adspexisse ante annum circiter 1250, haud gravate assentiar." G.)

METRUM UT IN PRIMA.

Non usitata, nec tenui ferar
 Penna biformis per liquidum æthera
 Vates; neque in terris morabor
 Longius; invidiaque major
 Urbes relinquam. Non ego pauperum
 Sanguis parentum, non ego, quem vocas,

5

1 Pro Non quidam MSS. Nec. G. Sed in codd. Bentl. Jani et alii edidere Non ul. non tenui. Z.—3 Terra MSS. atiam Brad. Terras edit. vult.—6 Vocant conj. Bentl.

eum suum, sive Osirin, Luna tanquam cymba circum orbem vectum fuisse. B. Servius ad En. 3. 93. Bacchum interpretatur solem, cui nihil nocet suus ad inferos accessus, s. occasus. Descensum Bacchi ad inferos ludicrum, evocandi boni poetæ (Æschyli) causa, exhibet Aristophanis fabula, Ranzæ. Leniter atterere eandem est uno verbo adulari. G.

30 Leniter, suaviter ut solent canes dominis suis hinciter. Vet. Schol. Cerberus a nonnullis

dicitur triiceps fuisse, erat etiam hoc Ægyptium numen. Verum hic non est explicandi locus. Tetigis et que separandi duxi, ut medius et que supra.

ODE XX.

1 Non usitata dixit, ob novum carminis generum.

2 Biformis, quod et Lyrica scribat et hexametros. Vet. Schol. B. Alii interpretantur, du-

Dilecte Mæcenas, obibo,
 Nec Stygia cohibebor unda.
 Jam jam refidunt cruribus asperæ
 Pelles; et album mutor in alitem
 Superna; nascunturque leves
 Per digitos humerosque plumæ:
 Jam Dædaleo ocior Icaro
 Vivam gementis littora Bospori
 Syrtesque Gætulas, canorus
 Ales, Hyperboreosque campos.
 Me Colchus, et qui dissimulat metum
 Marsæ cohortis Dacus, et ultimi
 Noscent Geloni; me peritus
 Discet Iber, Rhodanique potor:
 Absint inani funere nœniæ,
 Luctusque turpes et querimoniæ:
 Compesce clamorem, ac sepulcri
 Mitte supervacuos honores.

10

15

20

9 Refident *MS. Berol.*—13 Tutior *conj. Bentl.*—14 Dementis *Brod.*—17 Colchiæ *Brod.*

plici forma, hominis et cygni, præditus. *Li-
 quidam, purum. Z.*

5 *Urbes*, ad Emphasin posuit; significat enim
 se Romæ malignari.

*Pauperum; Quem rodunt omnes libertine patre
 natum.*

6 Festive *Quem vocas*, pro *Qui sum*, et Em-
 phatice; quasi dicat, major ero quam vel ipse
 putaa. B. *Quem vocas tu quoque*, care Mæ-
 cenas, interdum joco *pauperem*, aut contem-
 ptioribus etiam nominibus, qualia Augusti in
 Horatium dicta quædam memorantur a Sue-
 tonio. Nec tamen valde repugnem his, qui-
 bus videtur *dilecte* nomen esse, quo compellari
 se a Mæcenate, gloriatur Horatius. G.

8 *Cohibebor*, coercerbor, includar. Z.

9 Pulchre *refidunt* et *aspera* de cygni cruri-
 bus. B. *Refid.* adhærescunt. Z.

10 Festive in canitiem suam.

11 *Superne*, ultima brevi, ut in talibus Lu-
 cretius. Frustra reponit Muretus *superna*. B.
 Et tamen valde blanditur *superna*, quod firmat
 etiam ex libris Bentleius: tum quod Ho-
 ratius non solet talia corripere, tum quod ele-
 gans est et Horatianus ille accusativus Græcus.
 G. Etiam sic reperi in ed. Venet. quare cum

Jan. recepi. Significat autem in partibus cor-
 poris *supernis. Z.*

12 Albos pilos habebat in digitis, canique
 capilli etiam in humeros defluabant.

13 Queritur Bentleius Horatium malum se-
 cisse sibi omen nominando Icarum. Quantu-
 lum vitium hoc! B. *Tutior* quod conjicit
 Bentleius, pulchrum et dignum Poeta. Sed
ocior, in quo consentiunt libri, et ipsum pul-
 chram sententiam parit: tardus, imo plumbe-
 tus factus est liquefactis alis Icarus: cygnus nos-
 ter fumit celeritatem et vires ab ipsa progres-
 sione. G.

14 Pulchre *gemere* dicitur Bosporus, fretum
 enim est, ubi in angustiis coactum mare, dein-
 de cum impetu se majore dilatat. Græcis *εὐρύς*
 angustum, *εὐρύς*, *εὐρύς* gemo. Sic *Æn.* 5. 806.
gemunt repleti omnes. G.

16 *Hyperboreos campos* Russiæ deserta nomi-
 nat.

18 *Marsa*, figurate pro Italæ. Marfi et Ap-
 puli bello feroces.

19 *Peritus, factus peritus.* Torrentius. h. e.
 doctus.

21 *Inani funere*; respexit ad veterum cen-
 taphia.

Q. HORATII
FLACCI
CARMINUM
LIBER TERTIUS.

ODE I.

Horatius Stoica philosophia sacris initiatus, humana negotia atque studia ludibris habet, et ut vulgi deliramenta ingenti animo spernit, parvo rure et continentia sua beatus. (Primum hujus carminis strophæ prologum carminum sæcularium facit Sannodonus, ingeniose magis, quam probabiliter. Est hæc potius præfatio libri tertii constanti ætate scripti ab Horatio, cujus non modo prima carmina sunt severa et religionis plena; sed reliqua etiam nihil habent, quod non virginibus puerisque commendari debeat: ipsi autem primæ ode vel maxime hoc exordium convenit: quod dicit, non prius audita, negat existare Latina carmina lyrica ejus argumenti, ut Car. 4. 9. 2. G.) (Non hominibus corruptis et vero sapientiæ expertibus scribo carmina, sed pueris et puellis castis. Reges potentes imperio Jovis potentissimi sunt subjeti: hominibus agræ amplitudine, nobilitate generis, moribus, gloria et gratia inter se discrepantibus eadem moriendi necessitas est. Ergo qui mortis metu terretur, cum nec daptes lautissima nec soni musices tranquillum reddunt. Illa animi tranquillitas non abest ab hominibus tenuis sortis et vitæ rusticæ. Qui enim paucis est contentus; is nec timet maris tempestatem, nec grandinam, nec agræ sterilitatem. Villa magnifice exstructa non liberant a mortis metu, qui semper ei ubique animum impotentem urget. Quod si nec ædificia magnifica, nec vestes purpuree, nec vina optima, nec unguenta Persica morbo animi medentur; ego meo agello in Sabinis contentus divitias non scèabor. Z.)

METRUM UT IN PRIORI.

Odi profanum vulgus, et arceo.
Favete linguis: carmina non prius

¹ Odi, non possum ferri. Sic namque Juvenalis 2. 60. Non possum ferri, Quirites, Græcam vocem.

Bene Profanum mox se dicturus Sacerdotem. Profani sacris non initiati. Hic per Allegoriam imperitos dicit. Vet. Schol. Profani quasi pro

Audita, Musarum sacerdos,
 Virginibus puerisque canto.
 Regum timendorum in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Jovis,
 Clari Giganteo triumpho,
 Cuncta supercilio moventis.
 Est ut viro vir latius ordinet
 Arbusta fulcis; hic generosior
 Descendat in Campum petitor;
 Moribus hic meliorque fama
 Contendat; illi turba clientium
 Sit major: ÆQUA lege Necessitas
 Sortitur insignes et imos;
 Omne capax movet urna nomen:
 Districtus ensis cui super impiâ
 Cervice pendet, non Siculæ dapes
 Dulcem elaborabunt saporem;
 Non avium citharæque cantus

u - u - - - u - -
 - u - u - - u - -

5

10

15

20

17 Districtus Lamb. Bentl. Jan.

fano stantes ad Ἐρωσίαν, non intromissi; Prætonis enim voce ejusmodi summovebantur. *Ends, lids lei sthala.*

Fulgus obtrepatores suos dicit, ob malignitatem et imperitiam. Vid. Ode 16. Lib. II.

Arceus bene et ad Emphasin posuit, novit enim philosophicum carmen horum palato minime respondentum.

2 *Faveta linguæ; apto sermone usus est, et sacrificio et ludis: Nam in sacris taciturnitas, in ludis necessarius savor est. Favet ore quis per taciturnitatem.* Vet. Schol. Hæc ad initiandos, non ad vulgus spectant.

Non prius audita, h. e. virginibus puerisque; non autem canto virginibus puerisque, ut hæcenus interpretea. Significat enim juventutem levis et lascivis nœniis corrumpi solere: magnifice autem de suis carminibus sentit, tanquam utilibus et proficiis. B. V. Argum. G.

3 *Sacerdos* modo pro vates, vel interpres. Ad Emphasin hoc dixit, quo ostenderet aliorum Ἀμυσίαν.

5 *In proprios greges,* quos scilicet ut pecudes agitant, gravioris atque superioris regni immemores.

6 *Reges in ipsos; ostendit omnes vindicta numinum subjacere.* Vet. Schol.

7 *Giganteo triumpho;* Argumento à majore utitur; innuit enim facilem esse de Regibus et Tyrannis Jovi triumphum.

8 *Supercilio, h. e. contracto tantum supercilio, quod nutus genas est.* B. Ad Homericum illud alludit, ἢ ἡ κωνίσιον ἐπ' ἵππων: τίνας Κωνίαν, — μίγυς δ' ἀλάστον δίκυρον. unde ipsum *Numini* nomen ortum est. Nutus in supercillio: character summæ majestatis, si nutu, *numine*, numine modo opus est. G.

9 *Est:* h. e. Usu venit, vel potest fieri. Frustra Bentleius de suo mutavit *est* in *esto*. B. Plane eandem vim hic habet *est*, quam *esto*. Concedit inæqualitatem fortunarum, ut inferat communem necessitatem moriendi. G.

10 *Arbusta, arbores vitibus connexa.* Mancinellus. Ab arbos, arbutum. *Vinoorum saporum dicit.* Vet. Schol.

Generosior, genere potentior; vel numero et potentia propinquorum gratiosus.

11 *In campo Martis cœcilia erant populi Romani.* Vet. Schol.

12 *Meliorque* posuit pro melior atque; ideo *Melior* et que separanda duxi. B. Vid. ad 2. 19. 28. G.

14 *Necessitas, Mors.* Vet. Sch. B. Recte sancti: sed non sola. V. I. 35. 17. et 3. 24. 7. G.

Somnum reducent. Somnus agrestium

Lenis virorum non humiles domos

Fastidit, umbrosamque ripam,

Non zephyris agitata Tempe.

DESIDERANTEM quod fatis est, neque

25

Tumultuosum sollicitat mare,

Nec sævus Arcturi cadentis

Impetus, aut orientis Hædi :

Non verberatæ grandine vineæ

Fundusque mendax, arbore nunc aquas

30

Culpante, nunc torrentia agros

Sidera, nunc hiemes iniquas.

Contracta pisces æquora sentiunt,

Jactis in altum molibus : huc frequens

Cæmenta demittit redemptor

longe quæritur 35

Cum famulis, dominusque terræ

Fastidiosus. SED Timor et Minæ

Scandunt eodem quo dominus ; neque

Decedit ærata trirēmi, et

Post equitem sedet ætra Cura.

40

23 Umbrosamve Jan.—30 Fundusve Jan.—39 Trirēmi : et edit. prima : et om. Gott. it. Lœber et all. Hinc Bentl. conj. Postque equitem.

16 *Urina* ; hæc secundum vulgarem illam opinionem, qua affirmabant forte singulos ad mortem ab Orco trahi. Vet. Schol. B. Nempe hæc est illa *μύκη*, Parcarum opus, quarum una *Lachesis*, a fortiendo *ἀπὸ τοῦ λαχόν* vocatur. Hæc illa sortitio animorum, de qua nota Platonis fabula, et multa philosophi ab Heraclito. G.

17 *Districtus* ; Notissima est de Damocle atque Dionysio historia. B. V. Cic. Tusc. 5. c. 21. G.

18 *Sicula dapes Συρακυσία τράπεζα*, h. e. Syracusanæ mensa, Græcis proverbio erat.

21 An obversabatur ista scribenti poetæ sui Mæcenatis infomnia ? Sen. de Provid. 3. *Feltiorem ergo tu Mæcenatem putas, cui amoribus anxio, et morose usoris quotidiana repudia desenti, sanus per symphoniarum cantum, ex longinquo lene resonantium queritur.* Non puto. Nec enim impie cervicis mentionem facturus erat poeta, &c. Vid. Meibom. Mæc. c. 29. pr. G.

26 *Tumultuosum.* Sequentia mercatorum avaritiam tangunt.

27 *Cadentis et Orientis Ἀριεῖστα sunt.* Vet. Schol. Ὅπως ἀνατιλλοῦσι αἱ ζεφύροι ἀγροῦντας ἢ

θάλασσα. Theocriti Schol. citante Lambino. B. Colum. 11. 2. 78. *Quarto Kal. Nov. Arcturus vespere occidit, ventosus dies.* Et ibid. 73. *Prid. Non. Octob. Hædi oriuntur vespere.* G.

30 *Fundum* pomarium jam dicit. B. *Fundus* generale nomen est. *Contrarium* Car. 3. 16.

30. *Segetis certa fides mea.* In verbo *culpante* dulcis metaphora est, quasi minaci domino excuset se arbor, et culpam transferat. Ceterum videbatur mihi sententia hujus loci adjuvari, si pro *agros*, ultima litera deleta, quæ adhæsit forte de proximo *sidera*, legas *agro*. Satis dixi intelligentibus : aliis nihil fatis est. G. *Mendax*, sterilibus, qui, ut debitor malus, non reddit quod accepit. Sterilitatis autem causas afferunt tres, nimios imbres, æstum et frigus. Z.

34 *Jactis, verbo usus est fabricantium.* Vet. Schol. Vide quæ diximus Od. 18. Lib. II.

Frequens redemptor ; Enallage numeri : frequentes sunt qui densi veniunt.

35 *Cæmenta, fundamenta.* Vet. Sch. *Lapides non magni modi.* Nonius. *Cæsare lapidum.* Mancinellus.

Redemptor, fabrica susceptor ; Vet. Schol. B.

Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
 Nec purpurarum fidere clarior
 Delinit usus, nec Falerna
 Vitis, Achæmeniumque costum,
 Cur invidendis postibus et novo
 Sublime ritu moliar atrium?
 Cur valle permutem Sabina
 Divitias operosiores?

45

style

ODE II.

Virum fortem et honestum oportere supra vulgus sapere, hoc est, voluptates, divitias, popularem auram et Epicuri dogmata contemnere. (Rectius argumentum statuit Jani hoc: Horatius commendat veterum Romanorum in filiis educandis disciplinam, nempe virtutem bellicam 1—16, virtutem civilem 17—24, pietatem erga deos 25—32. Z.)

METRUM UT IN PRIMA.

ANGUSTAM amice pauperiem pati
 Robustus acri militia puer
 Condicat, et Parthos feroces
 Vexet eques metuendus hasta,

4

43 Delinit *edd. omn. sec. xv. it. MS. Gott. et coll. Sax. G. Delenit ed. Ven. Lamb. Jani Falernæ edd. Ven. Glar.*—48 Onerosiores *conj. Bentl.*

ODE II.

1 Amice *coll. Sax. Brod. edit. omn. S. xv. Ro. Steph. Talb. Amici Bentl. it. edd. Ven. Glar. Lamb.*

Mihi frequens redemptor est, qui unus ipse multas adducit operas. G.

40 *Post Equitem*; festivissimus Iconismus hic est. B. Juvat hanc imaginem, si curam, ut personam, lugubri fordidoque habitu cogites. G. Cf. supra II. 16. 21.

41 *Phrygius lapis, Synadicus*: In Synada enim Phrygia civitate marmora ista caduntur. Vet. Schol. Erant rubris maculis. Torrentius.

42 *Sidere clarior*; h. e. *Quavis clarior*. Vet. Schol. Cruq.

43 Optimi Codd. *delinit non delenit*. Sic et Vet. Schol. Cruq.

44 Bentleius pro *Achæmeniumque*, de suo posuit *Achæmeniumque*, cum parum interfit. Videtur mihi *Achæmeniumque* ἁνακαρίδης dici pro nec *Achæmenium*.

Costum, Unguentum Costinum quod et Nardinum.

45 *Invidendis postibus, ambitiosus januis. Nec vorios inbiant pulcra tēstidine postes*. Vet. Schol. Nam testudine etiam januarum postes ornabant lauti.

46 *Moliar; exstruam*. Vet. Schol. *Moliri- que arcem*. Virgil.

48 *Operosiores, laboriosiores*. Vet. Schol.

ODE II.

1 Idem Latinis *Amice pati*, quod Græcis φίλος φίλων, h. e. *æquo animo ferre*: id enim φίλον est quo contenti esse possumus. Omnes MSS. Torrentii et Cruquii habebant *amice*, non *amici*, uti Vulgati Codices: Sic etiam legit Stephanus et Lubianus una cum Veneta Edi-

Vitamque sub divo, et trepidis agat
In rebus: illum ex mœnibus hosticis

Matrona bellantis tyranni

Prospiciens, et adulta virgo,
Sufpiret; Eheu! ne rudis agminum
Sponsus laceffat regius asperum

Tactu leonem, quem cruenta

Per medias rapit ira cædes.

DULCE et decorum est pro patria mori.

Mors et fugacem persequitur virum,

Nec parcat imbellis juventæ

Poplitibus timidove tergo.

Virtus, repulfæ nefcia fordidæ,

Intaminatis fulget honoribus:

Nec fumit aut ponit fecûres

Arbitrio popularis auræ.

marriageable daughter
his... ..

10

15

20

5 Dio *Ven. Glar.*—14 *Conseq. conj. Bentl.*
natis *Gibbonius e vet. cod.*

Prosequitur *codd. ap. Bentl.*—18 *Incontami-*

tionem. B. Cum tanto confectu legatur *amicis*; cum longam ultimam postulet carminis ratio; cum pulcherrima ab adverbio, et Græcis familiaris, exoritur sententia: merito *amici* illud, quantumvis ipsum quoque non indignum Horatio, suis auctoribus relinquimus. G.

2 *Robustus*, h. e. cum *atate robustus est*, ac per hoc *adolefcens est*. Vet. Schol. Reposui autem *atate robustus* ex ingenio, cum editum esset, *ita robustus*. *Robusta atas* juxta *Ulpianum* XIV. *annorum*. *Torrentius*. B. Corpore robustus factus. Z.

4 Bene *Vexet* dicturus *basia*. Vexatio enim irritatio quædam molesta et inquieta est.

5 Meliores libri habent *sub Divo*, non *sub Dio*, quod supra etiam monuimus.

6 *Illum ex Mœnibus*; pulcherrima *Enargia hæc*, opportune atque e re conficta fabella.

Vetustæ *hosticis* pro hostilibus, quod jam monuimus.

8 *Prospiciens*, e muris scilicet, vel aliqua fenestra.

9 Bene *Sufpiret*, nam *Eheu!* suspirium est.

B. *Rudis agm.* imperitus rei militaria. Z.

10 *Sponsus*, Regiæ puellæ amatus.

Asperum tactu: qui tactus asperatur. Vet.

Schol. h. e. Quem neque tangere consultum foret.

13 Imitatus est hoc versu *Tyrtæum*, cujus hoc *Distichon* existat:

Τυρτάκειος γὰρ πάλιν ἐπὶ προμάχοισι ποιεῖται
"Ἄδὲ' ἀγαθὸν περὶ ἧ πύργιδι μαρτυρούμενον.

Et in sequenti *Simonidem*, ut adnotavit *Cræquius*:

Ὁ ὕ αὖ θάνατος ταχὺ ἐπὶ φύρμαχον.

"*Επιχί*, sic recte *Bentleius* pro *ἰσχυί*.

14 *Bentleius* ex conjectura posuit *consequitur*, quo responderet *ἔπ' ἰσχυί*. Alii judicant; ego sto contra. B. *Quem persequitur*, h. e. cupide et constanter sequitur mors, illum sine dubio *consequitur* etiam *asssequiturque*. Igitur consensu omnium librorum non debet præferri conjectura quantumvis elegans. G.

16 Vet. Schol. cum bonæ notæ MSS. habebant *Timidove*, non *Timidoque*, quod et ego probō.

17 *Nefcia fordida*; *Cato virtutis suæ conscius corruptum populi judicium contempsit*. Vet. Schol. Imo, *qua die repulsus fuit, pila lussit*. Seneca, citante *Torrentio*.

17 et 18 *In-Contaminatis*, diviso inter duo versus vocabulo ideo fere magis placet *Bentleio*, quod *intaminata* in V. Gl. exponitur *μωσθία*: ut *intaminatus* sit velut *infucatus*: et quod *incontaminatus* *Varronem* quoque et *Livium* auctores habet. *Incontaminatis* habet etiam liber L. Bos. G. *Virtus*, studium recti et honesti, quod, spretis honoribus vulgaribus et re-

Virtus, recludens immeritis mori *embarras*
 Cœlum, negatâ tentat iter viâ; *bya may demiel t. d. d.*

Cœtusque vulgares et udam

Spernit humum fugiente penna.

Est et fideli tuta silentio

Merces. Vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcanæ, sub îdem

Sit trabibus, fragilemve mecum

Solvat phaselum. Sæpe Diespiter

Neglectus incesto addidit integrum :

Raro antecedentem scelestum

Deferuit pede Pœna claudo.

27 Vulgavit Brod.—29 Pro phaselum cum Bentl. et Jan. e codd. formationem Græcam recepi. Z.

bus iis, quæ vulgus magnificat, virtutem et sapientiam sequitur veram. Z.

18 *Intaminatis*, h. e. pollutis vulgi manibus non tactis: nam *contaminare* (teste Donato) est rem aliquam inquinatis manibus tractare.

19 *Nec sumit, aut ponit; in se habet honorem.* Vet. Schol. *Quia non est Consul unius anni, ut alibi ad Lollium.*

20 *Auram* nominat, quippe rem mutabilem et incertam. Sapiens vero juxta Stoicos perpetuo magistraturæ fungitur.

22 *Negata via; inconsectum per iter.* Vet. Schol. h. e. Ipsa viam vel facit, vel invenit.

23 *Cætus vulgares*, indocti vulgi confortis nominat.

Udam humum posuit pro pollutam et sordidam. Gloriæ enim securus est qui secum habitat. B. Hæc ultima Baxteri non assequor: ne quis, cui idem accidat, se solum infelicem putet. G. Fortis et excellens animus despicit res humanas et appetit ardua et honesta. Z.

25 Græcis acute dicitur, *ἡσυχίας ἀσφαλῆς ἡ μωρίας*, h. e. *Silentii tuta merces.* Taciturnitas enim mercedem suam secum habet.

26 *Ἐν Ἶδου* dicitur *vetabo*, significat enim fe istos pro pœstibus habere.

Mysteria Cereris olim pro maximis et sanctissimis habebantur. Ceres Terra mater luge-

bat Proserpinam filiam a Plutonis raptam. h. e. Lunam abientem et apud inferos morantem. B. Docet nos Harduinus, hæc pertinere ad sacrificium missæ: in quo disciplinam arcani adhuc viguisse Seculo XIII. nesciebamus. G.

27 *Sub iisdem tr. sub eodem testo.* Z.

29 *Phaselus*, Ægyptiis fluviale navigium phaseli leguminis forma, et sicilis, auctore Juvenale. *Phaselus velox et oblonga navis.* Vet. Schol. Bentleio placet declinatione Græca dici *Phaselon*, auctoritate quorundam Codicum. Parum tamen refert, cum Horatius non semper affectet declinare Græce. Ego igitur *Phaselum* servo.

30 *Neglectus, contemptus.* Vet. Schol. Sic Od. 2. Lib. I. *Neglectum genus et nepotes.*

Incestus est qui sacra polluit, vel non caste adit: adeoque impurus atque impius.

31 *Raro antecedentem; hoc proximum est illi quod dicitur; deos iratos pedes lanæos habere.* Vet. Schol. *Lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira, tarditateque supplicii gravitate compensat.* Val. Maximus, citante Mancinello.

32 *Bene deferuit dicitur claudo.* Deferimus, vel relinquimus quod persequendo assequi non valeamus. Est autem Pœna pro Nemese, vel Furia, quæ Græcis Πωνή est.

ODE III.

Pulcherrima Dilogia declarat Divum Augustum ob justitiam invidiamque animi magnitudinem in deorum numerum receptum, et contra M. Antonium perfidia et muliebri molitie infamem Diis invisum periisse: Quin et Deos universos, consopito jam civili bello, consensisse ad stabilendum Romanorum imperium. B. (Tau. Faber Epist. 2. 43. conjicit, Horatium dehortari voluisse Augustum, ne exemplo Julii Cæsaris, de quo Sueto. c. 79. forte cogitaret de sede imperii Ilium transferenda. Massonus ait, laudari constantiam Augusti, qua is teste Dione 54. 6. p. 524. C. A. V. 733. ex Sicilia, unde in Asiam iter parabat, revocari se Romam ad turbas, occasione consularium comitorum ortas, non passus est. At nescio, an hic Justum et tenacem propositi virum se valde præstiterit Augustus: et quidni dicat Faber, talium turbarum pertæsum principem vel eo ipso tempore cogitare potuisse de sede imperii Ilium transferenda? Certe Fabri conjectura ingenio Horatii et judicio infinitum quantum honorificentior est, quam Dilogia Baxteri, et Massoni historia. Sed plane sui similis est Harduinus, qui somniat, a Pseudo-Horatio Sæculo xiii. hic fictam esse Prophetiam de Hierosolymis (cujus cives Quirites a קירק) post Babelicum excidium recidivis, et a Vespasiano denuo vastandis. G.) Laudatur constantia in re bona exemplo Pollucis, Herculis, Augusti, Bacchi, Quirini, et imprimis Junonis de Troja nunquam reparanda, sed imperio Romano amplexificando. Nec negaverim, poëtam videri voluisse cavere, ne, ut Julius Cæsar, de sede imperii Ilium transferenda cogitaret Augustus. Z.

METRUM UT IN PRIORE.

JUSTUM et tenacem propositi virum
 Non civium ardor prava jubentium,
 Non vultus instantis tyranni
 Mente quatit solidâ, neque Auster
 Dux inquieti turbidus Adriæ,
 Nec fulminantis magna Jovis manus:
 Si fractus illabatur orbis,
 Impavidum ferient ruinæ.

5

1 Ac tenacem Cuv. San. et Jan.—6 Magna manus Jovis Bentl. et Jan.

1 Non animadverterunt interpretes, a verbo *Justum* totius Odes intellectum pendere. Injurius est Ludovicus Desprez, cum dicat *Vatum in hac Ode cæco impetu ferri*. B. Ego puto non *justitiam* modo, sed fortitudinem *propositi tenacem*, vel Augusti, si ita placet, vel cujuscunque Herois, laudari. G.

2 Proprie *Jubere* de plebe Romana dicebatur cum more majorum postulabat quid fieri.

3 *Vultus, Severitas*. Vet. Schol. h. e. truculentus vultus. Unde *vultuosi* qui vultu terrent;

qualis Antonius, qui *Audacis* nomen amabat: verecunde tamen et teste hunc ubique percussit.

4 Bene *quatit* subjæcturus *solida*. *Mens est animi propositum vel consilium*. Vet. Schol. *Si te propositi nondum pudet, atque eadem est mens*. Juvenal. B. *Solidus*, firma.

5 In *Adria Actiaca* pugna committebatur.

6 *Bentleius* magni fecit de *magna Jovis manus* reponere *magna manus Jovis*, auctoritate tantum Venetæ Editionis: Atque hæc appo-

Hac arte Pollux et vagus Hercules

Enifus, arces attigit igneas ;

10

Quos inter Augustus recumbens

Purpureo bibit ore nectar.

Hac te merentem, Bacche pater, tuæ

Vexere tigres, indocili jugum

Collo trahentes : hac Quirinus

15

Martis equis Acheronta fugit ;

Gratum elocuta consiliantibus

Junone Divis : Ilium, Ilium

Fatalis incestusque iudex,

Et mulier peregrina vertit

20

In pulverem, ex quo destituit Deos *de p. au. de cl.*

Mercede pactâ Laomedon, mihi

Castæque damnatum Minervæ

Cum populo et duce fraudulentò.

10 Enifus *Brod.* Enifus *ex MSS. etiam Bentl.* Innifus, innixus *al.* Invisus *Zar.* Innixus *Ven. Glar. Lamb.*—12 Bibet *etiam Brod.*—23 Damnatum *malit. B.*

nit, "Pauca a natura datum est habere auri rem." Certe auri mæz prior lectio magis placet; verum ea minus fortasse docta est.

7 *Orbem* jam cælum vocat, quod veteres Græci ex solido ære vel etiam ex lapidibus (uti Anaxagoras) constituisse stolidè credebant: Contra Orientales ex panno factum putabant: nam pro tentorio vel conopeo habebant, quod apud eos, præsertim antiquissimis temporibus, summum erat. Allusit etiam ad Græcorum Proverbium, *Τί σὶ ἐργασίον ἔπαιον*, h. e. *Quid si cælum ruat.* *Erasm.* et *Mancinell. Vet. Schol.* bene notat *Ἀνάβασις*, vel gradationem a populo ad Jovem et cælum.

9 Docte Donatus *artem a Græco Ἀειρή* deducit, quod virtus est: Est enim *ἀειρή* ab *ἄϊρη*, *masculus*, ut virtus a viro.

Notum est *Pollucem* cum fratre *Castore* et *Hercule* tyrannos, atque alia monstra contulisse.

10 Cum alii *Codd.* habeant *Innixus*, plures *Inifus*, nonnulli etiam *Enifus*, nos cum elegantissimo viro *Jac. Cruquio* *Enifus* maluimus. *Vix mane recentes Enituntur equi.* *Ovid. Met. 2. 64.* de Solis equis. Bene igitur subjecit *Attigit*.

12 *Apagè* miniatula deorum ora, cum confect nectar fuisse rubro colore.

Ῥόδον ὁς γίνωσκω Νίκτρας

Ἐμπίρην. Anacreon. B.

Purpureum *scilicet* pulchrum, floridi et vegeti coloris. Omnem coloris pulchritudinem notat: ipsi

colores purpurei nostro *Car. 4. 1. 10.* Pulchre laudavit cum *Simonide* *Catullum 46.* de *Acme*, *Bentleia.* Ceterum quod *bibet* malint quidam pro *bibit*, auferunt poetæ suam gratiam, qui *presentem Deum* veneratur Augustum (v. *Epist. 2. 1. pr.*) et forte respicit ad cœnam similem illi *ἑδωκασίην*, ubi Augustus inter duodecim Deos pro *Apolline* accubuit *Sueto. 70.* Sic responsum etiam *Harduino*, qui putat, de vivo Augusto ista dici non potuisse. G.

13 *Bacchus* et *Quirinus* *Legumlatores* et *avilivis vitæ auctores* fuerunt.

16 *Martis equis*, h. e. *quadrigis Martis cœlum conscendit: Quirinum in honorem Augusti laudat.* *Vet. Schol.* Pulcherrimo *Episodio* reliqua exsequitur. B. Ne *episodium* quidem est, sed argumentum princeps, si valeat sententia *Fabri*, in *lemmate* proposita: quæ potest vera esse, si vel *joco* incidit mentio vel in tali cœna *ἑδωκασίην*, de sede imperii transferenda in veterem patriam *Juliorum*. Non novit *poetas*, si quis opus esse putet ad magnum et pulchrum carmen magna et seria occasione vel argumento. Quid si in illa cœna, ubi *Apollo* fuit, Augustus, *Juno* fuerit *Livia*: quid si similem *miuum* egerint? *conf. Virg. Æn. 12. 791—842.* Ceterum pro *Martis equis* *Barth. Adv. 39. 9.* e *MS.* profert *Patriis*. Pulchre sane. Quid si *Martis* *glossa* est? G.

17 *Consiliantibus; Consilium habentibus diis de recipiendo Romulo in numerum deorum.* *Vet. Sch.*

Jam nec Lacænae splendet adulteræ
Famofus hospes, nec Priami domus

25

Perjura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit ;

Noftrisque ductum feditionibus
Bellum refedit. Protinus et graves
Iras, et invifum nepotem,

30

Troica quem peperit facerdos,
Marti redonabo. Illum ego lucidas
Inire fedes, ducere nectaris

Succos, et adfcribi quietis

35

Ordinibus patiar deorum.

Dum longus inter sæviat Ilion
Romanque pontus, qualibet exfules
In parte regnanto beati :

Dum Priami Paridifque buſto

40

Infultet armentum, et catulos feræ
Celent inultæ ; ſtet Capitolium

30 Protenus Jan.—32 Troia Bentl. e conj. Heinſ.—34 Difcere pro ducere MSS. ap. Bentl. recepit Jan.

18 Ilion; Ilion; Amara recordatio.

19 Fatalis ob Caſſandrea vaticinium et quod obſcœna. Antonium obſcure ſignificat. B. Auctor exitii ob fatum. Z.

20 Mulier peregrina, Helena et Cleopatra. Vid. quæ ſupra diximus Ode 15. Lib. I. Notum eſt peregrinas fuiſſe veteribus infames. B. Cleopatrae hic nihil videri eſſe negotii, jam indicatum eſt. Hoſpitam vocavit, Hæm, Helenam etiam l. 15. 2. G.

21 Deſtituit deos; Laomedon pro murorum Troje perſeſione non ſolverat votum numinibus promiſſum. Vet. Schol. Tangit infidam Antonii Triumviri amicitiam; quam Suetonius dicit, Semper fuiſſe dubiam et reconciliationibus variis male ſocillatam.

23 Damnatum, Deſtinatum ad perdendum. Vet. Schol. Bene caſſe, quia inceſtus judex dixerat. Idem.

25 Splendet, pretioſa veſte. Hinc Cornelio Celſo Splendida perſona, pro fortunato dicitur.

28 Opibus pro auxiliis ponuntur, ut in Fer opem. Vet. Schol. Hæctorem dicit Brutum.

29 Ductum ſeditionibus; hoc etiam Dilogus de bello inter Triumvros.

30 Reficit quod ſubſidit. Protinus, debinc. Vet. Schol. h. e. in poſterum, quaſi perro tempus.

32 Magni non eſt quod Bentleius malit Troia ſacerdos, quam Troica. Græca Adjectiva in nos raro placent illi, puto quod auri ſuæ præcipue fidem habeat.

33 Redonabo, quia in cœlum patris quadrigis redit, ut ſuperius diximus. Servus in cœlum redas. B. Redonabo, ut recipere illum velut poſtliminio in cœlum poſſit: nepotem vocat Romulum, quatenus Mars eſt ipſius Junonis filius: invifum vero, quatenus eſt e ſtirpe Veneris per Æneam. G.

34 Difcere illud Bentleianum dulce eſt, novum cœlitem ſignificat, cui inſuetum nectar, &c. G.

35 Bene Adſcribi et Ordines, tanquam de Senatu alicujus Reipublicæ. Græcæ enim Reipublicæ Jovem credidere regnaſſe in Republica; atque hæc prima Polytheiſmi origo fuiſſe videtur.

Quietis; Philoſophi Epicurei hanc beatitudinem diis dederunt, qua eos otioſos eſſe et nihil curare, nec alicujus rei ſolicitudo teneri dicant, ſemel mundo lege diſpoſito. Vet. Schol. Cruq. Non prorfus valedicit Epicuro. B. Quin neque Stoicam diſciplinam dedecet quietas ſedes aſſignare Diis: quod pulchre oſtendit meus Carpzovius in diſſ. de quiete Dei. G.

37 Dum conditionem ponit, ſub qua pati ve-

Fulgens, triumphatîque possit
 Roma ferox dare jura Medis.
 Horrenda late nomen in ultimas 45
 Extendat oras, qua medius liquor
 Secernit Europen ab Afro,
 Qua tumidus rigat arva Nilus :
 Aurum inreptum, et sic, melius fitum, *not. y. d. d. d. d. d.*
 Cum terra celat, spernere fortior, 50
 Quam cogere humanos in usus,
 Omne sacrum rapiente dextra.
 Quicumque mundo terminus obstitit, *bound.*
 Hunc tangat armis, visere gestiens
 Qua parte debacchentur ignes, 55
 Qua nebulæ pluviique rores.
 Séd bellicosus fata Quiritibus
 Hac lege dico, ne nimium pii,
 Rebusque fidentes, avitæ
 Testa velint reparare Trojæ, 60
 Trojæ renascens alite lugubri
 Fortuna tristi clade iterabitur,
 Ducente victrices catervas
 Conjuge me Jovis et foreore, 65

46 Extendit Brod.—49 Irreptum Ven. Glar. Lamb.—51 Jan. distinguit cogere, humanos in usus omne, &c.—53 Mundi recent.—54 Tanget Brod.

lit Trojanos exules rerum dominos esse: modo ne Ilium faciant denuo caput rerum; ne Romam transferant in Asiam. G.

39 *Regnante, ut sunt pro sint, Futurum pro Presenti.* Vet. Schol. Cruq.

42 *Stet;* Modo *Permissivo* dicit.

44 *Ferox,* bellicosa. Z.

49 *Magis placet Inreptum* ex MSS. quam *irreptum*, quod tamen perinde est.

50 *Spernere fortior;* vult significare oportere eos ad stabiliendum imperium justitiam colere, quæ avaritiæ maxime contraria est. B. Roma fortior fuit, quam diu sprevit aurum, et ne nosse quidem ejus usum tanti putavit: nummus aureus Romæ primum cusus durante bello secundo Punico. G.

53 *Mundi obstitit* videtur nobis longe probabilior lectio, etsi placeat Bentleio *mundo*. Certe et torrida et frigida zona obstacula fuere exercitiis Romanorum. B. *Quicumque termi-*

ni orbis terrarum obstitit, i. e. objectus e regione, atque adeo subjectus est *mundo*, i. cælo, et cuicumque ejus parti. Descriptio orbis terrarum, quem imperio, certe metu suo complexi sunt Romani. Qui *mundi* dederunt, (Lambino auctore) in *mundum* acceperunt pro orbe nostro habitabili. G.

58 *Nimium pii;* fuere sane Romani in Iliensibus semper pii, eorumque urbem a C. Fimbria in bello Mithridatico deletam recondidere. *Fabulam de transferenda ab Augusto Ilium imperio* (ut eruditi viri Petri Rodellii verbis utar) e cerebello suo commentus est Tanaquillus Faber, quod legerit apud Suetonium in divi Julii vita, *Famam perccebnisse eum vel Alexandriam, vel Ilium migraturum.* Quid hoc ad Augustum? Antonius erat qui accepta in matrimonium Cleopatra Orientis ambiebat imperium. Bene sane et convenienter Horatius, quo efficacius probet *atetnum* Junonis *velnus* jam sanatum, et

Ter si refurgat murus aeneus
Auctore Phœbo, ter pereat meis

65

Excifus Argivis, ter uxor

Capta virum puerosque ploret.

Non hæc jocosæ conveniunt lyræ.

Quo, Musa, tendis? desine pervicax

70

Referre sermones Deorum, et

Magna modis tenuare parvis.

66 Ductore MSS. etiam apud Bur. ad Virg. *Æn.* 5. 633. Structore conj. Bentl.—67 Excifus Lamb.—69 Hoc—conveniet MSS. apud Bentl. it. coll. Sax. it. prima editiones. Hæc—conveniet Lamb.

firmam cum Romanis pacem conciliatam, fingit iracundam et suspicacem deam cum illis pepigisse de non condendo Ilio. B. V. ad Argumentum.

60 *Veliut* modo pro *parent*.

61 *Alita lugubri*, forsitan bubone vel strige ululante.

62 *Fortuna pro opes* posuit. Magnas enim opes *Fortunam* dicimus.

66 *Auctore* modo pro conditore vel factore. B. Tanto aptius fuerit *auctoris* nomen, si non admovit manum, sed lyra sua commovit homi-

nes ad edificandum. Verum in hoc non conveniunt fabulae. Nec *ductore* non pulchrum est: nec *structore* damnaverim, nisi quod hoc soli conjecturæ debetur. G.

69 Bentleius edidit, auctoritate quorundam Codicum, *Non hoc jocosæ conveniet lyræ*, cum fateatur primas editiones habuisse *non hæc conveniunt*, quod vel prima facie verius apparet.

70 *Pervicax, licentior*; Vet. Schol. h. e. minus verecunda.

72 *Bene tenuare* dicitur *parvis*. — *Extenuare humilitate Lyrici carminis*. Vet. Schol.

ODE IV.

Compositio civilis bello Augustus cohortes suas per colonias jam distribuerat, atque otio et Musis sese dederat. Ostendit igitur Horatius tam leni et Musico ingenio nihil a tumultuante plebe metuendum; atque hoc exemplo suo firmat, qui eandem ob causam vel ab ipsis incunabulis in deorum immortalium tutela fuerat. Peragit tranquilla potestas, quod violenta nequit. (Dignumne Horatio, aut sano poeta alio, enthymema: Mihi cum infans essem, pepercerunt viperæ et ursi; ergo tibi, Cæsar, cives tui: quia utrique sumus in tutela Musarum? G.) (Argumentum simplicissimum et præstantissimum videtur esse hoc: Invocata Calliope, fingit se jam illam audire canentem. Illo igitur Musæ obsequio excitatus ostendit, poetam, qui sit Musis amicus, tutum esse. Hinc sese jam olim puerum adhuc tenerum a viperis et ursis esse liberatum; se vagari incolumem per loca quæcunque sibi placeant; se saluum ex acie rediisse; ab arbore non esse extinctum; in mari non periisse. Ergo tanto præsidio fretum, se non dubitare vel periculossima adire loca. Atque ipsum Augustum, finito bello, recreari Musis, quibus grata sint studia pacis: contra homines immanes et æviros furore suo perire, veluti Tüanas, Gygen, Orionem, Týyum et Perithoum. Z.)

METRUM UT IN PRIORE.

DESCENDE cælo, et dic age tibiâ
Regina longum Calliope melos;
Seu voce nunc mavis acutâ,
Seu fidibus citharavæ Phœbi.

4

4 Citharæque unus MS. ap. Bentl. et sic edidit Cun. San. Meru. et Jani.

1 Descende cælo; Theologi veteres qui cælum canere docebant, singulis Musis suos orbes tribuebant. Jac. Cruquius ex Macrobio. Pythagorici enim omnia numeris constare crediderunt cum veteribus Ægyptiis.

Dic age: Alcmanem expressit, qui sic ordiebatur, Μῶς ἄγε καλλιόπῃ δίνυται Δίῃ. Idem vir doctus.

2 Reginas et reges dicunt Romani non modo qui rerum potiuntur, sed qui regio sunt genere. Tanto magis Musæ Jovis filix hoc nomen convenit. Calliopæ principatum Musarum assignat Heliodus Theog. 79. et regibus dat comitem. G.

3 Acuta, liquida. Vet. Schol.

4 Fidibus modo pro lyra posuit. Phæbus invenit citharam, ut Mercurius lyram. Torrentius. Credo citharæ non fuisse nerveas fiduculas. Erat autem cithara deltoidei fere forma. B. Forte difficile est indicare discrimen inter tibiâ, vocem acutam, fides, ac citharam Phæbi. Non capit hic locus longam disputationem. Rogat Horatius Calliopen, ut ex omni parte adjuvet carmen, quod meditatur: tibiâ præcincte et incitante

animum; voce humana, quæ verba pulchre enunciet: fidibus, quæ suaviter accinant. Nempe fides ac citharam Phæbi jungo, ut sit res eadem. Ipse noster supra l. 21. 12. fratrem lyram tribuit humero Phœbi. Testudinem s. chelyn, Lyram, ac Citharam promiscue de eadem re; nominatim de Apollinis et Mercurii organo dici, liquidissime mihi constat. Utrumque nomen conjungit Diod. Sic. 5. 75. ubi dicit, Mercurium τὴν ἀπὸ χελώνος λύραν ἰσνοῦσαι, ac statim appellat κίθαραν. Macrob. Sat. 1. 19. distinguit Dei utriusque lyram, sed numero tantum chordarum, quæ quatuor sint in Mercurii lyra, in Apollinis autem septem. Sed neque hoc perpetuum. Fila metallica a musicis antiquis chordarum loco adhibita, non invenio: neque rationem digitorum admotione comprimendi chordas ad subjectum canonem, ut breviores fiant, quod fit in cithara hodierna, &c. Ipsi veteres denique discrimen inter ve et que non videntur semper observasse: adeo ut ex hoc loco nihil putem effici, neque ut eadem res sit cithara Phæbi et fides, neque ut diversa, sive citharavæ legas, sive citharæque. G.

Auditis? an me ludit amabilis
 Infania? audire et videor pios
 Errare per lucos, amcenæ
 Quos et aquæ subeunt et auræ,
 Me fabulosæ Vulture in Appulo,
 Nutricis extrâ limen Apuliæ,
 Ludo fatigatumque fomno,
 Fronde novâ puerum palumbes
 Texere; mirum quod foret omnibus,
 Quicumque celsæ nidum Acheronticæ,
 Saltusque Bantinos, et arvum
 Pingue tenent humilis Ferenti,
 Ut tuto ab atris corpore viperis
 Dormirem et ursis; ut premerer sacra
 Lauroque collatâque myrto,
 Non fine Dis animosus infans.

ilomed. 3. 3. 3.

10.

15

20

6 Piorum edit. Lond. 1749 pro pios sine causa idonea.—10 Nutricis MS. unus alterque apud Lambi. Crug. Torr. et Bentl. it. collat. Sax. tum MS. G. et Brod. Zar. Flor. 1482. Ven. 1486. Loeb. Ascens. 1519. Sed altricis MSS. reliqui omnes Mediol. 1477, 1486, et 1502. Ven. Pincii. etiam Lambi. Crug. Torr. qui magis probant nutricis: et Bentl. qui conjicit, Nutricis extra limina sedulæ. Sed Apulliz ed. Lamb.—14 Acheronticæ ed. Glar.—15 Batinos ed. Veg. Glar.—16 Ferenti ed. Jani.

5 Auditis? Apoptrophe ad sodales. Tanquam venerit invocata, inquit Vet. Schol.

Amabilis infania; Error mentis, sive Enthusiasmus.

6 Pios modo pro sanctos et castos. Notum est Lucos fuisse terrestrium deorum templa, præsertim primis temporibus.

9 Palumbes jam fabulosa dicuntur, quia multa de iis fabulantur Poetæ. Lambin. Erant etiam Veneri dicata. Mancinellus.

—Simul et Garganus et arva

Vulturis et calidi lucent buxeta Matini.

Lucan. 9. 184. citante Landino.

10 Qui Apuliam pro regionis nomine accepit, facili negotio Nutricis in Altricis mutavit. Siquidem ut Plinius tradit altrix patria dicitur. Nos cum Torrentio, Cruquio, Mancinello, Ascensio Badio, quibusdam optimæ notæ MSS. omnibusque veteribus Scholiastis auctacter Nutricis reposuimus. Quid enim Vulture in Appulo extra limen Apulia? Mire se torquet Ludovicus Desprez et aliquem sensum tandem eliciat. Potest etiam Apulia esse nomen adjectivum, ut sit Nutrix Apulia, ut apud Gellium Terra Græcia: atque hoc rectius videtur. Certo

frustra se torquent Interpretes, atque ipse magnus Bentleius. B. Apulus, Apulia habent ab initio tres deinceps Syllabas breves. Poetæ cum prima producta volunt uti, p̄ geminant: secundam producunt vel liquidæ l̄ beneficio, vel quod in Græco est diphthongus. Porro Nutricis et Altricis vel mulierculam notare potest vel patriam. Patriam intelligo, quam hic accurate per octo versiculos velut depingere voluit Horatius, et corrigere dubitationem suam, quam posuerat aliquot annis ante Sat. 2. 1. 34. sq. qui ipse quoque locus docet, solitum poetam nostrum excurrere in descriptionem patriæ suæ. Vultur mons Apuliæ contribuitur, sed illa pars qua ludebat Horatius, in ipso fine regionis erat, ut extra illum obdormiverit. Accuset poetam et poetas, qui volet. Hæc descriptio et pictura loci natalis profecto Horatiana, est et poetica. Et quis novit, quam de finibus disputationem hic decidere Flaccus voluerit. G.

11 Puto separandum esse particulam que a fatigatum. B. Vid. ad 2. 19. 28. Somno fatigatus, qui huic tyranno, mortis fratri, tandem succubuit: ut victus somno. G.

12 Nova, viridi. Vet. Schol. Sic ver novum dicitur.

Vester, Camœnæ, vester in arduos

Tollor Sabinos; seu mihi frigidum

Præneste, seu Tibur supinum,

Seu liquidæ placuere Baiæ.

Vestris amicum fontibus et choris,

25

Non me Philippis versa acies retro,

Devota non exstinxit arbor,

Nec Siculâ Palinurus undâ.

Utcunque mecum vos eritis, libens

Infanientem navita Bosporum

30

Tentabo, et arentes arenas

Littoris Assyrii viator.

Visam Britannos hospitibus feros,

Et lætum equino sanguine Concanum;

Visam pharëtratos Gelônos

35

Et Scythicum inviolatus amnem.

Vos Cæsarem altum, militiâ simul

Feflas cohortes abdidit oppidis,

31 Urentes quid. MSS. etiam Gott. et add.—38 Reddidit MSS. quidam et Zar. Flor. Ven. 1486. Ven. Pincii.

14 Nidum; imitatus est Ciceronem qui Ithacam afferrimis locis tanquam nidulum affixam dicit. Landinus.

Aberontia, Bantia et Ferentum oppida sunt Apuliz, Venusiz vicina.

16 Humilis; in valle sita. Vet. Schol.

18 Premierer, tegeter, defensorer. Vet. Schol. Sacra lauro; in omni futuro Poeta. Vet. Schol.

20 Non sine Diis; à Διῶν ἄριστ. Pindar. Erasmus.

Animesus; quia solitudinem nemoris non expaverat. Tanquam si numen sibi inesse velit. Vet. Schol.

21 Ostendit, se secessus illos frigidos æstate, hieme tepidos, querere non voluptatis, et ignobilis otii causa, sed ut cum Musis et in literis versari sine interpellatione possit. Forte causam dicit, cur non velit assiduus esse in domo vel Augusti vel Mæcenatis. Vid. Vita Suetonio tribui solita. Itaque vafre subijcit, quantum debeat Cæsari, quantum illi optet. G.

22 Frigidum; propter situm in vertice collia. B. Tollor, ascendo. Z.

23 Supinum; quia in ascensu montis est constituta. Vet. Schol.

24 Liquida; puri aeris. Vet. Schol.

27 Devota; excrucibilis. Vet. Sch. B. Cf. II. 13.

Bentleius mavult arbor, ut supra bonor: nollem litigari in nugis. Hoc ille tamen facit fuga sibili. B. Pro arbor recepi lectionem Lamb. Bentl. et Jan. Z.

28 Palinurus; ostendit se circa Palinurum promontorium periclitatum. Vet. Schol.

29 Utcunque, quandocunque, sed Scholiastes interpretatur ubicunque. Z.

30 Navitam hic pro navigante posuit. Vet. Schol.

33 Hospitibus feros; Britanni immolare hospites ferebantur. Vet. Schol. Hoc de Hibernis magis intelligendum. Sanctus Hieronymus scribit se duos Scotos (h. e. Hibernos) in Gallia vidisse humano cadavere vescentes. Nostra etiam tempestate superbissimi sunt in ea insula contra peregrinos, seque solos homines putantes, reliquos pro brutis pane bubent. Landinus. Mitius paulo Torrentius in Conterraneos meos: Nunc quoque erga externos non tam feri quam malevoli sunt, ut esse par est a reliquo orbe divisis.

34 Concani, Scythico gens. Torrent. Erant et Cantabri horum, ut fertur, coloni. B. Sil. 3. 361. Cornipedis sussa satiaris, Concano, vena. G.

Finire quærentem labores,
 Pierio recreatis antro.
 Vos lene consilium et datis, et dato
 Gaudetis, almæ. Scimus, ut impios
 Titanas immanemque turmam
 Fulmine sustulerit caduco,
 Qui terram inertem, qui mare temperat
 Ventosum, et urbes, regnaque tristia,
 Divosque mortalesque turbas
 Imperio regit unus æquo.

40

45

43 Turbam *et. etiam* Brod.—44 Caduco *omnes*. Corusco *conj.* Bentl. Acuto *conj.* Cui.
 —46 Pro urbes, umbras *conj.* Bentl. orbis *conj.* Cui.

35 *Colonus*; *Alanus* dicit ut ego sentio.
 36 *Scythicum amnem Tanaim* dicit; Vet. Schol.
 B. Et amnis ponitur pro accolis amnis, h. e. Scythia. Z.
Inviolatus, intactus Musarum tuitione. Vet. Schol.

37 *Altum*; *magnum*. Vet. Schol. Interpretes Callus ridicule *Alumnus* posuit.
 38 *Fessus*, quod suspicabatur Bentleius, et, contra omnium librorum fidem, recepit Cuningamus, parum aulicum, parum Horatio dignum mihi videtur. DI, heroës, Augustus non *fatigantur*, non *fatiscunt* ut *fessi* dicantur: sed beneficium est, liberale est, *fessas cohortes* quieti reddere. G.

Abdidit; interius recondidit. Vet. Schol. Ad Emphasis posuit; significat enim exercitum e conspectu summotum adeoque latere. Miror potuisse placere Bentleio *reddidit oppidis* pro *abdidit*, auctoritate minus notorum Librorum. B.

Sed placet etiam *reddidit*: dimissi enim milites redeunt in oppida quisque sua. *Abdidit* intelligam, qui sub signis tenentur præsidii causa in oppidis. G.

40 *Pierio antro*: *Cæsarem studiosum fuisse Poeticæ ostendit*. Vet. Schol. *Poeticam summationem attingit*. Suetonius.

Bene Antro de Nymphis.

41 *Lene ad philosophia moderationem dicit*. Vet. Schol. In *consilium* duæ vocales eliduntur. B. Potius i ante um fit consonans, ut *sil* fiat Syllaba positione longa: sic *principium* 3. 6. 6. G.

42 *Alma*; *Sancta*. Vet. Schol. Cruq. *Alma*, antiqua vox, Phrygius et Syris *Amma* mater est et cubitus, *Ægyptiis Ammon* Jupiter, h. e. *Pater*: hinc Latinis *Almus*, et *alma* pro venerabili et sancto: *alumnus* item et *alumna* active fumuntur interdum.

Sicinus ut impius; ostendit vires sine prudentia

non solum vanas esse, sed etiam adversas sibi. Vet. Schol. Fidenter posuit *scimus* ut ostendat nihil Augusto a plebe verendum. Ignoravit vir doctus Ludovicus Desprez candidum et liberale Horatii ingenium, cum hæc de Bruto et Cassio interpretatus est.

44 *Sustulerit, h. e.* nullo patre negotio confecit; *Emphaticos*.

Bentleius de suo reposuit *torusco* pro *caduco*. Equidem existimo *caduco* meliorem habere Iconismum, quam *corusco*. Neque sane necesse est, ut *caducum* semper significet, quod ex infirmitate sua cadit, quod ille autumat. B. Novator Moratius felix *caducum* dixit, quod cadit, etiam cum magno impetu et vi nocendi, ut arborem istam, de qua 2. 13. 11. quam profecto ibi non *caducum* dixit, quod putrida esset, et in ruinam prona; sed quatenus in ipsum irruerat. Sic Ovid. ex Ponto 2. 7. 39. *Caducis Percussu crebro saxa cœvantur aquis*. Et Am. 3. 6. 91. *Rivis caducis collectus torrens*. Quæ non ad casum inanem ac debilem, sed ad vim efficiendi referuntur. *Fulmina* autem *cadere* dicuntur etiam cum feriunt. Ut Ovid. Epist. 7. 72. *Quaque cadunt, in te fulmina missa putes*. Et Faist. 3. 287. *Non alias missi cecidere frequentius ignes*. Sen. Q. N. 2. 24. *Fulmen cædit*, id est, descendit, *eadem necessitate qua excutitur* versus alta. Etiam Plin. 2. 52. *Decidere et cadere* de fulmine dicitur. Et de eadem re Val. Fl. 1. 623. *Corusca Ante ratem cecidere facer*. G.

45 *Inertem*, immobilem, brutam, seu, ut verbis Schol. utar, quæ jacet semper, nec agitur aut fertur motu. Z.

46 Bentleius satis probabili ratione de *urbes*, fecit et *umbras*. Quid enim hic facit et *urbes*, cum postea sequatur *mortalesque turbas*, quibus *urbes* contineri necesse est. *Umbras* autem modo figuratum est pro *Inferis*. Hoc ostendit

Magnum illa terrorem intulerat Jovi
 Fidens juvenus, horrida brachiis, 50
 Fratresque tendentes opaco
 Pelion imposuisse Olympo.
 Sed quid Typhoëus, et validus Mimas,
 Aut quid minaci-Porphyrion statu,
 Quid Rhœtus, evulsisque truncis 55
 Enceladus jaculator audax,
 Contra sonantem Palladis ægida
 Possent ruentes? Hinc avidus stetit
 Vulcanus; hinc matrona Juno, et
 Nunquam humeris positurus arcum, 60
 Qui rore puro Castaliæ lavit
 Crines solutos, qui Lyciæ tenet
 Dumeta natalemque silvam,
 Delius et Patareus Apollo.
 Vis consilii expers mole ruit suâ. 65
 Vim temperatam Dî quoque provèhunt
 In majus; idem odere vires
 Omne nefas animo moventes.
 Testis mearum centimanus Gyges
 Sententiarum, notus et integræ 70
 Tentator Orion Dianæ,
 Virgineâ domitus sagittâ.

50 *Lambinus distinguit* Fidens, juvenus horrida, brachiis, &c. Sic etiam distinguit Scho-
 liaſtes, et Jani.—55 Rhœcus *al. Vid. Car. 2. 19. 23. Hic. Brad. Rethus.*—69 Gyas
Lamb.—70 *Ven. et Lamb. distinguunt post notus.*

dunt sequentia. B. *Urbes* hic cum mari *ventoso* videtur eodem epitheto conjunxisse poeta, ut indicaret non majores esse maris tempestates, quam fluctus civiles: utriusque moderatorem intercedere Jovem. Itaque in tanta constantia librorum de mutatione cogitare, nihil opus erat. G.

Regnaque tristia; h. e. Inferos per Euphemismum pro dira.

48 *Unus aquo*; commendat monarchiam Augusti.

51 *Tendentes*; Metaphora a dirigendo arcu. B. Mihi videtur, *tendentes* hic nihil aliud esse quam conantes, tendentes nervos. Virg. Georg. 1. 281. *Ter sunt conati imponere Pelio Offam. G.*

54 *Minaci*; in ipsa corporis altitudine *minia* quædam videntur esse et horror. Vet. Schol.

57 Vide Ode 15. Lib. I.

58 *Ruentes*; *inconsiderate venientes*. Vet. Sch. *Avidus*; sic Virgil. *Illicet ignis edax*. Landin. B. *Ut avidum mare* Car. 1. 28. 18. G.

61 *Castalia fons est in monte Parnasso*. Vet. Schol.

63 *Propter asperitatem loci dumeta dixit*. Vet. Schol.

64 *Patareus*: Trifyllabon pro Tetrasyllabo, a Patara Lyciæ oppido.

66 *Vim temperatam*; vult ad Augustum reverti. Vet Schol.

67 *Odere*; quia *exsecrabiles*. Vet. Schol.

68 *Moventes*; molientes.

Injecta monftris Terra dolet fuis,
Mœretque partus fulmine luridum

Miffos ad Orcum; nec perēdit

75

Impositam celer ignis Ætnam:

Incontinentis nec Tityi jecur

Relinquit ales, nequitiaē additus

Custos: amatorem trecentæ

Pirithoum cohibent catenæ.

80

ODE V.

Narrata præclara Attili Reguli historia offendit Augustum, instaurata veteri militari disciplina superiorum temporum negligentia collapsa, Rempublicam restituisse, imperiumque Romanum æquale ipsius Jovis imperio reddidisse. Siquidem ut ait Suetonius, disciplinam severissime rexii. (Laudatur Augustus, quod hujus virtute et nominis gloria factum erat, ut signa et captivi Crassiani a Parthis redderentur. Iftam vero captivitatem turpissimam esse et a moribus Romanorum abhorre, offendit Reguli consilio et exemplo. Z.)

METRUM UT PRIUS.

COELO tonantem credidimus Jovem

Regnare: præfens divus habebitur

Augustus, adjectis Britannis

Imperio, gravibusque Persis.

4

76 Ætne ed. Jani.

69 Gyges, ut 2. 17. 14. G.

71 Orion venator fuit, qui suprare conatus Dianam ejus sagittis occisus est. Vet. Schol.

73 Suis, ex se natis. Nam gigantes erant Terræ filii. Z.

74 Luridum, inferno colore fadatum. Vet. Sch. A liveo luror, et a luror luridus; plumbeus scilicet color.

76 Sub Ætna resupinus arenas Ejectat, flammamque fera vomit ore Typhæus. Sepe remoliri iulatur pondera terra, &c. Ovid. Met. 5. 352. G.

77 Tityus Latonam voluit suprare. Vet. Sch. B.

78 Nequitia add. custos, quia vultur semper observat jecur, sedem libidinis, et renascens exedit. Z.

80 Pirithous Proserpinam rapere tentavit. Vet. Schol. B. Conf. Car. 4. 6. extr. Crimen Pirithoi est Æn. 6. 397. pœna v. 601. G.

ODE V.

1 Tonantem; Leve argumentum et vulgare. — Per fulmina tantum Sciret adhuc solum calo regnare Tonantem. Lucan. citante Vet. Schol.

Credidimus; quod credimus plerumque falsum est, ut scite Donatus. Ergo si fama, inquit, tantum magnitudine deos credimus, quanto magis de Augusti divinitate credendum est, cujus virtutem et potentiam non audiri asserit, sed videri. Vet. Sch.

3 Cæsar Britannos et Parthos benevolentia tenuit. Torrent. B.

Ab hac de Britannis gloriatione suppositio- nis hoc carmen arguit Harduinus. Ingeniose

Milesne Crassi conjuge barbarâ

Turpis maritus vixit? et hostium

(Prô curia, inverſique mores!) *ſic ſona lo ſony courtois*

Conſenuit focerorum in arvis,

Sub rege Medo, Marſus et Appulus,

Anciliorum et nominis et togæ

Oblitus, æternæque Veſtæ,

Incolumi Jove et urbe Roma?

Hoc caverat mens provida Reguli,

Diffidentis conditionibus

Fœdis, et exemplo trahenti

Perniciem veniens in ævum;

Si non periret immiferabilis

Captiva pubes. Signa ego Punicis

Affixa delubris, et arma

Militibus ſine cæde, dixit,

10

15

20

8 Armis libri omnes: arvis conj. Fab. Heinf. Bentl. Cun. Sen.—10 Ancil. nominis sine et ed. Ven.—15 Sic etiam H. Stepb. Bentl. Cun. Maist. Talb. Sed trahentis MSS. et edd. nisi quod Ven. 1479 trahentibus. Bentl. conj. exempli trahentis.

Marcilius hanc divinationem poetæ interpretatur, *adjectis Britannis et Persu* i. postquam adjecerit. Sed credamus Straboni 4. p. 138. 44. et Dionii Cassio 53. p. 512. E, qui regulorum quorundam studiis et legationibus totam pæne insulam Augusto conciliatam narrant. Commode junguntur *Britanni Persu*, qui et ipsi non tam armis Augusti, quam metu armorum et majestate imperii ipsius ad signa reddenda adacti sunt. Romanum fuit triumphare etiam bello sine sanguine finito, ut de Liguribus apud Liv. 40. 38. G.

5 *Milesne Crassi*; *Dedecus Crassi commemorat ut plus Augustum faciat eminere.* Vet. Schol. Erat etiam Crassus Romanorum omnium potentissimus.

6 *Turpis maritus*; *justum matrimonium non erat nisi inter cives.* Torrent.

7 *Pro Curia!* *Exclamatio Diæ pœru.* Vet. Sch. Supplendum per Syllepsin *Pro Curia inverſa*: est enim *Προσπαρεσυσωσ*, vel *Præparatio*, ad ea quæ mox de Regulo Senatque Romano dicitur est. B. De illa Syllepsin vid. ad 2. 19. 28. G.

8 Nisi deesset auctoritas, forsitan probarem Bentleii emendationem *in arvis pro in armis.* Verum unde scire possimus nullos Crassi milites stipendia meruisse sub Parthorum Rege? B. *In armis focerorum* quomodo consenuisse di-

ci possint Romani milites, nemo docet: *arvis* una tantum lineola distat et parit sensum rei accommodatam: ignoscet, puto, ipse Flaccus huic mutationi: quin illam imperat v. 24. G.

9 *Sub rege Medo* ad Emphasin posuit; siquidem effeminati et molles erant Medi; contra *Marſi* et *Appuli* rustici et duri.

10 Audiamus animi causa Harduinum: *Anciliorum* fabula orta ex numo vetere Antonini Augusti Pii, in quo p̄cti sunt clypei duo cum subscriptione ANCILLA hac sententia, Augustes Narbonenses Clypeos Insignes Legaverunt Imperatori Antonino. Ex eo factum est, ut *ancilla* finxerint e cælo lapsa. Ergo impostor, qui hoc carmen affinxit Horatio. G.

Ancile posuit pro oraculo quod cum ancili datum est, ibi fore imperium ubi fuisset ancile. Landinus. *Ancilia* (teste Varrone) eadem forma erant qua et Thracum *Felteæ*, h. e. utrinque ancisa, ut *Crota* nostra vel etiam character quo vulgo octonarium numerum signamus. B. *Crota* Anglis *Crowe*, *Violon*, *Geige*. G.

Nomen pro bellica fama dixit.

Pro dignitate togam posuit. Vet. Schol.

11 *Æternus* *Veſtæ* ignis imperii æternitatem promittebat.

12 *Incolumi Jove*; supra ostendimus Ode 2. Lib. I. urbem Romanam fuisse in Jovis Capitolini tutela.

Derepta vidi : vidi ego civium

Retorta tergo brachia libero,

Portasque non claufas, et arva

Marte coli populata nostro.

ad dicitur

Auro repensus fcilicet acrior

25

Miles redibit : flagitio additis

Damnum. NEQUE amiffos colores

Lana refert medicata fucō :

Nec vera virtus, cum femel excidit,

Curat reponi deterioribus.

30

Si pugnat extricata densis

Cerva plagis, erit ille fortis,

Qui perfidis se credidit hostibus ;

Et Marte Pœnos proteret altero;

Qui lora reſtrictis lacertis

35

Senſit iners, timuitque mortem:

21 Derepta *Ver. et Glar.*—23 Cluſas *Jan.*—31 Sic *Glar.*—32 Illa *codd. ap. Jan.*—33 Reddidit *Brod.*—36 Timuitque mortem Hinc, unde vitam ſumeret aptius, Pacem et, *ſc.* Bentl. *conſ.* Hinc etiam *coll. Sen.* aptius quid. *MS.*

13 *Coverat, l. e. Providerat ne.* Vet. Schol. Bene igitur ſubjecit *provida*. B. *Coverat ne* quis vitam ex captivitate ſperaret, ſed potius pro libertate moreretur. *Schol. Z.*

15 Bene *Iambinus cum Gulielmo Cantero et Vet. Schol. Cruquiū, trabenti* poſuit pro *trabenti*. *Trabenti, h. e. traducendi.* B. *Trabit perniciem* morbus, *trabitur pari ſincera* contagione vitioſa, ab *ſtano* trahere, *ulcus* eſt. B.

16 *Veniens in æv. futurum in tempus.* *Sch. Z.*

17 *Immiferabilis modo pro Immiferata.*

20 *Sine cade, h. e. ſine commiſſione pugna.* Vet. Schol. magis tamen *ſine cade deripientium*, quod efficacius ad Romanam diſciplinam ſignificandam videtur.

24 Puto *Marte* pertinere ad utramque ſententiam: *vidi arva Marte noſtro*, a militibus noſtris, *populata, Marte noſtro*, ab iſdem militibus noſtris, jam captivis, *coli*: qua ratione firmantur quæ dicta ſunt ad v. 8. G.

25 Ironice dicitur *ſcilicet*.

26 *Flagitium*: crimen dignum flagris, vel ſumma turpitudine.

27 *Damnum* modo pro *ſuntu* dixit: nam *damnoſus*, impenſe prodigiſ dicitur.

28 *Fucus* herba marina eſt, qua tinctorum purpureum colorem imitabantur. Græcis *φύκος*, hic figurate pro quovis colore. B. *Notabile ſuum eſſe dicitur*, adhibitum ad hoc ip-

ſum, ut nobiliorem purpuram facilius combibat lana: diſputavi ea de re ad *Quinſil. 12. 10. 75. G.*

29 *Bene excidit dicitur reponi*: reponuntur enim ſtatuz quæ excidere ſedibus: bene etiam hæc de virtute tanquam dea.

30 *Deterior a bono, pejor a malo dicitur.* Vet. Schol. B. Hoc vult, credo, Schol. *deterius eſſe* minus bonum, *pejus* magis malum. G.

31 *Extricata*, expedita; Græci enim *επίχως* capillos dicunt. *Landin.* Erant enim *Trica* tendiculæ ex pillis factæ, quibus aucupes illaqueandis aſibus utebantur. B.—Senſus eſt: Si cervæ liberata e retibus pugnat contra canes; etiam iſ fortis erit, qui, &c. Z.

32 *Plagis* jam figurate pro retibus. *Plage enim proprie funes retium ſunt.* Vet. Schol.

33 *Bene perfidis* de Pœnis, unde Proverbi-um, *Punica fides*.

Ex propria conjectura *Bentleius* repoſuit *ſe dedit* pro *ſe credidit*; quod non erat opus. *Ejuſmodi Μισράηφης* uſitatiffima eſt. B.

Credidit videtur reſpicere ad *fidem*, cujus in tali deditioe ſolet fieri mentio: et vehementius eſt *credidit perfidis*. Sed noſter etiam 3. 27. 36. *crede te procella*: ubi nulla neque ſpes neque fides eſt. G.

34 *Proteret*, proculcabit.

36 *Timere mortem* crimen magnum miſiſis

Hic, unde vitam fumeret, infcius,
Pacem duello miscuit. O pudor!

O magna Carthago, probrosis
Altior Italix ruinis!

Fertur pudicæ conjugis osculum,
Parvosque natos, ut capitis minor, *she no longer a freeman*
Ab se removisse, et virilem

Torvus humi posuisse vultum;
Donec labantes consilio Patres

Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interque mœrentes amicos

Egregius properaret exsul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen

Dimovit obstantes propinquos,
Et populum reditus morantem,

40

45

50

38 Pacem et Bentl.—43 A se Ven. Glar. Lamb.—51 Pro propinq. amicos MSS. et edit. quæd. ap. Bentl.

Romani. Qui semel mortem timet super omnia, rem fortiter gerere non potest. Idem *sumere vitam* vult a fuga, quam *sumere* potius debebat a cæde hostis. G. *Iners*, ignavus.

37 Quid facit Bentleii *binc* pro *hic*, atque *aptius* pro *infcius*? quæ tamen ille editioni suæ inferuit ob raritatem Codicum ut puto. B. Sensus vulgatæ est: Hic miles cum ignoraret, vitam ac salutem esse retinendam fortiter pugnando, non ab hoste petendam, maluit in pace vivere quam bellum gerere. Z.

38 *Pacem duello miscuit*; qui *tangam in pace hostibus se credidit*. Vet. Schol.

39 *Magna Carthago* *ab accolis* vocabatur. Vet. Schol. Erat enim in Hispania altera Carthago hac minor. B. Male omisit Baxter verba seqq. *Sed hic eam poeta dedecore Romanorum majorem ait factam*. Z.

40 Bene *altior* subjecturus *ruinis*.

41 *Martia* illi nomen erat, auctore Silio.

42 Minuitur capite qui amissa libertate desinit esse in numero civium. Capitibus enim veteres numerabant, ut nos etiam hodie. Civium Romanorum capita censorum libris describebantur. *Indecorum duxit matronam Romanam servum, hoc est captivum, osculo dignum putare*. Vet. Schol.

43 Magni fecit Bentleius, auctoritate bonæ notæ Codicum reponere *Ab se* pro *A se*: quid refert scire an hoc recte fecerit?

44 *Torvus, terribiliter constans*. Vet. Schol. Cruq.

Humi posuisse, ne ad affectum vel aspectum traberetur. Vet. Schol.

45 Bene *labantes* adjecturus *firmaret*. Labantur enim qui pedibus non firme stant.

46 *Auctor* modo est primus consilii propositor.

47 *Mœrentes*; est *occultum* *Ave* *Sivus*, nam *mœrentibus* egregium *exsulem* opposuit. Vet. Schol. doctæ.

49 *Et* *si* ponitur *Atqui*, quasi dicat, quod dictum incredibile. Vir doctus Ludovicus Desprez existimat Regulum pia fraude usum, quod intellexisset sibi lentum venenum a Pœnis datum; atque hoc ex Aulo Gellio probare conatur. Cui quidem viro nihil amplius in præsens repono, nisi pias fraudes istas larvatis hujus sæculi moribus magis convenire, atque cum alieno loco Delphinum earum admonuisse. B. Atqui disertè habet Gell. 6. 4. ex Sempronio Tuditano. Utrum vera sint, et quæ de veneno Tuditanus, et quæ de crudeli supplicio ipse et Romani reliqui? ea alia est questio. Totum de supplicio confictum esse ad pingendam colore aliquo viduæ Reguli (fato suo Carthaginæ mortui) in Pœnos suæ custodiæ traditos crudelitatem, Diodoro Siculo et Palmerio Exercit. p. 152. credit merito etiam Wesselingius ad fragm. l. 24. p. 566. G.

Quam si clientum longa negotia
 Dijudicatá lite relinqueret,
 Tendens Venáfranos in agros,
 Aut Lacedæmonium Tarentum.

55

ODE VI.

AD ROMANOS.

Horatius lyra sua accinit Augusto deorum immortalium templis reficiendis, auspiciis veteribusque religionibus instaurandis, legique Juliae de adulteriis condenda intento. Ostendit absque his rempublicam stare non potuisse.

METRUM UT PRIUS.

DELICTA majorum immeritus lues,
 Romane, donec templa refeceris,
 Ædesque labentes deorum, et
 Fœda nigro simulacra fumo.
 Dis te mindrem quod geris, imperas!
 Hinc omne principium, huc refer exitum.
 Dî multa neglecti dederunt
 Hesperiae mala luætuosæ.

5

54 Reliquerat *Brod.*

ODE VI.

3 Labantes *Glar.*

51 Pulcherrima Enargia usus est in *Dimovit obstantes, &c.*

54 *Relinquant negotia*, qui relicta urbe ad rusticorum secessum se conferunt. B. Si reliquerat verum sit, revocat quasi memoriam Reguli, qualem se alias præbuit suis, pictura poetica. G.

56 *Lacedæmonium*, a Phalanto et Partheniis conditum. *Ad amanitatis exemplum delicifas posuit civitates.* Vet. Schol.

ODE VI.

1 *Delicta peccata* sunt ex incuria atque interpositis quibusdam intervallis admittenda: Charientissimo usus est: noluit enim dicere scelerata.

Immeritus; supple *quomodo*. Hoc ex tradita persuasione sumtum est, quia aiunt panas in posteros infantes sese differri, quas majores effugerint. Vet. Schol. Cruq.

2 Romanum nominando vehementius officii monet.

4 *Fæda fumo* 2. per nimiam vetustatem sordentia. Vet. Schol.

5 Veteres majores et minores dicebant quos hodie superiores et inferiores dicimus. Sic amicos in majores, h. e. patronos, et minores, h. e. clientes dividebant. B.—Sensus est: Si, f. quartus, Deos colis, imperium salvum est: a cultu Deorum rerum gerendam initium faciendum est, et ad Deos referendus exitus. Z.

6 In *Principium* duæ vocales eliduntur, ut supra Ode 4. in *Consilium*. Post *principium* etiam supple *erat*, vel *habes* ut Vet. Schol. *Augusto auspicio postquam incluta condita Roma est.* Ennius. B. Vid. ad 3. 4. 41. G.

Bene exitum pro continuationem ad finem usque, quia præmiserat *Principium*: Estque proverbiali Figura formatum.

Jam bis Monæses et Pacori manus

Non auspicatos contudit impetus

Nostros, et adjecisse prædam

Torquibus exiguis renidet. *h. u. l. h.*

Pæne occupatam seditionibus

Delevit urbem Dacus et Æthiops;

Hic classe formidatus, ille

Missilibus melior sagittis.

Fœcunda culpæ sæcula nuptiæ

Primum inquinavere, et genus, et domos;

Hoc fonte derivata clades

In patriam populumque fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos

Matura virgo; et fingitur artubus

Jam nunc, et incestos amores

De tenero meditatur ungui.

10

15

20

10 Sic etiam Zar. Inausp. Gott. sed adscriptum, al. Non.—20 Sic omnes. Inque patres populumq. Bentl. sola conj.—21 Motus moveri conj. Faber ad Laeret. III. 568. C.—22 Frangitur al. V. Bur. ad Ovid. Art. 3. 332. Fingitur etiam prima editi.—Artubus prima editi. G. Artibus Lamb. Bentl. Jan.

7 Per Charientismum neglecti pro contenti; ut plus semel monuimus. *Frequenter enim (inquit Vet. Schol.) non additentibus auspiciis dimicantes, grandi evocatus clade superati sunt.* Vet. Schol. de Romanis ducibus. Notum est M. Crassum deivisse auspicia. B. Nec erraverit, si quis causam, certe modum evertendæ a Clodio, Cæsare, Antonio, ceteris, resp. in illo contemtu auspiciorum ponat. Vid. Val. Max. I. I. et I. 4. G.

9 Jam bis; Et ante Crassum, et post Dicitum Saxam Antonii Legatum cum exercitibus suis occiderunt. Vet. Schol. Cruq.

Monæses et Pacorus reges Persarum fuerunt. Vet. Schol. h. e. Orodis Parthorum regis filii. Torrentius. B. *Monæses, Movæses* Plutarcho, Appiano, Dioni notus (vid. Fabr. ad hunc l. 49. no. 116.) non demum e nummo et Trajani ætate repetendus, ut placet Harduino. G.

11 Prædam, h. e. præda nobis adempta se ornatiorem esse factum. Z.

12 Renidere, subdole et perfide ridere. Torrent.

13 Illud pæne non est negligendum: hoc enim indicat, nisi Ætiaco prælio victor discessisset Augustus, metuendum tale quid ab sociis Antonii et Cleopatraz fuisse. G.

Occupatam; districam. Vet. Schol.

Seditionibus, h. e. partium studio: Est enim Seditio a se et itia.

14 Daci ab Augusto sprete ad Antonium inclinaverunt, ut adnotavit Cruquius ex Dione.

Æthiopem modo Ægyptium dicit ex contemtu Cleopatraz; semper parcat Antonio.

17 Culpa verecunda vox pro stupro.

19 Derivare est aquam e fontibus per rivos deducere: bene igitur præmisi fonte et subjecit fluxit. Landinus.

20 Hoc effecit Bentleius; ut sciamus, patres et populum sæpe conjungi et distingui. Sed, ut alia taceamus, non opus fuit Horatio peculiari-ter hic notare patres et Senatorum ordinem; parum certe alicum. Sætis habet indicare, corruptis matrimoniis, infectum velut esse totum populum: patria, caritatis et reverentiæ nomen hic *εχρηματισμός* est, et auget dolorem. G.

21 Per Charientismum moveri pro saltare dicebant; erat enim saltatio infamis. B. Vid. Art. P. 232. G.

Græci primi saltationem membrorum gestibus invenerunt, unde postea Pantomimi facti. Vet. Sch. crudite.

22 Rectè artubus, non artibus; cum Schol. et optimis libris. *Fingitur artubus jam nunc, h. e. etiam antequam matura facta est a prima infantia compositos et teneros motus et gestus addidit.* B. *Artes* hinc magis placent, quam artus Bentleio. G.

ODE VI.	CARMINUM LIB. III.	133
Mox juniores quærit adulteros		25
Inter mariti vina ; neque eligit		
Cui donet impermissa raptim		
Gaudia, luminibus remotis :		
Sed jussa coram non sine conscio		
Surgit marito ; seu vocat infitor,		30
Seu navis Hispanæ magister,		
Dedecorum pretiosus emtor.		
Non his juvenus orta parentibus		
Infecit æquor sanguine Punico,	<i>dy. d. t. et</i>	
Pyrrhumque et ingentem cecidit		35
Antiochum Annibalemque dirum :		
Sed rusticorum mascula militum		
Proles, Sabellis docta ligonibus		
Versare glebas, et severæ		
Matris ad arbitrium recisos		40
Portare fustes ; sol ubi montium		
Mutaret umbras, et juga demeret		
Bobus fatigatis, amicum		
Tempus agens abeunte curru.		
Damnosa quid non imminuit dies ?		45
ÆTAS parentum, pejor avis, tulit		
Nos nequiores, mox daturos		
Progeniem vitiosiore.		

27 *Improvisa* ap. Torrent. Murat. et coll. Sax.—28 *Ofcula* codd. duo ap. Lamb.—36 *Durum* Zar. Flor. it. coll. Sax. et Brod.—43 *Bobus* edd. pleraque, alia *Bubus*.—45 *Annosa* e conj. Gu.

24 *De tenero* ; hoc proverbium de Græco est, quod dicunt ἢ ἀκαλὸν ἐνίχρον. Vet. Schol. B.

25 *Mox*, ubi nupta est. Schol. Z.

26 *Inter vina, et inter pocula* eodem sensu dicimus. *Pudibunda* erant veterum convivia. B.—*Neque eligit*, non delectum adhibet, sed cuius copiam facit corporis sui. Z.

27 *Raptim* pro *derepente* posuit. B. *Raptim* est aliquando plus quam *furtim* : addit celeritatis notionem. Pulchra etiam emphasis in *improvisa*, si forte sit a Flacco. G.

29 *Jussa* ; simul ac rogata. B. H. e. sive ab *Infitor*, lenone, sive ab ipso adultero, mercatore. Z.

30 *Infitor*, qui a mercatore emit ut distrahat. Landin. *Infitor* appellatur eo quod negotio gerendo

inflet, nec multum facit, h. e. (lucratur). Ulpian. citante Lambino. A. FETTY CHAPMAN.

31 *Magister* : h. e. Hispanus naviculator ; eo infamior quod et exterus et barbarus.

32 *Pretiosus emtor*, qui emit nimis magno pretio.

33 *Vox bis* cum stomacho proferenda pro talibus.

35 *Ingentem* dicit Antiochum cognomento *Magnum*, qui ab Hannibale in populum Romanum concitatus variis præliis superatus est.

36 *Dirus* est, cujus vel ipsum nomen malo omni est, et ob diritatem abominatur. Vid. Ode 16. Epodorum.

38 *Sabellis*, pro *Sabinis* usus est. B. Ut *Calena falce* Car. I. 31. 9. G.

ODE VII.

AD ASTERIEN.

Oblique ostendit viros fortius feminis illiciti amoris illecebris resistere; atque aetotypas puellas plerumque ex suo ipsarum ingenio maritorum furta divinare.

METRUM DUBIUS, PRIMIS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, TERTIO PHERCRATIUM, QUARTOQUE GLYCONICUM.

QUID fles, Asterie, quem tibi candidi

Primo restituent vere Favonii,

Thynâ merce beatum,

Constantis juvenem fide

Gygen? Ille Notis actus ad Oricum

Post infana Capræ sidera, frigidas

Noctes non sine multis

Infomnis lacrimis agit.

Atqui sollicitæ nuntius hospitæ,

Suspirare Chloën, et miseram tuis

Dicens ignibus uri,

Tentat mille vafer modis.

4 Constantis—fidei coll. Sax. Göt. et Zar. Flor.

Ligones lata erant sarcula, Græcis *Αίργου* et *Αιργόλαι* et *Μάκιλαι*. Howrs.

39 Bene *severa* subiecturus *arbitrium*.

41 *Fustes*, festive pro ligna; sunt autem ista *ἄστυ*, sive *moraliter* dicta, ut Vet. Schol. verbo utar.

43 *Amicum* modo pro cupitum.

45 *Damnosa* diem dicit *tempus rerum edan*. Nam *Filius ante diem*, apud Ovidium, est *Filius ante tempus*, h. e. ante pubertatem.

46 *Ætas parentum; mira et lepida et minime obscura brevitat*. Landin. Ista sententia est apud Aratum, ex Horatio puto tracta. B. *Pejor avis*, quæ moribus corruptis superat ætatem avorum. Z.

ODE VII.

1 *Asterie*, fictum puellæ nomen.

Candidi, sereni. Vet. Schol.

2 *Septimo Idus Februarii Favonii spirare incipiunt*, auctore Columella, quo tempore secundum Varronem, veris principium est. Mancinello.

3 *Bityni juncti sunt Thynis, utraque autem gens Ponto confinis est*. Vet. Schol.

Beatum, divitem. Mancinello.

4 Cum Lambini MSS. et Mancinello repofui *Fide* pro *Fidei* in Genitivo, more vetusto. B. Vid. Gell. 9. 14. Etiam qui *fidei* dederunt, voluerunt *ei* diphthongum esse. G.

5 *Gygen*; fictum pulchri adolescentuli nomen.

Oricum; oppidum Epiri juxta Acrocerania positum. Mancinello.

6 *Capra est in humero sinistro aurigæ*. Hyginus XV. *Cal. Jan. Capra occidit et tempestatem significat*; Columella (II. 2. 94.) citante erudito viro Antonio Mancinello. *In manu aurigæ sunt duo bedi*. Hyginus. B. *Infana*, procellas ingentes excitantia. Z.

Frigidas; quia solus cubat. Non ego deserto jacuiffem frigida lecto. Ovid. citante Mancinello.

9 *Atqui; ἴστυ* dicitur, ac si diceret, eum supra quam credi possit alterius amore tentatum. B. *Nuntius hospita*, Internuntius missus a Chloë, apud quam tuus Gyges hospitabatur, cum esset in Thracia. cf. Od. 9. 9. Z.

10 Bene subjecit *miseram*, cum ante posuerit *sollicita*.

Ut Proetum mulier perfida credulum

Falsis impulerit criminibus, nimis

Casto Bellerophonti

15

Maturare necem, refert.

Narrat pæne datum Pelea Tartaro,

Magneffam Hippolyten dum fugit abstinens :

Et peccare docentes

Fallax historias monet,

20

Frustra : nam scopulis furdior Icarî

Voces audit adhuc integer. At, tibi

Ne vicinus Enipeus

Plus iusto placeat, cave :

Quamvis non alius flectere equum sciens

25

Æque conspicitur gramine Martio,

Nec quisquam citus æque

Tusco denâtat alveo.

Primâ nocte domum claude ; neque in vias

Sub cantu querulæ despice tibîæ ; *Mane*

30

Et te sæpe vocanti

Duram, difficilis mane. *inquit!*

20 *Pellax conj. Bentl. Movet etiam coll. Sax. et facillima confuso.*—22 *Spernit pro audit coll. Sax.—23 Nec edit. prima, pulchre!*

11 *Ignibus ; sic et Virgilius, Meus ignis A-*
myntas.

13 *Notissima est Sthenobœa, sive Antea, et*
Bellerophonis Historia. B. Ex Iliad. 7. 155.
Breviter, quem perducere ad amorem et stu-
prum maber non poterat, stupri sibi intentati
accusat. Præstus Iobati focero ultionem com-
mendat literis Bellerophonteis : hic Chimæram,
et alia pericula objicit, &c. G.

14 *Criminibus modo pro accusationibus po-*
nit.

17 *Pelus eadem ab Hippolyta Acasti uxore*
passus est, quæ Bellerophon a Sthenobœa. B.
Vid. Schol. ad Aristophan. Nub. 1059. G.

18 *Abstinens jam pro Continens.*

19 *Peccare, ad perfidiam et adulterium pel-*
licentæ. Z.

20 *Fallax ; h. e. pellax, supra vs. supra dixit.*
Manet jam pro meminit vel memorat. Mi-

nus placet Bentleii monet, etsi firmatam aucto-
ritate quorundam Codicum.

21 *Surdi scopuli a periclitantibus dici solent.*
Vet. Schol. Proverbiali scilicet Schemate. In
furdior audit Ὀξύμωρον Figura est. B.

Icarium absolute pro mari Icario, ut Ionium,
Ægeum. G.

22 *Adhuc integer ; Zelotypiam puellæ incu-*
tere conatur. Quasi eum demonstrat trabi posse in
posterum. Vet. Schol.

26 *Gramine Martio. Vide quæ diximus ad l.*
8. 8.

30 *Despice, deorsum aspicias. Vet. Schol.*

32 *Difficilis mane ; debuerat Horatius dicere du-*
ram, dura mane. Tanaquillus Faber. Unde
novit Faber, quid debuisset Horatius dicere ?
Crediderim eum sensisse duram et difficilem idem
sonare : sed falsus est. Dura est quæ sensu
amoris caret ; difficilis autem amantibus aspera.

ODE VIII.

AD MÆCENATEM.

Matronalibus, quæ Calendis erant Martiis, quo die ab immani arboris ruina vivus evaserat, atque ob eam causam annuo jam sibi festo, Mæcenatem suum ad hilariter apud se agendum invitavit; interposita etiam publice lætitiæ ob Cæsaris successus mentione.

METRUM SAPPHICUM.

MARTIIS cœlebs quid agam Calendis,

Quid velint flores et acerra turis *Calendis*

Plena, miraris, positusque carbo in

Cespite vivo,

Docte sermones utriusque linguæ.

Voveram dulces epulas et album

Libero caprum, prope funeratus

Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte festus,

Corticem astrictum pice dimovebit

3 In omittitur in codd. quibusdam.—5 Sermonis edd. vet.—10 Dimovebit Lamb. e 3. codd.

1 *Matronalia dicebantur eo quod mariti pro conservatione conjugii supplicabant. Vet. Schol. Calenda autem Martia hodie etiam Matronarum dies festus est. Idem. Servis cenas apponebant matronæ, ut domini Saturnalibus. Mancinellus ex Macrobio. Imo et strenas mittebant, ut vel ex Martiale constat.*

Celebs; suppleendum etiam sim. Ut vidua sine viris, ita calibes sine uxoris dicebantur. Vet. Sch. 'Αὐτὸ καὶ λείπεις εἰναι λέγουσι, non a cœlesti rīta, ut putide Grammatici de trivio.

Quid agam, moralis elocutio; 13. 43. enim dicitur Quid agam, ac si diceret, Quid mihi velle, tempore alieno feriatu.

Omnes Calendæ in tutela Junonis erant, maxime Martiæ quo die ædes Junonis Lucinz condebatur. De hac Dea Ovidius in Fastis.

*Ferte Dea flores, gaudet florentibus herbis
Hæc Dea, de tenero cingite flore caput.*

Hæc adnotavit Mancinellus.

2 *Acerra, arcula thuraria; Landinus ex Festo: Quadrilatera hæc erat: Acerra, thuribulum, patina scællis. Vet. Schol. Cruq. Alter Schol. patera scællis, corrupte; quem tamen sequitur Ludovicus Desprez.*

4 *Altaria, præsertim autem privata, e vivis cespitibus fiebant.*

5 *Docte modo Participium est. B. Sermones sunt λόγος, historiae, antiquitates, speciatim sacrorum, festorum. G. Bentleius bene ita: Tu qui et Lat. et Gr. libros accurate legisti, jure miraris, cur ego cœlebs Calendis Martiis sacra faciam; cum nihil aut in Graiorum aut in patris monumentis sit, quod festum illud ad cœlibes quicquam pertinere, sed ad matronas duntaxat et maritos, significet. Scias itaque, me non publico instituto hodie, sed privatim rem divinam facere, quod hoc quondam die ab interitu ex ruina arboris deorum beneficio conservatus fuerim. Z.*

6 *Ethicos proferendum est Voveram quasi voti sui non oporteret eum esse immemorem. B. Vid. Car. 2. 13. G.*

Dulces modo pro salito lautiores, Græcis ἰδίαις. Album; superis aptior erat alba vitulina. Vet. Schol.

7 *Bene Libero; iste enim lætitiæ dator semper aderat convivii.*

Caper Libero dabatur, quod vincis sit contrarius. Vet. Schol.

9 *Hic dies, quasi explians dicit.*

10 *Corticem, suberis corticem dicit, ut docte Mancinellus. Vernacula nostra, A CORX.*

Pice obturabant vasa vinaria et fumo durabant. Landinus ex Columella.

Amphoræ, fumum bibere institutæ,
 Consule Tullo.

Sume, Mæcenas, cyathos amici
 Sospitis centum; et vigiles lucernas
 Perfer in lucem: procul omnis esto

Clamor et ira.

Mitte civiles super Urbe curas:
 Occidit Daci Cotifonis agmen:
 Medus infestus sibi luctuosus

Diffidet armis:

Servit Hispanæ vetus hostis oræ
 Cantaber, ferâ domitus catenâ:
 Jam Scythæ laxo meditantur arcu

Cedere campis,

Negligens, ne quâ populus laboret,
 Parce privatus nimium cavere; et
 Dona præsentis cape lætus horæ, ac
 Linque severa.

15

20

25

15 Profer codd. 2. ap. Bentl.—18 Cotifontis libri MSS. ap. Torr. Sed Cotifonis omnis al.
 —26 Et omittit Bentl. et Jan. et mox pro ac reponit et.—27 Rape quid. libri ap. Bentl. et
 coll. Sax. et Lamb. e. g. codd.

Dimovebit, abripit. Vet. Schol. Cruq. optime. Male nonnulli Codd. *Demovebit.*

11 *In usum convivii vinum fumo incoctabatur.* Vet. Schol. *In fumario domus sua collocant.* Alter Schol. *Fumus, favilla qua fideri solet ad cooprimentum amphoræ.* Vet. Schol. B. Vid. Col. 1. 6. 20. de situ Apothecæ. G.

Instituto; ceceptæ.

12 *L. Volcatius Tullus Consul proximo ante Horatium natum anno;* Cruq. *In fundo nomen Consulis scribebant.* Vet. Schol. *Vinum hoc 47. anni habebat.* Cruquius.

13 *Sæpe modo pro bibe: quod enim bibitur, id prius manû sumitur.*

Cyathum cochlearis majoris forma fuisse reor, quod Cælius Aurelianus vossellæ quoddam genus, ejusdem fere formæ, cyathum appellavit; et Festus simplicium huic non abumile dixerit. Cyathis metiebantur vinum et aquam, quæ in cratere miscebantur, et denno e cratere pocula eodem instrumento implebant.

14 *Centum; verbo usus est conviviarum.* Vet. Schol. h. e. *Ebriorum Centum cyathos clamantium.*

15 *Bene perfer pro produs;*

—Πρωμα, εἰ σὺν λέχωνο ἐβίοντομα,
 Δάκρυες ἀμικρα 2. σ. 2.

Alcaus (apud Athen. l. 10. p. 430). B.

Hortatur eum, ut tota nocte Genio vacet secum. Schol. Z.

Esso pro erit. Vet. Schol. B. *Clamor et ira,* cf. supra l. 18. 7.: 27. 7. Z.

17 *Mitte civiles; Quia sunt tuta omnia.* Vet. Schol. B. Conf. 3. 29. 25. G.

Urbe modo pro republica.

18 *Cotifon nomen Regis Dacorum.* Vet. Schol. h. e. *vernacula nostra* GOD HIS SON. B. Vid. Flor. 4. 12. 19. cui vobis tribuam, quam Harduino. G.

20 *Diffidet armis; in Phraaten rebellabant Tiridatis partes.* B. Vid. Dio l. 55. p. 555. E. *Medus sibi infestus diffidet,* atque in sua invicem viscera grassatur armis ob id ipsum *luctuosus,* quia in cives sæviunt. Hæc magis implent si non aures, animum certe, quam unius codicis lectio Bentl. *infestus—luctuosus.* G.

22 *De Cantabro* vide Car. 2. 6. 2. et Dion. l. 53. 25. G.

24 *Campos* dicit Scytharum deserta.

25 *Bene Negligens* de potaturo pro *securus.* B. *Qua,* sc. parte. Schol.

Laboret; modo pro *incommodetur.*

26 *Privatus; cum si privatus noli arrogare tibi Reipublicæ curam.* Vet. Schol. Permite Augusto Reipublicæ curam. Etiam præfectus

ODE IX.

AD LYDIAM.

Lepidissima Etiopeia zelotyporum amantium, sive moralis Dialogismus inter Horatium et amicam suam, quacum ad ultimum in gratiam redit.

PRIMUS VERSUS GLYCONICUS, ALTER CHORIAMBICUS ASCLEPIADEUS.

HOR.

Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidæ
Cervici juvenis dabat;
Perfarum vigui rege beatior.

LYD.

Donec non aliâ magis
Arfisti, neque erat Lydia post Chloën;
Multi Lydia nominis
Romanâ vigui clarior Iliâ.

HOR.

Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulces docta modos, et citharæ sciens;
Pro quâ non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.

5 *Aliam Glar. et Bentl.—9 Cressa codd. tres ap. Bentl.*

urbi privatus erat Cæsari comparatus. B. *Privatus* dici ipsos etiam consules, si cum Augustis comparentur, verbo *privatum* esse hac ætate, qui non sit princeps, satis constat: multo magis Mæcenatem, qui equestri loco contentus vixit. Illud *privatis* miror placere cuiquam potuisse: aut laborare ita hic potuisse Bentleium. G. *Covere*, sollicitus esse. *Schol.*

27 Optimi Cruquii Codd. *cape non rape*. Si posuisset *fugacis*, probassem *rape*. Bene etiam *letus*, dicurus *severa*. B. *Cape* præferendum: nam vult otiosum esse Mæcenatem. G.

ODE IX.

I Hanc et tertiam Lib. IV. mallet Scaliger se composuisse, quam vel totius Tarraconensis rex fieri. Bella mehercule comparatio Regni cum re ludicra. Nil tam placuit Scaligero quam numerosa facilitas in levi materia. B. Est carmen, inquit Glareanus, *ἑπιθαισιον*, cujus natura est, ut processu crescat. Z.

Gratus ad Emphasin posuit; vult enim significare se non amplius gratum.

2 *Potior* proprie cui jus plus favet; ut eleganter Landinus. Hic autem cui plus favet puella.

4 Efficacius *vigui* quam *vixi*; *vigent* enim quæ in flore sunt.

5 Nulla videtur idonea causa cur Bentleius mutaverit *alia* in *aliam*, cum nihil interesset, nisi quo auri suæ gratificaretur. Lambinus et Cruquius ex MSS. legunt *alia* non *aliam*.

6 Se nominat refricando prioris amoris memoriam.

7 *Multi nominis*; *magne fama*. Vet. Schol. Carminibus ejus decantabatur.

9 *Regit*, h. e. *agit quo vult*: *amatorium verbum*. Landinus. Ostendit se esse sub ejus imperio.

11 *Pro qua*; ex veterum opinione de vicaria *Ἀνεψιφύων* morte. Vide quæ scripsimus Ode 17. Lib. II. B.

LYD.

Me torret face mutuâ
 Thurini Calais filius Ornyti;
 Pro quo bis patiar mori,
 Si parcent puero fata superstiti,

15

HOR.

Quid? si prisca redit Venus,
 Diductosque jugo cogit aheneo?
 Si flava excutitur Chloë,
 Rejeclæque patet janua Lydiæ?

20

LYD.

Quamquam fidere pulchrior
 Ille est, tu levior cortice, et improbo
 Iracundior Adriâ;
 Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

14 Ornythi Gott. G. Ornithi *add. vet.*—20 *Rej. omnes. Ejectæ Can.*

13 *Face mutua*, igni mutui amoris. *Schol.*

14 *Thurinum Brutiorum oppidum erat. Vet. Schol. Cruq.*

Est *Ornyti*, quod video placere Bentleio, quod inter nota sit nomina apud Græcos, *Ornyti* secus.

17 Festive Præsens pro Futuro; et habet *RS.*

18 *Diductos*, leni verbo usus est, per Charientissimum. *Diductos* enim pro aliquantulum elongatos posuit. Bene etiam subjecit *cogit* pro *conjungit*.

Proverbiali sermone *aheneus* de dura atque irrupta dicitur.

19 *Excutitur* quod arctius adhaeret.

20 *Patet janua*; Quis neget hanc fuisse eam ipsam quam Lib. II. Ode XI. *Devium scortum Lyden* nominaverat? Videtis quæ ibi adnotavimus.

22 *Levior cortice*, *Proverbialis Hyperbole*. *Erasmus*. *Cortice* enim accipiendum pro *subere*, ut supra. B. In amore minus constant. Z.

Improbo jam pro *importuno* et *inexorabili* posuit.

23 *Iracundior*; Verum hoc: fatetur enim ipse *Epist.* 20. Lib. I. se fuisse *irasci celerem*; sed tamen ut placabilis esset.

ODE X.

IN LYCEN.

Ex eo genere est hac Ode quod Græci Παρκλαυσιδουρον appellant; cum scilicet quis, occlusa sibi a puella janua, projectus ad limen domine vel subter fenestram ejus scilicet cantat.

METRUM TRIBUS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, QUARTO CLYCONICUM.

EXTREMUM Tanain si biberes, Lyce,
Sævo nupta viro; me tamen asperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorares Aquilonibus.

Audis, quo strepitu janua, quo nemos
Inter pulchra satum tecta remugiat
Ventis, et positas ut glaciem nives

Puro numine Jupiter? *He. Ch. at d. u. 207*

Ingratam Veneri pone superbiam;
Ne currente rota funis eat retro.

Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrenus genuit parens.

1 Tanain vulgo, sed Gr. forma est in Ven. Bant. ex codd. et Jan. Ergo recipi. Z.—3 Projectum Bant. s. conj.—6 Satum tector Hainf. ad Sil. 10. 533.: et sic etiam Gatz. Satum Zor. Flor. al. remugiat.—7 Sentis conj. Bant.—8 Luminis conj. Scaliger Less. Aufen. 1. 1. Cr.—10 Retro f. eat rota vulgo.

1 *Lyce*, Poeticum puellæ nomen a sævicia, liquidem *λύκη* Græcis *Lupa* est.

2 *Asperas*, figurate, eo quod ipsa domina erat *aspera*, h. e. difficilis et immittis. Et bene *asperas* cum *Lupam* dixerit.

3 *Porrectum* dicimus proprie de mortuo, et habet *Emphasin*, eum diriguisse gelu. Mihi placere non potest Bentleii *Projectum* pro *Porrectum*, cum sponte sua se porrigeret ante fores, quo magis moveret amicæ miserationem: tu vide duos extremos versus.

Incolas Aquilones dicit, tanquam deos Scythiæ indigenas, *Propopoeia* fati usitata.

5 *Nemus inter tecta satum viridarum dicit, quod erat in impluvio domus.* Vet. Schol.

6 Uterque Schol. cum tribus Cruquii MSS. et aliquibus Lambini habebant *satum* pro *stium*, quod et nos prætulimus, etsi parum intererat. B. De re ipsa, Varr. R. R. 3. 5. 12. Plin. 15. f. 20. 36. et 40. laudati à Bentleio. G.

7 *Positas*, modo diu manentes et quasi immotas.

8 Quis ferat Bentleii *Duro numine* pro *Puro*? quod tamen de suo posuit. Quis unquam habuit *Frigus* vel *Glaciem* pro *Jove*? B.

Puro numine est sereno cælo, quo frigus intendi solet. Bentleii altera conjectura non magis opus est. *Audis ut glaciem nives Jupiter* non est absurdum, sive *Zeugma* statuamus in verbo *audis*, sive cogitemus acutos illos sibilos nivis induratae, cum calcatur. G.

Jupiter, Cælum, sive *Æther*.

10 *Ne currente; ne tu amans similiter contemnaris.* Vet. Schol. Cruq. *Dominam rota Fortunam dixit.* Alter Schol. Crediderim in imagine Fortunæ funem fuisse quo dea rotam suam regebat. Interpretes de fune isto nil nisi somnia sua narrant. Recte sic immutavit Bentleius ordinem hujus versus; *Ne currente rota funis eat retro*; quod est, ne dirumpatur funis: Nihil hoc apertius. Ordinis turbatio videtur deberi initialibus in *retro* et *rota*. B. Quicumque placeat ordo verborum, quod nihil potest referre, sententiam ita aperiri posse arbitror: *Ne nimium impulsâ et currente rota tuæ superbiz ab amatorum precibus antæ, ruptus subito funis eat tecum et cum curru fortunæ tuæ, retro.* Unice huc facit laudatus Lambino locus Aristidis Panath. p. 118. lebb. *ἰερὸν ἕδη χάριτος*

O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus violâ pallor amantium,

Nec vir Pieriâ pellice faucius

Curvat; supplicibus tuis

Parcas, nec rigidâ mollior æsculo,

Nec Mauris animum mitior anguibus.

Non hoc semper erit liminis aut aquæ

Cœlestis patiens latus.

19

20

ODE XI.

AD MERCURIUM.

Mercurium rogat atque Lyram, cui præstigiatoriam Mercurii artem inesse dicit, ut obstinatum dominæ animum flectat, et ad miserationem sui percantis adducat.

METRUM SAPPHEICUM.

MERCURI, (nam te docilis magistro

Movit Amphion lapides canendo)

Tuque Testudo resonare septem

Callida nervis

(Nec loquax olim neque grata, nunc et

Divitum mensis et amica templis)

5

17 Sic vulgo: Bætor æsculo. Z.—18 Animo Bred. et Glar.

ὄνειρος ἀδελφὸς ἰαγόνου ἐχθρόντι βίωσι, καὶ ἀλλήλοισι ἁρπαζέσθαι ἢ ἀεχθῆναι κ. τ. λ. Affine est proverbium de arcu nimium intento. Sed hoc de curru in arduum tracto, et ruptis funibus, multo ἰσπανικώτερον. G.

12 *Tyrrhenus, Italus.* Vet. Schol. Erant autem Tusci simpliciores et subrustici.—*De Tusca Græcula facta est.* Juvenal.

14 *Tinctus viola; bene ut amator amantitatem feris pallori amantium dedit.* Vet. Schol. B. Luteolas s. flavas violas intelligant poætæ cum pallorem iis tribuunt. G.

15 *Pieriæ, fœdicius;* ut doctæ Cruquius; cum reliqui pro nomine puellæ accipiant. B. *Vir,* maris tuis pellicem amans. *Curvat,* te flectit ad me amandam. *Supplicibus tuis,* mihi supplici. Z.

20 Bene latus, cum supra posuerit *portectum.*

ODE XI.

1 *Mercurius laudatur in Amphione discipulo.* Vet. Schol.

2 *Lapides.* Ad Emphasin lapides posuit primum, ad significandam Lydes duritiam.

3 Ferunt Mercurium primam lyram e *testudine* fecisse. Sic et Vet. Sch. B. Vid. ad 3. 4. 4. G.

Diodorus auctor est (1. 16.) primam lyram trichordon fuisse, pro numero Horarum scilicet; et Macrobius septichordam lyram (sive barbiton) ad numerum errantium stellarum fuisse effictam; quod miror adeo displicuisse docto viro Henrico Glareano, ut gravissimos scriptores derideret. B. Ridet, nec immerito, Glareanus, qui solas symbolicas rationes quærent in numero chordarum, neglectis musicis, quas ipse aperire ad hunc quoque locum, plenissime autem ad Boethium, studet. G.

Dic modos, Lyde quibus obstinatas

Applicet aures :

Quæ, velut latis equa trima campis, /

Ludit exultim, metuitque tangi, /

Nuptiarum expers, et adhuc protervo

Cruda marito.

Tu potes tigres comitesque filvas

Ducere, et rivos celeres morari :

Cessit immanis tibi blandienti

Janitor aulae

Cerberus ; quamvis furiale centum

Muniant angues caput ejus, atque

Spiritus teter saniesque manet

Ore trilingui.

Quin et Ixion Tityosque vultu

Risit invito : stetit urna paulum

Sicca, dum grato Danaï puellas

Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus atque notas

Virginum poenas, et inane lymphae

Dolium fundo pereuntis imo,

Seraque fata,

18 Caput, exeatque conj. Bentl. Muniant—effluatque vel efflat atque—manat Cui. conj.

4 Callida, docta, quæ scite refona. Z.

5 Testudo enim animal mutum, et terribile potius quam jucundum. G.

6 Amica templis ; fides in sacrificiis adhiberi videmus. Vet. Schol. B. Apposite Aëron. Certe in sacris choreis adhibitas, potest nos docere noster Car. 4. 6. 36. ubi pollicis istus ad fides refertur haud dubie. Sed cum frequens tibi arum sit in sacrificiorum figuris antiqui usus, non recordor videre tibicinam. At Plaut. Epid. 2. 3. 10. Conducitur fidicina, quæ dum res divina sit, cantet. Conf. hic 3. 28. 3. et 4. 11. 6. G.

7 Ut a De (h. e. Δία) et ἰσάνω formatum est Desino, ita ab ob et ἰσάνω, obfino: est autem ob a Græco ἰσά. B. Obsinatas, quæ preces meas non audiunt : a me sunt averſæ. Z.

10 Ludit exultim : Anacreonticum illud, ἔμψυχον κούριον, hoc loco expressit.

11 Protervo, importuno, nimio. Vet. Schol.

12 Cruda, intaëta, immatura, intempestiva. Sed

animo cruda, i. crudelis, ac per hoc aspera et horrens maritum. Vet. Schol. Non erat hæc quam supra Devium scortum Lyden nominaverat.

13 Tu potes ; Orphei historiam respicit.

15 Tibi blandienti ; cum scilicet Orpheus Eurydicen suam repeteret.

18 Offendit Benteleium et Cuningamum vox ejus : est sane rara in bono carmine. Vid. tamen Burm. ad Ovid. Met. 8. 16. Miror neutri in mentem venisse effluatque. G.

19 Sanies quasi sanguis : est enim mortui sanguinis corruptela, ut tabum vivi ; ut bene Servius. Sanies cadaverum dixit quibus vescitur Cerberus. Vet. Schol.

21 Vultu invito ; h. e. Malis alienis, ut alibi Horatius.

23 Vid. Hygi. fab. 168: breviter, Danaus L. filias suas fratris sui, Ægypti, totidem filiis collocat : jubet, ut prima nocte suum quæque maritum interficiat. Hypermetre sola parcat Lynceo. G.

Quæ manent culpas etiam sub Orco.

Impiæ (nam quid potuere majus?)

30

Impiæ sponfos potuere duro

Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali

Digna, perjurum fuit in parentem

Splendide mendax, et in omne virgo

35

Nobilis ævum :

Surge, quæ dixit juveni marito,

Surge, ne longus tibi somnus, unde

Non times, detur ; focerum et scelestas

Falle sorores.

40

Quæ, velut noctæ vitulos lænæ,

Singulos, eheu ! lacerant : ego illis

Mollior, nec te feriam, neque intra

Clauftra tenebo.

Me pater sævis oneret catenis,

45

Quod viro clemens misero peperci :

Me vel extremos Numidarum in agros

Classe releget.

I, pedes quo te rapiunt et auræ,

Dum favet nox et Venus ; i secundo

50

Omne ; et nostri memorem sepulcro

Scalpe querelam.

30 *Pro nam est num in uno Bantl. it. coll. Sqz.—52 Scalpe etiam G. sed sculpe editt: prima, quod probat etiam Heinf. ad Ovid. Her. 17. 508.*

29 *Per Charientifimum culpas posuit pro scelera.*

Etiam sub Orco ; non solum damnantur in aqua penaris ; sed etiam infernali puniuntur igni. Vet. Schol.

30 *Nam quid potuere majus ? Ostendit se non temere eas impietatis, quod summum erat scelus, insimulare.*

31 *Duro ; crudeli. Hypallage pro ipsa dura.*

33 *Hypermetram dicit quæ Linon servavit. B. Lynceus nomen esse, e Græcis ostendit Ciofa. ad Ovid. Her. 17. pr. G.*

34 *Digna tanquam majus præmium feminis non sit. Vet. Schol.*

35 *Splendide, gloriose. B. Mendax, quia patri promiserat, se sponsum necaturam esse. Z.*

Virginem pro muliere posuit. Vet. Schol.

37 *Juveni ad Emphasin misericordiz posuit.*

43 *Feriam proprie de gladio: Miles es ferri. Cæsar olim ad milites.*

47 *Numidarum in agros ; ubi scilicet feri homines et feræ bestiz.*

52 *Torrentius in omnibus MSS. reperit Scalpe non sculpe : sic et Vet. Schol. Cruquii. Diomedes vix habet sculpo pro Latino, ut idem vir doctus memorat. Potest tamen dici sculpo ut cludo. B. Querelam talem et epitaphium complexus est Ovid. Her. 14. 129. Exsul Hypermetra præcium pietatis iniquum, Quam mortem fratri (patrueli Lynceo) depulsi, ipsa tulit. G.*

ODE XII.

AD NEOBULEN.

Archilochus olim sponsam suam Neobulen, Lycambis filiam, ad suspendium Iambi suis adegerat: hujus igitur nomine Horatius puellam quandam ab Hebro; turpi et vetulo mæcho, corruptam Sotadico et satirico rhythmo deridet. (Nihil equidem hic video satiricum vel ironicum: G.)

Confat hæc Ode Alcaica quatuor decapeditis Ionicis dictis a minore, hæc dicitur. Atque hæc est unica Oda hujus metri qua hodie comparet fere Græce fere Latine. Quin fidem habemus antiquo sibiasta, Helenio Acroni, ejusmodi carmina fuisse Sotadica, esse non probet vir doctus. (Pœtum quoddam Eridos hic projecit metricis antiquis et novis Horatius. Cum enim omnes pedes sint Ionici a minore —, iique numero XL.; cum dividere verba in duos versus liceat interdum Lyricis; mirum non est tot sententiâs de dividendo hoc carmine existisse, quarum nullam resellere facile est. In re non valde gravi elegimus id, quod simplicissimum videbatur, quodque Cuningamus probavit. Si cui otium est Cruquii, Bentleii, Cuningami disputationes legat: et puo rationem a nobis initam non improbat. G.)

MISERARUM est neque Amori dare ludum, neque dulci
Mala vino lavere; aut exanimari, metuentes
Patruæ verbera linguæ. Tibi qualum Cytheræ
Puer ales, tibi telas, operosæque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri;
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis,

5 Liparæi scribunt Bentl. Cun. Jani.—6 Versus hic in duobus codd. coll. Sax. et in editis ab Aldo inde post verba demum pede victus collocatus: in omnibus aliis MSS. (etiâ Brodizi) editis ante Aldum hic positus, restitutusque in b. l. est a Cruquio, Bentleio, Cuningamo.

1 Ironica Ethopœia dicit *Miserarum*, et habet Emphasin; eam scilicet nondum esse extra humerum *Miserarum*: Illa autem *miseras* putat qualo et lanificio sub dura custodia damnata.

Amori dare ludum: superius monui veteres tristitiam atque iram Deorum ludis scenicis delinisse. *Dilogos dant ludum Cupidini* qui stulte amant; rem et sacra ejus colunt, quæ ludis et jocis constant; et sævum ejus animum Comico expleat spectaculo. Vid. Ode 33. Lib. I.

Dulcis, Metonymicus ab effectu, quod *dulces et lenes* reddat.

2 *Antiqua Declinatione dixit lavere*. Vet. Schol. *Lavant mala* qui ad oblivionem usque potant. Proverbialis Elocutio est.

Exanimari dicuntur qui animo fere linquantur præ metu.

3 *Veteres quod nolent liberis suis nimis indulgere, eos plerumque patris alendis tradebant*. Christoph. Landinus. Atque hinc *patrus* Proverbiali sermone pro *severo*, *Patrus severa*. Vet. Schol. V. Sat. 2. 2. 97.

Qualum, calathum; Metonymicus pro lanificio. Vet. Schol. Cruq. Et *qualus* et *calathus* a καλον, lignum, derivata sunt: Erant enim vasa rotunda et patentia, et viminibus textâ, quibus etiam vina percolabantur.

Vina novum fundum calathis Arius Nectar. Virg.

Lanarii autem Calathi e mulieribus *Quosilli* dicti, auctore Festo et Vet. Schol.

4 *Operosa* modo active fumitur; pro *magna opera*; sic et Ciceroni dicitur *Senectus operosa*. Mancinellus, erudite ut solet. Notum est Minervam ideo Græcis Ἐργάριον dictam, quod lanificæ in ejus tutela essent.

5 *Liparæi*, h. e. *Cyclopii*, ob sædum aspectum, ut ego censeo.

—*Siccato Nectare terrens*
Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna.

Juvenal.

Est igitur *Nitor* Ironica Antiphrasis. *Urit me Glycera nitor*.

Eques ipso melior Bellerophonte, neque pugno
 Neque segni pede victus; catus idem per apertum
 Fugientes agitato grege cervos jaculari, et
 Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum. *Fruticeto*

10

ODE XIII.

AD FONTEM BANDUSIUM.

Fons Bandusio, qui in agro Sabino fuerat non longe ab Horatii villa, sacrificium repropitiis, et laudes ejus dicit.

METRUM UT IN SEPTIMA.

O FONS Bandusiæ, splendidior vitro,
 Dulci digne mero, non sine floribus,
 Cras donaberis hædo,
 Cui frons turgida cornibus

4

7 Bellerophontæ MS. G. et edit. pr.—10 Arto vel arcto Brod. coll. Sax. Zar. Leber. it. Glar. Lamb. et Bentl.

ODE XIII.

1 Bandusie Cun. recte, puto.

7 *Eques ipso; Vitiōse loquitur Horatius, dicam libere et fidenter.* Tanaquill. Faber. Cur non et impudenter? Non advertit vir bonus Nitor Hebrī falsissima Periphrasi dici pro ipso Hebro, ut alias, *Sententia Dia Catonis*, pro Catone ipso. Salvo pudore dejerare possim hoc loco *Equitis* vitiōsum fore. B.

Et crimen, quod Faber impexit Horatio, evanescit, et excusare Poetam nihil opus est revocata lectione antiqua, quam temere mutatam indicavimus. *Nitor Hebrī* placet Neobulzæ, cum lavantem videt, &c. G.

Melior Bellerophonte; Hyperbolico tumore rium quatit.

8 Ad Emphasin dixit *segni pede*, ac si *segni-pedem* diceret. Plenam distinctionem feci post *Vitus*: nam sequens versus spectat ad sequentia, quod miror Interpretes latuisse. Vid. Ode 8. Lib. I. Significat eum a campestri exercitio venatum se contulisse.

Ironice stulto dicimus *Catus es*.

Per apertum, absolute, i. e. *per campum*. Vet. Schol. Cruq. Antitheta sunt *apertum* et *latitantem*.

9 *Agitantur canibus cerui*.

10 *Celer modo de oculis et manibus*.

Vitiōse alii *arto* vel *arcto* pro *alto* (h. e. *denso* vel *profundo*) quos tamen sequitur Bentleius.

Excipere; ex insidiis capere. Vet. Schol. Quiddam Codd. vitiōse habent *arcto*, vel *arto* pro *alto*, quod ex glossemate venit; neque enim est in Vet. Schol.

ODE XIII.

1 O, cum admiratione verentis est.

Omnes Cruquii MSS. (etiam Gott. et coll. Sax.) cum Vet. etiam Schol. *Bandusia* habent pro *Blandusia*. Quin et alteri Schol. in Epist. 16. Lib. I. hoc versu, *Fons etiam rivo dare nomen idoneus*; dicitur *Fons Bandinus*, et Vet. Schol. Cruq. *Bandusius*. *Bandusia Sabinensis agrī regio est, in quo Horatii ager fuit.* Vet. Schol. Hoc erat nomen pagi, ubi Horatius degebat; neque longe aberat *Mandela*, *Rufus* *frigore pagus*, de quo Epist. 18. Verisimile mihi videtur *Digentiam* rivum ab hoc ipso fonte fluxisse, atque ipsi fonti fuisse nomen *Digentie*.

2 *Dulci modo* pro optimo; nam dulcia et lenia vina veteres præcipue amabant, *Πισσורי δ' αἶμα ἕδον*. Anacreon. B. *Digne*, qui admiscearis *dulci mero* temperando, et cum illo macro coneris in poculo. G.

K

Primis et Venerem et proelia destinat,
 Frustra : nam gelidos inficiet tibi *u. l. m.*
 Rubro fanguine rivos
 Lascivi suboles gregis.
 Te flagrantis atrox hora Caniculæ
 Nescit tangere : tu frigus amabile
 Fessis vomere tauris
 Præbes, et pecori vago.
 Fies nobilium tu quoque fontium,
 Me dicente cavis impositam ilicem
 Saxis ; unde loquaces
 Lymphæ defiliunt tuæ.

10

15

ODE XIV.

Bello Cantabrico maximus erat novorum tumultuum a partibus Optimatum metus, ob diuturnam Augusti Tarracone decumbentis valetudinem, adeo ut vel illud bellum per solos legatos gesserit. Illo igitur jam domum reverso publicas ferias Palatio univèrseque Romanæ plebi Horatius indicit. (Vid. Dio. 53. 25. 1q. G.)

METRUM SAPPHICUM.

HERCULIS ritu, modo dictus, o plebs,
 Morte venalem petiisse laurum,
 Cæsar Hispanâ repetit penates
 Victor ab ora.

4

6 Liquidos conj. Bentl. sine causa idonea. Non semper respondent sibi epitheta. G. Laudat Bentl. locum Epist. l. 16. 13. ubi dicitur purior.—16 Nymphæ V. N. et codd. ap. Bentl.

Spargite humum foliis, inducite fontibus umbras. Virgil. Ecl. 5. 40. Hæc autem in honorem Nympharum fieri consueverant. B. Vid. notam præced. G.

5 *Definare*, à Græco *Διά* et *ἰσάνω*, h. e. firmiter animo statuere. B. *Destinat*, constituit, decernit. Schol.

8 Optimi Lambini et Cruquii MSS. *suboles* scribebant pro *suboles*, quod melius, etsi parum interest: Idem autem est *oleo* quod *orior*.

9 *Procyon*, sive *Antecanis* hoc loco *Canicula* dicitur.

10 *Anabile* eleganter pro *refrigerans calorem æstivi temporis*. Vct. Schol.

13 *Nobilium* suppleo extrinsecus *uno*. Bene *Nobilium* ad Me dicente: *nobilis* enim sunt quæ Poetarum carminibus in omnium notitiam veniunt. B. *Dicente*, laudante et canente. Schol.

16 *Nymphæ* pro *lymbis* sunt præter MSS. a Brouckhusio ad Prop. 3. 14. 4. et Bentleyo hic laudatos in primis editionibus sex nostris, et in MS. Brod. et videtur carmen inde animari exhilararique. Conf. Epod. 16. 48. G.

ODE XIV.

I Conjicere licet eo tempore percrebuisse famam, cum (uti olim Hercules) ab inimicis in belli pericula foras missum; forsitan etiam et

Unico gaudens mulier marito
 Prodeat, iustis operata divis;
 Et soror clari ducis, et decōræ
 Supplice vittâ

Virginum matres, juvenumque nuper
 Sospitum. Vos o pueri, et puellæ
 Jam virum expertæ, male ominatis
 Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras
 Eximet curas: ego nec tumultum,
 Nec mori per vim metuam, tenente
 Cæsare terras.

10

15

5 Unice conj. *Cun. et San.*—6 Castis op. sacris conj. *Bentl.* Sacris *MSS.* quidam et *Loeb.* atq. *Af.*—7 Pro clari, cari *MS.* apud *Bentl.*—11 Non pro Jam conj. *Bentl.* Virum expertes conj. *Cun. et Sanad.* Male domin. *Muret. et Sebott.* apud *Bentl.* Ab inom. conj. *Sanad.* Male inomin. conj. *Bentl.* Male ô omin. conj. *Cun. MSS.* et editi vel male ominatis vel male nominatis, pari fere auctoritate.

veneno sublatum. Certe *Modo dictus* habet *Emphasin*; significat enim Augustum præter spem omnem reversum. B. Placet hoc eo magis, quod sic ratio potest reddi, cur plebem, rumoribus turbatam scilicet, alloquatur poeta: et ægotam fuisse in expeditione Cantabrica, refert *Dio* 53. 25. G. Sensus videtur esse: Cæsar, qui, tanquam alter Hercules, modo dictus est Hispanos bello aggressus esse, jam victor redit domum s. in Italiam. Est autem morte venalem petere laurum, periculo mortis, quæ acquiritur, victoriam petere. Plebem alloquitur fortassis propterea, quod Augustus plebi gratior erat quam Optimatibus. Z.

3 Penates; Metonymicus pro Domum.

5 Unico gaudens; Liviam dicit sub castitatis laude votum pro Cæsaris reditu soluturam; Vet. Schol. B. Non recte capiunt hunc versum, qui castitatem modo sic laudari putant. Negat poeta, Liviam habere aliud, quo gaudeat, præter maritum. G.

6 Operata; Operationes veteres sacrificia dicunt. Vet. Schol. Cum faciam vitula. Virgil. B. Jusus divos intelligo, quibus justum est sacrificare. G.

7 Soror clari ducis; Octaviam Augusti sororem memorat. Vet. Schol.

8 Supplice vitta; non vitta supplicis, sed vittis solatis supplicantes. Vet. Schol. Vittæ et sacerdotialis et matronalis sanctimonis insignia, tempore facilius humilitatis ergo demittebantur. B. Sunt igitur supplicis vitta decoræ, quas decent vittæ supplicantium indices. G.

10 Pueri modo pro juvenes, sive puellarum

juvenes mariti posuit. Nil opus est *Torrentii* *Pueræ*. B. Videtur hac formula, *Vas, o—verbis* monere ætatem lasciviosem, et gaudii intemperantis, ne ad deos accedant temere, aut sacra turbent. Simile quid puto esse hic illi *Ter. Adel.* 4. 5. 69. *Abi pater, tu potius deos comprecare, &c.* Supplicationes commendat matronis, adolescentiam secum ad hilaritatem invitat: sed adolescentiam jam Veneris competentem: minor enim impuberum ætas et ipsa sacris adhibita. Pueri et puella sunt etiam viginti annorum et amplius. Non valde severum fuisse poetam, cum ista scriberet, docent ea, quæ sequuntur. G.

11 Male ominatis; Quia in sacrificiis, præcepto silentio, bona omnia habere videbantur, ne incaute loquentes verbis omnia facerent. Vet. Schol. erudite. Landinus primus legit male nominatis, cui reclamant optimi *Torrentii* atque *Cruquii* *MSS.* et Vet. Schol. Horatius non semper servavit Grammaticorum leges: videmus etiam ultimam syllabam in *Sigua* esse productam (vid. v. 19). *Bentleius* de suo penu pro ominatis reposuit inominatis, quod improbandum censeo. B. Hoc effecerunt viri docti, ut in auctoritate librorum vel pari, vel ad male nominatis inclinante, neutra lectio indigna videri debeat Horatio. Hiatus plane similis *Catulli* 8. 19. *At tu, Catulle, obstinatus obdura. Male nominatus* potest fumi ut *en òspuaris* Homeri et *Hesiodi*, quod inominatum s. mali ominis significat. Et quoties apud *Homerum* *en òspuaris* elocutus est? Quod volunt quidam expertes virum esse viris privatas puellas, patribus pueros,

I, pete unguentum, puer, et coronas,
Et cadum Marfi memorem duelli,
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.

20

Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem :
Si per invisum mora janitorem
Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus
Litium et rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem, calidus juventa,
Consule Planco.

25

eos vetari iacturam suam nunc plorare: vereor, ne id ipsum sit male ominatum, talem hujus rei mentionem facere. Potius poeta, ut emunxerant illi nasum Musæ, hic aliquid posuisset solatii, quam ut simpliciter tacere lugentes juberet. G.

13 *Hic dies*, tanquam exultans dicit.

Vere festus; ac si in servandis reliquis festis consuetudini communi tantum inservierit. Habet enim bonam Emphasin.

Atras curas dixit horrendos metus.

14 *Tumultum, commotionem bellorum.* Vet. Sch. Est enim tumultus incipientis terror belli. B.

Immo plus quam bellum: vis improvisa in proximo, cum urbs ipsa est in periculo a seditione, vel hoste subito ingruente, &c. G.

15 *Tenente Casare terras*; h. e. *incolumi Casare.* Vet. Schol. B. Laudat sapientiam et felicitatem Augusti. G.

18 *Cadus*; *lagenæ, orca.* Vet. Schol. Ejusdem enim formæ erant, etsi forsitan diversæ mensuræ. Erant enim dolia testacea ventricosa adducto collo. *Metreta* item et *Kerasion*, sive *Testa*, cum cado conveniebant, ut bene notavit Lambinus ex Nicandri Scholiaste.

Memorem Marfi duelli; *Vinum quod Marfico bello diffusum est.* Vet. Schol. Vinum hoc erat lxxv. annorum, teste Cruquio.

19 In hoc loco Spartaci jam meminit ob servilem Sexti Pompeii manum. Tangit enim optimatum partes. B. *Qua in siqua* non est nominativus, sed adverbium ex ablativo, *si qua* ratione vel via. Raritatem indicat vini tam antiqui, cujus raræ lagenæ effugerint calamitatem belli servilis. G.

20 *Testa, orca*; Vet. Schol. Cruq. h. e. *Lagena*, vel cado (cadus). B.

21 *Argutæ, Canora*; Vet. Schol. Cruq. Erat et hæc *devium scortum*, seu fidicina. B. Fidicinas sacris domesticis accinere iussas, observatum ad Car. 3. 11. 6. De nodo crinium 2. 11. 24. G.

22 *Murreum*; *Colorem Myrrheum in crinibus bodis quoque dicunt, qui medius est inter flavum et nigrum.* Vet. Schol. Pro *Myrrheum* antiquior scriptura placuit Bentleio, quod est *Murreum*; qua de re equidem non litigandum censeo, præsertim cum bonæ notæ Libri habeant *Murreum*. Scholiasta tamen habet *Myrrheum*, Græco ritu. Posuit tamen *cobibente* pro *cobibere* nulla cum auctoritate, neque sane necessitate. B. Vigorem et affectum interimit illud *cobibente*. Solent, qui festinant, qui valde cupiunt, tali Synecdoche Antecedentis pro Consequente uti. G.

Nodo cobibere; *Quia properare vult illam, in nodum tantum colligere crines præcipit.* Vet. Schol.

23 *Si per invisum*; *Si tardius ad Neæræ ab ostiario admittari, cedeas.* Vet. Schol. Sic enim reposui pro *admittatur* et *redeat*.

25 *Animi* Plurali numero stomachum, vel altum spiritum significant.

26 *Protervæ*; *intemperantis, et lascivientis; quasi valde torvæ.*

27 *Calidus juventa*; *Significat se Consule Planco adolescentem fuisse; irascique mirabiliter solitum, si fastidiretur.* Vet. Schol. Alias de se; *Irasci celerem, tamen ut placibilis essem.* L. Munatius Plancus fuit Consul cum M. Emilio Lepido anno Urbis 712. quo tempore Horatius 23. annorum erat. Cruquius.

ODE XV.

IN CHLORIM.

Pauperulam quandam mecham aliena jam etate lascivoientem, satirica hac Ode a re meretricia ad qualum et lanas relegat.

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, ALTERO CHORIAMBICUM.

UXOR pauperis Ibyci,
 Tandem nequitiae frige modum tuæ,
 Famosisque laboribus :
 Maturo propior desine funeri
 Inter ludere virgines, 5
 Et stellis nebulam spargere candidis:
 Non, si quid Pholoën satis,
 Et te, Chlori, decet : filia rectius
 Expugnat juvenum domos,
 Pulso Thyias uti concita tympano. 10
 Illam cogit amor Nothi
 Lascivæ similem ludere capræ :

i Ibyci *edd. vet.*—2 Pone modum *codd. quidam ap. Lamb.*—10 Thyias *Bentl. ut 2. 19. 9. vulgo Thyas.*

1 Amarulenta et sarcastica Emphasi ostendit beatis id licere.

Namque tibi fortuna veniam damus : hæc eadem illa.

Omnia cum faciant bilares ntidæque vocantur : Sed

Turpe et adulterium medicribus ;

Ut Juvenalis verbis aliquantulum abutar.

2 *Nequitiæ nunc calliditati et malitiæ : non ut olim nequam dicebatur ignavus et nibili.* Vet. Sch. Sic enim Stephanus ex MS. suo restituit. Technas meretricias designat.

Frige modum bene, quia hætenus vagam et incertam vitam agebat. Vult eam affigi operi luario.

Quando ego figam aliquid quo sit mihi tuta senectus

A tityæ et baculo.

Juvenal.

Pone modum, quod plurimis in libris occurrit, ex Glossæmate est ; quod et Scholiastes Cruquii cum optimis MSS. confirmant.

3 Cum fama sit vox mediæ significationis, et tam ad malam quam ad bonam famam spectet ; *sansus* tamen plurimque pro *infami* usurpatur.

Bene laboribus, tanquam de Herculi qui terras omnes peragravit.

5 Figura Tmesis, pro *ludere inter virgines*. *Ludere* autem jam pro saltare posuit.

6 *Et stellis ; Decens Allegoria.* Vet. Schol. *Candidis Dilogus* et de puellis et de stellis ; magis tamen puellis convenit.

8 Nil necesse est Pholoën istam fuisse Chloridis filiam, cum satis sit eam fuisse ei ætate filiam ; quod etiam magis comicum videtur.

Rectius modo pro convenientius ; non enim pro consultius, sed potius sanius usurpat.

9 *Expugnat ;* significat eam fuisse citharistriam ; et vagam, uti Bacchi Mænadae B. Pulchre hic laudat Bentleius Sen. N. Q. 4. præf. Adulationi nos opponere, non claudere ostium, et quidem sic, quemadmodum amicæ solet : quæ si *impulsi* grata est ; gratior, si *effregit*. Et Plaut. Mil. 4. 6. 35. meretrix, amorem militis simulans, *Oclusæ*, inquit, *sunt fores : effringam, &c. G.*

10 *Tympanum*, erat minoris cribri forma.

11 Ad Emphasin dixit *cogit* ; significat enim illam non amplius instinctu libidinis coactam.

12 Per Catachresin *capræ* modo pro *capra*. B. Quidni *capræ*, paulo nobilioris animalis? G.

Te lanæ prope nobilem
 Tonfæ Luceriam, non citharæ, decent,
 Nec flos purpureus rosæ,
 Nec poti, vetulam, fæce tenus cadi.

15

ODE XVI.

AD MÆCENATEM.

Exsecratur insanum divitiarum amorem, seque parvo beatum ostendit.

METRUM TRIBUS PRIMIS VERSIBUS CHORIAMBICUM, QUARTO GLYCONICUM.

INCLUSAM Danaën turris ahenea,
 Robustæque fores, et vigilum canum
 Tristes excubiæ munierant fatis
 Nocturnis ab adulteris;
 Si non Acrisium, virginis abditæ
 Custodem pavidum, Jupiter et Venus
 Risissent: fore enim tutum iter et patens,
 Converfo in pretium Deo.
 AURUM per medios ire satellites,
 Et perrumpere amat saxa, potentius

5

10

15 Purpureæ cod. vet. ap. Bentl.—16 Vetula etiam Brod. coll. Sax. Flor. Ven. 1486. Locher-
 male.

ODE XVI.

4 Adulteris Zar.

13 *Te lanæ*; Lanificium erat infeliciam annu-
 am perpetuum opus.

—*Admotaque lanis Emerita qua cessat acu.*
 Juvnal. B.

Sensus est: Te vetulam decet lanificium, non
 cithara canere in conviviis virorum, nec coro-
 nari rosæ, nec bibere vinum large. Z.

14 *Luceria* Urbs Apuliz lana et Minervæ
 sano celebris, ut dudum notavit Mancinellus
 ex Strabone.

16 Pessime nonnulli Codices, *Vetula*, ac si
 ad *fæce* pertineret, quod etiam Cruquianus
 Scholiafles et MSS. improbant.

Fæce tenus, Græcis sic *εγύα* Proverbiali ser-
 mone usurpatur.

ODE XVI.

2 *Robustæ fores* proprie a materia, robore.
 G.

3 *Tristes; severa, ergo incorrupta.* Landinus.
Munierant modo pro munissent.

4 *Belle Nocturnis; Quia adulteris non apta*
 est. Vet. Schol.

5 *Abditæ*, h. e. e conspectu summotæ. Sig-
 nificat enim securum fuisse Acrisium. B. *Pavi-*
didum alio respectu vocat poeta. G.

6 *Pavidum; Sollicitum, cautum propter oracu-*
lum. Vet. Schol. Cruq.

7 *Fore enim, supple norant.* Schol. Z.

8 *Pretium*, proprie noctis pretium est.

9 *Satellites, homines devotos.* Landinus. h. e.
 Sacramento astrictos.

Ictu fulmineo. Concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
 Demersa exitio. Diffidit urbium
 Portas vir Macēdo, et subruit æmulos
 Reges muneribus. Munera navium
 Sævos illaqueant duces.

15

CRESCENTEM sequitur cura pecuniam,
 Majorumque fames. Jure perhorru
 Late conspicuum tollere verticem,
 Mæcenas, equitum decus. †

20

Quanto quisque sibi plura negaverit,
 A Dīs plura feret. Nil cupientium
 Nudus castra peto; et transfuga divitum
 Partes linquere gestio,
 Contemtæ dominus splendidior rei,
 Quam si, quicquid arat impiger Appulus,
 Occultare meis dicerer horreis,
 Magnas inter opes inops.

25

11 Occidit coll. San.—13 Exitio Brod. coll. San. G. Mediol. tres. Ven. 1479 et 1486. Loeb. Bentl. Sed vott. add. dant excidio.—17 Insequitur. G.—25 Contemptæ etiam G. Mediol. tres. Ven. 1479 et 1486. Loeb. G.—26 Impiger sic etiam prima edit. præter Loeb. et Ven. Pinc. Sed non piger est in Ven. et Glar.

10 Amat, φιλῶ, ex Hellenismo est.

11 Concidit, quod subito ruit et semel. Nota est Historia Amphiarai et Eriphyles. B. Fatale erat, Amphiaraium perire ad Thebas: fato subducere se conantem prodit Eriphyle uxor, monili corrupta a fratre suo Adrasto. G.

12 Ipse Amphiaraius hiatu telluris absumptus est, uxor ab Alcæone filio occisa, atque Alcæon postea in furorem versus.

13 Optimi Crŭquii MSS. atque itidem Torrentii exitio habebant pro excidio, quod videtur et Vet. Schol. probasse, ob vocem exitiale, quæ apud eum occurrit. Bene etiam Demersa ob prædictum telluris hiatum.

14 Vir Macedo, Philippus, oppidorum emtor. B. Lambinus laudat Cic. ad Attic. I. 16. Philippus cuncta castella expugnari posse dicebat, in que modo assillus auro onustus possit ascendere. Z.

15 Reges diuit Epiri et Molosorum. Landinus.

Munera navium; ad sua tempora respexit, ut de Mæna Sexti Pompeii liberti. Torrentius. Odit enim Horatius Pompeianarum partium transfugas et proditores. B. De isto Mæna, qui

Pompeii classe prodita ad Augustum transiit, vid. Dio XLVIII. 45. et XLIX. 1.

18 Majorum fames, augendi cupido. Jure perhorru, ergo recte nolui. Z.

19 Tollere verticem; dicuntur extollere caput qui divitiis celebres sunt. Landinus. Proverbiali scilicet sermone.

20 Bene subjecit Equitum decus: Mæcenas enim posuit continentie exemplum, qui mansit in equestri ordine. B. Mæcenas Harduino Christus dominus est; versu autem 22. sqq. describuntur Monachi. G.

22 Quid refert scribere Ab dis pro A diis, etsi sit hoc factum auctoritate Membranarum, quod advertit insignissimus Bentleius?

Festive Nil cupientium castra dicit Stoicorum scholam, quam sæpe Epicureismo relicto ex integro repetit.

23 Festive etiam Nudus de Philosopho.

—Dolia nudi non ardent Cynici. Juvenal.

25 Contentæ; Compositæ et mediocris. Vet. Schol. Sic et Cruquius et Torrentius legere pro Contemptæ. Bentleio tamen nulla idonea

Puræ rivus aquæ, silvaque jugerum
Paucorum, et segetis certa fides meæ,

30

Fulgentem imperio fertilis Africæ

Fallit forte beator.

Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læstrygoniâ Bacchus in amphorâ

Languescit mihi, nec pinguia Gallicis

35

Crescunt vellera pascuis ;

Importuna tamen pauperies abest ;

Nec, si plura velim, tu dare deneges.

Contracto melius parva cupidine

Vectigalia porrigam,

40

Quam si Mygdoniis regnum Alyattei

Campis continuem. MULTA petentibus

Defunt multa. Bene est, cui Deus obtulit

Parcâ, quod fatis est, manu.

29 Pro Puræ Parcæ Zar.—31 Fulgente conj. Bentl.—39 Contracta Brod. coll. Sax. Zar. Medd. 3. Ven. 1479.—41 Alyatthii G. al. Alyattici.

de causâ *Contempta* placuit, minus diferto verbo. B. Auctoritates verbi *contempta* s. *contempta* jam posui. Sententia est Stoica: sapiens, solus dives, sit dominus *splendidior* atque honestior (ut *splendide mendax* 3. II. 35.) rei eo ipso, quod eam non admiratur, magnam putat; sed parvi facit, ut nihil cum virtute connexam, et ceatemit adeo. Dominus divitiarum est, qui potest illas contemnere, sic honorum, dolorum, mortis, &c. Hoc est illud *Nil admirari*, de quo noster Epist. I. 6. I. G.

26 *Impiger* pro non *piger* legit Vet. Schol. cum Torrentii et Cruquii MSS. Nec repugnat lex carminis, quod in Penthemimeri producit syllabam brevem.

28 *Inter opes inops*; in animo habuit Tantulum, vel Midam, quod etiam sensit Landinus.

29 *Rivum, Digentiam* dicit. B. Cf. ad Od. III. 13.

31 Bentleii *Fulgentem* magis placet quam *Fulgentem*. B. Nempe *fulgens imperium Africæ* est Proconsulatus divitis provincie: hoc beatorem prædicat suam conditionem; licet illud vulgo lateat. Si omnino *Fulgentem* servare placeat, *Fulgens* i. f. A. erit Proconsul, quem fugiat illa Horatii felicitas. G. Revocavi lectionem librorum omnium, et interpretor *Fulgentem imp. f. Afr.* eum qui splendidus est possessore fundorum Africæ, et ignoratur, a quo Sabinum, seu rivum illius, silvam medio-

crem et agrum fertilem magis valere ad Horatium beatum reddendum. Z.

32 *Fallit*, latet, ex Hellenismo est. B. ut Epist. I. 17. 10.

34 *Læstrygones oppidum Campania Formias tenuisse dicuntur*. Vet. Schol.

35 *Belle Bacchus languescit, quasi senescit, ac per hoc veterascit*. Vet. Schol. ex MS. Stephani.

Gallicæ voces pretiosiores habentur, earumque præcipue Altinates. Columella (7. 2. 4.), notante Ascensio Badio. Gallicas autem dicit e Cispina Gallia.

37 *Importuna*; qua importunos facit et odiosos. Vet. Schol.

40 *Vectigalia pro redditibus posuit*. Vet. Schol. ex MS. Stephani.

Porrigam, extendam, ut optime Landinus. *Ait enim parvo contentum plus se videri possidere*. Vet. Schol. B. Qua proportione cupido contrahitur, ea porriguntur et extenduntur possessiones. G.

41 *Mygdones, qui et Macedones et Edonii antiquis temporibus pertinebant ad Thracas, unde in Phrygiam commigraverunt*. Cruquius ex Solino, et Plinio.

Alyattei; Recte Bentleius, auctoritate bonæ notæ Librorum, *Alyattei* in Genitivo pro *Alyattis*; ut *Acbilles, Acbilli*, pro *Acbillis*.

43 *Bene est*, h. e. fatis beatus est, quia tranquillam vitam acturus est.

ODE XVII.

AD ÆLIUM LAMIAM.

Facete tempestatem in crastinum augurari se fugit, quo tempore se ad Ælium Lamiam prima nobilitatis virum, in villa sua rusticana modo agentem, ad porcellum inuitat.

METRUM UT IN PRIMA.

ÆLLI, vetusto nobilis ab Lamo,
 (Quando et priores hinc Lamias ferunt
 Denominatos, et nepotum
 Per memores genus omne fastos
 Auctore ab illo ducit originem, 5
 Qui Formiarum mœnia dicitur
 Princeps, et innantem Maricæ *Heinsius in dea*
 Littoribus tenuisse Lirim,
 Late tyrannus) cras foliis nemus
 Multis et algâ littus inutili 10
 Demissa tempestat ab Euro
 Sternet, aquæ nisi fallit augur
 Annosa cornix. Dum potis, aridum
 Compone lignum. Cras genium mero
 Curabis et porco bimestri, 15
 Cum famulis operum solutis.

2, 3, 4, et 5 Refecat Sanadenus, ut commentum inepti hominis.—4 Fastus Venet.—5 Ducit conj.
 D. Heins. et Bentl. probata etiam Cun. Ducis al.—8 Lyrin Venet.

1 Eruditus vir Lævinus Torrentius hoc loco advertit ab Ælio gente fuisse etiam Antoninos Imperatores.

Ab Lamo, h. e. Ob Lamum, Læstrygonum regem. Atque hinc (inquit Vet. Schol.) vulgo Lamium genus, proverbialiter (ut cenfeo) pro vetustissimo. Lamiarum eade madenti. Juvenal. 4. c. xtr.

2 Quando, siquidem. Vet. Schol.

Priores, h. e. Majores tuos.

4 Memores modo Active accipiendum, ut docti Landinus.

Postea Annales dicit. Mancinellus ex Prisciano. B. Priscia. l. 6. p. 711. duplicem se in hoc loco scripturam invenisse ait, fastos et fastus. G.

5 Magis placet ducis quam Heinsii ducit, et si probet Bentleius. Neque enim probabile est genus omne dici in Nominativo. B.

Quin non potest esse genus nominativus: cum 4 per regat fastos, ducis autem vel ducit jungatur cum originem. Verbo vix potest aliter expediri hic locus, quam ratione Heinsiana, genus omne nepotum hinc ducit originem. G.

6 Formiani potentiores videntur fuisse Minturnensibus, et eorum agros tenuisse. Vet. Schol.

7 Maricam autem Minturnensibus maxime colunt, cujus etiam lucus in ipsa Minturnensi civitate est. Vet. Schol. Marica Nympha fuit a qua fluvius nomen accepit. Idem Schol. Hinc patet Lirim atque Maricam fuisse duo unius fluminis nomina. Hanc fingunt Poeta fuisse Fauni uxorem et Latini matrem.

9 Tyrannus, validissimus Rex. Landinus. Tyrannus alibi pro Domino, alibi pro Crudeli, alibi pro Potente ponitur. Vet. Schol.

10 Alga, vernacula nostra, WRACK.

ODE XVIII.

AD FAUNUM.

Faunalibus, qua Nonis erant Decembribus, Fauno hymnum canis. (Conferenda est Libri I. Ode 17. G.)

METRUM SAPPHICUM.

FAUNE, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fines et aprica rura
 Lenis incedas, abeasque parvis,
 Æquus alumnis:
 Si tener pleno cadit hœdus anno,
 Larga nec defunt Veneris fodali
 Vina crateræ, vetus ara multo
 Fumat odore.

7 Crateri Venet.

11 *Ab oriente brumali Vulturum, quem Græci Eurum appellant.* Plinius, adnotante Ludovico Desprez.

13 *Annosa cornix; mille annos vivere affirmatur.* Vet. Schol.

Dum potis; per pluviam scilicet. Bentleius *potis*, auctoritate vetustissimorum Codd. quod et ego probo, pro vulgato *potes*.

14 *Genius, sive Lar, Græcis Δαίμων, nobiscum nascitur, atque ejusdem formæ est qua nos ipsi.* Hunc Maximus Tyrius ostendit esse ipsum animum. *Sensum a caelesti demissum traximus arce.* Juvenal. 15. 146. *Caestem arcem Solem dicit, qui Pythagoricis Διὸς πύργος, et Mathematicis Κλήρος Δαίμονος, h. e. Pars Genii, dicitur; uti et Luna Κλήρος Τύχης, h. e. Pars Fortune; hujus enim est corporis imperium. Dii Genitales sunt igitur Sol et Luna.* Tradit etiam Servius unicuique esse suum *Jovem* atque *Junonem*, h. e. malum et bonum Genium; quod huc pertinet. B.

Quin *Jupiter* virorum genius, *Juno* nſulicrum: si modo est tale quid apud Servium. G.

15 *Curabis, Futurum Indicativi pro Imperativo.* *Curant Genium, qui Genio indulgent, et opipare epulantur.* Notum est veteres in conviviiis primitias et vini et dapum in salino, quod et patellam appellabant (hæc parvæ sartaginis forma erat) Geniis, sive Laribus ad focum apposuisse.

16 *Operum solatis; Ab opere feriatu.* Vet. Schol.

ODE XVIII.

1 *Ægyptiis Panau, vel Pbanau, Pan dicitur, quod eorum sermone Videns est.* Sol hic est in Capricorno. Mendesium cum caprina forma colebant: erat enim Caper Hiemis Hieroglyphicon, propter arborum corruptelam, quas dentibus suis rodebat: quam ob causam cum Osiridi, sive Baccho, immolabant. B. Hæc dodæ, sed nihil, puto, ad Horatium, cujus simplicior mythologia. G.

Amator is dicitur qui multas amat.

3 *Lenis; Aiunt enim Faunum inferum et pſentem deum esse.* Vet. Schol. Hibernum scilicet numen. *Ἐστὶ γὰρ εὐκρίης.* Theocritus. Etiam nostrum vulgus diabolum cornipedem et bisulcum putat.

Parvis alumnis; Ruris vernulis, quos maxime Fauni ledere dicuntur. Vet. Schol. Etiam nōstrates credunt deos manes (quos Alphos vocant) vel commutare, vel dementare pueros. B. *Pan* et *Fauni* terrorum auctores, qui sæpè nocent pueris. Vexat pueros morbus, Ephialtes, quem ita describit Pliu. 25. 4. l. 10. *Faunorum in quiete ludibria.* G.

4 *Æquus; mitis, innocuus.* Vet. Schol. Crug. h. e. non commotus ira.

5 *Plena anno; Annuale ostendit se facere ei sacrificium.* Vet. Schol.

6 *Sodalis Veneris cratera, quæ sine Baccho frigere putetur.* Sic *sodalis hiemis Eurum* Car. 19. 25. 19. G.

7 *Crateræ; sic omnes legunt cum Badio*

Ludit herboſo pecus omne campo,
Cum tibi Nonæ redeunt Decembres :

10

Festus in pratis vacat otioſo

Cum bove pagus :

Inter audaces lupus errat agnos :

Spargit agreſtes tibi ſilva frondes :

Gaudet in viſam pepuliſſe foſſor

15

Ter pede terram.

ODE XIX.

AD TELEPHUM.

Muræna auguratum adepto, Horatius Telephum Poetam Græcum atque ſodalem ſuum hortatur, uti reliſtis doſiſ nugis acriter ſecum potare velit. (An occaſionem dedit cœna ipſa auguralis Murænzæ, cui ſe fingat cum Telepho adhibutum? G.)

METRUM UT IN ODE XV.

QUANTUM diſtet ab Inacho

Codrus, pro patriâ non timidus mori,

Narras, et genus Æaci,

Et pugnata ſacro bella ſub Ilio :

4

12 Pro pagus, pardus etiam Brod. coll. San. it. Zar.

qui primus Crateræ repoſuit pro Cratere. Crateribus vina ſanctificabantur coronis, et aquæ miſcebantur: crater erat pelvis impoſita tripodi.

Vetus ara; erat enim ara publica: privatæ e cepſitibus fieri conſueverant. B. *Vetus* dici videtur, quod jam ſæpe Fauno ſacræ ſunt oblata. Z.

9 *Ludit modo pro ſaltat*. B.

Quod Nonis Decembribus herboſum campum tribuit, jam pertinet ad poeticam et velut enthuſiaſticam descriptionem feſti diei, quo præter naturam, prata herbas habent, agni lupos non metaunt, ruſtici terram contentim concalcant. G.

11 *In pratis*; *Faunalia in ſilvis et pratis celebrabantur*. Vet. Schol. *Et in compitiis pagorum*. Vet. Schol. Cruq.

12 *Pagus*, Metonymicus pro *Pagani*. *Pagus* noſtra Paroeciſia aliquanto latior erat, atque inerat ei plures viciniaz. B. *Qui Pardum* pro

Pago hic poſuere, voluerunt illi lupo inter agnos erranti parem dare. Sed neque Italiæ animal Pardus eſt, neque cetera ferri poſſunt. G.

13 *Inter audaces*; *Fauni miracula receſſet*. Landinus.

15 *Inviſam*; *Naturale eſt omnibus odiſſe laboris ſui materiam*. Vet. Schol.

Foſſor; *Vinitor*; *Cultus vinearum liberatus*. Vet. Schol.

16 *Ter pede*; *Ter ad Rhythmum retulit*. Vet. Sch. *Daſtylos ſaltabant*. A *Ter pede* tripudiare deducit Turnebus: neque aliunde forſan noſtrum TRIP.

ODE XIX.

1 *Ασπερδιόουσα* hæc, et ad propositum nil facientia. B.

Ne quis erret. Non accuſat Horatium Baxterus; ſed oſtendit, jocoſe accuſari ab Horatio Telephum, qui antiquitatem Græcam inter vina diſputet, quæ nihil ad Bacchum faciant. G.

Quo Chium pretio cadum

Mercemur, quis aquam temperet ignibus,

Quo præbente domum, et quotâ, *sc. hora*

Pelignis caream frigoribus, taces.

Da Lunæ propere novæ,

Da Noctis mediæ, da, puer, auguris

10

Murenæ: tribus aut novem

Miscentur cyathis pocula commodis.

Qui Musas amat impares,

Ternos ter cyathos attonitus petet

Vates: tres prohibet supra

15

Rixarum metuens tangere Gratia;

Nudis juncta fororibus.

Infanire juvat: cur Berecynthiæ

11 Murenæ *Bact. cf. Serm. l. 5. 38. Z.*—12 Miscentur omnes. *Commodum conj. Cun.*
—15 Pro tres, ter *Brod.*—18 Berecynthiæ *edd. qest.*

Univerſa Graiorum Hiſtoria ab Inacho pendet.

2 *Non timidus*: Litotès Figura; plus enim intelligitur quam dicitur. B. Hard. Chriſtum dominum Codri nomine ſignari ab impiis carminum Horatii architectis arbitratur. G.

4 *Homericum eſt* "Ιδων ἰσθῶν. Vet. Sch. Notum eſt veteres urbium mœnia pro ſacratibus habuiſſe.

6 *Quis aquam temperet; tepſaſtis aquis ſolentur Græci vina temperare.* Vet. Schol. Præſertim hiberno tempore hoc faciabant, uti nunc. B. Malim de balneo calefaciendo intelligere: quis præbeat hôſpiti calidas balneas? et quavis hora id fieri ſolet? G.

7 *Quo præbente domum; Quomodo ſolent dicere, Apud quem? et Quota?* Vet. Sch. Gellio mutitare eſt per vices invitare, quod huc ſpectare putat vir eruditiffimus Læv. Torrentius.

8 *Sabinia imminabant Peligni montes.* Mancinellus. Imo et Peligni et Samnites Sabini erant generis. Belle autem et ſeſtively *caream frigoribus*, pro tota nocte bibam.

9 Abrupto ſermone cum Telepho, poſcit jam poculis majoribus, et titulos ſ. *αφάδους* bibendi quarit, Græco more, quem ex Athenæi 10. illuſtrant viri docti. Nempe deos deaque, et Reges et amicos et amicas, &c. nominant, cauſæ ſunt mille bibendi. G.

Veteres orientia ſidera ſalutare conſueverunt. *Daphni quid antiquos ſignorum ſuſpiciis ortus?* Virgil. Bene igitur Lambinus *novam Lunam*, ut *novum Solem* dici exiſtimat. *Veteres ſingulos vini cyathos ſub ſingularum deorum, aut cba-*

riſſimorum ſibi nominibus ſolebant in poculum deſundere. Vet. Sch. B. *Da Lunæ*, da cyathum in honorem Lunæ. Lambinus hic tria tempora deſignari cenſet, tempus vespertinum, mediam noctem et tempus matutinum. Z.

10 Exiſtat apud Onomacritum *Noctis etiam Hymnus*; quam Ægyptii (auctore Plutarcho) etiam dici, ob venerabilem ſcilicet Antiquitatem, prætulere. Feſtive autem *Noctis mediæ* et convenienter præſenti materiæ. B. Conf. 3. 28. extr. G.

11 Incertum an hic fuerit Terentiæ Mæcenatis uxoris frater. B.

Incertum etiam hoc videtur, utrum voluerit poeta hic ſimpliciter habere honorem Murenæ novo Auguri: an ſimul ita ſignare tempus illud ſupremum noctis et antelucanum, quo ad auſpicia capienda ſurgunt augures, quo convivæ de cœnia hilariore redeunt. G.

12 Recte Bentleius poſt Heinſium *Miscentur* pro *Miscetur*. B. Putant nempe viri docti, modimperatorem hic agere Poctam: et ideo mutant lectionem omnium librorum. At ille philoſophatur forte et oſtendit Telepho, qui ſermones deceant convivium: propoſitoque diſcrimine comptatorum, ſe adjungit his, qui ſtrenue bibant. Illud *commodis* ſignificat, *aſteteſſe cyathos tres in poculo ſobriis, novem inebriari volentibus.* G.

Superius monui *Cyatham* fuiſſe majus cochlear: ſuaviter autem *commodis* pro *plenis*.

14 *Attonitus; quod inebrietur.* Vet. Sch. Sic enim legendum pro *Quod non inebrietur*. B. Quidquid viderit Scholiaſtes, *attonitus eſt*

Cessant flamina tibizæ?

Cur pendet tacitâ fistula cum lyrâ?

20

Parcentes ego dexteras

del. eleg. 2. 1. 1. 1.

Odi : sparge rosas : audiat invidus

Dementem strepitum Lycus,

Et vicina seni non habilis Lyco.

Spissâ te nitidum coma,

25

Puro te similem, Telephe, Vespero

Tempestiva petit Rhode :

Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

27 Rhode G. coll. Sax. Bentl. Cun. Bar. Cloë edit. prima. G. Hanc lectionem, tanquam rariorem et auctoritate optimorum librorum Bentleii comprobata, recepi pro al. Chloë. Z.

poetz epitheton, ἰσχυροί, ἰσχυροί, agitante Deo incallescens. G.

15 Bene Vates, cum jam Musas dixerit et attantus.

Hyperbaton pro supra tres prohibet.

16 Moderatio bibendi alit gratiam convivii. Conf. mox 21. 22. G.

17 Gratia nuda pinguntur, veluti sine dolo, sine fraude, sine velamine. Vet. Schol. Nudi etiam dicuntur qui prope nudi sunt; veluti Gratiz, quæ levibus tunicis et discinctæ incedebant.

Juncta, manibus nexis, ut fit in choreis.

18 Insanire juvat; Anacreonticum est, Θίλω, Σίλω μανῆνας.

Berecynthia, Phrygia; ad quarum cantus solent et convivantes saltare. Vet. Schol.

21 Parcentes; Otiosas, quæ neque lyram percussant, neque spargant rosas. Vet. Sch. eleganter.

22 Invidus; falsè invidus de avaro, qui vellet, si anderet, ac per hoc audentibus invidet.

23 Ethopœia est in voce dementem, ita enim Lycus eum appellat.

24 Comice vicini dicuntur qui non amant inter se. B.

Rutgerfius probat lectionem quorundam

MSS. *habili*; et vicinam dici putat mulierem, quicum habitaret quidem Lycus, sed cui maritum se probare ob senectutem non posset. G.

Non habilis; quia forsan male conveniebat inter eos, ut plerumque fit inter sordidos. Licet et quiddam gravius suspicari.

25 *Spissa coma*; Nam et crinim compositio in juvenibus amatur. Vet. Schol. Notum est veteres totum capillitium in strias, seu funiculos, interplicuisse, et deinde hos funiculos unguentis delibutos extendisse; bene igitur subjecit nitidum.

27 Ideo petit, quia tempestiva. B. Tempestiva opponi potest non habili v. 24. G.

Bentleius ex quibusdam MSS. reposuit Rhode; verum nil tanti. Librarii Scriptores quædam immutavere animi sui gratia, vel saltém lapsu suæ memoriæ. B. Sed potuerunt etiam Rhode, ignorabili sibi, Chloë notioem substituire alii. G.

28 Lentus ignis est qui sine flamma urit. Vet. Schol. Lentus amor, qui expectationis tædiæ macerat.

Meæ, charæ: nam charos amicos suos dicebant.

ODE XX.

AD PYRRHUM.

Eximiam Nearchi delicati pueri formam prædicat, significans ambiguum sibi videri, utri Veneri sit aptior. (Certat cum puella de Nearcho pueroq̄ formoso Pyrrhus. Z.)

METRUM SAPPHICUM.

NON vides quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gætulæ catulos lænæ?
Dura post paulo fugies inaudax
Prælia raptor;

Cum per obstantes juvenum catervas
Ibit insignem repetens Nearchum:
(Grande certamen, tibi præda cedit
Major an illi.)

Interim, dum tu celeres sagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos;
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam

Fertur, et leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis,
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosâ
Raptus ab Ida.

1 Moveas tumultu *codd. quidam ap. Bentl.*—2 Gætulæ vulgo: *sed cum Jan. reposuimus scripturam, quæ l. 23. 10. in omnibus est libris. Z.*—3 Dira *Brod. paullum Brod. coll. Sax. et edl. pri.*

1 *Moveri catulos læne* Proverbiali Elocutione positum est, de irritabili mulierum animo: unam autem vult.

2 Et si doctissimi viri aliter sentiant, plane tamen assentior Veteri Scholiastæ, Poetæ in animo fuisse, ex occasione nominis, alterum Pyrrhum, acerrimum Epirotarum Regem cum Romanis iniquo Marte decertantem. B. Non diffiteor, etiam mihi hic Dilogian non placere. G.

3 *Inaudax raptor*; nove posuit pro non ausus rapere: Græcum ἀτόλμος expressit, auctore Cruquio. B. Mihi magis placeat, raptor quidem, sed parum audax ad pugnandum pro præda: ut jungantur *fugies inaudax*. Nisi rapuisset, non posset illa, quam Lænam vocat, repetere. G.

5 Ad Emphasin posuit *per obstantes catervas*, significat enim universam juventutem ejus amore vel primo aspectu raptam.

6 *Insignem* dixit, quasi nullo negotio discerni possit, vel in turba.

7 Non viderunt Interpretes hæc Δὴ πῦρ, vel per Parenthesin, dici. Fatetur se nescire utri aptior præda futurus sit.

10 *Dentes acuit*; pulchra Allegoria mulieris ferociæ.

11 *Arbiter est qui totius rei habet arbitrium et facultatem*; ut docet Mancinellus ex Festo.

Bene *posuisse fertur* in Præterito, de re quæ tandem sero deprehenditur: *Fertur* enim nova fama; nam habet pulchram Emphasin. E.

Posuisse, i. positos habere, præsens rei perfectæ. G.

ODE XXI.

AD AMPHORAM.

Virum gravem et sapientem Messalam Corvinum, die quodam festo apud se agentem, recitatis vini laudibus, ad hilaritatem invitat.

METRUM UT IN PRIMA.

O NATA mecum consule Manlio,
 Seu tu querelas, five geris jocos,
 Seu rixam et insanos amores,
 Seu facilem, pia testa, somnum;
 Quocunque lectum nomine Mafficum
 Servas, moveri digna bono die, *tu se meminerit bene dicitur*
 Descende, Corvino jubente,
 Promere languidiora vina.
 Non ille, quanquam Socraticis madet
 Sermonibus, te negliget horridus.
 Narratur et prisci Catonis
 Sæpe mero caluisse virtus.

10

5 Factum numime conj. Bentl. explodit Cun.—10 Negliget omnes nostri. Negligit Bentl. ex MS. et Cun.—12 Incaluisse Bentl. ex citat. Marii Victorini.

Nudo sub pede; Proverbiali dictione ostendit pueri fastidium atque utriusque neglectum. Nudus enim pes neutri minatur.

13 *Et leni recreare vento*: hunc locum imitatus est Juvenalis.—*Tyrias humero revocante lacernas Ventilet*, &c. Notum est pueros infra pubertatem, præsertim delicatos, non fuisse detentosos.

15 *Nirrus Græcos amnes excepto Achille superavit*. Vet. Schol. ex Homero.

Aquosa, Græcis *πλωσιδαζ*, et *πιδίσησιν* ob fluviorum fontes.

16 Ganymedem dicit, Jovis pocillatorem.

ODE XXI.

1 Hæc lepide et ex conjectura protulit: novæ enim amphoram satis fuisse vetustam, et si nondum inspexerat Consulem. B. Amphoræ ætatem signat, non vini: de amphora dicit, illam nunc querelas gerere, nunc jocos: h. e. eadem amphora nunc vinum habuit, quo in rixas incaluerit homines, quo boni bene usi sunt, &c. Inscripta figlinis operibus nomina consulum, quid habet insoliti? Pittacium testæ

appositum ætatem vini indicat. Ætatem amphoræ videt Horatius, etiam cum stat sublimis in apotheca: nomen consulis nondum videt: antiquum tamen vinum novit. G.

Lucium Manlium Torquatum dicit, qui cum Lyicio Aurelio Coita Consul fuerat Anno Urbis 688. Cruquius. Adverte veteres scripsisse Manlium, Manlium atque etiam Mallium, quod et veteres Torrentii Codd. et Scholiastæ tenuere.

2 Varios vini effectus pro convivantium ingenii lepide percurrit.

4 *Pia testa*, Metonymicus quod pios reddat. B. Quin quatenus somnum conciliat, ut bene Bentl. G.

7 Notum est veteres vina sua reposuisse in superiore granariorum, vel etiam ædium suarum, parte, sub ipsis tegulis; quem locum Vet. Schol. (si incorruptus mansit) *Veteranum* dixit. *Attende Elocutionem, Descende promere*. Vet. Schol.

8 *Languidiora*; *Vetustate lenita*. Vet. Schol.

9 *Madet*; *Fluens est*. Vet. Schol. *Perfusus*. Mancinellus. Extrinsecus madidi sumus, uvidi intrinsecus, ut supra monuimus.

Tu lenē tormentum ingenio admoves

Plerumque duro : tu sapientium

Curas et arcanum jocofo

Confilium retegis Lyæo :

Tu spem reducis mentibus anxiiis,

Viresque ; et addis cornua pauperi,

Post te neque iratos trementi

Regum apices, neque militum arma.

Te Liber, et, si læta aderit, Venus,

Segnesque nodum solvere Gratia,

Vivæque producent lucernæ,

Dum rediens fugit astra Phœbus.

15

20

13 Amoves Brod. et additur glossa, separat.

10 *Horridus, censorius, severus.* Vet. Schol. Intonsum Catonem in animo habebat.

11 *Prisci; Antiquioris, non Uticensis.* Vet. Schol. De minore Catone res nota erat et recens. B.

Priscus tanquam cognomine vocatur in primis editionibus libri de Re Rustica. Sed potest *Priscum* vocare etiam Uticensem illum, cujus certe mores *Prisci*, et notus amor bibendi vel ex Plin. Epist. 3. 12. cum de illo antiquo sapiente hilaritas quidem epularum, sed nihil præterea annotatum sit. G.

12 *Virtus Catonis, ipse Cato.* Vet. Schol. ut supra *Nitor Hebræi*. B. Nempe ipse ille vigor animi, ille ardor agendi, quod oportebat, vino non nunquam auctus est. *Caluisse* hic significantius mihi videtur, et tenorem quandam caloribus notare. G.

13 *Lenē tormentum; Blanditur ebrietas, et extorquet plerumque animi gravitatem.* Vet. Schol. Hæc ad Messalam dicit. *Ὁξύμαχος*.

14 *Sapientium, h. e. Philosophantium, qualis erat Corvinus.*

15 *Arcanum confilium, dicit aliquod præcipuum dogma quod alias studiose celabant.*

16 *Bene retegis* posuit ad Etymon *Lyæi*, quod a *Λύαι* solvere: *Aperit præcordia Liber*.

18 *Addis cornua; Per cornua violentiam, et per hoc violationem cerebri intelligi vult.* Vet. Schol. Proverbialis Elocutio est. *Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.* Naso, citante Mancinello. *Addis* autem pro *appnis* dicit. B.

19 *Trementi, cum tremore timenti.* Lamb. Z.

20 *Regum apices.* Persarum tiaras dicit, apicibus circumseptas, ut alias diximus. B. *Iratos Reg. apices*, pro iratorum regum apices, h. e. majestatem, fastigium. Lamb. Z.

21 *Lætæ; perpetuum Veneris Epitheton.*

22 *Segnes solvere*, posuit ut ostenderet dulces sodales ægerrime ab invicem divelli. *Nodum* dicit trium fororum in chorea nexum ægre solubilem. B. Per *Gratias* intelligit convivarum hilaritatem sine rixis et tumultu, et jocosum liberalitatem. Z.

23 *Eleganter Viva* pro non *extincta*. B. Suaviter quoque *producent*, i. paulatim et velut forbilando educunt. Una illa amphora alet hilaritatem convivarum ad lucem usque. *Gratias* amant sobrietatem v. hic 19. 6. G.

ODE XXII.

IN DIANAM.

Epigramma in Pinam iuxta villam suam stantem et a se Dianæ dedicatam. (Quid hic ad seculares ludos referri possit plane non comminiscor. G.)

METRUM SAPPNICUM.

MONTIUM custos nemorumque, Virgo,
 Quæ laborantes utero puellas
 Ter vocata audis, adimisque leto,
 Diva triformis;
 Imminens villæ tua pinus esto,
 Quam, per exactos ego lætus annos,
 Verris obliquum meditantis ictum
 Sanguine donem.

5

ODE XXIII.

AD PHIDYLEN.

Phidylem villicam suam ob pietatem carmine celebrat, ostenditque pauperculam hanc avum diis esse acceptiorem Pontificibus ipsi. (Lepida certe Dacerii et Sanadoni suspicio, Horatium astute dissimulata Epicurei persona sic voluisse impedire, ne in villa sua nimii sumtus fierent in sacrificia. G.)

METRUM UT IN PRIMA.

COELO supinas si tuleris manus
 Nascente Luna, rustica Phidyle;

ODE XXIII.

2 Phidyle *edd. vet.*

ODE XXII.

1 *Custodes* dii sunt earum rerum quæ in eorum tutela sunt.

3 *Bene ter* ad triformem. *Quin* et numero *deu* in *ipare* gaudet.

4 *Diva Triformis*, ob Lunæ tres phases, et tria regna, Cælum, Terra et inferos; et tria etiam nomina, Dianam, Lucinam et Proserpinam.

5 *Pinus* matri deorum Cybelæ sacrata arbor; neque hoc sane diversum erat numen; si quidem Græcum *Ægræus* a Phrygio *Ægræus* deductum *Magnam Matrem* sonat.

6 *Per exactos annos, quotannis.* *Vet. Schol.* Exacto enim anno recurrunt feriæ.

7 *Apte Verres immolatur Diana quæ eadem atque Ceres, frugum dea, quas corrumpunt suæ.* *Landinus.*

Meditantis, h. e. etiam ante diem ferire conantis; quod idem videmus in vitulis et gallinacis pullis.

ODE XXIII.

1 *Supinas dixit ad superiora palmas apertas et expansas.* *Vet. Schol.*

L

Si thure placaris et horna *thure placaris* *horna*
 Fruge Lares, avidaque porca;
 Nec pestilentem sentiet Africum
 Fœcunda vitis, nec sterilem seges
 Rubiginem, aut dulces alumnî
 Pomifero grave tempus anno.
 Nam, quæ nivali pascitur Algidor
 Devota quercus inter et ilices,
 Aut crescit Albanis in herbis
 Victima, pontificum secures
 Cervice tinguet. Te nihil attinet
 Tentare multâ cæde bidentium
 Parvos coronantem marino
 Rore deos fragilique myrto.
 IMMUNIS aram si tetigit manus,
 Non sumtuosa blandior hostia
 Mollivit averfos penates
 Farre pio et saliente mica. *crackling salt*

19 Mollivit MSS. *op. Bentl. coll. Sax. Med. 1477 et 1502, Ven. 1479.* Mollivit *Can. ex uno MS.* Mollibit *al. parvo sententia discrimine.*

Tuleris modo pro suffuleris.

2 *Nascente Luna; Solent enim rustica mulieres in initio prima Luna preces celo effundere.* Vet. Schol.

Cum alii legant *Pbidyle*, alii *Phylire*, allique *Pbillide*, mihi præcipue placet Jacobi Cruquii *Pbidyle*, quod etiam MSS. fide confirmat. Græcis *Φιδύλα* et *Φιδύλα*, *Panci* et *Parca* dicuntur.

3 *Horna frugis; Vino novello: nunc usque Tusci horna novella vina dicunt.* Vet. Schol. *Horna* a Græco *ἄρνη*, quasi dicas hujus horæ, sive tempestatis.

4 Bene *Avida porca*, *porca* enim *Maniæ* matri *Larium* (h. e. *Terræ*) immolabatur, quod fruges consumeret.

7 *Dulces alumni; Quos nutrimentorum commendarat officio.* Vet. Schol. Accepit enim pro *Horatii* vernulis, non pro pueris ipsius *Phidyle*.

8 *Pomifero; Pomorum enim vario gustu læstunt corpora.* Vet. Schol. Periphrasis autumnalis est.

10 *Devota; Diis destinata.* Vet. Schol. De porcis autem agit ad sacrificium factis.

11 *Albanis in herbis; In Albano antiquitus*

monte nullo alio locabat quam nivei tauros immolare candoris. Arnobius, citante Ludovico Depprez.

12 *Bentleius auctoritate rariorum Codicum pro secures in Plurali, posuit securim: magis tamen nobis placet plurium Pontificum plures etiam dici secures.* Certe Numerus multitudinis solet magis placere Poëta. B. Hic plures et victimæ et Pontifices tanto magis *secures* postulare videntur. G. *Pontificum*, a quibus publice immolabitur victimæ major. Z.

14 *Bidentium; Bidentes proprie dicuntur oves duos annos habentes, sic vocata ab eminentioribus dentibus, qui circa duos annos nascuntur.* Vet. Schol. B. *Tentare*, placare. Z.

15 Bene *parvos* cum ante posuerit *multa cæde*. *Parvula* erant pauperculorum numina, uti fere privatorum omnium.

Coronantem; siquidem diebus festis dii coronari consueverant, tanquam epulaturi. B. Si coronas. Z.

17 *Immunis; Subaudiendam extrinsecus scelerum.* Vet. Schol. B. Quid si utrumque hic respexit Horatius? debuit quidem: *immunis*, quæ conferre nihil possit, quæ sceleris nihil admiserit. G.

ODE XXIV.

Primâ peregrinos obscûra pecunia mores
Intulit, et turpi frugerunt sæcula luxu
Divitiis molles.

JUVENAL. 6. 298.

METRUM UT IN ODE XIX.

INTACTIS opulentior

Thesauris Arabum et divitis Indiæ,

Cæmentis licet occupes

Tyrrhenum omne tuis et mare Apulicum,

Si figit adamantinos

Summis verticibus dira Necessitas

Clavos, non animum metu,

Non mortis laqueis expedit caput.

Campestris melius Scythæ

(Quorum plaustra vagas rite trahunt domos)

5

10

4 Apulicum etiam ex MSS. Lambi. Bentl. Cun. Punicum legit Landi. Ponticum al.—5 Pro Si Bentl. conj. Sic, et parenthesis facit (Sic—clavos).—6 Dura conj. Bentl. et sic olim legit Sebol. Porphy. Z.

Tetigit manus: sacrificantes uram tangebant. Landinus ex Virgilio. Significare volebant puras sibi esse manus.

18 Sentio cum Vet. Schol. sumtuosa hostia dici in Nominativo casu, neque moror brevem syllabam in Penthemimeri, quicquid contradicant Interpretes. B. Ultima in sumtuosa etiam producitur ob sequens blandior. Sensus, Hostia quantumvis sumtuosa non blandior s. blandius mollire solet deos, quam mollit manus innocens, ferrè solo et sale oblatia. Conf. ad Car. 1. 16. 8. G.

19 Mollibit, vetuste pro Mollit. Bentleius ex Editione Veneta Mollivit reposuit pro Mollibit. Verum nihil opus, cum neque ipse Horatius semper horreat Archaismum in declinando. B. Mollivit, mollire solet. Z.

20 Ferrè pio; Sal enim cum ferrè incendebatur. Vet. Schol. Veteres rustici pantem et salem, quibus ipsi fere venerantur, etiam diis obtulerunt sua. Superius (ad 2. 16. 14.) monni salem fuisse tunc temporis pro bufyro. B. Pium sar, pius manibus, animo pio oblatum. G.

ODE XXIV.

1 Intactis, h. e. Romanorum armis nondum tactis.

3 Cæmentis; Saxis ad fabricandum provisis. Vet. Schol. Proprie Cæmentis lapidum fragmenta dicuntur, jaciendis fundamentis utilia.

Occupat qui totum in usum suum vertit, neque quicquam aliis relinquit.

4 Trium Torrentii MSS. auctoritate adductus Apulicum reposui, cum alii legant Punicum, alii Publicum, alii etiam Ponticum.

5 Hoc est, Si tamen verum est moriendum tibi esse neque ingentes opes quicquam valituras adversus fatum. Mire se torquet Bentleius ut aliquem eliciat sensum, cum omnia tamen sint plana. Displicet eidem erudito viro Epitheton dira, et de suo reponit dura: cum tamen illa efficacior vox sit; atque hoc facit reclamantibus omnibus. Certe mors prædivitibus dira res est æque ac dura. Verum i atque u fuerè olim ipsiuspura, quæ potest esse erroris causa. B. Conf. 1. 35. 17. fqq. Verbo si nullius tantum fastigium est, quod fato illum eximat. G. Quandoquidem invicti fati necessitas arcte tenet in sua potestate quicquid vel in summo positum est fastigio. Z.

Superius monuimus adamantina etiam duratam ferrum appellatum fuisse. V. 1. 6. 13.

6 Necessitatem hic pro morte posuit. Vet. Sch. quam clavus et cuneis armatam veteres finxerunt.

Bene subiecit caput, cum jam Verticibus posuerit, quibus Necessitas clavos suos adegerat; Bene etiam laqueis expedit, ac si mors nos ex infidiis invaderet; Metaphora a venatorum rebus desumpta.

Vivunt, et rigidi Getæ,
 Immetata quibus jugera liberas
 Fruges et Cererem ferunt,
 Nec cultura placet longior annua;
 Defunctumque laboribus 15
 Æquali recreat forte vicarius.
 Illic matre carentibus
 Privignis mulier temperat innocens:
 Nec dotata regit virum
 Conjux, nec nitido fudit adultero. 20
 Dos est magna parentium
 Virtus, et metuens alterius viri
 Certo foedere castitas,
 Et peccare nefas, aut pretium emori.
 O quisquis volet impias 25
 Cædes et rabiem tollere civicam;
 Si quæret PATER VRBIVM
 Subscribi statuis, indomitam audeat
 Refrenare licentiam,
 Clarus postgenitis: quatenus (heu nefas!) 30

24 Aut pr. mori coll. Sax. it. Zar. Aut pr. emori MSS. aliquot ap. Bentl. Aut pr. est mori al.—26 Aut rabiem Ven. Glar.—27 Quærit codd. ap. Bentl.—30 Carus cod. Cantuari. Quatinus Lamb.

9 *Campeseres*; *Quod in campis sine tellis vivunt*. Vet. Schol. Sive quod silvestrem regionem incolant. B. *Melius*, innocentius. Nam refertur ad sequentia. Z.

10 Hamaxobios describit. G.

11 *Rigidi Getæ*; *Propter frigora regionum*. Vet. Schol.

12 *Liberas*, quæ cedunt in usum communem. Z.

14 *Annua*; *Continua sedis incerti*. Vet. Sch.

15 *Defunctum*, *liberatum*. Vet. Schol.

16 *Vicarius* servi servus est. *Vicem laborandi inter se prestare barbaros ostendit*. Vet. Schol.

B. *Vicarius* h. l. est qui pari conditione, eodem agro colendo, succedit ei, qui pridie laboravit. Z.

18 *Temperat*; *Pocula parat*. Vet. Schol. B. Bona certe sententia: noverca innocens temperat pocula vel ordinaria vel medica *privignis*, nec abutitur ea occasione. Sed etiam illud promptum, *temperat* i. parcat. G. Posterior ratio placet. Z.

20 *Fudit adultero*; In Ablativo dicitur adul-

tero: quasi diceret, ob adulteri formam fiduciam sibi sumit, neque erubescit. B.

23 Servatio sancta et constans matrimonii, quæ abhorret alieni viri consuetudinem. Z.

24 Corrupt intelliguntiam hujus loci præpositio e in verbo emori accepta pro est. *Dos est magna—castitas*, et quod peccare contra legem matrimonii nefas putant, aut si omnino vel invitit acciderit peccare, ut Lucretiæ, *pretium* illius involuntarii coactique peccati existimant emori et ipsas et auctores. Quia peccati talis etiam intentati, nondum peracti *pretium* putant emori, ut in Iclia, in tribuno Mariano. G.

Mire *pretium* de mœcha posuit, quæ ab amatoribus *pretium* solebat exigere.

25 Frigidiusculum videtur nobis Benticii O! quis, quis divisim, pro O! quisquis. In re gravi atque seria exclamari solet O.

26 *Civicam*, vetuste pro *civilem*. B. Intelleguntur bella civilia. Z.

27 Pulchre *urbium*, dissimulat enim se in animo habuisse Augustum Patriæ Patrem.

30 *Clarus postgenitis*; significare vult Augus-

Virtutem incolumem odimus,

Sublatam ex oculis quærimus invidi.

Quid tristes querimoniz,

Si non supplicio culpa reciditur?

Quid leges, sine moribus

35

Vanæ, proficiunt, si neque fervidis

Pars inclusa caloribus

Mundi, nec Boreæ finitimum latus,

Duratæque solo nives

Mercatorem abigunt? horrida callidi

40

Vincunt æquora navitæ?

MAGNUM pauperies opprobrium jubet

Quidvis et facere et pati,

Virtutisque viam deserit arduas.

Vel nos in Capitolium,

45

Quo clamor vocat et turba faventium,

Vel nos in mare proximum

Gemmas, et lapides, aurum et inutile,

Summi materiem mali,

Mittamus, scelorum si bene poenitet.

50

Eradenda cupidinis

Pravi sunt elementa; et teneræ nimis

32 Invidis conj. Cruf.—39 Pro solo, gelu conj. Bontl. quem refellit Cun.—49 Materiam edd. vet.

tum ob legem Juliam de adulteriis laborasse plurimorum invidia.

Quatinus cum Vet. Schol. Cruquii et Mancinello pro quatenus reponendum duxi. Quatinus Conjunctio est tantum; quatenus autem Adverbium temporis et loci. Vet. Schol. Bentleius tamen male edidit quatenus. B. Hujus peccati ipse quoque reum me fateor, cum plerisque nempe libris. Causa dicta in Thesuro. G. Quatenus, siquidem.

31 Virtutem maluit nominare quam Augustum. B. Incolumem, dum vivit vir bonus, evergeta.

32 Bene et Patheticos, Sublatam ex oculis posuit, subjecturus querimus. B. h. e. desideramus.

Invidi; Vere enim per invidiam fit, ut boni viri cum amissi sunt desiderantur. Vet. Schol. h. e. ex perverso et maligno ingenio.

33 Quid tristes querimoniz? excusare videtur

legis Juliz atrocitatem. B. Sensus est: Querela de corruptis moribus nil prodest, nisi scelerata severis legibus reprimuntur: nec ipsæ leges vim habent, nisi mores corrigantur et disciplina publica et privata emendetur. Z.

34 Usitato Charientismo adulterium culpam vocat.

35 Sine moribus; Vana sunt leges si non observentur a moribus. Vet. Schol.

36 Si neque fervidis; quædam æquodanum ista subjecit, omnia mala divitiis imputaturus.

44 Nihil opus Bentleii deserere pro deserit, Horatius summe delectatur construendi varietate.

Arduus; in animo habuit Pythagoricum Y, virtutis vitique symbolum.

45 In Capitolium; h. e. Jovi Capitolino cum reliquis hostium spoliis consecremus.

46 Faventium, plaudentium triumpho: Favere enim plaudere est.

Mentes aperiioribus

Formandæ studiis. Nescit equo rudis

Hærare ingenuus puer,

55

Venarique timet; ludere doctior

Seu Græco jubeas trocho,

Seu malis vetitâ legibus aleâ :

Cum perjura patris fides

Consortem socium fallat et hospitem,

Codicum

60

Indignoque pecuniam

Hæredi properet. Scilicet improbæ

am. avar. Z.

Crescunt divitiæ; tamen

Curtæ nescio quid semper abest rei.

60 Hospites Brod. Med. 1477, Ven. 1479, Flor. 1486, &c.

47 *In mare res execrabiles demandari solent.*

48 *Lepiter jam inutile pro exitiabile posuit, per Charentisimum. B. Lapidis, unionis, margaritæ.*

49 *Summum malum avaritiam dixit, ex qua vitia omnia procreantur. Vet. Schol.*

51 *Bene Eradenda de elementis, quæ sunt Alpha, Beta, &c.*

52 *Per Diligiam tenera pro effaminata et pueriles posuit, ut ostendunt sequentia.*

54 *Bentleius suo ipsius fretus acumine de Formanda fecit Firmanda, apponitque ista verba notari digna: "Aio affirmoque sic ab Horatii manu fuisse scriptum." Nisi eruditam habuisset aurem, hæc non dixisset. B. Non diffiteor, mihi quoque magis placere Firmanda, sed non idcirco alterum abjudicarem Horatio. G.*

55 *Hærese dicitur qui casuro similis est.*

57 *Trochus circulus erat æneus cui crepitacula, vel tintinnabula quædam, appensa sunt, et a pueris agebatur.*

60 *Consortem socium; Socium ejusdem fortis in damna et lucro. Cruquius. In Affe. Vet. Sch. Cruq.*

Nequeo videre cur magis placuerit Bentleio hospitem quam hospitem. Certe major pars Codicum non semper melior est; neque ipse ita sentit Bentleius, nisi adfit suus calculus. B. Mihi hospites tanto minus placet, quia non amat Horatius homœoteleuta, fides-hospites. G.

62 *Improba, h. e. improbe, vel importune et indignanter. B. Properet, cupide corradat. Z.*

64 *Nescio quid modo pro aliquid. Nescio quid dicimus de re quam non plene comprehendimus qualis sit. Curtum autem dicitur quod omnes suos numeros non videtur implere. B. Abest, scil. ex opinione avari. Z.*

ODE XXV.

AD BACCHUM.

Horatius super mero Bacchi spiritu percitus, suavit. Augusti laudes cantat.

METRUM UT IN SUPERIORE.

Quo me, Bacche, rapis tui
 Plenum! quæ nemora aut quos agor in specus,
 Velox mente novâ! quibus
 Antris egregii Cæsaris audiar
 Æternum meditans decus
 Stellis inferere et consilio Jovis! *h. Enroll.*
 Dicam insignè, recens, adhuc
 Indictum ore alio. Non secus in jugis
 Exsomnis stupet Evias,
 Hebrum prospiciens, et nive candidam
 Thracen, ac pede barbaro.
 Lustratam Rhodopen. Ut mihi devio

5

10

2 Quæ nemora *Brod. G. edd. prima, Bentl.* Quæ in nem. *al.* Nemora, quos *Cun. conj. G.* et quos *ed. Ven. et Glar.*—9 Ex somnis *Gott. Zar. Ven. 1479. Lach. Fabr.* Ex somniis *Med. 1486 et 1502.* Et somnis *Ven. Pinc.* E somnis *Flor. 1482, et Ven. 1486. it. Cun. et Sanad.* Exsomnis *inde ab H. Steph. Edonis foli conj. Bentl.*—12 Lustratam *MSS. ap. Torrent.* *Vid. Heinj. et Bur. ad Ovid. Met. 9. 165. Ac mihi Bentl. ex 3. codd.*

1 Admirabundus dixit *Quo me, Bacche, rapis!* Landinus. *Liberum Patrem invocat, eo quod ipse Musicus Deus sit.* Vet. Schol.

2 Per nemora et specus intelligi vult Nymphas et Satyros Bacchi chorum. Vid. Ode 1. Lib. I.

3 Bene velox mente, de ebrio.

Nova; *Præsentia numinis nova.* Vet. Schol.

Quibus graviter pronuntiandum; est enim *sub-junctiva particula, et Epexegetis Figura.* Vet. Schol. *Ab antris provenire solebant ab aliquo deo immitti furores.* Landinus.

4 Egregii; quasi unicus inter mortales sit. Landinus.

5 Æternum decus de novo quodam astro intelligendum. *Vos aterni ignes.* Virgil.

Meditans, sic Virgilius, *Musam meditaris avena.* Significare vult Augusti immortalitatem ex parte carminibus suis deberi.

6 Plurimi MSS. cum Vet. Schol. Cruquii concilio habuerunt pro consilio, quod et Torrentius et Cruquius probarunt. *Quasi annuat eum in signum caeleste conversum iri; Qua locus Erigone inter Chelaspæ sequentes Panditur.* Landinus

ex Marone Ge. 1. 33. Ex antiquo Apollonii Rhodii Scholiaste didicimus duodecim Signa Jovi fuisse a consiliis, quæ ideo *Βελήφορος* Ægyptii appellaverunt, ut errantes stellas *Παβδόφορος*, seu lictores, quia horum mandata exsequantur. B. Locus est ad 4. 262. p. 409. extr. G.

8 Indictum ore alio; bene hoc, quia præmiserat recens. Et insignis et recens erat Carminis sui materia.

9 Exsomnis dixit quod nocturna erant Bacchi Sacra. Bentleius ex conjectura sua reposuit *Edonis* satis audacter. B. Nemo reprehenderet, credo, *Edonis*, si ex bono libro proferretur. Sed nihil est cur queramus aliud, five *en somnis* vel *e somnis* legatur h. e. e somno subito evigilans, et augmentum spectaculum magis admirans, five *ex somnis* vigilans, et nocte ab Luna illustri illa prospiciens. Et vigiliis nocturnas, et subitum e somno motum convenire Bacchi, certum est. G.

Evias pro Baccha ponitur. *Evius* autem et *Lenæus* Bacchi erant Autumnalia nomina: c

Ripas et vacuum nemus

Mirari libet! O Naiadum potens,

Baccharumque valentium

Proceras manibus vertere fraxinos,

Nil parvum aut humili modo,

Nil mortale loquar. Dulce periculum est,

(O Lenæe!) sequi deum

Cingentem viridi tempora pampino.

15

20

13 *Rupes Ven. et Lamb.*—17 *Humile etiam Fl. et Ven. 1486.*—18 *Est omisit Jani. fide duorum librorum.*

quibus *Evius* ab 'Eδ; quod Græcis bonum atque *divitem* sonat, deducitur, quod auctor sit frugum, adeoque convenire videtur cum Plutone et Dite Patre: nam et *Bacchum apud Inferos regnasse ferunt* (ut verbis veteris Scholiastæ utar). *Lenæus* autem a *Λαίης* torcularis lacus declinatur, quod calcandis uvis utilis credatur.

12 *Devio*; *Repleti numinis per devia agri et remota consueverunt.* Vet. Schol. Exemplo dantur a Rutilio Bellerophon et veteres Monarchi.

13 Omnes fere MSS. *Ripas* pro *Rupes* legabant, quod et Torrentius et Cruquius probabant. Quod et mihi etiam placuit ob sequentia; *vacuum* scilicet *nemus* et *mirari*. *Ripas*, *fluminum scilicet ad voluptatem.* Mancinellus. Bentleio displicuit *Ripas*, et de ingenio suo reposuit *Rivos*, cum bene figuratum sit *ripas* pro *rivos*, nec desint exempla plurima. B. Sic 4. 2. 31. G.

14 *Naiadum*; i. e. *Musarum*. *Nympha noster amor Libethrides.* Mancinellus. B. Non dubium est, *Libethrides nymphas* esse *Musas*, Virg. Ecl. 7. 21. Sed hæc *Naiades* vel *Naiades*, *Bacchi* comites, an *Musæ*? G. *Potens*, *Bacche* domine.

15 *Valentium*; *Numinis ejus instinctu.* Vet. Schol. h. e. *Arte præstigiatoria*, ut ostendimus superius Ode 19. Lib. I.

17 *Quinque* *Torrentii* MSS. *habebant humili-*

le pro *humili*, quod et mihi videtur magis convenire, et si claudicet *Metrum*, quod nil moror. Quis enim credat *Poetam* potuisse *nil humili modo*; cum superius Ode 3. hujus libri dixerit, *Magna modis temere parvis*, de *Lyrice* suo carmine! B. Non tam ratio *Baxteri* me movet, ut *humile* præferam, quam illud, quod videtur gradatio esse in *parvum*, *humile*, *nil mortale*. G. Cum nec *Baxteri* nec *Gesneri* ratio placeret; restitui optimorum et plurimorum *humili*, ob *metrum*, ob *modum*, ob *scansum*: nam vult loqui modo *sublimi*, Z.

18 *Dulce periculum*, *Ὠξύμορον* *Figura*. Habet etiam *Emphasin*: significat enim se *ambili insania* abreptum nescire quo deus ducat, libenter tamen sequi.

19 Si intercludemus o *Lenæe*, ut modo exclamatio sit, ut *io Bacche*, *Evæe*, et similes, non allocutio proprie dicta: nihil opus erit conjectura Bentleii, *Te*, *Lenæe*, *sequi duorum*. Venustior forte hic versiculus: sed alter, quem libri omnes habent, magis *Bacchicus*. Cui generi illud etiam accenseo, quod ambigue posuit *cingentem v. t. p.* quod æque ad *poetam*, quam ad *Bacchum* referri potest, vitiosa alioqui ratione, sed tali carmine non indigna. Cæterum recte *Baxterus* ad *poetam* refert. G.

20 *Cingentem tempora*; h. e. *cantantem et saltantem*: Nam *coronati et cantabant et saltabant veteres*, ut in *facris* debuere.

ODE XXVI.

AD VENEREM.

Horatius sane emeritis Cupidinæ miles, ægre tamen militiam dimittit. (Amare se desitutum ait, Chloæ pœnam imprecatur, ut amet. G.)

METRUM UT IN PRIMA.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non fine gloria:
Nunc arma defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
Lævum marinæ qui Veneris latus
Custodit. Hic, hic ponite lucida
Funalia et vectes et arcus
Oppositis foribus minaces,
O quæ beatam, Diva, tenes Cyprum et
Memphin carentem Sithonia nive,
Regina, sublimi flagello
Tange Chloën femel arrogantem.

5

10

7 *Vectis, secureque sola conj. Bentl. et harpas conj. Cun.—10 Memphin vulg. sed Bentl. in edd. duabus et codd. quibusdam formam Græcam, quam amat Horatius, recepit. Sythonia edd. veti.*

1 Ad Emphasin dixit *nuper idoneus*; nam significare vult se jam ob ætatem minus valere: et mire *nuper*, ac si paucis diebus consecraverit.

2 *Non sine gloria; Non sine opinione boni amatoris.* Vet. Schol. B.

3 *Arma*, ipsam lyram intelligit Acro. Z.

4 Notum est veteres cum artem aliquam dimitterent, instrumenta ejus artis deo, in cuius tutela fuerant, suspendere consuevisse: atque is *Æsu* posuit *hic paries*, ac si certus jam foret, et immobilis in proposito.

5 In superiori Templorum parte, parieteque australi anathemata pendebant. Siquidem ipsum numen meridiem spectabat. B. Deorum sedes septentrio. Varro apud Festum V. *Sinfra ævet.* G.

7 *Funalia, faces quibus amicorum janua urdebatur aliquando.* Mancinellus. B. Non ad januas comburendas, sed ad lucendum. *Vectis* adhibebantur ad fores effringendas. Sed quorum *arcus*, cum aliis me ignorare fateor. Z. Quorum *arcus*? Sagittarii non erant Romani; et quis sagittis peteret puellam? *Foribus mino-*

ces esse possunt illæ machinæ poliorceticæ, quas recentior certe ætas *arcubalis*; nominavit. Hoc malim, quam mutare verba omnium librorum. Interini *harpa* paullo modestiores *securibus.* G.

10 *Lucus* erat Memphi, Veneris Hospitiæ, sive Græcæ, quam nonnulli Helenam fuisse credebant. De qua Herodotus 2. 112.

Carentem Sithonia nive; non solum Tanaquillus Faber, Acrisia proles, hunc locum reprehendit, sed etiam vir magnus Lævinus Torrentius. Verum si advertissent *Scythici*, vel *Thracii*, nomen Proverbiali quadam figura frigoribus frequenter apud Poetas hæere, non invidissent Lyrico Poetæ perpetui Epitheti usum.

*Ego nolo Caesar esse
Ambulare per Britannos
Scythicas pati pruinas. B.*

Fortè ea causa fuit poetæ hujus imaginis, quia frigus excuti, injici ignem Chloæ petit. G.

11 *Sublimi Dialogus* usus est, quod et dea

ODE XXVII.

AD GALATEAM.

Sub Galatea marinae des nomine nobilem quandam amatam a navigando in Graciam deterreret: Etsi enim nihil ambigat, quin dii sibi tam pie puella vice auguratum iuro prospera auspicia daturi sint; consultius tamen ducit sibi a procelloso mari, praesertim vero hiberno tempore, cavere, quam auguriis ejusmodi fidere. Deinde adjecto pulcherrimo de Europae raptu Episcopo ostendere conatur parum convenire formosis maria trajicere. (Harduino si credimus, auctor Gallicam nobilitatem dehortatur a navigatione et expeditione, quam 1234 Joannes Briennensis comes suscepit in terram sanctam. G.) (Galateam q navigatione avocare videtur Poeta non tam omnibus infaustus quam Europa exemplo. Nam omina mala, inquit, eveniant improbis hominibus, et priusquam coruix tempestatem gravem portendat, ego exorabo Deos ut faustum omen mittant. Quare per me eris felix ubique nec ulla avis mala iter tuum impediet. Etsi autem indicia quaedam tempestatem gravem portendunt; Dii tamen periculum omne vertant in hostium uxores. Sed ut tu te navi, ita olim tauro se credidit Europa; cujus consilii ipsam vehementer poenituit.—Summa igitur carminis vestigia maxime cernitur in honorificentissima Galatae comparatione cum Europa regis filia, pia, casta, quae ob formam et virtutem uxor Jovis facta et nomen immortale est nata. Verum si quis locum 66-71 magis ad vim argumenti referre quam ad exornationem narrationis et laudes Europa; is, mea sententia, rectius consilium carminis totius ponet in eo, ut Poeta Galateam timidiorem et dubitantem ad audacter navigandum hortetur. Rem viris doctis judicandam relinquo. Z.)

METRUM SAPPICUM.

IMPIOS parrae recinentis omen *parra avis*
 Ducat, et praegnans canis, aut ab agro
 Rava decurrens lupa Lanuvino,
 Foetaque vulpes;

4

sublimi curru veheretur, et sublevatq̄ istu vehementer feriret, ut ait Vet. Schol. Pulcherrimus hic Iconismus est.

12 *Tunge semel*, lepidissime ac si diceret, unica hac vice summitate tui flagelli vibicem incute. Ostendit sibi labasse propositum. *Iraisci celere*, tamen ut placabilis esset. B. Vid. argum. *Semel*, ut non saepius opus sit. G.

ODE XXVII.

1 Ad Emphasin *Impios* statim ab initio posuit; ostendit enim Galateam ob pietatem deos habere sibi propitios.

Etsi nemo Interpretum haecenus explicaverit quaenam sit *Parra* avis, ego tamen pro *Pico viridi* (Gallis *Picoerd*, et Germanis *SPECHT*) accipiendam duco: erat autem hic ex *Meropum*, sive *Melissothagorum* genere; quin et

ipse *Servius* *Meropem* viridem fuisse tradit. Quod etiam vetus *Kyranidarum* Interpretes confirmat. *Merops* (inquit ille) i. e. *Parra*, avis omnino viridis. Haec avis etiam hodie vulgo nostro pluviarum praesaga creditur. Saepius etiam eundem cantum repetit, quod voce recinentis plane significare videtur. Mecum etiam sentit *Albertus Magnus*. In *Kyranidis* etiam pro *Gargranam* *Gargranam* legendum censeo, quod *Teutonice* omnino viridem sonat.

3 *Ravus color dicitur niger mixtus cum fulvo*. Vet. Schol. *Festo* inter flavum et casum, ut adnotavit *Lambinus*; quod idem fere sonat.

Crediderim multos lupos fuisse in agro Lanuvino. Non longe erat hic locus a Via Appia, qua *Brundisium* ibant.

4 *Feta* idem est quod supra *praegnans*. *Canes*, *lupi* et *serpentes* etiam *Onirocriticis* hostes sunt,

Rumpat et serpens iter institutum,
 Si per obliquum similis sagittæ
 Terruit mannos : ego quid timebo

Providus aufpex ?

Antequam stantes repetat paludes
 Imbrium divina avis imminentum,
 Oscinem corvum prece fuscitabo

Solis ab ortu.

Sis licet felix ubicunque mavis,
 Et memor nostri, Galatea, vivas :
 Teque nec lævus vetat ire picus,

Nec vaga cornix.

Sed vides quanto trepidet tumultu
 Pronus Orion : ego, quid fit ater

7 Quid tim. etiam G. coll. Sax. Brod. Zar. Med. 1477 et 1502, Ven. 1479. Leob. Cur Fl. et Ven. 1486. Cui MS. ep. Crug. Fabr. H. Steph. Terr. Ruiz. Heinf. Bur. Bentl. it. Ven. Lamb. et Jani.—8 Post aufpex quidam comma ponunt.—13 Eū vitiosa lectione cod. Steph. navis corrigit Ruzerfius nabis.—15 Vetat Brod. MS. Lambi et Bentl. it. Cun. Vetet al.

adeoque graviores si gravidæ fuerint, ob hostium scilicet pullulantem numerum.

5 *Rumpat, interpellat.* Vet. Schol. De *Rumpat* Bentleius auctoritate unius Codicis fecit *Rumpit*, quod quis probet ? B. Omnino concessivo modo hic posuit *Rumpat*, h. e. vel impedit actum, quod jam molestum est ; vel rumpere conetur, dissuadeat, cum infortunio non parentis augurio. G.

Institutum ; ceptum ; nam idem *institutio* quod nos vulgo *Introduktionem* dicimus.

6 *Similis sagitta*, h. e. uno impetu ; Proverbialis dictio etiam hodie. Mire nugantur Interpretes, dum nodum in scirpo querunt.

7 *Manni equi dicuntur pusillis quos vulgo burdos vocant.* Vet. Schol. Burdus ex equo et asina est, uti mulus ex asino et equa. Burdis et mulis meritoria rhedas trahebant Roma Brundisium.

Cum Cruquii MSS. *repofui quid timebo* pro *vi* : sic etiam in duobus libris Lambinus legitur. Non potuit certe ignorare cui timeret. Ostendit autem se nihil timere, cum esset *providus aufpex*, adeoque bona auguria conceptis precibus elicere valeret, quod peritii et *providi auspicii* erat. Minus placet Bentleii *cui* ; voluit significare se nihil timere.

9 *Repetat paludes* ; huc spectat et Virgilianum illud de cornice (Ge. 1. 389.) *Et sola in sua secum spatiat arvens* : nam ad litora maris, et margines stagnorum tali tempore solæ deambulare solent. B.

Irridet illam superstitiosam disciplinam : dicit, se occupaturum malum pluvie auspicium, quod faciat cornix solitaria, et prius nunciatarum lætum corvi clarum canentis augurium : ut adeo a se bene ominatum iter puella habitura sit. G.

11 *Oscines dicuntur aves quæ voce augurium faciunt, præpetes quæ volatu.* Vet. Schol.

Corvus modo cornicem dicit.

12 *Ab ortu solis prospera corvi omina sunt, adversa ab occasu.* Vet. Schol. Ego vero ab ortu solis id verum esse expertus sum pluries. Mancinellus.

13 *Sis felix ; precationis formula hæc erat.* Cruquius. B. Indicat, addicere aves, promittit læta, quantum ad auspicium : sed mox aliud magis timendum objicit. Illud lepidum, quod tanquam partem augurii sui illud quoque ponit, *memor nostri vivas*, quasi hæc lege promittatur iter auspiciatum. G.

Ubicunque mavis ; i. e. Esti sine me esse mavis. Vet. Schol.

15 *Lævus ; modo infelix.* Torrent.

Vetas præfero, jungendum cum licet ; cum sit et vivas copularunt, quibus vetes placuit. G.

Picus Martius et parra oscines erant et præpetes. Crediderim tamen parram jam dici picum, ut supra cornicem corvum.

16 *Vaga, sola secum spatians.*

17 *Bene trepidet et tumultu* : nam *tumultus* *festinatio motus est non sine terrore.* Vet. Schol.

18 *Pronus Orion ; in occasum vergens.* Vet.

Adriæ, novi, finus, et quid albus

Peccet Iapyx.

20

Hosium uxores puerique cæcos

Sentiant motus orientis Austri, et

Æquoris nigri fremitum, et trementes

Verbere ripas.

sc. fluctuantem

Sic et Europe niveum doloso

25

Credidit tauro latus, et scatentem

Beluis pontum mediasque fraudes

venget n. all. ridet

Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, et

Debitæ Nymphis opifex coronæ,

Nocte sublustri nihil astra præter

omniū h. noctis all. n. 30

Vidit et undas.

angl.

Quæ simul centum tetigit potentem

Oppidis Creten, Pater, o relictum

Filiæ nomen, pietasque, dixit,

35

Victa furore!

Unde? quo veni? levis una mors est

Virginum culpæ. Vigilansne ploro

22 Pro Austri, hædi Muret. et Lambl. nempe Muratus sic conjectit ob locum III. 1. 28.—23 Sic omnes ante Bentl. Trementis Verbera ripæ MS. ap. Bentl. Trementes Verbera ripas Bant.

Schol. Sub Decembrem scilicet mensem, tum occidit Orion. Cruquius. Quia amicam non valet precibus retinere, minis tempestatis conatur. Vet. Schol. B. Harduinus, Pronus Orion, inquit, dixit ingeniose et recte pro labante et inclinato et proximo occasui imperio Orientis. Tanti est sapere. G.

19 Novi; acerba recordatione terret.

Albus jam pro est albus: proprie autem albus et ater de cœli facie. B. Iapyx etiam fereno cœlo extimescendus. G.

20 Peccet, peccare soleat. Stephanus. Iapyx Calaber, vel Appulus ventus ab Iapygibus incolis Græci generis.

21 Hosium uxores; Latinis scriptoribus a Græcis invaluit usus istius figura ut siquid timendum sit, in hosium caput imprecentur. Erasmus. Sic et Ovidius: Hosibus evaniant convivia talia nostris.

22 Omnes MSS. habent Austri, non hædi. Torrentius et Cruquius.

24 Cur mallet Bentleius Verbere, sicuti et mox v. 26. at pro et? Auri suæ plerumque nimis hic fidit et indulget. B. Ripa verbera

fluctuum trementes est procella periphrasis: verbera Græcus casus poetæ nostro familiaris. Interea nihil austin in bona sententia contra consensum librorum. G.

Ripas modo pro litora posuit per Catachresin.

25 Verecunde jam niveum latus pro ventre, vel femoribus posuit. Latus etiam de anteriori parte dixit Ovidius; Et lateri consensisse latus, significans coitum. Neque abest lasciva Dilogia hoc loco.

27 Medias fraudes; In medio dolo cognitas. Vet. Schol. h. e. Sero deprehensas.

28 Audax antea. Stephanus.

30 Debitæ; ex voto scilicet.

31 Ad Emphasin solitudinis subingrem noctem nominavit; et bene subjicitur astra.

33 Expressit Græcum 'Εκασίποδον.

34 Relictum filie, bene pro neglectum, qui patrem reliquerat.

35 Quid pietas nisi voluntas grata in parentis Cicero, citante Mancinello.

36 Victa furore dicitur quod furorem conti

Turpe commissum? an vitis carentem

Ludit imago

40

Vana, quæ portâ fugiens eburna

Somnium ducit? meliusne fluctus

Ire per longos fuit, an recentes

Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc juvenum

45

Dedat iratæ! lacerare ferro et

Frangere enitar modo multum amat

Cornua monstri.

Impudens liqui patrios penates;

Impudens Orcum moror. O deorum

50

Si quis hæc audis, utinam inter errem

Nuda leones!

Antequam turpis macies decentes

Occupet malas, teneræque fuceus

Defluat prædæ, speciosa quæro

55

Pascere tigres.

Vilis Europe, pater urguet absens,

Quid mori cessas? potes hac ab orno

39 *Vitio contra omnes libros Bentl.*—48 *Monstri MSS. plures ap. Bentl. Brad. coll. Sav. Ven. 1479. Med. 1486 et 1502. Talb. Can. tauri reliquorum glossa videtur.*

acre non valeat alterius. B. Queritur pietatem suam *furore* ac temeritate *victam*. G.

38 *Virginium* nomine et se intelligit, quæ tauri insidioso fidem habuerit, et suas comites, quæ se non retraxerint, eripuerint: et unam mortem nimis levem culpæ poenam prædicat. G.

Solito *Cherientismo culpa* posuit pro *vitio*.

39 *Commissum* gravius culpa est, significat enim consilii negligentiam, et parum cavisse.

Facile assentior hoc in loco magno *Bentleio* magis hic convenire *vitio* quam *vitiis*. B. Quidni *vitiis* dixerit poeta? Poterat Europe exprobrare sibi levitatem animi, impietatem, temeritatem, &c. G.

40 *Imaginem vanam* umbram dicit, ut etiam *superius*: nam *falla* mittunt *insomnia* manes. Virg.

41 *Porta Eburna* juxta *Homerum* *vanorum* *seniorum* est, uti *Cornua* *verorum*. *Vult enim semper latere verum, et cum aliquando ex parte patet, interjecto a nobis velamine videri*. *Porphyrius*, citante *Mancinello*. B. Vid. viri docti ad *finem Odyss. 7.*, et *sexti Æneidos*. G.

45 *Infamem* iracunde protulit pro *turpem*.

48 Rectissime *Bentleius*, ductus plurium *Codicum* auctoritate, rescripsit *Cornua monstri*, pro *cornua tauri*. Et recte *monstri*, quod se in humanam formam mutaverit cum virginem *vitiabat*.

49 *Impudens, turpiter*, *Nomen pro Adverbio*. *Vet. Schol.*

50 In *Euripidis Alcestis* *Orcus Alcestidis* *crimen* *abscindit gladio*, ut *Proserpina* *Didus* *apud Virgilium*. *Mancinellus*.

52 *Nuda*; *sive annillo*. *Vet. Schol. Cruq.*

53 *Turpis macies*; *Ante deteriorationem formæ optat perire*. *Vet. Schol.*

54 *Succus, viriditas*. *Vet. Schol.*

55 *Miseratione* sui se *teneram prædam* dicit; *max* *tigribus* *devorandam*, uti sperat.

Speciosa pro *adhuc speciosa* dicit.

57 *Male* accepit hunc locum *Erasmus* cum *Europa* legerit in *Dativo*. *Dubium non est quin me pater vilem æstimet et appellet*. *Vet. Schol. B.* Et tamen mihi videtur *sententia*, *conveniens* huic loco, *Pater vilis* et *contemptus Europa*,

Pendulum zona bene te secuta e-
lidere collum.

Sive te rupes et acuta leto
Saxa delectant; age, te procellæ.
Crede veloci; nisi herile mavis

Carpere pensum. *no stops at all*

Regius sanguis, dominæque tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, et remisso

Filius arcu.

Mox, ubi lufit fatis, Abstineto,
Dixit, irarum calidæque rixæ,
Cum tibi invifus laceranda reddet

Cornua taurus.

Uxor inviçti Jovis effe nefcis:
Mitte fingultus; bene ferre magnam
Disce fortunam: tua fectus orbis

Nomina ducet.

59 Secuta e-lidere Heinſ. poſt Muret. et MSS. apud Lambi. it. Bentl. Cun.—71 Jam tibi in-
juſſus conj. Bentl.

vel tibi o *Europe*, nunc *absens* illam *urguet* et
serret, dum minax illius vultus obverſatur ocu-
lis. Sic etiam Lambi. Cruqu. cet. G.

Urgemus et manibus et verbis cum properare
cogimus.

59 *Zona*; quam ſcilicet Jupiter ſolverat:
Ad Emphaſin.

60 *Ladere* modo pro *Elidere* per Aphæreſin.
De *Ladere* Bentleius de ſuo ingenio fecit *Eli-
dere*: ſed nihil hoc opus ſententia mea. B.
Etiam hic puto dignius eſſe Horatio *elidere col-
lum*, quam ſimplex *ladere*, cujus multo dilutior
ſignificatio eſt: nec deſt auctoritas, ut oſtendi.
G. Etiam ſic eſt in ed. Ven. ergo recepi. Z.

65 Bene *domina* tradi ſubjecturus *pellex*: *ſi-
menti* ſcilicet *mea paleſtridini*. Vet. Schol.

67 *Perfidum, doleſum*. Vet. Schol.

Remiſſo arcu; *Tanquam qui Europe jam debel-
leſſet pudorem*. Vet. Schol.

69 *Ubi luſit fatis*; *Ridebat enim quod eam imago
tauri deceperit*. Vet. Schol.

Homericum eſt, *Αἴης χόλας*.

70 *Calida rixa*; *Ex commotione animi venien-
tis*. Vet. Schol.

71 *Cum tibi inviſus*; *Ironia reſpiciens ad v.
45. ſqq.*

Bentleius in notis ex conjectura de *inviſus*
fecit *injuſſus*, quod probare nequeo. B. Ipſum
inviſus habet leporem, qui tibi modo ita *in-
viſus* eſt, mox vero placatæ carus erit denuo.
G.

73 *Solando poſuit unor pro amica*.

Esſe nefcis; falſe ut rudem et ſubrutiſſimam
tangit. *Nefcis te gerere conjugem Jovis*; ut ſcite
Vet. Schol. B. Poſſe etiam Græciſmo ſo-
lenni ſignificare, *neſcis te uxorem eſſe?* et ſic
videtur accepiſſe Rø. Stephanus, Bentleius, alii.
G.

ODE XXVIII.

AD LYDEN.

Amicam suam fidicinam ad potandum secum et cantandum Neptunalibus provocat.

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, ALTERO CHORAMBIUM ASCLEPIADBUM,

FESTO quid potius die
 Neptuni faciam? Prome reconditum,
 Lyde, strenua Cæcubum,
 Munitæque adhibe vim sapientia. *stom. the suavit. and f*
subiecu. 2. subiecu. 5
 Inclinare meridiem
 Sentis; ac, veluti stet volucris dies,
 Parcis deripere horreo
 Cessantem Bibuli consulis amphoram.
 Nos cantabimus invicem
 Neptunum, et virides Nereïdum comas: 10
 Tu curvâ recines lyrâ
 Latonam, et celeris spicula Cynthiae:
 Summo carmine, quæ Gnidon
 Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphon
 Junctis visit oloribus: 15
 Dicitur merita Nox quoque nœnia.

2 Facias corrigi Bentl. quia in Lyda domo hæc commissatio sit habita. Sed et ita faciam suam obtinet locum: hodie nil melius facere possum quam bibere. Ergo, &c. Z.—7 Diripere ad Ven. Glar.—13 Cnidon Ven. Lamb. Bentl.

2 Esti Bentleius de suo ingenio, satis probabili cum ratione, de faciam fecerit facias, ego tamen faciam servandum duco. Certe qui facit per alium facit etiam per se. B. Quin Lyde fidicina est ad rem sacram advocata ab Horatio. Vid. ad 3. II. 6. G.

3 Strenua, i. e. cita. Vet. Schol. B. Celeriter, non cunctanter. Alii distinguunt post strenua. Z.

4 Bene Munita dicturus adhibe vim. Graciam vim adhiberi sapientia per vinum. Vet. Schol. Unde constat Proverbio fuisse apud Græcos: Dulce est desipere in loco. B. Expugna vino gravitatem tuam, et da te ludo et hilaritati. Z.

6 Sentis, i. e. cernis. Vet. Schol.

7 Vocibus deripere et cessantem ostendit se impatientem morarum.

8 Bibuli consulis; Consul hic erat quinto Horatii anno. Cruquius.

Vina recondebantur et in amphoris et in cadiis.

9 Invicem, h. e. ego Neptunum, tu Nereidas: nam mares fere deos celebrant, et forminae deas. B. Vid. Car. i. 21.

10 Virides, Herbis similes aqua fucatione. Vet. Schol.

11 Bene recines: nam ut ille inceptus a deo, sic et illa sua vice reposuit deas; cui et ipse vice item sua succinebat.

13 Summo carmine, h. e. Supremo. Vet. Schol. Cruq. B. Extrema carminis parte cantabimus Venerem. Z.

Torrentii meliores libri Gnidon pro Cnidon ubique legerunt, ut et Vet. Schol.

14 Fulgentes, ut supra nitentes, longe apparentes. Vet. Schol.

ODE XXIX.

AD MÆCENATEM.

Suadet Mæcenati suo; ut æstuoso jam tempore, relicta urbe publicisque negotiis, rure apud se aliquantulum sibi indulgeat. Deinde philosophico et splendidissimo excessu ostendit, superuacua esse curam futuri et amorem divitiarum.

METRUM UT IN PRIMA.

TYRRHENA regum progenies, tibi
 Non ante verso lene merum cado.
 Cum flore, Mæcenas, rosarum, et
 Pressa tuis balanus capillis
 Jamdudum apud me est. Eripe te moræ;
 Ne semper udum Tibur et Æfulæ
 Declive contempleris arvom et
 Telegoni juga parricidæ.
 Fastidiosam desere copiam, et
 Molem propinquam nubibus arduis:
 Omitte mirari beatæ
 Fumum et opes strepitumque Romæ.
 Plerumque gratæ divitibus vices,
 Mundæque parvo sub lare pauperum

5

10

2 Versum Brod.

Credibile est Venerem in plerisque Cycladi-
 bus fuisse cultam.

Modo Bentleius metuit *Ἐπιτομή*; ideo-
 que de Græca Declinatione *Παππον* rescribit
Παππον: Quis novit utrum Horatianum erat?

15 *Oloræ*, columbæ et passeris erant in tu-
 tela Veneris, currumque ejus trahebant.

16 *Nox* etiam antiquis et thure et fidibus
 colebatur. Lepide autem ad finem noctem
 adjecit, cum noctem Lydes expectaret, quod
 etiam significat apposita voce *merita*. Et bene
Nania, quæ puerilis cantio est, et ad somnum
 præcipue accersendum a nutricibus usurpata.
 B. Ita Poeculum sicut *Nocti* destinatum supra 3.
 19. 11. G. Ipsa Nox cantabitur carmine con-
 veniente. Z.

ODE XXIX.

2 *Non ante verso*; h. e. pleno et recenti. In-
 clinata testa defundebant vinum, non autem
 siphonibus mittebant, uti hodie.

Lene, h. e. vetustate lenitum.

4 *Balanus*: glans unguentaria est. Vet. Schol.
 Cruq. Græcis *Μυροβάλανος*, unde unguentum
 balaninum confectum est.

5 Bene *jamdudum*, dicitur *Eripe te mora* et
semper.

6 *Torrentii* libri legerunt *Nox* pro *Ne*, quod
 et nos probavimus, et si Bentleius minus probet.
 B. Ob sensum et fidem omnium librorum re-
 stitui *Ne*. Z.

7 *Contempleris*, ex ingenti Mæcenciana tur-
 ri, unde et infamis Nero urbis incendium pro-
 spectabat, hanc dehinc *molem* dicit.

8 Periphrasis Tusculi a Telegono conditi.
 B. Telegonus Ulyssis ex Circe filius patrem
 ignotum, ad quem visendum Ithacam petierat,
 interfecit: quo facto in Italiam redux condidit
 Tusculum. G.

10 Indicat *turrim Mæcencianam*, sive illa
 peculiare ædificium fuerit, in hortis Mæcena-
 tis, sive tota domus excelsa ita dicta. Vid

Coenæ, sine aulæis et ostro, Solicitam explicuere frontem.	15
Jam clarus occultum Andromedæ pater Ostendit ignem; jam Procyon furit, Et stella vesani Leonis, Sole dies referente siccos.	20
Jam pastor umbras cum grege languido Rivumque fessus quærit, et horridi Dumeta Silvani; caretque Ripa vagis taciturna ventis.	25
Tu, civitatem quis deceat status, Curas; et urbi sollicitus times, Quid Seres et regnata Cyro Bactra parent Tanaisque discors;	30
PRVDENS futuri temporis exitum Caliginosâ nocte premit deus; Ridetque, si mortalis ultra Fas trepidat. Quod adest, memento Componere æquus: cætera fluminis Ritu feruntur, nunc mediq̄ alveo Cum pace delabentis Etruscum In mare; nunc lapides adefos,	35

17 Andromedæ Ven. et Glor.—28 Discors conj. Beatt.—35 Dilabentis Ven. Glor.

Meibom. Mæc. 28. 21. et viri docti ad Suetto. Nero. 38. G.

11 Ironia est in voce *beata*. B. Est opulentæ. Z.

12 Ex turba fumus est; sic et Juvenal.

Nonne vides quanto celebratur sportula fumo?
Centum caruiva sequitur sua quemque culina. B.

Intelligo fumum proprie ex fumaris ascendentem. Z.

15 Consuetudo apud antiquos fuit, ut anlea sub cameras tenderent, ut siquid pulveris caderet, ab ipsi exciperetur. Vet. Schol. in Sat. 7. Lib. II.

Ex ostro lectulorum integumenta fiebant.

17 Calumella scribit septimo Idus Julias Cæpæum vespere oriri; Idibus autem Julii Procyon exoritur: Mane decimo tertio Kal. Augusti, Sol in Leonem transiitum facit. Manciniellus.

Bene occultum ignem; siquidem occultæ sunt siderum vires, sensibusque nostris incognitæ. B.

Credo nihil dici aliud, quam Cæpæi sidus, occultum antea, ortum. Col. 11. 2. 51. Sept. Idus Jul. Cæpæus vespere exoritur. Et mox, Idibus Julii Procyon exoritur mane. Et XIII. Kal. Aug. Sol in Leonem transiitum facit. G.

Lambini Codices cum Vet. Schol. legerant Andromeda, non Andromedæ.

22 Bene horridi de Silvano piloso numine.

B. Cum respectu ad dumeta et veprea. G.

24 Sentio ripam jam dici pro maris litore.

25 Ostendit Macenatem præfectum urbi eo tempore fuisse. Vet. Schol. B. Vid. 3. 8. 17.

28 Bactra; Straboni Zariaſpa. Landinus.

Discors; Incole illius regionis feroces sunt. Vet. Schol. B. Sive discors inter se, et meretur ea res attentionem amici Cæsaris; sive discors et non satis pacatus Romanis. G.

29 Prudens: consulto celat arcana sua deus, quo præsentibus bene utamur.

33 Componere æquus, h. e. placida mente in ordinem disponere. B. Aperte refert illud ad

Stirpeſque raptas, et pecus, et domos,
 Volventis una, non ſine montium
 Clamore vicinæque ſilvæ,
 Cum fera diluvies quietos
 Irritat amnes. ILLE potens ſui
 Lætusque deget, cui licet in diem
 Dixiſſe, Vixi: cras vel atra
 Nube polum pater occupato,
 Vel ſole puro: non tamen irritum
 Quodcunque retro eſt efficiet; neque
 Diſſinget infectumque reddet,
 Quod fugiens ſemel hora vexit.
 Fortuna ſævo læta negotio, et
 Ludum inſolentem ludere pertinax,
 Tranſmutat incertos honores,
 Nunc mihi, nunc alii benigna.
 Laudo manentem: ſi celeres quatit
 Pennas, reſigno quæ dedit, et meâ
 Virtute me involvo, probamque
 Pauperiem ſine dote quæro.
 Non eſt meum, ſi mugiat Africis
 Malus procellis, ad miſeras preces
 Decurrere et votis pacifici, *Varian*
 Ne Cypriæ Tyriæque merces

40

45

50

55

60

42 Pro licet, decet Med. 1477.

varian ſi ſiſdas vel ſi vovit, quod jam Platonis
 tempore antiquum ferebatur. Pulchre: nam
 præſens gravidum futuro. G.

*Cætera fluminis ritu; per Allegoriam deſcribit
 vices vite humanæ. Vet. Schol.*

35 Lambini et Cruquii Codices *delabentis* pro
dilabentis reponunt, quod et aptius mihi vide-
 tur.

40 *Diluvies nove tempeſtatem dixit, cum omnes
 auctores diluvium poſuiſſent. Vet. Schol.*

41 *Ille potens ſui, i. e. Ille felix eſt, qui mo-
 dum vite ſua habet. Vet. Schol. B. Reſpexit
 Sen. Epist. 12. Ille beatiſſimus eſt, et ſecurus ſui
 poſſeſſor (hic, potens ſui) qui craſſinum ſine ſolici-
 tudine exſpectat. Quiſquis dixit, vixi, quotidie ad
 lucrum fugit. Vid. totus locus et de Benef.
 5. 17. G.*

47 *Diſſinget, convellat. Vet. Schol. h. e. de-
 nuo ſinget. B. V. Sat. 2. 1. 79.*

48 *Venit, h. e. ſecum egit.*

49 *Servo negotio; ac ſi ſævicia eſſet Fortune
 negotium, abique qua non eſſet læta.*

50 *Veteribus uſitatum Elocutionis genus ludum
 ludere, ſicut vitam vivere. Vet. Schol.*

53 *Quatit pennas; Iconiſmus auſugientis For-
 tunæ.*

54 *Reſigno; h. e. reddo. Vet. Schol. Demto
 ſigno chirographum diſſolvimus.*

55 *Me involvo; diſerte, i. e. Me mea virtute
 munio. Vet. Schol. Tanquam toga ſcilicet vel
 pallio.*

56 *Sine dote; in animo erat Proverbium;
 Satis dotata mulier qua proba eſt. Cruquius. B.
 Nempe Pauperiem facit perſonam, honeſt-*

Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ
Tutum per Ægeos tumultus
Aura feret, geminusque Pollux.

ODE. XXX.

Horatius iustus operis sui æstimator audet vaticinari perenniora fore sibi libertini filio monumenta Carminum vel æneis nobilissimorum virorum statuis et Ægyptiorum regum Pyramidibus. (Videtur Horatius hac ode finire omnino voluisse libros carminum. Hinc vetus scriptor vitæ ait coactum ab Augusto tribus carminum libris ex longo intervallo quartum addere. Hoc carmine coronidem impostitam secularibus carminibus, credat qui potest. G.)

METRUM CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM.

ÆXEGI monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar, multa que pars mei

Glycone
- - - - -

5

61 Tum *Loeb. et Bentl. ex MSS.* Dum *San.*—64 Ferat *MSS. Bentl. it. Gott.*

ODE XXX.

I Monumentum *edd. vet.*

tam, multorum bonorum paratricem, sororem bonæ mentis, virtutis magistram, &c. ceterum indotatam. G.

57 *Non est meum; Nec vita nec propositi mei est.* Vet. Schol. B.

Hoc dicit, non est meum demittere me in eum locum, ubi votis opus sit. G.

59 *Et votis pacisfi;* hunc locum imitatus est Persius: *Nec tu prece pacis emaci.*

61 *Avaro divitias mari;* ex Proverbio est, ob maris ex naufragiis divitias.

62 *Ironice hæc adjecit.* Vet. Schol. Significare vult se nunquam operam daturum mercaturæ. B. Si omnino me deprehendat procella, facilis longe cum scapha biremi evasero, quam oneraria nave gravata mercibus. G.

64 Non video Bentleii *Aura ferat* melius esse vulgata lectione *Aura feret.*

Geminusque Pollux; utriusque et Castores et Polluces Poetis dicuntur: Siquidem Veteribus

et fratres et sorores cognomines esse consueverunt. Et Progne erat Philomela, et Philomela Progne. B. — Conf. Car. 1. 3. 2. et 1. 12. 27. G.

ODE XXX.

1 *Exigere* verbum Circi. Eracto enim spatio finis erat decurionis. B. Ergo est *perficere.*

Hunc locum imitatus est Ovidius in Epilogo *Metamorphoseon.*

2 *Situ* jam pro structura posuit.

Niropus Ægyptiorum lingua vir est. Quo nomine crediderim eos herpas suos, sive antiquos reges appellasse.

3 *Impotens valde potens.* Vet. Schol. h. e. pertinaciter fortis: valet enim *in in impotens* idem quod *in in impetus.*

5 *Fuga, lapsus.* Vet. Schol. Cruq. h. e. insensibilis volatus.

M ij

Vitabit Libitinam. Usque ego postera
 Crescam laude recens, dum Capitolium
 Scandet cum tacitâ virgine pontifex.
 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
 Et qua pauper aquæ Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens,
 Princeps Æolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 Quæsitam meritis, et mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

10

15

12 Regnavit etiam Lambi. Torr. Beml. ex MSS. Editi ante Lambi. it. coll. Sax. Br. et Gott. Regnator.

7 *Libitina, lectulus in quo mortui efferebantur.* Vet. Schol. *Est autem Libitina locus in urbe quo constituuntur qui offerenda corpora conducunt, et præbent funeribus necessaria.* Vet. Schol. in Sat. 6. Lib. II. Deæ Libitinæ sive Proserpinæ fannum erat. An *Libitina* quia facit quod libet? Est enim imperiosa.

8 *Recens modo pro virens.*

9 *Cum tacita; Consuere sacrificatura Copsolium tacentes ascendere.* Vet. Schol. Ad vitanda mala omina scilicet. B. Virgines, præsentem Pontifice, in actione religiosa, nihil magis decet, quam silentium. Ingeniose Marcellius advocat sacra Angeronæ, silentii Deæ, et Vestalis quæ referret Musam Tacitam Numæ, de qua Plut. in Numæ, p. 65. B. Sed nihil solidi subest. G.

10 *Aufidus; præcipue patriam suam nominat, quod non fecit Ovidius.*

11 *Daunus, quatenus jam fluvius est, pauper aqua; olim rex Apuliæ. Qui Regnator cum Rutgerio, Heinioque et Burmanno retinent, intelligunt Et qua obstrepit fluvius modo, olim rex Daunus.* G.

12 *Regnavit Populorum; Annotanda Elocutio qua per Genitivum figurata est.* Vet. Schol. Sic

legit et Servius et tres MSS. Cruquii, cum ali habeant *Regnator*, qui non intellexerunt Helenisimum.

Equidem fidem Bentleio non puto habendam verba ista ex *humili potens* spectare ad regem Daunum magis quam ad ipsum Flaccum. Quin satis salvo suo pudore Horatius possit magnifice de se loqui ob gratiam Augusti, tanti Principis?

Potens modo pro nobilitate. B.

Potens lyræ, carminis: potens muneribus musarum, gratia Cæsaris, &c. Quæ quidni de se prædicet, qui cetera hujus carminis? *Vates potentes* vocat ipse Car. 4. 8. 26. G.

13 *Æolide dialecto Alcæus usus est.* Vet. Sch. B. Alcæum vero et Sappho, itidem Æoliam, præsertim expressit noster. G.

14 *Bene deduxisse carmen: est enim carmen æ carpando; carminantque lanas lanificæ cum non sicut eas esse rudes, verum carminibus suis purgant et extendunt. Sic et Ovidius, Ad mea perpetuam deducite tempora carmen. Deduxisse autem Metaphora est a longis nentium flis. Tenui deducta poemata filo: Noster in Epistolis.*

16 *Illud volens* habet venustatem: est enim ex formula publica, *volens propitius*, &c. G.

Q. HORATII
FLACCI
CARMINUM
LIBER QUARTUS.

ODE I.

AD VENEREM.

Maximo interjecto intervallo Horatius, Augusti hortatu adductus, quartum hunc libellum in honorem privignorum ejus edit: (Sic auctor vite Horatii) quare suavissima Allegoria usus, se apud eum excusat ob alieniorem etatem rei ludicre jam minus idoneum; quin et hanc provinciam Paulo Maximo ornatissimo juveni tradendam censet. Ad ultimum tamen fatetur languidulam amoris flammam sibi adhuc identidem revirescere. (Mihi sic videbatur: cum semel placuisset novum librum edere, in eum coniectum esse quiddam ad manus erat. Dilogia hic quidem non placet. G.)

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, ALTERO CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM.

INTERMISSA, Venus, diu,
Rufus bella moves? Parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. Desine, dulcium
Mater fæva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus

5

4 Cynaræ edd. vet.

1 *Intermissa*, h. e. Cum fuerint intermissa.
B. Scilicet ad bella referendum. G.

2 *Moves*: ad Emphasin posuit, significat enim præter spem evenisse sibi, ut iterum luderet.

3 *Bona*; suaviter recordatur defunctæ; cui

(in Epistola ad Villicum) se immunem placuisse scribit.

4 Proverbiali formula *sub regno de mortua Amata*. *Dignitatem forma ejus ostendit dum reginam significat.* Vet. Schol.

Jam durum imperiis. Abi

Quo blandæ juvenum te revocant preces.

Tempestivè in domum

Pauli, purpureis ales oloribus,

Comissabere Maximi,

Si torrere jecur quæris idoneum.

Namque et nobilis et decens

Et pro sollicitis non tacitus reis,

Et centum puer artium,

Late signa feret militiæ tuæ :

Et quandoque potentior

Largis muneribus riferit æmuli,

Albanos prope te lacus

Ponet marmoream, sub trabe Cypriæ.

Illic plurima naribus

Duces tura, lyræque et Berecynthiæ *hou. shat. inhale*

9 Domum Bentl. ex MSS. coll. Sax. Cun. Domo al.—11 Comissabere edd. veti.—20 Citrea ex MSS. Cruq. Lamb. Torr. Bentl. Talb. Sandby. Cun. Sed Cypria editt. et MSS. al. omnes.—22 Berecynthiæ edd. veti.

5 Pulcherrimis Antithetis *seva et dulcium* ostendit quam male sibi secum conveniat; quod etiam significatur supra voce bella.

6 Bene *stetero* subiecturus *durum*. Equus dicitur durus qui ægre steditur fræno. Significat se ætate *durum*. Perseverat etiam in Antithetis dicendo, *durum* et *mollibus*: non recusat enim stedi si possit. B. *Mollis* ad rem equestrem sic pertinet: V. Burm. ad Ovid. A. A. 1. 9. *Mollis* est mobilis. G.

9 *Domum*; ita recte Bentleius.

10 *Purpureis*; *Purpureum* pro *pulchro* Poeta dicere assueverunt. Vet. Schol. Albinovano etiam nix purpurea dicitur. Quicquid late splendebat et candeat per Catachresin purpureum dicebatur: illud enim in coloribus sumam erat. Ales; *Quia currus ejus ab alitibus trahabatur*. Vet. Schol.

11 Non *Comissabere* sed *Comissabere* loquerunt Lambinus et Cruquius ex MSS. *Kôpos* Græcis deorum erat pervigilium. B. *Comissari* est commissatum ire. G.

12 *Jecur sedes amoris* etiam, certo Zelotypiæ. Vid. Epist. 1. 18. 72. G.

Quærimus quod cupimus. B.

13 *Decens*, pulcher.

14 *Non tacitus*. Litotes Figura; minus dicit quam intelligit.

15 *Lepide Centum puer artium*; significare

vult eum etiam Poeticæ operam dedisse. *Cantum Παροισμῶν* de eo quod caret numero.

16 *Late ferunt signa*, qui longe lateque armis suis proferunt imperia.

17 *Quandoque* modo pro *Quandocumque*: sic alibi: *Quandoque bonus dormitat Homerus*.

18 Sive *Largi* legeris sive *Largis* tantundem fuerit. Bentleio tamen magis ardidit in usitatio lectionis *Largi*. B. *Riferit*, pro *fuerit*. Z.

19 *Albanus lacus*; *hodie lacus castelli Pandulphi*. Mancinellus. *Ubi Paulum dicit optima prædia possidere*. Vet. Schol.

20 *Sub trabe Cypriæ*; *Pro amenitate Veneris elaborata*. Vet. Schol. *Cypria* modo pro *Phœnia*. Frustra sunt qui reponunt *Citria*, librorum incitija adducti, qui raro scribebant Y, et literas P et T non facile dignoscebant. B. Quin huc pulchre conveniat *Cypria* et *Cedro* *arbore trabes*, non potest dubitari. Etiam *Cypriam trabem* de navi dixit noster 1. 1. *Citrea trabes* an quis veterum memoret, nescio. *Marse e citro* jam sat pretiosæ hac ætate, et latifundiorum taxatione emtæ. v. Plin. 3. 15. f. 29.: nedum ut cogitemus trabes et contiguationem templi. G.

22 Bentleio post Heinsum magis placuit *lyraque et Berecynthia tibia*; atque hoc auctoritate quorundam veterum Librorum: Ego tamen nihil moveo, cum constructio sit magis Hor-

Delectabere tibiæ

Mistis carminibus, non sine fistulâ.

Illic bis pueri die

25

Numen cum teneris virginibus tuum

Laudantes, pede candido

In morem Saliûm, ter quatiant humum.

Me nec femina, nec puer

Jam, nec spes animi credula mutui,

30

Nec certare juvat mero,

Nec vincere novis tempora floribus.

Sed cur, heu! Ligurine, cur

Manat rara meas lacrima per genas?

Cur facunda parum decoro

35

Inter verba cadit lingua silentio?

Nocturnis ego somniis

Jam captum teneo: jam volucrem sequor

Te per gramina Martii

Campi, te per aquas, dure, volubiles.

40

24 *Mixtis Ven. Bentl. Jan.*—37 *Sic prima edd. MSS. Bentl. Sc. Te ego Lamb. Torr. Ven. Cbab. Non male, opinor: quia sic singulis somniis partibus additur Te. Z.*

tiana. B. Mihi propter alternationem vocalium maxime placet lectio primarum Landini editionum, *lyraque et Beryciatæ, Sc. G.*

24 *Carminibus modo pro modis Musiciis.*

25 *Bis die, mane scilicet et vespere, quibus temporibus Veteres orientia et cadentia sidera salubant. B. Observa choros puerorum et puellarum, ut in sacris aliis. G.*

27 *Veteres etiam ob candorem pedum laudabantur, quia nudis pedibus incedebant, Sic et Anacreon; K' ἰ λυσιώδης Ὀπίστας. B. Sic ἡγγροπέδον Thetis Homero. G.*

28 *Saliûm pro Saliorum. Vet. Schol.*

Quatiant modo pro feriant. B. Ter quater buzum est tripudiare, ut in equis tripudare. G.

30 *Animi, amoris. Z.*

34 *Rara; ac si furtim laberetur lacrimula; quod ostendebat lentorem amoris. B. Sed, cum me ab amore jam esse alienum modo dixerim: cur mihi invito lacrima exprimitur? cur, &c. et recenset alia summi amoris et desiderii indicia. Z.*

35 *Parum decoro dicit ob ætatem.*

36 *Cadit lingua, cum in medio sermone vox subito intercipitur. Incipit effari mediæque in voce resistit.*

40 *Dure, inflexibilis. Vet. Schol.*

Volubiles dicit aquas Tiberis: nam post campestria exercitia natabant, ut supra dictum est.

ODE II.

AD ANTONIUM IULUM.

Iulus Antonius Triumviri (ex Fulvia) filius Octaviaeque privignus rogavit Horatium, ut Pindarica quaedam in Sicambriam Augusti Victoriam conscriberet; cui rei dum simulat se minus idoneum, atque ipsum Antonium id melius prestare posse affirmat, Pindarum nihilominus ipsum sublimitate superat.

METRUM SAPPHYRICUM.

PINDARUM quisquis studet æmulari, I-
ule, ceratis ope Dædaleâ

Nititur pennis, vitreo daturus

Nomina ponto,

Monte decurrens velut amnis, imbres

5

Quem super notas aluerè ripas,

Fervet immensusque ruit profundo

Pindarus ore,

Laureâ donandus Apollinari,

Seu per audaces nova Dithyrambos

10

Verba devolvit, numerisque fertur

Lege solutis;

Seu deos, regesve canit, deorum

Sanguinem, per quos cecidere iustâ

Morte Centauri, cecidit tremendæ

15

Flamma Chimæaræ;

6 Quum—salvere coll. Sax.

1 *Iulus Antonii hujus cognomen: ostendit et illustrat Reimar. ad Dio. 54. 26. t. Ne nos turbet Hardwinus, qui audacter negat, nomen hoc vel cognomen usquam legi. Utrum in duo vericulos distrahi nomen voluerit Horatius, N. L. nisi quod Græcissat. G.*

2 *Ceratis ope; h. e. Periculum suæ existimationis incurret. Vet. Schol.*

3 *Antiqua vitra sunt etiam adhuc cærulei coloris.*

5 *Monte decurrens; Significat eum in dicendo citum et sensibus abundantem. Vet. Schol.*

9 *Laurea Apollinari; Credo eum habuisse in animo Certamen gymnicum in honorem Apollinis ab Augusto institutum, quo victores Poetæ lauro coronabantur.*

10 —*Nova; Dixeris egregie notum si callida verbum Reddiderit junctura novum. A. P. 47. B.*

Dithyrambus quasi Διὸς Σπυλάβου, Carmen Libero Patri proprium.

11 *Numeris jam posuit pro Rhythmis: nam Dithyrambica Rhythmis constabant, non metris. Rhythmi autem (auctore Quintiliano) neque finem habent certum, nec ullam in contextu varietatem: sed qua ceperunt sublatione ad depositionem usque decurrunt. In his, Lex pedum non quaeritur, aut syllabarum, sed equali sono vocis Dithyrambi et equali Rhythmo cantantur. Sic enim legendus est Vet. Schol. Ejusmodi erant etiam Hebræorum Psalmi. B. Vid. quæ disputamus ad Quint. 9. 4. 45. sq. G.*

13 *Deo: dixit propter Feanas Pindari, Regis*

Sive, quos Elea domum reducit
 Palma cœlestes, pugilemve equumve
 Dicit, et centum potiore signis
 Munere donat :

20

Flebili sponsæ juvenemve raptum
 Plorat, et vires animumque moréf-
 que aureos educit in astra, nigro-
 que invidet Orco.

videtur hinc

Multa Diræum levat aura cycnum,
 Tendit, Antoni, quoties in altos
 Nubium tractus. Ego, apis Matinæ
 More modoque

25

Grata carpentis thyma per laborem
 Plurimum, circa nemus uvidique
 Tiburis ripas operosa parvus
 Carmina fingo.

30

Concines majore Poëta plectro
 Cæsarem, quandoque trahet feroces

23 Deducit *Van. Glar.*—26 Quotiens *Bentl.*—31 Pro ripas *Bentl. conj. rivos. Vid. ad 3.*
 26. 13.

propter 'Eynáipum, quia inter Olympionicas laudo-
 vit Hieronem Regem Siciliae. Vet. Schol.

Laudavit etiam Herculem, sive Iasionem et Pi-
 ritiboum, qui occiderunt Centauros. Vet. Schol.

16 Bellerophonem laudatum commemorat in Chi-
 mæra. Vet. Sch. B. V. ad Car. 1. 27. extr. G.

17 Sive, quos Elea; Castori quoque et Polluci
 laudes dixit, qui pugilatu et equorum cursu florue-
 runt. Vet. Schol.

18 Cœlestes; non solum Castor et Pollux
 consecrabantur, sed et cæteri Olympionice, ut
 superius ostendimus. B. Equum concoquere
 hic non potest Harduinus. Scilicet neque Ho-
 ratii putat esse illud A. P. 84. Et pugilem vic-
 torem, et equum certamine primum. Non cogi-
 tabat, equorum in his certaminibus esse partes
 ita magnas, ut mirum non sit, eos potissimum
 celebrari. G.

20 Munere, carmine, quod munus præstat
 multis statuis, quæ victoribus ludorum poni
 solent. Z.

21 Flebili sponsa, Etiam in Epitaphiis Pinda-
 rum significat magnum. Vet. Schol. B. Sive epi-
 cedio celebrat juvenem morte acerba ereptum
 sponsæ tristi, et adeo hujus vires corporis, ani-
 mi fortitudinem et sanctitatem morum sum-
 mis tollit laudibus vindicaturque ab oblivione. Z.

23 Cum Landino, Lambini MSS. et Cru-
 quio educit reposui pro reducit, quod et Stepha-
 no placuisse video. B. Aureos mores sæculo
 aureo dignos. G.

24 Invidet rivos et motum addit sententiæ.
 Poterat subtrahit dicere, vel eripit: sed illud
 longe potentius. G.

25 Thebanus est Pindarus: Dirce fons no-
 bilis prope Thebas. G. Multa levat aura, alte
 tollit aura, volat sublimis. Z.

26 Antonium alloquitur volentem Pindarum imi-
 tari. Vet. Schol.

27 Se api contulit pro parvitate. Vet. Schol.
 Bene etiam Matina posuit, quia et ipse erat
 Appulus.

28 More, quia hinc inde; modo quia pauca
 collegerat.

30 Plurimum ad laborem refero, ut pingatur
 sedulitas apiculæ. Bentleyus ad nemus. G.

31 Ripas maluit hic, puto, quam rivos quia
 apes ripas et viridia sectantur non rivos. G.

Bene intulit operosa, cum ante posuerat per
 plurimum laborem.

32 Bene fingo de api: nam apes fingunt
 ceras.

33 Concines modo pro concinere poteris.
 Ac si negaret se esse Poctam, Antonium Pœ-

Per Sacrum clivum, meritâ decorus *adornato* 35
 Fronde, Sicambros;
 Quo nihil majus meliusve terris
 Fata donavere bonique divi,
 Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
 Tempora prisicum. 40
 Concines lætosque dies, et urbis
 Publicum ludum, super impetrato
 Fortis Augusti reditu, forumque
 Litibus orbum.
 Tum meæ (si quid loquar audiendum) 45
 Vocis accedet bona pars; et, o Sol
 Pulcher, o laudande, canam recepto
 Cæsare felix.
 Tuque dum procedis, *Io Triumphe!*
 Non semel dicemus, *Io Triumphe!* 50
 Civitas omnis; dabimusque divi
 Tura benignis.

35 Clivum *Bentl.*—36 Sygambros *Bentl.*—45 Loquor *Bentl. ex codd.*—49 Teque *MSS. apud Bentl. et coll. Sax. it. Brod. et Lamb.* Duxque dum procedit *conj. Heinf.* Iſque dum procedit *conj. Bentl.* Tumque dum procedit *conj. Cun. et Sam.*

tam dicit. *Julius Antonius Heroico Metro Diomedes duodecim libros scriptus egregius.* Vet. Sch.

34 *Feroces; Centuriones Romanos crucibus defixere.* Vet. Schol. B. *Quandoque, cum.*

35 Sacer clivus Sacris viæ adhærebat: Sacra autem via ibatur ad Capitolium.

36 Sive *Sicambros* scribas, sive *Sycambros* tantundem est: neque enim olim eodem modo scribebantur barbarica gentium vocabula. Hi sunt qui postea, excusso scilicet Romanorum jugo, Francos se appellaverunt. B. Est sine dubio causa aliqua, cur *Sicambros* apud Plinium desideramus. Sed inde argumentari contra sinceritatem Horatii, ceteris Hærdini simile est. Motus Sicambrorum a Druso compressos in A. V. 742. confert Dio 54. 32. In hæc tempora odas libri quarti, quæ quidem charactera temporis habent, incidere, Bentleio observatum est. G.

42 Bene *impetrato* propter vota.

44 *Litibus orbum, ob indictum jussum.* Mancinellus. B. *Jussum* in luctu et re male gesta proprie indicitur: ac nescio an usus sit hujus nominis, ubi propter supplicationem, ludos, triumphum, forum caret litibus. G.

45 *Siquid loquar; Sub fuga arrogantis hæc loquitur.* Vet. Schol.

48 Non seipsum dicit *felicem* (quod putavit Interpres Gallicus) sed solem sive diem.

49 Cogor etiam a Compilatore Veteris Scholiastæ hoc in loco discedere. Neque enim festio eum alloqui Triumphum, sed ipsum Antonium. Significare vult se in medio plebeculæ, ut pauperculum decuit, cantaturum, *Io triumphe!* dum Antonius vir magnus in ipso triumpho inter primos procederet. Mirum in modum hic torquetur eruditissimus Bentleius, et tandem suo de ingenio *Tuque dum procedis*, facit, *Iſque dum procedit*, neque video causam. B. Recte sane. Antonius pars familiæ Augustæ proxime currum sequitur: Horatius in turba adstant, vel de fenestra, acclamat Augusto et Triumpho. G.

Io contractum est ex *Iao*: eratque Bacchi nomen, et *Jovencem* significabat, unde et verbum *lævis* pro *jovencifere*. Quis et Britannis hujus Insule Aboriginibus, *Iau* [vel *Iau*], et *Jovem* et *Jovencem* significat, neque aliud Græcis Κῆπος, quam Latinis Liber, h. e. THE SON; quem Apollinis Clarii Oraculum (auctore Ma-

Te decem tauri totidemque vaccæ,

Me tener solvet vitulus, relicta

Matre, qui largis juvenescit herbis

In mea vota,

Fronte curvatos imitatus ignes

Tertium Lunæ referentis ortum,

Qua notam duxit, niveus videri,

Cætera fulvus.

55

60

ODE III.

AD MELPOMENEN.

Horatius amabili furore captus magnifica et incredibilia de se arteque sua tanquam plano extra corpus suum locutus : ad finem ad se reversus, quo evitet vultuosorum invidiam, apponit nonnihil ridiculi. (Judicium Scaligeri de hac Ode vid. ad III. 9. 1.)

METRUM PRIMO VERSU GLYCONICUM, ET ALTERO CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM.

QUEM tu Melpomene semel

Nascentem placido lumine videris,

Illum non labor Isthmius

Clarabit pugilem, non equus impiger

Curfu ducet Achaico

Victorem : neque res bellica Delis

5

crobio) ἄβρον Ἴδα, h. e. tenerum Iao, appellavit. Quid quod et Deus Lunus Ægyptiis erat Ἴδα. Triumphus Græcis Σειπέρος Bacchi erat pompa a Σεία et ἄβρον. Ascendebant enim in arcem aliquam ferulas cum thrisiis manibus gestantes, imo et saltantes. Erant autem ἰθρία vitium, ficum atque hederarum folia thyrſis circumvoluta : nam hæ arbores ob trimembria folia in tutela Priapi sive Solis erant, ut supra ostendimus 2. 19. 8.

54 *Solvat*, obligabant se Chirographo suo qui vota suscipiebant.

55 *Juvenescit* ; h. e. incipit fieri juvenis : alias juvenescere lascivire est. B. *Juvenescit in vota* Horatii, adolescit, ut idoneus fiat hostiz votivæ. G.

58 Multi Codices pessime legunt *orbem* pro *ortum*. B. Sensus est : præditus in fronte nota alba, referente speciem tertiz lunæ : reliquum corpus est coloris fulvi. Z.

59 *Qua notam* ; hujusmodi erat Europæ Taurus, auctore Moscho. Ægyptiis flavus color Typhonius erat et execrabilis : Græcis autem omnium pulcherrimus.

60 *Fulvus*, color est de rufo atque viridi mixtus. Mancinellus.

ODE III.

2 Proverbiali Elocutione dicimus *placidi oculis videre*, et sentio cum Landino de Genesi agi. Est etiam ἴδω; in particula *Tu* ; familiariter enim compellat eam, ut amicus amicam. Superius ostendimus *videre* dici frequenter pro *aspicere*. B. Audirem Landinum, si esset fidus Melpomenes aut Musarum, sub quo nasci aliquis dici posset. Nunc puto simpliciter intelligendum de ingenio poetico, ut *Minerva* de alia habilitate. Fundus est Hesiod. Theog. 82. sq. ubi Musæ quem regem *respiciunt*, illi eloquentiam et auctoritatem præstant. G.

Ornatum foliis ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas,
 Ostendet Capitolio :
 Sed quæ Tibur aquæ fertile præfluunt,
 Et spissæ nemorum comæ,
 Fingent Æolio carmine nobilem.
 Romæ principis urbium
 Dignatur suboles inter amabiles
 Vatum ponere me choros :
 Et jam dente minus mordeor invido.
 O testudinis aureæ
 Dulcem quæ strepitum, Pieri, temperas!
 O mutis quoque piscibus
 Donatura cynci, si libeat, sonum !
 Totum muneris hoc tui est,
 Quod monstror digito prætereuntium
 Romanæ fidicen lyrae :
 Quod spiro et placeo (si placeo) tuum est.

10

15

20

10 Perfluunt ed. Ven. Glar. Chab.

4 *Clarabit*; Lucretianum verbum est. B. Clarum faciet.

Pugiles, eo quod pugnis valeant. Vet. Schol.

5 Puto *Achaica* jam dici pro Græco cum Vet. Schol. ad significandum *Quadrigale certamen Olympiæ habitum.*

6 *Delia folia*, Apollinea, laurus. G.

10 *Quæ Tibur*; *Proprie ad secessum referens loc dicit Horatius.* Vet. Schol.

Optimi Lambini atque Torrentii MSS. cum Vet. Schol. Cruquii præfluunt legerunt pro *perfluunt.*

12 Magnæ artis atque diligentiae est *ingere.*

Æolio; *Alcaico.* Vet. Schol. B. Alcman, Sappho, Alcæus, Æoles. G.

14 *Dignatur suboles*; *Nerones vult intelligi.* Vet. Schol. Est etiam pulchra Hypallage in *principis urbium*, cum *principis* proprie spectat ad *suboles.* B. Nihil, credo, aliud hic indicat Horatius, quam se *uotibus lyricis*, quod optaverat Car. i. i. *inferi.* Et venerat sane hoc tempore, quod huic libro assignamus post Bentleium, ad summam gloriam sui generis noster poeta, scribere iustus carmen sæculare. Ac potest fieri, ut nominatim ad hunc ipsum suum honorem poeta respexerit. Sed quod Cl. Ancherfius legere nos jubet *Vatum*, et intelligere poetam sæcularem, quem vel *suboles Romæ*, i.

pueri illi patrimi et matrimi, *inter amabiles choros suos posuerint*; vel *Adelpomene inter suboles*, id est, *choros posuerit*; ingenium viri placet; pueros eligere sibi poetam, aut ita contorte scripsisse Horatium, ut hic intelligat in tertia persona, quam toto carmine alloquitur, &c. non placet. G.

16 *Jam ad Emphasin* posuit: incipit enim *jam* vivus extra invidiæ jaculum poni; quod raro fit.

18 *Temperas*, h. e. componendo misces. B. Fides temperare est intendere ut opus est. G.

19 *Magis mutus quam piscis* Proverbio dicitur, uti et *Cygni cantus.* B. Hæc simpliciora sunt et veriora his, quæ in *Transact.* Philoss. To. 23. n. 282. 3. disputantur, quasi hic alludatur ad originem testudinis ab animali cognomine. G.

22 *Quod monstror*, *Ridicule* hoc adjicit, nam deridebatur Demosthenes quod ob sublatum anilem digitum cristas tolleret. *At pulcrum est digito monstrari et dicitur hic est.* *Ovros laivos*, inquebat illa vetula. B. Levitatis accusat illud Demosthenis gaudium Cic. *Tusc.* 5. 36. Sed *Plin. Ep.* 9. 23. 5. *jura ait letatum.* Et quis non letatur? G.

23 *Honoratius citharædi* nomen; *fidicenis* autem et *fidicina* sere contemptui fuerunt.

25

ODE IV.

Draſum Auguſti privignum ob devictos Rhatos Vindelicos egregio carmine collaudat.

Hæc eſt Ecloga, propter quam totus hic Liber compoſitus eſt. *Vet. Schol.* (V. Argum. Odes I. h. l. G.)

METRUM DUOBUS PRIMIS VERSIBUS ALCAICUM, TERTIO IAMBICUM DIMETRUM HYPER-
CATALECTICUM, QUARTOQUE PINDARICUM DACTYLICUM.

QUALEM miniſtrum fulminis alitem
(Cui rex deorum regnum in aves vagas

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Permiſit, expertus fidelem

Jupiter in Ganymede flavo)

Olim juventas et patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium,

5

Vernique, jam nimbis remotis,

Inſolitos docuere niſus

Venti paventem; mox in ovilia
Demiſit hoſtem vividus impetus;

10

Nunc in reluctantes dracones

Egit amor dapis atque pugnæ:

Qualemve lætis caprea paſcuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere

Jam lacte depulſum leonem,

15

Dente novo peritura, vidit:

6 Protulit MSS. apud Torr. coll. Sax. Zar. Ven. 1534.—7 Vernisque 2 MSS. in coll. Sax.
Bentl. Cur. Dac.—10 Invidus Brod. Zar. Loeb. Pinc.—14 Furvæ Brod.

24 Spiro; Quia ob carminis gratiam Auguſto
reconciliatus eſt. Badius Aſcendius.

Si placeo, Ewvũũũ Si placeo protulit. Vet.
Schol. Fuga ſcilicet arrogantia.

ODE IV.

1 Miniſtrum fulminis dicit aquilam, quod
fulmina Jovi porrigat ex opinione vulgi. Alias
notum eſt Civitatem Romanam in tutela fuiſſe
Jovis, adeoque aquilam colaiſſe pro ſigno. Se-
cundum veterem Ægyptiorum diſciplinam a-
nima Jovis inerat huic volucris. Siquidem illi
et animalia et plantas pro vivis deorum ima-
ginibus habebant, quæ cauſa portentofæ ſuper-
ſtitionis fuit.

4 Ganymedes Jovis pocillator idem ſignificat

quod Hebe; hoc eſt, æternam Solis juventu-
tem.

5 Patrius vigor inſutum a parentibus inge-
nium malim intelligere, quam ipſum patrem,
qui nido expellat G.

7 Scaliger in hypercrit. f. Poet. 6. 7. p. 34x.
b. Vinc. reprehendit h. l. quod aquilæ pulli
etiam Septembri menſe ſint adhuc invalidiſ-
culi. Bentleius, ut effugiat crimen, legit, ver-
niſque jam nimbis remotis. Chriſtius (diſp. Lipſ.
1746) monet, vernos ventos dici poſſe etiam de
hiis, qui Junio menſe, et ultra ſpirant. Tum
G. Fabricii et I. A. Thuani teſtimonio oſtendit
aquilas jam Junio menſe prædæ aptos: deni-
que ipſum Poetam diſtinguere tempora evo-
landi et rapiendi; nec, poſt illos niſus inſolitos

Videre Rhæti bella sub Alpibus
 Drufum gerentem Vindelici; quibus
 Mos unde deductus per omne
 Tempus Amazonia securi
 Dextras obarmet, quærere distuli:
 (Nec scire fas est omnia) sed diu
 Lateque victrices catervæ,
 Consiliis juvenis revictæ,
 Sensere quid mens rite, quid indoles
 Nutrita faustis sub penetralibus
 Possset, quid Augusti paternus
 In pueros animus Nerones.

20

25

17 Rhætis conj. N. Heinf. et Bentl. cui favent MSS. (etiam G.) in quibus est Retii, et unus Retis. Repperunt Cun. et Sanad. Rhæti—et Vindelici quidam MSS. ap. Bentl. et ed. Ven. Glar. Gbab.—24 Repressæ Bentl. ex MSS.

ergo, rapere incipit. Ergo Bentleiana emendatione carere possumus eo magis, quod ingrate sibilat versus *Vernisque jam nimbis remotis*, &c. G.

Jam nimbis remotis; h. e. remota hiberna tempestate.

12 *In agnello imbelli amor dapis*; *In dracone pugna*. Vet. Schol.

14 *An ubere dixit adjective*, ut Car. 2. 19. 10. *Uberes rivos lassus*? G.

15 *Proprie pro ablato dicitur depulsus*.

16 *Dente novo*; *Adhuc inconfecto ad pugnam*. Vet. Schol.

17 Erant et *Rhæti*, et *Rhæti Vindelici*, qui (auctore Servio) fuere et *Liburni*. Etiam alteri *Rhæti* Druso manus dedere. Frustra igitur *Lambinus et Vindelici* reposuerat. *Bentleius* tenui auctoritate adductus pro *Rhæti* reposuit *Retis*; sed nihil opus. B. Etiam *Cellarius Rhætiae* nomen latius patuisse ostendit, ut *Rhæti Vindelici*, a *Rhætis* proprie dictis distingui potuerint. V. 2. 7. 5. Itaque non opus est recedere a consentiente tot bonorum librorum lectione. *Videre Rhæti* illi, qui specialiori appellatione *Vindelici* dicuntur, &c. G. *Videre*, scil. talem viderunt. Z.

18 *Quibus mos unde*; *Tanaquillus Faber* miratur hæc ab *Horatio* scripta, et nollet factum: at ego nollem hoc a *Fabro* dictum. Plane necessarius est iste locus ad indicandum hostis ferociam.

20 *Amazonia sagaris* duplex erat securis uno manubrio immixta, ut ex vetusto marmore probavit *Torrentius*, vir usquequaque doctus.

21 *Quærere distuli*; rem tam insignem neque præterire voluit, neque hoc loco tractare.

Vetus tamen *Scholias* ostendit *Vindelicos ab Amazonibus sedibus suis ejectos Alpium jugis indisse*. *Servius* etiam eos ab *Amazonibus* ortos tradit. B.

Videtur hoc dicere, de originibus gentis hic quærere nolo; sed etiam si non sint *Amazonum* progenies, certe late victrices catervæ fuerant. Quid? si mordet *Bomiti* *Marfi* poema, *Amazonida*, in quo nimis operosum fuisse auctorem, colligas ex *Martiali* 4. 29. Certe nihil fuit cur *Fabro* ita displiceret totum illud, *Quibus mos—omnia*; multo minus, cur quatuor versus eliminaret *Sanadonus*. G.

22 *Nec scire fas*, i. e. *Licet aliquid ignorare*. Vet. Schol.

24 *Juvenis*; viginti trium annorum fuisse dicitur.

Mire revictæ ad victrices. Vet. Schol. habet *repressa*, ex interpretamento, ut puto.

25 *Sensere*, bene, nam habet *Emphasin*: *Probavere virtutem et institutionem Romanam*. Vet. Sch.

Menti inest prudentia, indoli indicium crescentis virtutis.

26 Bene adjicit *faustis*: quid enim ingenium atque industria, si defuerit fortuna. *Bentleius* arbitrio suo *sanctis* posuit pro *faustis*: quod equidem ipse vix auderem. B.

Fausta, favoris divini plena, fuere *penetralis* *Augusti* ipsius privignis. Multo igitur aptius epitheton *fausta* hic quam *sancta*. G.

27 *Vaserrime* *Tiberium* adiecit *Druso*; metuebat enim ne ex voce *paternus* intelligeretur (quod etiam vulgo ferebatur) *Drufum* fuisse ipsius *Augusti* filium. *Quia non potest Drufum laudare nunc ut filium Augusti*, ab eo educatum et institutum dicit. Vet. Schol.

FORTES creantur fortibus, et bonis :

Est in juvenis, est in equis, patrum

30

Virtus ; nec imbellem feroces

Progenerant aquilæ columbam.

Doctrina sed vim promovet insitam, Education. *poems planted on us by nature*

Rectique cultus pectora roborant :

Ut unque defecere mores,

35

Indecorant bene nata culpæ.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,

Testis Metaurum flumen et Asdrubal

Devictus, et pulcher fugatis

Ille dies Latio tenebris,

Qui primus alma risit Adorea, *victory. come to an army after a victory*

Dirus per urbes Afer ut Italas,

Ceu flamma per tædas, vel Eurus

Per Siculas equitavit undas.

Post hoc secundis usque laboribus

45

Romana pubes crevit ; et impio

31 Neque Bentl.—36 Indecorant etiam Ven. Pins. et probat Bentl. receptique Cun.—42 It Italas ed. Glor.

29 Fortes; non ignoravit Horatius agens in Sabinis, Neronem eorum lingua dici fortem; quod nos movit Tranquillus. Britonibus etiam nostris Ner est fortis, uti Tuscis Nortia Fortuna:—Si Nortia Tusco Favisset. Juvenal.

Et bonis; suppleendum extrinsecus Et bonis boni, quo intelligatur Græcorum Proverbium, Εὐ δὲ ἀγαθῶν ἀγαθῶν. Hoc non viderunt qui sublata distinctione apposuerunt bonis vix juvenis ineptissime. Magnus Bentleius hoc loco, sicuti alibi sæpe, frustra se torquet, cum omnia sint plana.

32 Aquilæ columbam; Proverbialis sententia. Vet. Schol.

33 Promovet; In melius auget. Vet. Schol. B. Doctrina, vana, institutio. Z.

34 Rectique cultus; bona institutione dicit reddi bonum naturale perfectum. Vet. Schol.

35 Ut unque; Ubiqueque. Vet. Sch. B. Quando naturæ bonitas desituta est recta educatio; illa corrumpitur. Z.

Mores modo dicit usum virtutis.

36 Tres Lambini MSS. cum Vet. Schol. Indecorant legerunt, pro Deducorant, quod ex Glossmate hæsit in Impressis. Probatum mihi ista vox ut altera liberalior, sic et culpa in-

tulit pro vitia; semper enim moderatur stilo Horatius. Etsi in Notis suis Bentleius probet Indecorant, in Textu tamen, sui puto oblitus, servavit vulgatum Deducorant.

38 Metaurum flumen posuit ut alias Rheum flumen. Supra quinque et quadraginta millia in Asdrubalis exercitu caesa feruntur. Vet. Schol. Alii ferunt quinquaginta læx a Claudio Nerone caesa. B. Vid. tota historia Liv. 27. 43. fqq. G.

40 Tenebras pro Afrorum terrore dixit. Vet. Schol. Bene igitur pulcher dies dicitur, qui tenebris fugatis ridet.

41 Plane mihi videtur Adorea vox Punica, sive mavis Hebræa; Hebræis enim אדורה Ad-dareth Magnificentiam sonat: et mirifice convenit huic sensui Epitheton alma, quod supra significare sanctum atque verendum ostendimus. Adorea, laus bellica. Vet. Schol. B. Si sit omnino ex oriente, malim a Lydis Etruscis invectam. Sed Romani ipsi aliter. G.

42 Sunt qui ab Afer derivant Vaser, fati scite, ac si esset Væfer. B. U; posteaquam, ex quo.

43 Tada sulphure obductæ celeriter consumuntur.

44 Non dicit poeta equitasse Eurum: sed Han-

Vastata Pœnorum tumultu
 Fana deos habuere rectos :
 Dixitque tandem perfidus Annibal :
 Cervi, luporum præda rapacium, 50
 Sectamur ultro, quos opimus
 Fallere et effugere est triumphus.
 Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
 Jactata Tuscis æquoribus sacra,
 Natosque maturosque patres, 55
 Pertulit Ausonias ad urbes :
 Duris ut ilex tonfa bipennibus
 Nigræ feraci frondis in Algido,
 Per damna, per cædes, ab ipso
 Ducit opes animumque ferro. 60
 Non Hydra secto corpore firmior
 Vinci dolentem crevit in Herculem ;
 Monstrumve summifere Colchi
 Majus, Echionizæve Thebæ.
 Merfes profundo, pulchrior evenit : 65
 Luctere, multa prouet integrum

48 Testos Brod.—65 Merfus Brod. et edd. pri.

nibalem ut Car. 1. 2. extr. et ex verbo *equitasse* notio motus ad *flammam* et *Eurum* refertur, per frequentem figuram, Zeugma. G.

45 *Laboribus, præliis.* Post hoc, sc. post cladem Afrubalis. Z.

46 Bene *impio* ob deorum imagines sedibus deturbatas. *Romana pub. crevit*, Romanæ iuventutis opes auctæ sunt et animus crevit. cf. vers. 60. Z.

47 *Tumultus* nescio quid bello terribilius sonat.

48 *Deos habuere rectos*; nequit sibi temperare, nactus idoneum locum, deridendi deunculos. B.

Potest fieri, ut riserit poeta Epicureus, cum ista scriberet, cogitaveritque, præclaros vero deos, qui deiciuntur erigunturque ab hominibus! Sed verba hoc tantum volunt, post illam Neronis victoriam nullam amplius urbem vastatam, signam deorum nullius eversum: quod quidem historia docet. G.

49 Perfidia fuit plus quam Punica, prodente Livio.

50 Sermocinatio poetica. Livius 27. extr.

cum narrasset cladem Hasdrubalis fratri nuntiatam, *Hannibal*, inquit, *tanto simul publico familiarique ictus luctu, agnoscere se fortunam Carthaginis, fertur dixisse.* Nihil aliud. G.

Crediderim eum de Romuli lupa cogitasse. 51 Notum est *optima spolia* fuisse, rege aliquo, vel hostium duce exuto.

55 Opportuna est ista numeri immutatio in ore fastuosi hostis, et peregrini, cui minus nota historia. B. Nihil hic video *ἀντιθέσιν*, nisi *maturus*, h. e. confectos senio *patres* potius in Sicilia apud Acesten depositos dicere debuit. Sed quis neget, si venit in Italiam Æneas, etiam pueros ac senes eodem delatos? Verum aliqui forte nimis docta Græce Hannibalis oratio. G.

57 *Ilex casa ferro melius pullulat.* Vet. Sch. 58 *Nigræ, umbræse.* Vet. Schol.

61 *Proverbia erat, "ἄρασις ἄρασις."* Torrentius

63 Proprie se summittunt plantæ pullulantes. Virgilius, *Se subicit abus.* B. Simplicius dicas, *summittere* est alere. Diligenter præter alia explicatum hoc verbum in Thesaurio Stephani et nostro. G. *Monstrumve*, neque mon-

Cum laude victorem, geretque
 Prælia conjugibus loquenda.
 Carthagini jam non ego nuntios
 Mittam superbos: occidit, occidit
 Spes omnis, et fortuna nostri
 Nominis, Asdrubale interemto:
 Nil Claudiæ non perficient manus,
 Quas et benigno numine Jupiter
 Defendit, et curæ fagaces
 Expediunt per acuta belli.

70

75

ODE V.

AD AUGUSTUM:

Dum Caesaris reditum e Gallia, ubi pene tres annos fuerat, a Populo Romano impatienter expectari docet, sumta inde occasione incredibilem illorum temporum felicitatem atque securitatem prædicat.

METRUM TRIBUS VERSIBUS CHORIAMNICUM ASCLEPIADEUM; QUARTO GLYCONICUM.

Divis orte bonis, optime Romulæ
 Custos gentis, abes jam nimium diu;

73 Perficiunt *ex MS. Bentl.* Efficient *add. Ven. Glar. Chab.*—76 Bella *Ven. Glar.*

irum, i. armatos homines ex dentibus draconis aurei velleris custodia a Jafone disseminatis. *Thebae*, intelligit homines armatos quinquæ ex dentibus draconis ortos. Z.

65 *Evenit, exfficit.* Vet. Schol.

66 Bentleius tenui auctoritate adductus prætulit *proruit*—*geritque*, cum nihil referret, et plerique Libri repugnarent. Quin et mox de *perficiens* ille fecit *perficiunt*. B. *Merser*—*luctare*, pro *merita*, luctare, h. e. prosterne seu, si vel maxime prostraveris, tamen prosternet, &c. Z.

Integrus dicit hætenus nihil passum.

67 Obiter notandum venit *gerere* pro *sustineri* dici, sumta Translatione a gerulis, qui onera humeris suis suscipiunt atque gerunt. *Bellum quod susceperat gessit.* Corn. Nepos.

68 Ovid. *Hæc.* I. 30. *Narrantis conjun pendet ab ore viri.* G.

71 *Annibal viso Asdrubalis capite exclamavit, Agnosco te Fortuna Carthaginis.* Vet. Schol.

73 *Hæc jam Poeta verba sunt, non adhuc Annibali.* Vet. Schol. B. At rectius alii omnia Annibali tribuunt. Z.

Optimi Lambini atque Torrentii MSS. cum Vet. Schol. legerunt *perficiens* pro *efficient*. B. Ominatur felices omnium rerum eventus *priviguis* Augusti. G.

75 *Cura fagaces; Optima Augusti consilia.* Vet. Schol.

76 *Expediunt, explicant.* Mancinellus.

Acuta belli absolute dicuntur que sunt in bello periculosissima. Vet. Schol. *Acuta* modo pro *aserrima* posuit, ducta ab acie ferri Metaphora. B. Ut morbi acuti, i. vehementes, et celerem mortem minantes. G.

ODE V.

1 Ostendare vult Augustum bonum esse deum a diis bonis editum: frustra enim nonnulli *Divis bonis absolute accipiunt.*

Maturum reditum pollicitus Patrum

Sancto concilio, redi.

Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ :

Instar veris enim vultus ubi tuus

Affulsit, populo gratior it dies,

Et soles melius nitent.

Ut mater juvenem, quem Notus invidio

Flatu Carpathii trans maris æquora

Cunctantem spatio longius annuo

Dulci distinet a domo,

Votis omnibusque et precibus vocat,

Curvo nec faciem littore dimovet :

Sic desiderii ista fidelibus

Quærit patria Cæsarem.

Tutus bos etenim rura perambulat ;

Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas ;

Pacatum volitant per mare navitæ ;

Culpari metuit Fides ;

Nullis polluitur casta domus stupris ;

Mos et lex maculosum edomuit nefas ;

Laudantur simili prole puerperæ ;

Culpam Poena premit comes.

7 Bentleius distinguit post populo.—9 Uvidio tres codd. Torrentii.—12 Distinet probat etiam Heins. ad Ovid. R. A. 486. et Bentl. et favent G. Zar. Med. 1477, et Ven. 1479, qui habent distinet.—13 Omnibus atque pr. Zar. Omnibus atque et pr. G. Omnibus atque pr. Mediol. tres et Ven. 1486. R. Sic, puto.—14 Demovet Gbab. Lamb. Bentl.—17 Pro rura, prata conj. Faber et Sanad.—18 Pro rura, farræ conj. Bentl. Culta conj. Cun.

Solent Poetæ declinare Substantiva ad formam Adjectivorum, sic et Ovidius Romam dixit Urbem Quirinam, pro Quirini.

2 Bene Cystes de tutelari deo, vel Jare publico.

4 Sanctum, etsi non sit idem quod sacrum, legibus tamen ab injuria munitur. Craquius ex Ulpiano. Usurpatur etiam pro incorrupto et puro.

Concilium a concalando ; Lambinus ex Festo.

5 Lucem ; Plus dixit quam salutem : Siquidem Lux pro salute poni consuevit ; ut, O Lux Dardania. Vet. Schol.

10 Carpathii, i. e. Ægyptii. Vet. Schol.

12 Distinet quod in Lambini et Torrentii MSS. et Vetere Scholiaste legebatur : Siquidem reponendum censui, pro detinet. Distinet ; separat. Vet. Schol. Sic enim legendum.

13 Non solum captabantur bona omnia, verum etiam eliciebantur. Improprie autem jam omnibus pro auguriis usus est. B. Vid. Var. Leç. G.

14 Melius dimovet quam demovet, ut ostendunt Torrentii et Lambini Codices cum Vet. Schol. Non æque placet Bentleii demovet.

15 Ista ; tanquam sagitta percussa foret.

16 Quærimus quod absesse dolemus.

18 Bentleius de suo rura vertit in farræ, et odio repetitæ vocis ; quam ego tamen habeo pro eleganti. Ille nequit ferre nutriri rura ; Cerere, etsi sit usitata *Micropopia*.

Alma ; reverenda, sancta. Vet. Schol. Cruq. Sic enim legendum pro verecunda.

Faustitas nove Felicitas dicta. Vet. Schol. B.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen? 25

Quis, Germania quos horrida parturit

Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ *M. H. b. only*

Bellum curet Iberiæ?

Condit quisque diem collibus in suis, *clous*

Et vitem viduas ducit ad arbores; 30

Hinc ad vina redit lætus, et alteris *at. h. 1. c. m. d. table*

Te mensis adhibet deum:

Te multâ prece, te prosequitur mero

Defuso pateris; et Laribus tuum

Miscet numen, uti Græcia Castoris 35

Et magni memor Hereulis.

Longas o utinam, dux bone, ferias

Præstes Hesperia, dicimus integro

Sicci mane die, dicimus uvidi,

Cum sol Oceano subest. 40

• 31 Venit *Beatl. e. codd.*—34 Diffuso *Ven. Glar.*—35 Nomen *conj. Fober et sic Brod.*—37 Pro Dux *MSS. quidam ap. Beatl. rex.*

Favorem divinum licet intelligere. *Fausus* cui deus favet. G.

19 *Politant*, pro navigant quo volunt, demtō omni terrore et metu.

20 *Culpari metuit*; *Tanquam ejus tempore nec creditum, nec depositum negaretur.* Vet. Schol.

22 *Morem* modo virtutis usum dicit. *Legem* autem dicit *Legem* Juliam de adulterii.

Macule fœda et infamia vitia dicebantur.

23 Snavissime Catullus Epithal. extr. *Sit suo similis patri—Et pudicitiam sua Matris indicet ore.* Nota obstetricum gratulatio. G.

24 *Pana præmis comes*; h. e. *Nec differendo vindictam præstat petcandi licentiam.* Vet. Schol.

27 *Fœtus*; tanquam de ferarum catulis loquitur.

29 *Bene condit diem*, quia sol obit et sub terra conditur. *Longos memini me condere soles.* Virgil.

In apricis collibus vineæ plantantur.

30 *Bene ducit ad viduas* posuit. B. *Vidua arborer*, quibus nondum junctæ seu maritatz sunt vitæ. Z.

31 *Bentheius* maluit *omnis* quam *redit*, neque sensit *redit* dici pro *redit domum ad vina*, quod tamen cuivis pateat.

Antiquorum consuetudo talis fuit, ut sublata prima mensa poneretur secunda, atque in ea positus pomis

infusque in pateris mero liberetur diis. Vet. Sch. Cruq.

34 *Cum Cruquio, Torrentio, Lambino et Stephano Defuso* legendum censeo, non *Disfuso*.

Patera, Græcis *Scyphus*, latior erat calice et ventricosior; utrinque etiam manicata, vel aurita.

Sunt etiam Lares urbium custodes. Mancinellus. Erant autem *Lares terrestris numina*; nam *Veteribus Gallis*, uti hodie *Britannis nostris*, *Laur* terra erat. Ex *Senatus consulto* scribit *Dio* (51. 19.) *libatum fuisse Augusto tam in publicis quam in privatis conviviis post pugnam Asiaticam.* B. *Lars*, regium nomen apud *Etruscos.* G.

35 *Uti Græcia Castoris*; *Quis aut civica animis familiaritas, aut quos labor diligi fecit et virtus.* Vet. Schol.

36 *Athenienses primi Herculem coluerunt.* Mancinellus ex *Diodoro Siculo.* Ab Ἡρα Ἡρακλῆς, uti a Διὸς Διευλῆς. B. *Hereulis scyphus Alexandro fatalis* *Curt.* 10. 4. 18. G.

37 *Longas ferias*; *Abominando bella hoc dicit.* Vet. Schol. Imo et suaviter optat ut diu vivat.

38 *Integro*; *Cum totus dies restat.* Vet. Schol. *Cruquii.* *Integrum enim quod adhuc intactum est.*

ODE VI.

AD APOLLINEM.

Apollini tutelari Augusti numini Hymnum canit ob devictos Aſiaca pugna Antonium et Cleopatram, quos Niobes et Achillis nominibus callide oboelat. Seculari Carmini viam sternit. (De dilogia illa f. allegoria viderint manes Baxteriani. Mihi ſic videtur. Priori parte ad v. 28. et ipſum ſe poëta, et patrimos matrimoſque pueros et puellas, quas ad carmen ſæculare voce et geſtu bene exprimendum, parare cupit, in enthuſiaſmum quendam concitat. Altera parte peculiariter pueros ac puellas hortatur ad diligentiam chori illius ſæcularis meditationem, i. e. exercitationem. Haëtenus ergo ſæculare carmen vocare, ſi cui lubeat, poteſt. Sed in ipſa cerimonia, et ſolemnibus temporibus ac locis, cantatum, mihi nullo modo fit probabile. G.) (Summa carminis eſt hæc: Phæbe, qui Niobes magniloquentiam et libidinofum Tityi conatum es ultus, atque Achillem fortiſſimum, qui non dolo, ſed vi et Marte aperto Trojam Trojanamque gentem penitus deleviſſet, niſi tuis Veneriſque precibus commotus Jupiter peperciſſet Æneæ ad urbem meliorem imperiumque Romanum condendum, fortiùter proſtraviſti, tu Phæbe, inquam, auſtor et præſes carminis lyrici, adjuva me, ut carmen Latinum ſeculare pro ſalute et perpetuitate imperii Romani fundam decore. Jam vero, hac mihi facultate a Phæbo conceſſa, vos, patrimi matrimique pueri puellaque, qui eſtis in tutela Diana, ſervate rhythmum numeroſque carminis mei, et adeo rite et ex arte canite laudes Apollinis et Dianae fruges proſperantis et menſes celeriter decurrere facientis; ita ut, ſi qua veſtrum, puella, aliquando nupta fuerit, dicere poſſit, ego Horatianum carmen Diis gratum diebus ſecularibus feſtis cecini. Z.)

MËTRUM SAPPHICUM.

DIVE, quem proles Niobea magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Sentiſt, et Trojæ prope victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris major, tibi miles impar;
Filius quamquam Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremendâ
Cuſpide pugnax.

5

6 Quamvis Ven. Glar. Cbob. Lamb. Bentl. Thetidis Lamb. al.

1 Homerus pueros puellasque senos fuisse ait: Euripides 14; Sappho 18; Pindarus 20. Landinus.

Proverbiali forma dici videtur *Lingua magna*, pro gloriosa, qualis erat Antonii et Cleopatrarum. B. Vid. Argumentum. *Magna lingua est μεγαληγορία*, magniloquentia. G.

2 Tityos viam inferre Latonæ conatus, sedis Apollinis porrectus jacet apud inferos per novem jugera. G.

3 Apollo apud Virg. Æn. 6. 57. *Paridis invenit tela manusque corpus in Æacida*. Certamen Phœbi cum Achille narrat Homerus Il. φ fin. et χ princ. G. *Prope victor*, occiso Heclore. Z.

Ille, mordaci velut ic̄ta ferro
 Pinus, aut impulsa cupressus Euro, 10
 Procidit late, posuitque collum in
 Pulvere Teucro.
 Ille non, inclusus equo Minervæ
 Sacra mentito, male feriatos *rejoicing in an evil hour*
 Troas et lætam Priami choreis 15
 Falleret aulam :
 Sed palam captis gravis (heu nefas ! heu !)
 Nescios fari pueros Achivis
 Ureret flammis, etiam latentem
 Matris in alvo : 20
 Ni tuis victus Venerisque gratæ
 Vocibus, divûm pater annuisset
 Rebus Æneæ potiore ductos
 Alite muros.
 Doctor argutzæ fidicen Thaliæ 25
 Phoebe, qui Xantho lavis amne crines,
 Daunizæ defende decus Camœnæ,
 Levis Agyieû.

10 Impressa *Cun. ex MSS.*—19 Latentem etiam *Br. et G.* Latente *Z.* Latentes *edd. vet.*
 —21 Flexus *Bentl. ex codd.*—25 Ductor *quid. MSS.* Argivæ *MSS. ap. Bentl.*—28 Agileu,
 Agyilleu, *MSS. et edd. pri.*

6 Meliores Torrentii Libri habebant *quam-*
quam pro quamvis. Vet. Schol. filet.

7 Non placet Harduino, *turres Dardanas cas-*
spide Achillis quati : sed nec dicit hoc Poeta, sed
caspide pugnacem Achillem prædicat, quatiemtem
quacunque arte vel machinis memia Trojana.
G.

9 *Mordaci ferro, νικηφόρον* pro securi.

11 Quatuor Lambini Códices duoque Cru-
 quii legerunt *vallum in, pro collum,* quod pleni-
 us et melius videtur.

12 *Teucro ; Principali pro Possessivo usus est.*
 Vet. Schol. Sic et supra *Dardanas pro Dar-*
daniæ.

14 *Male, h. e. alieno tempore, suoque gra-*
vi damno.

17 *Gravis modo pro horribilis.*

19 Omnes fere Torrentii MSS. cum Vet.
 Schol. Cruquii legerunt *latentem pro latentes,*
 quod elegantius videtur. B. Hom. II. ζ, 58.
Μὴ ἴερνα γὰρ ἐστὶν Κίον ἰέρνα σίγου. G.

21 Bentleius in Editio suo prætulit *flexus :*

Verum ista varietas debetur Exscriptori memo-
 riæ suæ lapsio. *Flexus* de Glossmate est.

Grata ; Græcum est χαρίων.

23 *Aratro ducebant muros. B. Potiore alite,*
felicioribus auspiciis, quam olim Trojana mor-
nia. G.

25 *Suaviter fidicinem dicit Apollinem, quo*
significet ejusmodi artifices non adeo videri
contemnendos.

26 *Xanthus iste Troadis erat non Lyciæ, ut*
putavit Interpres Gallus. Quid mirum Apol-
linem in Xantho lavisse crines, cum et Aristo-
teles et Plinius scribant oves quæ in eo laverint
rufas fieri, ut dudum ostendere Mancinellus et
Cruquius ?

27 *Dauuia ; h. e. Appulzæ, vel Venusinæ.*

28 *Levis ; Imberbis. Vet. Schol. Cruq.*

Agyæ Atheniensî lingua vici dicuntur. Varro
ait quod ex responso sui oraculi in vici publicis urbis
sua Atheniensis statuis altaribus sacrificare Apollini
instituerunt et Agyjæ appellaverunt. Vet. Schol.
Villane Apollo, quod in villis et vicis ejus statua

Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
 Carminis nomenque dedit poëtæ.
 Virginum primæ, puerique claræ
 Patribus orti,
 Delix tutela deæ, fugaces
 Lynxas et cervos cohibentis arcu,
 Lesbium servate pedem, meique
 Pollicis ictum;
 Rite Latonæ puerum canentes,
 Rite crescentem face Noctilucam,
 Prosperam frugum, celeremque pronos
 Volvere menses.
 Nupta jam dices, Ego Dîs amicum,
 Sæculo festas referente luces,
 Reddidi carmen, docilis modorum
 Vatis Horati.

30

35

40.

38 Noctiluca Prospera G. Noctiluca *Vet.* 1479, *Med.* 1477 et 1486. *ii. coll. Sen.*

erant. Vet. Schol. Cruq. *Apollinis imago forma columna acuminata pra foribus stabat.* Lambinus ex Suida. Columnam autem dicit pyramidalem, sive titulum, Græcia *εἶλον*. B. Vid. ad Hefych. V. *Ἀγῶναι*. G.

29 *Spiritum*, h. e. *divinum furorem.* Landinus. B. *Invocationis effectus, enthusiasmus poetica.* G.

31 *Virginum prima*; *Ter noctem patri præstitati totidemque virgines, patrii et matris Carminum Sacralia Apollini atque Diana dicebant.* Torrentius ex Zolimo L. 2. pr.

32 *Tutela hoc loco Passiva dicitur.* Lambinus. B. *Ut clientela pro clientibus.* G.

34 *Cobibentis fugaces*, h. e. *serientia.* Z.

35 *Servate*; h. e. *Rhythmum operis in cavendo custodit.* Vet. Schol. B. *Lesbium, Sapphicum.*

36 *Pollicis ictum*; *Suaviter quasi ipsam lyram percutiat.* Vet. Schol.

37 *Rite*; *Soleni consuetudine.* Vet. Schol.

38 *Noctilucam*; *Simonidi Luna dicebatur Νουκταλαμῶν, ut adnotavit Muretus ex Dionysio Halicarnasæo.* B. *Videntur librarii quidam junxisse noctiluca cum face.* G. *Face crescentem, cujus lumen crescit.* Z.

39 *Prosperam frugum*; *Rare nocturno nutrictem.* Vet. Sch. B. *Celerem, &c. quæ celeriter menses decurrentes volvit.* Z.

41 *Nupta*; h. e. *Ubi nupta olim fueris.* Græcis est *φίλον* pro *grata*.

43 *Reddidi*; h. e. *dixi.* *Reddimus enim quod mandatum erat memoriz.* Vid. Car. 4. 11. 35. B. *Docilis, quæ facile et studiose dicitur modos L. cantus.* Z.

ODE VII.

AD TORQUATUM.

Hortatur Manlium Torquatam, fortasse filium illius, cuius Consulatu natus est Horatius, uti verno jam tempore dulcia carpat, cum vite spatium sit et breve et incertum.

METRUM HEROÏCUM CUM PENTHEMIMERI HEROICA.

DIFFUGERE nives, redeunt jam gramina campis,

Arboribusque comæ :

Mutat terra vices, et decrefcentia ripas

Flumina prætereunt :

Gratia cum Nymphis geminisque fororibus audet

Ducere nuda choros.

IMMORTALIA ne speres monet annus, et alnum

Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt Zephyris, ver proterit æstas

Interitura, simul

Pomifer auctumnus fruges effuderit, et mox

Bruma recurrit iners.

Damna tamen celeres reparant cœlestia lunæ :

Nos, ubi decidimus,

12 Recurret *ed. Lamb. Cbab.*

1 Scite *redunt* : nam et redire dicitur crinis, et barba : quod in animo illi fuisse ostendit subiecta vox *comæ*.

4 Mire *prætereunt*, cum ante posuerit *decrefcentia*. Præterimus etiam quos neque salutamus omnino. B. Vir doctus, cui placent, sine auctore, *recrefcentia* præ *decrefcentibus*, non videtur cogitasse *choros*, quos *Gratia cum Nymphis nudis ducere* vix audebunt per campos inundatos. Tanto magis apparebit, et *prætereunt* hic significare, non attingunt ; et *decrefcentia flumina*, non *recrefcentia*, hic locum habere, si quis conferat 4. 12. 3. G.

5 *Gratia cum Nymphis* ; h. e. Virgines cum novis nuptis elegantè Dilogia, ut supra ostendimus ex Vet. Schol.

6 *Nuda* ; h. e. pellucida veste et incincta, uti fere *Gratiæ*.

7 Charentissimo usus est in *Immortalia ne speres*, cum intelligi voluerit *Immortalem te fore* ; atque per hoc parcum esse debere rei que familiari addictum.

Alnum ; verendum et sanctum, perpetuum pulcherrimarum et magnarum rerum Epitheton. B. *Rapit hora*, celeriter auferit anni tempus. Z.

9 *Proterit* ; h. e. calcibus elidit et per hoc enecat : suavi Translatione ducta a calcitrosis iumentis.

10 *Simul* ; notum est Veteribus tres tantum horas fuisse, adeoque auctumnum fuisse æstatis partem : Siquidem solstitiis et æquinoctio metiebantur annum : unde crediderim et ternarium numerum fuisse deo proprium. B. Illa de tribus anni horis s. tempestatibus Barteri observatio cum dubia videri possit Latinos tantum legentibus, laudabimus auctoritates Græcas Æschyli Prom. 452. : Hymnor. Orphic. p. 132. 21. Eschenb. it. p. 140. V. Diod. Sic. 1. 26. et ibi Wesseling. Quia Tacitus de Germanis c. 26. simile quid memorat. Verum ut hic fidem viri doctiss. tuemur : ita emendandum videtur, quod scripsit "*Solstitiis et æquinoctiis metiebantur annum.*" Nonne enim,

Quo pius Æneas, quo dives Tullus et Ancus,
Pulvis et umbra fumus.

15

QUIS SCIT, an adjiciant hodiernæ craftina summæ
Tempora Dì superi?

Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.

20

Cum semel occideris, et de te splendida Minos
Fecerit arbitria;

Non, Torquate, genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum;

25

Nec Lethæa valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoꝝ,

15 Quo pater Æ. quo Tullus, dives et Ancus *Bentl.*, sed suspicatur pauper et Ancus.—16 Offa fumus *cod. ap. Bentl.*—17 Pro summæ, vitæ *Brad.*—19 Avidi *conj. Bentl.*

duo solstitia (i. solstitium et bruma) ita duo equinoctia olim illis nota fuere? G.

12 Quatuor Lambini Codices legerunt *recurret pro recurreret*, quod videtur longe melius. B. *Inert*, ignava, quæ nil profert. Z.

13 Sensus est: Anni tempora subinde redeunt, sed nos in vitam non redibimus. Z.

14 *Decidimus*; cogitavit de Homérico; *Οἱ γὰρ φύλλον, γὰρ καὶ τοῦδε καὶ ἀνδρῶν.*

15 *Bentleius* versum istum sic recudit; *Quo pater Æneas, quo Tullus dives et Ancus*; de causa nulla quam ego cerno.

Sex Torrentii MSS. cum Vet. Schol. legerunt *dives Tullus* pro *Tullus dives*. Divitem autem dicit ob captam Longam Albam; ut dudum Landinus. B. Liv. 1. 31. *in magna gloria, magnisque opibus regnum Tulli ac tota res Romana dicitur fuisse.* G.

16 An et hoc Proverbialiter prolatum, uti Græcis *Εὐδαλὸν καὶ ἐπιὰ*, quod apud Sophoclem legerat Ludovicus Desprez, uti et *Πεινῆμα ἔπιὰ* apud Euripidem.

**Sensus modo pro manemus.*

19 Pulchre Erasmus legit in Dativo, quo sensu puto *φίλον ἵταρ* apud Pindarum. Hoc

debetur Henrico Glareano, qui ab ore ejus dicit se adhuc juvenem accepisse. Animo (Genio nostro) damus quod nobis indulgendo infumimus.

21 *Splendida*; h. e. pro utriusque dignitate, et Minois scilicet et Torquati, viri nobilissimi. Sic et supra legimus, *Splendide mendax*. B. Homerum sequitur, ut solet, qui Il. 2. 567. *Διὸς ἀγλαὸν οὖρον* vocat, i. e. splendidum, λαμπρῶν, et aureum illi sceptrum tribuit, &c. G.

24 *Pietas*, erga Deos.

26 Bene *liberat* quia *liberavit*, sed iterum Jovis fulmine iæcus interiit, una cum medico suo Æsculapio. B. Sic Pind. Pyth. 7. 100. Dubie, et de fama loquitur Virg. *Æn.* 7. 765. beneficio Dianæ ad vitam revocatum, Virbii nomine superesse. G.

28 *Vincula*; *Volentes Proserpinam rapere apud inferos remanserunt.* Vet. Sch. *Theseus ab Hercule inferis creptus secum voluit Pirithoꝝum attrahere.* Hic vero superveniente terra motu ab eo direntus ibidem vinculis constructus mansit. Ludovicus Desprez, ex Plutarcho atque Diodoro Siculo. B. Conf. Car. 3. 4. cætr. G.

ODE VIII.

AD C. MARTIUM CENSORINUM.

Apud virum Consularem Caisque Caesaris familiarem, C. Martium Censorinum, excusatus, quod pro tenuitate sua carmina vice strenua (haud contemnendum tamen munus) ei mittat.

METRUM CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM.

DONAREM pateras grataque commodus, ---|---00---|---00---|---00---
 Censorine, meis æra sodalibus ;
 Donarem tripodas, præmia fortium
 Graiorum : neque tu pessima munerum
 Ferres, divite me scilicet artium, 5
 Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas ;
 Hic saxo, liquidis ille coloribus
 Sollers nunc hominem ponere, nunc deum.
 Sed non hæc mihi vis : nec tibi talium
 Res est aut animus deliciarum egens, 10
 Gaudes carminibus : carmina possumus
 Donare, et pretium dicere muneris.

1 Commodis Glar.—4 Munera Med. 1477.—9 Pro nec, non G. Z. Madh. tres. it. Ven. Glar. Lamb.

1 Pateras ; h. e. argenteos scyphos, seu venticosofas phialas.

Commodus modo pro humanis (benignis, liberalis). "Torrentii Codices male commodis.

2 Æra dixit, ærea vasa antiqui operis et figura.

3 Tripodas modo non Ἐμπυβήνας, sive lebetas dixit, sed Ἀνώβους, b. e. Crateras, quibus diluebantur vina. Cruquius.

4 Neque tu pessima ; Litotes Figura est.

5 Ferunt secum qui accipiunt.

Artes dicuntur curiosa opificia et archetypa.

6 Parrhasius primus Symmetriam pictura dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem aris, confessione artificum in lineis extremis palmarum adeptus. Cruquius ex Plinio. Vixit hic 400 annos ante natum Christum, eratque Zeuxidis æmulus.

Protulit, bene de re nova et admiranda.

Scopas erat γλῶσσος μαεμαρῶν, h. e. Signorum scultor. Vet. Schol.

8 Sollers, b. e. totus in arte, ab Ofco sollo et ars. Cruq.

Ponere nunc constiture et fingere. Vet. Schol.

9 Vis modo pro facultas. Stephanus.

10 Res est aut animus ; h. e. Divos es re et animo. Vet. Schol. eleganter. B. Nec res tua desiderat, quia jam habes, nec animus appetit, quia aliis potius rebus, v. c. carminibus, delectaris. Z.

Rara magnique emta a deliciendo delicia dicuntur, Juvenali *escaria*, quod plerumque lauti hifce rebus inescuntur.

11 Gaudes modo pro contentus agis.

12 Si sexcenti Codices repugnant, ego tamen cum Vet. Schol. legerem muneris non muneris, quod Lambinus, Torrentius et Cruquius in suis MSS. invenerunt. [Sic etiam ed. Zar. et coll. Sax.] Est enim Πρωταγωνιστὴν, sive præparatio quædam ad sequentia. Quasi diceret, non audere cæteros præconia suorum munerum adeo decantare, quod ipse de suo munere jam facturus est. Idem enim dicere pretium quod dicere laudes, hoc loco. Bentleio magis placuit inusitatus muneris. B. Sed sum plerisque edd. recepi muneris ob auctoritatem librorum et sensus elegantiam : nam dicere est statueret. Z.

Non incisa notis marmora publicis, Per quæ spiritus et vita redit bonis Post mortem ducibus; non celeres fugæ, Rejectæque retrorsum Annibalis minæ;	15
Non incendia Carthaginis impiæ, Ejus, qui domitâ nomen ab Africâ Lucratus rediit, clarius indicant Laudes, quam Calabræ Pierides: neque,	20
Si chartæ fileant quod bene feceris, Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ Mavortisque puer, si taciturnitas Obstaret meritis invida Romuli? Èreptum Stygiis fluctibus Æacum	25
Virtus et favor et lingua potentium Vatum divitibus consecrat insulis. DIGNUM laude virum Musa vetat mori, Cælo Musa beat. Sic Jovis interest Optatis epulis impiger Hercules;	30

17 Totum versum deleri jubet Bentl. Impendia pro incendia conj. Cun.

13 *Publicis nobis* posuit pro *publicis literis*, sive *titulis*. Nam nota Poetis pro *literis* sunt.

17 et 18 Nollem Bentleius ita se turbaret quod Horatius Scipionum acta in unum fere cogerit, Poetici compendii studiosus. Certe vel summis Poetis ejusmodi *Assaqueis* leve admidum est crimen. B. Ut Bentleius hunc versum admittit Horatio, ita propter hunc versum totam Oden abjudicat Harduinus. Sed præter poetarum licentiam, ad quam retulit olim hanc *ἀόχησις* H. Glareanus, præter incendia castrorum, de quibus Liv. 30. 5. et 6.; cogitemus, neminem offensurum fuisse, si pro *Ejus* legeretur, *utrisque viri*. Et videtur hac fuisse causa, cur præterierunt h. l. Lambinus, Torrentius, Marcellus: quod vero illa distributiva ratione usus est, ejus rei ratio videtur, quod unius tantum, superioris nempe, Africani laudes suum præconem, Ennium, invenerant. Facta utriusque Scipionis Africani non clarius indicant laudes *ejus* (uniuscujusque illorum) quam Ennius indicat et conservat laudes Africani prioris. *Impendia Carthaginis*, i. tributata reip. illi imposita, placere Cuningamo et Sanadono, æquo animo ferendum est; sed etiam hoc, si aliis non placeant. Cæsura in voce *Carthaginis* insolita. Sed quis damnet rara? Æque insolitam offendit Cuningamus Car. 2. 14. 17. G.

19 *Nasutulo* Fabro vox *lucratus* humilis videtur; ac si nesciret Horatius Latine, Faber sciret. Etiam ingenui hominis est lucrum; quæstus minus liberalis videtur.

20 *Calabra Pierides* ridicule protulit, seipsum Ennio adjungens. *Appulus, Calaber, Tuscan* etiam Proverbiali sermone pro *Rustico* dicebant. B. Non præsto hanc annotationem: Sed Ennium *Miserunt Calabri, Rudia genere vetusta* Sil. 12. 397. G.

21 *Feceris* per Enallagen personæ dicit pro *fecerit* aliquis.

22 *Festive quid* pro quantula res? Quid enim Romulus nisi pastor et latro, nisi foret per Poetas?

24 *Invida*, hoc donat Romulo ob celebritatem famæ.

26 *Proprie plaudentium favor* est, in theatro scilicet: vel etiam adorantium in templis.

27 *Divitibus*; *Quæ ideo beata dicuntur quod ibi omnia nascantur sine hominum studio, qui et Elysi Campi dicuntur*. Vet. Schol. *Insulas dicit quas in Oceano constitutas Homerus Mandæon Nærus dixit, Latini Fortunatorum Insulas appellant*. Vet. Sch. Cruq. Quibus enim columnæ Herculis mundi terminus habebantur, facile inducebant in animum Fortunatas Insulas fuisse in partibus Inferorum. B.

Clarum Tyndaridæ fidus ab infimis
 Quaffas eripiunt æquoribus rates ;
 Ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

ODE IX.

AD LOLLIIUM.

Nequit sibi temperare Horatius, quin Poetica laudem, sibi cum cæteris Poetis communem, apud Marcum Lollium Cæii Cesaris moderatorem juvenis, sibi que familiarem, dum eximias illius viri virtutes egregio carmine recenset, sibi sidenter arrogare conetur.

METRUM UT IN QUARTA.

NE forte credas interitura, quæ
 Longe sonantem natus ad Aufidum,
 Non ante vulgatas per artes
 Verba loquor focianda chordis.
 Non, si priores Mæonius tenet
 Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
 Cæaque et Alcæi minaces,
 Stefichorique graves Camœnæ.
 Nec, si quid olim lusit Anacreon,
 Delevit ætas. Spirat adhuc amor,

5

10

A Loquar editt. prima.

29 Sic, carminibus poetarum. Z.

30 Impiger, fortis. Z.

31 Clarum; Salubre. Vet. Sch. h. e. Latum, hilaris et non iratum. B. Eripiunt, navigantibus opem ferunt: ergo sunt Dii, carminibus poetarum declarati. Z.

34 Vota bonos; h. e. deus fit. Damnabis tu quoque votis. Virgil. de Daphnide novo deo, Ed. 5. 80. B. Bacchus vota audit, h. e. est Deus, nempe carminibus poetarum. Z.

2 Natus ad Aufidum, h. e. Etsi Appulus et rudis.

3 Non ante vulgatas; ostendit se primum hujus artis apud Romanos conditorem.

5 Mæonia nunc Lydia dicitur. Cruquius ex Plinio.

7 Cæaque Camæna; Simonidem significat Cæa insula oriundum, ut 2. 1. 38.

Minuces; Adeo amarus fuit, ut austeritate carminis sui multos civitate ejiceret. Vet. Schol.

8 Graves; Magne, profunda, nam et ipse belorum scriptor. Vet. Schol.

10 Mire spirat pro vivit de puella Sappho; uti et commissi pro crediti ad Emphasin periclitantis pudoris. B.

ODE IX.

1 Ne circumflexe pronuntiandum est, i. e. Ne creditis. Vet. Sch. Forte igitur κλεινός; vel ostendit certe se nescire an ita crediturus sit, necne.

Vivuntque commiffi calores
 Æoliæ fidibus puellæ.
 Non fola comtos arfit adulteri
 Crines, et aurum vestibus illitum
 Mirata, regalesque cultus,
 Et comites, Helene Lacæna :
 Primufve Teucer tela Cydonio
 Direxit arcu : non femel Ilios
 Vexata : non pugnavit ingens
 Idomeneus Sthenelufve folus
 Dicenda Mufis prælia : non ferox
 Hæctor, vel acer Deiphobus graves
 Excepit ictus pro pudicis
 Conjugibus puerisque primus.
 Vixere fortes ante Agamemnona
 Multi ; fed omnes illacrimabiles
 Urgentur ignotique longa
 Nocte, carent quia vate facro.
 PAULUM fepultæ diftat inertia
 Celata virtus. Non ego te meis
 Chartis inornatum filebo,
 Totve tuos patiar labores
 Impune, Lolli, carpere lividas
 Obliviones. Eft animus tibi

15

20

25

30

17 Primusque, et mox Sthenelusque habet Baxt. male : nam ve est vel pro nec. Z.—31 Filebo omnes ante Ald. 1519 qui fileri dedit, quod probarunt al. etiam Torr. Baxt. Talb. Sandby. Tomen filebo etiam Ro. Steph. 1544 Lambi. ex MSS. quibus add. G. et coll. Sax. Sic etiam Rutg. it. Da. Heinj. Benll. Maist. Cuning.

13 Non fola Helena amavit amatorem nitidum et fplendidum, fed et aliz mulieres idem fecere, quæ vero non celebratæ funt a poetis. Z.

14 Bene illitum de opere Phrygionio.

17 Cydonio ; h. e. Cretenfi, perpetuum Epitheton.

18 Non femel Ilios : quia et aliz urbes eandem cladem perpeffa funt. B. Quin Ilios f. Troja ipfa quoque ab Hercule capta, et raptâ inde Hefione. Sed loquitur poeta de his rerum commutationibus, quæ literis non funt prodita. G.

22 Graves ictus ; Laniatum corpore toto Deiphobum vidi. Vet. Schol.

27 Urgentur fuavi Charientifimo pofuit jacent fepulsi.

28 Pulchra Dilogia Noctæ pro Morte et Oblivione fimul pofuit.

Ideo facro quia vate dixerat.

29 Inertia et Virtus Antitheta funt. Ita ab Arte est ; Ars autem ab Ἀρεσὴ, quod idem ab ἄρην mas ; ut Virtus a viro. B. Contra Benteium, qui fufpicatur, virtus in poetarum celata paulum diftat virtuti fepulsi. Sed vehementior fententia lectionis omnium librorum. G.

31 Inornatum ; h. e. illaudatum.

33 Impune ; fignificat egregium hunc virum

Rerumque prudens, et secundis	35
Temporibus dubiisque rectus ;	
Vindex avaræ fraudis, et abstiniens	
Ducentis ad se cuncta pecuniæ ;	
Consulque non unius anni,	
Sed quoties bonus atque fidus	40
Judex honestum prætulit utili, et	
Rejecit alto dona nocentium	
Vultu, et per obstantes catervas	
Explicuit sua victor arma.	
Non possidentem multa vocaveris	45
Recte beatum ; rectius occupat	
Nomen beati, qui Deorum	
Muneribus sapienter uti,	
Duramque callet pauperiem pati,	
Pejusque leto flagitium timet ;	50
Non ille pro caris amicis	
Aut patria timidus perire.	

40 Quotiens Bentl.—41 Et abest e Bentl.

habuisse suos obsecratores. Qualis erat Vel-
leius Patereulus, homo Epicureus, qui et *sub-*
deli et versuti animi et pecunia quam recte facienda
capidiorem fuisse scribit.

34 Leni Charientissimo *Obsecrationes* dixit in-
gratas obsecrationes. B. Mihi videbatur *ob-*
secras Profopoceria quadam dici *lividas* : cum
invidia soleant homines impediri, quo minus
meritas laudes bonis viris tribuant. G.

35 *Rerum prudentes Philosophi dicti sunt.* Vet.
Schol. Imo et ipsa Philosophia Juvenali atque
aliis *Prudentia* dicitur. B.

36 *Rectus, æquabilis, constans in virtute.*
Z.

37 *Vindex, punitor ; Vindicare enim apud ve-*
teres non tantum defendere, sed etiam punire signifi-
cabat. Vet. Schol.

38 *Ducentis ad se cuncta ; Pecunioforum gra-*
tiam cuncti sequuntur. Vet. Schol. Ac si esset
perpetuum pecuniæ Epitheton.

39 *Consulque non unius anni ; Virtutes tua te*
perpetuum consulere faciunt. Vet. Schol. Sapiens
enim juxta Stoicos perpetuum magistratum ge-
nit. Ecce autem iterum Acrisia proles, Tana-
quillus Faber, Horatiomastix, non potest ferre
animum consulere, rejicientem vultu. Nesciebat

Poetam eleganti Periphrasi Enallageque Per-
sonæ posuisse, *Est animus tibi pro Tu es*, ut li-
beralem decuit magnum virum compellare. B.
Ita vindicavit h. l. contra Fabri et Dacerii re-
prehensionem Bentleius, ita frequens est non
poetis modo, sed aliis quoque prædicare talia
de animo, ut nihil opus sit addere, quam Para-
phrasin, *Est tibi, o Lolli, animus*—consul non
unius modo anni, sed toties consul, et rex adeo,
quoties, tanquam bonus atque fidus judex et æ-
stimator se gerit, &c. Quid hoc est aliud, quam
tu, Lolli, pro sapientia tua velut perpetuum
consulatum geris, si non in cives, certe in pra-
vas cupiditates, et occasiones peccandi. G.

40 *Sed acuta voce pronuntiandum, significat*
imo etiam.

41 *Honestum prætulit utili ;* Ostendit cum fu-
isse vere Stoicum : Stoicis enim summum bo-
num honestate sola constabat. *Et etiam post*
utili delendum censui, quod abesset in omnibus
Torrentii MSS. et turbaret sententiam. c

44 *Explicuit sua victor arma ;* h. e. *per medias*
bosles victor evasit ; ut eleganter Landinus.

46 *Occupat ; Sibi vindicat.* Vet. Schol.

49 *Callet, ingeniose novit.* Vet. Schol. *Arcto*
novit. Mancinellus.

ODE X.

AD LIGURINUM.

Ostendit delicatum puerum Ligurinum, ubi jam pertransierit pueritia stas, fastidii sui sero paniturum.

METRUM CHORIAMBICUM ALCAICUM CONSTANS SPONDEO, TRIBUS CHORIAMBIS ET PYRRICHIO.

O CRUDELIS adhuc, et Veneris muneribus potens,
 Insperata tuæ cum veniet pluma superbiæ,
 Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,
 Nunc et qui color est puniceæ flore prior rosæ,
 Mutatus Ligurinum in faciem verterit hispidam,
 Dices, Heu! (quoties te in speculo videris alterum)
 Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
 Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

2 Pro pluma, barba conj. Bentl.—5 Ligurine conj. Bentl.—6 Quotiens Bentl. Abijt in s. codd. quibusdam et vet. edd.

1 O *crudelis*; ut Virgilius, O *crudelis Aleni*. Vet. Schol.

Adhuc ad Emphasin cito avolantis ætaturæ posuit.

Potens modo pro *superbus*. Sic et Ovidius; *Sed nulla potentia longa est*. B. Non quo *potens* idem significet quod *superbus*: Sed Ligurinus sibi videtur potens, h. e. superbit. G.

2 *Insperata*; quasi dicat: *quod tu nunquam vescebaris*: habet enim *Æros*.

Veniet; h. e. crescet, vel surget.

Plumam pro prima barba posuit. Vet. Schol. h. e. Lanugine. B.

Pulchre, quia cum illis *plumis avolat* illa quæ hic indicatur ætatura, quæ Ligurinus superbit. G.

Veniet superbiæ, est enim Dativus: et *superbiam* dixit *formosam* genas *superbiæ* causam, Metonymicam.

3 *Decidunt comæ* a tondente resectæ. Ineunte decimo septimo ætatis anno ad plenam pubertatem venerunt, quo tempore deponeretur coma.

5 Festiva Enallage Accusativi pro Vocativo. Neque opus fuerat eruditissimum Benteleium reponere *Ligurine* contra auctoritatem omnium Librorum atque Membranarum, quod vel ipse fatetur. Quis autem non videt Enallagen esse personæ secundæ in tertiam more comico?

Hispidam; *Jam bisfuta barba*. Vet. Schol. Pessime hæc omnia de senectute interpretatus est Theodoros Marcilius.

6 *Ev Æros alterum* dixit pro *immutatus*: *Quantum mutatus ab illo!*

7 *Quæ mens est hodie*; ista ex Terentio desumpta videntur.

Eheu! me miseram! cur non aut istæc mihi Ætas et forma est; aut tibi hæc sententia?

Ita Vet. Schol. Cruq. B.

Mens, animus ad amoris obsequendum paratus. Z.

8 *Incolumes*; i. e. imberbes. Vet. Schol. Cruq. h. e. integræ.

ODE XI.

AD PHYLLIDEM.

Idibus Aprilis, qui dies Mecenati suo natalis erat, Fidicinam quandam amicam de more ad se invitavit. Crediderim hanc fuisse quam supra devium scortum Lyden appellaverat sodalis suo Telepho adamatam, quam jam ob provectiorem scilicet in re tenui etatem sibi quam illi et adolescenti et diviti, magis idoneum vult videri. (Hariolari meum non est. G.)

METRUM SAPPHICUM.

EST mihi nonum superantis annum
 Plenus Albani cadus; est in horto,
 Phylli, nectendis apium coronis;
 Est hederæ vis
 Multa, quâ crines religata fulges: 5
 Ridet argento domus: ara castis
 Vinc̄ta verbenis avet immolato
 Spargier agno:
 Cuncta festinat manus: huc et illuc
 Curfitant mistæ pueris puellæ: 10
 Sordidum flammæ trepidant rotantes
 Vertice fumum.
 Ut tamen nôris quibus advoceris *you are invited*
 Gaudiis, Idus tibi sunt agendæ,
 Qui dies mensẽm Veneris marinæ 15
 Findit Aprilem:

9 Festinant *N. Heinf. et Cun. ex MSS.*—10 Mixtæ *Bentl.*—11 Crepitant *conj. Bentl.*
 —13 Advocere *conj. Cun. et firmat coll. Sax.*

2 *Albanum vinum ab Eugenia vva a Taurromitanis translata scribit Plinius; quod adnotavit Torrentinus.*

3 *Alcaeus frequenter se dicit apio coronari. Vet. Schol.*

5 *Enallage Temporis; fulges pro fulgebis. Præcipuus est apii fulgor.*

6 Non fuit Horatius ita tenuis ut defuerint ei argentea vasa, quod putavit Dacerius, qui inepte et dure *Ridet argento* interpretatus est, ac si esset *Ridet quasi argentum*. Et imitatur illud Alcæi, *Μαργαίτην ἔμειγας δίμους χαλκῶν*, ut adnotavit Rætgerius.

Castis, puris, sacris. Vet. Schol.

7 *Verbenæ sunt omnes herbe frondesque festæ ad aras coronandas. Vet. Schol. Opportuit autem eas e locis sacris decerpi, unde et sagmina appellatæ sunt Latinis, et Græcis ἱεροκόρανα. B. Fidicinæ sacrificiis adhibitæ. Vid. Car. 3. 11. 6. G. Avet, pro parata est.*

9 *Festinat manus, omnium manus sunt occupatæ. Z.*

11 *Sordidum flammæ; Iconismus mira Enargia formatus. B.*

Verbum trepidat pingit motum celerem flammæ, ut rivi Epikt. 1. 10. 21. G.

Jure solennis mihi, sanctiorque
Pæne natali proprio; quod ex hac
Luce Mæcenias meus affluentes

Ordinat annos.

20

Telephum, quem tu petis, occupavit
(Non tuæ fortis juvenem) puella
Dives et lasciva, tenetque gratâ
Compede victum.

Terret ambustus Phaëthon avaras
Spes; et exemplum grave præbet ales
Pegasus, terrenum equitem gravatus

dis la m. 7

25

Bellerophontem,
Semper ut te digna sequare, et, ultra
Quam licet sperare nefas putando,
Disparem vites. Age jam, meorum

30

Finis amorum,
(Non enim posthac aliâ calebo
Feminâ) condisce modos, amandâ
Voce quos reddas. Minuentur atræ
Carmine curæ.

35

35 Minuuntur MS. ap. Bendl. et Cun.

13 *Ut tamen noris; Fidem facit promissa latio.* Vet. Schol.

14 *Idus a Græco Εἶδος plenam Lunæ faciem significare videtur. B. Qui ab iduando, h. e. dividendo derivant, iis favet verbum sudit. G.*

16 *Aprilis in tutela Veneris erat, quod flores eo mense se aperiant.*

17 *Solenne dicitur quod quoquo anno recurrat, ab Osco solle, quod omnis est, et annus.*

19 *Affluentes; Ostendit senescere jam Mæcenatem æque ac se ipsum; affluunt enim quæ copia, vel numero abundant.*

20 *Per Decadas ordinantur anni æque ac milites. B. Ordinatür quidquid numero et successione constat. G.*

21 *Occupat qui aliis præripit.*

22 *Non tuæ fortis: i. e. Non tuæ mediocritatis.* Vet. Schol.

23 *Lasciva modo pro juvenis, ac si Phyllis amoris numeros implere jam minus valeret. B.*

25 *Exemplo Phaëthontis et Bellerophontis ostendit, periculosum esse majora, quam quæ*

alicui convenient, appetere. *Ambustus, fulmine Jovis ictus. Avaras spes, cupiditatem consequendi majora. Z.*

26 *Exemplum græve, quod maximam habet vim coercendi istam cupiditatem. Ales, alatus. Z.*

27 *Gravatus, qui ferre gravatus est: nam hic æstro ictus excussit equitem, qui, cum mortalis et terris addictus esset, cælum petere ausus erat. Z.*

28 *Bellerophontem; Dicitur hic ausus Pegasus ferri per ætra in terram decidisse. Vet. Schol.*

29 *Te digna; per Hypallagen posuit pro quibus tu digna es.*

Frequenter ponitur *sequi pro querere*, unde et nostrum, *TO SEEK. B.*

31 *Disparem, non tuæ fortis juvenem, cui tu non amplius satis placere et satisfacere ob ætatem potes. Miorum finis amorum, quam amarum omnium postremam decrevi. Z.*

35 *Reddimus quod memoriz mandavimus. V. Car. 4. 6. 43.*

ODE XII.

AD VIRGILIUM.

Ostendit, quam amabile sit adulti jam veris tempus et quam aptum convivio; et suaviter deridet Virgilium, quem intellexerat operam dedisse mercature, adeoque factum lucello attentiorum: Vult enim videri velle se cum eo pacisci, eumque ad se sub hac lege invitare, uti dum ipse in usum convivii e Sulpicii Galbae horreis mercaturus est vinum, unguentum de suo præbere velit. (Vid. ad v. 15. 21. 25. G.)

METRUM QUOD IN QUINTA.

JAM veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:

Jam nec prata rigent, nec fluvii strepunt

Hibernâ nive turgidi.

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,

5

Infelix avis, et Cecropiæ domus

Æternum opprobrium, quod malè barbaras

Regum est ulta libidines.

Dicunt in tenero gramine pinguium

Custodes ovium carmina, fistulâ

10

Delectante deum, cui pecus et nigri

Colles Arcadiæ placent.

10 *Fistula Delectante deum G. Brod. coll. San. et Zar. Al. G. Sic edidit Gesnerus. Sed revocavi lectionem plurium et optimorum librorum bonam. Nam sic est supra III. 4. 1.: I. 17. 18. Z.—II Nigræ Bentl. ex uno cod.*

1 Alias ostendimus ver, horarum scilicet præcipuam, veteribus fuisse pro deo: erant etiam diis sui comites, vel clientes, quos *Ἐνδύσιος* et *Παρίδης* sive assessores appellabant.

Temperant; h. e. nimios ejus motus in ordinem cogunt.

2 *Anima Thraciæ*: Decimo Calend. Martii (auctore Columella II. 2. 21.) venti septentrionales, qui vocantur *Ornitibia*, per dies triginta esse solent, *tem* et *birando* advenit. Mancinellus. Iterum clamat Faber [Epist. 2. 24. p. 67.], graviter errore Horatium, quod animas Thraciæ appellaverit, quæ sibi stabant, ab casu, ex prava scilicet Homeri imitatione (Il. 4, 5). Sed haud magis ineptus est, quam esse solet. Bene autem anima posuit pro venti, cum antea per *Προσπορῆαν* veris comites dixerit. Siquidem animantium anima est.

5 *Flebiliter gemens*; fratres atque sorores Veteribus fuisse frequenter cognomines alias ostendimus. Atque hinc quidem factum est quod aliqui dicant Philomelam pro Progne: sic et Virgilius (Ec. 6. 79.) *Quas illi Philomela daper.* B.

Diffensum scriptorum in fabula hac exponit Erythræus in Ind. Virg. Nempe sunt qui Prognen dicant in Iulciniam mutatam, Philomelam in hirundinem. Ambas sorores cædis auctores facit Ovidius quoque Met. 6. G.

6 *Infelix* modo miserando posuit.

Cecropiæ domus: Quoniam Atheniensis fuerunt. Vet. Sch. Pandion enim non erat genere Cecropides.

7 Moderatur stilo dum ponit male pro impie, vel scelerate. B. Barbaras, immanes, crudelles. Z.

8 Tanquam parum sibi cum regibus corve-

Adduxere sitim tempora, Virgili:
Sed preffum Calibus ducere Libetum
Si gestis, juvenum nobilium cliens,

15

Nardo vina merebere. *Hoc si est carmen*

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque

Curarum eluere efficax;

20

Ad quæ si properas gaudia, cum tuâ
Velox merce veni: non ego te meis

Immunem meditator tinguere poculis, *et sic est - murrina*

Plenâ dives ut in domo.

18 Accubat omnes omnino, etiam G. et coll. Sax.

niret, regum posuit in Plurali, cum de uno Te-
reo ageretur. B. Hoc scilicet indicare voluit,
quales esse solent regum. G.

9 In tenero, nuper nato. Landin.

10 Dicere carmen rectum est: sed an etiam
dicere carmen fistula? Atqui sic editum a pleris-
que, ab ipso etiam Bentleio. Cui non placent
auctores supra positi, is certe sic distinguat,
Dicunt—carmina; fistula Delectantque deum:
aut doceat carmina dici fistula. G.

Fistula, hæc (juxta Vet. Schol.) etiam Pan-
durium appellabatur; quasi Πανδύριον, ut
puto.

13 Sitim dicit ut admoneat eum bibendi.
Calidus Italis est vernum tempus, præsertim
adultum.

14 Ducere etiam alias pro epotare posuit.

15 Juvenes nobiles Nerones dixit, Augusti
privignos, quibus admodum familiariter uteba-
tur Virgilius, adeo ut rarerent veteribus sodali-
bus operam daret, quod hic significari vult Ho-
ratius. B.

Si recte tempora subduxit Bentleius nulla
odorum hujus libri scripta est vivo adhuc poeta
Virgilio. Et nihil hic est, quod magis ad
poetam, quam ad quemvis alium Horatii fami-
liarem pertineat. Quin nihil hic est, quod
spiret talem amicitiam, qualis Flaccum Maroni
conjunxerat. Et tamen Bentleius hic Virgi-
lium poetam intelligens sua vineta cædit. G.

16 Nescio cur magis placuerit Bentleio me-
reberis quam merebere. Verum aurem suam
fortasse consuluerat.

17 Onyx; Metallum est gemma simile: de hoc
ad unguenta odorata parva fiebant vasa. Vet. Sch.
Hodie porcellanam vocant, e qua Veteribus
murræa, vel murrina pocula. Et crocino na-
ves murræus ungit onyx, Propertius (3. 8. 22).

Dioscorides tradit onychem fuisse conchylium
quoddam apud Indos in Nardinis lacubus re-
pertum, ut adnotavit Lambinus. Quæ fabella
Porcellanam fuisse confirmat. B. Horum si-
dem non præstiterim. Multa de diversâ Ony-
chis significatione Salmasius ad Solinum. Ad
hunc locum satis est, Onycha esse gemmam,
marmor, vasculum unguentis; nomen a colore
et levore unguis humani; murræam Propertii
epitheton coloris flavi. G.

Eliciet cadum, festiva Dilogia usus est: nam
eo eliciuntur a Magis sepulcrorum animæ, et
significat se etiam ex imitatione Virgilio jam
parcum et tenacem fieri.

18 Hodieque etiam Galbæ borrea vino et oleo si-
milibusque rebus referta sunt. Vet. Schol. B. Sul-
picia borrea dicebantur, ubi nunc Galbæ. Acron.
Fuerunt ergo apothecæ, ubi vina, oleum et alia
venalia prostantur. Z.

Optimi Torrentii MSS. bene accubat legerunt
pro accubat: significat enim cadum istum diu
sepultum jacuisse, et pæne oblivioni traditum,
ob vetustatem. B. Torrentius ipse non habuit
fidem suis codicibus: in borreis nihil occubat, i. e.
perit: sed cadi sibi invicem accubat. G.

19 Largus, quod vinum generosum est, lar-
giter exhilarat animum, et spem lætam offert,
eximitque curas amaras. Z.

21 Si properas; significat enim velle se eum
properare.

Cum tua merce; ut mercatorem ridet. Bene-
igitur Vet. Schol. quasi Titulum fecerat, Ad
Virgilium negotiatorem. Unde nonnulli (inter
quos nollem Torrentium) alium nescio quem
Virgilium unguentarium, sive myropolam som-
niaverunt. B. Vid. ad v. 15. et 25. G.

23 Immunis dicitur qui ἀσύντακτος ad convi-
vium venit, ut doctè Erasmus.

Verum pone moras, et studium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consiliis brevem:
Dulce est desipere in loco.

25

ODE XIII.

IN LYCEN.

Horatius veterum injuriarum memor, amica cuidam sua olim fastidiosa, jam vero vetula facta, prater aetatem tamen lascivienti, lepidissime insultat.

METRUM DUOBUS PRIORIBUS VERSIBUS CHORIAMBICUM ASCLEPIADEUM, TERTIO PNE-
RECRATIUM, QUARTOQUE GLYCONICUM.

AUDIVERE, Lyce, Di mea vota, Di
Audivere, Lyce: sis anus, et tamen
Vis formosa videri,
Ludisque, et bibis impudens,
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis et
Doctas pfallere Chizæ
Pulchris excubat in genis.

--|---|---|---

--|---|---

--|---|---

sing. dicitur

5

καὶ τὸν ἀνάλκην

Salse et urbane dixit *non ego meditor*: est enim Ironicum et Morale scommma.

Tingere, festive significat Virgilium damnose bibiturum: non enim *tinguntur* nisi bene maddidi.

24 *Plena dives*; significat eum large solitum bibere apud Juvenes Nerones.

25 *Moras* dixit negotia quæ eum morabantur. B. Sed quod addit *studium lucri*, mercatorum aperte signat, non sacrum vatem Virgilium. G.

26 *Nigros ignes*, eleganter extinctas rogi favillas appellat, *Dilogos* etiam monumenti tænebra.

Dum licet misce.

27 *Stultitiam* dixit quæ sobriis et parvis videtur. Sic et Landinus.

Consilia dicit mercatorum de augenda re familiaris sagacia studia.

28 *Dulce est*; Anacreontici versus Parodia est: *Θίλω, θίλω μανθίλω*. Sed moderatur dicendo *desipere* pro eo quod erat *furere*, et in loco, h. e. aliquando, idoneo scilicet tempore; nam

locus etiam de tempore dici solet opportuno. Bene etiam *Dulce*: *Namque voluptates commendat rarior usus*. B. *Desipere* videntur avaris homines lautiores. Sed Horatius monet amicum suum fere ea ratione, ut ille Lenonem Ter. Ad. 2. 2. 8. G.

ODE XIII.

3 *Vis* modo dicit pro velle te ostendit.

4 *Ludisque*: expolitio est prioris versus. *Ludis* autem positum est pro *saltas*. *Nemo saltat sobrius, nisi forte insanit*, Cicero pro Muræna.

Impudens pro *impudenter*; *Nomen* pro *Adverbio*. Vet. Schol.

5 *Cantu tremulo*; *Dilogos* et ad vocem et ad aetatem posuit: *Perfusus* ad vocem dixit: *tremulo scalpuntur ubi intima versu*.

6 *Lentum* dicit, quod carminibus sollicitatus adesse recuset.

7 *Tacetur Chizæ* puellæ nomen. *Ψάλλει ἀρετὴ τῶν δαιτύλων τῶν χορδῶν ἑπταδάου*. Suidas.

8 *Immobilis* est qui *excubat*, siquidem in statione sua manet.

Importunus enim transvolat aridas

Quercus, et refugit te, quia luridi

Dentes te, quia rugæ

Turpant et capitis nives.

Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,

Nec clari lapides tempora, quæ semel

Notis condita fastis

Inclufit volucris dies.

Quo fugit Venus? heu! quoque color? decens

Quo motus? quid habes illius, illius,

Quæ spirabat amores,

Quæ me furpuerat mihi?

Felix post Cinaram, notaque et artium

Gratarum facies: sed Cinaræ breves

Annos fata dederunt,

Servatura diu parem

10 Pro luridi, lividi coll. Sax.—14 Cari Brod. coll. Sax. Fl. Ven. 1486. Bentl. Cum.—17 Sic Bentl. Quove color decens? al. Quo color? heu! decens Quo Cun.

9 Quodcumque minus arridet delicatulis importunum dicitur. Significat et se olim pro importuno habitum: nam inesse Emphasin puto. Importunus in conviciantium puellarum ore fastis frequens improprium.

* Mire transvolat de alato deo.

Festiva est ista numeri Enallage qua vetulas omnes rigidas et quernas dicit.

10 Refugit tanquam terriculamentum quoddam vel monstrum.

Luridi; nigri, squamosi. Vet. Schol. Nam a vivere est et luvor et lividus.

11 Daceryus clamat ferri non posse copillis nives, quod apud Fabium (8. 6. 17.) legerat Tralationem istam esse duram. Fateor in Oratore durum fore quod in Poeta Lyrico nitet, præsertim vero de anu frigida agente.

13 In Co insula vestes tenuissima ad delicias muliebres et luxum, optimaque purpura tinguntur. Vet. Schol. Cruq. Pampbile Platis filia prima in Co bombycinam texere docuit, ut ostendit Mancinellus ex Plinio.

15 Notos fastos lepidissime dicit Auctorum librorum, quorum meminit Juvenalis Satyra nona (v. 84). His enim nascentium puerorum nomina atque natales continebantur. Miror hoc latuisse Interpretes. B. Notis c. f. in fastis enim consulum tempora scribebantur, quorum annis tempora præterita noscebantur. Sch. Z.

16 Bene inclufit cum ante posuerit condita;

Inclufi enim (juxta Vet. Schol.) defuncti tumuli dicuntur. Ostendit conclamatum esse de eo quod præteritum est.

Volucrem diem pro volante tempus posuit: sic et ante diem dicimus pro ante tempus.

17 Venus modo forma dicitur; h. e. elegans partium symmetria, Metonymicus. B. Tua forma et gratia. Schol. Z.

18 Motus dixit Rhythmicos et decoros gestus, præsertim vero cum saltaret. B. Decens epitheton motus, ut bene monuit Bentleius, ante quem omnes referebant ad colorem. G.

Quid; h. e. quantum. B. Quæ sequuntur, indicant aliam nunc plane videri diversamque ab ea, quæ fuerat. G.

19 Spirolat Amores; h. e. Odoris fragrantia Venerem et Cupidines æquabat. Ambr. Inque comæ divinam vertice odorem Spirare. Vug.

20 Surpuerat mihi; mente alienatum se significat. B. Pro furpuerat, quæ nimio amore injecto mentem alienaverat. Z.

21 Felix facies est cui omnia ex voto contingere.

Nota; i. e. omnibus decantata. B. Notus artium, ut Car. 2. 2. 6. Notus animi. G.

Artium gratarum facies; est quæ omnes specus astutias tenet. B. Vel, ut pulchre Sch. Cruq. quæ oculis, nutu superciliorum, cervicis volubilitate, capitis gratia, totius corporis motu placet. G.

Cornicis vetulæ temporibus Lycen :

25

Possent ut juvenes visere fervidi,

Multo non sine rifu,

Dilapsam in cineres facem.

ODE XIV.

AD AUGUSTUM.

Esti Augusti jussu hæc Ode composita sit in honorem Claudii Tiberii Neronis, qui fratri suo Druso Vindelico bello conficiendo adiutor fuerat, Augustus tamen ipse fere utramque implet paginam. Noverat uter carior fuerat Augusto.

METRUM QUOD IN QUARTA.

QUÆ cura Patrum, quæve Quiritium,

Plenis honorum muneribus tuas,

Auguste, virtutes in ævum

Per titulos memoresque fastos

Æternæ? O, qua sol habitabiles

Illustrat oras, maxime principum;

Quem legis expertes Latinæ

Vindelici didicere nuper,

hab. inscriptions and records in annals

5

4 *Fastus Bentl. et Cun. Vid. ad Car. 3. 17. 4. Fastus etiam coll. Sax.—5 Pro sol, lux op. Lambi. et coll. Sax.*

22 *Breves annos*; lugubri recordatione profertur: significat tamen melius actum fuisse cum Cinara, quam cum Lyce.

25 *Credebatur Cornicem vivere mille annos.*

26 *Fervidi* posuit pro perpetuo Epitheto, ob juventutis insitum calorem.

28 Cum Vet. Schol. et Torrentii MSS. *Dilapsam* reposui pro *Dilapsam*: fax enim consumpta in cineres delabitur. Facem autem *luparum*; dixit, quo ostenderet flammam ejus in omnes quaquaversum delavisse. B. *Dilapsam* et auctoritas major, et sententia mihi pæne persuadent. *Cineres facis* dum paulatim ea consumitur, dilabuntur, dispergunturque. G. Recit: ergo recepi. Z.

ODE XIV.

1 *Quæ cura patrum*; *Negat ullos a Senatu, vel Populo Romano dignos boves inveniri.* Vet. Sch.

Curam dicit in excogitando studium.

4 *Titulos* dicit Epigrammata Statuarum.

Fasti sunt Annales, qui ad commemorationem honorum, vel rerum gestarum inventi sunt. Vet. Sch.

5 *Æternæ*; vox antiqua.

O, præter modum admirantis est.

Habitabiles posuit ut Græci *οἰκωσιμῶν* pro Orbe terrarum.

6 *Ora* idem est quod *litus*; Synecdochice regiones dicimus *oras*.

Princeps primus erat in Republica: abutuntur ea voce, qui reges vocant Principes. Augustus exborruit nomen Domini, auctore Suetonio, quid de Regis faceret?

7 *Legis expertes Latinæ Vindelicos* dixit, quod hætenus nunquam Romanorum armis paruerint. Anacoluthon est etiam in *Quæ* didicere quid posses, ex Hellenismo tractum, ut notavit Stephanus.

Quid Marte posses. Milite nam tuo
 Drufus Genauuos, implacidum genus, 10
 Brencofque veloces, et arces
 Alpibus impositas tremendis
 Dejecit acer plus vice simplici. *mox hanc mox*
 Major Neronum mox grave prœlium
 Commisit, immanesque Rhætos 15
 Auspiciis pepulit secundis,
 Spectandus in certamine Martio,
 Devota morti pectora liberæ *tu voluntary death*
 Quantis fatigaret ruinis :
 Indomitas prope qualis undas 20
 Exercet Auster, Pleiadum choro
 Scindente nubes, impiger hostium
 Vexare turmas, et frementem
 Mittere equum medios per ignes.

10 Genautos Brod. Germanos Zar. Gelonos Loeb. Genauos rel.—11 Brennos Flor.
 Breunos Crug. Bentl. Talk. Sandby. Brennos fere rel. Similis varietas est Suet. Tib. 9.
 —13 Post acer interpungit Jani et refert plus vice simpl. ad Neronem.—15 Rhætos octt.
 add.—24 Pro ignes, enles conj. Bentl.

9 Milite nam tuo; Augustus (juxta Suetonium) disciplinam severissime rexit.

10 Pro Genauos et Brennos ex Lambini Codicibus reposui facili negotio Genauos et Brennos, uti et a Strabone appellatur. Fortasse Genauus erant Brencorum Clientes, uti Ἐλλωσις Spartanorum vernæ: Lingua enim Gallorum, qua nostri Aborigines etiam hodie utuntur, Kenauon sunt servi, et Wreng homo liber est, sed plebeii generis. Siquidem illis Eng angustus est, uti et Teutonibus; eng vel eang, e contra liber, et Wer vir vel homo. Idem igitur est Wreng, et Brenus quod Francus, h. e. homo liber et ingenuus: Angli nostri corrupto Drengas olim vocabant, unde vulgo nostro corruptum DRUDGES pro DRENGES, quod est Drengi, quam vocem vir eruditissimus Henricus Spelmanus in Glossario suo explicare nequibat. Erant autem hæ gentes Cisalpinæ Galliæ, auctore Vet. Schol. Bentleius servavit Genauos et Brennos habita nulla nostri ratione: quid enim ego scirem? B. Favet, si non lectiōni, certe disputationi Baxterianæ Germanorum Knabe, Knappe quod famulum non minus quam puerum notat. Apud Strabonem etiam mentio τῶν Βρίτων (Ald. Βρίτων) ἔ Γισκόνων. G.

12 Bene Tremendis, ob immanem montium altitudinem.

13 Acer est qui moræ impatiens pugnare gessit, vel qui amore certaminis animo concipit.

Plus vice simplici; h. e. plus semel: Litotes Figura: significare vult cum sæpius hoc fecisse. B. Acron et Porphy. melius ita, non vicem tantum redditam Barbaris simplicem, sed duplam, alterum tantum cladis inflictum illis, quam dederant. Etiam fortunæ vices possunt intelligi, ut dicat, non sine periculo fuisse expeditionem. G.

16 Auspiciis secundis; h. e. Augusto præbente deos, ut mox v. 34.

Pepulit; neque enim profusus fregit: Suetonius Coërcitor dicit.

17 Spectandus, verbum circi, et ludorum, quæ spectacula dicebantur.

18 Devota; significare videtur Gallorum Soldurios, qui se devotebant, cum ducibus suis perituri.

19 Bene fatigaret: siquidem viri fortes non vincuntur nisi pugnando fatigati.

Ruinis modo Aëive posuit. Ruina horribilis est insukus.

20 Indomitas undas πρὸς θάλασσαν pro mari dixit, quod mortalibus indomitum est. De suo posuit Bentleius Indomitus, quod quis probet illius tantum calculo?

21 Exerceri dicitur cui nulla datur requies.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
 Qui regna Dauni præfluit Appuli,
 Cum sævit, horrendamque cultis
 Diluviem meditatur agris :
 Ut barbarorum Claudius agmina
 Ferrata vasto diruit impetu,
 Primosque et extremos metendo,
 Stravit humum, sine clade victor ;
 Te copias, te consilium et tuos
 Præbente divos. Nam tibi, quo die
 Portus Alexandria supplex
 Et vacuam patefecit aulam,
 Fortuna lustro prospera tertio
 Belli secundos reddidit exitus,
 Laudemque et optatum peractis
 Imperiis decus arrogavit.

30

35

40

26 Pro Qui, Qua conj. Bentl.—28 Minitatur Glar. et Bentl. e codd.—30 Dirruit Fl. 1486. forte pro diripuit, ut furpuit.—32 Humi Ven. et Glar.

Pleiadum ; existimantur eboream ducere *Stellis*. Mancinellus ex Hygino. *Harum ortus tempestasus est*. Vet. Schol. B. *Pleiadum chorus* l. Vergiliæ exortu suo ver denunciant, quo tempore *Auster undas* ad illud tempus *indomitas* ponit (vid. Car. l. 3. 15. et l. 7. 15.) et mare clausum aperit. G.

22 *Scindente nubes* ; significat Typhonicos ventos, qui scissa nube prorumpere consueverunt. B.

Quin Pleiadum exortus serenitatem adferre scissis dispulsisque hibernis nubibus solet. Tiberium comparat Austro fluctus maris Adriatici sedanti : fluctus illi, hostes imperii. G.

23 *Venare modo pro agitare* posuit, seu *conturbare* : venatur, cui nunquam uno loco manere licet.

24 *Medius per ignes* ; h. e. *Per medium pugna ferorem*. Vet. Schol. Ignem enim acres decertantium animos dicit, tam equitum scilicet quam equorum. B. Forte historia est, ad quam alluditur. G.

25 *Omnium fluminum famosorum vultus cum cornibus* fuguntur propter impetus et mugitus aquarum. Vet. Schol. Magis propter Bacchum vel Deum Lunum, aquarum Dominum, quem Græci vocabant *Διόνυσος τρωγίμοσφος*, atque ex aquis precibus eliciebant, auctore Plutarcho. B. Vid. Spanh. de num. T. l. p. 394. sq. G.

28 Sex Codices Lambini cum Vet. Schol.

legerunt *meditatur* etfi Nonius Marcellus, qui hunc locum citavit (3. 84.), habeat *minitatur*, quod ex Glossæmate fuisse videtur. Bentleio magis placuit *minitatur* : sed parum refert. Mihi splendidius videtur verbum *meditatur* quod sit figuratum. B. Par fere auctoritas utriusque verbi : sed *meditatur* magis reconditum, magis poeticum. G.

30 *Ferrata*, ferro munita et armata. Z.

31 *Metendo* ; Sic et Virgilius ; *Proxima quæque metis gladio*. Vet. Schol.

32 Est, qui putarat legendum *stravit humi* ; sed hoc multo dilutius : *stravit*, i. e. constravit, textit humum. G.

Sine clade ; *Sine danno suorum militum*. Vet. Schol. *Sine ullo detrimento commissi exercitus*. Paternulus, notante Ludovico Desprez.

34 *Divos*, auspicia tua, quæ tu concedebas ei, qui nomine tuo bellum foris gerebat, ut capere posset, si opus esset. Z.

35 A Græco *Ἀλεξάνδρεια*, Latinis *Alexandria*, et *Alexandrea*, uti et hoc in loco legerat Priscianus.

37 *Lustro tertio* : Ita evenit ut post annos quindecim Drusus eo die *Rhetos Findelicos vinceret, qua die Augustus Alexandriam vicerat*. Vet. Schol. B. Similia Cruquianus comment. et Maffonus : sed non probant aliunde. Mihi quidem nihil aliud velle videtur Horatius, quam iustrum tertium jam procedere ab illo die, quo dedi-

Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, et Indus, te profugus Scythes

Miratur, o tutela præfens

Italiae dominæque Romæ!

Te, fontium qui celat origines

45

Nilusque, et Ister, te rapidus Tigris,

Te beluofus qui remotis

Obstrepat Oceanus Britannis,

Te non paventis funera Galliae

Duræque tellus audit Iberiae;

50

Te cæde gaudentes Sicambri

Compositis venerantur armis.

51 Sygambri Bentl. et Jani: ut supra IV. 2. 36.

dit se Alexandrea. Massonus ipse non nisi XIII. annos ab illo die ad hanc oden computat. G.

39 *Optatum decus*; h. e. *Perpetuam Dicituram*. Maucinellus. *Laudem* dixit, patriæ patriæ appellationem, ut puto. B. *Peractis imperiis*, &c. bellis et expeditionibus, tuo ductu aut auspiciis bene gestis nunc addidit Fortuna novam victoriam, s. gloriam ex animi tui tuorumque sententia partam. Z.

42 *Profugus dicitur qui nunquam eodem loco manet*. Vet. Schol. B. Sucto. Aug. 21. *Indos etiam et Scythas—pellexit ad amicitiam suam populique Ro. ultro per legatos petendam*. G.

43 Roma erat in tutela Jovis; sed ille absens tutela erat. *Nec tam presentes alibi cognoscere divos*. Virgil.

44 *Dominam dicit Romam* ob Senatam procius principe se gerebat Augustus.

46 Hæc junctura *Nilusque et Ister* indicat commune prædicatum, nempe *celasse* etiam *Istrum* eo tempore suas origines: cumque fontibus satis propinqui fuerint eo tempore Romani, forte intelligi poterit origo appellationis, h. e. quo loco incipiat *Ister* vocari. G. Fortassis fontium originem ignotam poeta refert ad unum Nilum. Z.

47 *Beluofus*; h. e. balænis abundans.

49 *Vera persuasione rursus renascendi mortem non timebant*. Vet. Schol.

Minus conveniens videtur Bentleii *paventis* Plurali numero.

52 *Compositis armis*; h. e. sub armis de more venerabundi te excipiant Franci.

ODE XV.

AUGUSTI LAUDES.

Extrema hac Ode civiles Augusti laudes per capita atque summatim dicturus, fingit se ab Apolline Augusti numine admonitum, ne amplius res bellicas lyra sua tractare velit.

METRUM UT PRIUS.

PHOEBUS volentem prælia me loqui
 Victas et urbes, increpuit lyrâ,
 Ne parva Tyrrenum per æquor
 Vela darem. Tua, Cæsar, ætas
 Fruges et agris rettulit uberes,
 Et signa nostro restituit Jovi,
 Derepta Parthorum superbis
 Postibus, et vacuum duellis
 Janum Quirini clausit, et ordinem
 Rectum evaganti fræna licentiæ
 Injecit, emovitque culpas,
 Et veteres revocavit artes;
 Per quas Latinum nomen et Italæ
 Crevere vires, fama que et imperi

5

10

1 Volente conj. Torrent. et Gesneri Thes. v. increpa.—7 Direpta MSS. et edit. pleraque.—
 9 Fanum Brod. Quirinum Jani. Clusit Jan. e conj. Cun.—10 Et vaganti Ven. Glar.
 —11 Emovit MS. etiam G. et prima edit.

1 Volentem; h. e. conantem.

2 Non increpuit lyra, sed loqui lyra: sic et Vet. Schol. Levis et indigna tanto Deo est altera (Torrentii scilicet) Interpretatio. B.

Sed recte dictum increpuit lyra, ostendit antiqua et vera lectio Ovid. Fast. 6. extr. h. e. tacta asperius et vehementius lyra silentium poetæ imposuit: ut alias aurem vellit Cynthius. Virgilio Ecl. 6. 4. Increpuit lyra, in lyra crepitum excitavit et sonum notabiliorem. G.

3 Ne parva; Allegoricus significat, ne magnam materiam humili generi carminis committerem. Vet. Schol. Non sine periculo Tyrrenum mare navigatur.

4 Tollenda vox est cum Emphasi morali: vult enim significare, nullam aliam ætatem hujusmodi miracula dedisse.

5 Rettulit uberes; Quia in pace diligentior cultus uberiorem fructum facit. Vet. Schol.

6 Bene restituit Jovi; aquila enim Jovis erat symbolum. B. Puto in Capitolium triumphali

pompa lata, et gremio Jovis imposita, ut in laurea victoriarum nuntia fieri solebat. Vid. ad Plin. Pan. 8. 3. Post templo Martis Ultoris, ad eam rem condito, illata signa ista Parthica, docet Dio 54. 8. G.

7 Legimus cum Lambino et Cruquio Derepta, non Direpta ex veteribus libris.

9 Janus dicitur Quirinus quasi bellipotens, ab hasta que lingua Sabina Quiris dicitur. Landinus ex Macrobio (Sat. 1. 9. extr.). Suetonius etiam (Aug. 22.) Janum Quirinum dicit, non Quirini. Secundum Nividium Diana Jana dicitur et apposta Petra D. Landinus. Erat igitur Italis Janus Quirinus idem qui Græcis Apollo Agæus, qui ante fores sub forma hastæ, vel acuminatæ columnæ, ut supra ostendimus, coli solebat. Levis videtur esse ratio quod Bentleius prætulerit Janus Quirini: præsertim cum veteres libri sileant. B. Quin summo consensu Quirini scriptum et editum video. Janus pro ipso templo dicitur; templum hoc antiquius

Porrecta majestas ad ortum	15
Solis ab Hesperio cubili.	
Custode rerum Cæsare, non furor	
Civilis aut vis eximet otium ;	
Non ira, quæ procudit enses,	
Et miseras inimicat urbes.	20
Non, qui profundum Danubium bibunt,	
Edicta rumpent Julia, non Getæ,	
Non Seres, infidive Persæ,	
Non Tanain prope flumen orti.	
Nosque et profestis lucibus et sacris,	25
Inter jocosî munera Liberi,	
Cum prole matronisque nostris,	
Rite deos prius adprecati,	
Virtute functos, more patrum, duces,	
Lydis remixto carmine tibiis,	30
Trojamque et Anchisen et almæ	
Progeniem Veneris canemus.	

15 Ortus *codd. quidam ap. Bentl.*—18 Exiget *Lamb. Bentl. Jani.*—22 Rumpunt *Fl. 1482.*
—24 Tanaim *cdd. quadam.*—25 Nosque *prof. MS. Marcil. it. Gun.*—30 Remixto *Ven.*
Glar. Lamb. Chab.

nihil aliud fuisse videtur, quam transitus aliquis, quem utrinque portis munivit Numa et belli pacisque indicem facit, v. Liv. I. 19. et Aur. Vict. V. I. 3. 1. Plut. Numa p. 73. pr. Νῦμος δι' ὧρας, ἢ πολίμυ πύλων καλῶσι belli januam, s. quod idem est Quirini (alterius Martis) Janum, vel Quirinum sive Martialem Janum: recte dictum utrumque; alterum Horatio, Suetonio alterum placuit. G.

11 *Emovit pro amovit*, et supra *evaganti pro et vaganti* ex Lambini et Torrentii Codicibus repolui, quod neminem improbatum puto; *Emovit* etiam confirmatur auctoritate Vet. Schol.

Perpetuo Charientismo *adulteria* et *supra culpas* nominat. Nil opus est me meminisse hoc loco Legis Juliae de adulteriiis.

12 *Veteres artes vetuste* posuit, pro *antiquos mores*; vel *virtutes*, Græcis ἀγέρεις.

Revocari dicuntur quæ diu defueta et abolita iterum in usum reducuntur.

17 *Custos* modo dicitur, ut supra *Tutela præsens*, tanquam de numine.

18 *Vis* proprie potentum est, qui spernunt leges et *Jura negant sibi nota*.

Multi Codices *exiget otium* corrupte pro *eximet*. Vet. Schol. etiam *exuet*, ex Librarii incu-

ria, ut videtur. Bentleius tamen probavit *exiget*, quod minus probabile est.

20 *Inimicat, sictum verbum est*. Vet. Schol. Imo vetustum. Bene autem *urbes* posuit in Plurali, cum in animo foret Roma.

22 *Edicta Julia; Maxime laboravit Augustus, ut rata essent quæ Julius instituerat*. Suetonius, adnotante Badio Ascensio.

Geta, Gotbi. Vet. Schol. Vandali (a quibus et Vindelici) Νῆπιδις erant et Μισρανίγαι, contra autem Gotbi Ἀγορῆτες, sive Agricolæ: ideoque a divitiis vel bonis suis nomen Gothorum sortiti sunt.

23 *Infidive Persæ; Quia Crassum simulata pace necaverant*. Vet. Schol. Cruq.

25 *Profesti dies dicebantur, qui ante festos erant*. Vet. Schol. h. e. Omnes non festi.

26 *Jocosî letitiam jubentis*. Vet. Schol.

29 *More Patrum*. Cicero Lib. I. Tuscul. c. 2. scribit esse in Catonis originibus, *solitus esse in epulis canere comicos ad tibicinem de clarorum hominum virtutibus*. Mancinellus.

30 *Lydis tibiis lata cantabantur, Phrygiis tristia: tres enim modos habebant tibiarum, Ionicum, Lydium et Phrygium, quem et barbarum*. Vet. Sch.

32 *Progeniem Veneris; i. e. Gentem Julianam*. Vet. Schol.

Q. HORATII
FLACCII
EPODON*
LIBER.

ODE I.

AD MÆCENATEM.

Imminente jam immani Asiatici belli procella, Horatius Mæcenatis interventu militie vacationem impetraverat; Pronum est igitur credere aliquem inter eos intercessisse amicitie rigorem, ac si Lyricus noster partium medius atque a fortuna pendulus foret. Satisfaciendo igitur et purgando se quasi per ludum et jocos ad iracundos Iambos convertit stilum. Primus autem versus (auctore vetere Scholiaste Cruquii) περιόδων, secundus vero ἰσχυρίων, h. e. alter præcinitur, alter succinitur. EPODOS enim, prodente Mario Victorino (p. 2501.) brevior versus est longiori subditus: Hujus vero metri inventor fuit Archilochus, ut vetus Scholiastes monet. (De Epodo idem mihi videtur. Etiam Od. 11. et 13. it. 17. hoc nomine laxius fumto comprehendendi posse arbitror. Sed hoc carmine puto Horatium (serione an προφάσει tantum, nihil attinet) se offerre ad societatem periculi, delicate profecto, ut vacationem sibi datam non dissimulet, bello inutilem se esse fateatur, et tamen paratum comitem, et præmii nihil sperantem affirmet. G.)

METRUM IN PRIMO VERSU EST DIMETRUM IAMBICUM, IN ALTERO DIMETRUM.

IBIS Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,

* Nihil melius definitione Hephæstionis Eucharid. p. 70. Ἐπὶ δὲ ἐν ταῖς ποιήμασι ἃ οἱ ἄρρητοι καὶ ἄνευ καλῶν ἰσχυρίων, ὅταν μεγάλη εἶχη περιόδων ἢ ἰσχυρίων, ὡς, Πάρις Ἰουλιανὸν, αἰὼν, ἰσχυρίων ἔδει: τὶ ἔδει περιόδων φησὶν; Versus sunt Archilochi in focerum; unde etiam apparet, Epodorum opus præcipuum esse maledicere, ut sunt pleraque hujus libri. Qui quintum librum

carminum vocant, (Muretus, Faber, alii) non attendunt ad rationem temporum, de qua in Præfatione. G.

1 Ibis modo pro iturus es.
Augustus Liburnis præposuit Mæcenatem. Vet. Schol. Liburnæ naviculae sunt texta viminibus. Idem. Hujusmodi erant et veterum Britanno-

Paratus omne Cæsaris periculum

Subire, Mæcenas, tuo.

Quid nos, quibus te vita si superstite

Jucunda; si contra, gravis?

Utrumne jussi perfequemur otium,

Non dulce, ni tecum simul?

An hunc laborem mente laturi, decet

Qua ferrè non molles viros?

Feremus; et te vel per Alpium juga,

Inhospitalem et Caucasum,

Vel occidentis usque ad ultimum finum,

Forti sequemur pectore.

Roges, tuum labore quid juvem meo,

Imbellis ac firmus parum?

Comes minore sum futurus in metu,

Qui major absentes habet.

Ut affidens implumibus pullis avis

Serpentium allapsus timet,

- 4 *Post tuo signum interrogandi ponit Bentl.*—5 *Si Bentl. et sic G. coll. Sax. Flor. 1482. Iosh. et Mancinellus ait, in cunctis omnibus antiquis Codicibus ita esse. Al. sit. G. Plane abest sit ab ed. Cbab. et nonnullis codd. Bentl. Sed exquisitus est h. tot librorum scriptorum consensu comprobatum, ita ut plena oratio efficiatur: quibus vita est jucunda, si sit, te superstite. Z. —10 Quia etiam Flor. 1482, Ven. 1544. Quem coll. Sax. G. Brod. Zar. Ven. 1479, Med. 1486 et 1502.—15 Sic H. Glarea. Torr. Da. Heinf. Fab. Bentl. &c. Laborem al.—17 Sim Bentl. e conj. Heinfsii.*

rum curruæ, seu pellitæ naves, levitate insignes. B. Hoc ipso bello Adriaco tantam dignitatem assecuta Liburnæ, ut earum similitudine et nomine usurpato ad eorum insular classim Romani principes texuerint Veg. 4. 53. Vid. Scheff. de Mil. nav. 2. 2. p. 97. G.

2 *Anicus* est vel major, seu Patronus: vel minor qui et *Cliaus*, unde et *Majorum* et *M.orum* appellatio originem duxit. *Stoicus* occidit *Baronem*, dicitur *anicus* *Discipulumque* *senex*. Juv. 3. 116. B. Plane non dubitabat Horatius *anicus* nomine uti apud Mæcenatem. G.

Ut in muro ita et in navibus sunt propugnacula, post que divitantes ar. velli conspiciunt. Vet. Schol. *Turritas* Antonii naves significare videtur, a quibus ingens Mæcenati periculum.

5 Duo *Torrentii* Codices cum Vet. Schol. pro *su* suppositis: *legerunt si si possite*, quod et vir eundem Antonius Mæcenellus probavit. B. *Quid*, scil. faciemus? Z.

7 *Otium; Agente Mæcenate Horatius ab Augusto meruerat militia vacationem.* Vet. Schol.

10 *Jacobus Cruquius optime punctum interrogativum huic versui apposuit.*

14 *Pectore, animo interpretatur.* Vet. Schol.

15 *Omnes Torrentii MSS. Laborem habuere pro labore, quod et mihi concinnius videtur: Scholiastæ silent. B. Sed labore postulat ratio carminis.*

16 *Respicit militiam suam sub Bruto, seque ab Antonio fugatum meminit.*

17 *Comes minore; Humane mentis ratio est, et per diversas suspiciones dilectis plus timeatur absens.* Vet. Schol. elegantissime.

Non video quid opus fuerat quod *Bentleius* post *Heinsium* ex propria conjectura *si* vertit in *sim*. B. Omnino *sum* retinendum: rationem enim reddit propositionis, quam videri certam et firmam. G.

19 *Ut affidens: h. e. nusquam inde se movet.* B. *Ob id ipsum affidet quia metuit, &c.* G.

Magis relictis; non, ut adfit, auxili

Latura plus præsentibus.

Libenter hoc et omne militabitur

Bellum in tuæ spem gratiæ;

Non ut juvenæcis illigata pluribus

Aratra nitantur meis,

Pecusve Calabris ante sidus fervidum

Lucana mutet pascua,

Nec ut superni villa candens Tusculi

Circæa tangat mœnia.

Satis superque me benignitas tua

Ditavit. Haud paravero,

Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam,

Discinctus aut perdam, ut nepos.

25

30

21 Sic plerique et recte: uti sit *Bentl.* cui favet *Zar.* ut sit.—25 Alligata *Glar.*—26 Ne can-
tur coll. *Sax.* Mœa *Bentl.* e. codd.—28 Pascuis *Bentl.* *Zar. Med.* 1477, *Ven.* 1479.—
29 *Supini conj. Bentl.*

An implumes pullos Angustum et Mæcenatem putat? Nævimus sane Brutum et Cassium ab Antonio superatos, et Antonium ipsum ab Agrippa; non enim tam viribus quam auspiciis Augustus valuit. B. Comparatio plane nulla est in pullis, sed in hoc solo: ut Avis etiam assidet pullis, quos præsentia sua tueri non potest: ita ego te sequar, non quo tueri possim, sed quo minus metuar. G.

21 Nil opus est *relictis* dici in Ablativo, quod putavit *Daceries*.

23 *Militabitur bellum*, eleganter et nove. *Vet. Schol. B.*

24 *In tuæ spem gratiæ*; videtur jam amicitiae rigorem, quem dixi significare. B. Id mihi aliter videri, indicavi, certe vestigium hic nullum deprehendo frigoris in Mæcenate. G. Sensus est: non spe prædæ, sed quia spero, me tibi ita placiturum esse. Z.

25 *Illigata*; *Hypallage*, h. e. non ut *illigati sub aratra militantur*. *Vet. Schol. Cruq. B.* Sensus loci ad vers. 30. usque est: Non militabo ergo, ut plura agri jugera possideam; aut pascua sic amplificentur, ut et hiberna et æstiva habeam; aut ut villæ meæ fundus producat usque ad mœnia ipsa Tusculi. Z.

27 *Ante sidus fervidum*; *Ante caniculares dies*. *Vet. Schol.*

28 *Hypallage Lucana Calabris pro Calabria Lucania*. Sic et *Vet. Schol.* Nam Calabria æluosior Lucania.

29 *Supernum* dicit Tusculum, quod in edito loco sit situm. B. An *supernum Tusculum* est superius Tusculum? forte arx antiqua, ubi villa, quæ continuari posset ad ipsam orbem, Tusculum, a Telegono Circes ex Ulyssæ filio conditam. Monstruosum pæne est *Circæos* et *Circæum* promontorium cogitare. G.

30 *Circæa mœnia*; h. e. *Nolo continuare agros Tusculanos usque ad Circæum*. *Vet. Schol.* Quod fortasse Mæcenat fecerat. *Candentem* dixit Mæcenatis villam; h. e. *marmoribus comtam*. *Vet. Schol.*

33 *Chremes*; *Nomen in Terentio divitis et tenacis*. *Vet. Schol. B.* *Terra premam*, defodiann et in terra condann. Z.

34 *Discinctus pro negligentibus solent dicere*. *Vet. Schol.* Suaviter Mæcenatem suum ridet, qui, ut ait *Seneca*, *Solutis tunicis in urbe semper incedebat*. *Multibus tunicis dimissis ambulat: quem Malthinum* *Vet. Schol.* Mæcenatem fuisse ostendit *Sat. 1. 2. 25. B.* Si vere ista *Schol.* mirabor audaciam Flacci, et ingratum animum, qui non maluerit *admissis circum præcordia ludere amici magni*, quam vitia illius humano generi ridenda propinare. G.

Nepotem Vates prodigum et luxuriosum dicebant, quia revera solitiores delicatiorisque viciis soleant esse, qui sub avo nutriuntur. *Vet. Schol.* *Omne visum vitium solenti Flaccus amico tangit*. *Petorius 1. 116. B.*

ODE II.

Horatius dubius hisce temporibus incertus, civiles turbas urbanaque negotia pertesus forsitan et potentis amicitia rigorem expertus, humilium colonorum vitæ invidere se proficitur. De ridicula interim Alfi noti feneratoris persona, urbanissima et Ironica Allegoria, miranda rusticana vitæ præconia referri vult videri. (Videntur sane ultima Odæ superioris hanc velut peperisse. G.) (Exemplo Alfi feneratoris ostendit, non facile quemquam a lucri consuetudine recedere. Alfius enim beatum prædicat rusticum, qui nec curis et molestiis, quas sanoris exercendi studium pariat, vexetur, nec militet, nec mercaturam exerceat, nec causis forensibus det operam, nec potentioribus hominibus gratificari cogatur, sed qui agrum colat. Atque dehinc singula vitæ rustice commoda recenset. At idem homo, qui jamjam rusticus fieri cupiebat, intra paucos dies, mutata sententia, ad lucri consuetudinem repente redit. Z.)

METRUM UT IN SUPERIORI.

BEATUS ille, qui procul negotiis,
 Ut prisca gens mortalium,
 Paterna rura bubus exercet suis,
 Solutus omni fœnore ;
 Neque excitatur classico miles truci ;
 Neque horret iratum mare ;
 Forumque vitat, et superba civium
 Potentiorum limina.
 Ergo aut adulta vitium propagine
 Altas maritat populos,
 Inutilesque falce ramos amputans,
 Feliciores inferit ;
 Aut in reducta valle mugientium
 Prospectat errantes greges ;

5

10

5 Nec Ven. Glar.—6 Nec eadem edd. et Bentl.—V. 11. et 12. post 13. et 14. habent MSS. editique omnes præter unum H. Stephani (vid. prima edit. Diatr. 1. p. 38.) qui sic edidit, ut et G. Fabric. A. 1570. itemque Cbab. Bant. et Cun. et Sanadonus. Bentleius vulgatam defendit, quia maritatio vitis curatur Octobri, verno autem infitio.

1 Beatus prædicamus quibus invidere sole-
 mus.

Negotia dicit molestias urbana vitæ. Vet. Schol. B. Videntur esse negotia pecuniaria, quæ cernuntur in pecunia mutua danda et fœnore exercendo. Z.

3 Lambinus bubus legit pro bobus, quod Prisciani auctoritate firmat, qui et sic legerat.

Exerceri dicitur quod non finitur quiescere. B.

4 Solutus o. f. vulgo interpretantur de eo, qui liber est ab ære alieno: sed, ni fallor, intelligitur is, qui fœnem non exercet, et adeo liber est a metu ne sortem cum usura perdat. Z.

5 Excitatur, e somno.

Classicum vocatur turbarum sonitus, a classibus: i. e. Equitibus qui turbas semper ferebant. Vet. Sch. Cruq. Classes equitum ordines vocantur. Mancinellus ex Prisciano.

8 Limina; Salutationum Officia dicit. Vet. Sch.

Aut pressa puris mella condit amphoris ;
 Aut tondet infirmas oves ;
 Vel, cum decorum mitibus pomis caput
 Auctumnus arvis extulit,
 Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
 Certantem et uvam purpuræ,
 Qua muneretur te, Priape, et te, pater
 Sylvane, tutor finium !
 Libet jacere modo sub antiqua ilice,
 Modo in tenaci gramine.
 Labuntur altis interim ripis aquæ ;
 Queruntur in silvis aves ;
 Fontesque lymphis obstrepunt manantibus,
 Somnos quod invitet leves.
 At cum tonantis annus hibernus Jovis
 Imbres nivisque comparat,
 Aut trudit acres hinc et hinc multa cane
 Apros in obstantes plagas ;
 Aut amite levi rara tendit retia,
 Turdis edacibus dolos ;

18 Pro arvis, agris, ex MSS. et edd. Bentl. Cun. et sic Brod.—25 Rivis MS. Berfm.—33 Hamite Brod.

9 *Adulta* ; Propago tertio anno a matre separatur. Mancinellus ex Columella.

10 *Maritat* ; *Arbores sexto anno, si jam firma videntur maritanda.* Idem ex Columella. *Proprie maritari arbores dicuntur dum vitibus adjunguntur.* Vet. Schol.

Vitem maxime populus alit. Columella, citante Mancinello. B.

Vid. quæ notavimus ad Col. 5. 6. 4. G.

11 Quid si mallet Bentleius *Inutilefoe* ? an inde sequeretur Horatium ita scripsisse ?

Amputans ; iste significatur qui parat insitionem. Mancinellus.

13 *Reducta* ; curvata, Tralatio est ab arcu.

14 *Errantes ; Libere pascetes.* Vet. Schol.

15 *Mellimesio dicitur mellis collectio.* Vet. Sch. Quæ vox non comparat in Dictionariis. Aliis *l'latio dicitur.*

16 Rustici detondent ægotantium ovium clunes, cum ob infecta pabula fluore ventris tentantur, quod non viderunt Interprete. Occurrit etiam apud Vet. Schol. *Lanitudinum*, Leticographis ignotum. B. Non possum putare relatam ab Horatio in voluptatibus agrico-

larum, tondere clunes ovium fluore alvi laborantium. G. Recte : nam *infirmæ* non sunt ægotantes, sed debiles, injuriæ patientes. Z.

17 *Decorum caput ; Poetica Pbantasia finxit Auctumnum quasi corporalem deam pomis coronatum.* Vet. Schol.

21 *Et munero et muneror in Aëtiova significatione recte dicitur.* Vet. Schol. quod et Priscianus tradit. *Non gustabant novas fruges, aut vina, antequam sacerdotes primitias libassent.* Mancinellus.

25 Torrentius, Lambinus et Cruquius ex pluribus antiquis Codicibus reposuere Rivis pro Ripis ; quod et Adjectivo *Altis* confirmari videtur. Paulum interest inter Literas P et V in MSS. B. *Ripis* prætuli cum Bentl. quia de æstate atque auctumno fermo est, quo tempore tenues sunt aquæ, ripæ altiores. G.

26 *Veteres omnium animalium voces, præterquam hominis, querelam dicebant.* Vet. Schol.

30 *Comparat ; Colligit.* Vet. Schol.

32 *Obstantes ; Fuga aprorum oppositas.* Vet. Schol.

33 *Amites bodieque appellantur furcula quibus*

Pavidumque leporem, et advenam laqueo gruem,	35
Jucunda captat præmia.	
Quis non malarum, quas amor curas habet,	
Hæc inter obliviscitur?	
Quod si pudica mulier in partem juvet	
Domum atque dulces liberos,	40
(Sabina qualis, aut perusta solibus	
Pernicis uxor Appuli)	
Sacrum et vetustis exstruat lignis focum	
Lassi sub adventum viri:	
Claudenque textis cratibus lætum pecus,	45
Distenta siccet ubera;	
Et horna dulci vina promens dolio,	
Dapes inemtas apparet:	
Non me Lucrina juverint conchylia,	
Magisve rhombus, aut scari,	50
Si quos Eois intonata fluctibus	
Hiems ad hoc vertat mare:	
Non Afra avis descendat in ventrem meum,	
Non attagen Ionicus	
Jucundior, quam lecta de pinguiſſimis	55
Oliva ramis arborum,	

35 Pavidumve Bentl. ob sensum, quia ve significat aut.—37 Malorum Ald.—52 Verrat conj. Heinſii.

retio, in venatione, vel in aucupio, suspenduntur. Vet. Schol.

36 Præmia modo pro prædas, quippe laboris præmia.

37 Malarum quas amor curas: ex Hellenismo Solæcophanes. Mirum est tot Interpretes intellexisse amorem de avaritia.

39 In partem: h. e. in mediam partem, vel dimidium curæ.

41 Sabinos nominat et Appulos, tanquam sibi notes.

43 Sacrum; Veste consecratum: juxta focum dii penates positi fuerunt, Larisque inscripti, idcirco quod ara deorum Larium focus fit habitus. Vet. Schol. Cruq. Nil opus legi in hoc Versu Sacrum et; neque superius juvenans; cum ab hoc incipiat expositio ejus quod generaliter proposuerat. B. At cum singula membra prætafecis copula connectantur: recepi et ex ed. Venet. Lambinus autem edidit Saursing. e. Z.

45 Crates a pastoribus texti consueverunt, ad mandandas pecudibus mansiones. Vet. Schol.

Lætum pecus dicitur bene curatum et pingue.

47 Horna; nodella. Vet. Schol. Quasi æquæ, vel hujus horæ, vel anni. Rustica simplicitatis Idioma bornum vinum bibere. Vet. Schol.

Dolium, testaceus cadus erat. Dolia nudæ Nicardent Cynici. Juvenal.

49 Lucrina olivæ inter præcipua erant, et summi pretii.

50 Scarus; Piscis ingens Græci maris, qui et ruminatur et voce utitur; de quo vide Athenæum, Eustathium et Tzetzen in Lycophronem.

51 Intonata dicitur hiems, ob minacem ventorum sonum tonitruum non absimilem. B. Nempe hiems hic procella est, ut etiam tonitrua propria intelligi possint. G.

53 Afram avem gallinam Nemidicam dicit. r. a

Aut herba lapathi prata amantis, et gravi

Malvæ salubres corpori,

Vel agna festis cæsa Terminalibus,

Vel hædus ereptus lupo.

60

Has inter epulas, ut juvat pastas oves

Videre properantes domum!

Videre fessos vomerem inversum boves

Collo trahentes languido!

Positofque vernas, ditis examen domus,

Circum residentes Lares!

65

Hæc ubi locutus foenerator Alfius,

Jamjam futurus rusticus,

Omnem redegit Idibus pecuniam;

Quærit Calendis ponere.

70

63 Versum Servius ad Ecl. II. 66.—67 Alphius Ven. Glar. Cbob. Lamb.—69 Redegit etiam coll. Sax. et Brod. it. Maist. it. MSS. duo Bersm.

magna est et pinguissima, quam et Garamantiam vocant et Africanam. Vet. Schol.

54 Attagen Lagopus est, vel Asiatica perdix, quam vulgo Francolinum vocant. Cum Attagenas Feminino genere vulgo dicant, attendendum quod Masculino genere hic dixit. Vet. Schol.

56 Vili pretio veneunt olivæ apud Italos.

57 Lapathum modo dixit Oxalida vel Oxylapathum.

Gravi, h. e. onusto, ob astrictum alvum: Corpori enim posuit pro alvo, usitato Charientismo.

59 Ad excludenda jurgia Terminaliorum dies fuerat constitutus, qui per epularum sffrivitatem casu agnis servari faceret fines constitutos. Vet. Sch.

60 Ad frugalitatem rusticam refertur. Non macaturus pater familias hædum integrum, epulatur ereptum lupo, et alioqui periturum. G.

62 Pulchro Iconismo, sive Enargia, posuit properantes domum et sequentia.

65 Pueri domi nati vernæ dicuntur. Vet. Sch. Examen quasi Exagmen, ab ex et ago ducitur.

66 Focum purum circum versum quotidie privisquam cubitum est habeat. Cato. Villicus consuf-

cat rusticos circa Larem domini focumque familiarem semper epulari. Columella, citante Cruquio. Rutgerfius tamen residentes ad vernas referendum putat.

67 Vel optima nomina, non appellando fieri mala, foenerator Alfius dixisse verissime fertur. Columella, citante Torrentio.

68 Futurus rusticus; comparaturus prædia. Vet. Schol.

69 Vet. Schol. Cruquii cum optimis Cruquii atque Torrentii MSS. legerunt redegit non relegit. Redegit pecuniam qui summam inde conficit. B. Redegit, in arcam suam, certe in potestatem, emturus agrum: vicinum ut sit verbo exigere. Sed relegit etiam defendi potest, et defensum est a Nic. Heinso Adv. 2. 4. p. 236. i. e. rursus colligere studuit. G.

Etiam Idibus exigebantur usuræ; ut Cicero (Cat. I. 6.): Prætermisso ruinas fortunarum tuarum, quas omnes impendere proximis Idibus senties. Vet. Schol.

70 Calendis communiter solebant solvere fœnus. Torrentius. Mansit igitur quatuordecim dies in proposito.

Ponere; Deponere. Vet. Schol. Nam quod in fœnus datum est Depositu dicitur.

ODE III.

AD MÆCENATEM.

Exsecratur alium, quod apud Mæcenatem imprudens degustaverat:

METRUM UT SUPERI 6.

PARENTIS olim si quis impia manu
 Senile guttur fregerit,
 Edidit cicutis alium nocentius
 O dura messorum ilia!
 Quid hoc veneni sævit in præcordiis?
 Num viperinus his cruor
 Incoctus herbis me fefellit? an malas
 Canidia tractavit dapes?
 Ut Argonautas præter omnes candidum
 Medea mirata est ducem,
 Ignota tauris illigaturum juga,
 Perunxit hoc Jasonem:
 Hoc delibutis ulta donis pellicem,
 Serpente fugit alite.
 Nec tantus unquam fiderum infedit vapor
 Siticulofæ Appuliæ;

3 Edat Brod. Alium etiam G. it. Z. Aleum Brod. Allium vulgo.—5 Quæris Glar.—
 6 Non vip. Cujacius e MSS. Obf. 28.—13 Pelicem G. Z.

1 Parentis olim: Siquis parricidium fecerit comedat alium pro pena. Vet. Schol.

2 Senile; h. e. Tenue et miserabile collum, ut Virgillii verbis utar: Inest enim *αἰδώς*.

Frangere guttur hoc loco est præcidere gulam, vel jugulare.

3 Veteres declinabant *edim, edis, edit*. Vet. Schol. Craq. Sic et plures MSS. legerunt pro eo quod erat *edat* in Impressis.

Alium dicendum ut folium, delium, non ut vulgo aleum. Vet. Sch. Sospater etiam reprehendit *aleum*. Est *alium* a Græco *ἄλλιον*, unde *ἄλλιοι* aliorum capita dicuntur. Quin et Veteres Torrentii Codices habebant *alium* pro *allium*: credo etiam olim parum convenisse de scriptura.

4 *Durus* fortis est, qui quidvis potest pati: huic contrarium est *mollis*. *Fessis messoribus æstu Allia serpyllumque, herbas contundit olentes*. Virgil. Galeno etiam (notante Mancinello) *Alium rusticorum Theriaca* dicebatur.

5 Scita est ista Ellipsis, sævit pro quod sævit, quod et advertebat Lambinus.

Extæ homini ab inferiore viscerum parte separantur membranis quæ Præcordia appellantur, quæ cordi prætenduntur. Mancinellus ex Plinio.

7 *Incoctus*; h. e. quia *incoctus*, et per hoc, *permixtus*.

Malas dapes; Periphraësis est veneni, non sine Euphemismo, ut in *Abi in malam rem*, pro in crucem.

8 Sub hoc *Canidia* nomine, *Gratidiana Neapolitanam unguentariam* intelligi vult. Sic et Virgilius pro *Citharide Lycoridem* appellat: Non enim proprium nomen notari decebat in carmine. Vet. Schol. erudite.

Tractavit, modo pro *miscuit*: et ore et manibus tractamus quæ commiscendo subigimus. B. 9. *Candidum*, formosum. Z.

13 A Græco *Διαλίσιον*, *delibere* dicimus. *Pellicem*; *Glaucen* dixit *Creontis filiam*. Vet.

Nec munus humeris efficaciae Hercules
Inarfit æstuosius.

At, si quid unquam tale concupiveris,
Jocose Mæcenas, precor
Manum puella favio opponat tuo,
Extrema et in sponda cubet.

20

ODE IV.

IN MENAM.

In Menam amarulenta Invetio. Erat autem hic Menas Cn. Pompeii libertus, Sextoque Pompeio legatus classique Piratica praefectus, quam tamen postea majoris spe lucri Augusto proditorie tradidit; ab Augusto deinde ad Sextum defecit, Sextumque iterato Augusto prodidit. Hunc igitur Augustus non solum Tribunum militum classique Praefectum fecerat; verum etiam mense sua adhibuerat. Quam rem Horatius, in Pompeii domum ut decuit liberalis, indignanter se ferre liberrime hac Ode profutetur. (De hoc Pompeio Mena omnia Dio: porro eum hic peti, Acron et Porphyrio, quales nunc sunt, et V. Schol. Cruquianus tradunt. Mihi hoc scrupulum movet, quod unicum et proprium crimen hominis, perfida levitas, hic illi non obijcitur: sed invidia tantum excitatur, &c. G.)

METRUM UT IN SUPERIORE.

LUPIS et agnis quanta fortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est,

21 Savio etiam G. it. Bentl. Suavio vulg.

Schol. QUAM Naphtha arsisse tradit Plinius: alii Creusam nominant.

14 Etiam Ovidius posuit fugit pro volavit. Metamorph. Lib. II. Fugit et impressa tellurem repulit basta.

15 Canicula exortu accendi solis vapores quis ignorat? Mancinellus ex Plinio.

Incedit: sic et Ovidius; Pallor in ore sedet.

Vetuste vapor pro æstu, ut frequenter Lucretius.

16 Sicutose ex Homericis τριδύψωμ confectionem est, ut bene Cruquius.

17 Efficaciae perpetuum Epitheton vult esse. Vet. Schol. Nihil non effecit Hercules cum nulli labori impar fuerit.

18 Aestuofus, scilicet pro intolerabilis. Si dixeris æstus, sudat; qui nequit calorem ferre, æstus se dicit. Nil opus est me hoc loco de Decianæ notissima fabella monere.

19 Comice, et in ἄδου, posuit. siquid tale; delicias enim facit et exhorret alii nomen.

20 Qui omnes amoris numeros implere norunt jocosi dicuntur, tanquam bilares et amabiles, Græcis ἰμαρσιστῆς. B. Jocosus, jocosus gaudens, Mancin. cui velit suos jocos commendatos esse, Porphyr. Z.

21 Savio: Amoris osculo. Vet. Schol. Cruq. Quæ posterior vox Lexicographos fugit. [Nempe sphalma est, pro osculo. G.] Torrentii etiam vetusti Codices habuere Savio pro Suavio, quod et Plautum habere video: credo a puellis et delicatis ita proferri consuevisse. Puellam autem modo Terentiam, Mæcenas conjugem disci nonnulli voluere, prodente Vet. Schol.

ODE IV.

I Græcis Ὀῖς ἀνὸν Proverbium est, de inconciliabilibus. Sic et Ovidius in Ibin, Pæu

Ibericis peruste funibus latus,
 Et crura dura compede.
 Licet superbus ambules pecunia,
 Fortuna non mutat genus.
 Videtne, sacram metiente te viam
 Cum bis ter ulnarum toga,
 Ut ora vertat huc et huc euntium
 Liberrima indignatio?
 Sectus flagellis hic Triumviralibus,
 Præconis ad fastidium,
 Arat Falerni mille fundi jugera,
 Et Appiam mannis terit?
 Sedilibusque magnus in primis eques,
 Othone contempto, sedet?

3

10

15

16 Contento od. prima Venet. a. 1478.

est hæc nobis donec mihi vita manebit, cum peccare infirmo quæ solet esse lupis.

Sortitio; Sorte natura. Vet. Schol. Cruq. Natura cuique suam fortem ex fato tribuit. B. Hæc est illa *poisa* Græcorum, æterna lex nature. G.

2 Inimicitis dictis et factis constat; in animo est discordia.

3 *Ibericis; Ostendit cum fuisse Pompeii romigem in Iberia.* Mancinellus. *In Hispania plurimum Spartum nascitur.* Vet. Schol. *Spartum in aquis marique invidetur.* Mancinellus ex Plinio. B. Ibericis ex sparto funibus etiam extra Hispaniam locus est. G. Est periphrasis servi, cujus in latere verberum, in cruribus compedum vestigia existant. Z.

6 *Genus* modo naturam dicit et vernilem animum. Alias et ipse Horatius libertini generis fuerat.

7 Bene *Videtne* subjæcturus *liberrima* quod habet *æros*, seu moralem Enargian.

Sacra viensis dicti nobiles qui frequenter sacram viam ambulant. Ludovicus Desprez. B. *Sacra viensis* nescio an memorentur, præterquam apud Festum V. *October Equus*, ubi sunt vicini ibi habitantes, ut Suburrani, &c. G.

Metiente: sic stabili gressu metitur litora cornis, ut scite Vet. Sch. quod dixerat *superbus ambules.*

8 *Bis ter ulnarum; Hanc autem iusta toga mensuram intelligendum est.* Vet. Schol. *Iustam togam* dixit qua nulla major consueverat fieri; quod non intellexit Cruquius dum Scholiasten reprehendit. *Manicatis et talaribus tunicis, velis amictos non togis* ait Cicero in Cat. 2. Henricus Stephanus. Bentleius nequit ferre *bis ter*

ulnarum; ideoque ex arbitrio suo rescribit bis triam, sed nulla suffulsa auctoritate. Dicit se tamen nunquam vidisse nequiorum Lectionem. Equidem fatcor hæc quæ dicit esse supra meum captum. B. Festinabat, aut commotior erat, cum ista scriberet, *vir doctus; bis ter ulnarum* plane insolitum est et anomalon. Facilius autem intelligo librariorum peccatum (nisi est ipsius poetæ error humanus) si dictante aliquo, *bis ternum ulnarum; seu bis tern' ulnarum*, non modo *im* perit, etiam in scribendo, verum etiam litera *n. G.*

9 *Vertat; Detorqueat ab illo aspectum.* Vet. Schol. *Huc et huc* apposuit, quo ostenderet a plurimis hoc factum.

10 *Liberum* dicimus qui animi sui sententiam absque verecundia promit. Sic et Ovidius: *En ego liber, Ille ferrox tacui.* B. *Indignatio, h. e. homines indignabundi.* Z.

11 *Fures ac servi nequam apud Triumviris Capitales ad Columnam Maniam puniri solent.* Alconius, citante Desprez. *Nam ut Tribunis plebem, ita Triumviris jus erat alienos servos cædendi.* Vet. Schol. B. Sublestum hoc scholion. *Tribunis adeo non est jus cædendi plebem, ut iis potius commissum sit terga plebis præstare a plagis immunia.* G. *Sectus, &c.* Est imitatio hominum indignantium. Z.

12 *Dum noxii cadebant Præcones tubas inflabant, qui mos bodie in mos patria Velitris servari solet.* Mancinellus. B. Etiam hæc de tubis nihili esse puto: præco voce pronunciat et prædicat quædam pœnz. G. *Præconis ad subsid.* tandem cæsus donec etiam præconi fastidie esset. *Mancin.*

Quid attinet tot ora navium gravi
 Rostrata duci pondere
 Contra latrones atque servilem manum,
 Hoc, hoc tribuno militum?

20

ODE V.

IN CANIDIAM VENEFICAM.

Inducta Patricii ejusdem pueri persona, quem a sagis Neapolitanis inter sacra Mœgica immolatum fama audieras, execratur amicam suam Gratiidiam, Neapolitanam unguentariam, qua amatoria potione eum pene dementaverat, pro se autem versute Quintilium Varum amicum suffopuisse videtur. (Non ausim ista præstare. Vid. arg. Car. 1. 16. G.)

METRUM UT SUPERIUS.

At O deorum quicquid in cœlo regit
 Terras et humanum genus!
 Quid iste fert tumultus? et quid omnium
 Vultus in unum me truces?

4

17 Pro ora, zeta conj. Bentl.

ODE V.

1 Sic Lamb. ex MSS. Sic. Quidquid regis Zar. Med. 1477 et 1486. Da. Heinj. Maith. Quisquis regis Brod. Flor. 1482. R. Steph. Rutj. Quisquis regit Ald. Quisquis regis Ven. —3 Aut quid Ven. Glar.

14 Falerni agri memineras, quo Appia via necesse ire. Vet. Schol.

Deliciarum affluentia est equus, vulgo barricbas habere. Vet. Schol. De his superius (3. 27. 7.) diximus, et ostendimus fuisse contrarios muli. B.

15 Sedilibusque magnus in primis, cum vobementi indignatione profertur. Vet. Schol.

16 L. Roscius Otto Legem Theatralem tulerat, ut in quatuordecim Ordinibus sederent Equites, de quibus in duobus sederent Tribuni, non tamen servi. Vet. Schol. Duo primi versus Tribunis vacabant. Alter Schol. B. Contemnit sua cum legē Othonem, qui nihil contra illam admittit; lex non terret, nisi qui eam violavit. Vid. Sat. 1. 4. 68. De tribunis quæ Vet. Schol. habet, ea certe antiqua non sunt. Tribuni laticlavii inter senatores sedent, cæteri inter equites. G.

17 Quid attinet; dolet tantas impensas frustra fieri.

18 Rostrata erant novæ ob scopulas. Mancinellus. B. Etiam ut fluctus funderent, ut inimicas naves figerent a puppi vel a latere. G.

19 Servilem manum; Sextus Pompeius sexaginta servorum millia collegit. Mancinellus. Imo et Augustus ipse manumisit viginti millia servorum uno tempore; quod monet Torrentius ex Suetonio.

20 Hoc, Hoc, frendens dicit; neque parcit Augusto ipsi. B. Hoc tr. cum iste, qui piraticam exercuit et servus fuit, nunc tribunus militum fit. Z.

ODE V.

1 At, timoris Interjectio. Mancinellus. Sic et Virgilius: At tibi pro scelere exclamat, pro talibus ausu. Vet. Schol. At? et geminatum at! at! a Phrygio et Macedonico ἄρτε, quod et Patrem et Jovem significabat, deduci videtur. Est autem vehementer commoti exclamatio, ejusmodi fere et Homericum ἄ ἄ ἄ. B. Puer

Per liberos te (si vocata partibus

Lucina veris affuit)

Per hoc inane purpuræ decus precor,

Per improbaturum hæc Jovem,

Quid ut noverca me intueris, aut uti

Petita ferro belua?

10

Ut hæc tremente questus ore consistit

Insignibus raptis puer,

Impube corpus, quale posslet impia

Mollire Thracum pectora :

Canidia brevibus implicata viperis

Crines et incomtum caput,

Jubet sepulcris caprificos erutas,

Jubet cupressus funebres,

Et uncta turpis ova ranæ sanguine,

Plumamque nocturnæ strigis,

20

9 Tueris *Med.* 1477.—11 Trementi *Cob. Lomb.*—18 Cupressus etiam *Zar. et Med.* 1477.

loquitur dum illum exuunt veneficæ. V. v. 10. G.

Mire quicquid deorum, turbata mente et lingua, pro eo quod deberet esse omnes dii deique.

Melius regit quam regis; etsi nonnulli Codices cum Servio legant regis. Pro priore tamen lectione stare videtur Vet. Schol. et concitatus videtur.

3 *Iste* Tragicæ pro tam immaçis, in *Æd.*

Fert, vult. Vet. Schol. Cruq. h. e. in se habet. Sic et *Fert animus*, pro in animo est.

Tumultus, vel *stimulatus a timore*: ut enim ab Ofco *facul, facultas*; sic etiam fortasse a *timul, stimultus*. Superius monui tumultum esse festinationem quandam motus cum terrore *Vim dicit rapina ipsius quam passus est.* Vet. Sch. eleganter.

Antitheton est in omnium et unum non sine gravi Emphasi.

6 *Veris*; an simulavit partum ne videretur anus? B. Epod. 17. 50. accusatur acerba illa ironia partus suppositi Canidia. G.

Bene *affuit*, cum dixerit *vocata*: nam *adesse* dicuntur qui *advocantur*.

7 Deorum erat purpura. *Prætexta sacram et venerabilem fieri pueritiam credebant Veteres*, ut ex Quintiliano adnotabat vir doctus Ludovici Desprez. Erat ob hanc rem *Prætexta* etiam majorum magistratum. B. *Inane*, vanum, quia non proderat perituro. *Schol. Z.*

Precor modo pro *rogo*.

8 Leni Charientissimo posuit *improbaturum*, pro *vindicaturum*.

11 Emphatica Enargia posuit *consistit* pro *nudus stetit*.

12 Regiorum puerorum insignia, prætextæ erant et bullæ. Prætextæ toga erat candida purpureo limbo circumsecta; bullæ autem aureum fascinum, quod hodie coralio et bullis constat. *Βύλλαν ἰσοιαν ἀμφιλόγῃ* (h. e. *bullæ similem bullam*), dixit Plutarchus, in Romulo, quod ostendit Cruquius. Fuit enim et rotundum et superiore parte perforatum, ut ex Apuleio idem vir doctus monstravit; unde crederim esse factum ut a nonnullis pro cordis figura acciperetur. Anglorum vox *BELL* a *bullæ* fuisse videtur.

13 *Impia*, modo pro dura et immitia.

15 *Brevibus*; *furiali habitu eam descripsit.* Vet. Schol. *Brevibus viperis perpetuo EwisSæq* dicitur, nam tales sunt. Idem.

17 *Caprificus*, quod ex veteribus monumentis plerumque erumperet, arborque esset infrugifera, deorum manium fuisse credebatur, adoque infelix. B. De apparatu illo et supellectile quasi veneficarum conf. Sat. 1. 8. et quæ ibi monentur. G.

18 *Verro dicit peras* [*πυγας, πυγὰς*] *cupressu* circumdari ob gravem ustrina odorem ne populi circumstantis corona offendantur. Mancinellus. Nos hodie rore marino utimur. In tribus optimis Torrentii Codicibus et in Cruquiano Schol. *cupressus* erat pro *cupressis*.

19 *Turpis, grandis, tales enim rana vulgo rubete dicuntur, et magis venenose sunt.* Vet. Schol.

Herbasque, quas Iolcos atque Iberia

Mittit venenorum ferax,

Et ossa ab ore rapta jejunæ canis,

Flammis aduri Colchicis.

At expedita Sagana, per totam domum

Spargens Avernales aquas,

Horret capillis, ut marinus, asperis,

Echinus, aut currens aper.

Abacta nulla Veia conscientia,

Ligonibus duris humum

Exhauriebat, ingemens laboribus;

Quo posset infossus puer

Longo die bis terque mutatae dapis

Inemori spectaculo:

Cum promineret ore, quantum exstant aqua

Suspensa mento corpora:

Exusta ut medulla, et aridum jecur

Amoris esset poculum;

25

30

35

21 Colchos Ven. Glar. Iolchos etiam Med. 1486. Lamb. Iolcos Heinf. ad Ovid. Met. 7. 158.—22 Pro ferax, foras Brod.—29 Teia MS. alter Berfm. Vera MS. alter Berfm. —33 Terve Ald. R. Stoph. Terque Editt. prima.—37 Exsecta Brod. Exsecta Z. Med. 1477 et 1486. Ven. 1479. Ezerta Ven. 1486. Ald. Rutg. Da. Heinf. alterutrum fere MSS. Exsecta vel Exsecta N. Heinf. Adv. 4. 1. et ad Ovid. Met. 14. 208. it. Bentl. Exfucta Gott. Faber, Lambi. Mailli. Talb. Sandby. Exfucca Cnn. Sanad.

Non rana ova, sed uncta rana sanguine. Rana enim infernum animal est, ut Juvenal. Et Stygio ranae in gurgite nigrae. Alter Schol.

Sulphure, tædis et ovis lustrabant se veneficæ: Philtris etiam ea immiscuisse vel ex hoc loco patet.

20 *Strigis dictæ, Quod horrenda fridere nocte solent, ut ait Ovidius sexto Faistorum, quem vide. Est enim Græcis Στρίγξ a Στρίξ codem intellectu. Fulgo Strigis, auctore Vet. Schol. Hanc avem sibi incognitam scribit Plinius: Sive igitur nascuntur ovis, seu carmine sunt. Ovidius. Anus enim volaticæ vulgo ferebantur, ex Harpyiarum scilicet genere. Noctæ volant puræque potant nutricis egentis; Et vitiant canis corpora rapta suis. Ovidius. Eadem tamen videtur quæ et Nycticorax, feralis avis.*

21 Cum Beroaldo, Torrentii Lambinique Codicibus et Vet. Schol. Iolcos reposui pro Colchos: erat autem Iolcos Thesfalis oppidum. B. Iberia, h. l. non est Hispaniæ pars, sed regio ad Pontum inter Colchidem et Armeniam. Z.

22 Veteribus idem erat venenum et φάσμα. φασμαστός etiam et medica erat et saga et venefica, quod herbarum vim sibi a diis traditam credi volebant.

23 *Jejune canis;* ac si canis fames etiam ossi inhæreret, quod et ad augendum amoris desiderium valere credebant.

24 *Flammis Colchicis; Quales Medea tractavit apud Colebos de lignis infuscandis.* Vet. Sch. crudite.

25 *Expedita succincta.* Vet. Schol.

Sagana. Memini me legere apud Helenium Acronem Saganam fuisse nomina, libertam Pompeii senatoris, qui a Triumviris est proscriptus. Vet. Schol. in Satyr. 8. Lib. I. Feneratoris cujusdam uxor fuit; juxta alterum Schol. etfi Fabricius ediderit Senatoris, vitiose ni fallor.

26 *Avernales: ut, Sparferat et latices simulatas fontis Averni.* Vet. Schol.

28 E cancrorum genere dicitur esse echinus, echino terrestri perfimilis. Pecoris ventriculi forma est, qui Græcis ἰχθῆς dicitur, a continendo, quod illis ἰχθυος est: unde et esbinus pro vasis genere de quo alias dicturi sumus.

Interminato cum semel fixæ cibo

Intabuissent pupulæ.

Non defuisse masculæ libidinis

Ariminensem Foliam,

Et otiosa credidit Neapolis,

Et omne vicinum oppidum :

Quæ sidera excantata voce Theffala

Lunamque cœlo deripit.

Hic irrefectum sæva dente livido

Canidia rodens pollicem,

Quid dixit? aut quid tacuit? O rebus meis

Non infideles arbitræ,

Nox, et Diana quæ silentium regis,

Arcana cum fiunt sacra ;

40

45

50

Currens, furens. Vet. Schol. Bentleius fateatur se debere suum *Laurens aper* unius Heinssii conjecturæ. B. Ea conjectura mihi etiam valde aridetur. G.

29 *Abaçta*; h. e. *Quæ nulla mala conscientia remota est.* Vet. Sch. Quippe cui omnia credebant veneficæ. B. *Veia*, nomen tertiz veneficæ, quæ non deterrebat conscientia tanti talisque sceleris. Z.

30 Superius monuimus *ligonem* esse latum farculum, quod Græcis *μάκιλλα* dictum est, uti *Bidens* *δικύλλα*. Alii pro *pala* accipiunt.

Per *Hypallagen duris* posuit, quia ipsa *dura* erat, h. e. patiens laboris.

31 *Ingenens, quasi vehementer ambulans.* Landinus.

33 *Ἐμπαθῶς* *Longo die* pro toto: Longus is certe incluso puero fameque pereunti videbatur.

Terque pro terre, ut vere Bentleius. Certe familiaris est iste error Exscribentibus.

37 Mira in hoc loco lectionum varietas, *exerta, excelsa, exusta, extraçta, et εκαçτα*, quarum tamen nulla mihi placet. Cum tamen *excelsa* et *exerta* sint optimorum codicum, ex his *exusta* confeci, quæ voci *aridum* optime convenire videbatur. Credebant hæc malificæ desiderium cibi atque potus medullæ jecorique miselli pueri inhærens ad amorem facturum. Notum est *Medullam* et *jecur* amoris fuisse sedes. Bentleio per me placeat suum *Exçsa*. B. Cum *medulla* non minus quam *jecur* pueri, ipso furioso desiderio ciborum interfecti, *pusulum amoris* s. *philtion* fieri debuerit: ei rei non ita convenire *exçsa* medulla videtur quam *excelsa*, quod est antiquissimorum codicum typis vulgatorum. G.

39 *Interminato; interdito.* Vet. Schol.

Cum semel àdipçs dicitur de re cijas. exitum avidè exspectamus.

40 *Pupula parvæ oculorum imagines, quas Phisici dicunt ante triduum morituris non apparere.* Mancinellus. Græcis etiam *νεççi* appellantur.

41 *Dilogia* usus est in voce *mascula*: nam et virilis libidinis numeros implebat, et erat tribas. B. *Non defuisse*, advocatam navasse suam operam. *Foliam*, nomen quartæ veneficæ, quæ tribas erat, et amore feminarum, ut vir, ardebat. Z.

43 *Otiosa* perpetuum Neapolis Epitheton, quam et Ovidius (*Met.* 15. 712.) dixit; *In otia natam Partibenopen*, ut adnotavit Bonfinius. *Illo Virgilium me tempore dulcis alebat Partibenope studii florentem ignobilis otii*, Virgilius (*Ge.* 4. 563.), adnotante Vet. Schol. B. Hic locus enim ob amœnitatem, balnea, thermas maxime idoneus erat ad secessum. cf. Strab. lib. 5. p. 246. Z.

46 Credebant Veteres veneficas elicere deos e curribus suis. *Carmine dii superi placantur, carmine manes.* Putabatur enim venefica diis superior, hujus enim carminibus vel inviti cedebant, uti et sacerdotum precibus rite peractis.

47 *Belle irrefectum*, nam *scalpere terram unguibus solebat.* Vide Sat. 8. Lib. I. *Dilogus* etiam *faradam* dicit, ob non resectos ungues.

48 *Rodens pollicem; Habitum et motus expressit Canidia furentis.* Petronius ut monstraret furentem, *pollice ait usque ad periculum raso.* Vet. Schol. Pollicem rodentes ostendere volunt sibi esse famem ultionis, et libenter vel hostium carnibus vesce posse.

49 *Quid dixit? aut quid tacuit? Ostendit eam nihil tacuisse.* Landinus. Mira *Ἐπαçθυρία* furentis audaciam significat. B. Quæ scelera non dixit, aut quæ silentio præterire potuit? Schol. Z.

Nunc, nunc adeste : nunc in hostiles domos

Iram atque numen vertite :

Formidolosæ dum latent filvis feræ,

55

Dulci fopore languidæ,

Senem (quod omnes rideant) adulterum

Latrent Suburanæ canes,

Nardo perunctum, quale non perfectius

Meæ laborarint manus.

60

Quid accidit ? cur dira barbaræ minua

Venena Medeæ valent,

Quibus superbam fugit ulta pellicem,

Magni Creontis Niam,

Cum palla, tabo munus imbutum, novam

65

Incendio nuptam abstulit ?

Atqui nec herba nec latens in asperis

Radix fefellit me locis.

54 Arcum pro Iram Brod.—55 Formidolosæ etiam coll. Sax.—59 Nec perfectius Lamb.—60 Laborarunt G. Med. 1482. Ven. 1544. et omnino vet. edd. Elaborarint Cun.—63 Superbam tuetur etiam Lamb. Superba Brod. coll. Sax. G. Ven. 1479. Med. 1482. Ven. 1544. Glar. Chob.—65 Infectum G. coll. Sax. et MS. Berfsu.

50 Arbitra, conscia, testes. Vet. Schol. Non infideles dicit, quod celari soleant que nocte peraguntur.

52 Legibus vetita oportuit esse arcana.

53 Adeste ; h. e. opem ferte vocatæ.

In hostiles domos ; scita est ista Enallage numeri, cum de solo Varo agatur.

54 Arcum, quod pro Iram habet liber Brodæi, vix librario videtur deberi. Est enim crudelitius. Diana arcu formidabilia G.

55 Cum Vet. Schol. et pluribus MSS. reposui *formidolosa* pro *formidolosa*, et bene subiecturus *latent*. *Formidolosa* *feras* vicinos atque vicinas modo dicit, quos metuit scilicet, ne scelera sua vulgentur. Bentleius tamen maluit *Formidolosa*, contra plures Libros. B. Non placet allegoria : videtur descriptio noctis in tempeste, cum ipse feræ, vespertino tempore grassari solitæ, latibula sua repetierunt. Hoc tempore redeuntem a pellicibus ad Canidiam, ipsius philtro excitatum, allatrent canes, ut profute comprehensus, deprehensus adulter, ludibrio sit. G.

57 Turpe *senes miles, turpe senilis amor*. Ovidius.

58 Meretricibus scatebat *Subura*, apud quas delitescere Varum, sive Horatium, significat. *Subura* *sub muro terræ Carinarum* erat ; ut adno-

tavit Mancinellus ex Varrone. Dicebatur igitur *Subura* a *sub* et *Urvo*, a quo urbs appellata est. Nam ad Carinas antiquus erat urbis murus.

59 Ironico Sarcasmo *nardum* dicit philtum suum, cui maximam fidem habere se ostendit.

Quale non perfectius. Attende Elocutionem in *Solecismo* constitutam. Vet. Schol. ex MS. Stephani. Ex Hellenismo scilicet tractam.

60 *Meæ laborarint manus* ; Octo Torrentii Codices unusque Cruquii legerunt *laborarint*, quod et Lambinus in suis etiam invenit, cum alii habeant *laborarunt*. *Hinc scias* illam *unguentariam fuisse*. Vet. Schol. B. Vis argumenti eadem est, sive legas *laborarint*, i. e. elaborare possunt, s. *laborarunt* unquam. G.

61 *Quid accidit ?* Peractis sacris miratur rem sibi ex voto non successisse, ideoque aliquid insolitum accidisse suspicatur.

62 *Superbam, potentem*. Vet. Schol. Omnes fere MSS. *superbam* pro *superba*. Sic et Vet. Schol. Cruq. B. Etiam hic difficile est constituere aliquid : *superbam* potest dixisse Glaucen, regii generis puellam : *superba* esse potest Medea successu operis : prius ad invidiam Medæ aptius. G.

63 *Palla*, Marcello *tunica pallium*, ut adnotavit Mancinellus. Imponebatur hæc stola, e-

Indormit unctis omnium cubilibus
 Oblivione pellicum. 70
 Ah! ah! solutus ambulat veneficæ
 Scientioris carmine.
 Non usitatis, Vare, potionibus
 (O multa fleturum caput!)
 Ad me recurre; nec vocata mens tua 75
 Marfis redibit vocibus.
 Majus parabo, majus infundam tibi
 Fastidienti poculum.
 Priusque cœlum fidet inferius mari,
 Tellure porrecta super, 80
 Quam non amore sic meo flagres, uti
 Bitumen atris ignibus.
 Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
 Lenire verbis impias,
 Sed dubius unde rumperet silentium, 85
 Misit Thyestæ preces.
 Venena magnum fas nefasque; non valent
 Convertere humanam vicem.

71 Aha Bentl.—81 Mei Glar. Bentl. Hanc lectionem ex interpretatione ortam puto. Z.—
 87 Pro magnum, magica—Non vertere humanas vices conj. Bentl.

ratque feminis pro toga vel pallio, tergo enim dependebat vice mantelis.

69 *Unctis oblivione.* An opio putat unctæ pellicum Suburanarum cubilia? Manifestum est eam se gessisse pro ejus uxore, cum reliquis pellices dicat. B. Puto hoc velle poetam, s. Canidiam, Indormit Varus cubilibus pellicum, quæ cubilia adeo illum tenent, ut videantur medicata esse unguento oblivionem omnium rerum inducente. Cubilia pellicum unctæ sunt oblivione honestatis, &c. G.

71 *Ab! Ab!* repente in mentem venit illi quid acciderit.

Alias notavi *solvere et ligare* fuisse magorum propria vocabula. B. Vid. Car. I. 28. 34. G.

72 Etiam philtrum *carmen* dicitur.

73 *Vare;* terrendo nominat.

74 Hellenismus est in *fleturum*. Græci enim *λάλησιν* et *ἀπαύξιν* jubent quibus infesti sunt.

75 *Vocata;* h. e. *Mens tua magicis vocibus semel evocata nunquam redibit.* Vet. Schol. Obiter hic notandum Veteres sensitisse dementium ani-

mas e corporibus suis carminibus evocari, uti dii e suis sedibus.

76 Notum est Marfos fuisse carminibus insignes. B. Vid. Epod. 17. 29. G.

82 *Bitumen liquidum, quod naphthæ dicitur.* Mancinellus. Hoc enim præstigiatores ad malefaciendum frequenter uti sunt. B.

Et fingit poeta, cum his verbis etiam conjunctum ipsum actum. Sic Virg. Ecl. 8. 80. *Limus ut hic durefcit,* &c. G.

Atris ignes dicit lignis infelicibus accensos; taxo scilicet, cupressio, caprisico et similibus; quod miror Interpretes latuisse, cum intelligi possit ex Vet. Schol. superius citato.

84 *Impias;* immites, lævas. Iracunde protulit.

86 *Thyestæ preces* proverbiali sermone dicit, quibus scilicet Thyestes infanticidam Atreum apud Tragicos devovere solebat.

87 *Convertere fas nefasque* per *Ἐπιθύρησιν* est *convertere humanam vicem;* h. e. (ut Vet. Schol. verbis utar) *Merita in contrarium vertere.* Qui enim liberat pœna malos, efficere conatur uti

Diris agam vos : dira detestatio

Nulla expiatur victima.

90

Quin, ubi perire iussus exspiravero,

Nocturnus occurram Furor,

Petamque vultus umbra curvis unguibus,

(Quæ vis Deorum est Manium)

Et inquietis assidens præcordiis,

95

Pavore somnos auferam.

Vos turba vicatim hinc et hinc faxis petens

Contundet obscenas anus :

Post, infepulta membra different lupi,

Et Esquilinæ alites.

100

Neque hoc parentes (heu mihi superstites !)

Effugerit spectaculum.

90 Quid si expiator ?—102 Effugerint vel effugerant *add. vet. it. coll. San.*

nefas sit fas, et e contra. *Magnus* autem dicitur *fas* legum legem; h. e. Divinam qua leges humanæ reguntur. *Magnus* et rex dicitur cui minores reges parent: frustra Rutgerius *magica* reponit. *Magnus* Bentleius hoc versu mirum in modum se torquet quod non intelligat *humanam vicem* dici *panorum vicem*, divinamque vindictam *diclo* *fatorum tempore*, quod ait Phædrus. B. *Mibi* simplicior videbatur *Lambiniana* interpretatio, *Veneficia* possunt *fas* et *nefas* *convertere*, perturbare omnia officia: non possunt *convertere* et mutare conditionem mortalitatis, et impedire, quo minus puniantur *veneficæ*. Et sic distincti. G.

89 *Dira* *ensecrationis* dicuntur. Vet. Schol.

Detestari est *deum* in *partes* vocare. Quoties utem hoc ab innocente aliquo cum execrationibus fiebat, is qui læserat defigi dicebatur. Inde et Plinius (28. 2. l. 4.), *Defigi diris deflationibus nemo non metuit*; quem locum laudat Ludovicus Despres.

92 *Furor*; h. e. in *Furiam* versus, vel ea *forma*, qua *Furiæ* esse creduntur.

94 Nam *manes* dicuntur et boni et mali; et *uræ* scilicet et *laræ*. Sic et Virgilius; *Quisquis patitur manes*. Vox autem *manes* deos *ooos* significat, uti Græcis *Furiæ Eumenidæ*

dicuntur. Imo etiam *Dii Manes* famosiore sensu pusilli dii sunt, quales feruntur *Oniophoræ* Artemidoro *Dii navaræ*; *Deus* seu domesticus *laræ*. Certe et *Armenis* et *Britanniæ* *Mân* pro *enigo* vel *minuto* est, *ipsis* etiam *Græcis* *Manis*. Atque hinc *Immanis* Latinis pro *immense* est.

95 *Assidet*, qui loco in quo est pertinaciter adheret, ducta *Tralatione* ab *hirudine*; vel etiam ab *ave* quæ assidet *nido*. B.

97 *Turba*, sc. *hominum*.

98 *Bene contundet* de *turba*, cum jam dixerit *hinc et hinc*.

Dilogos dixit *obscenas* et *turpes* et *fungus*; erant enim et *impudicæ* et *veneficæ*.

99 *Different*; h. e. in *diversa* trahent, *seque* dilaniabunt.

100 *Esquilina alites*; *In regione Aggeris*, quæ est *extra portam Esquilinam* solita sunt *pauperum corpora* vel *comburi*, vel *proijci*. Vet. Schol. B. Vid. Sat. 1. 8. 14. G.

101; *Heu mihi superstites!* *Ἐπρωδῶς*, quia et *ipse superstes esse* velle. Vet. Schol. Parentum *vicem* una cum *sua* deslet.

102 Non auscultandum his, qui *effugerint* *volut*: optat parentes suos *fructum oculis* capere ex *supplicio Canidiæ*. G.

ODE VI.

IN CASSIUM SEVERUM.

A Cornelio Tacito memoria proditum est (Ann. 4. 21.) Cassium Severum ejus temporis Oratorem libidine quadam viros atque illustres feminas procacibus scriptis defamasse, eaque re inductum Augustum cognitionem de famosis libellis traxisse. Hunc igitur Horatius Iambis laceffit, ac veluti canem in se irritare conatur. (Mihî non sit probabile, eundem esse virum, quem ut maledicum et acerbum oratorem describunt Seneca, Tacitus, Fabius: nisi noster contumeliosius quam verius de illo posuit, v. 9. et 10. Si enim adulari potuisset ille, in Scriphiis faxis non consequisset. G.)

METRUM UT PRIDE.

QUID immerentes hospites vexas, canis,
Ignavus adversum lupos?

Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
Et me remorsurum petis?

Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon 5
(Amica vis pastoribus)

Agam per altas aure sublata nives,
Quæcunque præcedet fera.

Tu cum timenda voce complèsti nemos,
Projectum odoraris cibum. 10

Cave, cave; namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua;

Qualis Lycambæ spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalò.

An, si quis atro dente me petiverit, 15
Inultus ut flebo puer?

14 Bubalo Ven. Glar.—15 Petiverit omnes. Appetiverit Bant. et Cun.

1 Immerentes, Dialogus et nihil meritos, et nihil merituros. Bene hoc de feminis præcipue.

Vexas, fatigas. Vet. Schol.

2 Ignavus, modo Inaudax.

3 Quin, Potius. Vet. Schol. Cruq. Sic et Mancinellus; quem tamen injuste reprehendit Glareanus, quod non legerit Quin Interrogative.

Per Moralem Enallagen usus est Præsenti pro Futuro. Vet. Schol. Cruq. cum sex Torrentii Codicibus habebant verte et pete in Imperativo, quod ex Glossematè fuisse puto.

5 Epirotici canes fortitudine celebres fere-

bantur, ut agilitate Spartani. His partibus eos ignotos esse oportet.

6 Amica vis pastoribus ex Hellenismo, φιλία τῶν ποιμένων, h. e. ideo grati, quia sunt præsidio. Habet etiam Trivianus, sive Emphasin, se etiam uti canem pro suis decertaturum.

7 Aure sublata; Ad latratu postea. Vet. Sch.

8 Bene Quæcunque; neque enim quod tu facis, ob cibi odorem prædam relinquam, cum neque Mæcenati ipsi semper parcam. B.

10 Projectum, spe lucri facta desinis maledicere. Z.

ODE VII.

AD POPULUM ROMANUM.

Detestatio civilis belli ab Antonio et Cleopatra renovati.

METRUM UT PRIUS.

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris.

Aptantur enses conditi?

Parumne campis atque Neptuno super

Fusum est Latini sanguinis?

Non ut superbas invidæ Carthaginis

Romanus arces ureret:

Intactus aut Britannus ut descenderet

Sacræ catenatûs via:

Sed ut, secundum vota Parthorum, sua

Urbs hæc periret dextera,

Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus,

Nunquam nisi in dispar feris.

12 Nunquam Fl. 1482. Ven. 1486 et 1490. it. 1544. Fabric. 1555. Bentl. Sanad. Unquam
al. omnes. Disparibus edd. veti. Pro feris Lamb. genua.

11 *Cave, cave;* Terribilis Ironia: Ferocem
& taurum dicit.

Asperi proprie dentes, per Metaphoram etiam irritabiles animi.

13 *Lycamben* cum filia Neobule Archilochi
lambis laceratum, laqueo vitam finiisse omni-
bus notum.

14 *Bupalus Hipponactem* Poetam pro risu pinxit
(ad legendum *fixit*) quo ille commotus tali car-
mina perculit, ut se laqueo suspenderet. Vet. Schol.
Contradicit huic fabulæ Plinius, ut ostendit Lu-
dovicus Desprez. B. Plin. 36. 5. a Bupalo et
Authermo sculptoribus ludibrii causa propo-
situm docet Hipponactis vultum fœditate no-
tabilem: negat ab eo compulsos ad laqueum.
G.

15 Cum habuerit Vet. Schol. Cruq. *oppetive-
rit, ego appetiverit* malui quam vel illud, vel
petiverit, quod est in Vulgatis. Bentleius sui
iudicii securus posuit *me petiverit*. B. *Atro
dente*, maledico aut obtræctorio sermone.
Schol. Z.

16 *Hyperbaton* est in *ut flebo*: est enim pro
flebo ut. Festive insultat Poeta. B. *Inultus puer*,
infirmus, qui non potest injuriam ulcisci. Z.

ODE VII.

1 *Eleganter in tumultu ab Exclamations incipit.*
Vet. Schol. B. *Ruitis*, temere et sine consilio
ferimini. Z.

2 *Aptantur dexteris*; h. e. *utis diætais apponân-
corum* vel, *Cur stringitis*, ut ait Vet. Schol.

7 *Intactus*; h. e. bello nondum tentatus.

Descenderet; *Erat sacra via declivis a Carinis
ad forum, et acclivis a foro ad Capitolium.* Lambi-
nus. B. *Descenderet flexu sinistro de sacra via
in carcerem ibi strangulandus, quo facto demum
sacrificia in Capitolio incipiunt.* V. Cic. Verr.
5. 30. G.

9 *Secundum vota Parthorum*; *Qui occiso Crasso
metuebant Romanos.* Vet. Schol.

10 *Urbs hæc*: ad miserationem posuit *hæc*.

11 *Moraliter hic pro tam immanis.*

12 *Nunquam* vere posuit Bentleius pro *Un-
quam, Nunquam feris*, non *Nunquam fuit*. B.
Sunt hæc posteriores viri docti cogitationes. In
priori editione probat lætionem vulgatam,
*Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus Unquam, nisi
in dispar, feris*, i. e. *Neque unquam fuit feris
lupis neque leonibus hic mos, nisi in dispar ge-
nus: non pugnant lupi cum lupis, &c. sed con-*

Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
 An culpa? responsum date.
 Tacent: et ora pallor albus inficit,
 Mentefque percussæ stupent.
 Sic est; acerba fata Romanos agunt;
 Scelusque fraternæ necis;
 Ut immerentis fluxit in terram Remi
 Sacer nepotibus cruor.

15

20

ODE VIII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

In vetulam quandam beatam, amorem sine viribus affectantem, amarulenta Invectio.

METRUM UT PRIUS.

ROGARE longo putidam te sæculo,
 Vires quid enervet meas!

13 Cæcos *en MSS. Bentl.*—16 Percussæ *Br.*

ODE VIII.

1 Putridam *MS. Berfm.*—2 Quod *ibid.*

tra dispar ac diversum genus animalium: Argumentum ipsum neque observatione nititur, neque alias cohæret, licet non folis poetia placuerit: ceterum vis illius, si qua est, in lectione a Bentleio defensa melius exprimitur. Nam HIC *mas* non est mos pugnandi simpliciter (quis enim hunc Romanus Romanis exprobraret?) sed mos pugnandi in suum genus, in suos cives. Itaque certe debuit Horatius scribere, ut scripsisse illum vult post alios Bentleius. G. *Feris*, qui nunquam nisi in animalia diversi generis sæviunt. Z.

Absolute *dispar* pro eo quod *dispar* erat. Nonnulli *dispar genus* legere pro *feris*, ex Glossemate. Est autem Hyperbaton in *feris*: est enim et *lupis* et *leonibus* Epitheton. Ordo est *fuit in non feris in*, quod ostendit Glareanus. B. Hæc jam non bene cohærent, scripta ad lectionem vulgatam declarandam, quam tunc probabat vir doctus, G.

13 *Vis acrior? Numquid deorum ira?* Vet. Schol. Bene *vis* de potentia deorum, quæ facit quod sibi placet. Sic et Virgilius *vi superum*, pro Tyrannide vel impotentia posuit. Bella enim factionibus deorum duci credebantur. *Acrior* nunc pro *institutor* dicitur.

14 Solito Charientifimo *culpam* dicit *scelus*.

15 *Tacent; Elegans jocofitas* (sic enim legendum pro *otiositas*, quod ostendit Stephanus) *quasi conjuncti steterint*. Vet. Schol. Iconismum vult intelligi, seu Moralem Enargiam.

Magis arrisit Bentleio inusitator ordo quorundam Membranarum: et *albus ora pallor inficit*; nobis utcumque probatur communia. Verum nil tanti. Hujusmodi varietates plerumque debentur lapsæ Exscribentium memoriz.

17 *Sic est*: quasi jam dubitare desinat. Ob silentium scilicet atque pallorem.

Fata; sive ulciscendi decreta bene dixit *acerba*, quod molliri nequirent.

Agunt; h. e. non relinquunt, Metaphora a venatoribus ducta.

18 Dilogus de Julio Cæsare atque Remo.

19 *Fluxit in terram* posuit. B. *Ut*, quia, postquam. Z.

20 *Sacer nepotibus* per Hypallagen posuit, quod nepotes sacros sive devotos efficeret. B. Quem suo cruore expiaturi erant. Schol. Z.

ODE VIII.

1 *Rogare*; ista Admirative sublevatisque oculis proferenda sunt: et subintelligendum

Cum sit tibi dens ater, et rugis vetus
 Frontem senectus exaret;
 Hietque turpis inter aridas nates 5
 Podex, velut crudæ bovis.
 Sed incitat me pectus, et mammæ putres,
 Equina quales ubera,
 Venterque mollis, et femur tumentibus
 Exile furis additum. 10
 Esto beata; funus atque imagines
 Ducant Triumphales tuam;
 Nec sit marita, quæ rotundioribus
 Ontusta baccis ambulet.
 Quid? quod libelli Stoici inter Sericos 15
 Jacere pulvillos amant?
 Illiterati num minus nervi rigent?
 Minusve languet fascinum?
 Quod ut superbo provoces ab inguine,
 Ore allaborandum est tibi. 20

18 Pro minusque, magisque conj. Gui. et Bentl. inutilis.

extrinsecus, *Quis satis miretur*; vel aliquid tale.

Putidam; h. e. scitidam. FULSOME.

Hyperbolicus, scissum dixit vetula statem.

2 *Turpiculum* quid latet in verbo *carrot*: ac si fascinatum esset ei fascinum.

3 *Vetus senectus* dixit, ac si olim senuerit: longum enim scissulum vixerat.

6 *Crudam bovem* exoriatam vaccam dicit, ut ego sentio: quippe evulsa habuerat nates. LIKE RAW BEEF. B. Cruditatis in bubus figura et curationem tradit Col. 6. 6. G.

7 *Sublata voce* proferendum *sed*; significat enim *Imo etiam*, vel *Præterea*, ut sæpe alia.

Incitat; h. e. percellit, vel commovet: *Revera incitat*. Vet. Schol. cum plerique ironiam putent.

8 *Quales ubera pro Qualia, more Gratii*. Vet. Schol. Cruq. B.

Abfurde etiam hic Harduinus, *quales a metri necessitate deducit*. G.

11 *Esto beata*; h. e. *placens tibi licet generositate et divitiis*. Vet. Schol.

Solebant in funere nobilissimi cuiusque imagines majorum præferri, ad ostentationem nobilitatis, quod adhuc observari videmus in fuscibus principum visoribus. Vet. Schol. Cruq.

13 *Marita, ostendit eam esse matronam*.

14 *Onusta*; ad Emphasin posuit: significat enim vel numerum, vel magnitudinem unionum auribus gestari solitorum.

15 *Libelli Stoici*; *Solita erat hæc liberos Philosophorum etiam in lectis repositos habere ad tegendam libidinem, ut adveniente amatore simularet se Philosophia studere*. Vet. Schol. Cruq.

16 *Pulvilli sunt lecti*. Vet. Schol. Cruq. Lectos jam Lucubratorios dici existimo. B. Nempe in lectis L. lecticis legunt, student, commentantur: unde *cubicula dicta*. *Lecticulum lucubratorium* Augusti memorat Suet. c. 78. *Quærebatur mulier prætextum consuetudinis cum viris*. *Amant esse* solent. G.

17 *Illiterati num*: Vult significare eam libellos istos in Horatii semiticoi gratiam comparasse: quo scilicet gravior ei videretur, ut particeps studiorum. Frustra Dacerius legit *Illiterata* de suo ingenio. B. Dicit, *Quid tibi cum doctrina, mulier, quid cum libris, quæ nihil ad tuam rem faciunt? num minus rigent, i. e. frigent nervi mei, si tu docta es? Noli putare, sunt illiterati, &c.* Pudet disertum esse. Sed nolim homines hic esse ingeniosos ad mutantem lectionem bonam, id est nequam. G.

18 *Fascinum pro virili parte posuit, quoniam præfascinandis robis hæc membri deformitas apponi solet*. Vet. Schol. *Lingua enim detergo fronte*

ODE IX.

AD MÆCENATEM.

*Allata Abiaca viâtoris fama, Poeta se publica lætitiâ moram impatienter ferre ostendit.
Interim insanum Antonii amorem lambis suis tangit, Ægyptiamque militiam deridet.*

METRUM UT PRIUS.

QUANDO repostum Cæcubum ad festas dapes,
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Jovi gratum) domo,
Beate Mæcenas, bibam,
Sonante mixtum tibiis carmen Iyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit, uftis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus, cheu! (posteri negabitis)
Emancipatus feminæ,

5

10

1 O repostum Bentl. ex emendat. Heinsii.—5 Mixtum vet. cdd. Mixtis Bentl. e aliis cdd. Lambini.

mulieres amputare se infantibus putant fascinum. Alter Schol. Pueris turpicula res in collo quadam suspenditur ne quid obfit, bona scævæ causa. Varro, notante Mancinello. Hoc etiam hodie corallii et bullarum forma repræsentari supra monimus.

19 *Superbo, fastidienti.* Vet. Schol. *Provocare modo est foras elicere.*

20 *Ore adlaborandum; Lingua et nefarius officii.* Vet. Schol. Cruq.

ODE IX.

1 *Ad festas dapes; h. e. Ad hoc repostum, ut non nisi ad festas opulas proferretur.* Vet. Schol.

3 *Sub alta domo; Mæcenatiana Turri.* Torrentius.

Sic Jovi gratum; Oïvus Διὶ φίλος. Vult significare Augustum deorum ope præter spem omnem fuisse superiorem. Quis enim crederet quingentas naves etiam turratas, tantæque molis, a CCL. decem horarum spatio vinci potuisse?

4 *Beatum dicimus cui ex voto omnia cedunt.*

5 *Bentleii Textus præfert mitis, sed hæsitanter.*

6 *His notandum quod modos Musicos esse septem, Dorium, Hypodorium, Phrygium, Hypophrygium, Lydium, Hypolydium, et Mixolydium.* Vet. Schol. E quibus Dorium maxime serius erat et sedatus quo usus est Alcæus, quem ipse in carminibus imitatus est.

Tres modos bobebant tibiærum, Ionicum, Lydium et Phrygium, quem et Barbarum. Vet. Schol. ad Ode 15. Lib. IV. Mirum est Glareanum et Cruquium, atque illos qui hos sequuti sunt modos Lyricos cum modis tibiæ confundisse. Erat autem Phrygia, sive Berecynthia, tibiæ ebriatati atque insanæ accommodatissima. *Cur Berecynthia Cessant flamina tibiæ?* Ode 3. 19.

7 *Actus freto; Sextus Pompeius freto Siciliae victus fugatusque est.* Vet. Schol. Vult significare magnam fuisse fugato Pompeio Romæ lætitiâ, ob metum scilicet servilis manus. *Ut nuper,* scil. bibimus, et victoriam Augusti de Sexto Pompeio celebravimus. Z.

Neptunius Dux; Eo stultitiæ processit, inflammationis marinarum rerum felicitate, ut Neptuni filium se diceret, et Cyanea veste obduceretur. Vet. Schol. Erat enim trecentarum quinquaginta navium dominus, ut scribit Aurelius Victor. B. Vid. Dio. 48. 19. et ibi Fabric. § 78. C.

Fert vallum et armâ miles, et spadonibus

Servire rugosis potest;

Interqueigna turpe militaria

15

Sol aspicit conopium.

Ad hoc frementes verterunt bis mille equos

Galli canentes Cæsarem;

Hosiliumque navium portu latent

Puppes sinistrorsum citæ.

20

Io Triumphæ, tu moraris aureos

Currus, et intactas boves:

Io Triumphæ, nec Jugurthino parem

Bello reportasti ducem,

17 Adhuc *Ven.* 1479. *Med.* 1486 et 1502. Ad huc *Schol. Cruq.* Ad hunc *al.* Verterunt *conj. Berfm.*—19 In portu *codd. duo Berfm.*—20 Sitæ *codd. Cruq.ii duo.*

8 Fugit in Asiam ubi ab Antonianis occisus est.

10 Perfidia vernilitatis perpetua comes; nequit enim fides sine libertate consistere.

11 Et Romanum et militem dicit Antonium, meminitque ejus non sine gemitu, ut decuerat, præclari et potentis viri. B. Nihil hic, distecte quidem, de M. Antonio: G.

12 *Emancipatus; Pro mancipio Cleopatra datus.* Vet. Schol. Emancipari dicitur, qui non amplius vel sui, vel etiam alieni, juris est, contraria plane significatione: nam mancipium legitima possessio Jurisconsultis dicitur. Mancipium autem dicit quod neglecta summa rerum reginam e prælio fugientem secutus sit.

13 *Valli sunt fustes quibus vallum munitur.* Mancinellus. Hæc autem adjecta sunt, ut videatur gregarium militem, non ipsum Antonium velle: singuli enim milites duodecim vallos cum armis et plusquam dimidii mensis viatico secum ferebant? sexaginta librarum pondus, si Vegetio fides.

14 *Rugosus* dicit enuchos, eo quod essent imberbes et vetularum similes: his etiam ducibus utebatur Cleopatra.

16 *Salem, Jovis oculum, Veteres maxime verbebantur, quod omnia videret.*

Conopium genus est retis ad muscas et culices abigendus, quod supra lectum tendebatur. Vet. Schol. *Cruq.* Nam *Κωνίτιον* *Culices* Græce dicuntur. *Conopio maxime Alexandrini utuntur, quia ex Nilo culices abundant.* Alter Schol. Non tam turpe Conopium, quam mulier Ægyptia, quæ Conopio suberat. Libenter assentior Bentley in hoc versu reponenti *conopium, κωνίτιον, pro conopium, κωνίτιον.*

17 Ad hunc; Contra Antonium: quis ad Cæsarem confugerunt et equos adversum Antonium

CVM SISTRO *converterunt.* Vet. Schol. Melius tamen [pro *Ad hunc*] reponas *Ad hoc* Adverbialiter sumtum, quasi dicatur *Conspicte hoc.* B. Si est ex historia, (et quidam sit?) Antonius CVM SISTRO, hoc indicatur, non solum Cleopatram fecisse, quod narrat etiam Virg. *Æn.* 8. 696. *patrio vocat agmina sistro:* sed ipsum quoque Antonium illo incitamento et velut classico usum. Cultam ab Antonio (qui Osiris videri volebat) Cleopatram pro Iside altera (cujus est sistrum) objicitur illi a Cæsare, suos ad Actiacam pugnam cohortante, apud Dion. 50. 24. sq. Galli, de quibus hic agitur, id est Gallogræci secuti sunt ducem suum, Deiotarum, de cujus ad Cæsarem transitu Plut. Anto. p. 945. C. G.

18 Gallogræci hi erant: et bene canentes; quia Galli canentes prælium committere consueverunt.

20 *Hoc quasi augurium fuit victurum Augustum, nam sinistrorsum est Alexandriam versus.* Vet. Sch. *Cruq.* Sexaginta Cleopatraz naves in Actio ad fugam paratz erant.

Alii legunt *sita*, quod non probro; et si Daccerius dicat *sinistrorsum cite* non esse Latinum. *Elocutionem attende mirandam evvndexvnyv vxi-φvnyv.* Vet. Schol. B. Constat ex Dione et Plutarcho, Cleopatraz naves primum post reliquam Antonii classem in portu stetisse, deinde, re neutro inclinata, fugisse Cleopatram, et traxisse post se Antonium. Cum scriberet hæc Oden Horatius nondum de eventu constabat: sed hoc tantum, desertum ab ipsis Ægyptiis Antonium. Horum hostiles naves cum portu aliquamdiu latuissent, deinde evertæ *sinistrorsum cite* abierunt. Quæ enim navis Actiaco portu egressa Italiam petit, ea dextram versus citatur; sinistrorsum, quæ Ægyptum. Hinc

Neque Africano, cui super Carthaginem

25

Virtus sepulcrum condidit.

Terra marique victus hostis, Punico

Lugubre mutavit sagum;

Aut ille centum nobilem Cretam urbibus,

Ventis iturus non fuis;

30

Exercitatas aut petit Syrtes Noto;

Aut fertur incerto mari.

Capaciores affer huc, puer, scyphos,

Et Chia vina, aut Lesbica;

Vel, quod fluentem nauseam coercet,

35

Metire nobis Cæcubum.

Curam metumque Cæsaris rerum juvat.

Dulci Lyæo solvere.

25 Africanum MSS. apud Torr. it. Gott. tum add. seculi xv. plures—34 Aut Chia conj. Bentl. et refert ad seq. metire.

auguratur poeta, classem hostilem vel in Cætanam, vel in Syrtes delatum iri, quæ regiones sinistrae sunt solventibus ab Actio. Romanæ naves combussæ, demersæ, captæ. G.

21 Personam facit *Triumphum*, ut Hymenæum in nuptiis, Bacchum vel Lenæum in vindemia et epulis. Est autem adstantis multitudinis acclamatio. Vid. Car. 4. 2. 49. Sic *viçtoriam* clamant, &c. G.

22 *Intactas*; i. e. *indomitas*. Vet. Schol. B. Jugum non expertas, ut 2. Sam. 7. 7. G.

23 *Non tanta gloria triumphavit Marius de Jugurtha*. Vet. Schol.

25 Quid hic facit *Africanum* a Bentleio positum? B. *Africanum* int. Scipionem, melius convenit cum relativo *cui*; et habet magnas auctoritates. Si *Africano* retinemus, suppleendum est, *Neque Africano bello duces illum, cui, &c.* Quæ cum paulo durior videretur ratio, prætulere alii *Africanum*. G. Vulgatæ lectionis sensum puto hunc: quod, sc. bellum, virtute Romana est finitum et sepultum, deleta Carthagine. Z.

Super Carthaginem; h. e. *Super victoriam Carthaginis*. Vet. Schol. Cruq.

26 *Virtus sepulcrum condidit*; *Cum victor rediret ab Africa, neque cum Romanus populus recipere vellet ob invidiam; ille est reversus in privatum agrum Linterni, ubi tanquam a Romanis in exilio positus vixit: quare iussit in tumultu suo scribi quod patria careret sepultura*: Vet. Sch. Cruq.

27 *Deposuit coccineam chlamydem Antonius, et accepit nigram; utrum ob lucrum vicularum partium hoc fecit; an ut fuga lateret*. Vet. Schol.

28 *Sagum*, Græcis χλαμὶς vel χλαμῆς. lacerata erat militaris, vel paludamentum.

29 *Antonius fugiens quinquere mi, ut Cleopatram assequeretur, ab illa in sua navi receptus est; sicque ad Tænarum appulit*. Mancinellus ex Plutarcho.

30 *Non fuis; Non aptatis, non prosperis*. Vet. Schol. B. Totus hic locus ostendit, scriptam esse hanc oden ad primos nuntios prælii, cum nondum constaret, quid factum esset classi fugienti, et speciatim Cleopatraz atque Antonio. G.

31 *Exercitatas*; h. e. *Agitatas*. *Antonius a Tænarum discedens Lilyam pervenit*. Mancinellus.

32 *Incerto mari*; i. e. *ipse fertur incertus consilii*. Vet. Schol.

34 Bentleius elegantius putat *Aut Chia vina*, sed unde novit ille Horatium scripsisse quod ille elegantius putat? Plurimæ vel a doctissimi scribi solent ferente impetu atque immediate.

35 *Fluentem*; i. e. *Potu nimis profluentem*. Vet. Schol. B. *Fluentem* intelligo, μαλακῶν, quæ imbecillum ventriculum ostendat. G.

36 *Metiri* jubet poeta vinum, cum respectu ad æqualem numerum cyathorum, vel in temperando vino, vel infundendo convivis, observandum. G.

Cæcubum: *Quia austerrimum est vinum merito nauseam coercet*. Vet. Schol.

37 *Curam metumque*; i. e. *Solicitudinem et metum de absentia Cæsaris*. Vet. Schol. *Horatius nondum securus quod viveret adhuc Antonius*. Torrentius.

ODE X.

IN MÆVIUM POETAM.

*Poeta Mævio homini duro et maledico, sæculique sui ingenuis infecto, in Græciam naviga-
turo naufragium optat.*

METRUM UT PRIUS:

MALA soluta navis exit alite,
 Ferens olentem Mævium.
 Ut horridis utrumque verberes latus,
 Auster, memento fluctibus;
 Niger rudentes Eurus, inverfo mari, 5
 Fractosque remos differat;
 Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
 Frangit trementes ilices;
 Nec fidus atra nocte amicum appareat,
 Qua tristis Orion cadit: 10
 Quietiore nec feratur æquore,
 Quam Graia victorum manus,
 Cum Pallas isto vertit iram ab Ilio
 In impiam Ajacis ratem.
 O quantus instat navitis sudor tuis, 15
 Tibique pallor luteus,
 Et illa non virilis ejulatio,
 Preces et averfum ad Jovem,

4 Flatibus conj. Burm. ad Flac. l. 639.—8 Frementes Cun. nescio unde.—18 Sic Flor. 1482.
 Ven. 1486. Loeb. Med. 1502. Ald. R. et H. Stæp. Bentl. Adverfum al.

1 Soluta; retinaculis soluta.

Alite; attende alitem Faminio genere dixisse, alibi Masculino. Vet. Schol. B. Mala alite, malo auspicio. Scbol. Z.

2 Olentem; putentem. Vet. Schol. Atque idem jungat vulpes et mulgeat hircos. Virgilius (Ecl. 3. 91.) de eodem Mævio. Erat hircus in alis, ut fere in obeiis.

3 Utrumque latus ut verberet Auster, oportet navim a procella circumagi. G.

5 Niger Eurus, quatenus turbat cœlum; albus, cum serenat. G.

Inverfo mari; ab imis vadis refluxo. B. Rudentes, funes nautici.

6 Differat; in diversa ferat.

8 Trementes; vacillantes.

10 Tristis Orion: In occasu signi ipsius maxima tempestates emergunt. Vet. Sch. V. Car. l. 28. 21.

14 Ajacis; Unius ob noxam et furias Ajacis Oilei, Virgilius Æn. l. 41.

15 O quantus; tanquam rates quæ futura sunt manifesta Enargia prævidet.

16 Luteus; Luteus mortis propinqua color. Cruquius. B. Populi vicinioreis foli, et adustioris coloris, cum pallent flavi fiunt. Hinc illud apophthegma Diogenis, aurum pallere, quod multos habeat infidiatores.

17 Et illa; Ένεργῆς.

Ionius udo cum remugiens finus
 Noto carinam ruperit!
 Opima quod si præda curvo littore
 Porrecta mergos iuveris;
 Libidinosus immolabitur caper,
 Et agna Tempestatibus.

20

ODE XI.

AD PECTIUM.

Apud contubernalem suum Pectium liberrime queritur se amoris laqueis perpetuo irretitum carminibus scribendis non vacare.

METRUM PRIMO VERSU IAMBICUM TRIMETRUM, SECUNDO ELEGIAMBICUM EPODICUM, QUOD CONSTAT PENTHEMIMERI DACTYLICA ET DIMETRO IAMBICO. B. (Tricolon facium hanc Oden et XIII. Lambinus, et H. Stephanus, qui se veterum librorum auctoritate fretum, asscientibus etiam quibusdam Lambini exemplaribus, hoc ita ait instituisse, Diatribe prima p. 37. sq. Sequuti sunt Torrent. 1608. Raphaeleng. 1612. Rutgerf. apud Ro. Steph. 1613. Dan. Heinf. 1619. Faber, Burm. Maittair. Talbot. Francis circa XIII. non item circa hanc. Et sane commodissima est divisio, et potest pæne videri necessaria, quoties Penthemimeris vel hiatus efficit, ut v. 14. et 24.: vel in syllabam brevem exit, ut v. 6. et 10. et 26. it. Od. 13. 10. et 14. Sed acriter pugnat pro dicolo Bentleius, et habet auctores Hephæstionem et Terentianum. G.)

PECTI, nihil me, sicut antea, juvat
 Scribere versiculos amore percussum gravi;

19 Sinus G. Z. Flor. Med. 1486. Ven. 1486. Loeb. Med. 1502. Ald. R. et H. Steph. Terr. Bentl. Sinu al.—20 Noto etiam Fl. Notus quæd. edd. antt.—22 Iuveris etiam H. St. Rutg. Da. Heinf. Bentl. &c. Iuverit edd. prima et quid. MSS. Paverit coll. Sax.

ODE XI.

2 Percussum MSS. ap. Bof. Animadv. p. 51. it. Brod. et Gott. it. ed. Flor. Vid. ad Æneid. 9. 197. it. Bentl. e codd. quia perculti dicatur in re leviori, qua non evértatur aut consternatur: sed percelli in graviore.

Ejulatio; Gemitus stentis, æquus inapurotaita. Vet. Schol.

20 *Carina totius navis compago est.* Vet. Schol. *Ionius autem modo posuit in Masculino, Græco more, uti Juvenalis (6. 93.), Sonantem Pertulit Ionium.* Rutgerfius.

21 *Opima; Apparet pinguem fuisse.* Vet. Schol.

22 *Porrecta; Mortui pedes porrigit.* Schol. Cruq. *Et si Bentleius suo periculo jubeat reponi Proiecta pro Porrecta, ego tamen sustineo manum, neque periculum hoc aditurus sum. B. Etiam Acron Fabric. Porrecta exponit extenta. Et vix aliter jacent, quos fluctus in litus ejicit. Quid si quis sacrificale verbum dicat, hominem*

sacrum deberi mari et avibus? Certe nihil mutandum. G.

MSS. Lambini et Vet. Schol. Cruq. *juveris* legunt, non *juverit*, quod tamen placuit Torrentio.

23 *Libidinosus, perpetuum capri Epitheton. Caper; ob tetrum Mævii odorem.*

24 *Agna Tempestatibus immolari est solita.* Vet. Schol. *Et nigram Hyemi pecudem, Virgil. Æn. 3. 120.*

ODE XI.

1 Codices habent *Petti, Peti, et Pecti.*
 2 Bene *versiculos* de metris lyricis.

Amore, qui me præter omnes expetit

Mollibus in pueris aut in puellis urere.

Hic tertius December, ex quo desisti

5

Inachia furere, filvis honorem decutit.

Heu! me, per Urbem (nam pudet tanti mali)

Fabulá quanta fui! conviviorum et poenitet,

In queis amantem et languor et silentium

Arguit, et latere petitus imo spiritus.

10

Contrane lucrum nil valere candidum

Pauperis ingenium! querebar applorans tibi;

Simul calentis inverecundus Deus

Fervidiora mero arcana promorat loco.

Quod si meis inæstuat præcordiis

15

Libera bilis, ut hæc ingrata ventis dividat

Fomenta, vulnus nil malum levantia;

Definet imparibus certare summotus pudor.

8 Ut pro et Bentl. conj.—9 Langor edd. pr.—14 Fervidiora Lamb. Chab. Bentl. MSS. Berfm. it. Mancin.—15 Inæstuat Lamb. Chab. Bentl.—17 Allevantia Glor.

Percussum dicit adeo attonitum, ut nullum stare sibi possit animi consilium. Non probo Torrentii *percussum*.

Grovi nunc posuit pro impotentis et sævo.

3 *Præter omnes, τὰν πάντων ἄλλων*. Ostendit fe præter cæteros obnoxium Amori, h. e. Cupidini.

4 *Mirre et τὰν ἀρωγῶν* posuit in pueris et in puellis urere, ac si pro ignibus eos haberet. *Altero tela arcus, altero tela faces*. Ovidius de Cupidine.

6 *Nobilis erat hæc et potens*, quare ab antiquo Inacho Inachiam eam dicit.

Sic et Virgilius; Frigidus ut sylvis Aquilo decessit bonarum. Vet. Schol.

7 *Tanti mali*; quod innotuerat universæ urbi ejus adulterium.

8 *Convivia nocturnas* dicit computationes; quæ produnt animi consilia.

9 *Languorem Dilogoi* dicit, et stuporem animi et pallorem oris.

10 *Arguit; Media syllaba producta pronuntiandum; quia Præteriti Temporis est*. Vet. Sch. Sic enim legendum pro *Præsentis*, ut patet ex Schol. Cruq.

Et latere; In suspirando constat latera laborare. Vet. Schol.

11 *Novem Torrentii Codices cum Vet. Sch. Cruq. legerunt pro Contraque, Contrane; quod et mihi ob Ethopæian mirifice placet.*

Lucrum; munera rivalium ditiarum. Vet. Sch. Cruq. B. In avaritia igitur Inachia ponit causam, cur amare eam desierit. Z.

Candidum ingenium; commendatio et nobilitas ingenii. Vet. Schol. Cruq. h. e. aureos Horatii mores. Hoc ex Anacreonte traxit: *Σοφία, ἡρόσως παύσαν, Μῶν ἡρώσως βλάσαν*.

13 *Calentis; inebriari incipientis*. B. *Simul, simul atque, postquam*. Z.

Inverecundus deus; Liberum vult intelligi. Vet. Schol.

14 *Fervidus* dicitur qui nequit se continere. *Promorat loco; h. e. Excluserat a cordis secreto*. Vet. Schol. Eleganti Metaphora *promove-ri loco* dicuntur quæ modo nascencia ex utero (qui Veteribus *Τῶν* et *Loco* dicebatur) excludantur, vel in lucem prodeunt.

15 *Quod si; Et hoc tibi in conviviis aliquando dixi*. Vet. Sch. Cruq. B. *Quod, quia, nam*.

Inæstuat; Incandescit. Vet. Schol. Cruq.

16 *Libera bilis; Irati liberius loquuntur*. Vet. Schol. Cruq.

Ingrata; Nihil gratie apud Inachiam habentia. Vet. Schol. Cruq.

Ventis tradimus, ex proverbiali sermone, quorum penitus oblivisci cupimus. Sic et Anacreonti projiciuntur curæ *Ἐς ἀλλοτρίους ἄνευ*, et suaviter dividat: *dividit enim qui largiter dat, et nihil sibi relinquit*. B. V. Car. 1.

26. 1.

Ubi hæc severus te palam laudaveram,

Jussus abire domum, ferebar incerto pede

20

Ad non amicos (heu!) mihi postes, et (heu!)

Limina dura, quibus lumbos et infregi latus.

Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam

Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet;

Unde expedire non amicorum queant

25

Libera confilia, nec contumeliæ graves;

Sed alius ardor aut puellæ candidæ,

Aut teretis pueri, longam renodantis comam.

28 Longa renodantis coma coll. Sax. Renodantis etiam Flor. 1482.

17 Querelas suas *fomenta* dicit, quod magis irritent vulnus, quam levent.

18 *Imparibus*, ditiorebus æmula.

Summotus dicitur qui a potentiore rivali cedere cogitur.

Pudor, h. e. mea dignitas. Nihil magis contra pudorem est, quam usque injurias pati.

19 *Severus*; tristes, seu Philosophum agens.

Laudaveram; h. e. voce probaveram, *Video meliora proboque*. B. Sensus est: Cum libere apud te profectus essem, me fore tuta severum et constantem, ut Inachiz amorem penitus ex animo meo ejicerem. Z.

20 *Jussus abire domum*; h. e. a te admonitus ut recta via domum abirem.

Ferebar incerto pede. Pulcherrimus ebrii Iconismus. *Incerto* autem *dilogos* dicitur; vacillabat etiam ei animus.

21 *Ad non amicos*, &c. h. e. Heu, pro dolor, repente mutato consilio, temere ob vim amoris et animi impotentiam ferebar e convivio ebrius ad ædes Inachiz me spernentis et limina mulieris inexorabilis, ad quæ per noctem cubabam haud molliter. Z.

22 *Infregi latus*; *Dormiens in humo dura*. Vet. Schol. Dilogia igitur est in voce *dura* quam præmiserat.

23 *Gloriantis* non accipio de voce et jactatione Lycisci: sed indicari splendidam venustatem pueri arbitror: ut *κωντανυχάρης Ἰλίου νεῖριος* Iaco. 2. 13. G.

Cum contentu et fastidio posuit *mulierculam*.

24 Sibi habeat Bentleius *Vincere mollitiam*, si tanti putat; Etsi parum incommodi fuerat ab hiatu duorum *e* in Synalepha. B. Atqui non de Synalepha hic sermo est, sed de hiata metrico, qui suavit alia, ut ibi versiculum finire vellet: quem hiatum molliri, interest Bentleii, qui viribus omnibus pugnat, ne dividatur carmen hoc in trina cola, sive versiculos. G.

Lycus Alczi erat amasus, ex quo effinit diminutive suum *Lyciscum*. B. V. Car. 1. 32. 11.

Bene tenet, subiecturus *Expedire*; significat enim se irretitum.

26 Bene *Libera* de Peçtio quem verum sentit amicum, quem ne nominaret Plurali usus est numero.

Contumelias dicit ipsius pueri. Vet. Schol.

Grave est quod moleste ferimus.

28 *Teretis*; *Obesuli*. Vet. Schol. Cruq.

Renodantis; *In nodum colligentis*; quod ex imitatione puellarum catamiti facere consueverant. B.

Quidvis verum est, quod e Bodleiano codice habet coll. Sax. *renodantis*, sive *longa coma*, sive ut est in Flor. *longam comam*. Tum significaretur hoc verbo nitet et splendor ab unguento. *Renodantis* nusquam observatum adhuc præterquam apud Val. Flac. 5. 381.: sed ibi *renodata pharetris*, quæ solvit ac deposuit humeris pharetras. Secundum hæc *renodans comam* fuerit non quod vult Schol. Cruq. sed potius solvens, et ludibria ventis permittens, ut Carm. 2. 5. 23. G.

ODE XII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

Invocatur in eandem animum, cujus meminuit Ode VIII.

————— Optima summi
Nunc via processus vetulæ vesica beatæ. JUVENAL.

METRUM PRIMO VERSU HEXAMETRUM HEROICUM, ALTERO TETRAPODIA DACTYLICA
EPODICA.

QUID tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obfæ?
Namque sagacius unus odoror,
Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, ubi lateat fus.
Quis sudor vietis, et quam malus undique membris
Crescit odor! cum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare; nec illi
Jam manet humida creta, colorque

5

10

3 Nec naris *Ven. Glar.*—9 Properant—nec illis *Glar.*

1 *Quid tibi vis?* h. e. Perdis operam: nam nihil proficicia.

Nigris Dilogos posuit pro fœdis et pro Æthiopicis; sic et Juvenalis; *Nigri manus* offesa Mauri.

Barrus vox Punica; nam et Hebræis *Baar* est Belua. Oportet autem Barros esse bene nutoniatos.

2 Benteius quod non sapiat Horatianum varietatem, reposuit *quid mihi* pro *cur mihi*.

Tabellas; *Epistolas Diptychas*. Vet. Schol. Cruq.

3 Significat sibi jam defecisse calorem juvenilem.

Naris obfæ; h. e. *occlusa*. Vet. Schol. *Caruncula* scilicet aliqua.

4 *Unum se* dicit ex mille odorandi facultate præcellentem.

5 *Polypus* Græcis fœdus tumor narium. Prima syllaba producitur ob Liquidam *L*, uti prima vocis *Melos* in Prologo Persii.

Græve non humeris tantum verum etiam omnibus sensibus, atque ipsi animo, dici solet.

Suaviter cubet *hircus* pro *hircinus* inquit odor; quem Vet. Schol. *olentes, tijillos* nominavit.

6 *Acrem* dicimus et oculis et naribus, atque etiam animis.

Feram suam dicit. An et suam vocat amicam?

7 *Quis* admirando dicit pro *Quantus!* Probabilior Benteio videtur altera scriptura *Qui sudor*, quod sit minus nota, etsi nihil interfit; sicuti et mox *Crescat* pro *Crescit*. Novi illi displicuisse literam *s* in *Quis*. B. Hic potuit jure displicuisse propter sequentem *S*. Nec fuit in libro Brodæi. G.

Vietis; *marcidis*. Vet. Schol.

8 *Crescit*, instar visci scilicet. B. Quid tibi cum visco hic velit vir doctus, non assequor. Sed illud *crescit* explicat Plaut. *Moff.* 1. 3. 119. *Ubi sese sudor cum unguentis confaciavit*, &c. G.

Pene soluto; h. e. opere jam finito. Antiquis *penis* erat pro cauda a *pendendo*.

9 *Indomitam*, h. e. indomabilem.

Immutat Personam, quia mox v. 14. erit opus secunda.

10 *Humida*; *Humefacta sudore*. Vet. Schol.

Creta; *Solent meretrices cerussa, purpurisso quod sibi adhibetur, et stercore crocodili efficere succum*. Vet. Schol. Cruq.

Stercore fucatus crocodili; jamque subando

Tenta cubilia, tectaue rumpit;

Vel mea cum sævis agitat fastidia verbis;

Inachia langues minus, ac me:

Inachiam ter nocte potes; mihi semper ad unum

15

Mollis opus: pereat male, quæ te

Lesbia, quærenti taurum, monstravit inertem;

Cum mihi Cous adesset Amyntas,

Cujus in indomito constantior inguine nervus,

Quam nova collibus arbor inhæret.

20

Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ

Cui properabantur? Tibi? Nempe

Ne foret æquales inter conviva, magis quem

Diligeret mulier sua quam te.

O ego infelix, quam tu fugis, ut pavet acres

25

Agna lupos, capræque leones.

12 Rumpis et mox agitas *Glar.*—25 O ego non felix *nostri omnes.*

11 *Crocodilum* dicit terrestrem.

Subare proprie suæ dicuntur cum libidinantur.

Vet. Schol.

12 *Tanta cubilia; vestibus, sive fasciis subtenta.* Vet. Schol.

Leæti cælum *teæta* dicit.

13 *Agitat; Insetatur,* Metaphora ducta a venatoribus.

14 De Inachia Epod. II. 6.

16 *Mollis* est qui parum laboris ferre potest, *Durus* contra qui multum.

Male pereat, imprecandi formula, ex Euphemismo, pro *abeat in crucem.*

17 *Lesbia, aut lena, aut oblectrix.* Vet. Schol. Cruq.

Quærenti, desideranti, vel opus habenti.

Charientismo usa est in voce *monstravit,* parat enim lenoniis verbis.

Inertem, lentum in amore.

18 *Adesset;* h. e. in promptu esset, et ad manum.

20 *Novam arborem* dicit novellam et vegetam, quæ firmis radicibus collibus inhæret.

21 *Iteratas muricibus lanas* dibaphas vestes dicit; quod et Vet. Schol. ostendit.

22 Ad Emphasin *properabantur* posuit. Significat enim in posterum non properatum iri.

Sic distinguendum censeo, cum antea esset *Tibi nempe,* satis frigide. Ostendit eam, ut *scotypam,* ingratitudeis eum arguere.

25 *O ego infelix;* sic duo Torrentii codices cum uno Canteri, pro *O ego non felix.* Sic et olim Sospater Charifus legerat. Librarii de ingenio suo immutavere, uti alias consuevere, siquid minus arrideret. Sic et in proxima, *Tbreicio Aquilone,* absque elisione. Prætulit tamen Bentleius vulgatum *O ego non felix,* quod hercule alio tempore nollet facere.

ODE XIII.

AD AMICOS.

En occasione hiberna tempeſtatis Horatius hortatur lepidoſos ſodales ad hilariter agendum, atque imminentis civilis belli exitum fato permittendum monet.

METRUM PRIMO VERSU HEXAMETRUM HEROICUM; ALTERO ELGIIAMBICUM; H. E. DIMETRO IAMBICO ET PENTHEMIMERI ELEGIACA CONSTANS. (DE METRO VID. DICTA AD EPOD. XL G.)

HORRIDA tempeſtas cœlum contraxit, et imbres
Niveſque deducunt Jovem; nunc mare, nunc filvæ

Threicio Aquilone ſonant. Rapiamus amici

Occaſionem de die; dumque virent genua,

Et decet, obduſta ſolvatur fronte ſeneſtus. 5

Tu vina Torquato move conſule preſſa meo.

Cætera mitte loqui: Deus hæc fortafſe benigna

Reducet in ſedem vice. Nunc et Achæmenio

Perfundi nardo juvat, et fide Cylleneæ

Levare diris pectora ſolicitudinibus: 10

Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno;

Inviſte mortaliſ, dea nate puer Thetide,

8 Achæmenia Flor. 1482. Ven. 1486. Med. 1502. it. Talb. Bur. Sandb. Sed Achæmenia vult. ante Ald. it. G. Brod. Cun.

1 *Horridum* dicitur quicquid aſperitate ſua animum ex aſpectu terret.

Non revera contrahitur cœlum, ſed apparet cum nubibus oppletur. Landinus.

2 *Deducunt Jovem*; Onomacriti hymnis Jupiter ideo *Καταβάρον* dicitur, quod imbribus deſcendere videtur. *Jupiter et lato deſcendit plurimus imbri.* Virgilius. Quin et Ægyptiis aqua Jovis effluxus dicebatur, ut Plutarchus in *Iſide* et *Ofiride* oſtendit.

3 *Etiã nullus codex id firmet*, Bentleius tamen de *amicis* fecit *amicæ*. Poetica Figura poſſit Poeta alloqui plures, cum unum tantum vellet. *Indefinita enim elocutio eſt.* B. Potuit etiam unum v. 6. de pluribus excerptum. G.

4 *Dicitur occaſio opportunitas temporis caſu proveniens.* Mancinellus ex Feſto.

De die; h. e. de præſenti tempeſtate operi faciendò minus idoneo.

Dumque virent genua; Proverbialis elocutio, ut monſtravit Eraſmus.

5 *Et decet*: per ætatem ſcilicet. B. *Obduſta*, i. in rugas contracta, ac per hoc ſevera ac

triftia. Sic ergo et *ſeneſtatem* pro gravitate ac ſeveritate accipe. *Porphyz.* Z.

6 *Tu*, corripiendo dicit *Tu* et *tu* 491.

Oſtendit ſatis diu ſteſiſſe cadum dicendum.

Conſule meo; *Quo ipſe natus ſum.*

7 *Per Έπιαιλιμὸν* *Cætera* dicit reipublicæ curas.

8 *Reducet in ſedem*; h. e. in priſtinarum ordinem et locum. Male Bentleius *Reducit*; niſi fortafſe error ſit præli.

Vice; non ſi male nunc et olim ſic erit. *Deus vices rebus humanis conſtituit.* Vet. Schol.

Recte Bentleius pro Achæmenia nardo repoſuit *Achæmenio nardo*, auctoritate vetuſtiſſimorum Codicum ante Aldum. Erat enim et *nardum* in Neutro genere.

9 *Fidem Cylleneam* dicit lyram Cyllenei Mercurii inventum.

10 Convenientior atque efficacior videtur hoc loco vox *diris* Bentleiana *duris*.

11 *Chironem Nobilium* dicit fama artis atque doctrine.

Te manet Affaraci tellus, quam frigida parvi
 Findunt Scamandri flumina, lubricus et Simois;
 Unde tibi reditum certo subtemine Parcae
 Rupere; nec mater domum cœrula te revehet.
 Illic omne malum vino cantuque levato,
 Deformis ægrimoniæ dulcibus alloquuis.

15

ODE XIV.

AD MÆCENATEM.

Mæcenati suo querenti quod Iambos (dudum promissum opus) non absolvat, respondet sibi non licere per Amorem potentem deum.

METRUM IN PRIMO VERSU HEXAMETRUM HEROICUM, IN ALTERO DIMETRUM IAMBICUM.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
 Oblivionem sensibus,

15 Curto conj. Bentl. pulchre. Substamine G. coll. Sax. Subtegraine Z. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. Med. 1486. Ven. 1486. Loeb. Pinc. Ald. Ro. Stepb. Subtemine H. St. G.—
 18 Ac ante dulcibus inf. conj. Bentl. G. Et dulcibus est in edd. Ven. Glar. sed plures et meliores libri omittunt recte. Z.

Bene grandi; neque enim parvulo ejusmodi admonitio conveniebat. B. At Lambinus intelligit *grandem* de genere, animo, indole et spe rerum gerendarum. Z.

12 *Inviçite mortalis*; in Oxymoro isto latet Emphasis; yinci scilicet posse animo invictum, cum sit corpore mortalia. Sunt autem hæc per Dilogian de Augusto accipienda, cui ne quid humanitus accidat veretur. Allucinari hic videtur Bentleius dum interpungit inter *inviçite* et *mortalis*. B. Non diffiteor, mihi placere, ut incidatur post *inviçite*, ut oxymorona sit potius in *mortalis dea nate*: dilogian autem illam plane indignam videri Horatio. Est enim hic sermo non metuentis, sed celerem interitum denuntiantis. G.

15 *Subtemine*; filo quod flammæ intexitur. Vet. Schol. A subtexendo ut puto: modo autem pro quolibet filo, et apud Persium trama.

16 *Rupere* modo pro *abscidere* posuit. Et spes et sperata abscondi dicuntur, et quicquid repente et per vim abripitur: Metaphora a re medica petita. Sic et inferius Ode 16. *Reditus abscondere dulces*.

Per matrem Thetidem Mæcæneum mare intelligamus. Vet. Schol. Cruq.

18 *Deformem* dicit ægrimoniæ, quod deformem efficiat vultum.

Vinum et cantum dulcia dicit *alloquia*, ut docte Lambinus, Muretus et Cruquius, quos secutus est et Lubinus in Paraphrasi. *Adlocutum mulieres ire aiunt, cum eunt ad aliquam locutum consolandi causa.* Torrentius ex Varrone. B.

Dubitari non potest, quin *alloqui* sit consolari. Sed illud adhuc exemplo caret, *alloquium* ut dicatur de vino et cantu, quatenus iis solumur ægritudinem. Placet igitur, quod Bentleius conjicit, particulam *ac* hauriam a duabus literis, in quas exit nomen *ægrimoniae*. G.

ODE XIV.

1 *Mollis* sustinendo labori ineptus dicitur, cui contrarium est *durus*.

Sic et Virgilius; *Sensibus hac imis, res est non parva, reponas*: sic enim animi profundum appellat: ut ne sit vel angulus usquam quo vel tantillum memoriæ lateat,

Pocula Letheos ut si ducentia somnos
 Arente fauce traxerim,
 Candide Mæcenas, occidis sæpe rogando : 5
 Deus, deus nam me vetat
 Ineptos, olim promissum carmen, Iambos
 Ad umbilicum adducere.
 Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta Teium ; 10
 Qui persæpe cava testudine flevit amorem,
 Non elaboratum ad pedem.
 Ureris ipse miser ; quod si non pulchrior ignis
 Accendit obsessam Ilium,
 Gaude forte tua ; me libertina, neque uno 15
 Contenta, Phryne macerat.

3 Veluti ducentia cedit quidam ap. Bentl.

3 Pocula modo ἀρλῶς pro medicata pocula ;
 sic et alibi ; Sirenium voces et Circa pocula nostri.
 Ducentia pro adducentia per Aphæresin.

4 Traxerim modo per ἐκράχηνον pro bas-
 serim, vel duxerim.

5 Ἐμψαδῶς Candide : hoc enim auget illi
 dolorem, quod tanti candoris rationem habere
 non potuerit.

6 Nam modo Particula firmiter asseverantis
 est.

8 Ad umbilicum adducere pro finire et consum-
 mare, quia in sine libri umbilici ex ligno aut osse so-
 lent poni. Vet. Schol. Obe ! jam satis est, Obe !
 Libelli Jam pervenimus usque ad umbilicum. Mar-
 tialis, citante Mancinello. Veterum volumina
 circumvolvebantur bacillis, in quorum sum-
 mitate umbilici isti fuerant.

12 Non elaboratum ad pedem ; genio valuit
 Anacreon magis quam ingenio ; neque enim
 vel pluteum cædere, vel unguis demordere con-
 sueverat.

13 Juvenda hoc miseria est. Vet. Schol.
 Non pulchrior ignis ; In honorem Mæcenas
 gratificatur Terentia, Helena eam comparans.
 Vet. Sch. Vid. Epod. 3. B. Quin Car. 2. 12.
 13. G.

15 Me libertina ; dum risum quæsiat, neque
 sibi ipse parcat.

Uno contenta, Charientifini formula de medio
 sumpta. Unus Iberina vir sufficit, ocium illud Ex-
 torquebis ut hæc oculo contenta sit uno, Juvenal 6.
 54. Neque tu uno contenta eras, Terentius Eup.
 1. 2. 42.

ODE XV.

AD NEÆRAM AMICAM.

Horatius perjuræ amicæ et rapaci nummum se missurum minatur,

METRUM QUOD PRIUS.

Nox erat, et cœlo fulgebat luna sereno
 Inter minora sidera,
 Cum tu, magnorum numen læsura deorum,
 In verba jurabas mea,
 Arctius atque hedera procera astringitur ilex,
 Lentis adhærens brachiis ;
 Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion
 Turbaret hibernum mare,
 Intonsofque agitaret Apollinis aura capillos,
 Fore hunc amorem mutuum.
 O dolitura mea multum virtute, Neæra ;
 Nam si quid in Flacco viri est,
 Non feret assiduas potiori te dare noctes,
 Et quæret iratus parem ;
 Nec semel offensæ cedit constantia formæ,
 Si certus intrarit dolor.

5

10

15

1 *Nox erat* ; *Noctis silentium, serenum, et luna lucebat.* Vet. Schol. Noctem maxime verebantur Veteres nostri, præsertim verò serenam, quod eo tempore sidera dictorum et factorum omnium conficia viderentur.

2 *Inter minora sidera* ; h. e. cum minoribus sideribus.

3 Ad Emphasin impudentis impietatis posuit *Tu*. Istud Provocabulum alias frequenter Morale est.

Læsura ad euentum refert. Vet. Schöl. Quin et nescire se significat an et animo fallendi iuraverit.

4 *In verba* ; h. e. *Mea per verba conceptum iururandum.* Vet. Schol.

6 *Lentis, tardis, diuque in amplexu adhaerentibus.* Vet. Schol. Cruq. Ducta tralatione a visco quod lentore suo diu manet in adhæsu.

8 Bentleius nulla auctoritate nifus repofuit *Turbarit et agitarit*, neque quicquam retulit hoc fecisse in tam tenui Temporum discrimine. B. Mihi vero vitiosa etiam esse videntur *turbarit*,

agitarit. Sunt enim ex *turbare, agitare*, futuri exacti : illud vero tempus non habet conjunctivus modus, quo hic opus est. Nusquam magis latus Johnsono præbuit Bentleius. Abripuit virum doctum consuetudo, qua conjunctivo futurum illud plerumque adscribitur. G.

9 *Intonsofque* ; significare vult perpetuam solis juventutem ; intonsi enim juvenes pubertatem usque.

10 *Figurate hunc amorem*, pro jam pactum inter nos amoris fœdus? *Hunc* autem apposuit ad Emphasin summi pretii.

11 *O dolitura* ; *acerbiter* comminando infurget. B. *Virtute*, fortitudinæ et constantia mea, qua ego te contemnâ. Z.

12 *Mire viri*, nam a viro virtus.

13 *Potiori* ; *Qui apud te potior est.* Vet. Sch. Potest et *Dilogus* accipi etiam de divitiore, ut ostendunt sequentia.

14 *Parem dicit puellam qua illum amet.* Vet. Schol. Cruq. Neque illum credat sibi imparem : amara *Dilogia*.

At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
 Superbus incedis malo,
 Sis pecore et multa dives tellure licebit,
 Tibique Pactolus fluat,
 Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
 Forma que vincas Nirea ; ,
 Eheu ! translatos alio mœrebis amores :
 Ast ego vicissim rifero.

80

ODE XVI.

AD POPULUM ROMANUM.

Imminente jam borrendo Antoniani belli tumultu, Horatius tot mala pertasus, et summa rerum miserrime metuens (nescio an et ipse aliquo meditatus fugam) consilium dat seniori parti, uti ensecratis sedibus huic orbi valedicant, et secum Elysium navibus petant.

METRUM PRIMO VERSU HEXAMETRUM HEROICUM, ALTERO TRIMETRUM IAMBICUM.

ALTERA jam teritur bellis civilibus ætas,
 Suis et ipsa Roma viribus ruit :

17 At G. etiam, et prima editi.—23 Heu heu G. et prima editi.

ODE XVI.

2 Ut ipsa, b. e. ex quo, conj. Barth.

15 *Ethicos, semel* posuit : nam implacabilem posthac se fore significat.

Offensa ; h. e. *tui offense*, non *forme offense*. *Offensam* autem modo Active dicit. Arbitrio sui ingenii magnus Bentleius reposuit *offensi* pro *offensa* ; quo sibi puto magis quam mihi placeat ; atque hoc quidem ausus est cum crederet *offensam formam* dici ipsam Neznam. Verum non advertit vir eruditissimus *forma* modo dici in Dativo, *offensa* vero in Genitivo. B.

Ergo hæc erit paraphrasis : neque mea constantia cedit pulchritudini puellæ in qua semel offendi. Sed nihil impedit, *formam* ; ut solet, hic etiam poni pro puella formosa, quod simplicissimam parit sententiam. G.

Constantiam stabilem dicit sententiam, et firmum animi consilium.

16 *Dolere* et odium et ira constant.17 Omnes fere Torrentii Codices cum Vet. Schol. *Et tu* legerunt pro *At tu*.18 *Superbus incedis* ; h. e. superbus haberia.

Sic et Virgilius ; *Ast ego que divam incedo regina*. Significat sibi ex fama innotuisse ejus superbiam ; siquidem tanquam de ignoto sermonem habet. B. Novit ingenia Amatorum Flaccus, et vel sic laudat Neznam. G.

Malum dicit infortunium suum.21 *Te fallant* ; h. e. lateant.*Renatum* dicit Pythagoram ob *Μετρησις* ejus dogma ab illo traditum.23 *Heu !* magis tamen suam quam rivalis vicem genuit. B. Morata oratio exprimit gemitum rivalis sui. G.

24 Suaviter et festivo Modo Dubitativo usus est. B. Querente adhuc et indignante novo amatore, jam risit Horatius. Futurum exactum non dubitat per se. G.

ODE XVI.

1 *Teritur* quod lento damno consumitur. *Nec res atteritur longo sufflamine litis*. Juvenal.*Ætatem* dicit unius hominis vitam, ob tædi-

Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,

Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,

Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,

Noviſque rebus infidelis Allobrox;

Nec fera cœrulea domuit Germania pube,

Parentibuſque abominatus Annibal;

Impia perdemus devoti fanguinis ætas;

Ferique rurfus occupabitur ſolum.

Barbarus, heu! cineres inſiftet victor, et Urbem

Eques ſonante verberabit ungula;

Quæque carent ventis et ſolibus, oſſa Quirini

(Nefas videre) diſſipabit inſolens!

Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars,

Malis carere quæritis laboribus.

8 Parentibuſve conj. Bentl.

um ſcilicet bellorum. Quod videtur ſignificari etiam Landinus.

2 *Suis et ipſa; Hoc eſt quod Titus Livius ait; ut magnitudine labores ſua.* Vet. Schol. Et ipſa poſuit ad Emphaſin; ſignificat enim nil præter ipſam Romam ſtare: jam enim Romanis viribus ruerant cætera.

3 *Marſi; hi duce Popedio univerſam Italiam in urbem Romanam concitavere; quod bellum et Sociale et Italicum appellatum eſt.*

4 Operæ quæcunque manus Veteribus appellabantur.

5 *Æmula, inquit, quia imperium creptum iri Romaniam ſperavit.* Vet. Schol. Promittebat enim Hannibal eam deleta Roma fore Italiæ caput.

Spartacus Gladiator, ſervilis belli dux.

Acrem dicimus geſtiantem pugnare, et per hoc fortem.

6 Bentlicius vult ex propria conjectura *Noviſſimæ* ſcribi pro *Noviſſimæ*. Non noſtrum eſt tantas decidere lites. B. Certe exemplis et ratione vulgatum defenditur a Johnſono P. 2. p. 62. G.

Allobroges Galli Ruſi, et Sequanici diſti, incolentes illum tractum Alpium, qui eſt a Viſontio in Germaniam, Lentulo et Catilina in principio conſeſſere, ſed poſtea illos Senatus prodiderunt, timore magis quam amore affecti. Vet. Schol. Cruq. Nam C. Pomptinius repreſſerat eorum motum; ut offendit Torrentius ex Cicerone. Veteribus Celtis Alienigenæ et Hoſtes Galli, Alli et Gualli dicebantur. Aboriginibus noſtris etiam hodie *Galanas* inimicitia eſt; (idem enim, ut ait Cicerone, veteribus et *hoſtis* et *peregrinus*;) *Broch*

etiam illis *Lentiginus* dicitur, vel rubris maculis conſperſus.

7 *Cerulea ad oculos retulis, quas creptantibus habent.* Vet. Schol. Vult ſignificare Teutones et Cimbroſ a Mario ſuſos.

8 *Abominatus; cujuſ vel ipſum nomen durum erat, et malo omni: nam abominari eſt avertere malum omen a ſe et ſuis.*

9 Bene *Impia* ſubjecturus *devoti*: Impii enim ſunt qui dant pœnas apud Inferos, ut contra pii, qui in Elyſio verſantur. B. *Impius* eſt qui non amat et cœlit eum, qui amore et reverentia eſt dignus. Ergo ſenſum puto hunc: Nos hujus ætatis homines, qui impii erga patriam ſumus et morti devoti ad ſcelera majorum expianda, eam perdemus. Z.

Veteribus legibus devoveri conſuevere majores nocentes et piacularæ; quæ quidem devotio juriſconſultis Romanis capitibus diminutio major appellabatur.

10 *Rurfus occupabitur; h. e. jure poſtliminii recuperabitur.* B. *Rurfus*, ut antequam Roma condita eſſet. Z.

11 *Barbarus victor; h. e. Cleopatrz miles.* Ode 6. Lib. III. *Dacus* et *Æthiops*.

Cineres inſiftet; ſic et Virgilius, Sceleratum inſiſtere limen. Landinus.

12 *Eques; Omnes antiqui ſcriptores ut hominem equo inſidentem, ita et equum cum portaret hominem Equitem vocarent.* Mancinellus ex Macrobio Sat. 6. 9. B. Vid. Burm. ad Virg. Georg. 3. 116. G.

13 *Oſſa Quirini; Varro pro Roſtris (alter Schol. poſt Roſtra) ſepulcrum Romuli dixit, uti etiam in hujus rei memoriam duos leones fuiſſe cre-*

Nulla fit hac potior sententia ; Phocæorum
 Velut profugit execrata civitas,
 Agros atque Lares patrios, habitandaque fana
 Apris reliquit et rapacibus lupis ; 20
 Ire, pedes quocunque ferent, quocunque per undas
 Notus vocabit, aut protervus Africanus.
 Sic placet ? an melius quis habet suadere ? secunda
 Ratem occupare quid moramur alite ?
 Sed juremus in hæc : Simul imis saxa renariant 25
 Vadis levata, ne redire fit nefas,
 Neu conversa domum pigeat dare lintea, quando
 Padus Matina laverit cacumina,
 In mare seu celfus procurrerit Apenninus,
 Novaque monstra junxerit libidine 30
 Mirus amor : juvet ut tigres subsidere cervis,
 Adulteretur et columba milio,
 Credula nec rivos timeant armenta leones ;
 Ametque falsa levis hircus æquora.

19 Proprios *edd. vet.*—21 *Ite conj. Bonfn.* Ferunt *edd. vet.*—32 Milno *etiam G. Flor.*
 1482. *Ūc. alii dant milvio.*—33 Fulvos *Lamb. et MSS. Berfm. sed flavos Ven. Glar.*
Chab.

tu constat, unde factum est ut pro Roftris mortui
 laudarentur. Vet. Schol. Cruq.

14 *Nefas videre*; h. e. aspectu pollui. Ali-
 quot Codices cum Vet. Schol. Cruq. legerunt
videri, quod quia lædebat metram jure displi-
 cebat Glareano.

15 Si quid mutare omnino placeat; pona-
 mus cum Bentleio quod *expediat!* votiva pa-
 renthesi, ut, *quod bene vertat!* e. i. g. a. Sed si
 servanda est lectio omnium librorum; verbum
expedire accipiamus ut in formulis illis, *expedire*
consilia sua Tac. Hist. 3. 73. i. e. superatis dif-
 ficultatibus exsequi; *expedire salutem* Cic. pro
 Milo. c. 4. i. e. depulsi periculum conservare.
 Deinde *carere malis laboribus* Græcissimo Hora-
 tiano substantivè et accusandi casu intelligi-
 mus, ut Epist. 1. 19. 9. *adimam cantare severis*;
 add. Sat. 2. 5. 68. et Epist. 2. 2. 183. Sensus
 ergo erit, Forte quæritis, vel universi, vel me-
 liores, quid *expediat horis*, quid adferat la-
 borum malorum carentiam, &c. G.

Communiter, navios, factio scilicet communi
 omnium concilio.

16 *Malis carere*; Enallage modi ex Helle-
 nismo, pro ut *malis careatis*.

17 *Phocæi relicto patrio solo in Galliam vene-*

runt Massiliamque urbem considerunt. Vet. Schol.
 Ab Harpago scilicet Cyri Præfecto obfessi.

18 *Execrata*; Έξουήστω ἰερχυδὸς ναυάγος.
 Herodotus; ut adnotavit Dacerius.

19 Lambini et Cruquii Codices legerunt
lares patrios pro proprios, quæ lectio non im-
 probatur a veteribus Scholiastis.

21 *Ire, pedes quocunque*; Elucutio de medio
 sumta et proverbialia. B. Ire, ut camus refer-
 tur ad antec. Nulla fit hac potior sententia.
 Z.

23 *Sic placet?* Impatienter expectat respon-
 sum, et rogat sententiam veluti in Senatu.

Vet. Schol. sentit *melius suadere* dici modo
 pro *meliozem suadelam*. Mihi videtur *Suadere*
 esse pro *quod suadeat*; ut supra *carere* pro ut *ca-*
reatis.

24 *Occupari vult ratem dum adhuc licet*;
 illud enim est *secunda alite*: et bene *moramur*;
 nam in occupando fuga est moræ.

25 *In hæc*: h. e. *In hæc verba*. Vet. Schol.
 Cruq.

Saxa; Phocæi μύθων εὐδύγας in mare projec-
 re, ut Torrentius adnotavit. Etiam ferrum e
 lapide liquefacto confilari solet. B. Nempæ
 totum hoc expressum ex Herod. 1. 165. ubi

This Day was published, Price 1s. 6d. bound,
The FIFTH EDITION, with additions, of

A N INTRODUCTION to ENGLISH GRAMMAR,

To which is annexed,
A TREATISE ON RHETORICK,
By JOSHUA STORY.

London: Printed for T. Longman, and T. Evans, Paternoster-row.

This Day was published, Price 1s. 6d.

THE MONTHLY REVIEW, for AUGUST, 1793; being the Fourth and Last Number of the ELEVENTH VOLUME of the NEW SERIES, of this long-established Literary Journal.

Sold by T. Becket, Pall-Mall.

By whom, on the Fourth Day of October, will be published, Price 1s. 6d. each,

1. The APPENDIX to the present Volume of the Review; containing, as usual, the FOREIGN LITERATURE, with the General Title, Index, and Table of Contents of the Volume.

2. The MONTHLY REVIEW, for SEPTEMBER, 1793; being the First Number of Volume XII.

Complete Sets of the New Series may be had as above also of Mr. Sewell, Cornhill; and Mr. Longman, Paternoster-row.

THE GAME LAWS.

This Day were published, Price only 1s.

THE GAME LAWS; carefully corrected from the numerous STATUTES concerning GAME, and arranged in such Order as to comprise the SPORTSMAN and GAME-KEEPER'S COMPLETE ASSISTANT and COMPANION under the Heads

QUALIFICATIONS,	PHEASANTS,
CERTIFICATES,	PROSECUTIONS,
GAME-KEEPERS,	SPORTING SEASONS,
SONES,	SUMMARY PROCEED.
DEER,	INDS,
HARES,	SWANS,
HEATH FOWLS,	WILD or WATER FOWL.
PARTRIDGES,	

By a GENTLEMAN of the LAW.

Printed for C. and G. ... No. 46, Fleet-street.

Where m...

KEARSLEY'S NEW EDITION OF TAX TABLES, for the present Year; Price Six-pence o...

BISHOP LOUTH.

The THIRD EDITION,

This Day was published,

Complete in a handsome Volume, 8vo.

Price, in Boards, 5s. 6d. or on superfine Paper, hot-pressed, 7s. 6d.

ISAIAH, a NEW TRANSLATION; with a PRELIMINARY DISSERTATION, and NOTES Critical, Philological, and Explanatory. By ROBERT LOUTH, D. D. F. R. S. S. Lond. and Goetting. Lord Bishop of London.

Perth: Printed by the Morrissions; and sold in London by Hamilton and Co. the Shakespeare Library, Beech-street, Barbican.

Where may be had,

Poole's Family Brewer; price 2s.

Barlow's Dictionary; with plates, only 6s. originally published at 14s.

O'Brien on Callico-Printing, Theoretical and Practical, including the latest Philosophical Discoveries, accompanied with Suggestions relative to various Manufactures; 2 vols. 3s. Edinburgh Fugitive Pieces, including the Letters of Beelzebub; 4s. in boards.

King's Morfels of Criticisms; in boards, only 12s. 6d.

Gregory's Legacy; a beautiful edition, 1s.

French Massacres at Paris, in a Series of Letters; 1s. 6d.

Bishop Newton's Works; 3 vols. royal 4to. in boards, 2l. 10s.

Sparrman's Voyage; 2 vols. neatly bound and lettered, 4s.

Hawkesworth's Collection of Voyages; 4 vols. neatly bound and lettered, 2s.

Shakespeare's Thirty-six Plays; a new edition, in 8 vols. bound and lettered, 25s.

AMILTON'S NEW CATALOGUE of cheap N BOOKS, and rare, scarce, and valuable Articles etc. is now published. A16.

Horatius urbanus

JAM jam effice
Supplex, et
Per et Dianæ
Per atque lib
Defixa celo
Canidia, par
Citumque re
Movit nepot.
In quem sup
Myforum, e
Unxere ma
Alitibus atc

1 Manum B
Flor. 1482.
ex conj. Au
H. Steph.
12 Hector

1 Jam jam n
294, et bene, c
Do manus; t
Proverbialis f
præbent victor
3 Non movet
antur. Vet. S
quam ipsa Pr
5 Defixa;
Schol. cum o
celle enim de
celo. Desig
vel diris obli
Bentleius fat
Defixa, et tan
sciam cum ra
videtur, quoc
autem debent
tur loco suo.

Postquam relictis mœnibus rex procidit

(Heu!) pervicacis ad pedes Achillei.

Setosa duris exuere pellibus

15

Laboriosi remiges Ulyssæi,

Volente Circa, membra; tunc mens, et sonus

Relapsus, atque notus in vultus honor.

Dedi fatis superque pœnarum tibi,

Amata nautis multum et infistoribus.

20

Fugit juventas, et verecundus color

Reliquit ossa pelle amicta lurida;

Tuis capillus albus est odoribus.

Nullum a labore me reclinat otium:

Urget diem nox, et dies noctem, neque est

25

Levare tenta spirito præcordia.

Ergo negatum vincor ut credam miser,

Sabella pectus increpare carmina,

16 Ulixæi Bentl.—17 Circe omnes præter Bentl. in Val. Probo.—18 Relatus etiam G. Mad.
1477. et Ven. 1479.—23 et 24 Versus omitti vult Guyetus.

8 *Mœnia* sc. ad misericordiam. Z.

10 *Torserat*, sc. Achilles, qui hasta Telephum vulneraverat. Z.

11 Omnes Torrentii MSS. cum Vet. Schol. Cruqui legerunt *Unxere*, cum alii haberent ex interpretamento *Luxere*. Notum est illud; *Tarquinii corpus bona famina lavit et unxit. Luxere magis arridet Bentleio, qui plerumque solet in diversa ire.*

Additum, defixatum, damnatum. Vet. Schol. Cruq. Vox juria.

12 *Altitibus atque sanibus*, ex Homero tractum, *Ἄλτιβη τῶν χιτῶν ἄσπετον Ὀϊωνῶν τε πᾶσι.*

Imitari voluit Homœrum, qui illum ἀνδραφόνον nominat. Vet. Schol. Cruq.

14 *Pervicaces dicuntur, qui in contentione usque ad pervincendum perseverant.* Vet. Schol.

16 *Laboriosi* ex Homœrico *καλασίθρον.* Perpetuum epitheton.

18 Plerique Torrentii codices legerunt pro *relatus, relapsus*, quod et Lambinus invenerat in suis, præterquam in quinque. Diserte autem posuit *relapsus*, ut ostenderet vim magis, sic et Ovidius de Io; *Ungulae in quinos dilapsa absumit unguis.*

Honor; h. e. καλῶς, nam καλῶς honestus. B. Facies pristina humana. Z.

20 *Amata nautis*; *Urbanissima contumelia.* Vet. Schol. Quia *κατὰ ἀρεθῶν* protulit.

Infiores dicit quos alibi *Foraneos* Scholiastes nominat. PETTY CHAPMEN AND PEDLARS.

21 *Verecundum colorem eleganter pro rubore posuit.* Vet. Schol.

22 *Ossa pelle, ἰσχυρῶς et παρρημῶν.* Hoc est, reliquit me jam factum ossa tantum. Quas turbas hic ciet Bentleius de rubro colore ossium deridicule! Nesciit Hypallagen: *Pessime Bentleius ora pro ossa.* B. *Ossa pelle amicta* plane idem valent, quod *pellis induc̄ta ossibus.* G.

Lurida; *Tabida, nigra.* Vet. Schol.

23 *Capillus albus*; *Nunc ostendit quare supra dixit, Fugit juventas.* Vet. Schol. et jocatur in canos suos. B. Videtur illi obiter exprobrare unguenta noxia, quibus festinentur cani. Vid. Epod. 5. 60. G.

Salle odoribus de unguentaria.

24 *Laborem modo pro inquietudine* dicit. Significat etiam ceteros a labore quiescere, se autem perpetuis vigiliis urgeri.

25 *Neque est*; *Figurata Bloctio pro neque contingit.* Vet. Schol. Sic et Græci loquantur.

26 *Tenta spiritus*; h. e. inflata.

27 *Negatum*: h. e. quod antehac ut Epicureus non crederam.

Vincor ut credam; h. e. *adductus sum ut credam Sabelis carminibus desigi mentes humanas.* Vet. Sch.

28 *Sabella carmina pro Marfis posuit.* Vet. Schol. Nam Samnitæ, Peligni et Marsi erant Sabini generis.

Veneficæ pectus increpant, cum terribilibus verbis terrendo mentem desigunt. Figurata autem conatum posuit pro ipso effectu.

Caputque Marfa diffilire nœnia.
 Quid ampliùs vis? O mare et terra! ardeo, 30
 Quantum neque atro delibutus Hercules
 Nefsi cruore, neq̄ Sicana fervida
 Urens in Ætna flamma. Tu, donec cinis
 Injurious aridus ventis ferar,
 Cales venenis officina Colchicis. 35
 Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
 Effare: iuffas cum fide pœnas luam,
 Paratus expiare, feu popofceris
 Centum iuvenços, five mendaci lyra
 Voles fonari: tu pudica, tu proba, 40
 Perambulabis aſtra fidus aureum.
 Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
 Fraterque magni Caſtoris, victi prece,
 Ademta vati reddidere lumina.
 Et tu (potes nam) ſolve me dementia, 45
 O nec paternis obſoleta fordibus,

29 *Diffilire MS. Berfm.*—30 *O terra Bentl.*—33 *Urens etiam coll. Sax. Brod. Z. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. Ald. Furens H. Stepb. et Bentl. it. Sandb. Virens etiam G. Lamb. Talb. hinc vivens conj. Bentl. Tua, donec, et mox Calet Bentl. e conjectura, haud inepta. Z.*—35 *Colchidis Brod.*—39 *Juvençis Bentl. ex MS. Battelian.*

29 *Cantiunculæ vulgi per 'Επειλημὲς Nenia dici conſuevere. B. Diffilire, diſrumpi, furore corrip. Z.*

30 *O mare et terra! Sic et Terentius, O cœlum! O terra! O maria Neptuni! Vet. Schol. Cruq.*

33 *Urens; in uno vel altero MS. virens, æteri virens et furens. Torrentius. Lambinus in duodecim reperit virens: ego nec ſexcentis haberem fidem. Efficaciſſima vox eſt urens et huic loco convenientiſſima: Uritur enim quod vel lento, vel indefinente igne torretur. Neſcio cur placuerit Bentleio Furens.*

Moraliter et cum queſtu proferendum eſt Tu.

34 *Injurious dicit ventos, quibus ludibrio futurus ſit, jam in aridum cinerem redactus.*

35 *Calet qui vehementer irafcitur, et ultionem ſiſit.*

Ipfam mulierem officinam venenorum diſerte dixit. Vet. Schol. Eſt autem officina tanquam epifcina, ut et apud Ciceronem occurrit ſcriptum.

36 *Certis enim ſtipendiis milites otia merebantur. Vet. Schol. B. Marcellius ſtipendium multam intelligit, ut *βλῶνιος* in ſacria. Bene certe convenit cum his quæ ſequuntur. G.*

37 *Cum fide, fideliter. Vet. Schol. Cruq. Diſerta Elocutio.*

39 *Centum juvenços; Hecatomben; ac ſi potena eſſet numen. B. Mendaci lyra, carmine fictas laudes continente. Z.*

41 *Perambulabis aſtra; h. e. Conſecraberis et tu, et recipieris in numerum ſiderum. Vet. Schol. Cruq. Suavis Elocutio.*

42 *Infamis Helena; Steſichorus, Poeta Græcus, ſcripſit Helena vituperationem: quare irati Caſtor et Pollux illi lumina ademerunt: ſed poſtea monitus Steſichorus illius laudem decantavit: quare oculos iterum illi reddiderunt. Vet. Schol. Cruq. B. Vid. Plato Phædro p. 343. D. G.*

Vicem dicit Helenæ, injuriam quam perpeſſa eſt: infamis enim erat Steſichori verſibus. Bentleii vicem auctoritate pendet unius Manuſcripti libri, neque quicquam valet.

46 *O nec paternis; Urbaniffima Ironia; ſungit enim ſe negare quod affirmat. Landinus.*

Obſoletum ab obs et oleo eſt, ut ait Prifcianus, et randidum, vel fœtidum ſignificat ex vetuſtate.

Sordes humilium natales dicebantur, ob immunditiam ſcilicet victus atque cultus.

Nec in sepulcris pauperum prudens anus
 Novendiales dissipare pulveres.
 Tibi hospitale pectus, et puræ manus;
 Tuusque venter Pactumeius; et tuo
 Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
 Utcunque fortis exilis puerpera.

50

CANIDIA.

Quid obferatis auribus fundis preces?
 Non saxa nudis furdiora navitis
 Neptunus alto tundit hibernus salo,
 Inultus ut tu riseris Cotytia
 Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
 Et Esquilini Pontifex veneficæ
 Impune ut Urbem nomine impleris meo?
 Quid proderat ditasse Pelignas anus,

55

60

50 Pactumeius etiam Bro. Partumeius H. Steph. Sandb.—56 Cocytia Glar. sed Cotytia recte Ven. Cbab. Lamb. &c.—57 Sacra MSS. Berfm.—60 Proderat Bintl. ex MSS. et se etiam coll. Sax. Al. proderit.

47 Pauperum; nam divitum sepulchra suis custodibus erant cura. Vet. Schol. Cruq. Humilium maxime umbra a magicis suscitari solent. Vet. Sch. Cruq.

Prudens, gnara, docta. Vet. Schol. Cruq.
 48 Novendiales pulveres; Cineres Reliquiarum vult intelligi: nam novendiale dicitur sacrificium, quod mortuo fit nona die, qua sepultus est. Vet. Schol. Apud majores ubicunque aliquis extinctus fuisset, ad domum suam referebatur, ibique septem erat diebus; octava die incendebatur, nona sepeliebatur. Servius, quod adnotavit Lambinus. B. Dissipare, sc. ad usum artium magicarum. Z.

49 Hospitale; h. e. Mite, bonum, benignum. Vet. Schol. Cruq.

Pura a seclere in innocentes. Vet. Schol. Cruq. quos supra (Epod. 5.) dixit eam immolare consuevisse.

50 Tuusque venter; i. e. Tuus partus et filius. Vet. Schol. Cruq. Quo vidretur juvenis puerum sibi suppositum.

Pro Pactumeius ex Aldi conjectura Lambinus reposuit Partumeius, contra fidem Scholiastarum atque omnium librorum. Vir longe eruditissimus Lævinus Torrentius, Henricus Stephanus (Vid. Var. Lect.) et Lubinus Pactumeium retinuerunt. Jocularis nomen est hoc loco: siquidem ut a Lucius Lucius, et a Pompo Pompeius, ita a Pactum Pactumeius figuratum est. Pactumeius alias nomen erat gentis: Androsibenes Pactumeiam Magnam, Pactumeci Magni filiam, baredem

ex asse instituerat. Torrentius ex Paulo Jurisconsulto L. ult. de hæz. instit. B. Placet tamen Turnebo, Lambino, Torrentio Partumeius, a partu et sciendo, ut volunt, ridicule dictus. Offendit homines non observata ventris pro filio positi significatio. Pactumeium et Pactumeiam laudavit etiam Glandorpius ex Cod. Justin. l. 2. de Pactis, et l. 4. de condic. indeb. Pulchre illustravit h. l. Bentleius. G.

51 Rubros pannos; Caccemphat in sensu. Vet. Schol. Ferri tamen potest in hujusmodi lambis.
 52 Fortis exilis; Illud argute dictum, exilis fortis puerpera, quia fortem vult intelligi eam scilicet qua non peperit. Vet. Schol.

54 Non saxa furdiora; Proverbialis elocutio. Nudi pauperulorum perpetuum fere Epitheton. Inquisitores agerent cum remige nuda. Juvenal. Dolia nudi Non ardent Cynici. Idem.

56 Angelus Politianus (Misc. 10.) ex Georgii Antonii Vesputii Florentini codice primus Cotytia reposuit, cum antea in omnibus libris hæreret Cocytia, turpi errore. Vetus etiam Cruquii Scholiastes hanc lectionem tuetur, et Juvenalis versum (2. 92.) apponit; Cæcropiam soliti Bapte lassare Cotyto. Cotys, Cotytto, vel Bendis Thracum erat Venus, sive Luna, turpitudinum præfes.

57 Bene vulgata diciturus sacrum; nam sacra vulgari nefas.

58 Extra portam esquilinam, hoc est, in aggeribus religiones et sepulchra erant. Vet. Schol.

Velociusve miscuisse toxicum ?
 Sed tardiora fata te votis manent.
 Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
 Novis ut usque suppetas doloribus.
 Optat quietem Pelopis infidus pater,
 Egens benignæ Tantalus semper dapis ;
 Optat Prometheus obligatus aliti ;
 Optat supremo collocare Sisyphus .
 In monte saxum ; sed vetant leges Jovis.
 Voles modo altis defilire turribus ,
 Modo ense pectus Norico recludere ;
 Frustraque vincla gutturi neptes tuo,
 Fastidiosa tristis ægrimonia.
 Vectabor humeris tunc ego inimicis eques ;
 Mææque terra cedit insolentiæ.
 An, quæ movere cereas imagines,
 Ut ipse nosti curiosus, et polo

65

70

75

62 Sed tard. sic cum Bentl. etiam Brod. Gott. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. 1482. &c. G.
 Ferrum si habent Van. Glar. Chab. Lamb. cum signo interrogandi post manent.—64 Laboribus
 Bentl. ex edd. quibusdam, haud male; nam hujus glossæ videtur esse orig. doloribus. Z.
 —65 Infidi et infidus aquas fere auctoritates habent. Infidi etiam Brod. et unus coll. Sax.
 —72 Innectes coll. Sax. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. 1482. Ro. Steph. Lamb. Tall. Jobaf.
 P. 2. p. 65. Chab. et Glar.

Pontifices de sacris judicant. Vet. Schol. Græc.
1100phorus. B.

Respicit ad Sat. 1. 8. ubi sub persona Priapi
 enarrat ritus veneficos in Esquilis a Canidia
 celebratos: cujus nunc sacri Pontificum, quasi
 inspectorem quandam et arbitrum dicas, ex
 Canidis persona se appollat. G.

60 Indicat Canidia, se pretio didicisse magi-
 cas artes a Pelignis mulieribus, quæ tota Sa-
 binorum, Marforumque vicinia eo nomine ma-
 le audiebat, ut in Græcia Thessalæ. Primum
 ergo indignatur tarditatem successus: deinde
 solatur impatientiam suam. Non statim peri-
 munt te veneficia mea, sed manent te fata vo-
 tis tuis tardiora: Miserrimum est quærere
 mortem et non invenire. G.

61 *Velocius, et tardiora* Antitheta sunt: *Ve-*
locius toxicum dicit quod citius necat.

64 *Suppetas; Sufficias.* Vet. Schol.

65 Plurimi manu exarati Codices Lambini,
 Torrentii et Cruquii cum Cruquiano Scholiastæ
 legerunt *infidi* pro *infidus*. *Myrtillum Pelops*
precipitavit in mare per quem venit. Vet. Schol.
 Cruq. Ergo tamen *infidus* prætulit; quod *Tan-*
talus ut Horatius, deorum arcana prodiderit.

Quin et Sisyphus et Prometheus et fures fuere
 et fallebant deos. Bentleius prætulit *infidi*.
 Certe et pater et filius malæ fuerant fidei.

66 *Mire benigna:* quid enim minus benignum
 Tantalii pomis? B. *Maligna* sunt poma
 Tantalii, quæ immincant quidem, sed a captan-
 tis ore refugiant. Optat ergo tandem *benig-*
nam dapem. G.

71 *Noricum,* perpetuum Epitheton.

72 Nil opus est legi *innectes*, quod nonnulli
 volunt.

73 *Fastidiosi* sunt quibus nihil placet.

74 *Vectabor humeris,* ephialtæ ritu, sive Fæ-
 ni.

Inimicis; h. e. non amicis, vel invisis.

75 *Terram* dicit totum orbem, et per hoc
 omnes mortales.

Insolentiam indomitam dicit potentiam, quæ
 scilicet neque legis, neque moris modum tenet.

76 *Movere; h. e. animare.* Credebant enim
 veneficæ se designdorum animas corpo-
 ribus suis evocatas carminibus, cereis imagini-
 bus insigere potuisse. *Devovet absentes,* *simula-*
cræque cerea fugit, Et miserum tenues in scæur ut-
get ovis. Ovid. Her. 6. 91.

Deripere Lunam vocibus possim meis,
 Possim crematos excitare mortuos,
 Desiderique temperare poculum;
 Florem artis in te nil habentis exitum?

80

78 et 79 Possim omnes MSS. Bentl. etiam Brod. coll. Sax. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. 1482.
 —80 Pocula Bentl. ex MSS.—81 Habentis Med. 1477. Ven. 1479. Flor. Ald. Ro. et H.
 Stepb. Agentis G. Brod. Zar. Ven. Pinc. Talb. Bentl. Exitus pro exitum Cun. ij. Cha-
 bot. Valentis dat Ven. et nullum habentis Lamb.

77 *Ut ipse nosti*; *καταστροφῆς* adiecit ista quo intelligeretur, unde hæc didicisset Horatius.

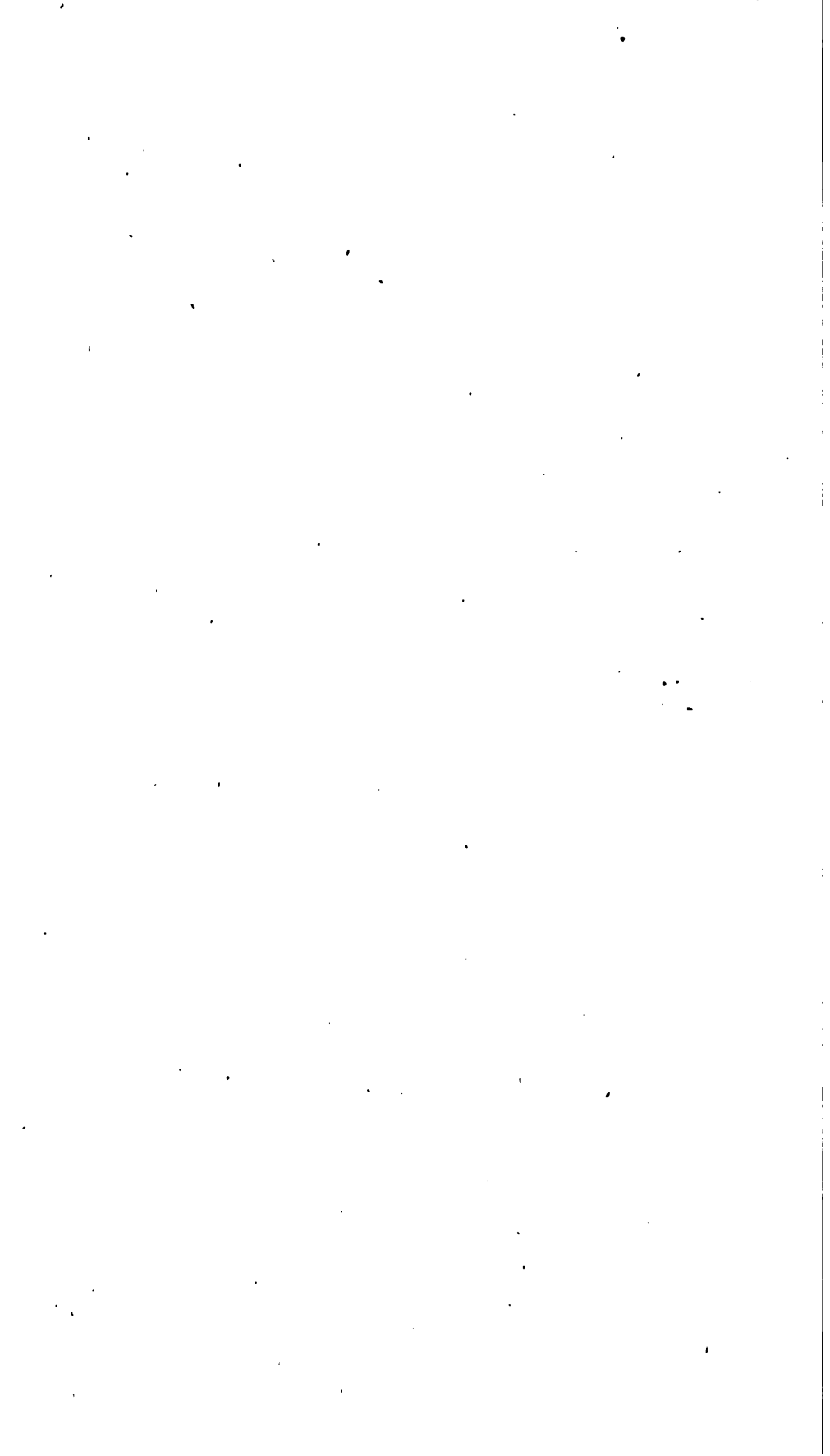
78 Bentleius bis posuit *possim* pro *possum*; quod quidem forsitan non male fecit, auctoritate tot Librorum suffultus.

80 Bentleius si mallet *pocula*, equidem non repugnabo. Hæmoteleuta sunt illi gravi odio, mihi non æque.

81 *Ut supra Iulius ut flebo puer? Florem artis*; Genitivus *Causæ*, ex Hellenismo; sic et Virgilius (*Æn.* II. 126.) *Iustitiane prius mirer, belline laborum?* Verum hoc ab aliis adnotatum est. B. Et tamen vix concoquo illam constructionem. Neque *exitum* participium Horatio ausim tribuere. Itaque jungo *plero exitum, exitum* antem *artis in te nil agentis*, v. ba-

gentis eo sensu, quo est apud S. Johannem 14. 30. *non in ipso est exitus videtur*. G.

Quot capita, ut dicitur, tot sententiæ: alii codices *nil agentis exitum*; alii *nil habentis exitus*; alii *nil habentis exitum*. Muretus et Paulus Manutius, *nil valentis exitum*. Cruquius, *nil habentis exitum* plurimorum sit Codicum, illud cæteris prætulit. *Exitum* autem modo Participium esse existimo. Magis enim Comicum et morale est *exitum* quam *effectum*. Verum de hoc dispiciat ipse lector. Bentleius maluit *nil agentis*, puto quod non haberet *exitum* pro Participio, uti ego. B. Vid. no. præced. Cæterum recantatio hujus Odæ quibusdam videtur esse Car. I. 16. G.

Q. HORATII
FLACCI

CARMEN SÆCULARE,

PRO INCOLUMITATE IMPERII.

Cum Sæculares ludos Augustus celebraret secundum ritum prisca Religionis a virginibus puerisque prætextatis in Capitolio cantatum est. Vet. Schol. (Secundum hæc non modo lusit hoc sæculare carmen Horatius, sed imperio Augusti ad ipsum actum ludorum scripsit; quod confirmat etiam Suetonius in vita poetæ nostri, et forte Ovid. Trist. 2. 25.: et aperte Censori. de die nat. 17. Visum est primum Sannadono, deinde nuper etiam Ancherfenio, ingeniosis sane hominibus et doctis, seligere ex reliquis Horatii carminibus quædam, et velut drama quoddam sæculare inde formare. Et ille quidem hoc ordine Carm. I. 32.: 3. 1. 1.—4. 6.: 1. 21.: denique ipsum hoc nostrum. Ut facile est inventis aliquid addere, ita Ancherfenius auxit hoc systema nuper hoc modo: Car. I. 32. et 4. 6. in scena campi Martii cantata dicit, primo die ludorum secularium: 3. 1. secundo die in Capitolio 3. 22. et 1. 21. nocte, quæ tertium diem præcessit, in templo Diane Aventina: 1. 31. et præsens carmen, tertio die in templo Apollinis Palatini: 3. 30. eodem die, sub sacra Ludorum in campo Martio, cecinit vel ipse Horatius, vel chorus puero-rum et puellarum. Mirum sane, si carmina unius argumenti, eodem tempore scripta, ita spargi per libros plures potuere. Actum est de tota chronologia Bentleyana, quam supra proposuimus et firmavimus. Sed tamen consideravi plus semel ipsos versus ea quidem mente, ut si quid in iis deprehenderem sæcularibus ludis proprium (de quibus jam anno nostri sæculi XVII. diligenter me quæsiisse, disputatio tum edita testis est, in qua non multa emendanda XXXIII. anni, sæculum iustum, me docuere), desererem potius chronologiam illam, quam lepido sane et non ineleganti invento repugnarem. Quid deprehenderim, singulis locis adscripti: hic profiteri cogor, solidi me nihil dum invenire, cur viris doctis assentiar. Gloriam ingenii neutri abjudico; verum illos, vel alterutrum vidisse, nego. Dissensum talem indigne ferre nemo debet, minime omnium, qui receptas sententias oppugnandas sibi sumere. Cæterum, qui legere hoc sæculare carmen jucundius volunt, illi prius cognoscant certe locum Zosimi lib. 2. præsertim versus, qui ibi recitantur Sibyllinos, quos quidem dissertatione ante

citata explicare ipse quoque olim conatus sum. Illud addidimus unum: alternis cecinisse pueros ac puellas, interdum vero junxisse voces, probabile facit ipsa ratio carminis: quid autem unicuique hemichorio aut choro toti fit tribuendum, uniuscujusque lectoris ingenio permittere, cum libri taceant, malumus. G.)

METRUM SAPRENUM.

PHOEBE silvarumque potens Diana,
Lucidum caeli decus, O colendi
Semper et culti, date quæ precamur
Tempore prisco;

Quo Sibyllini monuere versus
Virgines lectas puerosque castos
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis et celas, aliusque et idem
Nasceris, possis nihil urbe Roma
Visere majus.

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres;
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu Genitalis.

5

10

15

4 Prisco etiam coll. Sag. unus. Sacro alij omnes.—5 Quod MSS. duo Berfm.—14 Ilithyia G. Flor. 1482. Sc.—16 Genitiva conj. Cun. sed dedit Genitalis.

1 Potens; h. e. Domina. Stephanus B. Apte videntur hic inprimis Apollo et Diana hymno celebrari, quia Sol et Luna tempora describunt et regunt. Z.

4 Omnes Libri habebant *tempore sacro*, nos tamen ex Vet. Schol. reposuimus *prisco*: *Tempora ἱερὰ* dicuntur *Festis* etiam Ovidio in Fastis. Bentleio placuit *sacro*, ex interpretamento. Glossis maxime delectatur Bentleius.

5 Nonnulli Codices pro quo corrupte legunt quod.

Vide de hac re Sibyllinos versus apud Zosimum.

6 *Leſum* dicimus quod præcipuum est in suo genere.

Castos dicit patrimos et matrimos, parentum scilicet funere non funestatos. Veteres enim mortem Apollinis atque Dianæ iratis sagittis tribuebant.

7 *Diis, quibus*; Sæcularibus ludis diis omnibus peragebant sacra. Vid. v. 73.

9 *Alme*; h. e. Venerande, Sancte. B. Qui soves et nutris, alis, omnia. G.

10 *Alius* ex opinione imperiti vulgi. B. *Posſis* int. *precamur*. Z.

12 Bene *Visere* quia sol quotidie eadem loca revisit.

13 *Aperire* modo pro detegere et nudare posuit.

14 Græcis Ἰλιθία et Ἰλιθία, Lucina, *Myſtico nomine* (ut ait Vet. Schol.) quod ea scilicet faciat ut partus in lucem veniat.

15 *Probas vocari*; Veteres omnia deorum nomina et Epitheta in Hymnis recitabant, quod nescirent quod maxime probarent.

16 *Genitalem* vocavit *Dianam*, quam et *Lunam* intelligi voluit, quia ut calore Solis animantur *ſemina*, ita *Luna* humore nutriuntur; *panes* ipsam enim et corporum omnium ratio esse dicitur et *potestas*. Vet. Sch. Nollem cruditissimum Bentleium de sola conjectura reposuisse *Genetys*, cum possit *Genetys* Latine reddi ab Horatip

Diva, producas subolem, Patrumque
 Prosperes decreta super jugandis
 Feminis, prolisque novæ feraci

Lege marita:

Certus undenos decies per annos
 Orbis ut cantus referatque ludos,
 Ter die claro, totiesque grata

Nocte frequentes.

Vosque veraces cecinisse Parcæ,
 Quod semel dictum est, stabilisque rerum
 Terminus fervet; bona jam peractis

Jungite fata.

Fertilis frugum pecorisque Tellus
 Spicea donet Cererem corona:
 Nutriant foetus et aquæ salubres

Et Jovis auræ.

21 Ut denos—Orbis et *Med.* 1502. *Ald. Basf.* 1531. *Fabric.* 1593. *Lud. Vivæ apud Cruque.* *MSS. apud Lambi. De. Heinsius.* Undenos—Orbis ut reliqui omnes.—23 Totiensque *Bentl.*—26 Stabilis Quirini *conj. Ruy.* quam ipse damnovit. Dictum stabilis per ævum *conj. Bentl.*—27 Servat *Ven. Glar.*—31 Sustuli comma post aquæ, quia concinnius videbatur salubres referri ad aquæ. Z.

fatis idonee *Genitalis*: quin et Scholiastes hæc firmat. Sed ille vulgaria temnit. B. Nec ego ausim *Genitalem* genendi et pariendi præsidem damnare, quam omnes in universum libri agnoscant: cum præsertim *Genetyllis* sit Latinis inauditum, et Græcis turpiculum fere, Veneris potius epitheton læcivæ, quam Dianæ. Diminuendi formam habet, unde apud Lucianum non *Genetricem* reddere me memini; sed *genetriculam*. *Genitalis bora*, et similia faciunt, ut commodum Dianæ partus adjuvantis epitheton videatur. Laudavit hic opportune Harduinus nummum Crispinæ Commodi DIS GENITALIBUS, de quo Oisæl. 42. 4. et Theup. p. 208. Exstant ejusdem Crispinæ in numis *Juno Lucina* et *Venus. Natalis Juno* est Tib. 4. 6. 1. G.

18 *Super jugandis*; Legem Juliam dicit de *Mariandis Ordinibus*. Cum enim bello civili prope octoginta armatorum millia interfissent, ne deficeret populus Augustus legem Juliam augendæ proli instituit.

20 *Marita*, pro *maritali*, vox antiqua et Plautina, ut adnotavit Vet. Schol. B. *Lex marita* per notam metonymiam, quæ maritos facit; nec enim placet, *marita* esse imperativum. G.

21 *Undenos decies*; *Sæcularis Carminis duplex devotio esse consueverat*: aut enim pro sedanda aut vitanda pestilentia; aut pro certo et constituto numero annorum: Centesimo enim decimo anno in Capitolio a pueris et puellis impuberibus cantabatur. Vet. Schol. Ter novem nobiles pueri, totidemque puellæ tribus diebus et noctibus sex distinctis choris Solis et Lunæ laudes recitabant. B. *Undenos decies*, i. e. centenos denos legit etiam Censorinus c. 17.: nec potuit aliter Horatius, qui Augusti et quindecim virorum mentem non ignoraret. G.

22 *Pro et cantus referatque ludos*; ita reponendum duxi juxta Vet. Schol. ut *cantus referat que ludat*: neque enim que semper Encliticum est; et pessime nonnulli ut *denos pro undenos*. B. Horatianum est, que adjungere ad verbum commune, quod sic velut geminatur, quasi esset, ut *cantus referat, referatque ludos*. Vid. ad Car. 2. 19. 28. G.

25 *Parcis furvæ agna macabantur*. Mancinellus. Et *parcæ quasi Piqueus furvæ*.

26 *Stabilis nunc posuit pro stabilitor*. *Tu populos urbesque et regna ingentia finis*. Ovidius de deo Termino.

27 Omnes Torrentii MSS. et quinque Cruqui, cum Vet. Schol. legerunt *servet* pro *ser-*

Condito mitis placidusque telo
 Supplices audi pueros, Apollo;
 Siderum regia bicornis audi,

35

Luna, puellas:

Roma si vestrum est opus, Iliæque
 Littus Etruscum tenere turmæ,
 Jussa pars mutare Lares et urbem

Sospite cursu;

40

Cui per ardentem sine fraude Trojam
 Castus Æneas patriæ superstes
 Liberum munivit iter, daturus

Plura relictis:

Dî probos mores docili juventæ,
 Dî senectuti placidæ quietem
 Romulæ genti date remque prolem-
 que, et decus omne.

45

45 et 46 Docilis—senectutis etiam G. it. coll. Sax. it. MSS. duo Berfm.

vat. *Syllepsis est, ex verbo enim Singularis numeri servet, Pluralis nascitur servate, (ita enim legendum est in Vet. Schol. pro servent, ut ex eodice suo monstravit Cruquius). Rogat enim Parcas, ut et ipsæ et Terminus servent quod dictum est semel. Crediderim et Terminum fuisse Paredrum, sive afflorem Parcarum in hoc sacro. Metri causa usus est Enallage personæ in Terminus servet. B. Vespere o Parcae, veraces in canendo s. prædicendo, jungite fata bona jam peractis, id quod semel dictum s. prædictum est a vobis, quodque precamur ut servet Terminus ille rerum omnium, stabilis et constans deus, qui sede sua olim in Capitolio cedere noluerit, eaque re, ut ait Liv. 1. 55. firma stabilitaque cuncta portendit. Sic non opus est ingeniosa quantumvis Bentleyi conjectura, quam refellunt Lamb. Bos animadv. p. 54. et Johnson. P. 2. p. 67. G.*

28 Fata Parcarum sunt decreta. *Concordes stabili fatorum numine Parcae. Virg.*

30 Rustici Cererem spicæ corona donare consueverant. *Fluvis Cereris, tibi sit nostro de rure corona Spicæ. Tibullus, citante Stephano.*

31 Posui subdistinctionem post aquæ, quod salubres ad auræ magis pertinere crediderim, quasi diceret aqua Jovis et salubres auræ Jovis: nam et siccitatem, et pestilentem aërem deprecatur. B. Opportune huc advocat Rutgerfius Apollo. Rhod. 2. 527. *ἰστέον in dieς αὐγῆς. E-*

tesis nimio calori resistunt, exurique segetes prohibent. G.

32 Divipotes, qui et Samothracum Cabiri, celum erant et terra; major Jupiter scilicet, et major Juno; ut ostendit Varro. Sol minor erat Jupiter, sive Liber; et Luna minor Juno, sive Libera. Græcis Κίβηρ et Κίβηρ.

33 *Condito mitis telo; Hic sensus secundum eorum opinionem conceptus est qui Apollinem pestilentem deum putant esse. Vet. Schol. Eadem enim interitus causa quæ et ortus. Huc spectat et vetus dictum, Omnes anima ab Apolline et ad Apollinem. Atque hinc Apollo poetis Ἐκασβίλλης et ἄγγελος appellatur.*

37 *Vestrum opus; h. e. ædificium: in animo erant Trojani muri ab Apolline conditi: hoc autem loco Lycias et Delias fortes significat, quarum monitu Æneas Italiam petiit, ut vel sequentia demonstrant.*

38 *Etruscum dixit a mari Hetrusco: et Corinthus Dardani patria erat in Hetruria. B. Hic tamen non ad illas plane antiquas migrationes respicitur; sed ad Æneæ appulsum in litore Etrusco ad ostia Tiberis. G.*

41 *Sine fraude, eleganti Dilogia. Et sine damno, et sine dolo; ut dilueret veterem Æneæ conditionis famam: sic et Servius olim censebat.*

42 *Castus pro religioso. Vet. Schol. Castus enim qui caret macula, vel labe: siquidem idem castus quod castus et caritus.*

Quique vos bubus veneratur albis Clarus Anchisæ Venerisque fanguis, Imperet, bellante prior jacentem Lenis in hostem.	50
Jam mari terraque manus potentes Medus Albanasque timet secures : Jam Scythæ responsa petunt, superbi Nuper, et Indi.	55
Jam Fides, et Pax, et Honos, Pudorque Priscus, et neglecta redire Virtus Audet ; apparetque beata pleno Copia cornu.	60
Augur et fulgente decorus arcu Phœbus, acceptusque novem Camœnis, Qui salutari levat arte fessos Corporis artus, Si Palatinas videt æquus aras : Remque Romanam, Latiumque felix,	65

49 Quæque etiam G. et coll. Sax. probatur cum Cruq. Bentl. et Cun. Bos Animado. p. 55. Sed quique Z. Med. 1502. et ab Aldo inde fere omnes, etiam Lamb. Torr. Tabl. Maitt. Sandb. —51 Impetret etiam coll. Sax. Sed imperet reliqui: etiam antiqui; in quibus quæ legitur. —53 Manum potentem conj. Bentl. solus.—65 Aras etiam MSS. apud Bentl. Sed editi, credo, omnes arces vel arcia.

43 Daturus; h. e. ostensurus, vel representaturus.

44 Relictis pro amissis, per Charientismum.

45 Bentleius magis probat alteram Lectiorem per Genitivos docilis juvenæ et senectutis placide; quod minus concinnum videtur. Movit illum credo Poeticum Ἀγῶνας ante Romule genti.

48 Et decus omne; magnifico compendio vocem tollit.

49 Plerique Torrentii Cruquique codices pro quique et imperet legerunt quæque et imperet, cui quidem lectio suffragatur Cruquianus Scholiastes; duo etiam Lambini libri pro bubus habebant bubus ut supra. B. Retinui lectiorem adeo acriter defensam Bentleio, et Baxtero probatam. Sed nec dissimulo, et auctoritate tutiorem mihi videri, et sensu meliorem alteram, qui veneratur—id est, Augustus, imperet. Credibile est, pro imperio Augusti vota non esse facta ludis sæcularibus? Imperet Augustus, qui ita clemens est in devictos, quia majestatem Romanam ita augeat. Pulchrum et dulce est impetret (propter) quæ vos veneratur: sed in novo imperio magis necessarium

est imperet! G. Ob Gesneri rationes revocavi plurium librorum lectionem. Z.

Qui multa deos venerati sunt. Cicero, citante Torrentio.

Notum est albas hostias diis superis immolari consuevisse, ut nigras inferis.

51 Bellante prior; h. e. postquam bello superior evassisset, contentus victoria, temperavit viribus neque in jacentem saviebat; et per hoc diis erat commendator.

54 Medus et Albanas pro Partibus et Romanas; nam vetusta nomina in carmine magis splendent.

Secures modo pro fasces posuit.

55 Deorum erant responsa. Sic et Virgilius protulit: Hic mihi responsum primus dedit ille petenti.

57 Fides, Pax, Honor, Pudor, et Virtus, ferro sæculo una cum Astrea in cœlum avolaverant.

58 Neglecta, per Charientismum dixit pro contenta.

59 Audet; h. e. Nil jam dubitat. Vet. Sch.

60 Copia eadem quæ et Faustitas et Felicitas appellatur, quæ in nummis comparet.

W. BAXTERI
P R Æ F A T I O
A D S A T Y R A S.

notum est Eruditis Poeticam atque Chœreas Liberi Patris Choro de-
scripsit Liber Faunis Satyrisque Poetas, ut vel ipse ait Hora-
polato enim birco huic Deo, ob piacularem demorse vitis injuriam, te-
rusticorum Chorus Τραγῳδίας (quasi tu dicas Hircinum Cantum)
scilicet, Opprobria, et Fescennina Carmina Satyrorum habitu decan-
tato, nstituto vero postea a Thespide Dramate, Chorus iste inter Scenas,
etur populum; sub nova Exodiorum appellatione Satyrica sua saltando
Cum vero tandem de licentia ista vetus Comœdia nasceretur, atque
n Macedonum jussu conticisset, ex ejus interitu Romana Satyra initi-
tum; quam Lucilium primum hexametris tentasse constat. Verum tamen
1 (inquit Vetus Interpres) quia Satyrum Carmen a primo omnium
reperitum est. Horatii autem Satyra inter Lucillii est et Juvenalis;
asperitatem habet quam Lucilius, et suavitatem quam Juvenalis.
nisi Juvenalis scripsisset isto nemo esset melior. Quod ad nomen
suere etiam olim nonnulli, qui Satyram a Satyra Bacchi Cererisque
nigenarum frugum primitiis referta, nominatam existimabant; quod
Interpres monuit, et Christophorus Landinus, vir non ineruditus, ante
tum superiore sæculo luculenter tractavit. Verum neque Scholiasten ip-
fidem habuisse constat ex his quæ in Artē Poeticam conscripsit: ibi
nificat eam dictam a Satyris, et natam a Tragœdiis. Quin et ipsa
Satyra Satyris nomen suum debet; neque recte sentit Casaubonus dicen-
re ex Analogia Satyricam magis quam Satyram; cum et Vetus Scholi-
Judice Henrico Stephano, non ineptus auctor Latinitatis, et Satyrum

linquimus nempe hic etiam sua viro
siquis meam de Satira sententiam re-
a Casauboniana non abhorrentem; di-
ligenter propositam, et confirmatam quantum
fatis est, inveniet in Thesaurō nostro Stephe-
niano. G.

Opus et Satyrum Carmen dicat. Denique quod attinet ad Titulos Sermorum et Epistolarum, eadem eruditissima Scholia rem omnem paucis absolvere. Quamvis hoc opus (inquiunt illa) Satyrum esse Horatius ipse profiteatur cum ait; Sunt quibus in Satyra videar nimis acer, et ultra Legem tendere opus; tamen proprios titulos voluit eis accommodari, Primos Libros Sermorum, Posteriores Epistolarum scribens. Quibus patet et Epistolas dim pro Satyris fuisse habitas. Sermones autem nominavit ob remissorem stylum et pene Comicum atque Civilem: atque hoc ut obviam iret obtrektoribus et malignis; et ut ne videretur se gerere pro Poeta.

ADVERTENDUS est Lector, nos Porphyronis admonitu adductos duo puncta signoscendis Personis in Satyris a Veteribus adhibita, Recentiorum vero negligentia hæcenus omissa, tandem in sedem suam reposuisse; quin et Eclogarum Lemmata tam in Satyris quam in Odis, quo melius instituto nostro convenirent, nova fecisse omnia. ΒΑΥΤ. Pro illis duobus punctis nos hoc signum ¶ præposuimus, quoties persona mutatur.

Q. HORATII
FLACCII
SERMONUM
LIBER PRIMUS.

SATIRA I.

IN AVAROS.

Deridet false stultam ac perversam rationem avarorum, qui quamquam de sua forte conqueruntur, nolunt tamen, si optio detur, suam cum aliena permutare: sed aiunt, se labores perferre et opes colligere, ut habeant unde in senectute vivant. At nunquam satis habent, corradunt temere, nec utuntur quæsitis, nec heredum amorem merentur, atque omnem vitam trahunt miseram, suntque in maximis opibus pauperrimi.

QUI fit, Mæcenas, ut nemo, quam sibi fortem
Seu Ratio dederit, seu Fors objecerit, illa
Contentus vivat? laudet diversa sequentes?
O! fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jaçantibus auftris,

5

2 Fors etiam G. Ald. Stepb. &c. Bentl. Cun.

1 Qui circumflexe pronuntiandum. Vet. Schol. B. Sine offensione Mæcenas compellari potest, quia argumentum, quod hic tractatur, ab ejus moribus abhorrebat. Z.

2 Seu Ratio; Signate dixit, Ratio dederit, Fors objecerit: aut Ratio inimus propositum vite, aut Fortuna. Vet. Schol.

Torrentii Codices legerunt Fors quod magis figuratum est quam Fors, nec Vet. Schol. ablu- dit.

3 Laudet ad Emphasin posuit invidiæ.

Diversa, h. e. studia. Vet. Schol. Cruq.

Sequentes, Διάκονους sive prosequentes.

4 Gravis; h. e. onustus, et per hoc tardus

Militia est potior : quid enim ? concurritur : horæ
Momento cita mors venit, aut victoria læta.

Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.

Ille datis vadibus qui rure extractus in urbem est,
Solos felicès viventes clamat in urbe.

Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare valent Fabium. Ne te morer, audi

Quo rem deducam. Si quis deus, En ego, dicat,
Jam faciam quod vultis : eris tu, qui modo miles,

Mercator : tu, consultus modo, rusticus : hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. Eia,

Quid statis ? Nolint. Atqui licet esse beatis.

Quid causæ est, merito quin illis Jupiter ambas
Iratas buccas inflet ? neque se fore posthac

Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem ?

Præterea, ne sic, ut qui Jocularia, ridens

Percurram ; (quanquam ridentem dicere verum

8 Aut *cits Glar. Lamb. Bentl. sed in MSS. Berfm. abest aut.*—10 Cantu coll. *Sen. G. edl. pr.*
—14 *Lassare ut valeant conj. Bonfin.*—19 *Nolunt Ven. Glar.*—23 *Prætereo conj. Ann.*
ed. Sandby.

et segnis B. *Gravis armis*, id est, quem gravant arma, conjicit nescio quis in edit. Sandby. G.

5 *Frañus*; h. e. fatigatus, inutilis et plane viduus.

7 *Quid enim ? Quasi interpellante affectu hoc dicit, et est etiam consuetudinis nostra.* Vet. Schol. *Quare non ? et est Comicum.* Alter Schol.

8 *Cita mors cum Torrentio et Vet. Schol. reposuimus, pro aut cita mors.* Et bene *cita* cum ante posuerit *jañtantibus, quasi diu navim jañtantibus*, ut ait Vet. Schol. Bentleius tamen auctoritate sui genii mavult *aut cita mors*. Sed quid mea ? B. Metuit Bentleius, ne ominosum et inausum sit *cita mors*, non præmissa particula disjunctiva. Sed solet in tali re poni pars deterior disjunctionis : et *cita mors* melior tamen hic ponitur lento cruciati inter spem et metum. G.

9 *Juris legumque ; Len est ars juris, prodent Budzo.*

10 *Consultus est qui docet, consultor qui discit.* Vet. Schol.

11 *Vas in re capitali est, Præs in re civili, ut bene Cruquius ex Aufonio.* Abutitur tamen hac voce Horatius.

12 *Clamat ; Rustici morem exprimit, et affectationem significat, ut docte Landinus.*

13 *Cætera de genere hoc ; Hemistichium Lucertianum.* Lambinus.

14 *Fabius Maximus Narbonensis, equestri loco natus, Pompeianas partes secutus, aliquos Libros ad Stoicam disciplinam pertinentes conscripsit.* Vet. Schol. Bellis hominibus gratificari vult Horatius, dum durum et provinciale Stoicum deridet, veretur enim ne et ipse exagitando divitiarum nimium videatur Cynicus.

15 *Quo, h. e. quam brevi compendio ad propositum properem.*

Deducam, in breve cogam, vel deorsum ducam. B. Malim, ad quem finem querelarum suarum homines illos *μυμψικαίους* deducam. G.

17 *Consultus modo rusticus ; Eleganter affectata ambiguitas.* Vet. Schol.

18 *Mutatis partibus ; veluti de scena loquitur.* Quid enim vita nisi mimus ?

19 Omnes Lambini Codices legerunt *nolint*, quod magis comicum et morale est quam *nolunt*. B. *Nolunt* esset magis comicum, et personas ipsas induceret. Sed pendet oratio v. 15. *Si quis deus, &c. G.*

Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
 Doctores, elementa velint ut discere prima) 25
 Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
 Perfidus hic caupo, miles, nautæque per omne
 Audaces mare qui currunt, hæc mente laborem 30
 Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
 Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
 Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris
 Ore trahit, quodcunque potest, atque addit acervo,
 Quem struit, haud ignara ac non incauta futuri. 35
 Quæ, simul inversum contristat Aquarius annum,
 Non usquam prorepat, et illis utitur ante
 Quæsitis sapiens; cum te neque fervidus æstus
 Dimoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum;
 Nil obstat tibi, dum ne sit te ditior alter. 40
 Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
 Furtim defossa timidum deponere terra?

25 Quis *Han. pro ut, et conj. San.*—35 *Pro ac, aut Han. it. MS. Erfm.*—38 *Sapiens etiam MS. Bos Anim. p. 56. et omnes Crug. it. prima omnium editio Zar. H. Steph. G. Sed patiens MS. Han. Gott. coll. Sax. editi. vett. etiam Ald. et Ro. Steph. Potieris pro potiens Flor. Ven. 1486. Loch.*—39 *Demoveat Lamb. Bentl. Nec hiems Bentl.*

20 *Causa, h. e. prætextus.*

21 *Buccas inflet, Græcis Proverbiali forma dicitur ἰσχυρὸς ἀναρωτῆς et γυῖδος φωνῆ, de his qui immaniter vilipendunt quibus irascuntur.*

22 *Facilem parcendo dixit, cum stolidum vellet.*

23 *Jocularia, rustica dicit Exodia, vel fabulas Atellanas. De quibus vide Liv. Lib. VII.*

24 *Percurram; Metaphora a campo, vel circo; h. e. decurram ad metam usque.*

25 *Olim, h. e. aliquando; nam modo indefinitum est.*

Crustula et Lucilius dixit; Gustat crustula solus. Vet. Schol. Eadem erant crustula quæ et placentæ. CHEESECAKES. Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo. JUVENAL.

30 *Proprie currunt; ut (Æn. 3. 191.), Vastumque cava trabe currimus æquor. Vet. Schol.*

Hæc mente, hoc concilio, hoc proposito? Vet. Sch.

32 *Congesta cibaria; ac si jam de formica ageretur.*

33 *AviSeres Parvula est magni. Vet. Sch.*

Nam exemplo est; extulit humile exemplum a materia, et consuetudine rustica: posuit enim est pro esse solet. B. Ad excusandam suam habendi cupiditatem solent uti exemplo formicæ. Z. Non amplius exemplo erit in posterum, quando diligentia illam sue et providentia privavit ætas nostra, nimis maligna virtutibus animalium. Forte tamen facient in formica poetæ, quod in cyenis. G.

35 *Haud ignara; Cotice gravis est in levi materia, et rusticam deridet acumen.*

36 *Scite inversum, ac si videri vellet hiemem ex inverfa Aquarii urna defusam. B.*

38 *Tres Torrentii Codices cum quinque Lambini et Vet. Schol. Legerunt sapiens pro patiens, quod longe melius videtur; approbat enim avaro stultitiam.*

Si tamen forte patiens sit verior lectio, interpretabimur quantumvis patiens et parca. Sed nec patiens ineptum. Cic. Tus. 3. c. 18. Fore ut natura his patiens dolere careat. Et interdum putare subit, ex patiens rariunculo ortum patiens; hoc cum displiceret, mutatum in sapiens. G.

¶ Quod, si committuas, vilem redigatur ad affem.
 ¶ At ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus?
 Millia frumenti tua triverit area centum, 45
 Non tuus hoc capiet venter plus quam meus: ut, si
 Reticulum panis venales inter onusto
 Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
 Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
 Naturæ fines viventi, jugera centum, an 50
 Mille aret? ¶ At suave est ex magno tollere acervo.
 ¶ Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
 Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
 Ut, tibi si fit opus liquidi non amplius urna,
 Vel cyatho, et dicas; Magno de flumine malle, 55
 Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere. Eo fit,
 Plenior ut si quos delectet copia iusto,
 Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
 At qui tantuli eget quanto est opus, is neque limo
 Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis. 60
 At bona pars hominum decepta cupidine falso,
 Nil fatis est, inquit; quia tanti, quantum habeas, fis.

43 In affem MS. Berfm.—46 Hinc capiet Glar.—48 Accipies MS. Berfm.—55 Malim Bentl.—57 Delectat MS. Berfm.—59 Tantulo coll. Sax. G. Z. it. MS. unus Berfm. it. Lamb. Quantum Bentl.—60 Nec vitam MS. Berfm. it. Bentl. Amittet MS. Berfm.—61 Ut MSS. III. Berfm.

Cum te; Insuper in ovarum hominem. Vet. Schol. Cruq.

39 Hoc equidem malle quam Bentleii Demoveat.

42 Quod in terra defoditur proprie thesaurus appellatur.

Deponitur et fidei commissum, et quod servandum traditur.

43 Hic versus responsum avari continet. Quod causale est: cujus glossam habet liber Hanoveranus, Nam. G.

Comminuas; maxime cavent avari ne quid de rotunda summa decedat.

44 Quid pulchri? Τι Καλόν; B. Sensus est: At nisi per moderatum usum deminutio quædam fit, s. nisi tu uteris: non est quod acervus iste laudetur aut magni fiat. Z.

45 Millia, scil. modium.

46 In duobus Libris Bentleius scribit reperiri ac meus pro quam meus, quod ut usitatus eo magis illi placuit.

47 Reticulum rete est, quo in urbe panis portari solet. Vet. Schol. Æsopi panarium tangit, ut vult Torrentius; et ridicule avarum bajulo et mancipio comparat.

Venales; servos, Vet. Schol.

49 Intra naturæ fines: egregie Seneca, Si ad naturam vires nunquam eris pauper; si ad opiniones nunquam eris dives. B. Epist. 16. fin. et Epicuro. G.

52 Haurire; jam animo conceperat Aufidum.

Relinquas, concedas. Vet. Schol. Comicum et morale verbum.

53 Laudes, mireris.

Cumera, vel cumerum vas erat forma dolii, five eadi, vimineum, palmeum, sparteum, vel etiam testaceum, acuminato cooperculo cameratum, unde et nomen suum accepisse videtur. Erat autem diversi generis. Cumerum ditius vas ingens vimineum in quo frumenta recedant: et vasa scilicet similia dolii et vasa minora quæ

Quid facias illi? jubeas miserum esse libenter
Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
Sordidus ac dives, populi contemnere voces

65

Sic solitus: Populus me sibilat; at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca,
Tantalus a labris sitiens fugientia captat

Flumina. Quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. Congestis undique faccis

70

Indormis inhians, et tanquam parcere facris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis quo valeat nummus? quem præbeat usum?

Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,

Queis humana sibi doleat natura negatis.

75

An vigilare metu exanimem, noctesque diesque

63 Miseram Bentl. ex conj. Cun.—73 Pro quo, quid Han. et Gott. it. Venet. et Glor.—
76 Invigilare MS. Berfm.

capiunt quinque sive sex modias, qua lingua Sphirorum Trimodia dicuntur. Vet. Schol. Punica et Syra vox κάρυρα a Græco Κάρυρα est: atque hinc Latinis Cumeræ, vel Cumerum.

54 Liquidi, aqua, mors Græco. Vet. Schol. Crug. Τῆρῆ.

Notum est urnam et cyathum nomina esse mensurarum.

55 Quinque Lambini MSS. legerunt malim pro mallem; ego tamen nihil mutō. Bentleio placuit malim; quid inde?

57 Justum dicitur, sumta Metaphora a statera, cum nihil vel superest, vel deest.

58 Credo enim de Apulo aliquo, vel Calabro cogitasse, qui se puero tali modo perierat.

Acer, ὄξος, Græco more.

59 Offendit se egere qui cupit.

Bentleius reposuit quantum est opus, verum ex ingenio suo, non meo.

61 Bona nunc pro magna dictum, ut saepe Ennius et alii veteres. Vet. Schol.

Decapta, allecta; proprie decipiuntur volucres ab aucupibus.

62 Ex Lucilio tractum; sic enim ille: Quantum habeas, tanti ipse fies, tantique bebearis. Quantum melius Juvenalis 3. 143. Quantum quisque sua nummorum servat in arca, Tantum habet et fidei. Sententiam origine Euripideam ostendit Erasmus.

63 Quid facias illi? Pro conclamato relinquendum censeo.

Jubeas miserum esse; dicat formulam valeciscendi insulto capioni. B. Miseram neces-

sarium putat Bentleius, quia referatur ad bonam partem. Sed frequens nimis est in talibus Synesis: nimis grata talis negligentia, quam ut corrigendam putem manum Flacci, non modo librariorum. G.

Esse modo pro manere posuit; et vehementer probo Torrentii distinctionem inter esse et libenter. B. At ego fastuli distinctionem, ut integrum certe relinquam lectori, quo velit illud libenter referre: equidem ad miserum esse, ut sit oxymorum. G.

64 Id facit; h. e. miser est: Moraliter et comice. B. Quia hoc agit, ut miser sit, s. ut non fruatur quæsitis. Z.

Incertain ex qua Comœdia hæc hauserit. Vetus Scholiastes auctor est eum Timonem dicere Μυρῶσπιον Atheniensem, de quo vide lepidissimum Luciani Dialogum huc spectantem.

65 Voces; quia solebat populus ingressis Theatrum bene meritis plaudere, malas exsibilare. Vet. Schol. Imo et vocibus infremere.

67 Contemplor; considero. Vet. Schol.

68 Tantalus a labris; Commendandum est hoc pronuntiationem. Vet. Schol. Quo scilicet moveri possit sequens ritus. B. Personam Tantalum inducit, ut ostendat, adeo miserum esse hunc plausorem sui ipsius, ut comparari possit cum exemplo pœnarum infernalium. G.

69 Quid rides? H. e. Non est quod fabulam istam de pœna Tantalum tanquam absurdam rideas: nam convenit in te. Z.

70 Mirus Iconifinus vigilis hujus Draconis.

71 Inhians; sollicitudine et metu defixus et

Formidare malos fures, incendia, servos,
 Ne te compilent fugientes: hoc juvat? horum
 Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
 At si condoluit tentatum frigore corpus,
 Aut alius casus lecto te affixit; habes qui
 Affideat, fomenta paret, medicum roget ut te
 Suscitet ac reddat natis carisque propinquis?
 Non uxor salvum te vult, non filius: omnes
 Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
 Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
 Si nemo præstet quem non merearis amorem?
 An, si cognatos, nullo natura labore
 Quos tibi dat, retinere velis fervareque amicos;
 Infelix operam perdas; ut si quis asellum
 In campo doceat parentem currere frænis?
 Denique sit finis quærendi: quoque habeas plus,

80

85

90

79 Optarem G. Z. MSS. II. Berlm.—81 Affixit etiam H. Z. Med. 1477 et 1503. Va. 1479. Flor. Loeb. Ald. R. Stepb. et plerique alii. Affixit G. coll. San. H. Stepb. G.—83 Natis reddat carisque Bentl.—88 At si editis. prima, Ald. Ro. Stepb. Fabric. Rutgers. G. An si H. G. Glarean. in edit. Ven. 1544. f. dno Cruqu. aliquot Torrent. Bentl. Can. Atqui Bent. Saabhy.—91 Campum Ven. Glar. Ald. MS. Berlm.—92 Quamque vel camque H. G. Z. Glarean. Labib. Bentl. MSS. IV. Berlm.

attonitus: est etiam Orymorum in *Indormis indiqus*; nam vigilanti simillot erat etiam ubi dormiebat.

Tanquam parcere sacris; Hyperbaton est, et Proverbialis Elocutio.

73 *Nefcis*; Interrogando graviter corripit et exagitat infensatum.

74 *Panis ematur*, ista ex Menandro desumpta sunt, cujus ista sunt verba apud Stobæum, ut olim monebat Cruquius; *Ἦ ἡγορευον ἱναυ μαιζωνος ου φαίνεσθαι, Οὐ τὸν ἀναγκασιον ναδ' ἡμῶν μόνου Τιμῆν παροχῆν δοναρον, ἄραρον ἀλφίτων, Ὀξος, ἰλαίρ μαιζωνος δ' ἄλλο τινός.*

75 *Quæc humana*; balnea dicit usumque mulieris, et alia hujusmodi. Vet. Schol. Menandri verecundiam, imitatus est, idem enim apud illum est, *μαιζωνος δ' ἄλλο τινός.*

Vox humana excusationem continet ineptiarum atque libidinis.

76 *Æxanimis* mortuo proximus videtur.

77 *Malus*, Græcis *ωραγῆς*, callidus est ad malefaciendum: bonum Epitheton.

78 *Compilent, expolient*. Vet. Schol. *Compilare est cogere in unum et condere, ex quo furari.* Festus. A Græco *κλιπῆν*, quod est stipare.

Horum comice pro talium.

80 *At*; h. e. *quinimo*, vel *imo etiam*.

Tentatum frigore; *aëre aut aqua oratus*. Vet. Schol. Tentatur quod undique contrahitur, et per hoc vexatur. B. Forte intelligitur pleuritis a frigore post æstum contracta. Conf. Ser. 2. 6. 45. G.

81 Efficacior vox *affixit* quam *affixit*: utque hanc lectionem et Lambini et Cruqui Codices tuentur, et probavit Stephanus; Scholiastæ silent. Stat tamen Bentleius pro *affixit*. B. *Affixit* mihi magis hic placet, quia vehementia et primus impetus morbi, quem exprimit *affixit*, non tam eget amicorum auxilio, quam ejus duratio et longa molestia, quam signat *affixit*, ut surgere, et rebus suis superesse, ministrare sibi necessaria, non possit. Respondent sibi *affixit* et *affideat*, quod constantiam presentis notat. Vidit hoc etiam Marcellus. G.

82 *Affideat*, h. e. juxta te sedeat, et vigilando tecum pernoctet.

83 *Suscitet*, i. e. *sanum faciat*. Vet. Schol. *Reddat gnatis*; suavi Sarcasmo hæc profertur.

85 Ut neminem prætermittat etiam pueros et puellas de trivio arcessit.

86 *Post omnia ponas*, *Twefts Figura*. Vet. Sch.

Pauperiem metuas minus; et finire laborem
 Incipias, parto quod avebas; ne facias quod
 Ummidius quidam; (non longa est fabula), dives
 Ut metiretur nummos; ita fordidus, ut se
 Non unquam servo melius vestiret; ad usque
 Supremum tempus, ne se penuria victus
 Opprimeret, metuebat. At huic liberta securi
 Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.

95

100

¶ Quid mi igitur suades? ut vivam Nævius? aut sic?
 Ut Nomentanus? ¶ Pergis pugnancia secum
 Frontibus adversis componere? non ego, avarum
 Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
 Est inter Tanaim quiddam focerumque Viselli.
 Est modus in rebus; sunt certi denique fines,

105

94 Nec facias Ven. Glar. Lamb. MSS. IV. Bersm.—95 Longe H.—100 Tyndaridarum
 conj. Cuv.—101 Nævius Glar. sed Nævius Ven. Lamb. et Bentl. quod comprobatur loco Epist.
 1. 15. 26. Z.—105 Tanaim Bentl. Catium MS. Fabric.

88 *Atqui velle*, h. e. imo etiam si coneris. Sic enim reponendam duxi pro *Atq*, cum in novem Torrentii Libris esset *An qui*. Prætulit Bentleius *An si*. B. Torrentius, *An pro At*, inquit, habent libri aliquot veteres. Reliquas auctoritates supra posui. Sententia hæc, An putas te frustra consumpturum operam (quod proverbiali formula exprimit) si cognatos a natura tibi jam conciliatos retinere in amicitia velis? Præter rem quidem ita putarea. G.

Nullo labore; hos enim non adeo necesse fuerat officiis demereri.

89 *Quos tibi dat*; supple *amicos*: nam *Zeugma* est a posteriore.

90 *Infelix* est cui nihil succedit.

Ut si quis asellum; Proverbiale Schema est *decere asinum currere*. Vet. Schol. Cruq. *Ovis vis avidus*. *Campum* autem dicit Martium, vel quodvis stadium. B. Hoc proverbio significatur idem quod, *operam perdere*. Z.

92 Nescio cur Bentleius reposuit *cumque* pro *quoque*, nulla de causa.

93 *Pauperiem metuas minus*; cujus contrarium a te factum video.

94 *Quod avebas*; i. e. *Quantum avidus fueras querere*. Vet. Schol. Nam comice quod dicitur pro *quantum*.

Pro *Nec facias* omnes fere manu exarati Codices, cum antiquo Grammatico Sosipatro Charisio, legerunt *ne facias*, quod longe melius necum putat Cruquius.

95 Mira Lectijonum varietas, *Uvidius*, *Uhi-*

dus, *Fufidius*, *Vroidius*, *Vinidius*, *Umidius*, *Vimidius*, *Ummidius*, *Umidius*, et apud Charisium *Numidius*, pro quo legendum cenfeo *Humidius*; nam et Lambinus probavit *Umidius*, quæ optima Coëquum Lectio: erat etiam et gens *Umidia*, ut ostendit Dacerius. Pro *Humidius quidam* Bentleius satis ridicule rescripsit *Ummidius qui tam*. B. *Ummidia* gens vel *Umidia* satis hodie stabilita ex Varro. R. R. 3. 3. 9. et nummis apud Spanh. T. 2. p. 7. Lectio Bentleiana *Ummidius*, qui tam placuit ipsi Cuningamo et Sanadono. Certe ingeniosa est et commoda, et modesta, licet non necessaria. G.

Dives ut metiretur nummos; *Μετρίων ε' ἀργύριον ἐνομαρτίον* instar Proverbii erat, ut Ludovicus Desprez adnotavit ex Suida.

98 Eleganti Euphemismo diem mortis *supremum tempus* nominavit.

99 Incauti ex improviso opprimuntur.

Constat ex mentione *Tyndaridum* libertam istam fuisse ei uxorem; quod et Lambino visum est. B. Certe pro uxore. Hæc libertæ ergo fuit altera quædam Clytæmnestra, interfectrix mariti. G.

100 *Fortissima*, tanquam plaudeat libertæ ob forte facinora.

Tyndaridarum modo a Nominativo *Tyndarida*, ut ab Erasmo præceptore suo didicerat olim Glareanus. *Clytæmnestra Agamemnona maritum securi percussit*. Vet. Schol. B. Certe sub patronymico *Tyndarida* feminæ etiam possunt comprehendi. G.

Quos ultra citraque nequit consistere rectum.
 Illuc, unde abii, redeo; nemon' ut avarus
 Se probet? at potius laudet diversa sequentes?
 Quodque aliena capella gerat distentius uber,
 110 Tabescat? neque se majori pauperiorum
 Turbæ comparet? hunc atque hunc superare laboret?
 Sic festinanti semper locupletior obstat:
 Ut cum carceribus missos rapit ungula currus,
 Instat equis auriga suos vincentibus, illum
 115 Præteritum temnens extremos inter euntes.
 Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum

108 Pro nemo Baxteri reposui scripturam Ven. Glar. Lamb. Bentl. qua et sensu et sono comprobatur. Z.—115 Suis MSS. 3. Berfm.—117 Unde MS. Berfm.

101 Cum Nævius sit omnium Codicum, frustra sunt qui ex conjectura reponunt *Manius* qui non erat hujus sæculi. Vet. Schol. corrupte *Mævius*: erant hi duo diversi in luxuria. Bentleius stat pro *Manius*, levi de causa, vel nulla omnino.

102 *Ut Nomentanus*; L. *Cassius Nomentanus* adeo sine respectu bonorum suorum prodigus, ut septuaginta annis gula ac libidini impenderet: *hujus cocum nomine Damam P. Sallustius Crispus Historiarum Scriptor fertur centenis millibus ariæ conductum habuisse*. Vet. Schol.

Pergis componere, h. e. an compositurus es? Nam *pergere* est ad opus properare, seu recta procedere.

103 *Frontibus adversis*; uti arietes pugnant.

104 *Vappam Nævium* dicit, quem Sat. 2. 2. 68. *Simplicem appellat*, hoc est, ineptum; quod infano sumitu stolidas sequeretur delicias. Nos hujusmodi homunciones *rope* dicimus; an et hoc a *Vappa* querant alii.

Donatus *nebulonem* deducit a *νή* et *βυλῶν*, quod nullum habeat animi sui consilium. *Nebulonem* nihil habent pensi quid profundant. *Nebulonem* autem dicit *Nomentanum*. Vernacula nostra *ρακες* dicuntur, qui ex tempore vivunt.

105 *Est inter Tanaim*; Sumfisse hoc ex Proverbio Græco, *sub Nominibus Horatianis conscripserat, plura de hac re dixisse*. Vide an tali modo concipi poterit hoc Proverbium, *Διήγουσι ταννίς καὶ βισίλλῃ ἰκνύε*. Non enim dubitavi pro *Viselli* reponere *Biselli*, cum Græcum sit Proverbium, et Lambius in nonnullis Codicibus repererit *Biselli* (etiam pro comperto habuerim fuisse Romanis et Gentem *Visilliam*,

quæ forte causa erroris fuit). *Biselli* hujus focero (quisquis is tandem fuerit) immanis erat hernia, et e diverso Tanai Spadoni omnino nihil, nam demetebantur ei omnia, ut a Vet. Sch. monemur. Quis credat vel Mæcenati, vel Planco libertum fuisse e Græco Proverbio? Apud Veterem Scholiasten zera commiscetur lupinis, ut norant eruditi. B. Latinum nomen Latina litera scribamus: suum morem relinquamus Græcia. G.

106 *Est modus*; Græcum est, *Τὸ μέτρον ἄρτων*. Sic et Vet. Schol.

In rebus; h. e. in omnibus rebus. Sic et Perfius; *Quantum est in rebus inane!*

107 *Rectum* in medio est; a statera ducta Metaphora. B. Vel a linea recta s. rigore, a qua quidquid recedit pravum est. G.

108 Cum antiquissimo Cruquii Codice reposui *nemo ut avarus!* Est autem *hæc admiratio pronuntians*. Vet. Schol. Grammaticastri fecere *nemon'*? quos Bentleius sequitur. B. Sensus est: Itane nullus avarus sua sorte contentus est, s. nunquam se satis beatum putat? Z.

109 Legendum plane cum Cruquii Codice at pro *ac*,

110 *Gerat dissentius uber*; Proverbio usus est quo et Ovidius, *Vicinumque pecus grandius uber habet*. Vet. Schol. B.

112 *Hunc atque hunc, &c.* locupletiores divitiis superare contendat? Z.

113 *Sic festinanti*, qui isto modo ad divitias ampliores contendit, et tum demum se beatum putat, si non sit ditior alter; is nunquam se beatum putabit, quia semper locupletior aliquid reperietur. Z.

114 *Carceres*, Græcia *Κάδερα* Septa sunt: Stabula erant Circi, unde et initium Curulæ Decursicis fuerat. THE STANDS.

Dicat, et exacto contentus tempore vitæ
 Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
 Jam satis est : ne me Crispini serinia lippi
 Compilasse putes, verbum non amplius addam.

120

SATIRA II.

IN MOECHOS.

Homines stulti et impotentes perstringuntur, qui media via incedere nesciunt, sed, dum vitium alterum vitant, in alterum contrarium incidunt. Sic Tigellius, erga homunciones alienos et perditos liberalissimus, contra suos autem inopes tenacissimus erat. Fufidius dives, ut infamiam nebulonis fugiat, fœnus infanum exigit ab adolescentibus, et in se ipsum durissimus existit. Malthinus molliter discinctus incedit, alius tanquam expeditus et laboriosus prodit tunicis ad iunguen usque subductis. Hic olet odores, ille hircum. Alias venatur matronas, alias non nisi meretrices sectatur. Cupiennius, qui v. c. non nisi matronas miratur, rem periculi plenam aggreditur : Sallustius, qui modum excedit in amore libertinarum, rem familiarem perdit et famam bonam. Etsi vero uterque amor est noxius : id tamen discriminis interest, ut ex matronis plus laboris mali hauriatur, quam ex re decerpatur fructus : res contra rectius procedat in togatis.

AMBUBAIARUM collegia, pharmacopolæ,
 Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne

118 Vita etiam G. it. Cun. it. MSS. 3. Berfm.—121 Suppilasse MS. Berfm.

SAT. II.

2 Baratrones H.

Miffos, Miffio vox Circi est.
Ungula pro equis τριώνυμῶν εὐνοδιχῆν dicitur. Vet. Schol.

116 *Præteritum*, modo Passive dicitur.

118 *Dicat*, h. e. fateatur, Comica loquela.

Si exacto tempore satis plenum crederem, asfentirem Torrentio et Cruquio reponentibus vita, auctoritate quorundam Codicum. Bentleius tamen assentit, nam edidit *vita Cedat uti conviva satur*.

119 *Uti conviva satur*; Lucretii est (3. 951.) *Cur non ut plenus vita conviva recedis?* Hoc adnotavit Lambinus.

120 Suaviter commendat se Epicureis sugillando Stoicos. *Crispinus iste* (auctore Veteris Scholiaste) *Pœta fuit qui Sectam Stoicam Versibus scripsit* in tantum garrulis, ut *Aræologi* nomen ei hæreret.

Lippus perpetuum convicium assidue potantium. *Lippi*; *insulsi*. Vet. Schol. Cruq. *Hos pueris monitus patres infundere lippos Cum videas*. Persius. Simulabat iste Curium, et Bacchanalia tamen vivebat. Mirandum unde Bentleio in mentem venerit *lippum* esse reponendum pro *lippi*, quo Horatius se ipsum, non Crispinum tangat. Quid? an magnum putavit Flaccus posse a se lippo compilari serinia Crispini? Ni hoc tamen esset dictum ab Horatio, et *solidus* esset et *inhumanus* si tu Bentleium audis. Assidui potatores vulgari convicio *lippi* audiebant: atque horum in numero erat Philosophaster Crispinus.

SAT. II.

1 *Ambubaia* dicuntur mulieres tibicina lingua Syrorum. Vet. Schol. *Jampridem Syrus in Ti;*

Mœstum ac folicitum est cantoris morte Tigelli ;
 Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse
 Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
 Frigus quo duramque famem depellere possit.
 Hunc si perconteris, avi cur atque parentis
 Præclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
 Omnia conductis coëmens obsonia nummis ;
 Sordidus atque animi quod parvi nolit haberi,
 Respondet : Laudatur ab his, culpatur ab illis.
 Fufidius vappæ famam timet ac nebulonis,
 Dives agris, dives positis in foenore nummis.
 Quinas hic capiti mercedes exsecat ; atque
 Quanto perditior quisque est, tanto acrius urguet ;
 Nomina sectatur, modo sumta veste virili,
 Sub patribus duris, tironum. Maxime, quis non,
 Jupiter, exclamat, simulatque audivit ? ¶ At in se
 Pro quæstu sumtum facit hic. ¶ Vix credere possis,
 Quam sibi non fit amicus : ita ut pater ille, Terenti

5

10

15

20

6 Propellere *coll. Sax. edit. vet. Cui.*—7 Percuncteris *Lamb.*—8 Ingluvis *H.*—10 Parvi quod *Chab.*—14 Mercedes exigit *Ven. Glar.*—18 Exclamat *Ven. Glar. Chab.* At ipse *Ven. Glar.*—19 *Vulgo distinguunt post facit. Sed factus sum Bentleii rationem, quia sic et in interrogations et in responso hic recte adhibetur. Z.*

berim defluxit Orantes, Et linguam et mores et cum tibicine chordas Obliquas, nec non gentilia tympana secum Advenit. Juvenal. 3. 62. Syria מנברבא *Antuba*, tibia est.

Collegia proprie mercatorum sunt et artificum ; modo ridicule tibicinum greges.

Pharmacopolas medicos dicit circumforaneos. B.

2 Mendici, *ἀγίερας*, Chaldæi, harioli, Isis sacerdotes, qui præstigiis ludendo plebem stipem colligebant. Z.

Balatrone perditos dicit nebulones per jocum a *Servilio Balatrone*, cujus in secundo meminuit, ut ait Vet. Schol.

3 Per invidiam Cantorem pro Musico obstrictorie dicit. Vet. Schol.

Marcus Tigellius Hermogenes, Musicus peritissimus et vocis eximia Caio Casari Dictatori et post Cleopatæ acceptissimus, Augusto quoque Casari amicissimus. Porro autem causam insectandi deminis non medicis ingenii habuit Horatius, quod carmina ejus parum scite esse modulata dicebat. Vet. Schol. Quid mirum parum convenisse veteri Aulico et Casariano, cum novo et Pompeiano? B. Vid. Sat. 1. 3. 4. 1. 4. 72. et 1. 10. 90. G.

4 Benignus erat ; sic enim illi dicebant prodigum.

5 Amico ; sive cognatus, sive cliens is fuerat.

8 Ingrata, nulli grata ; ut belle Landinus : h. e. illaudata, vel devota.

Stringat, h. e. tanquam uno morfu degluciat ; Metaphora a voraci aliqua volucri. Stringitur enim quod uno raptu devoratur. B.

Simpliciora mihi videntur verba Vet. Schol. Cruq. *Stringat, consumat, attendet, deminuit, rãdat : sumta metaphora a ramis, quas stringimus, quando illas nudamus foliis.* Alias in metallicis stringere est confando in massam redigere, quod spectavit forte, post Cruquium Baxterus. G.

Quod ob diritatem abominatur execranda, malum dicimus : sic et malum omen pro dicit et malam rem pro patibulo dicere consuevit per Euphemismum.

9 Conducuntur quasi nummi, pro quibus *mor solvitur.* Vet. Schol. B. Pulchre : nam ut *mor* cat pecuniam, qui senori dat, ita qui *mor* sumit, conducit. G.

11 Laudatur ab his, alii, qui similibus gaudent, probant Tigellii rationem, alii *mor* bant. Z.

Fabula quem miserum nato vixisse fugato
 Inducit, non se pejus cruciaverit atque hic.
 Si quis nunc quærat, Quo res hæc pertinet? Illuc;
 Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
 Malthinus tunicis demissis ambulat; est qui
 Inguen ad obscœnum subductis usque facetus:
 Pafillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
 Nil medium est. Sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
 Quarum subsuta talos tegat instita veste:
 Contra alius nullam, nisi olente in fornice stantem.
 Quidam notus homo cum exiret fornice; Macte
 Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.

25

30

25 Malthinus etiam G. it. Ven. Cler.—27 Gorgonius etiam G. et coll. Sax.—30 Olenti est. vet.

12 Hunc *Festum* dixit Catullus atque Dion, ut adnotavit Dacierus.

Vappa nec vinum, nec acetum est. Vet. Schol. Superiori jam Satyra (v. 104.) offendimus quid sit inter vappam et nebulonem.

14 *Quibus centesimis fenerat.* Vet. Schol. *Esfecat capiti;* h. e. de sorte deducit. Vet. Sch. Qui castrant animalia et *esfecare* et *deducere* dicuntur. *Esfecat, graviter ledendo debitores,* ut ait Vet. Schol.

15 *Perditior, famibus infanior, et per hoc deplorator.*

Acrius urguet; Gravioribus usuris onerat. Vet. Schol. Urgere enim deprimere et obruere est. Nunquam parit fenerator; nullius miseretur.

16 *Nomina scilicet;* h. e. ut debitores faciat venatur. Debitores enim nomina dicebantur, postquam in codicibus scripti sunt.

Veste virili; toga pura.

17 Qui deposita jam prætexta ad forum deducebantur, tirones appellabantur. *Non licet per Senatûs consulta tironibus fenerari.* Vet. Sch.

19 *Pro quaestu sumtum facit; Largiter potitur censu, et bene procurat corpus suum.* Vet. Sch.

20 *Pater ille, Terenti;* Menedemus Heautontimoroumenos.

21 Miser est, qui cruciatur animi.

Fugato, h. e. in exilium acto. B. Qui patris convicia non ferens militatum abierat. G.

22 *Atque pro quam.* Vet. Schol.

23 *Pertinet, h. e. tendit: et tendo et tenes* a Græco *οἰσῶ* sunt.

24 Ex disciplina Stoica *Stultus, h. e. insanos Philosophiæ* dicit experta.

25 Hoc rectius quam Bentleii *Malchinus*. Permissentur literæ *c* et *t* in veteribus Membranis, cum sint fere nullo, vel admodum exiguo discrimine. A Luciliano verbo *maltha,*

quod pro *mollis* positum est, *Malthinum* effinxit; et *Maccenatem* tangit teste Vet. Schol. Hunc etiam dicit Paterculus otio et molliis ultra *faminato* fuisse. *Omne vaser vitium videnti Flaccus amico Tangit.* Persius (1. 116). Est autem *Maltha* (procedente Vetere Theocriti Scholiaste) *καρὶ ἐπιλήθῃ συνψηλοῦς, καὶ ἰσὶ βίῃ λαδίζουσα.* Alia *συνσηλοῦς* ita dicitur, h. e. *Pin cum cere manta;* auctore Paulo Diacono. B. Nullo modo mihi sit probabile, sic illudere Maccenati suo, aut Agrippæ adeo, voluisse Horatium. *Amicus* ille apud Persium Flacci est unusquisque lector. *Aulicus, si quis alius, fuit Horatius. G.*

Tunicis demissis; Cui laticlovi jus non erit, ita cingatur ut tunica prioribus oris infra genua pantalium, posterioribus ad medios poplites usque perveniant; nam infra mulierum est, supra Centurionum. Quintiliannus.

Ambulat, h. e. foras prodit.

Sunt qui hunc voluit fuisse Agrippam Augusti generum.

26 *Factus, non verbis sed factis.* Torrentius.

27 *Pastilli diaphanata sunt, vel aridi odores ad exciscandos sudores;* quod confirmat Vet. Schol. Cruq.

Constat *Rufillum* istum atque *Gorgonium* fuisse alicujus notæ, quod Satyra quarta significat hunc versum sibi invidiam fecisse.

Bentleius ostendit frequentius scribi *Gorgonius* in veteribus Inscriptionibus; atque ita ille edidit in suo Horatio. Sed varietas ista satis frequens est in nominibus, operum incitia.

28 *Proprie tetigisse, unde et intacta virgines dicuntur.* Vet. Schol.

29 *Quarum subsuta; Matronas* significat: *he enim sola utuntur ad imos pedes demissa, cujus imam partem ambit instita assuta.* Vet. Schol. B. Disputamus de h. l. in Thes. Stephan. G.

Nam simulac venas inflavit tetra libido,
 Huc juvenes æquum est descendere, non alienas
 Permollere uxores. Nolim laudari, inquit,
 Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
 Audire est operæ pretium, procedere recte
 Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent;
 Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
 Atque hæc rara cadat dura inter sæpe pericla.
 Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
 Ad mortem cæsus; fugiens hic decidit acrem
 Prædonum in turbam; dedit hic pro corpore nummos;
 Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud

33 Tenta conj. anon. in edit. Sandb.—36 Culpœnius H. Cupennius Ven. Glor.—38 Mæchos Ascenf. Bentl. Cun.

Instita est tenuissima fasciola que protenta dicitur, εὐ ἀραιωδύλον. Vet. Schol. Dvas institat ancilla protulit de sinu, alteraque pedes nostros alligavit, altera manus. Petronius Arbiter (c. 20.) citante Crœquio.

30 Stantem, h. e. profantem, per Aphæresin.

31 Notus homo, beneficus et nobilis. Catone transeunte, quidam exiit de fornica, quem cum fugeret, laudavit et revocavit: postea cum frequentius eum exeuntem de eodem lupanari vidisset, dixisse fertur, Adolefcens, ego te laudavi tanquam hic interdum veniret, non tanquam hic habitaret. Vet. Sch.

Suaviter Luciliano stylo Catonis Censorii verba protulit. *Laudibus ferunt, maculant honoribus.* Cicero, referente Lambino. *Maeste inquam virtute, simulque bis versibus esto.* Lucilius. Puto *Maeste* Oicum esse verbum et indeclinabile, et significare magnum, vel amplum. Gothis *MAEST* potentia est, quod refertur ad Μέγας.

32 Sententia dia Catonis: sic et Lucilius, *Valeri* sententia dia, pro ipso Valerio: est enim Periphrasis ipsius Catonis.

33 *Tetra*, ferox et indomita: Tetrum enim dicitur quodeunque animo vel sensibus, vel asperum est vel durum. Etiam Persius *venam* posuit pro virili membro: *Cum numerosa vago singuliet inguine vena.*

34 *Huc descendere*; ad meretrices scilicet: nam ad viliora descenditur. Male de ipso loco accipiunt Interpretes. B. Non male. Z.

Æquum est; neque jus, neque censores veant, et excusationem habet vox *Juvenes*.

35 *Permollere*; Theocrito μάλλω est: *Veteres* inserto in foramen baculo molam trudebant, τῆ πάση τῆς μύλης ὠθῆρας, inquit Theocriti Scholiastes *Hunc molere, illam autem ut frumentum vannere c—i.* Lucilius.

36 Cupiennius Libo *Cumanus Augusti* familiaritate clarus, corporis sui diligentissimus, *festus matronarum.* Vet. Schol.

Album felix et beatum est; quod Interpretes latuisse miror. Quia tu gallina filius albus Nicoviles pulli, hati infelicibus ovis. Juvenalis. Octavius Ferrarius de Re Vestiarum ostendit matronarum tunicas, sive stolas, fuisse purpureas a segmentis sive vittis aureis distinctas, et usquam albus vestibus præterquam in luctibus uti consuevisse. In Epithalamio tamen Theodis apud Catullum legimus, *Vestis Candida purpurea talos incinerat ora*; quem locum citavit vir doctus Lud. Desprez. Verum et *flammeus* color candidus est, et cœruleus purpureus. B. *Album* hic mihi videbatur nihil aliud notare, quam teneritatem et mollietiam stolarum, pulveris ac solis impatientium. G. *Cumanus albus* est haud dubie matrona veste alba induta. Nam etsi Ferrarii sententia satis certa esset, tamen hoc tempore cum lege Julia luxus muliebris coercitus esset, tunica aut stola sine purpura fuisse videtur. Z.

37 *Urbane abutitur Ennianis versibus; Ausus est opera pretium procedere recte, Qui rem Romanam Latiumque auferere vultis: sed illud urbanum, quod Ennius Vultis dixerit, hic Non vultis intulit.* Vet. Schol.

Opera modo dicitur pro tempore impenso. Nihil rectum dicitur quod non procedit et voto: nam animus vulgo est norma recti, uti ratio sapientibus.

38 *Laborare* dura pati est hoc loco.

39 *Corruptum* dicitur cui aliquid tetri vel immari gustus admiscetur.

40 De communis usu cadat ponit pro continget, quod magis comicum.

41 *Ille flagellis; Sallustius Crispus in Fostis*

Accidit, ut quidam testes caudamque falacem 45
 Demeteret ferrum. Jure omnes. Gálba negabat.
 Futior at quanto merx est in classe secunda!
 Libertinarum dico, Sallustius in quas
 Non minus insanit, quam qui mœchatur: at hic, si,
 Qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste 50
 Munifico esse licet, vellet bonus atque benignus
 Esse; daret quantum satis esset, nec sibi damno
 Dedecorique foret: verum hoc se amplectitur uno:
 Hoc amat, hoc laudat; Matronam nullam ego tango:
 Ut quondam Marfæus, amator Originis, ille 55
 Qui patrium mimæ donat fundumque laremque,
 Nil fuerit mî, inquit, cum uxoribus unquam alienis;
 Verum est cum mimis, est cum meretricibus; unde
 Fama malum gravius, quam res, trahit. An tibi abunde
 Personam satis est, non illud, quicquid ubique 60

45 Quidam—ferro etiam H. G. Sax. Cuidam—ferrum H. Steph. et Chab. Quidam—
 ferrum Cun.—48 In qua Bentl. et Cun. ex MSS. it. Sax.—49 Pro At, ut ex MS. Bent.
 it. Bas et G.—54 Et laudat Ven. Glar. Bentl.—56 Mimæ censum donavit avaræ call.
 Sax.

filie Sylla adulterio deprehensus, ab Annio Milone flagellis casus esse dicitur, quod Asconius Padianus in Vita ejus significat. Vet. Schol.

42 Ad mortem; Comica Hyperbole. B. Horribile tamen flagellum. Vid. Sat. I. 3. 119. G.
 43 Fures prædones dicit, qui nocturno tempore per urbem grassati sunt, ut ex Juvenale patet.

Pro obscena parte corporis. Vet. Schol. B. Pro corpore ad redimendam vexationem quamcunque corporis, cujus genera enarrat deinde. Poterat memorasse etiam raptanosque mugilesque Catulli et Juvenalis G.

44 Perminxerunt; sic et Perius, Patricia immutat vulvae.

Calones sunt ministri militum, liberi homines, lixe vero servi eorumdem. Vet. Schol. A scindendis lignis quæ calas Veteres dicebant a Græco Κάλας. Sunde puer calam ut calas. Lucilius.

Illud in frequenti usu est pro hoc.

45 Nil opus est cuidam reponi pro quidam contra fidem tot Codicum, cum sit quidam etiam in Dativo: Sic et Virgilius, Qui non risere parentes, pro Cui.

Salacem; Dicitur membrum illud, in quo libido est, esse saluum. Vet. Schol.

46 Bentleio magis arridet inusitator scriptura Demeterent ferro, calones scilicet.
 Amare Servium Galbam Jurisconsultum perstrin-

git, quasi contra manifestum jus pro adulteris respondentem, quia et ipse adulter esset. Vet. Schol.

49 Dilogus insanit et de ardore libidinis et de immodicis sumtibus; et est Præteritum, pro insanivit. B. Præsenti potius intelligam: per Antonomastian enim ponitur Sallustius. G. Mæchatur, qui cum uxore aliena eaque ingenua adulterium committit. Z.

50 Qua, h. e. in quantum, deest tenuis. Vet. Sch.

Res occasio est, sive præsens negotium. B. Videtur esse res familiaris: et ratio, bona existimatio. Z.

Modeste, h. e. moderate.

51 Omnes fere Lambini et Cruquii Codices legerunt munifico esse licet pro munificum: Scholiastæ silent.

53 Se amplectitur; gratulans sibi plaudit. Hæ HUGO HIMSELF.

54 Matronam nullam; Ethopœia.

55 Cytheris, Origo, et Arbutula hoc tempore insignes erant mimæ, quarum prima Virgilius erat Lycoria.

56 Donat modo Præteritum est pro donavit.

59 Fama trahit gravius malum; Intelligi vult ex nimio mimarum aut meretricum amore vexari quidem censum, sed multo graviora damna fama accidere. Vet. Schol.

60 Persona dignitatis est nomen: sic et Cice-

Officit, evitare? bonam deperdere famam,
 Rem patris oblinare, malum est ubicunque. Quid inter-
 est in matrona, ancilla, peccesve togata?
 Villius in Fausta Sullæ gener, hoc miser uno
 Nomine deceptus, pœnas dedit usque superque
 Quam fatis est; pugnis cæsus, ferroque petitus;
 Exclusus fore, cum Longarenius foret intus.
 Huic si mutonis verbis mala tanta videntis
 Diceret hæc animus; Quid vis tibi? numquid ego a te
 Magno prognatum deposeo consule cunnum
 Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
 Quid responderet? Magno patre nata puella est.
 At quanto meliora monet, pugnantiaque istis,
 Dives opis natura suæ, si tu modo recte

65

70

63 Peccesne Lamb. Chob. Bentl. male. Nam ve est fore, quemadmodum sensus poscit. Ancilla enim et togata, b. c. meretrix, ad idem membrum seu genus pertinent, quod opponitur matronis. Z.
 —68 Videnti, quod Bentl. reduxit, etiam H. G. Sax. et prima editt.—71 Mca tum cum inferb. coll. Sax.—74 Tu si modo Ven. Glar. Bentl. non mole. Z.

ro dicit esse qui sentiant Philosophiam indignam esse Personam. Cornelius Celsus plene Splendidam dicit Personam: modo matronam dicit Personam; præsertim vero honoratiorem. B. Cic. de Fin. 1. pr. quo respicit vir doctus, suam aperte personam intelligit. Personam tam indignitatem et sordes, quam dignitatem et honorem notat. G.

Mira brevitatem posuit ubique et mox ubique temporis Adverbium pro personis quibuscunque.

62 Oblinare, deterere, tractum a lima. Vet. Schol.

63 Bentleius, auctoritate quorundam Librorum, reposuit peccesne pro peccesve; quod tamen nobis tantundem videtur. Librariis ipsis nihil erat pensi super tali materia.

Matrona que a maritis ob adulterium repudiabantur togam accipiebant, sublata stola propter ignominiam. Nam prostare solebant cum pullis togis. Vet. Schol.

64 Facile assentior Dacero, Villium fuisse nobilem, et Longarenum contra ignobilem quandam. B. Villius familiaritate Milonis (de qua Cic. fam. 2. 6.) abusus videtur ad stuprum conandum uxoris illius Faustæ, Sullæ filie: quam cupiditatem in illo hoc ipsum incendit, quod sic dictatoris gener quodammodo fieret. Gener etiam de stupri conjunctione, ut vulgo in Germania affines jocose dicunt. Itaque carere licet emendatione proposita in Miscell. observat. Burm. vol. 2. p. 88. sq. ponere, ut Fausta genus

Sullæ pro filia dicatur. Sed quidni manemus in antiqua interpretatione quæ tum Acroni tum Porphyrio adscribitur a Fabricio: Villius pro Anno dixit. Annius autem Milo maritus fuit Faustæ, Cornelii Sullæ filie, qui a familia (servis) Longareni rediens a cena ante ades suas, ne adituum (Longarenum) deprehenderet, pugnis casus est, et ferro petitus. Sic gener proprie dicitur, et pulchre constabant omnia, nisi quod miror, cur Annium non suo nomine commellarit. An Fausta Milonis post exilium hujus nupsit Villio? an prius quam Miloni nuberet fuit in matrimonio Villii? G. Villium non maritum Faustæ esse, sed adulterum, sequentia satis comprobant. 7. Hoc ex Villii sententia dicit satis festiva ironia.

65 Deceptus, allectus et inviscatus.

66 Pugnis casus; A familia Longareni mæli. Vet. Schol. B. Sunt qui Milonem maritum intelligant. At vero non apparet causa, cur non verum nomen ponere maluerit auctor. Z.

68 Lucilianum est muto, et a Græco Muri, quod summitas est Nasi. Læso jam lacrimis mutoni absterget amica. Lucilius. B. Non mire videntis magis placuisse viris doctis, licet major sit auctoritas alterius lectionis. Vividior enim sit et magis poetica oratio, si pars que hic loquens introducitur, vidisse dicatur mala. Quod vero opus erat tam gravi oratione, si vidisset Villius mala tanta? Sapientior est pars libidinosa suo domino. G.

Dispensare velis, ac non fugienda petendis
 Immiscere! Tuo vitio, rerumne labores,
 Nil referre putas? Quare, ne pœniteat te,
 Desine matronas sectarier, unde laboris
 Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
 Nec magis huic, inter niveos viridesque lapillos 80
 Sit licet, hoc, Cerinthe, tuo tenerum est femur, aut crus
 Rectius; atque etiam melius pœsæpe togatæ.
 Adde huc, quod mercem sine fucis gestat; aperte
 Quod venale habet, ostendit; nec, si quid honesti est,
 Jactat habetque palam, quærit quo turpia celet. 85
 Regibus hic mos est, ubi equos mercantur, opertos
 Inspiciunt; ne si facies (ut sæpe) decora
 Molli fulta pede est, emtorem inducat hiantem;
 Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
 Hoc illi recte? ne corporis optima Lynceis 90
 Contemplere oculis, Hypsæa cæcior illa
 Quæ mala sunt spectes. ¶ O crus! O brachia! ¶ verum

81 (Sit licet hoc Cerinthe tuum) *vulg. tuz conj. Cua.*—82 Togatæ est *Bentl.*—84 Neque *Bentl.*—86 Opertos etiam *Sax. G. H. et editi ante Landi. Huic, Lippo, Fabro, Dacario, placuit apertos.*—90 Tu corporis optima Lyncei contemplare—spectas *conj. Bentl.* Hoc illi apte: næ tu—contemplans—spectas *conj. Cua.*

69 In animo consilium est et ratio.
 Quid vis tibi; h. e. Quam rem tu agis? An
 mentis bene sanæ es?

71 Stola tunica erat muliebris, et propria
 matronarum.

*Iram dicit libidinis insaniam. Ira furor bre-
 vis est.*

73 Ridicule philosophatur in re turpícula.
 Nam Philosophiæ est ad naturam vivere.

74 Divus opis; nihil quod sui muneris est na-
 turæ deest.

*Recte dispensat qui sapienter utitur: nos etiam
 dominæ naturæ dispensatores sumus.*

76 Vitio nostro laboramus, si dolemus cum desit
 pœstianus; verum natura laboramus, si dolemus cum
 desit panis. *Vet. Schol. B. Tuo vitio, tua culpa,
 si amas matronam, rerumne, an necessario, sine
 culpa tua. Z.*

Labores; miser sis; nam et labor miseria est.

79 Ex re, potita felicitet.

80 Niveos viridesque lapillos; uniones et sma-
 razdas. *Vet. Schol. Crug.*

81 Bentleio placuit ita hunc versum emen-
 dare, Sit licet, O Cerinthe, tuo. Non videtur mihi
 vidisse tuum dici pro quale tuum. Æquari voluit

hic Cerinthi femur femoribus matronarum, imo
 et præferri. Nihil opis est a Manuscriptis. Et
 Bentleii Textus nimis involutus et obscurus vi-
 detur. B. Huic nobili matronæ, licet jaceat
 inter gemmas et margaritas, femur ideo non
 est magis tenerum, neque crus rectius quam
 tuum, Cerinthe. Sic *Vet. Schol. Quam tuum
 idem est, quod tuo: ut restituit feliciter Bent-
 leius. Quod autem hoc in o mutavit, nihil opus
 videtur: est enim hoc idem quod ideo, ab hoc,
 &c. G.*

Pulcherrimus erat iste puer, Sulpiciæ et ma-
 tronarum deliciæ, de quo Tibullus. Significat
 hunc vel ipsi matronis præferendum.

83 Mire gessat mercem de meretrice, quod
 proprie faciunt circumforanei mercatores.

84 Honesti, i. e. pulchri. *Vet. Schol.*

86 Veteres potentes patronos dicebant Reges;
 neque enim alii Reges primis temporibus.

Vetus Scholiastes non dissentit a Lambini et
 Torrentii Codicibus, quorum plerique pro aper-
 tos legerunt opertos. Stat contra Faber. *Operi-
 unt eos ne pulchritudine inducti emant equum pedibus
 mollioribus.* *Vet. Schol. quem dixi.*

87 Faciem dicit membrorum symmetriam.

Depygis, nasuta, brevi latere ac pede longo est.
 Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
 Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
 Si interdicta petes, vallo circumdata (nam te
 Hoc facit infanum) multæ tibi tum officient res ;
 Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ ;
 Ad talos stola demissa, et circumdata palla ;
 Plurima, quæ invidiant pure apparere tibi rem.
 Altera, nil obstat : Cois tibi pene videre est
 Ut nudam ; ne crure malo, ne 'sit pede turpi ;
 Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
 Infidias fieri, pretiumque avellier, ante
 Quam mercem ostendi ? ¶ *Leporem venator ut alta*
In nive sectetur, positum sic tangere nolit :
 Cantat, et apponit, *Meus est amor huic similis ; nam*
Transvolat in medio posita, et fugientia captat.

95

102

103

93 Depygis *Bentl. Cum.*—106 Sectetur etiam *H. et G.* sectatur *al.*—107 Captat *Lamb. et conjunct.*

88 Benteleus scribi vult ducit pro inducat, neque novi causam.

Admiratione dicit *biantem*, et quasi oculis atque animo desirum.

90 *Reâe*, ordine, et per hoc sapienter. B. *Hoc illi veste faciunt*, eademque te monent, ne corporis, &c. Si hæc ita connexa cogitassent viri docti, de mutatione vix erant cogitaturi. G.

Lyncæis oculis, Proverbium est. *Lyncæus tantam vim in acumine oculorum dicitur habuisse, ut trans paridem videret, et dum flaret in Sicilia, videret classes de Africa exeuntes.* Vet. Schol. Erasmus et Cruquius legerunt *Lyncæi* ; sed nil opus fuerat. Benteleus post Erasmum legit *Lyncæi* in Genitivo : Verum quid interest ? Quin et pro *Ne contemplare* posuit *Tu contemplare*, sed tenui sub auctoritate.

91 De *Lyncæis oculis* false novum ipse finxit Proverbium, dum nobilem mœcham, *Hyppæam Plantiam* vitiosis oculis utentem, per transitum percutit. Nam *Plautiorum Hyppæus* erat cognomentum, auctore Torrentio.

93 *Depygis sine natibus, sicut Callipygis.* Vet. Schol.

Nasuta, quæ grandi est naso.

Deforme est in fœminis furcam latere habere majorem. Vet. Schol.

95 *Ni Catia est ; Hæc adeo vilis fuit, ut in Æde Veneris Theatri Pompeiani adulterium cum Valerio Siculo Colono Tribuno Plebis obducto velo*

admiserit. Vet. Schol. *Hæc neglecto pudore præter pulchritudinem crurum, elata veste utebatur.* Alter Schol.

96 *Interdicta*, h. e. ideo quia interdicta. *Plus incendimur, quo difficilius pervenimus.*

Vallo circumdata ; Metaphora a castris.

98 *Sed quis custodiet ipsos Custodes ?* Juvenal. *Torrentius putat lucubratoriam dici lecturam.*

Ciniflones et cinerarii eadem significatione apud Veteres habebantur ab officio calamistrarum. Vet. Schol.

99 *Palla pro peripodio posuit quod dicunt *teræca pallium.** Vet. Schol. (ita enim legendum pro *tunicopallium* ;) erat enim et muliebri pallium.

100 *Rem modo posuit pro merce.*

101 *Alteræ ;* Comice pro quod ad *alt. rem* attinet ; estque *Ἀνακλῆσις*.

Cois ; bonibycinæ vestes a Pamphila Coæruptæ, ut alias monuimus.

103 *Festive metiri oculo*, pro percurrere.

105 *Leporem venator ; inducit quasi castitiam amatoris.* Vet. Schol. En tibi Callimachi versiculos ex Daniele Heinsio et Scaligero. Ἰστρούης, Ἐπεινός, ἰν ὄψει πάσης λαγῶν Διφῆ, ἢ πάσης ἰχθῆν ἀγαλλίδος, Στραίβη ἔ νεβονῶ * αἰ : Ἐρημίος ἢ ἄν τις αἰση, Τῆ σὶδα βίβλας αἰση

* *Κιχαρημίος pro Κιχαρημίος reposuit nisi ad Callimachum magnum Benteleus, natus emaculatus diis Græcorum scriptis. E. Epigr. 33.*

¶ Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
 Atque æstus, curasque graves e pectore pelli?
 Nonne cupidinibus statuit natura modum? quem,
 Quid latura, sibi quid sit dolutura negatum,
 Quærere plus prodest, et inane abscindere soldo?
 Num, tibi cum fauces urit sitis, aurea quæris
 Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
 Pavonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, si
 Ancilla aut verna est præsto puer, impetus in quem
 Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
 Non ego; namque parabilem amo Venerem, facilemque.
 ¶ Illam, *Post paulo; Sed pluris: Si exierit vir;*
 Gallis; hanc, Philodemus ait, sibi, quæ neque magno
 Stet pretio, neque cunctetur, cum est iussa, venire:
 Candida rectaque fit; munda hæctenus, ut neque longa
 Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
 Hæc, ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,
 Ilia et Ægeria est: do nomen quodlibet illi.

110 Tolli etiam coll. Sax. it. Cuv.—111 Statuat MSS. et Schol. it. H.—121 Vulgo distinguunt Gallis hanc, Philodemus ait; sibi, *sc. sed secutus sum Bentleium. Nam illam b. e. matronam, quæ tam difficilis est in re concedenda, et solet bis verbis remorari macrum, Post paulo redi, Pluris copiam tibi faciam, si maritus foras prodierit, atque hanc, b. e. quæ neque magno stet pretio, sc. sibi opponuntur. Illam igitur Philodemus Gallis, b. e. Cybeles sacerdotibus, spandonibus relinquendam esse ait. L.—125 Pro Baxteri lectione dextrum c. m. lævo vocavi lectionem Ven. Glar. Cbab. Lamb. Bentl.*

ἐκ λαβῆν. Κύριος ἴσως τοῖς δι' τὰ μὴ φινύοντα ὀνόματι ὄντι, τὰ δ' ἐν μέσσοις κίματα παρατίθησθαι.

106 Recte Bentleius scilicet, et quidam etiam scripti Codices. B. Accipiendum scilicet potentiali modo, scilicet potest. G.

107 Apponit; Addit ad Cantum. Vet. Schol. Hoc ingeniose et solenter Dacerium subodorum fuisse scribit Ludovicus Desprez.

110 Quidam Libri habent tolli, quod prælatum video Bentleio suo more.

111 Rarior scriptura statuat placet Bentleio. B. Nonne ipsa natura præfixit modum et cancellos veluti cupiditatibus? quem modum, hoc est, quid latura—negatum, diligenti attentione exquirere, et inania, quibus carere potest, refecare, utilius est, quam indulgendo eas alere in immensum. Hoc jam exemplis illustrat. G.

112 Quid sit dolutura; sic et in prima; Quis humana sibi doleat natura negatis.

113 Inane abscindere soldo; Allegoricus inutillia aut vana ab utilibus ac necessariis reqid. re ac

separare. Vet. Schol. Hoc faciunt qui vescuntur caseo, vel pomis.

119 Parabilem; Græcis Εὐπρόρισον.

120 Illam, post paulo: pulcherrima Ethopia licitantis mæchæ. Hi versus ex Philodemo translati sunt. Poeta fuit hic Epicureus, qui Græce scripsit multa Epigrammata. Vet. Schol. Cruquius ipse Philodemum Gadazarum fuisse sentit, quem Strabo Philodemum Epicurum nominavit, si veri sunt Codices.

121 Gallis hanc; h. e. superbis, stolidis et γυναικαμανίς, qui huiusmodi affectant delicias. Quin et Martialis Gallos stolidos et ostentatores hoc Disticho significat: Tu tantum accipies, ego te legisse putabo; Et tumidus Gallia credulitate fruatur. Sed pene oblitus sum Veteris Scholiastæ; Relegat tales ad Gallos (inquit ille) qui magno adulteria mercantur. Hodiernis Gallis minus conveniunt hæc Veterum impropria.

123 Munda, h. e. culta.

Longa; sunt enim (ut ait Vet. Schol.) quæ

Nec vereor ne, dum futuo, vir rure recurrat,
 Janua frangatur, latret canis, undique magno
 Pulsa domus strepitu refonet, vepallida lecto
 Defiliat mulier, miseram se conscia clamet;
 Cruribus hæc metuat, doti deprensa, egomet mi;
 Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,
 Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama,
 Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

130

129 Vepallida, vch pallida, vz pallida MSS. et prima edit. usquam ne.

proceritatem sibi statuta mentiantur suppositis erepidis.

125 *Dextrum corpus mihi laevo.* Sic et Labinus et Cruquius ex veteri Codice reposuerunt (quos et secutus est Labinus) pro eo quod erat, *Dextro corpus mihi laevum*, quod vel prima fronte vitiosum est. Hoc est quod Lucilius ait in quinto, *Et cruribus crura dilatat.* Vet. Schol.

129 *Vepallida, una pars est Orationis sicut vesana, et significat valde pallida, sicut apud Persum (1. 111.) Ut ramale vortus veyrandi subere coctum.* Vet. Schol. Cruq. Bentleius sua auctoritate acriter contendit pro *vepallida* legendum esse *ne pallida*; atque hoc adversante antiquo Scholiasta. B. Recte legit Vet. Schol. sed male interpretatus est. *Ne* in compositione semper vitium notat, *vepallida* male pallida est. *Ne* cursum orationis interceptit, et eam reddit languidam. G.

130 *Conscia; Ancilla conciliatrix.* Vet. Sch.

131 *Cruribus; Metuit ne cruribus truncetur.*

Vet. Sch. Cruq. Erat autem *crurifragium* peculiarare fervorum supplicium.

Etiam ante Legem Juliam deprehensa in adulterio dotis parte multabatur, ut ex Val. Maximo Jacobus Cruquius ostendit. Nihil opus erat Bentleium reposuisse *doti hæc deprensa* sola inductum conjectura. Neque sane pari gradu heram et ancillam decuit nominari hoc loco. B. Et *deprensa* proprie non dicitur nisi matrona, nempe ea, cujus et crimen et periculum est. G.

132 *Discincta tunica; Evaggyus expressa perturbatio adulteri, de ipso lecto subito fugientis.* Vet. Sch.

133 *Ne nummi pereant; quibus adulteri redimebant adulterium.* Vet. Schol.

Aut pyga; raphanisimo scilicet, mugili vel calonibus.

134 *Miserum est; Έμυαδός.*

Fabio vel iudice; Satis urbane hominem severum percutit, et Provinciale Stoicum; cujus meminit etiam in prima. Alii Jurisconsultum putant. Forfan utrumque verum est.

SATIRA III.

IN OBTRACTORES ET SUPERCILIUM STOICUM.

Cum Tigellium ob summam levitatem et inconstantiam in dictis et factis reprehendisset; transit inde ad vituperandam consuetudinem pessimam istam et admodum vulgarem vitia vel levissima aliorum acutius observandi et acerbius perstringendi. *Æquius est, inquit, si ob virtutes majores vitia leviora feruntur leniter: veluti, si quis est iracundior, aut ejus odor minus gratus est naribus acutis aliorum, aut in cultu corporis et vestitu parum elegans reperitur; idem forte est vir bonus, tibi amicus, et ingenio magno præditus: præsertim cum fortassis vitiis tute ipse labores, sive a natura infitis sive a mala consuetudine contractis. Quodsi imitatur amatorum aut parentum morem, qui vitia corporis amicarum et filiorum extenuant et elevant, adeo ut parcus nobis dicatur frugi, nimis sedulus et ardelio vocetur amicorum studiosus, vehementior in congressu et sermone liberior habeatur doli expertus et generosus, pronior ad iram et jurgia numeretur inter animosus; hoc magis ad amicitiam conciliandam conservandamque valet, quam si contra virtutes amicorum in vitia detorqueamus: si v. g. probus vocatur humilis et abjectus; cautus, stupidus; prudens et diligens in cavendis insidiis, fictus et astutus; non satis cautus et qui, quemadmodum ego sæpe, sed sine offensione, Mæcenatem interpello, amicum legentem aut meditantem sermone non necessario interpellat, molestus dicitur et sensus communis expertus. Cum nemo sine vitiis sit; probetur is, qui minimis est infectus, et alter alterius vitiis ignoscat. Si enim, ex sententia Stoicorum, nos cæteri fumus stulti, nec a vitiis liberi esse possumus: cur non fumus æqui iudices, et pœnas peccatis æquales irrogamus? Nam si insanus habetur, qui seruum ob tepidum jus degustatum cruci affigit; nonne gravius est amicum pro levi errore odisse et fugere. Istud enim Stoicorum, omnia peccata esse paria, convellitur a natura rerum, sensu cujusque, ipsa utilitate communi et consuetudine populorum. Ad extremum ridet Stoicorum fastum, qui sapientem solum jactabant esse divitem et regem, et dicit se malle esse stultum et privatum, quam cum Stoicis sapere et regnare.*

OMNIBUS hoc vitium est cantoribus, inter amicos

Ut nunquam inducant animum cantare rogati;

Injusti nunquam desistant. Sardus habebat

Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,

Si peteret per amicitiam patris atque suam, non

Quicquam proficeret: si collibuisse, ab ovo

5

1 Supra (ad Sat. 1. 2. 3.) ostendimus Tigellium Horatii Carmina ut parum modulata reprehendisse; cujus injuriæ adhuc memor de Obtractatoribus acturus initium ab isto sumit. Significat autem perversum hujus hominis ingenium non minus Arti suæ quam patriæ Sardiniz deberi. Elevando autem Musicorum Professionem Cantoribus posuit.

Inter amicos; supplendum extrinsecus est.

3 Hunc ipsum Tigellium etiam Cicero in Epistolis patriæ suæ pessilentiore dicit. Et Licinius (inquit Vet. Schol.) de Hermogene agens: *Sardi Tigelli putidum caput venit.*

4 Ille ad Emphasin posuit nobilitatis. *Quasi de noto dixit Ille.* Vet. Schol.

5 Patris; Divi Julii, cujus in Comitatu fue-

Usque ad mala citaret, Io Bacche! modo summa
 Voce, modo hac, resonat quæ chordis quatuor ima.
 Nil æquale homini fuit illi: sæpe velut qui
 Currebat fugiens hostem; sæpe velut qui
 Junonis sacra ferret; habebat sæpe ducentos,
 Sæpe decem servos: modo reges atque tetrarchas
 Omnia magna, loquens: modo, Sit mihi mensa tripes, et
 Concha falis puri, et toga quæ defendere frigus,
 Quamvis crassa, queat. Decies centena dedisses
 Huic parco paucis contento, quinque diebus
 Nil erat in oculis: noctes vigilabat ad ipsum
 Mane, diem totum stertebat; nil fuit unquam
 Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
 Nullane habes vitia? Imo alia, et fortasse minora.

10

15

20

7 Bacchæ edit. Med. 1477.—8 Resonans Glar. Resonat chordis quæ qu. Lamb.—9 Animi fuit Chab.—10 Velut si Lamb.—11 Alebat Bentl. ex scriptura cod. Vossiani Halebat.—20 Et fort. MSS. et prima edit. usq. ad Ald. qui haud posuit, quod secuti alii.

rat; illud enim significatur voce amicitia hoc loco.

6 Ovum initium canæ erat, quippe quod in gustu statim a balneis offerrebat; mala vero in secundis mensis erant. Vet. Schol.

7 Citari dicuntur qui clara voce vocantur: hinc præcones citare dicuntur. Vet. Schol. Cruq. Pro citaret Bentleius, solita sua fiducia, nullo sub auxore, posuit iteraret; imo et negavit posse dici citare satis Latine, pro clamare, cum tamē citare nihil aliud sit quam vocem citare. B. Cic. de Orat. I. c. 59. etiam citare est frequenter pronunciare. G.

Io Bacche; Bacchi Hymnus perpetuus fere conviviorem comes: hunc autem nominat ob insaniam. Nil opus est Turnebi Escaba nimium caventis de Metro.

Modo summa; i. e. Modo clara voce, modo crassa, et a Tetrachordo hoc desumptum videtur, in quo est gravissimi soni chorda quæ ὑπάτη dicitur. Vet. Schol. ὑπάτη Saturni fuisse ostendit Cruquius, uti Νέτην Lunæ. B. Tigellius modo utebatur ea voce, quæ summa chorda Tetrachordi, ἢ ὑπάτη resonat, h. e. gravissima; modo ea, quæ ima chorda, ἢ νήτη, eademque acutissima, resonat. Trajectio locum aliquantum obscurat, ut Carm. 2. 13. 1. Non jungendum summa voce, sed summa chorda. G.

9 Hanc inconstantiam pulchre describit etiam Ser. 2. 7. 7. G.

10 Κατὰ Σὺλλαντες Figuram ex currebat splendendum currit. Hoc voluit Vet. Schol.

11 Καμπύγη ἀπὸς Ἀθηναίους ὁδοῦque δύναν-

tur, qui sacra in capite portant, et lento gradu incidunt. Vet. Schol. Proverbiali forma hæc proferuntur, quosmodò et Græci Ἡεῖων βαδίζου. B. Conf. ad Ser. 2. 8. 13. G.

Alebat rarissima erat Lectio, ideoque præsertim a Bentleio, et si ista Membrana tantam illam representaverat, ut vel ipse advertit.

12 Tetrarchæ dicuntur qui quartam partem Regni [Imperatoris] habent. Vet. Schol. Regnum Imperatoris Judæam dicit: erat enim hæc Præfidiaria Provincia, et Imperatoris propria, cum veteres Provinciæ Senatoris essent, adeoque Proconsulares dicebantur. Ludovicus Desprez Tetrarcham dicit Quatuor Provinciæ Præfidiæ, infelicem Andree Dacerii errorem secutus. Quis non ferat hominonem de Trevio subinde allucinantem, cum tanti viri rescierint quid sit Tetrarcha? B. Vocem Imperatoris non habet Vet. Schol. Cruq. Et turbat ea sententiam, nisi addas Imperatoris consensum, vel indulgentiam, vel tale quid. De provinciis Cæsaris et Senatus hic disputari non debebat, neque hoc modo. Vid. Spanhem. Diss. 13. Tetrarchas habuere Gallogræci ante quam imperii Ro. pars essent, &c. G.

13 Loquens; Loquendo imitabatur. Vet. Sch. Cruq.

Mensa tripes; Mensa Dæphica (pauperiorum propria). Sic et Vet. Schol. Cruq.

14 Concha falis; Pauperiores in marina concha solum tritici bulere solent, quo eis in panis viscitate. Vet. Schol. Cuius sale panis Lustrantæ fluvii bene leniet; ut ait alius doctus.

Mænius absentem Novium cum carperet; Heus tu,
 Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
 Verba putas? Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
 Stultus et improbus hic amor est, dignusque notari.
 Cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis, 25
 Cur in amicorum vitiiis tam cernis acutum,
 Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? At tibi contra
 Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
 Iracundior est paulo? minus aptus acutis
 Naribus horum hominum? rideri possit, eo quod 30
 Rusticius tonsio toga defluit, et male laxus
 In pede calceus hæret? At est bonus, ut melior vir

21 Mænius G. Z. Med. 1477. Glar. Nevium Venet. Glar. Chob.—25 Præterea conj. Merul. Male Murct. ex MS.—29 Aduncis conj. Bentl.

Puri; perpetuum falsi Epitheton: *Purum* et sine labè salinum: nam et religiosum dicitur purum. Quin et salinum patella erat deorum manium, qua mensa consecrari consueverat. Potest et inesse Dilogia, ut sit *puri* etiam pro *simplicis* et *sine condimentis*, quod putavit Vet. Schol. Dedicatuli enim et condiebant sibi saleem.

15 *Decies centena*, supple millia festertium. Docte monet Turnebus Romanos usitata loquendi formula usos fuisse hac summa pro immani.

16 *Huic parcos*; false et Ironice hæc protulit.

17 Enallage Modi pro Nil esse.

18 'Ei ἄρα nil posuit pro nemo, ac si hominem negaret. Conveniet nulli qui secum dissidet ipse.

20 Lambini et Cruquii MSS. Codices legerunt et fortasse, cum omnes [post Aldum] impressi habeant *haud*: Ego tamen cum Veteri Scholiaste at reponendum duxi, quod sæpius usurpatur pro *atque*; quod Librarii non intelligentes fecerunt et. Omnium autem pessimum est *Haud*. B. Nulla plane auctoritate nititur at: et summo consensu est in libris, et pulchrum ἄρα habet, quasi non acriter contententis. G.

21 *Qui de personis Horatianis scripserunt* avertunt, Manium scurrilitate notissimum Romæ fuisse: hic post patrimonium obrosam, Calendis Januariis in Capitolio clara voce optavit, ut quadraginta numerorum eris alieni haberet. Quarente quodam quid sibi vellet, quod tam solenni die ex alienum optaret habere, Noli mirari, inquit, Olloginta [habere] debeo. Hic fertur domo sua, quam ad forum spectantem habuerat, dividenda, unam columnam sibi ibi excepisse, unde Gladiatoris spectaret, que ex eo

Columna Mænia nominabatur; tuus et Lucilius sic meminit; Mænius Columnam cum peteret. Vet. Schol. B. In hac narratione verbum habere redundare videtur. Ad quadraginta et octoginta minimum millia intelligi debent: vel potius notæ numerale legendæ per adverbia *quadragies, octogies*. G.

Fortasse nomen avari cujusdam apud Lucilium: melius enim convenisset inter eos, si uterque fuisset nebulo. Novii Fratres in sexta acres erant fœneratores; sed hic fuit illis antiquior.

22 *Dare verba non tam fallere est, quam latere.* Cruquius.

24 *Improbis modo positum est pro impudens, vel importunus.*

Notari, ignominia nota, qua Censores eos notabant qui quid indecentius aut dicerent aut facerent. Cruquius. *Et potis et vitio nigrum præfigere Theta.* Persius.

25 *Pervidere* est quasi de longinquo videre; quod mire posuit de lippo. Petrus Victorius voluit Græcum esse παραβλέπειν, quod non placet. Bentleii *pervideas* non mihi soli displicentium censeo, etsi proveniat ex conjectura Rutgerfii, et ab Heinsio sit commendatum. Vertit etiam mala in eodem versu in Adverbium male, arbitrio tantum suo. B. Nondum ostensum est præ positum pro præter in tali verbo. Etiam cum *pervidere*, h. e. accurate recensere mala nostra volumus, lippus fumus ab amore nostri nimio, inunctos habemus oculos collyriis adulationis, &c. *Male lippus* placet, ut mox v. 46. *male parvus*; ut *tussire male* Sat. 2. 5. 107. Possis etiam ita: *Cum tua vitia male pervideas*. G.

Lippus inunctis; velut si lippiens unctus sit.

Non alius quisquam : at tibi amicus : at ingenium ingens
 Inculco latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
 Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim 35
 Natura, aut etiam conſuetudo mala ; namque
 Neglectis urenda filix innafcitur agris.
 Illuc prævertamur ; amatorem quod amicæ
 Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſa hæc
 Delectant ; veluti Balbinum polypus Hagnæ. 40
 Vellem in amicitia ſic erraremus, et iſti
 Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
 At, pater ut gnati, ſic nos debemus, amici
 Si quod ſit vitium, non ſaſtidire : ſtrabonem
 Appellat Pætum pater ; et Pullum, male parvus 45
 Si cui filius eſt, ut abortivus fuit olim

35 Inſederit *Bo* p. 57. *Sax.*—43 *Ac MSS.* quidam et *edl.*—44 Vitii *ex conj. Cun.*

Vet. Schol. Vult videri in ſeipſum jocari, qui lippus fuerat.

27 *Quam aquila* ; Præterbiali utitur Elocutione.

Epidaurius de Hiſtoria Romana additum videtur, de quo vide 'Fal. Maximum Lib. I. Cap. 8. Cruq.

29 *Iracundior* ; An ſeipſum vult ? Imò Dialogus ſe conjungit Virgilio. Dicitur pulſare Virgiliſim. Vet. Schol.

Minus aptus ; h. e. ineptus, vel inconcinuus ſuavis ſodalibus ; qualis videbatur Virgilius nonnullis ; Perſ. 1. 130. *Omne vaſer vitium ridenti Flaccus amico Tangit. B.*

Sed conf. dicenda ad Epift. 1. 1. 95. G.

Acutis naribus ; Ironice dictum eſt, et habet Emphaſin ; ſignificat enim deſuiſſe tantò acuminis iudicium. B. Ad illuviem aliquam corporis et foetorem reſpici puto, quem ferre non poſſunt *acuta nares*. Huc refert v. 35. incultum corpus. G.

30 Moralis eſt iſta Numeri Enallage, cum unum ſignificet, ut vel ſequentia oſtendunt.

31 *Toga deſuit* ; ruſticioreſ dum ambulabant, non componebant togam.

Male, h. e. inconcinne.

32 *Hæret* ; h. e. quaſi reſolutus pendet. Sic et Virgilius ; *Vix offibus berent.*

33 *At tibi amicus* ; Pronunciandum eſt ut ſignificatio ejus exprimat. Vet. Schol. Colligit amicorum vitia ſi ſint levia, eſſe ſerenda, juxta illud ; *Amici mores noveris, non oderis.* Alter Schol.

34 *Bene latet* ; *Quia non facile probat aliquiſapientem eſſe cum, qui male veſtitur.* Vet. Sch.

35 *Concute*, Metaphora a ſacculo nummario, quem etſi vacuum, tamen ſubinde concutimus : ſic et Juvenalis ; *Et ſe Concuffere amba.*

36 *Mire duo dixit* ; vitia enim aut naſcuntur, aut mala conſuetudine trahuntur. Vet. Schol. B. Si quid veri habeat læſio *inſederit* ; naturam vitiorum interpretabimur vitia naturalia, vitioſamve naturam. G.

38 *Illuc modo dicitur pro Hinc*, ut frequenter *Illud pro Hoc.*

Prævertamur ; h. e. convertamus ſtylum. Tralatio ab equitibus ſubito diverſentibus de via. B.

Prævertamur eſt, potius nos convertamus. O.

Quod, h. e. in quantum ; vel quod cernimus uſu vitine. Maluit quod quam ut, quod poſtremoſius videretur. B. Hunc locum de amatorum conſuetudine in extenuandis amandiſque adeo earum quas amant vitiiſ post Platonem de rep. 5. p. 466. pulchre tractavit Lucret. 4. 1154. Ovid. Art. 2. 657. Plut. de diſcr. adul. et am. p. 56. G.

40 *Balbinum* ; *Luciliana urbanitate uſus, in tranſitu amaritudinem aſperſit.* Vet. Schol.

Polypus. Fædum narium vitium. Producitur prima ſyllaba ob Liqidam.

Cum duobus Torrentii Codicibus pro *Agna* legitimus *Hagna* ; nam Græcum eſt *Αγνα*.

42 *Virtus* ; ut de errore fieret virtus.

43 *At* ; imò etiam.

45 *Pætuſ dicitur qui tremulis eſt oculis et leniter declinat.* Vet. Schol. Ipſa Venus præta eſt. B. Et ſunt cognomina nobilium hominum et familiarum *Pætuſ, Varuſ, Scavruſ.* Cum vero

Sisyphus: hunc Varum, distortis cruribus; illum
 Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
 Parcius hic vivit? frugi dicatur. Ineptus
 Et jactantius hic paulo est? concinnus amicis 50
 Postulat ut videatur. At est truculentior, atque
 Plus æquo liber? simplex fortisque habeatur.
 Caldior est? acres inter numeretur. Opinor,
 Hæc res et jungit, junctos et servat amicos.
 At nos virtutes ipsas invertimus, atque 55
 Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis
 Nobiscum vivit? multum est demissus homo. Illi
 Tardo, cognomen pingui damus. Hic fugit omnes
 Infidias, nullique malo latus obdit apertum?
 (Cum genus hoc inter vitæ versetur, ubi acris 60

54 Jungat—servet e conj. Cun.—57 Est abest ab edd. Venet. Glar. et Bentleii, qui locum omnino sic distinguit et mutat locum: multum demissus homo ille, Tardo ac cognomen pingui damus. Ergo probum et demissum tanquam virtutes propinquas et cognatas notantia refert Bentleius ad membrum prius, quibus in membro posteriori respondeant cognomina tardi et pingui. Z.—58 Pinguis Cbab. Lamb.—60 Versemur Bentl. ex vet. cod. Cruquii.

Pullus non ita sit nobile, quamvis non inauditum; optabam invenire in libro bono *Paullum*: quod adhuc non contigit. Sed *Pullum* etiam appellatio esse potest, ut Sucto. c. 13. Caligulam vocant *fidus*, *pullum*, *puppm*. G.

Male, h. e. *dedecorose*. Vet. Schol. Ut supra *male laxus*.

46 *Abortivus*; et per hoc *pumilio*. *Filius Antonii, nepos Mariti Cleopatra fuit pedalis*: alii dicunt fuisse intra bipedalem staturam, ingenii ignei. Vet. Schol. *Pedalis* erat cum natus est, postea intra bipedalem staturam mansit. Cruquianus Interpres scripsit eum M. Antonio Triumviro fuisse pro *pumillione*.

47 *Blaude Sisyphus*, qui fuerat *Heros*, et ob ingenium. B. Sic nempe appellavit suum nomen, Scholiasta teste, *Antonius G.*

Varum et *Scaurum* dicit nomine nobilium familiarium, ut bene *Torrentius*. Atque ista nata sunt ex *Sisyphi* nomine. *Varus* appellabatur cui crura modice interiorum inflexa sunt; non prorsus distorta: *erit* et *Scaurus* cui exstabant tali, neque tamen erant admodum pravi.

48 *Suaviter dixit Balbutit Scaurum*: sic enim blandientes infantibus infringere linguam suam solent, ut eos imitentur. Vet. Schol. *Apagae Dacarii Scaulum* et *Rutgerii Hillam*. B. *Balbutire* est *suaviter* edus pueros loquendo vel fingendo imitari. G.

49 *Ineptum* dicit importunum, garrulum, et *aischa*. B.

Propria illa notio, qua *ineptus* est, qui in re parva magnos conatus adhibet, etiam huc convenit: negotiosus, ardelio, operam suam jactat. G.

50 *Concinnus*; *suavis*. Vet. Schol. Cruq. Hoc est, aptus sodalibus.

51 *Truculentior*; h. e. loquela agrestior, et immanior.

52 *Plus æquo liber est, qui quod sentit tacere non possit*. Vet. Schol.

Simplex, non *bilinguis*, sed qui quod sentiat dicat. Vet. Schol.

Fortem generosum dicit et honestum.

53 *Caldior*, h. e. commotior ad iram.

Acres dicit animosus.

55 *Invertimus*; dicentes qua bona mala. Vet. Schol.

56 *Sincerum cupimus*; virtutem polluere vitio; *ἄλλογενούς* hoc dicitur. *Incrustari* autem vas dicitur cum aliquo vitioso succo illinitur atque inquinatur; secundum quod et *Lucilius* in decima octava *Satyra* ait, *Nam vel regionibus illis Incrustati calix ruta caulove bibetur. Vasa dicuntur etiam incrustari quando cooperiuntur, vel argento, vel auro*. Vet. Sch. *Quin* et fracta vasa et *gyffare* et pelliculare Veteres consueverunt. *Sincerum* autem integrum est, a *fine* et *querela* (*ὀρακτις ἀμυγανος*) ut *simplex* a *fine* et *plica*. B. *Gyffatur* et pelliculantur vasa plena ad æra et sordes excludendas, &c. *Sincerum* proprie mel sine cera, vel, quod magis huc pertinet, vas non ce-

Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene sano
 Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
 Simplicior quis, et est, qualem me sæpe libenter
 Obtulerim tibi, Mæcenas, ut forte legentem
 Aut tacitum impellat quovis sermons? molestus!
 Communi sensu plane caret, inquit. Eheu
 Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam?
 Nam vitii nemo sine nascitur: optimus ille est,
 Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut æquum est,
 Cum mea compenset vitii bona, pluribus hisce
 (Si modo plura mihi bona sunt) inclinet: amari
 Si volet hac lege, in trutina ponetur eadem.

65

70

63 Siquis, qualem me Venet. Glar. Chab. Quis at est qu. Lamb.—65 Impellam Venet. Appellet Lamb. Chab. Schol. Acro, sed Bentleius conjicit impediatur. Ceterum reliqui distinctionem Gesneri: quamquam Bentleii rationem haud ineptam puto, qui molestus refert ad antecedentia. Z.

ratum: nam a ceratua odorem vel saporem trahit. G.

57 Vivit, h. e. agit, versatur.

Demissus, h. e. inaudax et abjectus.

Vitiose rescribitur Bentleio homo ille pro homo: illi. Demiror acerrimum virum non vidisse quis, illi et hic Indefinita esse Pronomina.

58 Tardo, h. e. cauto. Vide quem sit cautus is, quem isti tardum vocant. Cicero, citante Ludovico Desprez.

Legimus pinguis pro pinguis cum Veteribus Scholiastis et Cruquii Codicibus. Est autem pinguis idem quod crassus, et Græcorum πᾶχύς. Metaphorice stupidus et insensatus.

59 Malo, h. e. infidioso: Malus enim dicitur ad malefaciendum callidus, Græcis πονηρός.

Apertum, et per hoc vulnerabile.

60 Miror neminem vidisse vitæ modo dici pro in hac vita, quomodo apud Juvenalem, Magna etia cali, pro in calo. Sic et Perſius compositum jus fasque animi, pro in animo; quod hic obiter adnotandum duxi, quod et doctissimi mos fugiat.

Pro versetur Bentleius posuit versetur; puto ne versetur haberetur pro Passivo Verbo. Interim ad nullum Exemplare provocat.

Acris modo pro infesta dicitur et fera: acres enim sunt hostium vultus cædibus intenti.

61 Crimina falsæ sunt accusationes et mendacia.

62 Fictus dicitur qui omnia fingit, cuique idis ὑπὸς, sive ex animo est. Sic et Juvenalis; Vitia ultima fictos Contemnunt Scurros.

63 Simplicior; h. e. incompotus, nec satis fictus. B. Simplicior quis est, et est talis, qualem—formosus? molestus est! Communi, &c. Sic distinguit etiam et intellexit V. Comment. Cruq. G.

Pro Siquis, omnes Torrentii et Cruquii Codices legerunt quis et est?

Libenter obtulerim; quia tu non facis quod cæteri: neque enim insuavior tibi videor ob istam simplicitatem. Miror hoc Interpretes latuisse. Cavet enim ne Mæcenasem suum alieno loco percutere videatur.

65 Aut tacitum, meditabundum; quomodo et Virgilius, Tacitus mecum ipse voluto.

Impellat ad Emphasin dixit; significat enim defixum eum fuisse ante et immotum. Pro impellat, quod omnium Librorum est, Bentleius posuit impediatur. B. Sic sensus impellere Lucret. I. 304. G.

Quovis sermons, nullius forsitan momenti.

Proprie molestum dicimus qui alieno tempore occupatum interpellat.

66 Sic et Phædrus (I. 7.) Sensum communem absulit: Et Juvenalis (8. 73.), Rarus enim sermo communis sensus in illa Fortuna. B. Communis sensus expers, qui non videt, quid tempus, persona, locus requirat. Z.

67 Iniquam dicit legem quæ penam irrogat culpa majorem; et per hoc duram.

68 Vitii nemo sine; Hyperbaton.

69 Urgetur, gravatur. Vet. Schol.

Dulcis; suavis et bonus.

70 Cum mea compenset; alterum Hyperbaton, et compenset modo posuit pro una penset. B. Mea bona comparet cum meis vitiiis. Z.

71 Miror inclinet pro propensior sit, Metaphora de præsentia materia sumta: nam incinatur lanx quæ propendat.

72 Trutina inest examen; siquidem bilancæ foramen est, Græcis ἔγραν. Examine improbum in ista Castigat trutina. Perſius (I. 20). B.

Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat, ignoscet verrucis illius.. Æquum est,
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.

75

Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia : cur non
Ponderibus modulisque suis ratio utitur ? ac res
Ut quæque est, ita supplicii delicta coercet ?

Si quis eum servum, patinam qui tollere iussus

80

Semefos pisces tepidumque ligurrierit jus,

In cruce suffigat, Labeone infanior inter

Sanos dicatur. Quanto hoc furiosius atque

Majus peccatum est ? Paulum deliquit amicus ;

(Quod nisi concedas, habere insuavis, acerbus,)

85

Odisti et fugis, ut Rufonem debitor æris ?

74 Ignoscet cum Bentl. etiam G. Med. 1477. Sc. Ignoscat al.—76 Quatinus edd. veti.—
82 Labieno conj. Bentl. Labione ed. Glar.—85 Bentleius acerbus refert ad seq. odisti, non
male. Atque idem pro Quod conj. quoi i. cui. Z.—86 Rufonem Aldus demum innoxisse vi-
detur.

73 Tuber gibbus est. Vet. Schol.

74 Postulat, expectat.

76 Excidi dicuntur quorum radices excan-
tur ; sic et Virgilius, *Novas incidere lites* ; hac
voce utuntur Medici. Bene autem excidi cum
ante tubera et verrucas nominasset. *Paulatim eo
discedit ; ut adversus Stoicos disputet, qui dicunt
peccata omnia paria esse.* Vet. Schol.

77 Ex Stoicorum sententia stulti, et infani
omnes sunt præter ipsos Stoicos ; et bene hæ-
rentia, cum nequeant avelli.

78 Bene *Rationem* modo Philosophiam dixit :
hæc enim omnia ad Rationem, ut ad pondera
et mensuras exigit : *Suis* autem adject, quasi
diceret, sibi propriis, et de quibus tantopere
jactare consuevit.

79 *Delicta* sunt quibus rarerent peccamus ; in-
terjectis scilicet quibusdam intervallis atque spa-
tiis.

80 Testacea patina elixabantur pisces. Hinc
etiam nostrum PAN.

81 *Ligurrierit* ; *degluaverit*. Vet. Schol. Nam
Ligurrire est suavia degustare, a *Lingendo* et
Lingua, ut ego sentio.

82 *M. Antistius Labeo*, Prætorius, *Juris etiam
peritus memor libertatis, in qua hatus erat, multa
consumaciter adversus Casarem dixisse et scisse dici-
tur, propter quod nunc Horatius adulans Augusto,
insanum cum dixit.* Vet. Schol. Vide etiam Sue-
tonium et Gellium. B. Eripere infamiz, qua
hic adspargitur, magnum Ictum, et scilicet Pro-
cuianæ primum auctorem, studet Bentleius,

et multa de viro honorifice dicta colligit. Sed
non Scholiastæ modo antiqui de illo intelligunt
h. l. verum Gellius 13. 12. ex persona æmuli
illius Ateii Capitonis AGITABAT (verbum
vehemens et intemperias indicans) *hominem li-
bertas quadam nimia atque VECORS* : et ex sua
persona *vanam viro fiduciam* exprobrat, et, *Quæ
malum ! autem ratio fuit, inquit, vocantibus nulle
obsequi, quos consistere jus habere prendendi ?* Ex-
empla contumaciæ ipsius alia refert Dio 54. 15.
Igitur mirum non fuerit, a Satirico insaniz
postulari virum Stoicum, quod genus hic *taxat*,
abnormi in quibusdam certe rebus sapientia, li-
cet alioqui doctissimum. Vide, si tanti est, quæ
in similem sententiam disputamus de alio Icto,
Prisco Jaboleno, ad Plin. Epist. 6. 15. 2. *Inter
sanos dicatur* i. inter hos et ab his, qui non et ipse
insaniunt, ut de C. Fimbria Cicero pro Rosc.
Am. c. 12. G.

83 Hoc peccato in servum ligurritorem com-
missio quanto majus est illud, quod hunc statim
dicam ? Nam amicum perdere majus est quam
servum gravius quam par erat ulcisci. G.

85 *Nisi concedas*, h. e. ei remittas et condones.
Usitato Charientismo *insuavem* dicit amarum ;
et asperum, *acerbum*. *Acerbi* proprie sunt fruc-
tus immaturi.

86 *Olivæ* et *fugimus* quod nimis molestum
est, et ferre nequimus. Nam *odisse* non ferre
est, et *insuavere*, et nonnunquam etiam *excercare*.
Apposui etiam Interrogationem ad finem hujus
versus, quod nemo improbat.

Qui, nisi, cum tristes misero venere Calendæ,
 Mercedem aut nummos unde unde extricat, amaras
 Porrecto jugulo historias, captivus ut, audit.
 Comminxit lectum potus, menfave catillum
 Evandri manibus tritum dejecit; ob hanc rem,
 Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
 Sustulit esuriens, minus hoc jucundus amicus
 Sit mihi? Quid faciam, si furtum fecerit? aut si
 Prodiderit commissa fide? sponsumve negarit?
 Quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
 Cum ventum ad verum est: sensus moresque repugnant,
 Atque ipsa utilitas, justii prope mater et æqui.
 Cum proreperunt primis animalia terris,
 Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter

93

95

100

91 Tortum conj. Bentl.

Ut Rufonem reposui ex Scholiasticis et Veteribus quibusdam libris, pro quod erat *Ut Drusonem*. *Litteram D arbitror accessisse ex affinitate litteræ præcedentis*. Cruquius. *Octavius Ruffo accubus fenerator fuisse traditur, item scriptor Historiarum, ad quas audiendas significat solitum fuisse cogere debitores suos*. Vet. Schol. Cruquius etiam legitur in Smetii Tabulis Romanis *Occium* quendam *Rufonem*; corrupte (ut puto) pro *Octavium*.

87 *Tristes Calendæ*; quando sanus erat persolvendum. Vet. Schol. Cruq.

Miser est qui cruciatur animo, uti supra monuimus.

88 *Mercedem aut nummos; usuras aut sortem*. Vet. Schol.

Unde, unde; alicunde. Vet. Schol. Cruq. Neque enim quaeret unde, modo habiturus sit.

Extricator quod summa difficultate expeditur. Proprie extriciant se aves e tricis acupum, quas Græci *ερίχους* vocant.

Amaras dicit Historias, salsa et festiva Dilogia.

89 *Porrecto jugulo*; tanquam captivus morti addictus: nam occidit legendo, ut alias noster (A. P. extr.) B. Ergo duplex conditio proposita erat debitoribus Rufonis: solverent scenus, si hoc non possent, audirent recitantem: posterius gravius. G.

90 *Lectum*, in quo scilicet cœnabat.

Catillus, parvus erat catinus, Veteribus dicitur *Cibilla*, quæ teste Varrone primum quadrata, postea rotunda fuit. A FORRINGER.

91 *Qui de personis Horatianis scripserunt, aiunt Evandrum hunc calatorem et plasten statuarum, quem M. Antonium ab Athenis Alexandriam transf-*

tulisse, inde inter captivos Romam perductum, nuda opera mirabilia fecisse. Vet. Schol. B. Aulanium Evandrum esse, de quo Plin. 36. 5. suspicatur Junius. G.

Tritum; Hic alludit ad speciem materiei diani, vas fictile calatum fuisse. Vet. Schol. *Trium* quæ *επίτρον*. Potuit etiam *Dilogos* etiam ad vetusti Evandri tempora respexisse. B. Servius illud Georg. 2. 444. *Radius trivere ratis* explicat, *tornaverunt*. G.

92 *Siculi dicunt catinum ubi assa ponebant*. Varron *νάκυνον*. Anastrophe est autem in *positum ante*: est enim pro *antepositum*.

95 *Fide* antiqua Declinatione pro *fidei*. *Commisa fide* arcana dicit.

Sponsum contractum et obligationem suam.

96 *Non fere placuit, sed fere laborant*. Interpretes mire se torquent, quod non videant *Hyperbaton*.

Laborant, quibus in disputando aqua hæret.

97 *Verum* dicit ipsam rem, sive, ut vulgo dicimus, nudam veritatem, seu simplicem naturam.

Sensus moresque, h. e. et communis sensus et patrii mores, quibus Paradoxon istud contrarium esse significat; imo et ipsi utilitati.

98 *Ingeniose ait justum et æquum ex utilitate descendere*. *Inter justum et æquum hæc differentia est: justum est quod ex lege descendit; æquum vero, quod ex natura*. Vet. Schol. Epicureum dogma iustitiam natam esse ex utilitate, quod *Stoicorum præceptis repugnat*. Bene autem adjecit *propterea* quoniam de aquo magis disputari possit, quam de iusto. B. Intelligamus utilitatem communem generis humani, non privatam singulorum.

Inguibus et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
 ugnabant armis, quæ post fabricaverat usus ;
 donec verba, quibus voces sensusque notarent,
 sominaque invenere : dehinc absistere bello,
 oppida cœperunt munire : et ponere leges, 105
 se quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
 iam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
 causa : sed ignotis perierunt mortibus illi,
 quos Venerem incertam rapientes more ferarum
 viribus editior cædebat, ut in grege taurus. 110
 ura inventa metu injusti fategere necesse est,
 tempora si fastosque velis evolvere mundi.
 Nec natura potest justo secernere iniquum,
 dividit ut bona diversis, fugienda petendis.
 Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet idemque 115
 qui teneros caules alieni fregerit horti,
 et qui nocturnus divum sacra legerit. Adsit
 Regula, peccatis quæ poenas irroget æquas :
 Ne scutica dignum horribili sectere flagello.
 Nam, ut ferula cædas meritum majora subire 120

117 Sacra divum Z. Med. 1477. Flor. Bentl. Sacra DIS sublegerit conj. Cun.

et erit dogma, cui nec Stoica, neque puto alia
 philosophia repugnabit. G.

99 Cum proroperunt ; imitatur Lucretium
 Libro quinto, quem vide ; et offendere conatur
 non magis justitiam esse naturalem, quam reli-
 quum vitæ cultum.

102 Usus, experientia.

103 Etiam Aristoteles duas facit Orationis
 partes, Verba scilicet atque Nomina.

Voces et sensus, notant scripta. Agit igitur
 de literis.

107 Teterrima, acerbissima seu asperissima. B.

108 Ignotis mortibus, quia non fuit Homerus,
 qui carmine illas celebraret. Z.

109 Incertam, h. e. vagam.

110 Editor comice posuit, quod non potuit
 superior.

111 Necessè est ; ita sæpe Lucretius claudat
 versum.

112 Tempora et fastos annales dicit.

114 Dividit ; distinguit, discernit. Novit na-
 tura quid sit amarum, quid dulce, quid album, quid
 nigrum ; quid justum, quid injustum nescit. Non
 potest enim tollere cupiditatem habendi et timorem a-

mittendi, quæ utraque non natura, sed vita nos docet ;
 et neque justum diligit, neque vituperat injustum. Vet.
 Schol. doctè. B. Non viderunt legislatores, na-
 tura duce, quid esset justum ; sed statuerunt,
 jussurunt, justum esse, quod esset communiter
 utile, injustum, quod, si omnes facerent, generi
 humano, certe civitati, noxam adferret aut in-
 teritum. Prout autem majorem noxam adfert
 unaquæque actio, tanto injustior est, &c. G.

115 Vincet per Aphæresin pro evincet. Ratio-
 nem etiam iterum dicit Philosophiam, sub qua
 continetur Dialectica.

116 Fregerit, h. e. deserperit ; et bene fregerit
 de teneris. Bentleius, Heinsii conjecturam se-
 cutus, de fregerit fecit infregerit ; sed nil tanti.

117 Nocturnus, pro noctu. Vet. Schol.

Sacra legerit ex Etymo sacrilegi posuit. Le-
 gerit, collegerit, et per hoc subduxerit. Vet. Schol.

118 Oportet legem esse regulam, sive nor-
 mam æqui. Proprie regula architectorum est,
 quam Græci canona vocant.

119 Scutica, loro, Græce ενόχλη, hanc cū enōchis,
 quod significat corium. Vet. Schol. Cruq.

Ideo horribili posuit, quod flagello inerant

Verbera, non vereor : cum dicas esse pares res
 Furta latrocinii, et magnis parva mineris
 Falce recisurum simili te, si tibi regnum
 Permittant homines. Si dives qui sapiens est,
 Et futor bonus, et solus formosus, et est rex ;
 Cur optas quod habes ? ¶ Non nosti quid pater, inquit,
 Chrysipus dicat : Sapiens crepidas sibi nunquam
 Nec soleas fecit ; futor tamen est sapiens. ¶ Quo ?
 ¶ Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
 Optimus est modulator ; ut Alfenus vaser, omni
 Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
 Sutor erat ; sapiens operis sic optimus omnis
 Est opifex solus ; sic rex. ¶ Vellunt tibi barbam
 Lascivi pueri : quos tu nisi fuste coërces,
 Urgeris turba circum te stante, miserque
 Rumperis, et latras, magnorum maxime regum.

125

130

135

128 Pro quo edidit Bentl. qui.—132 Pro optimus, protinus Cun. ex MS.—133 Opifex: & rex solus Ven. Glar.—134 Ni Bentl.

stimuli. Parce puer stimulis et fortius utere loris. Ovidius.

Bene scilicet ; neque enim uno loco stare poterat flagellis cæsus.

120 Ferula, h. e. ferulacea virga (quam Græci *ῥαβδονα* vocant) milites, gladiatores, et pueros castigabant Veteres.

121 Non vereor ; nihil enim periculi est, ne severus in istam partem pecces.

Suaviter et comice pares res, pro paria.

123 Allegoricæ ; nam proprie vinitores falce inutilia vitibus recidunt. B. Sensus est, eodem modo te puniturum esse. Z.

124 Si dives ; Stoici existimant perfectæ sapientiæ virum omnia habere, in quo et Lucilius versatus sic ait ; Nondum etiam hæc omnia habebit, Formosus, dives, liber, rex sibi vocetur. Vet. Schol.

125 Ridicule sutorem nominavit, ut derideret Chrysipum, qui etiam illum asfirmaverat.

126 Hoc est Regnum, quod jam te habere jactas.

Ridicule patrem dicit leviam et senectute sua indigna proferentem. B. Chrysipus dicitur pater, quia habebatur restaurator Stoicæ sectæ. Z.

Inquit, sic et Græci *ῥοι* dicunt de indefinita persona loquente.

127 Crepidæ, sive sandalia, erant palliatorum propriæ, uti calcei togatorum. Non hic in crepida Graiorum ludere gessit. Persius. Romanus

calceus totum tegebat pedem ; crepida scilicet tantum pedis. Erant et soleæ et caligæ et crepidarum genere. Advertendum etiam Romanos corrumpere priores syllabas vocis *crepida*, quod non faciunt Græci, qui *ῥαβδονα* per a scribunt.

128 Soleas ; caligulas bene incisas. Vet. Schol. Alii Gallicas appellaverunt. B. Sutor tam *ῥοι* sapiens, scilicet non actu, sed virtute. Z.

Quo ? h. e. quo pacto, vel modo ? Alii Libani repræsentant qui, quod eodem redit : quo et ita edidit Bentleius.

129 Hermogenes iste idem est qui et Sædici Tigellius in initio hujus Satyræ. Ludovico Desprez temere assentiens Dacerio cum diversum sentit ; quod Horatium tanquam de vivo locutum crediderit, manifesto errore. Idem enim repetit quod initio in illum dixerat. *Re ad principium*, inquit Vet. Schol.

130 Urbane sicut Alfenum Varum Cremensia deridit, qui abjecta sutrina, quam in municipio exercuerat, Romam venit, magistroque usque Sulpitio Jurisconsulto ad tantam pervenit dignitatem, ut et Consulatum gereret, et publico funere honoraretur. Vet. Schol. Vaser autem bonum est Jurisconsulti Epitheton. B. Hanc de P. Alfero Varo Icto injuriam, ut interpretatur, repellit ceteris En. Otto c. 2. et 3. negatque de libo cogitasse Horatium, in primis quod tum adulescens viveret ac floreret Jurisconsultus. G.

Ne longum faciam; dum tu quadrante lavatum
 Rex ibis, neque te quisquam stipator, ineptum
 Præter Crispinum, sectabitur: et mihi dulces
 Ignoscent, si quid peccaro stultus, amici;
 Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
 Privatufque magis vivam te rege beatus.

140

140 Peccaro etiam G. Sax. Stultus peccavero, amici. Z. Peccavero edd. veti.

132 Bentleius edidit *Tonfer erat*, auctoritate
 duabus vetusti cujusdam Exemplaris a Cruquio
 memorati [et Acronse MS.]. Sed illi, nescio
 quomodo, rariora semper fere maxime placent.
 B. Placet Bentleii lectio, quia concinnius est,
 si non ad idem opificium revertitur oratio.
 Z.

Mannum artes *Opera* dicuntur, Græcis *Ἔργα*.
 133 Cum deberet dicere usitata formula,
Nec pueri tibi credituri sunt, etiam plus adjecit;
 eos scilicet facturos de eo quod a lascivis pueris
 de aliis insanis fieri consuetum erat. *Barbam*
 autem vellere maxima stolidi senis contumelia
 est. *Si Cynico barbam petulans nonaria vellat*.
 Persius.

136 *Rumperis*; dolore scilicet quod non possis
 eos fuisse abigere.

Quid mirum est regem Cynicum iratum la-

trare? Inutiliter latrat canis qui non valet
 mordere.

137 *Longum*, supple sermonem. B. Dum tu
 sapiens et rex eris ex tua et gregalium tuorum
 sententia: etiam ego mea fruam et sententia
 et felicitate. G.

Pauperculi quadrantem balneari dabant.

138 *Rex*, h. e. cum fueris rex.

139 Idem hic Crispinus cujus meminit et in
 prima: *Ineptum* dicit, quod esset *Arctologus* vul-
 go appellatus.

Dulces, suaves utique et boni.

140 Bentleio magis placet *peccaro*, quod semel
 vel bis compareat in Membranis. B. Recte,
 si eadem meliora, ut hic. G.

Stultus, h. e. cum fuerim stultus quod tu pu-
 tas scilicet. B. Nec diffitetur Horatius, in una-
 quoque peccato inesse stultitiam. G.

SATIRA IV.

IN OBTRACTORES SUOS.

Ante me jam Lucilius, auctores veteris comœdiæ imitatus in notandis nominatim hominibus improbis, satiras scripsit, vir ingenii haud contemnendi et judicis acris, sed ob festinationem in scribendo et in expoliendo pigritiam durus et minus tersus in componendis versibus. Equidem multum scribere improbo; et Diis habeo gratiam, quod me parci sermonis finxerunt. Crispinus per me plus scribat quam ego, et esset versus ut ventum follis: et Fannius gloriolæ ducat sibi, si possit efficere ut imago et scripta sua reperiantur in bibliothecis. Cum ego scripta mea vulgo recitare vereor, ea nemo legit, imo spernit auctorem propterea, quod satiras, quibus vitia tam usitata notantur, offenduntur plerique. At iste poëta, dicunt, proutus est ad laceffendum, nemini parcat, et quicquid semel chartis illevert, cuius obvio recitat. Næ primum non jacto me esse poetam, quia dicendi genus, quo utor in satiris, sermoni est propius, simile comico. Nam metro soluto et alio verborum ordine facto, rem ita esse, facile intelliges: quod secus est v. c. in versibus Ennianis, quibus visu poetica et spiritus immanebit, etiam si metrum sustuleris. Cæterum sitne justum poëma nec ne, nunc non quero: hoc tantum contendo, non esse quod mea scripta metuantur. Latrones enim et ficarii metuant Sulcium et Caprium acerrimos accusatores, quos innocens non metuit. Ergo, si tu nec es latro, nec ego Caprius aut Sulcius, temere me metuis. Deinde nec scripta mea publice prostant, nec ego ea, nisi amicis idque coactus, recito: alii vero in foro sua recitent et in balneis, non ego: nec gaudeo alios lædere, ut obtractores calumniantur. Detestor istum, qui absentem amicum obtractat, culpatum non defendit, disteris captat hominum risum, crimina falsa fingit, arcana prodit, sub specie amicitie malevolentiam tegit. Ejusmodi improbitatem ab animo meo et scriptis absfore certissime promitto. Verum si quid liberius et forte jocosius dixerō; mihi ignoscatur. Ad vitia fugienda et recte vitam instituendam optimus pater me jussit inspicere exempla improborum et proborum. Igitur vitia aliorum, ne ipse committam olim imprudens, otio concessō, litteris mando. Quod nisi mihi concedere velis; copia poetarum mihi erit auxilio, et te ad hanc nostram sententiam, satiras esse scribendas, cogemus, quemadmodum ad suas cerimonias amplectendas compellunt alios Judæi.

EUPOLIS, atque Cratinus, Aristophanesque, Poëtæ,
Atque alii quorum Comœdia prisca virorum est,
Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut ficarius, aut alioqui

3 Ac fur Bentl. it. Bos p. 57. G. Sax.

1 Aristophanes et Eupolis Cratinusque præcipui; Quintilianus, admonente Torrentio. Hi primi Archaici Comœdias scripserunt. Vet. Schol. 2 Virorum, ἀνδρῶν. Sic et Lucretius: 621. Democriti quod sancta viri sententia poni. 3 Descriptio est qualis sit avarus, qualis s.

Famofus; multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hocce fecutus,
 Mutatis tantum pedibus numerisque; facetus,
 Emunctæ naris, durus componere versus:
 Nam fuit hoc vitiofus; in hora sæpe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno: 10
 Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
 Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem;
 Scribendi recte: nam, ut multum, nil moror. Ecce,
 Crispinus minimo me provocat. ¶ Accipe, si vis,
 Accipiam tabulas; detur nobis locus, hora, 15
 Custodes; videamus uter plus scribere possit.

13 Accipe jam etiam H. et. Loch. et al. sed prima edit. Accipiam. Accipiam jam. G.

tator, ceteraque ejus generis. Cicero in Topi-
 cis, notante Cruquio. Atque hujusmodi quæ
 Theophrasti Morum *Χαρακτήρις*.

Malum modo Veterem dicit.

Bentleius probavit atque edidit ac fur, ex
 omnibus suis codd. excepto uno, ubi erat aut.
 Z.

4 Sica incurvus erat gladiolus acinacis mag-
 nitudine, quod ostendit Torrentius ex Josepho.

5 Multa cum libertate; ut vel nomina ostende-
 rent. Vet. Schol.

Notabant Dilogos: nam et describebant uti
 pictores, et notabant uti morum censores. B.

6 Hinc omnis, Totus est in hac libertate.
 Z.

7 Numerisque factus, h. e. asperitate rhyth-
 mi ridiculus, neque enim erat ob mutatos pe-
 des factus. B. Nec ob numeros mutatos, qui
 apud Græcos Comicos multo vividiores. Ita-
 que aliter distincti, ut factus avolsutum sit, et
 ad laudem Lucilii referatur. G.

8 Emuncta naris, h. e. judicii quidem acer-
 rimi quod ad Satyricam materiam et sales at-
 tinebat. Παρρησιαῖος hoc dictum est.

Durus, inhabilis. CLUMSY. Nam et rudes
 dicuntur duri.

10 Magni fecit extemporalem suam facul-
 tatem, quam Horatius significat se spernere.

Stans pede in uno; puerili scilicet certamine;
 nam hoc faciunt pueri ludentes.

11 Nescio cur dissentiat ab Horatio quin-
 tilianus, nisi forsitan Lucilii fuerit ei affinitate
 aliqua conjunctus. B. Flueret lutulentus, ele-
 ganter Lucilii impetus in fundendis versibus
 minus puris et concinnis comparatur cum rap-
 ido torrente lutum sordescere ferente. Z.

Tollere velles; quia ut ait ipse, Sat. I. 10.
 51. Fererat plura tollenda relinquendis: et sic

accepit Quintilianus (10. 1. 94.); hoc et se-
 quentia ostendunt.

13 Regula ostendit quid rectum, quidque
 intortum sit: atque hoc artis est. Lucilio ad-
 fuit genius, ars defuit.

Ut multum, h. e. quam multum.

14 Crispinus, Aretalogus, de quo supra.

Minimo provocare dicuntur hi, qui plus ipse
 permittant [leg. ipse promittant], quam in respon-
 sione exigant ab adversario. Vet. Schol. Bentle-
 ius deridicule reposuit nummo, neque vidit mini-
 mo dici pro minimo digito. Atque hic quidem
 gestus apud nostrates etiam hodie familiaris
 est, ubi per contentum aliquem advocamus.
 Mirari nequeo virum acerrimi judicii non at-
 tendisse ad Scholia veterem. B. Atten-
 dit, sed improbavit merito. Est aperte hic de
 sponsione et responsione sermo (Germani vo-
 cant eine Wette) quem clare indicant verba
 Vet. Schol. ab ipso Baxtero prolata. Ceterum
 cum minimo et nummo totidem lincolis perpen-
 dicularibus consent, blandissima sane est emen-
 datio: nec tamen necessaria, cum qui nummo
 provocet alterum, minimo idem provocet, id est
 jubeat sibi minimum L. nummum responderi,
 repromitti, cum aliquanto plus ipse spondeat
 promittatque, certus nempe victoria. G.

Accipe, h. e. Heus tu! audito. Miror In-
 terpretes hoc non vidisse. B. Ego vero haud
 miror, eos non vidisse quod nusquam est, nisi
 in hominis forte barbari glossa. Provocat Cris-
 pinus Horatium: Accipere oportet utrumque
 statim instrumentum scribendi, tabulas, non in
 quibus alius testationem scribat, sed ubi versus
 ipsi. G.

Si vis, Accipiam; sic legerunt omnes fere
 scripti Codices cum Turnebo et Vet. Schol.
 pro Si vis, accipe jam. Significat nihil sibi de-

Idcirco quidam, Comœdia, necne Poëma
 Efflet, quæfivere; quod acer spiritus ac vis
 Nec verbis nec rebus inest; nisi quod pede certo
 Differt sermoni, sermo merus. ¶ At pater ardens
 Sævit, quod meretrice nepos infanus amica
 Filius, uxorem grandi cum dote recuset,
 Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet ante
 Noctem cum facibus. ¶ Numquid Pomponius istis
 Audiret leviora, pater si viveret? Ergo
 Non satis est puris versum perscribere verbis;
 Quem si dissolvas, quivis stomachetur eodem
 Quo personatus pacto pater. His, ego quæ nunc,
 Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
 Tempora certa modosque, et quod prius ordine verbum est,
 Posterius facias, præponens ultima primis;
 Non, ut si solvas, “ Postquam discordia tetra
 “ Belli ferratos postes, portasque refregit:”
 Invenias etiam disjecti membra Poëtæ.
 Hactenus hæc: alias, justum fit necne Poëma;
 Nunc illud tantum quæram; meritone tibi fit

49 Infant Ven. Glar. Chab.—50 Recusat—ambulat Chab.—54 Transcribere Chab.

B.

44 *Sonaturum; Quod sonare possit.* Hen. Ste-
 agrianus. Sublimitatem dicit styli.

45 Ut disputatum est an poëma vocari de-
 beat Comœdia: sic de Satiris quæri potest.

G.
 46 *Quæfivere, dubitare.* Vet. Schol.

47 *Acer spiritus ac vis, h. e. alacris furor et vi-
 vidus impetus.*

48 *At pater ardens: illud est quod ait in Ar-
 te Poet. 93. sq. Interdum tamen et vocem Comœ-
 dia tollit, Iratusque Chremes tumido delitigat ore.*

49 Avorum atque aviurum indulgentia in
 causa fuit, quod vulgari convicio nebulones ne-
 potes dicerentur.

51 *Ante noctem; ut omnes viderent, quod
 ostendit insanum fuisse, et auget dedecus. B.
 Ante noctem, ubi non opus erat. G.*

52 *Mira urbanitate et amaritudine Pomponii
 persona abusus est, quasi argumenti loco, ut cum car-
 peret. Vet. Schol. Hoc vult intelligere, quod et-
 iam sine Comœdia sic increpantur a patribus luxu-
 riosi. Alter Schol.*

54 *Pura verba usu quidem probata sunt,
 sed neque sonora, neque supra vulgi captum*

figurata. In Arte Poëtica 234. *inornata dicitur
 et dominantia, quæ verba pessime ab Interpreti-
 bus excepta sunt. Puris: aut sine Figuris, a
 magno sono.* Vet. Schol. Sic dicitur, *Toga pura,
 busta pura, et pura vestis, quibus scilicet nihil
 accessit ornatus. Debet Poeta et gravia verba:
 composita cum sensibus elatis habere.* Vet. Schol.
 55 *Stomachetur, χαλάσασθαι, seu commove-
 tur bile.*

56 *Venuste personatum patrem dicit senem de Co-
 mœdia.* Vet. Schol. Veteres Comœdi Personis
 hoc est, fictis vultibus (seu potius capitibus)
 agebant Fabulas, *Ὅσα ἀσφάλδα, ἢ ἰσχυρίσθαι ἐν
 ἴσχυι!* inquit Æsopia Vulpes de pulchra perso-
 na a se casu conspecta.

58 *Temporibus et modis constat Musica. Tex-
 pora dixit moras syllabarum et correptiones.* Vet.
 Schol. et per hæc Metra atque Rhythmos.

60 *Postquam discordia; Hac Ennii verba sunt.
 Vet. Schol. Hæc et Virgilius imitatus est in
 Belli ferratos rupit Saturnia postes. B. Non re-
 fertur ad Invenias, &c. Non amplius poterit
 cognoscere esse orationem poëticam. Verum
 secus est, si Ennii illud solveris, &c. Z.*

Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat et Caprius, rauci male, cumque libellis;
Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis
Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.

65

Ut sis tu similis Cœli Birrique, latronum,
Non ego sim Capri, neque Sulci; cur metuas me?

70

Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus infudet vulgi Hermogenisque Tigelli,
Nec recitem quidquam, nisi amicis, idque coactus
Non ubivis, coramve quibuslibet. ¶ In medio qui

75

Scripta foro recitent, sunt multi, quique lavantes:
Suave locus voci resonat conclusus. ¶ Inanes

Hoc juvat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. ¶ Lædere gaudes,
Inquis; et hoc studio pravus facis. ¶ Unde petitem
Hoc in me jadis? est auctor quis denique eorum,

80

65 Fulcius hic et 70. Z. M. 1477. Ven. 1479.—66 Raucus male Glar.—68 Puris vivat Lamb.—69 Byrrii G. Med. 1477. Ven. 1479.—73 Nec prima editi. Neu Cui. Quidquam etiam Sax. Non recito cuiquam edd. veti.

62 *Disiecti membra Poete*; cogitavit de Ap-syrro.

64 *Illud, hoc.*

65 *Suspectum* dicitur unde timetur periculum.

Sulcius acer; *Hi acerrimi delatores et caufidici fuisse traduntur, et ideo rauci quod in contentione iudiciorum clament: Cum libellis autem, quibus annotant que deferunt.* Vet. Schol.

66 Ad Emphasin posuit *ambulat*, h. e. foras prodit, et in medio versatur, neque quenquam veretur.

Male per Euphemismum; nam *exsecrando* proferebatur. B. Non intelligo hanc annotationem: *raucos male* intelligo raucos usque ad molestiam audientium, vel ad periculum amittendæ voci. G.

68 *Puris manibus*; Veteres a cæde lavabant manus: erant enim illud lustrationis genus. B. *A cæde*, intell. ut se a cæde pueros ostenderent, ut in lege Mosaica de expiandis cædibus, quarum auctor non extat Deut. 21. 6. G.

69 *Ut tu sis similis; sublimis [L. subtilis] invocatio.* Vet. Sch. B. Pro *sis*, si est in MS. Hannover. unde oriatur sententia talis, quæ pendeat a versu præcedenti: quemadmodum contra, tu similis latronum sis, ego vero non sum similis illorum accusatorum; non est causa cur me metuas. Deinde illam posteriorem enuntiationem

de se magis declarat, cur non sit similis accusatoris. *Cur metuas me, si nulla taberna, &c.* In recepta lectione, *Non ego sim est*, non volo esse; *Nulla tab. habeat*, nullam habere volo, &c. G.

71 *Nulla taberna*; *Negat se libellos suos edere Bibliopoli, qui stationes vel armaria circa pilas vel columnas habebant: et in pilis Epigrammata scribebant Poeta, qui non iradabant Bibliopoli.* Vet. Schol. Hoc est, apud publicas porticus. Advertendum in transitu, *stationes* dici Bibliopolarum tabernas. Hinc Angl. *Stationers.*

72 *Plagæ æquidionis* annumerat vulgo præclarum et elegantem virum, carminibus et ex-istimationi suæ infestum. Nam hæc Satyra scripta est ante mortem Tigelli, ut ego censeo, et si contradicat Dacierius. B. At versus certe 92. collat. cum Sat. 2. 27. et 3. ostendit, hanc fatiram esse scriptam post mortem Tigellii can-toris. Ergo hic Tigellius est diversus. Z.

73 Pro *Non recito* reposui ex quibusdam Lambini MSS. *Non recitem*, ut hic versus superioribus cohæreat: *Torrentius* reperit in suis *Nec recito*, quod minus concinnum est. Bentleius arbitrio sui ingenii reposuit *Nec recitem quicquam*; verum quid opus hoc? B. Opus omnino videtur. Nam *cuiquam* supervacuum facit sequens versus: *quidquam* excludit omne genus recitationis. G.

74 *In medio qui*; motus auctoritate Veteris

Vixi cum quibus? Absentem qui rodit amicum;
 Qui non defendit, alio culpante; solutos
 Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
 Fingere qui non visa potest; commissa tacere
 Qui nequit; hic niger est, hunc tu, Romane, caveto, 85
 Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos;
 E quibus unus avet quavis aspergere cunctos,
 Præter eum qui præbet aquam: post, hunc quoque potus,
 Condita cum verax aperit præcordia Liber.
 Hic tibi comis, et urbanus, liberque videtur, 99
 Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
 Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
 Lividus et mordax videor tibi? Mentio si qua
 De Capitolini furtis injecta Petilli

88 *Aqua Venet. cf. Muretus ad Terent. Eunuch. V. 8. 57—94 Capitolinis G.*

Interpretis Dialogisum feci. *Hoc totum urbanissima amaritudine dicitur.* Vet. Schol. B.

Objicitur Horatio, si ipse non recitet, alios tamen esse, qui talia recitent, vel in ipso foro. Subjicit lepide poeta, etiam in balneis hoc facere quosdam, ubi suavius resonet vox. Sed magis serio addit, hoc facere homines vanos, &c. Rejeclus ita adversarius, In hoc ipso, ait malitiam esse, quod non recitet, ut tutius possit lædere ex occulto, &c. G. Equidem retuli verba *Quique—conclusus* ad antecedentem objectionem, ita ut poeta respondeat inde ab *Inanes. Z.*

76 *Conclusus*, h. e. concameratus.

Inanes dicuntur stolidi superbi.

78 *Tempore alieno*, h. e. intempetive, et per hoc importune.

79 Ratio nobis non apparet cur Bentleius hoc in loco præferat *Inquit* tam tenui auctoritate ductus. Etsi faterer esse tantundem, nisi quod Dialogisimo nostro magis conveniat *Inquis*.

Studio facis, h. e. consulto hoc facis, quo tutius lædas, dum lætes: *pravum* autem perversum dicit natura, seu malignum.

Unde petium est saxum hoc quod in me conjicit? *Allegoricæ.*

81 *Vixi cum quibus*; h. e. convictorum meorum, quibuscum convivari solitus sum. Nam *vivere edere est et bilere*, unde victus. Mæcenatem significare videtur.

83 *Captat*, aucupatur, seclatur.

Dicacis, h. e. mordacis. *Qui maledicendo risum movet.* Vet. Schol.

85 *Hic niger est*, i. e. Malus et venenatus.

Virgil. *Nigri cum lacte veneni.* Vet. Sch. Sic et Juvenalis, *Nigros efferre maritus.*

Romane; bonam habet Emphasin candoris Romani, et tangit externos. *Hunc se oportet metuere, non me.* Vet. Schol. Cruq.

86 *Tribus lectis*; *Triclinium dictum est a tribus lectis.* Vet. Schol.

87 Bentleius in uno exemplari scribi dicit *amet* pro *avet*, quod ob eam rem ille præferendum putat, non ego. B. Præferunt *amet* cum Bentleio Cuningamus et Sanadonus, quod certe junctivus hic videatur commodior. *Quavis* potest significare *quavis ratione ut quilibet*: sed malis legere cum Mureto, *quavis—aque*, et qui præbet sit descriptio convivatoris. Si quis mutandum sit, ego optem in bono libro *quis unus—quavis*, id est, *unusquisque*. *Qui præbet aquam* (V. Sat. 2. 2. 68.) eo genere extenuationis dici videtur, ut *ad sorbitionem* invitant hostes qui lautas epulas instruxere. G.

88 *Qui præbet aquam*; convivatorem dicit hic enim præbet aquam quâ reliquos convivæ aspergit, dum vino et epulis ad dicacitatem linguam ejus acuit, et commodum facit visum sodalem, alias mutum futurum. Nam huiusmodi scurræ solis student gratificari patrorum bene igitur *avet* et *quavis*. Interpretes ad hic videre.

90 *Comis suavitatem, urbanus salibus, et a apertis jocos et præsentis fiducia.*

91 *Infesto nigris*; h. e. qui vis videri innotuit, et me culpas ob Rufillum et Gorgonium propter leves ineptias a me derisos. (Vid. S. I. 2. 27.)

93 *Lividus* idem est qui et niger. 10

Te coram fuerit ; defendas, ut tuus est mos : 95
 ¶ Me Capitolinus victore usus amico—
 —que a puero est, caufaque mea permulta rogatus
 Fecit ; et incolumis lætor quod vivit in Urbe :
 Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
 Fugerit. ¶ Hic nigræ fuccus loliginis ; hæc est 100
 Ærugo mera ; quod vitium procul afore chartis,
 Atque animo prius, ut si quid promittere de me
 Possum aliud vere, promitto. Liberius si
 Dixero quid, si forte jocofius ; hoc mihi juris
 Cum venia dabis. Infuevit pater optimus hoc me ; 105
 Ut fugerem, exemplis, vitiorum quæque, notando.
 Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
 Viverem uti contentus eo, quod mi ipse paraffet :
 Nonne vides, Albî ut male vivat filius ? utque
 Barrus inops ? magnum documentum, ne patriam rem 110
 Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
 Cum deterreret, Sectani diffimilis fis.

95 Furis pro fuerit Zar. Defensas Sax. Defensas Cwn.—103 Pro vere, de me Han.—
 105 Infuevit Lamb. ex conjectura : recepit Cbab.—109 Utqui Panis inops vel Farris in conj.
 Bentl. Et videtur Panis a prima manu esse in G. Barris habet Z.—111 At turpi Med.
 1477. Ven. 1479.

homines atros et venenatos dicere solemus. Vet. Schol. *Livor voluntas venenata est, ut idem Schol.*

94 *Petillius dum Capitolii curam gereret, corona sublata causam dixit, absolutusque est a iudicibus in gratiam Augusti, cuius amicus erat.* Vet. Schol. Cruq. *Petillius cum Capitolio præfset, coronam Jovis rapuit ; et ex crimine Capitolinus dicebatur.* Alter Schol. *Diffimulanter et per transitum Petillium graviter percutit.*

95 *Inest asseveratio voci defendas ; quasi diceret, nil dubito quin sis defensus : nam is 231 proferendum est ; estque mira Ethopœia, sive Mimesis, in sequentibus.*

99 *Judicium illud ; capitale sententiam.* Vet. Schol.

100 *Notum est loliginis, sive sepis, sanguinem nigri esse coloris.*

101 *Ex æruginè χαλκωδός, sive atramentum sutorum, conficitur.* Cruquius.

Lambini et Cruquii scripti Codices magno consensu legerunt afore pro absore, quod mihi cum Cruquio placuit.

102 *Prius, h. e. magis. Mavult enim hoc vitium chartis suis adharere quam animo. B.*

Quin naturæ ista lex, ut in chartas transferantur vitia animi : nisi prius sit animo concepta militia, nec in charta erit.

105 *Infuevit pater ; significat Satyram suam paternis monitis imputandam.*

106 *Ordo est ; Notando quæque vitiorum ut fugerem. Proprie Censoris erat notare.*

109 *Albî ut male ; multos probrosi joci percussit.* Vet. Schol. *Vasre nomina adjecit de suo, ac si a patre accepisset. Sunt qui Albii filium Albium Tibullum Poetam fuisse existimant ; et merito forsan, cum nepos et is fuerit.*

110 *Barrus inops ; vilissima libidinis atque vitæ fuit, adeo ut Æmiliam virginem Vesta incestasse dictus sit ; certe adulteras sincerissima cupiditate sectabatur.* Vet. Schol. ad Satyr. 6. *Hunc Titum Veturium Barrum dicit Dacerius. Quid refert scribere cum Bentleio Barus pro Barrus ? Certe Barri Pœnis dicebantur elephantii.*

111 *Scite posuit quis velit, pro tu velis.*

112 *Sectani, macchi.* Vet. Sch. Cruq. *Bentleio de more suo magis placuit ignotius nomen Sectani. Sed ista varietas debetur exscribentium inscitia, quod non possent vel ipsi quædam legere.*

Nè sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
 Possẽm ; Deprensi non bella est fama Treboni,
 Aiebat : sapiens, vitatu quidque petitu 115
 Sit melius, causas reddet tibi : mi fatis est, si
 Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
 Dum custodis eges, vitam famamque tueri
 Incolumem possum : simulac duraverit ætas
 Membra animumque tuum, nabis sine cortice. Sic me 120
 Formabat puerum dictis : et sive jubebat
 Ut facerem quid, Habes auctorem quo facias hoc ;
 Unum ex iudicibus selectis objiciebat :
 Sive vetabat, An hoc inhonestum et inutile factu
 Necne fit, addubites, flagret rumore malo cum 125
 Hic atque ille ? Avidos vicinum funus ut ægros
 Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit :
 Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
 Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis,
 Perniciem quæcunque ferunt ; mediocribus, et queis 130
 Ignoscas, vitiis teneor ; fortassis et isthinc
 Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
 Consilium proprium : neque enim, cum lectulus aut me

115 Vitatum—petitum coll. Sax.—119 Possim Ven. Glar. Lamb. Ghab.—125 Flagret Bes
 Anim. p. 58.—126 Fumus Aëro et ed. Venet.

114 Deprensi Treboni ; hic in adulterio deprensus fuit. Vet. Schol.

115 Sapiens, Philosophus. Vet. Schol.

116 Causas reddet ; h. e. demonstrabit tibi Dialecticis argumentis : nam Magistrorum est causas cognoscere rerum.

117 Servare, tenere, et caute observare.

118 Dum custodis eges ; impuberes sub Pædagogis erant : curatores vitæ et morum hi erant.

119 Sive possim, sive possum ponas cum Bentleio, intererit nihil. B. Possum, quod fere habent MSS. magis placet, quod fiduciam, certe bonam spem magis indicat. G.

Duraverit ; firmaverit. Vet. Schol. Usus rerum firmat animum.

120 Nabis sine cortice ; vires tuo arbitrio : Proverbialiter posuit. Vet. Schol. Nam cortex suber est. Unde et nostrum CORK.

122 Auctorem modo posuit pro exemplum.

123 Iudices equites Romanos dixit, ex equestri enim ordine iudices leguntur hodieque. Vet. Schol.

Objiciebat, h. e. proferebat et ob oculos ponebat.

124 Lambini, Cruquii et Torrentii Codices habebant inutile factum, pro factu, magno consensu. Inutile perniciosum dicit, et factum modo participium est, h. e. si fuerit a te factum. Male igitur Bentleius reposuit inutile factu in isto loco.

125 Addubitat qui paulum dubitat.

Longe lateque conspicitur quod flagrat. B. Flagitium cognatæ originis nomen videri potest, propter quod aliquis flagrat rumore malo. G.

126 Avidos, intemperantes. Vet. Schol.

127 Exanimat ; h. e. immaniter terret.

Sibi parcere, vite indulgere. Vet. Schol.

128 Teneros, nondum usu duratos.

129 Sanus est qui non desipit : nam desipere dicunt Stoici qui non ad naturam et rectam rationem vivunt.

131 Teneor, h. e. invitatus teneor. Dum Galatea tenebat, Nec spes libertatis erat. Virg.

Porticus exceptit, desum mihi: Rectius hoc est;
 Hoc faciens, vivam melius; sic dulcis amicis 135
 Occurram; hoc quidam non belle; num quid ego illi
 Imprudens olim faciam simile? Hæc ego metum
 Compressis agito labris: ubi quid datur otî,
 Illudo chartis: hoc est mediocribus illis
 Ex vitis unum; cui si concedere nolis, 140
 Multa Poëtarum veniat manus, auxilio quæ
 Sit mihi (nam multo plures fumus) ac veluti te
 Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

140 Noles—veniet Bentl.—141 Auxilioque Lamb. Chab.

Unde Ludovicus de Despres habuit suam *ten-
 tor?*

133 *Consilium proprium*; h. e. cogitatio.

134 *Rectius hoc*; inducit verba qua cogitat.
 Vet. Schol.

135 *Melius*; h. e. suavius: contra male vi-
 vit, qui infuaviter.

136 *Occurram* modo pro conveniam, vel sim
 una.

Non belle, Litotes est, pro *inhumane*.

137 *Imprudens*, inconsultus et per hoc affecti-
 bus indulgens.

138 *Compressis agito labris*, h. e. tacitus ultra
 citraque animo voluto. *Sermones duo sunt, iudic-
 Sives & apologetici, prior inclusus, posterior prola-
 tus.* Vet. Schol. Cruq.

139 *Illudo chartis; perdo chartas scribendo*:
*urbanissime apponit vitio Poemata scribere: sed et
 cetera que subiecta sunt eadem urbanitate dicuntur.*
 Vet. Schol. Dicitur et *illudere pecunia*, qui ea
 abutitur et quasi habet ludibrio.

140 *Concedere* modo pro *parcere* et remitte-
 re positam est.

Magis placet mihi *nolis* et *veniat* modo
 dici dubitativo, quam cum Bentleio *noles* et
veniet Indicativo. Loquitur enim tanquam
 de re probabili atque verisimili, minando tan-
 tum.

141 *Operæ quæcunque manus* dicuntur.
Multorum manibus grande levatur opus.

142 *Belle* et hunc locum expolivit Juvena-
 lis: *Stulta est clementia, cum tot ubique Vatis
 occurras, peribura parcere chartæ.*

Veluti Judæi; isti in sacris argumento uti
 baculino consuevere: a dominis Ægyptiis trax-
 ere et vicinos odisse et vicinorum numina vio-
 lare: utrumque tamen a Mose prohibitum est.
 Atque hac de re Juvenalem vide Sat. 15.

143 *In hanc concedere turbam*; h. e. pedibus
 ire in sententiam majoris numeri; est autem
 grex et turba fere viliorum multitudo.

SATIRA V.

ITER BRUNDUSINUM.

Ad componendas controversias inter Augustum et Antonium ortas conventus utriusque legatorum, de quo videndus est Dio Cassius XLVIII. 54. habitus est auctumno anni V. c. 717. Brundusii, quo missus est ab Augusto Mæcenas. Hoc igitur iter Horatii, qui cum aliis in comitibus Mæcenatis fuit, jocose describit. Materiam ridendi præbet confensio navigii, magistratus Fundanus, duorum scurrarum concertatio, assatio macrorum turdorum, puella mendax, quæ Horatio noctem promissam non servat, superstitione Egnaticensium et alia.

EGRESSUM magna me excepit Aricia Roma
 Hospitio modico; Rhetor comes Heliodorus,
 Græcorum linguæ doctissimus. Inde Forum Appi,
 Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
 Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
 Præcinctis unum: minus est gravis Appia tardis.
 Hic ego, propter aquam, quod erat teterrima, ventri
 Indico bellum, cœnantes haud animo æquo
 Expectans comites. Jam nox inducere terris
 Umbras, et cœlo diffundere signa parabat:

5

13

1 Accepit Lambin. ex codd. et Bentl. non male.—3 Linguæ etiam coll. Sax. et Zar. Al. longe.
 —7 Deterrima etiam G. et edd. prima. Bentl. sed Ven. Glar. Lamb. deterrima.

1 Lucilium hac Satyra emulatur Horatius iter suum a Roma usque Brundisium describens, quod et ille in tertio libro fecit, Primum a Roma Capuam usque, et inde frictum Siciliense. Vet. Schol. Egressus Roma dicitur et Romam. Alter Schol. B. An Roma hic magna dicitur ut Græcia magna, cum extensione quadam, quia egressum statim Aricia excipit? G. Magna dicitur Roma, quia Aricia, cui opponitur, erat parva. Z.

3 Pro longe quinque Cruquii totidemque Torrentii scripti Codices legerunt lingue; quod et Lambinus legerat in suis. Et bene lingue de Rhetore. Ordo est, quasi diceret; Græcorum omnium doctissimus lingue, h. e. Artis Oratoricæ. Sic et Cicero; Concedat laurea lingue. Mirum est Interpretes hoc non advertisse. Quin et ipse Bentleyus, egregius Criticus, me sicco pede præterit, quod is sit magno animo et insperans minorum. B. Si Græcorum lingue sit vera lectio, interpretes Græce loquentium, qui plures sunt longe, quam natione Græci. G.

4 Nominatis jam nautis et cauponibus, et

hos et reliquos omnes voce malignis comprehenditur. Malignis, deest hominibus. Vet. Schol. Malignus nunc dicit naturæ perversitate inhumanos, et hospitibus feros. B. Malignos aptum cauponibus epitheton iis qui maligne, i. e. parca nimis pro ratione mercedis præbent necessaria G.

5 Hoc iter; i. e. Ab urbe usque ad Forum Appii biduo venimus. Vet. Schol.

Altius præcingebantur itrenuiores, remissiores demissis tunicis incedebant.

6 Minus gravis; quia habitaculis frequentatur, ubi possunt manere quocunque pervenerint. Vet. Schol.

7 Propter aquam; Hodie in Foro Appii cictores propter aquam, quæ ibi teterrima est, manent vit. int. Vet. Schol. Hinc patet nuperos Editores male reposuisse deterrima pro teterrimis. Nam fetidam esse vel hodie Cruquius ostendit ex Blondo.

Ventri indico bellum, Proverbialis Elocutio factis scita. B. Denuncio ventri inediam, h. e. non cœno. cf. infra Serm. II. 8. 5. Z.

Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
 Ingerere. ¶ Huc appelle. ¶ Trecentos inferis; ohe!
 Jam fatis est. ¶ Dum æs exigitur, dum mula ligatur,
 Tota abit hora: mali culices, ranæque palustres
 Avertunt somnos: absentem ut cantat amicam 15
 Multa prolutus vappa nauta, atque viator
 Certatim: tandem fessus dormire viator
 Incipit; ac missæ pastum retinacula mulæ
 Nauta piger faxo religat, stertitque supinus.
 Jamque dies aderat, cum nil procedere lintrem 20
 Sentimus: donec cerebrosus profilit unus,
 Ac mulæ nautæque caput lumbosque saligno
 Fuste dolat: quarta vix demum exponimur hora.
 Ora manusque tua lavimus, Feronia, lympha.
 Millia tum pransi tria repimus, atque subimus 25
 Impositum faxis late candentibus Anxur.

17 Ingeris *codd. duo Lamb.*—15 Ut cantat etiam *H. G. Sax. Z.*—20 Nil cum *Sax. G. Z. Med. 1477. Ven. 1479. et forte omnes ante Ald. etiam R. Steph.*—23 Exponimus *coll. Sax.*—24 Lavimus *nostri omnes. Lavimur Bentl. conj. et Heinsii.*

9 Ἐν ἄδῃ dicitur *expectans*; significat enim cenam visam fuisse sibi nimis prolixam, quod non et ipse cœnaret una.

Jam nox inducere; suaviter deridet Epici Carminis Scriptores, sive hæc de suo protulerit, sive verba sint alicujus Poetæ.

11 Pueros dicit comitatus sui servos.

Convicium est quasi convocium, ut bene Torrentius ex Ulpiano.

12 Ingerere; de convociorum plaustri cogitabat, et supplendum est extrinsecus incipiunt.

Huc appelle; *huc applica navem*; verba sunt alicujus ex servis ad nautam. Vet. Schol. Cruq.

Verba sunt nautæ irascentis, cum plures navi impendantur, quam pepigerat. Vet. Schol.

Ohe! vox est satietatis. Donatus. Hoc adnotabat Cruquius.

13 Æt, h. e. *naulum*. Vet. Schol.

Mula ligatur: mula enim jungenda erat, que contra aquam navigium traheret. Vet. Schol.

14 Mali, h. e. pestiferi: diritas est in voce mali. Culices tintinniales vocant plebei a sonitu alarum. Vet. Schol. Cruq. B. *Κάκων*; Gr. dicuntur. Z.

Ranæque palustres; quia ab Appii Foro per paludes navigatur, quas paludes *Cæsar* derivavit. Vet. Schol. Paludes dicit Pomptinas: navigatio autem per fossam hujus derivationis fiebat, ut ex Strabone ostendit Cruquius.

15 Recte Bentleius ex plurimis Libris interferit *absentem ut cantat*.

Bene cantat, subjecturus prolutus vappa.

16 Vappa; vino malo et evanido. Vet. Schol.

18 Retinacula, eborde quibus mula traxerat navem. Vet. Schol. Cruq.

19 Nauta in navi; viator qui mulam ducbat. Vet. Schol.

Saxo; lapidi Termino, puto, vel magis milliari.

20 An magnum putat Bentleius de cum nil reponere nil cum, et de lavimus [v. 24.] lavimur, ex sola Heinsii conjectura? In causa fuerat rarior scriptura.

21 Cerebrosus; cui cerebrum facile ad insaniam movetur. Torrentius. *Αἰδῶδης*, iracundus. Vet. Schol. Qui totus suo consilio hæret. Landinius.

22 Bene saligno, cum in paludibus essent. B. Jucundum ἄδῃ cerebrosi qui mulam et nautam nullo discrimine habet. G.

23 Dolat, ferit et graviter verberat. Vet. Sch. Cruq. Immani scilicet ictu; qualem fabri lignarii dolabra sua infligunt.

24 Lavimus; religionis causa. Torrentius. B. Lavimus tanto magis retinendum putabamus, quod ipsum sæpe intransitive ponitur. G.

Fanum Feronia in tertio milliario est a Tarracina; hæc est Jovis Anxuris uxor. Vet. Schol.

Huc venturus erat Mæcenas, optimus atque
 Cocceius: missi magnis de rebus uterque
 Legati, averfos soliti componere amicos.
 Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
 Illinere. Interea Mæcenas advenit, atque
 Cocceius, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
 Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
 Fundos Aufidio Lusco Prætorè libenter
 Linquimus, infani ridentes præmia scribæ,
 Prætextam, et latum clavum, prunæque vatillum.
 In Mamurrarum lassæ deinde urbe manemus,
 Murena præbente domum, Capitone culinam.

30

35

36 Batillum Z. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. it. H. St. Rutg. Burr. Maitt. Bontl. Catillum
 quidam ap. Ascenf. Ald. R. Stepb. Prunci bacillum Baruff. de quo V. N.

Dionysio Halicarnasæo Feronia Juno Anthia est, sive Ἄνθη, ut ostendit Torrentius.

25 Repimus; quia illis temporibus adhuc Tarracina urbs in altissimo monte erat, inde postea in æquorem locum deposita est; ut non solum sint adhuc vestigia adificiorum in monte, sed et murorum. Vet. Schol.

26 Late candentibus, mons ille in quo Tarracina constituta erat, non candida saxa habet, sed calci cogende aptissima; ergo a calce videtur candida dixisse. Vet. Schol.

Anxur, Tarracinam dicit, Anxur autem dicta quod ibi imberbis colitur Jupiter. Vet. Sch. Græcis Ἄνξυρος vel Ἀγξυρος, atque ob hanc causam Anxur nonnunquam masculinum est.

28 Cocceius Nervæ proavus Nervæ, qui postea imperavit Romæ, mandavit Augusto, ut mitteret, qui de summa rerum tractarent. Ergo missus est Mæcenas cum Agrippa qui utrumque exercitum in una castra coegerunt, ut ait Livius Lib. CXXVII. Vet. Schol. B. Malim referre optimus ad Cocceium: Mæcenas nomine suo jam satis ornatus. G.

29 Causa dissidii Augustum inter et M. Antonium erat Lucius Antonius Consul, Triumvir frater, qui Reipublicæ et Brutianarum partium amorem præ se ferens, in Augustum arma moverat, fratrisque auxilium impetraverat. Tandem vero matris Juliz rogatu et Cocceii Nervæ hortatu Antonius cum Augusto pacem fecit, accepta in matrimonium Octavia Augusti forore. Qua de re vide Appianum Alexandrinum.

30 Ex frequentissimis collyriis est id, quod quidam cythion, quidam a cinereo colore tephrion appellant. Corn. Celsus, Lib. VI. Ridiculus est Dacerius cum Horatio collyria ex aquis destillatis hodiernum in morum confecerit.

Lippus, h. e. quod lippus essem.

31 Illinere; supplendum extrinsecus incipiam: h. e. Illinebam cotem, ut postea oculos inungerem. Vet. Schol.

32 Ad unguem factus homo, translatio a marmorariis, qui juncturas marmorum tum demum perfectas dicunt, si unguis superductus non offendatur. Vet. Schol. Ut nimis bellum atque concinnum deridet. B. Deridendi causam non video ullam. Z.

34 Fundi oppidum in via Appia. Vet. Sch. G.

Prætorum pro magistratu dixit, h. e. Duumviro. Vet. Schol. Notum est Duumviros fuisse coloniarum Consules. Est autem Aufidio Lusco Prætoris Ablativus Causæ. B. Potuit Horatius Prætoris nomen irridendi causa ponere, idque eo magis, quod sibi hoc nomen interdum arrogabat magistratus municipiorum et coloniarum, ut Campani illi duumviri apud Cic. Agr. 2. c. 34. G. In nomine Prætoris videtur duplex jocus esse. Primum quod iste Duumvir honorifico nomine Prætoris appellatur, sive quod a municipibus inepte tribubatur, sive quod sibi arrogat cultum vestimentumque Prætoris Romani: certe latus clavus hujus hominis non sine risu conspici poterat, præsentem Mæcenate tali tantoque viro, qui arguendo clavo contentus erat. Deinde quod iste discessus a Fundis, tanquam res magna et memorabilis accidisse dicitur Aufidio Lusco Prætoris, imitatione Romanorum, qui aliquid evenisse dicebant hoc et illo Consule.—Libentis, ob largam ridendi materiam. Z.

35 Infani modo posuit pro stolidi, atque Italo honore superbentis.

Præmia, i. signia dignitatis. Vet. Schol.

Postera lux oritur multo gratissima : namque
 Plotius et Varius Sinuessæ Virgiliusque 40
 Occurrunt ; animæ, quales neque candidiores
 Terra tulit, neque queis me sit devinctior alter.
 O qui complexus ! et gaudia quanta fuerunt !
 Nil ego contulerim jucundo sanus amico.
 Proxima Campano ponti quæ villula, tectum 45
 Præbuit ; et parochi, quæ debent, ligna salemque.
 Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
 Lufum it Mæcenas, dormitum ego Virgiliusque :
 Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
 Hinc nos Cocceii recipit plenissima villa, 50
 Quæ super est Caudî cauponas. Nunc mihi paucis
 Sarmenti scurræ pugnam Mæsiq̄ue Cicirri,

51 Caudi vel Caudis etiam G. in marg. F. Med. 1486. Ven. 1486. Locb. Claudii al.—52 Cicirri etiam G. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. it. Bentl. Cun.

Quia de Decuria scribarum fuerat. Vet. Sch. Erant autem scribæ fere libertini generis. Apud nos vera, sicut sunt, mercenarii scribæ existimantur. Cornel. Nepos.

36 Prætexta superiorum erat magistratuum: toga hæc erat colore quidem candida, sed purpureo limbo circumseptâ.

Laticlavis tunica fere Senatorum erat propria, uti angusticlavâ Equitum. Erant isti clavi purpurei panni albis tunicis infuti, clavorum forma; (aurei patagia dicebantur). Purpureus late qui splendat unus et alter, Assuitur pannus, De Arte Poet.

Prunæque vatillum; De balneis publicis prunæ sibi domum a mediastinis afferri magni pendebat. Vet. Schol. Imo ignis tanquam Vestæ numen summis magistratibus a *εὐροπίῳ* præferebatur. Erat autem vatillum patella quædam ferrea, qua ignis circumferebatur, quasi parvum vas: quod ostendit Rutgerius. Bentleius scripsit *batillum*, quod idem valet diverso prolatum. De vas, vasis vetuste vasis, fieri videtur vatillum. B. De insigni quodam honoris hic agi, certum est, qui non conveniret huic homini. *Basillos*, singulos arbitror, decuisse talem magistratum, docet Cic. Agr. 2. c. 34. Quo minus *batillus pruni* s. *pruni* probare possumus, quos huic loco inferre nuper conatus est H. Barufaldus, vir doctissimus, de Hortatore nautico p. 141. (Opusc. scientiff. et philoll. To. 29). Neque placet Landini sententia, prunæ adhibitas signatis inurendis. Neque usitatus tum erat honos præferendi ignis s. lampadum, quem postea usurparunt Imperatores Romani,

de quo Lips. ad Tac. An. Exc. A. Fuerit igitur hic *vatillus* s. *batillus* focus sacrificandi causa prælatus huic magistratui: cum nihil rei majoris agere solerent sine sacrificio. Adventus autem Mæcenatis et reliquorum res videri maximi momenti poterit. G.

37 *Formias urbem significat, hinc namque fuit familia Mamurrarum bono loco nata.* Vet. Sch.

38 *Muræna, frater hic erat Terentii uxoris Mæcenatis.*

Domum; hospitium. Vet. Schol.

Culinam; h. e. canam. Vet. Schol.

39 *Postera lux oritur; ridicule imitatur Epicos.*

40 *Plotius et Varius, Poetæ hi erant celeberrimi.*

41 *Bene animæ; nam candor est animæ.*

Candidus purus est omni macula, et simplicitet bonus.

44 *Sanus; h. e. quamdiu sana mente sum.* Vet. Schol.

45 *Campano ponti; qui est citra XVI. milliarium a Capua.* Vet. Schol.

46 *Parochi, publici muliones.* Vet. Schol. *Πάροχοι* a *παροχίω*, quod vehiculo præerat. Nonius Marcellus. *Hi solent legatis causa Reipublicæ iter facientibus necessaria ministrare.* Vet. Schol. Hos alter Scholiastes *Copiariorum* dicit.

Non observati Cargio et continuatoribus *Copiariorum*: dictos a *Copiis* annonæ et aliarum rerum, quas ministrarent, apparet. De *Copiis* Gothofr. in Glossar. Cod. Theod. G.

47 *Tempore, h. e. bono tempore, vel tempestive.* B. *Hinc, ab illa villa, in qua comi-*

Musa, velim memores; et quo patre natus uterque

Contulerit lites. Messî clarum genus Ofci;

Sarmenti domina exstat. Ab his majoribus orti

55

Ad pugnam venire: prior Sarmentus, Equi te

Esse feri similem dico. Ridemus: et ipse

Messius, Accipio; caput et movet: O, tua cornu

Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, cum

Sic mutilus minitaris? At illi fœda cicatrix

60

Setosam lævi frontem turpaverat oris.

Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,

Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat;

Nil illi larva aut tragicis opus esse cothurnis.

Multa Cicirrus ad hæc, donasset jamne catenam

65

Ex voto Laribus, quærebat? scriba quod esset,

54 Contulerint coll. Sax. Z. Med. 1477. Cun.—58 Accipito Z.—60 Minitaris G. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. Bentl. Cun. Minitaris al.

tes Mæcenatis diversati erant, muli cum muliones Capuam iverunt ad pernoctandum. Z.

49 *Se lippum dixerat, ergo crudum Virgilium intelligamus.* Vet. Schol.

51 Cum Veteri Scholiaste reposui *Caudi* pro eo quod erat *Glandi*; atque hæc est lectio quorundam Torrentii Manuscriptorum. *Caudium est Civitas Samnii.* Lucanus; *Ultra Caudinas speravit ponere furcas.* Vet. Schol.

52 *Ridicule pugnam dicit duorum scurrarum concertationem. Ambo ex urbanitate et audacia noti, Equites tamen Romani.* Vet. Schol. Cum autem convitatores essent Horatii, joci causa se invicem verbis fatigârunt. Alter Schol.

Bentleius recte posuit *Cicirri* [pro *Cicerrri*] *Κικύριος, ἀλατρυός, Gallus*, unde Latinum Verbum *Cucurrere* de cantu gallinæ galli. B. Est fictum e voce nomen. Etiam Germani illam exprimunt *Kikeriki*; et superior Germania Gallum vocat *einen Geler*. G.

53 Suaviter Musam invocant in re ridicula; ac si Turnum et Æneam commissurus esset.

54 *Ofci Campani, quia Ofcia Campania dicta est.* Vet. Schol. Ab Ope, h. e. Terra. Veteres Itali et Ofci et Opici dicti sunt; filii scilicet terræ et rustici. Nam et Brutii Ofce et Græce loquuti sunt, auctore Festo.

55 *Sarmentus* istæ Augusti deliciæ fuit, ut ex Plutarcho (Anton. p. 943. E) et Juvenale constat. Vide Juvenalis Schol. ad Satyr. 5. 3.

Exstat, quia nondum est mortua. B. *Domi-na*, cujus servus fuit. Z.

Ab his majoribus; ridicule tanquam in re gravi.

56 *Equi te esse feri similem; grandem et durum; quia procerus erat Messius.* Vet. Schol.

58 *Accipio*, h. e. audio quæ dicitur, nec inultum feres. B. *Caput movet*, sc. Messius, qui hoc gestu minitatur.—*Inquit*, scil. Sarmentus. Z.

60 *Mutilus; amputato cornu.* Vet. Schol. Cruq. B. *Minitaris* in pari fere auctoritate librorum magis mihi placet, quia est vehementius et magis asseverate dictum. G. *At*, explicat Horatius dixerium Sarmenti de exsecto cornu. Z.

61 *Lævi oris frontem, pro Levam pariem posuit in fronte.* Vet. Schol. B. *Setosam*, ridicule per *birsutam*. Z.

62 *In Campania solet quidam morbus, Ferrus scilicet, afficere homines in facie.* Vet. Schol. Cruq.

Capitis temporibus magna innascuntur Ferrus. Alter Schol. Cruq. B. De hoc morbo *Campani* est eruditum Programma Jo. Zach. Platneri Lips. 1732. editum, cujus summa, Probabile est Campanis luxuriose viventibus in facie natum fuisse verrucarum genus, quod dum radices altius exegit, sine magna exulceratione, fœdæque cicatrice excidi haud potuit. G.

Faciem modo corporis dicit habitum et figuram. B. Intelligam potius vultum cicatricibus fœdum. G.

63 *Pantomimi gesticulando saltabant in Theatro.*

64 *Larvam* dicit pictam personam, Polyphemi vultum et caput referentem.

66 *Ex voto Laribus; solebant pueri postquam pueritiam excedebant, diis penatibus bullas sacrificare, similiter puella pupas: modo ergo rati sunt terrogat si consecrasset compedas.* Vet. Sch. B. Ceri-

Nilo deterius dominæ jus esse. Rogabat
Denique, cur unquam fugisset; cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamque pufillo?
Prorsus jucunde cœnam produximus illam. 70
Tendimus hinc recta Beneventum; ubi sedulus hospes
Pene, macros, arsit, turdos dum versat in igne:
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, fumum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam servosque timentes 75
Tum rapere, atque omnes restinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus; et quos
Nunquam erepsimus, nisi nos vicina Trivici
Villa recepisset, lacrimoso non sine fumo, 80
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto: fomnus tamen aufert
Intentum Veneri; tum immundo fomnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum. 85
Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,

67 Deterius nihilo vel Det. dom. nihilo edit. prima. Nullo det. H. Nihilo det. Bentl. Can. post alios ex MSS.—68 Nunquam ed. Ven. et Glar.—70 Producimus Bentl. ex MSS. it. G. Sax.—72 Sic etiam G. Sax. Z. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. 1482. Sc. Pene arsit macros Lambi. ex uno MSS. Turdos dum sic recte Bentleius: vulgo dum turdos. Z.

Martial. 3. 29. *Has cum gemina compede dedicat catenas, Saturne, tibi Zoilus anulos priores.* G.

67 Cum omnes pene MSS. haberent *Nihilo deterius* pro *Deterius nihilo*, cumque *Nilum* sit vox Lucretiana, levi negotio reposuimus *Nilo deterius*. Atque hoc dixit, quod servi frequenter apud magistratus scribarum officio fungerentur. Urbanus est iste jocus et in ipsum Horatium, qui et scriba fuit, et Decuriam habuit, ut inferius (Sat. 1. 6.) dicitur. B.

Quin status quaestio hic movetur Sarmiento, et usurpatæ dolo libertatis crimen obijcitur. Itaque dixerat v. 15. *dominam illius exflare*. Scriptum quaestorium fecisse, et egisse pro equite Ro., et reliqua omnia, Sch. ad Juv. 5. 3. quod illustratum præsertim a Rutgersio ad h. l. Horatii. G.

68 *Cur unquam fugisset*, scil. quasi a domina nimis parce nutritus sit. Z.

71 *Proprie arcum tendimus: Est aliquid quo tendis et in quod dirigit arcum*. Perlius.

Sedulus, h. e. rei coquinariæ intentus.

72 Omnes scripti Codices cum Vet. Schol.

legerunt *Pene macros arsit* pro *Pene arsit macros*. Atque hujusmodi Hyperbata satis conveniunt Horatianæ Satyræ. B. *Arsit* de domo, ut jam proximus ardet *Ucalegon*. G.

73 *Nam vaga*; Epicum carmen iterum per jocum imitatur. Et sane tam macris turdis opus erat aliquo condimento.

75 *Convivæ avidi, et timentes servos, rapiunt cœnam*. G.

77 *Ex illo*, h. e. Ex hoc, vel deinde.

Non ostentare mihi, sed notos mihi. Vet. Schol. Erat enim ipse Appulus.

78 *Mihi idem videtur Atabulus* qui et Appulus, sive Iapyx. Nam Græcis idem Ἀτῶν quod et Ἀτῆς, quorum Diminutiva Appulus et Atabulus videntur.

79 *Trivici villa*; Oppidum in fine Campaniæ, quo vehicula juncta accedere nequeunt. Vet. Schol.

81 *Caminas*, fornix erat sive lacunar, in summo tecto, per quam fumus egrediebatur; h. e. Fumarium: modo autem figurate pro foco ponitur.

Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est,
 Signis perfacile est: venit vilissima rerum.
 Hic aqua; sed panis longe pulcherrimus, ultra
 Callidus ut soleat humeris portare viator;
 Nam Canusî lapidosus: aquæ non ditior urna;
 Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
 Flentibus hic Varius discedit mœstus amicis.
 Inde Rubos fessî pervenimus, utpote longum
 Carpentés iter, et factum corruptius imbri.
 Postera tempestas melior; via pejor adusque
 Barî mœnia piscosi. Dein Gnatia lymphis
 Iratis extructa dedit risusque jocosque;
 Dum flamma sine, tura liquefcere limine sacro
 Persuadere cupit. Credat Judæus Apella,
 Non ego: namque deos didici securum agere ævum;
 Nec, si quid miri faciat natura, deos id
 Tristes ex alto cœli demittere tecto.
 Brundusium longæ finis chartæque viæque.

90

95

100

89 *Ultra G. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. Med. 1486. Ultro Ven. Glar. Chab.—91 Dulcior Cruq.—93 Hinc edd. veti.—97 Pro dehinc cum Bentl. dedi dein ex codd. ad vitantem asperum eductum quatuor consonantium. Z.*

83 *Mire aufert*, ac si de intentione oculorum ageretur.

84 *Proprie visus*; five *ὄραμα*, est, ubi rem ipsam sine ulla ambage per quietem cernere videtur.

87 *Proprie manere pernoctare* est.

Equotutium (vel *equum tuticum*) significat: hoc autem exemplo *Lucilii*; nam in septima Satyra sit ait: *Servorum est festus dies hic, Quem plane Hexametro versu non dicere possis.* Vet. Schol. B. Franc. Maria Pratillus in Opuscul. scientif. et philol. To. 30. de Equotutico, de h. l. multa disputat, non esse *la Città di Ariano*, sed oppidulum *Scotuccio*. G.

89 *Ultro* modo dicitur pro libenter: Qui fecere *ultra* coniecturam secuti sunt, non Codices quod quidem demior acerrimum *Bentleium* esse secutum. B. Vid. Var. lect. G.

90 *Callidus* est qui usum habet viæ.

92 *Canusium* et *Argyripa* a Diomede condita ferebantur. B.

Recte viator portat secum panem *Canusium*, nam hic est lapidosus. Sed ille locus qui a *Diomede* conditus est, *Agyripa* s. *Argos Hippium* s. *Arpi adeo*, non est ditior una *urna aquæ*, quam *Equotuticum*. Hæc mihi videbantur satis aper-

ta. *Damnat* versum 92. nimis immisericorditer *Bentleius*; et *aqua non ditior urna* interpretatur, *aqua copia non uberior est Canusii, quam Equi Titi.* Arpos peculiari ratione *Diomedis urbem* dicit poeta. Plane *Satiram* decet illa periphra- sis: et firmat historia atque *Geographia*. G.

93 *Omnes Torrentii Codices* legerunt *bi Varius*, pro *hinc*, quod melius.

95 *Corruptius*, h. e. humidius et lutosius.

97 *Gnatia* per *Aphæresin* posuit pro *Egnatia*. *In pede montis sita est, et torrentes de montibus magno impetu decurrentes sæpe magnam urbis partem diruunt.* Vet. Schol.

99 *Flamma sine*; scribit et *Plinius*; *In Salentina oppido Egnatia imposto ligno in saxum quoddam ibi sacrum, protinus flammam exfistere.* Apud majores ara non incendebatur, sed ignem divinum precibus eliciebant, qui incendebat altaria. *Livius A Numa sæpius hoc factum.* Idem. Potuit hoc *Naphtha* fieri. Prodit etiam *Varro* apud *Servium*. *Hirpinos* per ignem ambulaturos medicamento quodam plantas unxisse: quod et ipsi a circulatorum quodam factum vidimus.

100 Recte putat *Scaliger Apellam* esse proprium nomen alicujus *Judæi* eo tempore notissimi.

SATIRA VI.

IN DERISORES NATALIUM SUORUM.

Cum Horatius, libertino patre natus, a Mæcenate in numerum amicorum relatus esset: invidia multorum, inprimis nobilium, inde commota esse videtur. Quare hic potissimum hoc agit, ut Mæcenatem defendat. Etsi, inquit, tu, Mæcenas, omnium Etruscorum es generosissimus; non tamen me, ut plerique nobiles, spernis: nam non tam genus, quam animum et mores spectas. Scis enim, multos humili loco natos fuisse probos et honoribus reip. ornatos, et contra nobilissimos homines ob vitæ turpitudinem tulisse repulsam. Veruntamen nos, qui et genere et sententiis a vulgo discrepamus, non debemus majora appetere, ne in invidiam et justam hominum incurramus reprehensionem, ut Tillius quidam, et alii ignobiles. Atque ipsum me, libertino patre natum, omnes clanculum mordent, olim quod cohortem duxerim, nunc vero, quod tibi, Mæcenas sim victor, quamque injuria. Nam, pro tua in amicis deligendis diligentia, non casu me inter tuos receperisti, sed commendatum a Virgilio Varioque, et a temet ipso spectatum, quia meos mores et vitam probasti, quam optimi patris curæ et fidei debeo, qui in me instituendo nullis sumtibus pepercit. Quare nec melior pater, nec gratior vitæ conditio contingere potuisset mihi.

NON, quia, Mæcenas, Lydorum quicquid Etruscos

Incoluit fines, nemo generosior est te;

Nec, quod avus tibi maternus fuit atque paternus,

Olim qui magnis legionibus imperitarent;

Ut plerique solent, naso suspendis adunco

Ignotos, ut me libertino patre natum.

Cum referre negas, quali fit quisque parente

Natus, dum ingenuus. Persuades hoc tibi vere,

5

4 Imperitarent *Bentl.* ex *MSS.* Imperitarunt *Z. et Clob.* Imperitarint *al.* Imperitarit *H.*
—7 *Neges conj. Bonfn.*

101 *Didjai;* ex Epicuri scriptis scilicet, atque Lucretii.

103 *Tristes;* humanis scilicet rebus intentos; quas deos negligere putat, ne negotia sibi facessant et delicias suas atque otia relinquunt. Omnes de suo ingenio sibi deum fingunt; Epicurei Epicureum.

104 *Brundisium* a cervinis cornibus appellatum: nam *Æolibus* *βεινδος* cervus.

SAT. VI.

1 *Lydia* quondam profecti incoluere *Hetruriam.* *Vet. Schol.* Est autem hic *Λυκιάδων* *Figura:* Posuit enim pro omnium qui incoluere; quicquid incoluit, quod *Comicz* negligentiz est.

4 *Magnis qui gentibus imperitarunt;* Lucretius III. 1041. monstrante Lambino.

Longe melius imperitarent *Bentleii,* quam imperitarint. In hoc tempore sæpius allucinantur *Librarii* indoctiores, ob tenuæ temporum discrimen.

5 *Naso suspendis adunco;* quod vulgo dicunt *de-sannas.* *Vet. Schol.* Qui irridenti homines *sannas* faciunt: est autem *sanna* risus solutus eorum qui detortis naribus sonitum emittunt in alicujus fastidium. *Vet. Schol. Cruq.* Hunc sonitum *Rhonthum* dixerunt: *Nusquam* majores *rhonchi.* *Martialia.*

6 *Minus est Notus* quam *Nobilis,* et majus *Ignotus* quam *Ignobilis:* nam et *Servius Tullius* *Ignobilis* erat, non itidem *Ignotus.*

Ante potestatem Tulli atque ignobile regnum,
 Multos sæpe viros nullis maioribus ortos
 Et vixisse probos, amplis et honoribus auctos :
 Contra, Lævinum, Valerî genus, unde Superbus
 Tarquinius regno pulsus fuit, unius affis
 Non unquam pretio pluris licuisse, notante
 Iudice, quo nôsti, populo ; qui stultus honores
 Sæpe dat indignis, et famæ servit ineptus ;
 Qui stupet in titulis et imaginibus. Quid oportet
 Nos facere, a vulgo longe longeque remotos ?
 Namque esto, populus Lævino mallet honorem
 Quam Decio mandare novo : censorque moveret
 Appius, ingenuo si non essem patre natus,
 Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.

10

15

20

13 Pro fuit, fugit Bentl. ex MSS. it. Han.—15 Quo ex MSS. Bentl. et sic H. G. Sax. Z. Med. 1479. Quem inde ab Aldo.—18 Nos omnes præter Bentl. Non Fl. 1482. Longe longeque etiam G. Longe lateque Z. &c.

Augusti 2vo libertinus idem erat qui et libertus ; olim autem libertinus liberti erat filius. B. Hanc distinctionem esse falsam, docuit Ernestus in Clave et ad Sueton. Claud. 24. Iidem enim sunt liberti et libertini. Hi dicuntur simpliciter, sed liberti in relatione ad patrum. Z.

8 Mire et audacter posuit *ingenuus* : potest enim esse *ingenuus* moribus, qui natalibus non fit. Est autem *ingenuus* simpliciter bonus ; contra *falsus*, qui callide celat vitia.

Persuades ; sensus est, Recte hoc sentis. Vet. Schol.

9 Fuit Tullius Torquinii Prisci Lucomonis servus e captiva natus. Vet. Schol. Fuit hæc Ocrifia Corniculana. Apud Veteres captivi minuebantur capite, et per hoc amittebant gentem.

10 Nulli sunt quorum capita in Censuram libris non compareant.

12 Hic P. Valerius adeo factus ac projectus in omnem turpitudinem moribus vixit, ut procebi non potuerit ultra *Quæsture dignitatem*. Vet. Schol.

Unde, a quo, ut Genus unde Latinum. Vet. Schol. Valerium Publicolam dicit.

13 Esti plane sit mihi discipiendum (ut magni Bentleii verbis utar) ceniseo tamen *sunt* in hoc versu præferendum esse alteri Lectioni *fugit*. In causa fuit variantis scripturæ, quod veteribus *sunt* et *fugit* ejusdem plane fuerint prolationis, liquefacto sono literæ g, quod vix ququam doctus potest ignorare. Librarius scriptor male audiit suum *ἄναγινωσκον*. B. Lectioni *fugit* repugnat, quod hic postulatur præteritum.

Exemplum quo præfens *fugit* tnetur Bentleius, nihil ad rem facit. Nam ibi *Affraa* olim *præfens* adhuc *fugit præcinctos*. Hic plane res alia. G.

14 *Quod licet, valet.* Vet. Schol. B. *Lingvæ æstimatum esse.* Z.

15 *Judice quo nôsti* ; sic legerunt omnes Cretiqui et Torrentii Codices pro *quem nôsti*. Telenda est autem Subdistinctio post *Judice*, *Moralis* et *Comica* est ista constructio. B. Græcis familiarissima, nec inusitata Latinis. G.

Stultus, Philosophiæ rudis, quod nos non sumus.

16 *Ineptus*, h. e. inanis gloriolæ sectator. *Ineptus* enim dicitur qui sapere vult videri in nugis.

18 Nolle Bentleium de *Nos secisse Fas*, quo non videretur Horatius *longe longeque remota* a vulgo ; quod sane fuerat Augusti amicitia præclarus, et per hoc universo orbi Romano notus atque acceptus. B. Humillimæ conditionis homo a vulgo, nobilissimos etiam complexus, distat sententiis. Non ita abjecte de se sentit Horatius, ut hic non diceret *Nos*. G. Esti emendatio Bentleii speciosa est ; sequentia tamen eam damnae videntur. Nam instituit doctores, homines humiliori loco natos, non jure ipsi videatur aut hi in acerbam hominum reprehensionem incurrant, non debere certare cum generosis et nobilibus de ambiendis summis honoribus. Igitur *Nos* sunt homines ignota humiliori loco nati, qualis erat Horatius. *Amoti a vulgo*, h. e. genere et sententiis distantes a vulgo hominum, qui vel ob nobilitatem

¶ Sed fulgentē trahit constrictos gloria curru
 Non minus ignotos generosis. ¶ Quo tibi, Tullī,
 Sumere depositum clavum, fierique tribuno?
 Invidia accrevit, privato quæ minor esset.
 Nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
 Pellibus, et latum demisit pectora clavum;
 Audit continuo, Quis homo hic? et, Quo patre natus?
 Ut si qui ægrotet quo morbo Barrus, haberi
 Ut cupiat formosus; eat quacunque, puellis
 Injiciat curam quærendi singula, quali
 Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
 Sic qui promittit, cives, Urbem sibi curæ,

25

30

24 Tilli Bentl. ex MSS. in H.—25 Tribuno etiam G. a prima manu.—28 Dimisit quidam, solemnī confusione.—29 Pro et, aut etiam Ro. Steph. est Tabl. et Sandb. sit H.—31 Ut cup. etiam Z. Msd. 1477. Fl.—33 Sura, quali pede distinguit Bentl.

tem honores rite ambiunt, vel ob vanæ gloriolæ cupiditatem fructe affectant. Z.

Pro longe lateque omnes scripti Codices legunt longe longeque, quod longe longeque melius. Hoc modo locutus est et Cicero in libris de Finibus, ut ostendit Craquina.

19 Quid tum si populus stulte judicaret, quid hoc ad nos philosophantes? Plus dicam, quid si Censor nobilitatis studiosus me senatu excluderet? quid tum? an ideo deterior essem? Hic vero colligit se, et retractat, ac merito hoc facturam censorem affirmat, ut stultam superbiam reprimat. G. *Namque esto*, h. e. Nam fieri potest, ut populi levitas honores in nobilem eumque indignum conferat, atque Censor gravissimus hominem non ingenuo patre ortum ordine moveat, idque merito, quia majora, quam generis ratio fert, concupiverit. Z.

20 Primi ad honores vocati dicebantur homines novi; qualis fuit hic P. Decius. Vet. Sch. Cruq.

Moveret modo pro amoveret, per Aphæresin.

21 Appius Claudius Cæcus severissime Censuram regebat, et plebi erat infestissimus. B. *Ingenuus*, qui liberis parentibus est natus. Z.

22 *In propria pelle*; Ex Proverbio sumtum est, in eos qui mediocritatis suæ oblitī, majora seipīs appetunt; quos non contineri intra pelliculam dicimus. Vet. Schol. Notum est serpentes mutare pelles: atque inde Proverbium. *Pelliculam veterem retinet* etiam Persio dicitur, pro nequaquam mutatis, sed unus idemque manes. Cæcutiunt hic vel dæctissimi.

23 Sed, particula est quæ Hypophoran, sive Subjectionem, inducimus: Quasi tu dicas, *Sed tu fersan subjicias*. Et videtur allegoricus iste versus ex aliquo Poeta Epico desumptus.

Bene *constrictos*, ita enim captivi in triumphis deducebantur. B.

24 Quo tibi, scil. profuit. Z.

25 Pro *fierique Tribunus* aliquot Lambini Codices cum veteribus Scholiastis legerunt, *fierique Tribuno*. Tullius hic *Senatus motus est a Casare quasi Pompeianus: occiso vero Casare, recepit latum iterum clavum, et Tribunus militum factus est*. Vet. Schol. Cruq. Hunc putat Lubinus esse M. Tullium Ciceronem, et post hunc Minellius: neque ego contradixerim. De Bentleil Tillio, quem vocat *Chubrum Tillium*, nihil constat. Utcunque diversum fuisse crediderim ab hoc. Certo Vocales *i* atque *u* frequenter in Membranis permutantur. In causa fuit quod *i*, *u* et *y* ejusdem fere fuerint soni. B. Quidquid sit de orthographia, certe Tullium Ciceronem hic non peti; apparet. Quando enim *is deposuit clavum?* Ceterum monendi sumus, fuisse splendidos equites ac lautiores interdum latum clavum ad spern dignitatis senatoriæ significandam, quem deponerent cum illa spe. Vid. Ovid. Tr. 4. 10. 29. coll. 35. Sic igitur potest aliquis *sumere denuo depositum sponte clavum*. Tribunos quosdam fuisse laticlavios et dignitatis Senatoriæ, notum. G.

27 *Insanus*, h. e. præ superbia feroculus, et Ciceronem percutit mira Enargia et lepore. B. *Insanus* hic vocat, qui subito, nulla causa apparente, prodeunt cum lato clavo. G.

Senatorum calcementa ex nigra erant aluta.

28 *Demisit; recto ordine descendebant insuti clavi, vel intexti*. Torrentius.

29 *Quis homo*; bella Ethiopeia, nam exprobrantium esset.

Cum Torrentii MSS. *repositi et pro aut*, vel

Imperium fore, et Italiam et delubra deorum;

Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,

Omnes mortales curare et quærere cogit.

¶ Tune Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes

Dejicere e faxo cives, aut tradere Cadmo?

At Novius collega gradu post me sedet uno;

Namque est ille, pater quod erat meus. ¶ Hoc tibi Paulus

Et Messala videris? At hic, si plostra ducenta

Concurrantque foro tria funera, magna sonabit

Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.

¶ Nunc ad me redeo, libertino patre natum:

Quem rodunt omnes libertino patre natum:

Nunc, quia, Mæcenas, tibi sum convictor; at olim,

Quod mihi pareret legio Romana tribuno.

37 Cogit H.—39 Chamo MS. Cruq. Camo Fl. Cathmo H. quod favet Bathmo Cruquii.
—42 Messalla Ven. Lamb. Bentl.—47 Nunc q. sim t. Mæc. G. Z. Nunc q. sim t. Mæc.
H. Med. 1477.

(ut alii volunt) *est*: atque hoc longe concinnius. Bentleius posuit *aut pro et*, nulla puto de causa, uti etiam mox *Ut cupiat pro Et cupiat*, atque hoc etiam inutiliter.

31 Malo cum Torrentii et Cruquii libris et quam *ut*. De Barro vide Sat. 4. B. Recepti multarum edd. vett. cum Bentl. lectionem *ut*, quam sensus commendat. Nam *et* referendum esset ad *se*, sed *ut* recte refertur ad *morbum*, qui erat animi cupiditas vehemens, ut formosus haberetur. Z.

35 In novem Torrentii Codicibus deletur *et*, ante *Italiam*: et videtur plane a Grammaticastro interpositum causa Metri. Bentleius tenet. B. Nos quoque tenemus, secuti omnes edd. vett. Z.

37 *Omnes mortales*; Facete imperitæ et malignæ turbæ voces imitando deridet. Ista enim tanquam ore vulgi figurata proferenda sunt. Rhythmo etiam inest ridiculum.

38 Hic jam introducit poeta aliquem de populo expositulantem cum ignobili et libertinæ conditionis Tribuno, cui ille respondet v. 40. ignobiliorum etiam quam se esse collegam suum Novium, &c. G.

Syri, Damæ; servulorum nomina. Non enim dignabantur Veteres servos ingenuorum nominibus, cum eos vix pro hominibus haberent. B. *Tune Syri*, est objectio populi. Z.

39 *Dejicere e faxo*: *Audes Tribunatu Plebis fungi? Nam Tribuni Plebis dominatos de Saxo Capitolino precipitabant*. Vet. Schol.

Tradere Cadmo; *Cadmus fuit carnifex nota cru-*

delitatis. Vet. Schol. B. *Cadmus* nomen mortis in Asia placet Cruquio, ut intelligatur caelum. Idem conjiciebat *Bathmo*, intelligebatque gradus Gemonios. G.

40 Significat *Novium* libertum fuisse iis temporibus Tribunum Plebis quem falsè mori per transitum. B. *At*, respondet iste Tribuno plebis, loco humili natus. Z.

41 *Æmilius Paulus*, et *Messala Corvinus*, illusterrimo erant genere. *Hoc tibi*, num propterea (respondet populus), quod in quatuordecimo uno gradu supra *Novium* sedes excellit dignitate, putas te summo loco natum? At *Novia* certe hoc nomine nobis commendatur, quod voce admodum valet. Z.

42 *At hic*, cum stolidi admiratione proferenda; nam populus caudicos de mensura buccarum probare solet. B. Ut interdum sacros concionatores. G.

43 *Magna sonabit*; ut *Virgilius*, *infanda furtem*. Vet. Schol.

44 *Cornua*; *Indivisa Funera ad tibias et tubas ducebantur*. Gutherius de Jure Manium. *Hirtuba, candela*. Perlius.

Tenet, h. e. capit: nempe quod utilem credamus eum causis dicendis.

45 *Ad me redeo*: missis scilicet Figurarum ambagibus. [Imo, missis aliorum exemplis. Z.] *Nunc ad me redeo, ut que res me impendit agat*. Lucilius.

46 *Libertino patre natam*, ostendit ista reprobatio illud fuisse semper in ore inimicorum Horatii; atque unicum pene convicium.

Diffimile hoc illi est : quia non, ut forsit honorem
 Jure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum !
 Præsertim cautum dignos assumere, prava
 Ambitione procul. Felicem dicere non hoc
 Me possum, casu quod te fortitus amicum :
 Nulla etenim mihi te fors obtulit : optimus olim
 Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
 Ut veni coram ; singulim pauca locutus,
 (Infans namque pudor prohibebat plura profari)
 Non ego me clato natum patre, non ego circum
 Me Saturciano vestari rura caballo,
 Sed, quod eram, narro : respondeas, ut tuus est mos ;
 Pauca : abeo ; et revocas notio post mense, jubetque
 Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego ducō,
 Quod placui tibi, qui turpi fecernis honestum,

50

53

60

49 Pro quia, quod H. Forfan Ven. Glar. Chab.—53 Possum H. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. 1482. Sc. Ro. Stepb. Sc. Possunt Bentl. ex Vet. Schol. XII. editi. ap. Cun. it. Z. Possit Cun. ex MSS. Possim G. coll. Sæc.—54 Tibi me Bentl. ex Schol. Crug. et MSS. tanquam modestius.—55 Varus G. et H. et alii in hoc nomine sepe.

47 Placuit Bentleio confragosa Lectio veteris Venetæ Editionis, ob raritatem puto ; Nunc quia sum tibi, Mæcenat, convivor.

Convivor pro eo quod convivia. Vet. Schol. B. Sed hic eum, qui frequens et tantum non perpetuus conviva est. G. Sensus est : duplici de causa me elanculum insectantur : nunc quidem, quod sum Mæcenatj convivor, olim autem, quod tribunus eram militum. At non est idem cum Mæcenate vivere et tribunum esse. Z.

48 Tribuanus erat sub Bruto.

49 Omnes pene omnium Manuscripti legunt forsit non forsan, sic et Vet. Schol. Honor forsan non convenit libertini filio, amicitia viri magni quare non conveniat docto ? Vet. Schol.

50 Amicus major patronus est, et minor cliens, sive comes, uti sæpius dictum.

51 Prava ambitio procul, h. e. qui sunt longe a prava ambitione. Vet. Schol. h. e. ab adulationis deformitate, et perverfa arte : nam quod in naturali situ non est pravum dicimus.

52 Felicitati invidendum est, non merito. Vet. Schol. B. Difficile est judicare, quæ lectio vera sit. Felicem dicere non ob hoc me possum ego, quia non est factum casu : non possunt invidi : non possit quivis : non possim jure ego etfi velim. G.

54 Pro mihi te Bentleius sufficit tibi me ; id-

que magna vi verborum absque ulla tamen idonea auctoritate. “ Quid enim (inquit ille) “ an patrono et rege suo, Mæcenate, cui vi- “ tam, opes, omnia debuit, majorem hic se “ gerit coactoris Græculi filius ? ” Vide quantum tu debes Bentleio, Flacce Horati, libertino patre nate, quod tandem te purgaverit Bentleius tanta inscitia, atque incommoditate arte sua critica post tot sæcula cæcutientum Grammaticorum. B. Superbum esset dicere mihi te, si fors nobis offerret tantum mancipia ; sed offert etiam patronos. Æque calumniæ opportunitum, et magis forte est tibi me : quæ vero magnum munus fortune esse obefulus poeta oblatum divinitus Mæcenati. G.

55 Dixere quid essem ; verecunda Periphrasi pro commendavere.

56 Singulim ; cum intervallo interruptis verbis. Vet. Schol.

57 Infans ; elinguis. Vet. Schol.

59 Saturciani fundi sunt in Apulia fertiles, et equorum nobilium genitores. Vet. Schol. A Saturcio oppido juxta Tarentum. Torrentius. Tarentinum igitur vult intelligi. Et false percipit Provincialium nobilium tumorem et inanem fastum. B. Horatianum est tribuere adjunctis epitheta rei principalia. Vid. ad Od. 1. 31. 9. de Calena saler. G.

63 Hænestum et Turpe Stoicis erant pro Bono et Malo ; et hæc tanquam Philosophus, et

Non patre præclaro, sed vita et pectore puro.
 Atqui si vitiiis mediocribus ac mea paucis
 Mendosa est natura, alioqui recta; (velut si
 Egregio insperfos reprimas corpore nævos)
 Si neque avaritiam, neque fordes, aut mala iustra
 Objiciet vere quisquam mihi; purus et infons
 (Ut me collaudem) si et vivo carus amicis:
 Causa fuit pater his: qui macro pauper agello
 Noluit in Flavî ludum me mittere; magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 Ibant octonis referentes idibus æra:
 Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
 Artes, quas doceat quivis Eques atque Senator
 Semet prognatos. Vestem servosque sequentes
 In magno ut populo si quis vidisset, avita

65

70

75

68 Nec mala Cruq. ex MSS. Can. Ac vulg. it. G. Aut etiam Aficenf.—70 Si vivo et carus Ven. Gab. Lamb. non male.

rigidus virtutis fatelles; cum alias Epicureum agat; in loco tamen omnia.

64 Purus est, qui nil simulat. Puritas enim simplicitas est sine fuce.

66 Quod rectum est, apposita rationis norma, Philosophi soli cernunt.

68 Avaritia respicit ad malas habendi artes, fordes ad nimiam parcimoniam, et iustra ad insanos sumtus.

Bentleius prætulit aut [pro nec] sed nihil tanti; et si Helenium Acronem in partes suas trahat. B. Recepi aut propter morem Horatii, qui post neque—neque solet addere aut. Carm. III. 12. 2.: III. 23. 7.: II. 1. 15.: 2. 22. &c. Z.

Iustra cum proprie sint lutoſæ ferarum lamæ, modo figurate popinas et tabernas dicit variarias; necnon lupanarias, quæ mala dicuntur ob malos incolas, et insidias quas hospitibus semper struunt: nam malus est qui cum calliditate nocet.

70 Scripti Codices legerunt si et vivo, pro si vivo et, Satyrico Hyperbato.

71 Pauper, deest quavis. Vet. Schol.

72 Flavius quidam fuit illis temporibus Calculator. Vet. Schol. Imo et Provincialis, nam in Apulia docebat.

Magni; Ironice, quod ipse pauperculi esset filius.

74 Suspensi loculos; ὑπάλλαγῃ, non ipſi sus-

penſi, sed suspensos loculos habentes. Vet. Schol. Loculos, scilicet Calculorum. Vet. Schol. Cruq. B. Interpretor tabulam loculatam, lineis distinctam ad usum ducendorum calculorum: ut calculi in primo loculo positi monadas, in secundo denarios, centenarios in tertio, significent, &c. G.

Tabulam; busum in quo meditantur scribere. Vet. Schol. In qua et Characteres Arithmetici notabant, et calculos ordinare discabant. Vet. Schol. Cruq.

75 Octonis referentes; h. e. singulis Idibus referebant octonos asses æris pro mercede scholasticæ. Vet. Schol. Cruq. Ogdoas veteribus erat pro nostra Hebdomade. B. Neque octo asses dixit poeta, neque hic sermo de Ogdoadibus Rø. Sed honestum et usitatum videtur fuisse, quod didactrum in singulos menses deberetur; illud solvere Idibus ut dimidia parte operæ peracta acciperet magister totam mercedem. G. Rectius videntur alii locum intelligere de exercitiis puerorum, qui computarent æra, h. e. usuras, quæ Idibus exigerentur. Octona vocantur Idus, quia post Nonas in singulis mensibus sunt octo. Z.

76 Est ausus; animo erat magno, sed re tenui. Vet. Schol. Cruq.

77 Doceat, doceri faciat. Vet. Schol. B. Quivis, quantumvis dives aut clarus. G.

79 In magno ut populo; populum modo, pro

Ex re præberi fumtus mihi crederit illos. 80
 Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
 Circum doctores aderat. Quid multa? pudicum
 (Qui primus virtutis honos,) servavit ab omni
 Non solum factò, verum opprobrio quoque turpi:
 Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim 85
 Si præco parvas, aut (ut fuit ipse) coactor
 Mercedes sequerer: neque ego essem questus. At hoc nunc
 Laus illi debetur, et à me gratia major.
 Nil me poeniteat sanum patris hujus: eoque
 Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars, 90
 Quod non ingenuos habeat clarosque parentes,
 Sic me defendam. Longe mea discrepat istis
 Et vox et ratio: nam si natura juberet
 A certis annis ævum remeare peractum,
 Atque alios legere ad fastum quoscumque parentes: 95
 Optaret sibi quisque; meis contentus, honestos

84 Opprobrio restitimus e vet. edd. Z.—87 Ob hoc Ven. 1479. Fl. Ad hoc etiam G. Effem occquestus ob oc nunc Ven. 1479. Hoc qu. ad hoc nunc Med. 1486. Hoc qu. ob oc Med. 1502. Ob etiam Ven. Pinc.—96 Honustos VII. MSS. Rutgerf. et onustos edidit ipse, tum Dan. Heinf. Burm. Maitt.

Republica posuit. B. Puto hoc velle simpliciter, in publico, in magna, qualis Romæ esse solet turba hominum se tamen conspicuum fuisse. G.

De si quis vidisset magnus Bentleius quod horreret sibilantem s, fecit siqui vidisset de suo ingenio. B. Avita ex re, ex patrimonio ab avo relicto. Z.

80 Illas, modo pro tantos dixit; cum admiratione scilicet.

81 Ad Emphasin posuit incorruptissimus; significat enim *Pædagogus a pueris donis saepe corrumpi solere, ut luxuriantur, ut ait Vet. Schol.*

83 Primus virtutis honos; pudor flos quidam virtutis est, atque decor: imo et modus; nam quem nil pudet hunc nil piget. *Summum crede nefas animam præferre pudori.* Juvenalia.

84 Torrentii MSS. cum Vet. Schol. legunt *obprobrio*, quod nos ob vetustam scripturam tenuimus. B. Habeatur ille honos libris: modo meminerimus, etiam qui primæ vetustatis sunt hodie, eos novos esse respectu aliorum monumentorum, in quibus ultima præpositio in sequentem corrumpitur. G.

85 Nec timuit i. cum tamen non haberet causam timendi. G.

86 Præcones dicebantur qui stabant ad bastam, et enuntiabant pretia oblata. Vet. Schol.

Coactores erant mercenarii eorum qui habebant Argentariam: sunt autem Argentarii qui habent summam rerum venalium. Coactor exigit nummos a Forancis; qui et Collectarius nominatur. Vet. Schol.

87 Mercedes sequerer; h. e. pretia conquirerem. B. Malim, parva mercede locarem operam meam. Ceterum pro questus in hoc versu editio Ven. 1479 habet *ocquestus*, quod forte considerari mereatur, si vim habeat similem, ut *oblaterare, occinere, ogganire, oblatrare, obloqui, obmurmurare, obnunciare, obstreperare, obvagulari.* Haberet ergo *ocquestus* eam vim, non conquestus essem apud ipsum patrem meum, et illum objurgassem. G.

Optime reposuit Rutgerius *At hoc* pro eo quod erat *Ob hoc*, quod et Vet. Schol. confirmat, apud quem legitur *At hoc*. Bentleio magis placuit *Ad hoc nunc*, quod frigidiusculum videtur.

89 Panisset, cui præ pudore dolet.

Hujus in 49s dicitur; et habet Emphasin, etiam hujusmodi libertinum parentem non esse contemnendum.

Fascibus et fellis nolim mihi fumere; demens
 Iudicio vulgi, sanus fortasse tuo, quod
 Nollem onus (hand unquam solitus) portare molestum.
 Nam mihi continuo major quaerenda foret res, 100
 Atque salutandi plures; ducendus et unus
 Et comes alter, uti ne solus rufve peregre-
 ve exirem; plures calones atque caballi
 Pascendi; ducenda petorrta. Nunc mihi curto
 Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum, 105
 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
 Objiciet nemo fordes mihi, quas tibi, Tulli,
 Cum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
 Te pueri, lasanum portantes oenophorumque.
 Hoc ego commodius quam tu, praecclare Senator, 110
 Millibus atque aliis, vivo; quacunquē libido est,
 Incedo solus; percontor quanti olus ac far;
 Fallacem circum, vespertinumque pererro

99 Nollem G. H. it. Lamb. Chab. Bentl.—102 Peregre aut G. Z. Ven. 1479. Fl.—109 Laganum G. cum glossa, aliter lasanum, vas cibarium, quod ex v. 115. improvide assumtum. Laganum etiam Fl. 1482, ubi Lendinus, membranam, ait, de farina confectam: vel leguminis speciem. confundit laganum et λάγανον.

90 Jurisconsulti sine dolo malo nullam gravem delictum statuunt. Torrentius.

92 Discrepare proprie dicuntur chordae barbiti, vel lyrae.

93 Et vox et ratio; h. e. et verba et animi mei sententia: neque putas me dicere quas non sentiam.

96 Honestas; Fascibus et Curulis honoratos: i. e. consulares et praetorios. Vet. Schol. Cruq. Nam sella curulis et fasces ad majores pertinebant magistratus. Frustra Lambinus reposuit onustos. Rutgersius Torrentio iratus stat pro Lambino.

98 Miris hoc dixit, quia ipse Eques permanfit contempto senatorio ordine. Vet. Schol. Et quia operam dederat Philosophiae.

102 Comes, minor aliquis amicus.

104 Petorrtrum genus est Gallici vehiculi: alia sunt carpenta; alia carruca. Vet. Schol. Petuar etiam hodie Aboriginibus nostris Quatuor est, et Rbedec, currere; quo spectare videtur et veterum Gallorum Rbeda.

105 Tarentum ad finem est Italiae.

106 Mantica, peria, vel averta est; sed hoc ex Luciliano illo sumtum est: Mantica Cantaberii costas gravitate premibat. Vet. Schol.

107 In avaritia summum fordes dicimus:

iterum Ciceronem percutit. B. Vid. ad v. 25.

Bentleius iterum, me invito, reponit Tulli pro Tulli, quae quidem scriptura debetur incitiae exscribentium Αναγωγίως suos male audientium. B. Non debet contemni Tulli, quia citius hoc, ut minus notum, mutari a librariis potuit in Tulli, quam contra Z.

109 Lasanum vas in quo enumeratur venter: inventum ad requisita naturae. Vet. Schol.

Oenophorum, vas est quod capit vinum, sive amphora id fuerit, sive cadus.

110 Commodius, h. e. animo meo accommodatus, et magis ex voto.

111 Falsus et vir doctus Dionysius Lambinus cum pro Millibus atque aliis, Multis atque aliis contra MSS. fidem reposuerit. Non enim advertebat veteres etiam declinasse Adjectivum Mille, quod ostendit Cruq.

113 Fallacem dixit propter samardacos et stiletos mathematicos, qui ad metas spectatores circumstabant, et imperitos fortibus et nugis fallabant. Vet. Schol. Cruq. Est autem Samaradacus Afrorum lingua impollor et planus; vide Glossarium Du Fresne. Consulit ante plala: despirorumque columnas. Juvenalis.

Sæpe forum ; affisto divinis ; inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum :
 Cœna ministratur pueris tribus ; et lapis albus
 Pocula cum cyatho duo sustinet ; astat echino
 Vilis cum patera guttûs, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane ; obeundus Marfya, qui fe
 Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
 Ad quartam jaceo ; post hanc vagor ; aut ego, lecto
 Aut scripto quod me tacitum juvet, ungor olivo,
 Non quo fraudatis immundus Nacca lucernis.

115

120

117 Echinus etiam G. H. Z. Med. 1477. Ven. 1479. Glar. Lamb. Bentl. Echidnus Fl.—
 124 Nacca probat Marcil. Natta Glar. Lamb. Bentl. Cun. Nauta Sax. Nacta Z.

*Mibi videtur Suburram dicere, quod fere bora
 sena (an cœnæ?) furtivas res solent eo venum de-
 ferre. Vet. Schol. Forum est singularium Re-
 gionum proprium. Alter Schol.*

114 *Affisto divinis; fortilateri dicit: porro au-
 tem altioris dignitatis homines erubescunt sero in his
 vulgi circulis stare, quod tamen sibi licere Herra-
 tius dicit per vota libertatem. Vet. Schol.*

115 *Lagana sunt placentulae quaedam vulgares,
 quasi membranulae compositae, cum pipere et liqua-
 mine condita. Vet. Schol. Cruq. Lambinus ex
 uno MS. legerat lacbani; sed nil opus fuerat.*

116 *Pueris tribus; coquo, structore, et po-
 cillatore.*

*Lapis albus; mensa marmorea quam vocant Del-
 phicam. Vet. Schol. Τρισηλὴς ἐράκιζα. Vet.
 Schol. Cruq. Album marmor levis erat pretii,
 et apud Italos vulgare. Superius etiam
 Tigellius dicit: sed mihi mensa triper.*

117 *Supra ostendimus cyathum cochleare
 quoddam fuisse et mensuræ genus.*

*Pro astat echinus nonnulli Codices legerunt
 astat ecchino, quod et Vet. Schol. confirmat, dum
 interpretatur prater ecbinum. Ecbinum dixit vas
 anem in quo calices levantur, quod modo trifille ap-
 pellamus. Vet. Schol. Ἐχίνος Græcis omasum
 est, et vas omasi forma: Erotiano χίονα μα-
 γαλόμας, quod offendit Cruquius. Est au-
 tem Trifille corruptum, pro Trifille: vide Glof-
 sarium Du Fresne in voce Trifillis, quam ille a
 Græco Τρισηλὴς deducit. Lucilius sic dixit quasi
 sortea ampulla sit, ut cum ait; Ecbinus chinabam
 infectus. Vet. Schol. Vide aut legendum Ecbi-
 num chinabam infectum. Benteleus tamen pro-
 bat alteram scripturam adstat ecbinus, indicta
 tamen causa. B. De ecchino quæ poteram, dixi
 in Thesauro. G.*

118 *Guttus cum patera fuerat dicitur primitiis
 vini diis libandis. Cruquius ex Varrone. Gut-
 tus vasculum erat angusti oris, quasi nos hodie*

acetum et oleum servamus: nomen habet a
 gutture. Ex hoc primitias olei defundebant,
 uti e patera vini. Patera Græcorum erat scy-
 phus, et ventricosa et manicata Herculi que sa-
 cra.

*Campana; Copua hodie arca vasa studiosius
 fabricari dicuntur. Vet. Schol. Plerique putant
 Campana dici pro scitilis, quod non placet. B.
 Etiam glossa Cod. Gott. scitilis, ait, et viminea.
 Cf. Ser. 2. 3. 145. G.*

120 *Obeundus Marfya; Marfya statua erat in
 rostris, ad quam solebant homines illi convenire, qui
 inter se lites et negotia componebant. Vet. Schol.
 Quis in Foro vadimonium sistendum apud signum
 Marfya sit. Alter Schol.*

121 *Satyricæ et eleganter hoc dictum, quasi ideo
 manum levat Marfya quod in Foro sustinere non
 possit hunc Novium. Vet. Schol. Novii fratres
 fuerunt, quorum minor ad locum qui appellatur
 Marfya sanerari consueverat. Alter Schol.*

122 *Ad quartam; ad decimam matutinam,
 in lectulo scilicet lucubratorio. B. Nempæ ad
 vacandum vel lectioni vel scriptioni. Z.*

*Lecto producta syllaba enuntiare debemus, quia
 frequentativum est ab eo quod est lego. Vet. Schol.
 Benteleio tamen lecto et scripto pro Participiis
 sunt Ablativis, quod admodum videtur nobis
 improbable; imo vel sequela verborum re-
 pugnat. B. Etiam Gl. Gott. lecto, scripto dic-
 tum ait pro lectito, scriptito: sed magis tamen
 placet forma participialis, cum verba illa alio-
 qui inaudita, hæc autem forma consuetâ satis,
 certe bona, et optimis usurpata sit, et vix ap-
 pareat, cur verba hic, quam participia mali-
 mus. G.*

123 *Tacitum, h. e. meditantem Et tacitus
 mecum ipse voluto. Virgil.*

124 *Ideo immundus; quod lucernario oleo
 uteretur, et hoc per Hyperbolem dicitur.*

Scriptitur Natta; Nata et Natta: nos Nacca

Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
 Admonuit, fugio Campum lusumque trigonem.
 Pransus non avide, quantum interpellet inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. Hæc est
 Vita solutorum misera ambitione gravique :
 His me consolor victurum suavius, ac si
 Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

125

130

SATIRA VII.

Ex ridicula Persii Clazomenii persona P. Rupilium Regem Prænestinum aduersarium suum percutit. B. Describitur jocosè ridicula litigatio inter Persium Clazomenium et Rupilium Prænestinum, Bruto Prætorè Asiæ. Inprimis ridetur Græculi Asiatici tumida laudatio Bruti ejusque comitum, et acerba ineptaque maledicentia, qua Prænestinus laceffitur.

PROSCRIPTI Regis Rupili pus atque venenum
 Ibrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
 Omnibus et lippis notum et tonforibus esse.
 Persius hic permagna negotia dives habebat

4

131 Fuisset MSS. et veti. edd. Fuissent al.

SAT. VII.

2 Hibrida G. Z. Hybrida reliqui.—3 Haud lippis conj. Faber.

prætulimus, qui veteribus Romanis fullo erat, quasi Κράννης, a κράνω. Bentleio tamen Natta placuit, ex negligentia puto.

125 Sol acrior; hora quinta. Vet. Schol.

126 Campum, lusumque trigonem. Ita rectè reposuit Bentleius post Jacobum Cruquium, qui ita repererat in vetustissimo Blandinio libro. In Campo Martio ludebant terni pila trigonali. Altera lectio rabiosi tempora signi videtur de tertia Persii Satyra desumpta, cum parum intelligeret Librarius lusum trigonem, quid esset. Mirandum sane hoc a tot retro sæculis ignoratum fuisse exscribentibus. B.

127 Interpellet, h. e. prohibeat. Vet. Schol.

128 Durare, scil. ad cœnam usque. Z.

129 Misera, qua miseris facit, quia graviter afficit. Vet. Schol.

130 Plerique scripti Codices conveniunt Cruquiano Interpreti qui victurum legit pro victurus, quod et Torrentio probatum video: Ordo est, Consolor me victurum his, h. e. me victurum mihi persuadeo. Vet. Schol. Cruq.

Ac si, pro quam si. Vet. Schol.

131 Honoratos suggillatido Quæstorem nominat: nam male audiebant Quæstores.

Libenter assentior Bentleio melius scribi fuisset quam fuissent.

SAT. VII.

1 Proscripti, condemnati a Triumviris. Vet. Schol. Proprie proscribere est venale proponere, ut bene Landinus. Proscribebantur zede; proscribebantur etiam damnati, quorum bona publicabantur, et quorum non comparentium nomina in publica tabula edebantur. In istam Sylle si dicant discipuli tres. Juvenal. 2. 28. B. Proscriptionem nescio quam bene hic objecerit Rupilio poeta, earundem ipse partium. Forte hæc demum post victoriam Cæsariæcorum scripta, cum partes Bruti objiceret Horatio recepto, receptus ipse Rupilius: ut Tubro olim Ligario. Sic potest ratio reddi cur cessare carmen hoc passus sit Horatius. Rem non plane recentem commendari versibus, ip-

Clazomenis, etiam lites cum Rege molestas ;
 Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem ;
 Confidens, tumidusque ; adeo sermonis amari,
 Sisennas, Barros ut equis præcurreret albis.
 Ad Regem redeo : postquam nihil inter utrumque
 Convenit (hoc etenim sunt omnes jure molesti,
 Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. Inter
 Hectora Priamidem, animosum atque inter Achillem
 Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors :
 Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque

10

7 Tumidusque etiam Z. Ven. 1479, U.

fum exordium declarat. Forte negarat Rupilium, se in castris Bruti fuisse. G.

Publius Rupilius cognomine Rex, Præsentinus, commisit fuit Horatii in castris Bruti ; hic agere ferens quod Horatius Tribunus esset, sæpe ignobilitatem generis illi objiciebat : idcirco nunc cum ex persona alterius lacerat. Vet. Schol.

Pus atque venenum : malignitatem atque livorem. Vet. Schol. Nam a furore veneni maledici dicuntur nigri, ut alias ostendimus. Pus est sanguis qui in carne computruit. Vet. Schol. Cruq. et per hoc vetus etiam ulcus.

2 Veteribus Italus et Celtis *umber*, imber et *iber* furculus erat institutus, ut et hodie aboriginibus nostris *imp* (German. *impfen* inferere). Hinc et bigenera omnia dicuntur *ibrida*, pro quo corrupte vulgo *Hybrida*, ut ostendit Scalliger in Notis ad Varronem. Atque ita Benteleius edidit. Erat Persius iste Clazomenius parentibus, Romano et Græca.

3 Proverbiali schemate protulit *Lippis* et *tonforibus*. *Lippus* autem dicit assidua potationi operam dantes, et in tabernis vinariis otiantes : Theophrasto etiam *và nuptia Æuva* dicebantur *ovvovena*, quod ostendit Cruquius ex Plutarcho. B. Malim *lippus* intelligere cum Vet. Schol. qui oculos inungendos curant in *medicinis*, h. e. officinis medicorum. Pulchre advocavit Benteleius Plautum Amphit. 4. 1. 3. *Nam omnes platos perreptavi—in medicinis, in tonforibus*, &c. Hic enim dum sedent, et expectant manum medici, fabulas ferunt, audiunt. G.

4 *Erat enim negotiator apud Clazomenas*. Vet. Schol. Cruq. Vult ostendere hominem fuisse alicujus notæ apud suos. B. *Negotia*, res pecuniariæ, pecuniæ fœnori locatæ. vid. Ern. Clav. Cicer. v. *Negotium*. Z.

5 *Molestus lites*, importunas dicit litigationes et pertinaces.

6 *Durus* dicitur indomitus et effrenis, qui scilicet sceti nequit.

Odio est quod nauseam movet, et per hoc ferri nequit, ob trojestiam et insuavitatem.

7 *Fidens in bonis ; confidens in malis*. Vet. Schol. *Perfrictæ* erat frontis et improbus. B.

Pro *tumidusque* *Torrentii* et *Cruquii* Codices legerunt *tumidus* ; que adjectum est a Grammaticastro, et a Benteleio servatum. B. Revocavi que, quod est in omnibus edd. vett. et poscitur a versu.—*Sermonis amari*, acerbis in maledicendo et vehemens. Z.

8 *Cornelius Sisenna*, de uxoris vita apud Senatum interpellatus, respondit se olim duxisse eam suavis et hortatu Augusti. Hoc monuit *Torrentius* ex *Dione*.

Equis albis, Proverbio erat [pro equis velocissimis. Z.] Hujusmodi equi erant solis atque etiam triumphantium. *Qui candore niveo anteirent, cursibus auras*. Virgil. de equis *Pilumni*.

10 Comice ponitur *hoc* pro eodem ; atque ita supplenda est extrinsecus sententia ; *hoc jure omnes molesti sunt molesti, quo omnes fortes quibus adversum bellum incidit, sunt fortes*. B. Mihi sic videbatur. *Molesti omnes, quibus adversum bellum incidit, sunt hoc jure*, hac conditione, quo fortes quibus bellum incidit, nempe ut vel commoriatur dimicatio, vel alteruter certe pereat. Quantum ad pugnarum eventum molesti sunt similes fortibus. G.

Molesti per *Charientismum* dicuntur odiosi, et importune laceffentes.

11 Satis commode *adversum* dixit bellum de monomachia cogitans, ducta metaphora a duobus tauris adversis frontibus congrredientibus.

Ridicula imitatio Heroicæ *Poëseos* in levi materia. *Ἐστρατα Πρωπίδης*, Homericum est. B. Repetitum *inter* quod Benteleio displicet, satis vindicatum in Thesaur. G.

13 Olim securi percutiebant nocentes liberos ; hinc *capitalis* hoc loco pro mortifera.

Summa fuit. Duo si discordia vexet inertes ;
 Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedii
 Cum Lycio Glaucō ; discedet pigrior, ultro
 Muneribus missis) Bruto Prætoꝛe tenente
 Ditem Asiã, Rupili et Persi par pugnat, uti non
 Compositum melius cum Bitho Bacchius ; in jus
 Acres procurrant, magnum spectaculum uterque.
 Perius exponit causam, ridetur ab omni
 Conventu ; laudat Brutum, laudatque cohortem ;
 Solem Asiæ Brutum appellat ; stellasque salubres,
 Appellat comites, excepto Rege ; canem illum,
 Invisum agricolis fidus, venisse : ruebat
 Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
 Tum Prænestinus falso multoque fluenti
 Expressa arbusto regerit convicia, durus

17 Pulchrior *Han. G. S. Bos Anim. p. 59. Discedas Ven. Chab. Lamb. Bentl. et alii.*—
 20 Compositus *G. Z. Med. 1477. Ven. 1479. it. Ald. Steph. uterque Bur. et alii editores.*
 —21 *Procurrunt probat etiam Heinf. ad Sil. 7. 566. Concurrunt al.—28 Multoque*
conj. Da. Heinf. Multumque add. veti.

Θυμῷ γὰρ ἴδιον γῆρας ἴσιν ἄλλο πλὴν Σανῶν,
 verba sunt Sophoclia, citante Cruquio.

Mire divideret de acriter pugnantibus, h. e. dirimeret.

15 Sic et Virgilius: *Si duo præterea tales
 Idea tulisset Terra viros.* Vet. Schol. duos.

Vexet, h. e. in iram incitet: Proprie enim ira vel furore tentati, vexari dicuntur. Bentleius pro vexet posuit *verset*, quæ rarior Lectio est, et representata a Lambino. B. *Verset* est Sat. 2. 3. 249. Add. Sat. 1. 8. 19. G.

17 Veteres Impressi legerunt *discedet*, non *discedat*, quod et nos sequuti sumus.

18 *Muneribus missis; ut Glaucos cessit Diomedii arma sua aurea, acceptis æreis.* Vet. Schol.

Prætoꝛe more veteri posuit pro Imperatore: nam Brutus hoc tempore in Asia contrahebat auxilia adversus Augustum.

19 Nam gladiatorum paria dici solet.

20 *Compositum*, modo posuit pro *commissum*: optimi enim Torrentii Codices legerunt *compositum* pro *compositus*, suppresso scilicet *par*; vel *ἀπὸ κενῶ* repetito: atque hoc Comicæ et Satyricæ negligentia est. Bentleius contra contendit veram Lectiōnem esse *Compositi* auctoritate unius Codicis; quod nihilominus videtur nobis verissimum, ob elegantem fructuram verborum, quam non capiebant Exscriptores.

Rubus et Bacchius gladiatores optimi illis tem-

poribus fuerunt, qui cum multis intercessissent, commissi inter se mutuis vulneribus conciderunt. Vet. Schol.

21 *Mire perdurat in translatione Theatri ad Judicium.* Vet. Schol.

23 *Conventum dicit Juridicum.*

Cohortem comites dicit Bruti, qui in conspectu erant, sic et Lucilius ait: Ut Prætoꝛi cohortis et nostris dixit Aruspex. Vet. Schol. Hinc nostris *convrat*.

24 Apud Vet. Schol. legendum pro *opportune laudans, importune laudans.*

25 *Canem falsa Dilogia pro stella et animalii posuit.*

26 Iterum ridicale insurgit, ut in Heroico Poëmate.

27 *Fertur quo rara; quia omnia ligna fecerit trahit torrens, non eget securi.* Vet. Schol. B. Si in silvam densam irruat torrens, majorem edit stragem, quam si ea passim cæsis arboribus rara spatium aquæ præbeat. Illa cum summe vel torrente comparatio est Demosthenica, et repetita a Luciano in Demosth. encomio p. 495. et 512. ubi quædam admonuimus. G.

28 *Prænestinus; Itali municipes Romæ ignobiles erant. Sic et Juvenalis; Hic novus Arpinas; de Cicerone.*

Vetus Interpres cum melioribus Torrentii libris legerunt *multoque fluenti* pro *multumque*, ut sit nomen; quod longe melius videtur. B.

Vindemiator, et invictus, cui sæpe viator
 Cessisset, magna compellans voce cuculum.
 At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
 Perfus exclamat, Per magnos, Brute, deos te
 Oro, qui reges consuêris tollere, cur non
 Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum est. 35

SATIRA VIII.

IN SUPERSTITIOSOS ET VENEFICAS.

Priapus in hortis Esquilinis positus fingitur conqueri, quod difficilius veneficas, quam fures et aves, arcere possit. Tum narrat duarum vetularum apparatus veneficum, quo ita sit commotus, ut tandem præ horrore ingentem emiseric ventris crepitum: cujus sono istas veneficas sic perterrefactas esse, ut omnibus relictis effuse et sine respectu aufugerint. Tria igitur potissimum agit poëta, ut Priapi cultum derideat, ut vulgi de veneficiis superstitionem notet, ut Canidiam Saganamque veneficii infamia laborantes perstringat.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum;
 Cum faber, incertus scamnum faceret ne Priapum,
 Maluit esse deum. Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido; nam fures dextra coërcet, 4

30 Vindemator Gott. marg. Med. 1477. Ald. Ven. Glar.—31 Cucullum edd. vett.—34 Con-
 fecti Bentl. ex libris paucis.

Pulchre Fabricianus Porphyrio, *Salso multoque* fluenti ad verbum interpretatur, *Urbane ac copiose locuto* (παλλῶ ἵνατος Demosth. pro coro. c. 43. p. 84.) *Perfo invicem Rupilius convicia regis, non minus ridiculus, quam rustici vindemiatores, &c. Nempe arbusso i. e. putatori (qui hic vindemiator vocatur improprie) exprimit convicia viator, quum cuculum appellat: non quasi arbussum pro putatore s. arboratore dicatur; sed quia tamen convicia ex arbusso veniunt.* G.

29 *Expressa*: Metaphora ducta a vino quod exprimitur arbusso, h. e. vite arbusstiva. Ordo est, *Expressa arbusso fluenti salso multoque.* *Durus*, h. e. ut *pervicax* et *cerebrosus*. *Vindemiator* autem modo tetrasyllabum est, per Synæresin Figuram. B. Hinc *Vindemator* est in Venet. et Glar. Z.

30 *Invictus*, ob perfrictam audaciam, invicta constantia vultus.

31 *Cuculum*; *Exprobratio fada putantium vi-
 tes per imitationem cantus alitis temporaria, quam
 cuculum vocant: dedecus enim habetur opprobrium-
 que merito salcem ab illa volucre in vite depreben-
 di.* Plinius (18. 26. extr.) notante Cruquio.

32 *Italo aceto*, h. e. *Romana mordacitate.* Vet. Schol.

35 *Vapidus* hic jocus est, in ridendo voluit Augustum tangere. B. In priori editione plane pestiferam Dilogian vocarat. Puto autem, nec Perfum nec Horatium hic aliquid de Augusto cogitasse: sed luisse simpliciter in cognomine Regis et Regicidio, Junia Brutorum familiae decore antiquo, in Cæsare dictatore instaurato. G.

SAT. VIII.

I *Truncus*; neque manus habens, neque pedes, uti [add. nec G.] nunc habeo; et mire subjecit *inutile*: nam *ἀσύνων ἄδρα* dicunt Græci,

Obfcœnoque ruber porrectus ab inguine palus ;
 Ast importunas volucres in vertice arundo
 Terret fixa, vetatque novis confidere in hortis.
 Huc prius angustis ejecta cadavera cellis
 Conservus vili portanda locabat in arca.
 Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
 Pantolabo scurræ, Nomentanoque nepoti.
 Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
 Hic dabat ; hæredes monumentum ne sequeretur.
 Nunc licet Esquiliiis habitare salubribus, atque

12 Agro coaj. Cun. et sic Sax.—13 Monumentum hoc ne ed. Glarean. non male.—14 Esquilii Ven. Glar.

quem nostrum vulgus, A MAN OF STRAW. Nam hæc materia nullis fabricis idonea est. Vet. Schol. Et inutilis est cui vel defunt, vel perire vire. Inest igitur Horatio consula Dilogia.

2 Incertus, h. e. hærens. B.

Illud ne adhærens verbo faceret indicat, verum esse geminandum, ut que. Vid. ad Car. 2. 19. 28. et 32. G. Est idem quod faceretne an Priapum. Z.

Priapus, idem erat qui et Bacchus et Sol, frugum Deus, ab antiquo $\pi\rho\iota$ (unde $\pi\rho\iota\sigma$) et $\rho\alpha\pi\alpha$, quasi tu dicas, Primus Pater : unde et in Onomacriti Hymnis et $\Pi\rho\iota\sigma\gamma\epsilon\upsilon\sigma$ et $\Phi\alpha\upsilon\sigma$ appellatur. Superius (Car. 2. 19. 8. it. 4. 2. 50.) ostendimus ficum arborem ob $\Phi\epsilon\iota\sigma$, seu trimembra folia, Baccho fuisse sacram, et membri virilis symbolum.

4 Quia fuscem tenens figuratur. Vet. Schol. Fuscem dicit instrumentum rusticum quo frumentum in arca tritatur : Aborigines nostri Romano adhuc vocabulo Fusc appellat : alias Saligna falce armabatur, auctore Marone.

5 Palus ; hinc Græcis *Ithyphallus* appellatus est. An minabatur pygæ ? Certe hoc Ironice significari videtur.

6 Importunas ; h. e. molestas, vel improbas.

Puto fistulam fuisse arundinem istam, quæ concepto vento sonum edebat : unde enim arundo muta terreret volucres ? B. Motu, acumine forte. G.

7 Novis ; propter recentem dedicationem Mæcenatis. Sepulchra erant in hoc loco ubi nunc sunt Iorti Mæcenatis, Thærina Trajana et Demus Crescentia. Vet. Schol.

8 Cœlie, servorum mansuicule, et tenuiorum habitacula. Torrentius.

10 Stare dicitur quod densitate sui, vel numero oculos implet : ac si nequiret cadere. Soliti erant CARNIFICES in Esquilina via putres facere, in quæ corpora mittebant. Illic locus dicitur erat Puticuli. Hic etiam erant publicæ Us-

trina. Vet. Schol. B. Carnifices ergo humilitiam alia cadavera sepelierunt, vespillorum ultimi. De his Juven. 8. 275. Inter *urpæ* et *fabros sandapilarum*. G. *Miseræ plebi*, in a plebe, qui proprium locum non habebant, honeste sepelirentur. Z.

11 Fuit Mallius Verus trans Tiberim imperparentibus natus, qui quia a multis pecuniam rogabat, Pantolabos est cognominatus. Vet. Sch. De Nomentano alias diximus ad Sat. 1. 1. 102.

Scurra dicebantur urbani qui dicacitate factum quærebant.

12 Nescio quis donavit agrum suum populo ad sepulchra et posuit fines. Vet. Schol.

In fronte ; h. e. ad viam publicam, vel in latitudinem ; in agrum, h. e. agrum versus, vel in longitudinem. B. V. Infcr. Grut. p. 86. 2. LOCUS—IN FRONT. P. XL. IN AGR. P. XXXIII.

Cippus, vox Punicæ : nam et Syris $\kappa\upsilon\pi\alpha$ lapis est ; Tituli, sive $\tau\upsilon\lambda\alpha\sigma$ genus : hujusmodi erant rudiorum temporum mortuorum stater. B. Hic dabat, h. e. hoc loco cippus designabat, s. significabat. Z.

13 Singularibus literis notabant. H. M. H. N. S. h. e. Hoc monumentum hæredes non spectantur. Videlicet ne pro suis habeant inferendū quibus aliorum mortuorum. Vet. Schol. Sic enim legendum pro multorum. B. Retineam multorum, sed addam destinata, vel tale quid. De re ipsa vid. Gruteriani Indicis c. 17. et 20.

14 Esquiliiis ; locus in quo ante sepeliebantur corpora, extra portam istam in qua est Sessoria. Vet. Schol. Cum Sessorium non comparet in Lexicis, videndum an fuerit suggestum ex æa a Sessoribus conscendebantur equi. Illic postea Sessoriana Basilica a Constantino coedebatur. B. Sessorium Cœlii Aurcliani esse sedile quodvis, apparet : Petronii Sessorium est Gyrocœnitis, ubi in cathedris sedent mulieres, ut habent in lecticis cubiculorum viri. Quid si A-

aggere in aprico spatari, quo modo tristes
 ubi informem spectabant ossibus agrum.
 Cum mihi non tantum furesque feræque, suētæ
 hunc vexare locum, curæ sunt atque labori,
 quantum carminibus quæ versant atque venenis
 humanos animos: has nullo perdere. possum 20
 Nec prohibere modo, simulac vaga luna decorum
 protulit os, quin ossa legant herbasque nocentes,
 Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
 Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
 Cum Sagana majore ululantem (pallor utraque 25
 fecerat horrendas aspectu). Scalpere terram
 Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam
 Cœperunt; cruor in fossam confusus, ut inde
 Manes elicerent, animas responsa daturas.
 Lanea et effigies erat, altera cerea; major 30
 Lanea, quæ poenis compefceret inferiorem.

15 Qua Bentl. et Cun.—19 Vexant al. apud Burm. ad Ovid. Am. 2. 2. 29. et Sax. vid. ad Sat. 1. 7. 15.—27 Moribus H.—28 Cœpere Cun. e conj. Diffusus H.

nis *sefforium* sit mulierum quoddam *Senaculum*, quale Romæ fuisse, constat?

Salubribus; quia nemo ibi modo sepelitur. Vet. Schol. *Augustus ager in Mæcenatis domo cubare solitus est: Tiberius etiam in hortus Mæcenatianos commigravit.* Torrentius. Subest igitur *Dilogia*.

15 Aggere; an Agger hic erat Tarquinii, ubi postea castra Prætoriana erant? B. Sic videtur propter viciniam *Esquiliarum*. G.

“Pro quo modo [inquit Bentleius] lege invitis licet Codicibus, qua modo.” Ego tamen non ausim. Unde enim novit ille non licere dicere quo pro in quo loco vel ubi? Alias novimus eo et quo vetustos esse Accusativos; verum et quo dicitur in Ablativo. B. Bentleii emendatio probabilis est, quia qua a librariis ob sequens modo est mutatum. Z.

17 Feras nunc dicit volucres. B. Sunt aves carnivoræ, quæ dicuntur *Epod. 5. 100. Esquiliarum alites*. Z.

18 Vexare, h. e. inquietare et frequentare.

19 Errore versant defixorum mentes.

20 Qui pro perdere maluit pellere, ille sic enervari orationem vehementem Priapi non sensit. Nihil minus minantur comici irati, quam perdere, disperdere, cerebrum dispergere. in 21, &c. G.

22 Protulit os, *Virgil. Extulit os sacrum.* Vet.

Schol. Recte hæc apposuit; nam iratæ *Dianæ* furor atque dementia tributa sunt.

23 Vidi egomet; hic versus tragice profertur, ut *Virgil. Vidi egomet duo de numero.* Vet. Schol. *Nigra et furva diis inferis sacra.* Cruquius. *Succinctam*; quo expeditior esset.

24 Canidiam; *Gratidiam Neapolitanam.* Vet. Schol.

Notum est veteres rem divinam nudis pedibus peragere consuevisse.

25 Memini me legisse apud *Helenium Acronem, Saganam fuisse nomine, libertam Pomponii Senatoris qui a Triumviris est proscriptus.* Vet. Schol. Ex altero Scholiaste legendum *Feneratoris*.

Filix fere omnes cognomines erat apud Veteres; ut altera e duabus esset major; altera minor ejusdem nominis.

26 Scalpere; quo serofo fieret magica, unde manes ex Orco evocarent. Siquidem Veteres terram e tenui crusta consistere credebant.

27 Mordicus, pro eo quod est morsibus. Vet. Schol.

30 Canidiæ erat lanea, cerea autem *Horatii*: [Incertum hoc est. Z.] eorum enim effigies quos salvos voluerunt ex lana confecere. *Lancea effigies noctu dabantur in compita, quot liberos salvos esse voluerunt.* Torrentius. Lana enim invulnerabilis: ceream acubus figebant. *Devoovet absentes simulacraque cerea fingit; et miserum tenuis in jecur urget acus.* Ovid. *Hæc. 6. 91.* B. *Virgi-*

Præterita : et casu tunc respondere vadato
 Debebat ; quod ni fecisset, perdere litem.
 Si me amas, inquit, paulum hic ades. ¶ Inteream, si
 Aut valeo stare, aut novi civilia jura ;
 Et propero quo scis. ¶ Dubius sum quid faciam, inquit ;
 Tene relinquam, an rem. ¶ Me, fodes. ¶ Non faciam, ille.
 Et præcedere cœpit. Ego (ut contendere durum est
 Cum victore) sequor. ¶ Mæcenâs quomodo tecum ?
 Hinc repetit. ¶ Paucorum hominum, et mentis bene sanâ :
 Nemo dexterius fortuna est usus. ¶ Haberes
 Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
 Hunc hominem velles si tradere ; dispeream ni
 Summôsses omnes. ¶ Non isto vivimus illic,

36 Vadatus Bentl. e conj.—43 Durum sine est Bentl. e codd.—45 Deterius notabile sibi
 Med. 1477.

34 Sic et Virgilius ; *Matura adoleverit ætas.*

35 *Ad Vestâ ; Sic nos bodie in Claudii, vel Tiberis dicimus, nec addimus Templum, aut Edem.* Vet. Schol. *Ædes Vestæ erat ad Clivum Capitolinum, ut bene Cruquius ex Varrone. B. Foro vicinam, etiam indicat illud Cic. fam. 14. 2. ubi a Vestâ ad tabulam Valerium ducta Terentia. G.*

Quarta jam parte ; h. e. hora diei tertia, quo in Foro causa agi ceperant, junta illud Epigrammatographi, Prima salutantis atque altera detinet hora, Emercet raucus tertia Causidicus. Cruquius. Est Mart. 4. 8.

36 *Casu vadato, fati mirari nequeo Interpretes omnes latuisse casu vadato modo dici pro in causa vadata, cum notum sit quid casus sit Jurisconsultia. Respondere autem is dicitur in quem lis intenditur. Bentleius multa hic movet perdenâs tenebras, quæ non puto opus esse Lectori modo repræsentare. Pro vadato reposuit vadatus ex ingenio. B. Casu vadato nihil esse puto. Vadatum esse vel activum, qui alteri necessitatem vadis dandi imposuit, vel passivum qui dare jussus est ; ipse fatetur et probat Bentleius, quo minus opus est sola conjectura mutare lectionem omnium librorum, quam etiam Acron tnetur. G.*

37 *Qui causa sua cadit, litem dicitur perdere.*

38 *Adesse proprie Advocatorum est.*

39 *Valeo stare ; si habeo vires ut stem.* Vet. Schol. Cruq. *An simulat se Podagricum ?*

40 *Quo scis ; ad visendum scilicet ægrotum.*

41 *An Rem ; sic et in Legibus scriptum inveniri solet Rem sive Litem.* Vet. Schol.

43 *Cum victore, hæc Metaphorice positi- si captivus duceretur.*

Quomodo tecum ; Quomodo circa te Mæcenâs ? Vet. Schol.

44 *Repetit ; h. e. de novo incipit sermocinari. Paucorum hominum ; i. e. qui et sapienter et raro habet parem.* Vet. Schol. *Et paucos admittit, falsa Dilogia. B. Nihil hic ambiguo video. Describit Mæcenatem ab ea parte, quæ detestare impudentem hominem se posse sperat. Cæterum in MS. Gottingensi est, ut bene sanâ, quod valde placet ; sic enim reddatur, cur paucorum hominum sit Mæcenâs Memor videlicet vâsi illius Siculi, qui temper nos vetat credere, &c. G.*

Mentis bene sanâ, per Anticipationem Parastastrum a conatu callide deterrere.

45 *Fortunam modo dicit magnam sive ingentes divitias.*

46 *Hypocrita, sive secundarum partium actor, ipsius actoris actor erat : erat etiam et tectiarum. Hi cum possent nolebant tamen equari primos actores, quo eos commendatioris redderent populo.*

47 *Hunc hominem ; Διόνειον scilicet h. e. digito.* Vet. Schol. *Et habet 339.*

Tradere, h. e. commendare.

48 *Summôsses omnes ; malignus malignus pro- tit. Landinus. B. In tempore, quod vulgo plusquamperfectum vocant, vis quædam est, non diu erit cum submotos gaudere pedes æmulos. G.*

Bentl. prætulit oivitur, quod repertum fuerit in uno tantum Codice.

Quo tu rere modo : domus hac nec purior ulla est,
 Nec magis his aliena malis : nil mi officit unquam, 50
 Ditiore hic, aut est quia doctior ; est locus uni-
 cuique suus. ¶ Magnum narras, vix credibile. ¶ Atqui
 Sic habet. ¶ Accendis, quare cupiam magis illi
 Proximus esse. ¶ Velis tantummodo, quæ tua virtus,
 Expugnabis ; et est qui vinci possit ; eoque 55
 Difficiles aditus primos habet. ¶ Haud mihi deero :
 Muneribus servos corrumpam ; non, hodie si
 Exclusus fuero, desistam ; tempora quæram ;
 Occurram in triviis ; deducam. NIL sine magno
 Vita labore dedit mortalibus. ¶ Hæc dum agit, ecce, 60
 Fuscus Aristius occurrit, mihi carus, et illum
 Qui pulchre nôset : consistimus : Unde venis ? et,
 Quò tendis ? rogat, et respondet. Vellere cœpi,
 Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
 Distorquens oculos, ut me eriperet. Male falsus 65

50 Inquam etiam MS. *Beæ Animad.* p. 59.—55 *Eo quod Med.* 1477.—56 *Primus Med.* 1477.
Ven. 1479.—64 *Prensare omn.* *Nictans Baxt.*

49 *Purior*, h. e. magis ingenua et proba : purum enim dicimus cui nihil ficti adhæret, vel improbitatis.

50 *Aliena malis* ; h. e. huiusmodi pestibus inimica : nam Euphemismo quodam execrabilia mala dicimus.

Nil mi officit ; ego ei non invideo. *Vet. Schol.* *Cruq.*

Nequeo ego cernere elegantiam vocis inquam, quam Bentleius, auctoritate nescio quorum Librorum hic interseruit pro unquam. Videtur sane mihi frigidiusculum hoc.

54 *Quæ tua virtus ; amarulenta Ironia.*

55 *Et est qui vinci ; jucunde ex alterius persona Maccenatem reprehendit : hoc est quod dicit Persius ; Omne vester vitium videnti Flaccus amico Tangit.* *Vet. Sch. Cruq. B.* Quin ex sua persona hic loquitur Poeta : nec vitium reprehendit, sed laudat prudentiam, qua facilitatem moderetur. G.

Eoque ; quia scilicet intelligit facilitatem suam.

58 *Tempora quæram ; supple idonea.*

59 *Ridicule abutitur gravissima sententia.* *Τὸν πῶτον πωλῶναι ἡμῖν πάντα τ' ἡγοῦσθαι εἰ σοί.* *Epicharmus, citante Cruquio.*

60 *Hæc vita dicebant Veteres pro eo quod nos Hic mundus.*

Hæc dum agit ; h. e. Interim.

61 *Fusci Aristii celeberrimi ejus temporis Grammatici vita exstat apud Tranquillum.*

63 *Rogat, et respondet ; eleganter mixtum inter se et confusum sermonem interrogandi ac respondendi expressit.* *Vet. Schol.* *Mira Βραχυλογία.*

64 *Lambinus ex duodecim Codicibus pro prensare reposuit pressare : Verum nihil tanti ; siquidem notum est veteres Romanos non pronuntiâsse N ante S. Quin et nostri homines Pressare milites dicere consueverunt, pro Prensare. Pressare, stringere.* *Vet. Schol.*

Lentissima ; h. e. minime sequacia, sed potius prensanti renitentia. B. Lenta brachia sunt sane mollia, flexilia : sed nempe eo ipso prensantem effugiunt. G.

Nictare est aliquid oculis nictantibus demonstrare. *Vet. Schol.* *Constat cum legisse nictare ; quod miror neminem advertisse, neque ipsum Bentleium, qui me invito retinuit nutans. B. Nescio unde vir doctus illud suum nictans hausserit. Quos ego consulere potui libros non in contexto modo Horatiano, sed in scholiis etiam legunt, Est autem nutare, aliquid oculis nutantibus velle demonstrare. G.*

65 *Jucundo convicio male falsum amicum suum appellat, ac si maligie urbanum crederet,*

Ridens diffimulare : meum jecur urere bilis.
 Certe nescio quid secreto velle loqui te
 Aiebas mecum : Memini bene ; sed meliori
 Tempore dicam : hodie tricesima sabbata : vin' tu
 Curtis Judæis oppedere ? Nulla mihi, inquam,
 Relligio est. At mî : sum paulo infirmior, unus
 Multorum ; ignosces ; alias loquar. Hunc sine solem
 Tam nigrum surrexe mihi ! fugit improbus, ac me
 Sub cultro linquit. Casu venit obuius illi

70

73 Tam mihi surrexisse nigrum. G.

Nam male falsus uno spiritu profertur, uti Substantivum.

66 *Diffimulare* ; supple cœperat.

67 *Certe* dicimus ubi memoriæ non adpō diffidimus. B. Hæc dicit Horatius ad Fuscum. Respondet tum Fuscus *Memini bene*, &c. Z.

68 *Meliori tempore* ; nam te occupatum video.

69 *Tricesima Sabbata ; Quæ Judæi Neomenias dicunt, quoniam per Sabbata Judæi numeros appellant Lunares ; et Sabbatum magnum in Renovatione Lunæ a Judæis etiam hodie celebratur.* Vet. Schol. Numeros autem Lunares Hebdomadas dicit, quos Judæi Sabbata appellant. B. *Numeros Lunares* dixit Scholiasta dies a novilunio inde s. Neomenia procedentes, quales Judæorum menses sunt et semper fuerunt. Quæ Delphini interpretis et Dacerius de tricesimo anni a Tisri mense incipientis Sabbatho, id est Paschate habent a Torrentio et Lambino : ea si vera essent etiam, reconditiora tamen essent, quam quæ cadant in Horatium. Acronis illud et aliorum Scholiastarum forte non contemnendum, *Tricesima Sabbata dici, quando calendis (novilunio) occurrit Sabbathum*, i. e. in calendis incidit. Sed nihil melius quam sequi Scalig. de Emend. Temp. 3. p. 309. et Seld. de I. N. 3. 15. et intelligere tricesimum Lunaris mensis diem, ex parte certe feriatum et cultum Judæis, quæ facilis est hodie etiam omnibus, apud quos habitant vel pauci verpæ, observatio. G.

Nescio cur Bentleius majuit reponere *vis tu pro vin' tu*, nulla sub auctoritate. B. Provocat Bentleius ad ea, quæ ad Sat. 2. 6. 92. disputantur. Sed quæ ratio ibi *vis* postulat, eadem hic exigit *vin'*. G.

70 *Curtis ; Quia pellicula imminenti sunt : quia Moses Rex Judæorum, cujus Legibus reguntur, negligentia quibusdam medicinaliter excelsus est, et nefelus esse notabilis, omnes circumcidi voluit.* Vet.

Schol. Vocem *quibusdam* quæ incitiam Librari exciderat reposuimus ex conjectura, uti et *medicinaliter excelsus* pro *medicinalis excelsus* quæ nihil erant. Quis miretur ejusmodi convicia homini Epicuro atque Pagano excidisse ? Jure igitur Henrico Glareano diaboli organum videtur. Etiam Satira quinta hæc habet ; *Constat enim miracula certe ratione fieri, de quibus Epicuri prudentissime disputant.* B. At hoc est, o manes Bacteriani, plus quam Bentleianum facinus : et excelsare Moſen est plus quam cornutum scire. Si omnino dignus est locus, qui emendetur, blandior medicina fuerit, quia *Mysis negligentia medici talis*, i. e. curtus, *excelsus est*. Vel, quod libri quidam habent *excelsus, legam, negligentia medicinali excelsus, h. e. circumscelsus est*. G.

Cum summo contemptu oppedere posuit et *vis tuæ auctoritatis*, cum deberet dicere, *adferum sacris*.

Pareus sum deorum cultor et infrequens.

71 *Infirmior ; metus et infirmitas Religiosos faciunt.* Vet. Schol. Cruq. B. *At mihi*, &c. sunt verba Fucii. Z.

Unus multorum ; unus inter multos. Vet. Schol. Cruq. Vult exculare se ob superstitionis numerum.

72 *Ignosces ; scita valedicendi formula.*

73 *Surrexe*, sic et Virgilius *extinxerem* pro *extinxissem*. B. *Nigrum, insauſum*. Z.

Improbis modo Substantivum est, ut supra male falsus ; Perpetuum iratorum convicium est.

74 *Sub cultro ; Proverbium est.* Vet. Schol. Ac si victima esset futura. B. Theocrito 22. 5. Castor et Pollux sunt *Ἀνδράων ἐσθλῶν ἐσθλῶν ἄνδρῶν*, jam tondentium caput in metu summo naufragii. V. Petro. 104. Proleptis crinem auferit moriturus, &c. G.

Casu, h. e. Sic dii volvere ; habet enim Empheasin hoc sibi præter omnem spem evenisse.

Adversarius : et, Quo tu, turpissime? magna-
 Exclamat voce, et, Licet antestari? Ego vero
 Oppono auriculam. Rapit in jus : clamor utrinque :
 Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

75

75 *Adversarius, Creditor.* Vet. Schol.
Turpissime; atrox convicium. *Misgogera.* B.
Impure simile apud Comicos maledictum. G.

76 Bentleius pro *Exclamat*, ex unius Berfmanni Libro reposuit *Inclamat*, quod minus ego probaverim, etiam nihil interfuit.

Licet antestari? Tangens auriculam his verbis loquebatur; Licet antestari? Si ille respondisset, Licet, iniectione manus adversarium in iudicium trahebat. Quod si antestatus non esset et manum iniecisset, injurie reus constitui poterat. Vet. Sch. Est autem antestari quasi antestari. Lambinus.

77 *Oppono auriculam; solebant testium aurea tenere, et ita dicere; Memento quod tu mihi in illa causa testis eris; quod est antestari.* Vet. Schol.

Est in aure ima memoria locus, quem tangentes antestantur. Plinius, citante Torrentio.

—*Cymbius aurem*
Vellit ut admonuit.—Virgil.

78 *Sic me servavit Apollo; Hoc de sensu Homérico sumit.* (Il. T, 443.) Τὸν δ' ἰσέγραψεν Ἀπόλλων. Vet. Schol. Alias Apollo et Ἀλλεῖμανος erat et Poetarum Numen. Suavi etiam Dialogis eburneum dicit Apollinem, qui stabat in Foro Augusti, ubi jus dici consueverat.

Sportula deinde Forum, jurisque peritus Apollo.
 Juven. l. 128.

Ista debentur Craquia.

SATIRA X.

IN INEPTOS LUCILII FAUTORES.

Cum Horatium ob ea, quæ Satira quarta de Lucilii vitiis ostenderat, quidam ob-
trectatores, in his maxime Demetrius, Hermogenes, Pantiulus et Fannius, vi-
tuperassent: defendit hic suam sententiam uberiusque explicat, ostendens, ge-
nus dicendi Lucilianum, præterquam quod minus breve esset, varium et jucun-
dum, idem quoque ob verba Græca immixta impurum esse. Quodsi nonnulla
in Ennio reprehenderit Lucilius; nihil vetare, quo minus ipsius vitia notentur
ab alio. Veruntamen quodammodo excusandum esse Lucilium ob ævum, quo
vixerit; quia, si nunc viveret, fortassis limatius diligentiusque esset scripturus.
Cæterum, addit Horatius, semet ipsum contentum esse, si paucis usque doctis
hominibus (quos gratus recenset) sua probarentur scripta; contra se minime
curare, quid Demetrius et Tigellius de illis sentiant.

*LUCILI, quam sis mendosus, teste Catone
Defensore tuo pervincam, qui male factos
Emendare parat versus. Hoc lenius ille,
Est quo vir melior: longe subtilior illo,
Qui multum puer et loris et funibus udis
Exhortatus, ut esset opem qui ferre poetis
Antiquis posset contra fastidia nostra,
Grammaticorum equitum doctissimus. Ut redeam illuc.*

Hos versus habet Zarotti prima, et altera Mediol. 1486. cui adjuncti Acron et
Prophyryon, pro Horatianis. Landinus rejecit eos jam Flor. 1482. in amo-
tationem, causam interferens, quod Acron incipiat Satiram ab illo versu *Nempe
incomposito*. In annotationibus quoque retulere Aldus, Bened. Philologus,
Ascensius, Lambinus, Cruquius, Rutgerius, interpres Delphini, Dacerius. In
codicibus eos antiquis fuisse, fatentur omnes. Aldus agnoscit stilum Horatia-
num: H. Glareanus vel Horatii esse ait, vel simæ Horatii. G. Fabricius
quasi nihil dubitaret de auctore in castigationibus ad versum, annotat, Catonem
intelligi Valerium, nobilem Grammaticum et Criticum (de quo Suet. c. 11.)

2 Nescio cur *defensore tui* malit Ascensius. G.
4 *Subtilior* callidior, astutior, per ironiam, Catone est ille puer ætate et ingenio, qui causam illam loris et funibus defendendam suscepit. G.
5 Legendum *puer est loris*—*Exornatus*. Posterius hoc jam suspicatus est acutus vir H. Glareanus. Exornavit se armis juvenis, quem tangit, et malum minatus est vel dedit adeo his, qui secus sentient de Lucilio. G.

8 Jungo *Grammaticorum equitum*, et puto In-
dibrii causa ita appellari juvenem, qui Gram-
matici provinciam illis armis tueri vellet, qui-
bus circa illa tempora Cicero filius *patri suo de
Cestii corio satisfecit*, ut narrat Seneca *Suafor.* 7.
Quid? si minatus fuerat Horatio ipsi hic eques
Grammaticus? Quid? si pudore quodam Ho-
ratiæ ætate provectior, vel amici, hos odis
vericulos sustulere? G.

et tamen omiffi sunt hi versus in exemplaribus Fabricianis Basil. 1555. fol. et Lips. 1593. 8. excusis. Lambinus ætatem cccc annorum illis tribuit, Horatianos si quis putet, cum in his literis parum videre ait: sibi assentiri dicit Jo. Auratum, M. A. Muretum, Si. Bosium, Jo. Passeratium. Vossius de poetis Lat. p. 9. sunt valde antiqui, ait de his versibus, quidquid dicat Lambinus. Ascensus (edit. 1544. fol.) sunt, inquit, qui Mæcenatem taxari hic autument, et ideo propter ipsum ab Horatio resectum hoc caput. Etiam Glareanus, Ablati, inquit, possunt videri poetæ consilio. Hæc faciunt, ut dignos putem versus, qui etiam hic legantur: in primis cum, si non sint Horatii, antiqui tamen, et ingeniosi hominis opus videantur. G.

NEMPE incompósito dixi pede currere versus
 Lucili: quis tam Lucili fautor inepte est,
 Ut non hoc fateatur? At idem, quod sale multo
 Urbem defricuit, charta laudatur eadem:
 Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cætera: nam sic 5
 Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
 Ergo non satis est risu diducere rictum
 Auditoris: et est quædam tamen hic quoque virtus:
 Est brevitæ opus, ut currat sententia, neu se
 Impediat verbis lassas onerantibus aures: 10

5 Pro nam, num G. S. Bos Animad. p. 56. Non Z. V. 1479. Fl. V. 1486. credo cum interrogations.

1 Comicum principium et Morale: nam de medio sermone orditur. Est autem Nempe Particula recordantis suæ cogitationis.

Incompósito, h. e. incondito, et extemporaneo. Metaphora desumpta est ab imperitis equis, vel etiam saltatrigibus, qui nullis gradiuntur numeris.

Dixi: Satyra scilicet quarta. (1. 4. 8.) Grave crimen hoc: nam quis ferat libertino genitum avo Pompeii Magni doctiorem? B. Quin avunculo-majori. Vid. ad Sat. 2. 1. 75. G.

Esti melius currant facti et cuntes, currunt tamen versus quales cunque. Et mire pede currere posuit: erant enim Pedes numeri quibus in Choreis saltantes currebant. Huc facit Aæacrentis illud;

Ἐδῖνος ἡσπείης κούρῳ
 Δέπουσ' ἀνὴρ ἱεραίνῳ.

2 Fautores, Plauto favitores, plausores erant in theatris. Inepte suemus alicui, quando aperta vitia ejus negamus. Vet. Schol. Nam ineptus est vapide blandus. Hujusmodi palponibus ἄδῳ ἴσῳ. Nam fumivendulis istis perpetuo venalis est anima.

3 Fatemur coactæ, confitemur sponte, ut belle Landinæ.

Sale multo ideo ait numero singulari, quod dicitur erat defricuit, quasi vere id sale faceret (sic enim legendum pro sal). Vet. Schol. B. Sales nempe urbanitatem ordinarie significant: sal singul. proprie solet accipi. Fit ergo vividior metaphora. G.

4 Charta eadem; siquidem quarta Satyra et Facetum et Emuncta naris cum dixerat.

6 Decimus Laberius a Divo Julio annulo aureo et quingentis sestertiis donatus est, postquam Mimum suum egisset. Cruquius ex Suetonio, et Macrobio. Sed Publius Syrus in eo certamine palmam tulit.

Mimi, liberi, dicaces, et lascivi erant, et unius tantum Actionis; nam nulla habebant Exodia, ut cæteri Ludi. Constabant igitur ridiculo.

7 Et hic rictus dicitur, et hoc rictum mensura oris. Vet. Schol. B. Rifu did. rictum, excitare risum effusum. Z.

8 Virtus, Græcis Ἀρετή, unde teste Donato, nostrum Ars.

9 Ut currat; h. e. ut festinet ad exitum: Metaphora a jumento leviter onusto; ut vel sequentia ostendunt.

10 Impediat; h. e. retardet. Notum est quid sint impedimenta in itinere.

Et sermone opus est modò tristi, sæpe jocosò ;
 Defendente vicem modo rhetoris atque poetæ,
 Interdum urbani, parcentis viribus, atque
 Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
 Fortius et melius magnas plerumque fecat res.
 Illi, scripta quibus Comœdia prisca viris est,
 Hoc stabant, hoc sunt imitandi ; quos neque pulcher
 Hermogenes unquam legit, neque simius iste,
 Nil præter Calvum et doctus cantare Catullum.
 ¶ At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
 Miscuit. ¶ O feri studiorum ! quine putetis
 Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti

15

20

14 Ext. opus H. Consultum Z.—21 Qui ne putatis Venet. Quid ne putatis Glar.

11 *Sermone modo tristi, sæpe jocosò* ; h. e. Stilo modo gravi et Rhetorico, modo mordaci et Satyrico.

12 *Vicem, h. e. munus, vel partes. B. Defendere vicem* est agere partes vel personam, ut Art. Poet. 194. Satira filius est nunc oratorius, nunc poeticus, nunc familiaris et tenuis, &c. G.

Rhetoris est tenere artem flii.

Poetæ autem Satyricos sales proferre : nam Poetam modo dicit Satyricum.

13 *Urbanum modo dicit ingenue jocantem. Nescivit Lucilius Ingenuo culpam desigere ludo. Atticus iste lepos Horatiani erat ævi, quod tandem urbanos protulit.*

Parcentis viribus ; quia vult data opera delicatus videri. Vet. Schol. Abstinet enim a dentatis jocis.

14 *Ridiculum acri ; Jocularè maledictum gravius vulnerat, quam res aspera.* Vet. Schol. B. Reddit rationem, cur Satira se demittat etiam ad humilem urbanitatem, viribus parcat, &c. G.

15 *Fortius et melius ; h. e. et efficacius et consultius.*

Magnas res fecat, qui potentem lites dijudicat. Siquidem res difficiles quæ subito, ac veluti uno icu absolvuntur, decidi et secari dicuntur, Metaphora sumta a medicorum cultris. Ista Allegorice dicuntur de Satirica Invectione. Vult enim significare se levi negotio de Nobilibus adversariis victoriam reportare, cum Lucilius Genuinum in illis fregerit, ut eleganter Perſius.

16 *Illi, scripta quibus ; Eupolis atque Cratinus Aristophansque Poeta.*

Viris, Πλαστάζου, more vetusto.

17 *Is flare dicitur qui non causa cadit, vel perdit litem. Ad id pertinet stabant quod dixerit, Ridiculum acri Fortius et melius magnas plerumque fecat res.* Vet. Schol. Diligens etiam

stabant dicit pro placebant : nam flare dicebantur Fabulæ quæ non explodebantur.

Ironice pulchrum dicit vetulum et lippam, se tamen apud puellas pro formosulo inepte gerentem. Palam nominat obtreſcatores suos, veteres scilicet Cæsareanæ aulae sectatores.

18 *M. Demetrium modulatorem propter macram ac parvitatem corporis hoc nomine appellat. Vet. Schol. B. Imo simium vocat quod erat ineptus imitator Calvi et Catulli. Z.*

19 *Licinium dicit Calvum et Valerium Catullum, qui scilicet amatorias cantiones scripserant.*

Cantare, modulari. Vet. Schol.

20 *At magnum fecit, ipsius Lucilii verba sunt, teste Rustiano Rhetore ; et suaviter enim suis verbis deridet. Hæc Subjectionis forma protulit. B. Modo non corruptus fit Rufiniani locus, ac legendum p. 25. ut apud Horatium in Lucilium. Nam vix risisse videtur Lucilius morem, quo ipsum frequenter usum, fragmenta quæ supersunt testantur. G. Est objectio istorum obtreſcatorum Horatii. Z.*

21 *O feri studiorum ! seræ dicuntur frogæ quæ non nisi longo tempore matureſcunt. Græcis ἰσχυραῖς sunt et qui literis sero vacant, et qui sero proficiunt ; culpa scilicet ingenii et acuminis.*

Quine putetis ; supple, An in tartum satvi estis qui putetis ? Neque enim assentiri possum Prisciano, qui Ne putat esse conjunctionem Assirnantem ; vel his qui reponunt Ve ex ingenio. Hujusmodi Βραχυλογία Moralis est et Comica. B. Habet eandem vim, ac si dixisset, Veste putetis. G.

22 *Dicitur Pitholeon Epigrammata videlicet scripsisse, in quibus Græca verba mixta erant cum Latinis.* Vet. Schol.

Contigit? ¶ At sermo lingua concinnus utraque
Suavior, ut Chio nota si commista Falerni est.

¶ Cum versus facias, teipsum percontor, an et cum

25

Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,
Cum Pedius causas exfudet Publicola, atque
Corvinus, patriis intermiscere petita

Verba foris malis, Canusini more bilinguis?

30

Atque ego cum Græcos facerem, natus mare citra,

Verficulos; vetuit me tali voce Quirinus,

Post mediam noctem visus, cum somnia vera:

In silvam non ligna feras insanius, ac si

Magnas Græcorum malis implere catervas.

35

24 *Commixta Ven. Bentl.*—27 *Oblitos suspic. Bentl. Latini G. et omnes ante Lambi.*—
28 *Exfudat conj. Bentl. et sic Zar. Poplicola Ven. Lamb. Bentl.*—31 *Atqui Bentl. e codd.*
—32 *Tali me Bentl. e cod. uno.*

23 *Concinnus; ornatus, pictus.*

24 *Chio nota* Hypallage est, pro *Chiam nota*; et nota posuit figurate pro cadus, vel amphora. Erat autem Falernum Italicum et austerum, Chium autem Græcum et dulce.

25 *Cum versus facias; supple, Utrum tunc tantum.* Vet. Schol.

26 *Dura; maligne dura; nam ab Augusto abfolutus est.* Vet. Schol. V. Sat. I. 4. 94.

Peragenda, h. e. peroranda.

Petillus iste abstulerat coronam auream de capite Capitolini Jovis.

27 *Latine; ita legendum esse pro Latini vir doctissimus Dionysius Lambinus ex tribus MSS. ostendit; Cruquius probat, Vetereque Scholiastæ confirmant. Bentleius hoc improbat, et servat priorem scripturam. B. Recte Bentleius: oblitus patriæ Latini, i. originis ab illo rege, cujus et nomen debet commendare linguam. Malis ne tu, defensor Lucilii, oblitus Romanæ majestatis, oratores summos patriis verbis immiscere verba foris, ab externis, petita? Elegans est etiam oblitus, ut ad oratores et infinitum intermiscere pertineat: sed solo adhuc ingenio Bentleii nititur, et non est necessarium. G.*

28 *Q. Pedius Publicola et Messala Corvinus Oratores erant priori sæculo insignes. Ita autem hi a Græcis abhorruerunt, ut Messala primus Funambulium dixerit Ξυνοβάρη, et post hunc Terentius.* Vet. Schol. Quod et Quintilianus prodicit. Erravit igitur vir doctus Ludovicus Desprez, cum Andree Dacerio crederet affirmanti hunc fuisse filium Quinti Pedii, et cum

Augusto Consulem. B. Inclinat animus, uti putem *Publicolam* dici ab Horatio *Corvinum*, qui esset ex Valeriis Publicolis, cum de Pedio nihil constet nisi ex Schol. ad h. l. Messala, a quo Terentius *funambulium* accepit, non potest hic noster esse. *Pedius* qui causas dixit, quo tempore hæc scribit Horatius, vix alius fuisse videtur quam collegæ Augusti, a quo *Pedialex*, filius, quod dixit post alios Dacerius. G.

30 *Canusini* cum reliquis Calabris, Apulis, Lucanis et Brutiis de Magna erant Græcia, et Græcorum Colonis immisti.

Dilogos dici solet *Bilinguis* etiam pro dolofo. Ideo ergo et Ennius et Lucilius *Brutates bilingues dixerunt.* Vet. Schol. ex Vetere Codice Josephi Scaligeri.

31 *Facerem; facere vellem; ut Cum canerem Reges.* Vet. Schol. B. Haud dubie Horatius hanc rem tentavit, cum Athenis litteris operam daret. Z.

Comice protulit *Natus mare citra*; et ad Emphasissim posuit vilioris pretii. Delicatis enim mirifice placent transmarina. B. Mihi videtur nihil dicere aliud voluisse poeta, quam se natione Italum, in Italia natum, non in Græcia transmarina. G.

33 *Post mediam noctem; Έως ουι ύβριγιουσ ανυμινωσας Ίθως ύνιγιουσ*, ut belle Theocritus. *Eo tempore Solis Pabique Vaticanum raborari credebatur*, inquit Ludovicus Cælius. Ad galli scilicet cantum, quo tempore fugari dicuntur manes vanorum somniorum auctores.

34 *In silvam ligna ferre*, Proverbio dicitur. TO CARRY COAL TO NEWCASTLE.

Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
 Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
 Quæ nec in Æde sonent certantia iudice Tarpa,
 Nec redeant iterum atque iterum spectanda theatris.
 Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
 Eludente senem, comis garrere libellos
 Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
 Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
 Ut nemo, Varius ducit: molle atque facetum
 Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.

40

45

37 *Defingit etiam G. Dif. Z. ii. Fœct.*—38 *Neque Sax. Bentl.*—44 *Ductu molle etiam Cun. Ductu Sax. Ducit omnes, puto, ante Steph. etiam Rutg. Bur. Bentl. Talb. Sandb.*

35 *Caterua*, Gallorum erat legio, sive exercitus. Etiam Aboriginibus nostris, *Cæs* exercitus est, et *Torua*, Turba, vel Globus. *Caterua* orbiculari erat figura. B. Nihil vult nisi Græcorum scriptorum fatiæ magnum esse numerum, difficile esse ibi eminere. G.

36 *Cornelius Alpinus Memnona Hexametris versibus nimirum descripsit; et belle jugulat Memnona Dilogus ait: nam dum describit quemadmodum juguletur, intelligi vult ab ipso potius jugulari.* Vet. Schol. Erat hic Aulus Cornelius Alpinus, ut ostendit Torrentius adversus Cruquium, qui Cornelium Gallum credidit. B. Bentleius Furium Bibaculum hic exsculpit ex verbis *Acronis, vel Vivalium quemdam poetam Gallum tangit: Rivalium potius fuisse credibile mihi sit, cum Cruquianus Schol. habeat, rivalium quemdam p. G. t. Optimum forte fuerit, fati, nos nescire hodie.* G.

37 *Veteris Scholiastæ et MSS. auctoritate ductus Defingit reponendum duxi pro Diffingit. Defingit, figurat, ac per hoc describit, significat.* Vet. Schol. B. Sed *Acron Fabricianus, Diffingit, male format, i. describit, luteum Rheni caput, non quia luteum caput habet Rhenus, sed quod luteum facit ipse describendo male. Da. Heinsius nimis etiam hic ingeniosus, conjicit Diffingit Rheni lute. cap. quasi dicatur in poetam, qui Gigantomachiam scripserit. G. Restitui diffingit, h. e. deformat.* Z.

Luteum caput; et hoc Dilogus; quasi ab ipso Poeta mala descriptione luteum ferret. Vet. Schol. Notum est etiam *Ofstia fluminum dici Capita*, quod ostendit Turnebus. B. At hic fontes intelligam, limpidos per se et liquidos, sed luteos et turbidos a poeta. G.

Comice *Hæc* pro talia.

Ludo; quoniam vercundæ Poeta versus suos lusus appellant. Vet. Schol.

38 *In Æde; Apollinis et Musarum.* Torren-

tius. In commissionibus scilicet ab Augusto institutis; et bene *sonent*, ob Echo. B. *Ædes* Apollini ab Augusto dedicata tum nondum erat: intelligenda quæcunque ædes, ubi examinantur fabulæ in ludis agendæ. G.

Critici apud *Ædem* Apollinis Palatini numero erant quinque, e quibus maxime assiduus erat *Spurius Metius Tarpa*, ut ostendit *Vet. Schol. Cruq.* Nam ii fere qui *Scenas scribebant, ad Tarpam hunc, quasi emendatorem, eas afferbant.* Alter *Schol. B. Vid. A. P. 387. G.*

39 Ordo est, *Redant Theatris iterum atque iterum spectanda.* *Præparatio* est ad sequentia.

40 *Arguta, argutiis armata, pellaci et prompto ingenio.*

41 *Eludent Gladiatores, dum arte effugiunt ictus, et per hoc ferientes fallunt.*

Comis Morali suavitæ blandus est.

Garrere, nugari, propter personarum humilitatem qua in Comædiis loquuntur. Vet. Schol. *Cruq. B. Tu solus, Fundani, potes facete comædias scribere, in quibus meretrices et servi more suo nugantur.* Z.

42 *Sub Augusto agebat Caius Fundanius Comædiarum scriptor.* Torrentius.

Amarulente Reges obiter exagitat: siquidem per facta regum, cædes et scelera significat. *Atrocious Perfidus præntia regum dicit capita et pedes infantum, ob Thyestæ Fabulæ scilicet.*

43 *Pede ter percusso; Trimetro Iambica.* Vet. Sch. *Asinius Pollio Tragedias scripserat.* Vid. *Car. 2. 1. 9.*

Fortis; magno impetu expressum. Vet. Schol. *Animosum dicit et spiritale.*

Acer, h. e. calidus, interritus, audax. Vid. *Car. 1. 6. 1.*

44 *Veterem Scholiastæ et plerosque scriptos Codices secutus, ducit servavi; cum Henricus Stephanus et Cruquius magis probent D:*

Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
 Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
 Inventore minor: neque ego illi detrudere ausim
 Hærentem capiti multa cum laude coronam.
 At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem
 Plura quidem tollenda relinquendis. Age, quæso,
 Tu nihil in magno doctus reprændis Homero?
 Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
 Non ridet versus Enni gravitate minores,
 Cum de se loquitur, non ut majore reprænsis?
 Quid vetat et nosmet Lucili scripta legentes
 Quærere, num illius, num rerum dura negârît
 Versiculos natura magis factos et euntes
 Mollius, ac si quis, pedibus quid claudere senis,
 Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos

50

55

60

49 Cum multa G. Z. Med. 1477. Ven. 1479. Bentl. ex multis MSS.—50 Pro sæpe, verba coll. Sax.—51 Quæro Sax.—53 Acci sic Ven. Glar. Bentl. Atti Lamb. Acti Bant.—54 Num ridet Sax.—56 Quis Sax. Furta Han.—57 Non rerum Sax.—58 Magis altos G.—59 Ac si G. Ven. 1479. Med. 1486. Bentl. Cun. At si Sax. Z. Med. 1477. F. At fit conj. Lambi.

ta molle atque factum, quod duriusculum mihi videtur. Et mire Dicit de longo Carmine, defumta Metaphora a lanificarum filia.

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.

Ovidius.

Molle atque factum, tenerum dicit et amœnum, Bucolicorum Stylum significat: nondum enim (ut videtur) edebatur Æneis. B. Factum exculæ cujusdam elegantia appellationem putare se ait in h. l. Quint. 6. 4. 20. Estque Epitheton a contrariis. Gaudent rure Camæna Virgilia, et tamen decorem urbanum et mollem illi indulserunt. G.

45 Mire gaudentes rure Camæna; nam Camænas rustici Musas appellant, ut doctè Landinius ex Macrobio.

46 Hoc erat; i. e. Satura. Vet. Schol.

P. Terentius Varro Atacinus ab Ataco Provincia vice. Torrentius. Hunc alii Narbonesem vocant.

47 Quibusdam aliis; Ennius quatuor libros Satyrarum reliquit, et Pacuvius huic generi versificationis non sufficit. Vet. Schol.

48 Inventore minor; quia præclarior est invenisse, quam inventis addere.

49 Difficile est detrudere quod hæret.

Rudiorè Rhythmo Bentleius; auctoritate potè unius fed rarioris editionis, rescripsit cum multa laude pro multa cum laude.

Poetæ laudem dicunt pro merito.

Sunt hic etiam sua premia laudi. Virg.

50 At dixi; Subjectiōnem repræsentat inimici; et gravis est ista commemoratio culpæ. B. Vid. Sat. 1. 4. 12.

51 Tollenda, amovenda, rescanda. Est brevitate opus. B. Tollenda ita accipiendum, docet v. 69.

52 Doctus; qui scilicet scholaris est.

53 Salsa Ironia comens dicit Lucilium, quem pro inurbano semper habuit.

Urbane mutat posuit pro reprehendit. Facit autem Lucilius hoc cum aliis, tum in tertio Libro et nono et decimo. Vet. Schol.

54 Non ridet; Servius ad illud Æneid. XI. 602. Cum late ferreus hastis Horret æger: Versus Ennians vituperatus Lucilio, dicenti per irrisionem, debuisse eum dicere, Horret et alget; unde Horatius de Lucilio, Non ridet versus Enni? Henricus Stephanus.

Gravitate minores; minus graves quam oportet. Vet. Schol. Cruq.

55 Nonne cum de se loquitur Lucilius, ita loquitur tanquam de majore iis, quos reprehendit. Hæc simplex sententia præferenda subtilitati Heinssianæ, quasi reprehensus esset Ennius a Lucilio propter *περιαιτιολογίας*. G.

57 Dura est quæ negat, nec flecti potest præ pertinacia: modo autem Dialogos poni videtur pro pertinax et salebrosa.

Ante cibum versus, totidem cœnatus? Etrusci
 Quale fuit Casi rapido ferventius amni
 Ingenium, capsis quem fama est esse librisque
 Ambustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
 Comis et urbanus; fuerit limatior idem,
 Quam rudis et Græcis intacti carminis auctor,
 Quamque Poëtarum seniorum turba; sed ille,
 Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,
 Detereret sibi multa; recideret omne quod ultra
 Perfectum traheretur; et in versu faciendo
 Sæpe caput scaberet, vivos et roderet ungues.
 Sæpe stilum veritas, iterum, quæ digna legi sint,
 Scripturus; neque, te ut miretur turba, labores,
 Contentus paucis lectoribus. An tua demens
 Vilibus in ludis dictari carmina malis?

66 A Græcis Sax. At Gr. conj. Rutg. Quam Rudius, Gr. conj. Casaub.—68 Dilapsus Ex Anim. p. 59. H. Med. 1477 et 1486. Ven. 1479. F. forte delapsus. Dilatus etiam G. quod vidit Lamb. in 4. MSS. et probat Bentl. et Cun.—70 Versus Z.—75 Milibus Bos Anim. p. 59.

58 *Factus*; h. e. arte tornatos.

Euntes mollius, h. e. Lenius decurrentes; absque strepitu scilicet, et spuma; nec lutum secum trahentes.

59 Plane assentior ingenioso viro Jacobo Cruquio, et plurimis scriptis Codicibus legendum esse *ac si quis*, pro *at si quis*, quod et Stephanus probavit. B. *Ac si*, quam si. *quid*, h. e. aliquid. Sensus loci, interprete Bentleio, hic est: Quid vetat et nos querere, num Lucilii ingenium, num argumentum ipsum negaverit versus politiores et molliores, quam si quis sine cura et lima extemporales hexametros fundat? Scilicet Lucilius ipse, si majorem diligentiam adhibuisset, cultiores utique versus dare potuisset, quam quales nunc dedit ipse et Cassius. Z.

Claudere modo pro finire positum est: *Clauditur enim quod ulterius progredi non sinitur*.

61 *Ante cibum*; cœnæ tempore versus suos dictare Veteres solebant.

Cassium Hetruscum diversum fuisse a Parmensi ostendit Torrentius, atque ipse Horatius elegantissimum ejus ingenium hoc versu significat: *Scribere quod Casii Parmensis opuscula vincat*. Ludovicus Desprez clausis oculis Dacerium sequitur. B. Non licet ista accurate disputare: sed hoc video. Massono etiam eundem esse Parmensem et Etruscum Cassium, interfectorem Cæsaris. G.

62 *Rapido ferventius*; hujus versus non ibant

molliter; verum *multa purgantia secum trahant*, ut Scholiastæ verbis utar. *Ferventius* pro spumofius modo positum est.

63 *Capsis*; in quibus sua *Pœmata condiscerant*. Vet. Schol. Cruq.

64 *Ridicule ambustum* posuit pro *ambustum*. B. Pro rogo illi fuisse dicebantur *capsæ* et *libri*, quos ediderat. G.

65 *Comis et urbanus*; quod tamen nemo dederit.

Limatior; imo nihil magis oderat labore *limæ*.

66 *Quam rudis*, h. e. *Quam auctor rudi carminis Græcis intacti*, nam et necessitati metri deservit. B. Ennius describi hoc carmen apparet: ille Satiram tentavit primus, intactum Græcis carmen: ille *rudis artis* etiam Ovidio dictus Tr. 2. 424. Quod et metri causa sumtum ait vir doctus, nihil est. Ennius *rudis arte*, *insuper* tentavit carmen, in quo non licebat e Græcis vertere, ut in Tragedia, ut in Epico carmine. G.

67 *Turba dicitur viliorum multitudo*.

68 *Magis placet delatus quam dilatus*, quod et Cruquius legerat in quatuor Codicibus. Nonnulli legunt *delapsus*. Bentleius *dilatatus*. B. Nulla propositarum *lectionum* vel *auctoritatis* vel *ratione* caret. *Dilatatus* tamen mihi dignitatem quandam habere videtur. G. Pro *delatus* ex vet. edd. restitui *dilatatus*, h. e. reservatus. Z.

Non ego; nam fatis est equitem mihi plaudere; ut audax,
Contemptis aliis, explosa Arbuscula dixit.

Men' moveat cimex Pantilius; aut cruciet quod
Vellicet absentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?

80

Plotius, et Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, et probet hæc Octavius optimus, atque
Fuscus; et hæc utinam Viscorum laudet uterque:

Ambitione relegata, te dicere possum,

Pollio, te, Messala, tuo cum fratre; simulque

85

Vos, Bibule et Servi; simul his te, candidè Furni:

Complures alios, doctos ego quos et amicos

Prudens prætereo, quibus hæc, sint qualiacunque,

78 Cruciet etiam Sax. Sed cruciet est in edd. Ven. Glar. Lamb. Caterum Bentleius distinguit Men' moveat, cimex Pantilius, aut cruciet quod, &c. et ordinem putat hunc: Men' moveat, quod cimex Pantilius; aut men' cruciet, quod Demetrius absentem vellicet?—
86 Bibuli al. Bibule edd. aliquot ap. Cuning.

69 Detereret lima; recideret cultro vel falce.
70 Trabitur; quod demortuum est et inutile.

72 Stilum vertere; quo retusa ejus parte quæ scripseras inducas. B. Nempe hic relicto Lucillio ad locum communem devolvitur. G.

73 Labores, h. e. multum cures.

75 Disseri; a Librariis in Ludis Literariis. Vet. Schol. Cruq. Magistri Librarii prælegebant discipulis sua pensæ.

76 Equitem; Comicum est singularè pro Plurali.

77 Arbuscula; Mimæ hæc erat, uti et Cytheris et Origo. B. Mentio hujus Arbusculæ etiam Cic. Att. 4. 15. Nomen plurimum Libertarum esse, ostendit Bentl. G.

78 Cimex, putidus, abjectus. Vet. Schol. Nostri homines Cimices vugos vocant. Crediderim Pantilium istum fuisse emiguz staturæ.

Plures MSS. pro cruciet legerunt cruciet, quod magis Comicum est.

79 Vellicat canis qui non audet mordere.

80 Fannii Quadrati meminit superius Satyræ quarta.

Conviva, scurra per Charientissimum.

81 De Plotio, Vario, et Valgio supra dictum est.

82 Interpunctio ista placuit Bentleio, probet hæc Octavius, optimus atque: Neque enim censuit vocem optimus convenire Majestati Augusti, et si primus decorum vulgo dicatur Opti-

mus. Nomen Optimatum etiam ostendit quid sibi velit Octavius optimus apud Horatium. Ego plane sentio cum Jacobo Cruquio Octavius optimum non fuisse alium quam ipsum Augustum, et si vir doctus Ludovicus Desprez hoc caveri jubeat. B. Ergo Horatius Casarem, Divi filium, in grege amicorum, et Octavii nomine posuit? Mihi nullo modo hoc fit probabile. Fuit potius, quem VV. DD. judicaverunt post Victorium V. L. 14. 7. ille, cujus in mortem est epigramma in catalectis, Quis Deus Octavi, vel quivis alius. G.

83 Fuscum dicit Aristium doctissimum Grammaticum.

Pater eorum Vibius Viscus, quomodo et divitiis et amicitia Augusti clarus esset; in Equestri tamen Ordine perduravit, cum filios suos Senatores fecisset. Vet. Schol.

84 Ambitione relegata; h. e. remota gratificatione. Vet. Schol. Potentium amicorum numero famam suam fulcire conatur.

86 Bentleius post Heinsum rectè posuit, Vos Bibule et Servi.

Furni; erat hic Historiarum elegantia clarus. Vet. Schol.

88 Aliqui Cod. et hic et alias pro sint habent sunt, quod ob raritatem mirifice placuit magno Bentleio. Verum non adverterat vir eruditissimus promiscue fuisse scriptum sunt vel sint, quod prolatione vix differret Vocales s atque u antiquis temporibus.

Arridere velim; doliturus, si placeant spe
 Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
 Discipularum inter jubeo plorare cathedras.
 I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

90

91 Discipularum etiam prima edit. Discipularum Vocat. et Glor.

90 *Demetri, teque Tigelli; hi modulatores fuerunt, et docuerunt puellas ingenuas per modos. Vet. Schol. Lambinus in novem Codicibus repererat Discipularum, quod a Vetere Scholiaste confirmatur: plerique tamen Vulgati corrupte Discipularum repræsentant.*

91 *Jubeo plorare; falsissima Dilogia utitur: nam et plorant qui docent puellas cantuunculas amatorias flebili voce decantare; et plorare jubent Græci quibus grave precantur infortunium, quod αλμύιον, vel οἰμώζην illi dicunt.*

Notum est *Cathedras* fuisse feminarum proprias.

92 *Veteres voto aliquo clauderant Epistolas, quem morem per ludum et jocum hic servat in calce libelli: Nam Amanuensem suum jubet subscribere quæ Demetrio et Tigellio optaverat. Miror latuisse Interpretes quid sit subscriptio et subscribere. Cum Rhodiorum Magistratus, quod literas publicas sine Subscriptione ad se dederant, evocabat, ne verbo quidem inscriptus, ac tantummodo jussus subscribere remisit. Suetonius [Tib. 32. quem ex Dion. 57. p. 608. E de subscribendis votis pro salute Imperatoris Ca-*

*saubonus explicat]. In subscribendo tardus et negligens, ita ut libellis una forma vultus subscriberet: in epistolis autem plurimis Vale tantum scriberet. Lampridius B. Locus est in Commodo 13. hic paucis declarandus, cum aquam sibi in illo hæere fateatur Casaubonus, et in Thesauro prætermisus sit. Commodus igitur libellis multis, de rebus diversis qui agerent, vas tamen forma s. exemplo subscripsit, i. respondit. Hoc esse subscribere, tum res ipsa hodie adhuc in multis Secretariis usitata indicat, tum docet planissime Titulus Cod. *Comminationis, Epistolas, &c. præsertim l. 5. Subscriptionem et libellum datam talem, qua diversam partem in possessionem fundi mitteret, &c.* Itaque sesquiversus ultimus hujus Satiræ est subscriptio, s. clausula, ad reprehensores poetæ: ut si quis in fine epistolæ poneret pro vale, *suspende te.* Imperium ad puerum deliciis ejus temporis convenit, ubi dictabant pleraque. Sic Epist. 1. 10. 49. Simile quiddam est in illo Propert. 3. 22. extr. *I puer et citus hæc aliqua propone columna.* Imperio illo effecit Horatina, ut risum et aculeum habeat finis Satiræ. G.*

Q. HORATII
FLACCI
SERMONUM

LIBER SECUNDUS.

SATIRA I.

In quendam qui Actionem de famosis libellis Horatio intentabat. B. Ut conatum suorum obtreptatorum vanum esse, nec se a fatiris scribendis istorum clamoribus avocatum iri ostenderet, finxit hunc longe suavissimum facetissimumque dialogum Horatius inter se ipsum et Trebatium, virum doctissimum et juris civilis peritissimum, eumque et ingenio et facetiis excellentissimum, ut ex Ciceronis, quo familiarissime usus erat, epistolis constat. Cum satiras meas, inquit, vel nimis acerbas, vel plane leves et futes esse dicant nonnulli: quid mihi faciendum sit, responde. *Treb.* Ne scribas versus. *Hor.* Recte: at, nisi scribam, capere somnum non possum. *Treb.* Itaque aut natato Tiberim, aut largius sub noctem bibito mecum; aut, si scribendi cupiditas te invaserit, res gestas Augusti scribito. *Hor.* Audio: sed ad hanc rem deest mihi ingenium. *Treb.* Attamen eum ut iustum et fortem potes scribere, quemadmodum Scipionem celebravit Lucilius. *Hor.* Operam huic rei dabo, cum temporis ratio tulerit: alioqui carmina mea ille non leget, et me inopportunum repudiabit. *Treb.* Consultius hoc erit, quam fatiris scribendis odium hominum in te excitare. *Hor.* Sua quisque tenetur voluptate: et me delectat scribere versus, quales Lucilius, h. e. satiras. Hunc sequor, quamquam ego non sum Romanus, ut ille, sed sive Appulus sive Lucanus: res enim est incerta. Verum ultro neminem unquam scriptis laceffam, nisi laceffitus, quod Deus avertat: sum enim pacis cupidus. Quod si vero quis me laceffierit; is male mulcatus discedet. Nam cum se quisque defendat armis iis, quibus maxime valet; ego, quæcunque vitæ meæ conditio futura est, verbis pugnabo. *Treb.* O puer, metuo, ne ita, magni viri amicitia amissa, præ ægritudine brevi pereas. *Hor.* At procul abfuit, ut Lælius et Scipio fatiris Lucilii, quibus et procerum et multitudinis vitia perstringebantur, offenderentur, ut eo familiariter uterentur. Me quoque, quamquam et genere et ingenio disparem, tamen cum viris magnis

vixisse semper, nec negabunt malevoli, qui cum malo suo me laceffent : nisi tibi fecus visum fuerit. *Treb.* Equidem tibi non repugnabo. Veruntamen cavea velim, ne ignorantia legum, quæ poenam minantur, si quis mala carmina in quem scripserit, in jus voceris et damneris. *Hor.* Cōcedo : si quis mala carmina scripserit ; at quid tum, si quis, ipse vitæ integer, bona carmina, quæ ipsi Augusto probantur, in hominem opprobriis dignum ? *Treb.* Tum omne iudicium cum risu exhibit, et tu impune abibis.

SUNT quibus in Satira videor nimis acer, et ultra Legem tendere opus ; sine nervis altera, quicquid Composui, pars esse putat, similesque meorum Mille die versus deduci posse. Trebati, Quid faciam, præscribe ¶ Quiescas. ¶ Ne faciam, inquis ; Omnino versus ? ¶ Aio. ¶ Peream male, si non Optimum erat : verum nequeo dormire. ¶ Ter uncti Transanto Tiberim, somno quibus est opus alto, Irriguumque mero sub noctem corpus habento. Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude Cæsaris invicti res dicere, multa laborum Præmia laturus. ¶ Cupidum, pater optime, vires

10

1 Videar etiam *H. it. edd. vet.* Ratio dicendi latina eaque superior poscit quidem videar : sed videor, cum sit structura orationis Græca, quam amat Noster, id retinendum puto. *Z.—2* Intendere *N. Heinf. ex MSS. et Cun.* Idem reperit Lambinus in codd. quibusdam, nec improbat Bentleius, quia tendere non significat augere, promovere. *Z.—9* Irriguumve Rutg.—10 Rapt omnes nostri. Sed capit Bentl. ex uno cod.

1 Cum quibusdam Lambini scriptis Codicibus pro videar reposui videor. Et si fateatur nihil interesse, Bentleius tamen de videor fecit videar. Satis tamen constat ex sequentibus, videor recte dici in Indicativo, cum non fiat Narratio in modo Dubitativo.

Acer, calidus, furens.

Ultra legem, h. e. Ultra quam se habet ratio ipsius vocabuli : Et mire Legem quia Jurisperito loquebatur. *Vet. Schol.* Scita Dilogia : Habet enim alicujus minitantis Emphasin. *B.* Legem Decemviralem intelligit Rutg. Ego universum modum et morem. *G.*

2 Tendere opus, h. e. Satyræ suæ spiculum dirigere.

Est aliquid quo tendis, et in quod dirigit arcum.

Perfusus.

Sine nervis ; quia urbanus erat et parcens viribus, nempe Luciliano stilo confoderat hostem. *Nimis lenis,* ut *Vet. Schol. Cruq.*

4 Deduci ; sic et infra, (*Epist. 2. 1. 225.*) tenui deducta Poemata filo.

C. Trebati Testa Jurisconsultus insignis et Ciceronis familiaris. *Hic est Trebati Jurisperitus qui locum obtinuit inter Poetas, et aliquot libros de Civili Jure composuit, et de Religione novem.* *Vet. Schol.*

5 Præscribe, h. e. Constituo tanquam ex Leg. *Vet. Schol.* Responsa enim Prudentum iustarum Legum erant.

6 Aio ; Jurisconsulto dat verba Jurisconsultica Landinus.

Male, modo positum pro infelicitate ; usitato Euphemismo.

7 Erat pro esset.

8 Transanto ; vide ut directis Jurisconsultorum verbis utitur ad Trebatium Jurisconsultum. *Vet. Schol. Cruq.* Exercitia Campetria cludebantur fere natatione. *B.*

Natandi studiosum vocat Trebatium *Cic. fam. 7. 10.* Nec a vino eum abhorruisse, docet *ibid. 20. et 22. G.*

10 Vultuose proferatur tantus : *Et que causa fuit Romam tibi causa videndi ?* Etiam *Homæri* amor frequenter dicitur cupido.

Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat vulnere Parthi.

15

¶ Attamen et justum poterat et scribere fortem,
Scipiadam ut sapiens Lucilius. ¶ Haud mihi deero,
Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem;
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.

20

¶ Quanto rectius hoc, quam tristi lædere versu
Pantolabum scurram Nomentanumque nepotem!
Cum sibi quisque timet, quanquam est intactus, et odit.

¶ Quid faciam? Saltat Milonius, ut semel isto
Accessit fervor capiti, numerasque lucernis.

25

Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis. Quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia: me pedibus delectat claudere verba,

14 Neu Sax. Gen.—15 Describet quidam MSS. it. ed. Glar. sed Bentl. reposuit describit e. codd.

Rapit; h. e. præcipitem agit. Rapi et cor-
ipi dementia est. Bentleius prætulit *capit*,
locem minus efficacem.

Quasi vix possit impleri ideo dicit Aude. Vet.
Schol.

12 *Pater*, sic appellare eum videtur et ob
tatem et dignitatem. Z.

Veteres majores natu *patres*, et contra mi-
nores *filios* salutare consueverant; æquales au-
tem *fratres*.

13 An in animo habuit Virgilianum illud;
ut nunc *horrentia Martis Arma*?

14 *Fracta cuspide*; de historia est; Nam Ma-
rius adversus Santonas talia tela commentus est, ut
fracta mitterentur, [*missa frangerentur*. G.] ne re-
mitti ab hostibus possent. Vet. Schol.

Trebatius comes erat Julii Cæsaris in Bello
Gallico, et credibile est eum aliquid Carminis
in illud bellum composuisse, quod hic laudare
vult Horatius: Neque abludit Cruquius.

15 Bene *labentis equo*: nam Parthorum pug-
na fere erat equestris. Apposuit autem ista
quo gratificaretur Augusto, ob recepta signa
Marco Crasso adempta.

Bentleius posuit ex obscurioris notæ Chartis
describit; sed parum admodum refert, et si *des-*
cribat videatur rectius.

16 *Fortem*; h. e. generosum et erectum.

17 *Lucilius Vitam Scipionis privatam descrip-*
sit, Ennius vero *bella*. Vet. Schol.

18 *Res ipsa*; h. e. ipsius temporis ratio.

Dextro tempore; cum fuerint mollia tempora
sandi.

19 *Attentam*; significat cum majoribus occupa-
tionibus intentum. Vet. Schol.

20 *Male palpere*; h. e. imperite aditum ejus
queras. B. Æquo animo ferunt reges, equis
se comparari. G.

Recalcitrat, perseverat in Metaphora: Nam
palpare proprie manu vulcere est. Vet. Sch. *Ali-*
quantum morosulus erat Augustus, atque ineptiarum
et molestia impatiens.

Omne vaser vitium videnti Flaccus amico

Tangit. [Perf. I. 130.] Vet. Schol. Cruq.

Bentleius *recalcitret*, quod minus placet.

Undique tutus; i. e. quaquaversum inaccess-
sus: nam *tutus* modo Passive dicitur.

21 *Rectius*, h. e. utrunque, consultius hoc
fuerit. Rectum id est quod ad rationis nor-
mam exigitur.

Metonymice posuit *tristi* quod tristes atque
iratos faciat.

22 Nihil opus fuerat Bentleium reposuisse
Nomentanumve pro *Nomentanumque*: Encliticæ
istæ a Librariis sæpe permutantur; quod vel
ipse advertit Bentleius. B. Hic retinendum
que, ut Ser. I. 8. II. G.

24 *Quid faciam? quia vitium habeo ut multi*.
Vet. Schol. h. e. Vitio naturæ laboro, ut fere
cæteri.

Saltat Milonius; obiter Milonium istum per-

Lucili ritu, nostrum melioris utroque.
 Ille velut fidiſ arcaſa ſodalibus olim
 Credebat libris; neque, ſi male geſſerat, uſquam
 Decurrens alio, neque ſi bene: quo fit, ut omnis
 Votiva pateat veluti deſcripta tabella
 Vita ſeniſ. Sequor hunc, Lucanus an Appuluſ, anceps:
 Nam Venuſinuſ arat finem ſub utrumque colonuſ,
 Miſſuſ ad hoc, pulſiſ (vetuſ eſt ut fama) Sabelliſ,
 Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtiſ:
 Sive quod Appula genuſ, ſeu quod Lucania bellum
 Incuteret violenta. Sed hic ſtiluſ haud petet ultro
 Quemquam animantem; et me veluti cuſtodiet enſiſ
 Vagina tectuſ, quem cur deſtringere coner;
 Tutuſ ab infeſtiſ latronibuſ? O pater et rex
 Jupiter, ut pereat poſituſ rubigine teluſ,
 Nec quiquam noceat cupido mihi paciſ! at ille,

31 Geſſerat omniſ. Lambinuſ ſine auctoritate ceſſerat: quod placet etiam Nic. Heingſo ad Ovid. Faſt. 2. 380. et Cun. Ceſſerat unquam Glar. et Lamb.—36 Sabinuſ Sax.—37 Inquireret Ven. 1479. Med. 1482. Ven. 1486.—41 Diſtringere Ven. Glar.—43 Ferruſ H. Rubigine Bentl.

cutit, ut ſecum inſanientem. Nemo ſalcit ſobriuſ niſi forte inſanit. Cicero pro Muræna. Et Theophrati ineptuſ ſalcit antequam factuſ eſt ebriuſ.

25 Metonymice capiti poſuit pro cerebro. B. Numeruſ lucerniſ accendiſ, cum ebriuſ eſt, cum geminiſ conſurgit menſa lucerniſ. Juven. 6. 306. Quod ebruſ, ut ſarioſi alii, gemina vident interdum quæ unica ſunt. G.

27 Pugniſ, ceſſibuſ, pugillatuſ. Vet. Sch. Cruq. Terentianuſ illud; quot homineſ, tuſ ſententiæ. Vet. Schol. Proverbiuſ eſt inter notiſſima.

28 Claudere, finire, complecti.

29 Melioriſ; h. e. Natalibuſ et conſu; fuiſ enim Magni Pompeii ævuſ. [immo avunculuſ magnuſ. Vid. hic v. 75. et ad Ser. 1. 10. 1.] Vet. Schol. Cruq. Imo et ſimpliciora, utroque noſtrûm; nam neque ego atque tu vitia noſtra aperte ſcriberimuſ, ut ille ſua. Et mecum facit Cruquiuſ, vir elegantiuſ iudiciuſ. Subeſt igitur vaſerimuſ Dilogia.

30 Velut fidiſ, hoc Luciliuſ ex Anacreonte Graeco traxit et Alceo quuſ ait Ariſtoſtenuſ Libriſ propriiſ vice amicoruſ uſuſ fuiſſe. Vet. Schol.

31 Cum ſcriptiſ Torrentii et Cruquii Codicibuſ Veterique Scholiaſte Geſſerat repoſui pro eo quod erat Ceſſerat, incommodo ſenſu, et pene nullo. Supprimitur autem poſt geſſerat Prohomen ſe. Bentleiuſ pro geſſerat, arbitrio

ſuo poſuit ceſſerat; tamen iſta ſubjicit, "Geſſerat quidem omneſ quos vidi Codiceſ uſque conſenſu exhibent." B. Ceſſerat de conatu ſcribendi accipit Bentleiuſ. Geſſerat etiam ideo placet, quod ſtatim ſubjicit Flaccuſ, vitia Luciliſ patere in illiſ libriſ: ergo quidquid geſſerat, egerat, paſſuſ erat, expertuſ erat, &c. G. 32 Decurrens alio; h. e. deviuſ a nudo retro: nuſquam enim deſceſtebat equoſ ab inſtituto tramite. Votiva tabella, quoniam ſicut naufragi ſe pingere et conſecrare in aliquo L. Vet. Schol.

34 Luciliuſ ſæculo ſeniſ erat, non etate: neque enim ſupergreſſuſ eſt quadrageſimuſ ſextuſ ætatiſ annuſ: ſiquidem ſeniſ dici poſſunt, et veteruſ.

Lucanuſ an Appuluſ; libere profiteretur ignobilitatem ſuam: Omneſ enim Italiſ geneſ Romæ erant ignobileſ. Extenuat tamen ignobilitatem hanc dum oſtendit ſe colonuſ Romanuſ.

36 Sabelliſ; h. e. Samnitibuſ.

37 Per vacuum; h. e. per vacantem locuſ. Vet. Schol. Vacuum dicitur quod haſtibus caret poſſeſſore. B. Quo ne idem eſt quod ne. G.

39 Violenta, ſerouſ, imperioſa.

Ultruſ, h. e. voluntate mea.

42 Tutuſ, h. e. ſi ſim tutuſ.

Qui me commōrit (Melius non tangere! clamo) 45
 Flebit, et insignis tota cantabitur urbe.
 Servius iratus leges minitatur et urnam:
 Canidia, Albuçi, quibus est inimica, venenum:
 Grande malum Turius, si quid se iudice certes;
 Ut, quo quisque valet, suspectos terreat, utque 50
 Imperet hoc natura potens: sic collige mecum:
 Dente lupus, cornu taurus petit; unde, nisi intos
 Monstratum? Scævæ vivacem crede nepoti
 Matrem: nil faciet sceleris pia dextera (mirum!)
 Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos) 55
 Sed mala tollet anum vitiato melle cicutæ.
 Ne longum faciam; seu me tranquilla senectus
 Expectat, seu mors atris circumvolat alis;
 Dives, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
 Quisquis erit vitæ, scribam, color. ¶ O puer, ut sis 60

47 Servius *Ven. Lamb.* Legem 8.—48 Albuçi *Lamb. et Bentl.*: quod quis alibi sit scribitur, recepitur. Fulgo dant Albuçi. Z.—49 Quid—certet G. *Mid.* 1477 et 1486: *Ven.* 1479. Quis certet *Ven. Glar. Lamb.*—51 Imperitet nat. *Cun.*—54 Cædis pia *H.*—55 Pro Ut, Ni vel Si *conj. Bentl.*—56 Male *Cun.*

O pater! *Tractum ex Græco hoc. Vet. Schol.* Callimachi est; Ζῷ ἀνέρι, ὃς Χαλθῶν πῶς ἐπιλάρο γίνεσ. Quod sic vertit Catullus, *Jupiter, ut Chalybum omne genus percat.*

45 Pulchro Charientifino comœnovæ dicimus pro laceffere.

Melius non tangere Comicum habet *Idoj. B.* Minantis est, ut *Ter. Adel.* 2. 1. 26. *Ante eadē non fecisse erit melius hic comœnovæ. G.*

46 Flebit; ἀπώλῃ. *Gracifimus. Vet. Schol.* Cruq. Ut *Ser.* 1. 10. 91.

47 Cervius *Africanii libertus Calumniator accusavit Cn. Calpurnium Legem de Sicariis. Vet. Schol.* Cruq.

Urnæ, judiciariam, de qua pulchre *Juvenalis*, [13. 4.] *Gratia fallaci Prætoris victricis urnæ.*

48 Hic *Albucius veneno dicitur unorem suam petemisse. Vet. Schol.* Ordo est, *Canidia minitatur venenum Albuçi*; quod et *Vet. Schol.* significat.

49 *C. Turius Prætor fuit apud quem accusatus est a Cicerone Verres Hortensio defendente. Hic dicitur Centumviris dedisse tabulas, aliis nigras, aliis rubras, et cera adnotasse quas cuique dedisset, ut sciret a quibus postea pecuniam peteret, vel inqueret, nam omnes corrumperat. Vet. Schol.* Legendum puto, vel quos relinqueret. *B.* Negligentiam et *ἀνεργονίαν* Scholiastarum, h. l. jam

deterit *Hotomanus ad Cic. divinat. c. 8.* ubi saniora de historia, quam referunt, habet *Africanus*. Nobis satis hic est monuisse lectores, ne putent Centumviro de causis publicis et criminibus tum judicasse. *G.*

Rectissime *Bentleius* ex vetustis Libris hoc loco reposuit *siquid se iudicio certos pro siquid se iudicio certet*; causa erroris ignorantia raris proloquelæ.

50 *Suspectos*, quos metuit scilicet.

51 *Potens*, larva, imperiosa.

Collige mecum, h. e. Attende mihi colligenti: est autem colligere *Συλλογίζω*, sive computare quod dicas.

53 *Docentis est monstrare. B.* Unde, nisi intus monstr. h. e. Nōn nisi quod ita a natura institum est. *Z.*

Crede, i. e. licet committas.

54 *Mirum!* cum ironia accipiendum. *Miraris Scævam ita pium, hominem alius sceleratum?* Facit ille ut lupus, qui ideo non innoxius est quod calce non petit quemquam, &c. Sed blanditur etiam illud *Bentleianum Mirum ut i. Nilmirum. G.* Post mirum signum interrogandi posui, ut sensus esset: Num hoc mirandum est? scil. quod Scævæ matrem serro non occidit. Abhorret hoc ab ejus ingenio sic, ut abhorret a natura lupi calce passum. *Z.*

Vitalis, metuo; et majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat. ¶ Quid? cum est Lucilius aufus
 Primus in hunc operis componere carmina morem,
 Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
 Cederet, introrsum turpis; num Lælius, et qui
 Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
 Ingénio offensi? aut læso doluere Metello,
 Famosisque Lupo cooperto versibus? Atqui
 Primores populi arripuit populamque tributum;
 Scilicet uni æquus virtuti atque ejus amicis.
 Quin ubi se a vulgo et scena in secreta remorant
 Virtus Scipiadae et mitis sapientia Læli;
 Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
 Decoquiretur olus, soliti. Quicquid sum ego, quamvis

65

70

64 Ora in—Cederet Sax.—65 Ant qui Ven. Glar. Lamb.—69 Tributum Lumbinus e coll. et interpretatur plebem infimam, seu tunicatum popellum, ut Cicero vocat.

56 *Vitiato, corrupto.* Vet. Schol.

57 *Longum, supple sermonem.*

60 *Vita color; ides, species, aspectus, forma.* B. *Conditio, fora.* Puer: vocat Trebatium Horatium jocosè sic, quia supra vers. 12. appellatus erat *Pater.* Z.

61 *Medici pronuntiare solent de recens natis, eos vitales esse, vel non vitales.* Comice abutitur hoc vocabulo Jurisperitus.

Bene *Majorum quis amicus;* nam Amici erant Veteribus Majores five patroni, et Minores five Clientes, ut sapius dictum.

62 *Frigore te feriat;* Bella Dilogia, de morte, et de rigore amicitiae.

Vide sis ne majorum tibi forte

Limina frigeant:— Perius.

Siquis occentâssit mala carmina, sive condidissit quod infamiam faxit flagitiumque alteri, capital esto. Leges XII. Tabularum. B. *Locus Persii* I. 123. ad frigus amicitiae, refertur: lex Decemviralis melius laudaretur ad v. 82. *Frigore ferire* ad mortem refert Acron Fabricianus, et suadet formula *Ne sis vitalis, metuo.* G.

63 *In hunc operis morem, ad hanc rationem et normam:* h. e. fatiras scribere. Z.

64 *Multi sunt mali homines, opinione tamen bona.* Vet. Schol. A serpentibus nomen suum habent versipelles: Veteribus enim hi erant astutiae atque malitiae symbola.

Per ora; per famam et populum. Juvenalis.

65 *Cederet, pro incederet.* Vet. Sch. B. *Plaut. Casi.* 2. 8. 10. *At candidatus cedit hic mastigia.* G.

Lælius; hic fecer Scipionis fuit. Vet. Schol. Cruq.

Pro aut qui Bentleius recte posuit et qui et veteribus Libris; μυγᾶν χάρις ἀβύρῳ. • Minorem Africanum dicit, qui et Numantinus.

66 *Opprimi proprie dicitur quod imitari pondere strangulatur.*

67 *Doluere, h. e. irati sunt.*

68 *Lupus Princeps Senatus fuit.* Vet. Schol. Incertum est quis *Metellus* fuerit; fuerant enim multi nobiles B. De Lupo etiam Pers. I. 129. *Metellum* intelligit Acron Fabric. illum, quem Plin. 7. 44. a filiis consularibus elatum prædicat. G.

Cooperto, tanquam cæno, vel luto.

Atqui modo posuit pro imo etiam; vel quod majus est.

69 *Arripuit; dentibus, ceu canis.*

Tributum, per singulas tribus. Vet. Schol.

70 *Æquus dicitur cui mens in sede manet sua, et per hoc, dulcis et pacatus.*

71 *In secreta; h. e. intra suos parietes.* Vet. Schol. Cruq.

72 *Virtus Scipiadae; versus iste vel Ennium, vel Lucilium sapit; quem ut tumidum per transitum deridere videtur.*

73 *Discincti, h. e. depositis feris.* Vet. Schol. *Scipio Africanus fertur intra domum tam cretâ fuisse, et carus Lucilio ut quodam tempore Lælius circa lectos Triclinii fugienti supercœnâ, cum eum Lucilius obtorta mappa quasi feriturus inqueretur.* Vet. Schol.

Infra Lucilii censum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidia, et fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. Nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis. ¶ Equidem nihil hinc defringere possum.

75

Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti

80

Incutiat tibi quid sanctarum incitiae legum :

Si mala condiderit in quem quis carmina, jus est

Judiciumque. ¶ Esto, si quis mala ; sed bona si quis

Judice condiderit laudatus Cæsare ? si quis

Opprobriis dignum lataverit, integer ipse ?

85

¶ Solventur risu tabulæ ; tu missus abibis.

79 Huic diffidere *causa Landi. in annot. Ven. 1479 et 1486. Sed in ipso contextu diffingere. Diffingere vel defingere etiam Sax. Zar. Med. 1477. Ven. 1479. Fl.—82 Condideris Med. 1477. Quemquam Z. Med. 1477. Ven. 1479. Fl. Ven. 1486.—85 Laceraverit damnatur a Torrentio, placet Lambino, Rutg. Bentl.*

74 *Olus ; pauperculum Veterum prandium.*

75 *Avia Pompeii Lucilii soror fuerat. Vet. Sch.*

79 *Dissentis, et per hoc dissuades et deterrea.*

Nonnulli Codices pessime legerunt *diffingere.*

Notum est quid sit *Diem diffindere* apud Juris-

consultos. Significat se posse totam causam

una cognitione absolvere, et pronuntiare ad

mentem Horatii. Eruditissimus Bentleius plu-

rima hic promit de verbo *diffindere*, frustra et

inutiliter, nisi quod *καλυμαδίας* suam ostendet.

B. *Diffingere* etiam mihi improvide assumtum

videbatur ex Car. 3. 29. 47. Ait Trebatius,

rem ita liquidam, ut nullo modo defugere

possit, quin pronunciet in sententiam Horatii.

Sed cum major librorum pars habeat *hinc dif-*

fringere vel *defingere*, interpretamur cum Schol.

mutare, emendare. G. Pro *hic diffindere* ex

cod. Cruquii Tonsano, quem laudat Bentleius,

cum Wielandio reposui *hinc defringere*, ut ad

proxime antecedentia referatur, et sensus effi-

ciatur hic, interprete Bentleio : *Es vero solidus,*

et firmior, quam ut dentem tibi imprimere quis pos-

sit. Equidem nihil hinc possum defringere. Z.

80 Solito Charientissimo negotii posuit pro

turbarum, atque peticuli.

81 *Incitias*, vi subita injiciat.

Homo sacer est qui contra Sacrosanctas Le-

ges quid fecerit.

82 *Si mala ;* verba Legis supra representan-

ti vers. 62. B.

Jus est judiciumque ; verba sunt Juris quasi

dicat, Datur actio et publica cognitio.

83 Salsa Dilogia est in voce *mala ;* Nam

mala sunt et maligna et infussa.

84 Non video cur Bentleius de *laudatur* fe-

cerit in Edito suo *laudatus*. B. *Laudatus* valde mihi placet, quia suspendit, et cum sequentibus connectit sententiam, facitque orationem multo concinniozem. Quis autem ferat non modo protasin et apodosin misceri, sed interrogationem Horatii, et Trebatii responsum ? G.

85 Plerique scripti Codices cum Scholiastis habebant *lataverit*, non *laceraverit*, quod Interpretamentum est prioris verbi apud Vet. Schol. et contentius *lataverit*, de Satyra sua. Bentleius post Lambinum edidit *laceraverit* auctoritate nescio quorum obscurioris notæ Librorum. Ipse tamen fatetur omnes ubique Editores ut melius atque elegantius amplexos fuisse *lataverit*. B. Liv. 38. 54. *Cato allatavit Scipionis magnitudinem.* Verbum nimis triste et injurium de Catone non adhibiturus erat Livius. Vid. Epod. 6. 5. G.

86 *Solventur risu tabula*, h. e. *subsellia*, vel *compago lignorum*. Vet. Schol. Rifu scilicet Judicum. Magnum est in re capitali rideri Judices. B. Promittit Trebatius eventum judicio, qualis fuit in eo quo causam dicebat Epaminondas, Nep. 68. *Cogitabam tabulas esse tabellas judicarias, in quibus scribi fingat sententias ludicras et hilares. Solvi*, i. e. frangi *risu subsellia* fuerit comica hyperbole. G. Duplex interpretandi ratio cum specie aliqua proferri potest : vel *solvere* est debilitare, et *tabulae*, leges : ut sensus oriatur, Rifu coorto vis legum contra te nulla erit, vel *solvere* est liberare a sigillo et vinculis, quibus *tabula*, h. e. litteræ, satirarum tuarum volumina sunt colligata, ob quas fatiras in jus vocatus es. Z.

Tu missus ; cum de se diceret, quasi ad secun-

SATIRA II.

In Vita Urbana Luxuriam et Ineptias. B. Inducitur Ofellus rusticus quidam, homo simplicis et probi ingenii; friscæque vitæ et frugalitatis tenax, qui in temporis luxum castigat et frugalitatis commoda suis commendat. Hoc officio Horatius effecit, ut oratio fieret gravior probabiliorque; nam cum victor Mæcenatis aliorumque procerum esset, minus apte ipse mensæ delicias perfringere posse videbatur. Summa autem sermonis Ofelliani fere hæc est: Labore et exercitationibus, non raris et exquisitis cibus opus est ad sanitate edendum. Cibus varius debilitat, simplex servat rectam valetudinem. Quæ paucis contentus vivit, is facile dormit, alacris est ad laborandum, non committit in juventute præsidia senectutis, non perdit rem et famam, atque etiam in paupertate et rebus adversis habet, quo vitam tranquillam, exemplo Ofelli, transigere possit.

QUÆ virtus et quanta, boni, sit vivere parvo
 (Nec meus hic sermo est, sed quæ præcepit Ofellus
 Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
 Discite, non inter lances mensæque nitentes,
 Cum stupet insanis acies fulgoribus, et cum
 Adclinis falsis animus meliora recusat;
 Verum hic impransum mecum disquirite. ¶ Cur hoc?
 ¶ Dicam, si potero. Male verum examinat omnis

1 Bonis G. Z. *Med.* 1477 et 1502.—2 Quæ probat etiam Boni. Quem add. vult.—6 Adclinis G. et prima editio.—7 Hoc impr. MS. Erfus. Cur non idem.

dam personam locutus est. Vet. Schol. B. Nempe loquitur Trebatius. G.

Alibi; indemnatus evades.

SAT. II.

1 *Virtus mentis sapientia est:* hæc enim viri fumus præcipue. *Quæ,* quam mixta; *quanta,* quam magna.

Boni, suavis compellatio urbanorum delicate et molliter viventium. B. Sed *bonis* etiam pulchrum: *vivete parvo virtus est bonis,* non latronibus, &c. G.

Stoicum Dogma est, Naturam paucis esse contentam.

2 *Sermo;* alludit ad Libri Titulum. Landinus.

Tres Torrentii Codices legerunt *quæ* pro *quem,* quod mirifice placet. Grammaticaster mutavit. Quid enim est præcipere Sermonem?

3 *Abnormem sapientem,* Philosophum dicit usu et vita, non præceptis. Magistri Præcepta sua Regulas, et Canonas, sive Normas, Fabrorum ritu, appellare consueverunt.

Crassa et pingui Minerva Proverbiali Schemate dicimus, pro crasso et pingui filo: Nam Minerva Lanificarum nomen est, Græcis ob eam rem *Egdam* dicta.

5 *Cum stupet;* cum fulgere argenti aduati furit. Vet. Schol. Imo et choris et peregrinæ marmoris. B. *Insanis,* ingentibus. *Acies,* sic oculorum. Z.

6 *Vetus scriptura Adclinis est.* Torrent. E. bene *falsis,* quia ista remota sunt a vero bono, quod honesto constat. B. *Adclinis falsi,* dedit opinionionibus falsis, s. rebus vanis, quæ animam a vero videndo avocant. Z.

Meliora: Præcepta et rationes sapientum. Vet. Schol. Cruq.

Video meliora probeque. Ovidius.

7 Comice posuit *impransum* pro *jejunio.* Sic et infra (Ser. 2. 3. 257.) *impransum Idagistrum* dicit Xenocratum satis ridicule.

Mecum disquirite; i. e. *apud me discite.* Vet. Schol.

8 Fidenter dicit *si potero;* putat enim se posse.

Corruptus iudex. Leporem festatus, equove
 Laffus ab indomito, vel (si Romana fatigat 10
 Militia affuetum græcari) seu pila velox,
 Molliter auferum studio fallente laborem,
 Seu te discus agit (pete cedentem aëra disco)
 Cum labor extuderit fastidia, ficcus, inanis
 Sperne cibum vilem; nisi Hymettia mella Falerno 15
 Ne biberis diluta. Foris est promus, et atrum
 Defendens pisces hiemat mare; cum sale panis
 Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas? aut
 Qui partum? Non in caro nidore voluptas
 Summa, sed in te ipso est. Tu pulmentaria quære 20
 Sudando: pinguem vitium, albumque, neque ostrea,

13 Agit MSS. duo Bersen.—14 Extulerit MSS. apud Torr. it. San. Expul. unus MS. ap. Bentl.

Examinat, trutinatur: Examen ab eo et ago est, etiam cum de apibus dicitur.

10 *Indomito, h. e. fero et effræni.*

Romana militiâ; h. e. Campestris meditatio: et bene Romana subiecturus Græcari, quod est, Se evocare et conviviis operam dare. Auctore Vet. Schol. B. Eadem acerbitate Græcari dicitur, ac si quis nostræ ætati morbum Gallicum obijciat, i. Gallos imitandi studium. G. Affuetum græcari, qui est assuetus Græcorum exercitatio-nibus levioribus, qualis est pilæ et disci. Z.

12 *Molliter; leniter, ea suavitate ut nil sentiamus.*

Studium dicit ludendi animum.

Fallente, h. e. oblivisci faciente.

13 *Agit, ducit, trahit.*

Pete aera; Discum vult in altum projici, magis quam in longum. Discus latus erat et cavus aliquantum; Salus [σάλος] autem rotundus, ut ostendit Cruquius ex Eustathio. Ordo est; Pete aera cedentem disco, h. e. quia cedit, quod terra non facit. B. Magis ad rem pertinet observare, hic ad duplicem protasim, de pila et disco, inferri tantum unam, de disco, apodosin. Nempe alterius eadem ratio. G. Apodosin puto esse demum in verbis. Sperne cibum, et verba pete cedentem a. d. continere modum, quo discus debeat projici, nempe in altum. Imitatur decore poeta sermonem rustici. Hinc longior protasim, inserta parenthesis, anacolutha constructionis, et alia hominis minus severas linguæ leges sequentis sunt judicanda. Z.

14 *Extuderit; eliminaverit, vi eliserit. Bentleii Lectio est expulserit, quod interpretamentum videtur sive glossema. B. Nondum allatum est exemplum, ubi extudere sit expellere, non*

potius tundendo efficere. Sed dura lex fuerit; si rejicere velimus omnia semel tantum observata. G. Cum labor, h. e. venatio, equitatio, ludus pils et disci. Z.

Fastidia; h. e. delicia. B. Napscam, et contra famem excitarit. Z.

15 *Sperne; volo videre, si potes spernere. Vet. Schol. B. Pro Tum non spernes i. fastidies cibum vilem: nec ad sitim restinguendam desiderabis mulsum, imo suaviter bibes aquam. Z.*

Mel Atticum, sive Hymettium, summi erat pretii. Auferitatem Falerni melle temperabant, quo lenia Græcorum vina referret: quale vinum Conditum appellabant.

16 *Promus; qui Cellario præst; Cellarius. Vet. Schol. B. Foris est, pro si promus non domi est, qui dapes tibi promat. Z.*

17 *Hiemat; modo posuit pro procellosum est. Cum sale panis; Varro etiam primentarii vice usus sale Petere auctor est: existisse enim saleem cum pane et casco. Torrentius ex Plinio.*

18 *Latrantem, irati latrant canes. Quæ primo iratum ventrem placaverit esca. Satyr. 2. 8. 5.*

Vult dicere, satis bene. B.

Unde putas hoc esse? quomodo accepit hanc vim oblectandi gulam sal cum pane? G.

19 *In caro nidore; h. e. in apparatus pulmentariorum. Vet. Schol. Nidor proprie est odor gratius culinae. Vet. Schol. Cruq.*

20 *Hoc autem Socrates primus ait: qui cum noctem usque spatiaretur, interrogatus a quodam, cur hoc faceret, Respondit; "Ὅσον εὐρύτα, hoc est, Pulmentarium quero. Vet. Schol. juxta Cœdicem Henrici Stephani. Pulmentarium pro quovis obsonio dicitur, ut recte Torrentius: neque enim a pulte deductum credo (quod putavit Plinius),*

Z. iijj

Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
 Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
 Hoc potius, quam gallina, tergere palatum,
 Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
 Rara avis, et picta pandat spectacula cauda:
 Tanquam ad rem attineat quicquam. Num vesceris ista,
 Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
 Carne tamen quamvis distat nihil hac magis illa,
 Imparibus formis deceptum te patet. Esto,
 Unde datum sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
 Captus hiet, potesne inter jactatus, an amnis
 Ostia sub Tufci? laudas, infane, trilibrem
 Mullum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.

27 Attingat H. Nunc vesc. MS. Erfm.—28 Coctove Glar.—29 Distat color H.

sed a *pulpa*, seu molli carne, unde et *pulpamentum* et *pulmentum* formata sunt. B. De sententia conf. Cic. Tusc. V. 34. Z.

21 *Album, tumentem ex nimia copia.* Vet. Sch. *Atque albo ventre lavatur.* Persius. *Extenta per pinguedinem cute.* Cruq. V. ad Car. 2. 2. 15. B. *Pinguem vitium, obestum ob gulam et otium: album, pallidum:* cf. infra vers. 76. Z.

22 *Scarus, videtis* Epod. 2. 50.

Avis hæc Horatiana videtur esse Græcorum *lagopus*, quam Plinius dicit esse *precipuos sapore*; Asiatici *aittagena* vocabant; Recentiores *francolinum*: estque e perdicum genere; pilosis pedibus, uti lepus; unde et nomen suum traxit.

23 *Eripiam; extorqueam, persuadeam.* Tralatio a manu ad animum.

24 *Tergere palatum, impense gulosi catillonis est.*

Atque ad conspectum cæna diducere victum Sueti, ut Juvenalis utar verbis. B.

Tergere palatum est comedere: alii interpretantur delectare, demulcere palatum. Z.

25 *Corrupti* dicitur qui prave iudicat.

Vanis rerum; Græcismus est pro *vanis rebus*, h. e. specie et opinione. B. *Ipsum auro venire* caritatis indicium, si pretium rei in auro indicetur. Hoc applicari forte potest etiam ad Varro. R. R. 1. 2. 10. G.

26 Proverbio dici solet *Rara avis*: adhibetur a Juvenale et Persio; et suaviter insurgit in levi materia, quo derideat Epicos. B. *Pavonem sibi gratia Romæ primus occidit* Orator Hortensius, *adituali cæna sacerdotii.* *Paginare primus instituit circa novissimum piraticum bellum M. Aufidius Luro, exque eo questu reditus sexagena millia habuit.* Plin. H. N. X. 23. Z.

* 27 *Ad rem;* ad præsens negotium, quod est suaviter cœnare.

28 *Laudas, modo pro miraris dicitur.*

Cum Lambino, Cruquio, Torrentio Veteraque Scholiaste reposui *Cocto num adest.* Scio fecit *Coctove*, causa Metri. B. Probat etiam Bentleius, laudatque Lucr. 3. 1069. *Sed hæc abest, quod amamus, idem superare videtur.* Hæc hic est color, species: cujus amore luxuries ceterorum proximatorum sæculorum pavones cum candidis terferre mensis docuit.

29 In hoc veru nescio an tantis conatibus opus sit; quantos a renatis inde literis adhibuit videmus. Ex v. 26. intelligo verbum *vesceris*: *Quamvis distat nihil inter gallinæ carnem et pavonis, tamen hac carne magis quam illa vesceris, magis appetit pavonis carnem, quam vulgari gallinæ.* Ergo *imparibus formis*, &c. G.

Distat nihil; forma et aspectu scilicet. B.

30 *Esto, h. e. fit id ut lubet:* mittamus de isto ultra querere.

31 *Unde datum; unde traditum hunc intellectum babes? ex qua conscientia nosti?* Vet. Schol.

32 *Hiet? pisces statim cum capiuntur hiant.* Vet. Schol.

Dicuntur lupi esse meliores, qui aut inter domos capiantur, ubi aqua concitatior est, ut in ipso formis Tiberis. Vet. Schol. *Cornelius Nepos et Laberius mimosum Poeta lupum et ostellum ut ferri successisse scribunt.* Landinus. B. Vid. Col. 16. 4. Varro R. R. 3. 3. 9. G.

33 *Infane;* h. e. stulte.

Trilibrem; nullorum magnitudo modica, quinque libras ponderis raro admodum exsiperant. Plinius citante Landino et Cruquio. Nos dicimus Mullum, SURMULLET.

34 *Minuas, h. e. concidas; quia desuit met-*

Ducit te species, video : quo pertinet ergo
 Proceros odisse lupos ? quia scilicet illis
 Majorem natura modum dedit, his breve pondus,
 [Jejunus rare stomachus vulgaris temnit.]
 Porrectum magno magnum spectare catino
 Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos
 Præsentes Austri coquite horum obsonia ! quamvis
 Putet aper rhombusque recens, mala copia quando
 Ægrum sollicitat stomachum ; cum rapula plenus
 Atque acidus mavult inulas. Necdum omnia abacta
 Pauperies epulis regum : nam vilibus ovis,
 Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
 Galloni præconis erat accipensere mensa
 Infamis : quid ? tum rhombos minus æquora alebant ?
 Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido,
 Donec vos auctor docuit prætorius. Ergo

38 Hunc versus cum Bentley spurium putat. Z.—39 In magno MS. Beron.—41 Quamquam Sax. Z. F. Cun. it. Bentl. et MSS. quatuor Beron.—48 Æquora alebant G. Sax. Med. 1477. Fl. Med. 1502. it. Ven. Glar. Bentl. ex multis codd. ergo recepti pro æquora alebat. Z.

fura patinæ. [Vid. deliberationem de tali re ap. Juvenal. A. 72. sq. G.] Pulmentum, sive Pulpamentum, Græcorum ὀψώνιον est, h. e. quævis caro in jure suo elixa.

35 Ducit, h. e. trahit.

Species, h. e. grata magnitudo. Eldos.

36 Odisse, h. e. fastidiisse. B. Illis, h. e. lupis. Z.

37 Modum dicit mensuram. Totum insuave est quod finitur. Vet. Schol. Sic enim legendum pro suave.

38 Jejunus rare ; ita omnes fere scripti Codices cum Vet. Schol. Alii rare legunt, cum in usu habeamus rare. Vet. Schol. Ordo est ; Stomachus qui fit rare jejunus temnit vulgaris. Vulgata Lectio est ; Jejunus stomachus raro vulgaris temnit. Bentley maluit raro. Ego fidem puto habendam Scholiafæ, ubi a communi usu discedit præcipue. B. Major questio est, an hic versus sit Horatii ? negat Bentley ad A. P. 337. Non dubito esse, et jungendum, tanquam apodofin, versus proxime præcedenti.

39 Spectare, oculos vult pasci mullo, non ventrem.

40 Apud Inferos Canes dicuntur, et Furia ; apud Superos Diræ ; in medio Harpyia. Landinus. Pertinebant istæ ad triforem Hecaten, ut alias ostensum est : atque hæc pestilentes erant auræ, Hecates telis armatae.

41 Bene præsentis, sicut deus præsentis, qui invocati exaudire debent. Vet. Schol.

Comice coquite, pro putida reddite calore status vestri. Vet. Schol. B. Hæc execratio convenit ingenio rustici. Z.

42 Pulcherrimum ὀψώνιον est in Putet recens, et Satyrico Characteri accommodatissimum. Corripit se, quasi frustra Austros vocaverit, cum luxuriosis necesse sit suas putere epulas atque delicias. Vet. Schol.

Mala copia ; malum dicimus importune molestum ; bene igitur subjecit sollicitat.

44 Inula dicitur herba, qua incocta aceto conditur, et fastidium decutit. Vet. Schol.

Mire abacta ; nam abigi solent pauperes et mendici. Pauperiem modo dicit tenuem majorem vicium, quem lautis spernebant.

45 Reges potentes dicit Patronos.

46 Notum est oleas apud Italos esse admodum viles. Dialogus autem posuit nigris pro turpibus et maturis : ita supra, Nigris dignissima barris. B. Nigras oleas ad condiendum commendat Col. 12. 48. et 49. G.

47 De Gallonio isto notissimi sunt Lucilii versus apud Ciceronem : [de fin. 2. c. 28.] O Publi, O Gurges Galloni, es homo miser, inquit, Canisti in vita nunquam bene, cum omnia in ista Consumis squilla, atque accipensere cum decumano. [V. Macrobian. Sat. 2. 12.] Archestrato apud Athes-

Si quis nunc mergos suaves edixerit affos,
 Parebit pravi docilis Romana juvenus.
 Sordidus a tenui victu distabit, Ofello
 Judice. Nam frustra vitium vitaveris illud,
 Si te aliud pravum detorferis. Avidienus,
 Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret,
 Quinquennes oleas est, et silvestria corna;
 Ac, nisi mutatum, parcit defundere vinum; et
 Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit
 Ille repotia, natales, alioſve dierum
 Festos albatuſ celebret) cornu ipſe bilibri
 Caulibus inſtillat, veteris non parcuſ aceti.
 Quali igitur victu fapiens utetur? et horum
 Utrum imitabitur? Hæc urguet lupuſ, hæc canis, aiunt.

55

60

53 Distabat MSS. duo Bersm.—55 Pravi Bentl. ex MSS. Bersm. non male. Z.—56 Dicitum H. Adhæsit Sax. ſc Ven. Glar. Lamb. et MSS. quatuor Bersm.—57 Quinquennas Sax. Z.—58 Diffundere G. Med. 1477. Ven. Glar.—62 Pro parcuſ, larguſ. Z.—64 Angit pro aiunt Sax. Z. Med. 1477 et 1502. Fl. et ante Lambi. puto omnes.

næm *Acipenser* idem erat, qui et Græcis *Galeus Rhodius*; cum noſter *Sturio* ſit Græcorum *Taurus*, ſeu *Porcuſ Marinuſ*, quod oſtendit Gerard. Voſſiuſ Idol. Lib. IV.

48 *Infamiuſ*; quia præco erat Galloniuſ, et ſupra cenſum epulabatur, quod Cenſoriſ erat notare.

50 Ironice *Auctorem* dicit *Prætoriuſ*, quia ob infamiam gulæ Prætura excidit. *Aſelliuſ Semprouiuſ Ruſuſ* inſtituiſſe creditur, ut ciconiarum pulli manducarentur: iſque cum repulſam in Prætura tuſiſſet, tale *Epiyramma* meruit: *Ciconiarum Ruſuſ iſte conditor, Hic eſt duobuſ elegantior Planciſ; Suſfragiarum puncta non tulit ſeptem: Ciconiarum populuſ ultuſ eſt mortem.* Vet. Schol.

51 Pulchre edixerit, cum jam Prætoris memiſſet: nam Prætoris erant Edicta.

Aſſuſ; mergoſ elixoſ fuiſſe in lautitiis oſtendit Cruquiuſ. *Aviſ* ſane macilentuſ eſt et inutiliſ, præſertim vero *aſſa*.

52 Reſco contrariuſ eſt quod *pravuſ*; et adverſum etiam rationi.

53 *Sordiduſ*; nimis ariduſ. Vet. Schol. Cruq. *Diſtabit*, h. e. immanem oportebit habere diſferentiam.

54 *Nam fruſtra*; omneſ virtuteſ ex nimietate ſunt vitia; ſunt enim virtuteſ poſita in conſinio vitiorum. Vet. Schol. Cruq.

55 Auctoritate motuſ uniuſ Bersmanni Codiciſ Bentleiuſ ſecit de *pravuſ pravuſ*, puto, quod rariuſ eſſet Leſcio: nam nihil inſertuſ.

56 *Ex vero*; ex malignitate ſcilicet, et victu ſordido.

Ductum atque *dicitum* fere idem ſonabant, unde in Codicibuſ varietateſ ſcripturæ provenit. Cognomineſ dicuntur, qui eodem utuntur nomine: atque hinc *cognomen* commune dicitur nomen.

57 *Eſt*, idiuſ.

58 Uſitato Charientino *mutatum* dicimus, quod plane acetum eſt.

Bene defundere: decrant enim Veteribuſ ſiphoneſ.

59 Idem eſt *licebit*, quod licet, vel quamvis.

60 *Repotia* diverſi erant generiſ. Nam *Repotia* dicuntur ſeptimiuſ dieſ, quo ſoleſ uova nuptiſ, quo virgo ad multibrem habitum componitur. Item *repotia* ſunt que Græci dicunt *σδορροπια*, aut antea invitationeſ. Vet. Schol. Puto *σδορροπια* joculari fuiſſe conventibuſ ruſticuſ nomen, quod in repotiis iſtiſ choreaſ exercerent, et etiam hodie ſolent agreſteſ. Poſt natoſ etiam liberoſ repotia fuiſſe oſtendit Turnebuſ vir doctiſſimuſ.

61 *Albatuſ*; ſic Perſiuſ 2. 40. *Quamvis te albatuſ rogavit*; h. e. munduſ veſtibuſ.

Cornu; quod ſextariuſ capit: ſunt enim in venalibuſ cornua, que hanc olei habeant quantitateſ. Vet. Schol.

62 *Inſtillat*; non enim audent infundere: miruſ parci hominiſ Iconiſmuſ. Et attende Græciſmuſ in *Inſtillat olei*. B. Putabam olei Græciſmo poni pro oleum; *Oleum, cuiuſ olei aliuſ*

Mundus erit, qui non offendat sordidus, atque
 In neutram partem cultus miser : hic neque servis,
 Albucî senis exemplo, dum mania didit,
 Sævus erit ; neque, sicut simplex Nævius, unctam
 Convivis præbebit aquam : vitium hoc quoque magnum.
 Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque secum
 Afferat. In primis valeas bene ; nam variae res
 Ut noceant homini, credas, memor illius efcae,
 Quæ simplex olim tibi sederit : at simul affis
 Miscueris elixa, simul conchyliis tardis ;
 Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
 Cœna defurgat dubia ? Quin corpus onustum
 Hesternis vitis animum quoque prægravat una,

65

70

75

65 Quo—sordibus B. Sardibus etiam H. Z. Fl. Med. 1477. ð. Glar. Lamb. et offendet
 Lamb.—68 Nec sic ut Ven. Glar. Bentl.—77 Defurgit Sax. Me dubia furgat H.

neque perferre, insillat : ut Terent. And. prol.
 Populo ut placent, quas fecisset fabulas. G.

Non parcus ; horvov et vovq̄ vovdovius, qua
 sunt inutilia, liberaliter fundit. Vet. Schol. B.
 Sordidior erit Avidienus, si cum prima omnium
 editione legas, non largus octi, in quo facile alias
 est largum esse. G.

64 Utrum ; Gallonium ; an Avidienum ? Vet. Sch.
 Proverbium, nam ubi res dua nobis molesta inter
 se pugnant, eo Proverbio utimur. Vet. Sch. Cruq.
 Torrentii et Cruquii Codices legerunt Aiunt,
 quod longe melius quam Augis.

65 Mundus erit, Modo dicit Hortativo ; est
 enim Futurum pro imperativo ; Expoliendo autem
 sequentia intulit : offendit enim cum dicit
 Mundum qui non sit in tantum sordidus ut of-
 fendat, vel etiam morosale lautus. Hic locus
 pessime acceptus ab Interpretibus : et corrupte
 vulgati Codices, præsertim recentiores, legerunt
 offendet sordibus, ut ex Vet. Schol. et sex MSS.
 Cruquii comparat.

Bentleius tenui de causa vertit qui in qua ;
 neque enim vidit vocem mundus referri ad sapi-
 entem, non ad victum.

66 Satis comice in neutram, quia nequibat di-
 cere in alteram.

Cultus Genitivus est. Vet. Schol. Atque rōv
 pleov Vet. Schol. ex MSS. Stephani ; significa-
 tionis mediæ.

Miser cultus dicitur quid ob cultum in alter-
 utram partem accessit sibi negotium. Alter
 Scholiastes vitiose legit qua non pro qui non, quod
 et Cruquii MSS. sequuntur.

67 Hic est Albutius qui, ob cupiditatem nimiam

habendi alienam uxorem, suam veneno necavit. Vet.
 Schol. Bentleius ubique edidit Albut vitiose
 pro Albuti. B. At sic dant Lamb. quatuor
 MSS. Berfm. et alibi per e scribitur. Ergo re-
 vocavi. Z.

Dum mania didit : qua quisque agit, utpote, Tu
 rus ibis, Tu boves pasces, Tu granaria curabis. Vet.
 Schol. Cruq.

68 Sævus erit : adeo asper hic erat ut servos nun-
 quam castigaret prius et cederet quam peccasset,
 dicens veriri se ne cura peccasset, cadere tunc ei non
 vacaret. Vet. Schol. Cruq.

Simplex, h. e. vapidè lautus, et ostentator de-
 liciarum. Vid. Sat. I. I. 101. B. Simplex, ni-
 mis lenis erga servos, adeo ut non castiget, si
 isti convivis præbeant aquam impuram et sor-
 didam. Nam etiam ejusmodi immundities, seu,
 talis indulgentia erga servos valde est impro-
 banda. Z.

Unctam ; pro inunctis calicibus Nævius curando
 unctam aquam conviviis præbebat. Vet. Schol.
 Cæteri lauti inungebant vinarius calices, iste vero
 vappa lautior lautissimis vel ipsam aquam (et
 frigidam scilicet et calidam) odorem fecit.

70 Tennis, h. e. pauper et agrestis.

71 Valcas per Comicam elegantiam modo
 utitur Potentiali pro Futuro Indicativi.

73 Simplex, h. e. quod simplex et una fuerit.
 Tibi sederit, h. e. nauscam non moverit. B.
 Sedet enim cibus, qui non creat ructus, non ve-
 lut rebellis est, et reditum minatur ac tentat
 per gulam. G.

75 Dulcia se in bilem ; proclivis est transitus
 a dulci ad amarum, ut norunt Medici.

Atque adfligit humo divinæ particulam auræ.
 Alter, ubi dicto citius curata sopori
 Membra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam :
 Sive diem festum rediens adduxerit annus ;
 Seu recreare volet tenuatum corpus ; ubique
 Accedent anni, et tractari mollius ætas
 Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,
 Quam puer et validus præsumis, mollietiam : seu
 Dura valetudo incidit, seu tarda senectus ?
 Rancidum aprum antiqui laudabant, non quia natus
 Illis nullus erat, sed, credo, hac mente, quod hospes
 Tardius adveniens vitiatum commodius, quam

80

85

90

79 Affigit H. G. S. Z. Med. 1477 et 1502. it. MSS. quatuor Berfm.—83 Advexerit diem H. Lamb. et Beull.—84 Velit S.—87 Puer invalidus MS. Berfm.—91 Vitiatum omnes, etiam ipse Cruqu. Vitiiaret Bant. V. No.

Tumultum dicimus repentinum bellum, et fere civile.

76 *Pituita* ; *Longa causa Metri*. Vet. Sch.

77 *Lepida Dilogia canam* modo dicit dubiam : nam *scurris* et *urbanis* ea *cana dubia* est, in qua quis necit de quo præcipue sumat : Horatio etiam dubia est, ubi incertum est an sit *sessura* necne. *Dubia, lauta, sic Terentius in Pbornione; Cane dubia apponitur*. Vet. Schol.

78 *Animum prægravat*, h. e. sensum deprimit. Nam *Γαριγος πρᾶξιμα λασίον ἔχουσι νόον*.

79 *Pro adfligit humo*, Dionysius Lambinus scribit optimos MSS. habere *adfligit humo*, quæ quidem *Leçtio* arridet Cruquio, eo quod reperit in MSS. suis hanc Annotatiunculam adjectam *dejicit in terram*. (*Deprimit ad humum* verba sunt Vet. Schol.) *Torrentius* sævit, et Lambinum falsarium putat, quod a tanto viro nollem factum. B.

Auctoritas pene par utriusque verbi. Vis diversa, sed utraque huic loco apta. *Affigit* vi quadam. *Affigit*, ut non possit surgere. G.

Divinæ particulam auræ ; hæc tanquam Epicureus protulit, ridendo Philosophos et Promethei ferulam. B. Loquitur Ofellius : nec, puto, Epicureus non potest divinæ particulam auræ dicere animam : nec Horatius perpetuo Epicureus. G.

80 *Dicto citius* Proverbiale dictum.

Curata, h. e. refecta : nam curare est molliter tractare quæ habent se male.

81 *Bene præscripta* : nam Veteres quoque mane quæ illo die acturi erant in diaria sua recerebant.

82 *Transcurrere* proprie dicuntur *Transfuge*, qui mutant partes.

Quondam ; *quandocunque*, *Adverbium mediæ temporis*. Vet. Schol. *Tamen* refertur ad ea quæ in animo suo conceperat per *Aposiopesin* ; h. e. *Tamet si tenui et parco victu contentus vivat*.

83 *Advexerit non adduxerit* *Leçtio* est plurimum *Codicum* : nobis tamen placuit *advexerit* : nam *advchi* dicuntur merces quæ de transmarinis partibus importantur. *Quin* et *video* scripturam istam superioris sæculi Editoribus unice placuisse. *Bentleio* magis placuit *advexerit*, et si vox sit *nautica*.

84. *Recreare* ; h. e. efficere ut rursum crecat.

Tenuatum corpus ; h. e. amissam carnem : nam usitato *Charientismo Corpus* dicitur *Caro* ; uti et *Stomachus* et *virile membrum*. Hinc *amitti* dicitur *corpus*, ubi quis *maçilentus* evadit.

Ubique modo dixit *pro et ubi*. B. *Nec opus* est illud mutari in *ubique*. G.

85 *Per Charientisimum anni* posuit *pro senectus*.

86 *Tibi quidnam* ; prudenter monet gravissimus auctor *Medicinæ Cornelius Celsus*, *non consumenda esse præsidia senectutis in juventute*.

87 *Mollium* modo *pro deliciis* posuit et suavem victum. B. *Præsumis*, ante tempus capere, v. c. in pueritia, in bona valetudine, quotidie. Z.

88 *Dura*, h. e. gravis et aspera. Nam *valetudo* cum sit *non puerilis*, modo ponitur *pro morbo*. *Per Charientisimum durus* dicimus *sævos et immites*.

Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam inter

Heroes natum tellus me prima tulisset!

Das aliquid famæ, quæ carmine gravior aurem

Occupat humanam? grandes rhombi patinæque

95

Grande ferunt una cum damno dedecus: adde

Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,

Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti

As, laquei pretium. Jure, inquit, Trausius istis

Jurgatur verbis: Ego vectigalia magna,

100

Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo

Quod superat, non est melius quo insumere possis?

Cur eget indignus quisquam, te divite? quare

Templa ruunt antiqua deum? cur, improbe, caræ

95 Occupet Bentl. et sic H. it. MSS. duo Berfsm.—99 Æs G. S. Med. 1502. Trausius H. G. Z. Med. 1477. Fl. Sc. Trallius solus Bast. V. No.

Tarda; Metonymice, quod tardos et inutiles efficit.

89 *Ranoidum*, leviter putentem. Vet. Schol.

91 Vetus Interpres cum duobus Cruquii scriptis Codicibus legerunt *vitiatet* pro *vitiatum*. Ordo cum hoc sensu; quod *commodius hospes vitiatet servatum*, quam totum dominus absumeret. Vet. Schol. Annotationes ad tres antiquissimos Cruquii Codices reddebant *vitiatet*, *reprehenderet*. *Commodius vitiatet*, quod mallent hospitem eum vituperare. Benteleus retinuit *vitiatum* quod in Editis legerat, contra consuetum sibi morem. B. Quod existimabant, melius esse, si hospes aprum, rancidum factum ob diuturniorem reservationem ad adventum ejus, ederet, quam si nullus illi apponeretur, statim recens a patrefamilias consumtus. Z.

92 *Integrum*; *Dilogos* totum et non corruptum, quod et Vet. Schol. significat.

93 *Dicitur ante deus nata esse Terra*: miræ ait prima Tellus, illo enim tempore quo Mundus ex discordibus in hanc concordiam formatus est, ex terra generati traduntur Heroes, indocilis turba vitiorum. Vet. Schol. Hæc quoque exclamatio repentina, ob aprum rancidum, rustici et simplicis hominis est digna ingenio, nec sine risu legi potest. Z.

94 *Das aliquid famæ*? h. e. Putas famam esse aliquid?

Carmine, τῷ ἀρχοπαύτῳ. Antisthenes Philosophus cum vidisset adolescentem luxuriosum Acroamatibus deditum, ait: *Miserum te adolescens, qui nunquam edidisti summum Acroama, id est, laudem tuam*. Vet. Schol. Est autem Acroama Mulsæ Symphoniz.

95 *Occupat*, h. e. detinet, moratur, delinit.

Rhombi, *patinæque*, Figura. "Εἰς διὰ δύοι: nam Rhombi in patinis testaceis coqui consueverunt.

96 *Cum damno dedecus*; damnum dicit gravent impensam, et dedecus Censoris notam.

97 *Comice Satyrici Patruum* pro Tutore ponunt. *Cum sapiamus patruus*, Persius 1. Conf. Car. 3. 12. 3.

Leni vocabulo pro invisum dicimus *iniquum*. Siquidem *iniquus* is est cui animus sua fede non est, verum in iram, vel dolorem propendens, desumpta Metaphora a Lance.

99 Nonnulli pro *As* vitiose legerunt *Æs*. Huc spectat et Proverbum ad *assem* redactus; id enim pretium laquei. Vulgare etiam *Diverbium*, est, *Restim emere*, de homine perditio.

Mira varietas, *Trausius*, *Traxius*, *Travius*, *Travilius*, *Transus*, *Tofus*, *Trallius*. Cum autem *Travius* occurat in Veteribus Scholiastis, ego *Trallius* prætulit; quod Nomen videtur deductum a Tralibus Asiæ civitate: siquidem duplex *L* facile mutari possit in *U*. Erat autem iste *Trallius pauper et prodigus*. Vet. Schol. Benteleus prætulit *Trausius* ex sola sua conjectura, quod illud Nomen repererit in Gruteri Inscriptionibus. B. *Jurgatur* Deponens ne sit an Passivum, non dixerim, cum neutrius usus mihi annotatus sit. Si Deponens, Trausius junior aliquis tanquam a patre vel patruo reprehendi dignus obiter perstringitur. G. *Inquit*, scil. aliquis prodigus dives. Recte sic Trausius pauper vituperatur: non ego, qui sum locupletissimus. Z.

100 Bene *vectigalia* pro redditus, subditurus *Regibus*; nam *Vectigalia* sunt redditus publici.

Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo? 105
 Uni nimirum tibi recte semper erunt res.
 O magnus posthac inimicis risus! Uterne
 Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
 Pluribus affuêrit mentem corpusque superbum?
 An qui, contentus parvo metuensque futuri, 110
 In pace, ut sapiens, aptârit idonea bello?
 ¶ Quo magis his credas; puer hunc ego parvus Ofellum
 Integris opibus novi non latius usum,
 Quam nunc accisis. Videas metato in agello
 Cum pecore et gnatis fortem mercede colonum, 115
 ¶ Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
 Quicquam præter olus, fumosæ cum pede pernae:
 Ac mihi seu longum post tempus venerat hospes,
 Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
 Vicinus, bene erat, non piscibus urbe petitis, 120

106 Eunt conj. Heins. et Bentl. Recte tibi MSS. quatuor Bersm. Rectæ in libris quibusdam reperiri testatur Lambin.—107 Uter nam Ven. Glar.—118 At Venet. Mihi cum long. Ven. Glar. Venerit MS. Bersm.

101 Voluit dicere satis amplas; Reges autem Patres dicit.

102 Quod superat; h. e. Quod nimium est, et superest tuis vobis.

103 Indignus; h. e. vel doctus, vel ingenuus, qui non meretur egere.

105 Patria; h. e. Urbi Romanæ.

106 Uni nimirum; nihil puto expectas adversi, atque hanc ob causam contemnis cæteros, tibi solus amicus. Ironica Subjectio; delendum enim est Interrogativum punctum.

Recte; h. e. sua sede et stabiles.

Bentleius ex sola conjectura Heinsii de erunt res fecit eunt res: ego nihil tale auderem.

107 Uterne ut. Quantans Satyra sequente. Lambinus.

108 Fidet sibi certius; h. e. magis videtur tutus adversum Fortuna incommoda. Vet. Schol.

109 Assuerit pro assusserit. Vet. Schol. Et habet Emphasin, cum scilicet non posse desuetudinem ferre posthac.

Hoc est, superbam mentem et superbum corpus, per Syllepsin Figuram, et animo et corpore fastidiosi sunt vappæ.

110 Metuensque futuri; quod maxime prudentis est. Verum plerumque, Res prospera sapientum animos fatigant; ut belle Symmachus.

112 Quo magis his credas; bene; quasi persuas-

erit. Vet. Schol. B. Hic nempe versibus IV. interpositis poeta Ofello suo fidem facit. G.

113 Vir doctus Henricus Stephanus pro latius reposuit laudius ex Conjectura, quod miror placuisse Cruquio viro eleganti. Latius posuit quia dicturus erat accipis. B. Juvenal. 14. 234 Indulgent sibi latius ipsi. G.

114 Metato in agello; ad mansuram dirigit: Ipsi Ofellus proscriptus erat quia fuit in parte Cassii: Vet. Schol. Absulit excultus pertica tristis agrum. Propertius 4. 1. 130., citante Torrentio. B. Agri proscriptorum aut alias publici, dividuntur militibus ad perticam et numerum pedum: quæ res agrimenforiam veterum disciplinam peperit. G. Incertum est, quod Scholiastes de Ofello proscripto dicit. Nam constat, rusticis tum agros ademptos esse, qui proscripti non essent. Z.

115 Mercede; agro conducto a Milite Arvæsi ad quem fuerat translatus. Vet. Schol. Atque ideo fortem dixit, quod se putaret positum extra jactum teli fortunæ. B. Fortis, qui poterat a se impetrare, ut qui fuerat sibi injuria ademptus ager, cum, paulo ante dominus, nunc tenui mercede coleret, nec metuere quotidianæ recordationis tormenta. G.

116 Temere, h. e. sine gravi causa. Profesta, non sacra. Vet. Schol.

Sed pullo atque hædo : tum pensilis uva secundas

Et nux ornabat mensas, cum duplici ficu :

Post hoc ludus erat culpa potare magistra ;

Ac venerata Ceres, ita culmo furgeret alto,

Explicuit vino contractæ seria frontis.

125

Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus ;

Quantum hinc imminuet ? quanto aut ego parcius, aut vos,

O pueri, nituistis, ut huç novus incola venit ?

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,

Nec me, nec quemquam statuit. Nos expulit ille ;

130

Illum aut nequities, aut vafri inscitia juris,

Postremo expellet certe vivacior hæres.

Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli

Dictus erat, nulli proprius ; sed cedit in usum

Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,

135

Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

123 Posthac MS. *Berfou*. Cuppa emendavit *Lambinus*, inde fecit *cupa Bentl.*—124 *Ventura Med.* 1477. Ut culmo l. a. *Med.* 1502. et al. etiam *Talb. Sandb.* Ita c. l. etiam *Med.* 1477, *Œc. it. Bentl. Cuv.*—132 *Postremum Glar.*—134 *Dictus, erit al. Dictus erat etiam S. Z. Bentl. ex MSS.* *Cedet Ven. Glar. Lamb.*

117 *Perna, pes porcinus cum conca.* *Landinus.*

118 Omnes Codices vetusti habent *seu* [pro *cum*] inquit *Bentleius*; quod ideo rectum videtur.

119 *Ideo vacuo, quia per imbrem*; h. e. pluviosum diem, adjecturus erat.

120 *Bene erat*, Comica facetia, pro hilariter egimus.

121 *Pensilis voo*, quæ suspendebatur in usum hyemæ.

Secundas Pomorum dicit, ut novimus, mensas. *Vet. Schol.*

122 *Nex, juglans.*

Cum duplici ficu; *bifida.* *Vet. Schol. Cruq.* *Marisca* scilicet, seu fatua ficu, ut ostendit *Turæbua*. B. *Duplici ficu* aliquoties utitur in medicina *boum Vegetius*. G.

123 *Culpa magistra*; *si quando libere potare volebant Antiqui, id est, sine Archiepiscopa, dicebant se magistras facere culpam.* *Vet. Schol.* Atque erat iste mos rusticis perpetuus, qui Græcari non dicerant, neque leges noverant bibendi, neque Regem habuerunt convivii. Culpa hæc erat, ubi quis per imprudentiam non attenderat verbis præbentis, atque tunc universus grex mulabat eum poculo. Frustra se torquent Interpretes, dum nesciunt culpam esse lapsum ex imprudentia. Pro culpa magnus *Bentleius* de suo

ingenio posuit *cupa*, quam *ναυαλῖδα* ille exponit. Verum mea quidem sententia fatius atque consultius fuisse non discessisse a vulgata scriptura Antiqui Scholiastæ interpretatione olim firmata atque stabilita. B. Bibunt culpa magistra hodie quoque homines in lætioribus invitationibus. Sed nolim huc referri *Plant. Stich.* 5. 4. 43.: nam ibi *multantur poculo*, qui bibere prohibentur. Potius huc pertinent *leges insanae* *Hor. Sat.* 2. 6. 68. G.

124 *Cereri* dæx rusticæ rusticum libare conveniebat. Cum Veteribus Scholiastis et *Cruquii* et *Torrentii MSS.* pro *ut culmo surgeret* *levi negotio* reposui *ita culmo surgeret.* Ita *culmo, quomodo ceperat crescere.* *Vet. Schol. B.* Ita, intellige ut. Z.

126 *Sæviat*; *ut ut insaniat.* *Vet. Schol.*

Tumultus, bellorum motus et terrores.

128 *Nituistis*; *bene accepti estis.* *Vet. Schol.* *Mire incolas* vocat quem *Virgilius* [*Ecl.* 9. 3.] possessorem: neminem enim possessorem putat.

129 *Nam propria telluris*; siquidem *Non res sed rerum nobis conceditur usus*, ut scite *Pallingenius* noster. B. *Nam reddit rationem, cur incolas dixerit.* Z.

131 *Nequities*; *luxuries quæ paupertatis amica est.* *Vet. Schol. Cruq.*

SATIRA III.

Omnes insanire, etiam ipsos Stoicos dum hoc docent. B. Ut rem duram et offensivam plenam, omnes insanire, tuto, apte et probabiliter diceret Satiricus, Damaspum, ex prodigo Stoicum philosophum repente factum, quem vulgo insanum vocabant, loquentem induxit. Hic primum ipsius Horatii in scribendo segetem perstringit: tum verbis Stertini Stoici magistri inductione utitur ad dogma Stoicorum docendum, omnes esse stultos et insanos. Ad hos igitur esse referendos ait, *timidos*, qui temere metuant: *audaces*, qui metuenda non reformident: *lucris cupidos*, qui creditoribus incertis, malæ fidei et prodigis dent multo pecunias: *avaros*, et qui rem ostentandi gratia corradant, et qui a corruptis abstineant et ipsi sordidissime miserrimeque vivant: Aristippum, qui aurum abjicere servos jusserit: *sevos* erga uxorem matremque: *ambitiosos*, veluti Agmemnonem, qui ob gloriam immolaverit filiam: *luxoriosos*, exemplo Nomentani, Æsopi filii, Arrii filiorum: *libidinosos*, qui meretrices sectentur: *superfinitiosos* exemplo libertini cujusdam et matris. Tandem et ipsum Horatium esse insanum insanus dicit ob imitationem Mæcenatis in ædificando, ob carmina, iracundiam, magnificentiam in cultu et habitu, et amorem puerorum puellarumque.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
Iratu tibi, quod vini somnique benignus
Nil dignum sermone canas. Quid fiet? at ipsi
Saturnalibus huc fugisti; sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe; nil est.
Culpantur frustra calami, immeritusque laborat

1 Si etiam G. Sax. MS. Est.—4 Ab ipsis Ven. Glar. Lamb. Ab istis MS. Beron.

Vasri inficitia juris; est enim hujusmodi calliditas in Jurisconsultis, præsertim in iis quorum patrocinia venalia sunt, ut in utramque partem omne sepe jus interpretentur. Christophorus Landinus. De contrariis suis hæc loquitur Landinus.

133 Umbreni; nomen militis qui Ofelli agrum ab Augusto acceperat. Vet. Schol. Cruq. Exprefit Pulcherrimum Epigramma Græcum, quod sub nescio cujus Luciani nomine vulgatum habemus:

Ἀγρός Ἀχαμενίδου γινόμενος ποτὶ, νῦν καὶ Μενίππου,
καὶ πάλιν ἐξ ἰσίου βίσημαίς ἐστιν.
Καὶ γὰρ ἰσίωνες ἔχον μὲν ποτὶ ἦσαν, καὶ πάλιν ἔσαν
Οἰσται, ἐμὲ δ' ἴλας ἄνεός, ἀλλὰ Τύχης.

135 *Vivite fortes*; festive insurgit spiritu Heroici Carminis quo serium risu diluat. B. Metaphora a natantibus adverso flumine. G.

SAT. III.

1 Comice Sic raro pro Tam raro: frustra sunt qui reponunt Si. Junius Damascippus cum summo Patrimonio philosophari cœperat; ab hoc Heratius desidiâ suam corrigari inducit, cum ad eum secessisset et nihil scriberet. Vet. Schol. *Videtur tolerandus is Satyrus qui ita ceteros carpit, et se sibi parcat.* Landinus. Bentleius pro Sic raro scribis ex scriptis Codicibus reposuit Si raro scribes. Fatetur tamen Sic raro scribis permarrisse ex præcis Editionibus; atque hæc quidem scriptura Comicum habet spiritum, cum altera sit inefficax et inerte prolata.

2 Retexens; uti Penelope. Lubinus.

3 Argute benignus posuit pro largus, vel videns sibi nihil.

4 Dignum sermone, opinione, vel prædicatione. Vet. Schol.

ratis natus paries Dīs atque pōētis.

Atqui vultus erat multa et præclara minantis,

si vacuum tepido cepisset villula tecto.

10

Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?

Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?

Invidiam placare paras, Virtute relicta?

Contemnere miser: vitanda est improba Siren

Desidia: aut quicquid vita meliore parasti,

15

Ponendum æquo animo. ¶ Dī te, Damasippe, deæque

Verum ob consilium donent tonsore. Sed unde

Tam bene me nosti? ¶ Postquam omnis res mea Janum

Ad medium fracta est, aliena negotia curo,

Excussus propriis: olim nam quærere amabam.

20

Quo vaser ille pedes lavisset Sisyphus ære,

10 Lecto conjicit ac damnat Bentl.—12 Educere? quid, tu conj. Rutgersf.

Quid fiet? Si neque Romæ, neque rure; neque potus neque sobrius calamus in manum fumis. *Τῆς μνηστῆς*;

Cruquii vetustissima Membrana recte habet at (quod est imo etiam) pro ab.

6 *Promissis* Comice protulit; namque vultus erat magna et præclara minantis.

Nil est; frustra succinis ambages, et causas nectis, quas nolumus audire. *Nugaris*.

7 *Laboras*, dat pœnas.

8 *Dīs natus iratis* infelix dicitur, cujus mala altris imputanda sunt, non suo merito, et *ἀγαθὰ κερδονομίῳ* Poetis intulit. B. Sensus est: Et frustra culpam, quod nihil scribis, transfers in parietem ceratum, quasi hic tam sit infelix, ut te impediatur, quo minus versus scribere possis. Z.

9 *Minantis*; Poeta per contrarium dixit; *Promissi ultorem*, et verbis adia aspera movi. Vet. Sch. Cruq. ut ostenderet nescio quid elationis, ut bellè Landinus.

10 *Tepido tecto*; amavit enim Horatius focum luculentiorum, idcirco sub Hiemem solebat se transferre in villam propter lignorum copiam. Vet. Sch. Cruq. B. Intelligit poeta villam in Sabinis, a Mæcenate donatam. Z.

11 *Stipare*; in vehiculo archarum corum libros. Vet. Schol.

Platona; Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ.

12 De Archilochum Bentleius, nifus auctoritate unius tantum Libri, de more suo fecit Archilocha. Horatiana variatio consuevit illi displicere.

13 *Invidiam placare*; cundo ad agrum id volebas agere, placare invidiam, quam patiebare in publica positus facie. Vet. Schol. Per Profopopœiam Invidiam atque Virtutem pro Numinibus accipit.

Virtute relicta; spreta Socratica Disciplina, et scribendi studio.

14 *Miser et infelix* commoti compellatio est. *Improba*, pellax et nequam: et commode inducit Allegorizantem Stoicum. Horum enim inventum Homericæ Allegoria. Vide Epistolam ad Lollium l. 2.

15 *Vita meliore*; beneficiore proposito. Vet. Sch. Publica scilicet conversatione. Tangit Epicureorum Dogma, *ἀάδι βίωσας*. B. Sensus loci est: Aut non debes alios accusare, si gloriam ante scribendo partam amiferis. Z.

17 *Verum*, rectum: nam veritas recti norma est atque examen.

Donent tonsore; h. e. reddant tibi divitias, quo conducas tibi tonsorem. Salse et *ἀγαθὰ κερδονομίῳ*. Vult gratificari Epicureis suis deridendo vultuosum senem ex inopia philosophantem.

18 *Janum ad medium*; Idco ad medium, quia in Rosiris simulacrum Jani erat, ubi res pecuniariæ agebantur per faneratores. Vet. Schol. *Janī statuae tres erant, una in ingressu Fori*; altera in medio, ubi erat ejus Templum, juxta Basilicam Pauli, vel pro Rosiris; tertia ad exitum Fori. Vet. Sch. Cruq. B.

Vereor, ut bene ista se habeant. Dixi in Thesauro Stephaniano. C.

19 *Fracta est*; naufragium passa est. B. *Aliena negotia curo*, est in dialoga, nam significat et

Quid sculptum infabre, quid fufum durius efflet :
 Callidus huic signo ponebam millia centum :
 Hortos egregialque domos mercarier unus
 Cum lucro noram ; unde frequentia Mercuriale
 Impofuere mihi cognomen compita. ¶ Novi :
 Et morbi miror purgatum te illius. ¶ Atqui
 Emovit veterem mire novus, ut folet, in cor
 Trajecto lateris miferi capitifque dolore :
 Ut lethargicus hic, cum fit pugil, et medicum urguet.
 ¶ Dum ne quid fimile huic, efto ut libet. ¶ O bone, ne te
 Frufrere ; infanis et tu, ftultique prope omnes,
 Si quid Stertinus veri crepat ; unde ego mira
 Defcripsi docilis præcepta hæc, tempore quo me

22 Sculptum *H. it. Lamb. Bentl. et MSS. tres Berfm.*—25 Mercuriali *conj. Cam.*—27 Et miror morbi *Bentl. MS. Berfm.*—29 Capitifve etiam *G. Sax.*—33 Verum *Sax.*

procurator fum aliorum, et obfervo aliorum morea, vitam, facta. Z.

20 *Excuffus* ; fcita Dilogia ; nam et *excuffus* pro exturbatus dicitur, et excuffio iurifconfultis eft arcta perquifitio in bona Creditoria.

21 *Laviffet Sifyphus ære* ; fignificat Corinthiorum vaforum amatorem fuiff. Vet. Schol. In fummo erant pretio apud Veteres vafa antiqui opera. Notum eft Sifyphum Æoli filium antiquiffimis temporibus Corinthi regnaffe. Et tela et vafa ex ære conficiebant Vetufti. B.

Docet h. l. incendio Corinthi antiquius putaffe æs Corinthium poetam. G.

22 Veteres editiones cum nonnullis fcriptis Codicibus *ſculptum* legere pro *ſculptum*, quod et nos, ut Satyræ convenientius, fervavimus. Hoc non probat Bentleius. B. *Infabre*, minus ex arte. Z.

Fufum ; nam figna arca funduntur. Vet. Schol.

Durius ; minus cum Rhythmo, rigidum et infuave.

23 Salsa Ironia *Callidus et millia centum*. B. *Callidus*, rem probe callens. Cæterum hunc Damafippum ftatuatum fuiffe amatorem, et hortos emiffe et vendidiffe, colligitur quoque ex Cic. Epp. ad Div. VII. 23. : Att. XII. 29. 33. Z.

Ponebam, h. e. infumebam, collocabam : Verbum negotiatorum hoc.

Centum ; fupple æris, vel feftertium.

25 *Cum lucro* ; amara Iriſio.

Mercuriale, h. e. *Vulgo cognominabar Mercurius*. Vet. Sch. *Crug. Coſtio*. Alter Sch. Sunt autem Coſtiones arilatores. BROKERS. Unde Gallorum *Coquin* deductum puto.

26 *Auſtiones fere in Compitis ſunt* : *Compitis autem ſunt loca in qua multa vie compentur*. Vet. Schol.

27 *Mire purgatum* tanquam de infaniente.

28 *Emoveri* dicitur pecus qua loco cogitur cedere in quo decubuit. B. *Emoveantur* mœrit dum luxantur, cardines, &c. G.

Novus ; Dilogos et phrenefin dicit et deliramentum Stoicum : Dilogos etiam cor poſit pro mente et ventriculo : nam et dementiam fignificat, et cardiacum dolorem.

29 *Trajecto* ; *Proprie, ita enim Medici dicunt*. Vet. Schol. *Μεταλαμβάνειν τὸ πρῶτον*.

Minus probabilis videtur Bentleii *Diſjunctiva capitifos* pro *capitifque* ; neque enim utilis erit.

30 *Cum fit pugil* ; Comica Periphras Phrenetici. B. Hic, aliqua. Z.

Urguet, propellit ; per Charientifmum pro cædit. Neſcio cur Bentleius prætulcrit *argui*, cum *urguet* accommodatior fit vox atque etiam fortior.

31 *Eſto ut libet* ; Urbano Euphemifmo utitur, cum deberet dicere, Per me licet vel quovis modo pereas. B. Senfum puto hunc : Per me licet, dummodo ne mihi fimile accidat, nempe ex lethargico, h. e. pigro in ſcribendo, ſam phreneticus. Z.

O bone ; Ironica compellatio, tanquam bellis eſſet ſodalis.

Ne te fruſtrere ; urbane dicitur pro ne te fallas : minus eft enim fruſtrari quam falli.

32 *Stulti et ſtolidi* dementes ſunt, a ſemine ſtola.

33 *Sertinius*, Philoſophæſter Stoicus, qui ſcribillando victum quærebat. Nam *ducentis* et

Solatus iussit sapientem pacere barbam,
 Atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
 Nam male re gesta cum vellem mittere operto
 Me capite in flumen, dexter stetit, et Cave faxis
 Te quicquam indignum : pudor, inquit, te malus angit,
 Infanos qui inter vereare infanus haberi. 40
 Primum nam inquiram, quid sit furere ; hoc si erit in te
 Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
 Quem mala stultitia, et quemcunque inscitia veri
 Cæcum agit, insanum Chryssippi porticus et grex
 Autumat. Hæc populos, hæc magnos formula reges. , 45
 Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe quare
 Desipiant omnes æque ac tu, qui tibi nomen
 Infano posuere. Velut filvis, ubi passim
 Palantes error certo de tramite pellit,
 Ille finistrorsum, hic dextrorsum abit ; unus utrique 50
 Error, sed variis illudit partibus : hoc te
 Credo modo insanum ; nihilo ut sapientior ille,
 Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum

39 Angit etiam G. Bentl. in MSS. Cun.—43 Cuiusque Cun. Quemcunque etiam G. H. it. Med. 1477. Quæcumq. Z. &c.—48 Infani posuere Lamb.—50 Utriusque Z. Utrif- que Sax. MSS. tres Berfm. Utrimque Cun.—53 Trahit hoc genus MS. Berfm.

ginti libros Stoicorum scripsit, ut ait Vet. Schol. in Epist. 12. bene igitur crepat de tam futili. B. Crepat, loquitur. Z.

Unde, a quo. Vet. Schol.

34 Præcepta hæc, Ironica commendatio.

35 Non quasi ipsam sapientem, sed barbam. Vet. Schol. Erat enim la vrayens esphs, ut Proverbio dicitur.

36 Pons Fabricius, qui modo Lapidicus dicitur, habet a conditore vocabulum, Fabricio scilicet Consule. Vet. Schol.

37 Male re Gesta, Charientismus, pro perditis bonis ; ac si nihil defuisset sibi præter successum.

Operto capite ; isto modo devovebant se morituri, ut ostendit Cruquius. B. Nempe ut pudoris, ita metus, horrorisque remedium est caput obvolvere. G.

38 Dexter, felix ; nam dextra auspica bona sunt. Significat opportune eum venisse.

39 Malus, h. e. male collocatus et carens ratione : et cum septem Cruquii MSS. angit repositus pro arguet ; nec improbavit Torrentius :

Et rectius modo angit quam arguet, quod supra secus fuerat. Scholiasta silent.

40 Stulta verecundia est vereri in his vitilis qua videntur esse communia. Vet. Schol.

41 Primum nam ; Hyperbaton. Ostendit quid sit furor, ut Lucilius. Vet. Schol.

42 Fortiter, Ironice protulit : forte sibi videntur qui mortem sibi consciscunt.

43 Mala ; prava, perversa et per hoc turpia.

Omnes pene MSS. legerunt pro Quæcumque, Quemcunque.

45 Populos ; h. e. Civitates, seu Respublicas. Formula, Definitio. Vet. Schol. Cruq. Aristoteli Tóvos. Sunt etiam singularia veluti exempla Definiti, atque hujus veluti signum Definitio est.

46 Sapientem modo dicit Stoicum. Tenet, capit, complectitur.

48 Silvas montanas dicit atque invias solitudines in quibus dispalantur boves. B. Num boves spectaverit auctor, incertum est. Z.

49 Error, evagatio.

Stultitiæ nihilum metuenda timentis ; ut ignes,
 Ut rupes fluviisque in campo obstare queratur :
 Alterum et huic varum et nihilo sapientius, ignes
 Per medios fluviisque ruentis : clamet amica
 Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor ;
 Hic fossa est ingens ! hic rupes maxima ! serva !
 Non magis audierit quam Fufius ebrius olim,
 Cum Iliam edormit ; Catiensis mille ducentis,
 Mater te appello, clamantibus. Huic ego vulgum
 Errori similem cunctum insanire docebo.
 Insanit veteres statuas Damasippus emendo :
 Integer est mentis Damasippi creditor ? esto ;
 Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,

55

60

65

56 Varium etiam G. Z. Med. 1477. Fl. 1482, &c. Sed varum Acron et Porpb.—59 Hinc rupes MS. Beron.—60 Fufius etiam Lambi. Terr. et Cun. qui laudat alios.—62 Vulgus etiam G. et quæd. edit. ap. Cun.

Pellit, elongat.

50 *Abit* ; discedit, aberrat.

51 *Illudit* ; frustratur, ludos facit.

53 *Caudam trahat* ; *ita stultus sit ut pecus*. Vet. Schol. Cæcætiunt hic vel doctissimi, dum non attendunt Poetam de boum errore superius agere. B. *Caudam trahere* est pecudem esse, vel pecude non sapientior. Etiam in Germania ita lasciviant interdum adolescentes, ut non sentienti caudam pecudis a tergo suspendant irrisionis causa. Subjicit deinde Stoicus Socratis dictum de insanientibus, quibus ille deinde comparat Philosophos apud Xenoph. Memorab. 1.

1. G. *Caudam trahat*, h. e. derideatur. Z.

55 *In campo*, in planitie.

56 *Huic varum* ; *pedes in diversum flexos labentes varus dicimus*. Vet. Schol. Pessime Recentiores reposuere *varium* quod minus convenit Satyrico stilo. B. *Vorum* etiam eo nomine placet, quod illo utitur plus semel imitator nostri Persius. G.

57 *Clamet* ; *Asyndeton Morale et Comicum*,

58 *Honesti soror* ; *Dilogus de bona et nobili* ; et studet notum facere quem puisset.

59 *Serva*. Cave, *fulcrum*.

60 *Fufius Phocæus Tragediarum Actor fuit, qui cum sedet Iliam dormientem expricare, in scena obdormivit*. Vet. Schol. Benteleio *Fufius* ex quibusdam Libris manu exaratis. Disquirant quorum interest : nobis probabilius videtur *Fufius*, puto quod sit auribus familiaris. B. Etiam apud Ciceronem *Fufium* malunt viri docti : nota gens *Fufia*, non item *Fusia*, &c. G.

61 *Iliam* Tragedia erat Pacuvii. B. *Ili-*

nam ipfius etiam Hecuba nomen fuisse, non tantum filia illius, ex Cic. Acad. 2. c. 27. et h. colligitur. Certe in Euripidis Hecuba filii ipsius Polydori umbra hæc matrem suam dormientem excitat. Nisi aliam fabulam secutus est Pacuvius, quam habet Hygi. fab. 109. Et h. sequitur mox Baxterus, vir doctus. G.

Catiensis Histrion erat qui umbram egit Polydori.

62 *Mater* ; *Iliam* Polydori erat mater nutritia et soror, Polymnestori Thraci nupta. Verba sunt Pacuvii apud Ciceronem (Tusc. 1. c. 44.) *Mater te appello, tu quæ summo curam suspensam levas, Neque te mei miseret, surge et jecturatum, Priusquam fera volucresque, &c.*

Mirc Benteleus conjunxit *vulgus* et *similem* cum ipse repererit in Libris *vulgum* et *similem* in eodem genere ; neque *vulgus* et *similem* postea Syntaxi convenire hoc loco. B. *Similem* intellegendum huic *errori insanire*, sive *vulgus* malis sive *vulgum*, potest docere, salva Grammatica, Suetonius. Lectione Benteleiana itaque potest bona esse, licet non bene illam defenderit. G.

63 *Errori* ; *dementiæ scilicet quam dixi*. *dementiam* enim per Euphemismum errorem dicimus. *Ut me malus absulit error!* Virgilius. *Error proprius est iis qui in sibus incerta errantur*. Vet. Schol. Cruq.

65 *Integer* est cui nihil deperit.

Esto, h. e. mirtam loqui de isto. Comæ *Mirabæus*. B.

Alia omnia puto. Non transit Poeta ad hæc, sed probare aggreditur quod dixerat. *Geometrarum* more punit. *Esto hæc spectat*.

Tunc insanus eris, si acceperis? an magis excors,

Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?

Scribe decem a Nerio: non est fatis; adde Cicuta

Nodosi tabulas centum, mille adde catenas:

70

Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.

Cum rapies in jus malis ridentem alienis,

Fiet aper, modo avls, modo saxum, et, cum volet, arbor.

Si male rem gerere infani est; contra, bene, sani;

Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli

75

Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.

Audire, atque togam jubeo componere, quisquis

Ambitione mala aut argenti pallet amore,

Quisquis luxuria tristive superstitione,

72 In jura MSS. ap. Torr. G. S. Z. &c. qui malis putarent esse vovs nauois, cum sit genis.

ponamus hunc casum, si dicam tibi, Accipe, &c. G.

68 *Præsens*, votis parens, et per hoc propiti-
us. Notum est Mercurium esse deum lucri.

69 Obscurum est, quia tacet Horatius, et re-
pugnantia dicunt veteres Scholiastæ, qui fuerint
Nerius et *Cicuta*. Gronovius de Pec. vet. p.
644. ICTos facit; Benticus ad Hor. Epist. 2.
1. 109. feneratoros. Sententia non multum di-
versa, utrum eligas: Scribendas cura, o Creditor,
tabulas decem, quales a Nerio, centum,
quales a Cicuta scribi (si sint ICTi, præscribi
debitoribus, si sint feneratoros) solent—tamen
falleris. *Cicuta* ut fenerator describitur v. 175.
et si idem est Perillus, v. 75. G.

Scribere juris verbum est, pro mutuum sumere;
rescribere vero est reddere debitum. Vet. Sch. Cruq.
Verum hoc loco *Scribi decem a Nerio* est, Tu
scribe decem tabulas five Syngraphas, quales
scribebat debitoribus suis fenerator Nerius:
nam a *Nerio* est in morem Nerii.

Supple *si*: nam est Afyndeton Comicum. B.
Conf. infra v. 116. G.

Cicuta, nomen duri feneratoris.

70 *Nodosi*: argumentosi. Vet. Schol. B. Qui
nodos et laqueos verborum struere possit, ut va-
lida fiat obligatio. G.

Catenas; cautiones et nexus juris. Vet. Schol.

71 Comice sceleratus pro astutus.

72 In jura, h. e. in forum.

Malis ridentem alienis; *Græcus est sermo, qui sig-
nificat, si cum in jus rapere ceperis risum simulabit
suis malis.* Vet. Schol. Cruq. Γραδυσιοι γαλαίωσι
ἐλάττωσι. Homærus (Od. T, 347). Sic et Va-
lerius Flaccus (8. 164.) *Alieno gaudia vultu Sem-
per erant.* B. Homerica ratio quod ad verba,

sed sensu plane alio. Hic debitor tident malis l.
genis creditoris, ut Galli dicunt, *aux depens du
creancier.* Turpicule Itali, sed apposite ad hanc
rem, *Forbis il culo colla camiscia d'altrui.* G.

73 *Aper, ferox; avis, fugax; saxum et arbor,
mutus.* Vet. Schol. Satis belle.

74 *Male rem gerere* per Charientismum posuit
pro rem perdere; ac si id quod erat stolidæ de-
mentiz imputandum foret casibus Fortunæ.

Nollem cum Benticlo ponere verbum *est* ad
finem hujus versus, præsertim cum pauciores
Libri id faciant, atque ipsa structura minus sit
naturalis.

Bene; scilicet rem gerere. Vet. Schol.

75 *Putidius; magis insanum.* Vet. Schol. Me-
taphora a putidis ovis desumpta. MORE ADDEX.

Perillus Cicuta amarissimus consignator. Vet.
Schol. B. Sive ICTus fuerit, f. fenerator, calle-
bat artem *consignandi* tabulas et leges contractus,
ut eæ essent quam validissimæ et debitorem
constringerent, ne calumniari aut effugere pos-
set. Sed Horatius quidem hunc Perillum fene-
ratorem dicit hæud dubie, quem *putidi cerebri* ac-
cuset. *Cicuta* quidem avarus fenerator mox in-
ducitur v. 175. G.

76 *Distantis*; Tabellioni scilicet cautionis
formulam componenti.

*Rescribere est per mensa scripturam reddere, auc-
tore Donato: et per hoc: Scriptum debiti libe-
rare, ut ait.* Vet. Schol.

77 Adhuc quæ proprie ad Damasippum per-
tinent disputavit Stertinius, cum ostendit, stul-
tiores ipso esse, qui crediderint pecuniam. Jam
ad regulam suam generalem, v. 45. positam, re-
dit. G.

Togam componere cultu concinni diligentius audi-

Aut alio mentis morbo calet; huc propius me,
 Dum doceo infanire omnes, vos ordine adite.
 Danda est hellebori multo pars maxima avaris:
 Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
 Hæredes Staberî summam incidere sepulcro:
 Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
 Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arrî;
 Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
 Seu recte, hoc volui; ne sis patruus mihi. Credo
 Hoc Staberî prudentem animum vidisse. Quid ergo
 Sensit, cum summam patrimonî inculpere faxo
 Hæredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
 Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, si
 Forte minus locuples uno quadrante perisset,
 Ipse videretur sibi nequior: omnis enim res,
 Virtus, fama, decus, divina humanaque pulchris
 Divitiis parent; quas qui contraxerit, ille
 Clarus erit, fortis, justus—Sapiensne? Etiam! et rex,

80

85

90

95

86 Arrî, et Bentl. e conject. — 89 Jussisse Lamb. — 93 Perisset etiam Bos Animado. S. Cui. Sed periret Ven. Glar. Bentl. — 96 Contraxerit etiam Hof. S. Z. — 97 Sapiensne etiam H. S. Z. Sed ne abest ap. Ven. Glar.

unt. Vet. Sch. B. Modestiz in primis est, manum intra togam continere. Vid. ad v. 254. G.

78 Dilogus dicitur mala, pro importuna et exitiabili.

79 Dilogus etiam tristis pro mœsta et execrabilis: nam usitato Euphemismo detestabilia omnia et tristia et mala dicimus.

80 Bene mentis morbo; nam Stoicis omnes affectus morbi videntur. B. Calet, ut febricitantea. G.

82 Helleboro purgatur cerebrum. Vet. Schol. Cruq.

83 Ratio; Philosophia Stoica quæ rationis usum tradit.

84 Summam, relicta pecunia. Vet. Schol.

86 Comice Damnati pro addicti.

Duo erant insignes Catillones, Quinti Arrii filii, de quibus inferius v. 243. B. Pulchre arbitrium epularum luxurioso demandatur, ut vehementius multetur, qui commisit in legem testamenti. G.

87 Africa, horreum populi Romani hæc. B. Vid. Od. I. x. 10.

88 Recte fit quod ad rationis normam facimus; quod contra, prave.

Patruus; h. e. Tutor, vel custos; Comice. B.

Vetat Staberius disputari de voluntate sua, sed sibi pareri. Interim divinat Stertinius cum actione quadam deliberantis, se ipsum interrogantis et respondentia. G.

89 Prudentem, Eipavivov. Vet. Schol. Et mire vidisse, cum prudens sit quasi providens. Viderat Staberius subjectionem istam fore, et se pro insano ab hæredibus habendum. Pessime Lambinus jussisse vel voluisse reposuit. B. Quid ergo, &c. Est oratio Damassippi aut alius interrogantis Stertinius, qui respondet inde a verbis Quoad vixit. Z.

91 Voluit, vox Juris est.

92 Acrius, vigilantius.

93 Et Lambinus et Cruquius a Scriptis Codicibus reposuere perisset pro periret, quod videtur et Veteri Scholiastæ placuisse. Bentleius tenere voluit periret, etsi nihil referret. Eiusmodi Præterita sæpe promissivo esse usui rari sunt qui ignorant.

94 Nequior, h. e. abjectior. Vet. Schol. Cruq. Comice pro despeccior.

95 Pulchris Divitiis, Reginae scilicet Pecunie.

96 Cruquii Codices cum Vetere Scholiastæ pro construxerit legerunt contraxerit, quod videtur elegantius. Altera Lectio ex Interpretamento est. Bentleius retinuit construxerit.

Et quicquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
 Speravit magnæ laudi fore. Quid simile isti
 Græcus Aristippus, qui fervos projicere aurum 100
 In media jussit Libya, quia tardius irent
 Propter onus segnes? uter est infanior horum?
 Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
 Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
 Nec studio citharæ nec Musæ deditus ulli; 105
 Si scalpra et formas, non futor; nautica vela,
 Averfus mercaturis: delirus et amens
 Undique dicatur merito. Quî discrepat istis,
 Qui nummos aurumque recondit, nescius uti
 Compositis; metuensque velut contingere sacrum? 110
 Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
 Porrectus vigilet cum longo fuste; neque illinc
 Audeat esuriens dominus contingere granum,
 Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
 Si, positus intus Chii veterisque Falerni 115
 Mille cadis—nihil est, tercentum millibus, acre

108 Quid discrepat Lamb.—112 Porrectus etiam G. et prima edit.

97 Bentleius post Lambinum atque Cruquium posuit, *sapientie etiam et rex*, quod cum nobis videtur et durum et importunum, levi quidem negotio reposuimus *sapientie etiam et rex*. B. Mihi placet, etiam hic vivide, et per puncta interrogatiuncule ac responsionis disputantem induci Stoicum: quod illius scæz proprium ait Cic. Parad. pr. G.

100 Græcus, h. e. Etli fuerat Græcus; quod auget miraculum: nam contemnere divitias magis Romanum erat.

Aurum; quod a quodam Rege Mauritanie acceperat. Vet. Schol. Cruq. B. Narrat Laërt. 2. 77. Fecit humane, ut servus parceret onere gravatis. G.

103 Nil agit exemplum. Canon iste Dialecticus. Ad rem dubiam aperiendam nemo vitetur dubio argumento. Vet. Schol. Exemplum autem dicit instantiam, seu casum singularem. *Sensus est, id exemplum quod in se questionem habet non est verum.* Vet. Schol. B. Avarorum stultitia non potest convinci exemplo Aristippi, stultitia alia laborantis; certe non potuit laudare Stoicus patronum voluptatis, Diogenem Antiochistam. Cum ergo Aristippi exemplo

nōn possit redargui avaritia, ponit aliam speciem. G.

Resolvit, Metaphora ab aperiendis nodorum nexibus. B. *Resolvit*, i. resolvere conatur. G.

104 In unum, supple locum.

106 Formas, Calopodia. Vet. Schol.

108 Undique, ab omnibus. Vet. Schol. Cruq. Pro quid, Cruquii et Torrentii Codices legunt qui, quod et Vetus Interpres confirmat.

109 Nummos dicit argenteos.

Bene Nescius, cum cogitaret de artium ignavis.

110 Compositis, per Euphemismum pro sepultis.

Veluti sacrum; Proverbiali Schemate profertur. Græci εὖς ἰσὺν dicunt de eo quod non verentur attingere.

112 Porrectus vigilet; pulcherrima Enargia. Bentleius solo iudicio suo nifus, acriter contendit pro Porrectus legi deberi Proiectus; cum contra nobis Porrectus (quod est, humi cubans) convenientius videatur hoc loco vocabulum vigilantis et delitescenti cum longo fuste, quam Proiectus.

113 Etli et dominus et esuriens.

Potet acetum : age, si et stramentis incubet unde-
 octoginta annos natus, cui stragula vestis,
 Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca :
 Nimirum infanus paucis videatur eo, quod 123
 Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
 Filius aut etiam hæc libertus ut eibat hæres,
 Dis inimice fenex, custodis ? ne tibi desit ?
 Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
 Unguere si caules oleo meliore, caputque 125
 Cœperis impexa fœdum porrigine ? Quare,
 Si quidvis fatis est, perjuras, furripsis, auferis
 Undique ? tun' fanus ? Populum si cædere faxis
 Incipias, servosve tuo quos ære parâris,
 Infanum te omnes pueri clamentque puellæ : 130
 Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
 Incolumi capite es ? Quid enim ? Neque tu hoc facis Argis,
 Nec ferro, tu demens genitricem occidis Orestes.
 An tu reris eum occisa infanisse parente ?
 Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam 135
 In matris jugulo ferrum tepefecit acutum ?
 Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,

127 Pejuras G.—129 Tuo etiam H₂—133 Occidis Bentl. ex VII. MSS. it. Sax.—135 Mili-
 lis etiam H. G. Z. 5°.—137 Ek neglexit Baxter, quod recte in aliis libris existat.

114 *Amaris*, acerbis; sic et Virgilius; *Sa-
 lices carpitis amaras*.

115 *Cibi veterisque Falerni*; h. e. optimi Græ-
 ci et Italici vini.

116 Observa correctionem, ut v. 69. G.

117 *Actum*, vappam.

Age, Præterea. Vet. Schol. Cruq. Comica
 ΜΙΤΡΑΒΑΝΙ.

Stramentis, h. e. stramineis toris.

Unde, uno minus die. Vet. Schol. B. Uno
 minus anno. Z.

118 *Stragula, pretiosa plumario opere facta*.
 Vet. Schol.

119 *Tineæ* blattarum sunt proles.

121 *Proprie jactatur* de infano, vel febricitante.

123 *Dis inimice*, et per hoc devote, *narrâ-
 turi*: et mire *fenex* de avaro et deliro.

124 Mire etiam *summæ curtabit*: id enim
 vel maxime verentur divites avari ne aliquid
 die rotunda summa depercat.

127 *Quidvis*, etiam vilissima quæque. B.
 Si tam paucis egess, tam fordido cultu contectus es, cur ita rem auges? Z.

129 Bentleius, Tanaquillum Fabrum secutus, pro *servosve tuos* rescribi voluit *servos tuos*, neque male hoc fecit.

130 Legendum solute *pueri clamentque puellæ*.

131 *Cum laqueo uxorem*; credo cum de *Arbutio* cogitasse, de quo supra 2. 1. 48.

132 *Capite* posuit pro cerebro.

Quid enim? Interpellante affectu interrogat quid dicendum putet; et est Comicum. Pro

Quid enim? Neque (quæ vera erat scriptura Bentleius ex quibusdam Chartis reposuit *Quid enim? neque enim*, fatis alieno intellectu.

Argis, apud Græcos hujusmodi scelerum peritos?

133 Bentleius auctoritate unius Libri reposuit *occidis Orestes pro accidit*, quod vix probaverim. Quid quod *Orestes* non sit Vocativus?

Nil sane fecit quod tu repréndere possis :
 Non Pyladen ferro violare aufufve sororem
 Electram ; tantum maledicit utrique, vocando 140
 Hanc, Furiam ; hunc, aliud, juffit quod splendida bilis.
 Pauper Opimius argenti pofiti intus et auri,
 Qui Veintanum feftis potare diebus
 Campana folitus trulla, vappamque profeftis,
 Quondam lethargo grandi eft oppreffus, ut hæres 145
 Jam circum loculos et claves lætus ovanfque
 Curreret. Hunc medicus multum celer atque fidelis
 Excitat hoc pacto ; menfam poni jubet, atque
 Effundi faccos nummorum, accedere plures
 Ad numerandum : hominem fic erigit. Addit et illud, 150
 Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
 ¶ Men' vivo ? ¶ Ut vivas igitur, vigila : hoc age. ¶ Quid vis ?
 ¶ Deficient inopem venæ te, ni cibus atque
 Ingens áccedat ftomacho fultura ruenti.
 Tu ceffas ? agedum fume hoc ptifanarium oryzæ. 155
 ¶ Quanti emtæ ? ¶ Parvo. ¶ Quanti ergo ? ¶ Octuffibus. ¶ Eheu !

139 Sororem eft conj. Bentl.—151 Jamjam Heinſ. Cun.—154 Pro Ingens, præfens conj.
 Bentl. Infans Cun. Accedit Bentl.—156 Emtum Cun.

134 *Occifa parente*, h. e. ob occifam parentem. B. Furor non fuit pœna parricidii, fed caufa. G.

135 Pro *malis* apud Veterem Interpretem occurrit *magis*, quod magis concinnum, etſi altera ſcriptura poſſit ferri.

Altum, Metaphora a bobus æſtro percitâ.

136 *In matris jugulo*. Πατρῶν. Cruquius.

137 *Tutus* dicitur cui morbus nil minatur periculi.

138 *Comice tu protulit pro aliquis*.

141 *Furiam*, Diabolam, Μῆτις μ' ἔρα τῶν ἰπῶν *Ἐμπίων*. Euripidis Orefteſ 264. B.

Quod Helenam in fine hujus fabulæ interficere conatur Orefteſ, quod Hermiones jugulo intreat gladium, illud ſobrius jam facit et illud ulcifcendi confilio, hoc ſalutis ſux impetrandæ caufa. G.

Splendida bilis; h. e. generoſa infania.

142 *Pauper*; *Animo, non fortuna*. Vet. Sch.

143 Sic et Perſius; *Veintanumque rubellum*, de vino viliffimo, ex agro Veintano.

144 *Trulla*, vas orbiculatum et circa ſumma anguſtiſſimo, et utrinque anſatum. Landinus.

Vappam, vinum quod exbalavrit. Landinus.

145 *Oppreffus*, per Euphemiſmum pro ſtran- gulatulus.

146 *Loculos* arcaſ dicit.

147 *Celer*, promptus et ingenio veloc. B. Ut *ἄγῆς*, acutus. G.

148 Bene *excitat* de Lethargico.

150 *Sic*, rebus ita paratis. G.

Erigit, facit erigere ſe in lecto.

152 Etiam hic dialogiſmus eſt pars ſermonis Stertini, qui inducit Medico excitanti reſpondentem ægrotum. G.

Hoc age; Τῆρα ἀγῆρα, Proverbiali forma dicitur: Noli ceſſare.

Quid vis? h. e. noli moleſtus eſſe: ſtupentis Interrogatio.

153 *Inopem*, inutilem et animam linquentem.

155 Cum Cruquii et Torrentii Codicibus, Veterique Scholiaſte, *Tu ceſſas* legendum cenſui pro *Quid ceſſas*? et habet Emphaſin duplicis periculi, et vitæ et nummorum ſcilicet.

Ptiſanarium, Πτιſανῶνιον, Diminutivum a *ptiſana*: ſignificat non eſſe multum quod ſumi velit.

156 Omnes ſere MSS. Codices cum Vete-

Quid refert, morbo, an furtis pereamve rapinis?
 Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid avatus?
 Stultus et insanus. Quid? si quis non sit avarus;
 Continuo sanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam.
 Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
 Hic æger. Recte est igitur, surgetque? negabit;
 Quod latus aut renes morbo tententur acuto.
 Non est perjurus, neque sordidus; immolet æquis
 Hic porcum Laribus: verum ambitiosus et audax.
 Naviget Anticyram. Quid enim differt, barathrone
 Dones quicquid habes, an nunquam utare paratis?
 Servius Oppidius Canusî duo prædia, dives
 Antiquo censu, gnatis divisse duobus
 Fertur, et hæc moriens pueris dixisse vocatis
 Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nuceſque

166

165

170

163 Tentantur Lamb. Bentl.—166 Barathrone etiam Z. Balatrone G. et ſc Bentl. Balatrone Cun.—169 Didiffe Venet.—170 Hoc moriens Ven. Glar. Bentl.

ribus Scholiastis legerunt *Ocuſſibus* non *Ocuſſibus* *affibus*. *Tarpeiâ* *Lege* *cautum* *eſt* *uſ* *boſ* *centuſſibus*, *ovio* *decuſſibus* *aſſimaretur*. Feſtus, citante Cruquo.

157 Alii Codices legerunt *percamque*, alii *Percamne*: ego horum medius *percamve* reſpoſui.

158 Pergit Damasippus referre ſermonem Stertiniî, acrem illum et interrogationibus reſponſionibusque conſtantem. G.

160 *Cur, Stoice?* Vultuoſe et cum ſaſtudio profertur hoc ab homine Epicureo. Opportune etiam Stoicum nominat, cum Stoicum Dogma tractet. B. Secum ipſum diſputare etiam hic puto Stertiniû, qui ſe ipſe Stoicum hic appellat. G.

161 *Craterus fuiſſe dicitur illis temporibus opinatiffimus medicus*. Vet. Sch. *Et quid opus Cratero magnos promittere morboſi?* Perſius.

162 *Recte*, ex ſententia; nam animus nobis ſere eſt recti norma.

Surget? h. e. convaleſcet, et ambulabit foras?

163 *Morbo acuto*, Græce *ἄγριον νόσος*; ſic enim legendum pro corrupto *ἄγανον*. *Morbus acutus eſt ubi ſine intermiſſionibus acceſſiones et dolores graves urgent*. Cornelius Celfus, referente Cruquo.

Tententur, laceſſantur, fatigentur. Prætulit Bentleius *tentantur* auctoritate Codicum atque aliorum Scriptorum, ſed nihil intereſt. Exſcriptores ſæpe ſuis utuntur verbis, ut neſcias

quid ſit rectum atque ipſius Scriptoris verbum.

164 *Æquis*, placidis, non perturbatis: ſiquidem æquus dicitur animus qui ſua ſtat ſede, in neutram partem inclinatus. Porcum immolabant Laribus et Maniz Larium Matrino vel averterent, vel piarent errorem metus et inſaniam; quod oſtendit Cruquius et Turnebus. Manes autem eſſe ſtolidos oſtendit gravis auctor Homerus Iliade ψ , 103. hoc diſticho: Ω $\sigma\omega\mu\alpha$, η $\rho\acute{\alpha}$ $\nu\epsilon\iota$ $\beta\eta\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\epsilon\iota\varsigma$ $\lambda\alpha\iota\alpha$ $\delta\epsilon$ $\mu\omega\iota\varsigma$ $\Psi\upsilon\chi\eta$ $\kappa\alpha\iota$ $\iota\delta\iota\omega\lambda\omicron\varsigma$, $\delta\epsilon$ $\alpha\gamma\alpha$ $\phi\epsilon\iota\varsigma$; $\delta\epsilon$ in *evangelio*. B. *Immoles*, &c. Is ab inſania liber debet Laribus propitiis ad gratum animum declarandum immolare. Z.

165 *Ambitioſus*, petitor magiſtratum et largitor.

Marcus Antonius maxime gloriabatur *Audacis* nomine. *Audax* Antonius Luciano etiam dicitur. *Audax* eſt autem qui interritus magna adit pericula.

166 *Quid enim differt?* Cum eadem ſit inſania.

Barathro; gula, quod faciunt ambitioſi inſi largitorea. Notum eſt quid Barathrum *et. d. Athenis*. Miror potuiſſe Bentleio placere *Baratrone* pro *barathrone*, cum non poſſit ſtare *Baratro* in Dativo. B. Sic *barathrum macelli* Epull. 1. 15. 31. G. Barathrum non pro gula dici poteſt, quia non de gulſo eſt ſermo. *l. d. de ambitioſo et populi gratiam largitionibus aucupante*. Ergo ſenſus eſt: Uterque æque

- Terre sinu laxo, donare et ludere vidi ;
 Te, Tiberi, numerare, cavis abscondere tristem :
 Extimui ne vos ageret vesania discors ;
 Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam. 175
 Quare per divos oratus uterque Penates,
 Tu cave ne minuas ; tu, ne majus facias id
 Quod satis esse putat pater, et natura coërcet.
 Præterea ne vos titillet gloria, jure-
 urando obstringam ambo : uter ædilis fueritve 180
 Vestrum prætor, is intestabilis et sacer esto.
 In cicere atque faba bona tu perdasque lupinis,
 Latus ut in Circo spatiere, aut æneus ut stes,
 Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis ?
 Scilicet ut plaufus, quos fert Agrippa, feras tu, 185
 Astuta ingenuum vulpes imitata leonem ?

173 Credere *Conj. e conj.*—174 Diffors *conj. N. Heinf. ap. Burm.*—182 Pro tu, tum *Z. forte tun' pro tunc.*—183 Et æneus *Bentl.* Pro latus est latus in *Van. Glar.*

infans est, et qui sua profundit (in barathrum conjicit) et qui suis ob avaritiam non utitur. *Z.*

168 *Canus*; conterranei cujusdam sui meminit Horatius ex persona Stertini.

Dives antiquo censu; ubi Lex Agraria vigebat. *Censu* autem modo ponitur pro æstimatione.

169 *Divisse* pro *divisisse*. *Vet. Schol.*

170 Melius *hac moriens* quam *Bentleii hoc moriens*, est repugnant aliqui Libri. *Hæc enim pro hac verba modo ponitur.*

172 *Ludere*; vix adducuntur parci ut ludant. Quæro cur *Bentleius* de suo posuerit *perdere* pro *ludere*, cum vox *ludere* possit Figurate dici pro *perdere*, ubi lusus scilicet temerarius est et nimis frequens. *B.* Puer, qui talos et uoces non domi habet, ut, cum opportunum est, illis ludat; sed ubique sinu circumfert, nec deponit ante, quam vel donandi causa vel vendendi deproinat, indicium ille dat animi ad rem faciendam et servandam parum attenti: contra avaritiæ et sordium signum est, si abscondat, solus et sæpius dinumeret. Cum gravi et decretoria severitate sua operam hic luit et perdidit *magnus Bentleius*. *G.*

173 *Tristem*, Metonymice pro sollicitum.

174 *Ageret*, tanquam œstro scilicet.

175 *Nomentanus* prodigus, *Cicula* avarus. *Ch. Ser. 2. 6. 6. G.*

178 *Coercet*, coarctat.

179 *Gloria*, h. e. magnum ex honoribus nomen.

180 *Ambo* pro *ambos*, Græcâ Declinatione.

Ædilis, *Canusii*, non *Romæ*. *B.* *Ædiles* coloniarum et municipiorum summi magistratus. *G.*

181 *Intestabilis et sacer esto*; ex XII. Tabulis ista protulit. *Is dicitur intestabilis qui nec potest esse testis nec testamentum signare.* *Torrentius.* *Antiqui* eos quos in testimonium admitti volebant, *intestabiles* vocabant. *Vet. Schol.*

Sacer, devotus, Diis inferis immolandum.

182 *In cicere*; *Antiqui* *Ædiles* hujusmodi res populo *Floralibus* spargebant: *pauperes enim initio Romani fuerunt.* *Vet. Schol.*

Tu; qui scilicet plus sapere debes. *Perdas* que duabus vocibus scribendum puto, ut supra fuerit *ve.*

183 *Latus*: cum bis ter *ulnarum toga*. *Epod. 4. B.* Etiam *ansatum* licet intelligere, item comitatum ab affectatoribus.

185 Fastidiose protulit *scilicet*; et *tu* ad Emphasin posuit immanis stultitiæ: et in transitu blanditur *Agrippæ*. *B.* *Agrippæ* splendidissima munera, septa, balnea, templa passim *Dio* commemorat. *Ædilitas* sponte ab eo gesta *A. V. 721. G.*

186 *An astutam vulpem* urbane dicit *feroculum* et *versipellem asinum*? *B.* Puto *astutum* hic dici et *vulpem*, qui largitione impetrare velit, quod virtuti debebatur. *G.*

Ne quis humâsse velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
 ¶ Rex sum. ¶ Nil ultra quæro plebeius. ¶ Et æquam
 Rem imperito; at si cui videor non justus, inulto
 Dicere, quod sentis, permitto. ¶ Maxime regum,
 Dì tibi dent capta classem reducere Troja!
 Ergo consulere, et mox respondere licebit?
 ¶ Confule. ¶ Cur Ajax heros ab Achille secundus
 Putescit, toties servatis clarus Achivis?
 Gaudeat ut populus Priami Priamisque inhumato,
 Per quem tot juvenes patrio caruere sepulcro?
 ¶ Mille ovium insanus morti dedit; inclytum Ulysssem
 Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
 ¶ Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natam.
 Ante aras, spargisque mola caput, improbe, falsa,
 Rectum animi servas? ¶ Quorsum? ¶ Insanus quid enim Ajax
 Fecit cum stravit ferro pecus? abstinuit vim
 Uxore et gnato, mala multa precatus Atridis:

188 Quæro etiam G. et prima edit. Sc.—189 Ac si Ven. Glar. Lamb.—190 Quod etiam F. Sentit Cun. Quæ sentit ead. vet.—191 Reducere etiam G. Z. Sc. Deducere Glar. Br.

Id est ingenuum quod arte non simulatur.

187 *Ne quis*; ista transtulit ex Sophoclis Ajace, ut monuit Cruquius. B. Novum specimen furoris Agamemnon prohibens sepultura corpus Ajacis, ipse æque furiosus. Fingit autem collocutorem plebeium. G.

188 *Rex sum*. Huc pertinet Proverbium Græcum quod Henricus Stephanus ex Scholiaste suo MS. protulit. *Μαργῶ καὶ βασιλῆϊ νόμος ἄραφος*, h. e. *Insano et Regi Lex est dissutilis*. Male autem ille *ἄραφος* mutabat in *ἄραφος*; neque enim acumen Proverbii assequi poterat. B. Fateor etiam me non intelligere neque *ἄραφος νόμος* neque *dissutilem*. An *ἄραφος* voluit, nexili opere, ut sunt hodie tibialia nostra? Hæc quidem facili opera *dissuuntur*, aut retexuntur, vel resolvuntur potius. Sed tamen *ἄραφος* prætulim. C.

Bentleius non vidit Dialogisimum esse, cum arbitrio suo mutaverit *quæro* in *quære*. Verum hoc fecit de more suo auctoritate unius Membranzæ, quam ob raritatem cæteris præferendam censuit.

Plebeius, h. e. cum Plebeius sim. *Ἐστὶ δὲ μιν ἔθνη ἰσταν Δῆμον ἰοντα παρὶς ἄγορεύματι, ἢ βυλῆ ὄδου πού' ἐν πολέμῳ*. Homer. Il. M, 212.

190 Melius Bentleius auctoritate Librorum *Dicere quod sentis* [quam *Dicere quæ sentis*].

191 Suaviter deridet Homeri Chrysen cantem. Il. A, 17. *Ἐγὼ μὲν ἴδωμαι, &c.*

Bentleius maluit *classem deducere* quam *reducere*, quod nobis minus videtur; nam nimirum vet Metro. Veteribus *re* modo longum modo breve.

192 Qui adibant Jurisconsultos dicere *licebant*, *Licet consulere*; at illi contra respondebant *confule*, ut ostendit Turnebus ex Cærone.

194 Cruquii Codices pro *Putescit* legunt *Putescit*, quod et Torrentius reperit in L. Bentleius tamen retinet *Putescit*. Huic etiam mirifice placet antiquata scriptura *includere* *lixem*, et similia jam olim desita.

195 *Gaudeat ut Priamus*; Homericum est. *Ἦ κεν γὰρ Πρίαμος Πριάμοιο ἐν πατρίῳ, ἢ λαι ἐν Τροίῳ*. Il. A, 255.

200 *Melam salsam dicunt sar et salsam aqua, quæ spargebatur inter cornua quædam inibat* *viduina*. Vet. Schol. Cruq.

Per Euphemisimum *improbe* posuit pro *imprope*, vel *scelerate*.

Veteres immolabant diis *salsam* pacem, quæ scilicet ipsi vesciebantur: nam sal fuit illis *pulmentario*, vel obsonio.

201 *Rectum animi*, h. e. rationis lancea *Quorsum tendis? quid vis?* Vet. Sabel. Cruq.

on ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyffem.

Verum ego, ut hærentes adverso littore naves . 205

riperem, prudens placavi sanguine Divos.

Nempe tuo, furiose. ¶ Meo; sed non furiosus.

Qui species alias veri, scelerisque tumultu

ermistas capiet, commotus habebitur; atque,

tultitiane erret, nihilum distabit, an ira. 210

jax cum immeritos occidit, desipit, agnos?

um prudens scelus ob titulos admittis inanes,

tas animo? et purum est vitio tibi cum tumidum est cor?

i quis lectica nitidam gestare amet agnam,

luic vestem, ut gnatae, paret ancillas, paret aurum; 215

lusam et Rufillam appellet, fortique marito

destinet uxorem; interdicto huic omne adimat jus

prætor, et ad sanos adbeat tutela propinquos.

203 *Uxore et gnato*; Tecmeffa et Euryface: Ergo tu infansior qui non abstinuisti filia.
Prætoris, h. e. tantum. Vet. Schol. Cruq.
 204 Per Euphemismum violavit posuit pro *idisti*.

205 *Hærentes*, tanquam lito fixas.
Adverso, h. e. Græco, Afæe contrario.

206 *Eriperem*, evellerem.
Prudens, consulto.

Divos, h. e. ventos. B. Imo, Deos ventum prohibentes. Z.

207 *Nempe*, Comice pro *Verum*.

208 *Species capiet*, vanas rerum imagines animo concipiet.

Cum Torrentii Codicibus et Veteribus Scholasticis *alias veri* reposuimus pro *alias veris*: nam si detractum erat sequenti vocabulo: estque Hellenismus pro *alias vero*, quæ Cruquiana Lectio est. Bentleyus sic interpungit, *Species alias, veri scelerisque tumultu*, ac si *alias* diceretur absolute, quod nobis duriusculum videtur.

Tumultu, turbulencia. B. *Tumultus* Stoicis sunt affectus omnes et cupiditates, *scelus* omne peccatum: *Species tumultu sceleris permixta*, opinioniones turbatae et confusæ a cupiditatibus.

209 *Commotus* per Euphemismum dicitur pro *insanus*. Vid. v. 278.

210 *Stultitiane*, ut tu; *an ira*, ut Ajax: *erret*, h. e. infaniat.

211 Omnes fere Codices legerunt *Ajax cum immeritis*, pro *Ajax immeritos dum*: atque hæc Lectio placuit Cruquio.

prætor, nequivit dicere oves.

212 *Ob titulos*, ob gloriam et statuas triumphales.

Admittuntur equi quibus totæ permittuntur habent.

213 *Stas animo?* nonne putas te esse commotum?

Vitio, h. e. dementiæ morbo: Euphemismus. *Tumidum*, superbum, titulorum avidum.

214 *Nitidam*; abluto vellere candidam. Cruquius, eleganter.

215 *Aurum*, h. e. aurea ornamenta.

216 Omnes Torrentii Codices legerunt *Rufam et Pufillam*; nonnulli tamen, auctore Lambino, habebant *Rufillam*, quod nos probavimus, cum alii legant *Pufam* et *Pufillam*; alii *Pupam* et *Pupillam*, Josephus autem Scaliger *Putam* et *Putillam*, turpiculo sensu. *Rufam*, nomen *Nobilis Virginis*. Vet. Schol. Cujus Diminutivum *Rufilla*. Quid apertius? Bentleyus prætulit *Pofillam*, quod est *Pufillam*, motus numero Codicum, quorum tamen auctoritatem novimus in istiusmodi Nominibus minus valere nihilo.

Forti, h. e. generoso et honorato.

217 *Destinet, constituat, spondeat*. Vet. Schol. Δὲστίνει.

Edicimus uni generi hominum, interdicimus diversis. Donatus. B. Ne quem hic fallat observatio Grammatici, nescio quam bona *alias*, cogitandum *interdictum* esse sententiam a Prætoris interpositam, qua præsertim de possessione interim constituitur, &c. G.

Adimat jus; apud Veteres *insanis jus dominii auferbatur*. Vet. Schol.

Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
 Integer est animi? ne dixeris. Ergo, ubi prava
 Stultitia, hic est summa infania: qui sceleratus,
 Et furiosus erit; quem cepit vitrea fama,
 Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
 Nunc, age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum.
 Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
 Hic simul accepit patrimoni mille talenta,
 Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
 Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
 Cum scurris fartor, cum Velabro omne Macellum
 Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes,
 Verba facit leno, Quicquid mihi, quicquid et horum
 Cuique domi est, id crede tuum: et vel nunc pete, vel cras.
 Accipe quid contra juvenis responderit æquus;
 Tu nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
 Cœnem ego; tu pisces hiberno ex æquore vellis;

225 Vincit *Ven. Glar. Lamb.*—228 Aut Tusci *Lamb.*—230. Quid enim *Cen. ex MSS.*—
235 Verris etiam *H.*

218 *Ad sanas propinquos: Tector agnatus esse.* Vet. Sch. Cruq. ex Legibus XII. Tabularum.

219 Bentleius nescio quomodo semper amat *fiqui*, sive sit in Scriptis, sive non. Verum hoc fecit metu sibili, uti sæpius jam nobis dictum est.

221 Optimi Torrentii Codices cum Vulgatis legerunt, *hic est summa infania*, pro *hic summa est infania*. Illud posterius placuit Bentleio. B.

222 *Et furiosus*. idem ille erit quoque furiosus. Z.

Vitrea fama; et splendida et fragilis. Vet. Sch.

223 *Circumtonuit*, tuba scilicet bellici furoris. B. Hinc *ἰσχυρόνους*, attoniti. G. Sensus est: gloriæ vanæ et inconstantis cupiditate captus, furore est concitatus. Z.

Gaudens cruentis; Bellona cultores lacertos humerosque concidunt. Vet. Schol.

224 *Arripe*; dentibus, ceu iratus canis. *Arripe mecum*, h. e. attende mihi arripienti. B. *Arripere* etiam magistratum et regum adeo est. Stoicus sapiens rex. G.

225 *Vincit* qui probat argumentis.

Ratio, Rationalis Philosophia, seu Dialectica. B. *Nepotes*, h. e. prodigos. Z.

227 *Edicit*; mandat cum gravitate. Vet. Sch. Cruq.

228 *Turba impia, perjura: Lenones sunt; ibi enim commanent.* Vet. Schol. B. Plaut. Curt.

A. I. 21. *In Tusca vico, ibi sunt homines, qui sese vendidant, nempe ad infima quæque et turpissima ministeria.* G.

229 *Fartor*, avium altor; quem nos *Pultrarium* dicimus.

In *Velabro* commanebant, *Olearii*, *Calceæ* et hujusmodi. Navigabatur olim *Velabro*.

In *Mocello* venibant res quæ vesicandi causa in urbem afferbantur. *Torrentius*. Hujusmodi *βεκα* *Lacedæmonios* appellasse *Μαυραλάνας*; auctus est Varro.

230 Bentleius ex conjectura sua repetit *Qui cum venere*: Neque enim intellexit *Comicum* esse *Mεράβιον*.

231 *Apud luxuriosum leno primum loquitur, tanquam patronus omnium nebulonum.* Vet. Schol. Cruq.

233 *Æquus; Εἰσωνία*. Vet. Schol. B. *Juvenis*, *Nomentanus* iste prodigus. Z.

234 Bentleius pro *Is* posuit *Tu*, neque hoc absurde, nisi quod desit auctoritas. Ego mihi moveo. B. Ego ob elegantiam recepi. Z.

Homeri ævo ocreæ ex laminis stanneis conficiebantur.

235 Tres *Torrentii* Codices cum *Vetere Scholiaste* et primis vulgatis habebant *verru* pro *verris*. *Vellis*, cum difficultate *trabis*. Vet. Schol.

Bentleius servat *verris*. B. Et proprium certe est verbum, unde est *verriculum* et *verriculus*. G.

gnis ego, indignus qui tantum possideam : aufer !

ime tibi decies ; tibi tantundem ; tibi triplex,

nde uxor media currit de nocte citata.

lius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
sicut ut decies solidum exsorberet, aceto

240

iluit insignem baccam ; qui sanior, ac si

ud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam ?

uinti progenies Arrî, par nobile fratrum,

equitia et nugis, pravorum et amore gemellum,

usciniæ soliti impenso prandere cœntas :

245

uorsum abeant ? sani ut creta, an carbone notandi ?

Edificare casas, postello adjungere mures,

udere par impar, equitare in arundine longa,

quem delectet barbatum, amentia verset.

puerilius his, ratio esse evincet, amare ;

250

238 Vocata H.—240 Obsorberet H. Sax.—246 Notandi etiam G. Notati Sax. Sani,
creta Z.—250 Sic libri nonnulli, perperam.

236 Aufer ! apage ! Terentius plene, Aufer
hinc. Comicum habet *Ænes*, quod latuit In-
terpreta.

237 Tibi, O venator. Vet. Schol. Decies
centena millia Sestertium.

Tibi, O piscator. Vet. Schol.

Tibi, O leno. Vet. Schol.

238 Unde, a quo. Vet. Schol.

Festive Uxorem dicit amicam. Erat enim
conciliator. B. Vet. Sch. *Ut carius vendat Le-*
o, dicit suam esse uxorem. G. Imo ipse juve-
nis prodigus loquitur ad lenonem. Z.

Omnes Libri cum Vet. Schol. legerunt *cur-*
is pro curras : et citata est apud Vet. Schol.
ro vocata ; et melius citata cum præposuerit
arrit. Bentleius servat vocata. B. Citata, cf.
Arm. III. 6. 29. Z.

239 Filius Æsopi ; Æsopus Tragicus magna
rei filio Æsopo luxurioso reliquit. Hic cum vel-
et patrem animo vincere, dicitur decies sestertium
accepisse una hora absumere, atque baccas de-
tractas uxori Metellæ in aceto diluisse. De hoc
Marius Poeta scribit, de quo Virgilius. Vet.
Schol. Clodius hic dicitur Plinio. B. Si-
nilem infaniam infanivit Cleopatra et Cali-
pula. Plin. H. N. IX. 58. : Sueton. Calig. 37.
L.

Cecilia Metella Metelli filia. Vet. Schol.

240 Decies solidum ; integrum decies centena
millia Sestertium. Vet. Schol. Cruq.

Bentleius ex quibusdam Exemplaribus posuit
Obsorberet, quod idem fere valet.

Margarita et silices aceto percalesceto sparsa
dissiliunt. Torrentius ex Plinio.

242 *Jaceret ve. Td ve ægis rō cloacam jun-*
gendum est. Vet. Schol. Cruq.

244 *Pravorum, monstrarum rerum. Euphemismus.*

Et fratres et gemellos de simillimis dicere
consuevimus.

245 *Lusciniæ, diè evanescitior duarum voca-*
lium posteriorum. Vet. Schol. Cruq.

Impenso pro magno posuit. Vet. Schol. Quod
prægrave est dicitur impensum : Prandere et-
tiam ponitur abusive pro devorare, ut sæpe
alias Comico ritu.

246 *Quorsum abeant ? sani. Ita distinguen-*
dum cum melioribus Membris, ut ostendit
Torrentius. Cui parti eos aggregabimus, bonis,
an malis ? Vet. Schol.

Sani ut creta ; ita legerunt quatuor Cruquii
Codices pro sani. Creta. Carbone notentur ut in-
sani, an creta ut sani ? Vet. Schol. Pro sani ut
creta an carbone notandi Bentleius ponere voluit
sanin' creta, an carbone notati, quod mihi vitiosum
videtur.

Notandi, numerandi. Bona enim albo signa-
bantur, adversa nigro. Vet. Schol. Multi Co-
dices habent notati, verum corrupte.

248 *Par impar, uni duo. Vet. Schol.*

249 *Verset, defatiget. Vet. Schol. Cruq. Hoc*
utique diceretur.

250 *Cum Vet. Schol. atque optimis Cru-*
quii Codicibus Si pro Sic reponendum duxi.

Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
 Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
 Sollicitus piores : quæro, faciasne quod olim
 Mutatus Polemon ? ponas insignia morbi,
 Fasciolas, cubital, focalia, potus ut ille
 Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
 Postquam est impransus correptus voce magistri ?
 Porrigis irato puero cum poma, recusat :
 Sume, Catelle ; negat : si non des, optat. Amator
 Exclusus qui distat, agit ubi secum, eat, an non,
 Quo rediturus erat non arcessitus, et hæret
 Invisis foribus ? Ne nunc, cum me vocat ultro,
 Accedam ? an potius mediter finire dolores ?
 Exclufit, revocat : redeam ? non, si obsecret. Ecce
 Servus, non paulo sapientior ; O here, quæ res
 Nec modum habet neque consilium, ratione modoque
 Tractari non vult. In amore hæc sunt mala ; bellum,
 Pax rursus ; hæc si quis tempestat prope ritu

251 Differt Sax. *Vulgatus in finitibus refertur ad antec. ratio evincet.*—255 Cubital G. Z.—259 Optet etiam G.—262 Nec nunc *edd. vet.*

Evincet, ostineri poterit. Vet. Schol. Amare autem parcendo dicit pro fertari.

251 *Utrumne* ut supra *Uterne* et *Quantane*. Παρίλων.

252 *Quale prius*, supple dixi. B. *Intelligo luffi*, trimus, puer trium annorum. Z.

254 *Mutatus ; quem penitus sui.* Vet. Schol. B. *Historia* est Val. Max. 6. 9. ext. 1. *Perdite luxurie adolescens, Polemo, Xenocratis philosophi patrem januam vino gravis intravit. Is de modestia ac temperantia loqui cepit. Polemo primum coronam a pite utraque projecit : paulo post brachium intra pallium reuexit (vid. supra v. 77.) ex insani guncore maximus phisofibus evosst. G.*

Insignia morbi ; Festive ἀλλομεγεῖν. Nam Pallidum, sicut festiis quibus crura vestiuntur, et focalia et aurium ligamenta sola excusare potest validato. Quintilianus (11. 3. 144.) laudante Turnebo.

255 *Fasciola Πτεριελίδης* erant et Πτεροειδής ; fasciæ scilicet purpureæ quibus delicatuli et crura et brachia obvolvabant. Ornamenta quadam sunt brachiorum, pedum, articulorum, vel vitæ. Vet. Schol. Cruq.

Cubital ; pulvillus qui cubito canantis supponi solent. Vet. Schol. Cruq.

Focalia, Tæxiæ erant læncæ quibus fauces

adversum frigus muniebantur. *Callaris* est dependentia ad fovendum collum et sanum. Vet. Schol. Cruq.

Potus modo Substantive ponitur.

256 *Furtim carpisse ; pudore affectus* etc. Vet. Schol. Cruq. Notum est etiam coronam brachia coronari solita.

257 *Impransus*, Comice et Satyrice prostratus vel pauperis. Xenocratem dicit.

259 *Sume, Catelle ; heu, Catelle, sume tibi illa.* Sic Lubinus, cum cæteri intelligunt *Catelle* de ipso puero, quod satis mirandum quo. B. Omnino *Catelle* hic est blanditum puero dictum, quod satis ostendit Plaut. *Asin.* 3. 3. 103. Et quomodo convenerit canem intelligimus, illud *negat* ?

Bentleio placuit optet ; verum optet directum.

260 *Exclusus ; Totus hic locus de Esu et Ferrentii.* Vet. Schol. B. Vid. Ter. Ent. pr. Act. Perf. 6. 161. G.

Agit secum, intra se deliberat. Vet. Schol. 261 *Hæret, si pect et stat defixi.* Vet. Schol. Cruq.

262 *Recte Bentleius ex melicibus* etc. *Ne nunc, cum me vocat* [pro *Nunc* etc. etc.].

Iobilia, et cæca fluitantia forte, labore
 reddere certa sibi, nihilo plus explicet, ac si
 manire paret certa ratione modoque. 270
 Quid? cum Picenis excerpens femina pomis
 laudes, si cameram percussit forte, penes te es?
 Quid? cum balba feris annofo verba palato,
 Edificante casus qui sanior? Adde cruorem 275
 tultitiæ, atque ignem gladio scrutare: modo, inquam,
 Mellade percussa Marius cum præcipitat se,
 Territus fuit? an commotæ crimine mentis
 absolves hominem, et sceleris damnabis eundem,
 Ex more imponens cognata vocabula rebus? 280
 Libertinus erat, qui circum compita siccus
 autis mane senex manibus currebat: et, Unum
 Quiddam magnum addens) unum me surpate morti,
 Dis etenim facile est, orabat; sanus utrisque

274 Seris reperiri in libris nonnullis testatur Lambinus.—283 Quiddam G. Sax. Z. et omnino ad Ald. qui quoddam, ut et Ro. Stepb. et Fabric. Sed quiddam edidere etiam Lambi. et Torr. et H. Stepb. Rutg. Heinf. Burn. Quid tam Cruq. Talb. Bentl. Cun. Sandb. Surripit G. S.

263 *Meditari*, mecum agitem, addiscam.

266 *Consilium*, rationem, meditationem.

267 *Trahasari*, regi.

270 *Certa sibi*, sic Torrentii Codices distinet, cum alii legant *Certa, sibi*.

Excessus, expedit, efficiat.

272 *Verba mala* scriptoribus celebrata sunt.

273 *Percussit*; ingenio levis captabant ejusmodi auguria. B. Porphy. Fabric. Solent amantes femina ex malis orbiculatis duobus primis compræssare digitis, eaque mittere in cameram, velut augurium, ut si cameram contigerint, posse sperari ad effectum duci, quod animo conceperint. Vid. omnino Pollux Onom. 9. 128. G. Camera, testum, laquear. Z.

274 *Balba feris*, per delicias. Vet. Schol. B. *Feris verba palato*, metaphora a pleetro et fidibus. Sed tamen *seris* magis placeret, si haberet auctoritatem, a *serendo sermo* dictus. G.

276 *Ignem gladio scrutare*; notum est Pythagoricum illud. Πῦρ οὐδὲν μὴ σκαλιῶν, h. e. iram iræ ne opponas: verum hic ignem dicit amoris æstum. *Auge stultitiæ crudelitatem*. Vet. Sch. Cruq. Pythagoricum detorquet Ænigma.

277 *Marius quidam ob amorem Heliadem puellam occidit, cum ab ea contemneretur, et se postea præcipitavit*. Vet. Schol.

Præcipitât, Syucope pro *Præcipitavit*. B. Puto recte pro *syncope* haberi, ut Prop. 2. 6. 2.

serius pro *serivimus*, et 2. 12. 7. ac 9. *mutamus*, *narramus*, pro *mutavimus*, *narravimus*. G.

278 *Cerritus*, quasi *Cereritus*. Lambinus. Ἀρμυρμαῖος, h. e. Larvarum incurfu vexatus, quæ ad *Cerere*, sive *Terram*, spectant.

280 *Ex more*; ex consuetudine vulgari. Vet. Schol.

Cognata, diversa quidem, sed non multum inter se distantia. Vet. Schol.

281 *Ab Augusto Lares in compitis positi sunt, atque ex libertinis sacerdotes dati, qui Augustales sunt appellati*. Vet. Schol.

Siccus Cornicum est pro *Sobrius*. *ne possis dicere quod ebrius fecerit*. Vet. Schol.

282 *Lautis*; solebant precaturi deos manus et pedes ablueri. Vet. Schol. Cruq. et bene *lautis mane*, nam purgabat noctem flumine.

Festive senex currebat: quod faciebat quidem ut quaquaverfum adoraret.

283 *Quiddam magnum addens*; apponens voti nomine: *Quid manifestius?* Et tamen cæcutiunt omnes, quod taceat *Vetus interpres*. Bentleius fatetur ita legi in Editionibus prisca, me tamen, quem pro docto habet interprete, queritur nuperrime istam *Lectionem* inauspicato revocasse. Interim ipse reposuit *Quid tam magnum?* Me movit *Verbum audit* tali sensui accommodatum. B. Favet *Baxtero* antiqua velut possessio: Bentleio *facilitas sententiæ*,

Auribus atque oculis; mentem, nisi litigiosus,
 Exciperet dominus, cum venderet. Hoc quoque vulgus
 Chrysiippus ponit foecunda in gente Meneni.
 Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,
 Mater ait pueri menses jam quinque cubantis,
 Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
 Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
 In Tiberi stabit: casus medicusve levârit
 Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
 In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
 Quone malo mentem concussa? timore Deorum.
 Hæc mihi Stertinius sapientum octavus amico
 Arma dedit, posthac ne compellarer inaltus.
 Dixit infanum qui me, totidem audiet; atque
 Respicere ignoto discet pendentia tergo.
 ¶ Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris:
 Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)

288 Dasque—labores *Cun.* Minuisque *Z.*—289 Messes *H.*—301 *Quam me stultitia*
Lamb. et Bentl.

extenuantis munus, quod petat. Sed cogitemus hanc sententiam inesse in verbis *Diis etenim facile est.* Non est nugax Flaccus. Illud quiddam magnum potest votum esse, quod vult Baxterus; potest forte etiam nomina deorum et obtestandi quasvis formulas significare. G.

284 *Sanus utriusque; Qui vendunt mancipia, solent hoc adficere, Sanus corpore et animo. Juris erat apud Veteres, ut cum servum distraberet quis, ejus omnia vitia, vel animi vel corporis publicaret.* Vet. Schol. Alioquin redhibebatur mancipium jure Civili; ut ait Cicero.

285 Bene *Auribus atque oculis, de sene.*

286 *Exciperet, h. e. Excipere deberet, nisi litium amans foret.* B. Cic. off. 3. 23. *In mancipio vendendo sunt vitia, quæ nisi dixeris, redhibeatur mancipium.* G.

Omnes indocti Stoicis pro vulgo sunt. 287 Chrysiippus Stoicorum præcipuus pro quolibet Stoico.

Erat *Menenius* quidam illis temporibus stultitia insignis: unde *Menenia stultitia, vel incipitia.* Vet. Schol. Frustra tamen quæras *Menenia* in vulgatis Lexicis.

288 *Jupiter, ingentes; scite infurgit in re ridicula: estque fortasse hoc ex aliquo Poemate desumptum.*

Qui das adimisque; Jovem honorum om-

nium malorumque auctorem credebant Veteres: quod et Archilochus ait, *Τοῖς θεοῖς ἄνευ πάρα.* Vir elegans Jacobus Cruq.

289 *Cubantis, per Euphemismum pro æquantia. Caput hujus quoque cubantis subintelligi debet.* Corn. Celsus.

290 *Frigida; Quartana frigida, quod forte à ingenti borrare incipiat afflictere corpus, teste Cornelio Cello.* Cruq.

Illo mane die; Die Jovis. Vet. Sch. B. Videtur diem Jovis indicare, quo jejunabant Judæi (Vid. Seld. de I. N. 3. 15.) quorum tunc superstitione Romanos quam plurimos infecerat. G.

291 *Jejunia, supplicationes: eam Veteres jejuni supplicabant.*

292 *In Tiberi stabit; Veteres priusquam supplicarent tingebant se.*

Casus medicusve; obiter pulsat medicos.

293 *Ex præcipiti, ex ultimo periculo.*

294 *Bene subjecit fixum, cum præmissis necabit; estque ἄνευ πάρα.*

295 *Ne in Quone concussa, an infinctu numinis?* Vet. Schol.

Concussa; exagitata, turbata. B. Ut com-

mota v. 278. et 209. G.

296 *Sapientem octavus; sic et Juvencius, Tertius e Cælo cecidit Cato.* Vet. Schol. Cruq.

297 *Compellare est injuriose alloqui querelâti;*

Infanire putas? ego nam videor mihi sanus.

¶ Quid, caput abscissum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, sibi tum furiosa videtur?

¶ Stultum me fateor (liceat concedere veris) 305

Atque etiam insanum; tantum hoc ediffere, quo me

Ægrotare putes animi vitio? ¶ Accipe; primum

Ædificas; hoc est, longos imitaris, ab imo

Ad summum totus moduli bipedalis; et idem

Corpore majorem rides Turbonis in armis 310

Spiritum et incessum: quì ridiculus minus illo?

An quodcunque facit Mæcenas, te quoque verum est;

Tanto dissimilem, et tanto cèrtare minorem?

Absentis ranæ pullis vituli pede pressis,

Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens 315

Belua cognatos eliserit. Illa rogare,

Quantane? num tantum, sufflans se, magna fuisset?

¶ Major dimidio. ¶ Num tanto? ¶ Cum magis atque

Se magis inflaret; Non, si te ruperis, inquit,

Par eris. Hæc a te non multum abludit imago. 320

303 Pro demens, manibus etiam G. S.—317 Num tandem sufflans sic G. Tandem inflans
sic Z. Tandem suffl. si *Med.* 1477. *Fl. Sc.* Vehementer fluctuatur.—318 Major, dein:
Num tantum? Major. Cum m. *Cun. ex tanj.* Pro tanto edidit tantum *Bentl.*

ut Cicero in *Philippicis*, Laudat an compellat edicto.
Vet. Schol.

299 Ignote, retroposito, ex *Æsopi Fabula*. Vct.
Schol.

300 Hic Stertini præcepta finientem tan-
dem Damaspium alloquitur Horatius G.

Post damnum, res tuas perditas. B. Sic est
bene præcantis, ut *Carm.* I. 3. 1. Z.

Plurii, supple quam comparâssi. Vet. Schol.

Atque hoc bene; quia pridem unus morta-
lium emere norat cum lucro: optat igitur ut

rursum deponat Cynicam barbam et merca-
tor fiat, uti ante, ut neque latret, scilicet

quemquam, neque latretur ab ullo.

301 Bentleius, adductus auctoritate unius
tantum Codicis, reposuit *Quam me stultitiam*

pro *Qua me stultitia*. Quæ rara cara. In ra-
rioribus etiam reperit manibus pro demens [v.

303.] quod ob eam rem in Editio suo reposuit.

304 Gnati; Penthei.

307 Vitio per Euphemismum pro morbo
dicit.

308 Ædificatorem se fasetur etiam Epist. I.
I. 100. G.

Festive longos, pro divites: cum fuerit ipse
alias staturæ brevis.

310 Turbo gladiator fuit parvo corpore, sed
animosus pugna. Vet. Schol.

311 Animum et gestum tumidum. Vet. Schol.
Cruq. Fuit *Tbrax Turbo*. Alter Schol.

312 Mæcenas tunc in *Esquilis magnificas ades*
et hortos amplios ornabat. Vet. Schol. Cruq. B.

Vid. Sat. I. 8. 14.

Verum modo dicit rectum: nam verum nor-
ma est recti. B. Ut Epist. I. 7. 98.

313 Bentleius *Tantum* maluit quam *Tanto*
in initio hujus versus, auctoritate rarioris ex-

emplaris a Cruquio adducti. Nescio tamen
cur *Tanto* pro turpissimo habeat mendo.

316 Cognatos, congeneratos, sive fratres. Vet.
Sch. ex MS. Stephani. B. Ut Gr. *ὀγγονο*.

Rogare, supple cepit.

317 Ex vetustissima Cruquii membrana
tantem reposuimus tantum, quod longe concin-

nium: et Comice tantum sic pro tam, cum esset
adhuc inflatura se.

Pro se inflans scribendum cum Bentleio *sufflans* se, auctoritate bonorum Codicum.

Adde poemata nunc; hoc est, oleum adde camino;
 Quæ si quis sanus fecit, sanus facis et tu.
 Non dico horrendam rabiem. ¶ Jam define. ¶ Cultum
 Majorem censu. ¶ Teneas, Damasippe, tuis te.
 ¶ Mille puellarum, puerorum mille furores.
 ¶ O major tandem parcas, insane, minori.

385

SATIRA IV.

Leves Catillones Epicurea Secta deridet. (Conf. Ser. 2. 8. G.) B. Est quoddam genus hominum, qui studio rerum tenuissimarum et maxime vulgarium ac coenatione vehementer delectantur, easque jactant, tanquam res maximi momenti commendant et præ illis gravissimas contemnunt. Hæc videtur ridere poeta sub nomine Catii cujusdam, qui quæ de re coquinaria modo ex magistro audivit præcepta satis vulgaria, ea valde laudat, cupide recitat ipsisque summorum philosophorum de vita beata præfert præceptis. Sunt autem septendecim: de ovis, oleribus, gallina mactanda, fungis, moris, mulso, conchyliis, jure piscibus apto, apris, piscibus avibusque, oleo, vinis, cibis stomachum corroborantibus, duplici jure, pomis, de vasis et munditie.

UNDE, et quo Catius? ¶ Non est mihi tempus aventi
 Ponere signa novis præceptis, qualia vincunt
 Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.

322 Facit, et sanus facies MSS. ap. Lambi. Bof. Anim.—323 Dicam Sax.

SAT. IV.

a Vincant Lamb. Cbab. Bentl. Vincent in codd. quibusdam Lambini.

320 Bene *abludis* de Fabella: alias *abludere* et *discrepare* chordæ dicuntur *diffonæ*.

321 *Oleum adde camino*: Proverbium Græcæ est, Ἐλαίῳ ᾧῦρ ὀβινύσις. Vult significare Poeticam insanum fieri infaniorum. *Camino*; in *incendium*. Vet. Schol. ex MS. Stephani.

323 *Horrendam rabiem*; erat Horatius *irasci facilis*, ut vel ipse prodit in Epistolis.

Cultum dilogus dicit et vestitum et vivendi modum.

324 *Teneas tuis te*; h. e. rem tuam age: nihil enim ad te attinent hæc.

325 *Furores* dicit delicias; nam *puellarum* et *puerorum* Genitivi sunt materiz. Sic et Virgilius, *Seu quicumque furor pro amatus, vel amata*.

326 Etiam Fabius Philosophorum *infirmiora* dicit *ingenia*. B. Locus est I. Pr. 14.: ubi comparantur cum oratoribus. Sed quid huc

faciat, non liquet. Joco claudit *sermone* Flaccus ex ambiguo, Majorem enim parvo minori naturalis æquitatis est: et simul, magis illum insanire, indicat. G.

SAT. IV.

I *Unde, et quo?* Familiaris Interrogatio, per lepidè profertur cum sermo ad secundam personam tanquam de tertio constituitur. Landinus *ὅτις Φαίδης ᾧ δὲ ναὶ ᾧδῶο*. Plato in *Phædo*. Hoc monuit Lambinus.

In *Epicureis* quidem *levis*, sed non *ingeniosus*, *Catius*. Quintilianus (10. 1. 124.) citante Terentio. *Marcus Catius scripsit quatuor Libros de Rerum Natura et de Summo Bono*. Vet. Schol. *Hic erat M. Catius Insuber*. Lambinus B. Et is a quo *spectra Catiana*, quæ risit Cicero *Fam.* 15. 16. et 19. G.

¶ Peccatum fateor, cum te sic tempore lævo
 Interpellârim : sed des veniam bonus, oro. 5
 Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox ;
 Sive est naturæ hoc, sive artis ; mirus utroque.
 ¶ Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem ;
 Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
 ¶ Ede hominis nomen ; simul et, Romanus an hospes. 10
 ¶ Ipsa memor præcepta canam ; celabitur auctor.
 Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
 Ut succi melioris, et ut magis alma rotundis
 Ponere : namque marem cohibent callosa vitellum,
 Cole suburbano, qui ficcis crevit in agris 15
 Dulcior ; irriguo nihil est elutius horto.
 Si vespertinus subito te opprefferit hospes,
 Ne gallina malum responset dura palato,

6 Quam si Z. Med. 1477.—10 Simul et etiam H. S. et prima edit.—13 Alma cu conj. Bentl.
 Alta conj. Cun. Alba vulg.—15 Caule odd. vet. et Bentl.

Aventi, et per hoc properanti.
 2 *Ponere signa, consignare litteris.* Vet. Schol.
 Crug.
Novis ; hætenus inaudita. Ironia.
Melius forsitan inaudita. Ironia.
Melius forsitan inaudita. Ironia.
Oportet tamen incertum esse quid ipse
Horatius scripserit ob Satyrici styli negligentiam.
 3 *Rei omnes quorum de re disceptatur.* Landi-
 nus. Socratem modo significat.
 4 *Lævo ; per Charientisimum pro inopportuno*
ponitur : nam lævum est quod minus est
felix.
 6 *Quidâ vera est lectio priscarum editio-*
num, Quam, si inters. Quam mox repetes ! cum
admiratione vel ingenii vel artis, quæ statim
sequitur. G.
Interciderit, pra exciderit. Vet. Schol.
Repetes mox ; h. e. scio te mox posse repetere.
 Vet. Schol.
 7 *Natura ; acuminis tui naturalis : Nam*
memoria est vel naturalis, vel artificialis.
Artem posuit pro studio et doctrina.
Mirus utroque ; falsa Ironia in ineptum et
feroculum Philosophastrum.
 8 *Quis ; Laudatus cristas tollit et cupide*
respondet.
Cura, meditationi.
 9 *Tenuis ; subtilis admodum, et aciem men-*
tis fugientea.
Tenui ; acri, artis pleno.

Peractas, temperanter pro tractatas.
 10 *Pro simul an rectius Bentleius ex vetusto*
Codice simul et, ut Conjunctio prior utrum vel
an de more subintelligatur.
 12 *Facies ; forma, figura.*
Ovis ; bene ab ovis capis, id est, ab initio cana.
 Vet. Schol.
 13 *Bentleius mero suo arbitrio de magis al-*
ba fecit magis alma, nullo commodo intellectu.
 B. Immo alma sunt alibilia, uti Varro R. R.
 2. 11. 1. caseos molles magis alibiles dixit. G.
 14 *Ponere, apponere.*
Mare ; sic et Columella et Plinius sentie-
bant, et si contradicant Aristoteles, ut ostendit
Lambinus. B. Plinii locus est 10. 52. l. 74.
Reliqua dedimus ad Colum. 8. 5. 11. G.
Cohibent, constringunt, unde cohibere dicitur gal-
lina, hoc est, confovere. Vet. Schol. B. Callosa
 illa ipsa molecula, qua pulli stamina contineri
 putantur. G.
 15 *Cole, hoc est, Caule, ut ilode pro clauda, sa-*
rices pro saurices, coda pro cauda. Vet. Schol. B.
 16 *Elutius ; aquatius, dissolutius, minus sapi-*
dum. Vet. Schol. Crug. B.
Inspidius. Schol. Gott.
 17 *Opprefferit, ex improvise advenerit.* Lan-
 dinus.
 18 *Malum responset ; h. e. minus placeat ;*
ingrator fuerit et per hoc frustretur. B. In
responset lepida metaphora a servo responsatore
sumta, quasi rixetur gallina, et recuset edi. G.

Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
 Et Tyrias dare circum illota toralia vestes?
 Oblitum, quanto curam sumtumque minorem
 Hæc habeant, tanto reprændi iustius illis,
 Quæ nisi divitibus nequeant contingere mensis.
 ¶ Docte Cati, per amicitiam divosque rogatus,
 Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
 Nam quamvis referas memori mihi pectore cuncta,
 Non tamen interpres tantundem juveris; adde
 Vultum habitumque hominis; quem tu vidisse beatus,
 Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
 Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

85

93

95

89 Quamcunque Cu.—90 Quamquam S.

deliberat Senatus ille Domitiani, concidine placet magnam rhombum, an parari sat magnam patinam. Juven. 4. 130. G.

Urquere, premere.

78 Cum quinque Torrentii Codicibus repofui movet pro movent.

80 *Gravis* et oculis dicitur et narribus; oculis autem modo. B. An copia sic indicatur, quæ pondus augeat? G.

Veteri, antiqui operis. Erat autem *oratera* pelvis quædam profunda tripodi imposita, qua aqua mero immiscebatur, ut supra ostendimus.

81 *In mappis*; ejusmodi absterforia penicillamenta nos hodie *Moppas* dicimus; supple vilius per Zeugma. B. *Scobe* constratum solium triclinii. V. Juven. 14. 67. G.

Quantus, quantulus.

83 *Ten' lapides varios?* Tessellata pavimenta; supple *decet*. Et bene *Ten'*, ad Emphasin divitiarum.

In prætio scopas testatur palma fuisse. Martialis 14. 82.

84 *Toral, integumentum tori*. Torrentius. B. *Toralia* dantur vel sternuntur circa *vestes* stragulas purpureas, quo illas muniant a fordidibus:

quod non fit, si ipsa sint fordida: certe decet contingi rem ita pulchram et pretiosam a pannis fordidis. G.

87 "Melius in aliis Libris nequeant" Bentleius, cui equidem assentior.

88 *Docte Cati*; falsa atque urbana Ironia cætera exsequitur Poeta.

89 Illud *perges quocunque* respicit ad v. 11. ubi negat Catius, se indicare velle auctorem horum præceptorum. Itaque rogat Horatius, ut quicumque is sit, ad illum se assumat comitem. G.

90 Magni fecit Bentleius in scripto quodam Codice inveniri (memoriæ puto errore) *memori referas pro referas memori*.

91 *Interpres*, h. e. cum nihil fueris nisi interpretres.

Adde, h. e. quod prætereundum non duro.

92 *Habitum, gestum*. Vet. Schol.

Beati fere bona sua pro nihilo habent.

93 *Contingere* dicuntur quæ maxima sunt.

95 Unicum Philosophiæ propositum est *beate et beate vivere*, quod Epicurci voluptate consistere docent.

SATIRA V.

IN CAPTATORES ET HÆREDIPETAS.

Tiresias vates ille Thebanus Ulyssi, roganti quo pacto ditescere possit, respondet, senum testamenta astute esse captanda; atque deinceps recenset varias artes, quibus Horatii ætate Romæ ejusmodi captatores utebantur.

Hoc quoque, Tiresia, præter narrata petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res
 Artibus atque modis. Quid rides? ¶ Jamne doloso
 Non satis est Ithacam revehi, patriosque penates
 Aspiceret? ¶ O nulli quidquam mentite, vides ut
 Nudus inopsque domum redeam, te vate, neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus: atqui
 Et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
 Quando pauperiem, missis ambagibus, horres; ¶
 Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus
 Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc
 Res ubi magna nitet, domino fene; dulcia poma,
 Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
 Ante Larem gustet venerabilior Lare dives;

3 Doloso etiam Schol. Cruq.—10 Aspice G.—11 Primum G. S. et quidam apud Landin. Fl. 1482.

1 Comicum principium ex abrupto. Scena est apud inferos; estque ex Odyssæa desumptum. B. Nempæ Od. A apud inferos consulit Tiresiam Ulyssæ. Lepos satiræ in hoc est, quod Tiresiam et Thebas nominat poeta, manifesto tamen Romanos pingit mores et facit personas. G. Præter narrata, de reditu in patriam, Odyss. λ', 99. sqq. Nunc vero fingitur rogare de modo reparandæ rei familiaris. Z.

2 Amissas, a procis devoratas.

3 Quid rides? neque enim potest ut serio istud quæras. B. Tiresiæ tribuit hanc interrogationem. Sed mihi ita videtur: Observat Ulysses, ridere Tiresiam ad preces suas. G.

Jamne non satis est, h. e. Nonne jam gratificatus sum tibi satis redditum pollicitus in patria.

Suaviter doloso apposuit, cum artium atque modorum meminisset illi, quibus facile reparari possent quæ amiserat. Quid opus fuerat Bentleium de suo mutare Dativum doloso in Vocativum dolose?

6 Bene Nudus te vate, de passuro naufragium. Nudum dicimus omnibus spoliatum bonis. B. Prædicit hoc Tiresias Ulyssis Od. A, 110. sq. G.

7 Atqui; quin etiam, quod adhuc gravius est.

8 Virtus, Σοφία, Doctræ artes, et belli mores. Vilior alga; Proverbio dicitur etiam Virgilio. Σοφία ἀπὸ τῆς πικρίας. Anacreon.

10 Accipe, audi, ausculta.

11 Privum est quod unius est, unde et privilegium, ut hoc Plautinum indicat: Exite et ferte fustes privos in manu. Vct. Schol. B. Itaque privum erit unicum quiddam sui generis, et eo pretiosum. Hoc vero quomodo ad surdum commode applicetur, non video. Primum, cujus auctoritates posui supra, possumus intelligere vel ratione temporis, ut primos flores, fructus, pullos galinaceos, halecces, in magnis urbibus caro venire novimus: vel propter præstantiam aliquam in suo genere, quæ varia esse potest. G. Primum, interprete Ascensio, est proprium, quod vulgo non reperitur. Z.

Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus 15
 Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
 ¶ Utne tegam spurco Damæ latus? haud ita Trojæ
 Me gessi, certans semper melioribus. ¶ Ergo
 Pauper eris. ¶ Fortem hoc animum tolerare jubebo : 23
 Et quondam majora tuli. Tu protinus, unde
 Divitias ærisque ruam, dic Augur, acervos.
 ¶ Dixi equidem, et dico. Captes astutus ubique
 Testamenta senum: neu, si vafer unus et alter
 Infidiatorem præroso fugerit hamo, 25
 Aut spem deponas, aut artem illulus omittas.
 Magna minorve foro si res certabitur olim,
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor: fama civem causaque priorem 30
 Sperne, domi si gnatis erit foecundave conjux.
 Quinte, puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
 Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicam:

18 Visne tegam Ven. Glar.—21 Protensus Bentl.

Scite devolet de avi, pro properet.

13 *Cultus*, h. e. bene cultus: et fundus fere

pauperculorum dicitur ager ad domum situs.

Honores, munera, quæ fere honoratorum erant atque deorum. B. *Honor* est, quidquid in suo genere præstantius est. G.

14 *Ante Lurem*; *Consuetudo fuit ut rerum primitiæ diis laribus pænerentur*. Vet. Schol.

15 *Sine gente, libertinus*: nam sine gente libertini; contra ingenui generosi dicuntur et gentiles. Vet. Schol. Cruq.

Cruentus, cruentatus.

16 *Fugitivus*, h. e. servus nequam.

17 *Tu*; quasi dicat, quod alii stulti faciunt.

Comes exterior; Veteres ambulabant catervis comitum circumsepti: hic enim præibat, ille sequebatur; hic a dextra affectabatur, ille a sinistra; atque hic modo *comes exterior* appellatur.

B. *Interior* de duobus una cunctibus, qui ad parietem it, sive dexter s. sinister: *exterior*, qui ab illa exteriori parte, qua non ita munitus est, latus illi claudit, vel tegit. G.

Si postulet; si officii tui id esse credat.

18 *Tegam latus*; hinc comites, seu milites, Veteribus *laterones*, vel *latrones*, appellati.

Spurco, projecto et vili: est autem *Damæ*

notum servi nomen et Diminutivum a *Demetrius*, vel *Demetrius*.

Ita, Comice pro talem.

19 *Melioribus*; veluti Ajaci.

20 *Fortem*, h. e. utcumque magnus et fortis sit.

Jubebo, consilium dabo.

21 *Et quondam majora*: Homericum est: "Ἴδὴ γὰρ μάλα μάλα" Ἰωάν, inquit Ulysses. Hoc ostendit Cruquius.

22 *Ruam*, *Ernam*. Vet. Schol.

23 *Captore* proprie piscantium est. *An captorem piscis amare potest?* Mart.

24 *Testamenta* modo dicit *legata*.

25 *Præroso hamo vorata esca*. Vet. Sch. Cruq.

26 *Illusus*, h. e. quamvis derisus et *dehinc*.

27 *Res*, lis, sive negotium.

Olim, aliquo tempore.

28 *Improbis ultro*; h. e. tua voluntate, non rogatus esto pertinax defensor. B. Pertinent hæc ad descriptionem locupletis impudentis: ultro hic est, sine causa, sola animi libidine. G.

29 *In jus*; in curiam. Aliquem notum tangi reor.

30 *Priorem, meliorem*. Vet. Schol.

32 *Gaudent prænomine*; siquidem familiares

Jus anceps novi, causas defendere possum :
 Eripiet quisvis oculos citius mihi, quam te 35
 Contemptum quassa nuce pauperet : hæc mea cura est,
 Ne quid tu perdas, neu sis jocus : ire domum atque
 Pelliculam curare jube : si cognitor ipse.
 Persta, atque obdura, seu rubra canicula findet
 Infantes statuas ; seu pingui tentus omafo 40
 Furius hibernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides (aliquis cubito stantem prope tangens
 Inquiet) ut patiens ! ut amicis aptus ! ut acer !
 Plures annabunt thunni, et cetaria crescent.
 Si cui præterea validus male filius in re 45
 Præclara sublatus aletur ; ne manifestum
 Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
 Arrepe officiosus, ut et scribare secundus

36 Quassa nuce etiam G. Z. et Med. 1477. Sed casta nuce jam Ven. 1479. it. Glar. Lamb. Bentl. Cassa unce Fl. 1482. quod Landinus interpretari conatur, quasi esset uncia.—38 Sis cogn. G. S. Z. Si Med. 1477. Cun. Fis F. Fi Bentl. firmat in MSS.—48 Adrepe Bast.

compellabant prænominibus sibi familiares atque intimos. B. Sic Cic. Fam. 1. 9. Quoniam illi haberent suum Publum (Clodium) darent mihi ipsi alium Publum (Vatinium) in quo possem illorum animos—repingere. G.

Molles, delicatae.

34 Auceps ; 'Erisivus Juris, quod incertum est, nunc propter hæresibiles, nunc propter hæresivus. Vet. Schol. Cruq.

35 Eripiet oculos mihi ; Proverbium de re carissima.

36 Contemptum, male habitum.

Omnes MSS. habent quassa, veteri scriptura, facti nonnunquam offendi querere pro carere. Adagium de re nibili. Cruquius, quem sequitur Torrentius. Bentleius scribi voluit casta, quod idem sonat.

Pauperet, fraudet, spoliat. Vet. Sch. Vox Juris.

37 Sis jocus ; defensore vacuus. Vet. Schol. Cruq.

38 Pelliculam curare, unguentis scilicet atque balneis ; quod quotidiani moris erat apud Veteres.

Fi cognitor ; Qui defendit alterum in judicio, aut patronus dicitur si orator est ; aut advocatus si aut jus suggerit, aut presentiam suam commodat amico ; aut procurator si negotium suscipit ; aut cognitor si presentiam causam novit, aut sic tuetur ut suam. Alconius Pedianus, citante Cruquio. Nonnulli legunt si cognitor, contra fidem meliorum Codicum.

39 Rubra, ardens. Vet. Schol. Cruq.

40 Bene Infantes, quia in Forc stabant, ubi debebant fari : et Dilogus mutos percutit Causidicoa. B. Mihi fit probabile, videri poetam, qui in descriptione æstus vehementis istum versum posuerat, et infantes dixerat recentes statuas. G.

Omafoem dicitur intestinum bubulum. Vet. Schol. Atque hoc tanquam de paupere et voraci, satis ridicule.

41 Furius Bibaculus in Pragmatia Belli Gallici : Jupiter hibernas cana nive conspuet Alpes. Vet. Sch. Quem versus Quintilianus etiam reprehendit ut sordidum. B. Metaphoram duram vocat Quinç. 8. 6. 17. G.

42 Nonne vides ; Principium versus Lucretio usitatum. Lambinius.

Cubito tangens, et per hoc tacite admonens.

43 Ut patiens ! Laboris scilicet non parcens sibi. B. Inquiet, ad senem scilicet de te. Z.

Aptus, modo Passivum est ; h. e. natus seu comparatus a natura.

Acer ; calidus, vehemens.

44 Thunni, pingues et crassi senes.

Loca in quibus salsamenta sunt cetaria dicuntur. Cetaria, officina in qua liquamen conficitur. Vet. Schol. Nam cete quilibet grandiores pisces sunt. B. Hic quoque captatorem hæreditatis cum piscatore comparat, et senes cum piscibus. Igitur sensus proprius est : plures senes allicientur ad te hæredem scribendum. Z.

Hæres, et si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro hæc alea fallit.

Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,

Abnuere, et tabulas a te removere memento:

Sic tamen ut limis rapias quid prima secundo

Cera velit versu; solus, multisine cohæres?

Veloci percurrere oculo. Plerumque recoctus

Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;

Captatorque dabit risus Nafica Corano.

¶ Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?

¶ O Laërtiade, quicquid dicam, aut erit, aut non:

Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.

¶ Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.

¶ Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto

Demissum genus Ænea, tellure marique

Magnus erit, forti nubet procera Corano

Filia Naficæ, metuentis reddere soldum.

Tum gener hoc faciet; tabulas focero dabit, atque

53 Limus Sax. Linus Z.

45 *Mala sæpe* Diminutive dicitur pro parum.

46 *Sublatus, susceptus, natus.* Vet. Schol. Venter non tollebat humo quos ali nolebant.

47 *Celebs pro orbo capitur.* Vet. Schol. Cruq. Καίλαρος, quasi νοίονος λίσσων, ut supra diximus.

Nudet te, h. e. technas tuas aperiat.

Leniter, sensim, pedetentim, uti felis dum captat murea.

49 *Bene egerit,* importune morantem.

Orco, ad Plutonem, sive Terram: nam Chaldeis ארקא *Arca,* Terra est. Quare crediderim Orcum vocem fuisse Punicam.

50 *In vacuum, in possessionem vacuum herede.* Vet. Schol. Cruq. B.

Hæc alea; hoc genus technæ, vel ludi. ΤΗΣΙΣ
●AME.

51 *Cumque* refertur ad *Qui.* Z.

53 *Limis rapias, obliquis oculis raptim legas.* Vet. Schol.

Quid prima secundo; bene hoc et juxta ordinem, quia primo versu testatoris nomen est, secundo heredis. Vet. Schol. *Prima cera, prima tabula.* Vet. Schol. Cruq. Nam diptychæ erant ejusmodi tabulæ, et aliquando polyptychæ.

54 *Versu,* linea.

55 *Recoctus, sæpe refectus et per hoc astutus: recocti autem dicuntur scribæ, qui sapius cum Procon-*

sulibus missi exercitiores facti sunt usu ipso et frequentia: solent autem mitti quinque viri, qui cum redissent, vendebant Decurias suas et Quinquaginta. Vet. Schol. Cruq. Coranum significat. Vid. 2. 6. 36. Humilis curatio Quinquagintarum et vix magistratus. Cic. Acad. 2. c. 44. *Neminem esse Prætozem, Imperatozem, an ne Quinquagintarum quidem, nisi sapientem.* G.

56 Corvi inhiant cadaveribus, ut Captatoris divitum funeribus.

58 *Ludis, vaizus.* YOU BANTER ME.

59 *Aut erit, aut non: Jocatur in Apollinem,* et *Satyricus.* Vet. Schol.

61 *Si licet,* h. e. nisi secretum sit quod prodere nefas.

62 *Juvenis,* Perpetuum Augusti et Apollinis Epitheton. B. Si recte se habent rationes Benleii, et nondum video quod impediat; juvenis etiam stilo Romano tum erat Cæsar, qui *Parthis horrendus* spe atque omine dicitur. G.

64 *Forti,* Diligens et strenuo militi et ingenio prompto et libero. Etiam Juvenalis *capitulum comitem* appellat.

Nubet modo posuit pro coibit, vel concumbet: et mecum sentit Dacerius. B. Nempe videtur; cum scriberet ista Flaccus, recens fuisse historia illi affinis, quam habent fragmenta Pet. c. 140. de Philumene *filiam ingentis et*

Ut legat orabit : multum Nasica negatas
 Accipiet tandem, et tacitus leget ; invenietque
 Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
 Illud ad hæc jubeo ; mulier si forte dolosa
 Libertusve senem delirum temperet, illis
 Accedas focius : laudes, lauderis ut absens :
 Adjuvat hoc quoque ; sed vincit longe prius ipsum
 Expugnare caput : scribes mala carmina vecors ?
 Laudato : scortator erit ? cave te roget : ultro
 Penelopen facilis potiori trade. ¶ Putasne,
 Perduci poterit tam frugi tamque pudica,
 Quam nequiere proci recto depellere cursu ?
 ¶ Venit enim magnum donandi parca juvenus,
 Nec tantum Veneris quantum studiosa culinæ ;
 Sic tibi Penelope frugi est : quæ si semel uno
 De sene gustârit tecum partita lucellum,
 Ut canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.

70

75

80

79 Venit (*venalis est*) enim *Penelopa* magno : donandi *est p. i. Sim. Bofius apud Lambi. Ven. en. (indignum!) Bentl. Venit, Enim vero id magnum ! iron. Tunfall. Epist. ad Middleton. p. 82.*

bis senibus. G. Igitur ingeniose poëta vaticinari illam Tiresiam inducit, ut simul egregie laudetur Augustus. Z.

Procerâ nimis, nec fatis lepida.

65 *Metuentis*, bene de avaro. B. *Metuens reddere*, qui non solet reddere, certe non *solidum*, de quo, si toto defraudare non posset, certe quancunque particulam abraderet. *Metuens* ut Car. 2. 2. 7. G.

Soldam : affem, sive totum debitum : spe novarum tabularum [testamenti] prostituēbat filiam.

66 *Gener*, sic et supra S. 1. 2. 64. *Villius in Bausta Sullæ gener.*

69 *Plorare, σπλάζω* : ita enim Græci.

Suisque ; nil enim reliquerat ipsi amata.

70 *Illud ad hæc*, Hoc insuper.

Jubet qui fidenter dat consilium.

71 *Libertus*, dispensator.

Temperet, ad arbitrium suum regat. Vet. Schol. Cruq. Tanquam fræno scilicet.

72 *Mire focius*, subjecturus vincit et expugnat : nam focii sunt in bello.

73 *Vincit* ; præstat.

74 *Caput*, ipsum senem, Patronum scilicet.

75 *Ultro*, tua voluntate, non rogatus.

76 *Penelopam* posuit Bentleius pro *Penelopen*, uti mox *Penelopa*, affectato scilicet Æolisimo,

quod nimis putidum videtur. Notissimum est Horatium modo hoc, modo illo modo declinare. Putidior etiam videtur ista Emendatio Bentleii, *Venit enim (indignum) donandi parca juvenus*, pro *magnum donandi*, quam neminem probaturum scio.

Facilis potiori trade : Facilis pronus est obsequio : *Trade potiori*, h. e. commenda veluti digniorem illo.

77 *Perduci* ad crimen, unde *Perductores* dicuntur, lenonibus etiam pejores. G.

78 *Cursu*, proposito vitæ : nam vita curriculum est : *a disciplina morum.* Vet. Schol. Cruq.

79 Nihil plane causæ videre possum, cur omnium librorum consentientem lectionem mutare opus sit. Satiricum oxymorum *parca magnum quid donandi juvenus*. Sunt homines liberales promissis, nugis ; parci ubi magnum quiddam expectatur. Od. 2, 290. enarrantur dona procorum, quæ tandem, præsentē jam Ulyssē, astu elicit ubi illis Penelope. G.

Comice protulit *magnum* pro magni pretii donum, vel quod illa magni faceret. B. *Enim* refertur ad ellipsin, more Græcorum, *Non est mirum : nam, &c. Z.*

82 *Gustârit*, uti canis de cadavere. Nam luctri bonus est et odor et sapor ex re qualibet.

83 *A corio*, Proverbialiter. Vet. Schol. Xall.

Me fene, quod dicam, factum est; anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata: cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres:
 Scilicet elabi si posset mortua: credo,
 Quod nimium insliterat viventî. Cautus adito:
 Neu desis operæ, neve immoderatus abundes.
 Difficilem et morosum offendet garrulus: ultra
 Non etiam fileas. Davus sis comicus, atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
 Obsequio grassare: mone, si increbruit aura,
 Cautus uti velet carum caput: extrahe turba,
 Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
 Importunus amat laudari? donet Ohe! jam
 Ad cælum manibus sublatis, dixerit, urge; et
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo curaque levârît;

83

90

95

90 *Ultrô Ven. Glar. Lamb. Bentl.*—93 *Increbruit MSS. Cruq. Mediol. 1477, &c. Al. increbuit.*

ὠν ἡγοῖαν ἀνα γῆνα. Theocritus, admonente Lambino. Et mire corium de fene.

Absferrebitur, abigetur, depelletur.

Unctô Dialogus posuit, pro spurco scilicet et lauto. B. Quin simpliciter proverbium applicat, ut solet. Habemus etiam Germani adagium, *In parvulis levis condiscunt canes vorare corium.* G.

84 *Improba*, mala falsâ, astuta. B. Impudens. Quod dicit *Thebis*, Tiresiæ personæ servit, qui Thebanus fuerit. Utrum tale quid vel Romæ vel ubicunque contigerit, non dixerim: sed in sine fragmentorum Petronii turpius etiam testamentum, certe horribilius, jubente testatore se mortuum comedi ab hæredibus. G.

85 *Elata*, sepulta. Euphemismo usitato.

87 *Si posset*; Comica Ellipsis pro *ut videret si posset*. B. Haud dubie hæc addita erat conditio, ut hæres excideret ex hæreditate, si illi corpus elapsum esset. Z.

88 *Insliterat, se ingesserat.* Vet. Schol. Cruq. B. Nimia molestia et intempestivo officio istam coluerat. Z.

Cautus adito; nolit esse odiosus importuno accessu. Vet. Schol. Cruq. B.

89 *Neu desis, &c.* Cave ne pecces in alterutram partem, vel negligentia, vel odiosa sedulitate. Z.

90 *Difficilis* dicitur cui vix quidquam placet;

Morosus autem cui nunc hoc, nunc illud, etiam contraria.

Bentleius ex conjectura sua frustra reposuit *offendes* pro *offendet*. Demiror doctissimo viro displicuisse Personæ Enallagen: Neque enim intelligo quid sit *garrulus ultro*. Certe per totam istam Satiram cæcutire videtur vir magnus, vel saltem dormitare.

Optimi Cruquii Codices et nonnulli Lambini pro *ultro* legerunt *ultra*, quam scripturam et Vetus Interpres sequutus est, nam *nimis* expenit, h. e. *Ultra quam satis est*, ut Epist. 1. 6. 16. expressum legitimus.

92 *Obstipo*; ut *Scavrus* dicit, *inclinato in alterum humerum.* Vet. Schol. Cruq.

93 *Grassari est impetu aditum aperire.* Torrentius. Suavi Oxymoro atque Dialogia usus est, ut sit, etiam spolia et denuda.

95 *Substringe*, acumina, contrahe et subrige, quod faciunt asini atque iumenta sonum captura. B. *Substringe* picturam velut habet, certe metaphoram similem illi, qua *Substrilla* alvicanum venaticorum dicitur. G.

96 *Importunus pro importune.* Vet. Schol.

Ohe vox est satietatis, auctore Donato.

97 *Manibus sublatis ad cælum*, admirantis et stolidæ prægestientis gestus.

Urge, instâ.

99 *Cura*, sollicitudine, metu.

Et certum vigilans, Quartæ esto partis Ulyffes, 100
 Audieris, hæres : Ergo nunc Dama fodalis
 Nusquam est ? unde mihi tam fortem, tamque fidelem ?
 Sparge subinde : et, si paulum potes, illacrymare. Est
 Gaudia prodentem vultum celare. Sepulcrum
 Permissum arbitrio, sine fordibus extruere : funus 105
 Egregie factum laudet vicinia. Si quis
 Forte cohæredum senior male tuffiet, huic tu
 Dic, ex parte tua, seu fundi five domus fit
 Emtor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
 Imperiosa trahit Proserpina : vive valeque. 110

100 *Esto Bentl. e MSS.—103 Bentl. post varios conatus aliorum conj. Et sic p. p. illacrymare, et Gaudia prudenter vultu celare.—105 Commiffum Pzn: Glar.*

100 *Et certum vigilans; jucunde, quia solent homines quod cupiunt per stannum videre: ergo noli te barredem factum credere, nisi illud vigilans videris. Vet. Schol.*

Esto; ita melius Bentleius quam sit, ex Legum Formula.

101 *Ergo nunc, Pathos amarissimæ recordationis. B. Vid. Car. I. 24. 5. G.*

Bellus sane fodalis, quem corvis toties mandaverat. B. Satis ridicule Ulyffes inelytus dicitur fodalis Damae, quod est nomen servile. Z.

102 *Fortem, liberalem et generosum.*

103 *Spargere, parci et tenuis in sumtu est spargere vel piper, vel ejusmodi alia in convivia sua manu. B. Spargere hic est dic, interponere aliis sermonibus. G.*

Est, is, licet. B. Ut Epist. I. 1. 32. Potes lacrimando celare et intus continere vultum [conformationem oculorum, frontis, genarum] gaudia prodere alias solentem, et hic etiam conantem erumpere. Circumponere tibi fictum

tanquam personam, sub qua ridere possis. Prodent gaudia vultus hic dicitur, ut mox seu fundi sit emtor, h. e. esse velit. Emendendo excæcant et interficiunt Venerem hujus loci. G.

105 *Sine fordibus, sine tenacitate. Vet. Schol.*

107 *Male, graviter, seu periculose.*

109 *Gaudentem, contentum.*

Nummo; et uno nummo, quæ erat imaginaria venditio pro donatione. Vet. Schol. Hoc modo invidiam donationis vitabant. Cruquius. B. Non defuere qui mallent jungere gaudentem nummo, quo magis evitaretur invidia. Sed sic etiam nihil se debere sentiret senex, qui captatur. Et est formula solennis de qua Bentl. ad Sat. I. 4. 14. G.

Addicere, vendere, in alienum jus tradere.

110 *Imperiosa trahit; Nam post median noctem die adventante per Proserpinam nihil umbris fieri concedebatur, ut doctæ Cruquius. Et mire trahit de mortuo. Imperiosa est in imperio inexorabilis: oportet enim parere imperiosa.*

SATIRA VI.

HORATII VOTUM.

Laudat Poëta vitam rusticam, minus morbis obnoxiam, liberam a molestis negotiis Urbis, sobriam, frugalem, honestam, quam agat in villa, quam quidem dono acceperat a Mæcenate, ad cujus laudes adeo tacite rem trahit. Atque vitam urbanam ita reprehendit, ut simul laudetur scite Mæcenat.

Hoc erat in votis; modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquæ fons,
 Et paulum silvæ super his foret. Auctius atque
 Dî melius fecere: bene est: nil amplius oro,
 Maia nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis. 5
 Si neque majorem feci ratione mala rem,
 Næc sum facturus vitio culpave minorem;
 Si veneror stultus nihil horum; O si angulus ille
 Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
 O si urnam argenti fors quæ mihi monstret! ut illi, 10
 Thesauro invento qui mercenarius agrum
 Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
 Hercule: si, quod adest, gratum juvat; hac prece te oro,
 Pingue pecus domino facias, et cætera, præter
 Ingenium; utque soles, custos mihi maximus adfis. 15
 Ergo ubi me in montes et in arcem ex urbe removi,

9 Deformat *Ven. Glor.*—10 Quæ etiam *MS. Bos. in Animado. et G. Qua al.*

1 *In votis*, supple præcipuum, vel summum: sic et Persius: *Scire erat in votis quid dexter senio ferret.*

Modus; mensura, quantitas.

3 *Super his, lvi vrbus.*

4 *Comice dicit bene pro satis*: vulgo sic dicimus pro contentus sum.

Nil, quod in Libris esse ostendit Bentleius, concinnius et nobis videtur.

5 *Maia nate*: Horatius in tutela erat Mercurii. B. Vid. Car. 2. 7. 13. et 17. 29. G.

Propria, perpetua. Vet. Schol.

6 *Ratione, arte.*

7 *Culpa, negligentia.* B. De re ipsa vid. Sat. 2. 3. 177. G.

8 *Veneror*, religiose exopto. Cruquius.

9 *Denormat, decurtat et inaequalem facit.* *Est*

autem norma ad quam mensores fines aequales dirigunt, habita perpendiculari ratione. Vet. Sch. Cruq.

10 Ex vetustis Libris Bentleius bene reposuit *fors qua*; hoc est, aliqua.

Ut illi; mercenario cuidam per quietem tradidit Hercules thesaurum demonstrasse. Vet. Schol. B. Pers. 2. 10. *O si sub rastro crepet argenti mihi scria dextro Hercule.* G.

12 *Amico Hercule*; Ideo quia thesauris præf: et sunt qui eundem Incubonem esse velint, unde putari quod Res rustica in tutela sit ejus: nam illi sacrificia reddunt rustici cum juvencos domuerint. Vet. Schol.

13 *Si causam et conditionem impetrandi continet.* G.

Gratum modo Passive pro grate acceptum.

14 *Præter ingenium*: ludit in gemino sensu:

(Quid prius illustrem Satiris Musaque pedestri?)

Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Anster,

Auctumnusque gravis, Libitinae questus acerbae.

Matutine pater, seu Jane libentius audis,

20

Unde homines operum primos vitasque labores

Instituunt, (sic Dis placitum) tu carminis esto

Principium. Romae sponsorem me rapis. ¶ Eia,

Ne prior officio quisquam respondeat, argua:

Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalem

25

Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.

¶ Postmodo, quod mihi obsit, clare certumque locuto,

Luctandum in turba; facienda injuria tardis.

¶ Quid vis insane? et quas res agis improbus? arguet

Iratis precibus; tu pulses omne quod obstat,

30

24 Urges Lamb. et MS. Beron.—25 Et faciendâ Bent. et MSS. duo Beron.—29 Quid tibi v. i. et quam rem agis Bent. Ibid tibi habent MSS. etiam G. Sed potius est, illud tibi improvide assumptam a fibrarili, quam didisti Flaccum, ut vult Bent., vel ut Gen. et quam agis.—30 Pulses MS. Beron.

nam pingue dicitur ingenium quod non subtile, sed vetati crasso filo: sic et tagam dicimus pinguem.

16 Hinc indicare incipit felicitatem suam rusticantis, quam auget comparatione vitis urbanae. G.

In montes; in Sabinos meos.

Dilogus avocum posuit pro mentis fummitate, et pro regia. In avocum balis dicitur, vult rex in villa mea. Vet. Schol. B. Aru, villa in monte. Z.

17 Parenthesi inchoat versum, ne interpellat nemum sententiam. G.

Illustrem; Libitinae; obscurus. Vet. Schol. Cruq.

Pedestri, humill, pedestris.

18 Mala, molesta: ambitio, ostentatio anticorum. Vet. Schol.

Perdit, enecat, ineptiendo scilicet et potando.

Plumbeus, quod plumbeos reddat. B. Infalubris, qui corpus solet grave et languidum reddere. Z.

19 Gravis, lasvas, pedestris.

Libitina locus est in urbe quo constituantur qui observanda corpora conducunt, et praebent funeribus necessaria. Vet. Schol. Sub titulo Libitina erant Dysquatorum, Palliatorum, Ufforum, Sandapilarum, Vespillorum, Praefica, et Bufuarum. Torrent.

20 Janus et Jana; Sol et Luna, Kieus et Kieus ab inanis, juvenescere. Unde Divus Janus et Diva Jana: quod sint perpetuo juvenes; et per hoc aeterni. Tu puer aeternus—id est imperator et

diernus: dicitur hic praesse robis insipientis, Vet. Schol.

Vitam urbanam descripturus incipit a prima parte diei, matutino, cui, ut omnium rerum initis Janus, respectu diei Matutinus dicitur praesse. G.

Libentius audis; etiam deorum nomina citabant in hymnis, quod nescirent quibus gauderent potissimum.

21 Uda, quo invocato.

22 Insuperant, ordiantur, insunt.

23 Roma, ad tuum Forum. Vet. Schol. B.

Cum Roma sum, mane me in forum tuum invitam: ceterum rapis, et sic mihi imperas, etc. G.

24 Officium est quo personam nostram datus operum amicitia.

Quisquam, quidam alius.

Respondens, satisfacet. Vet. Schol. Cruq. h. e. Satisfaciam se praebent.

Urges, propra. Vet. Schol. Cruq.

25 Radit, fringit. Vet. Schol.

26 Interior gyros est, quem equi faciunt prope metam circi: a quo quo magis se remouent, tanto majorem faciunt gyrum, s. anfractum, etc. G. Interior gyro, brevior circulo, h. e. facit diem breviorum. Cf. Breukhan. ad Tib. IV. 1. 93. Z.

27 Cogitavit de Graeco Proverbio, 'Egyria, vnaq; 7 Aru. B. Similiter Germani sponsorem obtorto collo rapi proverbio dicunt. G.

Clare certumque; satis accipiti discissimae. B.

Ad Mæcenatem memori si mente recurras.

¶ Hoc juvat, et melli est, non mentiar. At simul atras

Ventum est Esquilias, aliena negotia centum

Per caput et circa saliunt latus. Ante secundam

Roscius orabat sibi adesles ad Puteal cras.

De re communi scribæ magnâ atque novâ te

Orabant hodie meminisses, Quinte, reverti.

Imprimat his cura Mæcenat signa tabellis.

Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit, et instat.

Septimus octavo propior jam fugerit annus,

Ex quo Mæcenat me coepit habere suorum.

In numero, duntaxat ad hoc, quem tollere rheda

Vellet, iter faciens, et cui concedere nugas

Hoc genus; Hora quota est? Threx est Gallina Syro par?

Matutina parum cautos jam frigora mordent:

Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.

Per totum hoc tempus subjectior in diem et horam

Invidiæ. Noster ludos spectaverat una;

32 Mentior *Sas. et MS. Berfm.*—44 Thrax an Gall. *Lamb. et MSS. duo Berfm.*—48 Invidiam noster. Ludos spectaverit—*Luscrit Bentl.*

Verba sponsonum quam clarissime concipiuntur, et adhibita stipulatione certa redduntur. G.

29 Bentleius de suo posuit *quam rem agis*, nimis scabre uti ego sentio. B.

Mutavi distinctionem, ut *improbus* fiat convicium cujuscunque cubito demoti ab Horatio, in ipsam Horatium. *Urges* positum absolute, ut *inquit*, de quo Bentl. Ser. I. 4. 78. *Urges tardus* aliquis, cui facta injuria, iratis precibus, imprecationibus, diris, ac dicit, Tu, Horati, *pulses*, &c. G. Vulgo distinguunt *agis? improbus urget*. Z.

Improbus, impudens, maledicus: *urget*, instat.

30 *Precibus, imprecationibus*. Vet. Schol.

Tu *pulses*; Comice de se loquitur secunda persona, et *Emphaticus*, quasi dicat, Oportet tamen me surdum esse et proferare.

31 *Memori mente*; promiserat enim ad cœnam. B. Animo cupido et hoc agente. Z.

32 *Hoc juvat*; pulsare scilicet plebeculam. B. Quin juvat ad Mæcenatem ire. G.

Atras, execrando dicit *atras*, quasi infelices, et horrendas. B. Immo, nuper *atras*, funestaque. Vid. Ser. I. 8. 14. sqq. G.

33 *Esquilias*, ad domum Mæcenatianam.

34 *Ante secundam*; nam *Exercet rauceos tertia caufidicos*, ut ait Martialis. *Tertia* autem nobis Nona est.

35 *Sibi adesles*; h. e. advocatus suus, vel etiam testis.

Ad Puteal; in quo Tribunal solebat esse *Prætoris*. Vet. Schol. Vid. Epist. 19.

36 *De re communi*; hoc loco significat se Horatio *Decuriam habuisse*. Vet. Schol. B. Vid. ad Sat. 2. 5. 55.. In *Decuriis* divisi scribæ, *decuriam* ius illud collegii et potestatem adeo scripturæ faciendi emere vendere poterant. G.

Neos, inexpectata.

37 *Reverti*; ad curiam scilicet scribarum, quorum erat de numero.

38 *Signa*, Augusti sigillum quod custodiebat. B. *Cura*, fac ut. Z.

39 *Dixeris*, impersonaliter, et negligenter: *debebat enim si dicam, vel dixerim*. G.

43 *Nugas*; *Hoc non sine tacita nota Mæcenati, qui nihil ferri communicabat Horatio*. Vet. Schol. Cruq.

44 *Torrentii et Craquii Codices legunt Threx pro Thran*, quod perinde est. Thrus parvula Thracica et gladiolo falcato depugnabat.

45 *De frigoris noxa* Sat. I. I. 80. Ceterum juvabit cum hoc caractere componere illam quem ex Ennio refert Gell. 12. 4. G.

48 *Nigler*; Ethopœia Invidorum. B. V. Sch.

Luserat in campo; Fortunæ filius; omnes.
 Frigidus a Rostris manat per compita rumor:
 Quicumque obuius est, me consulit; ¶ O bone, (nam te
 Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
 Num quid de Dacis audisti? ¶ Nil equidem. ¶ Ut tu
 Semper eris derisor! ¶ At omnes Dî exigitent me,
 Si quicquam. ¶ Quid? militibus promissa Triquetra
 Prædia Cæsar, an est Italâ tellure daturus?
 Jurantem me scire nihil mirantur ut unum
 Scilicet egregii mortalem atique silenti.
 Perditur hæc inter misero lux, non sine votis:
 O rus quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
 Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis
 Ducere sollicitæ jucunda obliviam vitæ?
 O quando faba Pythagoræ cognata, simulque
 Uncta fatis pingui ponentur oluscula lardo?
 O noctes cœnæque Deum! quibus ipse meique,

57 Miratur Bant. ex uno cod.

ad vocem *Noster*, Ita dicebant, inquit, invidi. Nempe invidorum de se Sermones poeta refert hos: *Noster Flaccus ludos spectaverat una cum Mæcenate*—Luserat cum Mæcenate: omnes subijcitur, Fortunæ filius est hic homo. Illud *spectaverat*—luserat indicio est, has esse quasi de medio sermone excerptas particulas: alias enim posuisset *spectavit*, *luserat*. Si probasset Bentleius, vel probari posse putarem, *Noster* poni posse pro *ego*; plane probarem illius lectionem: *Per totum—invidia noster. Ludos spectaverit una, Luserit, &c. G.*

Ludos, Comœdians.

Miror placuisse Bentleio *spectaverit* et *luserit* pro *spectaverat* et *luserat*, auctoritate rariorum Codicum tantum. Plusquam perfecto modo utitur Horatius pro Recordatio Tempore.

49 In Campo Martio se exercuerat.

Fortuna filius; sic et Græci *εὐχὴν τῆς τύχης* fortunatum dicunt, uti Sophocles.

Omnes, supple dicunt.

50 Omissum *se* vel quoties. G.

Frigidus rumor; rumor surdus, vel nullo, vel incerto auctore. B. Fortassis *rumor frigidus* est erisor, qui frigore s. metu percellit animos hominum. Z.

A Rostris; Rostra erant in Foro: In Foro autem et Compitis maxima hominum frequentia.

51 O hæc! Frigida compellatio.

52 Deus dicit Augustum et Mæcenatem, non tamen sine mixtura Ironiæ, ex invidi persona.

53 *De Dacis, qui tunc rebellabant Romanis.* Vet. Schol. Cruq.

54 *Derisor, 'Eipon, a BANTERERE.*

Exagitatur a diis, qui ob scelus perpetratum favore concutitur. Vet. Sch. Cruq. B. Puto in tali contextu non elidi vocalem contractam in Dî, sed legi *Dî exagitent me*, Græco more. G.

55 *Post bellum Philippense metationem agrorum promisit Cæsar.* Torrentius. Sed probabilius est accidisse post bellum Acticum, de quo nunc agit Horatius. B. Ex Bentleianis rationibus, quæ mihi videntur veriores, ad A. U. 718. ubi Sexto Pompeio devicto, exuto Lepido, agros dividit: de qua re Dio, 49. 14. G.

Triquetra, Sicula, Trinacria. Militibus emeritis vel dabatur stipendium ex arario, vel assignabantur agri quas colerent. Vet. Schol. Cruq.

57 Non placet Bentleii *miratur*, nam de pluribus agit. Quin et *Quicumque obuius est* [v. 51. supra] vim habet Pluralis Numeri, neque in tali casu Singulare Verbum satis videtur convenire.

Unum, unicum.

58 *Scilicet*, plane, pro certo.

62 *Ducere obliviam*, tanquam hanstu Lethæo: et mecum est Torrentius *Ducere, id est, potare.* Vet. Schol.

63 *Cognata*; Pythagoras credebatur fabarum

Ante larem proprium vescor, vernasque procaetes
 Pasco libatis dapibus. Proest cuique libido est,
 Siccat inaequales calices convulsa solutus
 Legibus infans; seu quis capit acria fortis
 Pocula, seu medicis iverescit lactius. Ergo 90
 Sermo oritur non de villis domibufve alienis,
 Nec, male necne Lepos saltet; sed quod magis ad nos
 Pertinet, et nescire malum est, agitamur: utrumne
 Divitiis homines, an sint virtute beati?
 Quidve ad amicitias, usus rectumne, trahat nos? 75
 Et quæ sit natura boni? summasque quid ejus?
 Cervius hæc inter vicinus garrit aniles
 Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arelli
 Sollicitas ignarus opes, sic incipit: ¶ Olim
 Rusticus urbanum murem meus paupere fertur 80
 Accepisse cavo, veterem vetas hospes amicam;
 Asper, et attentus quæsitis, ut tamen arctum
 Solveret hospitii animum. Quid multa? neque ille
 Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
 Aridum et ore ferens acinum, semefaque lardi 85
 Frustra dedit, cupiens varia fastidia coena

67 Proest om. Cum, ut Bentl. ex uno MS.—90 Humescit B. Z. F. Fabric. 1555. Glor. Vant.—77 Vicinos MS. Bepf.—78 Nam si quis laudat Ken. Glor. Lamb.—83 Ille etiam G. S. Bepf. F.

caliculis ascendere amicos hominum ex Oro, quod faba genitale caput referret. inferorum portas etiam appellabat fabarum caules, quod geniculis carerent. Vide et alia rationes in Rutgersii Venusinis Lectionibus c. 24.

65 Dilem; Namque deos delicti fecerunt agere ovum, ut molter alim.

66 Ante larem, focum feilicet: nam focus ara est larium.

Procaetes, qui confidenter loquuntur et libere. Vet. Schol. Craq.

67 Libatis; dequatis, alienatis. Vet. Schol. Benteleus de suo pro Proest posuit Cum. Duplicavit illi sonus vocis Proest. Nimis hic videtur delicatus pro Satirico stilo.

69 Infans Leges dicit Archepiscopus, quando capras collas obstant ad aequales hauritus. Vet. Sch. Craq. Caput acria, potest bibere grandia, quod acria potatoris est.

70 Conice Ergo pro Deinde.

72 Lepus, venas salutaris quinquagesimi. Vet. Schol. B. Videtur ex re impositum nomen. G.

73 Agitamur, disquirimus. Vet. Schol. Craq.

75 Ufus, vitium; cultus, beneficium. Vet. Sch. Craq. Quid ad rationis normam emigitur et rectum est et honestum.

76 Natura, Definitio. Vet. Schol. Craq.

77 Cervius est jumentum novare. Craq.

78 Haec re; ad exemplum rei proposita pertinent. Vet. Schol. Nam ex re presentis esse in memoriam revocabat.

Benteleus in vetustissimis reperit scribit Si quis nam, inversum [pro Nam si quis] Lucilianam constructionem.

Arelli, praedivitiis et avari. Probabile est colonum hunc fuisse non longe ab Horatii villa, et praedivitem.

82 Asper, alienus a deliciis.

Attentus, admodum cautus circa sumtus.

83 Solveret, laxaret, aperiret. B. Sensus est:

Vincere tangentis male fragula dente superbo :
 Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
 Effet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
 Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice, 90
 Prærupti nemoris patientem vivere dorso ?
 Vis tu homines urbemque feris præponere silvis ?
 Carpe viam (mihi crede) comes, terrestria quando
 Mortales animas vivunt fortita, neque ulla est
 Aut magno aut parvo leti fuga : quo, bone, circa, 95
 Dum licet, in rebus jucundis vive beatus ;
 Vive memor quam sis ævi brevis. Hæc ubi dicta
 Agrestem pepulere, domo levis exfilit : inde
 Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
 Mœnia nocturni subrepere. Jamque tenebat 100
 Nox medium cœli spatium, cum ponit uterque
 In locuplete domo vestigia ; rubro ubi cocco
 Tincta super lectos canderet vestis eburnos,
 Multaque de magna supereffent fercula cœna,
 Quæ procul exstructis inerant hesternæ canistris. 105
 Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit
 Agrestem, veluti succinctus curfitat hospes,
 Continuatque dapes ; nec non vernaliter ipsi
 Fungitur officiis, prælambens omne quod affert.
 Ille cubans gaudet mutata forte, bonisque 110

92 Vis tu probat Bentl. et sic G. Z. &c. Vin' tu al.—95 Bene G. F.—108 Vernal. etiam G. Z. F. Verniliter Bentl. auctoritas hic et alias fere par.—109 Prælibans Bentl. Cun.

ita tamen parcus et attentus ad rem, ut erga hospitem se liberalem præberet. Z.

Optime Bentleius ex Libris ille posuit pro illi.

84 *Lolium*; habent enim glumam longam. Vet. Schol. Cruq. Forte legendum *glumam longam*.

85 *Acinum*, pro *racemo* ponitur. Vet. Sch. Cruq.

87 *Male*, vin. Vet. Schol. Cruq.

88 *Cum pater ipse*; Ridicula Stili gravitas.

Horna, hujus anni, sive Horæ; æqvij.

89 *Ador, far, nea, vel spelta*. Torquent. B. Relinquens scil. hospit. Z.

90 *Quid te juvat*, cur adeo delectaria.

91 *Patientem*, durum atque asperum.

Dorso nemoris villa erat Horatiana.

92 *Vis tu homines*; callide extorquet insinuando.

93 *Carpe viam*; Heroicum charactera affectat in re ridicula.

94 *Mortales animas*; Urbani mures Epicurei sunt. Vult autem significare solis astris animas esse immortales. *Astra tenent caeleste solum, formæque deorum*. Ovidius.

97 *Vive memor*, h. e. carpe diem.

98 *Populere*, attigit ejus aures.

Levis exfilit; Enargia sive Iconismus.

101 *Medium celi spatium*. Metaphora a Circo, qui templum erat cœli et imago mundi.

103 *Candera*, rubore fulgeret.

104 *Fercula, vasa qua plena pulmentariorum sunt, et ponuntur in canistris cum his qua superfuerunt*. Vet. Schol.

105 *Procul*, in altum, quomodo et Virgilius: *Et jam summa procul villarum culmina sumant*.

Rebus agit lætum convivam ; cum subito ingens
 Valvarum strepitus lectis excuffit utrumque.
 Currere per totum pavidi conclave ; magisque
 Exanimes trepidare, fimul domus alta Moloffis
 Perfonuit canibus. Tum ruflicus, Haud mihi vita
 Est opus hac, ait, et valeas : me filva cavufque
 Tutus ab infidiis tenui folabitur ervo,

115

SATIRA VII.

Lepide fe ipfe carpit ex perfona fervi : et ofendit liberum effe folum fapientem. B. (Sequitur hic quoque morem fuum, et feveriora præcepta, quæ approbare fe aulicis fuis poffe vix fperat, ex perfona Crifpini proponit (ut in Damafippo l. 2. 3.) quæ venufta quadam Oeconomia hic a fervo fibi fuo fingit ingeri. G.) Inducitur fervus, qui data per Saturnalia dicendi libertate, Horatio ea objicit, quæ ei vulgo ab obtreçtatoribus et malevolis hominibus crimini data effe videntur. Hac ratione haud quibie efficere voluit, ut obtreçtatio vana et irrita redderetur. Nam quæ hic vituperantur, ea primum a fervo nequam profecerunt, deinde partim funt reprehenfione non digna ; partim prorfus funt ficta et a perfona Horatii aliena, veluti quæ Davus ex Crifpini Stoici philofophi jamitore audierat et hic confufe repetit ; partim leviora vitia, a quibus fe non liberum effe ipfe Poëta alias fatetur, et quorum facile ab æquis rerum iudicibus venia fibi datum iri fperabat.

JAMDUDUM aufculto ; et cupiens tibi dicere fervus
 Pauca, reformido. ¶ Davufne ? ¶ Ita, Davus, amicum
 Mancipium domino, et frugi quod fit fatis ; hoc eft,
 Ut vitale putes. ¶ Age, libertate Decembri .

4

108 *Vernaciter* : ad inftar urbani et delicati miniftri.

109 *Officii* miniftrandi.

Prelambens, deridet lautorum fervos. Minus placet Bentleii *pralibans*, quod in rariore reperit Exemplari. Certe *pralambere* magis erat vernæ quam *pralibare*. *Nos colophum incutimus lambenti cruftula fervo*. Juvenalis 9. 5.

111 *Agit l. conv.* præbet fe lætum convivam. Z.

112 *Excuffit*, exterruit.

113 *Currere*, fupple *caperunt*.

114 *Moloffis*, *Epiroticis*. Vet. Sch. Cruq.

116 Omnes Cruquii Codices legerunt *oas*, pro *Lambini valeat*.

117 *Ervo*, *Ogify*. *Ervo* agrefis eft vicia.

SAT. VII.

1 *Aufculto*, auditor fum tuarum Satirarum doctique fermonis. Rutgerfius tamen hæc verba Horatio tribuit, quod non placet. B. Neque his poffum affentiri, neque Bentleio, qui putat his verbis continuari Satiram præcedentem. Sed puto fervulum introduci, qui dicat, fe jam diu auribus captare, et velut venari oportunitatem loquendi. G.

Tibi, h. e. in te. Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam ? Juven.

Servus, fupple *quia*.

2 *Reformido*, præ formidine me continet.

Davufne ? Inducit fervum, tanquam Satiricum hypocritam, ridentem omnia quæ de virtute fplendide dixerat.

(Quando ita majores voluerunt) utere; narra.

¶ Pars hominum vitiiis gaudet constanter, et arguet
Propositum; pars multa natat, modo recta capeffens,

Interdum pravis obnoxia: sæpe notatus

Cum tribus anellis, modo læva Priscus inani,

Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas,

Ædibus ex magnis subito se conderet, unde

Mundior exiret vix libertinus honeste.

Jam mœchus Romæ, jam mallet doctor Athenis

Vivere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.

Scurra Volanerius, postquam illi justa cheragra

Contudit articulos, qui pro se tolleret atque

Mitteret in phimum talos, mercede diurna

Conductum pavit: quanto constantior idem

In vitiiis, tanto levius miser ac prior illo

19

15

13 Doctus Athenis Ven. Glar. Lamb. Bentl.—19 Chiragra Vulg. Cheragra post alios accuratioribus etiam Cun.—17 Pyrgum G. marg. S. Z. Ven. Glar. Lamb. Fimum G. Med. 1477, Sc.—19 ille Ven. Glar. Bentl.

Ita, Davus; Comica confidentia respondet.

3 Mancipium, vilissimum servi nomen.

Frugi, h. e. frugi bonæ; non adeo nequam.

4 Ut vitale putes; etenim qui nimis sunt in bonis, cui vitales non esse prædicimus. Vet. Schol. Exiis boni cito moriantur. Torrentius.

Libertate Decembri; convenienter hæc aguntur Saturnalibus, quo tempore ex imitatione aurei sæculi omnes exæquabantur.

6 Constante, perseveranter.

Propositum cursum arguent nautæ.

7 Natat, fluctuat, et per hoc cursum mutat.

B. Hanc inconstantiam describit pulchre Scr.

1. 3. pr. G.

8 Prævum inhonestum est et contrarium recto. Et rectum et prævum ad rationis normam exigimus.

Obnoxia, prona, proclivis.

9 Pro anellis veteres MSS. legunt anellis. Lambinus. Sic et Vet. Schol. Bentleius præve anellis.

10 Clavum, propositum vita. Vet. Schol. Et bene perseverat in Metaphora. Frustra sunt Interpretes qui clavos vestium crepant. B. Oblitus videtur vir doctus loci, qui hunc illustrat Ser. 1. 6. 17. Et clavus ille vestis insignie demum per metaphoram institutum vitæ notaré potest. Natat Priscus, fluctuat, cum domo prodeundum est clavum ne latum sumat, an angustum, an togam puram? G.

11 Ædibus ex magnis intell. migrans. G.

Se conderet, abderet se in cœnaculum aliquod. B. Apte dixit, pro migraret in parvam domum, quæ vix libertino digna esset. Z.

12 Mundior; paulo liberatior. Vet. Schol.

13 Quinque Lambini et totidem Cruquii Codices legerunt Doctor pro Doctus. Dicitur enim Priscus Oratoriam docuisse. Vet. Sch. Cruq.

14 Vertumnus deus est natura. Vet. Sch. Cruq.

B. Describit pulchre Prop. 4. 2. G.

Quotquot sunt; fere in omnibus municipiis Italia consecrabantur ejusmodi simulacra. Vet. Schol.

Iniquis, iratis. Vet. Schol. Quod vim suam ei incusserint omnes isti Protei, sive Vertumni.

B. Natus Vertumnis iniquis est, qui levi et inconstante est ingenio. Z.

15 Scurram, urbanum dicit aliena viventem quadra.

Bene justa qua ejus puniret insaniam. Vet. Sch. Et nunquam æni justior unda fuit. Ovidius, citante Henrico Stephano. B. Justam alii de magna et gravi interpretantur. Z.

Bentleius in uno reperit aberagra, atque ita ipse edidit, nec male.

16 Contudit, edomuit, fregit. Contundendo fere domantur insani, et feroces equi.

17 Phimum instrumentum est lignum stricci oris ex quo conjiciantur tessera; fritillus, pyrgus. Vet. Schol. Cruq. Martiali turricula est. Pyxis erat sine fund. Alter Schol.

Qui jam contento, jam laxo fune laborat. 20
 ¶ Non dices hodie, quorsum hæc tam putida tendant,
 Furcifer? ¶ Ad te, inquam. ¶ Quo pacto, pessime? ¶ Laudas
 Fortunam et mores antiquæ plebis; et idem,
 Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses;
 Aut quia non fentis quod clamas rectius esse, 25
 Aut quia non firmus rectum defendis, et hæres,
 Nequicquam coeno cupiens evellere plantam.
 Romæ rus optas, absentem rusticus urbem
 Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
 Ad coenam, laudas securum olus: ac, velut usquam 30
 Vincit eas, ita te felicem dicis, amatque,
 Quod nusquam tibi sit potandum. Jusserit ad se
 Mæcenas serum sub lumina prima venire
 Convivam; Nemon' oleum fert ocius? ecquis
 Audit? cum magno blateras clamore, furisque. 35
 Milvius et scurræ tibi non referenda precati
 Discedunt. Etenim fateor me, dixerit ille,
 Duci ventre levem; nasum nidore supinor;

30 et 31 Usquam in-vitus conj. Maroil.—35 Fugisque etiam S. Z. Med. 1477. it. Ven. Glar. Lamb. Bentl.

19 *Leolus*, tolerabilius. B. Minus. Z.

Cum Turnebo et Lambino pro *prior ille*, repositivum *prior ille*, quod et Scholiastæ probant. Bentleius retinuit *prior ille*, quod mirum videtur. B. *Prior*, præstantior. Z.

20 *Jam contento, jam laxo fune*; *Translatio est a tolligata fera*. Landinus. Nam modo indulgent sibi nihil, modo omnia.

Laborat; et contento tamen et laxo sibi displicet: nam semper relicta quærit.

21 *Non dices hodie*; ad Emphasin posuit impatienter expectantis responsonem.

Putida; *rancida, inepta, odiosa*. Vet. Schol.

23 *Fortunam*, supple *humilem*.

24 *Si quis deus*; etiam improbilis divinæ potentie, fuisse antiquitus creditum est.

25 *Clamas*, ad ravim usque molestus: ac si doceret, quod non crederet ipse, studio contradicendi.

26 *Non firmus*; præ molliora non vales excqui que decreveras.

27 *Ceno cupiens*; expressit Græcum *Ἐπειὸς ἐπι-λῆ σῆμας ἔχων*, quod Torrentius movit post Cruqnum.

30 *Securum olus*; *domeficam canem*. Vet. Schol.

Securum dicit nullis turbis vel ineptiis interpellatum, et quo quis placide fruatur, et sine aliquo incommodo suo. B. *Vebet usquam vincit eas*, quasi semper ad eandem eas conditas, invitus, quasi vinculis tractus. Z.

32 *Jusserit*, h. e. si jussit. Z.

34 *Oleum petii ut lotus et unctus abeat coenatum*. Vet. Schol. Cruq. Ego Lucernarium oleum dici puto, nec dubitabit lector: Satis erat olei balnearii apud Mæcenatem.

Rectius Bentleius *fert* in Præsenti [*pro fert*] ex plurimis Libris.

35 *Blateras*, incondite clamas.

Pro furisque Bentleius ausus [est] reponere de suo *fugisque*.

36 *Milvius et scurræ*; Vaire Milvium Horatii clientem scurræ annumerat, urbanam significans parasitum, magis quam commodum sodalem. Et *Milvius* scribebatur et *Milvius* in pluribus Libris. In causa fuit quod (ut sæpius dictum est) Vocales *i, u*, et *y* sere ejusdem fuerint prolationis. Bentleius in Editio suo posuit *Milvius*.

37 *Dixerit ille*, h. e. posse aliquem dicere. B. Dicere potest Milvius. G.

Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
 Tu, cum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro 40
 Infectere, velut melior, verbisque decoris
 Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipse
 Quingentis emto drachmis deprænderis? aufer
 Me vultu terrere; manum stomachumque teneto,
 Dum, quæ Crispini docuit me janitor, odo. 45
 Te conjux aliena capit, meretricula Davusa:
 Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi mea
 Natura incendit, sub clara nuda lacerna
 Quæcunque excepit turgentis verbera caudæ,
 Clunibus aut agitavit equam lasciva supinum, 50
 Dimittit neque famosum, neque sollicitum, ne
 Ditiior aut formæ melioris meiat eodem.
 Tu, cum projectis insignibus, annulo equestri,
 Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
 Turpis, odoratum caput obscurante lacerna, 55
 Non es quod simulas? metuens induceris, atque

39 Simi quid vis *Fen. Glor.*—42 Ipse *Glor. Lamb.*—45 Chryppii *F.*—46 Conjux *Glor. Bentl.*

38 *Levem*, cupidum. B. Pictura lepida anam et nidorem culinarum captantis, cujus ab ipso respiratu tollatur et velut suspendatur nasus. G.

39 *Popino*, popinarum et ganearum consecrator et amator. Z.

Imbecillus, iners, libidini obnoxius et cessator.

Si quid vis, h. e. Si qua cupis. Et Comicum est et Morale. IF YOU HAVE ANY MIND TO IT.

40 *Ultro*, nulla alia causa nisi quod ita velis: sola voluntate.

42 Verba *Obvolvas vitium* sunt ultima eorum quæ tribuuntur Milvio. Nunc addit de se Davusa, *Quid si me stultior ipse*, non modo Milvio, tui ordinis homine, sed me, servo. G.

43 *Aufer terrere*, h. e. Vide ne terras; Comica elocutio. B. Hic nempe fingitur frontem contrahere, et minacem digitum tollere Horatius. At servus postulat ut sibi liceat, salvis cruribus, recitare quædam de Crispini disputationibus sublesta, tamen in Horatium dicta, sed in vitiosos, quæ tamen vernili quadam malignitate torquet in herum. G.

45 *Janitor*; scite Poetæ servus Philosophi servum audit.

47 *Acris*, callida, vel ardens.

48 *Sub clara nuda lacerna*, in lupanari scilicet: etiam Juvenalis Medallina erat *fumo lacerna Juda*. B. ●

51 *Famosum*, infamem. Z.

52 *Meiat eodem*; projecte loquitur ut verba.

53 Non objicit hæc servus Horatio: sed, uti dixerat, de Crispini declamationibus quædam repetere se ait, (qua œconomia Horatius alium mordere voluit, arbitrator) unde etiam v. 72. *Non sum maculus*, &c. Et perpetuo hoc gloriatur, ab illicitis se purum. Quæ fuisset impudentia, hæc de se scribere? Taceo, quod non constat, an anulo equestri usas, an judicium decuriz alicui adscriptus unquam Flaccus fuerit: licet Tribunatus ei locus in equestribus, (unde una cum Mæcenate ludos spectare potuit, Ser. 2. 6. 48.) Augusti gratia censum forte equestrem dederit. G.

Annulo equestri; vaferrime tanquam de persona sua insignem aliquem moechum percudit.

54 *Romano habitu*; Toga Romanorum propria.

Notum est tunc temporis iudices electos fuisse ex Equestri et Senatorio Ordine. B. Dama fervile nomen etiam Ser. 1. 6. 38. G.

55 *Lacerna*; rusticorum Lacerna cucullata

Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
 Quid refert, uri virgis, ferroque necari
 Auctoratus eas; an turpi claufus in arca,
 Quo te demisit peccati conscia herilis 60
 Contractum, genibus tangas caput? Estne marito
 Matronæ peccantis in ambo iusta potestas?
 In corruptorem vel justior: illa tamen se
 Non habitu mutavte loco, peccavte superne,
 Cum te formidet mulier, neque credat amanti. 65
 Ibis sub furcam prudens, dominoque furenti
 Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam.
 Evâsti? credo metues, doctusque cavebis.
 Quæres quando iterum paveas, iterumque perire
 Possis. O toties servus! quæ bellua ruptis, 70
 Cum semel effugit, reddit se prava catenis?

62 Ambos *edd. vet.*—64 Peccatque *coll. Sax.*—68 Metues, credo, *Bentl. ex cod.*—70 Totiens *Bentl.*

erat, et a servis gestata, uti hodie a mulierculis nostris.

56 *Quod famulas*, h. e. revera servus es.

Inducris; in domum adultera. Vet. Sch. B.

57 *Altercante*, h. e. metu pugnante cum cupiditate. Z.

58 *Quid refert, Quid interest? Refert tanquam Rei fert.* Donatus. Verum nil opus, cum prima syllaba sit communis.

Uri virgis; Gladiatores ita se vendunt, et caviones faciunt, Uri virgis; ferro necari. Vet. Schol. Cruq. B. Petro. 117. *In verba Eumolpi sacramentum juravimus*, uri, vinciri, verberari,—*tanquam legitimi gladiatores domino corpora animasque religioſissime addicimus.* G.

59 *Auctoratus; qui se vendunt ludo, auctorati vocantur.* Vet. Schol. Auctoramentum pretium erat, quo accepto gladiatores et milites addicebant se.

60 *Conscia*, ancilla. cf. supra Serm. I. 2. 130. Z.

62 *Iusta potestas; Lex fuit apud Albanenses, ut adulterum cum adultera deprehensum marito liceret occidere; hæc Lex abolita est Lege Julia, qua iustus cognitionem adulterii ad Judices referri.* Vet. Sch. B. *Iusta potestas* lege naturali, et consuetudine Romana, de qua etiam plucula Sat. I. 2. 37. it. 127. sqq. Lex Julia formam et modum præscripsit ultioni maritorum, sed post hujus Satiæ tempora. G.

64 *Non habitu; non deponit ingenuitatis insignia.* Vet. Schol. Cruq.

Mutavte loco; vel gerit se pro ancilla, ut te pro Dama.

Peccavte superne; inferne tantum meretricis est, neque enim cucullata incedit ut tu, et læcernata prostibula. Cæcutiant hic doctissimi et monstra fingunt, dum non advertunt hæc dici *spei cæcævia*, ut ait Cruquianus Interpres, qui eo dicto facem nobis prætulit. B.

Fateor etiam me hic non esse Lynceum: nisi quod placet comparari peccatum adulteræ humilioris conditionis cum adulteri altioris loci turpitudine. Modestior illa est, cautior est, non se permittit adultero, ut hic committit se adulteræ et illius viro. G. Sunt qui *superne* interpretentur ex versu 50. Z.

65 *Cum*, etfi. B. Quia. Z.

Mulier, quia mulier.

66 *Ibis sub furcam; in servitutem.* Vet. Schol. Nam furcæ ferendæ obnoxii erant servi. *Est autem furca lignum plauſtri cui tæmo affigitur; ut monuit Landinus ex Plutarchi Corioliæno.* Quia et verniliter jocatur in muliebre furcam quam subit mæchua. B. Hoc vult, quid causæ dices, personate serve, si pro servo te tradet maritus, in cruce te agat? G.

Libidinem dicit dominum. B. Minime vero, de marito sermo est, quem dominum sibi adulter constituit, ut is possit in vitam, corpus, famam, rem ipsius grassari. G.

67 *Corpore*, ex parte corporis qua vir es. 68 *Doctus*, monitus.

Non sum mœchus, ais : neque ego, hercule, fur, ubi vasa
 Prætereo sapiens argentea : tolle periculum,
 Jam vaga profiliet frænis natura remotis.
 Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque 75
 Tot tantisque minor? quem ter vindicta quaterque
 Imposita haud unquam misera formidine privet?
 Adde super, dictis quod non levius valeat; nam
 Sive vicarius est, qui fervo paret (uti mos
 Vester ait) seu confervus; tibi quid sum ego? nempe 80
 Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
 Duceris ut nervis alienis mobile lignum.
 Quisnam igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus:
 Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent;
 Respondere cupidinibus, contemnere honores 85
 Fortis; et in seipso totus, teres atque rotundus,
 Externi ne quid valeat per leve morari;
 In quem manca ruit semper fortuna. Potestne
 Ex his ut proprium quid noscere? Quinque talenta
 Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum 90
 Perfundit gelida: rursus vocat. Eripe turpi
 Colla iugo: Liber, liber sum, dic age. Non quis;

78 Adde super, dictis etiam G. Supra dictis al.—83 Sibi qui etiam G. S. et prima editt.

69 *Perire*, Hyperbole pro ingens adire periculum.

71 *Præterea*, stolidè perversa.

73 *Tolle pericid.* cf. de re infra Epist. I. 16. 53. Z.

75 *Rerum imperiis*; cui pecunia, amor, libido, domines tot tantique imperant, dignum est te imperare mihi? Vet. Schol. Cruq.

76 *Vindicta*, virga Prætoris qua percutiebantur servi dum liberi seebant, manumittebanturque capiti imposita: tribus namque rebus fit manumissio, *Vindicta*, *Censu*, *Testamento*. Vet. Schol. Cruq.

78 *Melior Lectio* est Bentleii ex Libris, *Adde super* [quam *Adde supra*] h. e. *Super adde*, Luciliano puto stilo.

79 *Uti mos vester ait*; h. e. ut vos ingenui ridentes nominare consuevistis. B. *Vicarius*, servus qui est in alterius servi peculio. Z.

81 *Mobile lignum*; plerumque simulacra de ligno facta nervis moventur. Vet. Sch. *Nuq̄quam* Græcis appellabantur ista. Apage Bentleii *mobile signum*. Majus quid est moveri lignum.

quam signum. Quid quod in nullo Libro legitur signum?

83 *Sibi qui imperiosus*; qui imperat affectibus. *Lege cum Bentleio sibi qui* [pro *sibi que*].

85 *Respondere*, cum vultu negare, et obistere. B. *Respondere* est detestare imperium. G.

86 *Stoicus sapiens deo Stoico similis* h. e. mundo, rotundus est, ut ad centrum, ad animum et felicitatem illius, introrsum velut nutu suo serantur que agit omnia; a seipso suspensus ut habeat bene vivendi rationes. V. Cic. Fam. 5. 13. pr. *Globus marmoreus* ob ipsam levitatem non potest facile sufflamini. G.

Teres, equalis. Vet. Schol. *Levis*.

87 *Externi ne quid, vâ vâ lævis*. Vet. Schol. Cruq.

Per leve, propter levigationem ejus, h. e. per se tam Sapientiam, qua veluti marmorarii manu ad unguem perpolitur Stoicus.

88 *Manca*, inefficax. Vet. Schol.

89 *Noscere, agnoscere*. Vet. Schol.

90 *Vexat*, inquietat dictis, laceffit.

Urguet enim dominus mentem non lenia, et acres.
 Subjectat lasso stimulos, versatque negantem.
 Vel cum Paufiaca torpes, infane, tabella, 95
 Quî peccas minus atque ego, cum Fulvî Rutubæque,
 Aut Placideiani contento poplite miror
 Proelia, rubrica picta aut carbone; velut si
 Ré vera pugnent, feriant, vitentque moventes
 Arma viri? Nequam et cessator Davus; at ipse 100
 Subtilis veterum iudex et callidus audis.
 Nil ego, si ducor libo fumante; tibi ingens
 Virtus atque animus coenia respondat optimis?
 Obsequium ventris mihi perniciosius est: cur?
 Tergo plector enim; qui tu impunitior illa, 105
 Quæ parvo sumi nequeunt, opsonia captas?
 Nempe inamarefcunt epulæ sine fine petita,
 Illusique pedes vitiosum ferre recusant
 Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
 Furtiva mutat strigili? qui prædia vendit, 110
 Nil fervile, gulæ parens, habet? Adde, quod idem

102 Nil sum ego *Mediol.* 1477. Ductor *Bof. Animadu.*—103 Quid? tu *Lamb.*—106 Cum opsonia *Ven. Glar.*—107 Inmarcescunt *G.*—109 Uva Furtivam m. strigilem. *Lamb.*

92 *Galide, supple aqua.* Vet. Sch. Per istam contumeliam significare voluit amoris extinctionem.

93 *Urguet, impellit.*

94 *lasso, inert.*

Stimulos, urticas.

Versat, agitat, quiescere non sinit.

95 *Paufias nobilis Pistor fuit.* Vet. Schol. De quo ad Plinium.

Torpes, præ nimia admiratione obstupescit, et per hoc multa impendit.

96 *Fulvî Rutubæque; insignes erant gladiatores: de Placideiano Lucilius; (apud Non. 4. 64.)*

Cum Placideiano hic componitur, optumus longe Post homines natos gladiator qui fuit unus.

97 *Contento poplite, gladiator dum pugnat extendit poplitem.* Vet. Schol. Cruq.

98 *Rubrica picta; an in taberna aliqua vinaria, ubi cessator iste potabat?*

Velut si; ridicula laudatio plebei artificia. B. Forte ne artificis quidem, sed otiosi hominis, qui qualemcunque delineandi facultatem a natura habet, eaque petulanter utatur. G.

100 *Arms viri, suavissima Parodia Enecidis. B. Davus scil. audit s. dicitur. Z.*

101 *Audis; famam tu trahis unde ego infamiam.*

102 *Nil ego; bene nibili.* Vet. Schol. Cruq. *Libum, panis erat dulcissimus ex oleo, melle et farre. GINGERBREAD.*

103 *Virtus est qua viri sumus, et spiritum hoc loci significat.*

Respondat; verbis Hercules obstitit. B. Vid. v. 85. Baxterus respicit ad Prodicium illum Heroulem Xenophontis, voluptate concalcata virtuti se tradentem. G.

104 *Obsequium ventris; veluti Subjectis est; ex persona enim sus et interrogat et respondet.*

105 *Tergo plector, h. e. ega quidem vapulo, tu cruditatibus laboras.*

106 *Sumi, edii, vorari, nitate Charientium. Captas, piscaris, venaris, aut sequeris.*

107 *Inamarefcunt, accescunt: vomitarionibus commovetur billa.*

108 *Illusi potas; qui cum flere se posse crebant, vacillant. Landina.*

Vitiosum, egrotum.

110 *Furtiva strigili, ea Lectio est omnium*

Non horam tecum esse potes; non otia recte
 Ponere; teque ipsum vitas, fugitivus ut erro,
 Jam vino quærens, jam somno fallere curam:
 Frustra: nam comes atra premit sequiturque fugacem. 115
 ¶ Unde mihi lapidem? ¶ Quorsum est opus? ¶ Unde sagittas?
 ¶ Aut insanit homo, aut versus facit. ¶ Ocius hinc te
 Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATIRA VIII.

*In Nasidienum Rufum convivatorem vapidè garrulum. (Plurcula his similia sunt Ser-
 2. 4. G.)* Fundanius Horatio rogatus narrat convivium, quo Mæcenas excep-
 tus erat a Nasidieno quodam, homine inepto et ridiculo, qui singulorum fercu-
 lorum juriumque præstantiam putide enarrat et rationem conficiendi exquisitam
 exponit. Quare merito ab umbris Mæcenas deridetur hominis stultitia et
 inepta jactatio.

Ut te Nasidieni juvat cœna beati?
 Nam mihi quærenti convivam, dictus here illic
 De medio potare die. ¶ Sic, ut mihi nunquam
 In vita fuerit melius. ¶ Da, si grave non est, 4

1 Ut Nasidieni cum Bentl. etiam G. et H.—2 Convivam quær. Bentl. Cun.—4 Dic omnes
 ante Ald. it. Torr. Bentl. Cun. G.

meliorum Codicum, pro *Furtivam frigidam*, est-
 que Hypallage. *Strigil* est instrumentum aeneum
 quo sudorem in balneis solent domini tergere, *bedi-
 que in campariis multa sunt frigida: Roma. Vet.*
 Schol. Legendum puto *campariis*: nam Balne-
 drum erant *capsæ*, seu loculi ad res balnei re-
 ponendas. B. Mihi videbantur *camparia* esse
 tabernæ, ubi varii generis scruta venduntur,
 emuntur, *permutantur*, unde nomen: est enim
campare, mutare. G. Sensus est: Quod si ser-
 vus peccat, qui frigili furto ablata emit sibi
 uvam; nonne is magis peccat, qui prædia ven-
 dit ad opsonia emenda? Z.

112 Recte, cum ratione, sapienter.

113 Ponere, impendere.

Fugitivus ut erro, sic legimus cum optimis
 Cruquii MSS. pro *Fugitivus et erro*. Est autem
 erro *servus angator vagabundus, sed tandem ad do-
 minum rediens*. Ulpianus, citante Cruquio.

114 Fallere curam, oblivisci sollicitudinis.

115 Atra, infelix, dira. B. Car. 3. 1. 40.

Post equitem sedet atra cura. G.

116 Fatigatus Horatius longa disputatione

Stoica, lapidem quærît, vel sagittas, quibus im-
 portanum servum abigit. G.

Unde mihi lapidem? supple comparem.

117 Aut versus facit; *Dilogos et vnaq̄d apor-
 donias*: nam et potentes læsisse significat, et cum
 furentis gestibus versus suos componere consue-
 visse. Rodebat unguis et cadebat pluteum. B.
 Cum *sanos* arceat Helicone poetas Democritus,
 &c. Vid. Ars Poet. in fine. G.

118 Opera, operaria.

*Nona; quasi octo servos Horatius miserit in er-
 gastula agrî Sabini*. Vet. Schol.

SAT. VIII.

I Cum duobus Cruquii Codicibus, et De-
 spauterio Grammatico, repositi *Ut te*, cum alii
 ponant *te post juvat*. In causa fuit Rhythmi
 confragilitas ex nimia imitatione Lucilii. B.
 Si hoc placeat, *Nasidieni* nomen semper inci-
 plet a Dactylo: qui alterum præfert, *i inter d*
 et *e* consonantem faciet, ut in *abiete, pariete*,
 cum Dactylum faciunt. Ceterum *Rufi* cogno-
 men, quod v. 38. habet Nasidienus, favet con-

Quæ prima iratum ventrem placaverit esca.
 ¶ In primis Lucanus aper: leni fuit Austro
 Captus, ut aiebat cœnæ pater; acria circum
 Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
 Pervellunt stomachum, fiser, halec, sæcula Coa.
 His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam
 Gausape purpureo mensam perterfit, et alter
 Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
 Possset cœnantes offendere: ut Attica virgo
 Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
 Cæcuba vina ferens; Alcon, Chium maris experts.
 Hic herus; Albanum, Mæcenas, sive Falernum
 Te magis appositis delectat; habemus utrumque.
 ¶ Divitias miseras! Sed queis cœnantibus una,
 Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.

5 PACUV. G. S.—10 HIS UT SAN. CEN.

jectura, Horatio hic propositum fuisse *Salvidianum*, de quo Sucto. Aug. 66. Fingit autem Horatius se agere cum Fundanio, vid. v. 19. G.

Beati sibi videntur ineptuli.

2 *Hæc pro heri.* Vet. Schol.

3 *De medio;* sextis diebus maturi cœnabant Vetera. B. Seu festus dies fuerit seu profestus; cœna certe hæc tempesta. G.

4 *Da, dic.* Vet. Schol. Cruq. Omnes tamen Cruquii atque Torrentii Codices legerunt *Dic*: Ex glossamate ut puto. Sic et Virgilius, *qui si da, Tityre, nobis.* Et magis Comice et blande dicitur *Da* quam *Dic*. Benteleio tamen magis placet *dic*, quod ex interpretatione est.

5 Bene placaverit cum præmiserit iratum.

6 *Lucanus, valentissimus.* Vet. Schol. Cruq.

Leni Austro; non æstuoso. Vet. Schol. Cruq. Ne fœteret scilicet; austro tamen flante, quod affirmant *lassam carnem apri esse meliorem.* Alter Schol. B. Pro *lassam* forte legendum *laxam.* Forte ita excusavit Nasidienus *rancidum aprum.* Vid. Ser. 2. 2. 41. G.

7 *Ridicule patrem* nominat quem puerum putabat. Fidem facit pater cum docet. B. Simpliciter *cana pater* est pater familias, qui etiam *dominus cana* vel *epuli* vocatur. G.

8 *Rapula, Diminutive pro rapis, seu napis.* Vet. Schol. Cruq.

Radices, Pâquis. Vet. Schol. Cruq. Sic et Ovidius; *Intubaque et radix.*

9 *Pervellunt, pertinaciter vellicant, et bene de lasso sive pigro.*

Sifer, Tiberio Cæsari erat in deliciis: Galli vocant *Cberwy*, nos SKIRRET, quod corruptissime profertur pro *SUYCKERWORT*, ut appellatur Belgia. De Halece et Fæce vide supra 3. 4. 73. B. Hic dubium non est, e vino Coa paratam. G.

10 *Alte cinctus, quo expeditior esset.* Cruquius legit *alter* ex tribus MSS. quod non probat.

Acerna mensa prima post citream gloriæ. Torrentius ex Plinio.

11 *Gausape, mappa villosa, hic Gausapes.* Vet. Schol. A. CARPET. *Nobilis villosa tegant tui gausapa citrum.* Martialis. Usus est ipso gausape pro peniculo. *Purpureo tersit tum lasus gausape mensam.*

13 *Attica virgo, Kumpônos, quæ lento passu progreditur;* Proverbialiter, quale *Hæmion fidiçen.* B. In solennibus pompis sacras cistas aut canistra ferebant virgines, *nanaspigos.* Vid. ad Ser. 1. 3. 11. et Spanhem. ad Callim. p. 731. sq. G.

14 *Fuscus Hydaspes, servulus Indus.*

15 *Maris experts, h. e. Facilitum, de quo Cato.* Cruquius. B. Acron, *Cui aqua maris mare Græco non est adjecta.* Vinum Græco illi simile parare docent ex vino Italico, muria affusa, Cato 24. et 105. it. Colum. 12. 37. Cuius vinum, cui aquæ marinæ, ut alias solet, nihil affusum est. G.

16 *Divitias miseras!* quæ scilicet miserum habebant Dominum, *Quis ferat istas Læxias sordes?* Juvenalis 1. 140. B. Nihil hæcenus

¶ Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et infra, 20
 Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
 Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras.
 Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
 Ridiculus totas simul obforbere placentas.
 Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret, 25
 Indice monstraret digito: nam cætera turba,
 Nos, inquam, coenamus aves, conchyliâ, pisces;
 Longe dissimilem noto celantia succum;
 Ut vel continuo patuit, cum passeris atque
 Inguftata mihi porrexerat ilia rhombi. 30
 Post hoc me docuit, melimela rubere minorem
 Ad lunam delecta: quid hoc interfit, ab ipso
 Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni;
 Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti:
 Et calices poscit majores. Vertere pallor 35
 Tum parochi faciem, nil sic metuentis ut acres

23 Supra S.—24 Semel et simul hic et tantundem auctoritatis habet, et eandem significationem.—
 29 Passeris affi et Bentl. ex MSS. Lambi. Affi, atque Cun.—30 Porrexerit G. F. Sc.
 Porrexerit conj. Marcellij.—35 Poscunt Ven. Glar.

fordidum video equidem. *Misera divitia*, quæ
 sic sollicitum habent dominum, quem copia
 incertum faciat. G.

19 *Fundanus* Poeta erat insignis et Horatio
 familiaris. B. *Tibi* more gr. regitur ab una,
una est, una tecum. Z.

Labore, impatienter capio, gestio.

22 *Umbra* joculari nomine dicuntur a vo-
 catis ad cenam una adducti. B. Puto autem
 Mæcenas umbras fuisse Balatronem et Vibi-
 dium, qui cum illo medium triclinii lectum oc-
 cuparint. Nomentanum et Porcium sibi qua-
 si subservituros, et adjuutores quosdam sibi Na-
 sidienus affuisse videtur: inter quos accum-
 bit ipse, *obis*, Paterfamilias v. 23. Vibidius
 et Balathro liberius omnia agunt. Nomenta-
 nus deinde solatur Nasidienum: ipse et Por-
 cius convivæ imi lecti v. 40. Fundanus cum
 Visco et Vario primi. G. Figuraque triclinii
 vid. Gesn. Thef. voc. Triclinii. Z.

24 Meliores Cœdices pro *absorbere* legerunt
absorbere, quod et Cruquio placuit. Bentleyus
 servat *absorbere*, quod fortasse alio tempore non
 faceret. B. *Ridiculus obf.* qui ridicule obfor-
 bebatur. Z.

25 *Ad hoc*, supple *ridiculus*. B. Intelligo
 erat, fungebatur hoc officio, ut, si quæ delicæ
 latuissent Nasidienum, is demonstraret. Z.

Si quid lateret; erat huic usus edendi maxi-
 mus.

26 Comice *Nos*, pro *quod attinet ad*. B.
 Nos nihil curamus, quid esset, quod apposi-
 tum esset, cenamus taciti. G.

28 *Succum*, saporum. Vet. Schol. Cruq.

30 *Inguftata mihi*, h. e. hætenus mihi num-
 quam gustata: et cum Lambino et Cruquio
porrexerat pro *porrexerit* repono. B. *Passer*
 hic piscis est: de *asso*, quem inculcant, Sat. 2.
 4. 38. G.

31 *Melimela* *Κυδωνία μήλα*. Vet. Sch. Cruq.
 Plinio *mala myrica*. Cydonia illarum regio-
 num sunt omnium suavissima. Virgilio *An-
 rea mala* dicuntur.

Minorum; ad incrementum *Luna*. Vet. Schol.
 Cruq.

34 *Damnose*, ut *damnum sentiat*. Vet. Schol.
 Cruq.

Moriemur inulti; nam enecabit nos. Pæro-
 dia Virgiliana (*Æn.* 2. 670).

Nunquam omnes hodie moriemur inulti. B.
 Male habet illos loquacitas domini sua fercula
 commendantis: hanc ulcisci volunt. G.

35 *Vertere*, supple *capit*.

36 *Salle Parochum* dicit, ac si esset campo ob-
 fordes. B. *Parochi* non sunt caupones, sed qui
 publice præbent hospitium: nec *forde*, ut *jasa*

Potores; vel quod maledicunt liberius, vel
Fervida quod subtile exfurdant vina palatum.

Invertunt Allifaniſ vinaria tota

Vibidius Balatroque, secutis omnibus: imi

Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.

Affertur squillas inter muræna natantes

In patina porrecta. Sub hoc herus, Hæc gravida, inquit,

Capta est, deterior post partum carne futura.

His mistum jus est; oleo, quod prima Venafri

Pressit cella; garo de fuccis piscis Iberi;

Vino quinquenni, verum citra mare nato,

Dum coquitur (cocto Chium sic convenit, ut non

Hoc magis ullum aliud) pipere albo, non sine aceto,

Quod Methymnæam vitio mutaverit uvam.

Erucas virides, inulas ego primus amaras

Monstravi incoquere, illutos Curtillus echinos,

Ut melius muria, quam testa marina remittit.

Interea suspensa graves aulæa ruinas

39 Allifanis ex MSS. Cruq. et N. Heinſ. ad Sil. 8. 537. it. Bentl., ob auctoritatem scriptorum
recepti: vulgo Alliphaniſ.—45 Mixtum Ven. Bentl.—50 Mutaverat Ven. Lamb.—52 In-
lutos Bant. Cotillus Glar.—53 Remittat Ven. Glar.

inonui, hic apparent; sed putida diligentia, et
commendatio epularum. Et metuit potores
acres Nasidienus non ob sordes, &c. G.

37 Quod maledicunt; metuebat enim suas sor-
des proſolari. Cruquius.

38 Fervida, acrius potata.

Exfurdant, ut non poſſit ſentire ſuporem. Vet.
Schol.

39 Invertunt; eſt Hypallage, ut ſit ſententia,
invertunt Alliphaniſ calices, et vinaria tota ponunt
pro vino. Vet. Schol. Cruq. B. Magis pla-
get, quod additur, vel *σινφιζα παρὰ κεφαλῆς*
σείσωσεν, Vafa vinaria in caput vertunt, ita ut
ore terram tangant. Alliphaniſ poculis im-
plendis evacuant, ut inverti poſſint, vinaria.
G.

Allipbe oppido Samnii majores calices ſebant.
Vet. Schol. Cruq.

Vinaria, *σινφιζα*. Vet. Schol. Cruq. h. e. la-
genas.

40 Imi convivæ lecti, Porcius et Nomenta-
nus ſtudio parebant vino, quo gratificarentur
domino cui conſueverant paraſitari. Erant hi
accubitores domini, in imo lecto.

41 Logene, ſicilia erant vafa anguſtis col-

lis et ventricofa, quibus hauſtam vianum tri-
clinio inferabant: minores cadi. Jucs.

42 Squillas, modo cammaros dicit.

Muræna, anguilla marina in ipſa teſta, qua
juſcello ſuo incoquebatur.

45 Prima cella, optima olearia cella. Vet. Sch.
Cruq.

46 Garum liquamen erat ex ſcombris, quo-
rum optimi capiebantur in Hiſpania. B. Vid.
Plin. 31. 8. pr. Conf. ſupra Ser. 2. 4. 64. ſq.

47 Citra mare nato; vino Italico uſus eſt
dum coqueretur, Chio poſt coſturam.

50 Vitio, acre. Male plerique mutaverit
pro mutaverat. B. At mihi neceſſarium vide-
tur, quod libri pene omnes agnoſcunt. Accu-
tum alias vitium eſt vini; pro vino hęc voca-
dicitur. G.

51 Amaras, auſteras. Torrentia.

52 Optimi Cruquii Codices legerunt *inlutos*
pro *illutos*, et puſo dici hoc loco pro *intinctos*,
aut *lavatos*, eſſi diſſentiant omnes. Bentleius
inlotos. B. Nempe Cruquius *illutos* dicit, cum
ſua ſalſugine aſſumtos: Lambinus non tabe-
factos, *ἀπύκτους*, integros. Apicius 9. 8. *liqua-*
men echinis coquendis adhibet. G.

In patinam fecere, trahentia pulveris atrī
 Quantum non Aquilo Campanis excitat agris. 55
 Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli
 Sensimus, erigimur. Rufus, posito capite, ut si
 Filius immaturus obisset, flere. Quis esset
 Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum 60
 Tolleret; Heu, Fortuna! quis est crudelior in nos
 Te deus? ut semper gaudes illudere rebus
 Humanis! Varius mappa comescere risum
 Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
 Hæc est conditio vivendi, aiebat; eoque 65
 Responsura tuo nunquam est par fama labori.
 Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
 Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
 Ne male conditum jus apponatur? ut omnes
 Præcincti recte pueri contique ministrent? 70
 Adde hos præterea casus; aulæa ruant si,
 Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
 Sed convivoris, uti ducis, ingenium res
 Adversæ nudare solent, celare secundæ.
 Nasidienus ad hæc: Tibi Dî, quæcunque preceris,
 Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis. 75
 Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
 Stridere secreta divisos aure fufurtos.

58 Rufus capite hæctenus, ut si *Cun. ex conj.*—71 Ruent *Ven. Glar.*—75 Preceris *tuetur Benth.* Preccaris vel precare *al.*

53 *Ut melius muria, h. e. quia mea ratione fit melius liquamen, quam muria est, quæ ex piscibus testaceis paratur. Z.*

Testa marina, Græca orca, de qua supra 2. 4. 66. Optima muria liquamine constat thynorum. B. Testam non intelligo orcam s. doliolum, verum ipsos pisces testaceos ut ostreas, mytilos, &c. G.

*54 *Suspensa; consuetudo apud antiquos fuit, ut aulæa sub cameris tenderent, ut si quid pulveris caderet ab ipsis exasperetur. Vet. Schol.*

58 *Erigimur, Liberamur a metu. Landinus; Dilogus. B. Metu se contraxerant ad primum strepitum ac terrorem.*

Posito capite; in lectum. Vet. Schol. Cruq.

59 *Flere, subaudi caput. B. Vel perrexit; est enim infinitum historicum. G.*

60 *Sapiens, amarulenta Ironia.*

62 *Deus, Epicæno, seu promiscuo Genere, dicitur, ut Græcis Θείος.*

64 *Suspendens omnia naso; detorto ad rhonchos et fannas, et identidem excusso. Callidus excusso populum suspendere naso. Persius.*

66 *Tuo; certa Persona pro incerta. B. Putabam, sermonem directum ad Nasidienum.*

67 *Tene; supple decet, vel equum est.*

68 *Districtum, divulgum, distractum.*

70 *Recte, ad unguem.*

71 *Comice hos pro ejusmodi.*

72 *Certe magis hoc agatonis erat quam commodi ministri. Agaso is proprie est qui iumenta tractat; hic autem Satirice significat escarum ministrum, quem vulgo nominant Inferiorem. Vet. Schol. Cruq. B. Agaso pertinet ad Na-*

¶ Nullos his malle ludos spectâsse : sed illa
 Redde, age, quæ deinceps risisti. ¶ Vibidius dum 80
 Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena,
 Quod sibi poscenti non dentur pocula ; dumque
 Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo ;
 Nasidiene, redis mutatæ frontis, ut arte
 Emendaturus fortunam. Deinde secuti 85
 Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
 Membra gruis, sparsi sale multo non sine farre ;
 Pinguibus et ficis pastum jecur anseris albi ;
 Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
 Quam si cum lumbis quis edit. Tum pectore adusto 90
 Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes ;
 Suaves res, si non causas narraret earum et
 Naturas dominus ; quem nos sic fugimus ulti,
 Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
 Canidia afflâsset pejor serpentibus Afris. 95

85 *Hic v. deest Z.*—88 *Albæ quid MSS. quasi sexus referret.*—89 *Leporis vulvos Bof. S. Z.*
 —90 *Edit etiam G. Edat Sax.*—91 *Palumbos Cun.*—94 *Veluti si contra omnes libros*
Bentl.—95 *Atris ex MSS. Bentl.*

fidendum ridendum, qui ejusmodi servum for-
 didum adhibuerit ad cibos apponendos. Z.

74 *Nudare, propalare.*

75 *Ad hæc, supple dixit.*

76 *Commoda, bona, vel animo tuo grata. Comis, suavis, civilis.*

77 *Soleas, calopodes ad reparandum convivium.*
 Vet. Schol. Cruq. Nam accubitori depon-
 ebant soleas : erant autem soleæ, seu crepidu-
 læ, domestica calceamenta. B. Vult exire, et
 imperare necessaria triclinio restituendo, redi-
 turus v. 84. G.

Tum, postquam discessisset.

78 *Stridere ; notandum est quod in ipso versu*
et imitatus sonitum susurri. Vet. Schol. Cruq.
Divisos, dispersitos.

80 *Redde, refer, narra.*

83 *Fictis rerum ; ob res fictas, ne scilicet*
sentiat Nasidienus se a convivis derideri. Hel-
lenismus, ut alibi vanis rerum.

Secundo ; Hypocritam agente. Vet. Sch. Cruq.
 h. e. secundarum partium actorem.

84 *Arte, ficta scilicet constantia.*

85 *Fortunam, supple malam.* B. Respicit pu-
 to ad illam Platonicam sententiam de vita alex
 simili, quam expressit etiam Ter. Ad. 4. 7. 23.
Quod cecidit forte, id arte ut corrigas. G.

86 *Mazonomo magna scutella.* Vet. Schol.
 Cruq. Alteri Scholiastæ grande *salsare* est, quo

scilicet Mazas vel pultes inferebant Veteres.
 Ridicule positum. B. Neque hic ridiculum
 quid indicari sentio præter dominum, et credo
 poetæ v. 92. In Libro Coll. Sax. *Scutula* ex
 glossa pro voce ipsa *Mazonomo* irrepit. *Salsare*,
 V. Schol. a *Salsa* est, *Sauce*, majoribus nostris
Saltæ. *Mazonomo* circumferuntur, de quibus
 quisque pro libitu sumere partem invitatur,
 atque eligere, quid vel quantum placeat. Nom-
 en a distribuenda maza vel pulte. G.

87 *Farre, micis panis.*

88 *Ficis pastum jecur.* Veteres *Σουαρις*, sive
ficatum, appellaverunt, ut ostendit Cruquius.

Præcipui honoris erant res albæ.

89 *Leporum, fecundorum scilicet ; nisi sus-*
picati sunt delicati omnes lepores parere, ob
famam ambigui sexus.

90 *Edit ; vetuste pro edat.* B. Nam *edit*
 est Conjunct. ab *edim, edis, edit* : ut supra Epod.
 3. 3. Z.

92 *Si non causas, an sermonem orsus est de*
coitu animalium ?

95 *Mire afflasset de veneficia et garrule, ac*
si vel spiritu necarent, hæc quidem carmini-
bus, ille autem ineptiis. B. *Afflato* etiam da-
 tivo jungi, quod dubitare videtur Bentleius,
 ostendit Stephanianus Thesaurus. G.

Notum est Afros serpentes esse omnium te-
 terrimos.

Q. HORATII
FLACCI
EPISTOLARUM*.

LIBER PRIMUS.

EPISTOLA I.

AD MÆCENATEM.

Omissa re ludæra Philosophiæ se tradit. (Et philosophemata quædam, tanquam specimen illius, per lancem satura[m] addit. G.) B. Horatius, a Mæcenate provocatus ad versus scribendos, excusat se ob ætatem ingravescentem, et animi propositum, quo ad sapientiæ studium amplectendum ducatur, feligendis philosophorum variorum præceptis iis, quibus putet se vitam quodam modo regere et instituire posse sapienter, ut certe vitia fugiat careatque stultitia, qua vulgo laborent homines, qui divitias honoresque tantum magni faciant, contemtis animi ingeniique virtutibus, sintque valde sive divites sive pauperes in rebus appetendis et fugiendis inconstantes, et negligentiam rerum minutarum in vitæ cultu habituque graviter reprehendant, vitia contra animi gravissima, utpote vulgaria et usitata, non eurent,

PRIMA dicte mihi, summa dicende Camœna,
Spectatum fatis, et donatum jam rude, quæris,
Mæcenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis

4

3 Inducere MSS. *Bersu.*—4 Non ætas eadem, non mens MS. *Bersu.*

* Ut *Satira* prima itemque libellus de arte poetica *Epistola* vocari possunt, propter appellatum ibi Mæcenatem, hic utrumque Pisonem: ita *Epistola* hæc *Satirarum* nomen ob varietatem argumenti et vitiorum reprehensionem

ferre possunt, *sermonum* vero propter pedestre genus orationis, &c. G.

I Primus liber *Satirarum*, primum Horatiani ingenii specimen vulgatum, habet pri-

Herculis ad postem fixis, latet abditus agro,

Ne populum extrema toties exoret arena.

Est mihi purgatam crebro qui perfonet aurem ;

Solve fenefcentem mature fanus equum, ne

Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.

Nunc itaque et verfus et cætera ludicra pono : 10

Quid verum atque decens curo et rogo, et omnis in hoc fum :

Condo et compono quæ mox depromere poffim.

Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter :

Nullius addictus jurare in verba magiftri,

Quo me cunque rapit tempeftas, deferor hofpes. 15

Nunc agilis fio, et merfor civilibus undis,

Virtutis veræ cultos rigidufque fatelles ;

6 Totiens Bentl.—7 Purgata—*aure coll. Sax.*—10 Ludicra cætera *MS. Berfm.*—16 Ver-
for *MSS. Lambi. et Bos. it. Z. Med. 1477. it. Ven. Glar.*

mum sermonem infcriptum Mæcenati. Sic etiam prima omnium Odarum Mæcenatem alloquitur. G.

Tale est illud Virgilianum. Ecl. 8. II. A te principium, tibi definet. Vet. Schol. Cruq.

Dicendo ; videtur Horatius hanc Epistulam Mæcenatis hortatu scripiffisse. Vet. Schol. Cruq.

2 *Speclatum, Dilogus etiam pro probatum.* Landinus.

Rudibus batuebant in ludo : Rudis etiam infigne erat miffionis a gladiatoria opera, et jam facti lanifæ. Publice autem alebantur exauctorati. Erat et duplex rudis ; ferula fcilicet et gladius ligneus quo inter fe batuebant tirones. Vide Lipfii Saturn. Polybio *ἐυλαϊν μάχαιρα.*

3 *Ludo ; quia fecit urbem ut olim Lucilius.* B. Glatorium ludum intelligi, manifestum est vel ex rudis mentione. G.

4 *Mens, studium. Mutatione ætatis fit mutatio mentis, ut fcite Landinus.*

Veianius, insignis gladiator ejus temporis.

5 *Herculi Fundano consecravit arma.* Vet. Sch. Gladiatores in tutela erant Herculis. B. *Virg. 1. 7. Herculi, in quibus locis non sunt Gymna ; neque Amphitheatra, ad circum vult ædem ædificari. ut intelligamus, Amphitheatris vel facella Herculis adjuncta, vel tota fuisse instar templorum Herculis.* Hic igitur figunt arma gladiatores. G.

6 *Populum exoret ; spectatorum clementia prohibebatur victor invidium ferire.* Landinus.

Extrema arena ; cura amplius fugere non poffet retiaris fcutorem.

7 *Est mihi ; iſſe animus, qui in æpi τῶν ἀνδρῶν*

ἄνδρῶν, i. e. qui in auribus hominum habitare dicitur Herodoto, ut eleganter Cruquius. Ejusmodi erat Socratis Dæmon.

Purgatam, quia Mordaci lotus aceto, ut ait Persius 5. 86. nam calido aceti fumo vaporabant aures minus audientes.

8 *Solve fenefcentem ; Sicut fortis equus spatio qui forte supremo Vicit Olympia, nunc freno confectu' quiescit ; Ennius apud Cic. de Sen. c. 5. citante Lambino. B. Soloe fcil. de curru. Z.*

9 *Peccet ridendus, ridicula peccata committat, ut erat illud in ludis Pompeii, de quo Cic. Fam. 7. 1. : Honoris causa in scenam redierant ii, quos ego honoris causa de scena decessisse arbitrabur ; et quæ de Æſopo addit. G.*

Ilia ducat ; frequenter anbelet. Vet. Schol. Cruq. *Mia sunt inter coxas et pubem.* Celsus, monente Torrentio.

10 *Verfus lyricos, ludicra fatiras, illas illudere se cærtis dicit Ser. 1. 4. 139. Add. 1. 10. 37. G.*

11 *Verum animi bonum. Τὸ καλὸν βίον.* Cruquius.

Curo, meditor.

12 *Condo et compono, recondo et in unum congero ; tanquam in penum fcilicet, vel promtuarium cellam.*

13 *Quo lare ; h. e. in cujus Philosophica domus clientela fim ; et bene tuter, cum propofuerit duce, ac si militiæ operam daret.*

14 *Addictus, factus alieni juris ; Sacramento devovebant se clientes et milites pro salute ducum, verbis ab ipfis ducibus conceptis. B. Gladiatores se addicunt sacramento. Vid. Ser.*

Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
 Et mihi res, non me rebus, subjungere conor.
 Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque
 Lenta videtur opus debentibus; ut piger annus
 Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
 Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quæ spem
 Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
 Æque pauperibus prodest, locupletibus æquo; e 20
 Æque neglectum pueris senibusque nocebit.
 Restat, ut his ego me ipse regam solerque elementis:
 Non possis oculo quantum contendere Lynceus,
 Non tamen idcirco contemnas lippus inungui;
 Nec, quia desperes invicti membra Glyconis, 30
 Nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
 Est quadam prodire tenus, si non datur ultra.
 Fervet avaritia miseroque cupidine pectus?

21 Lenta Bentl. ex MS. vetusto Barbii, quod ob elegantiam et varietatem dicendi recepti pro vulg. longa. Sic nox longa, dies lenta et annus piger commutate dicitur. Z.—28 Oculos Lamb. Bentl. et MSS. Berfm.—29 Inungi edd. vet.—30 Pro Nec, Et Med. 1477. Neu Cun.—31 Cheragra etiam G. Chir. al.—32 Quadam firmat Cruq. Quoddam Z. Med. 1477.—33 Mileraque Ven. MS. Berfm.

a. 7. 59. Medici olim jurant in verba sui Hippocratis. G.

Magistri per contemptum dicebantur Philosophi.

15 *Tempestas*, animus, qui instar venti et maris varius est. B. *Hesper*, ad varias philosophorum sectas, tanquam ad loca aliena, in quibus non habitare, sed tantum aliquamdiu commorari animi causa solco. Z.

16 *Agilis sio*; vitam laudo civilem, ut Stoicus: nam Epicurei sibi vivunt, et curam Republicæ, si molesta futura est, sapiente indignam putant: *Αἰδὴ βίωσις* præcipuum horum Dogma est.

17 *Rigidus* ad utrumque substantivum refertur. Vid. ad Od. 2. 19. 28. G.

18 *Aristippus Epicurea secta princeps fuit*. Vet. Schol. B. Falso: Cyrenaicæ, voluptuariæ magis etiam quam erat Epicurea. G.

19 *Et mihi res; Stoici dicunt, natum hominem ut a Republica regatur*. Epicurei vero ut homo Republicam regat. Vet. Schol. Quod si hoc nequit, ut proflus eam negligat.

Septem Lambini Codices atque omnes Cruqui cum Vetere Scholiaste legorunt *subjungere* pro *submittere*. Subjunguntur vehicula jumentis, non jumenta vehiculis. B. Huc pertinet

illa nobilis vox Aristippi, *Ἐχω τὴν Ἀλτὴν, ἢ Ἰχθυὸς ἔνδ' τῆς Ἀλτὸς*, *Habeo, non habeo*. G.

21 Bentleius ex ingenio *Lenta* posuit pro *Longa*, quo scilicet Horatium ipsum emendaret.

Opus debentibus; mercenariis. Vet. Sch. Cruq. 22 *Premis*, compefcit veluti fræno.

24 *Consilium*, propositum. B. *Id quod, &c.* h. e. sapientiæ virtutisque studium. Z.

27 *Elementis, præceptis primis*. Vet. Schol. Cruq. *Elementa* dicuntur, quasi quæ sint *e limine*.

28 *Non possis*; secunda persona pro prima, Comico ritu, et supprimitur *Si*.

Maluit Bentleius *oculos* Numero multitudinis; sed *oculus* posuit ex mera conjectura. Ego nihil moveo. B. Tanto minus aliquid mutandum, quod *oculos contendere* videtur simpliciter modo hoc significare, versus aliquem locum dirigere oculos, et velut collinicare; *oculo contendere* vel *oculis* indicat summum conatum efficiendi, et effectum adeo. G.

Contendere oculo; contento oculo videre.

29 Ipse erat *lippus*. In omnibus fere MSS. legitur *inungui*. Torrentius.

30 *Glycon athleta fuit fortissimus*. Vet. Sch.

31 *Nodosa*, lapidosa, tuberibus informis.

Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, et magnam morbi deponere partem.

35

Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;

Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,

Si modo culturæ patientem commodet aurem.

40

Virtus est vitium fugere, et sapientia prima

Stultitia caruisse. Vides, quæ maxima credis

Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam,

Quanto devites animi capitisque labore.

Impiger extremos curris mercator ad Indos,

45

Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes:

Ne cures ea, quæ stulte miraris et optas,

Discere, et audire, et meliori credere non vis?

Quis circum pagos et circum compita pugnam

Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,

50

Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmæ?

34 Laborem *Cun. post Cruq.*—40 Accommodet *San. et MS. Berfw.*—44 Animi *Z. Md.*
1477. *Fabric. 1555, Sc.* Jura fere paria.—48 Audere *Z.*

Hoc etiam loco Bentleius posuit *cheragra*,
quod non improbaverim.

32 Bentleius ex admodum vetusto Exem-
plari recte reposuit *quadam* pro *quodam*. B. *Est*
autem idem quod licet, ut *Ser. 2. 5. 103. G.*

33 *Ferret*, calet uti febre.

34 *Sunt verba et voces: ΕΙΣΙΝ ἡ ἰατρὰ καὶ
λόγος Σιλαργίου*, Euripides in Hippolyto, ci-
tante Lambino. Notum est carminibus de-
mulceri febres consuevisse.

36 *Tumes*, veluti hydropes. B. Et alioqui
tumens ad morbos animi refertur. Intumescunt
superbi, irati, cupidi. Vid. Bentl. ad *Ar.*
P. 197. G.

Bene *piacula*; nam Veteres morbos omnes
ad iram deorum referebant, ut dudum mon-
uit Celsus.

37 *Ter pure lecto*; ut *se mergunt qui se pur-
gant*. Vet. Schol. Deridet enim *piacula* sacer-
dotum.

Recreare, levare.

39 *Ferus durus, incultus, indomitus. Feri-
tatem vocat incitiam et animi duritiam*. Vet. Sch.
Cruq.

40 Animus fubigitur et purgatur Philoso-
phia, uti ager cultura.

41 *Virtus est*; bene hæc intulit cum jam
cultura meminerit, qua purgantur agri in-
felibus herbis.

43 *Repulsam, rejectionem ab honoribus*. Vet.
Schol. Cruq.

44 Tres Cruquii Codices legerunt *Quanto*
animo pro animi, h. e. quanta audacia. Bent-
leius cum aliis prætulit *Genitivum animi*, Ho-
ratiana varietate parum perpensa. B. Revo-
cavi lectionem plurium librorum bonam. Z.
Labore, discrimine, vitæque periculo.

46 *Per mare*; hoc loco Theognidis versus ini-
tatus est, qui ait: "Ἦν δὲ χερὶ φερόμενα καὶ τὴ
πυκνὰ ἔχοντα ἰσθμῶν Πρωτῶν, καὶ ἀντιπῶν, Κίχτην, καὶ
ἄλιβατον." Vet. Schol.

Per ignes, per torridam Zonam.

47 *Mirari*, est pro magno aut bono aut
malo aliquid habere, ut innox Epist. 1. 6. 1.
Nil admirari. G.

48 *Discere, et audire: ἄκρον ἰατρικῆς*. Vet.
Schol. B. *Audere*, quod prima habet editio,
mihi blanditur, ut sit vehementior et acrius
cohortatio. Brevior longe ad tranquillitatem
via est, si audeas contemnere, quæ mirantur
alii, quam si ea parare studeas. G.

Meliori, destiori. Vet. Schol. Cruq.

Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

O cives, cives, quærenda pecunia primum est,
Virtus post nummos: hæc Janus summus ab imo

Prodocet; hæc recinunt juvenes dictata fenefque,

55

Lævo suspensi loculos tabulamque lacerto.

Est animus tibi, sunt mores, est lingua fidesque:

Sed quadringentis sex septem millia defint;

Plebs eris. At pueri ludentes, Rex eris, aiunt,

Si recte facies. Hic murus aheneus esto,

60

32 Vilius est auro argentum Bentl. et MS. Borfm.—55 Perdocet Z. Med. 1555. Prodocet 2 MSS. Cruq. Fl.—Versum 58. ante 57. posuit, et hunc a Sed inceptit unius MS. atate Cruquius, quem secuti Bentl. Maill. Cui. Sanad. Sed habent MSS. plures, etiam G. Inde vero transpositionis necessitatem eo minus colligas, quod illud Sed potest indicare excusationem avororum omiſſa per solennem ellipsin conditionali particula. Geſn. Equidem ab sensus elegantiam et librorum auctoritatem secutus sum Bentl. Vulgo autem fit: Si quadringentis sex septem millia defint, Est animus tibi, sunt mores, et lingua fidesque. Z.

51 *Conditio dulcis, non dulcis palma.* Satis mirari nequeo Interpretes latuisse Interrogative distinguendum esse post *Olympia*. B. Ut summa homines, mihi contra videtur sententia huic loco aptissima nasci, si ita jungas, quis athleta circumforaneus non malit *Olympia* coronari, si spes et conditio offeratur sine labore assequenda illius palma? Miratur Horatius, non potius cupidinem malum extirpare homines, et sic finem bonorum consequi, quam pugnare cum quotidianis perturbationibus. Qui *hæc dicitur* habet, vicit *Olympia*: qui studet satisfacere cupiditatibus, pugnat quotidie pugnas ignobiles. G.

Sine pulvere, Proverbialis Elocutio, hæmæli. Erasmus.

52 Hinc novo quasi exordio ostendit instantiam et stultitiam hominum, qui in ore quidem habent præclaram sententiam *Vilius argentum* cet. sed eodem tempore, si non totidem verbis, toto tamen vitæ tenore clamant, *O cives, cives!* etiamque sententiam legibus etiam sanciant. G.

Bentleius posuit *Vilius est auro argentum*. Verum ejusmodi errores labenti memoriæ videntur tribuendi.

53 *O cives;* Ironica Proſopopœia, qua vult significare urbanos pluris facere Arithmeticam quam Philosophiam. *Romani pueri longis rationibus affem Discunt in partes centum diducere.* De Arte Poet. 325. sq.

54 *Janus summus;* h. e. Universum Forum et Romanus Populus. V. l. 2. j. 18.

55 *Prodocet, aperte docet.* Vet. Schol. Cruq. Atque hæc lectio est plurimum atque meliorum Codicum, cum alii habeant *Perdocet*. Mecum sunt Lambinus et Cruquius, (Bentl. Bos.) Tor-

rentius contra est. B. *Recinere* est ad molestiam usque audientium aliquid repetere: ita *ICTos cantores formularum* appellat Cicero de Orat. 1. c. 55. Origo ab avibus cantatricibus. G.

Sensque; h. e. æque ac fenæ, vel una cum fenibus, quos habent præceptores.

56 Hoc versu utitur Sat. 1. 6. 74. ubi est descriptio puerorum ludum literarium frequentantium. Hic illo Satirice utitur, ut indicet, *fenes* etiam toto die puerili illa exercitatione computandi, numeros et æra suarum rationum tractandi, occupatos esse. Ita hic versus, qui insititius videri poterat, et visus est Cuningamo, gratiam et venerem addet orationi. G.

57 *Animus;* supple *generosus*, vel *liberalis*.

Mores; supple *probi et belli*.

Lingua, eloquentia.

58 Non est mirum homines ita diligenter computare nummos. Si enim *quadringentis* millibus HS. qui equestris census est, modo *sex* vel *septem* millia defint; si de reliquo est *animus tibi*—*Plebs eris*. Plane hæc verborum ordinatio indignitatem auget, et invidiam facit legi, quod sibi admovet illa duo *Est animus, mores, lingua,* et *Plebs eris*. Ut non reprehenderim lectionem, quam transpositio duorum versuum efficit: sic receptum ordinem multo digniorem poeta arbitror. G.

59 *Plebs eris;* i. c. In quatuordecim ordinibus non sedebis. Vet. Schol. *Δήμος ἴσθρ.*

Rex eris; Pueri ludentes magistratus exercent et Reges creant.

60 *Si recte facies;* si iura servaturus es, nec tuo arbitrio imperabis. B. Nihil opus est, ut hic peculiarem ludum βασιλίδων cogitemus. Olim moris fuit regem vocari a pueris et adul-

Nil conficere sibi, nulla pallefcere culpa.
 Roscia, dic fodes, melior lex, an puerorum est
 Nænia, quæ regnum recte facientibus offert,
 Et maribus Curiis et decantata Camillis?
 Inne tibi melius suadet, qui, rem facias; rem,
 Si possis recte; si non, quocunque modo rem;
 Ut propius spectes lacrimosa poemata Pupî:
 An qui, fortunæ te responfare superbæ
 Liberum et erectum, præfens hortatur et aptat?
 Quod si me populus Romanus forte roget, cur
 Non, ut porticibus, sic iudiciis fruar isdem;
 Nec sequar aut fugiam, quæ diligit ipse vel odit:
 Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
 Respondit, referam: Quia me vestigia terrent
 Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.

65

73

75

67 Puppi vulg. Puppi Lamb.—69 Optat vulg.

tis ludentibus, qui optime rem gessit. Locum
 Platonis in Theæteto, et alium Dionis Chry-
 soft. laudavit hic Lambinus. Et quid hodie in
 Germaniæ urbibus notius est *rege jaculatorum*?
 Similis est huius loci suauitas Epigrammati
 primo Callimachi, ubi Pittacus petentem con-
 silium de uxore ducenda ad pueros ludentes
 ablegat, qui frequentant illud, *εὐὴ κατὰ σωτῆρος*
ἴλα. Sententiam, *Hic murus fatura lege vel*
licentia intexit poeta, ac statim ad næniam il-
lam puerorum, ejuſque interpretationem redit.
 G.

Hic murus abneus; innocentia sit tibi pro-
munimento Regi inexpugnabile. Proscii ar-
cibus magis fidunt quam civibus. Proverbiali
sermone abneum dicimus quod rumpi nequit;
potuit etiam cogitare de muris Trojæ.

62 *Lex Roscia est qua caretur, ut proximis ab*
Orchestrâ quatuordecim gradibus spectent, quibus est
quadringentorum spectiorum. Vet. Schol.

63 *Nænia, puerilis cantilena. Hoc dicto valde*
grauat Legem Rosciam. Vet. Schol. Cruq.

64 *Et maribus Curiis; h. e. generosis et*
iustis, qui scilicet ad normam huius cantilenæ
Rempublicam regebant. B. Herois illi tales
facti sunt, quales illos admiratur posteritas,
quod non cecinerit modo pueri cum essent, sed
viri etiam animum sic induxerunt, regem esse
qui recte faciat: non qui rem fecit. Hanc
deinde formulam, ipsa repetitione ridiculam et
odiosam reddere illudet. G.

65 *Facies, lucris. B. Qui scilicet suadet. Z.*

66 *Recte, iuste. Notam aliquam historiam*

tangit. B. Est hic Ellipsis Græcia, amicis Ho-
 ratii, usitata. *Si possis recte, bene habet' si*
non, &c. Tanto facilius autem potuit uti hac
 omissione, quod ipsum recte repetitum apodosis
 locum suslinere valet, *si possis recte, recte est!*
 G.

67 *Lacrimosa; Puppius Tragodiographus ita ef-*
fectus spectantium mouit, ut eos flere compelleret,
inde ipsum versum fecit: Flebunt amici et bene ve-
ti mortem meam: Nam populus in me vixit lacry-
matu' est fatus. Vet. Schol. B. *Ut propius spe-*
tes, h. e. fideas in quatuordecim, s. ut sis lo-
cuples s. eques. An qui, scilicet suadet. Z.

Pupî; hoc ex Libris ostendit Bentleyus.
 Plurimi crant Pupii Romæ, ut patet ex In-
 scriptionibus.

68 *Responfare; contumaciter respondere.* Vet.
 Schol. Vid. Ser. 2. 7. 85.

69 *Liber est qui audacter promit quæ sen-*
tit. En ego liber, Ille ferox tacui. Ovidius Met.
 I. 757.

Præfens, valens persuasione. Vet. Schol. Cruq.
 Septem Cruquii et novem Torrentii Codices
 legerunt *aptat pro optat. Aptat, format.* Vet.
 Schol. Cruq. Concinnat.

71 *Porticibus, ambulacria. CLOYSTERS. B.*
Judiciis sr. isidem, h. e. idem sentiam de rebus
appetendis et fugiendis. Z.

74 *Quia me vestigia; Luciliana sunt hæc.* Vet.
 Schol. Lucilii Distichon est apud Nonium
Quid sibi vult, quare sis ut intro versus et ad te
spectent atque ferant vestigia se omnia profusi.
Ad Paradoxa Stoicorum descensum sibi facit. Vet.

Bellua multorum es capitum : nam quid sequar ? aut quem ?
 Pars hominum gestit conducere publica : sunt qui
 Frustris et pomis viduas venentur avaras,
 Excipiantque senes, quos in vivaria mittant :
 Multis occulto crescit res fœnore. Verum 80
 Esto, aliis alios rebus studiisque teneri ;
 idem eadem possunt horam durare probantes ?
 Nullus in orbe sinus Baiis præluet amœnis,
 si dixit dives, lacus et mare sentit amorem
 Festinantis heri ; cui si vitiosa libido 85
 Fecerit auspiciam, cras ferramenta Teanum
 Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula est ?
 Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita ;
 Si non est, jurat bene solis esse maritis.
 Quo teneam vultus mutantem Protea nodo ? 90
 Quid pauper ? ride : mutat cœnacula, lectos,
 Balnea, tonfores ; conducto navigio æque

76 Capitum es Z. Med. 1477.—78 Frustris G. S. Z. Med. 1477. Fabr. 1555. Lamb.—
 82 Possuntne Lamb.—83 Nullius in urbe Z.—91 Viden' ut mutat Bentl. conj. Rides
 Cun.—92 Conducit navigia MS. Berfm.

Schol. h. e. Omnes præter sapientes et infanos et servos esse : certe tam libertati quam vitæ metuebat Æsopi vulpes.

76 *Bellua multorum* ; tanquam altera Hydra. Vet. Schol. Cruq.

Non video cur Bentleius mutaverit *es* in *est*, cum Poeta alloquatur Populum Romanum sub tertia [f. secunda] Persona. B. Non tantum bellua es, o popule, ut ille leo, periculosa ; sed multorum capitum, quam quis sequi, ne si velit quidem possit. G.

77 *Conducere publica* ; *Quis facile est ædem conducere, flumina, portus, Siccandam eluvium, portandum ad busta cadaver.* Juvenalis.

78 *Frustris et pomis*, uti parvulos. *Crustra* dicit Placentas. Plurimi Codices habent *Frustris*, sed male.

Avaras, et per hoc divites et orbas.

79 *Excipiant* ; ex insidiis capiant obesos thunnos. B. *Vivaria* ubi servantur et saginantur animalia, feræ, pisces, aves. G.

80 *Occulto, illicito.* Vet. Schol. Cruq.

81 *Esto* ; h. e. Concedo hoc dandum esse naturæ humanæ. *Misérabilis*. B. Auger ita illud, quod negabat, populi se posse judicia sequi. G.

84 *Lacus Lucrinus* mari immixtus. B. Cf. Carm. II. 15. Z.

Sentit, ob onusta materia et cæmentis navigia. B. *Contracta pisces æquora sentiunt.* Car. 3. 1. 33. G.

Amorem, studium.

85 *Vitiosa, ægra, delira.*

86 *Fecerit auspiciam* ; ridicule *fecerit auspiciam* de novo suborto deliramento. *Sua cuique libido est deus*, et, *Anus que vult somniat*, ut vulgo dicitur. B. Voluit forte laudare Æn. 9. 185. *Sua* cuique Deus fit dira cupido. G.

Ferramenta, fabrilia instrumenta. Torrentius. *Teanum civitas est Campaniæ, Sidicinum.* Vet. Schol. Cruq.

87 *Genialis*, Genio Naturæ deo facer. *Amicus*, sive Genius in sole est. B. *Aulam* dicit pro *Atrio*, ubi est *lectus genialis*, qui idem *adversus* dicitur. G.

90 *Nodo* ; Laqueo retis. B. Respicit ad fabulam Aristæi Protea vincire docti a matre Cyrene, quam narrat Virg. Georg. 4. 405. G.

91 *Invitat Mæcenatem*, et quemvis lectorem, ut rideat conatus pauperum, qui similes fieri volunt divitum illa inconstantia, ut Ser. 2. 3. 310. de Turbonc. Nihil igitur opus est mutata lectione. G.

Tenuis conducebant *cœnacula* ; *Quos tegula sola tuetur* A plusio molles ubi reddunt ova columbae. Juvenalis 3. 201.

Naufeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
 Si curtatus inæquali tonfore capillos
 Occurri, rides : si forte subucula pexæ
 Trita subest tunicæ, vel si toga diffidet impar,
 Rides. Quid, mea cum pugnat sententia secum?
 Quod petiit, spernit ; repetit quod nuper omisit?
 Æstuat, et vitæ disconvenit ordine toto?
 Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis?
 Insanire putas solennia me, neque rides,
 Nec medici credis, nec curatoris egere
 A prætore dati ; rerum tutela mearum
 Cum sis, et prave sectum stomacheris ob unguem
 De te pendentis, te respicientis amici.
 Ad fummam, sapiens uno minor est Jove, dives,
 Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum ;
 Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

94 Curatus etiam G. S. Z. Med. 1477. F. Cum.—95 Occurro Bentl. e MSS.

92 *Conduſto*, et per hoc non suo.

93 *Priva*, propria. B. Domino soli parata : non communis victoribus, s. meritoria. G.

94 Etsi *curatus* fit Lectio plurium Codicum, magis tamen placuit *curtatus* propter Enargian. Mirum videtur Bentleium servasse *curatus*. Certe *inequalis tonfor* magis *curtabit* quam *curabit* capillos. Curatio capillorum tonforis opus est. B. Nec potest aliter hic peccari, nisi *curtatis capillis* quibusdam magis quam opus erat. Sed cum hæc notio jam sit in *inequali tonfore*, *curatus* damnare non ausim. *Inequali tonfore*, ut *exigua toga textore*. Epist. I. 19. 13. G.

Inequali tonfore, *Hypallogæ*, quia *inequaliter* *tondet*. Vet. Schol. Cruq.

95 *Occurri*, Comica Enallage Temporis et Personæ ; nam Virgilium tangit. Vide Satir. I. 3. 29. Bentleius prætulit *Occurro* ; sed nihil tanti. Librarii frequenter permutant Tempora, fallente eorum memoria. B. Lubrica sane fide nescio quorum Scholiastarum nititur illud de Virgilio hic et Sat. I. 3. 29. reprehendo. Augustum, Mæcenatem, Virgilium, interponunt ubi collibuit. Conqueritur Horatius, se in minutis rideri et reprehendi a magno amico suo, in majoribus non emendari. G. Mæcenatem in rebus ejusmodi minutis diligentem fuisse, et ipsum in cultu et habitu mollem et delicatum, constat. Cf. Senec. Epist. 114. Z.

Postquam binas tunicas habere ceperunt, infuerunt habere subuculam et indusium. Landinus et Varrone. Erat enim tunica vel interior, vel exterior.

Pexæ, novæ, non tritis. Torrentius. Landol. seu villosæ.

98 *Omisit*, neglexit, reliquit. B. Conf. Sat. 2. 3. 308. de ista Horatii inconstantia. G.

99 *Æstuat*, fluctuat.

Ordine, ratione.

101 *Solennia*, humaniter. B. Esse putas heri morbum inveteratum, qui frustra tentetur : nec mihi proprium, sed consuetam et epidemicum. G.

102 *Furioso dabatur Curator a Prætoris*. Cruq.

103 *Rerum tutela mearum* ; h. e. Patronus mea. Patronorum erat res clientium tutari.

104 *Prave, inæqualiter*. Vet. Schol. Cruq.

105 *De te pendentis*, h. e. Judicio tuo se mentientis.

Iterum Bentleius emendando Horatium ipsum, solius Heinſii auctoritate missus, edidit *respicientis* pro *respicientis*, ac si respectus semper esset minorum, nunquam majorum. Plinius nihilominus auctor est 2. 7. *aliis nullum esse deorum respectum, aliis pudendum*. B. *Respicientis* ea, unde opem expectamus, non minus quam ea, quibus auxilium debemus. Nudum latet hic Johnsono præbuit Bentleius. G.

Amicus minor Clientis est, major Patronus.

106 Temperat severitatem superiorum etc.

EPISTOLA II.

AD LOLLIUM.

Moralem Philosophiam commodius trahari ab Homero quam Philosophis. (A v. 32. lanx satira præceptorum vivendi. G.) Lollium adolescentem hortatur ad sapientiæ et virtutis studium. Ostendit igitur, ex Homero luculentius et certius bene et sapienter vitæ instituendæ rationem disci posse, quam ex Stoicorum Academicorumque libris. Iliadem enim continere mala gravissima, quæ ex ira, libidine aliisque cupiditatibus oriantur: Odyseam autem virtutis sapientiæque exempla utilissima. Tum addit, operam esse dandam mature, ut pravæ cupiditates et perniciosæ coercerentur, avaritia scilicet, libido, invidia, ira.

TROJANI belli scriptorem, maxime Lolli,
 Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi;
 Quî, quid sit pulchrum, quid turpe; quid utile, quid non,
 Plenius ac melius Chryippo et Crantore dicit.
 Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
 Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
 Græcia Barbariæ lento collisa duello,
 Stultorum regum et populorum continet ætus.

4 Planius etiam G. Z. Med. 1477 et 1486. Marcell. Bentl. Con. San. Sandh.—5 Destinet MSS. sp. Lambi. et G. Forte voluerit distinet.

tentiarum irrisione Stobicorum simili illi, quæ est Sat. I. 3. extr. G.

Ad summam; ut summam intelligas totum quod velim: *ad summum,* denique est.

Imo si Senecæ credendum, *Vir bonus est Jove major.* B. Respicit, puto Epist. 18. extr. *Est aliquid, quo sapiens antecedit deum: ille natura beneficio non timet, suo sapiens.* G.

Hæc ex Lucilio tracta sunt; nam sic ille, *Nondum etiam hæc omnia habebit; Formosus, dives, liber, Rex solum vocetur.*

107 *Honoratus,* nobilia, honorabilis.

108 *Sanus* Dialogus modo ponitur, de animo et corpore.

Pituita molesta est; tussit enim interdum. Et fenes et atrabiliarii vexantur tussi. Suavi risu sceria diluit, quo gratificetur Mæcenati Epicureo. B. In oculis sedem quasi propriam et in naso habet pituita, et sensum utrumque obtundit. Hinc *νεφελέων,* hebetes, &c. G.

EPIST. II.

1 *Lollius* iste erat moderator juventæ Caius Cæfari, ut supra ostendimus. B. Respicit ad Od. 4. 9. Verum hic agit cum filio illius Lol-

lii natu *maximo:* neque enim elogium hic esse potest *maximus;* et cognomen in ea gente non satis probatur ex Inscr. Grut. p. 638. 2. Agi cum adolescentulo, satis apparet ex v. 68. Ad eundem scripta Epistola hujus libri 18.: frater illius ibi commemoratur v. 63. cujus respectu hic *maximus* vocari potuit. G.

2 *Declamas;* h. e. animi gratia Rhetoricæ Scholæ operam das: erat enim et adolescens et nobilis.

3 *Quid sit pulchrum,* et *καλόν,* vel honestum. Quatuor ista loca minus ad Rhetoricam quam ad Philosophiam pertinent. Vult enim significare Homerum etiam civilis vitæ usum tradere.

4 *Mire Plenius,* cum Chryppus Stoicus supra septingenta volumina conscripserit, *Crantor* autem Academicus ad triginta millia versuum, auctore Laërtio. Pro *Plenius* doctissimus Bentleius auctoritate multorum Codicum reposuit *Planius* in sua Editione Horatii. Nescio quomodo tamen *Plenius* nobis probabilior videtur Lectio: Certe *Plenius* magis ad materiam referri videtur, et *melius* ad stilum. Neque sane potneret tanti Scriptores non planissi-

Antenor censet belli præcidere causam :
 Quid Paris? ut salvus regnet vivatque beatus,
 Cogi posse negat. Nestor componere lites
 Inter Peliden festinat et inter Atriden :
 Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
 Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.
 Seditio, dolis, scelere, atque libidine et ira
 Iliacos intra muros peccatur et extra.
 Rursus, quid virtus et quid sapientia possit,
 Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem ;
 Qui domitor Trojæ, multorum providus urbes
 Et mores hominum inspexit ; latumque per æquor,
 Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
 Pertulit, adversis rerum immerfabilis undis.
 Sirenum voces et Circæ pocula nôsti ;
 Quæ si cum sociis stultus cupidusque bibisset,

10 Quod etiam Sax. Cun. San.—17 Rursus omnes præter unum MS. Bentl.—18 Ulysses Ven. Ulixen Bentl.—23 Circes, et mox Penelopes Ven. Glar. Novit Mad. 1477.

me scribere tam grandibus voluminibus. B. Planior, apertiorque via docendi per exempla et imagines, plenius docent philosophi, qui totis libris agant, quod poetæ sub exemplis, &c. G.

Melius, luculentius. B. Seu, aptius ad faciendum et cavendum. Z.

6 Fabula, Ilias.

7 Gracia Barbaria; forsitan Ennianus est versus: nam Barbaria veteribus Poetis pro Phrygia erat.

8 Æsus; dementes iras. B.

Perturbatio omnis et inconstantia, fluctibus et æstui maris similis, notari videtur. G.

9 Vid. II. H, 347. G.

Præcidere causam; Helena et rebus redditis. Verbum medicum est.

10 Bentleius edidit *Quod Paris*, pro *Quid*, auctoritate quorundam Librorum, quibus equidem neque fidem habere quod Horatiano careant spiritu. B. Recte sane. Corruptitur vigor ille carminis consiliis et medicina virorum doctorum. Non vult Poeta, totidem verbis dixisse Paridem, *se cogi non posse ut salvus regnet*, &c. Verum hoc, ita se gessisse rebus ipsis, quasi hoc verbis profiteretur. Ita nôsti ad reculantem bona consilia, *si tu vis insanire*, &c. G.

Ut *salvus regnet*; Ironia, ad ostendendam Paridis dementia.

11 Componere, sedare.

12 *Festinat*; studet, gestit. B. Vid. L. A. 247. G.

13 *Hunc amor*; Achillem Briseidis amor. *Urit*, incitat.

14 Hesioidi est (Op. 260.) "Ὀφρ' ἀπειρήϊον ἀναδάλιας βασιλίον. Cruquius.

15 *Seditio* est a *se* et *itio*, Διχονομία.

Scelere, sævitia. B. Violata pietate in deos vel homines. G.

17 *Rursus*, in Odyssæide. Bentleio suavis videtur *Rursus* quam *Rursus*. Non est nostrum tantas decidere lites. Neque enim habemus tam eruditam aurem. B. Sibilus et *ἀπαιρητίον* evitatur, si legas *rursus*. G.

19 *Domitor*, h. e. Postquam esset domitor. *Multorum providus urbes*: Homerus (Odyss. pr.): Πάλλων Ἰ ἀσφάσαν ἴδω ἄγρα παί νοσ ἰγν. Vet. Schol. Sic in Arte Poetica; *Qui tota hominum multorum vidit et urbes*.

21 *Aspera*; gravis, dura.

22 *Immerfabilis*, in animo habuit illud Pindari [Pyth. 2. 145.] ἀβάπνιστος σίμω φάλλεσσι Cruquius.

23 *Voces*, cantus, Sirenes monstris erant volucres, ut et Harpyiæ et ad Magicam pertinebant. Dicuntur autem Σειρήνες a Σειρά, catena. Etiam Hebræis נָשִׁים, et catena est et cantus, ἡ σίμω νεστό.

Caper Grammaticus censor est Horatium scripsit dixisse Circa. Torrentius.

Sub domina meretrice fuisset turpis et excors, 25
 Vixisset canis immundus, vel amica luto fus.
 Nos numerus fumus, et fruges consumere nati,
 Sponsi Penelopæ, nebulones, Alcinoique
 In cute curanda plus æquo operata juventus;
 Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et 30
 Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
 Ut jugulent hominem, surgunt de nocte latrones;
 Ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
 Si noles sanus, cures hydropicus: et ni
 Posces ante diem librum cum lumine, si non 35
 Intendes animum studiis et rebus honestis;
 Invidia vel amore vigil torquebere. Nam cur,
 Quæ lædunt oculum, festinas demere; si quid
 Est animum, differs curandi tempus in annum?
 Dimidium facti, qui cœpit, habet: sapere aude; 40

31 Cessatum omnes, nisi quod cessantum Flor. 1482. quod Landinus reddidit otiosorum. Cessanti conj. Cun.—32—63 Post Epist. 1. 51. collocari vult Da. Heins.—32 Hominem Bentl. ex pluribus MSS. et evitatur sic ingratum Homoteleton.—34 Nolis—cures plures MSS. Cures etiam prima edit. Sed noles MSS. apud Lambi. Ex nolis, non is conj. Da. Heins.—38 Oculum probat Bentl. Oculos al.

24 Cupidus, intemperans.

25 Fuisset, mansisset.

27 Numerus fumus, i. e. Quos fama obscura recondit. Eos qui absunt studio Philoſophiæ, ait numerum tantummodo explere hominum. Vet. Schol. B. Non puto ita severe hic philosophari poetam, sed suam potius et aliorum otiosorum vitam sic deridere. G.

28 Festiva Ironia Sponsus dicit procos: erant enim voto sponsi.

Nebulones, prodigi, qui nihil habent pensæ, a νη et βουλῆ, ut ait Donatus. B. Alcinoi Phæacum regis aula ita describitur ab Homero, ut nihil serium ibi egerint homines, sed in mensæ et ludorum voluptatibus tempus omne consumserint. G.

29 In cute curanda; pretiosis scilicet unguentis et balneis, quod quotidie factum est a Veteribus ante cœnam: qua re intelligitur etiam cœnandi luxuria.

Operata, operam insumens: vox ista propria est convivatorum et sacrificia parantium.

31 Cessatum; est Insuetitum a Futuro. Vet. Sch. Et scite cessatum tanquam seriatum. Rutgerius. Bentleius posuit nescio quibus modis, ex diversis Chartis et Libris cessantum ducere somnum, quod nil opus est refellere, cum provenerit ex

ignoratione Exscriptoris, qui interpretari voluit quod non intellexerat. B. Placet in primis, quod Rutgerius monet, Belgas similiter dicere, Syn Sorge spelen leiden. Si qua cura in animo forte oboriatur, illam cessatum ducunt ad citharæ strepitum, i. cantu illo et oblatione sopitum eunt: ut dicimur curas ventis tradere portandas in mare Car. 1. 26. pr. G.

32 Hinc incipit poeta adtexere præcepta alia Lollio juveni profutura, per saturam, ut solet. Heinſiana transpositio fundamento idoneo destituitur. G.

33 Teipsum serves, h. e. animi tui rectum sensum.

34 Hydropis cura ap. Cels. 3. 21. Multum ambulandum, currendum aliquando. Ceterum similitudine tantum hydropis utitur, omiſſis, ut solet, comparandi particula. Disputat enim in genere contra desidiam. Cf. v. 42. it. 1. 3. 19. G. Hydropicus; fiticulosus, avarus: Cures, properabis.

37 Vigil, quia non poteris dormire.

Nam cur, ex abrupto intulit: est enim Anacoluthon. Quatuor Torrentii Codices legerunt oculum pro oculos. B. Nam cur idem est, quod cur nam: non habet respectum ad superiora; sed est inceptivum, ut loquuntur Grammatici. G.

Incipere: qui recte vivendi prorogat horam,
 Rusticus expectat dum defluat amnis; at ille
 Labitur, et labetur in omne volubilis ævum.
 Quæritur argentum, puerisque beata creandis
 Uxor, et incultæ pacantur vomere silvæ.
 Quod fatis est cui contigit, hic nihil amplius optet.
 Non domus et fundus, non æris acervus et auri
 Ægroto domini deduxit corpore febres,
 Non animo curas. Valeat possessor oportet,
 Si comportatis rebus bene cogitat uti.
 Qui cupit aut metuit, juvat illum sic domus et res,
 Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
 Auriculas citharæ collecta forde dolentes.
 Sincerum est nisi vas; quodcunque infundis, acescit.
 Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
 Semper avarus eget: certum voto pete finem.
 Invidus alterius macrescit rebus opimis:
 Invidia Siculi non invenere tyranni
 Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
 Infectum volet esse, dolor quod suaserit et mens,
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
 Ira furor brevis est: animum rege; qui, nisi paret,

41 Annus pro horam F. et Med. 1486. Incipere: vivendi recte qui Glor. Lamb.—46 Con-
 tingit, nihil MSS. et prima editi. et Bentl.—52 Podagram omnes.—61 Dum vim Bef.

39 Est, id est. B. Homerica formula Il. 7.
 203. In ἄμυνον ναυίδων, quod Cic. Tul. 3. c. 26.
 reddit, Ipse suum cor edens. G.

40 Dimidium facti; de Proverbio Græco est,
 ἄρξῃ ἡμῶν κεραις, ut post Erasmus Lambinus
 monuit.

Aude, audacter experire. B. Sapere aude, quia
 res est ardua, difficilis coërcere cupiditates, vi-
 tiorum blandimenta superare et spernere. Z.

41 Recte, vere, ad Philosophicam normam.
 Horam, tempus.

42 Rusticus, h. e. ut rusticus ille de quo Fa-
 bula; qui noluit transire flumen, donec tota
 deflueret aqua. B. Omittit et hic comparandi
 particulas, ut modo monuimus ad v. 34. G.

44 Beata, et dives et bene nata.

45 Pacantur, mitescunt.

46 Optet, a diis petat. Nil erga optabunt Lo-
 mines? Juvenalis.

48 Deduxit corpore febres, Parodia Lucretia-
 na est: nam ille [2. 34.] Decedant corpore febres:
 Hoc advertit Henricus Stephanus.

50 Comportatis, concervatis, Metaphora a for-
 mica.

Bene cogitat uti, Hellenismus, βέλους ἢ γὰρ ἔδου.

51 Cum Lambini et Crusqii Codicibus re-
 posui et res, pro eo quod erat aut res.

52 Ut lippum; de seipso cogitavit.

Fomenta videntur levare podagram, reversa
 irritant.

Puto Bentleium recte ex conjectura posuisse
 podagrium pro podagram, quo conveniret voci
 lippum: Nam et pronus est lapsus in voce mi-
 nus nota, qualis est podager pro podagricum.

54 Sincerum, purum vitio, quasi sine quæ-
 re et impurum.

56 Finem, modulum et limitem.

57 Bene macrescit, nam opimam pingue est.

nperat: hunc frænis, hunc tu compeſce catena.
 ingit equum tenera docilem cervice magiſter
 e viam qua monſtret eques. Vehaticus, ex quo
 empore cervinam pellem latravit in aula,
 lilitat in filvis catulus. Nunc adbibe puro
 ectore verba puer, nunc te melioribus offer.
 uo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
 eſta diu. Quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis;
 nec tardum opperior, nec præcedentibus inſto.

65

70

EPISTOLA III.

AD JULIUM FLORUM.

Perquiriſ de Tiberio et comitibus in Oriente hoc tempore militantibus.

JULI FLORE, quibus terrarum militet oris
 Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
 Thracane vos, Hebruſque nivali compede vinctus,
 An freta vicinas inter currentia turres, f.

4

65 Quam monſtrat Ven. Glar. Lamb.

EPIST. III.

1 Luci conj. Marc.

58 *Siculi tyranni*, de Phalaridis Tauro cogitavit.59 *Moderari eſt modum ponere.*60 *Mens obſtinata voluntas dicitur, et propoſiti violentia, dolor autem indignatio.*61 *Odio inulto* Dativum eſt.62 *Animum*, ſpiritum.63 *Frænis; fertur homo quatuor perturbationibus ut equis indomitis.* Cruquius ex Platone.65 *Pro quam repoſui* que ex MSS. Torrentii ſex, et duobus Cruquii.67 *Puro*, ſincero, tanquam de vaſe. B. Cum animus tuus nondum ſit infeſtus et corruptus vitiorum contagione et peccandi conſuetudine. Nunc, dum puer es. Z.68 *Puer*, h. e. dum puer es. *Ad Lollium ſcribit adoleſcentem Oratorem.* Vet. Schol. B. *Adbibe* avidè et ſæpe bibe. V. Car. 2. 13. 32. G.*Melioribus offer*; doctioribus excolendum.70 *Teſta*; cadus vel amphora.*Ceſſas*; tardior es, et negligentiſ.71 *Nec inſto*; vere philoſophantibus abeſt æmulatio. B. Credo, ut ſuſpicionem omnem a ſe removeat, quaſi ſuam rem agat, hoc addere Horatium. Quidquid tu egeris, viam ego meam perſequar nec tardius tua alteriſve cujuſcunque cauſa, nec celerius. G.

EPIST. III.

1 *Julius Florus ſuit in Coborte i. e. inter Comites Tiberii Neronis, qui ab Auguſto imperium accepit.* Vet. Schol. Cruq. *Hic Florus ſuit Satirarum Scriptor, cujus ſunt Eleſta ex Ennio, Lucilio, Varro.* Alter Schol. B. Tiberius Claudius Nèro Livie filius anno U. C. 734. ab Auguſto miſſus ad Orientem regnum Armenia Tigrani reſtituit; recepit etiam ſigna, quæ M. Craſſo ademerant Parthi. Sueton. Tib. c. 9. Z.*Ora ſunt extrema partes terrarum, id eſt, maritima.* Cruquius ex Feſto.2 *Labore*, geſtio.3 *Thracane, Græce protulit*; *Θρακῶν.* Vet. Sch.

E c

An pingues Afrix campi colleſque morantur?
 Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? Hæc quoque auro;
 Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
 Bella quis et paces longum diffundit in ævum?
 Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
 Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
 Faſtidire lacus et rivos auſus apertos?
 Ut valet? ut meminjt noſtri? ſidiſuſque Latinis
 Thebanos aptare modos ſtudet, auſpice Muſa?
 An tragica deſævjt et ampullatur in arte?
 Quid mihi Celfus agit? monitus multumque monendus,
 Privatas ut quærat opes, et tangere vitet
 Scripta, Palatinus quæcunq; recepit Apollo;
 Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
 Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
 Furtivis nudata coloribus. Ipſe quid audeſ?

6 Hoc quoque c. Bentl. in codi. non male: nam refertur ad antecedens membrum. Z.

Cruq. B. Per Macedoniam Thraciamque exercitum ductum eſſe, tradit quoque Suetonius Tib. cap. 14. Z.

Mire nivali compede de Hebro tanquam Deo: an cogitavit de Xerxe, [Juvenal. 10. 18a.] Ipſum compedibus qui vincerat Ennoſigeum? B. Ad glaciem referendum videtur. G.

4 An freta; Hellespontum dicit.

Turres, Seſſon et Abydon. Vet. Schol. Bentleius ex conjectura poſuit *ſperras*, quod minus probaverim; ille non putavit et *Seſſi* et *Abydi* fuiſſe turrem. Poetæ non fuerat iſta diſquirere, ſed Geographi vel Historici. B. Certe etiam Abydos urbs munita. Vet. Schol. Cruq. *Furres* pro urbibus Hellespontii poſuit.

5 Morantur, oblectant, amore ſui, captos diſcedere vetant. B. Perſequitur iter Tiberis eo ordine, quo illud inſtitui debuit.

6 Cohors nunc Amici; nam et Lucilius eſt, qui nunc Praefidis ad Salarium eunt, mercede inventas Legiones ait. Vet. Schol. Hinc effectum eſt noſtrum COURT: Homero autem *Αδελφῶν Κόραος* dicitur noſtrum COURT-YARD. B. Cohors ſunt amici Tiberii, comites, contubernales, qui et commenſales dicuntur. Z.

Curo, ſunt mihi curæ et per hoc perquiro, et ſcire laboro. B. Quia Horatius ipſe aut ob difficultatem non audebat, aut, tanquam priſtina libertatis deſenſor Brutique amicus, volebat ſcribere: veruntamen rei ipſius cupidus volebat videri ob gratiam Auguſti. Z.

9 Titius Septimius Lyrica Carmina et Tragedias ſcripſit Auguſti tempore; ſed libri ejus nulli exſtant: hujus autem inſigne Monumentum eſt inſerit Ariciam. Vet. Schol. Cruq. B. De hoc Car. a. 6. Epist. 1. 9. G.

10 Non expalluit: res tantæ aleæ cuius pallorem incutare potuerat, bene igitur ſubjecti auſus. B. Vid. Car. 4. 2. pr. G.

11 Bene etiam apertos: nam reconditionis intellectus ſunt Pindari vatis Carmina.

13 Auſpice, bona dante ipſitia.

14 Deſævjt, Comicum erat Horatio ingentium, atque ideo minus aridebat Epicum Carmen, et Tragedia. B. Deſævjt, ſæva, crudelia, qualia in tragediis traſtantur, deſcribit. Z.

Ampullatur, bombos edit, *λαυοδίκα* *Καλλιμαχος* *Μῆνας* *λαυοδίος* *εἰς* *τραγῳδίας* *ἄβυσι*. Scholiaſtes Hephæſtionis, citante Lambino. Preſtat ampullas; hoc de Callimacho ſuſtulit. Vet. Schol. in Artem Poeticam 97. B. Ampullis verborum utitur, ſublimi dicendi genere, ut ars poſtulat, utitur. Z.

In arte; h. e. in Dramate; hinc et Adores Artiſtes appellabantur.

15 Moralem habet Emphaſin particulæ *mihi*: nam ineptulum ſignificat.

16 Priortas; nam quiſvis deprehendat bibliothecam publicam compilatam.

Tangere vitet; minantis ſunt hæc verba.

17 Ceſar ſibi in bibliotheca ſtatuar *τοῦ*

Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
 Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
 Seu linguam caufis acuis, seu civica jura
 Respondere paras, seu condis amabile carmen;
 Prima feres hederæ victicis præmia: quod si
 Frigida curarum fomenta relinquere posses,
 Quo te coelestis sapientia duceret, ires.
 Hoc opus, hoc studium parvi properemus et ampli,
 Si patriæ volutus, si nobis vivere cari.
 Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
 Quantæ conveniat, Munatius: an male facta
 Gratia nequicquam coit, et rescinditur. At, vos
 Seu calidus sanguis, seu rerum infektia vexat,
 Indomita cervice feros, ubicunque locorum
 Vivitis, indigni fratrum rumpere foedus,
 Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca.

25

30

35

22 Pro nec, et Bentl. ex codd.—30 Sit tibi MSS. Lamb. Cruq. Torr. G. Curæ est conj.
 Bentl.—32 Ac vos Bentl. ex codd.—33 Heu—heu MSS. Cruq. Torr. Sax. Verlat ed.
 Ven. et Lofiberiana.

babitu ac naturam Apollinis. Vet. Schol. B.
 Conf. Ser. 1. 4. 22. G.

19 Cornicula ponitur Abusivo pro graculo. Vet.
 Schol. Cruq.

20 Coloribus, quibus se pingi gaudebat inepta.
 Audeo, moliris.

21 Agili, tanquam sedula apis. Vide Od. 4.
 2. 27. Omnes qui bene scribunt sua mella ex-
 cerpunt e Veterum Scriptis.

22 Incultum, agreffe, hirtum, asperum.

24 Amabile utitur tanquam perpetuo Epitheto.
 25 Feres, domum tuam, tanquam a Poetico
 Certamine, et per hoc accipies; nam qui acci-
 pit secum fert.

26 Abusivo dicimus frigida fomenta. Anto-
 nius Musa Augusti Medicus frigidis asperfioni-
 bus Arthriticis curavit, cum alii calidis fomen-
 tis uterentur. Vide Epist. 15. Festive significat
 refrigerare ingenium cogitatione pecuniæ at-
 que honorum; nam et frigidum pro emortuo
 dicitur. Utitur igitur solita Dilogia.

Relinquere, deponere, negligere.

28 Studium opera est qua perpetuo oblecta-
 mur. B. Intelligitur studium sapientiæ, quod
 alienum est a cupiditate divitiarum, honorum,
 &c. Properemus, maturemus, sine mora cola-
 mus. De activo verbi properare sensu vid.
 Broukhuf. ad Tibull. pag. 380. Z.

29 Nobis, h. e. inter nos: estque Præparatio

ad ea quæ dicturus est: nam descendit ad se-
 quentia.

30 Comice si pro an protulit. B. V. Epist.
 1. 7. 39. G.

Curæ, amoris; curæ sunt quæ amamus: sumus
 enim eorum semper memores.

Tua cura palumbæ. Virgilius.

31 Male facta; Métaphora a re vestiaria.

32 Coire proprie dicuntur vulnera, et vestium
 futuræ.

At, hoc est, utcunque vel nihilominus. Bent-
 leius me invito fecit Ac: Quod etsi tantillum
 fit, ego nollem factum. B. Continuari vult
 Bentleius interrogationem usque ad feros. Sed
 magis placet, quia vehementiorem motum ha-
 bet, illud At. G.

33 Patheticum valde et miserations aptum
 illud Heu—heu: et pene est ut præferam, cum
 præsertim calidus sanguis et rerum infektia non
 disjuncta videantur, sed ex eodem fonte pro-
 secta, et valde conjuncta. G.

Juventa calidus.

Vexat, agit, in furorem agit.

34 Comparat cum juvenis eidem jugo alli-
 gatis, quod una ferre recusent. Folt indigni
 omiffum est. G.

35 Cognatos omnes, imo et coevos fratres
 appellant Veteres: poterunt esse fratres pa-
 truces, vel fratres affinitate.

EPISTOLA IV.

AD ALBIUM TIBULLUM,

Tibullum sodalem suavi alloquio solapur merentem. (Vid. ad v. 4. G.) B. Videtur Tibullum ad sese invitasse Horatium. Quid agis, inquit, nunc? num carmina scribis, an meditabundus philosopharis? Certe tibi ingenium est præclarum, forma corporis egregia, divitiæ earumque rectus usus, mentis prudentia, facundia orationis, gratia apud principes, gloria, firma valetudo, habitus cultusque vitæ splendidus et magnificus. Quare vive lætus et tranquillus, et, si ridere velis, vife me, qui tanquam Epicureus cutem curo, edo et bibo, nec curæ illæ animi mei turbant tranquillitatem.

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
 Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
 Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
 An tacitum silvas inter reptare salubres,
 Curantem quicquid dignum sapiente bonoque est?
 Non tu corpus eras sine pectore. Dî tibi formam,
 Dî tibi divitias dederunt, artemque fruendi.
 Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
 Qui sapere et fari possit quæ sentiat, et cui

9 Quam l. et f. ut vulg. Quam ut f. Bos; Nobiscum Bentl. Cum. San. Sandb.

36 *Lyrici jvencam immolabant, Tragædi bir-cum, alii Poetæ taurum.* Vet. Schol. B. Illud de hirco Tragicorum speciem habet. Vid. Ar. P. 220. Sed reliqua olent superbulum nugatorum. G.

EPIST. IV.

1 *Sermones* dicit Satiras suas et Epistolas communi sermone similes, ac si non essent Poemata. B. Etiam Epistolas hic intelligendas esse, non video. Z.

Candidus purus est, neque malignus, neque fæsus.

Judex, Criticus erat scriptorum Horatii. Vet. Schol.

2 *Dicam*, conjiciam.

Pedum oppidum laud longe ab urbe fuit, nunc non est. Vet. Schol. B. *Inter Tibur et Præneste* collocat Schol. Cruq. G. Ibi villam haud dubie habuit Tibullus. Z.

3 *Hic est Cassius* qui in partibus Bruti et Cassii Tribunus militum militavit, quibus victis Athenas se contulit: *Quintus Varius* ab Augusto missus ut eum interficeret studentem reperit, et perempto eo scri-

nium cum libris tulit: unde multi crediderunt *Tyesten Cassii Parmensis* fuisse; scripserat enim multas *Tragædias Cassius*. Vet. Schol. B. Recte hoc scholion erroris convincitur a viris doctis. Nam Cassius Parmensis, victo ad Actium Antonio, cujus partes secutus erat, fugit Athenas, ubi a Varo quodam, qui videtur fuisse dux Augusti, jussu Augusti occisus est. Vid. Valer. Max. l. 7. 7.: Ruhnkenio ad Vellei. Patere. et imprimis Wieland. ad nostrum loc. Z.

Opuscula, h. e. auro contra cara, nam et Diminutiva nonnunquam laudis sunt. Liberalis recordatio Brutianarum partium, quarum et ipse fuerat. B. *Opuscula Cassii* quidem hic laudantur; at laus non est in Diminutivo. Z.

4 *Tacitum*, meditabundum.

Reptare, leniter ambulare, quod meditantium est. B. Sic Plin. Epist. l. 24. *Reptare per lumbum*. G.

6 *Corpus inanime* Proverbiali sermone incertum dicimus et meticulosum.

Eras, supple olim. Certe et agilis et generosus fueras. B. *Eras* refero ad nascendi felici-

Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
 Et mundus victus, non deficiente crumena?
 Inter spem curamque, timores inter et iras,
 Omnem crede diem tibi diluxisse supremum:
 Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.
 Me pinguem et nitidum bene curata cute vîses,
 Cum ridere volēs, Epicuri de grege porcum.

10

15

13. Diluxisse prima edit.

tatem. *Ingenium*, quod ingenitum est, in puero statim eminebat. G.

Dii tibi; contra Epicureorum sententiam qui negant eos aliquid curare. Vet. Schol. Cruq.

7 Hic versus debebat monere viros eruditos, ne putarent hoc agere Horatium, ut confoletur Tibullum, decoctorem, in agello angusto lugentem superiorem stultitiam. G. *Dederunt, media syllaba brevi.* Vet. Schol. Cruq. B.

Ariemque; callide laudat etiam prodigalitatem Albi.

8 *Nutricula; Vota divitiarum exagitat.* B. Non puto: nam quorsum illud, *non deficiente crumena?* Peripateticus hic est: nova omnia complectitur. G.

9 *Lectio Veterum Codicum est Qui sapere et fari possit, non Quam sapere et fari ut possit, ut Vulgati; et probavit Torrentius: h. e. qui ejusmodi est ut jam possit.* B. *Faci que sentiat; de eloquentia et facundia hoc est accipiendum, non de libertate impune dicendi quæ velis.* Z.

Qui talis est, ut hic describitur, ille non opus habet votis carissimorum. Felix es, Albi, tua si bona noris. G.

10 *Gratia apud potentes, fama propter scripta.*

11 Cum Bentleiji in uno vel altero vetusto Exemplari repererit *Et modus, et victus*, ille de suo ingenio fecit *Et domus, et victus*, quæ videtur mihi præ altera Lectione frigidiuscula, et sola raritate commendabilis.

13 Miserum est pendulum esse de futuro: solliciti et parci vivunt futuro, quod nunquam futurum est. B. Contra perturbationes v. 12. commemoratas remedium est cogitatio mortis. Qui cogitat unum quemque diem esse sorte ultimum, singulos, quibus vivit, in lucro ponit, et gratus accipit. Conf. Ter. Phorm. 2. 1. 11. Putabam aliquando *diluxisse* forte rectum esse, ut finem lucis significet, et sit ista cogitatio cubitum euntium. Sed non observavi quidquam, quo aliunde verbum illud firmetur. G.

Diluxisse, se aperuisse, Έραυγῶς.

14 *Grata modo Passivum est pro grate accepta; et bene superveniet de non proviso.*

Hora, h. e. vel una hora. Unica vitæ ancora est sperare nihil: qui nil sperat nil metuit, spes sola stultitiæ escam præbet.

15 *Pinguem et nitidum, h. e. gaudentem præsentibus, nec sumptibus parcentem ut tu.*

Vises, Imperativus in Futuro.

16 *Cum ridere volēs; h. e. ubi aliquando remissior fueris: nam semper me ridentem deprehendes. Apposui subdistingtionem post volēs, quod neminem reprehensurum scio.*

Porcum; obesus erat Horatius, et porci audiebant Epicuri. Epicure noster ex bara produsse, non ex scibola, Cicero in Pisonem, referente Ludovico Desprez. B. Fere in eundem modum jocatur Cicero Epist. IX. 20. ubi ait, se nunc edacem esse factum: se in Epicuri sui adversarii castra se concessisse, &c. Z.

EPISTOLA V.

AD TORQUATUM.

Manlium Torquatum invitavit ad cenam. B. Morosus prorsus sit necesse est, cui hoc Horatii convivium non placeat. Visum enim haud contemnendum, idque non parce apponitur, est pura et munda supellex, tempus opportunum, sermones faceti, delectus convivarum fidorum et bene convenientium.

SI potes Archiacis conviva recumbere lectis,
 Nec modica cœnare times olus omne patella;
 Supremo te sole domi, Torquate, manebo.
 Vina bibes, iterum Tauro diffusa palustres
 Inter Minturnas Sinuessanumque Petripum.
 Sin melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.
 Jamdudum splendet focus, et tibi munda supellex.
 Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
 Et Moschi causam: cras nato Cæsare festus
 Dat veniam somnumque dies; impune licebit

1 Archiacis Z. Med. 1477, &c. Sed Archiacis G. S. Porphy. Fabricii et ipsi Fabr. R. Steph. &c.

1 Archiacis; Archias breves lectus fecit, unde Archiacis, sicut a Boetio Boethius, dicimus. Vet. Sch. Hanc Lectionem Turnebus probat, cum cæteri contra omnium MSS. fidem reponant Archiacis. B. Videntur nunc, post Bentl. et disputationem Kusterianam in Hist. Acad. Inscr. T. 2. in tuto esse Archiaci lecti, licet illorum Archias faber aliunde quam ex Porphyrione Fabricii nondum lanotuerit: sed nec Soterius ille, cujus lecti sunt ex Seneca apud Gell. 12. 2. G.

2 Oulus omne; qualescunque, ut dicere soleamus nos omne vinum bibere. Vet. Schol. Cruq.

3 Supremo te sole; contra quam faciebant lauti, qui de medio die cœnam ordiebantur.

4 Iterum Tauro, supple Consule: et significat ea non esse admodum vetusta. B. Incidit hic annus in A. U. C. 728. fuitque vinum ex Bentlii rationibus VI. vel VII. annorum. G.

Diffusa; expressa. Vet. Sch. Cruq. B. Non quasi idem sit exprimere vinum uvis, et diffundere ex lacu in Amphoras et lagenas: sed quia utrumque temporibus non multum diversis solet fieri. G.

5 Petrinus vicus olim in agrò Falerno. Vet. Schol. B. Certe Minturnarum et Sinuessæ mentio etiam Falernum agrum indicant. G.

6 Arcesse; me invita ad te. B. Potior videtur

Lambini interpretatio, qui ita: vel arcesse vinum, quod habes, melius meo, i. e. jube tecum afferri ad me: vel patere tibi meum appeti. Z.

Imperium fer; i. e. patere tibi a me imperari, tanquam domino convivii. G. Dicitur hoc quoque antea passentes Reges appellabantur. Inde qui factus canam post triumphum dabant in Capitolio, Consulam vel Dictatorem rogabant, ne ad cenam convenerent, se illis quod ederant domum missurus, ne illi et Reges domum a senatu deduci illis presentibus noceret. Vet. Schol. B. Si conferas cum h. l. Val. Max. 2. 8. 6. et Plut. Qu. Ro. 80. colligas inde, a triumphantibus epulo exceptum fuisse Secutum, qui deinde dominum convivii domum duxerit, quod indecorum, consule vel dictatore præsentem, alii cuiquam tribui. G.

7 Tibi, in usum tuum apud me. Z.

8 Leves, vanas et incertas.

9 Moschi; hic Pergamenus Rhetor celeberrimus veneficii fuit, cujus casum ex primis historiis egerunt, Torquatus hic, de quo nunc dicitur, existat Oratio, et Asinius Pollio. Vet. Schol.

Nato Cæsare; Divi Cæsaris nataleque festum. ille Idibus Juliis celebratur. Vet. Schol. B. Ad natalem Augusti, vel ad Cæii Cæsaris, qui referunt, nihil adferunt præter conjecturas. Ca-

Æstivam sermone benigno tendere noctem.
 Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?
 Parcus ob hæredis curam nimumque severus
 Affidit infano. Potare et spargere flores
 Incipiam, patiarque vel inconsultus haberi.
 Quid non ebrietas designat? operta recludit;
 Spes jubet esse ratas; in prælia trudit inertem;
 Solicitis animis onus eximit: addocet artes:
 Fœcundi calices quem non fecere disertam?
 Contracta quem non in paupertate solutum?
 Hæc ego procurare et idoneus imperor, et non
 Invitus; ne turpe toral, ne fordida mappa
 Corruget nares; ne non et cantharus et lanx
 Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
 Sit, qui dicta foras eliminat; ut coëat par
 Jungaturque pari. Butram tibi, Septiciumque,

15

20

25

11 *Extendere pr. edit.* Tendere G.—12 *Fortuna etiam G. S. Z. Sc. Geis. Equidem cum Bentley lectioem codicum nonnullorum restitui, ita ut intelligatur optem. Nam vulg. fortuna repudiatur a versu. Z.—17 Inertem G. S. Fall. Bent. Bant. 2, Sc. Inertem al.—26 Butram—Septicium etiam G. Brunsam add. edit. Septimiumque Lamb.*

terum IV. Id. Julii natalem assignat Divi Cæsaris Macrob. Sat. I. 12. G.

10 *Impune*, neque enim a Censore vetabimur æstivo hoc tempore noctis uti refrigerio. B. *Veniam*, feriandi, abstinendi a negotiis. *Bonum*, et adeo permittit diutius dormire, quo facilius per noctem possis convivio interesse. Z.

11 *Benignus*, largo, copioso.

Tendere, producere; Metaphora a lanificis deducta.

12 *Quo mihi, Enallage Personæ*: pro *quo tibi*. *Fortuna*, supple *magno*. Contra fidem Codicum Muretus reposuit *fortunas*, quod video a plerisque probatum. Sed nil opus: nam causæ metri factum est. Bentleyo placuit *fortunam*, verum sub tenui auctoritate.

14 *Affidet infano; sedet stulto proximus*. Cruquiana B. Ut *affinis est, proximus, vicinus est. G.*

Potare et spargere; *ut reges et principes.*

15 *Patiar*, contentus feram.

Incasatus, Charientinus prodigi et improvidi.

16 *Designat*; molitur. *Designare rem novam facere*. Donatus B. Ut *designantur magistratus in futurum*. Est hæc lada vini, quod fortes facit, ut illos, qui Pyrrhum interfecturi erant, nisi lagena defecisset. Quinct. 6. 3. 10. Ex hac designandi notione est Gall. *deffin*. G.

18 *Onus eximit*; tanquam iuranti dorso.

Addocet artes; ingenium suum ad percipiendas disciplinas.

20 *Contracta*; Diligens et angusta et inaudata vel incerta.

Solutum, hilarem, lascive ridentem.

21 *Dispensatoris est procurare*: nam procuratio est vicaria curatio: erat igitur *Equos*, vel collatitia cæna.

Idoneus; ad latitiam et munditiam, natura comparatus; et per hoc bene electus. B. *Hæc imperor* Græcissimo, pro hæc mihi imperantur idoneo. G.

22 *Toral*; integumentum lecti.

23 *Corruget nares*; gravi odore.

Cantharus, Bacchi poculum; anserus erat.

A CANN, OF TANKARD.

24 *Tibi te*; Enallage Personæ, pro *sibi aliquem*. B. Vult nitere vasa ut pro speculo esse possint. G.

25 *Eliminat, foras limen effert*. Vet. Schol. *Coëat*, apte conveniat, ætate scilicet et moribus.

26 Recte Bentleyus, auctoritate Codicum plurimum, pro *Butram tibi Septimiumque* rescripsit *Butram tibi Septiciumque*. Causa fuerat tanti erroris quod ea nomina pauca erant nota. Plerique enim Librarii scriptores nihil præter scribere

Et nisi cœna prior potiorque puella Sabinum
 Detinet, affumam. Locus est et pluribus umbris;
 Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
 Tu quotus esse velis, rescribe; et rebus omiſſis,
 Atria ſervantem poſtico falle clientem.

30

EPISTOLA VI.

AD NUMICIUM.

Vita beata conſtat externorum contentu. B. Numicius videtur homo fuiſſe in vitæ genere et inſtituto probando ac ſectando admodum inconfans et moroſus. Quare docet Horatius, ad vitæ tranquillitatem pertinere nihil admirari, nec quicquam magis ab illa abhorreſcere, quam in rebus appetendis fugiendisque fluctuare. Quod ſi in virtutis admiratione excedi poteſt modus; quid futurum eſt in vaſis argenteis, ſtatuis, veſtibus, honoribus, opibus et divitiis admirandis et nimis appetendis? Ad animi igitur tranquillitatem tuendam opus eſt, ut in optimo, quod quidem viſum fuerit tibi, ſervando et ſectando ſis conſtans et ſtabilis. Quod ſi virtus te beatum reddere et ſervare poteſt: virtutem cole, cæteris omiſſis ſtudiis. Si fieri poteſt, ut in divitiis vitæ felicitatem poſueris; has unice ſectare et auge quantum potes. Si honores tibi viſi fuerint animi tranquillitatem aſſerre; honoribus omnem adhibe curam et operam. Si in menſæ gulæque deliciis ſummum poſueris bonum; tanquam tribu motus et impotentis Ulyſſis focii hoc voluptatis genus ſectare. Si denique nihil ſine amore jociſque jucundum putaveris; vive in amore jociſque.

NIL admirari prope res eſt una, Numici,
 Solaque, quæ poſſit facere et ſervare beatum.
 Hunc ſolem, et ſtellas, et decedentia certis
 Tempora momentis, ſunt qui formidine nulla

4

novere. B. *Brutam* vel *Butram* puellam facit. Vet. Schol. Cruq. G.

27 *Potior puella; urbanus jocus in Sabinum.* Cruquiſ.

29 *Convivium* modo dicit convivarum gregem.

Capræ; olentes alæ.

30 Ordo eſt; *Reſcribe quotus tu eſſe velis.* B. *Quotus*: dicitur enim epulari cum duodevicesimo comite Plin. 12. 1. Martial. 14. 217. *Dic quotus*, et quanti cupias canare. G. Varro apud Gell. XIII. 11. dicit, convivarum numerum incipere oportere a Gratiarum numero, et progredi ad Muſarum. Z.

31 *Atria ſervantem*, h. e. te in atrio exſpec-

tantem. B. *Poſtico* ſcil. ofſio, porta falſa, *quod* *Sæpe*. Z.

EPIST. VI.

1 *Pythagoras interrogatus quid tam diſtans ſtudio proficeret, reſpondit, Nil admirari.* Torrenſius ex Plutarchi Πηγι τῷ ἀδελφῷ. *Eum qui ſe in rebus omnibus gratia odioque exemerit, ſecurum voveri poſſe ſignificat.* Vet. Schol. B. *Admirari* in hac diſciplina eſt magnum putare, h. e. valde vel expetendum vel averſandum. Docet hoc tota hæc epiſtola. Conf. Od. 3. 16. 25. et 29. 11. ii. 4. 9. 15. Sat. 1. 6. 32. Epiſt. 1. 1. 47. 1. 14. 18. Sic ſæpe Cicero. G.

Una, præcipua. Vet. Schol. Cruq.

Imbuti spectent. Quid censes munera terræ?
 Quid maris extremos Arabas ditantis et Indos?
 Ludicra quid, plausus et amici dona Quiritis?
 Quo spectanda modo, quo sensu credis et ore?
 Qui timet his aduersa, fere miratur eodem
 Quo cupiens pacto: pavor est utrobique molestus: 10
 Improvisa simul species exteret utrumque:
 Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad rem,
 Si, quicquid vidit melius peiusve sua spe,
 Defixis oculis, animoque et corpore torpet?
 Infani sapiens nomen ferat, æquus iniqui; 15
 Ultra quam satis est virtutem si petat ipsam.
 I nunc, argentum et marmor vetus, æraque et artes
 Suspice; cum gemmis Tyrios mirare colores:
 Gaude quod spectant oculi te mille loquentem:
 Gnavus mane forum, et vespertinus pete tectum; 20
 Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
 Mutus; et (indignum, quod sit peioribus ortus)

7 Lud. et pl. Z.—12 Metuatve. Ven. Glar.—22 Mutus et etiam G. it. MSS. Lamb. et Torr. Mutius et Z. Gefin. Mutius sine et Ven. Glar. Lamb.

2 Una hirundo non facit ver, nec una dies beatum. Aristoteles, citante Landino.

3 Hunc solem ad Emphasin posuit quasi diceret; adeo verendum.

4 Tempora; Horas scilicet, vel Quatuor Tempora, et numeros Lunares, sive Sabbata.

Sunt qui; Atheos significat illorum temporum: nam maximam religionem incusserat Veteribus timor Solis. B. Hic quidem nihil impietatis est. Nam sapientis est non metuere sibi quidquam ab eclipsi solis, a Saturni et Martis conjunctione, et similibus, quæ genethliaca superstitio timet. G.

5 Munera terra; aurum scilicet et reliquas divitias.

6 Maris scilicet munera, Uniones et gemmas.

7 Plausus, supple scilicet. B. Ludicra, ludi, spectacula. Z.

Dona Quiritis; honores, qui scilicet in vulgi arbitrio, non tuo sunt.

8 Sensu, iudicio; ore, spe. Vet. Sch. Cruq.

9 Mirari est magnum putare, ut diximus. Hoc facit qui timet non minus quam qui cupit. G.

10 Optimi Lambini, Cruquii atque Torrentii Codices cum Scholiastis pro utriusque legerunt utrobique. B. Utrobique; h. e. in metuendo et cupiendo. Z.

11 Improvisa; repente superveniens. B. Ad quam te non paraveris ope philosophiæ. G.

Speciem vanam dicit imaginem, quales fere in somnis occurrunt.

14 Defixis oculis; quia nihil aliud intuetur. Landinus. B. Cum respectu ad viam magicam, qua defixi dicuntur homines, ut attoniti sint, promovere pedem non possint. G.

Torpet, stupore caret. Vet. Schol. Cruq.

15 Ferat, possit accipere, et secum auferre.

Iustum constat equo, et equo.

17 I nunc, inconsultos ita affamur. B. Argumentatur a minori ad majus, si in virtutis admiratione potest modus excedi, quid fiet in divitiis? Conf. Epist. 2. 2. 76. G.

Vetus argentum, Vetera æra, et Veteres artes; nam Zeugma est. B. Vasa argentea veterum artificum, statuas marmoreas, æreas antiqui operis. Z.

Artes, veterum artificum opera.

18 Suspice; cum admiratione aspice. Vet. Schol. Cruq. Ut Veteres Stellarum ortus.

19 Loquentem; ad populum in Republica. Vet. Schol. Cruq.

21 Dotalibus; Mutus ignobilis accepta divite uxore locupletatus est.

22 Mutus; et indignum; quod sit peioribus or-

Hic tibi fit potius, quam tu mirabilis illi.

Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,
Defodiet condetque nitentia. Cum bene notum

Porticus Agrippæ, et via te conspexerit Appi,
Ire tamen restat Numa quo devenit et Ancus.

Si latus aut renes morbo tentantur acuto,

Quære fugam morbi. Vis recte vivere? quis non?

Si virtus hoc una potest dare, fortis omiffis

Hoc age deliciis. Virtutem verba putes, ut

Lucum ligna? cave ne portus occupet alter:

Ne Cibyrica, ne Bithyna negotia perdas.

Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et

Tertia succedant, et quæ pars quadret acervum.

Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,

31 Deliquit *Z.* quasi fuisset deliquit. Putas *Glor. Lamb.* pro ut *adisti e. codd. Bentl.* et.—
34 Porro, et sic *MSS. Lamb. Crug. Bentl.* etiam *G.* et *omn. al.*

tu). Sic rectissime editum est a Bentleio: et bona sub auctoritate. Exscriptoribus ignotum fuerat *Muti* obscurum nomen, ideoque de more suo quæ non intellexerant corruerunt.

Indignum, non ferendum; *ardorem*.

23 Plane assentior Torrentio interrogative legenti. B. Facilior, et dignior Horatio mihi videbatur sententia, si ita construas, *ne plus emetat Mutus, et ne potius hic tibi fit mirabilis, h. e. invidendus quam tu illi, quod indignum foret.* G.

24 *Sub terra*; in obscuro et per Enallagen generis *Quicquid* posuit pro *Quisquis*. Terræ filii dicuntur qui subito ex ignotis noti sunt. B. Græca formula *ὑπὸ τῆς γῆς*, in statu rerum sensui nostro nondum subjectarum, esse dicuntur futura, eodemque præterita redire. Deinde fingunt quasi domicilium earum rerum sub terra. *ἄδης* est *adēs*, qui videri non potest, &c. G.

Locus dicitur *apricus* ubi Sol se aperit. *In lumen et solem.* Vet. Schol.

Ætas, supple *multa*, vel *longa*.

25 *Nitentia*; fama atque divitiis splendentes et conspicuos. Omnium rerum vicissitudo est.

26 Porticus hæc erat Panthei, sive Templi Jovis Ultoris, qua vel deambulabant, vel gestabantur, lauti.

Te conspexerit; insigni curru, vel manno vectorum. B. *Appii via*. Nam divites Romani illa iter faciebant in Campaniam amœnam, ubi habebant villas. Z.

27 Neque enim pleta quicquam profuit Numæ, neque Anco bellica gloria. B. Conf. Car. 4. 7. 15.

28 *Tentantur*, fatigantur, irritantur.

29 *Quære*; Imperativus pro Futuro. B. Quasi permittat, Esto, quæras licet. Sed hoc cum facias ut sine proposito quæras remedia, quidni etiam in rebus animi? G.

Recte; ad naturæ modulum et normam rationis.

31 *Hoc age*; huic uni studio te totum trade. Proverbialis elocutio.

Deliciis, molli otio et delicato fastidio.

Virtutem verba; cogitavit de verbis Herculis apud quendam Tragicum, &c. Brutum jam moriturum pronuntiasse fingit Dion. [certe narrat I. 49. extr.] *ἦν ἑλθέων ἀρετῆ! λίσσῃ δὲ ἰδέσθαι δλας: Ἐγὼ δὲ ἐν αὐτῆς ἕρπον ἔσθω, ἐν γὰρ ἰδέσθαι ἐβόη.* Ita enim corrigendum duxi. Atque hæc spectat et illud Ovidii ad Uxorem; *Rara quidem est virtus quam non fortuna gubernat.* B.

Non puto hic impietatem notari; sed simpliciter hoc dici, si putas virtutem consistere verbis (et nihil præterea esse) ut lucus constat lignis s. arboribus: etiam consentanea ratione agendum est. Oratio plane similis illi Prophætæ I. Reg. 18. 31. ubi claudicare vetat populum sed aut Jovæ se dedere aut Baali. Conf. Epist. I. 17. 41. G.

Bentleius ex Libris recte reposuit *putas* [pro *putas*] et bene Verbum Dubitativum in Modo etiam posuit Dubitativo.

Ut lucum ligna; derivosæ sacrarum lucos vulgo dicebant esse ligna, et sacras ædes tantum saxa.

32 *Occupet*, ante te petat.

33 *Negotia*; negotiationes.

34 *Rotundentur*; nihil tam explet avari ani-

Et genus, et formam regina pecunia donat :
 Ac bene nummatum decorat Suadela, Venusque.
 Mancipiis locuples eget æris Cappadocum rex :
 Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt, 40
 Si posset centum scenæ præbere rogatus,
 Quî possum tot? ait : tamen et quæram, et quot habebo
 Mittam : post paulo scribit, sibi millia quinque
 Esse domi chlamydem ; partem, vel tolleret omnes.
 Exilis domus est, ubi non et multa superflunt, 45
 Et dominum fallunt, et profunt furibus. Ergo
 Si res sola potest facere et servare beatum,
 Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
 Si fortunatum species et gratia præstat,
 Mercemur servum, qui dicet nomina, lævum 50
 Qui fodicet latus, et cogat trans pondera dextram
 Porrigere : Hic multum in Fabia valet, ille Velina ;

42 Quod habebō MSS. Lamb. Fabr. 1555. Gesn. Recipi lectionem Glar. Lamb. Bentl. et al. Z.—47 Potis coll. San. Cun.—50 Sævum MSS. Torr. ii. G. S. et prima edd. Sed lævum MSS. Lambi. Cruq. Bentl. Cun. Sandb.—51 Fodiat edd. vett.

mum quam rotunda summa. B. Congerantur, coacerventur. Lambin. Z.

35 *Quadet*, ut fiat solidum et ipso numero perfectum patrimonium quater mille talentum. G.

36 *Fidem* dicit fidei opinionem apud vulgus. *Contemnere fulmina pauper Creditur*. Juvenalis.

37 *Reginas* dicebant Patronorum Matronas, quas nos Dominas hodie. B. Conf. Ser. 2. 3. 94.

38 *Decorat Suadela Venusque*; h. e. ingenii vis et venustas. *Suadela* armat, *Venus* ornat. *Suadela Epitheton est Veneris, Græcis Πυδῆ*. Vet. Schol. Comitibus decorant Patronos quos honoris causa sequuntur.

39 Domino et servis constat pauperculum regnum : Cappadocum etiam Reges vendebant cives jure domini.

40 *Comice hic pro talis*. Noli tu miserum regnum præferre divitiis. *Miseræ fortunæ et Concessivæ* proferuntur ista. B. Si virtus nihil est quam verba, non sit tibi satis uno genere divitem esse : faciendum est, ut, quemadmodum Crasso, omnium generum copiarum superflint. G.

Chlamys militaris erat Græcorum lacerna, sive palliolum, inferius rotunda, superius contracta. Laxius erat aliquanto Romanorum paludamentum.

41 *Rogatus*; a Prætoze ludorum Præfeco.

42 *Millia quinque*; convenienti Hyperbole

usus est, cum Lucullus nominasset ducentas, ut ostendit Cruquius ex Plutarchi Lucullo. B. At prior Horatius. G.

47 *Si*; pronuncia ut irridendo magis borteris. Vet. Schol.

49 *Species*; honorum splendor. B. Scilicet prætexta, sella curulis, latus clavus, calcei lunati, falces, lictores, comitatus, &c. Lambin. Z.

Gratia; popularis aura.

50 *Qui dicet nomina*; Nomenclator hic erat, qui singulorum civium et nomina et conditiones noverat.

Sævum qui fodicet; sic plerique scripti Codices et Cruquii et Torrentii, pro *lævum qui fodiat*? Scholiastæ silent. Et bene *Sævum* et *fodicet*, quo studium et properationem ostenderet, quod et sequentia firmant. Bentleius tamen retinuit *lævum*, indicata causa. B. Sed *lævum* poscit *dextra*, et favent illi auctoritates: *Sævum* nimis hic *sævum* est. *Fodicet*, subinde fodiat. Cf. Ter. Hec. 3. 5. 15. G.

51 *Trans pondera*; trans farraca faxis vel trabibus onusta. B. Aut *trans pondera* togæ jam susceptæ ab infimo limbo, qua antea tegebatur manus, ut vult Ferrar. de re Vest. 3. 2.: aut, quod ad Fabri et Stephani thesauros mihi placere ostendi, *trans pondera*, ultra æquilibrium corporis, cum periculo cadendi. Fodit latus lævum candidati nomenclator: alacris nimium

Cui libet is fasces dabit, eripietque curule
 Cui volet importunus ebur : Frater, Pater, adde ;
 Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta. 55
 Si, bene qui cœnat, bene vivit ; lucet, eamus
 Quo ducet gula : piscemur, venemur ; ut olim
 Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
 Differtum transire forum populumque jubebat,
 Unus ut e multis populo spectante referret 60
 Emtum mulus aprum. Crudi tumidique lavemur,
 Quid deceat, quid non, obliteri ; Cærite cera
 Digni ; remigium vitiosum Ithacensis Ulyssæi,
 Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
 Si, Mimnermus uti censet, sine amore jocisque 63
 Nil est jucundum ; vivas in amore jocisque.
 Vive, vale : si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti ; si non, his utere mecum.

53 Hic fasces *edd. vet.*—68 Imparti G. *Cun.* Si nil *coll. Sax.*

et cupidus candidatus ita protendit dextram, ut æquilibrium pene perdat, &c. *Pondera* de æquilibrium dici, satis ostendit Ovid. *Met.* 1. 13. *Ponderibus librata suis tellus.* G.

52 *Fabia et Velina* Tribuum nomina sunt. B. Tribuum suffragia petebant paullo ante candidati per se, et per homines gratiosos, qui dicebantur *tribum consecrare* alicui, &c. G.

53 Recte Bentleius divisim posuit *Cui libet, et is pro hic*, idque auctoritate Librorum idoneorum.

Fasces, Consulatum.

Curule ebur ; sellam curulem, et per hoc *Ædilitatem*. Eburneo feretro vehebantur in Curiam *Ædiles*. *Virga quam Imperator in Curiam ferebat, Curulis vocabatur.* Vet. Schol. Cruq.

54 *Importunus* ; Comica festivitate importunum dicit præ nimia potentia ferocientem.

Blandi *Frateres* cœvos compellabant, et natu majores *Patres*. *Vis Frater ab illis Ilibus.* Juvenalis.

55 *Facetus*, comis. *Faceto* semper adest quod dici convenit : est enim quasi *sando cietus*. B. *Adoptare* dicitur etiam filius patrem, ut *Hammonem Alexander*. G.

56 *Lucet* ; supple *cum primum*.

58 *Gargilius luxuriosus ac perditus fuit, qui se venari simulabat, dum emeret apros.* Vet. Schol.

59 *Per famam et populum.* Juvenalis.

Bentleius ausus est reponere *campum* pro *populum* ; neque vidit *forum* modo non esse a *po-*

pulo diversum. Nullibi tamen comparet vox *campum* præterquam in Horatio suo nuper edito. Verum auribus erat adeo delicatis, ut non posset, vel in Satirico carmine, istam repetitionem ferre, *populum* et *populo*. Nobis non licet esse tam disertis. B. Mane jubet Gargilius servos cum apparatu venatorio transire plenum forum, et populum adeo dividere ac dimovere ; ridiculo eventu, ut eodem populo spectante vesperi referret aprum unum, eumque non a se captum suis in prædiis, sed emtum nummo. Magnam vim elegantium verborum hic perdidit vir doctissimus. *Populi* nomen his positum : hujus enim oculos maxime captabat Gargilius, alioqui summo mane s. de nocte ex-
 iturus. G.

60 *Unus ut e multis* ; nam et multos habuit ad majorem pompam et strepitum, ut oculos populi ad se converteret.

61 *Crudi* ; etiam a cœna lavabant luxuriosi alteram venantes famem ad medias noctes. B. Cf. *Perf.* 3. 98. et quæ ibi Casaub. G. *Tumidi*, cibo potaque repleti. Z.

62 *Cærites tabule erant civium epularum, qui tribu movebantur.* Torrentius. *Qui aliquid fugitii admiserat in Cæritum tabulas relatus est.* Vet. Schol. Cruq. *Vitiis Cæritibus Romani in percussendo fudere non dederunt suffragii ferendi jus.* Vet. Schol. B. Quin pro beneficio Cæritibus data civitas, sed ut tum solebat, sine suffragio. Res nota. G.

EPISTOLA VII.

AD MÆCENATEM.

Otium anteferendum divitiis. B. Horatius, quem, cum diutius quam promiserat, Roma abesset et in villa rusticaretur, vel Mæcenas ipse vel per alium quendam, ut promissi reditusque memor esset, monuerat, idque, ut videtur, gravius et cum quadam ingrati animi exprobratione, respondet liberius nec tamen sine urbanitate consueta, sese quidem gratissimo animo liberalitatem Mæcenatis agnoscere, qua locuples fit factus: verum, si Mæcenas eum, nunc ingravescente ætate, nunquam a se dimittere vellet, nec ei pristinam valetudinem juvenilemque vigorem redderet; se æquo animo, quicquid ab ejus benignitate accepisset, resignaturum esse, quoniam ita ipse non magis donis illis uti posset, quam Telemachus equis a Menelao oblati. Tum rem more suo, hoc est, egregie illustrat exemplo Vultei cujusdam hominis tenuis, qui, a Philippi liberalitate ex urbano rusticus factus, donum auctori reddiderit, cum priorem conditionem vitæ meliorem sibi esse cognovisset.

QUINQUE dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror. Atqui
Si me vivere vis, recteque videre valentem;
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mæcenas, veniam; dum ficus prima calorque
Designatorem decorat lictoribus atris;
Dum pueris omnis pater et matercula pallet;
Officiofaque sedulitas, et opella forensis

5

3 Sic G. Med. 1477. Ven. 1479. Flor. 1482. Med. 1502. Leob. Vis sanum recteque val. al. Si me vis vivum, sanum, r. v. Cun.

63 *Vitisas* ideo ait, quia nec apud Ulyssi Circeæ poculis ejus, nec apud Sirenas cantibus, sibi temperare poterant. Vet. Schol. B. Omisit, suo more, comparandi particulam: simus tales, quales Ulyssis focii. G.

65 *Mimnermus* Poeta erat Venerens, cujus hi duo versus a Cruquio referuntur ex Plutarcho, et a Mureto ex Stobæo: Τίς δὲ βίος; εἰ δὲ εὐφραίνῃ ἔραρ χερσὶν Ἀφροδίτης; Τεθραίνῃ ἔραρ μολὸν μύλα.

Deest conclusio, ergo etiam si virtus est summum bonum, danda illi est opera. Cf. v. 29. sq. G.

67 *Novissi*; didicisti.

68 *Candidus*, benignus, sine invidia. Vet. Schol. Cruq.

Hoc sumtum videtur ex Ispocrate ad Nicoclem, Χρῶ τοῖς τίμημας, ἢ ζῆτις βιλῆτις τῶναν. Vir elegans Jacobus Cruquius.

EPIST. VII.

1 *Quinque dies*; supple *dumtaxat*. *Rure*, apud villam. *Rure* Poetæ dicunt pro *ruri*, auctore Servio; quod monuit Cruquius.

2 *Desideror*; absūm, expector.

Atqui, sidenter et ex abrupto.

3 Valde mihi placet hic versus, qualem ex MS. primisque editionibus reposui: *sanum* illud cum *recte valentem* positum abundat: in *videre* est dulcedo quædam et ἴδω, quod intelligunt foli qui amarunt. G.

5 *Ficus prima*, pro *primus autumnus*, facete.

6 *Designatores sunt funerum mancipes*, et ordinatores; nam *designare* est ordinare; unde et qui loca in Theatris spectatoribus distribuunt *designatores* dicebantur. Vet. Schol. Cruq.

Belle decorat, tanquam de Magistratu aliquo majore.

7 *Matercula*, miscella mater.

Adducit febres, et testamenta resignat.

Quod si bruma nives Albanis illinet agris, 10

Ad mare descendet vates tuus, et sibi parceret,

Contractusque leget; te, dulcis amice, revifet

Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.

Non, quoq; more pyris vesci Calaber jubet hospes,

Tu me fecisti locupletem. ¶ Vescere fodes. 15

¶ Jam satis est. ¶ At tu quantumvis tolle. ¶ Benigne.

¶ Non invisa ferēs pueris munuscula parvis.

¶ Tam teneor donq; quam si dimittar onustus.

¶ Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinquis.

¶ Prodigus et stultus donat quæ spernit et odit; 20

Hæc seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.

Vir bonus et sapiens dignis ait esse paratus;

Nec tamen ignorat quid distent æra lupinis.

Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.

Quod si me noles usquam discedere, reddes 25

19 Relinquis Zar. Con. Relinques al.—22 Paratum add. vet.

8 *Officijsque sedulitas*; in matutina salutatione et in deductione ad Forum; Ut primus scilicet omnium compareat.

Opella forensis, qua defendit amicorum causas.

9 *Resignat*; detractis signis aperit. B. Testamentorum resignatio eleganter pro morte. Z.

10 *Albanis, Latinis*. Vet. Schol. Cruq. Nam Alba olim Latii caput.

11 *Ad mare, quod per hiemem calorem præstat, et æstate frigus*. Vet. Schol. Cruq. B. Vid. ad Epist. I. 15. 18. G.

Sibi parceret; sibi indulget cavendo a frigore.

12 *Contractus; præ frigore*. Vet. Schol. Cruq. Rigidulus erat Horatius. B. *Contractus* in parvum cubiculum: quod facile vaporetur, jacens in lectulo, involutus vestibus. G.

14 *Calaber, Apulus vel Tuscus* pro quovis rustico dici solebat: modo autem populares suos suaviter deridet. B. Sensus est: Tu mihi non munera ea dedisti, quæ ipse sperneres, sed magna et magna a me facienda merito. Z.

16 *Benigne; humane facis, et gratias ago*. Vet. Schol. Cruq.

18 Sensus est: Non possum tecum ferre; sed existimes velim, donum, quod offers, mihi non minus placere, quam si illo onustus domum abirem. Z.

19 *Hæc et hodie commendandi habent Emphasin, et Comice proferuntur*. B. Fit actio

illa vividior, si legamus *relinquis*: magis urge bonus Calaber hospitem suam. G.

20 *Stultus, rudis, agrestis, imperitus*.

Odit, fastidit, nauseat.

21 *Hæc seges*; hic ager, hoc genus hominum. *Ingratos; qui gratiam non querunt mereri*. Vet. Schol. Cruq.

Omnibus annis: in omne ævum: dum Sol et Luna sunt.

22 *Ait*: h. e. libenter ait, nec rennit.

Quinque Cruqui Codices pro *paratum* legunt *paratus*, quam lectionem Gulielmus Canterus primus ex Sosipatri Charisii Institutionibus crebat.

23 Parvuli hoc ignorant, quibus lupini sunt pro nummis. Aleatoribus hi erant pro calculis, [vid. l. I. Cod. de Aleatoribus] unde natum Proverbum. Ostendit etiam Muræus ex Plauti Pænulo [3. 2. 20.] hos fuisse *aurum Comicos*, prodente Turnebo in Adversariis. B. Sensus est: Et probe tamen scit, quid distent probi nummi a falsis; adeo ut dignis hominibus det nummos veros, h. e. munera præstantissima. Z.

24 *Pro laude*; pro merito. B. Ob hanc ipsam quoque causam dignum me præstabo beneficiis tuis, Mæcenas, ut tu lauderis digno tribuisse. *Pro* hic ponitur ut Lucr. 5. 2. *Quis potis est dignum possenti pectore carmen Condere pro rerum majestate*, i. quale poscit majestas rerum: ita hic qualem requirit laus bone de me merca-

Forte latus, nigros angusta fronte capillos ;
Reddes dulce loqui ; reddes ridere decorum, et
Inter vina fugam Cynaræ noscere protervæ.
Forte per angustam tenuis nitidula rimam
Repererat in cumeram frumenti ; pastaque rursus 30
Ire foras pleno tendebat corpore frustra :
Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc,
Macra cavum repetes arcum, quem macra subisti.
Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno :
Nec somnum plebis laudo, sator altitium, nec 35
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti ; rexque paterque
Audisti coram ; nec verbo parcius absens :
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus, proles patientis Ulyssæi ; 40
Non est aptus equis Ithacæ locus, ut neque planis
Porrectus spatii, neque multæ prodigus herbæ ;
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent : mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tiber placet, aut imbelle Tarentum. 45

30 Cameram conj. Doc. infelicitet.—34 Compellar edd. veti.—41 Ithacæ vulg.—42 Nec multæ Bentl.

tis. Hæc nunc placent præ Tmesii *promerentis*, et præ constructione *dignum pro laude*. G.

25 *Difcedere*, scil. a te rus, animi et valetudinis gratia. Z.

26 *Forte latus*, h. e. spiritum et incessum. B. *Angusta fronte*, a multis capillis tecta, quemadmodum est in juventute. Z.

28 *Fugam*; quia se subduxerat ebrius. B. Fortassis hæc res apud Mæcenatem ipsum acciderat, ipse Mæcenatis consilio. Z.

29 Patet ex Sancti Hieronymi Epistola ad Salvinam bestiolam istam genus fuisse muria. Ita eam Dacerius Hieronymi verbis; "Docet *Æsopi fabula plenum muris ventrem per angustum foramen egredi non valere.*" Rescihendum igitur cum Bentleio *nitidula pro vulpecula*. Erat autem *nitidula*, sive *nitela*, Græcis *μῦς λευκός*, quem vulgo vocabant *Δενδοβάρων*, quod ostendunt Philoxeni Glossæ. Moris fuerat Librariis etiam corrumpere quæ non valebant intelligere. Vide eruditissimum Cuningamium.

30 *Cumera vasis frumentarii genus, factum ex vimine admodum obductum*. Vet. Schol. Vide Sat. l. I. 53.

34 Sex Cruquii Scripti Codices legerunt *compellar* pro *compellar*, quod magis Horatianum est. *Compellari* autem est jure arcessi.

Resigno; satis asperere. Vet. Schol. Cruq. *Resignare autem est conventum irritum facere*. Torrensius. B. Conf. Car. 3. 29. 54. ubi cum ipsa fortuna sic agit. G.

35 *Altitium; domi pasturam ovium*. Vet. Sch. Cruq. B. Nam facile *qui satur est pleno laudat jejunia ventre*. Negat se tum demum laudare otium, cum ventrem expleverit deliciis: sed se æquo animo commodis etiam vitæ urbanæ atque aulicæ renunciare. G.

37 *Paterque, Patronus; Mire igitur verecundum pro gratum posuit, quod jam asperior fuerat*, ut ait Vet. Schol. Cruq. B. Lambinus *verecundum* explicat minime cupidum, paucis contentum. Z.

41 *Ἐν δ' Ἰθάκῃ ἔσ' ἄγ' ὄρνις ἰσχυρὸς, ἔσ' ἰσχυρὸς*. Odyss. Δ, 605.

Bene Bentleius *Ithacæ* in Nominativo, atque ita etiam ille edidit.

43 *Atride, Menelaë*.

Ἰακω; δ' ἰσ' Ἰθάκῃ ἐν ἔκτοισι. Odyss. Δ, 601.

45 *Vacuum; ob paucos incolas atque ob oti-*

Strenuus et fortis, caufisque Philippus agendis
 Clarus, ab officiis octavam circiter horam
 Dum redit, atque Foro nimium distare Carinas
 Jam grandis natu queritur; conspexit, ut aiunt,
 Adrasum quendam vacua tonsoris in umbra
 Cultello proprios purgantem leniter unguēs.
 Demetri, (puer hic non læve iussa Philippi
 Accipiebat) abi, quære, et refer; unde domo; quis;
 Cujus fortunæ; quæ sit patre, quove patrono.
 It, redit, et narrat, Vulteiū nomine Menam,
 Præconem, tenui censu, sine crimine notum;
 Et properare loco, et cessare, et quærere, et uti,
 Gaudentem parvisque sodalibus, et lare certo,
 Et ludis, et post decisa negotia Campo.
 Scitari libet ex ipso quæcunque refers: dic
 Ad cœnam veniat. Non sane credere Mena:
 Mirari secum tacitus. Quid multa? Benigne,

52

55

60

56 Natum Bentl. ex duobus codd.—58 Curto Heinf. ad Ovid. Fast. 2. 645. et Bentl. ex 2 MSS.
 —60 Quodcunque Ven. Glar. Bentl.

um: Dialogus. B. Imbelle, Tarentum, quia ob mercaturam abundabat divitiis, notum erat ob luxum et molles effeminatosque incolarum mores. Z.

46 Strenuus et fortis, efficax et generosus.

Lucius Marcium Philippus Consularis et Censorius. Torrentius. B. Videtur fuisse ille Ciceronis æqualis pater ejus, qui vitricus Augusti fuit. G.

47 Ab officiis; a defendendis amicorum causis apud Forum.

48 Carina locus est ad Tellurem, ubi est Pompeiana domus. Vet. Schol. Et domus etiam hujus Philippi.

50 Adrasum; commendatio hæc erat novæculæ. B. Puto intelligi το χωρὶς κούριον, rasum a l cutim usque, parci hominis indicium, qui nollet sæpe nummum tonsori dare. Vid. 1. 18. 7. Non omisit hoc in parci f. μικρολόγῳ characterē Theophrastus, et illustravit Casaubonus. Non audiendus est Marcilius, qui libertinæ conditionis hoc insigne dicat. Ne servi quidem externo signo discerni ab ingenuis poterant. Et interrogat Philippus, quo patre, si ingenuus; quove patrono, si libertinus. G.

Vacua, otiosa. B. Quia in tonsorum officinas solebant convenire homines otiosi. Z.

Umbra; Pergula hæc erat.

51 Leniter; vācuū animi indicium.

53 Unde domo; Romanus an hospes.

56 Præconem; hujus munus erat, inquit Lambinus, in comitiis tribus citare: qui magistratus creati essent, renunciare: leges quæ suadebantur, pronunciare: in judiciis testes, reos citare: in auctionibus, rerum pretia declarare. Z.

Notum; h. e. multis notum: nam subdistingendum puto post crimine. Neque enim placet Bentleii natum. Non erat laus egregia, præsertim illis temporibus, non fuisse notum. B. At mihi videtur laus esse, si quis notus sit sine crimine, i. e. ab innocentia potius nobilis, quam nobilitatus flagitiis, aut ob ignaviam obscurus. Itaque delevi incitum post crimine. G.

57 Properare loco; sedulam operam navare, ubi res postulat.

Cessare; interquiescere, otiosi. Vet. Sch. Cruq. B. Quærere et uti, rem quærere et re parata et quæsitā uti. Z.

58 Lare certo; avito, non a Patrono sibi ad libitum concessio; nec a voluntate Domini pendente. Bentleii lare curto pro certo mihi non probatur. B. Certo lare, ne talis videatur, qualem describit Epist. 1. 15. 28. G.

59 Ludis, supple scenicis.

Decisa; absoluta, finita.

Campo, supple Martio. B. Ubi scilicet homines otiosi versabantur, fabulabantur, &c. Z. 60 Scitari, audire. Vet. Schol.

spondet. ¶ Neget ille mihi? ¶ Negat improbus, et te
 gligat aut horret. ¶ Vulteium mane Philippus
 lia vendentem tunicato scruta popello 65
 cupat, et salvere jubet prior. Ille Philippo
 excusare laborem et mercenaria vincla,
 quod non mane domum venisset; denique quod non
 providisset eum. ¶ Sic ignovisse putato
 le tibi, si coenas hodie mecum. ¶ Ut libet. ¶ Ergo 70
 ost nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
 ¶ Ut ventum ad coenam est; dicenda tacenda locutus,
 tandem dormitum dimittitur. Hic, ubi saepe
 Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
 Mane cliens et jam certus conviva, jubetur 75
 Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
 Impositus mannis, arvum caelumque Sabinum,
 Non cessat laudare. Videt ridetque Philippus:
 Et sibi tum requiem, dum risus undique quaerit,
 Dum septem donat festertia, mutua septem 80
 Promittit, persuadet uti mercetur agellum.
 Mercatur: ne te longis ambagibus ultra
 Quam satus est morer; ex nitido fit rusticus, atque
 Sulcos et vineta crepat mera, praeparat ulmos,

63 Negat vulg.—69 Praevideisset Glar. Provisisset Lamb.—73 Hinc G. Ergo Cua.

61 *Crevere, supple potuit.*

62 *Benignus, sermo vulgaris est; gratias agit. Vet. Schol. Et se excusat.*

63 *Melius ex Libris Neget pro negare possit. Et sic Benteius ex vetustissimis Membranis.*

Temperanter dicimus improbus pro scelestus, et impudens.

65 *Tunicato popello; h. e. rusticis; nam illi non utebantur toga. Pars magna Italia est (si verum admittimus) in qua Nemo togam sumit nisi mortuus. Juvenalis 3. 171. B. Sed etiam urbani opifices et tabernarii tunicati: expeditiores nempe ad opus faciendum. G.*

Scruta: Huc facit Lucilii Distichon: Quidni? Et scruta quidem ut vendat scrutarius laudat; Praefraetam frigidam, soleam improbu' dimidiatam. Graecis ὑπεράγια dicuntur scruta, et scrutarius ὑπεράγιας, ut ostendit Cruquius.

66 *Occupat; praevenerit salutando. Vet. Schol. B. Seu, prior vidit et compellat. Z.*

68 *Mane domum; salutatum de more clientium.*

72 *Dicenda tacenda; velut plebeius expers rerum. Vet. Schol. Cruq.*

73 *Dormitum, domum scilicet bene potum. B. Non satis intelligo illud ubi. An vult Philippi domum etiam aliis clientibus fraudi fuisse? Mihi magis placeret generalis sententia, Hinc (uti saepe—banum) mane cliens. G.*

76 *Indictis Latinis; Feriis Latinis in urbe agi aliquid non licebat. Vet. Schol. Dies erat conceptivus in honorem Jovis Latialis; ut ostendit Cruquius, ex Varrone. B. Indictis, quia a Consule solebant iudici seu imperari ad tempus certum. Z.*

77 *Mannis; bugeis trahebatur rheda.*

78 *Videt, intelligit.*

79 *Requiem, locum quo interjungat. B. Diversorium solet vocare Cicero. G. Materiam se oblectandi et recreandi. Z.*

Immoritur studiis, et amore senescit habendi.
 Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
 Spem mentita feges, bos est eneectus arando;
 Offensus damnis, media de nocte caballum
 Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes,
 Quem simul aspexit scabrum intonsumque Philippus,
 Durus, ait, Vultei, nimis attentusque videris
 Esse mihi. Pol, me miserum, patrone, vocares,
 Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
 Quod te per Genium dextramque deosque Penates
 Obsecro et obtestor, vitæ me redde priori.
 ¶ Qui semel aspexit quantum dimissa petitus
 Præstent, mature redeat, repetatque relicta.
 Metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est.

85

90

95

93 Ponere probat etiam Heins. ad Ovid. Fast. 5. 73. Sic et Lamb. et Bentl. sed dicere Ven. Glar.—96 Semel etiam Bentl.

80 Septem millia festertium.
 83 Nitido, hilari sodale, et bello homuncione.
 Hilares nitidique vocantur. Juvenalis 11. 176.
 84 Crepat mera; jactantiores fere fumus in
 re quam non fumus experti. B. Nil nisi vineta,
 loca vitibus obfita, loquitur. Z.
 Ulmas, ad maritandas vites.
 85 Senescit; impalescit. En pallor senium-
 que! Perlius 1. 40. B. Conficitur, maceratur.
 Z.
 86 Scite confert Lambinus locum similem
 Xenoph. Cyropæd. VIII. 3. 41. Z.
 88 Per Charientismum offensus dicimus pro
 in rabiem versus.
 Caballum, equum rusticum.
 91 Durus; addictus labori, nec tibi parcens
 quod satis est.
 Attentus, deditus curis et rei faciendæ. Per

Charientismum attentum dicimus avaram, et durum asperum et immitem.

92 Plebeii Patroni quem sibi volebant antiqua lege deligebant.

93 Ponere lectio est fere omnium Codicum; dicere ex Interpretamento est.

94 Quod te: Hi duo versus a Mena Philippi sunt dicti, et ab Horatio Macenati. Vet. Schol. B. Per Genium domini et patroni jurabant servi et clientes. Z.

96 Magis placet semel quam simul, quam scripturam reperit Lambinus in suis, et in uno Cruquius.

98 Modulus pes ligneus est, sive forma. Vide Epist. 10. Huc facit, Proverbium Græcum, Μη ἰσὶς ἄδα ἐὶ ἰσάδα. B. De re conf. Cic. de Offic. 1. 31. Z.

Verum est; veritas est norma recti.

EPISTOLA VIII.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

Queritur se melancholia laborare. B. Scribit, se morosum hypochondriacum minus animo valere, atque hortatur Celsum, ut Tiberio Neroni ejusque comitibus studeat placere, fortunamque, qua utatur, ita ferre, ut homines de eo bene existiment.

CELSO gaudere et bene rem gerere Albinovano,
Musa rogata refer, comiti scribæque Neronis.

Si quæret quid agam; dic, multa et pulchra minantem,

Vivere nec recte, nec suaviter: haud quia grando

Contuderit vites, oleamve momorderit æstus,

Nec quia longinquis armentum ægrotet in agris;

Sed quia mente minus validus quam corpore toto,

Nil audire velim, nil discere, quod levet ægrum;

Fidis offendar medicis, irascar amicis;

Cur me funesto properent arcere veterno?

Quæ nocuere sequar, fugiam quæ profore credam:

Romæ Tibur amem ventosus, Tibure Romam.

Post hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat et se;

Ut placeat Juveni, percontare, utque cohorti.

5 Oleamque *edd. vet.*—6 Arvis *prima edit.* Cun.—12 Venturus *MSS. Cruquiani, et Bentl.*
Sed ventosus etiam Serv. ad Virg. Æn. 4. 224.—14 Atque coh. *Ven. Glar.*

1 *Gaudere*; expressit Græcorum *χαίρειναι* *ἀναψύχων*. Vet. Schol.

2 *Refer*, h. e. meo nomine jube.

3 *Comiti*, clienti et sectatori. B. In cohorte Neronis, haud dubie tum, cum hic jussu Augusti esset in oriente: de qua expeditione vid. Epist. I. 3. 1. Z.

Neronis, Tiberii.

4 *Quid agam*; *Dilogus*, ut valeam, et quid scribam: hoc ostendunt sequentia.

5 *Minantem*; cum elatione quadam promittentem. B. *Jactantem*, ut Serm. II. 3. 9. Z.

6 *Nec recte*; nec ad rationem nec ad libidinem.

7 *Haud quia grando*; obiter pulsat avaros.

8 *Oleamque* solenni Librarianorum errore pro oleamve. Sic et Bentleius.

9 *Longinquis in agris*: In Lucania vel Apulia Romani pascebant armenta et greges. Omnes sæpe scripti Codices legerunt *agris* non *arvis* ut

Vulgati. B. *Arvis* minus placet, quia *arvo* proprie sunt, quæ arantur segetis causa. G.

10 *Corpore toto* ideo ait, ut quamvis partem validiorem ostendas quam animum suum. Vet. Schol.

11 *Ægrum*, melancholicum.

12 Sentio cum Stephano hunc versum cum Interrogatione proferendum: est enim Ethopæia offensi et impatientis laborantis.

Funesto; diro, et pestifero.

Veterno, lethargo.

13 *Que nocuere*; supple quia *quæ nocent*. B. *Medæ* Ovidianæ se facit similem, video meliora proboque, *Deteriora sequor*. Met. 7. 20. G.

14 De simili inconstantia vid. Serm. II. 7. 28. *Ventosus*, levis et inconstans, mobilis. Z.

15 *Gerat*; habeat. B. *Rem gerat* ad officii publici rationem pertinet, *se gerat* ad privatam vitam et mores. G.

16 *Cohorti*; Comitatu, sive Affectatorum gregi. *Erat enim scriba militum*. Vet. Schol.

Si dicet, Recte; primum gaudere; subinde
Præceptum auriculis hoc infillare memento;
Ut tu fortunam, sic nos te, Celse, feremus.

15

EPISTOLA IX.

AD CLAUDIUM NERONEM.

Egregis calidum et rigidum Principem demittit. B. No commendatio apud Tiberium superbum, invidiosum, suspicacem esset vana et irrita, admodum caute et considerate rem tractat.

SEPTIMIUS, Claudii, nimirum intelligit usus
Quanti me facias: nam cum rogat, et prese cogit,
Scilicet ut tibi se laudare et tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honesta Nerohis;
Munere cum fungi propioris censet amici;
Quid possim videt ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur extusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Diffimulator opis propriæ, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpæ,

9

10

Cruq. B. *Cobors* proprie comitis magistratum provincialium. G. *Joveni*, h. e. Tiberio Claudio, qui tum circiter annos viginti duo natus erat. Z.

15 *Recte*; animus nobis pletamque est norma recti.

Gaudere, supple *me siclo*. Vet. Schol. Cruq.

Subinde, deinde, ut ostendit Cruquius ex Val-
la elegantia. B. Sed ad repetitionem præcepti
etiam pertinere, non dubito. G.

16 *Auriculis infillare*, infusurrare, ut nemo audiat.

17 *Fortunam*, supple *magnam*.

Nis: debuit dicere Claudium et Comites,
verum urbane diffimulat quod amice nonnet, ne
sido offendantur medico. B. Ut tu, recte an male
et insolenter, lers fortunam, sic homines de te
existimabunt. Z.

EPIST. IX.

1 Titus Septimius Eques Romanus erat et
Poeta insignis, atque olim Horatii commilito.
B. Idem, ad quem est Car. 2. 6. G.

Nidivitas; quantum certitas, ni multum fal-
lor.

Unus; nam et incipso melius novit. B. Ergo
hæc inveniendum est, ne te commendatione ali-
orum obtundam. Z.

2 *Concinator* mihi videtur hæc Scriptura,
quam Petrum Victorium sicuti plerique pro-
bant, quam *me*: confirmant etiam Scripti Co-
dices. B. *Præce cogit*. Ita sibi conjunctum in-
dicat Septimum, ut precibus suis vim sibi fa-
cere et se cogere posse videatur. Sed tota epif-
tola est perfectum commendationis exemplar.
G.

3 *Tradere*; committere.

4 *Mente domoque*; amicis et mensa. B. Pro-
dentia et domesticia. *Legentis*, h. e. diligentis.
Z.

Honesti; et per hoc *bonitas*.

5 *Propioris*, intimioris. B. *Pauci* sibi. Z.

7 *Abirem*, evaderem.

9 *Opis*; gratiæ apud te.

Uni sibi studens.

Frontis ad urbanæ descendî præmia. Quod si
 Deposita laudas ob amici iussa pudorem,
 Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

EPISTOLA X.

AD FUSCUM ARISTIUM.

Mira rusticana atque otiosa vitæ præconiâ. B. Fuscus Aristius, admirator vitæ urbanæ, minus alienus esse videtur a studio divitiarum gratiæque potentiorum. Quare amici intimi morbo moderi leniter ac prudenter suadet Horatius ita, ut ostendat, quid sibi et ipsi de hæc re videatur. Scribit enim, se ruri paucis rebus tenuique victu contentum letumque vivere: hic esse hiemem tepidiorẽ; auram quæ calorem æstatis temperet ac leniat gratiorem; somnum curis et invidia non turbari; herbas suavius pavimentis tessellatis urbis olere; aquam puriorem sine cura spurcare grato, et prospectum in longos agros repetiri. Qui vero divitiis et vitæ splendore ducatur, eum ob fortunæ inconstantiam minus tranquillum, beatum et liberum esse posse:

URBIS amatorem Fuscum salvere iubemus
 Ruris amatores, hæc in re scilicet una
 Mukum dissimiles, at cætera pene gemelli,
 Fraternali animis, quicquid negat alter, et alter;
 Annuimus pariter vetuli notique columbi.
 Tu nidum servas; ego laudo ruris ameni

3 At Cruq. Hainf. ad Ovid. Met. 7. 99. Bentl. Lan. Ob Z. Met. 1477.—6 Vetulis notique columbis Lambi. conj. Cruq. in MSS.

11 *Urbana frons conspici in audacia crebilli* Vet. Schol. Cruq. Dilocus usus est vocis *urbana*: sunt enim urbani petulantes et minus veracundi; sunt etiam faceti et alloquio blandi.

Premia, dotes; in verecundiam scilicet et argutias.

13 *Tui gregis; tuæ familiæ, sive clientelæ.*

Fortem; generosum et simpliciter bonum. B. *Fortem*, non mollia sedantem, sed labores tolerantem, cupiditatibus resistentem. *Amicum*, qui amicis prodesse et vult et potest. Z.

EPIST. X.

1 *Fuscum Aristium dicit, Grammaticum illius temporis insignem.* B. Ad hunc videtur esse Car. 1. 22. G.

Jubemus, optamus, volumus.

2 Antitheta veluti in scie componit.

3 *Ad cætera; supple quod attinet.* Tres Codices legerunt *at*: sed nihil apud, et si Bentlejus malit *at*. B. *Recepi at*, quia auctor solet absolute ponere *cætera*, pro *cetero*que, in cæteris rebus: ut in fine hujus epistolæ, et Casm. IV. a. 60. Z.

Gemelli Proverbiali sermone dici solent simili.

5 *Annuimus*: alter alteri affirmanti quid. Scitatus est Iocostimus columbaria, quorum fere perpetuus iste gustus est.

Columbi; quia plurimus amor columbarum. Vet. Schol. Perpetuus Horatii figura, qua ex similitudine facit metaphoram, omittere particulas comparandi. Si posuisset *tanquam, veluti, &c.* nemo desiderasset *vetulis*. Cf. ad Epist. 1. 2. 34. G.

6 *Tu nidum; mira servat* Metaphoræ. No-

Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.
 Quid quæris? vivo et regno, simul ista reliqui
 Quæ vos ad cœlum effertis rumore secundo:
 Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso;
 Pane egeo jam mellitis potiore placentis.
 Vivere naturæ si convenienter oportet,
 Ponendæque domo quærenda est area primum,
 Novissime locum potiozem rure beato?
 Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
 Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
 Cum semel accepit solem furibundus acutum?
 Est ubi divellat somnos minus invida cura?
 Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
 Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
 Quam quæ per pronum trepidat cum murmure rivum?

9 Fertis *Sax. et Bentl.*—18 Depellat *MSS. quid. Lambi. Bof. Gott. it. Z. Med. 1477.*—
 19 Tapetis *conjug. Bentl. si quis velit indormire.*

his etiam hodie COCKNEYS; h. e. pullorum ova, dicuntur perpetuo urbi hærentes.

Lauda, miror. B. Probo, se&or. Z.

8 *Quid quæris?* quid ulterius desideras? *Comica Enallage Personæ. B. Quid quæris?* simpliciter continuat, et concludit sermonem, ut *brevisiter, denique, &c. G.*

Vivo, h. e. nitide et hilariter ago.

Ad Emphasin ingentis fastidii posuit *ista* et *vos*. B. Ut in orationibus *iste* semper ad adversarium, contra quem dicitur, pertinet, ut *his* ad clientem. G.

9 *Rumore secundo;* unanimi et consentiente voce: *secundum* enim dicitur quod juxta positum est, et per hoc, quod convenit, a *secus* ut puto. *Qui secundis aliquando frustra curatus est, contrariis sepe restituitur.* Cornelius Celsus. Alias etiam dixit *secundum remediis tempus, pro conveniens.* Dicimus *secundo* et *adverso amne navigare:* Et *Curruque volens dat lora secundo* apud Virgilium est.

10 *Mire fugitivus,* quia ipse fugit urbem. B. Et *Mæcenatis dapes. Z.*

Liba, mellitos panes. GINGERBREAD. B. Liba, jucunda, si rara sint: in familia sacerdotum copia ex multitudine sacrificantium fastidium adfert. Verum quid sibi vult Acron Fabric. *Cum in servis suspicio furti habetur, ducunt ad sacerdotem, qui crustum panis carmine infectum dat singulis, quod cum ederit [L. ederint] manifeste furtivum asserit.* An ita antiquum est Ordalium per eucharistian probandæ innocentie, ut ita

de illo loqui potuerit homo a sacris Christianis alienus? Exempla quibus utuntur *Hachenbergius* et *I. A. Schmidius* ad hanc antiquitatem non ascendunt. An tale quid etiam inter doctorum cultores in usu fuit? G.

11 *Egeo, et per hoc cupio.*

Placenti, casearias dicit tortas, nobis CHEESE-CAKES.

12 *Vivere natura;* quod Philosophiz propositum est. Natura humanæ rationis norma est.

13 *Ponenda, erigendæ. B. Area, locus ad domum ædificandam. Z.*

14 *Novissime;* bella Interrogatione extorquet id quod vult.

16 *Momenta, motus sive horribiles incessus.*

17 *Acutum, asrem, vehementem. Vet. Schol. Cruq.*

18 *Plures libri depellat, sed melius dicitur. Sic et Anacreon, Κατὰ πῦρ ὀξείης ὀρίγης.*

Dilogem posuit *invidi:* invidet enim cura nobis quietem, uti et nos invidemus aliis honores atque divitias.

19 *Libycis: ex marmore Numidico, quod colore erat vario, conficiebantur tessellata pavimenta.*

20 *Vicis* constabant antiquæ urbes, interjectis hortis, et viridariis, hinc et in Plurali numero Athenæ, Thebæ, Mycenæ, &c.

Tendit, nititur; alias tendere est arcum dirigere. B. *Plumbum* intelligere oportet fistulas plumbeas quibus constant aquæ ductus Romani, et ex eo ipso aliquid insalubre corporibus con-

Nempe inter varias nutritur silva columnas,
Laudaturque domus longos quæ prospicit agros.

Naturam expelles furca, tamen usque recurret,
Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.

25

Non, qui Sidonio contendere callidus ostro

Nescit Aquinatam potentia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiusve medullis,
Quam qui non poterit vero distinguere falsum.

30

Quem res plus nimio delectavere secundæ,
Mutatæ quatient : si quid mirabere, pones

Invitus : fuge magna : licet sub paupere tecto
Reges et regum vita præcurrere amicos.

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo

35

Imploravit opes hominis, frænumque recepit :
Sed postquam victor violens discessit ab hoste,

Non equitem dorso, non frænum depulit ore.

Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis

Libertate caret, dominum vehet improbus, atque

40

24 Expelles *prima edit. it. coll. Sax.*—25 Vestigia *Med. 1477. Cruq. Fastigia Bos. Sax.*—
27 Sucum *Z. Succum Med. 1477. Flor. 1482.*—30 Plus æquos *Sax.*—37 Victor etiam
coll. Sax. Victor victo Cun.—40 Vehit *sex edit. apud Cun. et Bentl. e codd.*

trahunt. Quanto laudabilior aqua ex ipso fonte,
vel certe ex rivulo fonti proximo hausta? G.

22 Varias columnas; porticum scilicet. B.
Cf. Car. 3. 10. 6. G.

24 Expellas furcâ : Furcillis expellere Prover-
biallyter dici potest, pro eo quod est ignominiosa vi eji-
cere : Sic et Græci Διχαίως ἄδῶν ἢ ἀποκινῶν.
Cruquius. Expelles placuit Bentleio, at nobis
vulgata LeClio expellas. B. Auctoritates posui-
mus. Accedit ratio, quæ expelles probat, quia
asseveratus hoc est, et vehementius. G.

25 Mala; perversa.

Furtim; et per hoc, tu velis nolis. B. Divi-
tum delicia repugnant simplicitati naturæ,
quam fastidius: sed paulatim tamen vincit
natura, ut cupide ad contentam illam simpli-
citate redeant. G.

26 Bene contendere pro comparare; nam una
tendunt pannos qui comparant, et internoscere
volunt discrimina. B. Qui callidus nesc. h. e.
qui purpuram falsam et spuriam callide non
potest discernere a vera et germana, qualis est
Tyria. Z.

27 Aquinates Tyriam purpuram falsabant,

quæ decipiebant imperitos. B. Mirum est nul-
lam hujus officinæ mentionem superesse apud
Plinium. De fuco ejusque in purpura tingenda
usu, de collatione item lana fuco tincla cum pur-
pura disputatum ad Quinctil. 12. 10. 75. G.

28 Propiusve medullis; Negotiatores tangit,
quos immaniter angunt hujusmodi damna.

30 Plus nimio; ultra modum delinvere. B.
Valde mihi placet plus æquos. G.

31 Mutata quatient, eleganti Charientissimo
posuit pro adversæ turbabant. B. De mirabere
conf. Epist. 1. 6. 1. G.

33 Reges, potentes patronos, atque etiam ip-
sos reges Dialogos.

Vitâ; supple beata.

34 Cervus Equum; hanc Fabulam narravit
olim Stefichorus Himeriensibus, cum Phalaridi
Satellites pararent, ut ex Aristotelis Rhetoricis
ostendit vir doctus Joannes Hartungus. Philo-
sophum ipsum adi et ridebis.

Melior, superior, ἀριστερος.

35 Minor, inferior, ἥττω.

36 Opes modo posuit pro opem.

37 Violens; ferox, insultans. Pro victor vic-

Serviet æternum ; quia parvo nesciet uti.
 Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,
 Si pede major erit, subvertet ; si minor, uret.
 Lætus forte tua vives sapienter, Aristi ;
 Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
 Cogere quam fatis est, ac non cessare videbor.
 Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
 Tortum digna sequi potius quam ducere funem.
 Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
 Excepto quod non simul effes, cætera lætus.

45

50

41 Nesciat Lamb. ex coll.

lens Bentleius legit *violens* *visto* de suo arbitrio. Neque videtur advertisse disjunctim dici *victor* et *violens* : neque enim dicit *violens* *victor* : sed *violens* *discessis*, quod est ferociter, superbiens scilicet ob superatum hostem.

39 *Metalla* dicit aureos et argenteos nummos per contentum.

40 *Caret*, qui se privat.

Bentleius *vehit* pro *vehet*, verum tantundem fuerit : Dissentiunt Exemplaria quod Librarii parum referre crederent.

Mira improbus, pro eo quod est *avarus* et *cupidus*, ut : *Quos improba ventris* *haegit* *cacos* *rabies*. Vet. Schol. Cruq. Verum *Dilogus* usus est et pro vili, et pro importuno : quin et irati *Improbum* dicimus pro *scelесто*.

41 *Æternum* : et per hoc immiserabilis.

Plurimum Codicum *Scriptura* est *quia nesciat*, nonnulli tamen malunt *qui nesciant*, quod minus probabile videtur. B. *Nesciit*, mihi magis placeret. G.

Uti ; contentus frui. B.

42 *Non conveniet sua res*, si ob rem tenuem et angustam, quæ videtur, dolet ; ob amplam vero superbit, luxu et cupiditatibus indulget. Z.

Olim ; ita fere ordiri solent, qui Fabulas narant.

43 *Uret*, vexabit premenda.

44 *Prois*, Futurum pro Imperativo, eleganti *Enallage*. B.

46 *Cogere*, rem querere, divitias corraderet. *Cessare*, rei querenda modum et finem facere. *Cæterum* urbanc et prudenter de sese loquitur id quod ad Aristium pertinebat. Z.

47 Hoc est, si non servit, imperat.

48 *Digna sequi* ; h. e. æquum est pecudem servire pecuario, non pecuvarium pezdadi, cum necesse sit ut alter alterum trahat. Notum est pecudes fune ligari in pascuis. Hæc spectat et illud Persii [5. 118.] *Quæ dextram supra repto funemque rodaco*. Hic locus ab omnibus quos vidi pessime exceptus est. B. Referunt ad ludum illum, funem utroque extremo prehensum ad se trahentium, vel ad eos, qui restim ductitantes saltant. Sententia quidem non obscura, undecunque formula repetita sit. G.

49 *Dictabam* ; puero meo amanuensi.

Vacuna in *Sabinis* dea, quæ sub incerta est specie formata. Varro in *Primo Rerum Divinarum Mæneroam* [*Victoriam* *Acro* *Fabric.*] dicit, quod ea maxime bi gaudent qui sapientia vocant. Ex utroque Schol.

50 *Lætus*, quia contentus.

EPISTOLA XI.

AD BULLATIUM.

Animi aegritudinem peregrinationibus non levari. B. Bullatius vel ob spem aliquam, quæ frustrata erat, vel ob incommodum, quo affectus erat, vel ob animi morositate, Romam relinquere et in aliquo Græciæ aut Asiæ vivere statuisse videtur. Ab hoc igitur consilio amicum avocare conatur Flaccus, docens, ad bene et beate vivendum non locum facere, sed animum æquum, rationem et prudentiam.

QUID tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
 Quid concinna Samos? quid Cræsi regia Sardis?
 Smyrna quid, et Colophon? majora minorave fama?
 Cunctane præ Campo et Tiberino flumine fordent?
 An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
 An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
 Scis, Lebedus quid sit; Gabiis desertior atque
 Fidenis vicus; tamen illic vivere vellem,
 Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,
 Neptunum procul e terra spectare furentem.
 Sed neque qui Capua Romam petit, imbre lutoque
 Asperfus, volet in caupona vivere; nec qui

5

10

3 Minorane vulg. et Bentl.—4 Cunctane etiam prima edit.—7 Lebedus quam sit Gabiis add. vett.

1 Comice quid? pro Quasid et Quanta res?
 B. In peregrinatione versanti scripta videtur epistola, quod colligo præsertim ex v. 6. G. Vid. Argumentum. Z.

Nota; famâ nobilia.

2 Concinna, bella.

3 Omnes Cruqui Codices pro minorane legunt minorave: et cunctaque pro cunctane erat in plerisque Torrentii. Minorave; nam sentior ea minorâ tibi visa. Bentleius prætulit minorave; utrum vero rectius, qui vult dijudicabit: mea parum interest. Cunctane etiam posuit Bentleius pro Cunctaque, et si nihil opus.

4 Synecdochice Campum et Tiberim, exercitii loca, pro ipsa Roma prætulit.

5 Una; Pergamus, vel quædam alia. B. Ut Apollonia, Thyatira, Myndus, Tralles. Z.

6 An Lebedum laudas? quod magis puto.

Odio; fastidio, vel immani tædio.

7 Hæc jam e sua persona ac de se poeta: se quoque in obscuro loco malle vivere, quam immerium esse molestiis belli civilis. Interim fa-

tetur, rebus secundis præferendam esse Romam; ante omnia vero parandam tranquillitatem animi, quæ ubique præset felices. G.

Omnes fere scripti Codices legerunt quid pro quam; sed malum sine Interrogatione.

Gabii vicus in Sabinis juxta Lucretilem montem, unde et aqua Gabia. Vet. Schol. B. Verba, Tamen illic—furentem videntur esse Bullatii et ejus objectionem continere, hoc sensu: Quamquam scio esse locum desertum: tamen ibi malleam habitare et turbas, motus et incommoda patriæ procul remotus spectare. Z.

10 Spectare, Hellenismus pro ut spectem. Notum est Veteres maxime delectatos fuisse locis maritimis. Hoc autem dicit ad imitationem Lucretii, qui ait [2. pr.] Suave mori magno motantibus [turbantibus] æquora ventis, E terra magnum alterius spectare laborem. Vet. Schol. Cruq.

11 Imbre lutoque; quo colligit non debere totam odisse vitam propter interveniens incommodum. Vet. Schol. Correctio quædam est superioris sententiæ.

Frigus collegit, furnos et balnea laudat,
 Ut fortunatam plene præstantia vitam;
 Nec, si te validus jactaverit Ausfer in alto,
 Idcirco navem trans Ægæum mare vendas.
 Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
 Pænula solstitio, campestre nivalibus auris,
 Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
 Dum licet, ac vultum servat fortuna benignum,
 Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
 Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
 Grata fume manu; neu dulcia differ in annum;
 Ut, quocunque loco fueris, vixisse libenter
 Te dicas: nam si ratio et prudentia curas,
 Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
 Coelum, non animum, mutant qui trans mare currunt:
 Strenua nos exercet inertia: navibus atque
 Quadrigis petimus bene vivere: quod petis, hic est;
 Est Ulubris, animus si te non deficit æquus.

18 Auftris coll. Sax.—20 Pro et recepi ac duce Bentleio ob sanum. Z.—22 Deus seu Fors donaverit Cun. e conj.—23 Neu etiam G.

13 *Frigus collegit*; est et colligit scdm apud Virgilium. Vetus erat dictum in eos qui perpetuo rigeant: *Nunquam eos de balneo, aut furno conducendo cogitasse*. Vid. Grangæum in Septimam Satiram Juvenalis.

16 *Trans Ægæum mare*, h. e. ubi tu ultra mare fueris; reditum enim tibi abscindes.

17 *Incolumi*, h. e. illi qui incolumi capite est, et sana mente.

18 *Pænulam* modo dicit gausapinam, non scorteam: est autem pænula hiberna et viatoria vestis; amiculum scilicet humerale in modum laceræ, superne quidem undique conclusum, inferne autem in duos limbos partitum.

Sic et Virgilius, *Solstitium pecori defendite, pro astatem*.

Campestre; tenue est, et totius corporis nihil præter inguina tegit. Vet. Schol. *Campestre* dictum, quod in Campi Martii exercitiis eo uterentur nudi juvenes. Alias subligaculum, succinctorium, et perizoma dicitur.

19 *Per brumam Tiberis*; *Quis enim tunc naret?* Vet. Schol.

Caminus; fumarium, focus.

20 *Servat*; retinet.

22 *Fortunaverit; beatam fecerit*. Vct. Schol. Cruq.

Horam; quantumcunque tempus.

23 *Sume manu*, h. e. carpe, uti brevis tibi florem, ne decidat.

Bentleius ex Libris vetustis *neu* [pro *ne*] quod rectius.

Dulcia, suavitates vitæ, vel gaudia.

In annum; in aliud tempus. Vet. Schol. Cruq. Tempus certum pro incerto. Nam fere consuevimus in alterum annum familiaria differre negotia.

24 *Libenter*, ad votum, vel ad libitum.

25 *Dicas*, et per hoc credas.

Ratio et prudentia, Logica, et Maralis Philolosophia.

Curas, ægritudines.

26 *Maris arbiter*, h. e. mare spectans, et per hoc amœnus.

27 *Animum*, supple *errum*. Οὐ εὖ εἶπεν. ἀλλὰ τὸν τόπον μόνον μετέλλαξεν, ut olim Alcibiades Orator de Ctesiphonte, quod monuit Cruquius.

Currunt, navigant.

28 *Strenua inertia*; h. e. sedula desidia. ὁμοίως Figura. B. *Navibus atque quadr. maria* et terras peragramus. Z.

Exercet; per Charientinum pro inquietat, vel hic agit atque illuc.

- EPISTOLA XII.

AD ICCIUM.

Solatur in tenui re philosophantem amicum, qui plantam e cano avaritia evellere nequibat. B. Iccius, qui philosophiam affectabat et simul rei querendæ avidior erat, ut supra Carm. I. 29., ita et hic falsa, quamquam tectius, ridetur. Tum commendatur homini Pompeius Grosphus. Tandem de statu reipublicæ quædam adduntur.

FRUCTIBUS Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris, non est ut copia major
Ab Jove donari possit tibi. Tolle querelas;
Pauper enim non est cui rerum suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio positorum abstemius, herbis
Vivis et urtica, sic vives protenus, ut te

5

1 Icci etiam G. H. primæ edit. Ald. Stepb. uterque, Cruqu. &c.—8 Protenus cum Bentl. rescripti pro vulg. protinus. Z.

30 *Ulubra locus in Italia, in quo nutritus est Caesar Augustus, propter quam causam ab Horatio nominatur, cum sit desertissimus vicus.* Vet. Schol. B. An confundit Scholiastes cum *Ulubris Velitras*? Hic educatum Augustum docet Suetonius. *Ulubras*, Trebatii sui patriam ridet Cic. Fam. 7. 18. G.

Æquus, rectus, immotus, et sua sede quietus.

EPIST. XII.

1 Bentleius *Iccium* pro *Ictium*, et primo versu *Icci* pro *Icti*, præ negligentia et incuria. B. Vid. Var. Lect.

Quos colligis; Procurator Agrippæ hic erat. Vet. Schol. Vid. Lib. I. Od. 29.

2 *Recte*; sapienter, et ad rationis normam. *Non-est ut; Hellenismus, in 1510 1511.* Cruquius.

3 *Tolle, aufer, apage; in 1511.*

4 *Mira Hypallage rerum usus posuit pro res ad usus.*

Suppetit, ad manum est, non deest; in 1511.

5 *Lateri*; etiam tergum latus dicitur, uti venter Ovidio in isto; *Penitet ut lateri confuruisse latus*; ut sint quatuor hominis latera. B. Pectus et officinam spirandi maxime intelligi, docet versiculus Græcus, quem respexit noster, pars illorum, quos Soloni tribuit Plutarchus

Sole. pr. quique inter Theognidis carmina leguntur 722. sq. *γασφι εν ναυ κλαυραϊς, ναυ κωρι ἄβρα κωδρι*, ubi idem locus eodem modo tractatur. G.

Pedibusque; si tibi sunt calcamenta. Vet. Sch. B. Pedibus bene est, si sani sunt, non dolent. Z.

6 *Regales, Dilectus* vel magnorum regum, vel ipsius Agrippæ patroni tui: et Proverbialiter dicimus *regias opes*. B. Videtur spectare *beatas Arabum gazas*, de quibus Carm. I. 29. Z.

7 *Positorum*; eorum quæ tibi satis large apponuntur, fructus scilicet Agrippæ, de quibus memini.

Abstemius; sine vino, fucus et sobrius. Vet. Schol. Absque temeto. Aliquid de nimia ejus parcimonia inaudierat Horatius. B. *Si forte, &c.* Intellige enim. Reddit enim rationem, cur, si ventriculo quis valeat et corpore sit sano, vel maximæ divitiæ apud hominem avarum non habeant hanc vim, ut lautius vivat. Z.

8 *Urticam* etiam herbam edulem esse habitam, docet Plin. 21. 15. l. 55.; sed vere tantum cum tenera est. Hanc autem epistolam auctumno scriptam, ex ultimo versu patet. Et v. 21. pisces memorat, et vivit Iccius in insula. Itaque *urticam* piscem hic intelligi, nihil dubito. G. Quia pisces ad delicias tum refere-

Confestim liquidus fortunæ rivus inaret :
 Vel quia naturam mutare pecunia nescit ;
 Vel quia cuncta putas una virtute minora.
 Miramur, si Democriti pecus edit agellos
 Cultaque, dum peregre est animus sine corpore velox :
 Cum tu inter scabiem tantam, et contagia lucri,
 Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures :
 Quæ mare compescant causæ ; quid temperet annum ;
 Stellæ sponte sua, jussæne vagenter et errant ;
 Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem ;
 Quid velit et possit rerum concordia discors ;
 Empedocles, an Stertiniûm deliret acumen.

20 Empedocleum conj. Cua. Stertiniûm Ven. Glar.

bantur, h. l. autem de tenui et fordioze victu est sermo : urtica de herba est accipiendam, Z.

9 *Confestim* ; non intermisso cursu, ut ostendit vir elegans Jacobus Cruquius ex Sospatri *Charisii Institutionibus. Confestim et protinus conjunxit, indulgens Empbasî celeritatis.* Vet. Sch. Cruq. B. Mihi videbatur hic *confestim* retinere vim originis suæ, ut sit *confertim* dense, non tenui modo bracteola, sed solido auro. Illa celeritatis et continuitatis notio satis jam expressa in *protinus*. G. Distinguendum est, ut fecimus, et explicandum : Ejusmodi tenui victu semper uteris, quamvis *confestim* ditissimus sis factus. Z.

Liquidus Fortuna rivus, cogitavit de Pasolo et Mida : et mire *liquidus*, alias non inauraret : quin et *inaurari* Præverbiale est.

10 *Naturam*, avari animum atque avidum ingenium : et supple, *Et hoc facis*. B. Iccius ut procurator, poterat certe in tantum gemit indulgere, ut uteretur in *medio postis* deliciis. Quod igitur abstinet, illud vel hanc habet causam, quia *pecunia*, in qua nunc est, *naturam* assuefactione moderatam *mutare* statim nescit, vel hanc, quod philosophia illum docet, *cuncta esse minora virtute*, &c. Nihil equidem hic Ironiæ video, nihil mordax : sed ingenium laudatorem amici et virtutis. G. Equidem ironiam puto. Z.

11 *Virtute* ; Stoica temperantia. Salsa Ironia est per plures versus : nam mordendo laudat ; et vult significare fieri non posse, ut quis Philosophiæ et avaritiæ serviat. B. Imo ridet Iccii philosophiam, quasi virtus esset, si quis, ob avaritiam, utatur victu tenuissimo. Z.

12 *Democriti* ; hic, dum *Philosophia* intentus erat, neglexit agros suos, adeo ut vicinorum pecora

ibi libere pascerentur. Vet. Schol. Cruq. *Confestim cuncta Democritus apud Abderitæ civem sua causam dixisse amissæ patrimonii sui, et absolutam prolati libris, quos de Physica scripsit.* Vet. Sch. B. Auctores meliores dabit Menag. ad Diog. Laërt. 9. 39. G.

13 *Culta* ; *scabi*, vel *segetes*.

14 *Scabiem* ; dicit cupiditatem stolidam, importunam et inexcipibilem. B. Puto, hic iramenta tantum cupiditatis intelligi : qui tractant rem pecuniariam, eos ab illa urtica non uri, ab illa scabie non prurire, curare, et laudis est. Major virtus est, si quis dum tradat quotidie pecuniam, ab ea non corrumpatur, quam qui illam plane non audeat attingere. G. Versus loci est : Democritus ob studium sapientiæ patrimonium neglexit et agros deseruit incultos. Ergo mirum est, quod ta in studio tanto rei querendæ et augendæ philosophiam (h. e. non tam sapientiæ studium, quam physicam) etiam tradat, &c. Salsam ironiam hanc esse, quis non videt ? Z.

Contagia dicimus late serpentiæ malæ : nam *Crescit amor nummi*.

15 *Sublimia*, *Morluqua* sive *Calctia*.

16 *Mare compescant* ; ne in terras eruat.

Temperat, h. e. æstivo calore et hiberno frigore miscat.

17 *Stella*, *Planeta*.

18 *Premat*, occultat, tegat : *Dilogos* Eclipsum dicit et Lunares Numeros.

19 *Rerum concordia discors* : in animo habuit Empedocles illud ; *Ἄλλοτε μὲν φίλοναι ἑταίρησιν εἰς τὴν θάλασσαν, Ἄλλοτε δ' αὖ διχ' ἑαρε φασίματα νίκης ἔχουσι*. Atque hic quidem locus optime declaratur Ovidii Versibus Met. l. 430. *Quippe ubi temperica sumfere haurique calorque, Conspiciunt ; et ab his oriuntur cuncta ter-*

Verum, seu pisces, seu porrum et cæpe trucidas,
 Utere Pompeio Grospho; et si quid potest, ultro
 Defer: nil Grosphus nisi verum orabit et æquum,
 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid de'ft,
 Ne tamen ignores quo fit Romana loco res:
 Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
 Armenius cecidit: jus imperiumque Phraates
 Cæsarîs accepit genibus minor: aurea fruges
 Italiæ pleno defudit Copia cornu.

25

23 Offer *Sca.* & *glossa.*—27 Phraates *Bent.*

bus; *Cuniquis sit ignis aqua pugnat, vapor humidus omnes Res creat, et discors concordia fatibus apta est.*

20 *Ridicule Stertinius acumen Stoicisimum appellat, ob Paradoxa. Stertinius iste ducentos viginti libros Stoicorum Latine scripsit. Vet. Sch. Advertendum autem omnes pene libros habere Stertinius, pro eo quod est Stertinius, cum Cruquiano etiam Interprete. B. De Stertino Ser. 2. 3. 33. G.*

21 *Seu pisces*; quod faciunt lanti. B. Vid. ad v. 8. G.

Seu porrum; quod audie te facere: et obiter pulsat Pythagoreos et *Egyptios.*

Trucidas; convenit hoc verbum hujusmodi pulsentis. Vet. Schol. B. *Jocose trucidas de victu Pythagoreo. G.*

22 *Utres*; h. e. convivam adhibe.

Ultro, libenter, bono et benigno vultu.

23 *Verum*, rectum; nam ex vero judicatur rectum.

24 *Vilis amicorum*, h. e. Vili venit amicitia, ubi hujusmodi boni viri aliquo egent. Est autem Proverbialis Elocutio. Pro *de'ft*, antiquissimi Codices habebant *de'ft*, ut advertit Lambinus.

25 *Quo loco, quo statu.*

Romana res; supple *publica.*

27 *Armenius cecidit*; dum regnum Tigrani restituit Tiberius. De Phraate vide Lib. II. Od. 2. B. Conf. Brouckhus. ad Tibull. p. 377. Z.

28 *Genibus minor*; subtiliter dicit, ad genus devolutum. Vet. Schol. Vix enim æquabat ejus genua: et talis conspicitur in Cæsarîs Nummis, uti monuit Torrentius.

29 *Defudit* scriptura plurium Codicum est, non autem *diffudit*, auctore Cruquio et Lambino. Bentleius Præsentî Tempore *defudit*: Verum magis placet Præteritum *defudit*, quo melius conveniat cum superioribus. Exemplaria sunt varia de more Exscribentium, B. Bene monet Bentleius, si *defudit* verum sit, post messem scriptam epistolam; si *defundit*, forte ante messem. [Imo, messis tempore, ut Bentleius ait. Z.] *Diffudit* ubertatem significat: *defudit* Copiam deam facit, de celo liberalem. Sed quis docebit verum? G.

Copia, ubertatis dea, sive Amalthea. Cruquius. B. Ubertatem Italiæ nosse intererat Iccii, qui in Sicilia lucro operam dabat et frumentum vendebat. Z.

EPISTOLA XIII.

AD VINIUM ASELLAM.

Docet amicum quemadmodum velit carmina sua Augusto tradi. B. Vinio Asellæ, quæ videtur rusticus Sabinus et tabellarius fuisse, mandat, quemadmodum scripta tradat Augusto. Tota epistola est jocosa, quæ ludit in nomine Asellæ.

UT proficiscentem docui te sæpe diuque,
 Augusto reddes signata volumina, Vini,
 Si validus, si lætus erit, si denique poscet;
 Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
 Sedulus importes, opæra vehemente minister.
 Si te forte meæ gravis uret farcina chartæ,
 Abjicito potius, quam quo perferre juberis
 Clitellas ferus impingas, Asinæque paternum
 Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
 Viribus uteris per clivos, flumina, lamas:
 Victor propositi simul ac perveneris illuc,
 Sic positum servabis onus, ne forte sub ala
 Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum;
 Ut vinosa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ;
 Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.

2 Vinni vulg. edunt.—14 Glomus etiam G. et Sax.

1 Mire sæpe diuque de Asina.

2 Reddes; Futurum pro Imperativo, usitata Enallage.

Reue signata, ne quis legat ante Augustum. Vini, quod ostendit Bentleius. Fuerat enim Romana Familia Vinia, non Vinnia, ut satis constat ex Inscriptionibus. C. Vinius Fronto, ad quem hæc Epistola scripta est, patrem habuit cognomine Asinam. Vet. Schol.

4 Studio, supple nimio.

Odiū, fastidium, et mire importes de Asina.

5 Sedulus, officiosus, et supple dum tu es.

Opera vehemente, pro importuno servitio, per Charientissimum.

6 Uret, onere suo vexabit. Significare vult volumen suum esse satis grande.

8 Mire ferus; nihil enim asino irato ferocius.

Asinæque paternum; dum elevare studet scripta sua, ad frigidus jocos descendit; quod in tam levi materia excusare debemus.

9 In risum, in vulgarem jocum.

Fabula feri Proverbialis Elocutio est.

10 Lama est vorago; λάμος enim est ingluvies: Lamia quoque dicuntur decoratrices puerorum. Vet. Schol. Silvarum saltus, latobras lamasque lufas. Ennius, referente Cruquiano interprete. Nostrati vulgo SLOUGHS dicuntur.

11 Victor propositi; campus voti. Landinus. Cum difficultate scilicet. B. Viciis viz difficultatibus: Continuat enim huc usque allegoriam de Asina. G.

12 Servalis, geres, fovebis.

14 Glomus; glomus est rotundus globus florum. Vet. Schol. Cruq. Fuerat et glomus, glami, atque glomus, glomeris, contra quod sentit Bentleius. Certe unus glomus florum lanæ vir sufficeret furaci Pyrrhia. B. Negat Bentleius, glomus alias inveniri: putat, unum glomus etiam deprehendi posse. G.

Pyrrhia; nomen est ancille in quadam fabula

Ne vulgo narres te sudavisse ferendo.
 Carmina, quæ possint oculos auresque morari
 Cæsaribus: oratus multa prece, nitere porro.
 Vade, vale, cave ne titubes, mandataque frangas.

EPISTOLA XIV.

AD VILlicum SUUM.

O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas! B. Servus, quem ex mediastino fecerat Horatius villicum, nunc flagrabat desiderio Urbis et vitæ urbanæ. Poeta igitur ostendit, non locum, sed animum esse morositatis causam, semet ipsum delectari ruri ob commoda quæ afferat, istum vero Urbe ob studium nugarum et deliciarum urbanarum.

VILLICE silvarum et mihi me reddentis agelli,
 Quem tu fastidis, habitatum quinque focus, et
 Quinque bonos solitum Variam dimittere patres;
 Certemus spinas animone ego fortius, an tu
 Evellas agro; et melior sit Horatius, an res.
 Me quamvis Lamix pietas et cura moratur,
 Fratrem mœrentis, raptò de fratre dolentis

5

16 Neu Bentl. ex MS.—17 Possunt Ven. Glar.—18 Bentleius distinguit nitere. porro Vade, &c.

EPIST. XIV.

3 Barium G. et prima edit. etiam Fabric. Baria quidam MSS. Cruq.—5 Rus conj. Da. Heinf. et probat Cun.—6 Moretur Lamb.

Titinnii, quæ furata lana glomos, ita gestavit, ut deprehensa sit. Vet. Schol. Cruq.

15 *Cum pileolo soleas;* ita fordidus erat ut ipse pueri sui munus implevit. *Soleas* calceamenta erant domestica: erat etiam et pileolus domesticus, ut vel ex hoc loco patet. Vide Lib. I. Satir. 3.

Conviva, h. e. vocatus ad cœnam.

Tribulis, h. e. contribulis meus. *Incertum est quem notet.* Vet. Schol. Cruq. B. Neminem privatim signat: sed hoc nomine indicat plebeum hominem imi subfellii, qui non esset conviva, nisi pars esset tribus, quam pascit aliquis civis lautior. G.

17 *Morari, detinere oculos dicit Naso.* Henricus Stephanus. B. *Morari,* delectare: *oculos,* ob calligraphiam: *aures,* ob argumentum: Z.

18 *Oratus multa prece;* hoc est, et si oratus

fueris. Ut alicubi resistas et garriendo tempus teras. B. Satis te oravi; quod superest, tu nitere, &c. G. Baxteri explicatio potior est. Z.

19 *Bene cave ne titubes,* cum Afina jam dixerit, *Nitere porro.*

Mandata nunc Participium est. Vet. Schol. *Frangas,* poterant enim frangi quæ frivola erant.

EPIST. XIV.

1 *Villicus rustica familia præerat, ut Dispensator urbane.* Torrentius. Atque hi erant plebiumque liberti.

Silvarum, Metonymice pro *gregum* et *rei pastoritiae*: nam communia pascua silvis fere constabant et montibus. *Montibus et silvis studio jactabat inani.* Virgilius Ecl. 2. 5.

Infolabiliter; tamen istuc mens animusque
 Fert, et amat spatii obstantia rumpere claustra.
 Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum:
 Cui placet alterius, sua nimirum est odio fors.
 Stultus uterque locum immeritum caufatur inique;
 In culpa est animus, qui se non effugit unquam.
 Tu mediastinus tacita prece rura petebas,
 Nunc urbem et ludos et balnea villicus optas.
 Me constare mihi scis, et discedere tristem,
 Quandocunque trahunt invisa negotia Romam.
 Non eadem miramur; eo disconvenit inter
 Meque et te: nam, quæ deserta et inhospita tesqua
 Credis, amoena vocat mecum qui sentit, et odit
 Quæ tu pulchra putas. Fornix tibi et uncta popina
 Incutiunt urbis desiderium, video; et quod
 Angulus iste feret piper et thus ocius uva;

9 Avet en conj. Bantl.

Agalli, ruris et villæ mez. B. Ubi post negotia urbana me recreo. Z.

2 *Habitatum, supple quamvis.*

Focis, domibus. Ad ostiorum Lapidem ultra Tibur in Via Valeria. Vet. Schol. Cruq.

3 *Bonus Patres;* pro ratione illorum temporum divites Senatores. B. Non Senatores intellexit, credo, vir doctus Romanos, sed decuriones proximi municipii. Ego ne hos quidem in Flacco video, sed patres familias, municipales aut colonos Variz, singularum villarum dominos, Variz contributos s. adscriptos. G.

Varia oppidum in Sabinis olim, nunc Vicus immitens Anieni. Vet. Schol. Cruq. An hic erat Commune Sabinæ gentis Consilium antiquis temporibus? Advertendum omnes fere scriptos Codices habere *Variam non Bariam.*

4 *Spinaz, molesta vitia: carduos et paliuros* dicit.

5 *Melior, purgatio.*

6 *Cura; animi ægritudo. B.* De Lamia Od. 1. 26. et 36. it. 3. 17.

7 *Ropto; ante diem sublato.*

8 *Mens animusque; propositum et libido. B.* *Istuc, in villam meam. Z.*

9 *Amat, temperando dicit pro gestit.*

Claustra sunt carceres; et est Translatio ab equis Circensibus. Vet. Schol. B. Cupit tollere impedimenta, quæ me Romæ remorantur, ut possim otari et libere vivere. Z.

11 *Est odio, displicet, fastidio est.*

Sors, vitæ status.

13 *Animus, supple agricus. Patrie qui exsul, Se quoque fugit? Od. 2. 16.*

14 *Mediastinus, servus ad omnia viliora officia comparatus. Torrentius. Idem qui et calo: quasi mediodesinus, ut claudesinus.*

Mire tacita prece de calone, qui non audebat promere sua vota.

15 *Villicus, supple factus, ut supra etiam ad mediastinus.*

16 De constantia Horatii alia omnia Ser. 2. 7. 28. G.

17 *Invisa, temperando dicit pro detestabilia.*

18 *Miramur, magna et beata putamus. V. Epist. 1. 6. 1. G.*

19 *Tesqua; Lingua Sabinorum loca difficilia et repleta sentibus sic nominantur. Vet. Sch. Quasi texta vel pleza. Etiam Belgis TWISSCHEN est pletere, cum quo convenit, et Latium texera; quæ omnia a Saxonico nostro TWIGEN, Duo.*

21 *Plurimi MSS. putas, non vocas. Lambinus; atque sic legit Cruquius.*

Fornix; in fornicibus Circi prostabant metreticulæ.

Uncta, redolens et optimis cibus plena. Vet. Sch. Cruq. B. Recte igitur præcipit Columella 1. 8. ne villicus ex eo servorum ordine instituitur, qui urbanas ac delicatas artes exercuerit. Se-

Nec vicina subest vinum præbere taberna
 Quæ possit tibi : nec meretrix tibicina, cujus 25
 Ad strepitum salias terræ gravis : et tamen urgues
 Jampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
 Disjunctum curas, et strictis frondibus explēs :
 Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
 Multa mole docendus aprico parcere prato. 30
 Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi.
 Quem tenues decuere togæ nitidique capilli,
 Quem scis immunem Cinaræ placuisse rapaci,
 Quem bibulum liquidi media de lace Falerni,
 Cœna brevis jurvat, et prope rivum somnus in herba ; 35
 Nec luisse pudet, sed non incidere ludum.
 Non isthic obliquo oculo mea commoda quisquam
 Limat ; non odio obscuro morsuque venenat :
 Rident vicini glebas et saxa moventem.
 Cum servis urbana diaria rodere mavis ; 40

28 Dejanctum Lamb. ex quatuor codd.—33 Cynaræ add. vetl.—40 Reddere Fl. 1482.

cori et fanniculorum genus id mancipiorum, otis, campo, circo, theatris, alca, popinis, lupanaribus confectum, nunquam non casidem ineptias somniat, &c. Z.

23 *Angulus iste*, agellus meus, *Εὐνήλιος μὲν* ἡ *Ἰσσοῦσιος*. B. Sensus est: Agellus iste non magis feret uvas quam piper et thus, h. e. nunquam. Z.

24 *Subest*; suppetit, ad manam est *ὑποῦντι*. B. *Subest* simpliciter prope est. G.

26 Pulchre *strepitum* dicit cantum indoctæ et pauperculæ fidiçinæ.

Terræ gravis; deridet agræstem saltatorem.

Et tamen, plurima habes quæ agas, neque vacat tibi nugari. B. Recte vir doctus et melius illis, qui hic proponi volant objectionem s. excusationem villici, quem potius ipse laudat hic Horatius, quod desiderio urbis non negligat officium. G. Quamquam in te est urbis et urbanarum deliciarum nugarumque desiderium: tamen tu non negligis opera rustica. Z.

Urgues, oportet te urgere, h. e. fodicare.

27 *Ligonibus*, farculis latis; *Μυρίλλαι* Græci dicunt, nostri *rowes*: erant et *Δίσιλλαι*, quos bidentes vocabant.

29 *Pigro*, otiantis, interquiescenti.

30 *Docendus*; *præfossis tramitibus*: sic alibi (A. P. 68.), *ipse de stuvio*; *Doctus iter melius*. Vet. Schol. B. Nampe de inclibus et fossis

vel fodiendis, vel purgandis speridendisque, a quæ pluviz derivandæ causa, loquitur. G.

31 *Comice* protulit quid pro quantum. B. Quantum inter me atque te interit. G.

32 *Nitidi*, uncti. Z.

33 *Immunem*, sine numero. Vet. Schol. B. De Cinaræ Od. 4. l. 4. et 13. 21. G. *Scis*, quippe qui internuncius fuisti, et mihi puellam adduxisti vinumque apposuisti. *Rapaci*, qualis erga alios amatores erat. Z.

34 *Liquidi*, sacco liquati. B.

35 *Jurvât*, scil. me nunc, ubi ætas mea alios mores, aliam vitam postulat. Z.

36 *Pudet* modo posuit, pro *pudet est*.

Incidere; abruptere, vel per compendium finire.

Ludum per Charientissimum dicit res Venereas et cæteras nugas.

37 *Temporanter* dixit *mea commoda* pro *meæ felicitates*. B. *Istic*, in villa mea *Uficio*. Z.

38 *Limat*, radit et per hoc urit. *Floriferis* ut *aper* in *salutibus* omnia limant. *Læretius*. B. *Locus* est 3. 11. Sed *impliores* *ittant*. *Limat* est *mittit*, *detrahit*. G.

Obscuro; *invidiæ tacitum est odium*. Vet. Schol. Cruq. *Clancularis* res sunt et *invidia* et *Obtrectatio*, quam modo morsum dicit.

39 *Rident*; adeo non invident.

40 *Bentleius cum servis tu urbana*, tenui de

Horum tu in numerum voto ruis : invidet usum
 Lignorum et pecoris tibi calo argutus et horti.
 Optat ephippia bos piger ; optat arare caballus.
 Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

EPISTOLA XV.

AD NUMONIUM VALAM.

Horatius curanda valetudinis causa Philosophicum arcum retendit. B. Cum Horatius auctoritate Antonii Musæ medici celeberrimi aquis frigidis usus (quamquam invitis Baiarum incolis, qui ægre ferebant, quod ægroti ad aquis frigidis utendum, spretis thermis, Clusium Gabiosque peterent) hiemem transigere vellet in locis maritimis ; petit a Vala, ut scribat de Velia et Salerno, quæ illorum oppidorum vicinorum in Lucania sit conditio, reperianturque ibi ea, quæ ad vitæ commoditates pertineant, cœlum, panis, aqua, lepores, apri, pisces. De vino se non querere ait, quia generosum ibi esse conflet. Etsi enim, quamdiu in villa sua rusticetur, quovis vino contentus sit : cum tamen ad mare descenderit, se requirere optimum ad cuticulam curandam. Omnino autem se in hac re similem esse Mænii, qui, si non accepisset unde laute et opipare cœnaret, sed tenuissimo uti victu coactus esset, luxuriantes nepotes vituperaret : fin vero lautiora nactus esset, laute comedentes laudaret beatosque prædicaret.

QUÆ sit hiems Velix, quod cœlum, Vala, Salerni,
 Quorum hominum regio, et qualis via (nam mihi Baias
 Musa supervacuas Antonius, et tamen illis

43 Piger refert Bestietus ad caballus.

causa, et nullo cum fructu, nisi quod auribus placuerit suis.

Diarium unius diei demensum est. Torrentius. B. Recte. Sic Petronianum illud scortillum negat se post asellum sumere diaria, cibum vilem post delicias. Non audiendus est Landinus, qui diaria interpretatur lucra diurna, quæ servus mereatur domino. Nempe legebat rodere pro rodere. G. Rodere apte de victu arido et tenui. Z.

41 *Horum tu in numerum ; et si fueris rure procurator meus et libertus.*

42 *Calo ; mediastinus, qui jam de longinquo ligna atque olera petit. B. Argutus, calidus, seu potius, loquax. Z.*

43 *Optat ephippia bos ; etiam nostratibus familiare adagium est, AS A SADDLE TO A CBW.*

Ephippia ; sagmata. Vet. Schol. et bene de rustici caballi fragmentis. Hodie etiam caballi arare norunt. B. Piger, quem piger laboris sui. Ita nihil refert, sive ad bovem, sive ad equum referas. G.

44 *Uterque, tu scilicet et calo meus. B. Præsertim cum tu artem calceas villici. Cf. vers. 26. seqq. Z.*

Censebo ; sententiam dicam, tractum a Seratu. Notum est Græcorum dictum, [Aristoph. Vesp. 1422.] "Ἐδου εἰς ἃς ἰατρὸς αἰσία εἴη."

EPIST. XV.

i Familiaris sermonis negligentiam imitatur hæc epistola. Pendet prima illa interrogatio a v. 25. *Par est, te nobis scribere, quæ sit hiems, &c.* nam ego in illam oram inferi maris venire non solco, cum Antonius Musa is-

Me facit invifum, gelida cum perluor unda
 Per medium frigus. Sane murteta relinqui,
 Diétaque ceffantem nervis elidere morbum
 Sulphura contemni, vicus gemit, invidus ægris,
 Qui caput et ftomachum fupponere fontibus audent

5 Myrteta add. vet. — 7 Sulfurâ add. vet. Bentl.

terdicat thermis, quales ibi funt, commiendet fontes frigidos. G.

Velia et Salernum oppida funt Lucania: Salernum a falis copia dictum est. Vet. Schol. Et Velia, olim Helia, teste Plinio, h. e. Paludofa; a Græco "ΕΛΙΑ.

Vala; in antiquo Nummo est C. Numonius Valla. Lambinus.

2 Quorum hominem; i. e. quibus moribus ibi funt homines. Landinus.

3 Antonius Musa, frater Euphorbi Medici Juba, Augusti libertus. Torrentius. Antonius Musa agritudine Augusti artem suam illustravit: nam cum dolore Arthritico laboraret, et ad summam maerem perductus esset, curante Amisio Medico, qui rem adeo calidius curabat, ut testum subiculi ejus velleribus muniret: hic postea in contrarium versu velleribus munitis: hic postea in contrarium versu omnibus, non solum perfusionibus frigidis, sed etiam Gargarismis Cicerina Aqua, qua est Atella, in domo Casaris, et potionibus usus est; ita ut intra breve tempus cum curaret. Ob quam causam ab Augusto usque ad Sestertium quadragesies ex Senatufconsulto accepit. Hic autem Musa Horatio jussit ut lavacro frigido uteretur propter oculorum dolorem. Vet. Schol. Cruq. Medico Antonio Musæ, cujus opeta ex accipiti morbo convalescerat, statum are collato juxta signum Esculapii statuerunt. Suetonius in Augusto [c. 59.]. En autem quod nuperrime accidit Londini, apud Fontem dictum Clericorum, qui haud ita longe est ab Ifelduno, frequenti vico, aquis frigidis modo celebris: a virò autem et claro et fide digno, *Edoardo Baynardo*, M. D. Collegique Londinensis Socio celeberrimo accepimus. Rusticus quidam cognomento *Plumbarius*, in vico agit vernacule appellato *Harrow on the Hill*, quod est *Hærga* sive *Castra super Colle*, qui quidem vicus Tatis notus est in Mediofaxonum nostrorum pago; præsertim véro nobis, qui in sacro isto monte Musas primam adivimus. Laborarat hic vir sesquimestri fere spatio immanibus arthritidos vagæ, paralyticos, atque etiam spasmatum doloribus, adeo ut neque pedibus insistere valeret. Plurimis autem incassum tentatis remediis, imo et Mercuriali saliva inutiliter mota, misellus iste tandem (incredibile dictu) ab omnibus istis tam sævis symptomatibus, vel unica in Frigidis nostras immersione ex toto liberatus, ad integram sanitatem restitutus est; jussus tamen firmioris

efficaciæ causa iterato bis terve in eandem aquas se demittere. Ostendit idem vir elegans et locum mihi Senecæ, qui est in Epistola quadam illius ad Lucilium; [83.] quem quoniam huc pertinere videbatur, apponendum duxi. Ab hac fatigatione magis quam exercitatione in frigidam descendi: hæc apud me vocatur parum calida; ille tantus *Psychralutes* qui *Kalendis Januariis* in *Euripum saltabam*. Derivabantur autem *Euripi* isti ex *Aqua Virgine* gelidissima atque *Allietina*: atque hi ad instar *MOTARUM* nostrarum circabant *Circi Maximi* et *Theatri* interiora, nonnunquam et privatas domos. *Auspiciabar* (inquit idem Auctor) in *Virginem deslire*. Qua de re et *Qvidius* de *Ponto* [l. 8. 38.] *Stagnæna* quoque *Euripi Virgineusque liquor*. Atque alias [Ar. 3. 385.] *Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo*. Vide *Julium Frontinum* de *Aqueducibus*. Neque hoc loco silentio prætereundas censeo penè a tribus retro sæculis apud *Venedotos Britannes* miraculorum fama nobilissimas *Albicollinas Frigidæ*: sic enim illas appellandas duxi, quod vetere indigenarum sermone idem sit *GWENRE*, vel *GWENRE*, quod *Romanis Albus Collis*; et quod vix eadem lingua aquam sonet. Ex *Britannico* igitur *GWENREWY*, vel *MENBREWY* *Johannes* a *Pennant*, *Salopia* (sive *Novi Vetroonii*) *Abbas*, qui primus *Fabellam* istam ex ore vulgi depromptam confarcinavit, pro more rudioris sæculi, nescio quam *Saxonico* *Vocabulo Winefridam*, sive *Divam*, sive *Nympham*, ausus est comminisci. Verum e diverticulo in viam redeanderunt.

Supervacuas per *Charientinum* posuit pro inutilibus, vel nihil agentibus.

Tamen; neque enim excusor auctoritate tanti Medici.

4 *Invifum*; ob amissum questum scilicet.

5 *Sane*; neque enim per jocum mentior.

Murteta; ea est scriptura meliorum Codicum. Est et quarundam naturalium sudationum [calor] ubi e terra profusus calidus vapor edificio includitur, sicut super *Baias* in *Murtetis* habemus. *Cornelius Celsus* 2. 17. pr.

6 *Cessantem morbum*; *podagram*. Vet. Schol. *Elidere*; efficaciter eliminare, per sudores scilicet.

7 *Invidus*; quia itur ad alia loca. Vet. Schol. Cruq.

Clusinis, Gabiosque petunt et frigida rura.
 Mutandus locus est, et diverforia nota
 Præteragendus equus: Quo tendis? non mihi Cumas
 Est iter aut Baias, læva stomachosus habena
 Dicit eques: sed equi frænato est auris in ore.)
 Major utrum populum frumenti copia pascat;
 Collectosne bibant imbres, puteosne perennes
 Jugis aquæ; (nam vina nihil moror illius oræ.
 Rure meo possum quidvis perferre patique;
 Ad mare cum veni, generosum et lene requiro,
 Quod curas abigat, quod cum spe divite manet
 In venas animumque meum, quod verba ministret,
 Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.)
 Tractus uter plures lepores, uter educet apros:
 Ultra magis pisces et echinos æquora celent;
 Pinguis ut inde domum possim Phæaxque reverti;
 Scribere te nobis, tibi nos accredere, par est.

13 Equis *Bentl. Cun.* Equi defendit *Janson.*—16 Dulcis aquæ *Lamb. ex duobus codicibus.*
 17 Quodvis *conj. Heinf. Adv. 3. 13. p. 493.*—25 Nobis, ac nos tibi credere *Glar.*

8 Qui caput, Aqua frigida infusa, præterquam capiti, etiam stomacho prodest: item articulis, doloribusque qui sunt sine ulceribus: item rubicundis nimis hominibus, si dolore vacant. Cornelius Celsus (2. 9). In resolutione etiam stomachi idem celeberrimus Auctor hæc præcipit (4. 5.) Huic generi inutilissimum balneum est: Lotionis exercitationisque superioris partis necessaria: item unctioes fritionesque; hinc perfundi frigida, atque in eadem natans, canalibus ejusdem subijcere etiam stomachum ipsum, et magis etiam a scapulis id quod contra stomachum est: consistere in frigidis medicatisque fontibus, quales Cutiliarum Subcutiliarumque sunt, salutare est. De Cutiliis autem et Subcutiliis Aquis vide Plinium (2. 95. et 31. 2.) et Vitruvium (8. 3).

9 Clusina et Gabina aqua frigide sunt, Clusina in Hetruria, Gabina in Sabina. Vet. Schol.

Frigida rura, montana loca, maritimis contraria; Sabinos agros intellige.

10 Locus; Vetus hospitium.

Diverforia; interquiescendi loca. B. Equi meritorii affluenti viae Baias ducentis, eo tendebant ab ea, quam expectationem similium casuum vocat hodierna schola. Fingit ergo expostulationem poeta equitis suo cum equo, quem dextrorsus ad Cumas et Baias nitentem læva habens ad Gabios refecit. G.

11 Tendis; niteris.

13 Est auris in ore; suavis Allegoria, que significat voluptatem magis homines captare, quam iram corporis. Vet. Schol. B. Nempe prope dicit, ad equum verbis nihil profici, irænis opus esse. Ab hoc autem versu redit ad questionem v. 2. ceptas. G.

14 Major utrum; supple Te nobis scribere par est. Vet. Schol. Cruq.

Utrum populum; utram civitatem, Velinam an Salerninam.

15 Collectos, cisterninos. Vet. Schol. Cruq.

16 Nonnulli Codices inepte reponunt Dicit pro Jugis, ex aliquo Interpretamento ut puto: est autem Jugis quæ continenter manat, et perennis, quasi per omnes annos.

Nihil moror; quia nihil capior. B. Ego ita putabam, Non moror, non opus habeo de illis quærere: novi illa Campana, Massica, Cæcuba, Falerna: quibus rure meo facie carco, cum ad mare descendi, utor jucunde. G.

18 Ad mare, ad loca voluptatum. B. Calabriam intelligere nos jubet N. Heinf. Adv. 3. 13. p. 493. hic pariter et Epist. I. 7. 11. Sed hic Lucaniam intelligi nunc apertum. et ipsum descendere in loco priorè *islerum* potius mare signare videtur.

Lene; suave. Vet. Schol. Cruq.

lænius, ut rebus maternis atque paternis
 ortiter absumtis urbanus cœpit haberi,
 curra vagus, non qui certum præsepe teneret,
 npransus non qui civem dignosceret hoste ;
 Quælibet in quemvis opprobria fingere sævus ; 30
 Vernicies et tempestas barathrumque macelli,
 Quicquid quæsiêrat, ventri donabat avaro.
 Hic, ubi nequitix fautoribus et timidis nil
 Aut paulum abstulerat, patinas cœnabat omasi,
 Vilis et agninæ, tribus ursis quod satis esset ; 35
 Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
 Diceret urendos corrector Bestius. Idem
 Quicquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
 Verterat in fumum et cinerem, Non hercule miror,
 Aiebat, si qui comedunt bona ; cum sit obeso 40
 Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.
 Nimirum hic ego sum ; nam tuta et parvula laudo,

26. *Ab hoc versu fit initium novæ epistolæ in ed. Glar.*—30 *Stringere conj. N. Hein.* *Figere conj. Cun.*—32 *Donarat G. S. Donaret Bentl. ex MS.*—35 *Agnini MSS. Torrent. G. Z. Med. 1477. F.*—36 *Lama G. it. Med. 1477. F.*—37 *Corrector Lambi. ex MS. etiam Sax. Bestius omnes MSS. Cruq. G. pr. edd.*

21 *Juvenem commendat ; i. e. quod validiorem faciat ad amplectum. Vet. Schol. Cruq.*

23 *Echinos ; Vide Sat. 2. 4. 33.*

24 *Pheax ; alter Alcinous. B. Vid. Epist.*

1. 2. 28. G.

25 *Scribere se nobis ; hic versus principia Epistolæ concludit. Vet. Schol. Immane Hyperbaton.*

Accredere, verbum Lucretianum. B. Valæ hæc loca erant nota, qui videtur ibi prædia habuisse. Z.

27 *Fortiter, magnanimus puer, ut ait Persius. B. Sine illo paupertatis metu. Z.*

Urbanus ; dicax, falsus, sodalis commodus.

28 *Scurra ; parasitus, ad assentationem compositus.*

Præsepe ; mire tanquam de voraci bellua. Satirice pro mensa. Vet. Schol.

29 *Impransus ; ideo iratus ob hoc ipsum. Vet. Schol. Est autem Impransus pro impassus. B. Marcellius impransum interpretatur bene faburratum, et inde petulantem. Sed desituitur, puto, ab exemplo. Impransus certe nostro est non pransus Ser. 2. 2. 7. et 3. 257. G.*

31 *Barathrum, vorago. Vet. Schol. Cruq. B. V. Sat. 2. 3. 166. G.*

32 *Quicquid quæsiêrat ; nam emendicabat undique, hinc Pantolabus dicitur.*

33 *Nequitia fautoribus, luxuriæ plausoribus ; nam fautores sunt qui plaudunt fere scenici.*

Timidis, non generosis ; nam meticulosi sunt avari. B. Timidos interpretor, qui metu quodam petulantis hominis os illud maledicum offerrire cibis malebant, quam fame irritata. Duplex genus eorum, qui scurras alunt, fautores, quibus placent maledicta : timidi, qui metuunt, ne in se convertantur. G.

34 *Patinas, supple plenas. Testaceis patinis elixabant carnes et pisces.*

Omasi, visceris bubuli. Vet. Schol. TRIFE.

35 *Omnes fere MSS. pro agnini legerunt agnina cum Cruquiano Interprete, et Turnebc. Agnina nihil vilius apud Veteres. Qua de re videlicet Turnebi Adversaria.*

36 *Lamna candente ; Ligurientium servorum ventres stigmatæ scribebantur, ut ostendit Dacerius ex Galeno.*

37 *Mænius interdum invehebatur in laudatias hominum æque severe ac Bestius ille nobilis corrector et castigator nequitix. G. Igitur Bestius verti debet, tanquam alter Bestius. Z.*

Cum res deficiunt, fatis inter vilia fortis :
 Verum ubi quid melius contingit et unctius, idem
 Vos sapere et solos aio bene vivere, quorum
 Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

EPISTOLA XVI.

AD QUINTIUM,

Vitam beatam aquanimitate constare, et conscientia vera virtutis. B. Quintus Horatius, quo familiariter usum esse Horatium etiam ex Od. II. 11. intelligitur. videtur honoribus divitiisque et auro populari plus tribuisse quam par erat, servata tamen viri boni laude. Huic igitur percontanti de villis redditibus respondit. Noster, de redditibus non esse quod scribat, cum illa villa ob situs amoenitatem salubritatemque cœli sibi placere, ibique se corporis valetudine recta et tranquillitate animi frui. Tibi vero alia vivendi ratio probatur, nec, fateor, male vivis, si non modo videri, sed et esse bonus studeas. At vercor, ne virtutem in externa specie vulgique opinione sola ponas. Quæ res est vana, aliena minusque stabilis, eaque non magis capi sapiens debet, quam infamia falsa terri. Vir bonus est virtutis amore, non pœnæ metu : atque cum externa boni non magnificat, nec adeo metuat et cupiat, est vere liberi habendus. Nam qui mori potest, is cogi non potest.

NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
 Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivæ,

2 Bacis MSS. ap. Cruq. it. G. S., Ven. Lamb.

Omnes fere scripti Codices legerunt *Bestius* pro *Manius*, et nonnulli *corruptus* pro *correctus*. *Bestius* etiam est in Cruquiano Interprete, *nomen paucissimi cujusdam Romani*. Lucro hic unice deditus est. *Cornelius Bestius* apud Plutarchum pupillum suum, ut alter Polymnestor, ob spem auri obruncavit; quod ostendit Cruquius. Pro *corruptus* vel magis *correctus*, *Bentleius* posuit ex ingenio suo *corrector*, optima ut patet cum ratione. Fuerat enim *Bestius* iste homo frugi atque avarus, et nebulonum castigatior, quod vel ex Persii Satira (6. 37.) constat.

38 *Siquid* *Bentleius*, levi de causa; quod scilicet unus vel alter scriptus Liber representet *Siquid*. Ego nihil moveo.

39 *Venterat in fumum et cinerem*; h. e. in culina absumserat.

41 Notum est suillam vulvam olim habitam in deliciis. B.

Plin. 11. 37. f. 84. *Vulva ejusdem partis melior quam edito: ejusdem vocatur illa, hoc porcaris*. Martial. 13. 16. *Te fortasse magis capiet de virgine porca, Me materna gravi de sue vulva capis*. V. Apic. 7. 1. G.

42 *Hic ego sum*; de me fabula narratur. B. Seu, ego hac in re sum similis *Mænii*. Z.

43 *Fortis*; magniloquus, alter *Hercules*.

44 *Unctius*; lautius, opimius.

45 *Aio bene vivere*; Potest hoc *Epicurus* dicere, qui ait *divitias, ut non appetendas, ita nec fugiendas, si contigerint*. Vet. Schol. Cruq.

46 *Bene conspicitur* subiecturus *nitidis*: nam marmoreas significat villas.

Fundata, et per hoc mansura: nam facile perit pecunia in fœnore posita, vel intus condita.

EPIST. XVI.

1 *Ne*; id est, ne forte. Vet. Schol.*Fundus ager est cum edificio*. *Torrentius*.

omifne, an pratis, an amicta vitibus ulmo :
 scribetur tibi forma loquaciter, et situs agri.
 Continui montes, nisi diffocientur opaca
 Valle ; sed ut veniens dextrum latus aspiciat, Sol,
 lævum decedens curru fugiente vaporet.
 Temperiem laudes. Quid ? si rubicunda benigne
 Corna vepres et pruna ferunt ? si quercus et ilex
 Multa fruge pecus, multa dominum juvat umbra ?
 Dicas adductum propius frondere Tarentum.
 Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
 Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus ;
 Infirmo capiti fluit utilis, utilis alyo.
 Hæ latebræ dulces, et jam, si credis, amœnæ,
 Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
 Tu recte vivis, si curas esse quod audis :
 Jactamus jam pridem omnis te Roma beatum :
 Sed vereor ne cui de te plus quam tibi credas,

5

10

15

3 Pomifne, sic edd. vett. et Bentl. qui pro et reposuit an en codd. vett.: nam sic solet Noster: v. c. Epod. 7. 13.: Epist. l. 3. 3.: l. II. 4.: l. 18. 102. Z.—7 Discedens edd. vett. Descendens codd. 2 Berfjn.—9 Ferant et mox juvet edd. vett.—11 Florere MS. Berfjn.—14 Fluit aptus et S. Z. Med. 1477. F.

Hic forte erat Q. Hirpinus, de quo Od. 2. 11. Torrentius.

2 Arvum ager dicitur segatis ferax et præparatus frumento. Vet. Schol.

3 Optimi MSS. pro pomifne legerunt pomifor, quod mihi cum Cruquio aridet. Pomifne Bentleius, sed parum refert. Placet tamen an, pro et, auctoritate scriptorum Codicum.

4 Loquaciter ; non quod multa dicat, sed quod de suis crepet, ut fere solent loquaculi.

5 Cruquius putat Uficam dici et Lucreti-lem, de quibus in Odis.

6 Dextrum in sacris erat oriens, quod Romanis deorum simulachra in templis spectarent meridiem. B. Ponit se et suum Quincium in villa, quæ, ut in frigida regione meridiem aspicit, et vallem, cujus dextrum latus orienti soli oppositum est, lævum occidenti. G.

7 Decedens Bentleius ex optimis Libris. Vaporet, Lucretio vapor dicitur calor. B. Vaporet, est quocunque modo calefacere, fermentis, igne accenso, &c. G.

8 Bentleius præposuit Adjectivum benigni,

quod non æque placet. Major enim est vis Adverbii in isto loco. B. Sed benigni est wovinspon. Z.

9 Melius in Indicativo ferant et juvat : atque ita Bentleius ex Libris quos ipse probandos putat ; neque nobis secus videtur.

10 Fruge ; glande.

11 Dicas, h. e. fatendum tamen tibi erit. B. Si temperiem illam consideres, situm, amœnitatem, dicas alterum hic esse Tarentum, quasi a maritima illa et humili regione huc versus mediterranea adductum. G.

Nota Horatium in Italia nihil magis laudare quam Tibur et Tarentum. Vet. Schol.

12 Fons Bandinus, e quo rivus qui Digentia dicitur. Vet. Schol. Cruquianus Interpres Bandinus habet. B. V. Car. 3. 13. I. G.

Dare nomen rivo ; mira Hypallage, pro dare rivum non sine nomine. B. Quo plus aquarum dat fons rivo, tanto digniore facit, ut suum sibi nomen habeat. Itaque dat nomen cum aqua. G.

15 Acutissime Bentleius pro etiam (si credis) et (jam si credis) h. e. audita mea descriptione. B. Mihi magis placet, et jam, etiam nunc, hoc ipso tempore, quo scribo, debeo valetudi-

Neve putes alium sapiente bonoque beatum,
 Neu, si te populus sanum rectoque valentem
 Dicitet, occultam febrem sub tempus edendi
 Dissimules, donec manibus tremor incidat unctis.

STULTORUM incurata pudor malus ulcera celat.

Si quis bella tibi terra pugnata marique

Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures;

“Tene magis saluum populus velit, an populum tu,

“Serset in ambiguo, qui consulit et tibi et urbi,

“Jupiter;” Augusti laudes agnoscere possis.

Cum pateris sapiens emendatusque vocari,

Respondesne tuo, dic fodes, nomine? ¶ Nempe;

Vir bonus et prudens dici delector ego ac tu.

¶ Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet; ut si

Detulerit faeces indigno, detrahet idem.

Pone, meum est, inquit: pono, tristisque recedo.

Idem si clamet furem, neget esse pudicum,

22 Tempus habendi *Zer.*—30 Cum cupias *MS. Def. G. S.* Cupies *Z.*—32 *Parbo* ego ac tu ad anteceditis *refere. Zcu.*

nem agello meo, tempestate anni alias gravissima. Illud tibi *19us* habet amicitiae. G.

16 *Septembris* horis, h. e. quaque Septembris hora, sive tempestate *quo tempore in urbe facile morbo tentantur corpora, ex Ausonium estu novio*; ut ait *Vet. Schol.*

17 Temperando dicit, *Tu recte vivis si, pro Non recte vivis nisi*: recte autem dicit tam ad animum quam ad rationem: nam et animus vulgo norma recti est.

18 *Jactantus*: pradicemus.

Beatum, opinione vulgi, ob famam scilicet atque divitias.

19 *Ne cui de te plus*; egregius est iste Catonianus versus [2. 14.] *Plus aliis de te quam tu tibi credere noli.*

20 *Alium*; divitem scilicet, vel fama celebrem: est autem Hellenismus in *alium sapiente*, quasi *ἄλλου ἢ σοφοῦ*, quod advertit Cruquius. *Quod si accusator alius Sejano foret.* Phædrus 3. Pr. 41. B. Add. 2. 1. 240. G.

22 *Febrem*; notum est Stoicos omnes affectus pro animi morbis habere. B. Comparandi particulas more suo omittit. Similis est dissimulatio morborum animi ægroto intemperanti, qui, ne interdicatur ipsi cibo, dissimulat sensum adventantis febris, donec in ipsi epulis supervenientia ille algor tremore partium prodatur.

23 *Manus unctas* vocat, jam jurantis cibus pingua. G.

Paralyticus tremor futurae mortis indicium.

24 *Malus*; perverfus et pravus.

26 *Dicat*, cantet.

Vacuas; et per hoc patula.

27 *Tene magis*; *Hac enim Varus de Augusto scripserat; sunt autem ex notissimo Paucyrius Augusti.* *Vet. Schol.* Obiter et Augusto et Vario amice suo gratificari studet.

29 *Augusti laudes*; non tuas. B. Possitne ita stolidus esse, ut in te agnoscas laudes, quæ in neminem præter Augustum conveniant? Sed non multo prudentius admittas *sapientis vel emendati hominis nomen, &c. G.*

30 *Sapientis emendatusque, h. e. doctrina et moribus egregius.*

31 *Respondesne tuo nomine?* h. e. an non falso nomine appellaris, neque enim sapientis est captare opinionem imperiti vulgi. B. Metaphora sumta a dilectu vel lustratione militum, censu, &c. ubi nomine suo recitato quisque respondet, se adesse. *Namque Dativus antiquus videtur Marcilio, nec repugnet.* Sed potest etiam ad questionem, *Quis est sapiens?* suo nomine respondere, casu asserendi. G.

Nempe, ex abrupto concedentis est; forsitan

*Sed nemine nemine
 sed his est 92
 cum va re dicit
 ...*

contendat laqueo collum pressisse paternum,
 ordear opprobriis falsis mutemque colores?
 Alfus honor juvat, et mendax infamia terret,
 uem, nisi mendosum et medicandum? Vir bonus est quis? 40
 ui consulta patrum, qui leges juraque servat;
 uo multæ magnæque secantur iudice lites;
 uo res sponse et quo causæ teste tenentur.
 ed videt hunc omnis domus et vicinia tota
 ntrorsus turpem, speciosum pelle decora. 45
 Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
 servus: Habes pretium, loris non ureris, aio.
 ¶ Non hominem occidi: ¶ Non pasces in cruce corvos.
 ¶ Sum bonus, et frugi: ¶ Renuit negitatque Sabellus:
 Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque 50
 Suspectos laqueos, et opertum milius hamum.

40 Medicandum probet etiam Bentl. it. Cun. Sandb.—45 Introrsus Bentl. in eod. recte: nam vulg. introrsum efficit sonum ingratum. Z.—46 Dicit post alios Bentl. et Cun.—49 Negitatque ex MSS. Cruq. Bentl. Cun. Renuitque Z. fuit forte renuitque negatque.—51 Suspectus Sax.

enim dicturus es, omnes hoc morbo pariter laborare.

32 Prudens, doctus, Philosophus.

Ego ac tu, supple æque.

33 Postquam concessit jucundum esse vocari bonum et prudentem, addit, ab eodem populo æque facile auferri illum honorem. Itaque leve putandum est, quod pendet a levitate multitudinis. Si volumus non dolere sinistris iudicii plebis, neque debemus efferi secunda. G.

34 Indigno, supple mihi. B.

35 Inquit, scil. populus. Z.

36 Mire clamet; de rancia turba. B. Idem refert Bentleius ad mordeat: sed, nisi fallor, rectius refertur ad nominativum populus, qui latet in clamet. Z.

38 Magis nobis aridit mutemque quam mutemque. Verum Particulæ que, ne et ve frequenter errore Librariorum commiscuntur.

Tres Cruquii Codices cum Vetere interprete pro colores legerunt colorem, quod rectum est. Nescio cur eruditissimus Bentleius prætulit hoc loco Plurali Numero colores, etsi forsitan rarius occurrat in tali sensu. B. Lectionem edd. vet. cum Bentleio revocandam putavi, tanquam exquisitiorem, quia crebro pallorem ruboremque ire ac redire significat: sed per interrogationem extuli. Z.

40 Mandosum, vitiiis minorem et hoc stultum.

Mandosum et Mendacem Cacozeion est Horatio indignum: quare non dubitavimus cum Cruquii MSS. et Veteri Interprete medicandum in suam sedem reducere. Medicandum; h. e. non sanum. Vet. Schol. Egentem scilicet Hel-leboro.

Vir bonus est quis? Subjectio est Horatii, cui vulgus suo more respondet.

42 Secantur; dirimuntur.

43 Responfore, fidejussore. Bentleius posuit solute res sponse, secutus quendam Cruquii scriptum Librum. Verum hæc Lectio sola raritate placitura est. B. Cum responfor nondum habeat alium auctorem; cum pro veteri ratione scribendi vix distinguantur responfore et res sponse; cum denique posterior ratio sententiam pulcherrimam pariat: faciendum putavi ut exhiberem lectionem, cujus paraphrasus quædam esse videtur Pers. 5. 78. Marco spondente recusas Credere tu nummos? Marco sub iudice pallas? Marcus dixit; ita est. G.

Tenantur, obtinentur. Torrentius. Sic et Cicero voce utitur.

44 Domus, domestici sui.

45 Pelle decora; i. e. solummodo fama bonum, simulatione virtutum. Vet. Schol.

49 Bonus et frugi; probus: neque enim te fallo; vel quæ tua sunt luxuriæ infumum.

Quis probet Bentleii negitatque Sabellus, etsi adducat testem nescio quem manuscriptum Librum? B. Nititur codd. duobus, etque ver-

Oderunt peccare boni virtutis amore ;
 Tu nihil admittes in te formidine poenæ :
 Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis :
 Nam de mille fabæ modiis cum furripsis unum,
 Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius isto.
 Vir bonus, omne forum quem spectat et omne tribunal,
 Quandocunque Deos vel porco vel bove placat,
 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo :
 Labra movet metuens audiri : Pulchra Laverna,
 Da mihi fallere, da iusto sanctoque videri ;
 Noctem peccatis, et fraudibus objice nubem.
 Quî melior servo, quî liberior sit avarus,
 In triviis fixum cum se demittit ob assem,
 Non video : nam qui cupiet, metuet quoque ; porro
 Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
 Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
 Semper in augenda festinat et obruitur re.
 Vendere cum possis captivum, occidere noli :
 Serviet utiliter : sine pascat durus aretque ;

55 Unam conj. Cuv.—56 Est damnum levius mihi, non facinus tamen: esto. Lambin. et Accurfio Florent.—61 Iusto sanctoque Cruq. Terr. Rutg.—63 Quo melior—quo lib. Ven. Glar.—66 Vivit Ven. Bentl.

bum exquisitum, quod apud Lucret. Plautum, et ipsam Cic. occurrit. Vulgatum autem negat atque est Horatio indignum. Z.

Sabellus; Horatius Sabinus, et per hoc durus, catus et severus, ut ostendunt sequentia.

51 Vetusti Codices legerunt *milou* non *milvius*. B. Piscem *miloum* hic esse, hamus monere poterat interpretes Gallum, Germanum, Anglum. Tria totidem generum animalia rapacia memorat poeta. G.

52 Signate locutus est primum non timent peccare, sed oderunt; deinde non metu poenarum, sed amore virtutis. Vet. Schol. Cogitavit de Biantis dicto, Μη δὴ διὰ φόβου ἀλλὰ διὰ τὸ δῖον ἀπίχισθαι χροῖας ἐμαρτημάτων, Cruquius ostendit.

53 Admittes in te; verum naturam tuam excellis furca.

54 Fallendi, latendi.

Miscebis sacra profanis, Proverbiale dictum est de his qui quævis scelera pro levibus habent.

56 Damnum est, non facinus; Hoc secundum Stoicos, qui paria dicunt esse peccata. Vet. Schol. Mibi; apud me. Vet. Sch. Cruq. B. Mibi;

mea sententia et iudicio. G. Haecenus philosophatus est Flaccus cum servo. Z.

57 Spectat; in quæta ora convertit. Salsissima Ironia est.

60 Laverna in via Salaria lucum habet; est autem dea furum, dicta Laverna a lavando; nam fures lavatores dicuntur. Vet. Schol. Unde etiam forsitan et Hebræis פור fur, quasi Γραφίαι, ducta Metaphora a re fullonica: Erat et Cella Lavernæ juxta Ædem Telluris, ut ostendit Vossius: qui diversam hanc putat a Græcorum Praxidice. B. Voss. de Idol. 8. 17. et 9.

37. Cf. Perlius 2. 4. G.

61 Fallere, latere.

Etiā aliquot Exemplaria a Bentleio huc adducta pro *justum sanctumque* habeant *justo sanctoque*, non ausim tamen affirmare utra Lectio fuerit Horatiana, cum utraque possit stare. B. At Bentleiana est exquisitior, Græca, et Horatio digna. Ergo recepi. Z.

62 Objice, Oppone.

64 In triviis fixum; notissimus puerorum lusus. B. Solent etiam in Germania ferrum vel calidum abjicere temere, vel affigere, in qua

Naviget ac mediis hiemet mercator in undis ;
 Annonæ profit ; portet frumenta penusque.
 Vir bonus et sapiens audebit dicere ; Pentheu,
 Rector Thebarum, quid me perferre patique
 indignum coges ? ¶ Adimam bonas ¶ Nempe pecus, rem, 79
 Lectos, argentum : tollas licet. ¶ In manicis et
 Compedibus sævo te sub custode tenebo.
 ¶ Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. ¶ Opinor,
 Hoc sentit, Moriar ; mors ultima linea rerum est.

72 Penusque etiam S. Penumque al.

vel manus adurant, vel frustra certe conentur
 boni patres familias, qui lucellum neque par-
 vum contemnunt. Perf. 5. 111. *Inque luto fixum
 possi transcendere nummum. G.*

66 Liber mihi ; aliud Stoicorum Paradoxum
 est, *stultus esse servus, et solus sapientes liberos.*

69 Venders ; amarulenta Irrisio, quæ signifi-
 cat ignosci debere hujusmodi mancipiis, quia
 profunt aliis, etsi sibi sint inutiles.

70 Pascas, pastorem agat.

71 Mercator : nam apud Romanos merca-
 turam in contemptu fuisse constat. Z.

72 Annona profit ; efficiet enim ut villiori
 veneat triticum.

Portet, importet.

73 Pentheu ; ista desumpta sunt ex Bacchis
 Euripidis [v. 492. sqq.] ut olim ostendit vir
 doctissimus Antonius Muretus. Dialogismus
 est inter Bacchum captivum et Regem Pen-
 thea.

74 Quid me ; Εἰς ἴδω θεῶν δῶν. εἰ μὲ ἐν
 δυνὶ ἰσχύω.

75 Adimam bona ; Πῶρον μὲν ἄσπετον βίβραρον
 τιμῆ εἶδω. Suaviter pro capillis reposuit bona.

76 In manicis ; Εἰς κταίνας ἑ' ἴδω εἶμα ἐν
 φυλάκματι.

78 Ipse Deus ; Αἰεὶ μὲ ἰ δαίμων αἰετὸς, ἕτα

ἰγὼ Σίλα. *Deus ipse, ἰ δαίμων αἰετὸς* populari lo-
 quendi formulâ Principis Dei numen significa-
 batur. Sic et Homerus Iliad. 9. 445.

— 'Οὐδ' ἴδω μοι ἰσογαίης Θεὸς Ἀυτῆς.

Γῆρας ἀνοχθῆνας, θῆρας νῆος ἰσθῶονα.

'Η γὰρ Ἀυτῆς Ἀποστομία ἐν ἕταυ ἕτα οὐ-
 μαινο Θεῶν. Justin. Martyr in Cohort. ad Græ-
 cos. B. Ambiguum responsum Bacchi, qui
 se vindicaturum sese in libertatem innuebat,
 ad Stoicum dogma et Autochirian accommo-
 dat. G.

79 Ultima linea ; meta : Metaphora a stadio.

Extrema linea Proverbio dicitur. Erat autem
 linea ista sulcus transversus, solo impressus in-
 sperfa calce vel creta ; ut monstravit doctissi-
 mus Grævius : *Ad banc albam lineam* (inquit
 idem vir doctus) *decurfus septem spatiis, legitimo
 scilicet missu peracto, consistebant. Dicebatur illa li-
 nea etiam creta et calx.* Unde et Proverbium
Arena sine calce, de Infinito.

Rerum, supple malarum. Sic et Virgilius,
*Fessi rerum ; et, sunt lacryma rerum. Mors sola
 omnium est finis malorum.* Vet. Seh. 'Εσ' ἄνευ
 ἡνομεν γρημυθὸν κακῶν. Euripides in Antigone,
 ut ostendit Torrentius.

EPISTOLA XVII.

AD SCÆVAM.

Modus promerendi potentes. Non esse scurrandum. B. Modeste ac prudenter decet, quomodo Scæva adolescens potentioribus uti debeat. Si ei vita otiosa placeat et urbana displiceat, migrandum esse Ferentinum (ubi fortassis prædium habuit Scæva); sin suis sibi que ipsi prodesse velit, exemplo Aristippi philosophi amicitiam potentium virorum esse comparandam. Hoc enim vitæ institutum non alienum esse ab officio viri boni et honesti. Res magnas gerere, hostes vincere, patriam defendere esse maximum et prope divinum, at proximum esse principibus placere. Verum hoc esse difficile, et requirere vigilantiam, diligentiam et animum fortem, qui impedimenta vincat. Inprimis cavendum esse, ne quis impudenter beneficia flagitet et paupertatem suam futuramque jactet, aut rerum amillarum jacturam et incommoda quædam comminificatur; quia ita non magis tandem fides habeatur, quam meretrici damni fingenti vel plano crus esse fractum simulanti.

QUAMVIS, Scæva, satis per te tibi consulis, et scis
 Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
 Disce, docendus adhuc quæ censet amicus; ut si
 Cæcus iter monstrare velit: tamen aspice, si quid
 Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur. 5
 Si te grata quies et primam somnus in horam
 Delectat; si te pulvis strepitusque rotarum,
 Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
 Nam neque divitibus contingunt gaudia solis;
 Nec vixit male, qui natus moriensque fefellit. 10

8 Lædet Crug. Bentl. Cun.

1 *Quamvis*; *ἡπερὶ φέρων*. Vet. Schol.

Ad Scævam Lollium Equitem Romanum hæc Epistola scribitur. Vet. Schol. B. Nondum inventum est hoc cognomen in gente Lollia. Sed potuit esse proprium hujus juvenis, et alias non commemorari. Certe argumentum adeo affine illi, quod proxima epistola tractatur, quæ Lollium alloquitur, ut non sit improbable, vel plane eam conjungendam et continuandam huic nostræ, vel certe, cum ad hanc nostram respondisset Lollius Scæva, se parasitari et scurrari non posse, illi repositam esse Epistolam 18. G.

2 *Majoribus*: id est, amicis, sed in consuetudine majores dicimus. Vet. Schol. B. *Majores* hic sunt potentes, ut Serm. II. 1. 61. Z.

Ut, Commode cum illis versari.

3 Ordo est, *docendus quæ censet*: neque enim nosti quæ ego censeo, cum satis per te sapias. B. Mihi placet amicus adhuc docendus, qui tamen docere audet, et cæcus ipse iter monstrare: ut modo 1. 16. 40. *medicandum* dixit, *ægrum*. Illustravit Bentleius ex imitatione Ausonii præf. Cento. et Epist. 17. G.

Amicus, et si tantillus: elevando se commendat.

4 *Cæcus iter*; Græcum est Proverbium. Τὸ φλὸν ἰδὴν ἴσθης.

5 *Cures*; operæ pretium duxeris in usum vitæ reponere, et memoriæ tuæ mandare.

6 Prima hora nobis septima dicitur matutina. *Magnis opibus dormitur in urbe*, ut scite juvenalis.

ii prodesse tuis, pauloque benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad unctum.

¶ Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus. ¶ Si sciret regibus uti,

Fastidiret olus, qui me notat. ¶ Utrius horum

15

Verba probes et facta, doce; vel junior audi,

Cur sit Aristippi potior sententia. namque

Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:

¶ Scurror ego ipse mihi, populo tu: rectius hoc et
Splendidus multo est. equus ut me portet, alat rex,

20

Officium facio: tu poscis vilia rerum

Dante minor, quamvis fers te nullius egentem.

¶ Omnis Aristippum decuit color et status et res,

Tentantem majora, fere presentibus æquum:

Contra, quem duplici panno patientia velat,

25

11 Benignior *Cyn.*—12 Inunctum *Cyn. fals.*—21 Vilia, verum es vulg. Vilia, verum *Z.*
et *Cruq.* Vilia rerum *Lambi. ex MSS. H. Steph. in marg. Bentl. G.*

8 *Livius aqua Ferentino meminit.* Glareanus. Puto dici Tuscum Ferentinum, non Campanum: desertum hoc erat oppidulum.

10 *Fefellit*, latuit; ut fere rustici, quorum et vita et mors æque in obscuro est. *Est autem Epicurosum hæc sententia. Adde Suetonius, h. e. Late in vita.* Vet. Schol. *Cruq.*

12 *Siccus*, quantumlibet sobrius.

Ad unctum, supple *opulum*. Sic et *Perfius* 6. 16. *Cenare sine uncto*; h. e. cibo duplici jure condito, de quo vide *Sat.* 2. 4. 63. B. Sed siccio melius opponitur unctus, ut persona intelligatur, homo lautus, qui ungi extra et intus solet. E balneo lauti et uncti ad cenam ibant. G. *Lambinus* non male sic: Tu pauper et tenuis ad amicitiam divitis et copiosi applicabis. *Unctum*, unguento delibutum, et ita divitem. Z.

13 *Si pranderet*; ex notissima Historia desumptum: estque Subjectio, eui *Horatius* respondet veluti *Aristippi* verbis. B. V. *Diog. Laërt.* 2. 68. G.

14 *Si scivis*; quod ego scilicet jam monstro.

15 *Notabant* proprie *Censores*. B. *Qui me notat*, h. e. *Diogenes Cynicus*. Z.

16 *Junior*, h. e. implens locum junioris, cuius est majorem natu patienter audire. B. Scribit ad juvenem, si hic *Scæva* est *Lollius*, ad quem est *Epist.* 18. Vid. ibi v. 60. sq. G.

18 *Mordacem* scite de cane.

Cynicum, Antisthenem, vel Diogenem. Vet. Sch. Nam de utroque fabula ista narrabatur.

Gladiator eludit, dum arte effugit ictus.

19 *Scurror*; aretalogum ago, vel urbanum, et per hoc vermiler obsequor. B. *Mibi*, ut profum mihi, habeamque unde laute vivam. Z.

Populo tu; venabantur *Cynici* plebecula gratiam obtestando suis potioribus; quod ostendit *Dio Chrysofomus*.

Rectius, rationabilius.

20 *Splendidus*, forti viro dignus.

Proverbium Græcum est, τρωος μὴ φέου, βαδισίς μὴ κείου. Vet. Schol.

21 *Officium facio*, humanitate reges demereor, et per hoc non me demitto.

22 *Dante minor*; neque enim pro sodali haberis, uti ego, sed pro vago scurrâ.

Fers te, te geris. B. *Jactas te.* Z.

23 *Omnis Aristippum*; laudat *Aristippum* ex sententia *Platonis*, qui cum invenisset illum naufragum *diploide*, id est, panno duplici, involutum, laudavit eum dicens: *Omnis color et status et res decuit Aristippum.* Vet. Schol. *Ἦν δὲ ἰναεὶς ἀποπέτασθαι καὶ τὸν καὶ χέρον καὶ ἀποσώσασθαι.* *Laërtius* 2. 66. *Color*, species; *status*, locus; *res*, fortuna.

24 *Tentantem*, affectantem.

Æquum; quieto animo serentem. *Æquus* est cui semper mens in sua sede est.

25 *Duplici panno*; *diploide*, seu pallio cynico, quod in alterum humerum rejectum, altero nudo, eo modo duplicabatur. Vide *Salmasium* de *Pallio* (p. 396. sqq.). Forſan etiam in eam formam consuebatur: *Pannum* autem contemptim dicit, ut *Græci* *πάνος*. B. *Quem*, &c. h. e. *Diogenem Cynicum* et ejus similes. Z.

Mirabor vitæ via si conversa decebit.

Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret non inconcinnus utramque :

Alter Mileti textam cane pejus et angue
Vitabit chlamydem ; morietur frigore, si non
Rettuleris pannum : refer, et sine vivat ineptus.

Res gerere et captos ostendere civibus hostes,
Attingit folium Jovis et cœlestia tentat.

Principibus placuisse viris, non ultima laus est.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Sedit qui timuit ne non succederet : esto :

Quid ? qui pervenit, fecitne viriliter ? Atqui
Hic est, aut nusquam, quod quærimus : hic onus horret,
Ut parvis animis et parvo corpore majus ;
Hic subit, et perfert. Aut virtus nomen inane est,
Aut decus et pretium recte petit experiens vir.

30 Angui Bentl. ex Priscia. et Cun. ex XX. edit. Recipi hanc formam variorem. Z.

Patientia ; tolerantia, duritia.

26 'Es ἄδῃ posuit mirabor pro mirandum est.

Conversa, temperanter dicit pro contraria. B. Via, ratio, genus vitæ. Z.

27 Non expectabit, non morabitur : nam fugæ deque habet. Respiciat ad ea quæ superius dixi de naufragio.

29 Non inconcinnus ; quia satis erat compositus ad utramque fortunam. *Personam ferre, Translatio est a scena.*

30 Mileti ; sane nunc vestes Milesia pretiosa sunt. Vet. Schol.

Cane pejus et angue ; pejus quam insui caleo cum cane, angue et simia uti parricidæ. Inepti sunt Interpretes quos vidi. B. Nihil equidem ineptiarum video, si quis canem, rabiosum, et anguem, viperam intelligat. Hæc fugiunt omnes ; parricidarum culeum timent pauci. Certe de hoc non cogitavit Theophrastus cum εἰς ὄφρα f. cavillatorem caveri iussit magis quam vipersas, φυλάττωθαι μᾶλλον δι' ἢ τοῦ ἰχθῆος. G.

31 Chlamydem, purpureum palliolum.

Morietur frigore ; aiunt Arisippum, invitato Diogene ad balneas, dedisse operam, ut omnes prius egrederecentur, ipsiusque pallium induisse, illique purpureum reliquisse, quod Diogenes cum induere nolisset, suum repetiit, tunc Arisippum increpuit Cynicum, fama ferventem, qui algere velle : quam conspici in veste purpurea. Vet. Schol.

32 Ineptus ; stomachabunde ineptum dicit.

33 Res, supple magnas. Vet. Schol.

34 Tentat, affectat. Veteres nihil magis probabant in summo numine quam potentiam. B. Vid. Car. 1. 1. G.

35 Principibus placuisse ; promereri principes civitatis. Vet. Schol. ex MS. Steph.

36 Non cuivis ; *Græcæ Proverbia est : οἱ πᾶσι ἀνδρῶς οἱς ἐξουδὸν ἴσιν ἡ πλῆθ. Vet. Sch. Cruq. Contigit hoc sane Aristippo nostro, qui Laide Corinthiam habuit, sed non habebatur a Laide. B. Sed hic Corinthum adire est magnum quiddam efficere vel consequi. G.*

37 Sedit, domi mansit.

Esto ; sit ut libet, de hoc nihil pronuntio.

38 Pervenit, supple Corinthum. B. *Quæ ? qui perv. h. e. Quid videtur tibi de eo, qui superatis difficultatibus eo pervenit, quo voluit ? num recte et fortiter fecit ? Jam vero in hac posita est quæstio, deceatne amicitiam potentium sectari. Z.*

Atqui hic est ; quasi tergiversantem urget ad respondendum. Vet. Schol.

39 Quod quærimus, et per hoc, quod nobis dicendum est. B. Quærimus, utrum deceat verum bonum affectari ignis ? G. *Hic, h. e. alter, qui ita-timidus aut ignavus est, ut rei difficultatibus se deterrere sinat. Z.*

40 Virtus nomen. Vid. Epist. 1. 6. 31. G.

oram rege sua de paupertate tacentes
 lus poscente ferent. distat, sumasne pudenter,
 n rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons. 45
 Indotata mihi soror est, pauperula mater,
 Et fundus nec vendibilis nec pascere firmus,"
 Qui dicit, clamat, "Victum date: succinit alter,
 Et mihi dividuo findetur munere quadra."
 sed tacitus pasci si posset corvus, haberet 50
 Plus dapis, et rixæ multo minus invidiæque.
 Brundisium comes aut Surrentum ductus amœnum, "
 Qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres,
 Aut cistam effractam aut subducta viatica plorat;
 Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam, 55
 Sæpe periscelidem raptam sibi flentis; uti mox
 Nulla fides damnis verisque doloribus adfit.
 Nec semel irrisus triviis attollere curat
 Fracto crure planum; licet illi plurima manet
 Lacryma; per sanctum juratus dicat Osirim, 60
 Credite, non ludo; crudeles, tollite claudum:
 Quære peregrinum, vicinia rauca reclamat.

43 Suo vulg.—44 Ferunt conj. Can.—62 Reclamant conj. N. Heinfs.

42 *Reste*; suo merito. B. Decus, honores. Pretium, mercedem s. præmium suæ fortitudinis, qua superatis impedimentis assequitur potentium amicitiam. Z.

Experiens vir; qui scilicet audet experiri quid possit.

43 *Rege*, majori amico.

Sua de paupertate; ita ex conjectura sua Bentleius edidit [pro suo, &c.] neque male, etsi parum interfit. Nemo est qui non videt, hanc Lectionem altera esse longe concinnior.

45 *Atqui rerum*; h. e. Quin et hoc palmare præceptum est: et Comice protulit rerum pro rei. B. *Atqui*, &c. et sane hoc spectabant, ut a rege beneficia acciperent. Z.

47 *Firmus*, satis certus.

48 *Succinit*: canislenam mendicorum pulchre expressit, qui succinunt sibi invicem. Vet. Schol.

49 *Quadra*; Satirice panis qui uni cibis dari poterat. Vet. Schol. Notum est quid sit quadra panis. B. Postulat, non totam dari placentam illi primum petenti; sed eum cogi, ut secum dividat. Vid. Cædæ ad Virg. Æn. 7. 115. G.

50 *Si posset corvus*; nam corvus cum accedit ad

cibum strepitu vocis alias avo rauca ciet. Vet. Schol.

55 *Acumina, agnitas*: hic locus de Truculentis est, *Plauti Fabula* [1. 1. 32.] ubi adolescens dicit: Aut aurum perit, aut conscissa pallula est, aut armariola Græca; aliquid semper est quod pereat, debeatque amans sortis suo. Vet. Schol.

Catellam, catenam parvam. Vet. Schol. Cruq.

56. *Periscelidem*, tibialia: delicatulus fascioliis involvebant sibi crura et femora. B. Hic potius intelligam eas, quas Petronianus Trimalchio c. 67. *compedes mulierum* vocat, ex auro, &c. G.

58 *Irrisus*; illusus, falsus.

Attollere, in rhedam, vel vehiculum; de via scilicet.

59 *Planum, mendacem erronem*. Vet. Schol. Cruq. *Planum autem scurræ dicit*. Hinc etiam Proverbium natum est; *Qui semel scurræ nunquam paterfamilias*. Vet. Schol.

60 *Osirim*; notat Ægyptios et cæteros orientis populos, ut Planos improbißimos. Est autem Ægyptiis *Osi Sigei, & vides*; h. e. Liber, sive Bacchus; qui et Sol. B. Salmasiana hæc sententia,

EPISTOLA XVIII.

AD LOLLIIUM.

In eandem materiam. Vitandam esse asperitatem in affectione dicitur. B. Flaccus aurea præcepta hic Lollio adolescenti traduntur, quibus ille vitam recte instituere possit, ut principibus placeat eorumque amicitiam honeste tueatur ac conservet. Primum duo vitia extrema eaque contraria, inter quæ virtus sit mediavitanda esse docet Flaccus, adulationem parasiticam, quæ puerilem in modum blandiatur et assentetur, atque morositatem agrestem invitamque, quæ de læva caprina rebus prorsus futilibus vehementer rixetur nesciatque alteri cedere. Præterea a vitis flagitiisque, ut Venere lasciva, alea, studio nimis se exornandi habendi cupiditate et stulto paupertatis pudore, esse abstinendum: arcana amici non esse scrutanda et commissa tegenda: nec propria studia laudanda, nec aliena reprehendenda: cedendum amici voluntati, velut in venationis meditationumque campestrium studio: quid, de quo, et cui dicatur, probe esse pendendum: percontatorem fugiendum: ab amore pueri aut puellæ in edibus amici abstinendum: in commendando aliquo summam adhibendam diligentiam: nec indignum, si forte deceptus commendaveris, amplius tuendum: innocentem vero adversus obtretractores defendendum: mores, quantum fieri possit, ad amici mores accommodandos: atque omnino, ne in cupiendo modum excedas animumque curis perturbes, legendos esse hominum doctorum libros. Ad extremum Horatius suum ipsius exemplum proponit, quomodo sentiat, ut sua forte sit contentus.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
 Scurrantis speciem præbere, professus amicum,
 Ut matrona meretrici dispar erit atque
 Discolor, infido scurræ distabit amicus.
 Est huic diversum vitio vitium prope majus,
 Asperitas agrestis et inconcinna, gravisque,
 Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris;

quam refellit consultissimus rerum Ægyptiarum
 P. E. Jablonkius in Pantheo 2. 1. 7. p. 130.
 sq. G.

61 Non ludo, non fingo.

62 *Rauca; ad revim.* Vet. Schol. Cruq. B. *Peregrinum*, h. e. qui te, tuasque fallacias non novit: nos, qui novimus, tibi fidem habemus nullam. Z.

EPIST. XVIII.

1 *Liber* dicitur qui ea quæ sentit dicit.

Crediderim hunc esse *Lollium Scævam*, ad quem præcedentem scripsit. B. Vid. ad illius princip. dicta. G.

2 *Scurrantis*; leviter assentantis, seu belli et urbani parafiti.

Mire spesim; neque enim potuit plane scurrari vir bonus et ingentus.

Professus, supple cum *furis*: *amicum* autem nunc dicit minorem, seu clientem.

4 *Discolor*, specie diversa.
Infido, ficto. B. Cui fides haberi potest nulla. Z.

6 *Inconcinna gravisque*; *infocialis* et *odiosa*. Vet. Schol. *Inconcinna* *incomposita* dicitur et parum commodus *foedilibus*.

7 *Tonsa cute*, ad tumentem tonsus in *χρῆσιν* Epist. B. Vid. Epist. 1. 7. 50. G.

um vult libertas dici mera, veraque virtus.

IRTUS est medium vitiorum, et utrinque reductum.

Alter in obsequium plus æquo pronus, et imi

10

derisor lecti, sic nutum divitis horret,

hic iterat voces, et verba cadentia tollit;

Ut puerum sævo credas dictata magistro

reddere, vel partes mimum tractare secundas :

Alter rixatur de lana sæpe caprina ;

15

propugnat nugis armatus ; scilicet, ut non

sit mihi prima fides ; et, vere quod placet, ut non

aceriter elatrem, pretium ætas altera fordet.

Ambigitur quid enim ? Castor sciat, an Dolichos plus ;

8 Lib. mera dici vulg.—9 Redactum Z. Med. 1477.—15 Rixatus MS. Cruq. Rixator conj. Muret. probat Cun. Sed Bentleius posuit et en conj. in fine versus.—19 Docilis G. et pr. edit. it. Bentl.

Atris ; sordidus ab incultu. Vet. Schol.

8 *Facete vult dicit.* Vet. Schol. Uti et mera.

Libertas dici mera ; ita edidit Bentleius ex melioribus quos putat Codicibus, atque hoc dicit meliore esse Rhythmo atque auribus magis placere. Atque eadem non ibo infitias, quando tantus vir ita in suo ediderit Libro. Velleam enim, quod ille ait, aurem habere eruditam.

9 *Virtus est ;* virtus inter contraria vitia debet in medio sita esse, ut ab utroque crimine tantundem remota sit. Vet. Schol. Atque hoc ex Aristotelis disciplina, virtutes medio constare scribit.

Reductum, retractum.

10 *Imi derisor lecti ;* *Misropropositus, pro accubitoris amici ;* nam in summo et in medio amici, in imo vero ipse dominus discumbit. Vet. Schol. Cum accubitoribus scilicet, seu certis convivis suis, quos quotidie pascere consueverat. B. *Derisor, lepar* s. furra in imo lecto apud regem convivii s. patrem familias accubans. *Derisor, ut Art. P. 433. Sen. Ep. 27. Satellius Quadratus fultorum divitum arrotoor, et quod sequitur arrosoor, et quod duobus bis adjunctum est, derisor. G.*

11 *Horret ;* horrere se fugit. Vet. Sch. Cruq.

13 *Dictata, quæ Magister prælegendo puero ediscenda tradit.*

14 *Partes secundas ;* scilicet ut in actoribus Græcis fieri videmus sæpe illum qui est secundarum partium, aut tertiarum, cum possit aliquanto clarius dicere, quam ipse primarum, multum summittere, ut ille princeps quam maxime excellat. Cic. diu. in Cæcil. c. 15. referente Cruquio. *Prima partes sunt distabaris, secunda mimi qui refert dicta prioris.* Vet. Schol. Cruq. Hypocritarum erat principum actorum actionem mimice referre, et loquutores hi erant.

Tractare, pronuntiare ; et manu et lingua tractare est.

15 *De lana caprina ;* de villo caprino, utrum lana sit an seta. Proverbium ex antiqua aliqua fabella.

16 *Propugnat nugis ;* h. e. pugnat pro nugis. Minellius.

Mire armatus, tanquam pro aris et focis decertaturus. Minellius.

Scilicet, ut non ; Ethopœia seu Mimesis agrestis Disputatoris. *Scilicet ;* quippe hoc vult, et secum cogitat.

17 *Placet vere, ut Gains lib. 2. § 2. ff. ad L. Aquil. An sues pecudum appellatione continentur, quaritur, et recte Laboni placet, contineri. G.*

18 *Elatrem ;* mire de rabiofulo.

Pretium ; designat nam tanti facere immortalitatem, ut quod senferit non defendat. Vet. Schol. *Ætas altera ;* renovata qualis Hippolyti. *Alterra instauratio vitæ ut Virbio constitit.* Vet. Schol. B. Pone huc rixatori assignatos fato annos sexaginta : quod si deus aliquis illi promittat alteros sexaginta ea lege, ut concedat, non pugnet ; hoc tantum pretium modestiæ et ieiunium jejunum et sordidum illi videtur præ libidine animum explendi, &c. G. *Sordet, profus a me spernitur, inquit iste rixator agrestia. Z.*

19 *Comice quid enim pro quid putas ?* B. Suspendit lectores expectatione : *Quidnam est, de quo ambigitur ?* Deinde infert quaestiones futilæ. *Partiunt montes, &c. G.*

Castor et Dolichos erant illius temporis nobiles gladiatores. Vet. Schol. Scholiastæ consentiunt tres Cruquii Codices ; alii tres pro *Docilis* vitiose legerunt *Dolichis*. Bentleius tenuit *Docilis* :

Brundisium Minuci melius via ducat, an Appi.
 Quem damnosa Venus, quem præceps aëta nudat,
 Gloria quem supra vires et vestit et unguis,
 Quem tenet argenti fitis importuna fascesque,
 Quem paupertatis pudor et fuga; dives amicus,
 Sæpe decem vitis instructior, odit et horret:
 Aut, si non odit, regit; ac, veluti pia mater,
 Plus quam se sapere et virtutibus esse prioram
 Vult: et ait prope vera; Meæ (contendere noti)
 Stultitiam patiuntur opes; tibi parvula res est:
 Arcta decet sanum comitem toga; desine macrum
 Certare. Eutrapelus cuiuscunque nocere volebat,
 Vestimenta dabat pretiosa: beatus enim jam
 Cum pulchris tunicis fumet nova consilia et spes;
 Dormiet in lucem; scortio postponet honestum
 Officium; nummos alienos pascet; ad inum

20

25

30

35

28 Mibi contendere Lamb. ex codd.

invito Scholiaste, atque indirecta causa. Puto illum parum attendisse.

20 *Minucia Via est a Porta Minucia, sive Trigemina; per Sabinos ad Brundisium. Minucia autem Porta dicta est a Minucio Augurino Praefecto Annone, qui quod farris pretium ad assen redgerit, Statuam arcem extra Trigeminam portam habuit.* Plinius, citante Cruquio. Alii corrupte legunt *Numici*. Mirari satis nequeo *Minuci* placuisse Bentleio pro *Minuti*. B. Si *Minuti* scribas, derivatum videtur a *minutus* penultima longa: quam tamen brevem habet. Cic. Att. 9. 6. pr. est eadem varietas, sed prævalet *Minucia*, quod probat etiam ad Bergerium Hen-ninius. *Minucii* apud Livium et in lapidibus plurimi. Itaque hic etiam c. posuimus pro t. G.

21 *Damnosa*, pretiosa. *Nudat*, omnibus bonis exiit.
 22 *Supra vires; ultra vires habitus nitor.* Juvenalis.

23 *Importuna*, Metonymice quod importunum faciat et odiosum domino.

24 *Pudor et fuga*; dum certare studet lautitia cum domino.

25 *Decem vitis auctior ad peccandum quam amicus minor.* Vet. Schol.

Odit; nauseat, fastidit.

26 *Regit*; catechizat. B. Monet, ut a vitis istis abstineat. Z.

Felici pia mater; festiva Ironia. B. Vocum piorum parentum, ut liberi sui se meliores faciant. G.

28 *Prope vera*; imo verissima. Comica Meiosis. B. *Aii*, scilicet *Dives iste. Z.*

Meæ; per *Minucia* loquentem disputam fecit. Vet. Schol.

29 *Patiuntur*; excusant. *Opibus compenso stultitiam meam. Simile illud est Sallustii* (Hist. l. Or. Lepidi 24.); *Quis secundo res misse sunt vitis obtulerit.* Vet. Schol. B. *Mea* opes tante sunt, ut stultitia illa vestiendi illas non attenuet; quam ob causam vix stultitia vocari meretur. Quod in divite stultitia est et vanitas, illud in paupere furor est ac dementia. G.

30 *Arcta decet*; Toga qua bis ter uniarum non fit, ut in *Xpodis* dixit. *Pro opibus enim veteres magnas vob parvas habebant togas.* Cicero: *Vobis amicos non togis.* Vet. Schol.

Sanum; mentis compotem. Vet. Schol. Cruq.

Comitem; associatorem, clientem.
 31 *Volumini Eutrapeli non uno in loco meminit Cicero.* Torrentius. *Eutrapeli* nomen illi adhaesit ob urbanum ingenium.

Cuiuscunque nocere volebat; Παλλας δ' εμπερι ε πιστά Ιουσαν φέρω μεγάλη έκδοσα ιδιουχίματα, άλλ' Ινα τας ομοφωδὰς λάβωσι ιουφοροτάτας. Aristoteles in *Rhetoricis*, citante elegantissimo Viro Jacobo Cruquio.

32 *Beatus enim jam*; ridicule tumescit; et

Threx erit, aut olitoris aget mercedē caballū.
 Arcanum neque tu scrutaberis illius unquam;
 Commissumque teges, et vino tortus et ira.
 Nec tua laudabis studia, aut alisna reprehendes;
 Nec, cum venari volet ille, poëmata panges. 40
 Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque
 Zethi, diffiluit, donec suspecta severo
 Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
 Moribus Amphion: tu cede potentis amici
 Lenibus imperiis; quotiesque educet in agros 45
 Ætolis onerata plagis jumenta canesque,
 Surge, et inhumanæ senium depone Camœnæ,
 Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta;
 Romanis solenne viris opus, utile famæ,
 Vitæque et membris; præsertim cum valeas, et 50
 Vel cursu superare canem vel viribus aprum,
 Possis: adde, virilia quod speciosius arma
 Non est qui tractet: seis quo clamore coronæ
 Prœlia sustineas campestria: denique sævam
 Militiam puer et Cantabrica bella tulisti 55
 Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
 Nunc, et si quid abest, Italis adjudicat armis.

36 Threx *edd. vet.*—37 Scitaberis *Cun.* Illius *Bentl. ex MSS. etiam G.*—46 Æolis *MS. Bos. et Vilius ap. Bentl.*—54 Sufcentes *Cun.*—56 Refigit *etiam Bentl. ex MSS. it. Z. Refixit vulg. et Talb. Cun.*—57 Et nunc si quid *edd. vet. Arvis conj. Bentl.*

supple factus. B. Verba sunt Eutrapi rationem sibi reddentis consilii sui. G.

33 Nova consilia; set delicatus. Vet. Schol. Non enim vivet ut hæcenus, sed convertet vitæ propositum.

34 Honestum Officium dicit pauperis amici inopiam sublevare.

35 Pafci, ad fœnus accipiet et auget. Landinua.

Ad iunum; ad extremum. Vet. Schol. Cruq.

36 Threx erit; auhorabitur se in ludum, ut gladiator sit. Vet. Schol. Thraces parmula Thracica et gladiolo depugnabant.

Ast olitoris aget; Satirice invenit sordidissima post beatum incensum cultumque letantem. Vet. Sch.

37 Recte Bentleius illius pro ullius. In causa fuit erroris quod Vocales i, y, et u non fuerint olim adeo diverſi soni, ut alias diximus. B. Conf. v. 40. G.

38 Commissum; nempe arcanum.

Vinum et ira tormenta sunt, quibus multi invidi secreta fuderunt. Vet. Schol. B. Vid. Art. P. 435. G.

39 Studia, exercitationes corporis, vel ingenii.

40 Panges, condes.

41 Gratia, intima amicitia. Ex Antiopa Euripidis, quod ostendit Daniel Heinſius ex Olympiodoro, Platonis Gorgiæ Enarratore.

42 Suspecta per Charientissimum posuit pro odiosa.

Severo, agresti et pastoris, et per hoc, tristi et imperito.

45 Lenibus imperiis; quia cum potest imperare blanditur. Vet. Schol. Et quia nihil imperat quod jure possit tibi displicere: Dilogia est.

46 Ætolis plagis; uti alter Meleager aprum venaturus.

Jumenta; burdones, vel mulos.

Ac, ne te retrahās et inexcusabilis abſis;
 Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque
 Curas, interdum nugaris rure paterno :
 Partitur lintres exercitus ; Aſtia pugna
 Te duce per pueros hoſtiali more refertur ;
 Adverſarius eſt frater ; lacus, Adria ; donec
 Alterutrum velox victoria fronde coronet.
 Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
 Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
 Protinus ut moneam (ſi quid monitoris eges tu)
 Quid de quoque viro, et cui dicas, ſæpe videto,
 Percontatorem fugito : nam garrulus idem eſt ;

60

63

58 *Abſtes conj. Bentl. et Bent. 2.*47 *Inhumana, inſocialia.*

Senium ; pallorem, mœſtitiã. *En pallor ſeniſque* / Perſius l. 40. B. Senes tardi, pigri, moroſi. Sic *inſenit*. Epiſt. 2. 2. 82. G.

48 *Pulmenta, opſonia quaſi pulpamenta.*

49 *Opus* ; Studium, Exercitatio, B. Studium venandi. Z.

50 *Vita, ſupple longa, et per hoc valetudini.*53 *Corona* ; circumſtantis turbæ.

54 *Prælia Campeſtria* ; armorum ludicra. Landinus. In Campo Martio ſcilicet.

56 *Sub duce* ; ſub Auguſto.

Pro *reſiſit*, *Et nunc*, omnes fere ſcripti Codices legerunt *reſiſit Nunc*, et ſic Vetuſ Scholiſtaſta. B. Pulchre etiam ratio temporum Bentleiana convenit. G.

57 *Abſteſt*, deſt ; ſic et Juvenalis ; *Nuſſum crimen abſteſt*. *Eſt et abſteſt* contraria ſunt.

Mire adjudicat ; tanquam ſedendo vincat : nam per Tiberium recepit Craſſi ſigna. B. Ut *adjudicare ſe vita* eſt adimere ſibi vitam : ita *adjudicare armis Italis* eſt ſubjicere, vel metu certe armorum ad comiter reverendam majeltatem imperii adigere. G.

58 *Ne te retrahas* ; h. e. ne videre inexcusabiliter te officiis ſubtrahere virilibus.

Melius *abſteſt*, [quam *abſis*] quod oſtendit Bentleius ſub auctoritate quorundam Librorum. B. Quin mera conjectura eſt, nec illa neceſſaria. Hoc dicit, ne te ſubtrahas ſtudiis venandi Tiberii, et ita abſis, ut plane excuſationi locus non ſit, illud te admoneo : ſoles ludos tuos et tu habere ; hos ſi probari vis Tiberio, viciffim illius ſtudio faveas facito. Alias excuſationes jam præciderat, nunc ſubjicit, quod videtur potentiſſimum. G.

59 *Quamvis nil, ἀνευθέτουως ſubſequentis Ludi in Villa pæſtea*. Vet. Schol. Cruq.

Extra numerum modumque ; quod Græci Proverbiali Schemate dicunt, *ὄραθ ἡλίος*. Numerus in voce eſt, modus in Lyra : *Numerus nominis ſi verba numerum*. Virgilius Ecl. 9. 45. B. *Quis numerus et modus* tuam voci tuam lyra conveniunt. *Numerus* eſt longorum breviumque temporum permiſſio : *modus* melos etiam et ſublationem atque depreſſionem ſonorum indicat. G. *Extra numerum modumque*, h. e. inepte. Z.

60 *Curas, amas, gratum tibi eſt, vel cordi.*

Ad Emphaſin poſuit *nugaris*, quaſi ludos pro nugis ille haberet. Oſtendit illum non eſſe natura alienum ludia.

61 *Lintres, mononylos.*

Aſtia pugna ; *Imaginem pugna Aſtiaca tu Caſari* (melius Caſario) *facis*. Vet. Schol.

62 *Per pueros, per vernas tuos.*

Refertur, exprimitur. Vet. Schol. Cruq.

63 *Donec alterutrum* ; *Tandem ſimulata nomina ſervoantur, quæ alteruter vincat*. Vet. Schol.

64 *Dilogoſ velox* poſuit, et quia Victoria peanata eſt, et quia Aſtiaca victoria ſuit omnium celerima.

Fronde, laurea.

65 *Qui crediderit, Auguſtum dicit.*

66 *Fautor, plauſor.*

Utroque pollice compreſſo ſignificare volebant deoſculandum eſſe eum qui bene luſerat ; contra converſis pollicibus ignave devictum necari jubebant : Eo enim modo necantur pulices ; *Et verſo pollice vulgi, Quemlibet occidunt populariter*. Juvenalis 3. 36. Fruſtra ſe hæcenus torſerunt eruditiffimi. Quid apertius ?

67 *Protinus* ; ſerente impetu, abſque ulla præſatione. B. Porro continuatis præceptionibus. G. Ut prioribus monitis alia addam, videto, &c. Z.

Si quid ; *ἰσχυρίσθεις* eſt.

Nec retinent patulæ commissa fideliter aures ;
 Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
 Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
 Intra marmoreum venerandi limen amici :
 Ne dominus pueri pulchri caræve puellæ
 Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
 Qualem commendes, etiam atque etiam aspice ; ne mox
 Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
 Fallimur, et quondam non dignum tradimus : ergo
 Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri ;
 Ut penitus notum, si tentent crimina, ferves,
 Tuterisque tuo fidentem præsidio : qui
 Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
 Ad te post paulo ventura pericula sentis ?
 Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet ;
 Et neglecta solent incendia fumere vires.
 Dulcis inexpertis cultura potentis amici ;
 Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto est,
 Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
 Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi,

70

75

80

85

70 *Commisâ San.*—77 *Ruborem San. Can.*—80 *At Bent. Can.*—81 *Fidenter Bent. Can.*

68 *Quid, de quoque ; Tris dicit, quid dicit, de quo dicat, et cui dicat.* Vet. Schol.

69 *Percontatorem ; Eadem enim libidinis prodit qua et audit.* Vet. Schol.

71 *Et semel emissum ; terribiliter pronuntiandum est.* Vet. Schol.

72 *Jecur, affectuum sedes propter bilem. Ulceret, incendat, amore urat.*

73 *Marmoreum limen, Synecdochice pro marmoram Villam, vel Prætorium.*

75 *Munere te parvo ; mancipio scilicet. Aludit ad Virgilium, cui Alexandrum puerum Pollis dominus dono dedit.* Vet. Schol. B. Munere parvo dato magnas gratias a te eliciat : qua re alterius forte majoris obtinendi spes tibi pereat. G.

Incommodus, male falsus in negando. Angat ; cruciet, dum hoc agit ut doleas, et mimum sibi parat de tua frustrata libidine.

76 *Aspice ; vide, considera.*

77 *Incutiant ; inspergant, injiciant.*

78 *Quondam ; nonnunquam.*

79 *Premet ; urget, onerabit.*

80 *Bentleius conjecit At reponendum esse*

pro Ut, contra quod ego sentio. B. Ut possis tanto majori cum fiducia tueri innocentem, omitte tueri cum qui peccavit, eaque re integrum et dignum fide Patrono te proba. G.

Tentent ; invadant, impetant. Crimina, criminationes, mendacis ; supplementum enim falsa.

81 *Fidentem pulchrum, quin dulce est et æquius maxime. Talem, tam dignum tua ope ut possis tueri, para tibi fidem. G.*

Præsidio, patrocinio.

82 *Lucianus Theon libertinus, diacritatis amaritudine præter ceteros, ita Patronum suum enaspavoravit, ut domo ejus summoeretur, et quaternario legato (an quadrantario ?) juberetur restem sibi polumque emere. Vet. Schol. Cruq.*

Circumroditur ; undique a pluribus obrectatoribus.

85 *Sumere, colligere.*

86 *Dulcis inexpertis ; detorsit antiquum adagium, Dulce bellum inexpertis. B. Γλυκὴς πόλεμος ἀπίκτοις. Pindarus.*

Cultura ; affectatio. B. Seu, cultus. Z.

87 *Dum tua navis in alto est ; cum prosperum*

Sedatum celeres, agilem gnavumque remissi ;
 Potores bibuli media de nocte Falerni
 Oderunt porrecta negantem pocula ; quamvis
 Nocturnos jures te formidare vapores.

90

Deme supercilio nubem : plerumque modestus
 Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.

95

Inter cuncta leges et percontabere doctos,
 Qua ratione queas traducere leniter ævum ;
 Ne te semper inops agitet vexetque cupido,
 Ne pavor, et rerum mediocriter utilium spes :

Virtutem doctrina paret, naturane donet ;
 Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum ;
 Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum,
 An secretum iter et fallentis semita vitæ.

100

Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
 Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus ;

105

91 De luce conj. Benth. et Cun.—93 Tepores G. S. Med. 1477.—96 Percunctabere Lamb. et Baxt.

cursum amicitia tenes, et est Troplus ἄλλυγία.
 Vet. Schol.

88 Hoc age ; huic rēi totus incumbere.

Aura, tenuis ac levis culpa. Vet. Schol. Hoc
 ostendunt sequentia.

90 *Sedatum ; lentum, tardum.* Vet. Sch. Cruq.
Remissi ; enervæ, pigri : Metaphora ab arcu
 retento.

91 Benteio non placent *Potores bibuli*, putat-
 que idem valere quod *potores potantes*, cum *bi-*
buli sint nimis vel *assidui* in potando. Ipse ma-
 let de suo penu reponere *liquidi* ; quod si fie-
 ret, nihil illud esset nisi perpetuum Epitheton.
 B.

Potores acres oderunt te recusantem bibere po-
cula Falerni post mediam noctem tibi *porrecta*,
quamvis jures ; te recusare ob metum æstus noc-
 turni a vino intemptive sumto orituri. Plana
 sententia et recta emendando corrumpitur.
 G.

93 Plurimi MSS. pro *vapores* legerunt *tepo-*
res, verum interpretamentum est : *Vapor* Lu-
 cretio calor est, ut alias diximus. Benteius ut-
 cunque vult retinere *tepores*, etsi sit minus Po-
 ticum et minus Lucilianum.

94 *Modestus* ; gravis, vel, ut vulgo dicimus
 THE FORMAL : qui scilicet modos suos et nu-
 meros per omnia servat. B. Conf. Ser. I. 3.
 60. G.

95 *Obscuro*, tecti, infidioli.
Acerbi, Cenforis amari.

96 *Optimi quisque scriptorum veterum, cum do-*
cto nominant, sere Stoicos intelligunt. Cicero, ci-
 tante Cruquio.

97 *Leniter*, suaviter.

98 *Semper inops* ; uno spiritus proferenda sunt.
Agitet, inquietet, huc et illuc distrahat : *Vex-*
et, in diversa vehat.

99 *Mediocriter utilia externa sunt*, quæ Stoici
 dicunt *Media*, h. e. per se neque bona, neque
 mala.

100 *Doctrina* ; ars, disciplina. B. Theorema
 antiquum Socratis, *εὐδαιμονία ἐ ἀρετῆς* ; an vir-
 tus doceri possit ? Tractat dedita opera *Æschi-*
 nes dial. I. G.

101 *Quid te tibi reddat amicum ; nihil stulte fa-*
cere, ac per hoc teipsum non laedere. Vet. Schol. B.
 Plato Polit. 10. extr. *ἡλικιωτέροις μὲν ἡ φιλία*
καὶ ἐπιθυμία ἐπιτελεῖσθαι, τῶν καὶ ἡμῶν ἀπορίας ἰ-
λοι ἔμεν καὶ τοῖς θεοῖς π. σ. λ. G.

102 *Pure tranquillet*, h. e. animum serenat,
 ut ne sit vel macula nubis.

Honos, magistratus.

Lucellum, mercaturam elevat.

103 *Fallentis* ; sensum relabitur in Epicureis-
 mum, quorum Dogma est, *Late in vita : ἡδέ*
βίωσις. B. *Secretum iter*, vitæ genus otiosum,
 remotum a studio honorum, divitiarum. Z.

104 In Sabinis hæc ponenda cum fonte
Bandusia, *Lucratii* et *Uffici* montibus, ostendit
 ipse Cat. 2. l. 8. 14. *Contentus* : unicus Sabinus.
 G.

Quid sentire putas? quid credis, amice, precari?
 Sit mihi quod nunc est; ~~etiam minus~~: et mihi vivam
 Quod superest ævi, si quid superesse volunt Di:
 Sit bona librorum et provisæ frugis in annum
 Copia; neu flitem dubiæ spe pendulus horæ.
 Sed fatis est orare Jovem quæ donat et aufert:
 Det vitam, det opes: æquum mihi animum ipse parabo:

110

III Ponit Bentl. ex MSS.—112 Opes, animum mihi ego ipse MSS. quod Bentl.

Reficit, refrigerat.

105 *Rugosus; rugosa faciens hominum corpora.*
 Vet. Schol.

107 Pro *ut mihi vivam*, optimi et plurimi Codices legerunt, *et mihi vivam*; quod cum Lambino, Cruquio, Torrentio mihi quoque arridebat. Quasi dicat, nec ulterius sim in clientela potentum.

109 *Provisæ frugis in annum*; quantum una messis villæ meæ præstare possit.

110 Omnia fere scripta habent *ne pro ne*; et sic legerat Cruquianus Interpres.

Flitem, h. e. inter spem vitæ et metum mortis natem.

Hora, extenuando posuit pro *vita*; Mortis contemptum optat, vel potius, *ut spatium vitæ extremum inter munera ponat Natura*; quod ait Juvenalis 10. 358. B. *Neu flitem, &c.* Et ne incertus sim de futuro, quod quidem ad usum vitæ sit necessarium. Z.

111 Male nonnulli reposuerunt *Hæc* pro

Sed, cum sit Correctio priorum vocorum; ut doctè Minellius.

Tres Torrentii Codices pro *qui legerunt que*, quod multo melius videtur. Res mira mihi videtur potuisse placere Bentleio *que ponit et aufert* pro *que donat et aufert*: Verum illum obscura fere semper nescio quomodo magis delectant, et veluti de angustis petita. Conqueritur ille hæc Librariorum nationi minus placitura. B. Nihil tale video: sed monet, quod ego etiam verum puto, si qua lectio sit obscurior, abstrusior, bona tamen sententia, cum videri præferendam planiori et usitatiori: cum non sit probabile, librarios, parum doctos homines, recondita illa excogitasse. G.

112 *Ut æquum animum geram, in mea magis est potestate quam Jovis.* Vet. Schol. Nam *natum numen abest si sit prudentia* [Juvenal. 10. extr.]. Stoici docent, frustra rogari deos quæ jam nostræ fecere potestatis, beate scilicet et tranquille vivere. B. Vid. Seneca Epist. 41. pr. G.

EPISTOLA XIX.

AD MÆCENATEM.

Poeta iudicium de suis et poetarum sui seculi scriptis. B. Primum reprehendit servum imitatorum pecus, qui, virtutibus optimorum poetarum neglectis, temere et stolide vitia imitentur. Se quidem Archilochi Iambos, et Alcæi numeros imitatum esse et primum latine vulgasse: sed non item res et verba. Cur vero carmina sua vulgo legant domi, foris autem reprehendant, causæ esse hanc, quod non multitudinis cum poetâsiris suffragia venetur, nec abiorum carmina audiat, nec sua recitet publice.

PRISCO si credis, Mæcenas docte, Cratino,
 Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
 Quæ scribuntur aquæ potoribus: ut male sanos
 Adscriptis Liber Satiris Faunisque poetâs,
 Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ.
 Laudibus arguitur vini vinofus Homerus:
 Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
 Profuit dicenda. “ Forum putealque Libonis
 “ Mandabo ficcis, adimam cantare severis.”
 Hoc simul edixit, non cessavere poetæ

10

4 Adscriptis etiam add. pr. Ascribit Asc. 1544. Fabr. 1555, &c.—10 Edixit vulg. Edixit (o Mæcenas) Da. Heinf. conj. Edixi MSS. Lambi. et Torr. et plures Bentl. it. Esf. quam solitionem probant etiam Da. Heinf. Talh. Cun.

1 *Prisco; antiqua Comœdia scriptori. Cruquius. Potest inesse Illogia. B. R. Ridicule dejeratur apud Aristoph. Equ. 399. ι ϵ $\mu\eta$ $\mu\omega\sigma\tau\eta$, $\gamma\epsilon\tau\epsilon\iota\mu\omega\sigma\tau\eta$ $\epsilon\tau\epsilon$ $\kappa\epsilon\alpha\tau\iota\sigma\tau\eta$ $\nu\omega\delta\iota\omega\sigma\tau\eta$. Observat ibi Vet. Schol. hoc dici in ebrietatem Cratini per quam immeieret pellibus, in quibus accumberet. Pulchre hoc vidit Marcellius, et inde emendari posse ostendit Acronem ad h. l. G. Illustrat locum epigramma Antholog. quod laudat Bentleius:*

Ὅμοι τῶν χαρίωντι σίλωι φαχὸς ἴσως ἀυδῶ
 “Τῶν δὲ πίνων χροτῶν ἔδω ἂν εἴποις”
 Ταῦτ’ ἴλαστο, Δίονοι, καὶ ἴσως, ἔχ’ ἰνὸς ἀσπῆ
 Κρατῖνος, ἀλλὰ παντὸς ἀδελῶς πῖδω.
 Ταῦτ’ ἄρατι εὐφάνων λόγος ἴσως, ἵσχι δὲ πικρῆ
 Μίσωσι, ὅσα καὶ σὺ, κικροσσομῖνοι.

3 *Ut; postquam. Vet. Schol. B. Ut per tantum potius interpretatur Bentleius. Sed hoc videtur magis poeticum. G.*

Male sanos; Democritus exclusit suo iudicio sanos Poetas a numero Musarum, dicens insanos in numerum Faunorum et Satirorum deorum transire, quasi

veriores. Vet. Sch. Quin et omnes dii Manes; excepto uno Tiresia, extra se positi sunt. B. De Tiresia ex Odyss. κ, 493. Isq. De Democrito poetas sanos Helicene excludente noster A. P. 297. Fauni, Fatui, Satiri, stulti, veridici idem: insaniant affines poetarum, vates, &c. De Bacchi tutela noster Epist. 2. 2. 77. et totum Argumentum Ranarum Aristophanis G.

4 *Octo Lambini MSS. cum Vetere Scholiaste et Servio legerunt Ascripsit, non Ascribit. Notum est Satiros atque Faunos esse in clientela Liberi Patris et infernalis Numinis, et primi Musicae repertoris et Choreæ. B. Post versum 4. ponit Marcellius eos, qui nunc sunt 10. et 11. Sine auctore, et ut puto, sine causâ idonea. G.*

5 *Vina fere, faceta et suavis Ironia. Mane; quod infame erat. Notum est illud; Οὐδὲν ἐστὶ Διδύμαρχος ἂν ἴδωσιν πίνω. B.*

6 *V. G. Iliad. 2, 261. Ἀλλοὶ δὲ κικροσσομῖνοι πῖδω ἀπὸς ἀέξω. G. Laudibus vini, h. e. quin vinum laudat. Z.*

Nocturno certare mero, putere diurno.
 Quid? si quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
 Exiguæque togæ simulet textore Catonem,
 Virtutemne repræsentet moresque Catonis?
 Rupit Iarbitam Timagenis æmula lingua,
 Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
 Decipit exemplar vitii imitabile: quod si
 Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.
 Imitatores, ferverum pecus, ut mihi sæpe
 Bilem, sæpe jocum vestri movere tumultus!

15

20

13 *Tesquore Mur. Dac. quod usquam inventum.*—15 *Hyarbitam edd. veti. Pro lingua, cœna Sauid. cu MSS.—19 et 20 Bilem Ut mihi sæpe MSS. ab Talb. Bentl. Cun.*

7 *Pater*; Latini scilicet carminis.

Ad arma dicenda; ad Libros Annaliu. Vet. chol.

8 *Mire profuit*, tanquam ipse pugnaturus.

Forum putealque Libonis; supple Dixit Ennius.

Vet. Schol. Cruq. Quod mirum est non adverte-
 re interpretes. *Puteal Libonis; sedes pratoris
 ius, prope Arcum Fabianum.* Vet. Schol. *Sacel-
 um erat superne apertum*; quod ostendit Cruqui-
 us ex Festo. Hoc est ara conditi Fulminis.
*Vide Gutherium de Jure Manium. B. Puteal
 Libonis recentius longe Ennio. De eo Serm. 2.
 v. 35. Ergo Ennii non potest esse illud edicu-
 m. Scilicet Edixi legendum, ut Horatius de
 e loquatur non minus quam v. 18. Conf. Epist.
 v. 5. 19. Decepit Baxterum corrupta lectio
 Vet. Schol. G.*

9 *Mandabo et adimam*, Comica Temporum
 Enallage; nam in *Asu* dicantur. Quin et *scis*
 et *severis* Comice protulit, pro *sebris* et *tristi-*
ni.

10 *Mire edixit*, cum de prætoris ante cogi-
 afflet; nam prætoris erant edicta. *Edixit; vi-*
vis est omnibus dixisse. Vet. Schol. Mirum est
 ruditissimum Bentleium non vidisse hæc esse
 Ennii verba, præsertim cum antiqua Scholia il-
 lud modo monuissent. Frustra igitur ille repo-
 nit *edixi* pro *edixit*, ac si sui ipsius verba narra-
 et Horatius B. Non recte ad Vet. Schol.
 provocat vir doctus. Porphyrio edit. 1486,
 v. Pinc. it. Asc. 1519 et Fabric. 1555 ita ha-
 bet, *Statin ut hoc visum est omnibus dixisse*, quæ
 nullo sane commodius ad ipsum Horatium re-
 cruerunt. Ceterum similis huic sententia est
 Art. P. 297. Omnium sæculorum querela est,
 quod imitantur homines externas quasdam no-
 as, sæpe vitiosas, rem ipsam non attingunt. G.
 Revocavi antiquam lectionem *edixit*, ut intelli-
 gatur Ennius, quemadmodum series orationis
 ostendit. Nam salva modestia Horatius non sic
 se loqui potest. At puteal Libonis est re-

centius Ennio. Recte: sed poeta usus est præ-
 lepsi historica. Z.

11 *Nocturno certare mero*; Mira Enargia af-
 fiduitatem significat potandi; sic in Arte Poeti-
 ca; *Nocturno versate manu, versate diurna.*

12 *Vultu torvo ferus; Cato Senator Romanus;*
ut severior apparerit, intonsa barba capillisque, pro-
hibet in publicum, duroque calcamento et sepe nullo,
togæque exigua. Vet. Sch. Cruq. De Catone lo-
 quitur Uticensi. B. Conf. Plutarch. Cat. Min.
 cap. 1. 6. 44. et 50. Z.

13 *Textores*; nequibat dicere *textura.* *Age*
tesquore. B. Conf. omnino Epist. 1. 1. 94. G.

14 *Virtutem*; fortitudinem, vel masculum a-
 nimum.

Repræsentare est ob oculos ponere. B. Rem
 que abest præsentem constituere. Lamb. Z.

15 *Facete* posuit *Iarbitam* pro *Maurum*: nam
 et Iarbas æmulus erat *Ænez.* *Hic Iarbita Mau-*
rus fuit Cordus, qui dum Timagenem imitabatur
post convivium et inter pocula declamantem, propter
insolentiam faciendi quod conabatur, pene disruptus est.
 Vet. Schol. *Cordi* nomen in Cruquiani Inter-
 pretis Auctario invenimus. Timagenes Alex-
 andrinus, celeberrimus ejus temporis Rhetor, a
 Gabinio Pompeianis temporibus Romam ad-
 ductus est. B. *Timag. æmula lingua*, quæ in de-
 clamando imitabatur naturam rerum sensum-
 que verborum. Z.

16 *Urbanus*; elegans, ornatus.

Tendit, nititur.

Disertus; eloquens, proprius, copia, dispositu
 et pronuntiatione eximius. B. Quasi eloquen-
 tia cerneatur tantum in pronuntiatione. Z.

17 *Vitii imitabile*; quod adjuncta habet vitii
 imitatio *facilia.* Henricus Stephanus. B. Ex-
 emplar, quod imitari tantum possunt stulti, qua-
 tenus vitiosum est. G.

18 *Pallerem*; scita Enallage pro *Palleret quis.*
Exsangue cuminum; sic et Perſus (5. 55.)
Pallentis grana cumini. B. Plin. 20. 14. *Ferunt*

Libera per vacuum posui vestigia princeps ;
 Non aliena meo pressi pede : qui sibi fidit
 Dux regit examen. Parios ego primus iambos
 Ostendi Latio ; numeros animosque secutus
 Archilochi, non res et agentia verba Lycamben.
 Ac, ne me foliis ideo brevioribus ornes,
 Quod timui mutare modos et carminis artem :
 Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho ;
 Temperat Alcæus ; sed rebus et ordine dispar,
 Nec focerum quærit quem versibus oblinat atris ;
 Nec sponsæ laqueum famoso carmine necit.
 Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
 Vulgavi fidicen : juvat immemorata ferentem
 Ingeniis oculisque legi manibusque teneri.

22 Fidet—reget Lamb. ex octo codd.—32 Latinus Toll. ex optt. MSS. Latinis vulg.—
 34 Ingeniis fere legebatur ante Lambi.

*Parcii Latronis—assellatores cumini possione famili-
 tudinem coloris studii contracti imitator. G.*

19 O! indignantis est.

*Serorum pecus; et servi et pecudes ad alienam
 præscriptum vivunt; atheno intelligit.*

Ut saepe pro quam saepe.

20 Movere; excitavere.

*Tumultus; horribiles inter pocula clamores,
 et affectati cantus: imo magis ruditus; nam
 Arcadicum pecus ante dixerat.*

21 Vacuum dicitur Jurisconsultis a nemine
 hæctenus occupatum. Vult significare se pri-
 mum sermone Romano Lyrica scripserit, et per
 hoc, neminem imitatum fuisse; quam rem de-
 signat voce *Libera*, quæ modo *Dilogos* ponitur:
 nam *liberum* est et quod alieno arbitrio non ser-
 vit, et quod non est privati juris.

22 *Pressi pede; et per hoc occupavi.*

23 *Regit examen; imitatus Regem apum.* Vet.
 Schol. Et mire *examen*; significat enim im-
 manem esse numerum scribillantium. Est au-
 tem *examen*, quasi *exagmen*; uti superius dixi-
 mus.

*Parios; Notum est Archilochum fuisse domo
 Parium.*

24 *Ostendi Latio; in Eposid hoc fecit.*

Animos, iram.

25 *Non res, non ejus Argumentum, et mate-
 riam; neque enim Lycambæ et Neobulæ ma-
 ledixi.*

Agentia: agitantia, ad insaniam adigentia.

26 Ad mentem Bentleii et Horatii hæc ita
 videntur interpretanda, Ne putes, me minus
 meruisse laudis, quod genere etiam carminis

servato Archilochum imitatus sum: scito, si-
 quid fecisse et Sappho, quæ suam musam, suam
 genus carminis, temperat pede Archilochi:
 Sapphicis suis carminibus admiscet quæcum
 Archilochiis: scito, idem egisse etiam Alcæum.
 Itaque non Archilochi musam Sappho et Al-
 cæus, sed suam temperarunt pede s. Carminis
 Archilochi. *Carminis Lyricum et Iambos* distin-
 guit etiam Epist. 2. 2. 59. G.

*Brevioribus, h. e. ævi brevioris, citius ma-
 centibus.*

27 *Moder, Peda, et formam Carminis.*

28 *Temperat Archilochi; Sappho atque Al-
 cæus ante me Archilochi Metra, immixtis aliis
 pedibus, leniora reddiderant. B. Pede, ut Car-
 4. 6. 35. *Leptium pedem* dixit, genus Sapphicum.
 G.*

*Mascula Dilogos, ob Poeticum ingenium, et
 amorem puellarum.*

29 *Rebus, materia; ordine, dispositu Rhyth-
 micæ artis. Bentleius hoc in loco multa tu-
 bando, nihil videtur extricare. B. Quin he-
 ipsum monet Bentleius, ordinem esse dispositio-
 nem versuum ad diversa genera carminis effin-
 enda. G.*

30 *Sacerum, Lycamben, h. e. Metra tantum
 imitatur, quod et ego facio.*

31 *Sponsæ, Neobulæ.*

32 *Hunc ego; Alcæum malo cum Glæce
 et Badio, [Bentleioque] quam Archilochum
 cum reliquis: nam Odas suas commendat. B.
 Nam ante versu 23. dixerat, se imitatum esse
 Archilochum: nunc ait, se quoque Alcæi
 meros primam latine vulgasse. Z.*

ire velis, mea cur ingratus opuscula lector
 audet ametque domi, premat extra limen iniquus?
 on ego ventosæ plebis suffragia venor
 apensis cœnarum, et tritæ munere vestis :
 on ego nobilium scriptorum auditor et ultor,
 rammaticas ambire tribus et pulpita dignor :
 inc illæ lacrimæ. Spissis indigna theatris
 cripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
 i dixi ; Rides, ait, et Jovis auribus ista
 ervas : fidis enim manare pœtica mella
 e solum, tibi pulcher. Ad hæc ego naribus uti
 ormido ; et, luctantis acuto ne fecer ungui,
 displicet iste locus, clamo, et diludia posco.
 udus enim genuit trepidum certamen, et iram ;
 ra truces inimicitias, et funebre bellum.

35

40

45

39 Adiator Sax.—47 Deludia Sanad. auctoribus, ut ait, Vossio et Salmasio.

33 Extenuando se *fidicinem* appellat pro Lyrico. B. Ut Car. 4. 3. 23. Sed de ipso Apolline Car. 4. 6. 25. G.

Immemorata ; a nullo ex Latinis ante me dicta. Vet. Schol.

34 *Ingenais*, et per hoc, pudicia. Inprimis verecundus est Horatius in Odis, et Christianorum Poetis ruborem incutit. B. Nolim hæc præstare de Epodis certe. G.

35 *Scire velis ; supple forsan.*
Ingratus ; velit, nolit, invictus.

36 *Domi, dum domi fasæ.*
Premat, deprimat, elevet, depreciet.

Iniquus et improbus ira nostræ temperando, pro sceleris dicimus.

37 *Ventosus ; mobilis, ut ventus.*

38 *Impensis cœnarum ;* nobiles quosdam obiter pulsat. Clientes a pastoribus suis et cibum et vestes accipiebant. Hinc reges apud Homerum *πρωϊναι λαοῦ* appellantur. B. Persf. 1. 53. *Callidum scis ponere sumen, Scis comitem horridulum trita donare lacerna. Tritas donasse puto vestes, quas ipsi gestassent, obtentu honoris, suadente avaritia. G.*

39 *Nobilium auditor ;* non soles adesse recitationibus Nobilium, atque illis plaudere.

Ultor ; Vindex ; ita enim legendum apud Cruquianum Interpretem pro *Juden*. Verum ultorem se dicere videtur, quod et ipse invicem in publico recitaturus esset sua Poemata. *Semper ego auditor tantum ? nunquamne reponam ?* Juven. 1. 1. B. Conf. Serrn. 1. 4. 23. 73. Z.

40 *Grammaticas tribus ipsam disippulorum mal-*

titudinem dicit, pulpita vero ipse magistros. Vet. Schol. B. Penes Grammaticos fuit, auctoritatem conciliare poetis, si illos in ludis prælegerent. Hinc Homeri, Ennii, Virgilit nobilitas. Vid. mox 1. 20. 17. et Quinçil. 1. 8. 5. sqq. G. Signate ambire ; nam qui querebant honores triginta sex tribus ambiebant, ut suffragia conquirerent. Notos quosdam Poetas tangit.

41 *Hinc illa lacrima ;* Locus Terentianus [And. 1. 1. 99.] *strachus in proverbium.* Landinus. Utitur et Cicero. *Ille* autem Comica admiratione pro tam magne, profertur. Quam bella est ista Ironia !

Theatra nunc dicit auditorum greges, recitationum loca, Dilogus, et Satirica Hyperbole.

42 *Addere pondus ;* pronuntiatione scilicet gravi, et affectata.

43 *Rides ;* non serio loqueris, nos habes derisui.

Ait, sic et Græci φασί dicunt, de incerta atque indefinita Persona.

Jovis auribus ; proverbium Græcum est, *Θεῶν ὄσος*, quo et Virgilius usus est [Ecl. 3. 73.] *Partem aliquam venti divum referatis ad aures.* Augustum autem significat.

44 *Fidis enim ;* quodcumque tu contra crepes. B. *Manare, facere ut manent, s. edere.* Post. *mella, h. e. versus melle dulciores. Z.*

45 *Tibi pulcher ;* iudicio tuo contentus. Vet. Schol.

Naribus uti ; Satirice respondere. Omisso rhonchis et fannis vultum componit, quia ventum erat ad vivum. Hoc loco cristas suas tol-

EPISTOLA XX.

AD LIBRUM SUUM.

Carmina sua vulgo profecti dolet. B. (Severe nimis conceptum lemma. Mei librum in fine ipso voluminis, quæ fata illum maneat. Jucunda apostropha qua sibi blanditur potius, et delatum iri in scholas et in provincias carmina pollicetur, quam ut iis metuat. Sub satirica et humili specie dicit hic notiora quam Carm. 3. 30. Pulchre ista vidit et imitatus est Gallorum H. tius Epist. XI., qui etiam docere Sanadonum poterat, non necesse esse, et fronte voluminis ponatur tale opusculum. G.) Allegoria admodum joculariter utitur, qua epistolarum volumen, quod ad Sosos bibliopolas mittit, comparat cum filia lasciva, quæ non diutius in sedibus paternis restare vult, sed, in patre, in publicum prodire ibique prostare cupit. Romæ quidem ait, quartus sit recens, amatores esse reperiturum, sed tandem aut neglectum plane, aut exilium Uticam vel Ilerdam missum iri, aut pueris ad litterarum elementa discenda esse serviturum.

VERTUMNUM Janumque, liber, spectare videris;
 Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
 Odisti claves, et grata sigilla pudico:
 Paucis ostendi gemis, et communia laudas;
 Non ita nutritus. Fuge quo descendere gestis:
 Non erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?

1 Vertumnus prima add. etiam Lambi. Pertumnus Z.—5 Descendere etiam G. Descendere Z.

lit Horatina B. Mihi videbatur hic potius submittere cristas, et certamine se subtrahere: nisi quod hoc ipsum superbiæ genus est, non committere se in certamen humile. G.

47 *Displicet iste locus*; metuo enim ne quis audiat. B. Potius, ne populus audiat: non auditores, sed multitudinem, deprecatur. G.

Diludia dicuntur tempora, quæ gladiatoribus conceduntur inter dies munerum quibus pugnatur. Vet. Schol. Cruq.

48 *Ludus*, initium est certaminis. Metuit ne ludus iste tandem in feriam exeat. Et ridicule genealogum agit, quo risum alio vertat. B. *Trepidum*, in quo trepidant certamen insunt. Z.

EPIST. XX.

1 *Vertumnus Janumque*; ad Vertumni sedem et Jani Arcum mensæ (Ar. P. 374. columna. G.) erant bibliopolarum. Vertumnus, teste Varone, princeps Hetruriæ deus, Templum habebat in vico Turario, sive Tusco, in Valle Montis Cælii, ut ostendit Cruquius. (Vertumnus

Deus et præses rerum vertendarum, h. e. emendandi et vendendarum). In vico Turario sacellum erat Janus quoque similiter vicus est, ab Jano græcè appellatus, qui in eo Arcum habet sibi consecratum. Vet. Schol.

2 *Prostes*, Dilogos posuit: nam profectus libri et meretricii pueri. Signate igitur subicit *pumice*: nam hujusmodi pueri erant *proleves*, quod ait Juvenalis. B. Pueri naturæ ves non indigent pumice. Simpliciter ad idem voluminum respiciat. Tota hæc Dispositio mihi non placet.

Sosi illo tempore fratres erant Bibliopolarum. Vet. Schol. B. V. A. P. 345. G.

3 *Claves*; includebantur, et sub sigillo erant pueri et virgines, quorum pudicitia propiciare verebantur.

4 *Paucis ostendi gemis*; atque hoc impudenter est.

Communis; loca publica.

5 *Non ita nutritus*; supple *Quarvis*: tam parum habuisti verecundum. B. Fuge, et quædam animi indignatione hoc profertur: quæ

id volui? dices; ubi quid te læserit, et scis
breve te cogi, plenus cum languet amator.
sed si non odio peccantis desipit augur,
rus eris Romæ, donec te deserat ætas.
Contractatus ubi manibus fordescere vulgi
peris; aut tineas pasces taciturnus inertes,
et fugies Uticam, aut vincetus mitteris Ilerdam.
debit monitor non exauditus; ut ille
in male parentem in rupes protrufit asellum
tus: quis enim invitum servare laboret?
et quoque te manet, ut pueros elementa docentem
cupet extremis in vicis balba senectus.
in tibi sol tepidus plures admoverit aures;
a libertino natum patre, et in tenui re
majores pennas nido extendisse loqueris:
quantum generi demas, virtutibus addas:

10

15

20

Quid te in MSS. Bentl. Quis vulg.—8 Cum plenus edd. vet.—10 Deserit S. Bentl.
Deseret Mad. 1477. Cun.—11 Contractatus G. S. Z.—13 Vincetus in MSS. Bentl.
Unctus vulg.—15 Detruhit Ven. Glar.

tantopere cupis, nec melioribus consilijs
parere, fuge, quo ruis cum damno tuo. Z.
omnes fere libri pro discendere legerunt desipit,
quod mihi cum Cruquio, Lambino et Tor-
tio (Bentleio etiam) arridet; tanquam di-
xit in Iupanar: et ad viliora descendimus. B.
videtur etiam in forum. G.

Miser; improvidus, inconsultus.
Scis, jam intelligis quod ante credere no-
ni.

In brevis te cogi; manu complicatus, ut
ita inutilis et projectitia. B. Qui volumen
mit, convolvit illud et confringit, et ad par-
vum modum redigit. G.

Languet amator, Dilogos de lectore et ama-

Desipit, occidatur, et per hoc, perverse ju-
t. B. Augur ipse Horatius. G.

o Aetas, supple juvenilis.

Contractatus, Dilogos, nam subest turpi-
tatis significatio. Servat Metaphoram, quasi de
loquens. Vet. Schol. Cruq.

Taciturnus; a nemine lectus.

Fugies Uticam: in barbaram exulabis Pro-
ciam. B. Ubi tum incipiebant fervere stu-
dia. G.

Vinctus Ilerdam; aut sent de te Opisthographa
Ilerdarum. Vet. Schol. Alii male legunt un-
ctus.

Mihi plane non videtur hic de usu

contemptibili loqui poetam; sed dicere, tanquam
mercem, vincetum et constrictum in sarcinam a
bibliopola, mittendum esse in Hispaniam, quæ
et ipsa tum cupide arripiebat literas Romanas.
Si abolenda dicere voluisset exemplaria libri,
quid opus fuisset ea Ilerdam mittere, poterant
Romæ vel tus et piper amicare, vel cum Volusii
annalibus ire, quo saturi. Denunciat mala, quæ
optat: ut A. P. 345. Hic merat ara liber Soffii,
hic et mare transit. G.

14 Ut ille; notat aliquam Veterem Fabellam
de Rustico et Asino.

15 In rupes; ut iret quo tondebat, et per
hoc cervicem frangeret.

17 Etiam hæc felicitas et honor libri, tracta-
ri in schola. Respice ad Epist. I. 19. 40. G.

Elementa docentem; Alphabetarium aliquem
Magistrum: Elementa, quasi quæ sunt E limine.

18 Occupet: h. e. occupatum teneat.

Extremis in vicis, ad urbis extrema, ubi pau-
perissimi vivunt. B. In compitiis, ubi extrema
vicorum congruunt, et major est frequentia.
Balba senectus etiam de libro potest jocosè dicta
esse, qui tandem balbutire inter parvos discat,
G.

Balba; parasitantes discipulis, atque edentuli:
nam Dilogia subest.

19 Cum tibi sol tepidus. Secundum Librarianum
morem locutus est, qui circa quartam vel quintam horam

Me primis Urbis belli placuisse domique,
 Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
 Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
 Forte meum ſi quis te percontabitur ævum;
 Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
 Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

*ram diſtato pueris præbere conſueverunt, quo tempo-
 re tractabilioris ſunt. Vet. Schol. h. e. Decimam
 et undecimam noſtram. B. De pomeridiano
 tempore intelligo, ubi conſectis negotiis etiam
 ſenes otium ſuum audiendo oblectent. G.*

20 *Me libertino; iſſi conſuetudine vitant ſuam Cy-
 nææ. Vet. Schol. B. Irridet irriſores natalium
 ſuorum, ut Sat. I. 6. 44. G.*

21 *Majores nido pennas; Proverbiale impro-
 perium. B. Laudat fortunas ſuas, qui ultra
 ſortem natalium progreſſus ſit. G.*

22 *Uſ; ita tamen ut.*

Addas, apponas.

23 *Belli; Bruto et Caſſio, ſub quibus Tribu-
 nus militabat. B. Serm. I. 6. 48.*

*Domus; Auguſto, Mæcenati, et Pollioni, ob
 elegantiffima ſcripta.*

24 *Præcanus, præſepere cæcis. Vet. Schol.
 Cruq. B. Corporis exigui, vid. Serm. II. 3. 39
 Z.*

*Solibus aptum; rigidulus erat, ut alius er-
 mus, idcirco amabat inſolari, ſive ad ſolem
 ſurgi. Solibus junera ſub ſole et circum ſunt.
 Vet. Schol.*

25 *Iraſci celerem, generoſis iſtibus inſolam.*

28 *Duxit; Lollius erat ſolus Conſul, ceſſante
 Caſſio Collega, illo reſtante, Q. R. editus a
 tandem. Torrenſius. B. Ad viam verbi
 ſatis eſt, quod Lollius prior magiſtratum
 ſus eſt: dicit Dio 34. 6. Porro autem
 nos cogit hoc ipſo anno ſcriptam eſſe hanc
 piſtolam, vel epilogum potiùs. Potuit caſus
 quamcunq; habere Horatius, cur ſtatim
 am ab his COSS. ſignaret. G.*

Q. HORATII
FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER SECUNDUS.

EPISTOLA I.

AD AUGUSTUM.

Post splendidum et numerosum principium quo laudes Augusti egregie canit, subtiliter Augustum movet in favorem sui temporis poetarum. B. Cum Augustus, quemadmodum Suetonius in vita Horatii tradit, questus esset, quod nihil ad se et de se scriberet: ne talem tantumque virum negligere videretur, scripsit, opinor, hanc epistolam, qua imprimis hoc egit, ut causam afferret, cur ad res Augusti scribendas non accederet, præmissa historia quadam critica de poetis ejusque pretio apud Romanos. Ordo autem sententiarum, quem sequitur, hic est: Ne ~~te~~ Auguste, occupationibus pro reip. salute distentum morer, hæc pauca a me accipe. Romulus, Bacchus, Castor et Pollux demum post mortem inter Deos sunt relati; verum populus tuus tibi vivo divinos tribuit honores; atque in hoc uno genere recte sentit, in poetis æstimandis autem a vero et æquo recedit longe. Nam, spretis recentioribus, non nisi antiquissimos, velut Ennium, Nævium, Pacuvium, Accium, Afranium, Plautum, Cæcilium, Terentium, laudat et legit. Interdum quidem recte judicat; sed ferri non potest, si negat vitia plane illis inesse, aut ob solam antiquitatem vel ob unum alterumve eleganter dictum poemata ex toto magnificat ac præfert, atque ita recentiora odit. Græci secus fecerunt, quibus novitas placuit ita, ut semper novi aliquid molirentur. Apud Romanos, qui olim juri, rei familiari operam dederunt, nunc, mutato studio, pueri et patres, docti et indocti versus scribunt. Hoc studium insanum tamen habet hæc commoda: poetæ, alieni ab avaritia et fraudandi libidine, paucis sunt contenti; sermonem formant puerorum, fingunt mores, exemplis instruunt, hymnis celebrant Deos. Prisci agricolæ olim quotannis tempore festo cantabant Fescennina carmina; quæ cum nimis essent mordacia, postea pœna lata ad benedicendum sunt redacta. Postquam tandem

Romani Græcorum litteras cognoverunt, poësis quidem cultior est facta, et imprimis tragœdias, ad quas Rom. ingenium est aptius, scribere cœperunt, sed minus emendatas. Multo minus res cessit in comœdiis, præsertim cum populus magis spectaculis rebusque quæ oculos feriunt, quam ludis scenicis delectaretur, et adeo poëtæ ab hoc genere poëseos deterrentur. Verum ne qui forte putet, me reprehendere quæ ipse facere non audeam: confirmo, me potam comicum tragicumque bonum maximi facere. Ut vero et aliorum carminum existant idonei auctores, horum aliquam habere velim rationem. Sed, fateor, nos poëtæ sæpe nobis nocemus, cum carmina tibi importune tradimus, reprehensione unius versus offendimur, nostris carminibus plus tribuimus quam par est, et statim præmia exspectamus. Veruntamen probe videndum est, ut non indigno poëtæ res gestæ committantur et munera dantur, quemadmodum Chæriilo Alexander M., a cujus stultitia longe distat prudentia tua de Virgilio Varioque poëtis, quos et dilexisti et ornaisti. Nam non magis per status apparent vultus virorum clarorum, quam mores animique eorum per carmen. Equidem mallet tuas res carmine celebrare ac virtutes, quam Satiras scribere aut Epistolas, si modo pudor meus et ingenii tenuitas rerum tuarum caperet magnitudinem. Verum ut imago male expressa est dedecori, ita carmen vultum magis est turpitudini quam honori.

CUM tot sustineas et tanta negotia solus,
 Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
 Legibus emendes; in publica commoda peccem,
 Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
 Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollux,
 Post ingentia facta deorum in templa recepti,
 Dum terras hominumque colunt genus, aspera bella
 Componunt, agros assignant, oppida condunt;
 Ploravere suis non respondere favorem

1 Sustentes Cun.—2 Tuearis in libris aliquot vet. Lambin. Moribus suscipis. Bentl.—6 Fata conj. Bentl. et sic S.—8 Formant Cun.

1 Cum tot sustineas; Apparet hunc Librum boratatu Cæsaris scriptum esse, cujus rei etiam Suetonius auctor est. Vet. Schol. in vita scilicet Horatii!

Sustineas tot negotia; tot munera impleas: cum una persona tot personas geras.

Salus; per partes, ut ait Jurisconsultus Pomponius, eo jam ventum erat, ut necesse esset Reipublica per unum consuli. Torrentius. B. Nam præter dignitatem consularem postea etiam receperat potestatem tribunitiam perpetuam, item morum legumque regimen æque perpetuum. Sueton. Octav. 27. et Tacit. Annal. 1. 2. Z.

2 Moribus: vitæ tuæ puritate. B. Et legum tutela, unde fit, ut illæ in mores transeant. Conf. Car. 4. 5. 22. G.

3 Legibus; inter cæteras Lege Julia de A-

dulteris, atque altera de Maritandis Ordinibus. B. Cf. Sueton. cap. 34. Z.

5 Mire Romulum nominavit primum, cum Augustus alter Romulus a multis haberetur. De qua re vide Suetonium.

6 Deorum in templa recepti; in cælum; et per hoc consecrati.

7 Colunt, excolunt.

8 Componunt; sedant. Vet. Schol. Cruq.

Agros assignant; h. e. Colonias deducunt. Vet. Schol. Nota autem Temporum Enallagen.

9 Ploravere Metonymia quadam hic videtur nihil aliud significare, quam causam habere conquerendi. Sueton. Calig. 58. Julii et Augusti decreta ut vetera et obsoleta descebat: quam lectionem hic ipse Horatianus locus videtur tueci G.

Speratum meritis. diram qui contudit Hydram,	10
Notaque fatali portenta labore subegit,	
Comperit invidiam supremo fine domari.	
Urit enim fulgore suo, qui prægravat artes	
Infra se positas : extinctus amabitur idem.	
Præsenti tibi maturos largimur honores,	15
Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,	
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.	
Sed tuus hic populus, sapiens et justus in uno,	
Te nostris ducibus, de Graiis anteferendo,	
Cætera nequaquam simili ratione modoque	20
Æstimat; et, nisi quæ terris semota suisque	
Temporibus defuncta videt, fastidit et odit :	
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,	
Quas bis quinque viri sanxerunt, foedera regum	
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,	25
Pontificum libros, annosa volumina vatam,	

16 Numen Bentl. Gen. San.—18 Hoc Bentl. ex uno cod. refertur hoc ad uno, b. c. in hac una re.

Favorem, plausum.

10 *Contudit*; edomuit: ferocia animalia contundendo fere frangimus. B. Et respicit forte ad clavam Herculis, quæ *contundit* et comminuit quocunque incidit. G.

Hydra significationem habet bellorum civilium. B. Hoc non video. Z.

11 *Fatalis*; a *Fatis* ei imperato, *Fatis Junonis iniqua*. Virgilius [*Æn.* 1. 668]. Dicitur autem *Fatale Dilogus*, etiam de diro et pestifero, et *fatis* eleganter hoc: Cogitavit enim de *Fatali monstro* [Car. 1. 37. 20.] Cleopatra.

12 *Supremo sine*; Euphemismus, noluit enim mortem nominare.

13 *Urit*; macerat: *Et bene urit ad fulgorem retulit*. Vet. Schol.

Prægravat; onere suo deprimit et celat. B. Proprie *prægravatur* in bilance minus pondus a majori, i. elevatur: unde *elevare* est contempnere. G.

Antique *Artes* posuit pro *Virtutes*. Græcis *Ἄρτες*. Callida etiam *Dilogia* de Obtruncatoribus suis queritur. B. Etiam hic Metonymia quadam artifices signat ab artibus. G. Recte igitur interpretatur Lambinus: Qui artifices se inferiores sua præstantia quodammodo onerat et opprimit. Z.

14 Indigner protulit *idem*. B. V. Car. 3. 24. 31. G.

15 *Præsenti*; splendidus hoc quam *viventis*: Et, quo sentias te laudari. B. De amore populi erga Augustum vid. Sueton. Octav. cap. 57. seqq. Z.

Maturos; fero laudamur mortui. B. Aliorum honores *maturitatem* et *hæpim* accipiunt demum a morte. G.

Honores; tura. B. Vid. Virg. *Æn.* 1. 632. G. 16 *Numen* tribuit Augusto Car. 4. 5. 35. Sed etiam *jurare per nomen* divinum honorem significat apud sacros quoque. G.

17 *Oriturum*; *Et hoc splendidus*; *oritur enim Sol*. Vet. Schol.

18 Multo melius *hic populus* quam *Bentleii hoc populus*, quod ille ex conjectura posuit. Certe *hic populus* magis morali dicitur charactere. *Sapiens, sanus*.

21 *Terris semota*, sublata ex oculis. B. *Suis temporibus defuncta*, quæ per vetusta sunt, quorum tempora jam præterierunt. Z.

22 *Fastidit et odit*; *Abhærens* plus enim est odii quam fastidit. Vet. Schol.

23 *Tabulas peccare vetantes*; *Duodecim Legum Tabulas d. Decemviris scriptas*. Vet. Schol.

25 *Gabiis*: a Tarquinio Superbo. Præpositio cum revocanda etiam ad Gabiis. V. v. 31. G. *Æquata*, æquis conditionibus condita.

Sabinis, a Romulo.

26 *Pontificum Libros*; *Utrum Annales, an Pen-*

Dicitet Albano Musas in monte locutas.

Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina, non est quod multa loquamur : 33

Venimus ad summum fortunæ : pingimus, atque
Pfallimus, et luctamur Achivis doctius unctis.

Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
Scire velim, pretium chartis quotus arroget annus : 35
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos veteresque referri debet? an inter
Viles atque novos? excludat jurgæ finis. 1177011

¶ Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.

¶ Quid? qui deperit minor uno mense vel anno, 43
Inter quos referendus erit? veteresne poetas,
An quos et præsens et postera respuet ætas?

¶ Ille quidem veteres inter ponetur honeste,
Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.

28 Graiorum G. Bentl. ex codl.—29 Pensentur MSS. duo Berfm.—30 Nihil est MS. Berfm.—32 Summam MS. Berfm.—35 Chartis pretium Bentl. et MSS. 5 Berfm. Alferat MS. Berfm.—37 Veteresne G. et MSS. 4 Berfm.—38 Excludit MSS. 2 Berfm.—42 Vet. probolque conj. Bentl.—43 Respuat Bentl. MSS. 3 Berfm. Cui. San.

stificum Jus significat. Vet. Schol. Imo omnia antiqua scripta pro divinis habebantur. Primi enim Scriptores se pro Magis apud imperitum vulgus gerebant: tanto erat miraculo novum literarum inventum.

Annosa volumina vatum: Veteres libros Nævii Vatis et Sibyllæ. Vet. Schol. Imo et Cn. Marcii.

27 *Albano in monte; Quia Egeria Nympha dicebatur loqui cum Numa Pompilio in Albano monte.* Vet. Schol. Erat autem Egeria de numero Camænarum.

29 *Eadem trutina; Eodem examine quo Græci.* Vet. Schol. Cruq. In trutina examen vertitur.

30 *Non est quod; nam uno verbo rem omnem absolvam.*

31 *Nil intrq est; proverbium de rem manifestam negante.*

Bentlius de suo posuit *olea* in Ablativo, quo *intra* et *extra* essent Adverbia. Horatii nota varietas postulat ut *intra* sit præpositio, *extra* vero Adverbium. B. Voluit Bentlius, præpositionem *in* revocari etiam ad *olea*, ut v. 25. Conf. Car. 3. 25. 2. G.

32 *Venimus ad summum; utrum in imperio, an*

ceteris in rebus quas enumerat: Non habet, inquit, quod nobis amplius fortuna jam præset. Ergo et perfecti Poete sumus; Sed hoc intelligi, quam diu a se maluit. Vet. Schol. B. Putat igitur Schol. Horatium hoc dicere, ut in reliquis rebus, ita etiam in poesi, Romanos ad summum gradum pervenisse. Sed mihi videtur hic esse deductio ad absurdum: si Romana æstimamus ad formulam illam Græcorum, renunciandum est communi sensui, negandum aliquid intra in *olea*, extra in *nuce* durum esse, dicendum statuariam artem, et musicam, et palestram a majoribus jam perfectam: quæ quidem apte percutit, &c. G.

33 *Unctis; Dialogus; Ceromate scilicet, et pretiosis unguentis: nam ista voce Græcæ percutit.*

34 *Dies, supple multus, h. e. vetustas.*

35 *Scire velim; Ironica interrogandi forma: sic Juvenalis nonam Satiram orditur. B. Arroget comitalis verbum: quoto anno Romani arrogant suffragiis suis bonitatem? G.*

36 *Decidit; Metaphora ab arborum foliis.*

37 *Idea perfectum quia veteres.* Vet. Sch. Cruq. Bene; quia subest Ironia.

¶ Utor permisso, caudæque pilos ut equinæ
 Paulatim vello; et demo unum, demo etiam unum;
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit ad fastos, et virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil nisi quod Libitina sacrauit.
 Ennius, et sapiens et fortis, et alter Homerus,
 Ut critici dicunt, leviter curare videtur
 Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
 Nævius in manibus non est, et mentibus hæret
 Pene recens? adeo sanctum est vetus omne pœma:
 Ambigitur quoties uter utro fit prior; aufert

49

50

55

46 Et item unum Bentl. Cui. San. MSS. 2 Berfm.—48 In fastos etiam G. Bentl. et MSS. 4 Berfm. Fastus G. a manu pr. it. Heinl. ad Ovid. Fast. l. II.

38 *Finis*; solutio hujus controversiæ. B. Definitio ac decretum populi. G.

39 *Probus*, probabilis.

45 *Utor permisso*; servit proposito meo tua concessio.

Cauda pilos ut equina; tractum ex Historia de Sertorii milite, qui est imbecillus, fortis equi caudam, singulos pilos evellendo, facile nudavit; cum alter, vir fortis nequiret imbecillus equi caudam uno nisu extrahere. Hoc ostendit Lambinus ex Plutarcho.

46 *Unum*, supple *annum*.

47 *Cadat*; causa cadat, refellatur, ruat.

Elusus, refutatus. Metaphora a Gladiatorio ludo.

Ratione, ratiocinatione.

Ruentis; continuo impetentis, vel indefinenter laescentis. B. Potius ita: ut qui insistentes acervo subtrahi sibi patiat unum lapidem post alterum, facile cadit, illo acervo sic ruente et collabente: ita qui notione indefinita atque indeterminata: [sic enim hodie loquuntur] *antiqui* vel *novi* nituntur in iudicando, eludi et subverti possunt insidioso illo Sorite, et interrogatione, quam statim ponit. G.

Acervi; hic *acervus* est *Sorites*, qui *prædominans* est, cum *salutatem* veritate confirmat: ut si quis dicat; Dico me mentiri et mentior; verum igitur dico. Est etiam *Sorites* cum ultra modum *facilitatis* assensionem audientis brevi adjectione producit, dicendo, unum et unum, ut hic *Horatius* fecit. Vet. Sch. Cruq. B. Parum accurate Scholiastes. *Sorites*, fallax argumentatio ab exemplo *Acervi*. Acervum ne faciunt grana tria? non: an quatuor? nondum, &c. et locum habet in omnibus, quæ non certum modum sed relatione tantum magnum aut parum significant. Ut, divesne qui sexcentos habet? doctusne, qui tot res scit? &c. Sic, vetus ne qui centum annos

habet? an sufficiunt 99? an 98? ubi difficile est subsistere et terminum quasi constituere. G.

48 *Redit*, Comice recurrit.

Ad Fastos; per *Consules* annorum colligit numerum. Quid est *Bentleii redit in Fastos*?

Virtutem, artem, ingenium.

49 *Libitina*; *feretrum*. Vet. Schol. Cruq. Vide Sat. 2. 6. 19.

50 *Sapiens et fortis*, h. e. gravis et animosus; *Sapiens* sententiis, *fortis* spiritu et sublimitate stitit.

51 *Leviter*, parum; Comice pro non omnino. *Videtur*, apparet.

52 *Quo promissa cadant*, h. e. Quid tandem fiat de magnis promissa. *Cadant*, exeant.

Somnia Pythagorea, *Ennius* in principio *Annalium* suorum somnio se scripsit admonitum, quod secundum *Pythagore* dogma, anima *Homeri* in suum corpus venisset. Vet. Schol. In somniis mihi visus *Homerus* adesse poeta. *Ennius*. B. *Ennius* immortalitatem fama et laude carminum suorum inter nos consecutus, parum curat *Pythagoricam* illam migrationem: mavult *Ennii* nomine inter nos versari, quam in animalis corpore habitare. G. Sensus est: *Ennius*, quem nostri grammatici tantopere laudant, parum videtur curare sine vere alter *Homerus*, sine mente *Homeri*, ut se somniasse fingit, præditus. H. e. alter *Homerus* non est. Z.

53 *Nævius* Dramatum scriptor antiquior *Ennio*, quem in plurimis imitatus est. B. Qui non viderunt, locum esse interrogative sumendum, hi plane sensum alienum tribuunt ei. Nam, ut *Bentleius* recte vidit, *Horatius* ait: *Nonne Nævius* manibus omnium teritur? &c. Z.

55 Refert hic poeta iudicia vulgi suæ ætatis de poetis scenicis, quæ ipse non satis probat. Non debebant ergo simpliciter tanquam *Hora-*

Pacuvius docti famam senis, Accius alti :
 Dicitur Afranî toga convenisse Menandro ;
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi ;
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
 Hos edificit, et hos arcto stipata theatro 60
 Spectat Roma potens ; habet hos numeratque poetas
 Ad nostrum tempus, Livî scriptoris ab ævo.
 Interdum vulgus rectum videt ; est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet, errat : 65
 Si quædam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere cedit eos, ignave multa fatetur,
 Et sapit, et mecum facit, et Jove judicat æquo.
 Non equidem infector, delendave carmina Livî
 Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo 70
 Orbiliium dictare ; sed emendata videri

56 Accius fere accuratior. Sic etiam Stepb. in fragm. Manut. orthogr. Attius Lamb.—
 63 Peccet Glarean.—67 Credit Lamb. ex codd. bonis. Credit Ven. Glar.—69 Laui MS.
 Bentl. Cun. it. Sax.

tii judicia poni, quod fieri nonnunquam videmus. Conf. A. P. 270. G.

Prior, potior.

56 Docti senis, Euripidis ; alti, Sophoclis. Virium actio plus tribuitur, Pacuvium videri doctiorem, qui esse docti affectant, volunt. Quintilianus, citante Cruquio. Senis autem modo posuit pro veteris, ut supra de Lucilio.

Bentleius male Accius ex incuria. B. Sed et vet. edd. habent. Ergo pro Aëtius recepi. Z.

57 Bene toga ; togatas enim scripsit Afranius. Vet. Schol. Palliatæ Comædiæ Græcorum, togatæ Romanorum erant ; Romæ autem palliatæ dictæ sunt quæ personas habebant Græcæ, et togatæ quæ Romanas. B. Afranius Græcæ Menandri fabulas commode Latina veste induit. G.

58 Properare, facili lepore diffuere. Quam non adstricto percurrat pulpita focco [infra 174]. Erat Epicharmus lepide nugax, et salibus præcipuus.

59 Gravitate ; pondere et dignitate quibus caruit Plautus.

Arte ; terso Stilo et concinna dispositione.

60 Hoc, ad Emphasin posuit stolidæ admirationis.

61 Potens ; Dilocus et magna, et sibi placens, vel elata et turbida.

62 Livium dicit Andronicum, qui primus omni-

um Latine Fabulas scripsit. Vet. Schol. Livii Salinatoris libertus erat. Lambinus ex Eusebio.

63 Rectum videt, non cæcutit.

Peccat ; videt quod non videt.

66 Dure ; rigide, rustice, CLUMSILY.

67 Ostendit Bentleius cedit legendum esse pro credit.

Ignave ; vapidè, insulse.

68 Sapit ; sani est fucipitia.

Mecum facit ; a meis fiat partibus : mecum pugnat. Facere etiam Cornelio Nepoti (18. 8. 2.) est pro pugnare ; et a factum est nostrum. FIGHT : Quin et Homero, Iliad. Δ, ἔγωγε pro pugna est.

Jove æquo ; Jove irato fit ut errent homines ac delirent. Vet. Schol. Equus autem seu sedatus dicitur non ira motus. Jovis erat demerare juxta veterem opinionem.

69 Infector ; insensus invado.

Delendave pro delendaque ex melioribus codicibus legerunt Torrentius et Cruquius. Delenda, abolenda. B. Fe, h. c. nec, est vera lectio. Z.

Nescio cur Bentleius pro Livii rescripsit Laui, cum Laevius iste Erotopægnian scriptor admodum obscuri fuerit nominis, et plerisque ignotus ; et cum Livii Andronici jam ante facta sit mentio, verisimile est hunc non fuisse huic diversum. B. Ait Bentleius, Andronicum il-

Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror.

Inter quæ verbum emicuit si forte decorum, et

Si versus paulo concinnior unus et alter,

Injuste totum ducit venditque pœma.

75

Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse

Compositum illepideve putetur, sed quia nuper;

Nec veniam antiquis, sed honorem et præmia posci.

Recte necne crocum floresque perambulet Attæ

Fabula si dubitem, clament periuisse pudorem

80

Cuncti pene patres; ea cum reprehendere coner

Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;

Vel quia turpe putant parere minoribus, et quæ

Imberbi didicere, senes perdenda fateri.

85

Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, et illud

Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:

Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,

73 Et omisit Bentl.—75 Venitque e conj. Bentl.—79 Acci G. marg.—80 Clamant MSS. 2 Berfow.—83 Dicunt MSS. 3 Berfow.—85 Imberbi etiam Bentl. Cun. Vulg. imberbera.

lum Livium nimis antiquum et obsoletum fuisse, quam ut illum prælegeret Orbilius. At fragmenta, quæ exstant sat multa, aliud loquuntur? nempe et illa sunt bonam partem, judice Bentleio, Lævii. G.

70 *Plagium*; de hoc Domitii Marci hic verus existat; Si quos Orbilius ferula scuticaque cecidit. Quid mirum? Ex milite quinquagenario magister factus est librarius. Vide Suetonium de Claris Grammaticis.

72 *Exaltis*, translatio ab examine, qua pars est trutina. Vet. Schol.

73 *Emicuit*, ex insperato apparuit. Vet. Schol. Cruq.

75 *Ducit*, producit, et per hoc commendat. B. Puto ab animalibus ductam Metaphoram, quæ ubi capite transitum fecere, reliquum corpus facile sequitur, quod de felibus est in Germanorum proverbio, et hominum etiam partus confirmat. Sic unus et alter versus bonus censuram ut reliqui etiam effugiant et quasi perirumpant, efficiunt. Bentleius *poema* accipit nominandi casu totum *poema ducit*, decipit emtorem, et venit, venditur. Audirem, sed vix tamen, si emtorum additum esset. G.

Bentleius de arbitrio suo pro *venditque* posuit *venitque*, quod quid sit ego nequeo divinare, nisi error sit operarum.

76 *Crasse*, crasso filo, non tenui.

78 *Premia*, coronam.

79 *Recte necne perambulet*, ludit in Attæ nomen: nam Titus Quintius Atta, Tegatarum Scriptor, sic dictus est, teste Festo, quod propter vitium crurum, aut pedum, plantis insistens, potius attingere terram quam ambulare videbatur. Cruquius.

Crocum floresque; Et cum scena croco Cilici per-fusa recens est; Lucretius (2. 416). Ostendit Stephanus. B. Igitur, quod ait Schol. Cruq. *crocum et flores perambulare* est in scenam recipi et agi. Quid si tamen potius significat in honore ac laudibus esse, ut Juven. 7. 268. ? G.

81 *Patres*, Seniores.

82 *Gravis*; *compositus*. Vet. Schol. Cruq. Erat enim Tragediarum Agor.

Doctus, Comicæ actionis peritissimus.

83 *Nisi quod placuit sibi*; hoc vitium superbia est. Vet. Schol.

84 *Turpe putant parere*; et hoc est vitium pudoris puerilis. Vet. Schol.

85 *Imberbi*; Ita vetustissimi Cruquii Codices sicuti alias in Arte [Poet.] *Imberbus juvenis*.

Perdenda; relinquenda, dediscenda.

86 *Saliare Numæ Carmen*. Hymnus erat quem fecit cantari a XII. Sacerdotibus Martis die quo ancile de calo cecidit. Vet. Schol. Cruq.

87 *Quod mecum ignorat*; h. e. æque atque ego.

Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
 Quod si tam Graiis novitas invisâ fuisset 99
 Quam nobis; quid nunc effet vetus? aut quid haberet
 Quod legeret tereretque viritum publicus usus?
 Ut primum positis nugari Græcia bellis
 Cœpit, et in vitium fortuna labier æqua;
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum; 95
 Marmoris aut eboris fabros aut æris amavit;
 Suspendit picta vultum mentemque tabella;
 Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragœdis:
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit. 100
 Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit et solenne reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura,
 Cautos nominibus rectis expendere nummos, 105
 Majores audire, minori dicere per quæ

90 Græcis *edd. vett.*—97 Vultumque animumque *Can.*—105 Rectis etiam *G. S. Bentl.*
Certis Ven. Glar. Lamb. Talb. Can.

Saliorum linguam retulit hoc versu Lucilius, ut ostendit Cruquius ex Festo; *Præsul ut amirnat, inde et vulgu' redamirnat alli.* B. Quinçil. 1. 6. 40. *Saliorum carmina, vox sacerdotibus suis satis intellesit.* G.

89 *Lividus*; venenatus, malignus.

90 Recte Bentleius *Graiiis* pro *Græcis*, quod magis sit Poeticum, ob vetustatem.

92 *Viritum*, per viros, de viro ad virum; ut nemo sit qui non legat, et per hoc terat; et bene *publicus*, quod modo pro *universalis* dicitur.

93 *Nugari*; ludere et otia seclari. Vet. Schol. Cruq.

94 *In vitium*; in delicias. Vet. Schol.

Æqua, placida. Huc facit Publii Mimi dictum: *Fortuna nimium quem fovet, sultum facit.* Cruquius.

96 *Amavit*, cupide petiit. Vet. Schol. Cruq.

97 *Mentem argutias vultus* dicit: neque enim vultum mentemque spectantium voluit, ut Interpretes ad unum credere. Scholiastæ silent. B. Vultum ac lineamenta oris ita expressa, ut physiognomon aliquis inde judicare de mente et moribus posset: vel, quod familiarius, ut quisvis spectator videret, sedata an perturbata mente, hilares an tristes, essent. G.

98 *Tibicinibus*, h. e. comœdiis, in quibus tibicipes adhibebantur. Cf. Noster de A. P. 214 sqq. Z.

100 *Mature*, statim. B. *Mature plenum* Græci *ἔψινστος* vocant, *satiatum* ubi primum attingit, vitium juvenum Aristoteli, de quo noster A. P. 165. G.

101 *Quid placet*, &c. Recte Lambinus interpretatur: Nihil perpetuo placet, nihil semper displicet. Z.

102 *Hoc*, supple *vitii*. B. Hæc artium varietas et studiorum inconstantia orta est ex pace et rebus secundis. Z.

Bonæ, suaves.

103 *Reclusa mane domo*; ad admittendos clientes. Vid. Sat. 1. 1. 10.

104 *Vigilare*, expurgisci.

Clienti; amico minori. Vet. Schol. Cruq.

Promere jura; respondere de jure. Vet. Schol. Cruq.

105 *Cautos*; sub chirographo datos. Vet. Schol. Cruq. Quid opus fuerat Bentleium ponere *Scriptos* pro *Cautos*, tantum causa varietatis præsertim cum *Cautos* sit in antiquis Scholiis? *Scriptos* de Glossemate est pro *Cautos*, vel saltem *Cautos* pro *Scriptos*.

Crescere res possent, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio: puerique patrefque severi
 Fronde comas vincti cœnant, et carmina dicant. 110
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; et prius orto
 Sole vigil, calamum et chartas et scrinia posco.
 Navim agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
 Non audet nisi qui didicit, dare: quod medicorum est, 115
 Promittunt medici: tractant fabrilia fabri:
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen et levis hæc infania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: vatis avarus
 Non temere est animus; versus amat, hoc studet unum; 120
 Detrimenta, fugas fervorum, incendia ridet;
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
 Pupillo; vivit filiquis et pane secundo:
 Militiæ quanquam piger et malus, utilis urbi;

107 Voluptas MS. Beron.—109 Fulg. pueri.—111 Me om. S. quod placet.—114 Navem add. vet. et Bentl.—118 Hic inferi vult Boivinvs Epist. 2. 87.—140. pulchre refutatus a Bentleio.—122 Puerove non cogitat ullam Ven. Glar.

Nomina Debitores suos dicebant jam in codice relatos. *Resia* autem nomina de Legibus facta. Vet. Schol. Nam antiquæ Leges vetabant usuras. Nonnulli Codices legerunt certis, [pro *resia*] quod non probo. B. *Nomina resia*, h. l. videntur esse debita honesta, pro quibus usuræ legitimæ exiguntur. Z.

Expendere, et per hoc, collocare.

106 *Majores audire, in jure officium minoris est.* Vet. Schol.

107 *Damnosa libido*; pretiosa voluptas, vel nimius sumtus.

108 *Mentem*, propositum.

109 *Puerique*; ita ex optimis Libris Bentleiana.

110 *Cœnant*, epulantur. Intemperantiæ est coronari; ad majorem reprehensionem igitur posuit *ferri*, ut ait Vet. Schol.

112 *Parthis mendacior*; Proverbia loco utitur. Quis quærat fidem apud Orientis vernas? B. Fortè ea, quæ in Crassum, ac deinde in Antonium perfide designarunt, proverbio occasionem dederunt. Et mendacium est illa fuga, e qua subito ad pugnam se convertunt. G.

113 *Scrinia, cassas dicit, in quibus scripta reponuntur.* Vet. Schol.

114 *Navim agere* solute posuit pro *navigare*, h. e. gubernatorem agere. B. Conf. A. P. 379. 199. G.

Abrotonum; mire dixit, non *belleborum*, sed *abrotonum*, quod minori periculo etiam indoctus potest miscere et dare. Vet. Sch. B. Vid. Perf. 5. 100. G.

116 *Promittunt*; *profittentur*. Vet. Sch. Cruq. B. *Melicorum* et *Melici* suspicabatur Bentleius, et arripuit Sanadonus: sed non est, puto, professionis nomen, ut neque Elegorum scriptor, neque poeta heroicus. A peculiari curationis exemplo transit ad totum genus. G.

117 *Indocti doctique*; hoc cum pronuntiatione inferendum est. Vet. Schol.

118 *Error*, vertigo mentis.

119 *Virtutes*; utilitates. Vet. Schol. Cruq. *Collige*; ratiocinare, vel enumerare. B. Cf. Serm. II. 1. 51.

120 *Non temere*; non facile. Vet. Schol. B. *Rarissime* poeta habendi cupiditate flagrat. Ille non nisi versus amat, et jacturam rei familiaris parum curat, &c. Z.

122 *Incogitat*, h. e. cogitat in. *Comica Elocutio* est. B. *Puerove*, h. e. nec puero. Z.

123 *Siliquis*, Conche. *Siliquis* autem specialiter dicit eas, quæ in herbis nascuntur in omni legu-

Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari; 135
 Os tenerum pueri balbumque poeta figurat;
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem;
 Mox etiam pectus præceptis format amicis
 Asperitatis et invidiæ corrector et iræ;
 Recte facta refert; orientia tempora notis 130
 Instruit exemplis; inopem solatur et ægrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde precēs, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, et præsentia numina sentit;
 Cœlestes implorat aquas docta prece blandus; 135
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
 Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum,
 Carmine Dî superi placantur, carmine Manes.
 Agricolæ prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo 140
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum fociis operum, pueris, et conjuge fida,
 Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
 Floribus et vino Genium, memorem brevis ævi,
 Fescennina per hunc inventa licentia morem 145

129 Corruptor *Bof. S.*—135 Opes docta *MS. Berfm.*—136 Tollit *Cun. MS. Berfm.*—
 142 Et pueris *edd. veti.*—143 Porca *Cun.*—145 Invecta citant *Polit. Brisse. Berib. ap. Benth. et Cun. probat etiam San.*

mine. Vet. Schol. Immaturis leguminum sili-
 quis aquz incoctis vescebantur tenniorez.

Pane secundo; cibario, sive nigro: atque hæc
 Satirice protulit.

124 *Malus;* inutilia.

Urbi; Republicæ.

127 *Obscœnis,* illiberalibus et agrestibus.

128 *Amicis;* amabilibus honestis, *leavis.* B.
 Utilibus præsertim, ut inimicus imber est noxius
 Virg. *Æn.* 1. 123. G

129 *Asperitatis,* incultæ imperitiæ.

130 *Refert;* repræsentat, depingit.

Orientia; venientia. *Vet. Schol.*

131 *Exemplis,* exemplaribus quæ sequantur.
Ægrum, mæsium.

132 *Castis cum pueris;* chorum dicit Apollinis
 et Dianæ in ludis Sæcularibus, de quibus satis
 supra diximus. B. Non ad sola sæculares
 hoc retulerim, qui sunt rari admodum; sed ad
 alios etiam festos dies deorum. Talis est Catul-
 li 35. et nostri Od. 1. 21. G.

134 *Præsentium numinum exemplum* in car-
 mine Sæculari extremo. Sic sine dubio in aliis
 etiam. G.

137 *Pacem;* utrum deorum pacem, an finem bel-
 li? *Vet. Schol.* Dilogoy voce utitur.

138 *Manes;* qui irati sunt ubi vagantur.
 Dicit videntur manes tanquam enigmæ a Græco-
 manis, unde immanis pro ingenti. Quin et Bri-
 tannia nostris et Armenis man pro minuto est.

139 *Fortes;* liberales, averſi lucro.

140 *Levantes corpus;* interquiescentes.

141 *Dura,* aspera.

142 Et Torrentius et Bentleius recte omise-
 re Conjunctionem et in *Cum fociis operum et pu-
 eris.* B. *Sociis operum* vel ipsos pueros licet in-
 telligere, i. servos, vel mercenarios, vel boves
 adeo oratores, qui socii dominum, et Cæcili mi-
 nistri. Varroni R. R. 2. 5. 3. *Feris balus et bu-
 bulcis.* Cato 132. G.

Fida; casta et moribus antiquis.

143 *Porcus;* Promiscuo genere dicitur, et mas et

Versibus alternis opprobria rustica fudit ;
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Lusit amabiliter ; donec jam sævus apertam
 In rabiem verti cœpit jocus, et per honestas
 Ire domos impune minax. doluere cruento
 Dente laceffiti ; fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi : quin etiam lex
 Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quenquam
 Describi ; vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, et artes
 Intulit agresti Latio. sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
 Munditiæ pepulere : sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Græcis admovit acumina chartis ;

150

155

160

149 Cœpit verti Bentl.—153 Sancta Cun. qui etiam nata it. Dicta in aliis esse ait.—158 Grave virus conj. Rutgersf.

femina. Lambinus. Porcam macabant Terræ, quod rostro eam læderet. B. Vid. Cato 134. De Silvano id. c. 83. G.

144 Genium ; Nature deum ; Vet. Sch. Cruq. Dæmona dicit vitæ comitem. B. Hoc loco duce et Persl. 2. 3. curatus est ille mirabilis Erogenius in lege Theodosii M. 12. Cod. Th. de Paganis, Nullus—Larem ignem Erogenium Penates nidore veneratus, pro Larem igne, mero Genium. G.

Memorem, qui facit memores, Metonymicæ: nam quicquid oritur interit. Ideo Floribus et vino, quo coronati bibamus, dum licet.

145 Fescennina, Jocularia Carmina et probrofa, dicta ab oppido Fescennino, unde processerunt, et Atellanica nominata sunt. Vet. Schol. B. Certiora dant hodie Lexica. G.

Conjecit Bentleius hic legendum esse *invisita*, sed minus probò; neque sane video, cur istiusmodi consuetus lusus non possit pro invento non minus quam cætera ludicra, haberi.

147 Recurrentes, redeuntes, supple autem singulis. B. *Accepta per annos recur.* h. e. repetita quotannis. Z.

148 Amabiliter ; suaviter, amœne. B. Sine petulantia maledicendi. Z.

149 Rabiem ; caninum scilicet furorem. B. Libidinem maledicendi hominibus nobilissimis et honestissimis. Z.

150 Deserere, irascebantur. B.

151 Intactis, non læsis. Cf. Serm. II. 1. 23. Z. 152 Lex pœnaque lata, in Duodecim Tabulis, vide Sat. 2. 1. 82.

153 Malo, maligno.

154 Describi, depingi.

Vertere, invertere. Puto Proverbiali joco dici *vertere modum*, uti DOS, THEY CHANGED THEIR NOTE, h. e. Palinodiam cecinerunt.

Formidine fustis ; Quia fustuarium supplicium constitutum erat in auctorem carminum infamium. Vet. Schol. Etiam canes cum fustes metuum moribus se abstinere ; ut scite alter Scholiasta. Atque hoc ut fervet Metaphoram v. 150.

155 Bene redacti ; quia non voluntate correcti, sed docti malo. Vet. Schol.

156 Cœpit, delinivit. Ludit in ambiguo sensu. B. *Ferum*, Romanos indoctos, nondum literis humanitatis exultos. Z.

157 Horridus ; hirtus, rudis, incomtus.

158 Defluxit ; defuit fluere. Vet. Schol.

Saturnius, i. e. Italicus vetus ; Saturnia enim antiquum Italiæ nomen. Coavenit mecum Schol. Cruq.

Grave virus ; rancidum fetorem ; rusticitatem atque vetustatem ita appellat. En tibi Exempla Saturnii metri, (apud Atil. Fortunat, p. 2679. sq. Putsch.)

Duello magno dirimendo, regibus subigendis ;
 Fundit, fugat, prostrernit maximas legiones.

Et post Punica bella quietus, quærere cœpit
 Quid Sophocles et Thespis et Æschylus utile ferrent,
 Tentavit quoque rem, si digne vertere posset;
 Et placuit sibi, natura sublimis et acer :
 Nam spirat tragicum fatis, et feliciter audet;
 Sed turpem putat infcite metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Aspice, Plautus
 Quo pacto partes tutetur amanti ephebi;
 Ut patris attenti; lenonis ut infidiosi:
 Quantum sit Dossennus edacibus in parasitis;
 Quam non adstricto percurrat pulpita focco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc
 Securus, cadat, an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.

165

170

175

167 Inscriptis vulg. et MSS. In schediis conj. Cum. Infcite etiam Bos.—173 Dossennus F. et al.—175 Posthac Ven. Glar. Posthac MSS. 3 Berfm.—178 Inflat S. Inflat vulg.

161 *Serus* sc. victor Græciæ: sero Romani studium suum et ingenii vim contulerunt ad litteras Græcæ discendas. Z.

162 *Quietus, securus metu Punica.* Vet. Sch.

164 *Rem; poema dicit.* Vet. Sch. Et distinguendum puto post *rem*: est enim altera pars versus Epexegetis prioris. B. Hanc distinctionem mutavi cum vulgata: nam apertum est, sensum esse, Romanus quoque tentavit, an tragœdias recte vertere seu imitari posset Græcorum. Z.

165 *Natura, ingenio.*

Acer; calidas, vehemens.

166 *Feliciter audet, quod aggreditur complet.* Vet. Schol.

167 Pro in scriptis, optimi Codices legerunt *infcite*: quæ quidem scriptura a Vetere Interprete confirmatur: nam *infcite* reddit *turpem putat*, vel *stulte erubescit*: *Infcite*, illepide est et inurbane: Bentleius de sua conjectura de *infcite* fecit *infscitus*. Verum quid opus? B. Quamquam Romanus natura factus est ad tragœdias: tamen minus præstat propterea, quod stolidè erubescit scripta sua emendare. Z.

168 *Ex medio, de communi. Quia Comœdia convenia sceltatur, atque de medio est.* Vet. Schol. i. e. non quærît sublimia, uti Tragicæ. B. *Arcessit*, scilicet. comœdia. Z.

Res; oportet enim et materiam esse humanam.

170 *Venia minus; quod non minus ignoscitur muneribus Charactere peccantibus.* Vet. Schol.

171 *Quo pacto; quam misere.* B. De vitium Latinæ comœdiæ vid. Quintil. X. 1. Z.

Tutetur, sustineat. B. Conf. Sat. I. 10. 12. A. P. 193. G.

172 *Usitato Charientismo attentum dicit avarum, tanquam curis addictum. Nos dicimus, A CAREFUL FATHER.*

173 Hic non est Fabius *Dossennus* Atellanarum scriptor, sed Plautinus aliquis Parasitus. Quantulum enim vitium in Atellana Fabella de ridicula persona excessu peccare! B. Potius Comicus poeta videtur fuisse ea tempestate nobilis. G. *Quantus, quam multus et copiosus.* Z.

174 *Quam negligenter scribat comœdias.* Z.

175 *Post hoc securus; multi carmina scribenda non curant quid de iis fiat, dum luorum inde acciperint.* Vet. Schol. Notat Plautum avaritiz, ut qui gratiam plebeculæ venatus fuerit, et stultis scripserit. B. At sermo est de Dossenno. Z.

176 *Cadat, ruat iudicio Sapientum, et explodatur. Cadere et stare juris sunt vocabula, verum a palæstra puto petita: Comice igitur protulit recto talo.*

177 *Transit ab avaro ad gloriosulum.*

Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit ac reficit. Valeat res ludicra, si me 180
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
 Quod numero plures, virtute et honore minores,
 Indocti stolidique, et depugnare parati,
 Si discordet eques, media inter carmina poscunt 185
 Aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
 Verum equiti quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis, ad incertos oculos et gaudia vana.
 Quattuor aut plures aulae premuntur in horas;
 Dum fugiunt equitum turmae peditumque catervae; 190
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
 Effeda festinant, pilenta, petorrita, naves;

180 Subr. ac Bentl. ex MSS.—184 Decertare S.—186 Plaudit Lamb. Bqf. Sax. Plaudet MSS. 2 Berfm.—188 Incestos conj. Gun.

Gloria, Protopopœia, nam deam effinxit de vana gloria.

178 *Enanimat*; animo suo privat, ad humum dejicit.

Lentus; quem dicta non permovent. Vet. Schol. *Sedulus*, qui singulis officiose attendit. B. *Instat* etiam pulchre huc facit: urget, reddit attentio-rem ac diligentio-rem. G.

179 *Comice sic pro tam*, uti aliis in locis.

180 *Subruit*; subvertit, prosternit humi.

Bentleius ac [pro aut,] quod magni non est faciendum. Ego tamen illud probaverim, quod sit commendatum a magno Bentleio.

Reficit; recreat.

Valeat res ludicra; abeat quo velit Comœdia, vel pereat: et *sem ludicram* elevando dicit.

181 *Palma negata macrum*; h. e. nihil mihi cum ea sit, si propter palmæ folia vivam afflictus. Vet. Schol.

Opimus dicitur qui abundat pinguedine; et mira *Hyperbole macrum* posuit et *opimum* pro *tristem et letum*.

182 *Audacem*, minime pusillanimum.

Fugat; tergiversari cogit, seu proposito suo cedere.

183 *Virtute et honore*; h. e. sapientia et dignitate.

184 *Depugnare*, ad manus venire.

185 *Eques*, Enallage Numeri.

186 *Aut ursum, aut pugiles*; Recte, quia adhuc Amphitheatri usus non erat, et in eadem cavea etiam ferarum gladiatorumque munera spectabantur. Vet. Schol.

His; talibus, supple nugia. B. Vid. Sat. 1. 10. 76. G. Conf. Terent. Prol. in Hecyram. Ipse Augustus hanc plebis cupiditatem aluit et variis spectaculis edendis animos multitudinis demulsit, et ipse cupide spectavit. Vid. Sueton. Octav. cap. 43. seqq. Z.

187 *Verius Bentleius Equiti* [quam *Equiti*] et si de sola sua conjectura.

188 *Incertos*, fallaces. *Secundum Academicos*, qui contendunt oculos nostros in multis falli, et in pluribus rebus certius esse quod auditur. Vet. Schol. Nescio cur Bentleius maluit *ingratos oculos* quam *incertos*. B. *Incertos* interpretor primo fluctuantes, dubios, distractos, propter varietatem, ut in *cena dubia* Sat. 2. 2. 77.: tum ignaros, quid videant, docendos demum ab aliis. Conf. mox v. 205. G.

Vana, inania.

189 *Aulae premuntur*; per *Aulae Comœdiam* significat. *Tropus Myriopodia*. Vet. Schol. *Aulae* quoque in scena in terra sternuntur, quod pictus ornatus erat ex Attalica Regia Romam usque perlatum. Donatus. B. *Aulae premuntur*, demittuntur, ut aperta sit scena, contra hodie tolluntur ab imo ad summum eadem de causa. Nempe in scena theatri traducebantur tunc v. g. *sexcenti illi muli, cetrarum tria millia, armatura varia peditatus et equitatus*, de quibus Cic. fam. 7. 1. G.

190 *Dum fugiunt*; h. e. *Dum populo bellorum simulacrum monstratur, et ad postremum Pompea ducitur triumphalis*. Vet. Schol. Pyrrhichen fallatam fuisse putavit Interpres Cruquianus, quod in medio relinquimus.

Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus; seu
 Diverfum confusa genus panthera camelo, 19:
 Sive Elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipfis,
 Ut sibi præbentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret a fello
 Fabellam furdo. nam quæ pervincere voces 200
 Evaluaré sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum,
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
 Divitiæque peregrinæ; quibus oblitus actor
 Cum stetit in scena, concurrat dextera lævæ. 205
 Dixit adhuc aliquid? ¶ Nil sane. ¶ Quid placet ergo?
 ¶ Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes, me, quæ facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne;
 Ille per extentum funem mihi posse videtur 210

198 Nimio sp. risu S.—200 Et furdo aliquis ap. Cun.—205 Constatit AdS. Berfm.

191 *Regum fortuna*; Periphrasis pro ipsis Regibus. Triumphus hic erat Gallicus. B. Non peculiarem triumphum signat, sed pompam triumpho similem, ludis, in scena theatri, exhibitam. Nihil est melius, quam conferre Ciceronis epistolam ad Marium 7. 1. G.

192 *Effida*; Gallorum vehicula quibus tantum victi Reges vehebantur; pilenta quibus captæ Reginae; Pectorrita; quibus familia Regum; Naves, quibus in navali bello victi. Vet. Schol.

193 *Captivum portatur ebur, captiva Corinthus*; eburnea atque Corinthia vasa et signa. *Corinthum ponit pro vasis Corinthiis*. Vet. Schol. Apage eburneam Corinthi a Mummo captæ imaginem, quod miror post Dacerium placuisse viro docto Ludovico Desprez. *Captiva Corinthus*. *μυζαλοεραία*. Vet. Schol. Deridet enim puerilem Pompæ superbiam.

195 *Panthera camelo*: panthero-camelum seu camelo-pardalin dicit, Itali Giraffam vocant. *Figura est ut camelus; sed maculis ut panthera*. Varro.

196 *Elephas albus* rarum nunc quoque animal, cubus possessione in titulis suis Siamensium tyrannus gloriatur. G.

Nihil opus fuerat Bentleium mutare *converteret* in *converterit*, in tantillo Temporum discrimine. Forſan tamen rectius est *converterit*, quod

ita legerit Priscianus. Certe imperiti Librarii sæpiſſime peccant in Vocalibus. B.

198 *Mimo*, h. e. hiſtrionæ. Z.

199 *Scriptores*, Poetas.

Narrare a fello fabellam furdo; Proverbium Græcum est, *ὄρνυς τις ἴλατος πῦδος, ὃ δὲ τὰ ἄτα ἴλαται*. Lambinus. B. *Fab. et furdo* tanto minus probare poſſum, quia vehementia ineſt ſi ut *furdus* non audiat, et tanquam *aſinus*, ſi audiat, tamen non intelligat. G.

200 *Voces*, Scenicorum ſcilicet.

201 *Referunt*, per echo repercutiunt. B. *Quin theatra* ſ. ſpectacula hominibus inquietis et turbulentis plena, verbo ipſi ſpectatores, reddunt ſonum ita turbulentum, quem vincere ſcenicorum voces non poſſunt. Non de imagine vocis ſ. echo ſermo eſt, ſed de immodicoſorum ſpectatorum tumultu. G.

203 *Ludi*, Comædiæ.

Artes, Phrygionios dicit et purpureos habitus Scenicorum.

204 *Oblitus*, ad aureas veſtium picturas retulit.

205 *Concurrat dextera lævæ*; *plauſus datur priuſquam aliquid dicatur*. Vet. Schol. Cruq.

207 *Violas imitata*; lanthina veſtis.

Veneno, pharmaco, ſuco, pigmento.

208 *Reciſem*, detractem. B. Non poſſum, ut mox 259. it. A. P. 40. G.

re poëta, meum qui pectus inaniter angit,
 rritat, mulcet, falsis terroribus implet
 It magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam redde brevem; si munus Apolline dignum
 Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala sæpe Poëtæ,
 (Ut vineta egomet cædam mea) cum tibi librum
 Solicito damus, aut fessio; cum lædimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum;
 Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati;
 Cum lamentamur non apparere labores
 Nostros, et tenui deducta poemata filo:
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arceffas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operæ pretium cognoscere, quales

215

220

225

213 Ut me Argis modo me Thebis modo ponat Athenis. conj. Rutgers.—216 Pro redde, impende Benil. ex MSS.—229 His inferi vult Da. Heinsius versus Epist. 2. 87—140 recte refutatus a Bentleio.

209 Maligne; invidie, parce.

210 Ille per extensum; dicit se non magis invidere Latino comico, quam sunambulo, qui dum stolidæ plebeculæ gratificari studet, cervicis suæ periculum adire non veretur. In Comædia maxime claudicamus inquit Quintilianus 10. 1. 99. Interpretes ad unum falluntur dum serio laudare putant. B. Alii rectius sic locum intelligunt: Poeta comicus, et tragicus videtur mihi rem factu difficillimam præstare, qui animum meum variis affectibus commovere potest, veluti metu, ira, læticia, terrore, atque ita apte res describit, ut iis ipsis locis me esse putem, quibus res gestæ esse finguntur. Z.

211 Inaniter; levi vel nulla de causa.

212 Falsis; inanibus.

213 Magus; præstigiator, qui monstra commendat fidei.

Modo me Thebis; non solum in characteribus peccat, sed et obliviscitur loci ubi Scena sit. B. Plantus certe sæpe obliviscitur se fabulam palliatam dare, et subito Atticis Athenis relictiis Romam transfert spectatorem. Thebeæ scena Tragediarum propter familiam Cadmeam et

Œdipi, ibidem Amphitruo Plautina agi fingitur, &c. G.

216 Curam redde brevem; habe illorum aliquam rationem. B. Redde, ut indicet, illum non nunc primum ea de re cogitare. G.

Munus Apolline dignum, Templum dicit Apollinis Palatini cum Bibliotheca. B. Sueton. Octav. cap. 29.

217 Addere, admovere. B. Libris scilicet auctororum Latinorum. Z.

220 Ut vineta egomet cædam mea; Proverbum in eos qui sibi volentes nocent. Vet. Schol. Cruq. Satirice hæc in se atque in Augustum; nam erat Augustus morosulus natura. B. Sensus est: ut me ipse accusem. Z.

223 Revolvimus, et per hoc relegimus.

Inrevocati; ubi nemo jubet ut revolvamus. Tres autem Torrentii Codices legerunt Inrevocati, ut supra inrevocabile, quod antiquitatem sapit. B. Mihi illa orthographia videtur sapere acumen Grammaticorum sæculi sequioris, post Quintilianum certe Revocare significat jubere ut denuo legatur, pronuntietur, quod jam lectum pronuntiatum est. G. Vulg. et meliorem

Ædituos habeat belli spectata domique
 Virtus, indigno non committenda poetæ.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus et male natis
 Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt
 Atramenta, fere scriptores carmine fœdo
 Splendida facta linunt. Idem rex ille, poëma
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellen,
 Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
 Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad hæc Musarum dona vocares,
 Bœotum in crasso jurares aëre natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt;
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
 Nec magis expressi vultus per ahenea signa,

237

235

240

245

scripturam restitui. Cæterum *irrevocati* est non iusti, quasi alter elegantiam loci minus sentiat, stulte et cum offensione repetimus loca jam recitata. Z.

224 *Apparere, cognosci et honorari* poëmata tanto cum studio elaborata et tanta cum arte s. subtiliter. Z.

227 *Commodus*; comis, suavis.

Ultero, non expectata commendatione.

228 *Arcessas*; *Secundum Priscianum arcesso venit ab arcio, quod nunc dicimus adcio: quia antiqui dicebant ar pro ad.* Vet. Scholior. Compiler.

229 *Sed tamen, nihilominus. Bene et subtiliter tetigit Casarem quasi negligentem Poetarum.* Vet. Schol. ex MS. Stephani.

230 *Ædituos, Narratores: Æditui enim templorum ac numinum, quibus inserviunt, et sacrarum originem advenis et ignorantibus narrant.* Vet. Sch. *Æditui dicti quod ædes tueantur.* *ἱερονομίους* puto dici, magis quam *Noniopus*.

231 *Virtutem per Protopopœiam posuit pro ipso Augusto.*

233 *Incultis et male natis; neque arte, neque natura compositis; et deest Pro.* Vet. Schol.

234 *Mire retulit acceptos, tanquam diceret legitime vendidit.* Vet. Schol. Nam, acceptos nummos in codicem retulit.

Philippos; acceperat pro singulis versibus singulos Pbilippos. Vet. Schol. Aureos scilicet. Et

optimi Codices pro *Nomisma* habent *Nomisma*; quod et Vet. Schol. sequitur. B.

235 *Sed minus prudenter fecit Alexander: quia, quemadmodum atramenta manibus contractata maculant manus, sic mali poetæ dedecorant gloriam rerum gestarum.* Z.

236 *Atramentum olim erat infamie symbolum.* Cruquius. B. Nihil puto aliud velle, quam Car. 1. 6. 12. *Laudes deterere culpa ingenii.* G.

240 *Alius Lysippo*; Hellenismus, de quo supra ad 1. 16. 20.

Duceret, per Catachresin, tanquam de imagine cerea. B. Sed etiam ad ea, quæ malleo elaborantur, pertinet, τὰ ἰλοφύρασα, de quo genere Plin. 33. 4. l. 24. G.

243 *Vocares, revocares, vel conferres.* B. Sensus est: Si Alexandri iudicium, quod tam acre fuisse videtur in cognoscenda artis pingendi fingendique præstantia, aestimares ex eo, quod de poetice præstantia tulit; cum stupidum et hebetem fuisse, jurares. Z.

244 *Bæotum in crasso*; notum est Proverbium *Βωωρία ὄψις*, cuius meminit Pindarus (Ol. 6. 152.) B. Add. Juven. 10. 50. G.

245 *At, Tuum, Auguste, iudicium de poetis melius est.* Z.

246 *Tulerunt; acceperunt, quia jam his singulis donaverat Augustus decies sestertium.* Vet. Schol. Cruq.

Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum apparent. Nec sermones ego malle[m]
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus impositas, et barbara regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
 Et formidatam Parthis, te principe, Romam;
 Si, quantum cuperem, possem quoque. sed neque parvum
 Carmen majestas recipit tua; nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem stulte, quem diligit, urguet;
 Præcipue cum se numeris commendat et arte:
 Discit enim citius, meminitque libentius illud
 Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.
 Nil moror officium quod me gravat: ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam,
 Nec prave factis decorari versibus opto:
 Ne rubeam pingui donatus munere, et una
 Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
 Deferar in vicum vendentem thus et odores,
 Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

268 Operta etiam G. Z. Cuv. MSS. 5 Berfm.

248 *Expressi*, ad vivum efficti.
 250 Excusatio suavissima, qua pulchrius laudatus est Augustus, quam totis forte mille tum poetarum carminibus. G.
Sermones Satiras suas dicit et Epistolas, utpote communi sermone scriptas.
 251 *Gestas*; susceptas inceptas, adeoque peractas.
 252 *Arces montibus impositas*: conditas a Casare civitates dicit. Vet. Schol. Ad muniendos scilicet Imperii fines. B. Sueton. Octav. c. 47.
 254 *Auspiciis Imperatorum Legati militabant*, nunquam suis.
 255 *Claustraque; Jani Gemini Templum ac Portas belli, pacato orbe terrarum, solus claustrat Caesar Augustus*. Vet. Schol.
 257 *Si quantum cuperem; et hoc vetus esse dictum Aristarchi ferunt, qui cum multa reprehenderet in Homero, aiebat; Neque se posse scribere quemadmodum velle; neque velle quemadmodum posset*. Vet. Schol. B. Conf. Sermon. II. 1. 12. Sunt qui

putent, Horatium noluisse laudes Augusti canere, quoniam olim sub Bruto contra Augustum libertatem reip. defenderit. Verum fortassis causa fuit otii amor, et fuga laboris. Z.
 258 *Recipit*, admittit.
 260 *Sedulitas*; obsequendi studium. B. Senatus est: Poeta, præsertim cum alias ob artem sit celebris, molestus est et gloriæ officit ejus, quem canit, si inepte et intempestive laudat. Nam ita virtutes obscurantur vitiis, quæ acute animadvertuntur et deridentur. Z.
Stulte, prave.
Urguet; premit, onerat, odio est. B. Ut Ser. 2. 3. 30. *Lethargicus pugil factus medicum*. G.
 261 *Arte*, supple *Poetica*.
 264 *Quod me gravat*: quod mihi oneri, vel odio sit futurum, vel etiam rubori.
 265 *Proponi*; in publico poni. Vet. Sch. Crug.
 267 *Pingui, crasso filo deducto*. B. quod ingenio et arte caret. Z.
Una cum scriptore meo; ideo quia in eodem libro

EPISTOLA II.

AD JULIUM FLORUM.

Suovider garris cum amico, et ostendit se natum quod avocbat poetica munitionum rebus et ad pristinum Philosophia studium se recipere. B. Excusat se Julio Floro: questus erat, quod nec epistolam ullam, nec carmina promissa misisset, hunc modum: Ut mango, si vitia servi, quem vendit, ingenue indicavit, ad redibendum damnari nequit; sic nec ego, cum tibi proficiscenti prædixerim, epistolam non esse missurum, malæ fidei accusari potero. Quod vero carum miserim nulla, sic habeto: Ut Luculli miles quidam, zona perditâ, ad præfaciendam fortissimus existit, sed idem locupletatus periculum adire recusat: ita et ego, quem olim post prælium Philippense paterno fundo privatam pertas, ut versus facerem, impulit, nunc, cum satis sit unde vivam, malo deum mirare, quam scribere versus, a quibus avocatur me non modo ætas ingravescentis, sed et morositas quædam hominum, quorum alii alio carminis genere delectantur; tum vita Romæ negotiosa et turbulenta, quoniam ad versus faciendos requiritur secessus, solitudo et otium; denique mala poetarum consuetudo, quæ certatim se invicem temere laudant et irascuntur secus facientibus. Ad poetam autem legitimum diligentissimus verborum delectus est habendus, opusque multo labore. Ergo, dicet aliquis, commodius est malum videri poetam, dummodo nobismet ipsis placeamus et beatos nos putemus, ut ille Argivus deliravit. At vero omnino præstat abstinere a nugis poeticis, et veræ sapientiæ operam dare, et vitia animi pravaque fugere cupiditates omnes.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat; Hic et
 Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles;
 Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet; argilla quidvis imitaberis uda:

§ *Melius legimus imitaberis, ut est in veteribus exemplaribus, Comment. Crug. Imitabitur G. et prima edit. Mutabitur S.*

et scriptoris nomen est, et ejus de quo scribitur. Vet. Schol.

268 *Porrectus; quasi mortuus in seculo. Vet. Schol. Et melius aperta quam operta, quod mortui nudato vultu efferebantur. Atque hanc scripturam probaverunt Badius, Lubinus et Stephanus. Bentleius tamen nulla de causa servavit in Editio operta. B. Aperta mihi etiam hoc nomine magis placet, quod videntur magis negligi, quæ aperta capsâ feruntur. G.*

269 *In vicum videntem; in vicum Thurarium, Vet. Schol.*

EPIST. II.

1 *Amicus; eliens, comes. Neroni, Tiberio.*

3 *Tibure vel Gabiis; ruris vernam, et per hoc, moribus aliquantum incorruptis. B. Seu simplicibus, nec corruptis. Z.*

Sic agat; his verbis tecum contractis. Vet. Schol.

Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti :
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces :
 Res urguet me nulla ; meo sum pauper in ære :
 Nemo hoc mangonum faceret tibi : non temere a me
 Quivis ferret idem : semel hic cessavit, et, ut fit,
 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
 Des nummos, excepta nihil te si fuga lædit.
 Ille ferat pretium, poenæ securus, opinor.
 ¶ Prudens emisti vitiosum ; dicta tibi est lex :
 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
 ¶ Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
 Talibus officiis prope mancum ; ne mea sævus
 Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas ? Quereris super hoc etiam, quod

10

15

20

11 Excludere Cum.—16 Lædat edd. veti.—17 Feret Glarean.—22 Rediret G. Bos. Sax. Med. 1477. Flor.

4 *A vertice ad talos* Proverbiali forma dicitur.
 B. *Candidus*, albus. Z.

5 *Fiet eritque tuus* ; garrulitate placere studet, et Jurisconsultos deridet.

Nummorum, festertiorum.

6 *Ministeriis*, cœnarum scilicet et conviviorum.

8 *Argilla quidvis*, h. e. Efficies de eo quod tu volueris : in quamvis formam flexeris. Proverbialis et Allegorica Elocutio est. Sic et Persius (3. 23.) *Udum et molle lutum es*. B. Horatianum est comparandi voces omittere, et simpliciter ponere similitudines, instar metaphorarum. G.

9 *Bibenti* ; ubi aliquantum potus quis fuerit. 10 *Levant* ; elevant, minuunt.

12 *Meo sum pauper ; pauper quidem sum, sed nulli quidquam debeo*. Vet. Schol. B. Nempe qui suo in ære pauper est, non habet alienum, quod illum urgeat. G.

13 *Hoc faceret tibi* ; ut simpliciter narraret tibi tantillum vitii.

14 *Feret*, auferret. B. Neque alius mango tibi præstaret, quod ego : neque ego cuivis, quod tibi : duplex commendatio integritatis. G.

Semel hic cessavit ; simpliciter et lenissime fatetur fugitivum. Vet. Schol. B. *Cessare* hic et Art. P. 357 est *laxatus*, delinquere, omittere aliquod officii sui. G.

15 *In scalis* ; Ordo est, *metuens habenam pendentis in scalis*. Vet. Schol. *Impuberes*, teste Ulpiano, *habenam vel ferulam plecebantur*. Torrentius. B. Non

est quod fidem hic habeamus scholiastæ. *In scalis* latendi esse opportunitates, vel Clodii nos factum docet, qui *fugiens in scalarum se tenebras abdidit* Cic. pro Mil. c. 15. Extenuat factum pueri mango, qui non plane fugitivus sit, sed modo in proximo delituerit, dum deservesceret ira domini. *Habena*, ut hodie lora stapedium, adhibita ad pulsandum. Ulpia. l. i. § 33. ff. de SC. Silan. *Impuberes—terreri tantum solent, et habenam vel ferulam cedi*. De tormentorum quaestione sermo est. Verum ipse Ovid. Epist. 9. 81. *Herculem ab Omphale sua scutica habenis tremefactum canit*. G.

16 *Des nummos* ; age da, sine videam tuos nummos.

Magis placuit *lædit* quam *lædat* ; atque hæc scriptura est antiquissimi Cruquiani Codicis. *Lædit*, offendit.

17 *Ferat* ; possit auferre, vel accipere.

Pana securus ; redhibendi metu, quod non dixerit vitium.

18 *Dicta tibi est lex* ; ita enim legitur in Bentleii edito Libro pro eo quod in aliis est *dicta tibi lex*. Atque hoc quidem fecit contra consuetum sibi morem : nam inutilia et trahentia omittere solebat. *Est* autem hoc loco videtur haud inconcinne interpositum.

19 *Hunc* ; callide demonstrat se digito, tanquam notæ fidei homuncionem.

Moraris ; detines : leni Charientissimo pro in quietas.

Expectata tibi non mittam carmina mendax. 25
 Luculli miles collecta viatica multis
 Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi et hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit, ut aiunt, 30
 Summe munito, et multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis;
 Accipit et bis dena super sestertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
 Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem 35
 Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.
 I, bone, quo virtus tua te vocat; i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia: quid stas?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, Ibit,
 Ibit eo quo vis, qui zonam perdidit, inquit. 40
 Romæ nutriri mihi contiget, atque doceri
 Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ;
 Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,

32 Facti Cun. Factus—ornatus coll. Sax.—36 Mentis Cun.—44 Vellem ex MSS. Cun.

21 *Mancum*; manu debilem et inutilem, paralyticum altera manu.

Sævus; immaniter iratus.

22 *Rediret* magis placet, quam *veniret*. *Venit* epistola etiam ejus qui ultro scribit: *redit* ejus, qui respondet ad se missis amici literis. *Figrior*, cujus non *redit* epistola. G.

23 *Quid tum profici? prædicendo vitium meum*. Vet. Schol.

Mecum scientia; que pugnant a me. Landinua.

24 *Attentas; sollicitas*. Vet. Schol. *Experiris*.

Super hoc, tui roroy. Cruquius.

26 *Collecta viatica*; prædando scilicet Viaticum viæ subsidium est.

27 *Ad assem*, Proverbialis sermone dicimus, cum omnia amissimus.

28 *Vehemens lupus*, supple *tanquam*, vel *factus*; sic et Homerus, *Λυαὸς ὄς*; ut sit Proverbialis Elocutio.

29 *Acer*; calidus, vehemens.

30 *Præsidium regale*; Mithridatis Præsidium quod Tigranocertæ erat, uti ex Dione ostendit Cruquius.

Loco dejecit; ratione sua deturbavit. HE DIL-
LOGED THEM.

32 *Denis*: *militaria dona, corona, torques et pbalera*. Torrentius. Male nonnulli Codices legerunt *opimis* pro *bonis*. B. De hoc more Romanorum virtutem militarem ornandi vid. Broukhuf. ad Tibull. p. 23. Z.

34 *Prætor*; significat alium *Duces Imperator dictos, Præfectos Prætores*. *Valerianus Servilius*. *Præfectus* erat exercitus. Vet. Schol. Nam ipse Lucullus Athenis agebat apud Bratum.

36 *Addere mentem*; animos adijcere.

38 *Quid stas?* Quid hæres, vel dubitas?

39 *Catus*, lingua Sabina acutus est.

Ruficus, et per hoc imperitus et rodus rerum. *Ibit pro cas*, ἰσθῦς: nam *Comica* est Enallage.

40 *Qui zonam perdidit*; Ex *fabula Græca dictum, ablate qui zonam perdidit*. Vet. Schol.

42 *Iratus Graiis*, ridicule Iliadem significat. *Figurate scissionem Caesaris Augusti in abertis partes videtur ostendere*. Vet. Schol. B. Quin simpliciter argumentum Iliados, et initium *Μῆνιδος* respicit. G.

Atque inter silvas Academi quærere verum.
 Dura sed emovere loco me tempora grato;
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,
 Decisis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris et fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem: sed, quod non desit, habentem
 Quæ poterunt unquam fatis expurgare cicutæ,
 Nî melius dormire putem quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur eantes;
 Eripuere jocos, venerem, convivia, ludum;
 Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque:
 Carmine tu gaudes; hic delectatur Iambis;
 Ille Bioneis fermonibus, et sale nigro.
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.

45

50

55

60

46 Amovere *Ven. Glar.*—53 Expugnare e *MS. Cun.* Sicujæ *Lamb. ex conj.*—56 Ludos *Sax.*—62 Nîmium diu *Cun.*

43 *Artis, doctrinæ.*

44 *Curvo dignoscere rectum;* virtutem, quæ in medio duorum vitiatorum est, ad rationis examen exigere. B. Non absurde putat Dacerius, Geometriæ elementa hic intelligi, sine quibus nemo tum apud Academicos philosophabatur. Sanadonus his jam Romæ Flaccum esse imbutum, existimat. G. Assentior Sanadono, et intelligo locum de studio philosophiæ. Z.

45 *Quærere verum; jucunde hoc, quia quærunt verum, ut negent idem inveniri posse.* Vet. Schol. Hoc loco proficitur se Academicum.

46 Omnes fere MSS. legerunt *emovere* pro *amovere*.

47 *Æstus;* tempestas, procella. *Et Brutus tunc Achatam et Athenas tenebat, cui cognitus erat a studio Philosophiæ.* Vet. Schol. Cruq.

50 *Decisis humilem pennis;* significat se proscriptum fuisse. Vet. Schol. Quantum debemus Augusto quod proscripterit eum!

51 *Laris,* Metonymicis pro domo, in qua Lar colitur.

Audax; bonum paupertatis Epitheton: nam *Hominem experiri multa paupertas jubet, ut ait Publius Mimua.*

52 *Quod non desit;* mire pro quantum non sinat ut egeam.

53 *Cicutam posuit pro helleboro.* Vet. Schol. Satirice, ac si helleborum venenum crederet. Lambinus ex ingenio suo *Sicyis* reposuit. Quantum est habere palatum! B. *Cicuta* summo gradu refrigerat. Vid. Plin. 25. 13. Ergo æstum etiam illum et fervorem, quo Poetæ calefcunt, domare potest. Pers. 5. 145. *calido sub pectore mascula bilis Intumuit, quam non exsinkeris urna cicuta.* Expugnare pro expurgare commodum huic rei videtur. *Cicuta* non purgat ut helleborum, sed pugnat contra calorem. G.

54 *Melius dormire, satis frequenti* Proverbio hoc dicimus.

55 *Eantes;* decedentes, cum jam sol noster vergit in occasum.

56 *Ludum,* Musicam et Choreas.

57 *Tendunt, nituntur.* B. *Extorquere poemata,* ut v. 139. *extorta voluptas, auferre voluntatem scribendi.* G.

Quid faciam vis? Cum cesset mens, desine vires.

59 *Carmine;* Lyrico: etiam Epos accinitur Lyrae. *Δόξαι μαι λυγρῆ Ὀμάρα.* Anacreon. B. *Iambus* etiam a *Lyricis* separatur Epist. 1. 19. 23. 199. G.

60 *Bioneis sermonibus;* ita Satiram appellat

Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter;
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus. 63
 Præter cætera, me Romæne poëmata censes
 Scribere posse, inter tot curas totque labores?
 Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque;
 Intervalla vides humane commoda. ¶ Verum 70
 Puræ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstet.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor;
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum;
 Tristia robustis luctantur funera plaustris;
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit fus. 75
 I nunç, et versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes
 Rite cliens Bacchi fomno gaudentis et umbra:
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos

63 Quod tu Bentl. ex MS. Petit alter Sax.—65 Romæne omnes MSS. apud Crug. G. Z. Med. 1477. F. Lamb. Stepb. &c. Romæ mense Ald. Romana solus forte Baxt.—68 Valle Sax. Quirino mallet Heinf. ad Ovid. Fast. 375. it. Cun.—70 Rerum Crug. ex MSS. conf. v. 84.—71 Plures Glar.

a Bione Borythenite Philosopho, qui neque diis, neque hominibus pepercit. *Sunt autem disputationes Bionis Philosophi, quibus sultitiam arguit vulgi, cui pene consentiunt carmina Luciliana.* Vet. Schol. Alter hic erat Lucianus. B. Firmari hæc possunt ex Laërt. 4. 52. et quæ ibi Meibom. G.

Sale nigro; lividis jocis. Vet. Schol. Alias utebantur nigro sale in conviviis. Vide Sat. 2. 4. 74.

63 Pro tu quod Bentleius posuit quod tu, fortasse aliquando dulciori sono.

Jubet, optat. Δεμπαινή Characterē tanquam ad ipsos convivas loquitur. Vet. Schol.

65 Præter cætera: omisso aliis rebz. Vet. Schol. Quinetiam.

Nescio cur in Bentleii edito Libro *Romanae* est pro *Romana*, nulla sub auctoritate. B. Dormitavit vir doctus. Vid. Var. Lect. G.

66 Curas, negotia, molestias.

67 Sponsum; ut pro se spondeam. Vet. Schol. B. Conf. Sat. 2. 6. 23. G.

Auditum scripta; Satirice et *απαρ' αργουσις* hoc intulit; quomodo et Juvenalis inter cæteras pestes infert, [3. 9.] *Augusto recitantes mens Poetas.*

68 Officiis, quæ inter amicos intercedant. ut exempli gratia quæ sequuntur.

Cubat, per Euphemismum pro ægrotat: alias decumbit dicitur.

70 *Humane commoda;* Comica Ironia hæc; humani enim cavere solent, ut dum potentes adeunt, justum intercedat intervallum, dum salutant. Nos diceremus; A PRETTY CIVIL DISTANCE. B. Ironiam ita intelligo: *intervalla loci et viæ, inter collem Quirinum et extremum Aventinum, incommoda homini, vix equo facilia.* G.

72 *Calidus, sudans, properans.*

Geruli sunt qui portant necessaria ad fabricam. Vet. Schol.

Redemptor, ædium condendarum conductor.

73 *Torquet, trochleis suis trahit.*

74 *Tignum, trabem.* B. Vid. Juven. 3. 255. G.

74 *Funera;* corpora feretris elata cum nigro Libitinariorum grege.

76 *Canoros, sublimes.* B. Bene modulatos G.

77 *Mire chorus;* quia in filvis Satiri et Nymphæ, Bacchi chorus, saltant; cujus in clientela sunt et Poetæ. B. Conf. Epist. 1. 19. 3. it. hic 104. G.

Vis canere, et contracta sequi vestigia vatum? 80
 Ingenium, sibi quod vacuas defumfit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, infenuitque
 Libris et curis, statua taciturnus exit
 Plerumque, et risu populum quatit: hic ego-rerum
 Fluctibus in mediis, et tempestatibus urbis, 85
 Verba lyræ motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consulti rhetor, ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores;
 Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mucius ille.
 Quî minus argutos vexat furor iste poëtas? 90
 Carmina compono, hic elegos; mirabile visu
 Cælatumque novem Musis opus. Aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-

80 Contracta G. S. Med. 1477. Cunctata Cunn. et Sax.—81 Sqq. sibi qui—Ut studiis—
 taciturnior Cunn. solus. 87—140 Dan. Heinſius transfert ad Epist. 2. 1. 229. Boivinius ad
 118. Utrumque refellit Bentl.—89 Crassus pro Gracchus conj. Bentl. Huic ut M. ille
 sic XL. edit. ap. Cunn. Hic—illi al.—90 Versat Bentl. e conj.

78 Umbra; nemorum solitudine.

80 Contracta; arcta: nam presso et circum-
 specto gradu incedunt: ut ea sequendo vix con-
 tigerit imitator, inquit Vet. Schol. Pro con-
 tracta Bentleius posuit non tacta, levi vel nulla
 de causa: maxime hic turbatur ab imperitiis Li-
 brariis. Antiquus tamen Interpres facit pro
 me, vel saltem ego pro illo. Verba Toge ſe-
 guris, junctura callidus acris. Persius 5. 14. A-
 page contracta et cantata. B. Dacerius contracta,
 i. e. pene deleta. Sanadonus cunctata, incerta,
 dubia. Vet. Schol. videtur contracta legiſſe. Ni-
 hil melius vulgato contracta, i. e. angusta, quæ
 pauci sequi possunt, ut ἐνὶ στενῆς Matth. 7.
 13. G.

81 Ingenium; ego autem non me gero pro
 ingenio. Obiter Satiram stringit in umbra-
 tiles studiosos.

82 Infenuit; impalluit, immortuus est. Vet. Sch.
 ita enim legendum pro immortalis est. B. Infenuit
 ut inhumana Camena senium Epist. 1. 18. 47. G.

83 Curis, studiis.

Statua taciturnus; Proverbium est. Scite
 Neutrum pro Masculino.

Exit, redditur, efficitur.

84 Quatit, concutit.

86 Digner, condignum arbitrer. Vet. Schol.
 Vin' tu ut populum me itidem derideat ut il-
 lum, per plateas meditantem?

87 Frater, h. e. tanquam juratus frater.
 Bentleius plurimum defudat ut Pactus fiat de
 Frater, verum incassum. Hi coitione tantum

erant fratres. B. Etiam si fratres ponas san-
 guine: tamen potest frater etiam reduplica-
 tive poni, Frater erat adeo frater, i. e. similis,
 ut, &c. Vid. Ser. 2. 3. 244. G.

88 Honores, eximias laudes.

89 Tiberius et Caius Gracchus, Cornelius
 filii, dicendi gloria præcipui; contra Publius
 Mutius Jurisconsultus erat egregius. Bentleii
 Editio male Mucius pro Mutius. B. Quin
 MUCIUS libri, lapides, nummi, Græci. G.

90 Argutos; sonoros, sublimes.

Vexat, agitat. Bentleius vitiose versat, at-
 que ex mera sua conjectura.

91 Carmina compono, vult videri et se ip-
 sum tangere. B. Ut per communicationem
 tanto audacius stultitiæ illius sibi conficiis pos-
 sit perstringere. G.

92 Cælatumque; Ἐνέχυρον. Vet. Schol. Cæ-
 latum, pictum, affabre variegatum [Schol. Cruq.
 omni genere pectus quasi ad vivum expressum].
 Splendida hæc Metaphora tam ad Carmina
 quam ad Elegos referenda est, etsi ἀνορθῶτος.
 Bentleius inscite posuit Sacratum de suo, pro
 Cælatum. B. Nempe mirabile opus intelligit
 ædem Palatinam, vel illam Herculis Musæ-
 rum: hæc vel cælatum opus musis vult intel-
 ligi, i. e. signis illarum exornatum, vel legi,
 ut ipse ex conjectura posuit, sacratum musis opus.
 Post lætæ longas ipsius et Massoni disputa-
 tiones placet simplicitas hic propoſita et expo-
 sita. G.

93 Molimine, grandi et meditato gestu.

spectemus vacuum Romanis vatibus ædem.
 Mox etiam, si forte vacas, sequere, et procul audi
 Quid ferat, et quare sibi nectat uterque coronam.
 Cædimur, et totidem plagis confumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
 Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit.
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo, et supplex populi suffragia capto:
 Idem, finitis studiis, et mente recepta,
 Obturem patulas impune legentibus aures.
 Ridentur mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes, et se venerantur, et ultro,
 Si taceas, laudant quidquid scripsere, beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poemâ,
 Cum tabulis animum cenforis fumet honesti;
 Audebit quæcunque parum splendoris habebunt,

95 Vacat Ven.—96 Qui ferat, aut Zar.—98 Lumina Med. 1477. Lumina proæa MSS.
 2 Bland. apud Cruqu.—100 Si plus se attollere MS. Cruq.—102 Vates Cui.—107 Scrip-
 tores, sed Sax.

*Circumspectemus: una pars Orationis est, divisa
 in duos versus, Lucilii more antiquo. Vet. Schol.
 B. Schol. Cruq. Ut negemus, in templo Apollinis
 ullos pactas Romanos habere aut recitare sua car-
 mina. Itaque vatibus ablativo casu accipit. Sed
 mihi hic certe videtur verum vidisse Bentleius,
 et ita explicandus h. l.: Facit nos superbos æ-
 des Apollinis vatibus (Dativo) vacua et desti-
 nata. G.*

94 Vacuum, liberam, vacantem, et per hoc
 frequentem. Vacuus etiam dicitur qui semper
 vacat amicis.

Ædem; Apollinis Palatini et Musarum.

95 Si forte vacas; ad nugas scilicet audien-
 das.

96 Ferat; adducat: cum vultu proferat.

97 Cædimur; Critico gladio acriter decer-
 tamus.

98 Lento Samnites; Tanquam Samnites quo-
 rum pugna stataria est. Vet. Schol. B. Forte
 lento etiam, quia interdum arma ludicra, qui-
 bus nihil, aut tarde decernitur. G.

Ad lumina prima; unde et Ennius: Bellum
 æquis manibus nox intempèsta diremit. Vet. Schol.
 Sed hæc Ironicè dicta sunt: nam contrarium
 intelligitur. B. An lumina prima cœna: po-

tius tempus signant? Sic certe de h. l. Lipsius
 Sat. 1. 6. ubi gladiatores in triclinio pugnant:
 exhibet. G.

99 Carmimbus suis Alcæum imitatus est Ho-
 ratius.

*Puncto, suffragio, juxta Legem Tabellariam.
 Vet. Schol. Cruq. Nam punctis numerabant
 suffragia in Tabellis. B. Vid. A. P. 343. G.*

100 Callimachus; egregius hic Elegorum
 Scriptor. B. Quint. 10. 1. 58. Princeps habetur
 elegia. Sed videntur quidam prætulisse
 Mimnermum: certe ita intelligit h. l. Vet.
 Schol. Cruq. Mimnermum laudat tanquam pri-
 mum in elegis scribendis. G.

101 Mimnermus duos libros loculentos scripsit.
 Vet. Schol.

Optivo, adoptivo. Vet. Schol.

102 Multa fero; nam recitantibus adesse
 cogor.

104 Mente recepta; ex insania Padua præ-
 fessiois ad me rediens. Vet. Sch. B. Vid. Epist.
 1. 19. 3. it. A. P. 296. G.

105 Obturem, obturare possim. Tractum est
 hoc a sacerdotibus Martis, qui dum sacra celebra-
 rent; cera obturabant aures, ne aliquis sono mens-
 eorum inquietaretur. Vet. Schol. Cruq. B. Nota

Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,

Verba movere loco, quamvis invita recedant,

Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.

Obscurata diu populo bonus eruet, atque

115

Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,

Quæ priscis memorata Catonibus atque Cethegis

Nunc situs informis premit et deserta vetustas :

Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus.

Vehemens et liquidus puroque simillimus amni,

120

Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua :

Luxuriantia compefcet ; nimis aspera sano

Levabit cultu ; virtute carentia tollet :

Ludentis speciem dabit ; et torquebitur, ut qui

Nunc satirum, nunc agrestem cyclopa movetur.

125

¶ Prætulerim scriptor delirus inersque vidéri,

Dum meâ delectent mala me, vel denique fallant,

Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,

122 Depascet conj. Cun.—125 Imitatur Z. Med. 1477.—128 Argos MSS. Torr. it. Sanad.

etiam fabula Ulyssis, aures sociorum obturantis ad cantum Sirenum. G.

Impune, sine ullo periculo. B. Impune potest negare operam aurium recitantibus, qui ipse recitare non cupit. G.

106 Conf. Ser. I. I. 66. Populus me sibilat, &c. G.

111 Splendoris, dignitatis.

112 Pendere, gravitate.

Honore, honesta statione, sive ordine.

Ferantur, videbuntur. B. Mihi videtur Metaphora, a turbida aqua torrentis, quæ fertur rapido cursu, fuit ludulenta ut Sat. I. 4. II. Contrarium hic v. 120. G.

113 Movers loco ; Censores quos notabant loco movebant. Vet. Schol. Cruq.

114 Intra penetralia Vestæ ; h. e. Quamvis sacrosancta videantur. Vet. Sch. Cruq. Proverbium de non tangendis. Primo calore inveniendi omnia videntur egregia. B. Intra penetralia Vestæ Palladium est, quo nihil carius. G.

115 Bonus, æquus. B. Compara A. P. 47. sqq. G.

118 Situs informis ; Lanuginosus mucor. Landinus.

Premis, celat.

Deserta, desolata, sola, derelicta.

119 Adsciscet ; aliunde assumet.

Produxerit, in medium protulerit.

120 Vehemens, per Synæresin profertur.

Liquidus, pellucidus.

122 Compefcet, tanquam vinitor sua falce. B. Sed compefcitur proprie pecus ne luxuriando et exultando dissipetur. Illa falcis et ablationis cogitatio fecit, ut depascet conjiceret Cuningamua. G.

123 Levabit ; molliet, colendo temperabit.

Virtute carentia ; inertia, quæ sine nervis sunt et spiritu.

124 Ludentis ; Saltantis Pantomimi.

Torquebitur, h. e. fiet quod ipse voluerit : omnes gestus et motus Pantomimus novit, sic et ille Dramaticus Characteras.

125 Satirum ; mollissimum saltationis genus. Saltantes satiros imitabitur Alpbefibeus. Virgilius B. 5. 73. B. Utraque persona occurrit in Cyclope Euripidis, ubi ex ipsa comparatione diversorum motuum voluptas. G.

Cyclopa ; durissimum genus saltationis, quod Polyphemum referebat.

Movetur ; quoniam saltatio infamis res erat, temperabant sibi a vocabulo, et moveri pro saltare dicebant. Gesticulando autem saltabant Pantomimi. B. Motus Ionici sunt Car. 3. 6. 21. Add. A. P. 232. G.

126 Dixerit aliquis, si tanto labore opus est, malo delirus haberi, et mihi placere. Respondetur a v. 141. G.

Qui se credebat miros audire tragædos,
 In vacuo lætus seffor plauforque teatro ;
 Cætera qui vitæ fervaret munia recto
 More ; bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, possêt qui ignoscere servis,
 Et signo læso non insanire lagenæ ;
 Possêt qui rupem et puteum vitare patentem.
 Hic, ubi cognatorum opibus curisque reffectus
 Expulit helleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese ; Pol, me occidistis, amici,
 Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas,
 Et demtus per vim mentis gratissimus error.
 ¶ Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum ;
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque modosque edificere vitæ.
 Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recorder ;
 Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,

140 Pro per vim, pretium Zar.

127 *Fallant ; lateant, sic ut mala esse nesciam.*
 Vet. Schol. Cruq. Metabaticis hæc intulit.
 B. *Denique, omnino, so gur. Z.*

128 *Ringi ; torquere os, ut canis : hoc faciunt qui cruciati risum fingunt. Hic ringi est ficto risu letitiam simulare.* Vet. Schol. Cruq.

Haud ignobilis ; Hic Lycas dictus est. Vet. Schol. Cruq.

Argis ; apud Græcos : nam Abydi fuisse ostendit Aristoteles de Mirabilibus. Hoc monuit Cruquius. B. An *Argis* significare possit inter Argivos, non dixerim. Aristoteles non nominat *Lycam*. Potest eadem insania bis observata esse : potest, ut fit, intercessisse error. Ceterum similis insaniz exemplum Thrasyllus *Æl. V. H. 4. 25. G.*

131 *Servaret, obiter.*

132 *Sane ;* re, non simulate, vel etiam valde. *Amabilis ;* suavis, benigna.

134 *Signo læso ;* effracto signo, quo signabatur lagenæ cortex, sive suber. Vult significare latis fuisse liberalem. *Lagena, vas erat fictile, seu minor cadus ; nostris, a jug. Vide Sat. 2. 8. 81.*

136 *Opibus ;* ope, auxilio.

Reffectus ; ad sanitatem iterum perductus.

137 *Bilem ;* supplic corruptam, vel atram.

Meraco ; non admodum diluto, ob tantam dementiam.

140 Pulcherrimam sententiam parit lectio Zaroti, qua *pretium mentis* dicitur *error gratissimus* : q. d. facile aliquis sana mente tæreat, ut tam jucundo errore fruatur. Consilio emendandi adscribi vix potest in editione tot deformata sphalmatis : igitur aut ex bono archetypo est, aut casus plane similis illi, cum impacta temere spongia. Nealcis equo spumas effecit, quam ars pictoris desperarat. G.

Gratissimus error ; unde illud Græcum : 'Αμαρτία ὀφθαλμοῦ. Vet. Schol. ex MS. Stephani, h. e. *Error auctiam parit.* Est et aliud simile huic *'Αμαρτία ὀφθαλμοῦ, h. e. Ignorantia auctiam parit ;* quæ nollem a Stephano confusa.

141 *Nimirum ;* quantum ex jam dictis licet conjicere. B. Resumit hic personam suam poeta. Disputatum adhuc fuit, melius esse irideri, quam scribendi laborem ferre. Subjicit Horatius, Nimirum optimum est placere non facere verius, sed tempus in morum potius disciplina consumere. G.

142 *Tempestivum ;* pueris, non mihi jam fenescenti.

143 *Sequi, querere.*

144 *Numeri versus sunt, mod'lytz.*

Narrares medicis. quod quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
 Non fieret levius; fugeres radice vel herba 150
 Proficiente nihil curarier. Audieras, cui
 Rem Dî donârint, illi decedere pravam
 Stultitiam; et cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es; tamen uteris monitoribus îdem?
 At si divitiæ prudentem reddere possent, 155
 Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est quod quis libra mercatus et ære est,
 Quædam, si credis consultis, mancipat usus:
 Qui te pacit ager, tuus est; et villicus Orbî, 160
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,
 Te dominum sentit. das nummos; accipis uvam,
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum. 165
 Quid refert, vivas numerato nuper. an olim?
 Emtor Aricini quondam Veientis et arvi

148 Nulli te farier Zar.—152 Donarent *edd. veti.*—154 Rationibus Lamb. *MS. Bas. it. G. et S. a manu prima.*—155 Sapientem S.—158 Mercatur et ære, Ven. Glar.—161 Daturus etiam Bentl. ex *MSS.* Daturus etiam Z. *edd. veti.*

145 Recordor, in animum revoco, revolve. B.
 146 Hæc sententia de fiti et cupiditate habendi debetur Aristippo. Vid. Plutarch. de Amore Divit. Z.
 147 Narrares medicis; metu scilicet hydro-pis. B. Quod, quantum attinet ad hoc. Z.
 150 Levius, tolerabilius.
 151 Audieras; a vulgo scilicet, cui semper in ore est, Sapere divites, atque Dementes esse pauperes.
 152 Donârint; ita recte Bentleius [pro donarent] et si de suo. B. Juven. 3. 153. Ridiculus facit paupertas. G.
 Pravam, perversam.
 155 At, quinimo: insuper.
 156 Nempe ruberes; concedo quod deberes erubescere.
 157 Viveret in terris; vulgaris forma loquendi est.
 158 Libra et ære, verba sunt Juris, cum per libram expensa pecunia; per as ipsum pretium de-

monstratur: unde et libripens hujusmodi testificationi adhiberi solet. Vet. Schol.

159 Mancipat; mancipiò dat, vel legitimam possessionem facit.

Ufus; usus fructus, non ufucapio neque Usurpatio, ut quidam volunt.

160 Villicus Orbî; cujus agrum tu conduxisti mercede: nam qui agros conducebant: et villicum et servos una conducebant; sic et qui emebant. B. Non, puto, conduxit vel Orbii, vel cujusquam agrum unquam Horatius: sed sic arguitur: meus est ager, qui me alit, sive eum agrum totum simul emam, sive per intervalla, quoties aliquid opus est. G.

161 Pro daturus cum Cruquio et Torrentio reposui daturas, et *MSS.* confirmant.

166 Refert, supple ad tua negotia.

Numerato nuper; pretio agri per partes numerato; quod tu facis dum pensionem solvis quotannis. B. Potius, dum de fructibus emis, quoties opus est. G.

Eantum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum;
 Sed vocat usque suum, qua populus adfita certis
 Limitibus vicina refugit jurgia; tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc forte suprema
 Permutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sic quia perpetuus nulli datur usus, et hæres
 Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani, si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
 Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungui
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter,

170

175

180

169 Gelidum *Sanad. malr.*—171 Refugit etiam *Bos. et Cun.*—173 Morte *Bentl. ex MSS. et primis edit.* Et sic *G. S. Z. Med. 1477, &c.*—175 Sed *MS. Sanad.*—177 Pro vici, vites *Marc. ex Porphy.*—182 Curat etiam *G. Z. Bentl. vulg. curet.*

167 *Emtor Aricini*; qui scilicet a multis retro sæculis Aricinum, vel Vientem agrum de populo Romano emerat. B. Illud *quondam* non ad antiquissima tempora respicit, cum agrum populorum a se devictorum privatis vendidit populus: sed hoc modo vult, Qui longo ante tempore emit agrum, quales sunt suburbani illi Vientes et Aricini, ille proprie non cœnat *dupes inemptis*: [quas laudat Ep. 2. 48.] sed emtas in summa illa, quæ pro toto agro soluta est. G.
 170 *Qua populus*; agri limites festive designat.

172 Non placet Bentleii *refugit*, ex obscurioris notæ Membris aliquot. Servius ipse legit *refugit*, ut vel ipse notat Bentleius. B. *Refugit*, evitavit, i. e. cavere solet ac prohibere. Ter. Andr. 4. 4. 27. Chremes, *Redde ego, inquit, fugi has nuptias*, non de suis loquens, sed filia, quas prohibebat. G.

173 *Nunc vi*; se proscriptum meminit: est autem, *Nunc prece nunc pretio trita* loquendi formula.

Sorte suprema, morte. B. Si morte sit vera lætio, *suprema* habet hanc vim, ac si diceret, nunc morte denique. G.

174 *Cedat*; transeat, abeat.

176 Bentleius de suo posuit *alternis*, frustra. B. *Alterius* eas vices significat, ut unus tradat

alteri, quod ab illo recepturus est, ut regnum Thebanum debebant alternis habere Eteocles et Polynices. Hic de successione agitur simpliciter, et illud *alterius* facit ut tres gradus successione designentur. Hoc etiam in undis ita est: quæ unda undam trufit, ea non ab hac, sed a tertia superveniente impellitur. G.

177 *Vici*; Prædia. *Omnium vicos et præte contemno*; Cicero ad Atticum. Nil opus est legi *vites*. Est autem *vicos* a Græco *οἶκος*; sed pluribus et fervilibus familiis constat: hodie *manerium* dicimus.

Horrea; ingentia granaria.

178 *Saltibus, latifundiis porrectis per plurimos montes*. Est autem Calabria præter cæteros *reditis*, etiam rei pecuaria et lanarum mollium *ferax*, item *Lucania*. Vet. Schol.

Orcus, terra est, Chaldæis *אֶרְצָא*: puto vocem esse Punicam.

179 *Cum parvis*, æque atque parva: et terribiliter hæc dicuntur.

180 *Tyrrhena sigilla*; *Tusci primi in Italis fœna de marmore posuerunt*. Vet. Schol. B. Vid. Vitru. 3. 2. G.

Tabellas, supple *pietas*.

181 *Gætulo Mauro*: significat enim *parperas Girbitanas*. Vet. Schol. B. Conf. ad Car. 2. 16. 35. G.

Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu
 Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum;
 Scit Genius, natale comès qui temperat astrum,
 Naturæ deus humanæ, mortalis in unum-
 quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.
 Utar, et ex modico, quantum res poscet acervo
 Tollam; nec metuam quid de me judicet hæres,
 Quod non plura datis invenerit. et tamen idem
 Scire volam quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet, et quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum
 Invitus facias, neque plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda domu procul abfit: ego, utrum
 Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.

185

190

195

200

199 Domus *edd. pr. et vulg.* Procul MS. Bentl. Cun. V. No.

183 *Alter fratrum*; Terentianus ille Micio.
 B. Nescio an hos cogitarit. G.
Cassare, otiani. Vet. Schol. Cruq.
 184 *Herodis palmæ*; juxta Hierichontem
 fitis, unde maximi reditus tam ex palmis, quam
 ex balsami viridario, atque aliis rebus prove-
 nere. B. Vid. Strabo 16. p. 525. G.
Pinguibus, opulentis.
Alter; Demea.
 185 *Importunus*; improbus, indefessus.
Lucis; folia.
 186 *Silvestrem*; senticosum, et per hoc steri-
 liscm.
 187 *Genius*; modo Sol, modo ipsa hominis
 anima, ut in hoc loco.
*Astrum natale; Metonymicis fatum. Gemi-
 nos Horoscope vero Productis genio.* Persius 6. 18.
 188 *Natura Deus*; 'H γὰρ φύσις δαιμονία, h. e.
 Natura nostra genialis est; ut ait Aristoteles,
 Naturæ ipsius conscius: cum sit 'Εξήγησις τῆ
 φύσεως αὐτῆς ἢ παντὸς δαιμόνιος; quod est, *Repe-
 titio* [malim explicatio] modi quo universa rerum
 natura administratur; ut olim Heraclitus ὁ Σου-
 κληνός, cum vellet dicere eam esse Imaginem
 Dei, vel *Divine aure particulam.* Τὸν θεῖον λό-
 γον δι' ἀναπνοῆς σαφάντης νοσηπ γινόμεθα, Hera-
 clitus, referente Sexto Empirico [M. 7. 129.].
 Qui quidem θεῖος λόγος Virgilio dicitur Æ-
 nead. 3. 600. *Calis spirabile lumen.*
*Mortalis in unumquodque caput; Hoc secun-
 dum Phycos protulit, qui singulares animas
 in originem suam redire voluerit.*

189 *Mutabilis; varius.*
Albus et ater; felix et infelix, et per hoc, li-
 beralis et illiberalis. Secundum hoc homines
 vel *εὐδαιμόνιοι*, vel *κακὸδαιμόνιοι* dicuntur: nam
 albus color celestium est, adeoque fastus, at-
 que ater contra dirus et funestus, utpote leni-
 rum proprius.
 190 *Utar*, simpliciter, pro utar rebus meis,
 sumtum faciam, ut sæpe veteres, et Sen. con-
 trov. 14. *Naviga, milita, peregrinare adolescens;*
utere seæx. G.
Res, supple, præsens. B.
 192 *Datis*, à Mæcenate, interpretatur Lam-
 binus. Sed simplicius veriusque esse videtur,
 si explicas, quam quæ acceperit, s. quam quæ
 per testamentum aut jus hæreditatis ei tradita
 sint. Z.
 193 *Scire volam*, Comice profertur, pro *dis-
 cernam.* B. *Scire volam*, ostendam me scire, ut
 Epist. 2. 1. 35. *Horres*, i. horrere te fateris. G.
Simplex; liberalis, apertus.
 197 *Quinquæbus a quinque diebus, qui dies ad
 Feras Minervæ pertinent.* Vet. Sch. Eo tem-
 pore Scholarius diludia celebrabantur.
Olim, aliquando.
 199 *Pauperies*, h. e. tantum opto usui.
 Lambinus alicubi legerat *domu pro domus*;
 neque dubito quin ea vera sit lectio. Est etiam
domu apud Cornelium Nepotem, et Plautum.
 Benteius de sua conjectura posuit *procul, pro-
 cul abfit* pro *domu procul abfit.* B. Si quid mu-
 tare velim, pro' *domus* vel *domu* ponam modo;

Non agimur tumidis velis aquilone secundo;
 Non tamen adversis ætatem ducimus austris;
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.

Non es avarus: abi. Quid? cætera jam simul isto

Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine et ira?

Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
 Nocturnos lemures, portentaque Theffala rides?

Natales grate numeras? ignoscis amicis?

Lenior et melior sis accedente senecta?

Quid te exempta juvat spinis de pluribus una?

Vivere si recte nescis, decede peritis.

Lusisti fatis, edisti fatis, atque bibisti;

Tempus abire tibi est; ne potum largius æquo

Rideat et pulset lasciva decentius ætas.

204 Extremique priorum *San.*—206 Fuge, rite caret *MSS. ap. Terr. G. Bos. S. Z. Med.* 1477. F.

quod permutari sæpius observat Bur. ad Ovid. Art. 1. 361. *Procul* repeti, nimis hic Tragicum vel Paratragicum potius. Sed nec domus nec domus damnare ausim. G.

Utrum modo posuit pro *proe*. B. Sensus est: Utrum nave magna an parva vehar, nil refert, quia tamen ego vehor, &c. Z.

203 *Viribus*, valetudine.

Specie, virtute, loco, h. e. forma, eruditione, et dignitate.

205 *Non es avarus*: hoc enim tu sis, et nos utique concedimus.

Abi; euge, beatus es. *Et #du* profertur. B. Ut Ter. Ad. 4. 2. 25. *Laudo, patrifus, abi, virum te judico*. G.

208 *Somnia*; hæc ad superstitionem referuntur. Vet. Schol.

209 *Lemures, umbras vagantes hominum ante diem mortuorum, et ideo metuendas. Lemuria mense Maio per triduum celebrari solebant, ante additum anno mensem Februarium, ob quam rem Maio mense religio est nubere, et item Martio, in quo de nuptiis habito certamine a Minerva Mars victus est; obtenta virginitate Minerva Nerine est appellata.* Vet. Schol. Cruq. Addito jam Februario novo mense sacra Feralia fiebant Diis Manibus XII. Kalend. Martii. *Dum tamen bec fient vidue cessate puella.* Ovid. Fast. 2. 557. Crediderim eos hoc fecisse ne pro bonis geniis Lemures nova subirent corpora. *Physici dicunt eos qui morte violenta concidissent non recipi in originem suam donec errantes legitimum futi tempus*

complevisset. Servius ad Æneid. 4. Sic et Ter-tullianus de Anima.

Portentaque Theffala; conversiones Magicæ B. De his pleni libri Apuleianarum Metamorphoseon, propter quas in Theffaliam ipse abiit, &c. Sic Epod. 5. 45. G.

210 *Grate numeras*; hilariter agendo, uti liberalem et sapientem decet, singulis natalibus.

212 *Juvat*; verbum medicum est, pro *levat*: et Cruquiani Codices habebant *levat*, et aliquo Scholiaste, ut puto. *Quin* et Bentleius prætulit *levat*. B. Sensus est: Non uno vitio, sed omnibus, purus esse debes. Z.

213 *Vivere si recte nescis*; h. e. Si nequis ulterius ad animum tuum vivere per ætatem.

Decede peritis; via cede junioribus, h. e. contentus vita excede. B. Si sapere nescis, s. versus scribere, rebusque vitæ humanæ jucundis decenter ob ætatem aliaque impedimenta uti non potes amplius; rem concede his qui poterunt. Z.

214 *Lusisti, amasti et cecinisti.* Hæc tanquam de se Horatius scripsit. B. Nempe a v. 145. secum loqui instituit. G.

215 *Ne potum largius æquo*; nimis saturum convivam.

216 *Rideat et pulset*; nam pueris ludibrio sunt temulenti senes.

Lasciva Dialogus posuit; nam *luxuriosa* est et *petulans*.—*Vellent tibi barbam Lascivi præc.* Sat. 1. 3. 132.

Q. HORATII
FLACCII

DE ARTE POETICA

LIBER.

AD PISONES.

Hunc librum, qui inscribitur DE ARTE POETICA, ad L. Pisonem, qui postea Urbis Custos fuit, misit. Nam et ipse Piso poeta fuit, et studiorum liberalium antistes, in quem librum concessit praecepta Neoptolemi [Parii] de Arte Poetica; non quidem omnia, sed eminentissima. Vet. Schol. B. (Potest hic libellus commode haberi pro epistola libri secundi tertia, qui sic non major erit libro primo. Nec temporum ratio, aut aliud necessarium, quod sciam, argumentum obstat. Favet etiam Charisius, qui p. 182. 3. et 183. 10. simpliciter Epistolarum nomine, quæ hic leguntur, laudat. Mature tamen ut peculiaris libellus laudatur, a Quintiliano Epist. ad Trypho. ubi simpliciter Artem poeticam vocat, et 8. 3. 60. ex prima parte libri de arte poetica ipsum affert principium. Priscianus quoque et alii Grammatici passim Horatium de arte poetica citant. An occasionem separandi voluminis dedit, quod ut somnium Scipionis ex Ciceronis de republica opere excerptum Macrobius explicavit, sic mature Grammatici Horatium interpretari cœpere. Certe Terentii Scauri (quem Hadriani temporibus assignat Gellius 11. 15.) Commentariorum in artem poeticam Horatii librum X. laudat Charif. p. 182. 5. et 188. 17. In MSS. et priscis editionibus jam post Epodos et Carmen sæculare ponitur, ut in MS. Gottingensi, it. in edit. Mediolanensi 1477, in Veneta 1479, &c. usque ad H. Stephanum; nunc medio inter Epistolas et Sermones loco, ut in editione Zaroti, nunc denique ultimo omnium loco post epistolas, cujus instituti auctor videtur laudatus modo H. Stephanus, qui rationem ejus reddit Diatr. p. 32. Certe non annotavi, qui ante illum ultimo loco poneret Artem, neque qui post illum non poneret. Harduino, qui Q. Horatium Flaccum negat auctorem hujus libelli esse, respondemus locis iis, unde is putat hoc probari. G.) Placet mihi sententia Wielandii, qui negat, Horatium voluisse hic artis poeticæ tradere praecepta, sed hortatu Pi-

fonis patris Pifonem puerum, nimis ad versus faciendos proclivem, a poetis terrene, rei difficultate demonstrata, et vitii, quæ vulgo soleant committi, indicata.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, et varias inducere plumas,
 Undique collatis membris, ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne;
 Spectatum admitti risum teneatis, amici?
 Credite, Pifones, isti tabulæ fore librum.
 Persimilem, cujus, velut ægri fomina, vanæ
 Fingentur species; ut nec pes, nec caput uni
 Reddatur formæ. ¶ Pictoribus atque poetis
 Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
 ¶ Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim:
 Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
 Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis gravibus plerumque et magna professis
 Purpureus, late qui splendeat, unus et alter

2 Qui velit MS. *Bersm. pro plumas, formas conj. Bentl. Pennas coll. Sax.—3 Aut pro ut San.—8 Finguntur Gots. Med. 1477. Junguntur MS. Helmst.—9 Reddantur Zar. MS. Helmst.*

1 *Humano capiti*; hujusmodi fere erant sacra Ægyptiorum Picturæ, quas sacras literas, seu Hieroglyphica dicebant. *Primum præceptum est ægri eius Anaxagoras.* Vet. Schol. hoc est, de consequentia vel convenientia.

2 *Jungere si velit*, h. e. si sit juncturus.
Varias; omnium colorum.

Inducere, proprie ad calamum et penicillam refertur. B. Potest pictor plumas inducere partibus alioquin humanis, equinisve. G.

3 *Undique*, ex omni parte; ex quibusvis scilicet animalibus.

Collatis, adeo ut singula membrum aliquod de suo conferant.

Atrum, h. e. colore sædum; et Antitheta sunt atrum et formosa. Dea cœlestis Syrorum, inferiori parte piscis erat vel serpens, quo significabatur marinum et infernum Lunæ imperium. B. Tales Tritones, Nereides, Parthenope, Eurynome, &c. G.

5 *Amici*, domini mei: Amicus major patronus est, minor comes, vel cliens, uti sæpius dictum.

6 *Tabula*, supple. *pictæ.*

7 *Velut ægri fomina*, Proverbialis loquendi forma.

Ægri, melancholici.

Vana; otiose, inutiles et chimericæ.

8 *Species*; imagines.

Nec pes, nec caput; aliud Proverbium est.

9 *Reddatur uni forma*; h. e. coherere dictis, vel ad convenientem sibi formam reducere valeatis. B. *Reddatur*, respondeat, conveniat, ut *Apodosis*, quæ ad verbum *redditio* est, Protasis: reddi alteri dicitur, quod ei debetur, vel quacunque ratione convenit. G.

Pictoribus atque Poëtis; quos tu modo invadis. Subjectio est.

11 *Petimusque damusque*; petimus ut Poëtae damus ut Critici. Vet. Schol.

12 *Coeant*; misceant sua corpora inter se. quomodo Virgilius; *Junguntur jam grypsus equis.* Ostendit Poeticam licentiam pudenter esse sumendam, et modum servandum. Et sic Metabasis, sive Transitus ad alterum præceptum, quod est De servando Themate, seu de vitandis inanibus et affectatis Episodiis.

13 *Basiliscum ergo nondum componeret ex gallo gallinæ et serpente.* G.

14 *Gravibus*; dignitate plena.

Plerumque; satis frequenter.

Professus; præ se ferentibus.

Affuitur pannus; cum lucus et ara Dianæ,
 Ut properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
 Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus:
 Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum
 Sic simulare; quid hoc, si fractis enatat exspes
 Navibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
 Institui; currente rota cur urceus exit?
 Denique fit quod vis, simplex duntaxat et unum.
 Maxima pars vatum, pater et juvenes patre digni,
 Decipimur specie recti: brevis esse laboro,
 Obscurus fio: sectantem levia nervi
 Deficiunt animique: professus grandia, turget:
 Serpit humi tutus nimium timidusque procellæ.

20

25

18 Rheni Sax.—20 Expes Z. Expes G.—23 Quidvis Bentl. et Cun. ex MSS. Vis quod MS. Helmst.—26 Lenia Bentl. Cun. San. ex MSS.

15 *Purpureus affuitur pannus*; Metaphora a purpureis clavis quæ tunicis Senatorum assuebantur: et *pannos* per contentum nominat huiusmodi intempetivos excessus.

16 *Cum lucus*; incertum quos notet. Arctia erat celeberrimus Dianæ lucus cum ingenti lacu. Πᾶς τόπος σύνδεσος ἄλλος καλῦται, ἴδιος ἔχων καὶ Στοις ἀφαιρούμενος. Homeri Interpretæ, citante Cruquio.

17 *Et properantis aquæ*; fontes designat, qui plurimis rivulis per prata in Aricinum lacum decurrunt. Hoc ostendit Cruquius ex Strabone.

18 *Aut flumen Rhenum*; Poetæ consueverunt Substantiva etiam declinare ad formam Adjectivorum. Sia Ovidius posuit *Caput Augustum*, et *Quirinam Urbem*; et Perlius *Heroas sensus*, et *Juvenes Jocos*: atque hic noster, *Metaurum flumen*, et *Romulam gentem*.

19 *Sed nunc*; h. e. quantumvis pannus splendeat, et tamen fit purpureus.

Cupressum scis simulare; tractum est hoc ex antiqua fabella, quam sic relatum habemus a Vetere Interprete. *Hoc Proverbium est in malum pictorem, qui nesciabat aliud bene pingere quam cupressum: ab hoc naufragus quidam petiit ut fatum suum exprimeret; ille interrogavit, num ex cupresso vellet aliquid adjici: Μη τι καὶ κωνάριον Σιάης*; Hoc Proverbium eruditus vir Henricus Stephanus ex scripto suo Scholiastæ eruebat. Notum est naufragos, ad commovendam populi misericordiam, infortunium suum tabella depictum humeris circumgestasse.

20 *Expes*, ab omni spe destitutus, qui jam despondit animum: neque enim, puto, plaudores invenit vel inveniet interpretatio Bern.

Martini, Var. Lectt. 1. 25. *expedem* hic esse *ἀνῶδα*, ore tantum qui existet, pedibus, et reliquis corpore adeo, aqua occultatis et submersa. G. *Quid hoc, quid prodest naufrago misero cupressus picta?* Z.

21 *Amphora*, vas amplum et quadrilaterum, oblongo collo.

22 *Urceus*, lagena, vas angustum et ventricosum, cadi fere forma. *Orca* genus est *vasis*, a quo *urceus* et *urceolus* dicitur. Vet. Schol. Cruq. Nos corrupte *Ewez* dicimus.

Exit; prodit, quasi ex insperato. B. *Cur definit in urceum?* h. e. instituitur carmen sublime et tandem fit humile et ineptum. Z.

23 *Male Bentleius quidvis*, et nulla cum auctoritate.

Simplex et unum; continuum et uniforme.

24 *Maxima pars*; ad tertium præceptum properat, quod est De vitandis vitiis in Characterè Stili.

25 *Specie*, supple *falsa*.

Rectum est pravo contrarium, uti pravum et perversum naturæ et rationi.

Laboro; h. e. laborat quis: nam Enallage est Personæ.

26 *Sectantem*, imitari tentantem.

Levia; facilia, mollia et fluentia. Bentleius propria conjectura de *levia* fecit *lenia*: ego nihil mutaverim indistincta causa. B. *Lenia* pulchram parit sententiam, et habet multos auctores. Sed quod *levia* conjicit vir doctus, tota via aberrare mihi videbatur. G.

Nervi animique; h. e. robur, et vigor spiritus. *Sæpe enervatos versus scribit qui dat operam ut scribat delicatas*. Vet. Schol.

27 *Grandia*, sublimia.

Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
 Delphinum filvis appingit, fluctibus aprum. 30
 In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
 Æmilium circa ludum faber imus et ungues
 Exprimet, et molles imitabitur ære capillos;
 Infelix operis summa, quia ponere totum
 Nesciet. huñc ego me, si quid componere curem, 35
 Non magis esse velim; quam pravo vivere naso,
 Spectandum nigris oculis nigroque capillo.
 Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam
 Viribus; et versate diu quid ferre recusent,
 Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res, 40
 Nec facundia deferet hunc, nec lucidus ordo.
 Ordinis hæc virtus erit et venus, aut ego fallor,
 Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici,
 Pleraque differat, et præfens in tempus omittat.

32 Unus Bentl. ex MSS. Cun. San. MS. Helmst. — 36 Naso vivere pravo Lamb. MSS. 4
 Bersm. MS. Helmst. et Bentl. — 40 Pudenter V. D. — 42 Haud ego G. S. F. — 43 Pro
 nunc, non V. D. haud. MS. Bersm. et Helmst.

28 *Serpit humi; it per terram, qui non audet
 magnis se imponere rebus; ut eleganter Vet.
 Schol. Qui scilicet diserte loqui amat, tenui
 Stilo contentus.*

*Procellæ; alti venti, h. e. inflatæ dictionia.
 Non tamen alto semper feremur: nam et litora
 interdum sequenda sunt. Quintilian.*

29 *Variare; figurata dictione, seu Allego-
 ricis pigmentis, distinguere; quod in florido
 Stilo fieri amat.*

*Prodigialiter, monstruose; quia scilicet specie
 recti decipitur, ut acute Franciscus Luisinus. B.
 Contra omnem fidem. Z.*

30 *Recte appingit, cum præmiserit variare.*

31 *Culpæ, reprehensionis.*

*Si caret arte; ut caveat Scyllam dum deviat
 Charybdin.*

32 *Æmilium circa ludum; Quartum præ-
 ceptum Materiam esse deligendam quam pos-
 simus implere. Æmilii Lepidi ludus gladiatorius
 fuit quod nunc Polycleti Balneum est. Vet. Schol.*

*Existimo Fabrum imum dici qui ad capitellâ
 columnarum, ferarum ἀγορῆς, h. e. ungues
 atque rictus affabre expresserat, atque hoc so-
 lum noverat. Frigidiusculum videtur Bent-
 leii faber unus. Quin istiusmodi statuarius pos-
 sit Poetica circumlocutione dici sibi imus,
 quod tantum extrema ferarum noverat expri-
 mere? B. Quidni summus, qui rictus facit?*

*Quid faber imus notat aut in irno vico habi-
 tantem, aut ultimum ab arte: unus vel pro
 aliquis ponitur, vel superlativum indicat. G.*

33 *Exprimet, poterit exprimere, seu ad vi-
 vum effingere. Scita Temporum Enallage.*

34 *Ponere, verbum est quod ad pictores et
 statuarios spectat: Pone Tigillinum tædæ hæbitu
 in illa. Juvenalis l. 155. B. Vid. Od. 4. 8. 7.
 G.*

35 *Curem; mediter, cogitem.*

36 *Pravo, torto. Bentleius vetusta qua-
 dam Exemplaria secutus reposuit naso vivere
 pravo, satis incondito Rhythmo. Neque me
 terret, quem dicit, inventus trium syllaba-
 rum concursus in VOVIVE.*

Vtore; in publico versari, foras prodire.

37 *Spectandum, admirandum. B. Quin con-
 spicuum. Niger color capillorum et oculo-
 rum exigua pars formæ; nasus pravus insigne
 dedecus. G.*

39 *Versate; revolvite animis. Metaphora
 hæc a gerulis desumpta; nam de lignea materia
 cogitavit.*

40 *Potenter; Figuravit Æs dicitur. Vet. Sch.
 h. e. Secundum quod potest, ut ait alter Sch. B.
 Seu, viribus, ingenio suo convenienter. Z.*

41 *Facundia, ars stili; de qua scilicet jam
 dictum est: et transit ad quintum præceptum,
 ut doceat Quid sit Dispositio.*

In verbis etiam tenuis cautusque ferendis,
 Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor:
 Dixeris egregie, notum si callida verbum
 Reddiderit junctura novum. Si forte necesse est
 Indiciis monstrare recentibus abdita rerum,
 Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
 Continget; dabiturque licentia sumta pudenter.
 Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, si
 Græco fonte cadant, parce detorta: quid autem
 Cæcilio Plautoque dabit Romanus, ademptum
 Virgilio Varioque? ego cur, acquirere pauca
 Si possum, invideor, cum lingua Catonis et Ennî
 Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum

46 ante 45 ponunt omnes præter Bentl.—49 Rerum, et Lamb. Glar. et ita continget ad apodofin refertur.—52 Factaque Fabrii. ex MSS. Bentl. Cun.—53 Cadent G. Lamb. Bentl. Per te pro parce Brf.—56 Possum MS. Acb. Stat.

Deferat, destituet, frustrabitur.

42 *Virtus et venus, ars et gratia.* Vet. Schol. B. *Virtus omnis ordinis est, ut jam nunc dicat i. n. d. d. hoc est, ut suo quidque loco dicat, ut gestum est. Venus et dulcedo ordinis poetici est, ut pleraque differat, lectorem poematis et spectatorem comædiæ statim in medias res immittat, relicta ab initio suo tempore revocet. Partem proximæ annotationis Baxterianæ inclusi, ut nihil pertinentem ad Horatium. G.*

43 *Jam nunc dicat, jam nunc differat, h. e. Lectorem incerta expectatione ludat, vel ut vulgo dicimus, tantalizet. Jam nunc pro modo est. [Vix capio quæ dicat hoc loco Bentleius post "mille annos." Nodum puto in scripto quærit.] Hoc spernat, h. e. hos omittat, vel non dicat. Usitata hæc est Μετάληψις.*

Debentia dici, quæ proxime dicenda veniebant: ἄ μίλλαν ἰστίαις.

45 Sextum præceptum est, De verbis veteribus et novis. B. Admissi transpositionem Bentleianam, remedium magnæ difficultatis blandum, quod sciunt, qui observarunt, librariorum, si quid in ordine esset peccatum, ne librum deformarent litura, minutis notis appositis verum ordinem demonstrasse; illas porro notulas ob tenuitatem evanuisse, salvo ipso contextu orationis pinguioribus literis scripto. G.

Tenuis; rarus, infrequens. B. Immo subtilis. G.

Scendis, propagandis, ponendis. Vet. Schol. Cruq. B. *Verba serere, ligare, connectere, unde sermo dicitur. Deliberet poeta, quod verbum hoc vel illo loco ponat, ubi aptius sit u-*

num altero. Univerſim enim de verborum delectu agitur, in quo tenemus esse jubet Horatius poetam, h. e. futilem et cautum. Speciatim deinde de novatis egit. G.

46 *Hoc amet, hoc spernat; h. e. rationem habeat eorum quæ vel dicat, vel prætermittat.*

Promissi, diu expectati et per hoc egregii.

47 *Egregii; multa cum laude.*

Ordo est; Si callida junctura reddiderit notum verbum novum, ut superiore sæculo ostendit Jason de Nores Cyprius. Callida junctura; i. e. Elegans et nova Elocutio. Vet. Schol.

49 *Indiciis: concinne, quod sequantur monstrare et abdita.*

Abdita rerum, Lucretiana Elocutio est, pro res abditas, h. e. hæcenus occultas, et per hoc, novatas.

50 *Cinctutis; contemtim posuit quasi nudis. Cinctutis, exsertis: Exsertique manus vesana Cethegi. Lucan. (2. 543.) Vet. Schol. ex MS. Mediolanensi. Exsertus est qui manum et humerum habet nudatum: Ideo cinctuti, quod loco tunice cinctum, h. e. campestre, vel subligaculum gestaret. Octavius Ferrarius de Re Vestiarum. Nunquam tunica usi sunt, ideo cinctutos eos dixit, quoniam cinctus est genus tunice, infra pectus aperta. Vet. Schol. B. Ergo cinctutos Cethegis dixit ut Car. 2. 15. 11. Intonsum Catonem. Vestustatem notat. Cf. Epist. 2. 2. 117. Metri causa hic confictum cinctutis, ait Harduinus, quasi non potuisset succinctis dicere. Utitur eo etiam Ovid. Fast. 5. 10. de Lupercia. G.*

51 *Continget, obtinget, licebit.*

Pudenter, cum verecundia, cum causa. Vet. Sch.

Nomina protulerit? Licuit, semperque licebit,
 Signatum præsentem nota producere nomen.
 Ut silvæ foliis pronos mutantur in annos;
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
 Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
 Debemur morti nos nostraque; sive receptus
 Terra Neptunus classes aquilonibus arcet,
 Regis opus; sterilisque diu palus, aptaque remis,
 Vicinas urbes alit, et grave sentit aratrum;
 Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
 Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:

58 Proderit conj. Cum.—59 Provedere cu MSS. Nummum e conj. Bentl. Cum. Sen.—
 60 Silvæ folia privos Bentl. qui etiam conjic. nudantur vel viduantur. Silvæ ut cum
 foliis conj. Cum. Pronos in anno V. D.—63 Debemus MSS. Priscia. opud Ach. Stat.—
 65 Ster. palus aptataque Mars. cu MSS. et Prisc. Palus prius Bentl. Sterilifve palus
 dudum actaque remis, vel pulsataque remis, vel agitataque remis conj. Cum. V. N. Sec-
 rilifve veti. add. Bentl.

52 Fidem, auctoritatem. Vet. Schol.

53 Cadent, declinant, deriventur.

Parse detorta; modice de rivo fluens, et ad Latinam formam levi negotio declinata, at, e. g. Triclinium, a *Τριπίλιον*.

54 Romanus; acer libertatis assertor.

Ademptum, negatum. B. De re ipsa cf. Epist. 2. 2. 119. G.

59 *Producere*, in medium proferre est, et populo tradere: Inutile foret *procedere*, quod video multis placere, contra fidem tot Codicum: Proceduntur gladii, cudentur nummi. Vid. Epist. 2. 2. 119. Bencleius, inducitur *producere nomen* (quæ Lectio est plurimorum Codicum) oborto loco, inseruit *procedere nummum*, satis dura et inficeta Allegoria. B. Sed hanc Metaphoram esse optimis probatam, et *procedere* in MSS. esse, probavit Bencleius. Equidem malim sic scripsisse, quam duobus deinceps versibus potuisse, *Nomina protulerit*, et, *Producere nomen*. G.

60 *Ut silvæ*; Homericum est: *Οἷον γὰρ φύλλον ἄνθ' ἑαυτῶν καὶ ἕδραν* [Il. Z. 146.] Mira quadam fiducia inutilique opera magnus Bencleius de suo ingenio reposuit, *Ut silvæ folia privos mutantur in annos*. B. *Silvæ mutantur splendidius dictum*, quam *folia mutantur*. G.

Pronos in annos, h. e. in singulos autumnos. B. Cf. Od. 3. 27. 18. G.

61 Nota vetus ætas, pro vetustas.

63 *Receptus*; Divus Augustus duas res divinas fecit, nam *Pomtinam Paludem* sicavit, ut ad mare meatum habere cogeret, ut post et arari possit, et *Portum Lucrinum* munivit. Vet. Schol. *Immisso prius in lacum mari*: *Pomtinam autem Paludem ad quadragesimum milliarium emisit*. Alter Schol.

Hæc autem inserit ut gratificetur Augustus [vid. ad v. 65.] *Neptunus* autem Tritonum pater dicitur, quasi *Nepodunus*, quia caret pedibus: uti et Græce *Περσίδιον*, quasi *Περσίδιον* quod miror nemini observatum. *Nepodius* Græcis usitatum omnium piscium Epitheton.

64 *Classes aquilonibus arcet*; *Hypallage*. Vet. Sch.

65 *Regis opus*: Augustus Imperator erat in Republica; et *Πατριάρχης* dicitur. B. Sed hæc ipsa tamen *Regis* appellatio, tantopere detestata Augusto, suadet, ne de ipsius operibus hic agi putem, sed Xerxis circa Atho montem conatibus, cum præsertim inconstantiam memoret. Ceterum de portu Julio est apud Sueto. Aug. 16. G. *Regis opus* cum sit optimi regibus maximis dignum; opera Augusti et Agrippæ commode intelligi possunt, præsertim cum Augustum ipsam non nominet. Z.

De *sterilisque diu palus* Bencleius, jure quodam suo, nullo sub auctore, imo (quod vel ipse fatetur) abnudentibus etiam omnibus veteribus Grammaticis, tantummodo quod caveret in metro, rescriptis *sterilifve palus prius*. Quis tamen tantæ auctoritati contradicat? B. Testantur Servius et Priscianus posteriorem syllabam in *palus* correptam ab Horatio, ut in *Tullus* a Martiano Capella, in *Senectus* a Cornelio Gallo. Et quam facile potuit Horatio, modo voluisset, sollicitudine liberare Grammaticos, quam levi transpositione, *sterilifve palus* ahihiatum enim nemo bonus poeta refugit. An igitur ita legitimus? Non puto, cum reclamet Servius et Priscianus. De re ipsa Plin. 26. 4. *Siccantur hodie Ætiopide* [herba magica]. *Pal-*

Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax.
 Multa renascentur quæ jam cecidere; cadentque 70
 Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus,
 Quem penes arbitrium est et jus et norma loquendi.
 Res gestæ regumque ducumque, et tristia bella,
 Quo scribi possent numero, monstravit Homerus. 75
 Versibus impariter junctis querimonia primum;
 Post etiam inclusa est voti sententia compos:
 Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor,
 Grammatici certant, et adhuc sub iudice lis est.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo:
 Hunc focci cepere pedem grandæque cothurni, 80
 Alternis aptum sermonibus, et populares
 Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.
 Musa dedit fidibus divos, puerosque deorum,
 Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
 Et juvenum curas, et libera vina referre. 85
 Descriptas servare vices operumque colores,

72 Vis et norma Ven. Glar. MS. Berfm.—74 Possent scribi MS. Berfm.—86 Labores San.

vina paludes. Tentatum postea a Trajano; a Theodorico. G.

67 *Cursum mutavit; Tiberim Agrippa derivavit, qua nunc vadit; antea per Velabrum fluabat.* Vet. Schol.

Iniquum; grave.

68 *Doctus, ut Epist. 1. 14. 30. Docendus. G.*

Mortalia facta peribunt; etiam hæc quæ maxima sunt? Et sic exponit Jason de Norea. Bentleyus etiam de suo penu depromit cuncta, delevitque facta, quod non esset bene Latinum, ut ille ait. B. Facta mortalia, quidquid faciunt mortales; quibus pulchre opponuntur verba: sub appellatione cuncta autem jam continentur. G.

69 *Stet bonus; non defluat decor: durat in Metaphora de arborum foliis.*

71 *Usus enim facit auctoritatem.* Vet. Schol.

73 *Res gesta; Septimum hoc præceptum docet Quibus Metris singule res tractandæ sunt.*

75 *Querimonia; lugubris materia; hinc "ΕΛ- γος ἀνδ' ἢ ἰ λήγισ. B. Versibus, &c. hexametro et pentametro. Z.*

76 *Voti sententia compos; materia læta, ut usus amatorii.*

77 *Exiguus; tenuous, querulos.*

78 *Grammatici certant; utrum scilicet Pölymnestus Colophonius, Callinous, Terpander,*

et Theocles Naxius. B. V. Mar. Victori. Art. Grammat. 3. p. 2555. med. G.

79 *De Archilochi Epist. 1. 19. 28. Da. Ho- insii transpositionibus æquo nos animo carere posse arbitrabar. G.*

80 *Notum est stercos fuisse Comædorum, et Cothurnos Tragedorum. Crepida Deorum atque Regam erat Cothurnus, alta et puniceo colore.*

81 *Alternis aptum, h. e. Dialogicis sceniciæ, ΠΑΙΣΙΩ γὰρ ἱαμβοῖς λέγομεν ἰν εἴ διαλλόμεν εἴ πρὸς ἀλλήλους. Aristoteles in Poetica, ut ostendit Jason de Norea.*

82 *Vincentem strepitus; quod altum sonet. Natum, natura factum; ob tumorem scilicet et fastum.*

83 *Fidibus, Carmine Lyrico.*

84 *Pugilem victorem; de Pindaro cogitavit et Anacreonte.*

86 *Octavo præcepto ostendit Quem Characterem Stili singula requirant. Descriptas vices; Munera modo definita, seu Poematum varia genera. Sic locutus est et Quintilianus [1. Pr. 4.] Quando divisa professionum vices essent.*

Servare; neque vel evagari, vel aliena intermiscere.

Colores; varietates, nativa discrimina, seu characteres.

Cur ego, si nequeo ignoroque, Poëta salutor?
 Cur nescire, pudens prave, quam discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult:
 Indignatur item privatis, ac prope focco
 Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
 Singula quæque locum teneant fortita decenter.
 Interdum tamen et vocem comœdia tollit,
 Iratusque Chremes tumido delitigat ore:
 Et tragicus plerumque dolet fermone pedestri.
 Telephus et Peleus, cum pauper et exful, uterque
 Projicit ampullas, et sesquipedalia verba,
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulchra esse poëmata; dulcia funto,
 Et quocumque volent, animum auditoris aguato.
 Ut ridentibus arrident, ita fletibus adfunt
 Humani vultus: si vis me flere, dolendum est

90

95

100

91 Tractari Sax.—94 Tibi litigat conj. V. D.—99 Pura MS. ap. Bentl.—100 Adfunt Z. it. MS. Helmst. Adfunt Marcell. in MS. Adfunt etiam aliunde format Bentl. Sed adfunt omnes ubique codices teste Talbot.

87 Si nequeo, per naturam; si ignoro, per artem. Vet. Schol. Cruq.

Poëta salutor; hoc secundum Græcos qui nomine officii salutant, χαιρὸν ἰπνοῦν. Vet. Schol. B. Apud Non. 2. 334. Enni, poëta, salve! G.

88 Prave; perversè, intempestive.

89 Tragicis; altis, sublimi Stilo.

90 Privatis, comumibus, tenui Stilo; et falsè Tragœdiam percutit. B. Personæ in Tragœdiis sunt reges et tyranni, in Comœdia privati. Fastum tyrannorum etiam oratione exprimere studebant poëtæ. Itaque non tam Tragœdiam percutere mihi videtur, quam eos, qui aguntur in Tragœdia, si modo est hic aliquid mordax. G.

91 Cœna, in qua Atreus fratri Thyestæ pueros, quos ille ex Ærope, Atrei uxore, adulterio susceperat, epulandos apposuit. G.

92 Locum teneant; ordinem suum servant.

Sortita decenter; postquam eum cum decore, seu convenienter sibi delegerint, et invenerint: nam non omnia possunt omnes. Bentleyus adductus auctoritate unius vel alterius Libri pro decenter posuit decentem, sed minus probabiliter, uti ego sentio. Certe ejusmodi Adverbia Horatio admodum sunt familiaria.

93 Vocem tollit; grandioribus verbis utitur. Vet. Schol. Cruq.

94 Iratus; supple, cum est.

Chremes, Persona Terentiana. B. Delitigat, ut deservit Epist. 1. 3. 14.: ut detinere, debaccari, &c. G.

95 Pedestri, plebeio et jacente: nam de plebe sunt pedites.

96 "Etsi obruant Librarii (inquit Bentleyus) tamen ipse reposui Telephus aut Peleus, "Disjunctive, pro Telephus et Peleus." Quantum tam magno viro debemus! B. Telephus pauper, certe simulate, in castris Achillis lauari illius hasta cupiens, qua vulneratus erat; ET Peleus exful aliquoties, uterque projecit, abjicit, inutiles ampullas, G.

97 Ampullas; λυγίστας, bombos. Vide Epist. 1. 3. 14. Regio habitus mutata: neque enim debet in humili habitu regaliter loqui. Vet. Schol.

98 Si curat; si agit ut. Vet. Schol. Si sperat.

99 Nonum Præceptum: Admiscendum esse Pathos.

Pulchra; doctè composita, quod Æconomiâ attinet, quod hæcenus docuimus. Pro pulchra Bentleyus posuit pura, quod est civili stilo composita; atque hoc quoque de suo protulit, Minerva invita. B. Pulchra, quæ placent recto judicio, certe vitium non habent: dulcia, quæ afficiunt animum. Ita Formas nobis narrant ipsorum homines alias pulchras, admirationem solam moventes, dulciores ali-

Primum ipsi tibi; tunc tua me infortunia lædent.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loqueris,

Aut dormitabo, aut ridebo: tristia mœstum

105

Vultum verba decent; iratum, plena minarum;

Ludentem, lasciva; severum, feria dictu.

Format enim natura prius nos intus ad omnem

Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,

Aut ad humum mœrore gravi deducit, et angit;

110

Post effert animi motus interprete lingua.

Si dicentis erunt fortunis absona dicta,

Romani tollent equites peditesque cachinnum.

Intererit multum, Davusne loquatur, an Heros;

Maturusne senex, an adhuc florentis juventa

115

Fervidus; et matrona potens, an fedula nutrix;

Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;

Golchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.

105 Aut ridebo aut dorm. Z.—114 Divusne Bentl. ex MSS. post Jaso. de Nores, Talb. Cun. San. ut v. 227.—116 Et matro. Sic G. Sax. cum Bentl. Cun. Sc. Al. an.—117 Mercatorne—cultorne Z. Mercatorque MS. Helmst.

imperantes amorem. Gallice dicendum est, ut etiam belli homines intelligant, *La Beauté est pour l'Esprit, la Douceur est pour le Cœur*. G.

Dulcia; Pathetica, affectibus imperantia. *Sunt et agunt; nunc quasi Legem ponit*. Vet. Schol.

101 *Adfunt; praesto sunt, quia stent et ipsi*. Vet. Schol. Fabri *adfunt* inutile est, et Caczelon sapit. Demiror verbum *adfunt* in isto versu potuisse placere Bentleio, tanto viro. Certe magis hoc decuisset Tanaquillum Fabrum, auctorem hujus commenti. Immutavit etiam equites peditesque [v. 113.] in equitesque patresque de suo ingenio, quo sensus fieret improbabilior. Quis nescit Senatores Romanos non solitos fuisse immiscere sese Plebeiis, praesertim vero in Ludis Scenicis et Theatris?

102 *Humani cultus*; cogitavit de Terentiano illo: *Homo sum, humani nihil a me alienum puto*. *Si vis me flere; Hoc ex Demosthene sumtum est, a quo cum pauper flagellatus causam suam defendi vellet, ei confidenter narranti credere noluit, donec fleret ira permotus*. Vet. Schol. Crug.

103 *Lædent*; tangunt; et per hoc flæcent.

104 *Male mandata*; personæ tuz parum convenientia. *Mandata*, tibi a Scriptore tradita. Jaso de Nores.

110 *Deducit*; Metaphora a ramis arborum.

113 *Equites peditesque; Equester Ordo et Ple-*

beius. Vet. Schol. Proverbialis Elocutio, HORSE AND FOOT. Decimum est hoc præceptum, De formandis Personarum Characteribus. B. Add. Barterum ad v. 102. Poterat Bentleius suos equitesque patresque firmare etiam ex Mart. 14. 120. ubi sunt tot literis. Et tamen non persuadet. Ridiculum auget Placcus, primo quod *pedites* pro plebe ponit, quasi de exercitu sermo esset: deinde quia magis ridiculus est poeta, quem etiam plebs ridet. G.

114 *Davus, an Heros*; Menandriani servi hi erant, e quibus Davus confidenter locutus est ad herum; contra Heros submisit et timide, ut vernam decuit. *Tanquam apud Menandrum servus inducitur libere loquens: hoc ille indulgenter et consulto, ut omnia domino simpliciter fateatur. Itaque aliquo modo illum excusat*. Vet. Schol. Nihil mutandum, nec, puto, auscultandum Scholiis. Davus servilis persona, et Heros sibi opponuntur velut e Diametro, ut senex et juvenis, &c. Dicam Davum et Heros in una fabula non convenire? primo neque hoc dicit Horatius: deinde conveniunt in Amphitruone Jupiter et Sôfia, in Tragœdiis Heros et servi, in Aristophanis Rania Bacchus et Xanthias, &c. Ex alia pene infinita varietate placet nihil ita ut indicatum supra Divus. Cf. v. 83. G.

Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge,
 Scriptor honoratum si forte reponis Achillem;
 Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
 Jura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
 Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
 Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes,
 Si quid inexpertum scenæ committis, et audea
 Personam formare novam, servetur ad imum
 Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
 Difficile est proprie communia dicere: tuque
 Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
 Quam si proferres ignota indictaque primus,
 Publica materies privati juris erit, si
 Nec circa vilem patulumque moraberis orbem;

120

121

130

120 Homericum Bentl. Edl. vult. et Bentl. interponunt demum post Scriptor.—132 Non circa Glar. MS. Helmsl. Bentl.

116 Potens; imperiosa, superba.

118 Nam Colchus non nisi serous induendus est, Assyrius abutus: nec inducas Argis natum timidum, aut Thebis facias peritum. Vet. Schol.

119 Famam, Veterum Poetarum Fabulas.

120 Scriptor reponis; h. e. ut peritus Scriptor characterizas.

Honoratum; honoris plenum. Vet. Sch. Cruq. Magnificum. Unde vero hoc monstrum Homericum, nemini unquam visum neque auditum ante Benteium? Quis non videt voce honoratum exprimi Homericum Epitheton perpetuum *ειρήσιμα*, quod apud illum in frequenti est usu? Est igitur honoratus modo pro magnifico et superbo, facili Figura. B. Sic honoratus est Homeri carminibus Achilles, ut Alexander illi inviderit.

121 Impiger; audax.

Acer; animosus, calidus. Οὐ γὰρ τοι γλοῦσθουμὸς ἀνὴρ ἦν, ἰδ' ἀγαθήρων, Ἄλλὰ μάλ' ἱρμυμαῖς—Homerus de Achille Iliad. T. 467.

123 Invidiosa, pernicax. Vet. Schol. B. Medea patrem prodit et patriam cum aureo velere amatore peregrino Jasoni, fratrem Absyrtum crudeliter discerpit, filios suos ob iram pellicis interficit, venefica Draconibus vehi auct, &c. G.

Ino et Orestes Euripidis erant Tragedia; Ixion Æschyli: Io etiam de Prometheus est Æschyli. Jason de Norea. B. Ino fugiens furores Athamantis, viri sui, in mare se precipitat cum Melicerte filio, qui sic Palæmon maris deus factus, ipsa Leucothea s. Niatula. G.

124 Perfidus; quod cum canovino Jovis est, Junonem de stupro ansus est appellare. Vet. Sch. Eioneum etiam focerum vivum combussit, postquam ad coenam cum invitasset. B. Io amata Jovi, in bovem mutata, fugiens Junonis iram, in Ægyptum tandem delata, suscepta Osiridi, et Iliis post mortem sacra. Orestis interfecta matre Clytæmnestra in furorera tristem actus a furis, &c.

125 Inexpertum; a nemine haftenus tentatum; novum scilicet Thema. Metabasis est ad undecimum præceptum, De Veterum imitatione.

128 Proprie communia dicere; h. e. res vulgares disertis verbis enarrare; vel humile Thema cum dignitate tractare. Difficile est communes res propriis explicare verbis. Vet. Sch. B. Proprie dicere est ita undique describere ac finire, ut jam non commane quiddam aut generale videatur, sed individuum, in quo omnia sunt determinata, ut loquantur Philosophi. Pictura, ut proprie talis sic poetice, major laus si rem singularem pingat. G.

129 Redius, consultius.

Deducis; a lenificis ducta Metaphora est.

131 Publica materies; h. e. Ilias, et reliqua Veterum Carmina.

Privati juris erit; fact quasi tua. Vet. Schol.

132 Vilem patulumque; tritum atque omnibus expositum et nudum.

Moraberis; totum tempus tuum consumes. Orbem; *κόλον, περιόλον*. Ita universa materis comprehensionem appellavere, ducta Me-

Nec verbum verbo curabis reddere fidus
 Interpres; nec desilies imitator in arcum,
 Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex. 135
 Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim:
 "Fortunam Priami cantabo et nobile bellum."
 Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
 Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
 Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte: 140
 "Dic mihi, Musa, virum, captæ post tempora Trojæ,
 "Qui mores hominum multorum vidit, et urbes."
 Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
 Cogitat, ut speciosa dehinc miracula promat,
 Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charybdin: 145
 Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
 Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.

135 Referre MS. *op. Aeb. Stat. Lambin.*—137 Nob. regnum Sax.—139 Parturient *al.*—
 141 Mœnia MS. *Aeb. Stat. Bentl. Cun. Funera conj. Bentl. Pergama conj. Cun.*—
 145 Circumque *conj. Bentl.*

eaphora a Circo: sic Orbem terrarum dicere consuevimus pro Universitate. Hoc vel doctissimos latuisse admiror. Περσίδων male accepit etiam magnus Gruterus in Inscriptione quadam Græca, cum *undique victorem* reddidit, quod in Circo victorem debuerat. In *Gymnicis certaminibus Peribodon vicisse dicitur qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit; a circumitu eorum spectaculorum.* Festus. B. Orbis, s. Cycclus est systema quoddam fabularum poetiarum, a Theogonia inde ad reditum Ulyssis, de quo Proclus in Chrestom. p. 6. Hinc *Cyclici* poetæ, conditores hujus cycli, et, qui nihil præter hunc cyclum saperent, descriptores. Hæc summa disputationis Schwarzianæ Altorf. G.

133 *Curabis; infitutes.*

134 *Desilies in arcum; ut Æsopica illa capella quæ temere in puteum desiluit; h. e. ne nimis duram legem tibi imponas, singula scilicet imitandi: nam multa imitatori sunt prætereunda.*

135 *Mire proferre, tanquam de capra frustra ascensum tentante.*

Pudor; pudebit enim relinquere quod semel cepit.
Operis lex; hæc enim exigit ut ultima conveniant primis, atque ut totum eodem filo exsequaris.

136 *Duodecimum præceptum est, De ponendo Principio.*

Cyclicus est qui Cyclura Epicum, seu Cursum

Poeticum, simpliciter et nulla arte exsequitur ut magis Fabulator sit quam Poeta. Bentleius tenui de causa reposuit *Cyclius*. Odit ille Adjectiva Græca in *us* finita. B. Vid. ad v. 132.

137 *Fortunam, supple malam.*

138 *Cum hiatu proferuntur Cantabo et Nobile.*

139 *Parturiunt; Græcum est Proverbium, "Ὀδὸν ἴππος, εὐρεῖται μῦς. Vet. Schol. ex MS. Stophani.*

141 *Bentleius fuit qui posuit mania pro tempora. Sed quis ferat mania hoc loco. B.*

143 *Non solet exordium facere sublime et magnificentum et postea humile contextere carmen, sed ab initio tenui progreditur ad sublimiora. Z.*

144 *Cogitat; animo suo molitur, aggreditur.*

145 *Antiphatas Læstrigonum rex, qui statim unum Ulyssis sociorum cenam sibi paravit.*

146 *Nec reditum; Antimachus fuit Cyclitæ Poeta: hic aggressus est materiam; quam sic extendit, ut viginti quatuor volumina impleverit, antequam septem Duces usque ad Thebas perduceret. Vet. Schol. B. Diomedis reditum a Troja et adventum in Italia [vid. Sat. 1. 5. 93.] descripturus non orditur ab interitu patris illius Meleagri, post quem pater Diomedis Tydeus fuit inter septem duces, Thebas et Eteoclen in gratiam Polynicis oppugnantes, diu ante bellum Trojanum. G.*

147 *Gemino ab ovo; a partu Ledæ. B. Ledæ*

Semper ad eventum festinat; et in medias res,
Non fecus ac notas, auditorem rapit; et quæ
Desperat tractatâ nitescere posse, relinquit;
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.

150

Tu, quid ego, et populus mecum desideret, audi:

Si plausoris eges aulæa manentis, et usque
Sessuri, donec cantor, Vos laudite, dicat,

155

Ætatis-cujusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusque decor naturis dandus et annis.

Reddere qui voces jam scit puer, et pede certo
Signat humum, gestit paribus colludere, et iram

160

Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
Imberbus juvenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis canibusque et aprici gramine campi;

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,

Utilium tardus provisor, prodigus æris,

Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.

165

Conversis studiis, ætas animusque virilis

154 Fautoris conj. Bentl. Plausoris Sax. Cun.—157 Maturis Bentl. ex conj. et auctoritate nonnulla. Etiam Bant. ed. 2. it. Cun.—161 Imberbis edd. veti.

Tyndari, uxor e viro et Jove in cynum verso
duo ova peperit, in uno Pollux et Helena, in
altero Castor et Clytæmnestra, &c. G.

148 Statim incipit ab ira et rixa Achillis
cum Agamemnone, reliqua per occasiones nar-
rat, vel plane omittit. Sic in Odyssæa, sic omnes
Fabularum epicarum et scenicarum boni
auctores. G.

151 Mentitur; nam nonnulla adjicit de suo,
quo totum cohæreat melius.

153 Tu, quid ego; Decimum tertium præcep-
tum, Πιστι τῆς ἠδονῆς, sive De servando
Ethos.

Mecum desideret, h. e. æque atque ego ex-
spectet.

154 Quid opus fuit Bentleium ponere fauto-
ris pro plausoris, cum idem valeant?

Aulæa manentis; donec aulæa l-ventur. Vet.
Schol. Quod fiebat peracta jam fabula. Nam
cum ludebant pulpita erant strata aulæa. B.
Quin aulæum quod, quam diu scena aperta est,
humil, sub pulpitis delitescit, finito actû, post
Plaudite, in altum trahitur, ut scenam claudat,
et spectatorum oculis tegat. Vid. Ovid. Met. 3.

111. Sic ubi tolluntur festis aulæa theatris. Surge-

re signa solent, &c. Pulpita sunt ipsum solum, in
quo agunt scenici. Vid. v. 215. G.

155 Cantor, Histrio: nam cantu quodam
agebant.

156 Notandi: designandi, exprimendi.

Mores, ἠδῆ, Ethici Characteres. B. Huma-
nissimæ voluptatis gustum qui capere volet;
comparat characteras s. notationes ætatum A-
ristotelicas Rhet. 2. 12. sq. G.

157 Mobilibus; variabilibus.

Rectissime Bentleius maturis pro naturis, quod
erat vitiosissimum. B. Abstulit hic virum ali-
as cautum Bentleiana Siren. Dicit, naturam non
esse mobilem. Sed nonne hic docet Horatius ali-
am esse naturam pueri, juvenis, viri, senis?
Nonne hic natura cum annis mobilis est? Suavis-
sima illa rhetoricatio, et testimonia de natura
immutabili, de maturis virorum ac senum annis,
nihil valere ad naturas et annos mobiles Flacci
loco movendos debent. G.

160 Temere, leviter, inconsulto.

161 Imberbus et imberbis, sicut incernus et incernis invenitur. Vet. Schol. Vide Sospatri Charitii Institutiones.

Tandem in ἠδῆ protulit; habet enim Empha-

Quærit opes et amicitias, infervit honoribus;	
Commisisse cavet quod mox mutare laboret.	
Multa senem circumveniunt incommoda; vel quod	
Quærit, et inventis miser abstinere, ac timet uti;	170
Vel quod res omnes timide gelideque ministrat,	
Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri,	
Difficilis, querulus, laudator temporis acti	
Se puero, sensor castigatoremque minorum.	
Multa ferunt anni venientes commoda secum,	175
Multa recedentes adimunt: ne forte seniles	
Mandentur juveni partes, pueroque viriles,	
Semper in adjunctis ævoque morabimur aptis.	
Aut agitur res in scenis, aut acta refertur:	
Segnius irritant animos demissa per aurem,	180
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, et quæ	
Ipse sibi tradit spectator. Non tamen intus	
Digna gerit, promes in scenam; multaque tolles	
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens:	
Nec pueros coram populo Medea trucidet,	185

168 Quod permut. MS. Ach. Stat.—174 Cast. censorque Talb. ex MSS. omnib. et Bentl.
—178 Morabitur MS. Ach. Stat. San.—180 Animum MS. Ach. Stat.—185 Ne pueros
MSS. 3 Berj. et Bentl. e codd.

fin impatienter expectantis: et bene *Imberbus* de rudi et rerum imperito.

Custode; Tutore, seu *Pædagogo*: hoc fiebat serius, ocyus, inter Decimum quartum annum decimumque septimum.

162 *Campi*, Martii.

165 *Sublimis cupidusque*; Elatus et ardentem cupidus. B. Conf. Epist. 2. 1. 100. G.

166 *Conversus studiis*; mutata in contrarium voluntate.

167 *Infervit honoribus*; serviliter Magistratus ambit.

168 *Mutare*, insectum efficere.

169 *Circumveniunt*; circumsepunt, circumfident.

Incommoda; pestes: nam Charientismo utitur.

170 *Miser*, miserabilis, et per hoc stultus.

171 *Gelide*, lente.

Ministrat, regit.

172 *Spe longus*; quia quæ longinqua sunt sperat: vix enim adducitur ut se credat senem.

De *longus avidusque* Bentleius nullo negotio *ferentis parvidusque*. B. Nemo tam senex, qui non putet annum posse vivere. *Δυσίλπιδης*

sunt Aristoteli, non quod nihil sperent, sed quod male expectant. *Avidus futuri* est φιλόλογος Aristotelis: cupiunt, quod deesse sibi sentiunt. G.

Iners, et corpore et animo gravis.

Avidus futuri; semper enim res novas perquirunt.

173 *Difficilis*; intractabilis. Vet. Sch. Cruq.

175 *Usque ad quadragesimum sextum venire dicuntur anni*. Vet. Schol. Translatio est a solis motu.

178 *Adjunctum*; Græcis παρακείμενον, cuiusque rei naturale consequens est, quod ab ea vix, vel ne vix, separari possit.

Morabimur, durabimus, permanebimus.

179 *Aut agitur*; Præceptum decimum quartum, de non proferendis in Scenam, sive de Nuntiis. B.

180 Ὅσα τυχάνῃ ἀποβῆσαι ἴσται ἀκρίβεια ἰσθλαλῶν. Herodot. 1. 8. Z.

182 *Tradit*, narrat.

184 *Præsens*; Antitheton est, quod dixerit *Tolles ex oculis*. B. Intelligitur autem *facundia* narrantis servuli, supervientis amici: minime placent soliloquia, s. personæ loquentes cum so-

Aut humana palam coquat exa nefarius Atreus,
 Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
 Quodcunque ostendis mihi sic, incredulus odi.
 Neve minor, neu fit quinto productior actu
 Fabula, quæ posci vult, et spectata reponi:
 Nec deus interfit, nisi dignus vindice nodus
 Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
 Actoris partes chorus officiumque virile
 Defendat; neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat et hæreat apte:
 Ille bonis faveatque, et confihetur amicis;
 Et regat iratos, et amet peccare timentes:
 Ille dapes laudet mensæ brevis: ille salubrem
 Iustitiam, legefque, et apertis otia portis:
 Ille tegat commissa, deosque precetur et oret,

187 Procne Lamb.—189 Minor, quinto neu fit Glar.—190 Spectanda MS. A. Stat.—
 193 Auctoris Glar.—194 Intercidat Z.—196 Amice Z. Glar. Lamb. MSS. 4 Berjn.
 MS. Helmst. et Bentl. Concilietur Ven. Glar. et MS. Helmst.—197 Pacare etiam MS.
 Ach. Stat. et al. Tumentes e MS. Bentl. Cun.

he sunt in scena. Quis enim sanus hoc agit?
 quis solus loquitur nisi pauca, per summum af-
 fectus estum? G.

185 Nec pueras; neque enim decet hoc in Scena
 fieri, alioguin incipis verus Actus fieri non Fabula.
 Vet. Schol. Pueros, γυναῖκες, Græco more, uti
 alia. Hi erant Mermerus et Medus. Bentiæus
 coniecit legendum esse ne, quod ego minus pro-
 baverim. B. Conf. v. 123. De Atreo v. 91. G.

188 Incredulus odi; h. e. quia non possum
 credere fastidio, et nauseo. Incredibilia refer-
 enda sunt, non ostendenda. Qua enim audimus
 plerumque falsa; quæ autem videmus vera sunt, se-
 cundum Stoicos. Vet. Schol.

189 Neve minor; Præceptum decimum quin-
 tum, De Numero Actuum, et de Personis.

190 Repani: in Scenam reduci, atque iterum
 spectari.

191 Nodus; vel ad conciliandam rei incredi-
 bili fidem, vel ubi res digna divina cura inci-
 dat. Proverbium est *Θεὸς τὸν μυχῶν*, de his,
 qui omnia interventu numinis explicant. Vin-
 dex autem modo dicitur qui quid sibi soli vindic-
 at. B. *Vindex* est, qui summo in periculo ver-
 santem subito liberat et eripit, ut Jupiter in
 Amphitruone Alcmenæ suæ succurrit. Nodus
 implicatio quædam suspitionum, metuum, pe-
 riculorum, quæ facit spectatorem dubium, sus-
 pensum, eventus cupidum. G.

192 Quarta Persona; inducitur Quarta Per-

sona, aut ut annuat, aut ut ei aliquid imperetur.
 Vet. Schol. Quartam Personam quando induci-
 mus, aut non omnino loqui debet, aut pauca. Acti
 Schol. *Καθὼς ὑποκρούς* appellat. B. Qui ob-
 servant hoc præceptum, perturbationi specta-
 torum volunt occurrere, et servare claritatem.
 Ubi nullas talis metus est, impane plures per-
 sonæ loquentes inducentur. G.

193 Actoris partes; Præceptum decimum ter-
 tum, quod est De Choro. *Καὶ τὸν Χορὸν ἂν ἴναι ἢ
 ὁραδασθῆν τὸν ὑπαγορεύει* h. e. Chorus pro singulis
 Actore accipiendus est; ut ostendit Lambinus et
 Aristotelis Poetica. Chorus non mutarum Per-
 sonarum actus defendat, sed unius sufficiat. Vet. Sch.
 B. Turneb. Adv. 19. 9. Auctoris legit. Certe
 tales sunt interdum chori Aristophanis. Sed
 Auctoris recte omnes reliqui. G.

Officiumque virile; h. e. unius viri, vel Perse-
 næ. Sic et Ovidius Metamorph. 3. 189. *Fuit
 unque virilem Persidis*, pro viri.

194 Defendat; tutetur, agendo servet. B.
 Vid. Sat. 1. 10. 12. Epist. 2. 1. 171. G.

Intercinat; inter scenas canebat Chorus.

196 Faveat, plaudat, h. e. laudes honorum
 dicat.

197 Regat; tanquam rationis freno stectat.
 Amet pacare tumentes; ita magnus Bentiæus
 pro amet peccare timentes. Bella Hercule emen-
 datio, sola nisi conjectura propria, et ratione
 cum nulla. B. Non sine auctoribus conatus e.

Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.
 Tibia non, ut nunc orichalco vineta, tubæque
 Æmula; sed tenuis simplexque foramine pauco
 Aspirare et adesse choris erat utilis, atque
 Nondum spissa nimis complere fedilia flatu; 205
 Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
 Et frugi, castusque verecundusque coibat.
 Postquam cœpit agros extendere victor, et urbem
 Latior amplecti murus, vinoque diurno
 Placari genius festis impune diebus, 210
 Accessit numerisque modisque licentia major.
 Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
 Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
 Sic priscæ motumque et luxuriam addidit arti
 Tibicen, traxitque vagus per pulpita vestem; 215
 Sic etiam fidibus voces crevere severis,
 Et tulit eloquium insolitum facundia præceps;

202 Juncta Lamb. Bentl.—203 Parvo MS. Helmst.—206 Parcus conj. Faber.—208 Urbem MSS. 4 Berjm. et Helmst.

Bentleius. Sed mihi tamen nimis amabiles videntur *peccare timentes*, quam ut eos hinc exulare velim. G.

200 *Ille tegat*; h. e. tegere doceat.

201 *Fortuna*, supple *prospera*.

202 *Tibia non, ut nunc*; Præceptum decimum septimum, De Musica.

Orichalco vineta; ad internodia scilicet. *Orichalco simillimum bractea aurea* est. Vet. Schol. Compositum erat ex auro, ære et terra Cadmia: eratque initio vel ipso auro pretiosius.

Bentleius *juncta* ex quibusdam Libris, levi et facile errore. Mihi non succurrit aliquas Veterum tibias fuisse ferruminatas vel nodosas.

203 *Foramine pauco*; Varro ait in *Tertio Disciplinarum*, et ad Marcellum *De Lingua Latina*, quatuor foraminum fuisse tibias apud antiquos: et seipsum ait in *Templo Marsya* vidisse tibias quatuor foraminum. Vet. Schol.

204 *Adesse Choris*; supple *tantum*: nam ad tibiam saltabant Chori: et sanus ejus vox audiebatur per totam scenam. Vet. Schol.

206 *Sane*, h. e. scilicet. B. *Numerabilis* erat in theatris populus olim, quia per se parvus, et insuper frugi, ut manus movere in agro colendo, quam in plaudendo histrionibus mallet. Parcus Fabri non differt a frugi. G.

209 Bentleius maluit *Laxior*, levi de causa.

B. *Latior* est extensam latius urbem complexus. G.

Vinoque diurno; nos partem solido demere de die. Od. I. I. 20.

210 *Genius*; natalis deus. Vet. Schol. Huic enim deo primitias vini libabant. B. *Genius* est animus in quantum corpus suum amat ejusque voluptatibus delectatur: hinc *mensa*, *torusque genialis*, &c. G.

Impune, non vetante Censore.

211 *Numerisque modisque*; numeri erant carminis; modi tibie. B. *Numeri* sunt *rhythmi* alternatio et ordo longorum et brevium temporum: *modi* totum melos vocis elevatæ ac depressæ.

212 *Liberque laborum*; et per hoc ebrius.

213 *Turpis honesto*; nobili ignobilis: nam divitiæ tollunt ordinem discrimina.

214 *Motumque et luxuriam*; nam scenam canendo obambulabat saltantis gestu, quo Syrna suum populo ostenderet. B. Marcius adfert ex Plin. 16. 36. *Cantus luxuriam* de tibia. G.

215 *Per pulpita*; per *tabulas scena*. Vet. Sch. B. Vid. ad v. 279. G.

216 *Voces*; *Modi insolentiores*: ante enim *lyra* septem chordas habuit tantum, postea excogitata est *cithara*. Vet. Schol. Quæ decachordos erat. B. Qui hoc discrimen *lyra* et *cithara* probare ideo

Utiliumque sagax rerum, et divina futuri,
 Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
 Mox etiam agrestes Satiros nudavit, et asper
 Incolumi gravitate jocum tentavit; eo quod
 Illecebris erat et grata novitate morandus
 Spectator, functusque sacris, et potus, et exlex.
 Verum ita rīfores, ita commendare dicaces
 Conveniet Satiros, ita vertere seria ludo;
 Ne quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper et ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas;
 Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
 Effutire leves indigna tragœdia versus,
 Ut festis matrona moveri iussa diebus,
 Intererit Satiris paulum pudibunda protervis.
 Non ego inornata et dominantia nomina solum

220 Cantavit Sax.

neis auctoribus possit, illi ego multum debebo.
 G.

217 *Severis*; ad sacra tantum comparatis. B. Ode honori deorum et magnorum hominum destinata. G.

217 *Eloquium insolitum*; Prolationem affectatam et inflatam.

217 *Præceptis*; audax. B. Cum periculo conjuncta, ut solet dicere Fabius, *ragans und stupens*. Alta et sublimia hic etiam parum tuta. G.

218 *Divina*; gnara, prudens: nam ejusmodi esse debuit; modo autem ambigua, incerta et vitæ inutilis efficitur, ob morum scilicet contentum.

220 *Carmine qui tragico*, Præceptum decimum octavum, De Dramate Satirico.

Ob *hircum*; victori dabatur hircus, qui ob læsam vitem Baccho deinde immolabatur: hircus autem, Græcis *εἰργυς*, Tragœdiæ nomen dedit.

221 Bene *Agrestes*; nam Satiricus Chorus initio rusticæ erat Tragœdiæ, non itidem urbanæ.

Nudavit; nam nudus erat rusticorum Chorus, nisi quod hircinis pellibus indueretur, ut fere præfci mortales. Chorum hunc ducebat Silenus, vel Sileni Aëtor.

Asper; mordax. *Ostendit Satiram natam esse ex Tragœdiis*. Vet. Schol.

223 *Morandus*, detinendus, alliciendus.

224 *Functusque sacris*; Non voluptatis causam veniunt sunt ludi, sed Religionis. Vet. Schol. Quam ob rem renunciabant illis veteres Christiani. B. Baptismate. B. Vid. Tertulliani de spectaculo liber. *Exlex* respicit ad illa tempora, cum nondum essent leges theatrales. G.

225 *Dicaces*, ad dicendum liberoa.

226 *Vertere seria ludo*; *Tragœdia immixta Satiram*. Vet. Schol. Cruq.

227 *Deum et Heroa* festive nominat Aëtorum qui modo dei vel herois partes agebat, nunc vero Satiri. B. In Satirica fabula, cujus utrumque specimen superest, Euripidis Cyclops, Bacchus, Silenus, Ulysses, tragicæ alioquin personæ, prodeunt cum Satiris, utunturque humiliter quidem sermone, quam in tragœdia, non tamen plane plebeio et tabernario. G.

229 *In obscuras tabernas*, h. e. in Tabernariæ Fabulæ vilissimum Stilum.

232 *Moveri iussa*; saltare rogata.

234 *Inornata*; pura, non figurata; *Dominantia*, præfenti usu invalescentia. Ita olim interpretatus est Madius, auctore Jafone de Notis, nam *communis et vulgaris* reddidit; qualibus scilicet Comœdia utitur. Reliqui Interpretes elegantissimum Veteris Scholiastæ Interpolatorum secuti sunt. B. *Dominantia ex Græco expressa* est. *νῆπις* i. propria quibus contraria sunt et

- Verbaque, Pifones, Satirorum scriptor amabo ;
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Ut nihil interfit Davusne loquatur et audax
 Pythias emuncto lucrata Simone talentum,
 An custos famulusque dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
 Speret idem ; fudet multum, frustra que labore
 Ausus idem : tantum series juncturaque pollet ;
 Tantum de medio sumtis accedit honoris.
 Silvīs deducti caveant, me judice, Fauni,
 Ne, velut innati triviis ac pene forenses,
 Aut nimium teneris juvenentur versibus unquam ;
 Aut immunda crepent ignominiosaque dicta :
 Offenduntur enim quibus est equus, et pater, et res ;
 Nec, si quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
 Æquis accipiunt animis, donantve corona.

250

235 Satirarum MS. Helmst.—237 An audax Ven. Glar. MS. Helmst.

en. Sic *domicilium* habere dicitur verbum in ea re, de qua proprie, *καίως*, adhibetur, Cic. Fam. 16. 17. G.

Bene adjecit *solum* ; quod ex parte maxima Satirici communibus et dominantibus verbis uterentur : bene etiam *nomina verbaque* ; quæ Aristotelica divisio est vocabulorum.

235 *Scriptor*, supple *cum fuerit*.

236 *Colori*, Characteri.

237 *Davus*, Terentianus servus.

238 *Pythias* ; *Ancilla in Comædia Lucilii*. Vet. chol. Cruq.

Emuncto Simone ; deriso : soli enim infantes emunguntur. B. *Madidi infantia nasi* Juven. 10. 199. senis attributum ; apud Græcos *καίως*, altera illa senum infantia, qua cludi possunt facilius. G.

239 *Custos* ; Tutor erat Bacchi Silenus, et Satirici Chori Coryphæus et Præcentor. Est igitur Satira majoris dignitatis quam Comædia. Silenus in chorea Recitator erat, seu Poeta ; Satiri autem Hypotritæ, qui gesticulatione exprimebant, quæ ille referebat. Dicitur autem Silenus Herodoto *Silenus Marfyas* ; quem et Nyxæ regnasse ex Fabulis prodit Diodorus. Sed Marfyæ flumen erat : numina vero fluminum e Satirorum et Nympharum genere fuerant. Est igitur a *Σιλάην* Silenus ; ut a *Σίφον Σίφυλλα*, vel *Σίφυλλα*. Notum est etiam senes Satiros dictos fuisse *Silenos*, ob summam scilicet Poeticæ Musicæque peritiam. Quin et Latinis *Sila-*

nus canalis est, seu fistula. Belgis *SILLE* ; unde et nostrum *SILLABUS*, quod rectius ab agrestibus *SILLEBUCK*, profertur, quod quidem vas est ventricosum, tubulo seu canali inserto.

240 *Sequar* ; exsequar.

242 *Ausus*, supple, *cum fuerit*. B. Cic. Orat. c. 23. *Orationis subtilitas imitabilis illa quidem videtur existimanti sed nihil est experienti minus*. G.

Series juncturaque ; ordo et collocatio verborum.

243 *De medio* ; *de publica et vulgata materia*. Vet. Schol. Cruq. *Comicam intelligit*.

Honoris ; decoris.

244 *Deducti*, a Præfultore, seu Sileno.

245 *Triviis* : Romæ scilicet.

Forenses ; nam in Foro purissimis verbis utebantur. *Verba Toge sequeris junctura callidus acri*. Persius.

246 *Teneris* ; delicatis, urbanis. B. *Juvenari* ex Græco formatum, *ναισιόδαι*, non autem, ut plane *καίως* fingit Harduinus, metri causa fictum. Aut nunquam degustarat ille vir poetice, aut sciens in hoc genere calumniatus est. G.

247 *Immunda*, vilia, humilia ; *crepent*, deblerent ; *ignominiosa* ; inhonesta. Magnus est etiam communium verborum delectus.

248 *Quibus est equus*, Ordo Equestris ; *quibus est pater*, Patricii ; *quibus est res*, Ditiore, quibus honestior census est.

Syllaba longa brevi subiecta vocatur Iambus,
 Pes citus; unde etiam trimetris accrescere iussit
 Nomen Iambeis, cum senos redderet ictus,
 Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem,
 Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
 Spondeos stabiles in iura paterna recepit
 Commodus et patiens; non ut de fede secunda
 Cederet aut quarta socialiter: hic et in Acci
 Nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni
 In scenam missos magno cum pondere versus,
 Aut operæ celeris nimium cura que carentis,
 Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quisvis videt immodulata poemata iudex;
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Idcirco vager, scribamque licenter? Ut omnes

260 *Missus Marc. Bentl. Dac. et al. apud Cam.—263 Num E.—265 Ut omnes MS. A. Stat. Bentl. Can. An omnes edd. vetit.*

249 *Frisi*, tosi. B. Vid. Sat. 1. 6. 115. 2. §. 182. O.

251 *Syllaba longa brevis*; Præceptum, doci-
 mentum nomen, De pedibus Iambicis.
Subiecta; postposita.

252 *Trimetris*; ex seu Iambis tres Diambi
 facti sunt. Vet. Schol. Nam per Dipodiam nu-
 merantur hi versus.

253 *Ictus*, numeros, vel pulsus pedum.

254 *Pridem*; ex quo scilicet nostri homines
 Dramata componere. B. Veteres Tragicæ et
 Comici Romanorum, ut hic Accius, Enniusque
 vix ultimam cuiusque versus regionem Iambo
 illi primitivo reliquere. Sed non ita pridem æ-
 quales et paulo majores Horatio hoc servarunt,
 ut in regione impari quidem spondeum, et æ-
 quales spondeo vel Iambo pedes, reciperent, pa-
 res autem s. masculinas regiones solo Iambo
 impleverunt: qua ratione se ad Græcorum exactam
 diligentiam conformarunt, quorum Senarii
 s. Trimetri aut meros, aut certe in omni regi-
 one pari, habent Iambos. G.

256 *Stabiles*; firmos, immobiles, non cur-
 rentes.

257 *Commodus et patiens*; suavis et æquani-
 mus; qui scilicet jure suo ultro cederet.

258 *Socialiter*; sociorum ritu, qui bona que
 habent inter se dividunt. *Iambicus Trimeter*
Tragicus recipit pedes, dextris spondeum, videlicet,
primum, tertium et quintum; sinistris Iambos, vi-
delicet, secundum, quartum et sextum. Vet. Schol.
 in Epod. I.

259 *Nobilibus*, Ironice protulit.

260 *Magno cum pondere*; tardorum scilicet
 Spondeorum: Bentleius ex Libris, cum magno
 pondere: Sed altera Lectio æque bona est. Ce-
 te ejusmodi variationes pendebant de memori
 Exscriptorum. B. Cum magno hic magis placet
 quod facit versus vastiorem et graviorem. G.

262 *Premis*; operat, de Iambo autem hoc
 cit per Prosopopeiam. Frustra Theodorus Mar-
 cilius mutavit *missus* in *missus* contra Codicæ
 fidem, ut *versus* esset Nominativus. B. Si re-
 tinemus *missus*, nominativus proximarum enar-
 ciationum commode huc trahitur. *Hic Iambo*
—apparet—et Enni—versus—premit. Nempe
 tollo interpunctionem post *Enni*. Si vero mi-
 sus placeat, erit plane extrinsecus assumptæ
 accusativus, *auctorum suum*, vel tale quid. G.

263 *Non quisvis videt*, Tu dicas: nam Subjec-
 tio est.

264 *Indigne*; nimis magna, pudenda.

265 Dux sunt objectiones v. 263. et 264
 Respondetur universim, *Idcirco vager—licen-*
ter? tum ad priorem, ut, i. e. etiam si ita
 scribendum inducam animum, ut *potem*
visurus peccata mea; ad alteram de venia, Et
amni tutus fuero, et ibi quoque cautus, ubi spes
 veniæ est; tamen ad summum vitæ culpam. &c.
 Ut intra legem coeat, qui minus impendit, quam
 lex permittit: ita intra speciem veniæ cautus est,
 non omnia sibi indulget, quæ sperare potest
 sibi condonatum iri. G.

Vager, nullo servato tramite.

visuros peccata putem mea, tutus et intra
perem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna.

Ut vestri proavi Plautinos et numeros et

270

laudavere sales; nimium patienter utrumque,

Ne dicam stulte, mirati; si modo ego et vos

scimus inurbanum lepido seponere dicto,

Legitimumque sonum digitis callemus et aure.

ignotum tragicæ genus invenisse Comœnæ

275

Dicitur, et plaustris vexisse poemata Thespis,

Quæ canerent agerentque peruncti facibus ora.

Post hunc personæ pallæque repertor honestæ

Æschylus et modicis instravit pulpita tignis,

Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.

280

Successit vetus his Comœdia, non sine multa

Laude; sed in vitium libertas excidit, et vim

266 Et extra Lamb.—271 Utrosque Cœn.—272 Non Ach. Stat.—276 Vectasse possit, et per Hellada conj. Cœn.—277 Quæ etiam Dionod. et Donat.

Licenter; ut impetus tulerit.

Melius ut (h. e. si) magis quam an, ut bene monuit Bentleius.

266 *Tutus*; supple, quod fuerim tutus.

Intra spem veniæ, cui non est de veniæ desperandum, ut qui nihil gravius cæteris admiserit.

267 *Cautus*, supple scribam.

Denique; si vel illud præterito: quia res magna non est, nec Poetam ostendit.

269 *Nocturna versate*; *Imagines* assiduitatem exprimit. B. Cf. infra vers. 323. sqq.

270 Omnes Lambini et Cruquii Codices pro *vestri* legerunt *vestri*, quam scripturam et Victorius probavit. B. Et omnino *vestri* magis modestiæ Horatii convenit, qui se libertini filium probe meminisse solet, et proavos Romæ non habere. Quod autem dicit Harduinus, hunc locum repugnare his, quæ primitivus ille Horatius, dicat de Plauto Epist. 2. l. 58. et 170.: in eo illum falsum esse, facile docet collatio. G.

Numeros et sales; Metra et jocos.

271 *Patienter*; negligenter.

274 *Digitis*; levatione et positione digitorum, quas Græci *Ἀπειρ* et *Θείων* nominant; sic enim distinguebant Tempora et Tonos, dum Metra metiebantur.

275 *Ignotum Tragicæ*; Præceptum vigesimum: sæpius corrigenda esse quæ scripseris.

276 *Pœmata* modo dicit Chorus rusticos, sive Satiros, Figurate.

277 Bentleius *Qui*, h. e. *Actores qui*, Ignorasse videtur vir magnus plaustrum fuisse Thespidi pro Scena. Quin possint etiam recitata Thespidis Carmina dici Pœmata, etsi illa nunquam fuerint scripta. B. Plaustra Thespis non adhibuit, ut ab una urbe in alteram veheret actores, ut tibicines illi vino sepulti apud Liv. 9. 30. plaustris transfati sunt: sed paravit sibi in quavis urbe scenam extemporalem de plaustris aliquot conductis. His *venit pœmata*, i. e. in his docuit Tragedias, figura jucunda: quidni enim *vehi* dicantur, quæ aguntur in plaustris? Non erat Hamaxobios suo cum grege Thespis: sed ut alii boni viri, v. g. ut Aristippus per deserta Libyæ, iter faciebat pedibus. Illud *Qui* ergo non juvat sententiam, sed corrumpit. G.

Peruncti facibus; *Actores face vini faciem perungebant, vasis face tenuis epotatis*. Vet. Sch. Cruq. *Agricola et minio suffusus, Baccho, rubenti. Primus in experta duxit ab arte choros*. Tibullus B. Locus est 2. l. 155. ubi hoc in honorem Bacchi factum ostendit Brouckhusius. Omnis ars scenica in tutela Bacchi, ut vel Ranz Aristophanis docent. G.

278 *Personæ pallæque honestæ*; *Persona* pictus erat vultus; seu potius caput; *pallam* autem

Dignam lege regi: lex est accepta, chorusque
 Turpiter obtulit, sublato jure nocendi.
 Nil intentatum nostri liquere Poëtæ:
 Nec minimum meruere decus, vestigia Græca
 Ausi deserere, et celebrare domestica facta;
 Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
 Nec virtute foret clarifve potentius armis,
 Quam lingua, Latium, si non offenderet unum-
 quemque Poëtarum limæ labor et mora. Vos, O
 Pompilius sanguis, carmen reprehendite-quod non
 Multa dies et multa litura coercuit, atque
 Præfectum decies non castigavit ad unguem.
 Ingenium misera quia fortunatius arte
 Credit, et excludit sanos Hælicone poëtas
 Democritus, bona pars non unguis ponere curat;
 Non barbam; secreta petit loca, balnea vitat.
 Nanciscetur enim pretium nomenque poëtæ,

285

295

295

Syrna dicit Tragicum. Est etiam *bonfse* Anti-
 theton ejus quod ante posuerat, *peruncti facibus*
ora.

279 *Modicis tignis*; h. e. paucis tabulis. B.
Modicis tignis Dativus est. His tignis medio-
 criter magnis, partem arrectis, partim transver-
 sis, *infravit pulpita*, tabulas, quæ pro solo essent
 aëroribus. Vid. v. 215. G.

282 *Excidit, lapsa est.* Vet. Schol. Cruq.

283 *Regi, frænari.*

Lex est accepta; et per hoc non amplius sui
 juris erat: accipiunt enim leges qui alieno ar-
 bitrio reguntur.

Chorusque; Græci *Aborum et Comedorum Libe-
 ri Patrii.* Vet. Schol. Cruq. Nam Nova Co-
 mœdia amisit Choros, ut ait Alter Schol. Hæc
 Comœdia orta est, crescente Macedonum Impe-
 rio, extinctaque libertate Græciæ. Nam non
 liberorum hominum neque liberas oportuit esse
 linguas. B. Cum Latini Comici Plautus et
 Terentius, Menandrum, Diphilum, Philemona,
 et alios novæ comœdiæ scriptores imitarentur,
 choros non habent illorum fabulæ, vid. Dio-
 med. 3. p. 486. Aristophanis Fabulæ nimium
 Græcis rationibus et moribus implexæ erant,
 quam ut iis uti vellent Romani. G.

286 *Vestigia*; exemplaria.

287 *Ausi*; etiam hi qui ausi sunt: neque
 enim solum Palliatæ Comœdiæ Auctores me-
 ruere laudem.

288 *Prætextatam quidam dicunt Tragediam,*
Comœdiam autem Togatam. Vet. Schol. Quod in

Prætextatis agerentur Personæ Nobiles, in To-
 gatis autem Romana plebs. *Prætextatas et To-
 gatas scripserunt Ælius Lamia, Antonius Rei-
 us, Cn. Metellus, Afranius, Pomponius.* Vet. Schol.
 Cruq. B. Vid. omnino Diomed. 3. p. 486.
 lqq. G.

Docuere; ita et Græci locuti sunt, *ιδδωσαν.*

292 *Quia Calpus filius est Numæ Pompilii,*
quo Calpurnii Pisones traxerunt nomen. Vet. Schol.
 293 *Coercuit*; ut falx vitem, quam premi-
 ne luxurietur.

294 Pro *Præfectum* duo Lambini totidemque
 Cruquii Scripti Codices legerunt *Præfixum*,
 quod et Mureto et Lubino placuit. *Tradunt e
 marmorariis qui juncturas marmorum unguibus fer-
 tentant.* Vet. Schol. B. Opportune laudavit
 Bentleius Sidon. 9. 7. *Tota verborum structura
 liquida profus et ductilis; veluti cum crystallis
 crustas aut anebintinas non impaëto digitus
 perlabitur: quippe si nihil cum rimis obiciat
 exceptum tenax fractura remoretur.* G. Cori
 Winkelm. Anmerkungen über die Gesch. der
 Kunst. p. 79. Z.

295 Præceptum vigesimum primum, De
 genendis Philosophorum Scriptis. *Ingenium; At
 enim Democritus Poeticam Naturam magis quæ
 Arte constare, et eam solos Poetas esse veras qui
 niant, in qua persuasione Plato est.* Vet. Schol. B.
 Comparsa Epist. 1. 19. 10. it. 2. 104. G.

Misera Dialogus posuit, quod videlicet se tor-
 queat, et quod dignam putet miserationem.

299 *Pretium*; honorem, opinionem.

Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
 Fonfori Licino commiserit. O ego lævus,
 Qui purgor bilem sub verni temporis horam!
 Non alius faceret meliora poemata: verum
 Nil tanti est; ergo fungar vice cotis, acutum
 Reddere quæ ferrum valet, exfors ipsa secandi: 305
 Munus et officium, nil scribens ipse, docebo;
 Unde parentur opes; quid alat formetque poetam;
 Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
 Scribendi recte, sapere est et principium et fons:
 Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ: 310
 Verbaque provisam rem non invita sequentur.
 Qui didicit patriæ quid debeat, et quid amicis,
 Quo sit amore parentis, quo frater amandus et hospes,
 Quod sit conscripti, quod iudicis officium, quæ
 Partes in bellum missi ducis; ille profecto 315
 Reddere personæ scit convenientia cuique.
 Respicere exemplar vitæ morumque jubebo
 Doctum imitorem, et veras hinc ducere voces.

302 Purgo Lamb.—311 Sequuntur coll. Sax.—312 Quod—quod coll. Sax.—318 Vivas
 etiam G. et Mediol. 1477. it. Bentl. et MSS. 4 Bersm. et Helmst.

300 Si tribus Anticyris; cum non sint nisi duæ.

301 Fonsfori Licino; Qui dicitur factus Senator
 Cæsare quod odisset Pompeium; de quo hoc scrip-
 tum est Epitaphium: Marmoreo tumulo Licinus
 iacet, at Cato nullus; Pompeius parvo: quis putet
 se deos? Vet. Schol. Cruq. Nondum oblitus
 sit veterum partium Floratius.

302 Purgor bilem; supple corruptam, hoc
 est, Melancholiam. Nil opus est reponere, vel
 urgo, vel bile.

Horam, tempestatem.

304 Nil Adverbiis loco ponitur pro non. Nil
 nisi est: nam susque deque fero; non curor:
 omnia Elocutio est. B. Nil tanti est, etiam
 mens poetæ non tanti est, ut illam fixitate men-
 tis impensa velim emere. V. ad Epist. 2. 2. 140.
 ergo, quia poeta hac lege fieri nolo, fungar,
 sc. Videtur hæc scripsisse, certe nihil impedit
 scripsisse, ante Odas. G.

306 Nil scribens ipse; Ironica extenuatio.

307 Opes; materia ad carmina scribenda. Vet.
 chol. Cruq.

308 Affectate dixit virtus pro arte, quæ de-
 scitatur. Vet. Schol.

Error; vitium, artis ignorantia. Vet. Sch. Cruq.

Et mire ferat de incerto impetu, vel potius in-
 sania.

309 Sapere; i. e. Scire quid scribas. Vet. Sch.

310 Socraticæ chartæ; tractum est ex Lucilio;
 cujus verba sunt apud Nonium: Nec sic ubi
 Græci, ubi nunc Socratici chartæ, quicquid quartis
 petimus. B. Locus est 3. 40. Hinc Socraticæ
 chartæ etiam hic repõni volebat Da. Heinsius.
 Sed nemo, quod sciam, paruit. G.

311 Verbaque provisam; Et Pollis idem dicit
 Male Hercule evenerit verbis, nisi verba rem se-
 quantur. Menander cum Fabulam disposuisset, eti-
 amsi dandum versibus adornasset, dicebat se tamen
 jam complisse. Vet. Schol.

312 Qui didicit patriæ; qui legis libros De Offi-
 ciis, i. e. Titiæ Kasianorum. Vet. Schol.

314 Conscripti; Senatoris.

317 Exemplar vitæ; Philosophiam intelligit
 Moraltem: et sic olim explicavit Jason de No-
 res, nec dissentit Luifinus.

318 Imitatorem, Comicum; quia Comædia est
 imago vitæ. Vet. Schol. Cruq.

Veras, vivas. Vet. Schol. Bentleius pro veras
 posuit vivas nulla de causa: Scholiastæ hoc In-
 terpretamentum est, non vero variata Lectio.

Interdum speciosa locis morataque recte
 Fabula, nullius veneris, sine pondere et arte,
 Valdius oblectat populum meliusque moratur,
 Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.
 Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem nullius avaris.
 Romani pueri longis rationibus æstem
 Discunt in partes centum diducere. ¶ Dicat
 Filius Albini, Si de quincunce remota est
 Uncia, quid superat? ¶ Poteras dixisse, Triens. ¶ Eu!
 Rem poteris fervare tuam. Redit uncia, quid fit?
 ¶ Semis. ¶ An, hæc animos ærugo et cura peculî
 Cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
 Possè linenda cedro, et levi fervanda cupressu?
 Aut prodesse volunt, aut delectare poëtæ,
 Aut simul et jucunda et idonea dicere vitæ.
 Quicquid præcipies, esto brevis; ut cito dicta
 Percipiant animi dociles, teneantque fideles:
 Omne supervacuum pleno de pectore manat.

319 Jocis *Acb. Stat. et præfert Marc. idem est in Ven. Glar. et MSS. 2 Bersm.*—328 Super-
 est S. Superet *Bentl. Cun.* Poterat Z. et *Bentl.*—329 Poterit *Cun.*—330 Pro An. Ad
 Talb. ex *MSS.* Et *Cun.* Ad hæc *Ven. Glar. MSS. 4 Bersm. et Helmst.* At, hæc *Lam.*
 —331 Speremus *Cun.*—337 Manat de pectore pleno *MSS. 3 Bersm.*

319 *Speciosa locis*, Characteribus decora: locus enim ordo est quem quisque in vita servat: in Scena dicuntur Partes. B. Etiam sententias et locos communes licet intelligere, ut de amore, senectute, divitiis, quibus tanquam luminibus quibusdam *speciosa est fabula*. Jocis quomodo *speciosa* esse eadem possit, non intelligebam. G.

Morata, servans Ethos.

320 *Veneris*, Leporis.

Sine pondere; nulla rerum vel verborum gravitate.

321 *Moratur*, detinet.

322 *Inopes rerum*; nulla sententia, sola arte boni. Vet. Schol. Cruq.

Canoræ, sonoræ.

323 *Ore rotundo*; pleno, ut nihil vel desit, vel superfit.

324 *Præter laudem*; tanquam *Protogenes illi qui lutum fixit decem annis*; vel *Apelles qui totidem pinkis annis*. Vet. Schol.

325 *Romani pueri*; scholam scilicet petentes. B. Græci ἐν κλήν petunt, Romani computant,

quid referat. Est enim, ut ait Aristot. *Rhet.* 12. ἡ μὲν λογισμῶν ἐν στυμφίρονος, ἡ δὲ ἀποκατακλήν. Qui amat puellam, non computat autem. G.

326 *Dicat filius*: Ethopœia est. Pessima Bentleius immutavit *Dicat* in *Dicas*; neque enim novit Enallagen Personæ in tali Dialogo urbanam esse atque elegantem, et Comica pronunciationem pronuntiatam. B. *Dicat* plane ut *Ca.* 1. 27. 10. G.

327 *Albini*; prædivitis cujusdam fœneratoris.

328 *Superat*; superest.

Poteras; festiva Personarum Enallage. Produrat in Enallage.

Eu! bene: verba sunt magistrelli.

330 *Semis*, inquit discipulus.

Pro *Ad hæc* legendum cum Bentleio *Ant.* auctoritate trium optimorum Codicum. B. *Imbuere* ad aliquid recte dici, satis docet illud *Ca.* pro *Mil. c. 4. Lex*, ad quam—*imbuti fuerat*. G.

Ærugo; Lividum atque edax venenum: ita appellat cogitationem pecuniæ.

332 *Cedro*; libri qui aut cedro illuminantur, et

iſta voluptatis cauſa, ſint proxima veris.
 Nec, quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi;
 Ne u prænſæ Lamiaë vivum puerum extrahat alvo. 340
 Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis;
 Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes:
 Omne tulit punctum qui miſcuit utile dolci,
 Lectorem delectando, pariterque monendo.
 Hic meret æra liber Soffis; hic et mare tranſit, 345
 Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.
 Sunt delicta tamen quibus ignoviſſe velimus:
 Nam neque chorda ſonum reddit quem vult manus et mens,
 Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum;
 Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus. 350
 Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
 Offendar maculis, quas aut incuriã fudit,
 Aut humana ſi parum cavit natura. Quid ergo eſt?
 Ut ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,

339 Ne etiam G. Z. Flor. it. MSS. 3 Berſm.—340 Exciat Cun.—342 Ramnes Bentl.—
 350 Quæcunque MS. Ach. Stat. Quocunque MSS. 3 Berſm. Cuicunque conj. Bonſa.

circa cupreſſina incluſi ſunt, q tincis non venantur.
 Vet. Schol. Cedrum autem dicit cedrinum
 oleum. B. *Levis cupreſſus* arca e tabulis cupreſſi
 bene politis ea, quam non bene puto *dolabram*,
 nelius forte *planam* vel *planulam* dici. G.

333 Aut *prodeſſe* volunt; Præceptum vigefi-
 mum ſecundum, De Fine Poeticæ, docere ſcili-
 cet et delectare.

334 *Idonea*; utilia, accommoda.

335 Exſequitur, quod modo propoſuerat.
Prodeſſe volunt poætæ præcipiendo, de hoc v. 335.
 337.: *delectare*, de hoc a v. inde 338. G.

337 Cum pectus præcepto plenum eſt, cum
 ſemel intelleximus, quid præcipiatur, reliqua
 manant et velut deſtillant, ut quidquid pleno
 vaſi velis adjicere, reſpuitur et deſluit. G.

339 Illud ego prætulit Benteleiano *Ne*, quod
Egrynis ſit prioris verſus.

340 *Lamia*; ha ad terrendos infantes ſolent no-
 minari. Vet. Schol. *Lamia monſtrum eſt ſuperius*
habens ſpeciem mulieris, inferne vero deſinit in pedes
afininas. Vet. Schol. Cruq.

341 *Centuria ſeniorum*; bene tanquam Cen-
 turia Comitia agerentur.

Agitant, abigunt, exſibilant.

Expertia frugis: nugatoria, quæ ſcilicet juni-
 ores delectant.

342 *Celſi*; elati, faſtidioſi, ſublimis. *Præter-*

eunt, negligunt; *auſtera*, gravia, qualia delectant ſenes.

Rhamnes; feſtive Virgiliano nomine abutitur.
Simul enſe ſuperbum Rhamnetem aggreditur. Virgil.
Æneid. 9. 325. B. Sed equites in univerſum,
juvenes, ſublimeſque ideo, intelligit, quorum cen-
 turiam a Romulo *Ramneſes dictus*, ait Liv. 1.
 13. G.

343 *Omne tulit punctum*, h. e. Et ſeniorum et
 juniorum ſuffragia. *Omnium meruit favorem*,
juxta Legem Tabellariam, qua coverat non voce,
ſed puncto debere ferri ſuffragia. Vet. Schol. B.
 Vid. Epift. 2. 2. 99. G.

345 *Soffis*, bibliopolas ſuos nominat. Vide
 Ep. 1. 20. 2.

Hic et mare tranſit: nam et Græci hunc lec-
 turi ſunt, qui raro Latinos libros quærent. B.
 Africani certe coloni. Vid. Epift. 1. 20. 13. G.

347 *Sunt delicta tamen*: Præceptum vigefi-
 mum tertium: Ob modica delicta non eſſe cru-
 beſcendum.

Velimus; velle debemus.

348 *Mens*; propoſitum.

349 Non ſimpliciter, quaſi contra naturam
 ſuam gravior chorda acutum ſonum poſſit red-
 dere, ſed hoc ait, ſæpe chordam aut nimis au-
 parum tenſam facere, ut alius ſonus reddatur,
 quam poſtulabat ratio carminis. G.

Quamvis est monitus, venia caret; et citharæcedus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi, qui multam cessat, fit Chærilus ille,
 Quem bis terque bonum, cum risu miror; et idem
 Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
 Verum operi longo fas est obrepere somnum.
 Ut pictura, poësis: erit quæ, si propius stes,
 Te capiat magis, et quædam, si longius abstes:
 Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videri,
 Judicis argutum quæ non formidat acumen:
 Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.
 O major juvenum, quamvis et voce paterna
 Fingeris ad rectum, et per te sapias, hoc tibi dictum
 Tolle memor; certis medium et tolerabile rebus
 Recte concedi: consultus juris et actor
 Causarum mediocris abest virtute disertis
 Messalæ, nec scit quantum Cascellius Aulus;
 Sed tamen in pretio est: mediocribus esse poëtis

355

360

365

370

355 Sit MS. Acb. Stat. pro et, ut Bentl. ex MSS. Cun.—358 Terve Bentl.—362 Capix,
 sic Lamb. Bentl. MSS. 4 Berfm. et Helmst. al. capiet.—371 Cassel. al.

353 *Humana natura*; h. e. ingenium humanum, quod labi pronum est: nam Humanam est errare: neque omnia possunt vel cavendo prævidere.

Quid ergo est? Apposui est ex MSS. Lambini et Cruquii et veteribus Scholiastis. Et suppl. quod vellis.

354 *Scriptor librarius*; Bibliopola. Vet. Schol.

355 *Quamvis est, pro eo quod est, Quamvis sit, propter Kaxiuparum; ut Maro, Quamvis est rustica Adusam.* Vet. Schol. Ac si sonaret *Quam pisis, ἢ μύαλα*.

356 Vix opus est hodie denuo monere de errore eorum, qui hunc versum Paræmiæ fecere in eos, qui variari nihil possint, sed idem semper repetant, cum de repetito eodem errore sermo sit. Simile studium paræmiæ fecit, ut dicerent, *quandoque*, h. e. interdum *bonus dormitat Homerus.* G.

357 *Cessat*; ignavus est. B. Vid. Epist. 2. a. 14. G.

De *Chærilus* dictum est in Epistola ad Augustum (2. 1. 233.) *Hujus omnino septem versus laudabantur.* Vet. Schol.

359 *Quandoque*; quancumque. B. Solæsiini postulat hoc *quandoque* Harduinus; recte,

si pro *interdum* poneretur; sed pro *quancumque* optimi quique. G.

360 *Operi longo*; ita emendavit Bentleius [pro *opere in longo*] sub pluribus, atque optimis auctoribus in quibus vel ipse Sanctus Hieronymus Epistola ad Pammachium.

Fas est; h. e. non est adeo grave crimen.

361 *Ut pictura*; Præceptum vigesimum quartum: Nil valere Poema quod non est optimum. B. Ut pictura, sic poësis quædam magis placeat spectata e proximo, alia e longinquo. *Abstes* verbum scilicium ait Harduinus: Bentleius illud reponi etiam vult Epist. 1. 18. 58. G. *Pictura* est tabula picta, et *poësis carmen.* Z.

363 *Obscurum*; suppl. locum.

364 *Argutum, subtile.* Vet. Schol. Cruq.

366 *O major juvenum*: L. Pifo. Vet. Schol. An hunc credidit latere sua vitia?

367 *Ad rectum*, h. e. ad verum, quod ad normam rationis exigitur.

368 *Tolle*, tibi habe, et repone.

369 *Recte*, cum ratione.

Consultus juris et actor; *Patronus causas agens*: at *Jurifconsultus domi tantum de jure respondet.* Franciscus Luisinus.

370 *Virtute*; laude, præstantia.

Non homines, non Di, non concessere columnæ.
 Ut gratas inter mensas symphonia discors,
 Et crassum unguentum, et Sardo cum melle papaver
 Offendunt; poterat duci quia cœna sine istis: 375
 Sic animis natum inventumque poëma juvandis,
 Si paulum a summo deceffit, vergit ad imum.
 Ludere qui nescit campestribus abstinet armis,
 Indoctusque pilæ discive trochive quiescit; 380
 Ne spissæ risum tollant impune coronæ:
 Qui nescit, versus tamen audet fingere! ¶ Quid ni?
 Liber et ingenuus, præsertim census equestrem
 Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.
 ¶ Tu nihil invita dices faciesve Minerva; 385
 Id tibi iudicium est, ea mens: si quid tamen olim
 Scripseris, in Metii descendat iudicis aures,
 Et patris, et nostras, nonumque prematur in annum,
 Membranis intus positis. Delere licebit,
 Quod non edideris; nescit vox missa reverti. 390

373 Non Di, non homines Lamb.—375 Ut cr. Sav.—378 Paulum summo deceffit Bentl.
 —387 Metii MS. Ach. Stat. Mæcl. Bentl. Cun. Mæcl Lamb.

371 Scævola clarissimus Legumlator quotiescunque de jure Prædatorio consulabatur, ad Furium et ad Cassellium consultores respiciebat. Val. Maximus (8. 12. 1.) referente Jafone de Norea.

373 Ridicule et *αὐτὰ ὑποδονίας* intulit Columna. In Columnis autem Poeta ponebant *αὐτὰν*, indicantes quo die recitaturi essent. Vet. Sch. Cruq. B. Columnæ sunt, ad quas libri venales pendent, certe illorum tituli. Vid. Serm. 1. 4. 71. Neque tamen absurdum est hic intelligere Porticus, vel atria columnata, in quibus recitabant. Potuit forte utrumque genus obversatum esse, cum ista scriberet, Flacco. G.

375 Crassum, pingue, non tenui odore. *Corsecum* et *Sardum* mal. pessimi saporis est. Vet. Schol. Propter taxos ibi abundantes.

Semæp candidi papaveris tostum cum melle in secunda mensa apponabatur. Jason de Norea ex Plinio. B. Locus est 19. 8. f. 53. Conf. Epist. 2. 1. 114. it. Pers. 5. 102. *Novem si possat sibi poronatus arator*, &c. G.

376 Duci; produci.

377 Cf. Cic. de Orat. 1. c. 61. G.

378 Pro deceffit reposui deceffit ex quatuor optimis libris, et Vet. Schol.

379 Ludere; certare in Campo Martio.

380 Trochi; i. e. *rota* quam surrendo pueri scu-

tica vel *virga regunt.* Vet. Schol. Vide Od. 24. Lib. III. ut etiam de Disco Od. 8. Lib. I.

383 Ingenuus; plus est ingenuum esse quam liberum: potest enim vel peregrinus esse liber.

Census, ἀποκατασκευασμένος. Vet. Schol.

384 Vitioque remotus ab omni; Nunquam a censore notatus.

385 Præceptum vigesimum quintum, De adhibendo idoneo Judice. *Invita Minerva; ingenio repugnante.* Vet. Schol. Cruq. Proverbialis Elocutio est. Nil valent artifices, nisi Minerva adjuvante, artium dea.

386 Iudicium, voluntas; mens, consilium. B. Excusat adhortationem: ita iudicas ipse, ita decrevistis facere. G.

387 Spurius Metius Tarpa iis temporibus summus Criticus fuit, doctus et severus auditor Carminum æstimatorque. Vet. Schol. Cruq. Benticus ex quibusdam Libris reposuit Metii. Verum cum ab antiquo Interprete Spurius Metius Tarpa dicatur, nihil morabor Scriptores istos librariorum et rudes et mercenarios. B. Vid. ad Serm. 1. 10. 38. G.

388 Nonumque prematur; h. e. supprimatur. *Cinna Librum scripsit qui inscribitur Smyrna, quem non edidit nisi novo anno.* Vet. Schol.

390 Ut verba ore prolata, tanquam alata

Silvestres homines facer interpretæque deorum
 Cædibus et victu fœdo deterruit Orpheus ;
 Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones :
 Dictus et Amphion Thebanæ conditor arcis
 Saxa movere sono testudinis, et prece blanda
 Ducere quo vellet. fuit hæc sapientia quondam,
 Publica privatis fecernere, sacra profanis,
 Concubitu prohibere vago, dare jura maritis,
 Oppida moliri, leges incidere ligno :
 Sic honor et nomen divinis vatibus atque
 Carminibus venit. Post hos insignis Homerus,
 Tyrtæusque mares animos in Martia bella
 Verfibus exacuit ; dictæ per carmina fortes ;
 Et vitæ monstrata via est ; et gratia regum
 Pieriis tentata modis ; ludusque repertus,
 Et longorum operum finis ; ne forte pudori
 Sit tibi Musa lyræ solers, et cantor Apollo.
 Natura fieret laudabile carmen, an arte,
 Quæsitum est : ego nec studium sine divite vena ;

395

403

405

393 In hoc MS. *Ach. Stat.* Rapidos *Z. Med.* 1477. *Flor.*—394 Urbis *S.*—402 Dircaus
prima edit.

(*ὑπερίσυνα*, Homericæ epitheto) frustra revocantur. Ceterum secutus sum distinctionem Bentleyanæ. Alii interpungunt post *annum*, incidunt post *propheta*. G.

391 *Sacer interpretæque* ; Sacerdos erat Orpheus et *Θεόλογος*. Barbari melius demulcentur Musica, quam Philosophia. B.

392 *Vitæ salubris*, v. c. usu glandium et pomorum silvestrium. Cf. supra *Serm.* I. 3. 100. et *Lucret.* V. 937. Z.

394 Quidam Codices pro *arcis* legerunt *Urbis* ; sed interpretamentum est.

395 *Prece blanda* ; *ratione et alloquio suavi*. Vet. Schol. Cruq.

396 *Sapientia* ; Philosophia Heroici sæculi omnino erat Politia.

399 *Ligno* ; unde ad *hæc Athenis Legum Tabulæ Axones vocantur*. Vet. Schol. B. Dissensio scriptorum de materia et forma tabularum Scelonis facit, ut divinationi locus sit. Ex Plutarchi narratione Solo, p. 92. B. Mihi fit verosimile, fuisse corpora plurimum laterum, vel cylindrica adco, ope axionum (*ἀξίονων*) versatilia, ut undique legi possent : hinc appellatio. G.

402 *Tyrtæus* ; Poeta Atheniensis, Lacedæmoniorumque dux ex Apollinis Oraculo in bel-

lo quod contra Messenios gerebant. Hic primus moderationes tubæ reperisse fertur : non longe aberat ab ætate Homeri. B. Nobis hoc illius Distichon, *Τυρτάμηναι γὰρ καλὸν ἐστὶ προμάχουσι πεισίνεα Ἄσπε' ἄγαθόν, εἴη ἢ κενεὸν μακρόμηνον*, pulchrum cadere in prima acie pugnantem pro patria virum bonum. G.

403 *Sortes* ; Apollinis Delphici : hinc Carmen Heroicum et Delphicum et Pythium appellatum est : imo et huic oraculo originem tuam debuit, auctore Plinio 7. 56.

404 *Vitæ monstrata via est* ; uti aureo Carmine Pythagoræ, et similibus.

405 *Tentata* ; canendo eorum Encomia, ut Theocritus Ptolemæi.

Ludus, Scenica Dramata.

406 *Longa opera*, rustica intelligo, quæ longè videntur debentibus (vid. *Epist.* I. I. 21.) post quæ Septembri mense celebrati Ludi Romani, et in his scænicæ. G.

407 Elevando modo *Cantorem* posuit. B. Sed hic Cantor Apollo ad magnam dignitatem pervenit, nummisque celebratus est, sub Nerore. G.

409 *Quæsitum est* ; a philosophis, ut supra meminimus ad v. 295.

- Nec** rude quid possit video ingenium: alterius sic
410
Altera poscit opem res, et conjurat amice.
- Qui** studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer; sudavit et alfit;
Abstulit Venere et vino. qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius extimuitque magistrum. 415
- Nec** satis est dixisse, "Ego mira poëmata pango:
"Occupet extremum scabies; mihi turpe relinqui est,
"Et, quod non didici, sane nescire fateri."
Ut præco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Assentatores jubet ad lucrum ire poëta 420
- Dives** agris, dives positus in scœnore nummis.
Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
Litibus implicitum, mirabor si sciet inter-
noscere mendacem verumque beatus amicum. 425
- Tu** seu donâris, seu quid donare voles cui,
Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ; clamabit enim, *Pulchre! bene! recte!*
Pallefcet super his; etiam stillabit amicis

410 Profit edd. veti.—414 Ven. et Baccho MS. Arb. Stat.—416 Non S.—426 Velis MS. Arb. Stat.

Sine divite vena; sine nobili indole. B. Metaphora a metallis auri et argenti. G.

410 Legendum *possit* [pro *prosit*] auctoritate optimorum Librorum; atque hoc ostendit Bentleius.

411 *Conjurat amice; amicabiliter consentit. Vet. Schol.*

413 *Multa tulit; Athleta qui ad Curule Certamen instruebantur, non edebant carnes elixas, sed asus igni tantum. Ante Pythagoram fici utebantur Athleta, sed ille panes Ἀζύμους et assas carnes eos comedere docuit, quæ καλίστην vocabantur: abstinebant a Venere, et ne forte per somnium noctu ludificarentur, laminas plumbeas renibus appendebant. Vet. Schol. Cruq.*

Alfit; Gymnici more. Vet. Schol. Cruq.

414 *Qui Pythia cantat; His quoque ludis erant et Pythaulæ qui Pythia cantaverunt. Hyginus, citante Turnebo. Quod munus videtur fuisse summe difficile. Αἰδίων δὲ Πυθιαῖος αἰδίων πῖδος σημαίν. Artemidorus.*

416 *Recte Bentleius Nec pro Num; neque scitur, quem pulsæ.*

Ego mira Poemata pango; verba cujusdam insulsi Poetastri.

417 *Occupet extremum scabies; Proverbium de puerili lusu tractum: POX TAKE THE HINDMOST. Atque hæc de suo adjecit Horatius.*

Mibi turpe relinqui est; h. e. Priorem pati nequeo; nam illud me indignum puto.

418 *Sane, ingenue.*

420 *Ire, venire.*

422 *Unctum Satirice posuit pro pulmentarium bene coctum. Vet. Schol. B. Mihi potius videbatur unctus intelligi, qui e balneo lotus et unctus ad cenam it. Conf. Epist. 1. 17. 12. Ponere sic fuerit collocare, accumbere jubere convivam. ut Ov. Art. 1. 231. et ibi Burm. G.*

Recte; omnibus suis numeris.

423 *Spondere; intervenire et fidem dicere, vadem feri. Vet. Schol.*

Levi; Levis fidei; cujus fides nihil habet ponderis apud creditora.

Atris, tristibus, diris. Visum est Bentleio reponere artis, (h. e. arctus) pro atris; quod minus Poeticum videtur.

Ex oculis rorem; saliet, tundet pede terram.
 Ut qui conducti plorant in funere, dicunt
 Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; sic
 Derisor vero plus laudatore movetur.
 Reges dicuntur multis urguere culullis,
 Et torquere mero, quem perspexisse laborant
 An sit amicitia dignus: si carmina condes,
 Nunquam te fallant animi sub vulpe latentæ.
 Quintilio si quid recitares, Corrige sodes
 Hoc, aiebat, et hoc: melius te posse negares,
 Bis terque expertum frustra, delere jubebat,
 Et male tornatos incudi reddere versus.
 Si defendere delictum quam vertere malles,
 Nullum ultra verbum aut operam infumebat inanem;
 Quin sine rivali teque et tua solus amares.
 Vir bonus et prudens versus reprehendet inertes,

439

435

440

445

431 Plorare Sax.—434 Cucullis Z.—435 Laborant Bentl. e MSS. it. Lamb. MSS. 4 Berfm. et Helmst. et melius est quam laborent Baxteri. Ergo recepi. Z.—437 Fallent MSS. A. b. Stat. S.—441 Formatos viri docti apud Cun. et ipse cum Sanad. At videntur favere Scho- liastra et alii semiveteres.—443 Nil u. verbi, a. operæ infum. inanis. Cun. solus. Infumebat sic Lamb. et Bentl. it. MS. Helmst. recte. al. Sumebat Z.

424 *Implicitum, irretitum.* Vet. Schol.
 425 *Beatus*, qui sibi videtur ob fortunas, et Poeticum ingenium.

429 *Amicis*, Ironice protulit. B. Aut vere amicis, aut certe simulantibus amorem. G.

431 *Ut qui conducti*: Lucilium imitatus est, cujus hæc sunt verba apud Nonium: *Mercede que Conducta stent alieno in funere Præfica Multo et capillos scindunt et clamant magis.*

433 *Derisor*: scurra, fictus amicus. B. *stern.* Cf. Epist. 1. 18. 41. G.

434 *Culullis*; Vide Od. 1. 31. 11. B. De re ipsa Od. 1. 18. extr. G.

437 *Animi sub vulpe*, h. e. intra vulpem. *Vulpes* in *Æsopi Fabula ostendebat se corvo simplicem.* Vet. Schol. Cruq.

438 *Hic erat Quintilius Varus Poeta Cremonensis Amicus Virgilii.* Vet. Sch. In quem Od. 24. Lib. I. conscripta est.

441 Quis ferat Bentleyi *ter natos* positum pro *tornatos* nullo cum lepore, vel colorata Figura? Satis nequeo etiam admirari virum doctissimum non vidisse *tornum* plane fuisse Propertio [2. 25. 43.] pro monetaria forma, Figurato tamen sensu. *Incudi*; Monetæ: nam a re monetaria ducta Metaphora est, secus ac putant Eruditi. Forma etiam qua cuduntur nummi *tornus* dicitur

Propertio in isto versu. *Augusto torus cerisæ includere. Tornatus, Effigiatos. Nec qui Campani feriat carmen triviale moneta.* Juvenal. 7. 55. B. *Tornum* in re monetaria adhibitum, non puto probari posse. *Malleum* nobis ingerunt nummi ipsi, et *feriendis* atque *percussendis* verba. Cæterum *Tornare* ad poetæ opus accommodari pulchre, non negat ipse Bentleyus. Metallicum opus *tornari*, res vulgata hodie, et quidni apud antiquos, qui totas columnas lapideas *tornaverint*, teste Plin. 36. 13. Et quidni *torno* imperite adhibito, non minus quam *lima* et *celo*, corrumpi possit opus, *fornci* atque *incudi* propterea reddendum? *Male natos* probat ipse Hor. Epist. 2. 1. 233. Sed an *ter nascuntur* animalia? an *male nata incudi redduntur*? an certe potest hoc probare, qui *tornatos* non vult redire sub *incudem*, ne misceantur metaphoræ? Denique nonne *male tornata* dici possunt, quæ dum *ternare* vult artifex, nimis extenuat, vel alias corrumptit? Quare primo nihil mutem contra omnes libros: si quis autem me cogat, malim *fermator*, quam *ter natos*. *Tornatus* versus Gallicium proderet, ait Harduinus, sui hic etiam similis. G.

442 *Vertere; mutare.* Vet. Schol.

443 *Nullum ultra verbum*, supple *faciebat*.

Culpabit duros, in comitis allinet atrum
 Tranverso calamo signum, ambitiosa recidet
 Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
 Arguet ambigue dictum, mutanda notabit;
 Fiet Aristarchus; non dicet, Cur ego amicum
 Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent
 In mala derisum semel exceptumque sinistro.
 Ut mala quem scabies aut morbus regius urguet,
 Aut fanaticus error et iracunda Diana,
 Vesani tetigisse timent fugiuntque poetam,
 Qui sapiunt; agitant pueri, incautique sequuntur.
 Hic, dum sublimis versus ructatur, et errat,
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum foveamve, licet, Succurrite, longum
 Clamet, Io cives! non sit qui tollere curet:

439

455

460

450 Non Bent. ex MSS. Nec al.—451 Ducunt S.—458 Sic veluti MSS. 2 Berfm.

444 Sine rivali; Proverbiali schemate ponitur, et satis Satirice. B. Sic Cic. ad Q. Fr. 3. 8. G.

445 Vir bonus et prudens; h. e. Et benevolus et doctus.

Inertes; sine spiritu et nerva.

446 Duros; rigidos, illepidos.

Incomitis; rudibus, inornatis.

447 Ambitiosa; nimis ornata, et luxuriantia: Elatos ornatus amputabit. Vet. Schol. Cruq.

448 Dare lucem; apertiore facere. Vet. Schol.

449 Ambigue dictum; Amphibologias. Vet. Schol.

Mutanda; quæ scilicet gustui suo minus placeant, etsi lateat causa.

450 Fiet Aristarchus, et per hoc nihil parcat amico. B. Solebat Aristarchus ἰσαρίστην, expungi jubere versus Homeri, quos non probaret. Vid. Cic. Fam. 9. 10. G.

452 Derisum; derideri dicitur qui ab Ironia vel scurra laudatur. V. v. 433.

Exceptum sinistro; perverse tractatum, ridicule habitum, dum credit turpiter assentanti.

453 Mala scabies; Lepra incurabilis. Vet. Sch. Cruq. Mala autem ulsato Charientismo dicuntur dira quæque et horrenda.

Morbus Regius; Vulus Istericos fugit, ne ex aspectu Auruginem colligat. Mulso curatur hic morbus, unde et Regius vulgo appellatus est, quo hic potus maxime esset divitum et delicate viventium, ut olim ostendit Jason de Nores, ex Varrone. B. Plin. 22. 24. l. 53. Varro Regium

cognominatum morbum arquatum tradit, quoniam mulso curatur. G.

Urguet; affligit, deprimat.

454 Fanaticus error; Fanaticum errorem passim dicitur qui a Faunis percipiuntur, id est, qui hypnotico spiritu agitantur. Vet. Schol. Faunos autem et reliquos manes, excepto uno Tirefia, fatuos esse supra [ad Epist. 1. 19. 4.] ostendimus. Epilepsiam, seu Comitialem morbum intellige, quem morbum etiam Herculi Incuboni, sive Ephialtæ tribuit solida veterum credulitas.

Iracunda Diana; quæ et Luna et Hecate et Proserpina dicitur; Nocturna et irritabilis dea. Putabatur hæc fuisse Mania mater larum et vexare infantes, atque adultos etiam singula Interlunii, deducta de suo curru, in furore vertere præcipere si sacra ejus negligerentur.

455 Tetigisse pro tangere. Vet. Schol.

456 Qui sapiunt; h. e. qui non et ipsi insaniant.

Agitant, per plateas insequuntur.

Incauti, nulla habita ratione, vel nulla verecundia deterriti. B. Pueri non metuunt contagionem, et sectantur furiosos, tanquam materiem risu. Cic. in Verr. 4. c. 66. Homo ridicule insanus—ut cum pueri sectentur. G.

457 Cum MSS. Cruquii et Vetere Interprete pro sublimis reposui sublimis. Est autem sublimis hoc loco, quem Græci παρρησιος appellant; h. e. qui sidera tantum spectat, inferiora despicit. Hoc satis declarant sequentia.

Si curet quis opem ferre, et demittere funem,
 Quî scis an prudens huc se dejecerit, atque
 Servari nolit? dicam, Siculique poëtæ
 Narrabo interitum: Deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnam
 Infiluit. fit jus liceatque perire poëtis:
 Invitum qui servat, idem facit occidenti:
 Nec semel hoc fecit; nec, si retractus erit, jam
 Fiet homo, et ponet famosæ mortis amorem.
 Nec satis apparet cur versus factitet; utrum
 Minxerit in patrios cineres, an triste bidental
 Moverit incestus: certe furit, ac velut ursus

46

47

461 Curret Z. Siquis curet Ven. Glar.—462 Quid MS. Ach. Stat. Sciât Cun. Projeç. quidam MSS. et Bentl.—468 Retentus MS. Helmst.—469 Formosæ MSS. Ach. Stat.—470 Pro cur, cum Flor. Versus cur dicitet Cun. fol. Dicitet MS. Helmst.

Antiqui et rusto et rustor dixerunt: hic genere patiendi extulit ructatur. Vet. Schol.

Errat; sui admiratione inebriatur.

458 *Merulis; satis vili aucupio.*

459 *Longum clamet; expressit Homericum, μακρὸν αἶψα. Lambinus.*

460 *Curet; animum appellat.*

462 *Qui scis; Ethopœia est: nam ex persona adstantis alicujus vicini hæc protulit. B. Quin, ut recte ipse mutavit distinctionem Baxterus, ipsius velut adstantis Horatii hæc verba sunt. G.*

Longe convenientius est hoc loco verbum dejecerit quam Bentleii projectit: nam Empedocles deorsum se jecit in Ætnæ montis craterem. An se projectit incertum esse necesse est.

465 *Ardentem frigidus; pulchro Antitheto usus est; atque cum ex sua Philosophia arguit: Empedocles enim dicebat ingenia frigido circa præcordia sanguine impediri. Vet. Schol. Quod Dogma et Maro noster expressit in Georgicis (2. 484.), cujus hæc sunt verba: Sin hæc ne passim natura occedere partes Frigidus ôjiterit circum præcordia sanguis. B. Diversas de Empedoclis mortis sententias, et hanc ipsam fabulam, i. narrationem, refert Diog. Laërt. 8. 69. ubi vid. Menag. G.*

466 *Similis hic est asperitas, ut in illo edicto Spartanorum Ælii. V. H. 2. 15. κλαζομῆνός ἐστιν ἀρχηγοῖν, Licet Clazomenis indecenter se gerere. G.*

467 *Idem facit occidenti; Græca Phrasi extulit ἐν αἰεὶ τοῖσι τῷ ἀκατακτάτῳ. B. Nam vim facit ei, qui impedit, quo minus quis, mori cupiens, se interficiat: atque vim facit etiam ei, qui vitæ cupidum occidit. Z.*

468 *Hoc fecit; ut se demitteret in Craterem.*

469 *Fiet Homo; animal rationale, ut est in Definitione hominis. Jason de Norea.*

Famosa; se occidere etiam olim erat infans: καὶ τὸ ἀρκυῖα κείνη, τῷ λατρῶν διαφθίον. Aristoteles ad Nicomachum, referente Francisco Luisino, viro docto. Ἐμῆς γὰρ ἐκδοθέντος τῶν νεοτέρων τοῖς διατῆσις, ut olim mortis Socrates, auctore magno Platone. Quare Homici dæ sui sepulchri abjiciebantur, teste Seneca in Controversia. Vide eruditissimum Gutherium de Jure Manium. B. Mihi videbatur medæ significationis hic esse famosa. Querit infans hic, sermones esse de morte sua. G.

470 *Cur versus factitet; an quia scelus aliqd perpetraverit propter quod puniri debeat. Vet. Sch. Cruq.*

471 *Minxerit; gravissimum scelus hoc, illud parentum cineribus. B. Perf. 1. 113. Pingo duos angues, indicium loci consecrati, perierit cer est locus, extra Meite. Vid. Casaub. G.*

Triste; cum magna reverentia tractandum et horrendum, Dilogos.

Bidental; Reliquias fulminis quas Pontifices in Sacrificio sepeliebant. Vet. Schol. Nam cæcis cæcæ apud bidentibus procurabant ejusmodi prodigia, atque ipsum locum in quem ceciderat fulmen sacrabant, qui exinde Bidental appellabatur. Erat hoc sepulchrum Numinis: siquidem cæcis Fulminis pro morte alicujus Dæmonis habebatur: et Meteora omnia veteribus pro Diis erant et Jovis Angelis; quod passim apud Poetas legere est. B. Non pervulgata sunt, que hic Baxterus, non vulgariter antiquitatis peritus est

Objectos caveæ valuit si frangere clathros,
 Indoctum doctumque fugat recitator acerbus :
 Quem vero arripuit, tenet occiditque legendo,
 Non missura cūtem, nisi plena cruoris, hirudo.

475

morte Dæmonum fulguribus nunciata habet.
 An hausit ex iis, quæ de *Britannicis* quibusdam
Dæmonum ac Heroum insulis narrat Plutarch. de
 orac. def. p. 419. E? Cf. p. 416. D. G.

472 *Incessus*; impius, impurus.

Certe furit; quæcunque fuerit causa, constat
 effectus.

474 *Fugat*; odio suo, et prolizæ recitationis
 metu.

Acerbus; atrox, immifericors.

475 *Arripuit*; de fuga prehenderit et ad se
 retraxerit.

476 *Plena cruoris*; donec pæne disruptus fue-
 rit legendo. B. Non opus est similitudinem eo
 usque extendere. Satis est, si maneat imago hi-
 rudinis adhærescentis, &c. Sæpe hic peccatur,
 in sacris præsertim; ubi singulas partes dum
 applicare volunt homines, non evitant nugæ.
 Cf. ad Epist. I. 2. 24. I. 10. 5. I. 16. 23.
 G.

F I N I S.

INDEX NOMINUM.

E. significat Librum Epodon, C. S. Carmen Seculare, Ep. Epistolae, S. Sermones, Ar. Epistolam de Arte Poetica: Numerus simpliciter scriptus, Odas.

A

ACADEMI filia, de gymnasio Athenarum celeberrimo, Ep. II. 2. 45.
Accius *l. Actius* *l. Attius*, poeta tragicus Latinus, Ep. II. 1. 56.: reprehenditur a Lucilio, S. 1. 10. 53.: ejus trimetri, Ar. 258.
Achæmenes, ab hoc originem duxerunt reges Persarum, diva, II. 12. 21.: hinc Achæmenius, Persicus, ut costum, III. 1. 44.: nardus, E. 13. 12.
Acheron, peninsula Acherusia in Ponto ad Heracleam, I. 3. 36.: de loco inferorum, III. 3. 16.
Achilles, ejus ingenium vid. Ar. 120. seqq.
Phthius, a patria Phthia Thessalia oppido, IV. 6. 4.: inter filios Lycomedis educatus, I. 8. 14.: animosus, S. 1. 7. 12.: cedere nescius, I. 6. 6.: clarum abstulit cita mora, II. 16. 29.: eum Telephus movit, E. 17. 8.: ab eo secundus heros Ajax, S. II. 3. 193.
Achivi, sic Græci dicti sunt temporibus Trojanis, III. 3. 27.
Acrius, Danae pater et custos, III. 16. 5.
Acrocerania, montes Epiri, infames ob naufragia, I. 3. 20.
Actia pugna, inter Augustum et Antonium, Ep. I. 18. 61.
Adria, mare Adriaticum inter Italiam et Græciam, I. 3. 15.: II. 11. 2.: Ep. I. 18. 63.: improbus, h. e. procellosus, III. 9. 22.
Æacus, Jovis filius ex Ægina, iudex apud inferos, II. 13. 22.: Raci genus, h. e. Peleus, Telamon, Achilles, Pyrrhus, &c. III. 19. 3.
Ægæum mare, b. Archipelagus, inter Græciam et Asiam minorem, II. 16. 2.: Ep. I. 11. 16.
Ægeria, Dea et amica Nume regis, S. 1. 2. 126.
Ælius Lamia, vir splendidus et doctissimus, rebus Cantabrico bello gestis clarus, antiquitate generis nobilis, I. 26. 1. 199. III. 17. 1.
Æmilius ludus fuit Æmilii Lepidi ludus gladiatorius Roma, Ar. 32.
Æmonia, dicta olim ab Æmone, a cujus filio Thessalo postea Thessalia est nominata, I. 37. 20.
Æneas pius, IV. 7. 15.: res Æneæ, IV. 6. 23.
Æolium carmen, h. e. Lesbium, quia Lesbii utantur dialecto Æolica, III. 30. 13.: IV. 3. 12.

Æschylus, tragicus sat notus, emendator tragediarum, Ar. 279.: imitati sunt Latini, Ep. II. 1. 163.
Æsopus, irragiarum actor nobilis, Ciceronis familiaris, Ep. II. 1. 82.: ejus filius prodigus, S. II. 3. 239.
Æsula, oppidum Latii inter Praeneste et Tiber, III. 29. 6.
Æthiops, III. 6. 14.
Ætolia, pars Græciæ inter Acarnaniam, Locrid et Corinthum, Ep. I. 18. 46.
Afer murex, i. e. Tyrinus, II. 16. 35.: Afri serpentes, pestifera, S. II. 8. 95. Africanum bellum, i. e. Punicum, E. 9. 25.
Afranius, poeta Romanus scripsit comedias togatas, imitator C. Titii equitis Romani, oratoris haud contemnendi, Ep. II. 1. 57.
Africa, ferax frumenti, S. II. 3. 87.: fertilis, III. 16. 31.: de agro Carthaginiensi, IV. 8. 18.
Agave, mater Penthei, quem mulieres baccantes, in quibus et mater erat, dilaniarunt, S. II. 3. 303.
Agicus, Gr. Ἄγικος, dictus Apollo ναγὰ ἐνδὲ βρυχίδε, a vicis et vis urbanis, quibus præerat, IV. 6. 28.
M. Vipsanius Agrippa, Augusti gener et amicus, vir virtute, prudentia, vigilia, rebus gestis et meritis de rep. et Augusto clarissimus, ob munificentiam gratus plebi, S. II. 3. 185.: multis operibus et ædificiis ornavit urbem, Ep. I. 6. 26.: multos agros habuit in Sicilia, Ep. I. 12. 1.: res gestæ laudantur, I. 6. 1. seqq.
Ajax Telamonius, amore Tecmeæ captivus captus, II. 4. 6.: furæna, quia in judicio cum Ulyssæ de armis Achillis inferior discesserat, S. II. 3. 187.: ab Achille heros secundus, ibid. 193.
Ajax Oilei filius, Lærus celeritate clarus, I. 15. 19.: ob stuprum Cassandra in templo Minervæ illatum perit naufragio in reditu ad petras Gyraeas ob iram Minervæ, E. 10. 14.
Alba, oppidum Latii situm erat inter montem Albanum et nemus Albanum, in quo erat magnus lacus, IV. 1. 19.: Albanus mons Roma, Ep. II. 1. 27.: Albanum vinum, IV. 11. 2.: S. II. 8. 16.: Albana uva, S. II. 4. 72.: Albanus agri, Ep. I. 7. 10.

- Celsus* Albinovanus, comes et scriba Tiberii *Ne-*
ronis, Ep. I. 8. 2.
- Albinus, nomen divitiis feneratoris apud Romanos,
Ar. 327.
- Albius Tibullus, poeta elegiarum notissimus, I. 33.
1.: Ep. I. 4.
- Albius, quidam amator feneratorum et vasorum, S. I.
4. 28.
- Albii filius male vixit, S. I. 4. 109.: *Sunt qui*
Albium Tibullum putant, sed res est incerta.
- Albucius uxorem veneno fustulit, S. II. 1. 48.:
severus in servos nimis fuit, S. II. 2. 67.
- Albunea nymphae et Sibylla, I. 7. 12.
- Alcaeus, poeta lyricus, vir fortis, scripsit *diolocho*
Aolica de Amoribus, Ep. II. 2. 99.
- Alcides, *Alci nepos, Hercules*, I. 12. 25.
- Alcinous, rex *Pheacum*, Ep. I. 2. 28.
- Alcon, nomen servi, S. II. 8. 15.
- Alexander M. erga malum poetam valde libe-
ralis, Ep. II. 1. 232.
- Alexandrea, urbs *Aegypti primaria*, IV. 14. 35.
- Alfemus, vaser, qui antea futor fuerat: *cate-*
rum quis fuerit, ignoatur, S. I. 3. 130.
- Alfius, v. Alphius.
- Algidus mons Latii, gelidus, I. 21. 6.: *nivalis*,
III. 23. 9.
- Alifae, oppidum Samnii, S. II. 8. 39.
- Allobroges, Gallia *Narbonense populi, quorum*
caput Geneva, infideles, E. 16. 6.
- Alphius, fenerator, qui, ut *Columella de R. Rust.*
ait, dixit, vel optima nomina non appellando fieri
mala, E. 2. 67.
- A. Corn. Alpinus, turgidus poeta tragicus, Horatii*
temporibus, S. I. 10. 36.
- Alpattes, rex *Lydia, pater Crusi*, III. 16. 41.
- Amazonia securis, IV. 4. 20.
- Amphiarus, augur, unus ex septem contra *The-*
bas, cum Eriphyllae uxor Adrastii soror latentem
monili aureo corrupta prodidit, III. 16. 11.
- Amphion, frater *Zetbi, Jovis ex Antiopa filius,*
lyra a Mercurio accepta, movit lapides canen-
do, III. 11. 2.: *Thebanæ arcis conditor*, Ar.
394.: Ep. I. 18. 41.
- Amynthas, amafius, E. 12. 18.
- Anacreon Teius, ex *Teio, urbe Ionia, poeta lyri-*
cus, E. 14. 10.: IV. 9. 9.
- Anchises, *Aenea pater*, IV. 15. 31.
- Ancus Martius, Rex Rom. IV. 7. 15.: Ep. I.
6. 27.
- Andromedæ pater, i. e. *Cepheus, de fidere*, III.
29. 17.
- Anio præceps, I. 7. 13. *annis Latii, bod. Tevere-*
ronis, prope Tibur de scopulo ruens efficit cata-
clasmam.
- Antibal durus, II. 12. 2.: *dirus*, III. 6. 36.: *pa-*
rentibus abominatus, E. 16. 8.
- Antenor, Trojannus senex prudentissimus, Ep. I.
2. 9.
- Anticyra, insula in *Locride, levoa parte sinum Co-*
rinthiacum intrantibus, ferax ellebori, S. II. 3.
83. 166.: Ar. 300.
- Antilochus, Nestoris filius ab *Hectore occisus*, II.
9. 14.
- Antiochus ingens, h. e. *Magnus*, III. 6. 36. *Rex*
Syria, ab Annibale commotus in Romanos, a
Scipione victus.
- Antiphates, Rex *Lestrygonum, a quo Ulysses*
suis discretus fuisse, nisi fucibus animum
præcisus celeriter e portu solvisset. Ar. 145.
- Antium, urbs Latii ad mare, celebris olim: *o-*
viali, templo Fortunæ et Sortibus, I. 35. 1.
- Antonius, triumvir, S. I. 5. 33.
- Antonius Musa, Medicus celebris, qui *Agrippæ*
doloribus articulo rum sanavit, Ep. I. 15. 3.
- Jul. Antonius, vir magni ingenii, qui *Horatium*
ad res Augusti carmine Pindarico celebranti
hortatus erat, IV. 2. 1.
- Anxus, seu *Tarracina, Latii oppidum in mar-*
is paludes Pomptinas, S. I. 5. 26.
- Anytus, Sophista, accusator *Socratis*, S. II. 4.:
Apelles, patria *Cous, pictor eximius*: ab eo pa-
gi voluit Alexander, Ep. II. 1. 239.
- Apollo, Jovis et *Latone filius, laudes ejus*,
31. 1.: IV. 6. 1. seqq. *incola Pythias*, I. 1:
6.: augur, I. 2. 32.: *Cynthius intonsus*.
21. 2.: cantor, Ar. 407.: *Phœbus mercur-*
dus certa sagitta, I. 12. 24.: *de flatibus cya-*
foro Rom. S. I. 9. 78.: *Palatinus de bibula-*
ca in templo Apollinis in Palatio ab Aug.
exstruendo, Ep. I. 3. 17. *Conf. Sman. Arg.*
29. Apollo Delius et *Patareus*, III. 4. 64.
- Appenninus, mons *Italiam, velut dorsum, pene*
totam percurrens, E. 16. 29.
- Appia via, sive *Appii via, Roma Capuam, et Co-*
pus Brundisium ferens, ab Appio Cæso Censori
magnifice frata, E. 4. 14.: Ep. I. 6. 26.: Ep.
I. 18. 20.: erat commoda ob multa diver-
foria, S. I. 5. 6.
- Appius Claudius Pulcher censuram *severissi-*
mam egit, S. I. 6. 21.
- Apulia, regio *Italiam inferioris a Trentone*
sumine ad Brundisium et Tarentum, S. I. 5. 7.
S. II. 1. 38.: *situculosa*, E. 3. 16.: *Appulus*
impiger, III. 16. 26.: *pernix*, E. 2. 42.: *Is-*
ipi, I. 33. 7.
- Aquinate, incolæ *Aquini oppidi Latii*: *tinge-*
bant purpuram spuriam, Ep. I. 10. 27.
- Arabes divites, Ep. I. 6. 6.: *Arabum thesauri*,
III. 24. 2.: *divitiarum pro magno*, Ep. I. 7. 36.
- Arbuscula, mima, S. I. 10. 77. *Hanc in ludis,*
quos Pompeius dedit, placuisse valde scribit Cic-
ero ad Attic. IV. 15.
- Archias, *tricluniorum brevium epifex*, Ep. I. 5. 1.
- Archilochus, poeta lyricus *Parus, carminis iam-*
bici inventor, Ar. 79.: *magnificat cum Horatius*,
S. II. 3. 12. *imitator ejusdem Horatius*,
Ep. I. 19. 25.
- Archytas *Tarentinus Pythagoricus, Platoni tem-*
poris vivis, geometra, I. 28. 2.
- Arellius, colonus dives in *vicinia villa Horatiana*,
S. II. 6. 78.
- Argos, aptum equis, I. 7. 9. *urbis Peloponnesi an-*
tiquissima. Argi pl. occurrit, Ep. II. 2. 128.
- Argonautæ, heroes *Græci, qui, duce Jasone, Argo*
navi vecti sunt in Colchidem aurei velloris peten-
di gratia, E. 3. 9. *Hinc Argorum remex*, E.
16. 57.
- Aricia, oppidum post montem *Albanum in via Ap-*

ptia, S. I. J. 1. *Hinc Aricinus ager*, Ep. II. 2. 167.

Ariminenſis, *que eſt Arimino, Umbria oppido trans Apenninum ad mare*, E. 5. 42.

Ariſtarchus, *ille Homeri cenſor*, Ar. 450.

Ariſtippus, *Socraticus, Cyrenaica philoſophia auctor*, aurum projicere jubet ſervos, S. II. 3. 100.: ejus colloquium cum Diogene, Ep. I. 17. 14.: ejus præcepta interdum ſequitur Horatius, Ep. I. 1. 18.

Fuſcus Ariſtius, *grammaticus, poeta et orator, vir probus et factus, vita urbana amator, amiſiſſimus Horatii*, l. 22. 1.: S. I. 9. 61.: S. I. 10. 83.: Ep. I. 10. 1.

Ariſtophanes, *Comicus poeta facetiſſimus*, S. I. 4. 1.

Armenia, *regio Aſia, mari Caſpio vicina. Hinc oræ Armeniæ*, II. 9. 4. Armenio Tigrani reſtituit Nero regnum, Ep. I. 12. 27.

Q. Arrius, *prodigus quidam*, S. II. 3. 86. 243.

Aſia major. *Hinc Aſiæ pingues campi collectæ*, Ep. I. 3. 5.

Aſia, *provincia Romana*, S. I. 7. 19.

Aſinius Pollio, *vid. Pollio*.

Aſſaraci tellus, *ager Trojanus*, E. 13. 19. *Aſſaraci filius Cæpy*, *Anchiſe pater*.

Aſſyria pr. pars Aſia majoris ultra Tigrin. *Hinc Aſſyrius*, Ar. 118. *Sed interdum pro Syria ponitur. Hinc Aſſyria nardus*, II. 11. 16.: *litus Aſſyrium*, III. 4. 32.

Aſterix, *Latona ſoror, ex qua Hercules Tyrius. Sed*, III. 7. 1. *eſt nomen puella*.

Atabulus, *ventus Apuliam inſoſans*, S. I. 5. 78.

Athenæ, *Palladis urbs*, l. 7. 5.: *bonæ, ob artes et litteras, que ibi colebantur et docebantur*, Ep. II. 2. 43.: *vacuæ, otioſæ, ubi philoſophia ſtudent remoti a negotiis*, *ibid.* 81.

Atlanteus finis, *b. e. finis terrarum, quem conſtituit Atlas mons Africa*, l. 34. 11.

Atreus, *frater Thyſteæ, liberos ex uxore Thyſteæ genitos fratri epulandos appoſuit ipſe. Hinc, coxit humana extra*, Ar. 186.

Attidae ſuperbi, *Atrei filii Agamemnon et Menelaus*, I. 10. 13. *Atrides de Agamemnone*, S. II. 3. 187.

T. Quinctius Atta, *togatarum fabularum poeta Latinus*, Ep. II. 1. 79.

Attalus, *Pergamenorum rex, qui populum Rom. regni hæredem ſcripſit*, II. 18. 5. *Inde Attaliæ conditiones*, l. 1. 12.

Attica virgo, *que cum Cereris ſacris lente procedebat*, S. II. 8. 13.

Auſidius Luſcus, *duumvir municipalis, qui deridetur*, S. I. 5. 34.

Auſidius, *b. Ofanto, Apulia annis, violens*, III. 30. 10.: *tauriformis*, IV. 14. 25.

Auguſti Cæſaris laudes, IV. 5. 1.: IV. 14. 1.: IV. 15. 1.: Ep. I. 16. 29.: Ep. II. 1. ſqq. l. 12.: l. 2.: Cæſar egregius, l. 6. 11.: *tropæa*, II. 9. 19.: *vicit Caſſium et Brutum ad Philippos*, Ep. II. 2. 48.: *vicit Cleopatram*, l. 37. 16.: *redit ex Hiſpania victor*, III. 14. 3.: *ortus ab Æneæ, horrendus Parthia*, S. II. 5. 62.: *laudat Horatii ſatiras*, S. II. 1.

84.: *ci mittit ſua ſcripta* Horatius, Ep. I. 13.

Avidienus Canis, *ſordida avaritia homo*, S. II. 2. 35.

Aulis, *portus Bœotiæ ad Euripem, unde Græcorum claſſis Trojam profectura ſolebit*, S. II. 3. 199.

Aulon, *mons Calabria*, II. 6. 18.

Anlus, *ſilius Servii Oppidii*, S. II. 3. 171.

B

BABYLONII numeri, *ars Aſtologorum*, l. 22. 26.

Bacchius, *gladiator celebris*, S. I. 7. 20.

Bacchus, *ſemelz Thebæz puer*, l. 19. 2.: *vehitur tigribus*, III. 3. 14.: *verecundus*, l. 27. 3.: *ſomno gaudens et umbra*, Ep. II. 2. 78.: *hymnus in eum eſt*, II. 19. 1.: III. 25. 1.

Bactra, *urbs princeps Bactriana, ſeu potius, regnâ Partici*, III. 29. 27.

Baiæ, *iberne in Campania inter Miſenum et Puteolos prope mare, locus ameniſſimus, ob cujus amœnitatem non minus quam ob calidarum aquarum uſum frequentia banium erat*, II. 18. 20.: *liquidæ, b. t. aquoſa*, III. 4. 24.: *amœniæ*, Ep. I. 1. 83.: Ep. I. 15. 2. 12.

Baianus murex, *qui capitur apud Baias*, S. II. 4. 32.

Servilius Balatro, *umbra Macenatis in cavovio Naſidieni*, S. II. 8. 21.

Balbinus, *homo ineptus*, S. I. 3. 40.

Banduſia, *Sabinenſis agri regio, in qua Horatii villa fuit. Fons Banduſius laudatur*, III. 13.

Bantia, *Apulia oppidum, ſaltibus et paſcuis nobile. Hinc ſaltus Bantini*, III. 4. 15.

Barbaria de Pbrygia, Ep. I. 2. 7.

Barine, *amica Horatii*, II. 8. 2.

Barium, *Apulia oppidum ad mare, piſcoſum*, S. I. 5. 97.

Barrus, *inops, homo viliffime libidinis*, S. I. 4. 110.: *ſædo morbo laboravit*, S. I. 6. 30. 3. *maledicus*, S. I. 7. 8.

Baffus, *immanis potator*, l. 36. 14.

Bathyllus Samius, *amiciſſus Anacreontis*, E. 14. 9.

Bellerophon, *ab Antea ſeu Stenobæa uxore Præti, Argivorum regis, ad adulterium pellectus fruſtra. Quare mulier irata Bellerophontem ſuper tentati accuſavit apud maritum; qui, cum credulus eſſet, in Lyciam ad Jobatem cum litteris pernicioſis miſit Bellerophontem*, III. 7. 15.: III. 12. 8.: IV. 11. 28.

Beneventum, *oppidum Samnii antiſſimum, colonia Romana*, S. I. 5. 71.

Berecynthus, *Pbrygia mons, cultu Matris Deorum et Bacchi nobilis. Hinc Berecynthium cornu*, l. 18. 13.: *Berecynthia tibia*, III. 19. 18.: IV. 1. 22.

Beſtius, *Romanus quidam avarus*, Ep. I. 15. 37.

Furius Bibaculus, *poeta Latinus, qui ob verſum ineptum ridetur*, S. II. 5. 41.

M. Calpurnius Bibulus, *Conſul cum Jul. Cæſare A. U. 695*, III. 28. 8.

Bibulus, *amicus Horatii*, S. I. 10. 86.

Bionei sermones, i. e. *satira acerrima, a Bione Borythone philosopho dicti*, Ep. II. 2. 60.
 Birrus, *latro*, S. I. 4. 69.
 Bistonides mulieres, i. e. *Thracia bacchantes*.
 Bistonides enim *of genu Thracia*, II. 19. 20.
 Bithus, *gladiator celebris*, S. I. 7. 20.
 Bithynia, *regio Asia ad Pagonum Euxinum*, Ep. I. 6. 33.
 Bœotii, *gens Græcia*, ob *crassum calcem pinguis corpore, sed ingenio hebetior*, Ep. II. I. 244.
 Bolanus, *solebat quævis liberos reprehendere*, S. I. 9. 11.
 Boiporus *Thracius, fretum iuxta Byzantium, angustum et navis periculosum*, II. 13. 14.: *gemens, i. e. strepens ob angustias*, II. 20. 14.: *infamens*, III. 4. 30.
 Brenni, *gens Rhetia*, IV. 14. 11.
 Briscia, *serva et captiva Achillis*, II. 4. 3.
 Britanni, *gens antiquissima Anglia et Scotia*, I. 21. 15.: *hospitibus feri*, III. 4. 33.: *remoti*, IV. 14. 48.: *intacti*, E. 7. 7.
 Brundisium, *oppidum antiquissimum Apulia, portu nobile, unde commodus trajectus erat in Græciam*, S. I. 5. 104.: Ep. I. 17. 52. *18. 2.*
 M. Brutus, *Cæsaris interfector, Proprator Asia provincie*, S. I. 7. 18.: *solem Asia vocat Græculus quidam*, S. I. 7. 24.
 Bullatius, *homo morosior, quem Horatius fudet a peregrinatione avocare*, Ep. I. 11.
 Bupalus, *vid. not. ad, E. 6. 14.*
 Butra, *conviva Horatii*, Ep. I. 5. 26.
 Byzantium, *urbs Thracia celeberrima*, S. II. 4. 66.

C

CADMUS, *Agænoris regis Phœnicum filius; Europa frater, conditor Thebarum in Bœotia. Postea, a Zetho et Amphione regno expulsum, mutatus est in anguem*, Ar. 187.
 Cadmus, *notus carnifex Roma*, S. I. 6. 39.
 Cæcilius, *Infuber Gallus, poeta comicus*, Ep. II. 1. 59.: *nova verba fluxit*, Ar. 54.
 Cæcubum vinum, *generosum, natum in agro Cæcubo Latii, iuxta Fundus ad viam Appiam*, I. 37. 5.: I. 20. 9.: II. 14. 25.: III. 28. 3.: E. 9. 1. 36.: S. II. 8. 15.
 Jul. Cæsaris horti, S. I. 9. 18.: *ejus natales*, Ep. I. 5. 9.
 Calabria, *seu Messapia, regio Italia inferioris; æstuosa*, I. 31. 5.: *Calabri saltus*, Ep. II. 2. 177.: *Calabra apes*, III. 16. 33.: *Calaber hospes*, Ep. I. 7. 14.
 Calais, *adolescens quidam*, III. 9. 14.
 Calenum vinum, *generosum, ab Caleno agro in Campania*, I. 20. 9.: I. 31. 9.
 Callimachus, *princeps elegia poeta*, Ep. II. 2. 100.
 Calliope regina, *Musa*, III. 4. 2.
 C. Licinius Calvus *scripsit carmina amatoria*, S. I. 10. 19. Cf. *Gellius*, XIX. 9.
 M. Furius Camillus, *qui Romam a Gallis captam restituit, laudatur ob paupertatem*, I. 12. 42.: Cf. Ep. I. 1. 64.

Campania, *regio Italia inter Latium, Samium, Picentinos et mare infernum, fertilissima et amantissima. Hinc Campana suppellex*, S. I. 6. 118.
 Campus Martius, *ibi atque homines solebat ambulare et fabulari*, Ep. I. 7. 59.
 Canidia, *venosa mulier*, E. 3. 8.: E. 5.: E. 11. 1.: S. I. 8. 24.: S. II. 1. 48.: S. II. 8. 95.
 Cantabri, *gens Hispania bellicosissima*, II. 11. 1. III. 8. 22.: *domita tandem est virtute Agripe*. Ep. I. 12. 26.: *Cantaber indoctus ferre iuga Rom.* II. 6. 2.: *non ante domabilis*, IV. 14. 41.: *Cantabrieum bellum*, Ep. I. 12. 55.
 Canusium, *oppidum Apulia*, S. I. 5. 91.: *Canusinus bilinguis*, S. I. 10. 30.
 Fontius Capito, *amicus M. Antonii triumvirum, ad unguem factus homo*, S. I. 5. 32.
 Capitolium, *ars Roma*, I. 37. 6.: *fulgens*, III. 3. 42.
 Cappadocum rex, *non nisi mancipiis locuples*, Ep. I. 6. 39.
 Caprius, *causidicus*, S. I. 4. 66.
 Capua, *olim caput Campanie*, E. 16. 5.: S. I. 5. 47.: Ep. I. 11. 11.
 Carinae, *locus urbis Rome, ubi Cicero, Pompeius et Philippus habebant aedes*, Ep. I. 7. 48.
 Carpathium mare, *ad insula Carpatho dictum inter Rhodam et Cretam*, I. 35. 8.: IV. 5. 10.
 Carthago, *urbs Africa notissima, magna*, III. 5. 39.: *impia*, IV. 8. 17.: *invida*, E. 7. 5.
 Cæcellius Aulus, *jurisconsultus nobilis*, Ar. 371. Cf. *Rupert. ad Pompon. Encbirid.* III. 11.
 Caspium mare, *quia Caspii populi acculant, dicitur et Hyrcanum, veretur inæqualibus procellis*, H. 9. 2.
 Cassius Etruscus, *diversus a Cassio Parmense, poeta minus probabilis, multorum carminum scriptor*, S. I. 10. 62.
 Cassius Parmensis, *Cæsaris interfector*, Ep. I. 4. 3.: *apud Alium vidit Antonio, cujus partes secutus erat, Athenas confugit, ubi iussu Augusti a Varo ducte copiarum, qui cum L. Vario tragico perperam confunditur, interfectus est. vid. Valer. Max. l. 7. 7.: Vell. Patenc. II. 88.*
 Cassius Severus, *Orator maledicus et acerbior*, E. 6.
 Cassius Nomentanus, *homo prodigus*, S. I. 1. 102.: S. I. 8. 11.: S. II. 3. 175. 224.
 Castalia, *fons Parnassi, Apollini Musisque sacer*, III. 4. 61.
 Castor, *Jovis ex Leda filius, Pollucis frater*, E. 12. 25.: *gaudet equis*, S. II. 1. 26.
 Castor, *gladiator celebris*, Ep. I. 18. 19.
 Catienus, *histrion quidam*, S. II. 3. 61.
 Catilus, *conditor Tiburis*, I. 18. 2.
 Catius, *videtur fuisse de secta Epicuri philosophus; narrat præcepta rei coquinariæ*, S. II. 4.
 Catia, *adultera*, S. I. 2. 95.
 M. Cato Censorius, *intonfus*, II. 15. 11.: *priscus*, III. 21. 11.: *sermonem patrium novis locupletavit verbis*, Ar. 56. cf. S. I. 2. 32.
 M. Cato Uticensis: *de ejus cultu et habitu est*, Ep. I. 19. 13.: *ejus animus atrox et invictus*, II. 1. 24.: *nobile letum*, I. 12. 36.

- allus, *notus carminum amatorum auctor*, S. l. 10. 19.
 acaus, *Asia mons, Tauri pars, inhospitalis*, l. 22. 7.: E. l. 12.
 andium, *oppidum Samnii inter Copuam et Beneventum in via Appia*, S. l. 5. 31.
 a nœnia, *carmen lugubre Simonidum. Nam Simonides Ceam insulam habuit patriam*, II. 1. 38.
 areopius cothurnus, i. e. *Atticus, a Cecrope Athenarum rex*, II. 1. 12.
 asus, *poeta plagiaris*, Ep. l. 3. 15.
Marcus Cœlorinus, amicus Horatii, IV. 8.
 entaurus, *de Chirone*, E. 13. 16.
 erberus *describitur*, III. 11. 17. seqq. trilinguis, II. 19. 29.
 ereris sacrum, III. 2. 26.
 erinthus, *puer formosus*, S. l. 1. 8i.
 ervius, *calumniator, v. n. S. II. 1. 47.*
 C. Cethegus, *fuisse videtur is, qui belli Punici II. tempore vixit*, Ep. II. 2. 117.: cinctus, Ar. 50.
 Charon, *satelles Orci*, II. 18. 34.
 Charvædia, *vorago inter Italiam et Siciliam*, l. 27. 19.: Ar. 145.
 Chimæra, *monstrum capite leonis, capra corpore caudaque draconis, ignem faucibus ecomens, Lyciam devastabat, a Bellerophonte ope Pegasus occisum: triformis*, l. 27. 24.: *tremenda flamma*, IV. 2. 16.: *Chimærae ignea spiritus*, II. 17. 13.
 Chios, *insula maris Ægei*, Ep. l. 11. 1. *Hinc vinum Chium, quod inter transmarina babeatur generosissimum*, III. 19. 5.: E. 9. 34.: S. l. 10. 24.: S. II. 3. 115.: S. II. 8. 15.
 Chloë, *puella*, l. 23. 1.: III. 19. 27.: III. 7. 10.: III. 26. 12.: Thressa, III. 9. 9.
 Chloris, *amica*, III. 15. 1.: II. 5. 18.
 Chœrilus, *poeta malus Græcus, qui tamen ab Alexandro est liberaliter donatus*, Ep. II. 1. 233.: Ar. 357.
 Chremes, *senex dives apud Terentium*, E. l. 33.: Ar. 94.
 Chrysipus, *Solenis Cilix, Stoicus acutissimus*, S. II. 3. 44.: Ep. l. 2. 4.: Ar. S. l. 3. 127.
 Cibra, *urbis Phrygiæ. Hinc negotia Cibyrica*, Ep. l. 6. 33.
 Cicuta, *faenerator*, S. II. 3. 69. 175.
 Cinara, *amica Horatii cara*, IV. 1. 4.: IV. 13. 21.: Ep. l. 7. 28.: Ep. l. 14. 33.
 Circe, *filia Solis et Perseis Nereidos, vitrea*, l. 17. 20.: *ejus pocula*, Ep. l. 2. 23.
 Circæum *promontorium et oppidum*, S. II. 4. 33.
 Circus *maximus Romæ*, S. II. 3. 183.
 Clazomenæ, *urbis maritima Ionis clara*, S. l. 7. 5.
 Cleopatra, *Ægyptii regina, victa, a serpentibus perit*, l. 37. 7.
 Clio, *Musa, sublimis argumenti carminibus præst*, l. 12. 2.
 Clusinae aquæ, Ep. l. 15. 9. *Clusium urbis vetus Hetruria.*
 Cnidus, *urbis Carie*, l. 30. 1.
 Cos, *insula maris Ægei. Hinc Coe vestes, i. e. tenuissime*, S. l. 2. 101.: *purpuræ, i. e. vestes*
Coe purpura tinctæ; IV. 13. 13.: *Coum vinum album*, S. II. 4. 29.
 Cocceius Nerva, *jurisconsultissimus, v. not. S. l. 5. 28.: ejus villa, ibid. 50.*
 Cocytus errans, *fluvius inferorum*, II. 14. 18.
 Codrus, *ultimus Atheniensium rex*, III. 19. 2.
 Cœlus, *latro quidam*, S. l. 4. 69.
 Colchis, *regio Asia ad littus orientale Ponti Euxini. Hinc Colchus, ejus incolæ*, II. 20. 17.: Ar. 118.: *Colchica venena*, II. 13. 8.: E. 17. 35.
 Colchis, *Medea, impudica*, E. 16. 58.
 Colophon, *urbis Ionis*, Ep. l. 11. 3.
 Concani, *populus Cantabriae in Hispania Tarraconensi*, III. 4. 34.
 Copia, *Dea ubertatis*, Ep. l. 12. 29.
 Coranus, *scriba ex quinqueviro factus deludit captatorem*, S. II. 5. 57.
 Corinthus, *urbis Achaiae ad Isthmum, a Mummiis deleta et a Jul. Cæsare inflaurata: allatur a duobus maribus, Ionio et Ægeo: unde dicitur bimaris*, l. 7. 2.: *captiva*, Ep. II. 1. 193.: *Corinthum adire difficile erat*, Ep. l. 17. 36.
M. Val. Messala Corvinus, vir clarissimus, gravis, philopobus, orator et historicus, Tibulli et Horatii amicissimus, III. 21. 7.: S. l. 6. 42.: S. l. 10. 29.
 Corybantes, *seu Curetes, sacerdotes Cybeles, saltabant saltationem armatam cum tumultu, symbolis, tympanis et clamore*, l. 16. 8.
 Corycium crocum, *de Coryco monte Cilicia dictum*, S. II. 4. 68.
 Cotifon, *rex Dacorum sive Getarum*, III. 8. 18.
 Cragus, *mons Lyciae*, l. 21. 8.
 Crantor, *Academicus philosophus, scripsit Consolationem, seu librum de luctu*, Ep. l. 2. 4.
 Cratetus, *medicus*, S. II. 3. 161.: *laudatur etiam Cic. ad Attic. XII. 13. 14.*
 Cratinus, *Atheniensis, poeta comicus, veteris Comœdiæ auctor, vini potor insignis*, Ep. l. 19. 1.: S. l. 4. 1.
 Creon, *rex Corinthi, cuius filiam Glaucom seu Creusam, Jasoni nuptam, Medea cum tota regia com-bussit*, E. 5. 64.
 Creta, *insula maris mediterranei, nobilis centum urbibus*, E. 9. 29.: *centum potens oppidis*, III. 27. 34.
 Crispinus lippus, *homo ineptus et garrulus, poeta mediocris, qui Sædam Stoicam versibus scripsit*, S. l. 1. 120.: S. l. 3. 139.: S. l. 4. 14.: S. II. 7. 45.
 Cumæ, *oppidum Campanie perocissimum, bodis desertum, nobile ob aquas salubres*, Ep. l. 15. 12.
 Cupido ferus, *acuens cote sagittas*, II. 8. 15.
 Cupiennius Libo, *Augusti familiaris, et matronarum scâtor*, S. l. 2. 36.
 Curius, *vir clarissimus, cui ad focum sedenti magnum auri pondus cum Samnites attulissent, ab eo repudiatos esse, scribit Cicero in Catone Majore: non enim aurum habere præclarum sibi videri dixit, sed eis, qui haberent aurum, imperare*, l. 12. 41.: Ep. l. 1. 64.
 Curtillus *fecit muriam ex echinis illatis*, S. II. 8. 52.

Cyclades, *insula maris Ægei*, I. 14. 20.: III. 28. 14.
 Cyclicus poeta, v. a. Ar. 136.
 Cyclops, *Polyphemus, quem Ulysses excæcavit*, Ar. 145. Cyclopiam opera utitur Vulcanus in eudendis fulminibus, I. 4. 7.
 Cydonius, *b. e. Creticus, a Cydone urbe Crete*, IV. 9. 17.
 Cynthia, *Diana, a monte Deli Cyntho*, III. 28. 12.
 Cyprus, *insula maris mediterranei cultu Veneris nobilitas*, I. 3. 1.: I. 30. 2. *Hinc* Cypria merces, III. 29. 60.: Cypria trabs, I. 1. 13.
 Cyrus, *Major, conditor regni Persici*, II. 2. 17.
 Cyrus, *rivalis quidam, amatus Lycoridi*, I. 17. 25.: I. 33. 6.
 Cytherea, *epith. Veneris, a Cythera insula sinus Læonicæ, in qua nutrita esse fertur*, I. 4. 5.: III. 12. 4.

D

DACI, *populi trans Istrum incolentes, qui fines Romanos sæpe devastabant*, S. II. 6. 53.: I. 35. 9.: II. 20. 18.: III. 6. 14.
 Dædalus, *qui cum filio ex Creta evolarit*, I. 3. 34.
 Dalmatia, *Europa regio, Massæ et Illyrico confinis. Unde* Dalmaticus triumphus, II. 1. 16. *quem* Pollio Proculus, *subactis Partibinis, gente Illyridas, egit*, A. U. 715.
 Dama, *nomen servi*, S. I. 6. 38.: S. II. 5. 18. 101.: S. II. 7. 54.
 Damalis, *mulier vinosa, amica Numide*, I. 36. 13.
 Damaspippus, *aliquamdiu figurarum, vasorum hortorumque mercaturam fecerat, sed tandem se ad philosophiam Stoicam applicuit. Hic loquens inducitur*, S. II. 3. *De eo scribit quoque Cicero ad Div. VII. 23. et Att. XII. 29. 33.*
 Danaë, *quam Acrisius Argivorum rex, oraculo monuit, vitam sibi a nepote ademptum iri, inclusit turri munitissima. Sed Jupiter in aureum imbrem conversus per impluvium ad Danaen delatus est: ex quo congressu natus est Perseus*. III. 16. 1.
 Danaus, *Beli filius, Argivorum rex, L. filius totidem filii Ægypti fratris nuptum dat, sed ita, ut suam queque maritum prima nocte interficeret. Omnes præter Hypermnestram, quæ Lynceo suo pepercit, patri sunt obsecute*, II. 14. 18.: III. 11. 23.
 Danubius profundus, IV. 15. 21.
 Dardana gens, *i. e. Trojana*, I. 15. 10.
 Daunias, *seu Daunia, Apulia pars, militaris*, I. 22. 14. *Dauniz cædes, i. e. Italia*, II. 1. 34.
 Daunus, *priscus rex Daunie, Diomedis socer*, III. 30. 11.: IV. 14. 26.
 Davus, *nomen servi apud Menandrum et Terentium*, S. II. 5. 91.: Ar. 114.
 Decius, homo novus, S. I. 6. 20.
 Deiphobus, *Priami filius fortissimus, acer*, IV. 9. 22.
 Delos, *insula maris Ægei, propter Latona partum et religionem celeberrima, natalis Apollinis*, I. 21. 10.: *Delius Apollo*, III. 4. 64.: *Delia folia, i. e. laurea corona Apollini Delio sacra*, IV. 3. 6.
 Delphi, *urbs Phœciæ, oraculo Apollinis celebris*, I.

7. 3.: *fortilegi*, Ar. 219. *Hinc* Delphicus rus, III. 30. 15.
 Demetrius, *servus Philippi*, Ep. I. 7. 52.
 Democritus, *philosophus Physicus, Abderitarum, dio discendi patrimonium suum negavit*, I. 12. 12.: *stultitiam hominum risit*, Ep. 1. 194.: *negavit, sine furore quemquam potam magnum esse posse*, Ar. 297.
 Diana, *Apollinis soror, evocatur a veneficis*, 5. 51.: E. 17. 3.: *silvarum potens, C. S. triformis*, III. 22. 1.: *furorem injicit*, 454.
 Digentia, *rivus in Sabinis, qui villam Horatii debet amantem*, Ep. I. 18. 104.
 Diogenes Cynicus, Ep. I. 17. 18.
 Diomedes, *Tydeli filius, post Trojam captus, in Italiam, ubi condidit in Apulia Arponem*, Argos Hippium *f. Argyripem*, S. I. 5. 52. Ar. 146.: *pugnavit cum Glaucio Lycæo*, I. 7. 16.
 Dionæum antrum, *Veneri sacrum, a Dione matre Veneris*, II. 1. 39.
 Dionysius, *nomen servi*, S. I. 6. 38.
 Dirce, *fors Beotia prope Thebas. Hinc* Dirceus cynus, *i. e. Pindarus Thebanus*, IV. 2. 25.
 Dolichos, *seu Docilis, gladiator celebris*, Ep. 18. 19.
 Dossennus, *videtur fuisse poeta comicus*, Ep. 1. 173.
 Drusus, *privignus Augusti, populo gratissimus*, IV. 4. 1. *seqq. vicit Alpinos*, IV. 14. 10.

E

EDONI, *gens Thracia ad Hebrum fluvium*, II. 27.
 Elea, *f. Helia, f. Velia, urbs maritima ad Euntium amnem in Lucania*, Ep. I. 15. 1.
 Elea palata, *i. e. vicinia in ludis Olympiæ ad Iulidem Peloponnesi urbem*, IV. 2. 17.
 Electra, *soror Oræstis*, S. II. 3. 140.
 Empedocles, *Agrirentinus, poeta et philosophus physicus egregius, Pythagoræ discipulus: fuit concordiam discordem elementorum, animorum migrationem in arboribus et plantas*, Ep. I. 12. 22. *de ejus morte, vid. Ar. 465.*
 Enceladus, *Titani et Terra filius, Ætne subiectus*, III. 4. 56.
 Enipeus, *adolescens Romanus equitandi et astutæ peritissimus*, III. 7. 23.
 Q. Ennius, *rudius e Calabria poeta, seu terentium præstant, Scipionique Africano dilectus, præsertim satyras scripsit*, S. I. 10. 66.: *patrium nomenem ditavit novis verbis*, Ar. 56.: *poeta ad versus faciendos profudit*, Ep. I. 19. 10. *alter* Homerus, Ep. II. 1. 50.: *reprehenditur a Lucilio*, S. I. 10. 54.: *de versibus*, Ar. 259.
 Eous, *orientalis, partes Eozæ*, I. 35. 31.: *Eoi fluvius*, E. 2. 51.
 Ephesus, *urbs Ionia maritima, Diana templo celebrata*, I. 7. 2.
 Epidaurus, *urbs Argolidis, templo Æsculapii celebrata. Hinc* Epidaurius serpens, S. I. 2. 22.

Epicharmus Siculus, poeta comicus veteris comædiæ: vixit temporibus Hieronis tyranni, Ep. II. 1. 58.

Epicuri de grege porcus, Ep. I. 4. 16.

Erycina Venus, a monte Erycino Sicilia, ubi templum habuit religiosissimum, I. 2. 33.

Erymanthus, Arcadia mons, I. 21. 7.

Esquiliz, mons Esquilinus Roma, antea ibi sepeliabantur corpora servorum et pauperum. Hinc atræ dicuntur, S. II. 6. 32. et Esquilinz alites, E. 5. 100. Verum postea Mæcenaz hortos fecit et aedes magnificas extruxit, S. I. 8. 14.

Evander, calator et plastæ statuarum, S. I. 3. 91.

Evius, b. e. Bacchus, II. 11. 17.

Eumenidum, i. e. Furiarum, angues intorti capillis, II. 13. 35.

Eupolis, veteris comædiæ poeta, quem magnificat Horatius, S. I. 4. 1.: S. II. 3. 12.

Europa, Agenoris regis Phœnicum filia, raptæ a Jove, III. 27. 25.

Euterpe, Musa, I. 1. 33.

T. Volumnus Eutrapelus, Antonii amicus, homo factus, Ep. 1. 18. 31: Cf. Cic. ad Div. VII. 32. 33.

F

FABIUS, homo loquax, quis fuerit incertum est, S. I. 14.: S. I. 2. 134.

Fabia tribus, Ep. I. 6. 52.

C. Fabricius, vir fortissimus et iustissimus, qui cum Pyrrho rege bellum gessit, I. 12. 40.

Fabricius pons Roma, qui a Fabricio Cos. est factus, S. II. 3. 36.

Falernum vinum, nomen habet ab agro Falerno, qui in Campania sub monte Massico patet: fuit vinum austerum, sed generosum, S. I. 10. 24.: S. II. 3. 115.: S. II. 4. 19. 24. 55.: S. II. 8. 16.: S. II. 2. 15.: Ep. I. 14. 34.: Ep. I. 18. 91.

Fannius Quadratus, Horatii obstrator, convivia Hermogenis Tigellii, S. I. 4. 21.: S. I. 10. 80.

Faunus, b. e. Pan, I. 4. 11.: velox, I. 17. 2.: servavit Horatium, II. 17. 28.: hymnus in eum, III. 18.

Ferentum, seu Forentum, bodie Forenza, oppidum Apulia, III. 4. 16.

Feronia, Jovis Anxuris uxor, qua sanum habebat prope Tarracinam, S. I. 5. 24.

Felcennina carmina, v. Ep. II. 1. 145.

Fidenæ, olim urbs magna non procul Roma, sed Horatii temporibus fere deserta, Ep. I. 11. 8.

Plavius, ludimagister Venusinus, S. I. 6. 72.

Jul. Florus, amicus Horatii et Munatii inimicus, comes Tiberii, laudatur ob ingenium, poësin, eloquentiam et juris civilis scientiam, Ep. I. 3.: Ep. II. 2.

Folia, venesica, E. 5. 42.

Formiæ, municipium Latii in Aruncis, prope Cysjetam, ubi olim regnavit Lamus rex Læstrygonum, III. 17. 6. Formiani colles, I. 20. 11.

Fortuna Antias, I. 35. 1.

Forum Appii, oppidum ad viam Appiam; inde per Pomtinæ paludes ad Feroniæ sanum navigabatur, S. I. 5. 3.

Fufidius, sententor quidam avarus, S. I. 2. 12.

Fufius, bisfrio, S. II. 3. 60.

Fulvius, gladiator celebris, S. II. 7. 96.

Fundi, municipium parvum in via Appia inter Tarracinam et Formias, S. I. 5. 34.

C. Fundanius, scriptor comædiarum probabilis, Ciceronis amicus, socer Varronis, S. I. 10. 42.

Furnus, bisfriorum, vir doctissimus, amicus Horatii, candidus, S. I. 10. 86.

Aristius Fulcus, vid. Aristius.

G

GABII, oppidulum Latii inter Romam et Praeneste fere medium, Ep. II. 2. 3.: Ep. I. 11. 7.: Ep. I. 15. 9.: fœdus ictum cum his a Tarquinio Superbo, Ep. II. 1. 25.

Gades, bodie Cadix, insula cum oppido ejusdem nominis, in Hispania Batica, ad osium Betis fluvii, II. 2. 11.

Gætulia, pars Libyæ interioris: hinc pro tota Africa ponitur interdum. Inde Gætulus leo, pro immani, I. 23. 10.: Gætula leana, III. 20. 2.: Gætulus murex, Ep. II. 2. 181.: Syrtæ, II. 20. 15.

Galatea, matrona quadam, III. 27. 1.

Serv. Galba, Ictus, S. I. 2. 46.

Galefus, Calabria fluvius, proximus Taranto, II. 6. 10.

Gallia, regio Europæ notissima, non pavens funera, IV. 14. 49.

Galli, i. incolæ Gallie Europæ, S. II. 1. 14.: Gallica pascua, III. 16. 35.: 2. Gallogræci, E. 9. 18.: 3. sacerdotes Cybeles, S. I. 2. 121.

Gallina, gladiator quidam, S. II. 6. 44.

Gallionius, Præco, homo luxuriosissimus, S. II. 2. 47.

Ganymedes, Trois filius forma eximia, raptus a Jove, IV. 4. 4.

Garganus, mons Apuliae Daunia arboribus oblitus, Ep. II. 1. 402.: querceta Gargani, II. 9. 7.

Gargilius, homo luxuriosus et ostentator ridiculus, Ep. I. 6. 58.

Geloni, gens Scythia, II. 9. 23.: ultimi, II. 20. 19.: pharetrati, III. 4. 35.

Genauini, populi Rhatie, IV. 14. 10.

Genius, sua cujusque natura, Ep. II. 2. 187.: Ep. I. 7. 94.: floribus et vino expiatur, Ep. II. 1. 144.

Germania, regio Europæ sat nota, horrida, IV. 5. 26.: fera, E. 16. 7.

Geryon, Cbrysaoris et Callirhoës filius, monstrum tribus capitibus seu tribus corporibus, ab Hercule superatum, ter amplus, II. 14. 8.

Getæ, populi Thraciæ Dacis vicina ad Istrum et Pontum Euxinum, III. 24. 11.: IV. 15. 22.

Glauco Lycius, qui cum Diomede arma sua aurea permutavit, S. I. 7. 17.

Glycera, amica Tibulli, I. 33. 2.: amica Horatii, I. 30. 3.: I. 19. 5.: III. 19. 28.

Glyco, athleta robustissimus, Ep. I. 1. 30.

Gnatia, b. e. Egnatia, oppidum Apuliae inter Barium et Brundisium, S. I. 5. 97.

Gnidos, f. Cnidos, urbs Carie, I. 30. 1.: III. 28. 13.

- Gnoſſa, urbs *Creta*. Inde Gnoſſium ſpiculum, i. e. *Cretenſis*, l. 15. 17.
 C. Gorgonius, *fortaſſis eſt is, quem Cicero de Clar. Orat. c. 48. equitem Rom. dicit, et rabularum indoctiſſimum et maxime inurbanum, hincum olect*, S. l. 2. 27.: S. l. 4. 92.
 C. Gracchus, *orator ſummus*, Ep. II. 2. 89.
 Græciæ varia ſtudia, Ep. II. 1. 93.: Græci laudantur, Ar. 323.: non ſatyraſ ſcripſerunt, S. l. 10. 66.: Græcorum ſcripta antiquiſſima ſunt optima, Ep. II. 1. 28.: Graiæ Camœnæ, II. 16. 38.: Graia manus, E. 10. 12.
 Pompeius Groſphus, *amicus Horatii, babuit in Sicilia multa prædia*, II. 16.: Ep. l. 12. 22.: II. 7.
 Gyges, *ex Gigantibus, qui Jovem oppugnavit, centimanus*, II. 17. 14.: III. 4. 69.
 Gyges Gnidius, *pulcher puer*, II. 5. 20.: III. 7. 5.

H

- HAEMUS, *mons Thraciæ, gelidus*, l. 12. 6.
 Hagna, *amica*, S. l. 3. 40.
 Haſdrubal, *Annibalus frater, devictus*, IV. 4. 38.
 Hebrus, *hodie Maris, Thraciæ fluvius*, III. 25. 10.: Ep. l. 3. 3.: Ep. l. 16. 13.
 Hebrus, *adoleſcens formoſus*, III. 12. 5.
 Hecate, *Diana apud inferos*, S. l. 8. 33.
 Heſtor Primides, S. l. 7. 12.: ferox, IV. 9. 21.: homicida, E. 17. 12.
 Helena, *f. Helene, Jovis ex Leda filia, Menelai regis Spartanorum conjux, rapta a Paride: unde bellum Trojanum ortum eſt*, S. l. 3. 107.: ejus fratres Caſtor et Pollux, l. 3. 2.: Helena Læcæna, IV. 9. 16.: hoſpita, l. 15. 2.: adultera, III. 3. 25.: infamia, E. 17. 42.
 Helicon, *mons Bootiæ Muſis ſacer*, Ep. II. 1. 218.: umbroſæ oræ, l. 12. 5.
 Heliodorus, *rektor Græciæ perdoctus in cunitatu Mæcenatis*, S. l. 5. 2.
 Hercules, *Jovis ex Alcmena filius, efficax*, E. 3. 17.: vagus, III. 3. 9.: delibutus Neſſi cruore, E. 17. 31.: Hercules labor, l. 3. 36.: Herculi dedicat arma gladiator, Ep. l. 1. 5.
 M. Hermogenes Tigellius, *Sardus, libertinus, cantor celebriſ, nepotem et bellum tibicinem vocat Cic. ad Div. VII. 24.* S. l. 2. 3.: S. l. 3. 4. 129.: S. l. 9. 25. *Sed Tigellius, qui memoratur*, S. l. 10. 80. 90.: S. l. 4. 72. *videtur Wielandio divorſus eſſe, et fortaſſis ejus nepos.*
 Herodes, *rex Syriæ*, Ep. II. 2. 184.
 Heſperia, *Italia*, II. 1. 32.: III. 6. 8.: IV. 5. 38. *Hispania*, l. 36. 4.
 Hippolyta Magnæſſa, *Acaſti Magnæſſæ regis conjux, Pelæum fruſtra ad ſtoprum ſollicitavit. Quare maritus, cui perſuaderat iſtum vim ſibi inferre conatum eſſe, deduxit Pelæum in montis Pelii ſolitudines, et incremem reliquit. At ope Deorum liberatus eſt, ne a ſervis lucraretur*, III. 7. 18.
 Hippolytus, *Tibiſii filius ex Antiops Amazone, a Foxaira noverca de ſupero oppellatus. Hinc Pœ-*

- dra criminatione et Theſci credulitate caſus: iſteſcens periit*, IV. 7. 26.
 Hirpinus, *amicus Horatii, ad quem ſcr. Sat. II. 11. et epistolam*, l. 16.
 Homerus *fortitudinem excitavit*, Ar. 401.: *reſ geſtas hexametris tradidit*, Ar. 74.: *hæc vinum*, Ep. l. 19. 6.: *non ſine obtrectationibus eſt*, S. l. 10. 52.: *bonus dormitat*, A. 359.
 Horatius, *Venusinus, libertino patre, coſtans paupere et macri agelli poſſeſſore*, S. l. 6. 71. 86.: *quem eximie laudat, ibid. 71.*: *et pater optimus Romam deduxit ad artes et cædas*, ib. 76.: *tribunus militum ſub Bruto fuit, ib. 47.*: *ſuam rationem vivendi deſcribit, ib. 92.* ſeqq. *corpore exiguo fuit, hinc apricus gaudens, iraciſi celer, at mox placidus, Lepido et Lollio Coſ. h. e. anno U. C. 697. implevit vitæ annos XLIV.* Ep. l. 20. 2. ſqq. *laudat Virgilium, Varium, Plotium*, S. l. 5. 40.: *convictor Mæcenatis, cui commoſtus eſt a Virgilio et Varro*, S. l. 6. 46. 50.: *cur non amplius ſcribat carmina, quæ ceteris ob paupertatem proſcriptus poſt cladem Philippienſem ſcripſit*, Ep. II. 2. 46. ſeqq. *Græcæ litteras Græcās didicit, Athenis philoſophiam Academicam, ibid. 41.*: *amator vitæ ruſticæ*, Ep. l. 10.: *inavult ruri degere quam Romæ, quamquam invitatus a Mæcenate*, Ep. l. 7.: *deſcribit villam ſuam in Sabina*, Ep. l. 16.: S. II. 6. 1. ſeqq. *ſcribit, ſe reprehendi ob ſegnitiem in ſcribendo, Mæcenatis imitationem in ædificando, iracundiam, atque rem puellarum puerorumque*, S. II. 3. 1. ſqq. *vult reſ geſtas Auguſti ab alio ſcribi*, Ep. l. 3. 7.
 Hyades, *ſtella in fronte Tauri pluvioſæ*, l. 3. 1.
 Hydaspes, *India fluvius, fabuloſus*, l. 22. 8.
 Hydaspes, *ſervus Indus, fulcus*, S. II. 8. 14.
 Hydra, *caluber ab Hercule occiſus*, Ep. II. 1. 10.: IV. 4. 61.
 Hylæus, *Centaurus, qui ebrius Hippodæmiam perimus violare conatus eſt*, II. 12. 6.
 Hymettus, *mons Atticæ melle et marmore nobilis*, II. 6. 14.: Hymettia mella, S. II. 2. 15.
 Hymettia trabes, *i. e. marmorea*, II. 18. 3.
 Hyperborei campi, *ultra Rhipæus montes, Boreæ proximi*, II. 20. 16.
 Hypermnæſtra, *vid. in Danaus*.
 Hypſæra, *maccha, vitio oculorum qua laborat*, S. l. 2. 92.

I

- JANUS, *Deus bifrons, pater*, Ep. l. 16. 59. *et templo Jani, Janus Quirinus clauſus*, Ar. 40. *ſiſto*, IV. 15. 9.: Ep. II. 1. 255. *ad Jani ſolum erant columnæ ſeu pile bibliopolarum*, Ep. l. 20. 1. *de vico Jani Romæ: ut; ad medium numerum ſedentes, i. e. ſancratorum*, S. II. 3. 10.: Ep. l. 1. 54.
 Iapetus, *Promethei pater*, l. 3. 27.
 Iarbita Cordus, *vid. not.* Ep. l. 19. 15.
 Jaſon, *Dæx Argonautarum, Medææ conjux*, E. 3. 11.

eria, *Hispania, ab Ibero fluvio dicta, fera, i. e. bellicosa*, IV. 5. 28.: dura, ib. IV. 14. 50.: venenorum ferax, E. 5. 21. *Hinc Iber, Hispanus*, II. 20. 20.: Iberæ lorice, I. 29. 15. erus, *Hispania fluvijs*, S. II. 8. 46. ycus, *pauper quidam*, III. 15. 1. arus Dædalus, *i. e. Dædali filius*, II. 20. 13. *Inde Icarium mare, b. e. pars Ægæi maris ad Icariam insulam Samo proximam*, I. 1. 15.: III. 7. 21. cius, *Horatii amicus, e philosopho repente, spe lucris magni offensa, fit miles: postea procurator M. Agrippæ in Sicilia*, I. 29. et Ep. I. 12. a, *mons Phrygiæ*, III. 20. 16. orneneus, *Dux Cretensium*, IV. 9. 20. erda, *urbis Hispania, metropolis Illygetum, nobilis victoria Cæsaris de Pompeianis*, Ep. I. 20. 13. ia, *frve Rheca Sylvia, Remuli mater, quæ postea nupsisse dicitur Tiberi amni*, I. 2. 17.: III. 9. 8.: S. I. 2. 126. iona, *filia Priami et Hecuba, sic tragedia Pacuvii inscripta est*, S. II. 3. 61. ios obfessa, E. 14. 14. *Hinc Iliæ matres, i. e. Trojana, E. 17. 11. et carmen Iliacum*, Ar. 129. ithyia, *Lucina, quæ juvat parturientes*, C. S. 14. iachus, *primus Argivorum rex*, II. 3. 21.: III. 19. 1. ndia, *extrema Orientis regio, dives*, III. 24. 2. Indi, *divites unionibus et gemmis*, Ep. I. 6. 6. *se subjiciunt Augusto*, I. 12. 56. Indicum ebur et aurum, I. 31. 6. no, *Cadmi et Hermonias filia, Athamantis regis Thebanorum uxor, quæ cum Melicerta filio se in mari precipitem dedit, et in Deam marinam mutata est, flebilis*, Ar. 123. o, *Inacbi filia, a Jove amatore in juvenem conversa, postea a Junone exagitata in Ægyptum fugit: ubi, pristina forma recepta, Osiridi regi nupsit, et Isis appellata est, vaga*, Ar. 124.ocus, *Veneris comes*, I. 2. 34. olcos, *oppidum Thessaliæ, venenorum ferax*, E. 5. 21. onia, *regio Asia minoris maritima. Inde Ionicus attagen*, E. 2. 54.: *Ionicæ motus, de saltatione molli et lasciva*, III. 6. 21. onius sinus, *Adriaticus, inter Italiam et Græciam*, E. 10. 19. iter, *fluvijs, ponitur pro Pannonia, Dacia et Rætia*, IV. 14. 46. isthmus, *labor, certamen in ludis Isthmicis, qui in Neptuni honorem in Isthmo Corinthio celebrabantur*, IV. 3. 3. ithaca, *insula Ulyssis*, S. II. 5. 4.: Ep. I. 7. 41. *Hinc Ithacensis Ulyssis remigium, i. e. remiges f. socii*, Ep. I. 6. 63. Juba, *Hiempsalis filius Mauritanie regis, Jubæ tellus, i. e. Mauritania*, I. 22. 15. Judzorum sabbata, *v. not. S. I. 9. 70. Jugurtha, Numidia rex, a Mario devictus*, II. 1. 28.: *Jugurthinum bellum*, E. 9. 23. Juno, *foror et uxor Jovis, amica Afris*, II. 1. 25. Jupiter, *gentis humanæ pater et custos, ortus Saturno*, I. 12. 49.: *clarus Giganteo tri-*

umpho, III. 1. 6.: *ruens tremendo tumultu i. e. tonans*, I. 16. 12.: *ponit iracunda fulmina*, I. 3. 40.: *malus, i. e. calum insalubre*, I. 22. 19. *de Augusto*, Ep. I. 19. 43. Ixion, *Jovis contubernalis factus, Junonis amplexus petiit. Quare a Jove apud Inferos rota illigatus est*, III. 11. 21.: Ar. 124.

L

M. Antistius Labeo, *guatore Scholaste, fuit Iæus celeberrimus, sed Wielandus negat, in illum virum cadere eam stultitiam, de qua est, S. I. 3. 82. Laberius Decimus, Eques Rom. a C. Cæsare iustus in theatrum prodire, mimus, poëta clarus et mordax, de quo v. Macrob. Saturn. II. 7.: ejus genus dicendi notatur*, S. I. 10. 6. Lacæna, *Laconica mulier*, II. 11. 23. Lacedæmon, *urbis nobilissima Peloponnesi, patiens*, I. 7. 10. Laconica purpura, II. 18. 7. G. Lælius sapiens dictus, *amicus Lucilii poëta*, S. II. 1. 65. Læstrigonia amphora, *i. e. Formiana, ad declarandum vinum Formianum: quia olim Læstrigones incoluerunt agrum Formianum*, III. 16. 34. Lævinius P. Valerius, *repulsam tulit a populo ob morum turpitudinem*, S. I. 6. 12. Lalage, *amica Horatii*, II. 5. 16.: I. 22. 10. L. Ælius Lamia, *amicus Horatii, frater Q. Ælii Lamie, filius L. Ælii Lamie viri Prætorii*, I. 36. 7.: III. 17. 1.: Ep. I. 14. 6. Lamia, *monstrum ad infantes terrendos excogitatum*, Ar. 340. Lanivium, *seu Lanuvium, oppidum Latii ad viam Appiam*, III. 27. 3. Laomedon, *rex Trojanus, Neptunum et Apollinem, qui jussu Jovis muros Trojanos exstruxerant, promissa mercede fraudavit*, III. 3. 22. Lapithæ, *populi Thessaliæ, qui in nuptiis Pirithoi vino incensos Centauros trucidarunt*, I. 18. 8.: II. 12. 5. Larissa, *urbis Thessaliæ, opima*, I. 7. 11. Latine feriz, Ep. I. 7. 76. *per illas solebant Romani rusticari, et a negotiis se recreare. Latium, regio Italiæ sæ nota, ferox*, I. 35. 10.: *agreste*, Ep. II. 1. 157. Latona, *Apollinis et Dianæ mater, supremo dilecta Jovi*, I. 21. 3. Laverna, *Dea furum, pulchra*, Ep. I. 16. 60. Laurens aper, *a Laurento Latii oppido dictus*, S. II. 4. 42. Lebedus, *urbis Ionie maritima, olim celeberrima, sed inde a temporibus Lyfimachi, qui evertit et incolas Epbesum deduxit, deserta*, Ep. I. 11. 6. Leda, *Tyndari uxor, et mater Castoris, Pollucis, Helenæ et Clytemnestræ ex Jove: Ledæ pueri*, I. 12. 25. Q. Æmilius Lepidus, *qui cum M. Lollio fuit Consul A. U. 733. Ep. I. 20. 28. Lepos, nomen saltatoris*, S. II. 6. 72. Lesbos, *insula maris Ægæi, patria Sapphus et Alcæi, nota*, Ep. I. 11. 1. *Inde Lesboum bar-*

- biton, L. I. 34. et Lesbium plectrum, I. 26.
 21. i. e. Sapphus et Alcei. Lesbius civis, i. e. Alcei, I. 32. 5.: Lesbium vinum innocens, I. 17. 21. Lesbia vina laudantur quoque, E. 9. 34.
 Leuconoe, amica Horatii, I. 11. 2.
 Liber pater, Bacchus post mortem inter Deos receptus, Ep. II. 1. 5.: praelis audax, I. 22. 22.: jocofus, IV. 15. 26.
 Libitina, Dea funerum apud Rom. fuisse videtur Venus, III. 30. 7.: S. II. 6. 19.: Ep. II. 1. 49.
 Libonis puteal, vid. not. S. II. 6. 35.: Ep. I. 19. 8.
 Liburni, populus Myria, qui utebantur navigiis levissimis et velocissimis, qualibus usus est Augustus in pugna Actiaca, I. 37. 30.: E. I. 1.
 Libya, regio Africa maritima inter Cyrenaicam et Africam provinciam. Sed pro Africa ipsa ponitur, II. 2. 10. Unde Libycæ aræ, I. 1. 10.: lapilli, i. e. marmor Numidicus, ex quo tessellata pavimenta, Ep. I. 10. 19.
 Licinius Varro Muræna, Proculeii et Terentia frater, homo inconstans et ambitiosus, conjurationis in Augustum participans, publica auctoritate supplicio est affectus, vid. Dio IV. 3.: Sueton. Aug. 19. 66.: Tib. 8.: Vell. Patere. II. 91.: ad hunc est, II. 10.
 Licinius, torpor, Ar. 301.
 Ligurinus, puer formosus, IV. I. 33.: IV. 10. 1.
 Liparæus, ortus ex Lipara una ex insulis Æoliis prope Siciliam, III. 12. 5.
 Liris, taciturnus amnis, I. 31. 7. amnis, quod Latium sejunxit a Campania ora. De placido fluxu ejus Silius, IV. 350. sic: Et Liris nutritus aquis, qui fonte quieto Dissimulat cursum, ac nullo mutabilis imbro Perstringit tacitas gemmantis gurgite ripas. Cf. III. 17. 8.
 Livius Andronicus, Livii Salinatoris libertus, comicus Latinus, Ep. II. 1. 62. 69.
 M. Lollius Palicanus, Proprætor Galatiae ab Augusto factus, postea c. Lepido Consul fuit. Cum moderator juvenia C. Cæsaris ab Augusto factus minus solum datam prestitisset; paulo postquam ejus perfidia et plena subdoli et versuti animi consilia detrita essent, mortuus est, non sine suspitione fuit veneni. Ad hunc est, IV. 9.: et Laudatur, Ep. I. 20. 28.
 Maximus Lollius, filius aut nepos M. Lollii præcedentis. Ad hunc est scripta epistola, I. 2. et 18.: in posteriore versu 63. ejusdem frater commemoratur. Sunt, qui contentant, Scævam, ad quem est epistola 17. libri primi, et Lolliam, ad quem est epistola sequens, est eundem. Ex epistolis quidem nihil, quod ad hunc solentiam referendam valeat, intelligi potest: sed tantum diversitas nominis obfata videtur.
 Morgarenus, machus quidam. S. I. 2. 67.
 Lucania, regio Italiae inferioris, S. II. 1. 38. Inde Lucani saltus, Ep. II. 2. 178.: aper Lucanus, tanquam optimus, S. II. 8. 6.
 Luceria, oppidum Apuliae infra Teanum, ad suvium Cerberum; colonia Rom. III. 15. 14.
 C. Lucilius Sulpicius Auruncanus, eques Rom. magnus occidit Pompeii M. sub Scipione Africano, Numantino bello eques militavit et Neapoli annos 46. natus obiit. Scripsit Satyras libros XXX. Epodas, Hymnos et Comædicas vitam Scipionis privatam scripsit, S. II. 1. 15. vitam suam inseruit scriptis, ib. 33.: præfatyras ser. ib. 63.: Scipionis et Lælii ætatis usus est, ib. 72.: cæsus et ingenium indatur, ib. 75.: magna libertate usus est et perstringendis hominum vitiis, S. I. 4.: facetus, S. I. 10. 4.: sed veritas fuit non expoliti, S. I. 4. 9.: S. I. 10. 58.: genus cecidi est vagum, S. I. 10. 9.
 Lucina parturientibus adest, E. 5. 6.
 Lucretia, mous in Sabinis prope Horatii vici I. 17. 1.
 Lucrinus lacus in Campania sub ipse Baia, S. I. 4. 32.: II. 15. 3.: Lucrina comædya, E. 1. 49.
 L. Lucullus, qui contra Mitridatem bellum egit, ejus de laudibus, vid. Cic. Acad. IV. incho. et illimus, Ep. I. 6. 40.: de ejus militæ quædam, vid. Ep. N. 2. 26.
 P. Rutilius Lupus, qui Consul A. U. 663. factus est in Satyris a Lucilio, S. II. 1. 6. Cf. Cic. Nat. D. I. 23.
 Lyæus, Bacchus, jocofus, III. 21. 16.: dulcis, I. 9. 38.
 Lycambes, quem Archilochus contumeliosus versus ad suspendium adegit, cum iste filium Nabalæ jam Archilochos desponsatam, mutata sententia nuptum dare recusasset, E. 6. 13.: Ep. I. 19. 25. 30.
 Lyce, amica, III. 10. 1.: IV. 13. 1.
 Lycæus, mons Arcadiæ Poni et Fauno sacrus, I. 7. 2.
 Lycia, regio Asia minoris ad mare mediterraneum, III. 4. 62. Ejus incolæ Lycii, I. 8. 16.
 Lycidas, puer mollis et impudicus, I. 4. 19.
 Lycimnia, amica, II. 12. 13.
 Lyciscus, amafus puer, E. II. 36.
 Lycoris, amica, I. 33. 5.
 Lycurgus Thras, Dryanæ Edonorum regis filius, Bæcho inimicissimus. Hinc ab eo in farosentus filium occidit et sibi ipse falce crura amputavit, II. 19. 16.
 Lycus, Alcei puer amafus, I. 32. 11.
 Lycus, senex, qui uxorem juvenem anxius cognoscit, III. 19. 23.
 Lyde, amica, II. 11. 22.: III. 11. 7.: III. 28.: Lydia, amica, I. 8. 1.: I. 13. 1.: I. 25. 8.: II. 9. 1.
 Lyde tibiæ, quibus canitur ad modum Lydiæ, IV. 15. 30.
 Lynceus, oculorum acie excellit, Ep. I. 1. 28.
 Lyfippus, Sicyoniæ, statuarius nobilissimus, Andro M. unice probatus, Ep. II. 1. 240.

M

- MACEO, Philippus rex Macedonum, Alex. M. pater, qui, ut Cicero Att. I. 16. scribit, castellum expugnari posse dicebat, in qua motus auro onustus posset ascendere, III. 16. 14.
 Macellum, locus Romæ obseis veteribus admodum, S. II. 3. 229.

- C.** *Cilnius Mæcenas, eques, genus ducbat a regibus Etruscis, I. 1. 1.: III. 29. 1.: S. I. 6. 2. Cf. Propert. III. 7. 1. yir ingeniosus, in oratione minus tersus quam mundus et delicatus in rebus externis: nam Mæcenasius verba, inquit Seneca, Epist. 114. non tam insignita sunt quam cultus, quam comitatus, quam domus, quam uxor. Solutis iuniciis semper in urbe inestit. In rebus agendis erat promptus et providus, verum, quantum fieri poterat, otio et molliciti se tradebat. Quare honores publicos nunquam petiit, equestri dignitate et angusto clavo contentus. Consuetudine virorum doctorum, inprimis poetarum, boninum facitorum, etiam sturrarum delectabatur. Amicitias non facile admittit, sed admittas constantissime retinuit. Taciturnitas ejus, comitas, liberalitasque laudatur. Ab Augusto ob merita amatus est et bonis multis proscripserunt dilatus. In Esquilis hortas æstruxit, et turrim, b. e. palatium, æstruxit, unde prospectus erat in Romam, mare et vicina oppida. Primus Romæ saltationes mimicas instituit, et omnino ad mores boninum emolliendos multa consulit, quo facilius, pristinae libertatis immemores, novum seroitutis jugum sub Augusto ferrent. Ad eum Noster scripsit, I. 1.: I. 20.: II. 12.: II. 17.: II. 20.: III. 8.: III. 16.: III. 29.: E. 1.: E. 3.: E. 9.: E. 14.: S. I. 1.: S. I. 6.: Ep. I. 1.: Ep. I. 7.: Ep. I. 19. laudatur a Nostro ut beatus, E. 9. 4.: candidus, E. 14. 5.: paucorum hominum et mentis sanæ, S. I. 9. 44.: diligens in diligendis amicis, S. I. 6. 50.: pauca respondens, ib. 60.: recipit Horatium spectatum et commendatum inter amicos, ib. 62. Hortatur Nostrium ad res gestas Augusti scribendas, II. 12. 11. et ad carmina, Ep. I. 1. 3.: reprehendit ob neglectum cultum vestitumque, ib. 94.: Mæcenati Noster vult probari sua scripta, I. 1. 35.: S. I. 10. 81.: Mæcenas tenebat sigillum Augusti, S. II. 6. 38.: iter faciebat Brundisium ad controversias Augusti et Antonii componendas, S. I. 5. 27. 31.: convivio excipitur a Nasidieno quodam, S. II. 8. 22. Ceterum conf. de Mæcenate Vell. Patern. II. 88.: Sueton. Aug. 66. 86.: Senec. Epist. 19. 114. &c.*
- Mænius, parasitus et nepos, S. I. 3. 21.: Ep. I. 15. 26.**
- Mænonius, Homerus a patria Smyrna, Maonia, i. e. Lydia urbe, I. 6. 2.: IV. 9. 5.**
- Mævius, poeta maledicus, E. 10. 1.**
- Maia, Atlantis filia, ex qua Jupiter Mercurium suscepit, I. 2. 43.**
- Malobathrum Syrium, v. not. II. 7. 8.**
- Malthinus, homo mollis, discipulus, i. e. tunica soluta, incedebat, S. I. 2. 25.**
- Mamurrarum urbs, i. e. Formiæ, S. I. 5. 37.: quia Mamurrarum familia inde orta erat.**
- Mandela, pagus in Sabinis, ad Digentiam rivum, non procul a villa Horatii, Ep. I. 18. 105.**
- L. Manlius Torquatus, qui cum L. Aurelii Cotta Consul fuit A. U. 689. quo anno Horatius natus est, III. 21. 1.: E. 13. 8.**
- Manlius Torquatus, fortassis filius Manlii Tor-**
- quati Consulis, orator egregius, invitatur ad cœnam, Ep. I. 5.: ad eundem est, IV. 7.**
- M. Claud. Marcellus, qui Syracusas bello Punico altero expugnavit, I. 12. 46.**
- Mareoticum vinum, nascebatur juxta paludem Mareotidem in Ægypto, I. 37. 14.**
- Marica, Nympha, uxor Fauni, mater Latini, quæ a Minturnensibus colebatur religiose. Hinc littora Maricæ est ager Minturnensis, III. 17. 7.**
- Marius, quidam puella amator et bobitida, S. II. 3. 277.**
- Mars, Junonis filius, Bellone frater, Drus bellorum, tunica tectus adamantina, I. 6. 13.**
- Marcius, amator Origini mime, S. I. 2. 55.**
- Marus, populi, Apulie, Marus aper, I. 1. 28.: duellum, i. e. bellum Maricum, sive sociale et Italicum, III. 14. 18.: E. 16. 3. quia Marci istius belli fuisse præcipui auctores et apud eos bellum ortum est. Marus pro Italis, III. 5. 9.: Marfa cohors, II. 20. 18.: nania Marfa, i. e. Satina, E. 17. 29.**
- Mariyas, statua Marci in foro Romano, S. I. 6. 120.**
- Massagetæ, gens Scythiæ Partibus vicina et amica, I. 35. 40.**
- Massicum vinum, de monte Massico Campanie, I. 1. 19.: S. II. 4. 51.: II. 7. 21.: III. 21. 5.**
- Matinus, promontorium Calabriae; unde littus Matinum, i. e. ora Calabriae occidentalis, I. 28. 3. Mons Calabriae vicinus Venusis patriæ Horatii, IV. 2. 27.: E. 16. 28.**
- Mauritania, pars Africae maritima. Unde Mauri, I. 2. 39.: Maurorum jacula et arcus et sagittæ venenatæ, I. 22. 2.: Mauri angues, III. 10. 18.: Maura unda, i. e. mare Africanum, II. 6. 3.**
- Medea, Ætæ Colchorum regis filia, Jasonis uxor, sed postea repudiata filios trucidavit, Ar. 185.: ferox, Ar. 123.: barbara, E. 5. 62.: E. 3. 10.**
- Medi, populi Asiae majoris, ultra Tigridem, sere pro Parthis ponuntur. Medi triumphati, III. 3. 43.: horribiles, I. 29. 4.: pharetra decori, II. 16. 6.: equitatu valent, I. 2. 51.: inter se dissident, III. 8. 19.: mirantur Augustum, IV. 14. 42. Medus acinacis, I. 27. 5.**
- Medum flumen, i. e. Euphrates, aut Araxes, II. 9. 21.**
- Meleager, Oenei Ætolorum regis ex Althea filius, occidit aprum ingentem; culpa sororis et matris periiit, Ar. 146.**
- Melpomene, Musa præest cantibus lugubribus, I. 24. 3.**
- Memphis, urbs Ægypti antiquissima et populosa, III. 26. 10.**
- Menander, Atheniensis, discipulus Theophrasti, novæ comædiæ auctor, quem Terentius est imitatus, S. II. 3. 11.: Ep. II. 1. 57.**
- Menas, v. n. E. 4. 1.**
- Menenius, insignis stultitia homo, S. II. 3. 287.**
- Mercurius, Jovis et Maiæ filius, compellit virga horrida ad nigrum gregem manes, I. 24. 16. ejus laudes, vid. I. 10. 3. 11.**

Mercuriales viri, poeta, II. 19. 29.
 Meriones, Idomeni auriga et amicus, fortissimus, I. 6. 15.
 M. Valer. Corvinus Messala, ingenio summo praeditus, iudicio et eloquentia, fortis ac constans, post Bruti interitum, quem secutus erat, Augusti gratia usus est, a quo in Syriam cum imperio A. U. 724. missus est. laudatur eximie a Cicero ad Brut. 15. et a Nostro, S. I. 10. 85.: cf. Brouhb. ad Tib. I. 3.
 Messala Scaevola, Ithas celebris, Ar. 371.
 Messius Cicirrus Ocius, corpore procerus, scurra, S. I. 5. 52.
 Metaurum flumen, IV. 4. 38. Est Metaurus, bodie Metro, fluvius Umbria, clade Astrubalis nobilis.
 Metella, uxor filii Aesopi, S. II. 3. 239.
 Q. Cecilius Metellus Macedonicus, qui de Pseudophilippo triumphavit, avus Servilii Isaurici et praevius P. Scipionis, a Lucilio in Satyria est taxatus, S. II. 1. 67.
 Q. Cecilius Metellus Celer, qui cum L. Afranio A. U. 694. Consul fuit, II. 1. 1.
 Methymnae uva, S. II. 8. 50. i. e. vinum Lesbium. Nam Methymna est urbs Lesbi insulae.
 Miletus, urbs Ionia, ubi lana egregie tingebantur, Ep. I. 17. 30.
 Milonius, saltando infans, S. II. 1. 24.
 Milvius, seu Mulvius, parasitus et scurra Horatii, S. II. 7. 36.
 Mimas, gigas, validus, III. 4. 53.
 Mimnermus, poeta, qui elegis excellit, eroticus, Ep. I. 6. 65.: Ep. II. 2. 101.
 Minerva, ex Jovis cerebro orta Dea, praestitit artibus, bellis, casta, III. 3. 23.: operosa, III. 12. 5.
 Minos, rex et legislator Cretensium, a Jove ipse leges didicit, I. 28. 9.: ob justitiam iudex inferorum, IV. 7. 21.
 Minturnae, oppidum in Auruncis in confinio Campaniae et Latio ad Liris ostia, Ep. I. 5. 5.
 Minucii via a porta Minucia Roma Brundisium ferebat, ut Appia, sed alio tractu, nempe per Sabinos, strata a L. Minucio, Ep. I. 18. 20.
 Misenum, promontorium, portus et oppidum Campaniae, S. II. 4. 33.
 Mitylene, sive Mytilene, urbs Lesbi, pulchra, i. e. amana ob situm et aedificia, Ep. I. 11. 17.
 Molossi, populus Epiri. Unde Molossi canes, S. II. 6. 114.: E. 6. 5.
 Monstes, rex Parthorum. Sunt qui Surenam legatum regis Parthorum intelligant, III. 6. 9.
 Moschus, Pergamensis Rhetor, v. n. Ep. I. 5. 9.
 P. Mucius, Juris peritorum eloquentissimus, ut verbis utar Cicero, et eloquentium juris peritissimus, Cicero in iure civili praeceptor, Ep. II. 2. 89.
 L. Munatius Plangus, ad quem est, I. 7. fortassis est is, ad quem Cicero epistolus scripsit; homo inconsans, qui primum liberos item resp. defendebat, sed postea adjunxit se cum Antonio et Lepido; tandem ab Antonio ad Octavianum transit. Cf. III. 14. 28.
 Munatius, de quo est, Ep. I. 3. 31. quis fuerit incertum.

L. Licinius Varro Murena, frater Terentii Licenatis uxoris, S. I. 5. 38.
 Mutus, homo obcurus, Ep. I. 6. 22.
 Mycenae, urbs Argolides in Peloponneso, Ect. 7. 9.
 Mygdones, populi Phrygiae. Unde Mygdones pro Phrygio, II. 12. 22.: III. 16. 41.
 Myrtale, libertina amica Horatii, L. 33. 14.
 Myrtoum mare, pars maris Aegaei imprimi: pelagosus et naufragus insula, inter Euboeam, Pellicam et Peloponnesum, L. 1. 14.
 Mythi, populus Asiae minoris, E. 17. 10.
 Mylca, puer amatus, II. 9. 10.

N

NACCA, seu Natta, nomen fordibus avari, S. I. 6. 17.
 Naevius, Ennii aequalis, bello Punico I. fipidus fecit, ob dicacitatem in vincula conjectus, postea Roma expulsus Utica mortuus est. Scr. i. men de bello Punico primo, tragodias et comedias, et satyram, Ep. II. 1. 53.
 Naevius, quidam erga servos nimis indulgens, S. II. 2. 68.
 Naevius, seu Maenius, nepos, S. I. 1. 101.
 Naiades, Nymphae, III. 25. 14.
 Nafica, captator hereditatis delusus, S. II. 5. 57.
 Nafidienus Rufus ridetur ob conviviolum, quo idem cenatam excepit, S. II. 8.
 Nazara, fidiuina, amica, III. 14. 21.: E. 15. 1.
 Neapolis, oppidum Campaniae, otiosa, E. 5. 45.
 Neobule, puella, III. 12. 1.
 Neptunus, Deus maris, custos Tarenti, L. 28. 29.: Neptuni dies festus, III. 28. 1.
 Neptunius Dux, i. e. Sensus Pompeius, E. 9. 7.
 Nereus, Ponti filius, Thetidis pater, Deus marinus, cecinit fata Trojana, L. 15. 5.
 Nereius nepos, Achilles, E. 17. 8.
 Nerius, sanerator, S. II. 3. 69.
 Tib. Claudius Nero, Drusi frater, Augusti successor et privignus ex Livia Drusilla et Scribonia, missus cum imperio in Syriam, Ep. I. 3. 2.: bonus clarusque, Ep. II. 2. 1.: ei commendatur Septimius, Ep. I. 9.
 Nessus centaurus, interfecit ab Hercule, cujus crepare Hercules ipse perit, E. 17. 32.
 Nestor Pylius, rex Pyli, civitatis Peloponnesi, prudentia, etate et eloquentia venerabilis, L. 15. 22.: Ep. I. 2. 11.
 Nilus, fluvius Aegypti, tumidus, III. 3. 48.: qui celat fontium origines, IV. 14. 46.
 Niobe, Tantali filia, Amphionis uxor, formae et multitudine liberarum elata contempsit Latonem: unde Apollo et Diana sunt ultri, IV. 6. 1.
 Niphates, Armenia mons, rigidus, II. 9. 20.
 Nireus, Graecus forma excellens ap. Homerum, III. 20. 15.: E. 15. 22.
 Nomentanus, parasitus Nafidieni, S. II. 8. 25.
 Noricum, pars Illyrici, ferro nobile. Unde Noricus ensis, I. 16. 9.
 Novius, videtur esse nomen fictum hominis arovis ap. Romanos, S. I. 6. 40. 121.
 Numa Pompilius, rex Romanorum secundus, Ep. I. 6. 27.: ejus regnum quietum, I. 12. 34.

urnantia, urbs Hispania *Tarracensis* nobilis, quae per plures annos Romanis fortissimo resistit; tandem autem a Scipione *Emiliano* expugnata et deleta est, *Iera*, II. 12. 1.

urnicius, homo in vita genere et instituto inconspans, Ep. I. 6.

urnidæ, populi Africa, extremi Numidarum agri, i. e. *Numidie loca deserta*, III. 11. 47.

urnonius Vala, fortassis est is, qui *Vari legatus* caesus est a Germanis, *vid. Vell. Patere*, II. 119. Ad hunc est, Ep. I. 15.

O

Oceanus ruber, mare Arabicum et Indicum seu orientale, L. 35. 32.: belluosus, de mari Britan. IV. 14. 47.

Ostavius, amicus doctus *Horatii*, qui diversus a *Casare Ostavo* esse videtur, S. I. 10. 82.

Ostellus, rusticus, fortassis *Sabinus* et vicinus *Horatii*, S. II. 2. 2.

Olympus, mons inter *Thessaliam* et *Macedoniam*, III. 4. 52.

Olympia, urbs *Elidis* in *Peloponneso*; celebris ludis *Olympicis*. Unde pulvis *Olympicus*, I. 1. 3.

Opimius, avarus quidam, S. II. 3. 142.

Opus, *Oppidius Canusinus*; de cuius testamento, *vid. S. II. 3. 168.*

Opuntia Megilla, puella quaedam, I. 27. 10.

Orbilius Pupillus Beneventanus, acerba natura non solum in antisophistas et discipulos, sed et in principes viros: Roma inde ab anno atatis quinquagesimo *Grammaticam* docuit. *vid. Sueton. de Illust. Grammat. et Noster*, Ep. II. 1. 71.

Orbius, videtur multa praedia coemisse, Ep. II. 2. 160.

Orcus, *Plato*, nil miserans, II. 3. 24.: rapax, II. 18. 30.: non exorabilis auro, Ep. II. 2. 178.

Orestes, *Agamemnonis* et *Clytemnestra* f. amicus *Pyladis*, *Aegyptum* et matrem occidit, qui patrem occiderant, postea furis esse agnatus, tristis, Ar. 124.: *matricida*, S. II. 3. 133.

Oricum, oppidum *Epiri* cum portu, colonia *Colchorum*, non procul *Dyrrbachio*, III. 7. 5.

Origo, mima, S. I. 2. 55.

Orion, venator insignis, II. 13. 39.: tentator *Dianæ*, III. 4. 71.: post mortem in sidus mutatus, III. 27. 17.

Ornytus Thurinus, homo videtur esse dives, qui *Thurio*, i. e. oppido opulento *Lucaniae*, Romam commigraverit, III. 9. 14.

Orpheus, *Apollinis* et *Calliope* f. maritus *Euridices*, quam frustra ab inferis reducere conatus est; excelsus lyra, quam vel a *Mercurio* vel ab ipso *Apolline* accepit: *Threicius*, I. 24. 13.: docuit agricolae homines, Ar. 392.: *vocales*, I. 12. 7.: ubi amano agitur de vi musica *Orphica*.

Oris, *Aegyptiorum Deus*, *Isidis* maritus, Ep. I. 17. 60.

O. Roscius Otho, tribunus pl. fautor ordinis equestris, legem tulit, ne quis in quatuordecim gradibus orbis in qua senatores sedebant, proximis

federet, nisi qui eques et equestri censu esset, R. 4. 16.

P

PACORUS, *Orodis* regis *Partorum* filius, *Pbraatis* frater natus major, vir fortissimus, sed postea a *Ventidio A. U. 715.* victus perijt, III. 6. 9.

Pactolus, amnis *Lydiae*, arenas trabens aureas, E. 15. 20.

M. Pacuvius, poeta tragicus, Ennius in favore nepos, *Laelii* amicus et hospes, Ep. II. 1. 56. *Quintil. X. 1.* laudat in ejus tragædiis gravitatem sententiarum, verborum pondus, et auctoritatem personarum.

Padus, fluvius Italiae superioris, E. 16. 28.

Palinurus, *Aenea* gubernator, III. 4. 28. dicitur de promontorio *Palimaro* *Lucaniae* arces procul *Velia*.

Pallas, *Minerva*, *Palladis* intactæ arces, i. e. *Albene*, L. 7. 5.: *ægis*, III. 4. 57.: parat galeam, *ægida*, *currus* et *rabiem*, I. 15. 11.

Panætius, *Rhodius*, Stoicus celebris, *Scipionis Africani* majoris præceptor, scripsit multa, v. c. de *Officiis*, de dolore patiendi, *providentia*, *magnifratibus*. Hinc libri *Panæti*, I. 29. 14.

Panthoides, *Pantboi* filius *Euphorbus*, quem se tempore belli *Trojani* fuisse dixit *Pythagoras*, I. 28. 10.

Pantilius, adversarius et obsecrator *Horatii*, S. I. 10. 78.

Pantolabus, *scurra*, v. n. S. I. 8. 11.

Paphus, urbs *Cypri*, cultu *Veneris* nobilis, I. 30. 1.: III. 28. 14.

Paris, f. *Alexander*, *Priami* f. et *Helena* raptor, pastor perfidus, I. 15. 2.: *Paridis* amor, Ep. I. 2. 6. *buftum*, III. 3. 40.

Parium marmor splendens, I. 19. 6. ab insula *Paro* dictum.

Parrhadius, *Ephesus*, pictor nobilissimus, IV. 8. 6.

Parthi, proprie populi *Persia* ultra *Euphratem*: deinde omnino pro *Persis* ponuntur, ferocia, III. 2. 3.: animosi versus equis, I. 19. 11. *Latio* imminentes, L. 12. 53.: *fagittæ* et *celeris* fuga, II. 13. 18.: reddunt *Augusto* signa, Ep. I. 18. 56.: iis adempta signa, IV. 15. 7.: timent *Romanos*, Ep. II. 1. 256.: *Parthis* mendacior, Ep. II. 1. 112.

Paulus, *baud dubie*, *Fabius Maximus*, IV. 1. 10.

Paulus Æmilii Cor. qui ad *Cannas* cecidit, animæ magnæ prodigium, L. 12. 38. *Videtur idem* intelligi, S. I. 6. 41.

Pausanias, *Sicyonius*, pictor nobilis, de cuius picturis, *vid. Plin. H. N. XXXV. 11. S. II. 7. 95.*

Pæcius, seu *Pettius*, contubernalis *Horatii*, E. 11. 1.

Pedana regio, ager prope *Pedum*, oppidum *Latiæ* inter *Præneste*, *Tibur* et *Tusculum*, Ep. I. 4. 2.

Julius Peditius, eques Rom. qui, patrimonio consumpto, cinædus est factus. Hinc iste homo mollis a *Nostro* *Peditia* pro *Peditius* vocatur, S. I. 8. 39.

Pedius Publicola, fortassis est filius *Q. Pediti* ejus, qui a *Casare* soboles *Ostavianos* scriptus legum

- Pedum contra Casaris percussores scripta*, S. I. 10. 28.
- Pegasus**, equus, quo a Minerva accepto usus est Bellerophon in Chibara occidenta, l. 27. 24.
- Peleus**, *Æaci* f. Achillis pater, caso Pboco fugit Phthiam ad Eurytionem sacerum, quo occiso fugit ad Acastum; cuius uxor Hippolyta, sive Astydania cum eum frustra ad suprum sollicitasset, et postea apud maritum supri falso crimine accusasset: ille ab Acasto in venatione in Pelio monte inermis relictus, a Chirone servatus est, III. 7. 17.: Ar. 96.
- Peligni**, populus Italia, Marciis, Marrucinis et Ferentanis confinis, III. 19. 8.: anus Pelignæ, ob magicas artes male audiebant, E. 17. 60.
- Pelius mons**: *Tbysalia*, III. 4. 52.
- Pelops**, filius Tantali Elei, et pater Atrei, Thyestis, Chryssippi, II. 13. 37.: sœva Pelopis domus, i. e. ob cædes: nam Chryssippus ab Atreo et Thyeste fratribus, Thyestis liberi ab Atreo, Atreus ab Ægisto, Agamemnon ab Ægisto et Clytemnestra sunt occisi, quos interfecit Orestes: et ipse Pelops occidit Oenomaum generum et Stympbalum Arcadiæ regem, l. 6. 8.
- Penelope**, uxor Ulyssis casta et in amore constans, l. 17. 40.: S. II. 5. 76.: difficilis prociis, III. 10. 11.
- Pentheus**, Echionis ex Agave f. Cadmi successor in regno Tbebano, Bacchum in vincula coniecit. Sed Deus, terra motu domus cum corruisset, elabitur: et ipse postea a matre ipsa dilaniatur, II. 19. 14.: Ep. l. 16. 73.
- Perillus**, fenerator, S. II. 3. 75.
- Perseæ**, populi Asiae maioris, graves, l. 2. 22.: infidi, IV. 15. 23. Perseici apparatus, l. 38. 1.
- Persius** Clazomenius, ibrida, dives, S. l. 7. 2.
- Petillius Capitolinus**, furti reus, S. l. 4. 94.: S. l. 10. 26.
- Petrinus vicus** in agro Sinuessano, Ep. l. 5. 5.
- Phæaces**, populi Corcyra mollissimi, quorum molliorem Hæmonus in Odyssæa celebravit. Pinguis Phæax, Ep. l. 15. 24.
- Phæton**, Solis fil. cum currum patris stulte rexisset et caelum terramque incendiisset; Jovis fulmine ictus in Eridanum amnem decidit. ambustus, IV. 11. 25.
- Phalantus**, duxit coloniam Lacedæmoniorum Tarentum, II. 6. 12.
- Phidyle**, baud dubie villicæ in fundo Horatii Salino, III. 23. 1.
- Philippi**, urbs Macedonia, ad quam Cæssus et Brutus sunt victi, quorum in exercitu Horatius cohortem duxit, II. 7. 9.: III. 4. 26.: Ep. II. 2. 49.
- Philippus**, aureus nummus, a Philippo rege Macedonum Alexandri patre dictus, Ep. II. 1. 234.
- L. Marcus Philippus**, Consularis, optimus suæ ætatis orator, habebat domum in Carinis, homo facetus, Ep. l. 7. 46. segg.
- Philodemus**, poeta Epicureus, S. l. 2. 121. ejusdem mentionem facit Cicero Fin. II. 35. et in Pison. 28.
- Phocæi**, Incolæ Phocææ, urbis Ioniæ, quorum colonia condidit M. filiam in Gallia Narbonensi, E. 16. 176.
- Pholoë**, puella celebris illius ætatis, amica cunjus Cyri, aspera, l. 33. 7.: amica cunjuslam eius. fugax, II. 5. 17.: III. 15. 7.
- Phraates**, Rex Partorum viridelicis et scelerate suis regno expulsus, sed, victo Teridate, domum potitur; mox iterum expulsus a Scribis restituitur, II. 2. 17.: se subiecit Augusto, Ep. l. 12. 27.
- Phrygia**, regio Asia minoris ad Hellespontum et mare Egæum, pinguis, II. 12. 22.: lapis Phrygius, marmor Phrygium, f. Synnadicum, marmor purpureis distinctum, III. 1. 41.: Phrygiæ flores, i. e. Trojana, II. 9. 16.
- Phryne**, libertina, amica, E. 14. 16.
- Phyllis**, puella, II. 4. 14.
- Phyllides**, fœdiana, IV. 11. 1.
- Picena poma**, tanquam præstantissima, ex agro Piceno Italiae, qui est Umbria confinis, S. II. 3. 27. S. II. 4. 70.
- Pieria**, mons Macedonia, Musis sacra. Unde atrium Pierium, III. 4. 40.
- Pimplea**, sive Pimpleis Musa, a Pimplea monte fonte et pago Thraciæ Musis sacro dicta, l. 26. 9.
- Pindarus**, Tbebanus, poeta lyricorum carminum subtilissimus, Dircaeus cygnus, IV. 2. 25.: sensus sublimes laudantur, ibid. Pindarici fontis habitus, Ep. l. 3. 10.
- Pindus**, iuga montium inter Macedonia, Tbysaliam et Epirum, l. 12. 6.
- Pirithous**, Ixionis fil. qui cum Tbeseo amico conatus Proserpinam ab inferis abducere a Platone in vincula coniectus est, III. 4. 80.: IV. 7. 28.
- Pitholeon Rhodius** ser. epigrammata, ubi verba Græca commixta erant cum Latinis, S. l. 10. 22.
- Pisones**, pater et filii, ad quos est Ar. P. Pater videtur fuisse L. Calpurnius Piso, qui cum M. Livio A. U. 739. Consul fuit; postea Prætor Pamphilia, et A. U. 743. ab Augusto in Thraciam contra Vologesem missus. Sub Tiberis fuit præfectus Urbi, de quo Vell. Patere. II. 98. Hujus boriatus ser. Horatius illum epistolam, et filium a carminibus scribendis deterret.
- Placidianus**, gladiator celebris, S. II. 7. 97.
- Plato**, Philosophus Socraticus nobilissimus, doctus, S. II. 4. 3. legitur ab Horatio, S. II. 3. 11.
- M. Acilius Plautus**, Sarsinas ex Umbria, nova verba finxit, Ar. 54.: comparatur cum Epicharmo, Ep. II. 1. 58.: reprehenditur, II. 170.: Plautinos numeros et sales laudarunt nonnulli perperam, Ar. 270.
- Plotius Numida**, qui cum Augusto bello Cantabrica interfuit: ejus reditum celebrat Horatius, l. 36.
- Plotius**, poeta epicus, amicus Virgilii et Horati, anima candidissima, S. l. 5. 40.: ei vult probari sua scripta Horatius, S. l. 10. 81.
- Pluto**, Rex Inferorum, Proserpina maritus, illacrimabilis, II. 14. 7.: Plutonia domus exilis, l. 4. 17. Vid. Orcus.
- Pænus** uterque, et in Africa et in Hispania, II. 2. 11.
- Polemo**, Academia veteris philosophus, Xenocratis auditor, ex homine prodigio philosophus gravissimus et frugalissimus factus, S. II. 3. 254.

P. Afnius Pollio, ingenio, doctrina, belli et pacis artibus clarissimus, Virgilio, Horatio et Augusto amicus; summus orator, tragediarum et bellorum civilium scriptor nobiliss., II. 1.: S. I. 10. 42. 85. cf. *Ep. Clav. Cic. voc. Afnius.*

Pollux, frater Castoris, Jovis in Leda f. III. 3. 9.

Polyhymnia, Musa, I. 1. 33.

Pompeius, vid. Grosphus.

Pompilius sanguis, v. n. Ar. 292.

Pomponius, adolescens minus frugaliss., S. I. 4. 52.

Pontificum libri, v. n. Ep. II. 1. 26.

Porcius, Nasidienis parasitus, S. II. 8. 23.

Porphyrio, Gigas validissimus et maxime metuentus, a Jove et Hercule interfectus, III. 4. 54.

Porfena, Dux Etruscorum, minax, E. 16. 4.

Postumus, amicus quidam Horatii, ad quem est, II. 14.

Prænestæ, municipibus Latii non procul Roma, ob situm montanum frigidus; hinc Romani estatem ibi agere solebant, III. 4. 23.: S. I. 7. 28.: Ep. I. 2. 2.

Priamus, Laomedontis f. Rex Troje, qua capta a Pyrrho Achillis filio occisus est, dives, I. 10. 14.: Priami vetus regnum, I. 15. 8.: domus perjura, III. 3. 26.: fortuna, Ar. 137. cf. S. II. 3. 195.

Priapus, Deus hortorum turpissimus et custos. Hujus status erat in hortis Mæcænatianis in Esquilinis, S. I. 8. 2.

Priscus, homo instantissimus, S. II. 7. 9.

C. Proculus, Eques R. vir clarus et prudens, Augusto carus et familiaris; pius erga fratres Capionem et Murænam, v. n. II. 2. 5.

Procyon, fides, III. 29. 18.

Prætor, Argivorum Rex, qui falsa criminatione uxoris Sibenobæ adversus Bellerophontem casum et innocentem est commotus, III. 7. 13.

Progne, Pandionis f. Philomelæ soror; filio occiso, a Terce marito cursu petita mutata est in birundinem, Ar. 187.

Promethæus, Iapeti ex Asia Nympha fil. ope Minervæ sublatus in calum ex Sole ignem detulit ad homines: homines fixit et limo: unde Jovis jussu a Vulcano affixus est Caucaso, I. 3. 27.: I. 16. 13.: II. 13. 37.: II. 18. 35.: E. 17. 67.

Proserpina, Jovis et Cerere filia, a Plutone raptata et in matrimonium ducta, sæva, I. 28. 20.: furva, II. 13. 27.: imperiosa, S. II. 5. 110.: ejus regna, E. 17. 2.

Proteus, Deus marinus, phocærum Næptuni pastor, in varias formas solebat sese mutare, I. 2. 7.: de debitore fugace et tergiversatore, S. II. 3. 71.: de homine inconstante, Ep. I. 1. 90.

Punica bella, Ep. II. 1. 162.

Pupius, tragicus, v. n. Ep. I. 1. 67.

Putcal Libonis fuit ara in porticu Julia ad Fabianum arcum ante atrium Minervæ. Hoc putcal, ad quod sanatores confilere et tractare sanora solebant, Scribonius Libo ponendum curavit, quia in eo loco olim sacellum fuit, quod ignorabatur, S. II. 6. 35.: Ep. I. 19. 8. Conf. Salm. ad Solin. p. 802. fgg.

Pylades, Strophii Phocensis filius, Atydamia frater, et amicus Orestis, S. II. 3. 139.

Pyrrha, Epimethæi et Pandora filia, Deucalionis uxor, I. 2. 6.

Pyrrha, amica Horatii inconstans, I. 5.

Pyrrhia, ancilla, Ep. I. 13. 14.

Pyrrhus, Læcides, Rex Epiri, Tarentinorum socius, tandem a Curio et Fabricia victus, III. 6. 35.

Pyrrhus, puer, III. 20.

Pythagoras, Samius philosophus, Demarati locupletis et negotiatoris filius, Pherecydis discipulus, S. II. 4. 3.: renatus, E. 15. 21.: ejus faba cognata, S. II. 6. 63.

Pythia, scil. certamina, Ar. 414.

Pythias, nomen ancillæ ap. Lucilium, Ar. 238.

Q

QUINCTILIUS VARUS, Cremonensis, Virgilio et Horatio amicus: hujus mortem deflet Nofter, I. 24.: criticus severus carminum, Ar. 438.

Quintus Dellius, varius et mobilis in bellis civilibus postea gratia Augusti floruit, amicus Horatii, II. 3.

Quirinus, Romulus post mortem sic dictus, I. 2. 46.: III. 3. 15.: S. I. 10. 32.: E. 16. 13.

Quiris, populus Romanus, Ep. I. 6. 7.: de exauctorato milite, II. 7. 3.

Quirites mobiles, I. 1. 7.: bellicosi, III. 3. 57.

R

M. Atilius Regulus, bello Punico primo captus a Penis de commutandis captivis Romam missus rem dissuadet, et adeo rediit ad supplicium, I. 12. 37.: III. 5. 13.

Remus, Romuli frater, immerens, E. 7. 19.

Rhætia, populi Germanie confines Vindelicia, IV. 14. 15.: IV. 4. 17.

Rhamnes, equites Romani, celsi, Ar. 342.

Rhenus, fluvius Germaniæ, S. I. 10. 37.: Rhenum flumen, Ar. 18.

Rhodanus, fluvius Gallie, II. 20. 20.

Rhode, nomen puellæ, III. 19. 27.

Rhodope, hodie Derwent, mons Thraciæ, sacris Bacchicis celebris, III. 25. 12.

Rhodus, urbs insule cognominis, I. 7. 1.: Ep. I. 11. 17.

Rhætus, Gigas, II. 19. 23.: III. 4. 55.

Roma, urbs Latii nobilissima, domina, IV. 14. 44.: magna, S. I. 5. 1.: regia, Ep. I. 7. 44.

Romulus, conditor Romæ, I. 12. 33.: Deus factus post mortem, Ep. II. 1. 5.

Roscia lex, theatralis, Ep. I. 1. 62. vid. L. Roscius Otibo.

Q. Roscius, bisfriso eximius, amores et delicia Cicer. Ep. II. 1. 82.

Rubi, oppidum Apulie, S. I. 5. 94.

Rufillus passillos olet, S. I. 2. 27.: S. I. 4. 92.

P. Rupilius Rex, Prænestinus, comes Bruti, S. I. 7. 1.

Obivius Ruso, fenerator et historicus, S. I. 3. 86.

Rutuba, gladiator suæ ætatis celeberrimus, S. II. 7. 96.

- SABEA**, pars Arabia felicit, ob terra nobilissima, ad saxum Arabicum et Persicum, l. 29. 3.
- Sabini**, populus Latii cum his foedus fecit Romulus, Ep. II. 1. 25. Sabini unici, de villa Horatii, II. 18. 14.: Sabinus ager, de eadem villa, S. II. 7. 118.: Sabina vallis, III. 1. 47.
- Sabinum vinum**, quod erat vitium, l. 20. 1.: cœlum, quod laudatur, Ep. l. 7. 77.: silva, l. 22. 9. Sabelli ligonea, quibus ager Sabinus colitur, III. 6. 38.: Sabella, mulier fatidica, Sabina, S. l. 9. 29.
- Sabinus**, amicus Horatii, de quo perurbane jocular, Ep. l. 5. 27.
- Sacra via**, vid. Via.
- Sagana**, mulieris vœnifica nomen, E. 5. 25.: S. l. 8. 25.: ubi vid. not.
- Salernum**, oppidum maritimum agrum Picentini in magna Grecia, Ep. l. 15. 1.
- Salii**, sacerdotes duodecim Marti, a Numa instituti, ut Ancilia custodirent, et Marti die festo saltarent saltationem armatam, l. 36. 12.: IV. 1. 28. Hinc
- Saliare carmen**, ad quod saltabant Salii, Ep. II. 1. 86.: Saliare dapes, Saliorum epula, qua erant opipare magnifice, l. 37. 2.
- Crispus Sallustianus**, videtur esse historicus nepos et sorore et ab eo adoptatus, gratia Augusti florens et Mæcenatem amulatus, equesstri ordine contentus alia gloria insignia non assumptis; diversus a veterum instituto per cultum et munditias; copia et affluentia luxu propior. vid. Tacit. Annal. III. 50. Ad hunc videtur esse carmen, II. 2. cf. S. l. 2. 48.
- Samnites**, gladiatores, qui prolusione pugna incunte convivio solebant oblectare convivas, Ep. II. 2. 98.
- Samos**, insula Asiatica in mari Ægeæ cum urbe ejusdem nominis, concinna, i. e. amana, Ep. l. 11. 2.
- Sappho**, poetria, Mitylene urbe Lesbii oriunda, ubi dialectus Æolica erat in usu. Unde ei lyra Æolia tribuitur, II. 13. 24. et ipsa dicitur puella Æolia, IV. 9. 12.: macula, imitata est Archilochi metrum, Ep. l. 19. 28.
- Sardinia**, insula in mari Ligustico, serax fegetes, l. 31. 4. Inde Sardum mel, quod minus suave erat, Ar. 375.
- Sardis**, urbs præcipua Lydia, Cræsi regia, Ep. l. 11. 2.
- Sarmentus**, Augusti delicia, libertinus, scriba, in comitatu Mæcenatis, S. l. 5. 52.
- Satureium**, oppidum parvum prope Tarentum, eorum præstantia nobile. Unde Satureianus caballus, S. l. 6. 59.
- Saturnus Cali filius**, Jovis pater, vetus, II. 12. 9.
- Saturnalia**, dies festi, qui inde a XIV. Kal. Jan. agbantur, S. II. 7. 4.
- Saturnius**, temporibus Saturni vstitatus, Ep. II. 1. 158.
- Satyri**, Dii silvarum, agrestes, Ar. 221.: dicaces, ib. 226.: protervi, ib. 233.
- Scæva**, Ep. l. 17. videtur esse filius Cassii Scæve, cujus fortitudo laudatur Jul. Caf. de B. Civ. II. 53.
- Scæva**, matricida, S. II. 1. 53.
- Scamander**, fluvius Troadæ, E. 13. 20.
- Scauri**, in his clarissimi sunt M. Æmilius Scaurus, princeps Senatus et ejus filius M. Scaurus ædificatus magnificentia clarus, l. 12. 37.
- P. Scipio Africanus minor**, amicus Lucilii, S. II. 1. 72.
- Scopas**, statuarium et sculptor eximius, IV. 2. 6. cf. Plin. H. N. XXXVI. 5.
- Scylla**, Pborci filia, mutata in saxum Cherybæi oppositum in freto Siculo, Ar. 145.
- Scythæ**, populi Sarmatiae, fugivi, l. 35. 9.: IV. 14. 42.: campestris, III. 24. 9.: gelidi, IV. 5. 25.: Adria divisi objecto, II. 12. 1.: cedunt ex finibus Rom. III. 8. 23.
- Sectanus**, vœnabus, S. l. 4. 112.
- Septembres horæ**, h. e. tempus qualis est in Septembri, minus salubris, Ep. l. 16. 16.
- Septicius**, Horatii conviva, Ep. l. 5. 26.
- T. Septimius**, eques Rom. amicus Horatii, qui cum Tiberio in Orientem proficentibus commendat. Carus fuit Augusto, qui cum Nostrum vocat apud Suet. Vit. Horat. Ad hunc est Carmen, II. 6.: cf. Ep. l. 9. 1.
- Seres**, populi Indici, l. 12. 56.: III. 29. 27.: IV. 15. 23. Inde Sericeæ sagittæ, l. 29. 9.: Serici pulvilli, E. 8. 15.
- Servius**, S. l. 10. 86. videtur esse Servius Claudius, eques Rom. Grammaticus doctus, qui facie diceret, qui versus Plauti esset qui non. cf. Ern. Clow. Cic.
- Sextilis**, mensis, qui postea Augustus est dictus, Ep. l. 7. 2.
- L. Sextius**, ad quem est carmen, l. 4. videtur esse is, quem Bruti studiosissimum Augustus, A. U. 731. Consulens in locum suum suffecit.
- Sicambri**, gens Germania trans Rhenum inter Lupiam et Sigam, IV. 2. 36.: cæde gaudentes, IV. 14. 51.
- Sicilia**, insula prope Italiam fertilissima. Inde mare Siculum, II. 12. 2.: Sicula vacca, II. 16. 33.: dapes, i. e. exquisitissima et maxime opipare, III. 1. 18.: tyranni, Ep. l. 2. 58.
- Sidon**, urbs antiquissima et nobilissima Phœnicæ maritima. Unde Sidonii nautæ, E. 16. 59.: Sidonium ostrum, optima purpura, eadem dicitur purpura Tyria, Ep. l. 10. 26.
- Silenus**, custos et fam. Bacchi, Ar. 239.
- Silyanus**, Deus agrestis, horridus, III. 29. 23.: lacte piatur, Ep. II. 1. 143.: tutor finium, E. 2. 22.
- Simo**, senex comicus op. Lucil. Ar. 238.
- Simois**, amnis Troadæ, E. 13. 21.
- Sirenes**, morsura marina, quæ cantu navigantes allicebant ad perniciem, Ep. l. 2. 23.: Sirena pro desidia, S. II. 3. 14.
- Sisenna**, nomen hominis maledici, S. l. 7. 8.
- Sisyphus**, Æoli f. conditor et rex Corinthi, opud inferos saxum in summum montis verticem provolvère conatur, ob Æginam Æsopi filiam, quam a Jove roptam esse patri indicarat, Æolides, II.

14. 20.: optat collocare saxum in monte supremo, E. 17. 68.
 Sisyphus, nanus Antonii, S. I. 3. 47.
 Sisyphus, amator quidam vaforum Corinthiorum, S. II. 3. 21.
 Sithonii, gens Thracia ad Pontum Euxinum, I. 18. 9. Sithonia nix, i. e. Thracia, III. 26. 10.
 Smyrna, urbs Ionia maritima, Ep. I. 11. 3.
 Socrates, Philosophus Atheniensis nobilissimus. Unde Socratici sermones, III. 21. 9.: chartæ, libri Socraticorum, Ar. 310.: domus, Socratis facta, I. 29. 14.
 Sophocles, Atheniensis, Tragicorum princeps, Ep. II. 1. 163.
 Soracte, mons in Faliscorum finibus, I. 9. 2.
 Soffi fratres, bibliopola celebres, Ep. I. 20. 2.: Ar. 345.
 Spartacus, gladiator, qui A. U. 679. e ludo Lentuli Capua fugiit, fugitivorum dux factus, bellum servile commovis longe gravissimum, vagans, III. 14. 19.: acer, E. 16. 5.
 Staberius, divitiis multum tribuens; ejus testamentum, S. II. 3. 84.
 Stertinius, Philosophus Stoicus, ducentos viginti libros Stoicorum scripsisse fertur, S. II. 3. 33.: octavus sapientium jactatur, ib. 296.: acumen ejus delirat, Ep. I. 12. 20.
 Stesichorus, Himeræ in Sicilia natus, poeta lyricus, Pbalari tyranno carus; Stesichori graves Camæanæ, IV. 9. 2.
 Sthenelus, Capanei f. fortissimus, auriga Diomedis, I. 15. 24.: IV. 9. 20.
 Styx, palus apud inferos, I. 34. 10. Unde Stygia unda, II. 20. 8.
 Subura, locus Roma sub muro terreo Carinarum. Unde canes suburanæ, E. 5. 58.
 Sulcius, causidicus, acer, S. I. 4. 65.
 L. Corn. Sulla, dictator, S. I. 2. 64.
 Sulpicia horrea, IV. 12. 18.
 Surrentum, Campaniæ oppidum ad sinum Puteolanum, Ep. I. 17. 52.: unde vinum Surrentinum, S. II. 4. 55.
 Sybaris, juvenis amatus Lydia, I. 8. 2.
 Syrtis, vada arenosa et mutabilia in mari ad littus Africae æstuosæ, I. 22. 5.: barbaræ, II. 6. 3.: Gætulæ, II. 20. 15.: exercitatae, E. 9. 31.
 Syri, populus Asia majoris. Unde Syra merx, I. 31. 12.
 Syrus, nomen servi, S. I. 6. 38.
 Syrus, gladiator, S. II. 6. 44.

T

TÆNARUM, promontorium Laconica: ponitur de porta ad inferos, imo pro loco inferorum ipso: ut Tænari sedes horrida, I. 34. 10.
 Tanais, lodiæ Don, fluvius Europam et Asiam dividens, ad quem habitabant Scythæ, IV. 15. 24.: Scythicus amnis, III. 4. 36.: extremus, III. 10. 1.: difcors, de acculis populo Rom. inimicis, III. 29. 28.
 Tanais, spado quidam, S. I. 1. 105.
 Tantalus, Pelopis pater, Rex Lydiae, ad opulum

Deorum admittus, insolentior factus est et illo honore abusus, lupus inferos perpetua fami siti que cruciatur, conviva Deorum, I. 28. 7.: superbus, II. 18. 37.: egens benignæ dapia, E. 17. 66.: a labris fugientia captat flumina sitiens, S. I. 1. 68.
 Tarentum, urbs Calabria maritima, antiquissima et celeberrima, quam colonia Lacedæmonum, duce Pbalanto, occupavit, II. 6. 11.: inde Lacedæmonium dicitur, III. 5. 56.: ad finem Italia situm, S. I. 6. 105.: laudatur tanquam amenum, Ep. I. 16. 11.: molle, S. II. 4. 34.: imbelles, S. I. 7. 45.: lana ibi tingebatur colore violaceo, Ep. II. 1. 207.
 Sp. Matius Tarpa, judex et censor fabularum in ludis scenicis agendarum, S. I. 10. 38.: Ar. 387.
 Tarquinius Superbus, ultimus Rom. Rex, S. I. 6. 13.: Tarquini facies superbi, i. e. imperium splendidum a Tarquinio translatum in Consulibus, I. 12. 35.
 T. Statilius Taurus, Consul iterum A. U. 728. una cum Augusto, Ep. I. 1. 86.
 Teanum Sidicinum, bodie Teano, non procul a Calibus oppidum Campaniæ, diverso a Teano Apulo, Ep. I. 1. 86.
 Tecmeffa, Teutibrantis Phrygiorum regis filia, ab Ajace capta, qui ex illa suscepit Euryjæcem filium, II. 4. 6.
 Telegonus, Ulyssis et Circe fil. conditor Tusculi, III. 29. 8.
 Telemachus, Ulyssis ex Penelope f. Ep. I. 7. 40.
 Telephus, Hercules ex Auge f. jussu ovi in silvis expositus a cervo nutritus est; tum exul ad parentes quarendos venit ad Teutibrantem; a quo adoptatus est, et ei postea in regno Myssia successit. In pugna ab Achille vulneratus, non aliter sanari potuit nisi eadem hasta, qua vulneratus erat, E. 17. 8.: pauper et exul, Ar. 96.
 Telephus, juvenis Græci dices, qui Roma vivebat, poeta doctus, I. 13. 1.: III. 19. 1.: IV. 11. 21.
 Tempe Theffalica, convallis nemorosa ad Peneum inter Ossa et Olympum, I. 7. 4.: I. 21. 9.: Zephyris agitata, III. 1. 24. Hujus loci amantatem egregie descripsit Ælianus, V. H. III. 1.
 P. Terentius Afer, comicus celeberrimus, Ep. II. 1. 59.
 Teucer, Telamonis f. Ajacis frater, conditor Salaminis in Cypro, I. 7. 21.: S. II. 3. 204.
 Thaliarchus, nomen videtur esse fictum amici cujusdam, I. 9. 8.
 Thebæ, urbs Beotia, Bacchi patria: nam Semele mater fuit Thebana, Baccho insignes, I. 7. 3.: Echionæ, quia Echion adjutor Cadmi fuit in condendis Thebis, IV. 4. 64. Cf. S. II. 5. 84.: Ep. II. 1. 213.
 Theon, unde dente Theonino circumrodi, v. not. Ep. I. 18. 82.
 Thepiss, poeta tragicus, quem Latini sunt imitati, Ep. II. 1. 163.: egit in plaustris tragædiæ, Ar. 275.
 Theffalia, regio Græciæ, ob herbas venenetas celebris. Unde Theffala venena, I. 27. 21.: portentosa, i. e. magica, Ep. II. 2. 209.: vox incantatrix, E. 5. 45.

- Thrace**, seu *Thrace pro Thracia*, gr. Θρακία, regio inter *Hæmum montem*, mare *Ægeum*, *Propontidem* et *Pontum Euxinum*, aspera, montosa, frigida, *Thrace nive candida*, III. 25. 11.: *Thrace furiosa bello*, II. 16. 5.: *frigida*, Ep. I. 16. 13.: Ep. I. 3. 3. *Unde Thracæ pugnant in conviviis*, I. 27. a. et *Thracia amyctis*, I. 36. 14.
- Thrax**, seu *Thrax, gladiator qui parmula Thracica et gladiolo depugnat*, S. II. 6. 44.: Ep. I. 18. 36.
- Thyades**, seu *Thyades, Baccha a Dion furere. pervicax, i. e. furans, insomnis*, II. 19. 9.: III. 15. 10.
- Thyestes**, *Pelopis f. ex Atrei fratris uxore liberus genui, qui postea ei epulandis apposuit Atreus. Hoc interfecto ab Agistho, petitus verum Thyestes, non ab Atrei filiis Agamemnone et Menelao in exilium pulsus perit*, I. 16. 17.: *Thyestæ cæna*, Ar. 91.: *Thyestæ preces*, E. 5. 86.
- Thyni**, *Bithynia finitimi, e Thracia oriundi incolebant Bithyniam late fontem, i. e. regionem Asia minoris in ora Pontica. Unde Thynamærx*, III. 7. 3.
- Thyonens**, *Bacchys, a matre Semele, qua et Thyone est dicta*, I. 17. 23.
- Tiberis**, *fluvius Latii, fluvius*, I. 2. 13.: I. 8. 8.: *Tiberim tranare*, S. II. 1. 8. *Unde Tiberinis in undis humeros lavare*, III. 12. 7.: *Tiberinum flumen*, Ep. I. 11. 4.: *Tiberis lupus*, S. II. 2. 31.
- Tiberius**, *filius Servii Oppidii*, S. II. 3. 173.
- Tibur**, *oppidum Latii ad Anienem amnem, quod Tiburnus, seu Tiburtus, qui divinis honoribus colebatur Tibure, cum Cora et Catillo fratribus, colonia Argoivorum dux condidit*, Ep. II. 2. 3.: I. 7. 13.: *Argeo positum colono*, II. 6. 5.: *placet Horatio, ibi qui videtur villulam ibi habuisse, qua pertinuerit ad villam in Gabinis*, Ep. I. 8. 12.: *fertile*, IV. 3. 10.: *avidum*, IV. 2. 30.: *supinum*, III. 4. 23.: *vacuum*, Ep. I. 7. 45.: *mite solum Tiburis*, I. 18. 2.: *nobile erat pomariis*, I. 7. 14. *Inde Tiburtia poma, quæ cedunt Picenis succo*, S. II. 4. 70. *Tiburs via*, S. I. 6. 108.
- Tigellius**, *vid. Hermogenes.*
- Tigris**, *fluvius Asia in Armenia ortus insluit in sinum Persicum: ob celeritatem Tigris est dictus a Medis, qui sic sagittam appellat; rapidus*, IV. 14. 46.
- Timagenes**, *fuit, ut Suidas narrat, rhetor Alexandrinus, a Gabinio captivus Romam abductus, et a Fausto Sulla filio redemptus Romæ rhetoricam docuit usque ad Augusti tempora. Tandem vero ob nimiam maledicendi libidinem cum interditiū docendi munere ei esset; in agro quodam Tusculano reliquam ætatem egit, et vomere conans a cæna interit*, Ep. I. 19. 15.
- Tiresias**, *vates Thebanus ap. Homerum clarus, s. d. oculis raptus, Ulyssi ap. inferos vaticinatus est veritatem*, S. II. 5.
- Tiridates**, seu *Tcrdates, Rex Armenicorum*, I. 26. 5.
- Tiphone**, *was ex Ferris, S. I. 8. 34.*
- Titanes**, *Gigantes, Terra filii, qui ab eo. Deu pernarunt. Unde impij, III. 4. 43.*
- Tichones**, *Leomedontis Regis Trojae filius, ei famam amatus ab Aurora, et ejus curra raptus: cæcus*, I. 28. 8. II. 16. 30.
- Tityos**, *Terra filius, qui, Latona vim inferre natus, ab Apolline sagittis confossus, ap. tyræ hanc penam luit, et a vulvere ejus jacer cæcus renascens exedatur: a Platone tristi compescitur unda*, II. 14. 8.: *incontinentia*, II. 4. 77.: *raptor*, IV. 6. 2.: *vultu risit invictus*, III. 11. 21.
- L. Manlius Torquatus**, *vir prudens et eloquens*, qui A. U. 689. cum Cotta fuit Consul, qui a no Horatius natus est, III. 21. x.: IV. 7. 1. E. 13. 8.
- Trausius**, *pauper et prodigus*, S. II. 2. 99.
- Trebonius**, *in adultério depræbentus est*, S. I. 4. 114.
- C. Trebatius Testa**, *eques Rom. homo factus, Ictus doctissimus, Cicroni amicissimus, qui multis epistolas factas ad eum scripsit*, S. II. 1.
- Triquetra**, seu *Trinacria dicitur Sicilia ab speculo triangulum*, S. II. 6. 55.
- Trivicum**, *oppidum Hirpinorum Apulia*, S. I. 3. 79.
- Troja**, *urbis Troadis in Asia minore, avita, i. e. avo is s. majoribus Rom. habitata*, III. 3. 60. *Unde Troicus pulvis*, I. 6. 14.
- Troilus**, *impubes filius Priami ab Achille occisus*, II. 9. 15.
- Tullius**, *svæ Tillius, homo nobis obscurus*, S. I. 6. 24. 107.
- Seræ Tullius**, *Rex Rom. S. I. 6. 9.*
- Tullus Hostilius**, *Rex Rom. IV. 7. 15.*
- Tullus Consul**, *quis fuerit, incertum est: vultus intelligunt L. Volcatium Tullum, qui A. U. 688. Consulatum gessit*, III. 8. 12.
- Turbo**, *gladiator*, S. II. 3. 310.
- Turris**, *Prætor, v. nat. S. II. 1. 49.*
- Tusculana**, *Latii oppidum, in loco ulito situm. Unde supernum*, E. I. 29.
- Tuscus vicus fuit Romæ**, v. n. S. II. 3. 228.
- Tuscum mare idem quod Etruscum**, Ep. II. 1. 202.: *Tuscus amnis, i. e. Tiberis*, S. II. 2. 33.
- Tyrides**, *Tydei filius Diomedes fortissimus, Rex Ætolie, Superis par*, I. 6. 16.
- Tyndaridæ**, *Tyndari liberi vel tantum Castor et Pollux*, IV. 8. 31.: *vel prætor illos etiam Helena et Clytemnestra*, S. I. 1. 100.
- Tyndarides**, *amica*, I. 16. 1. 17.
- Typhocæus**, *Gigas centiceps, cui a Jove Sicilia injecta est*, III. 4. 53.
- Tyrrhæus**, *i. e. Etruscus, quia Etruria etiam dicta est Tyrrhæna. Unde Tyrrhæum mare*, I. 11. 6.: *Ugilla*, Ep. II. 2. 180. *pro Italia*, III. 10. 12.
- Tyrus**, *urbis Phœnicæ prima et mercatura et purpure præstantia nobilissima. Unde Tyria mercus*, III. 29. 60.: *Tyrii murices*, E. 12. 21.: *colores, i. e. purpurea*, Ep. I. 6. 18.: *vulces, i. e. purpurea*, S. U. 4. 84.

Tyrtæus, *Poeta Atheniensis*, mares animos in Martia bella verbis excitavit, Ar. 402.

U

ULORÆ, oppidulum Latii in agro Pomino, juxta paludes, Ep. I. II. 30.

Ulysses, *Rex Ithacensis*, qui in contentione de armis Achilli superavit Ajacem: unde hic furiosus est factus, inclutus, S. II. 3. 197.: dominator Trojæ, multorum providus urbes et mores, hominum insepexit, &c. Ep. I. 2. 19.: laboriosus, E. 17. 16.: duplex, I. 6. 7.: Læertiades, exitium gentis Trojanæ, I. 15. 21.: rogat Tirefiam, quomodo dicescere possit, S. II. 5.

Umbria, regio Italiae ad mare superum, Etruriae ex adverso sita: Unde Umber aper, qui praefatus, S. II. 4. 40.

Umbrenus, nomen militis veterani, S. II. 2. 133.

Ustica, mons in Sabinis, cubans, I. 17. 11.

Utica, urbs Africa, nobilis morte Catonis, qui inde Uticensis est dictus, Ep. I. 20. 13.

V

VACUNA, Dea, quae a Sabinis colebatur, Ep. I. 10. 49.

T. Valgius Rufus, nobilis poeta epicus, quo Tibullus IV. I. 180. negat æterno propiorem alterum Homero fuisse. cf. Broukh. ad b. l. vid. Horat. II. 9. et S. I. 10. 82.

Varia, f. Baria, oppidulum olim ad dextram ripam Anicenis, Ep. I. 14. 3.

V. Varius, poeta epicus, qui res gestas Augusti carmine celebravit, amicus Horatii et Virgilii, qui cum Elog. IX. 35. laudat, I. 6. 8.: S. I. 9. 23.: S. I. 5. 40.: S. I. 10. 44. 81.: Ar. 55.: ab Augusto liberaliter est habitus, Ep. II. 1. 247.

Varius quidam cum Mæcenate convivio Nafidieni interfuit, S. II. 8. 21.

P. Terentius Varro Atacinus, Narbonensis, minus laudatur ob satyras, S. I. 10. 46.

Vaticanus mons Romæ, I. 20. 7.

Veia, venesica quaedam, E. 5. 29.

Veianus, gladiator, Ep. I. 1. 4.

Veii, urbs Etruriae. Unde ager Veicens, Ep. II. 2. 167.: et vinum Veientanum, quod erat vilissimum, S. II. 3. 143.

Velabrum, locus Romæ, ubi habitabant unguentarii et alii vilioris conditionis homines, S. II. 3. 229.

Velina tribus populi Rom. Ep. I. 6. 52.

Venafrum, Campania oppidum oleis nobile. Unde Venafranum oleum, quod est optimum, II. 6.

16.: Venafrana oliva, S. II. 4. 69.: S. II. 8. 45.: agri Venafrani, III. 5. 55.

Venus evocatur in domum amicæ, I. 30. 1.: ridens, I. 2. 33.: decens, I. 18. 6.: oratur ne diutius vexet, IV. 1. 1. de amore puellurum, Ep. I. 18. 21.

Vertumnus, Deus Etruriae, praefes rerum vertendarum, i. e. emendarum vendendarumque. Hujus sanum fuit Roma in vico Turario, S. II. 7. 14.: Ep. I. 20. 1.

Vestæ ædes, v. n. S. I. 9. 35.: Vestæ æterna, III. 5. 11.

Via sacra, via Romæ, quæ a fœdere nomen habet, quod in ea inter Romulum et Tatium ictum est. Hæc maxime frequentabatur, S. I. 9. 1.

Vibidius, scurra, umbra Mæcenatis in convivio Nafidieni, S. II. 8. 22.

Villius, adulter Faustæ, S. I. 2. 64.

Vindelici, populi Germ. qui loca inter Danubium, Ænum et lacum Brigantium incolabant, IV. 4. 18.: IV. 14. 8.

C. Vinius Fronto Afella, quem carmina sua Augusto tradere jussit Horatius, Ep. I. 13.

P. Virgilius Maro, Mantuanus, auctor Bucolicorum, Georgicorum et Æneidos, summus Varii Horatiique amicus, atque Mæcenatis et Augusto longe carissimus: laborabat cruditate, S. I. 5. 48.: candidissima anima, ib. 40.: Athenas proficentem bonis votis omnibusque prosequitur Horatius, I. 3.: molle et facetum tribuitur ejus Colocis, S. I. 10. 45.: consolatur eum ob mortem Quinctilii, I. 24.: liberalitas Augusti in Virgilium, Ep. II. 1. 247.: Carmen IV. 12. videtur ad eundem Virgilium scriptum esse.

Vibius Viscus, eques Rom. amicus Horatii, habens duo filios senatorii ordinis doctos, criticos et poetas, S. I. 9. 22.: S. I. 10. 83.

Viscus Thurinus, interfuit cum Mæcenate Nafidieni convivio, S. II. 8. 20.

Visellius, cujus socer bernicus fuisse dicitur, S. I. 1. 105.

Volanerius, aleator, S. II. 7. 15.

Voranus, homo furax, v. n. S. I. 8. 39.

Vulcanus, Veneris maritus, I. 4. 8.

Vulteius Mena, præco, Ep. I. 7. 55.

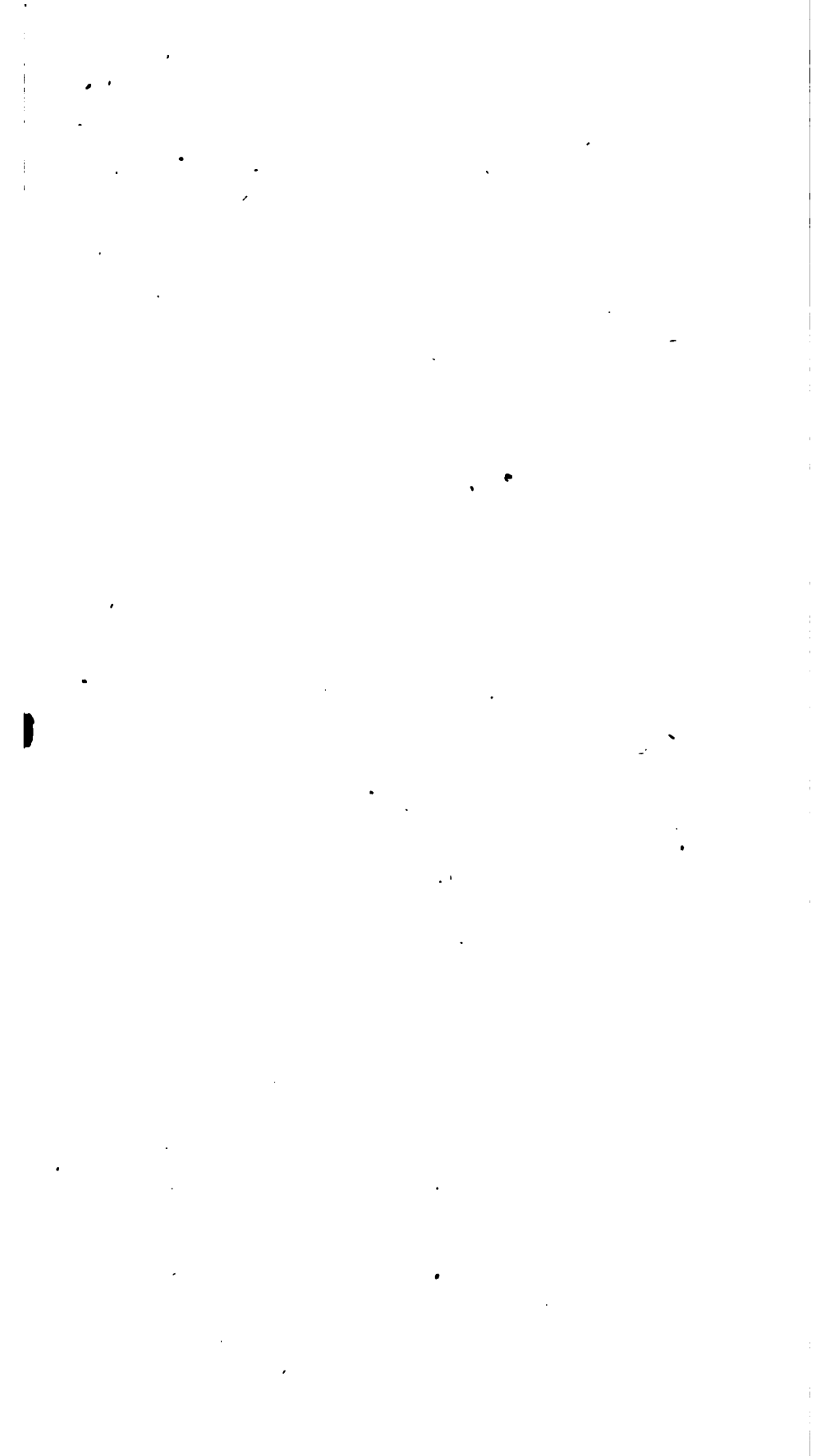
X

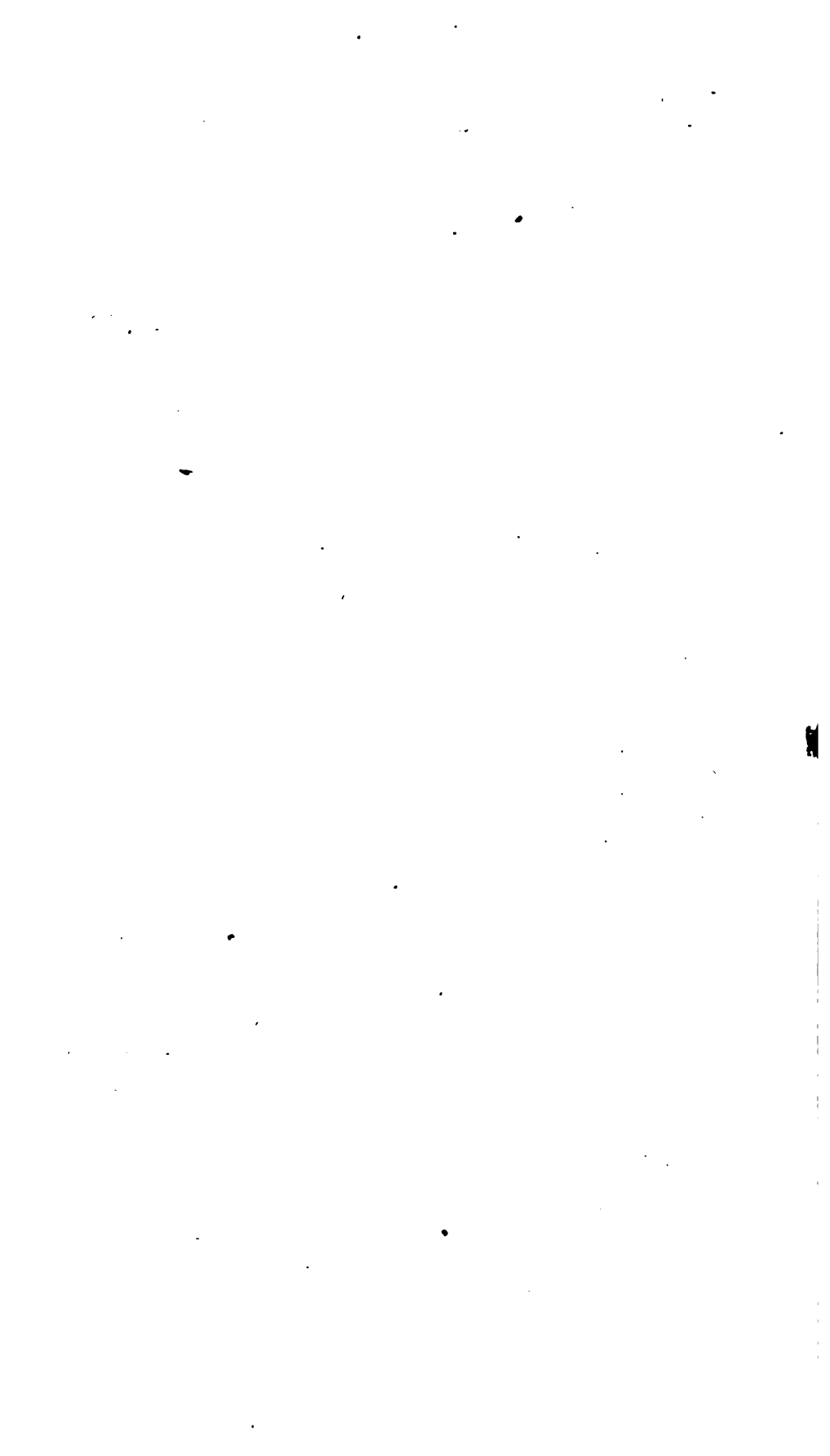
XANTHIAS PROCEUS, Græcus baud dubie et nobili genere ortus. Ad hunc est, II. 4.

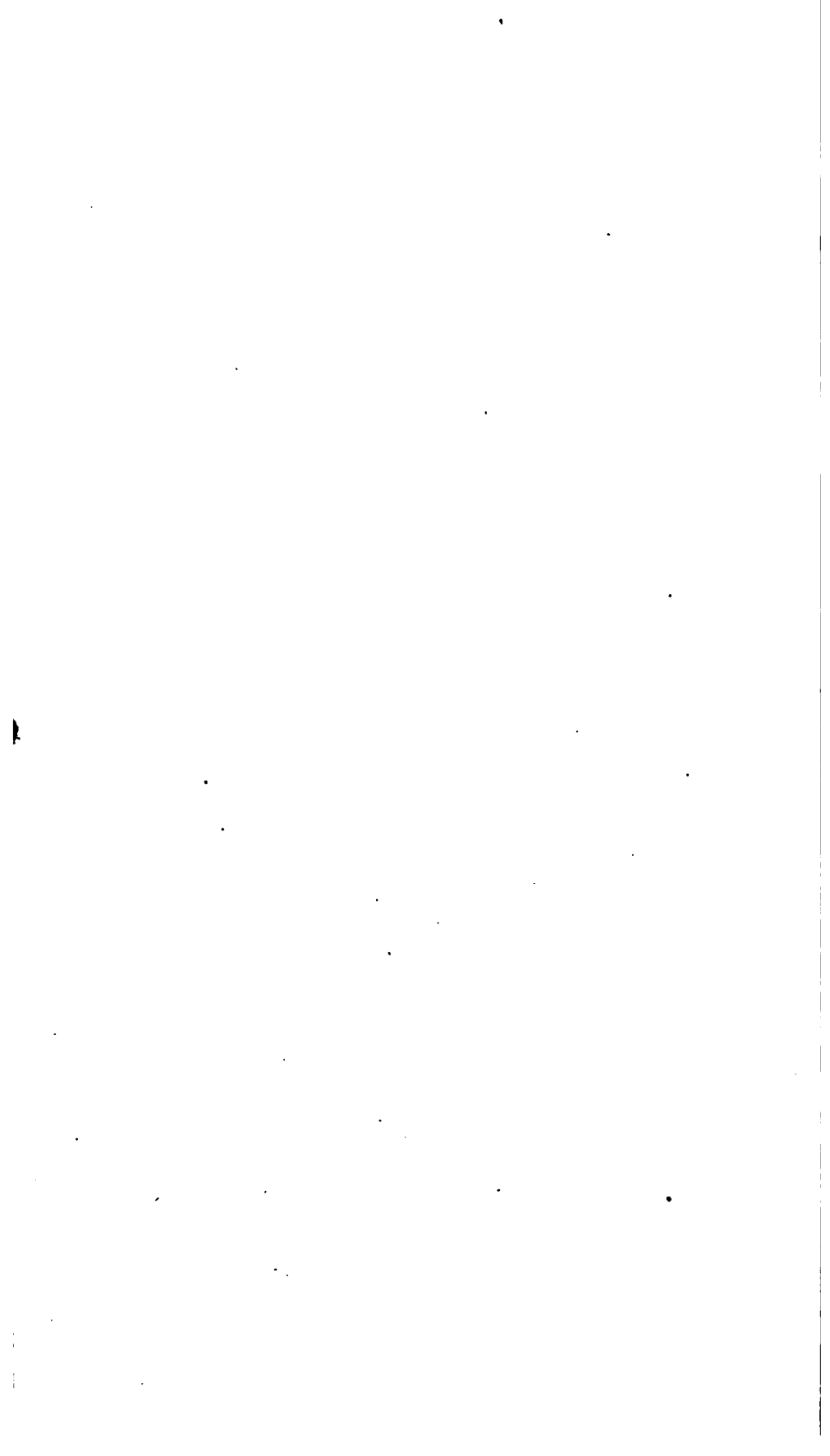
Xanthus, fluvius Lyciæ, IV. 6. 26.

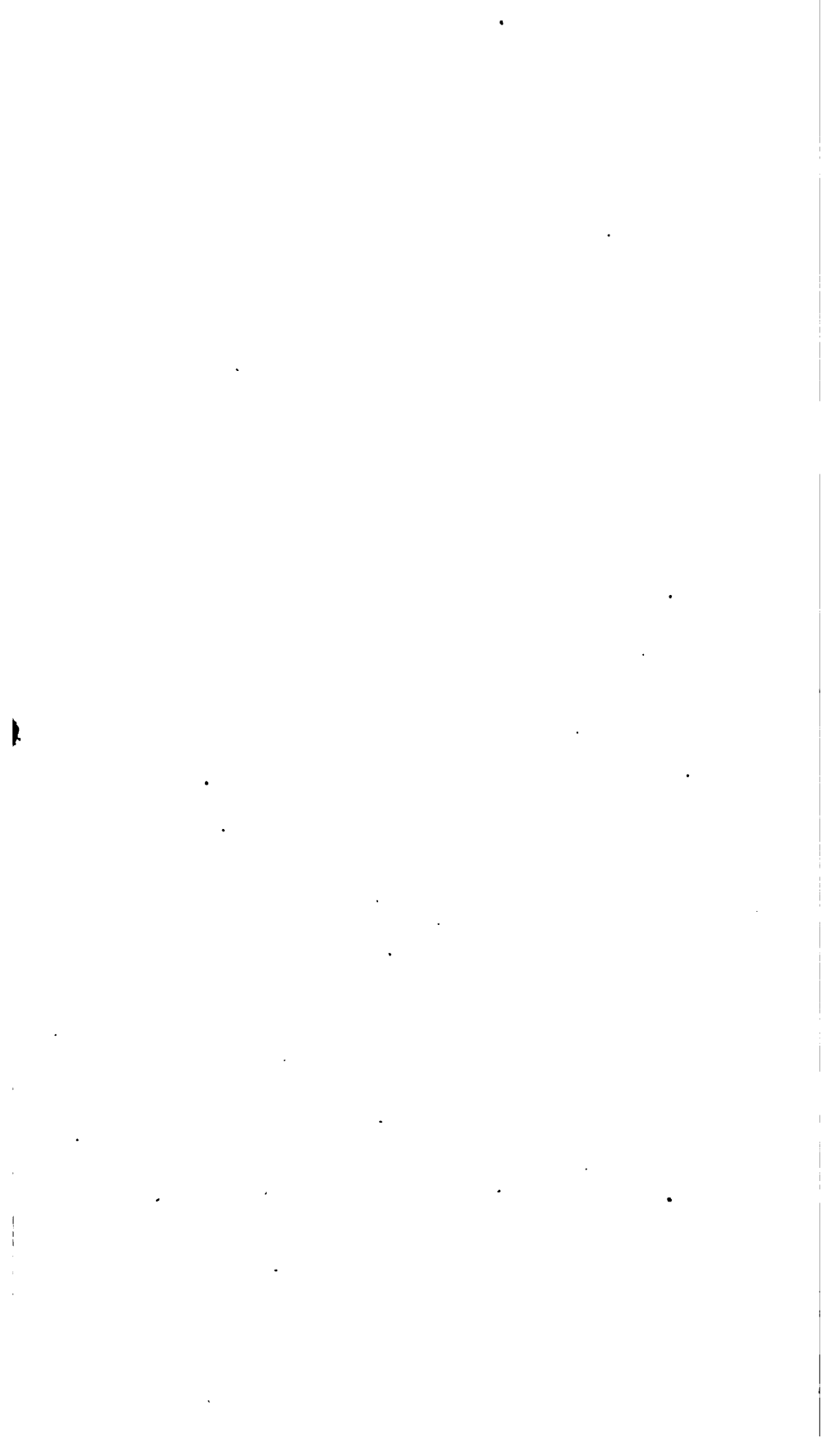
Z

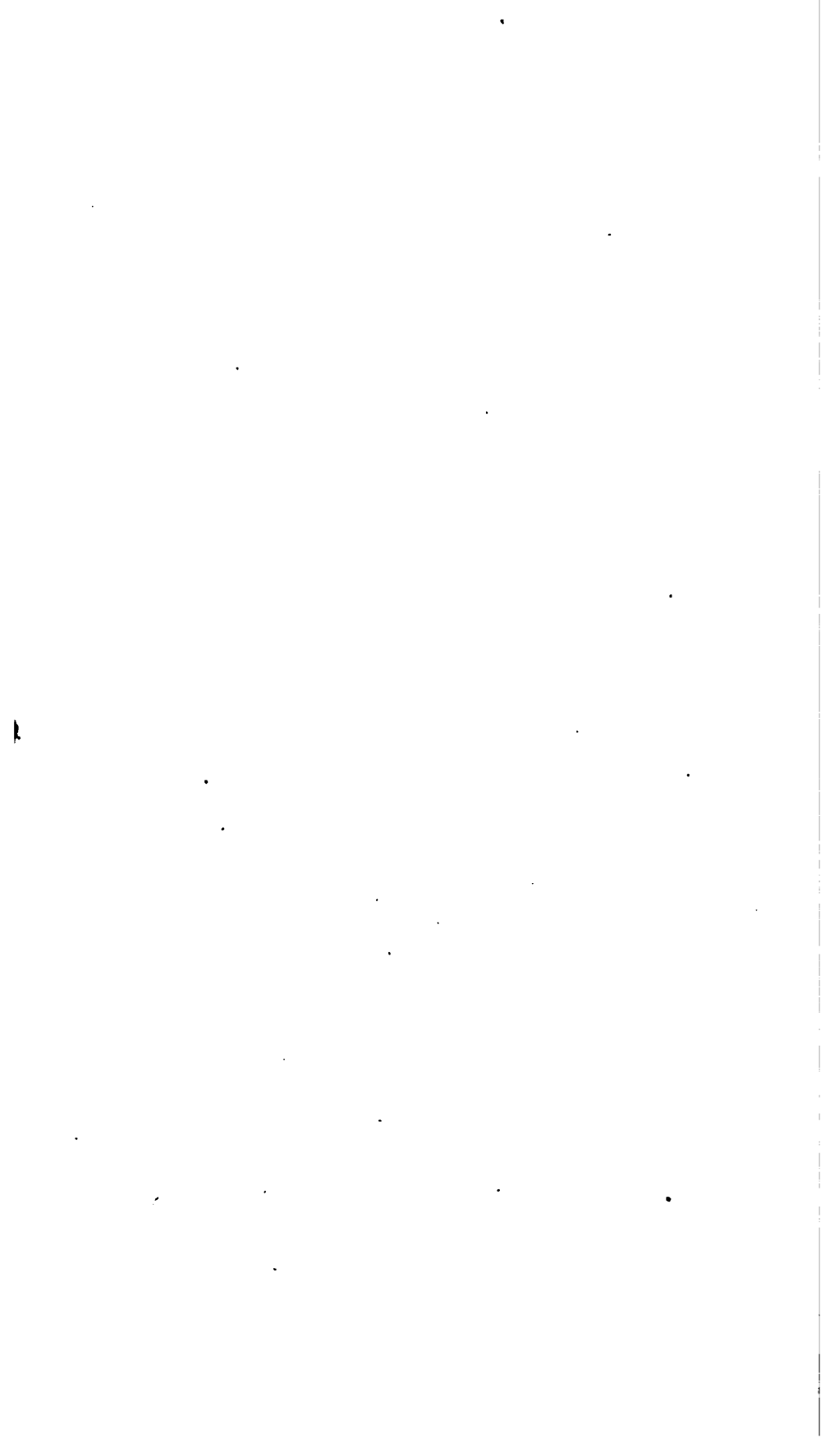
ZETMUS, frater Amphionis, Ep. I. 18. 42.

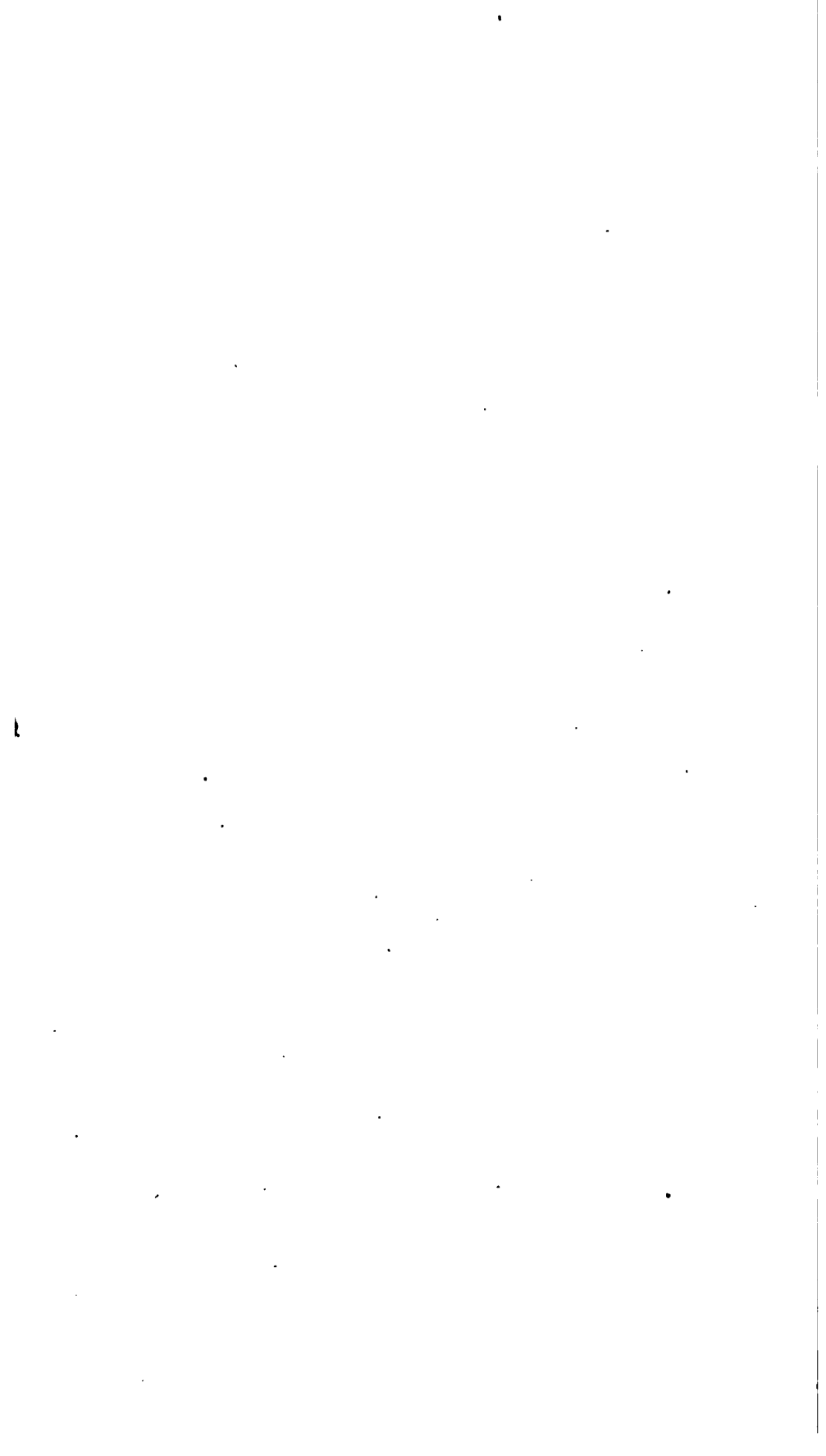

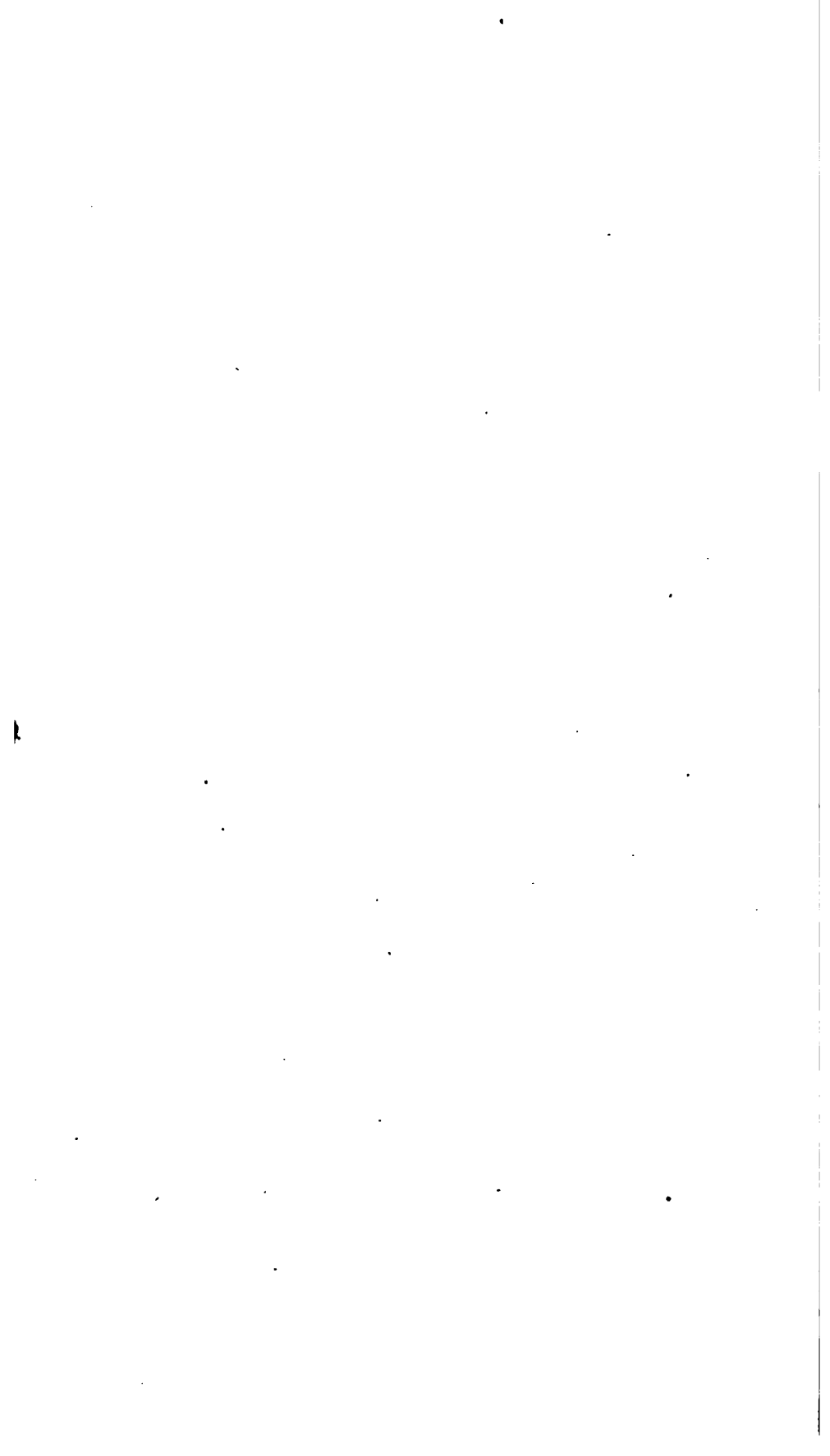

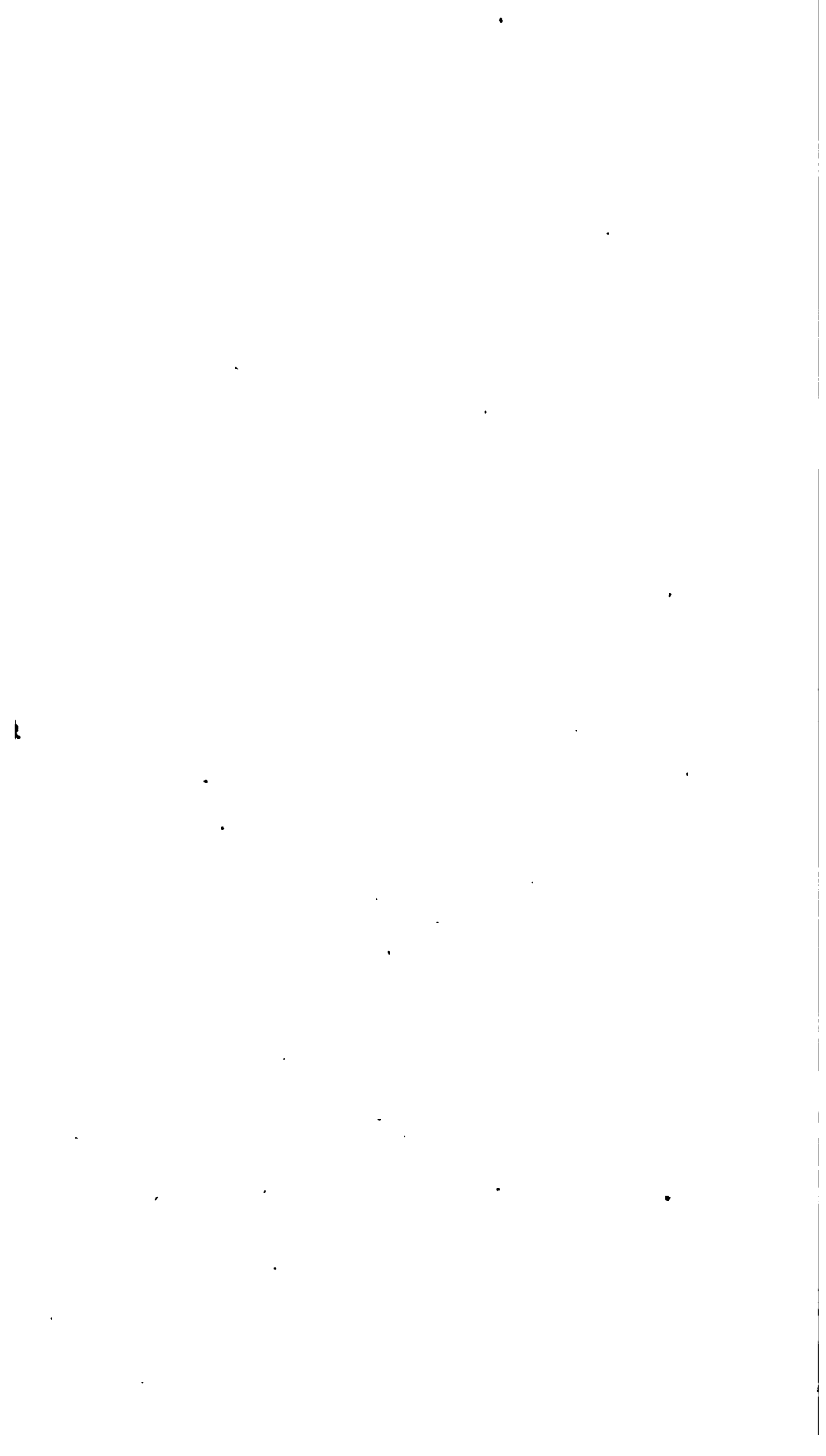

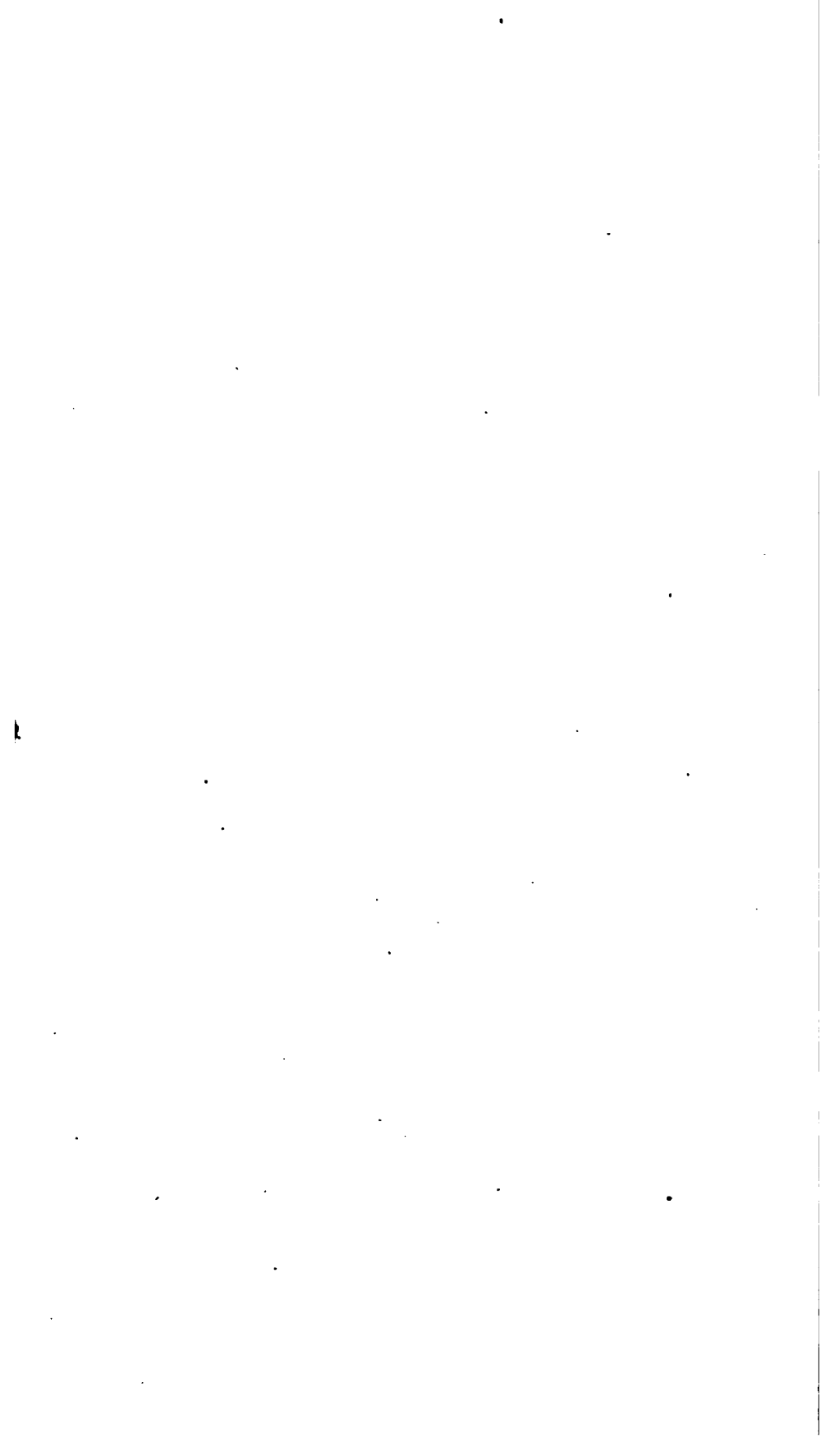

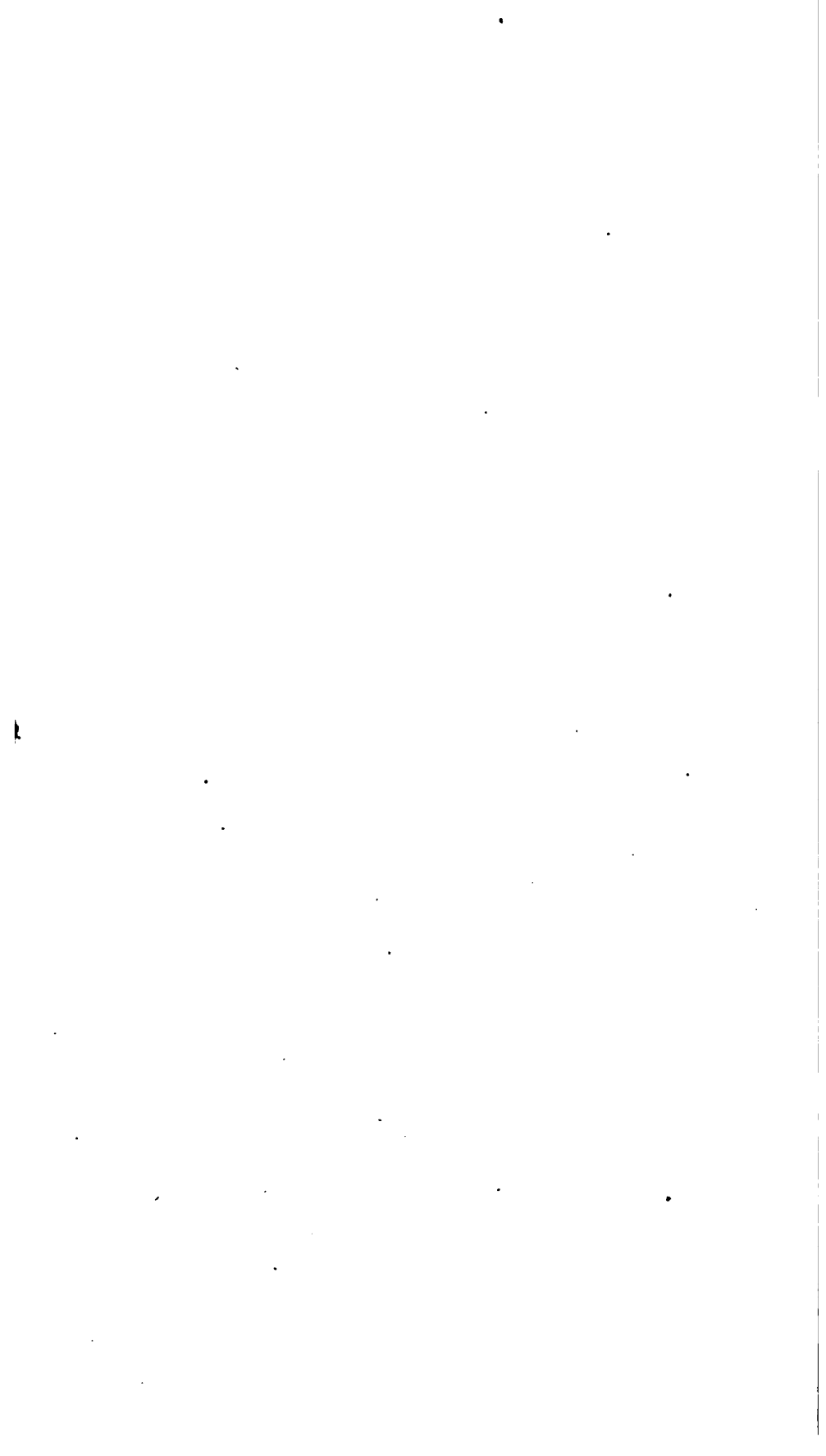

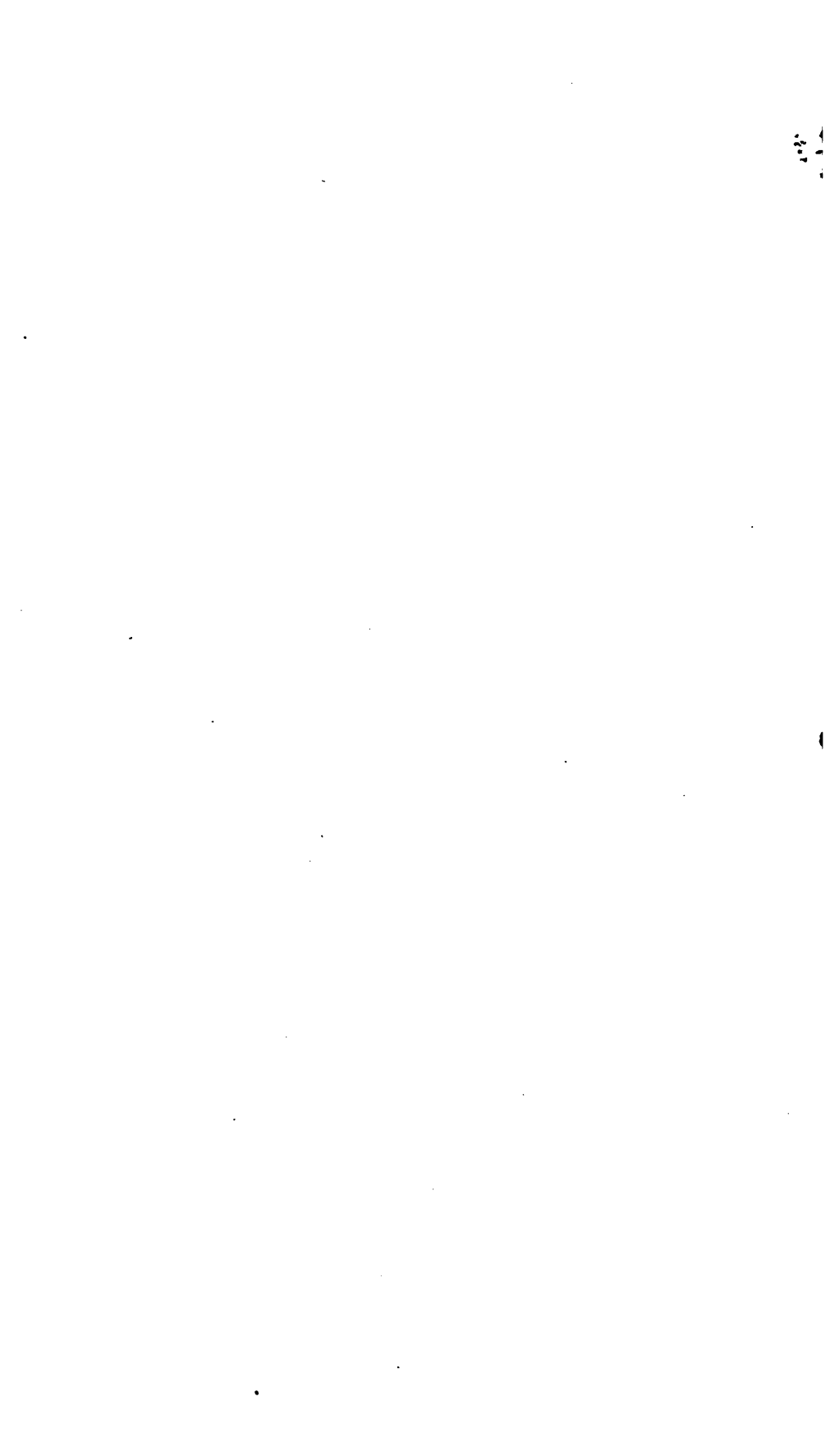

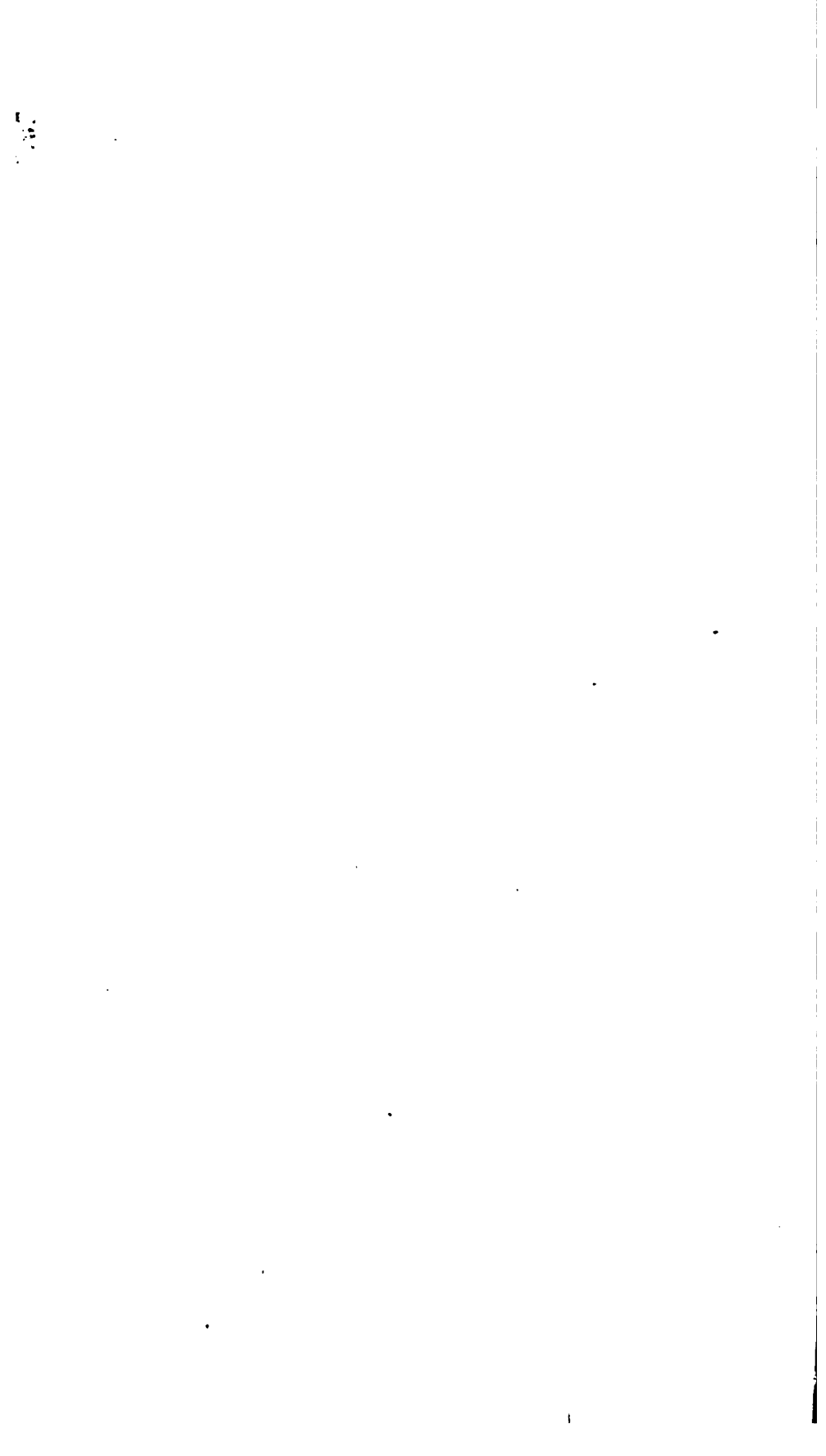

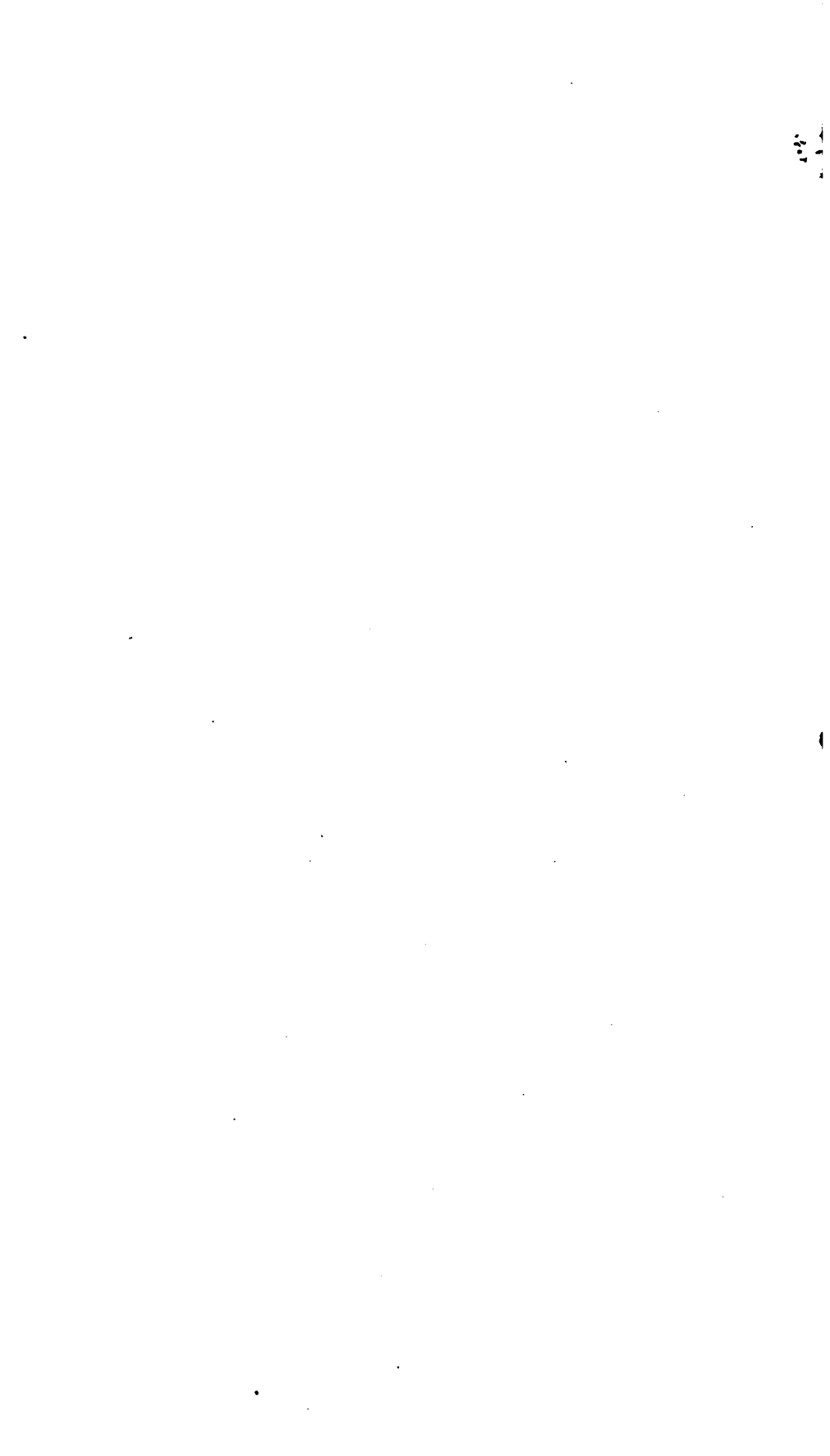

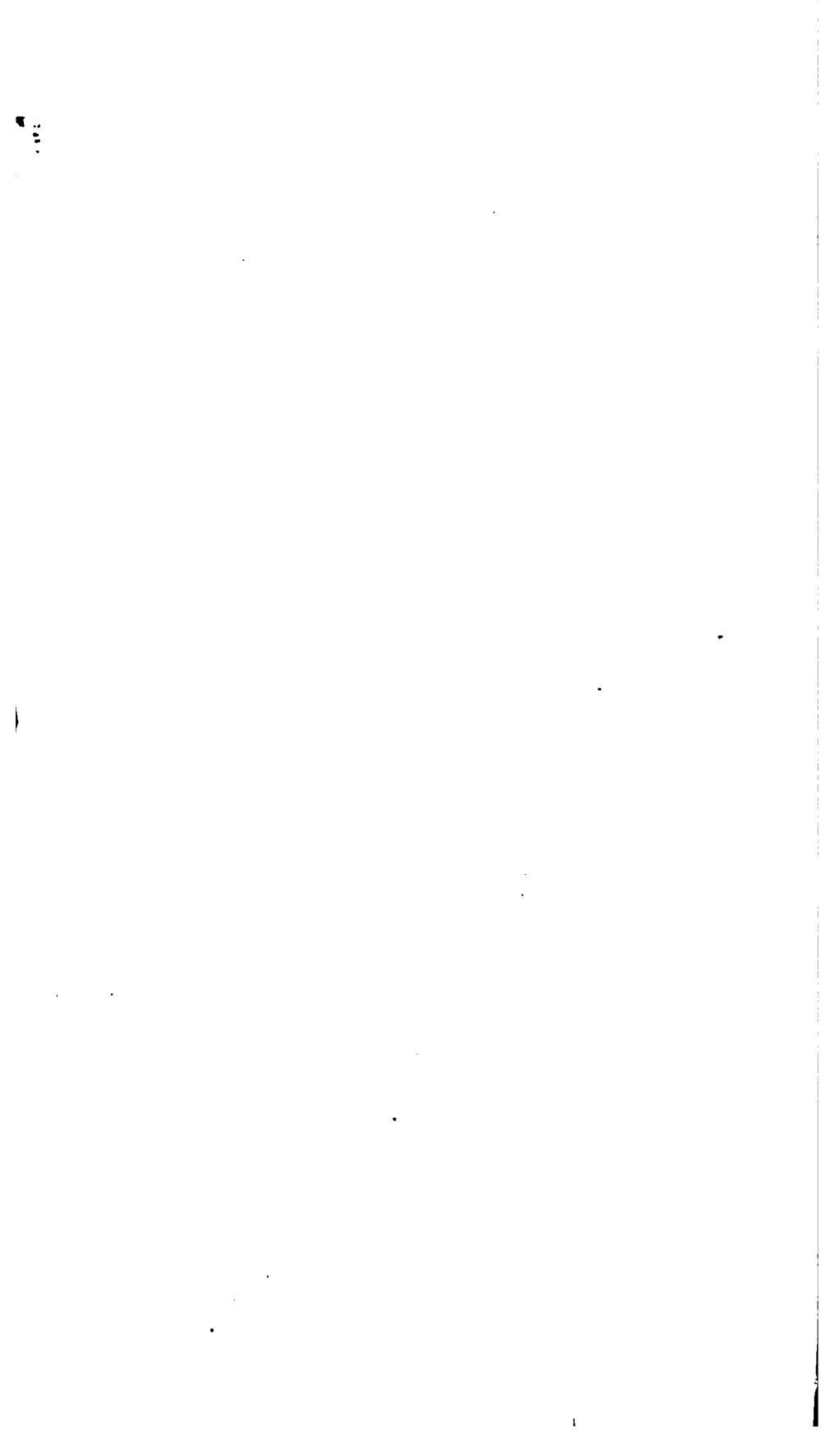
100

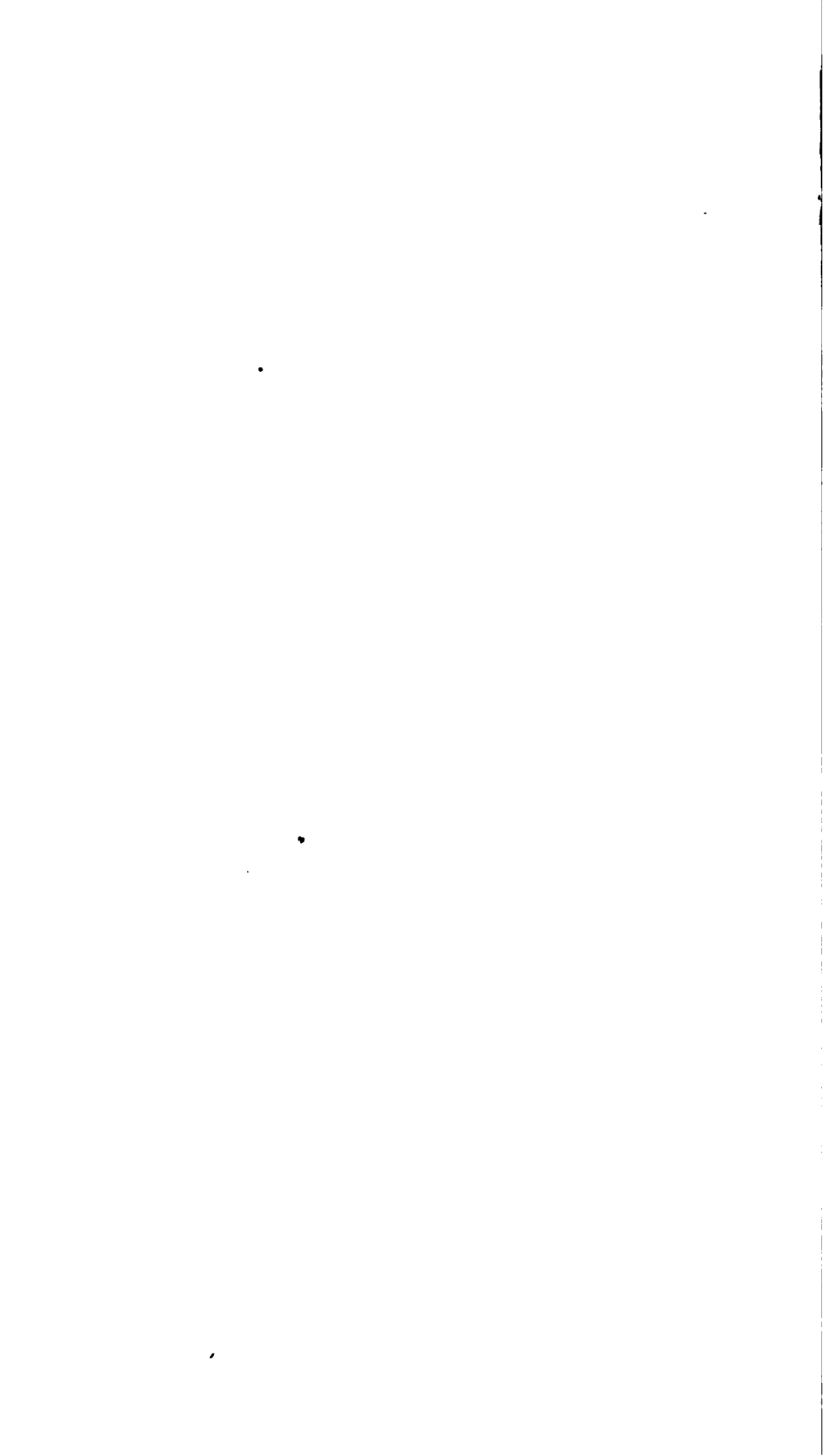

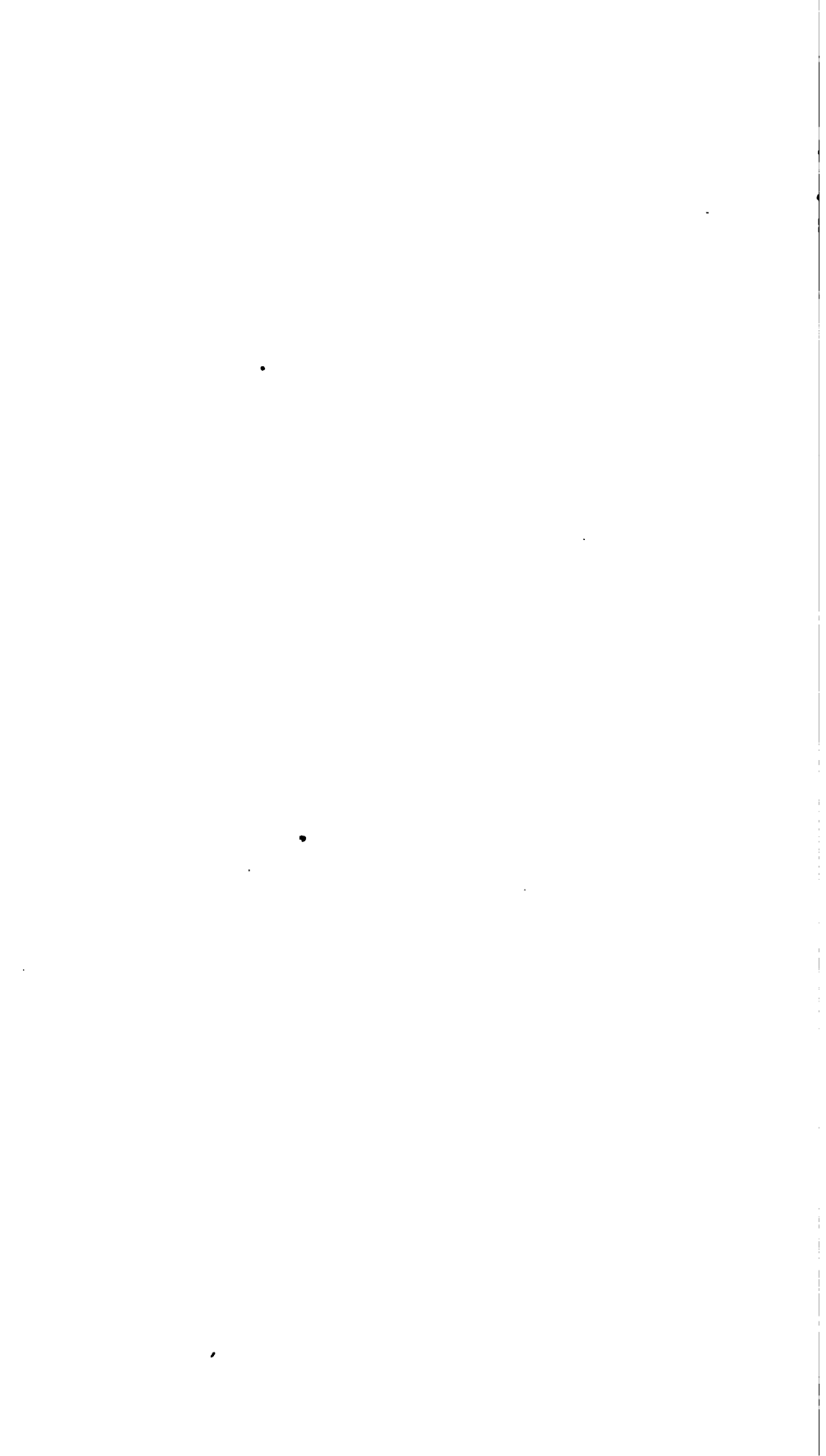

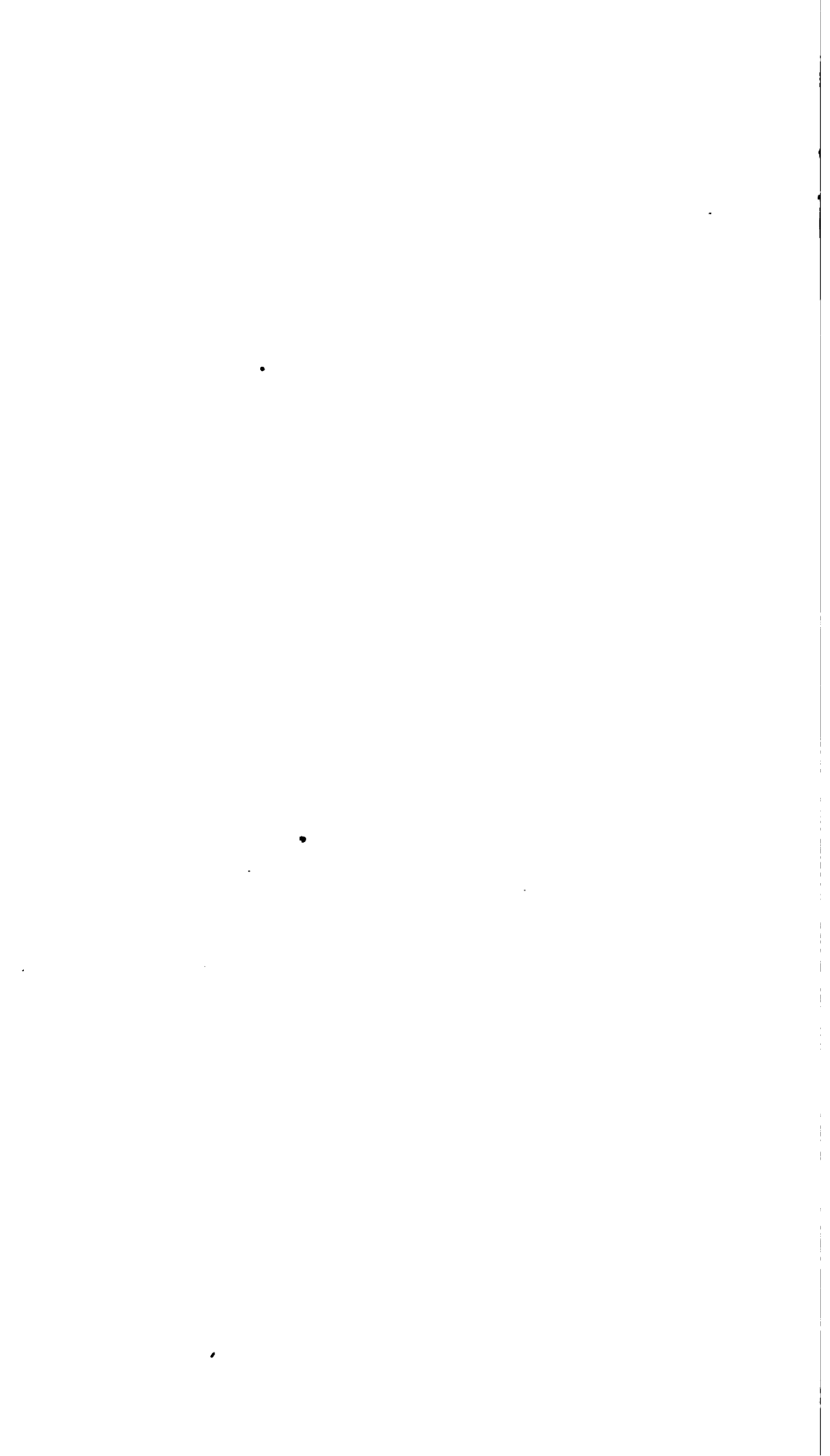

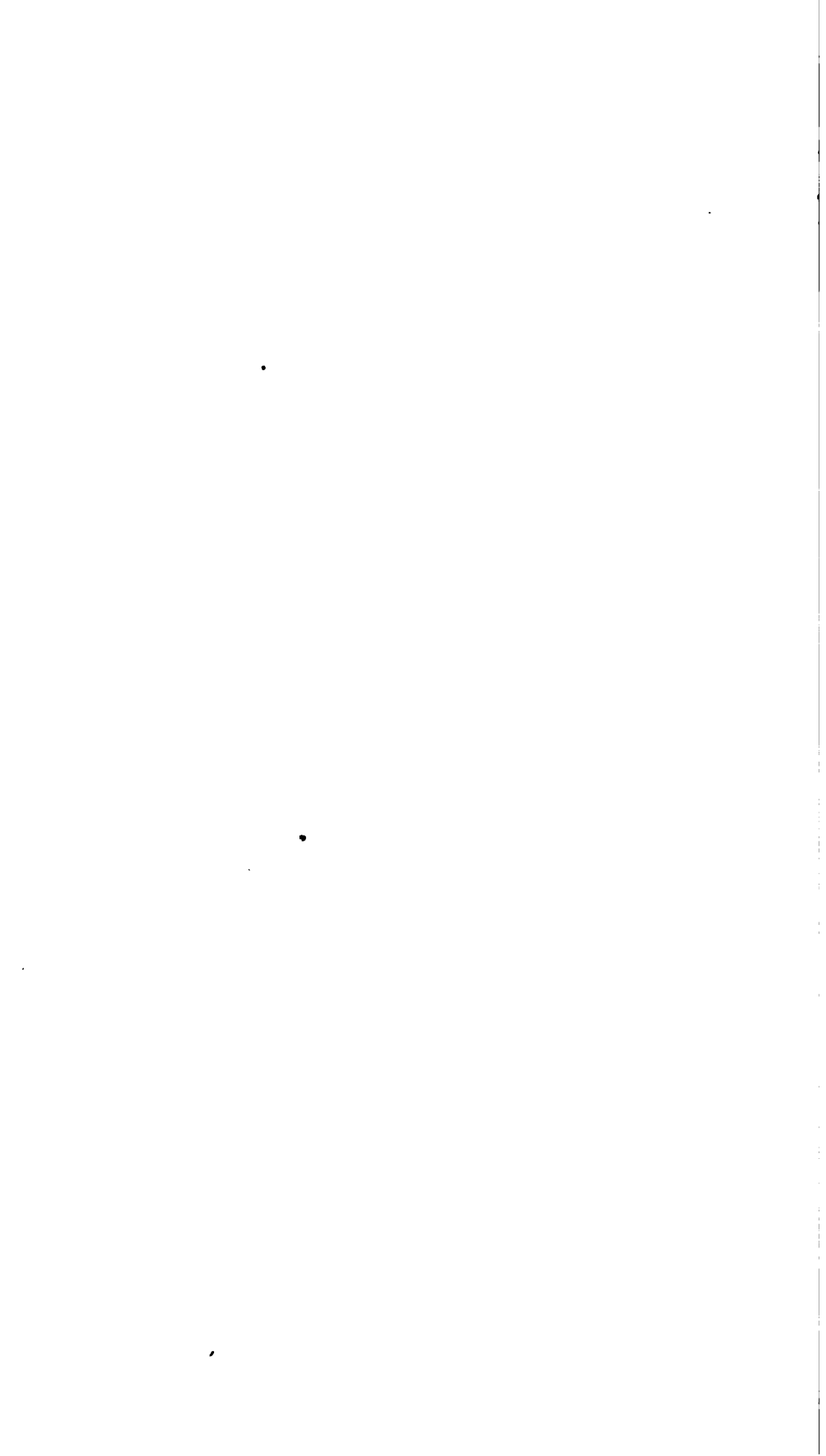

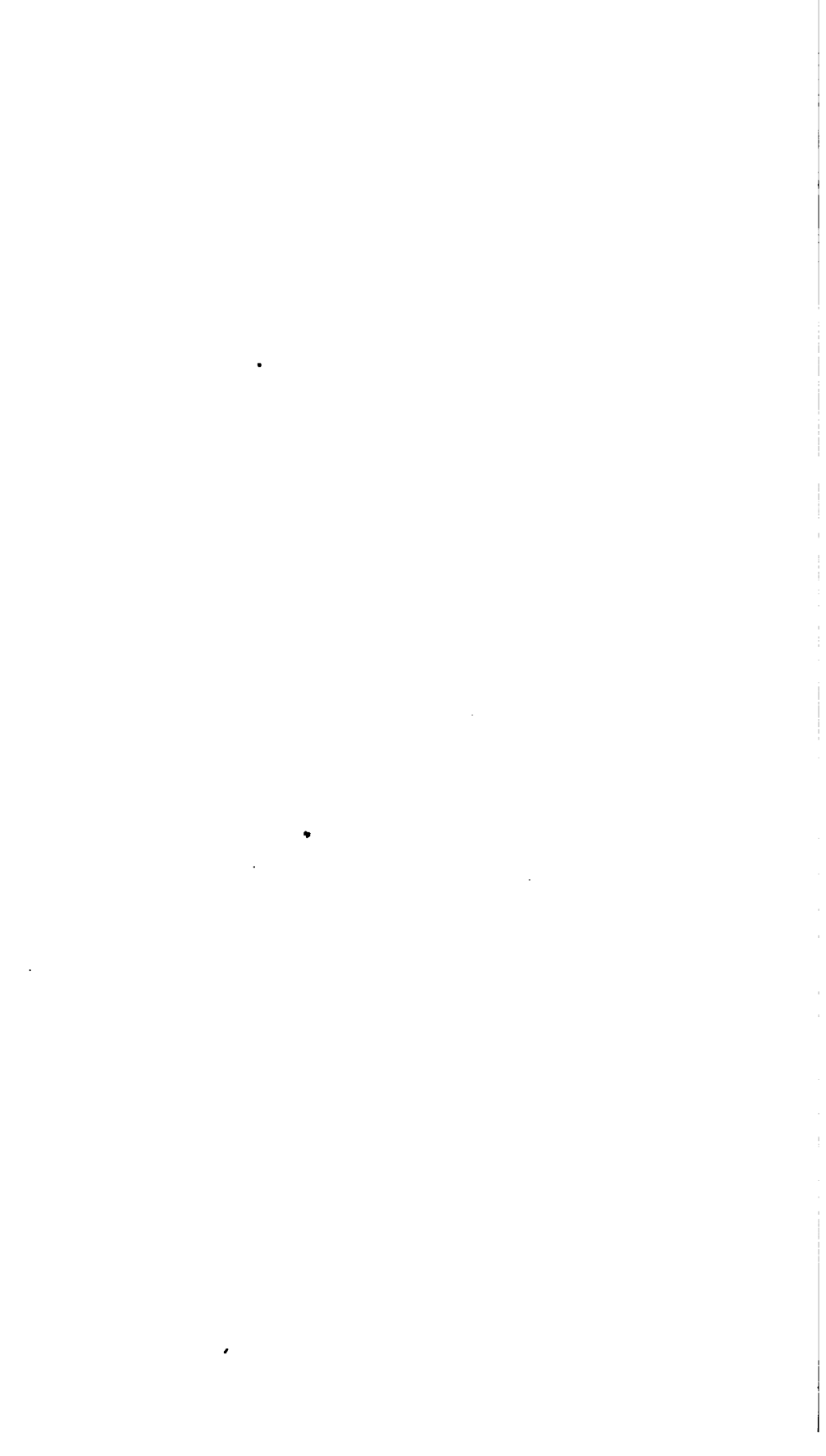

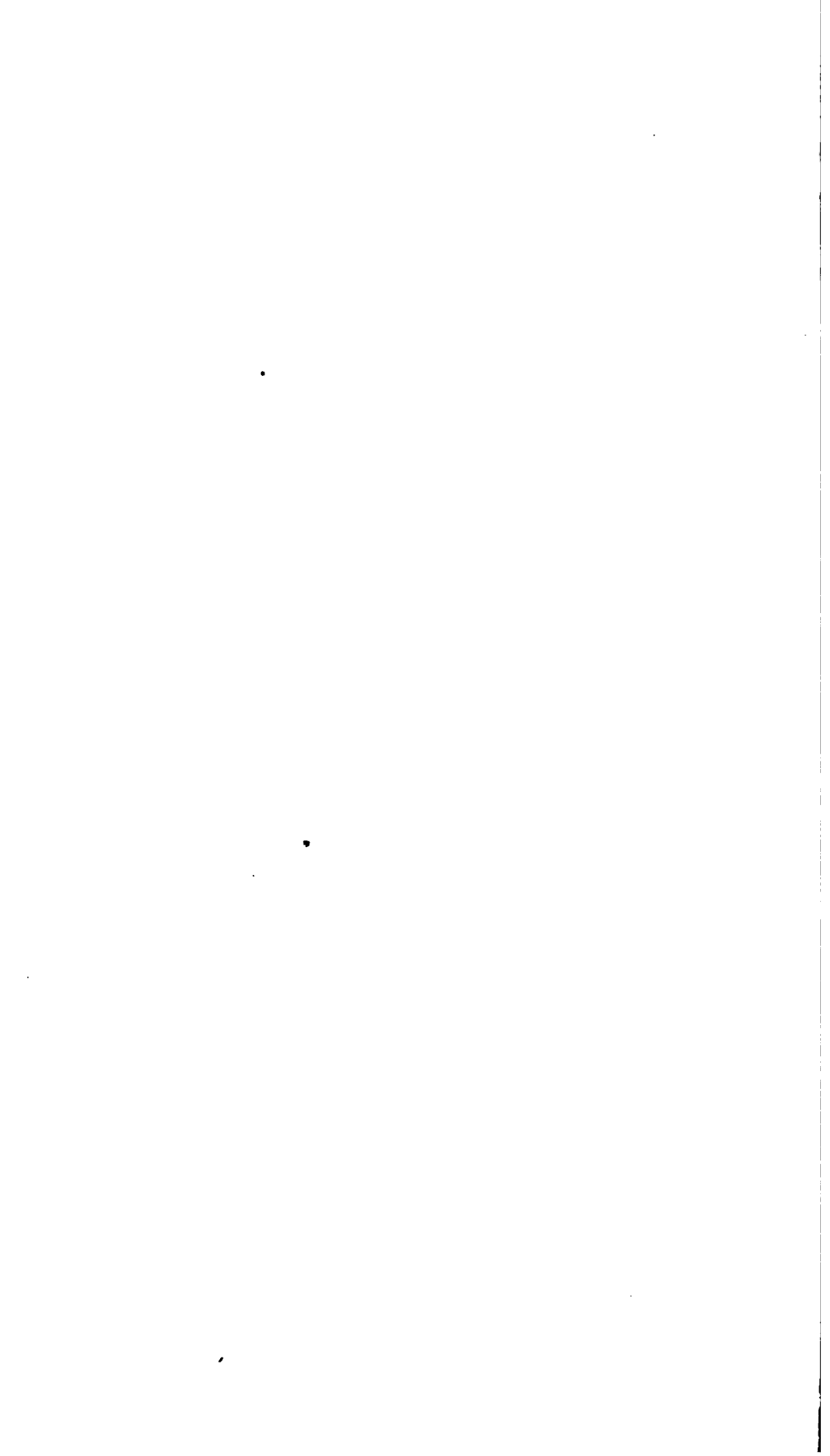

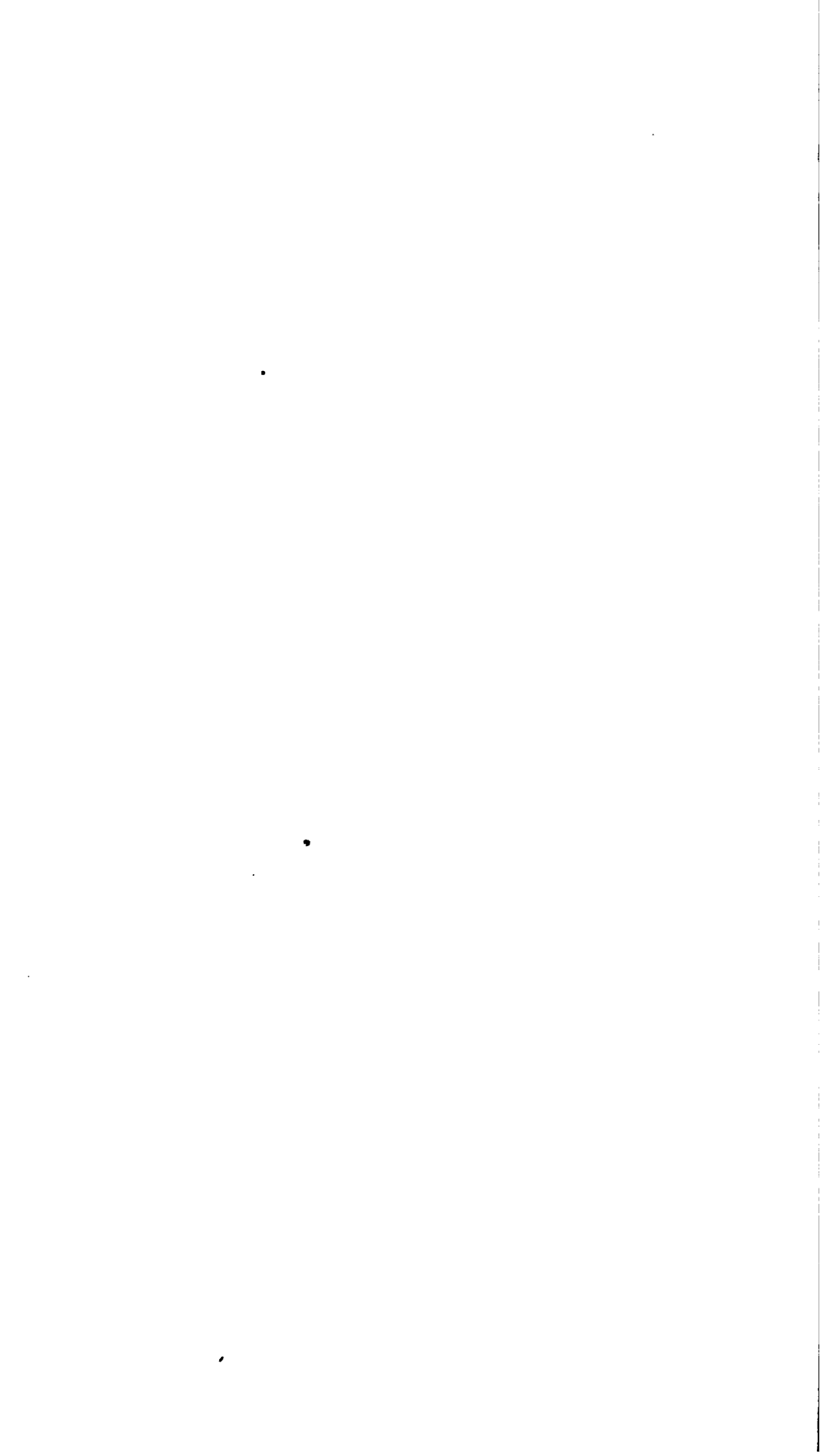

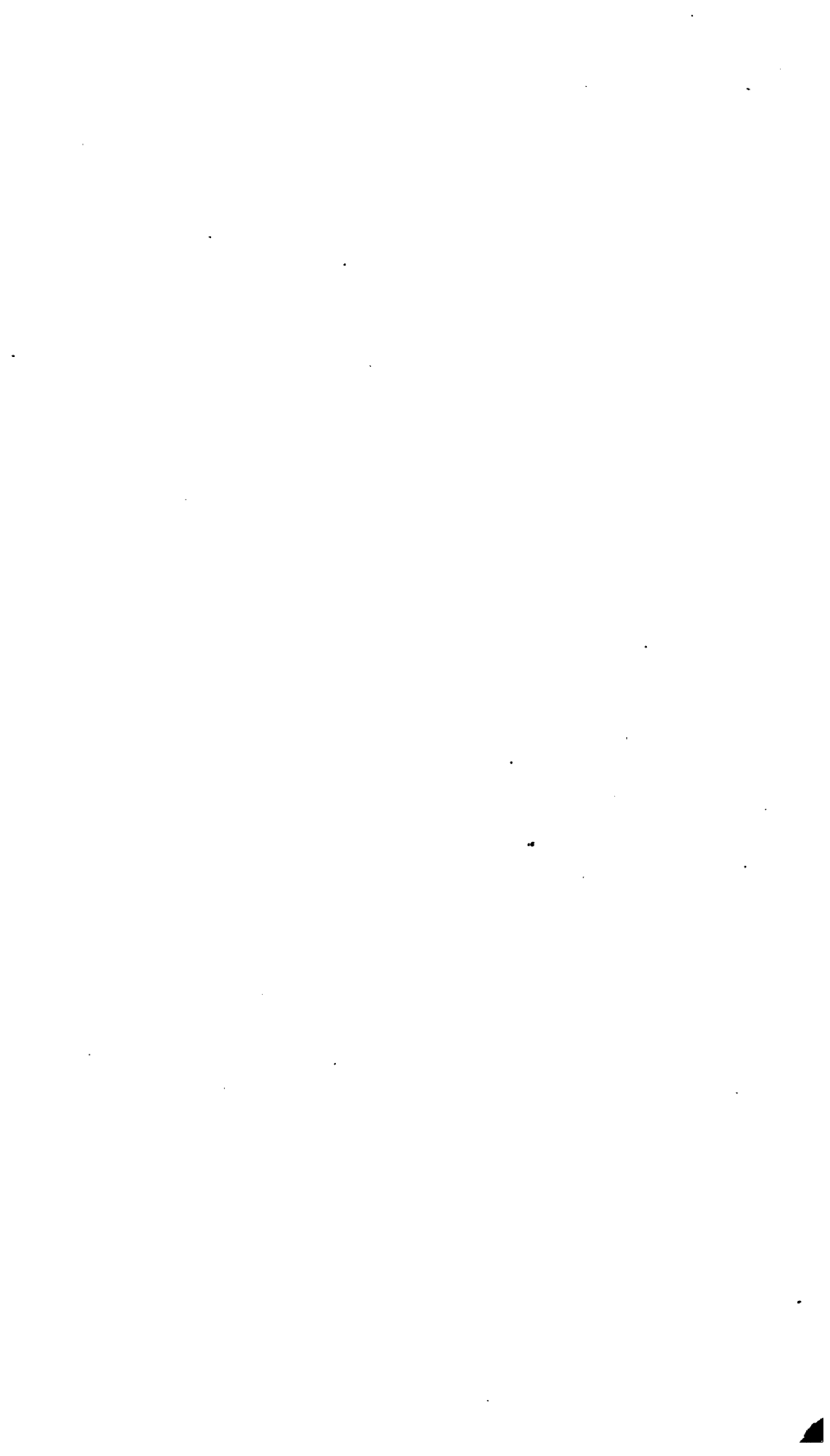

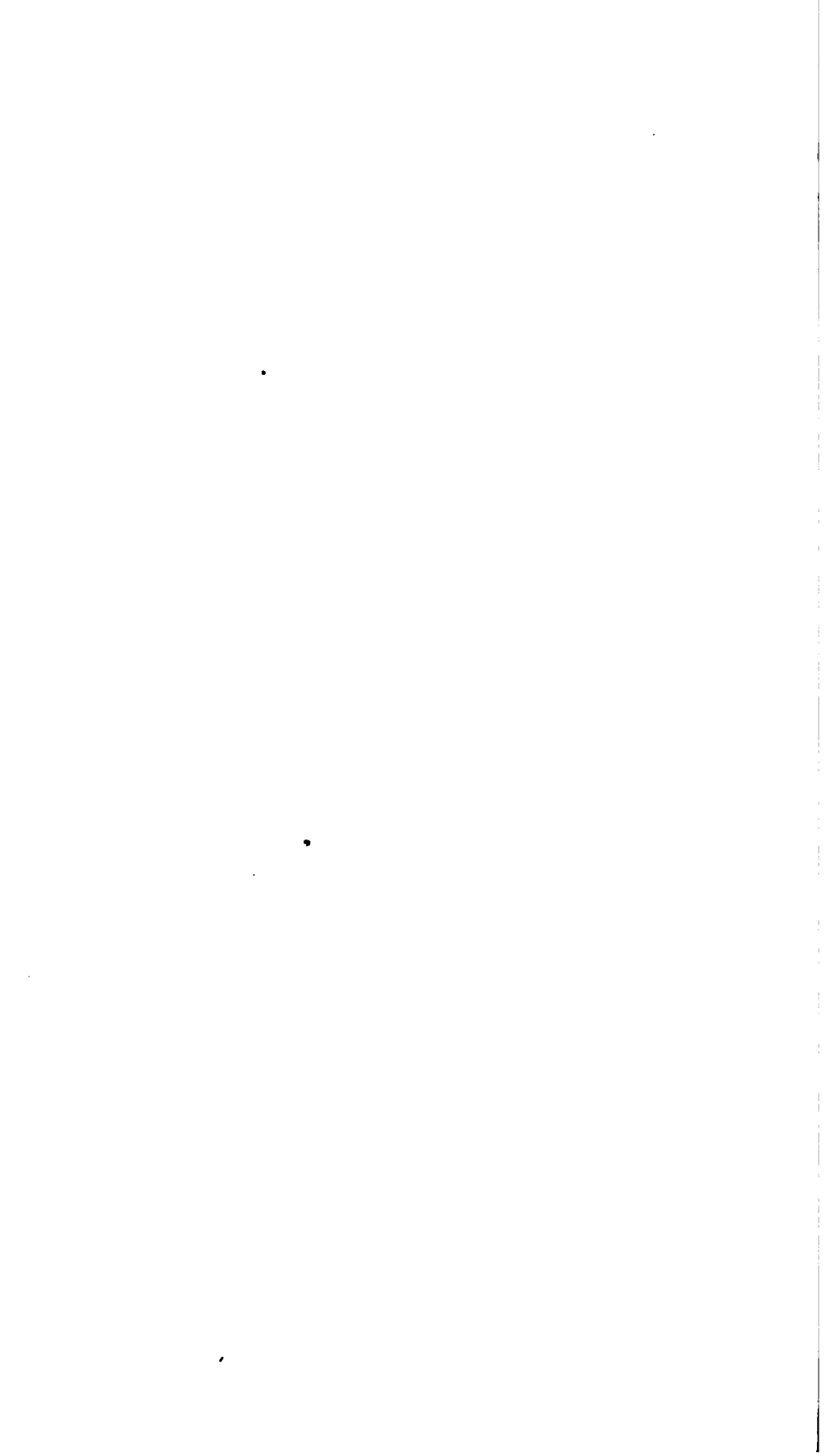

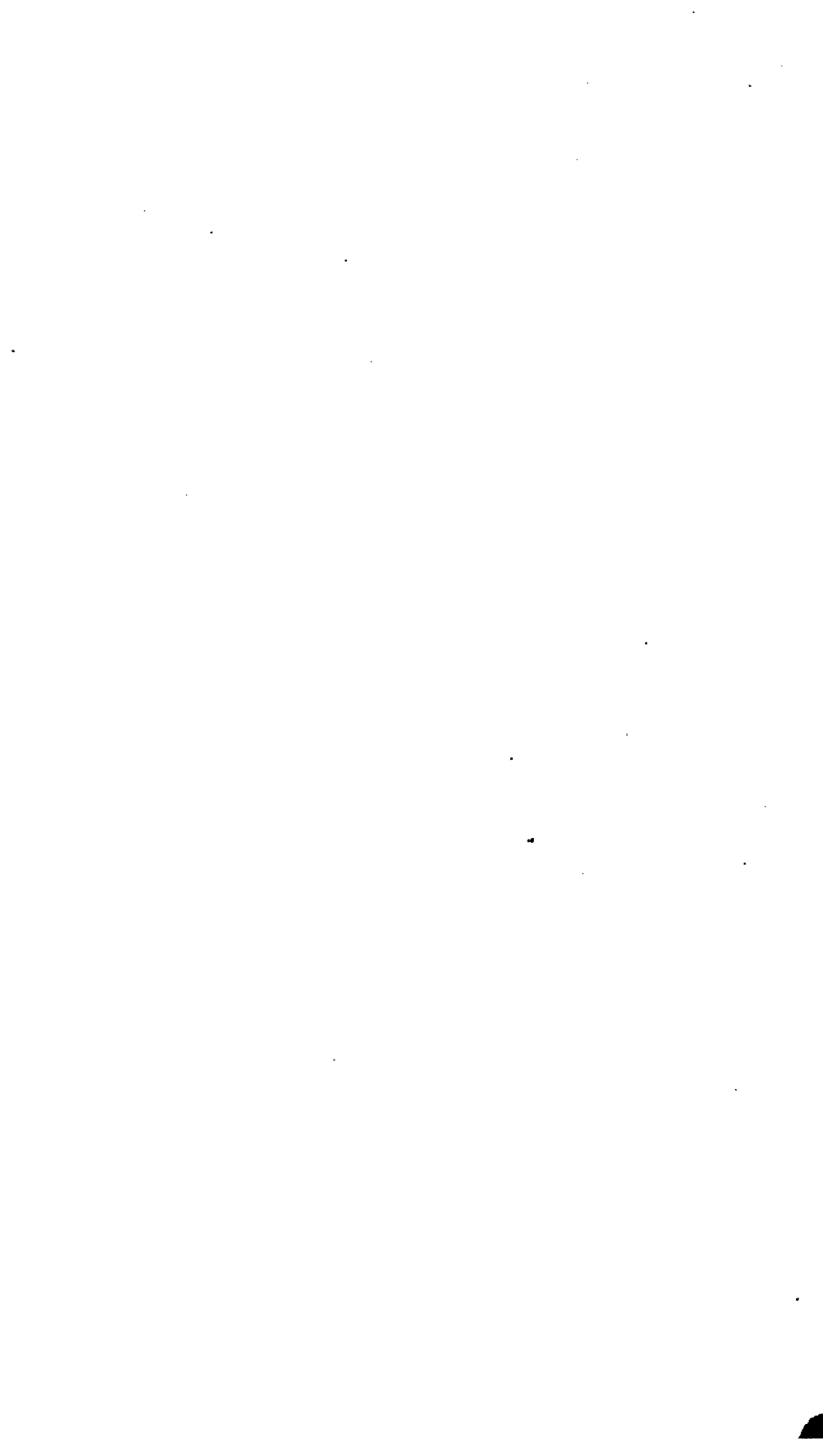

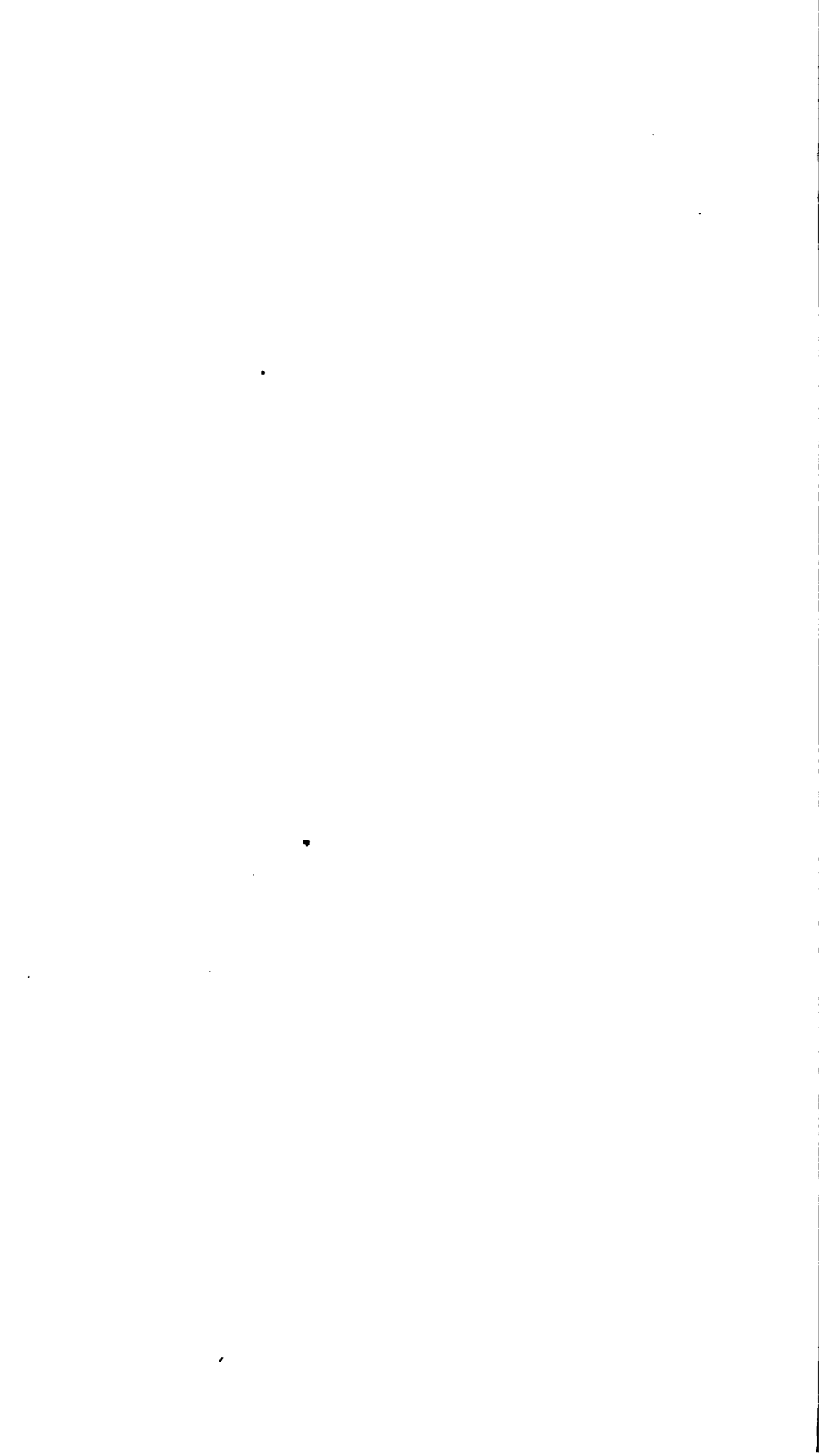

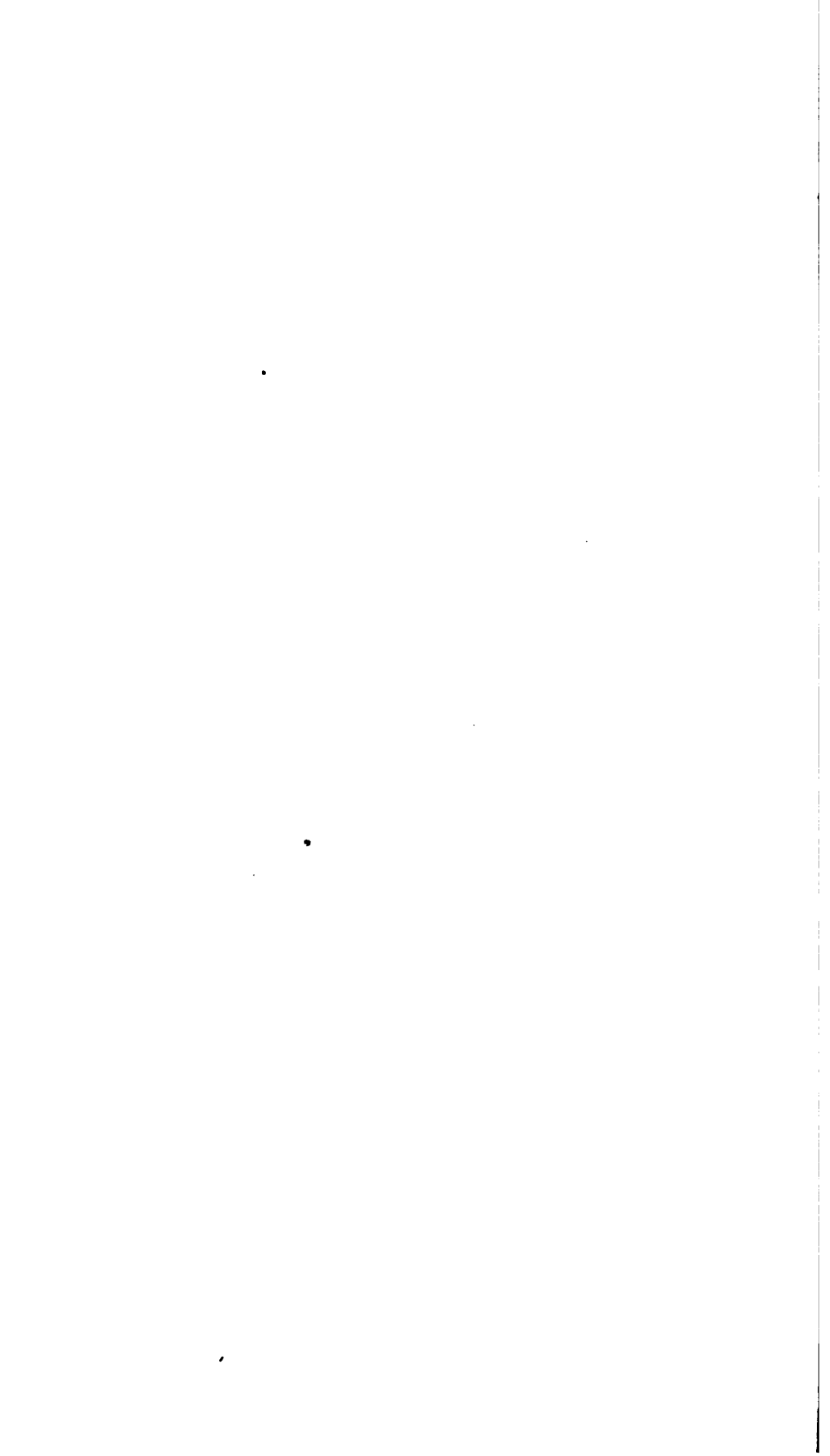

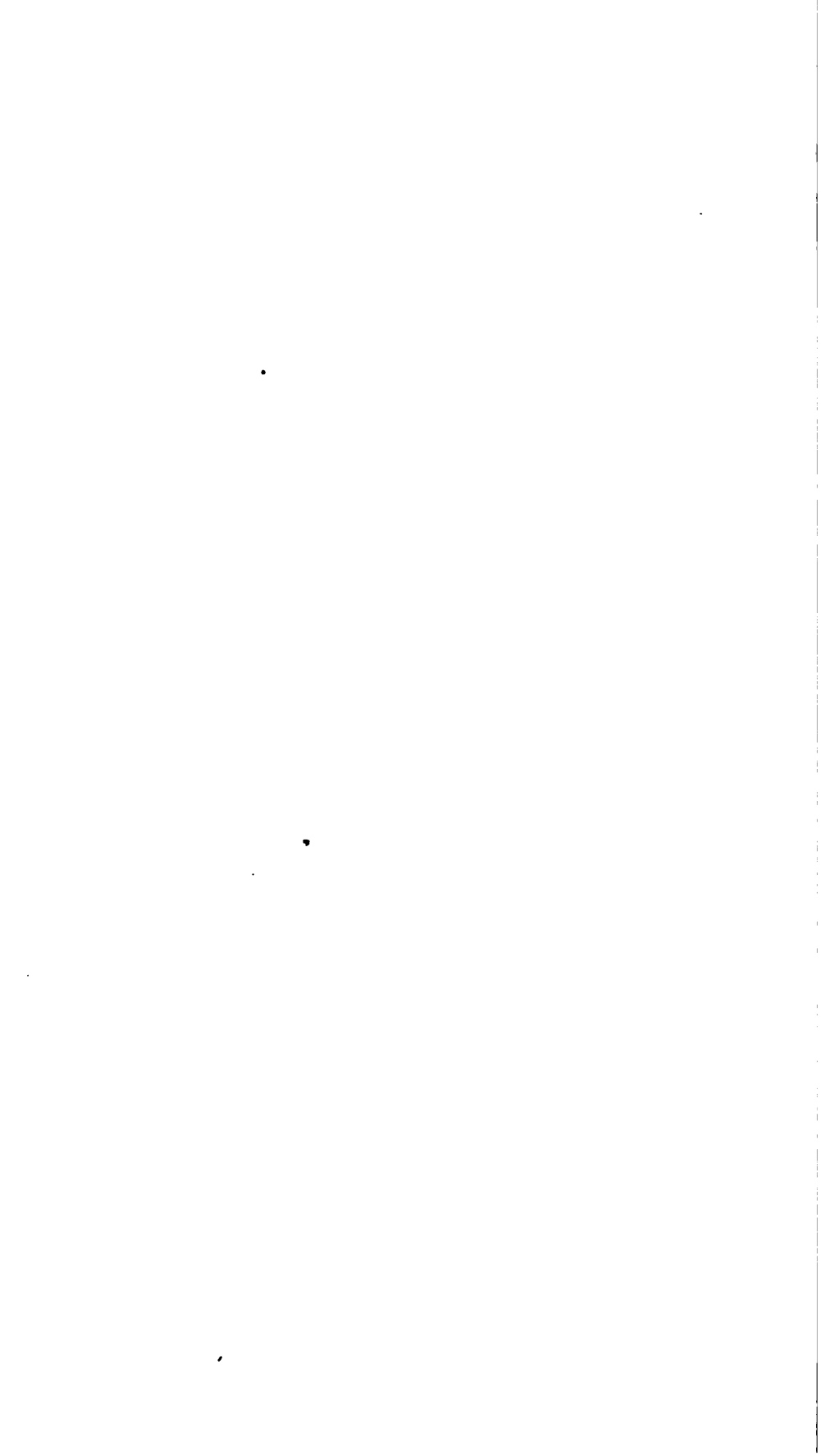

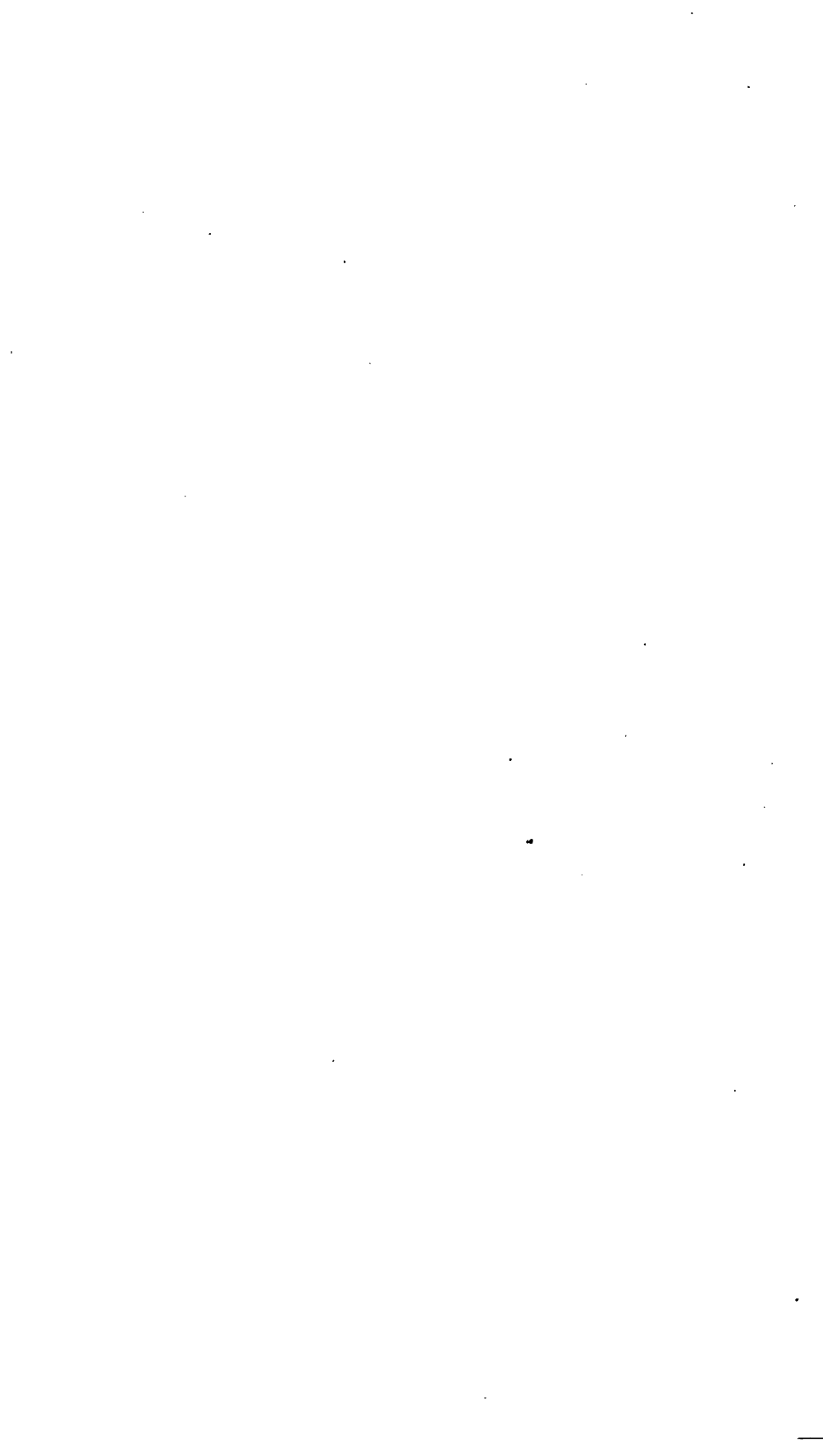

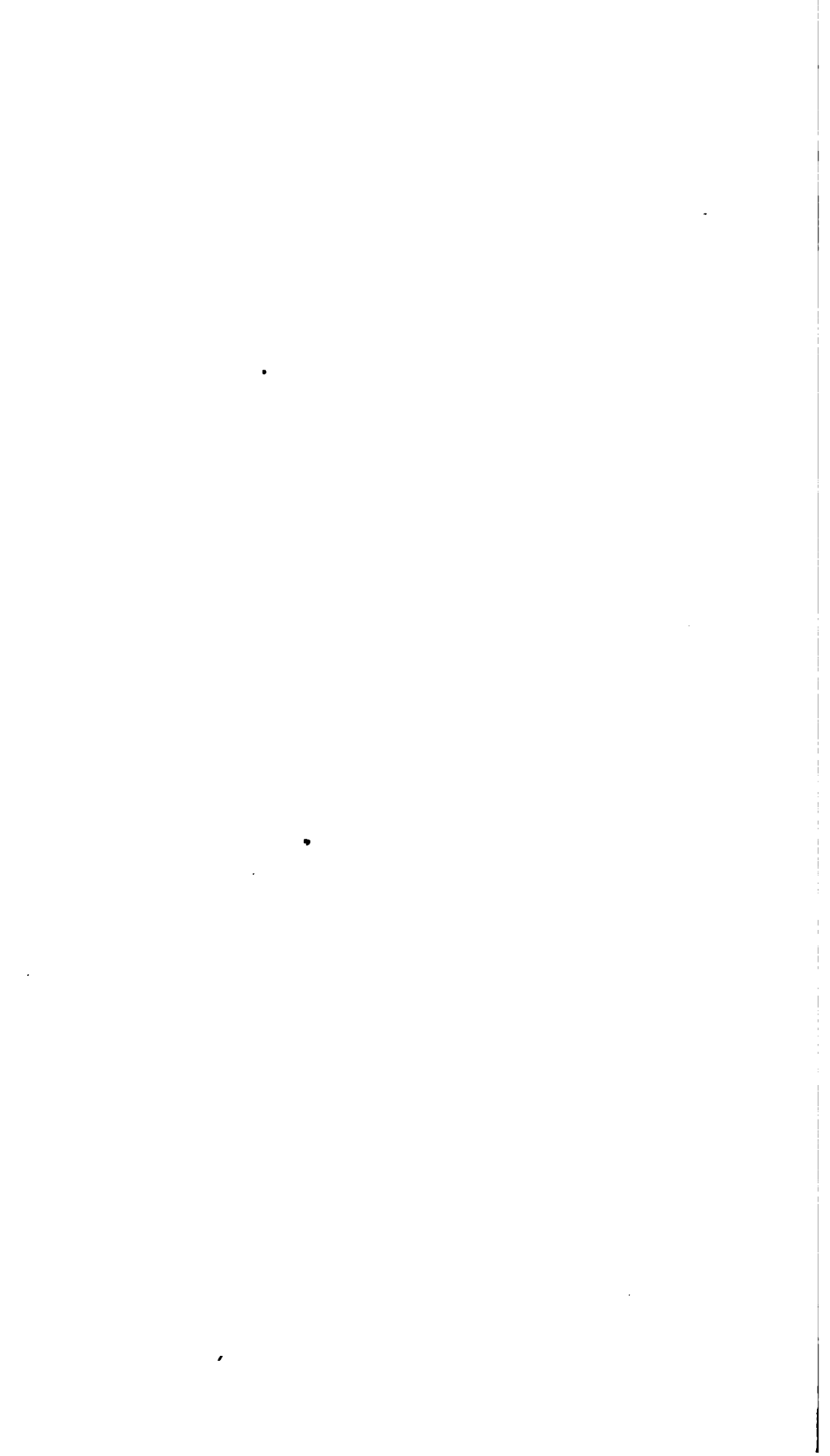

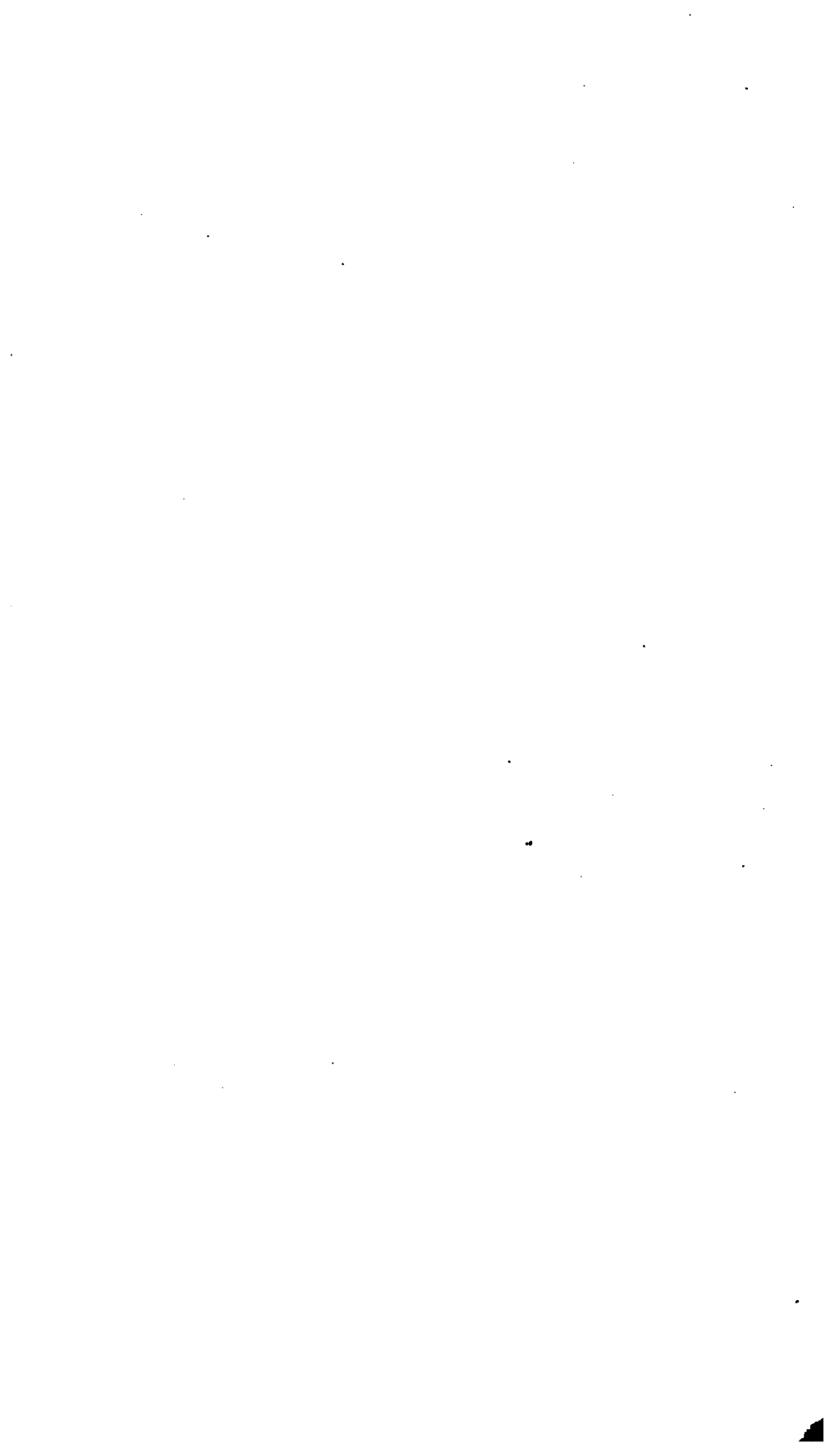

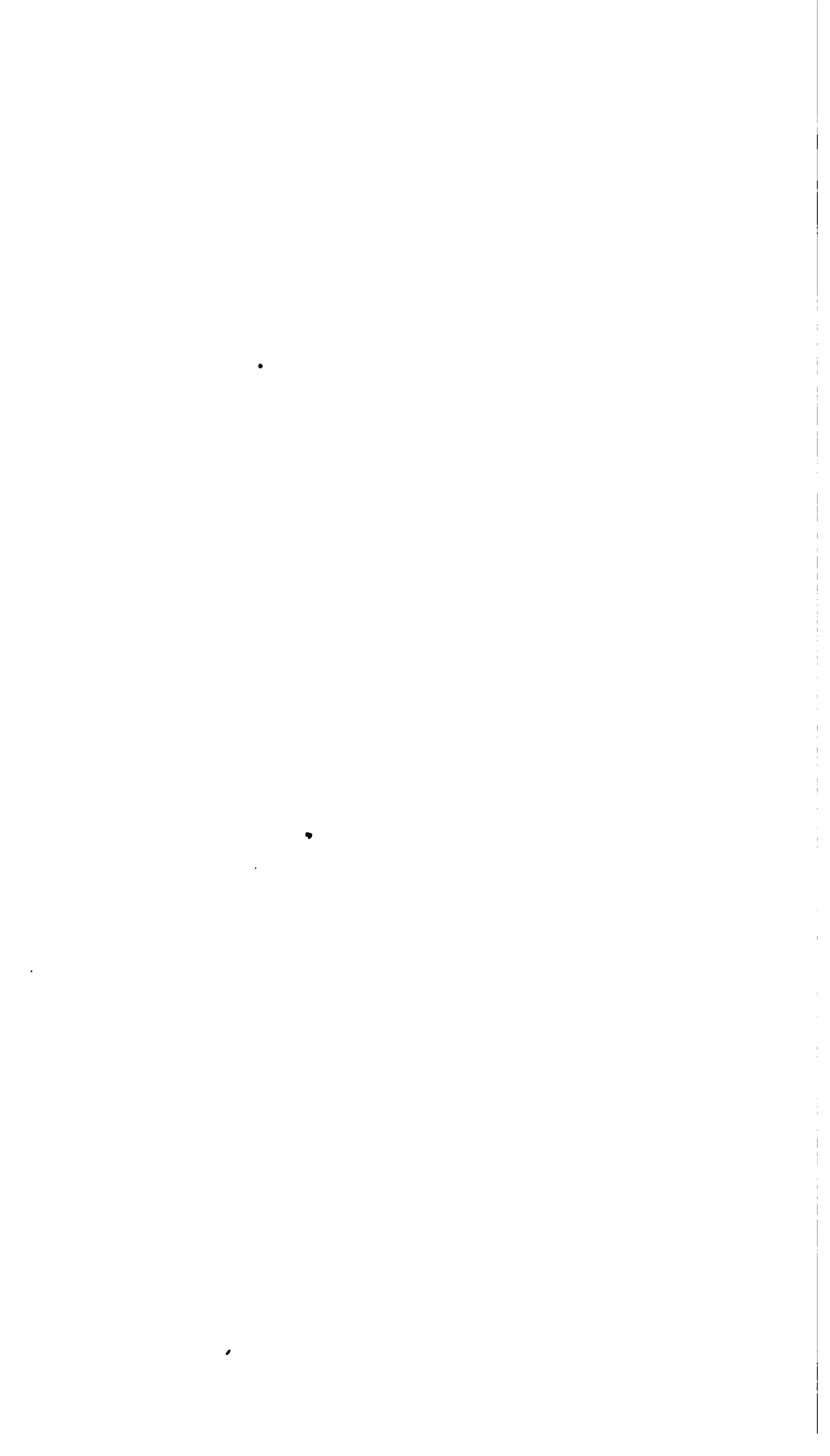

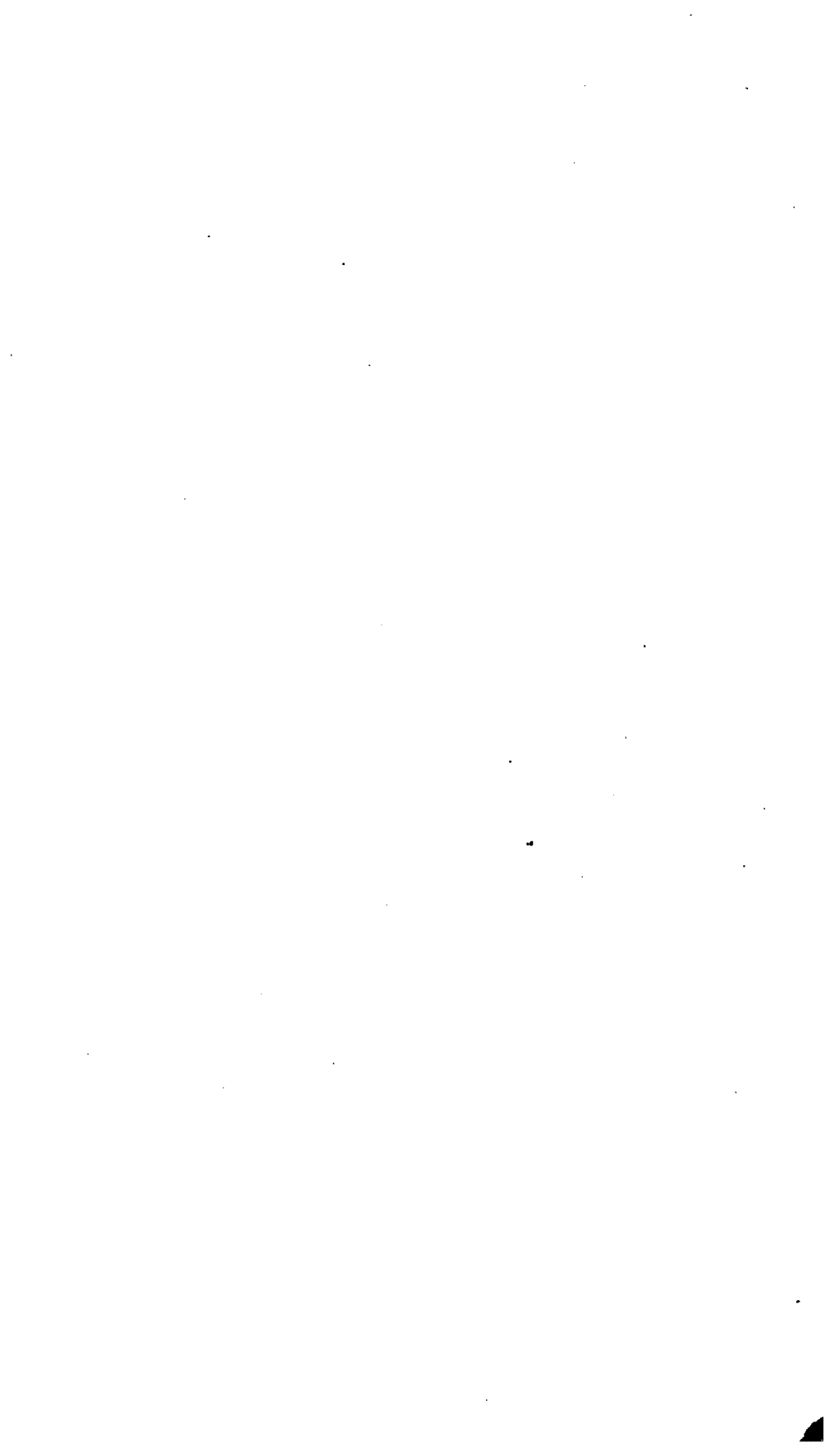

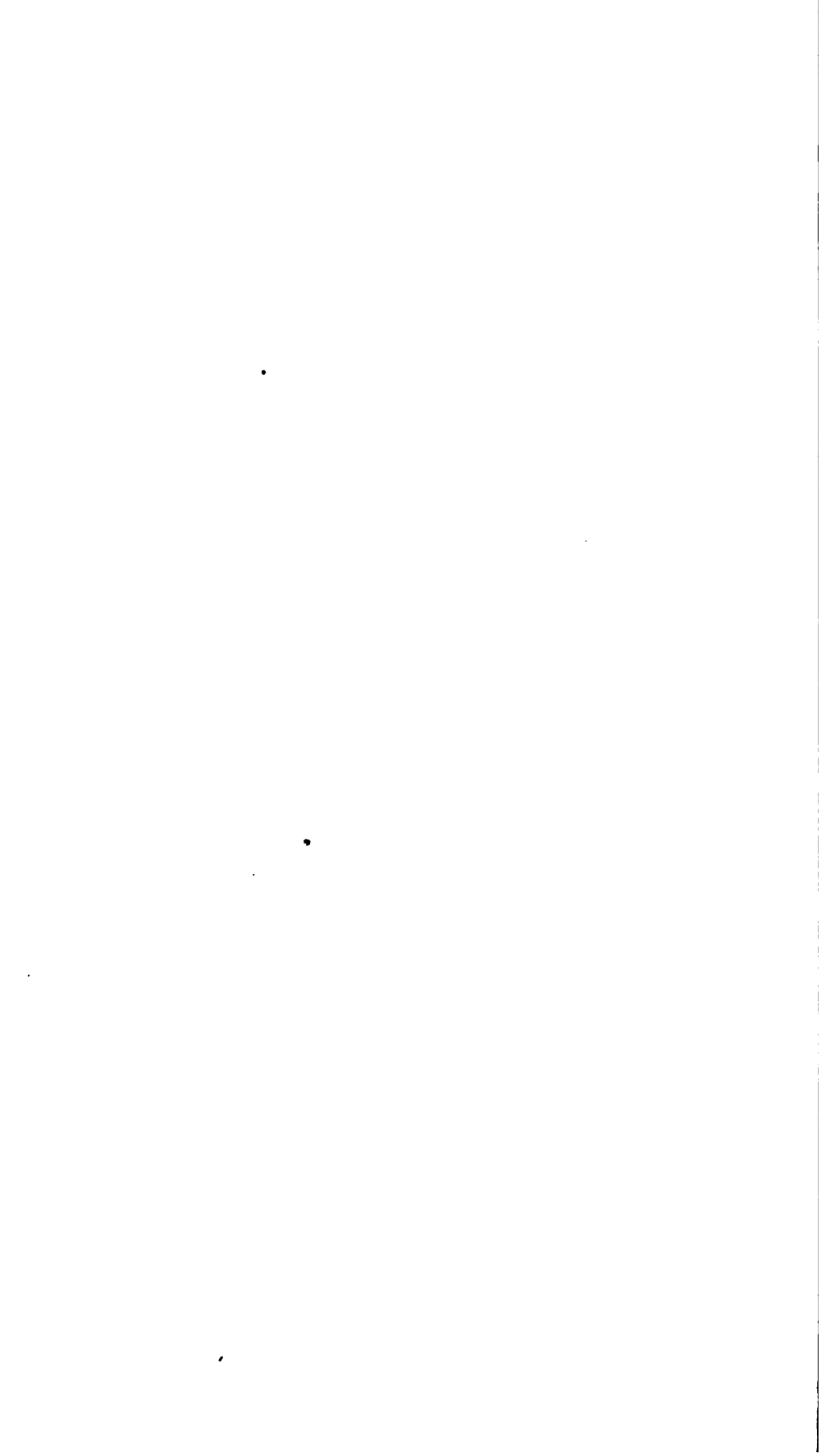

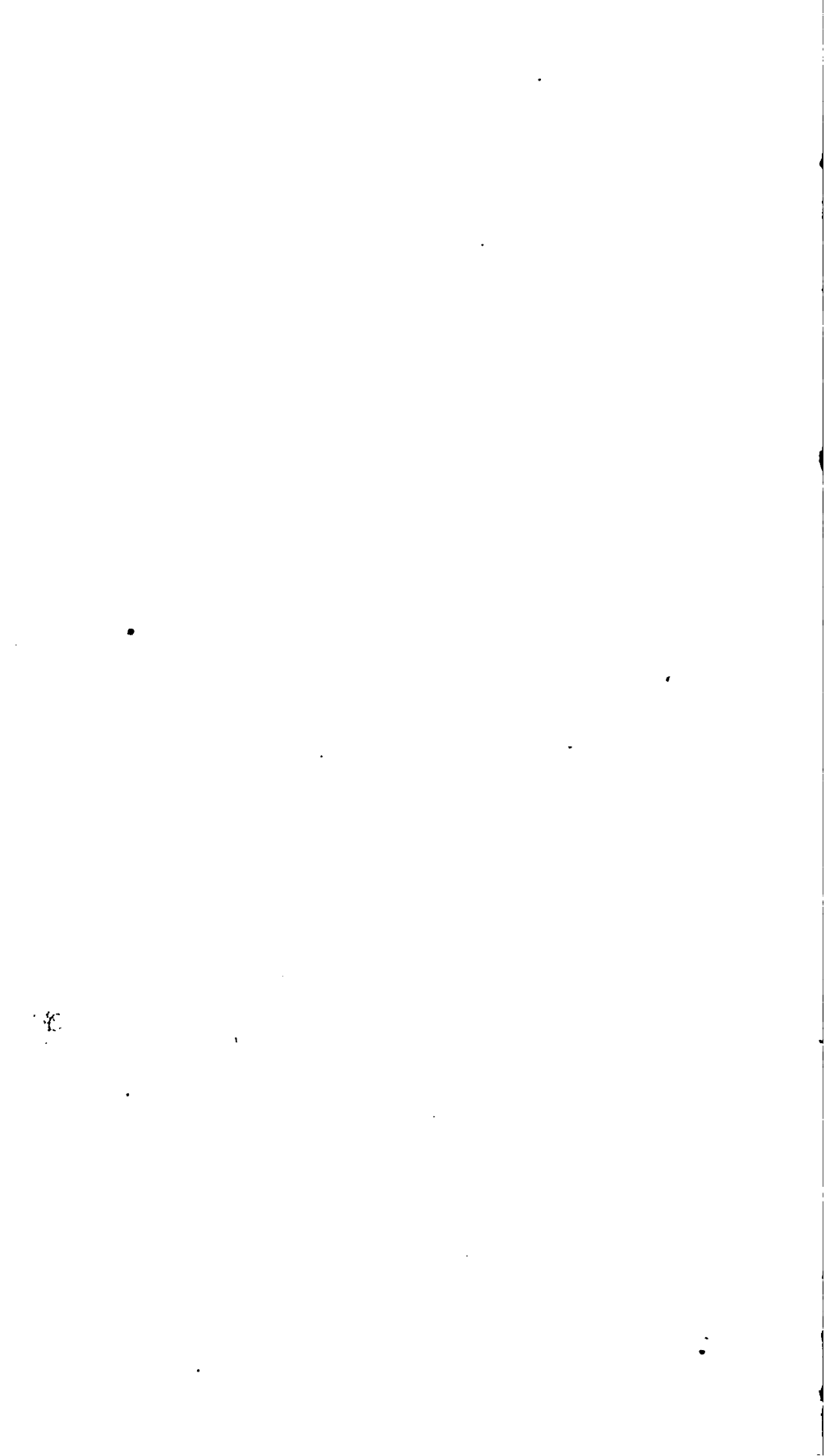

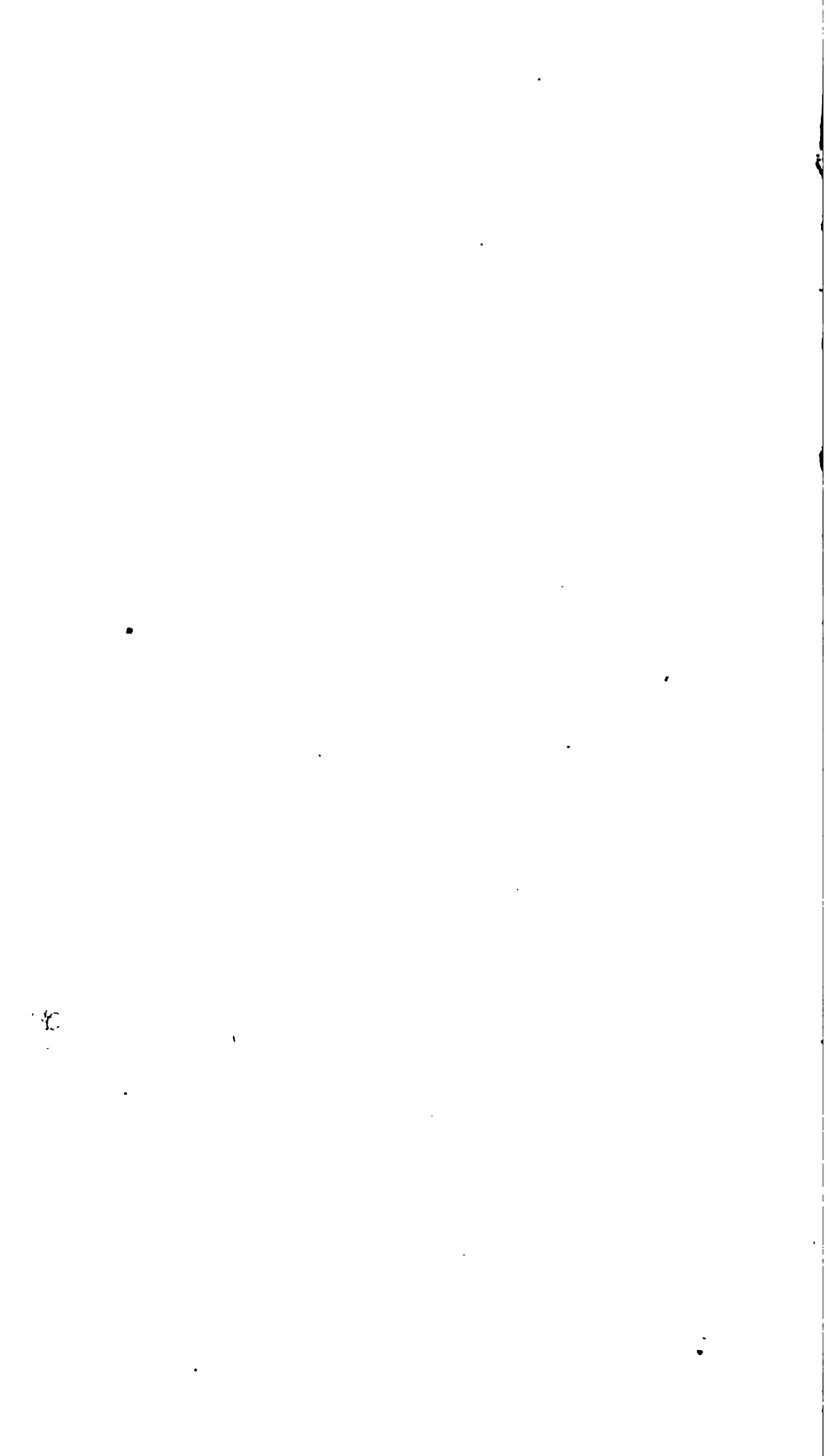

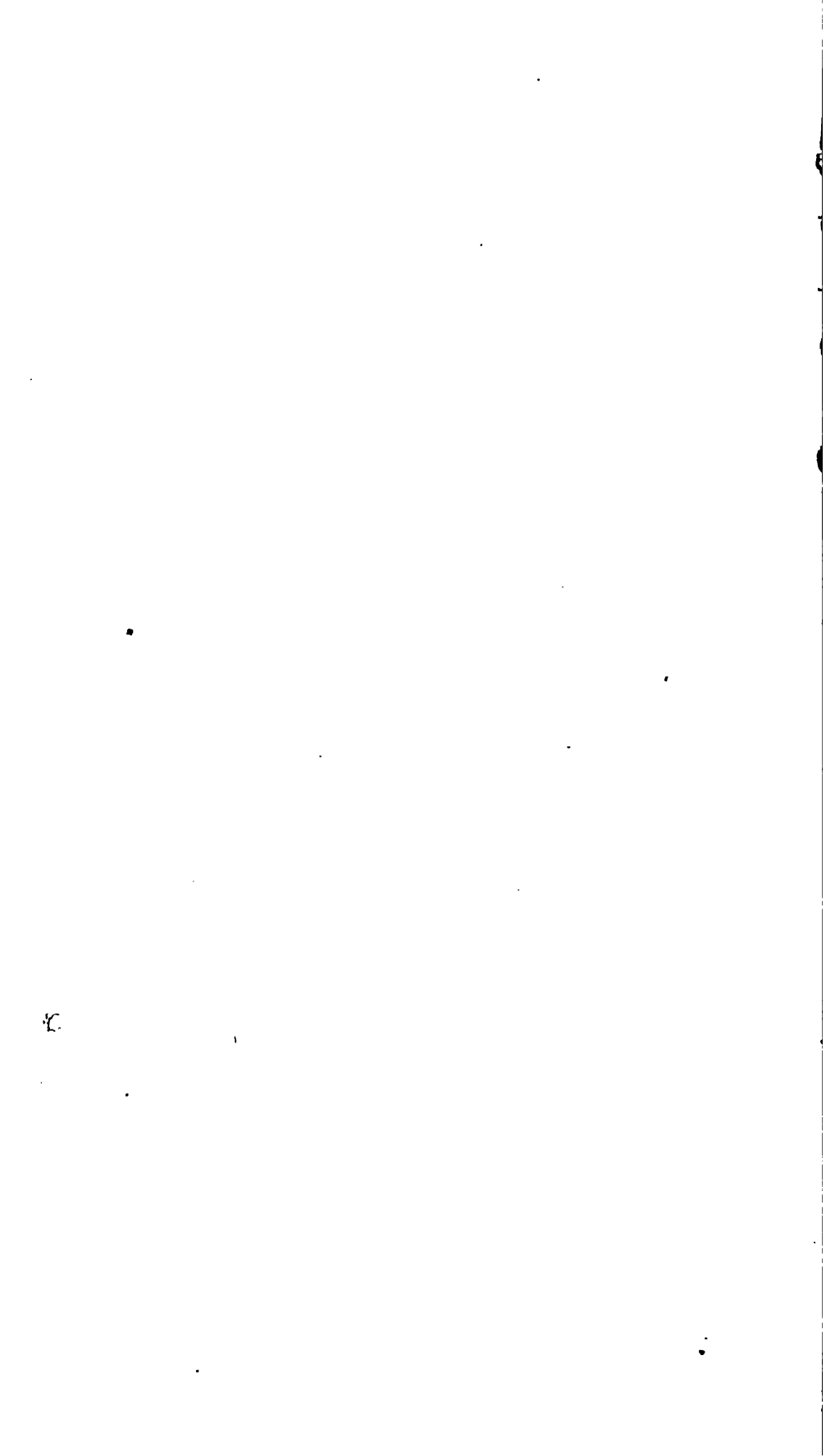

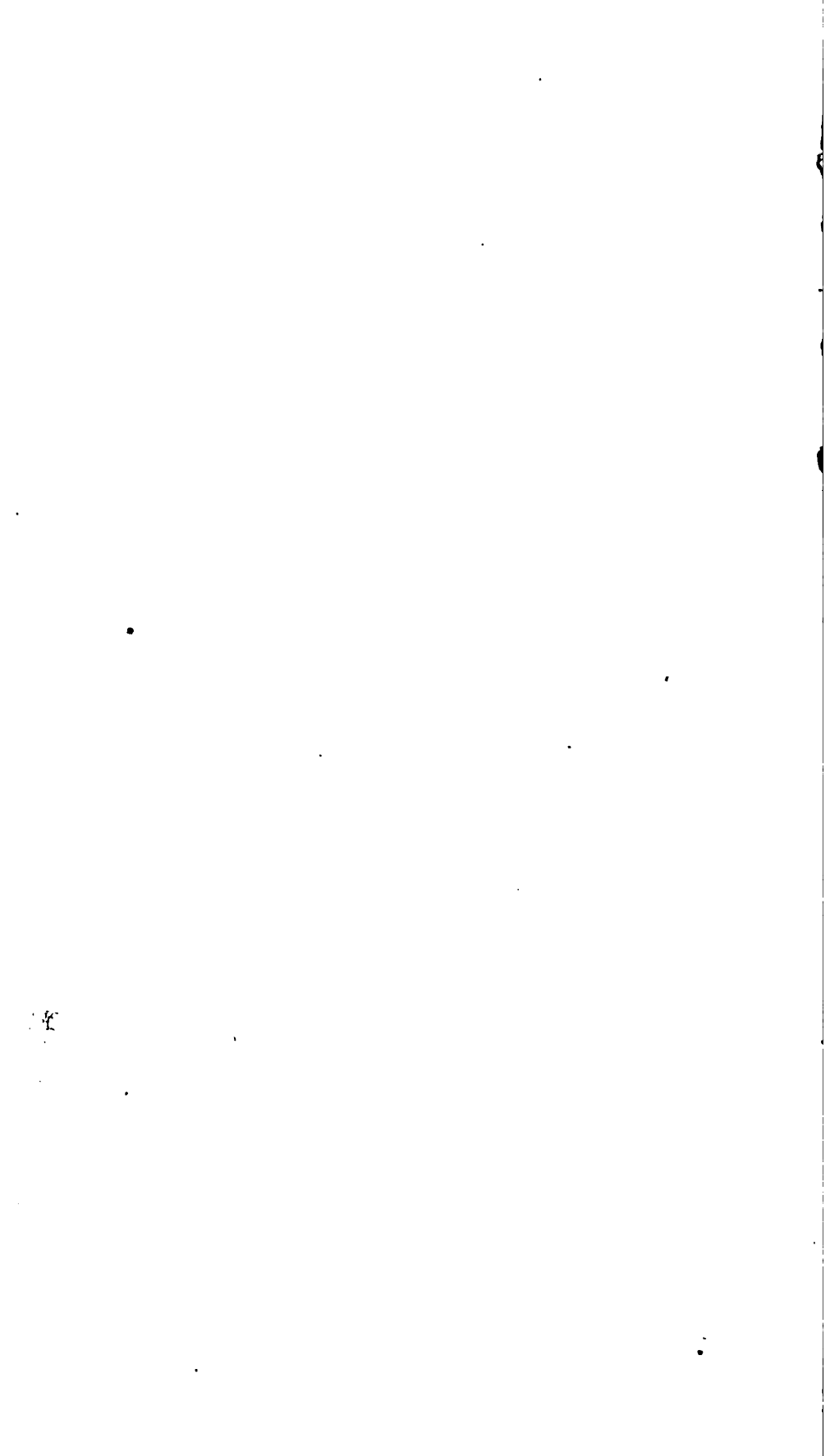

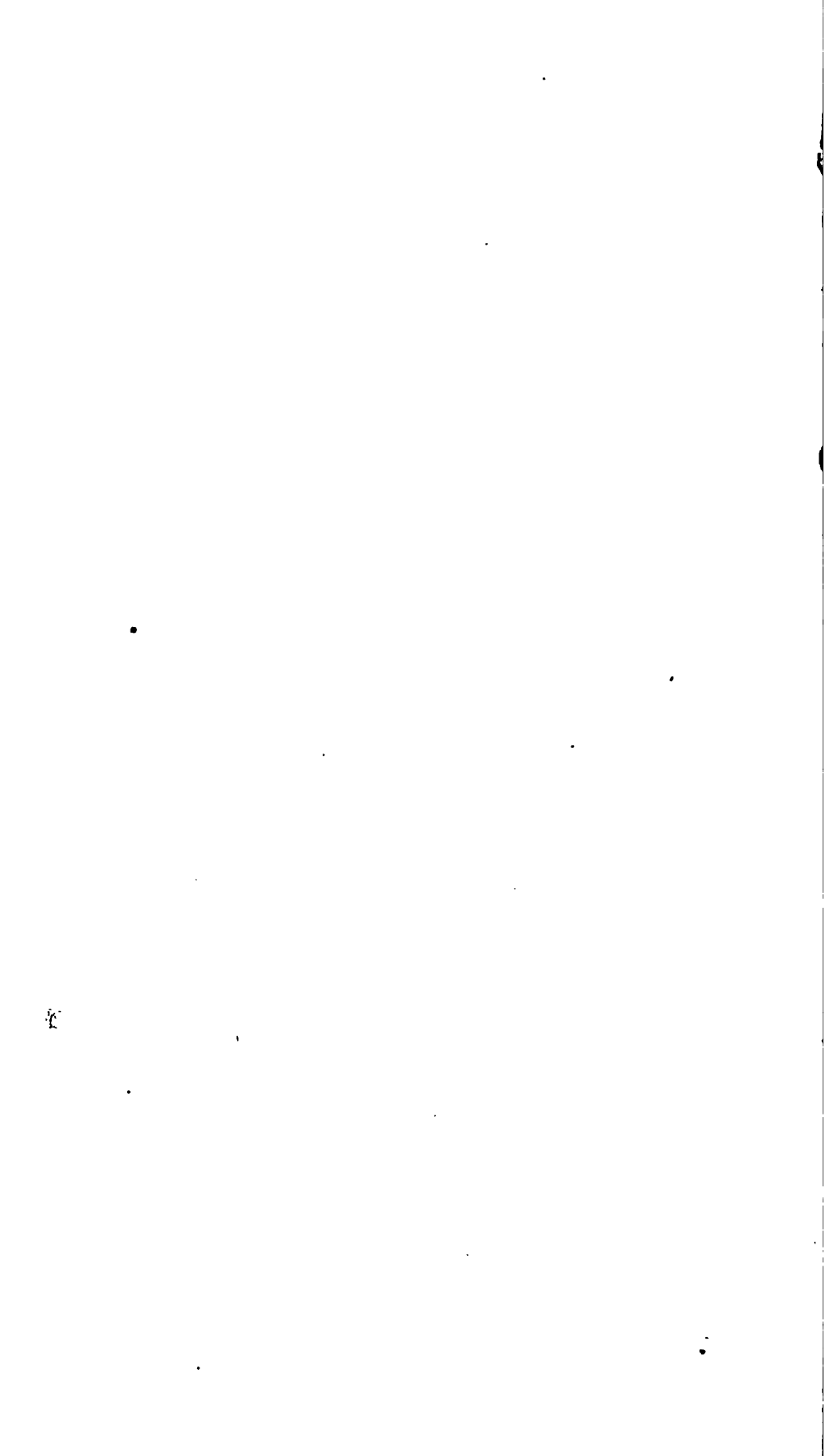

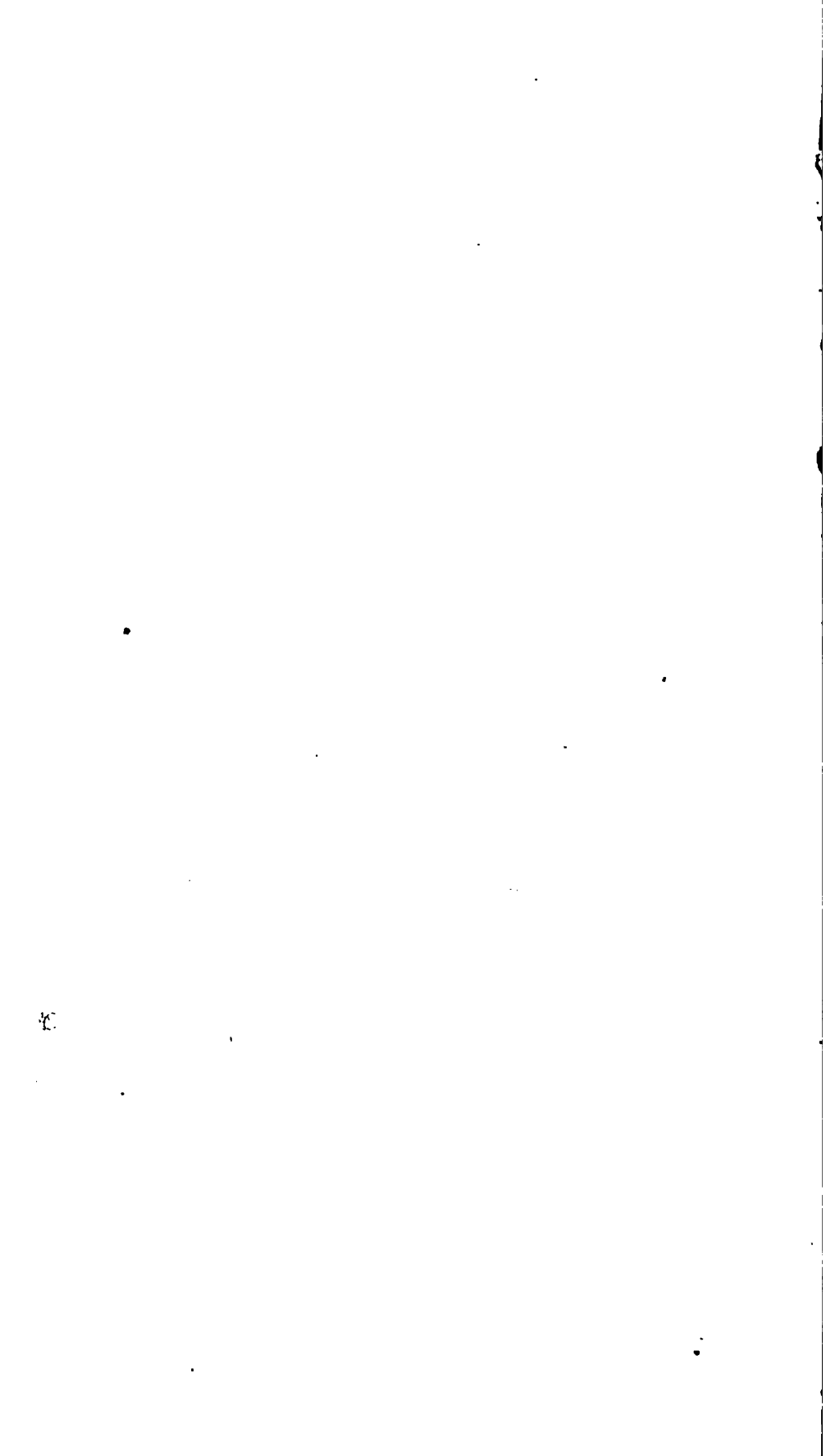

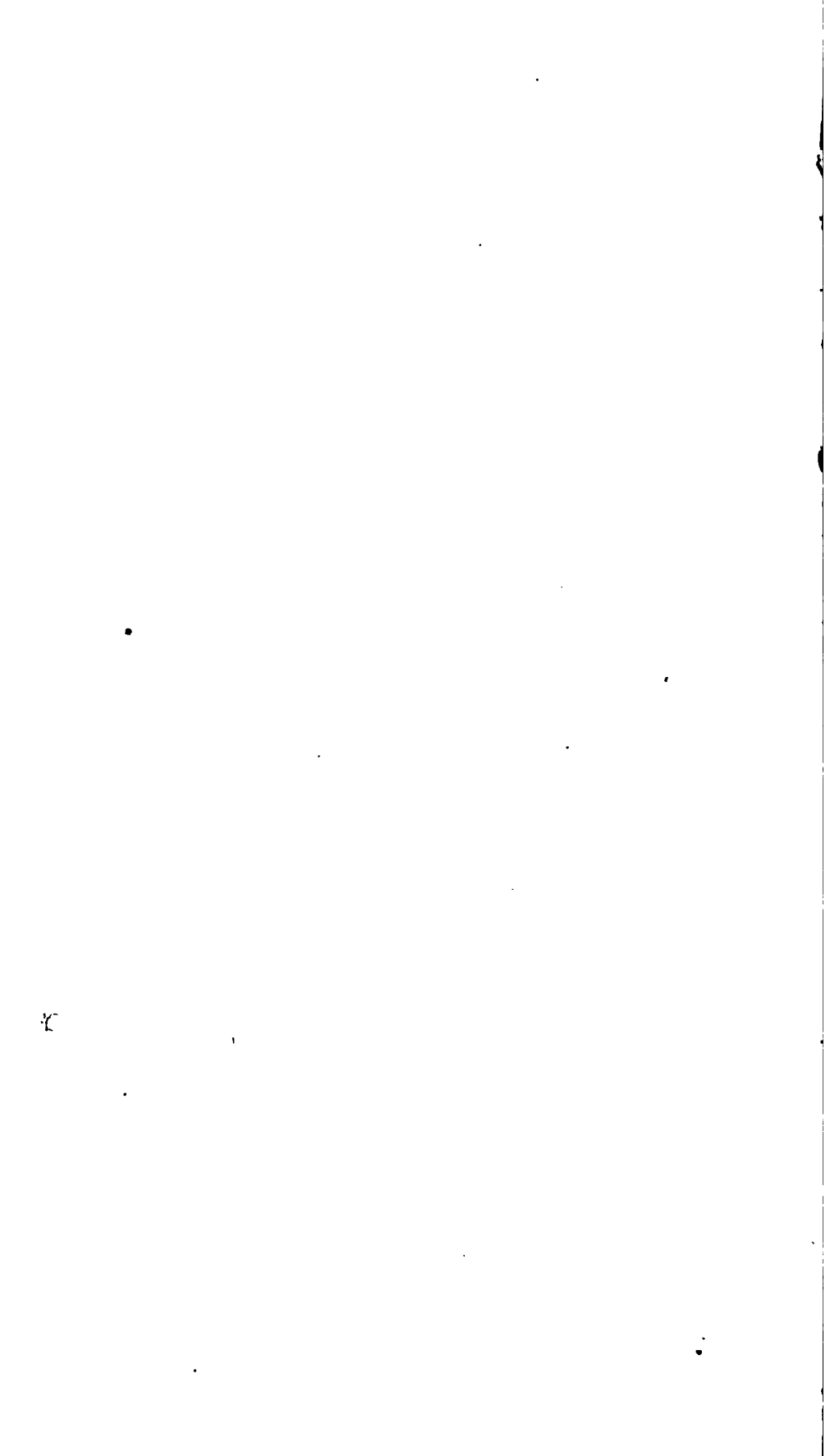

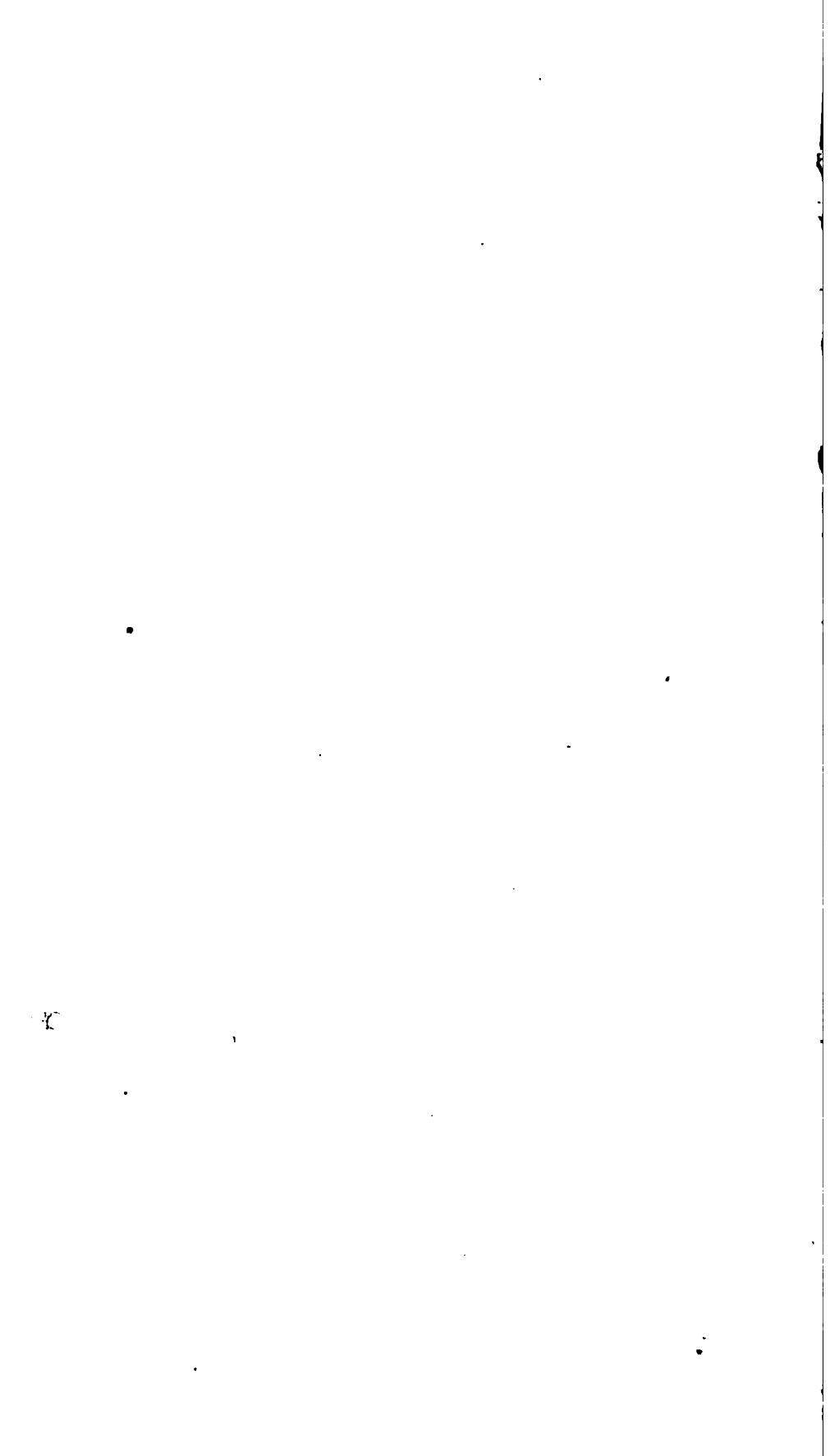

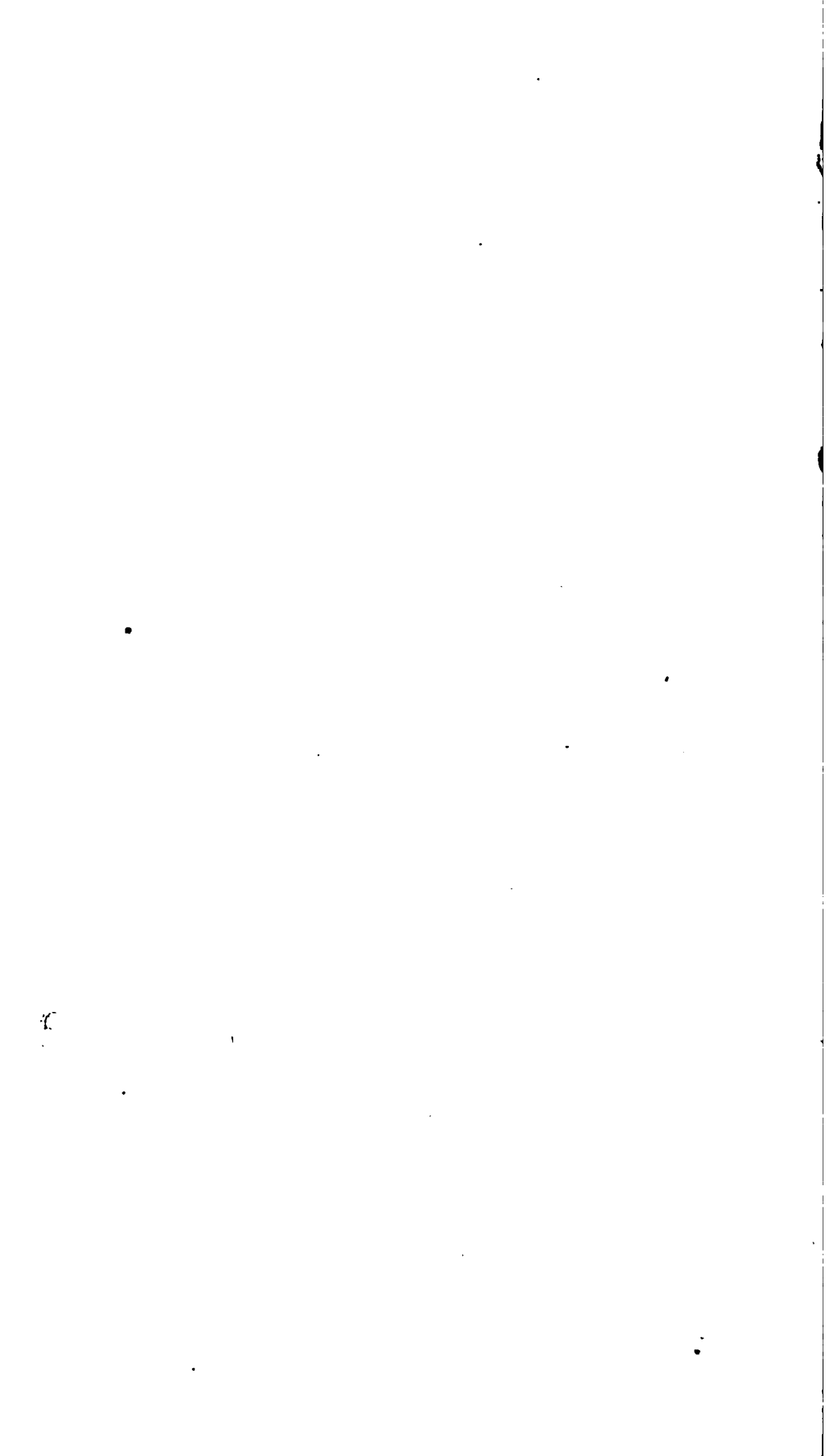

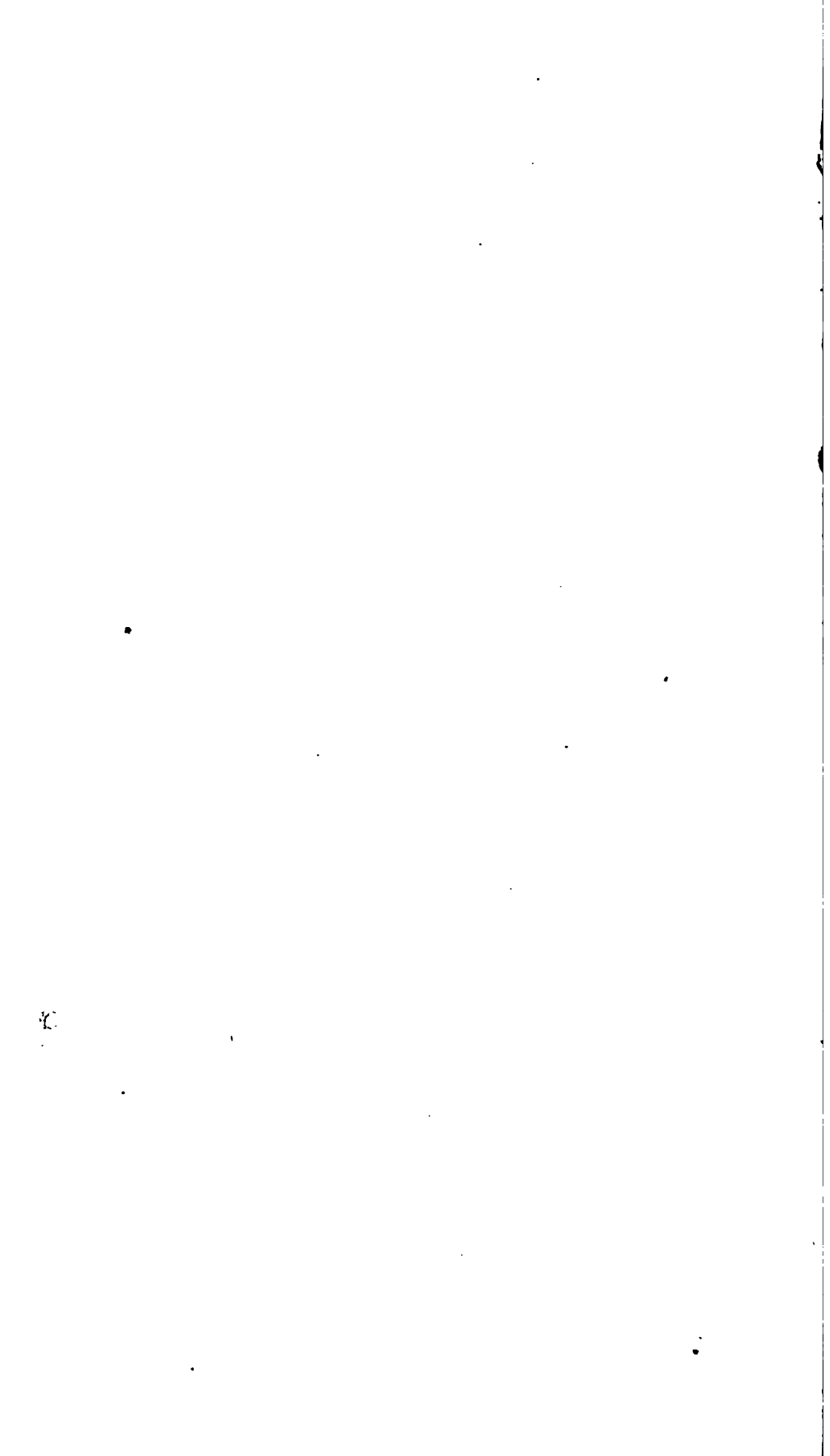

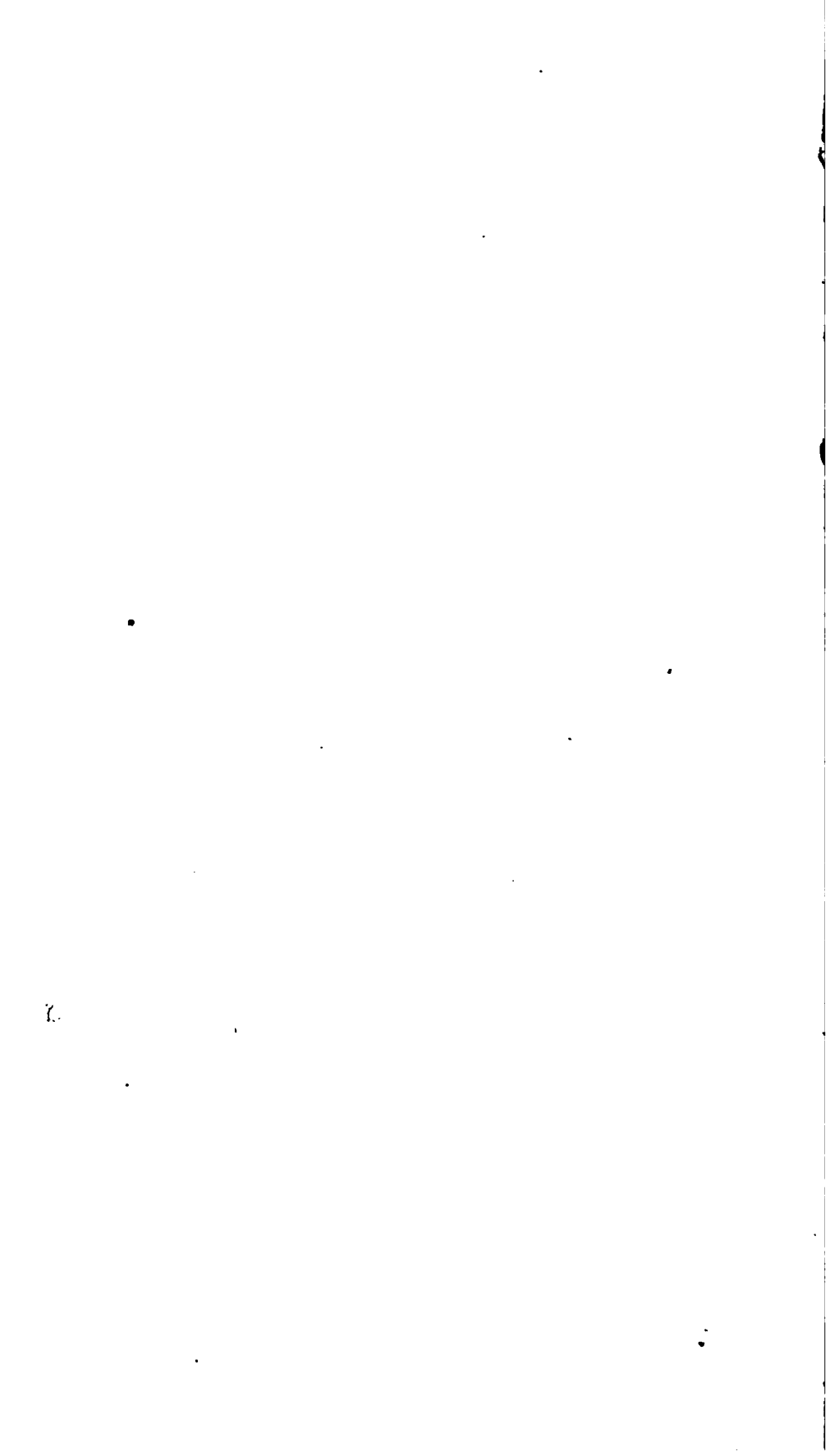

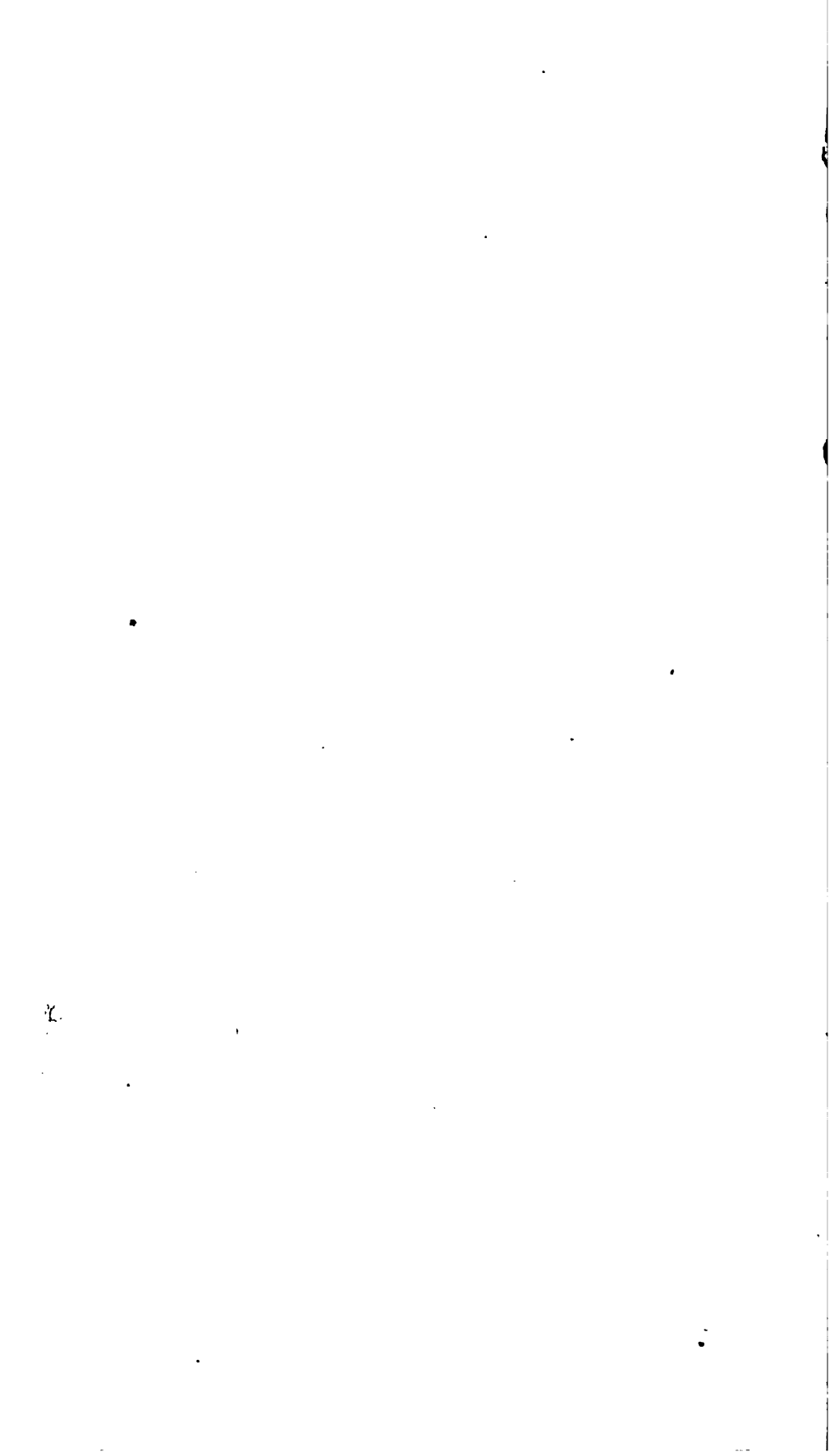

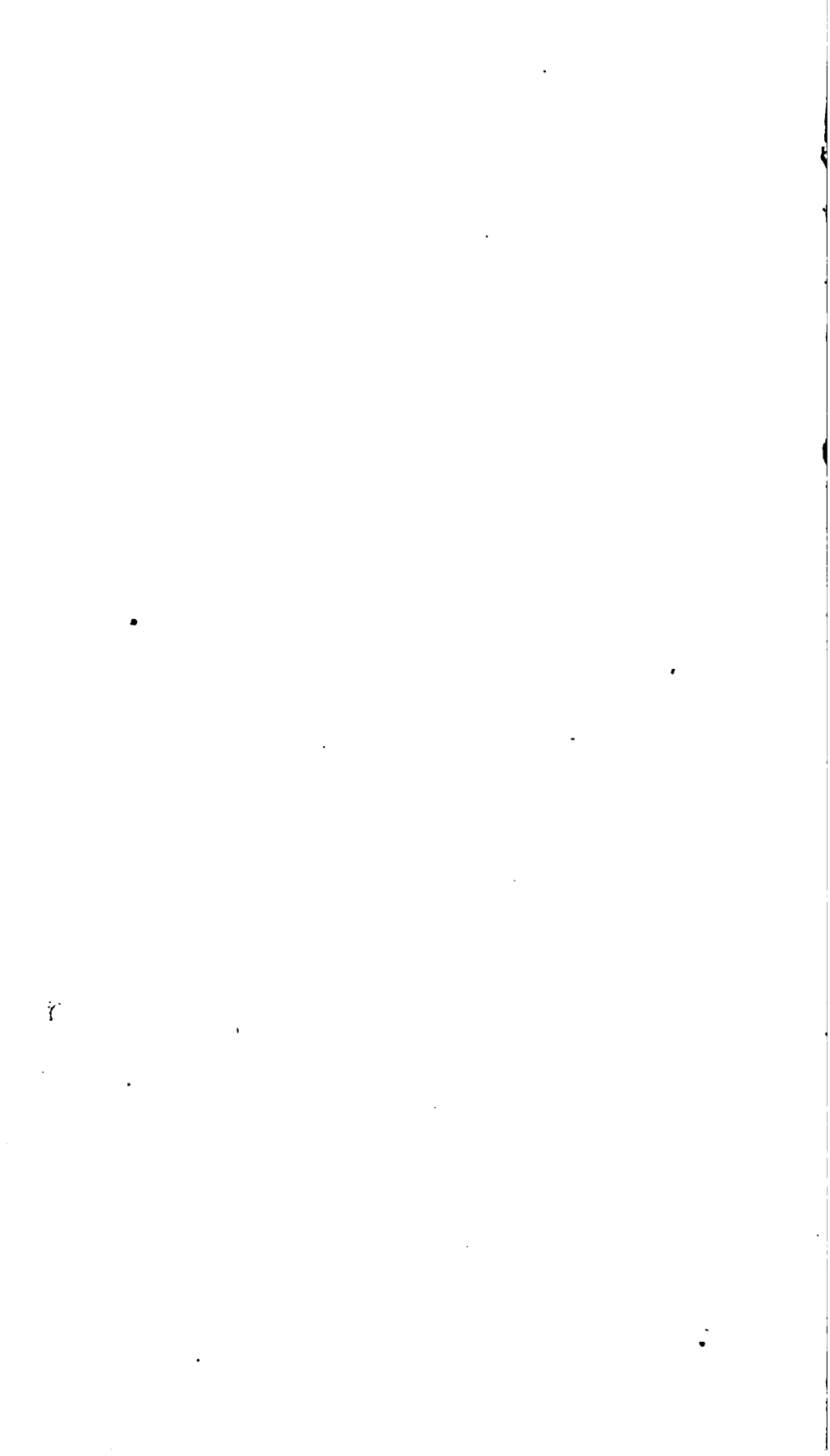

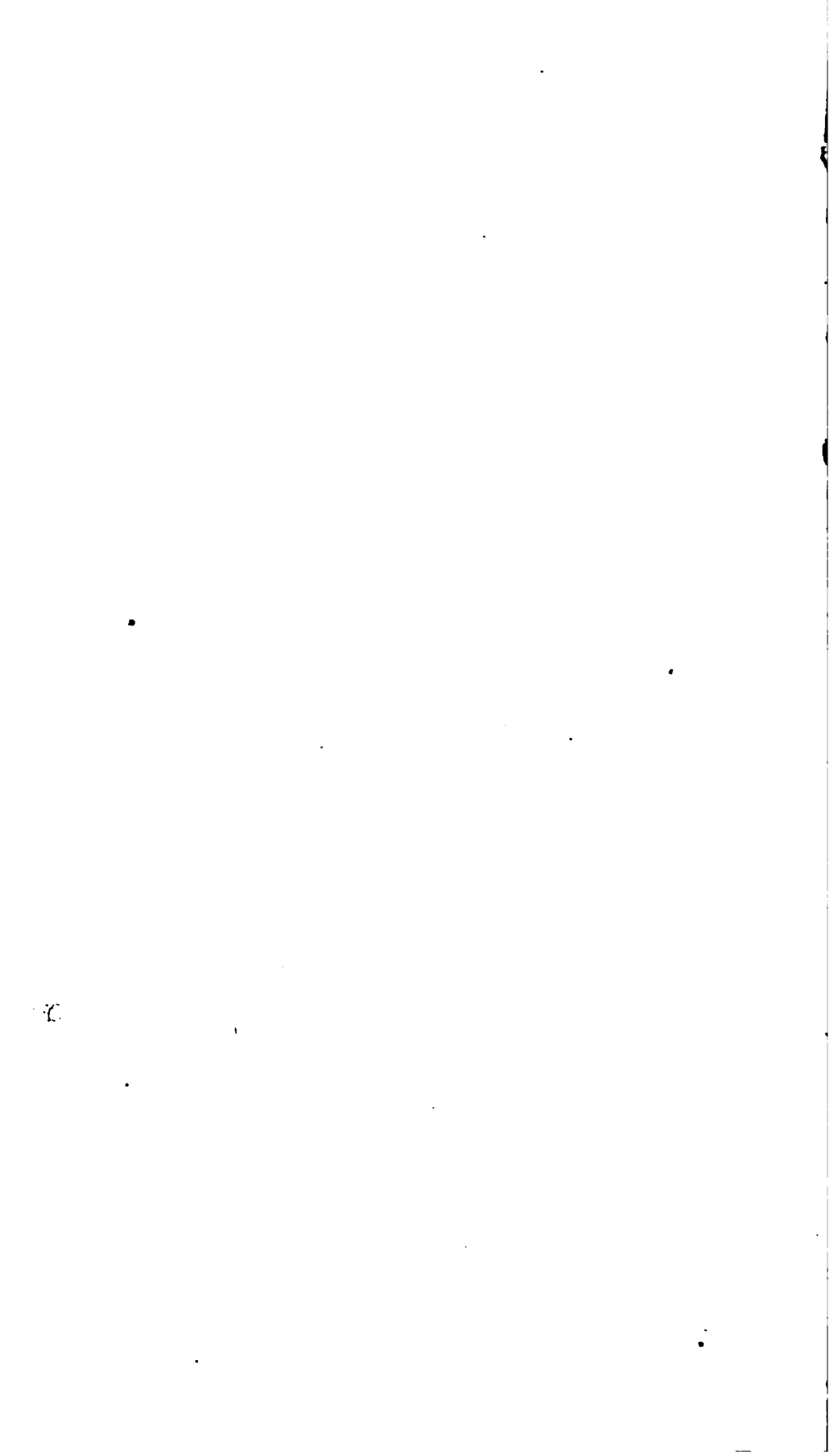

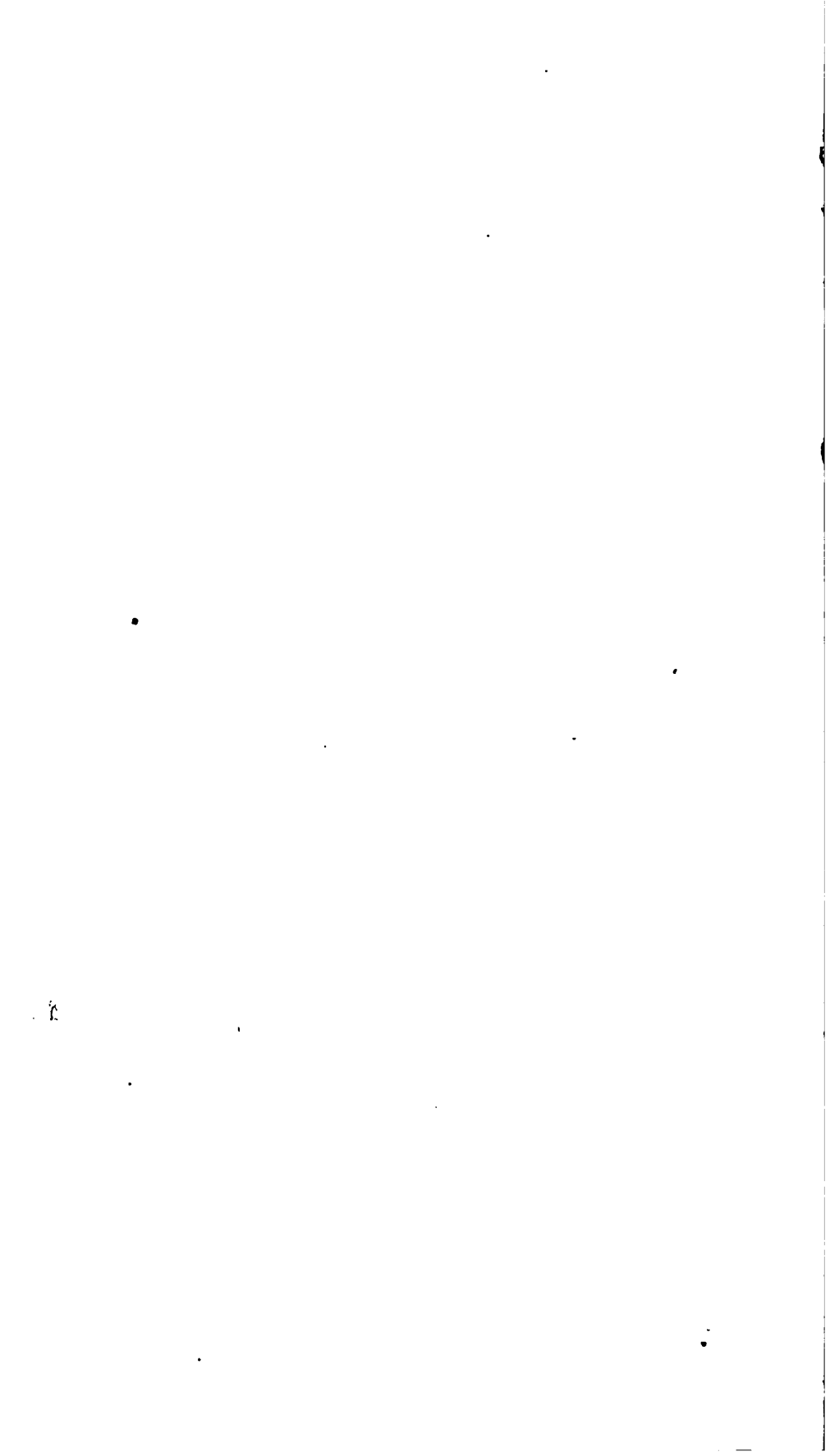

1

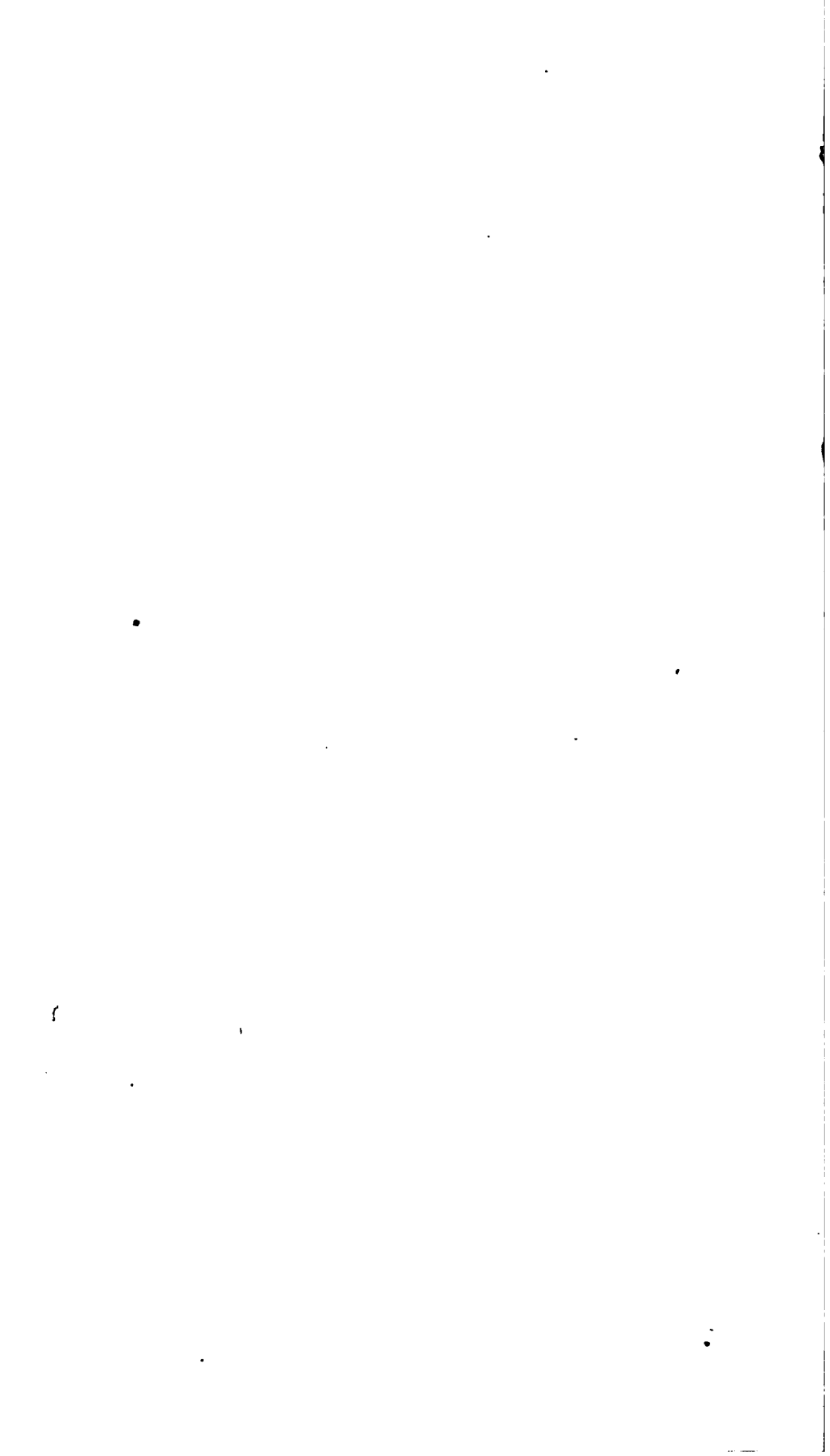

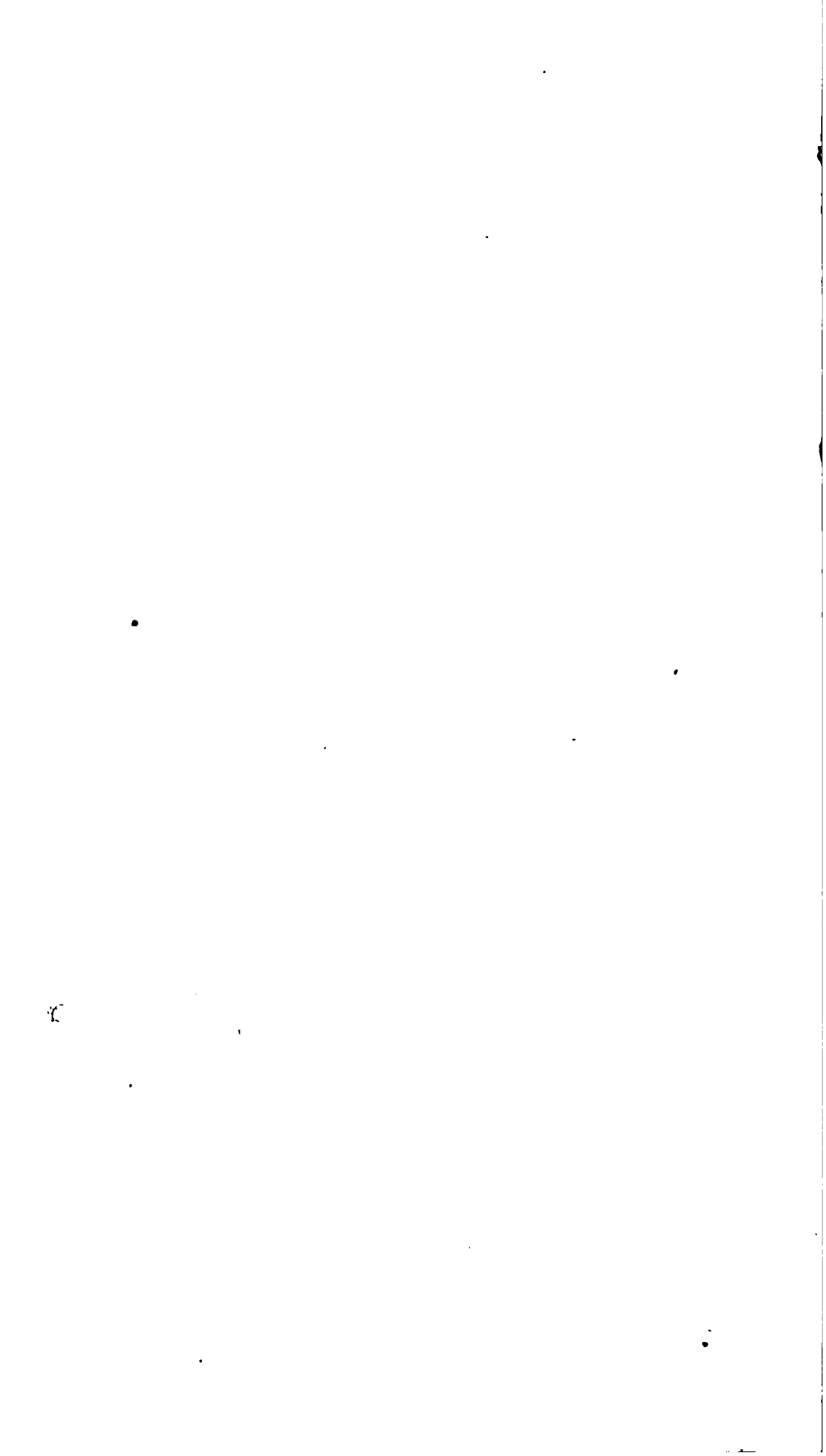

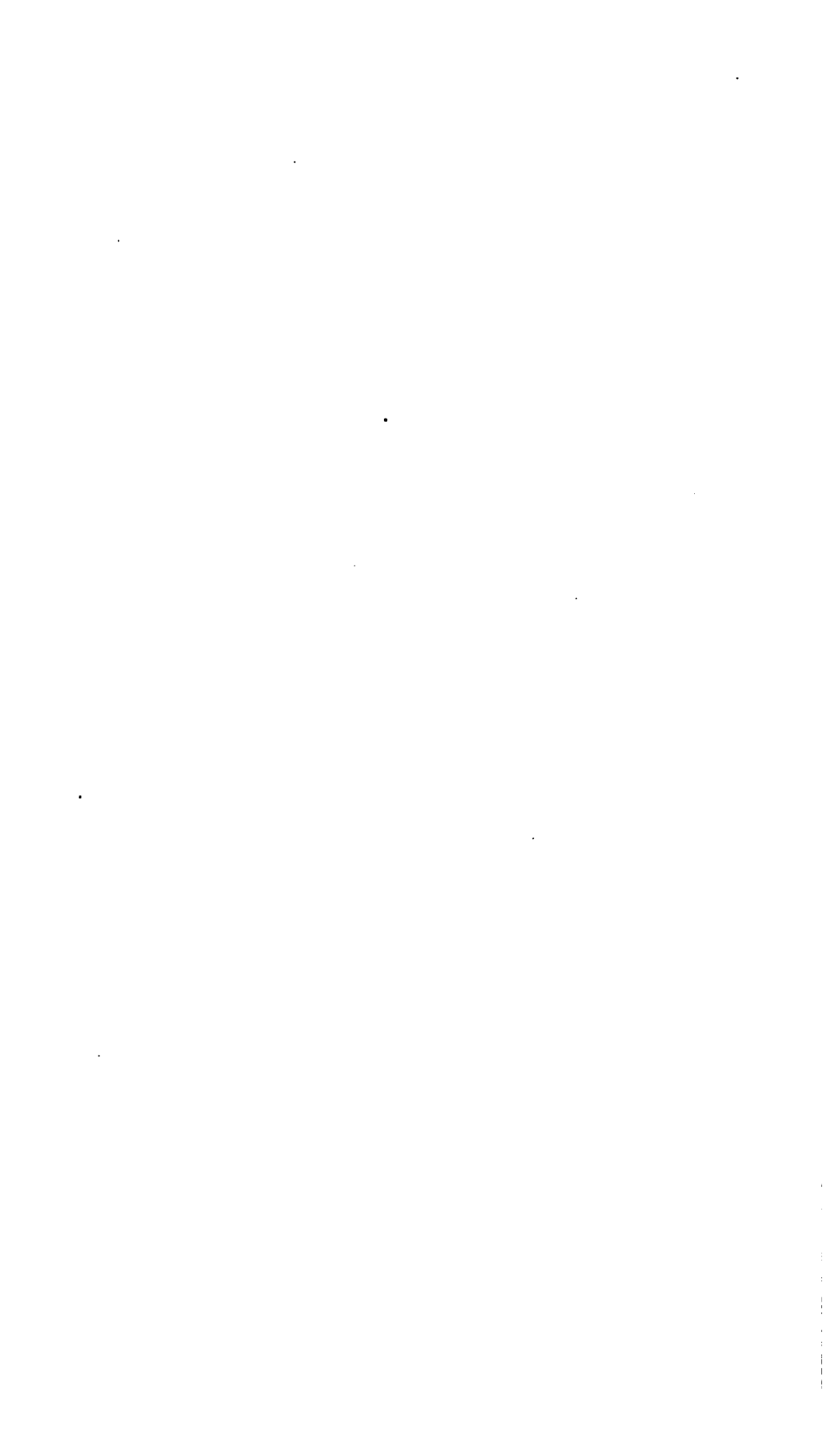

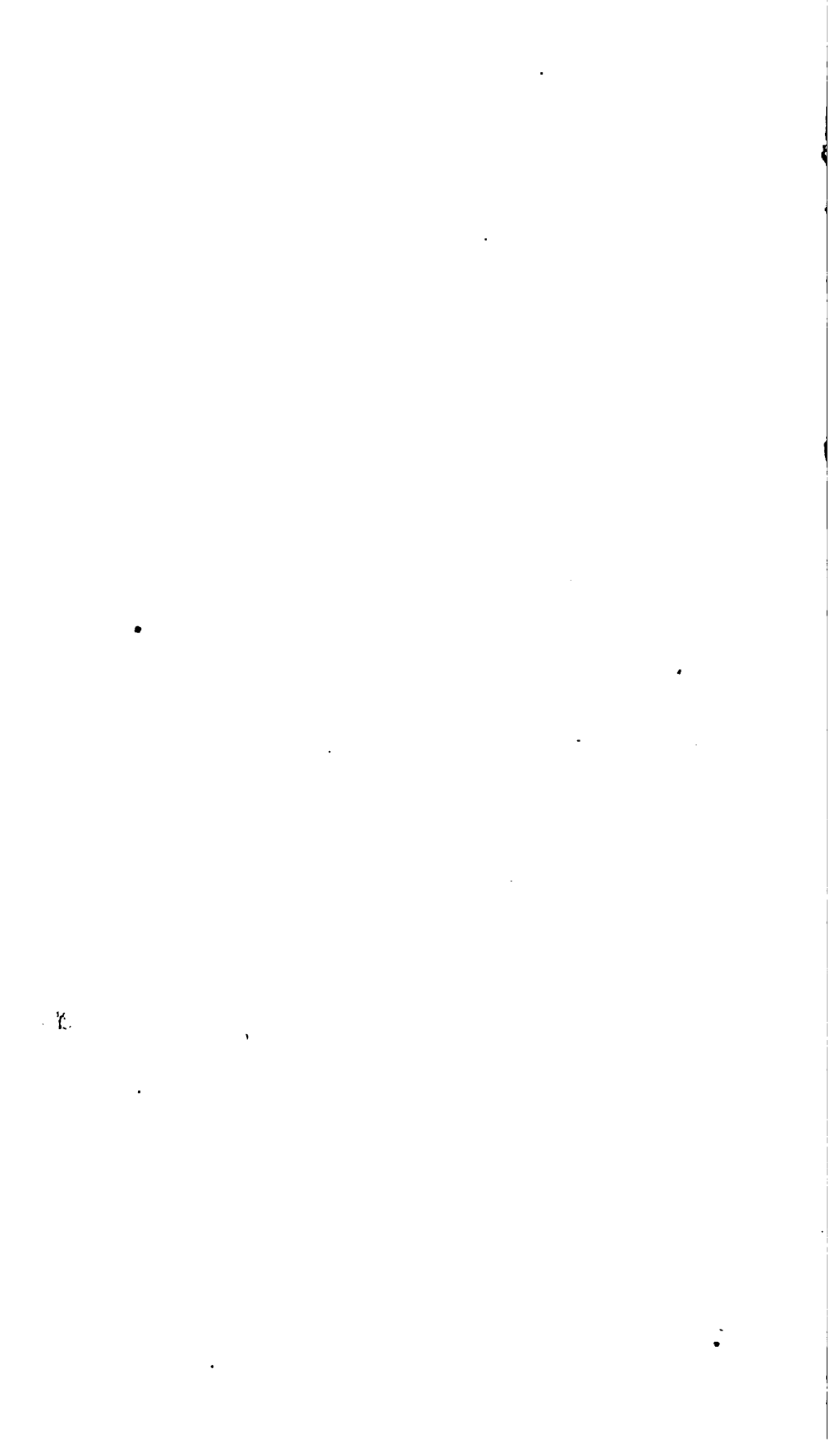

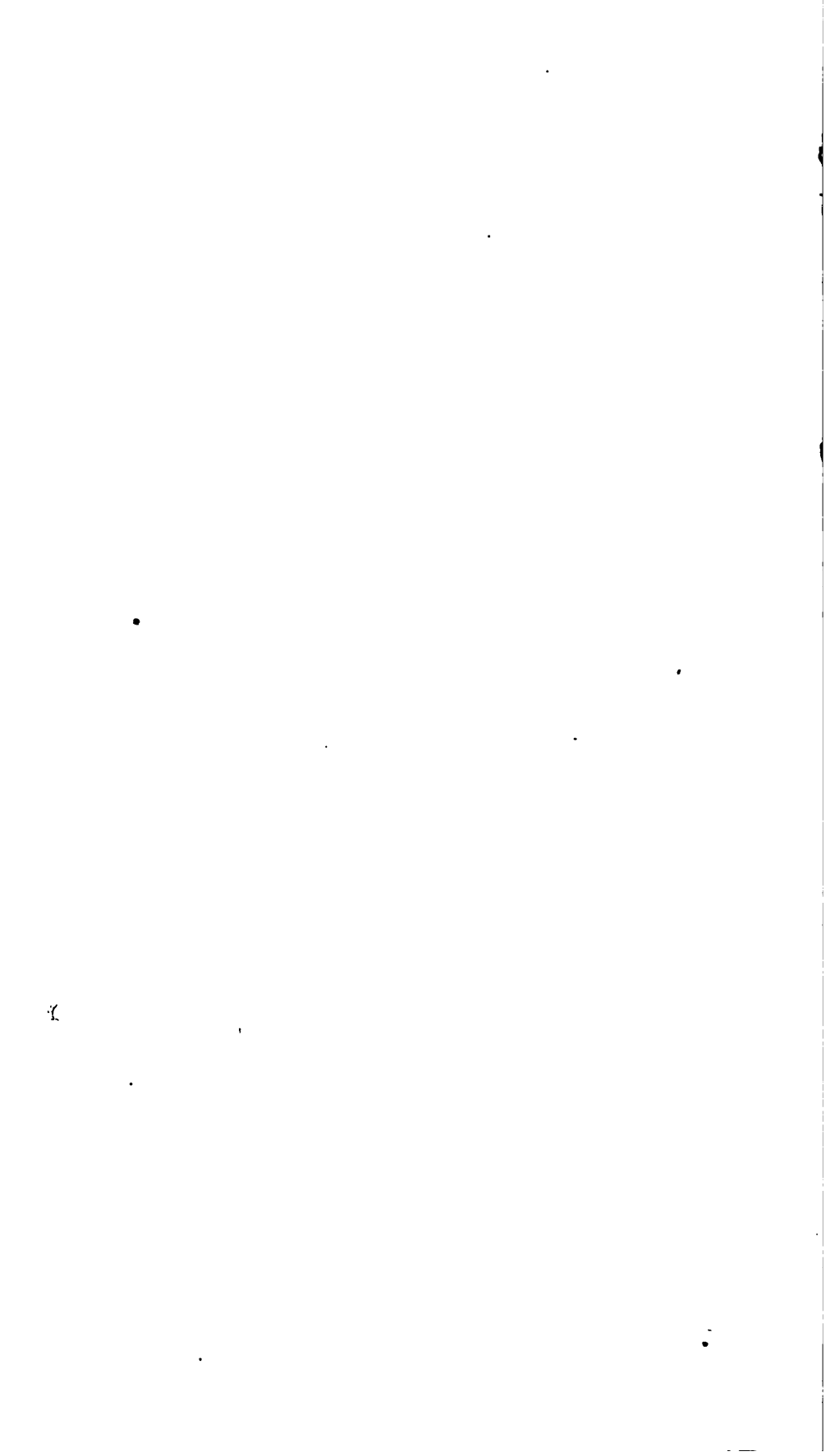

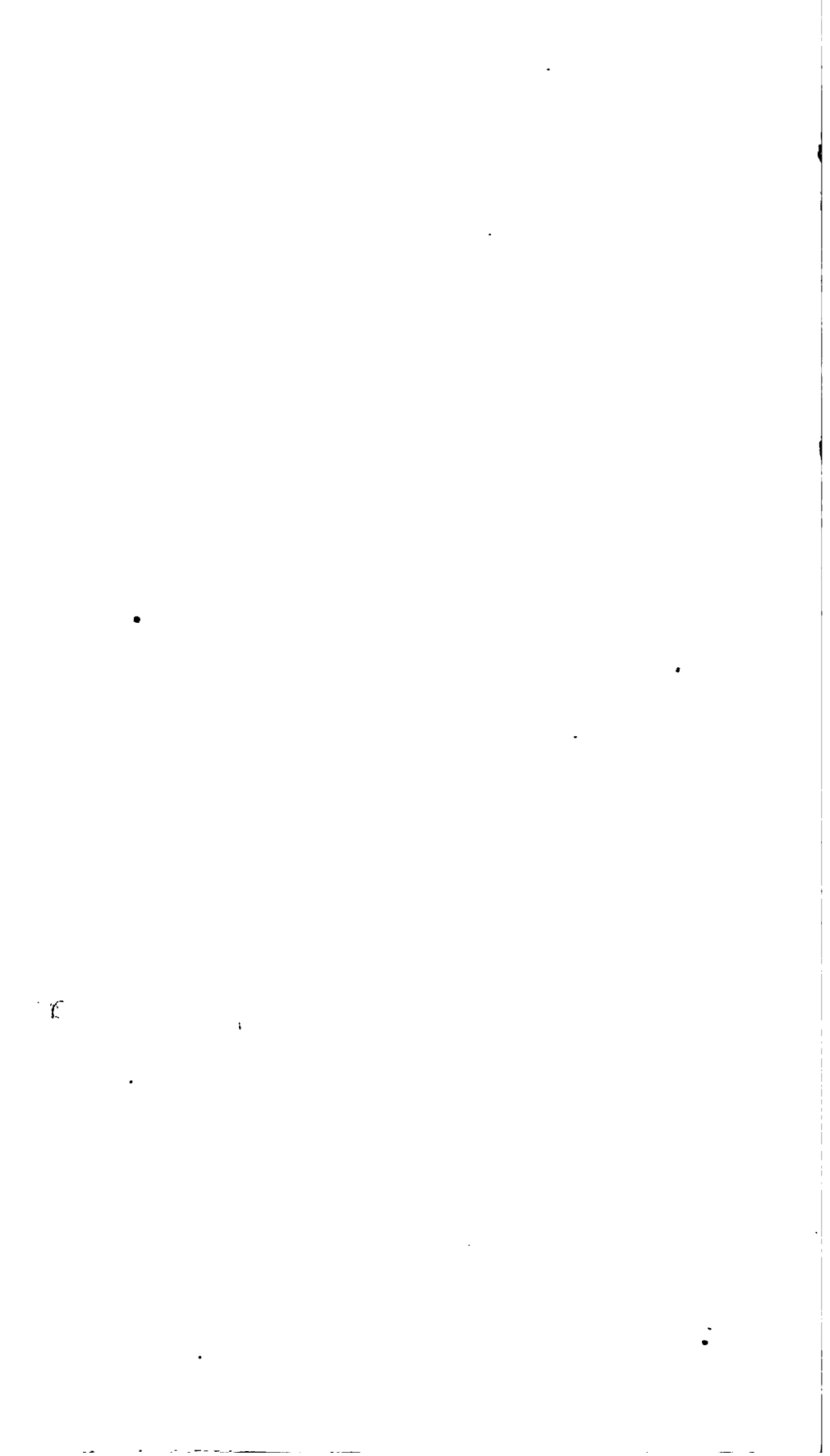

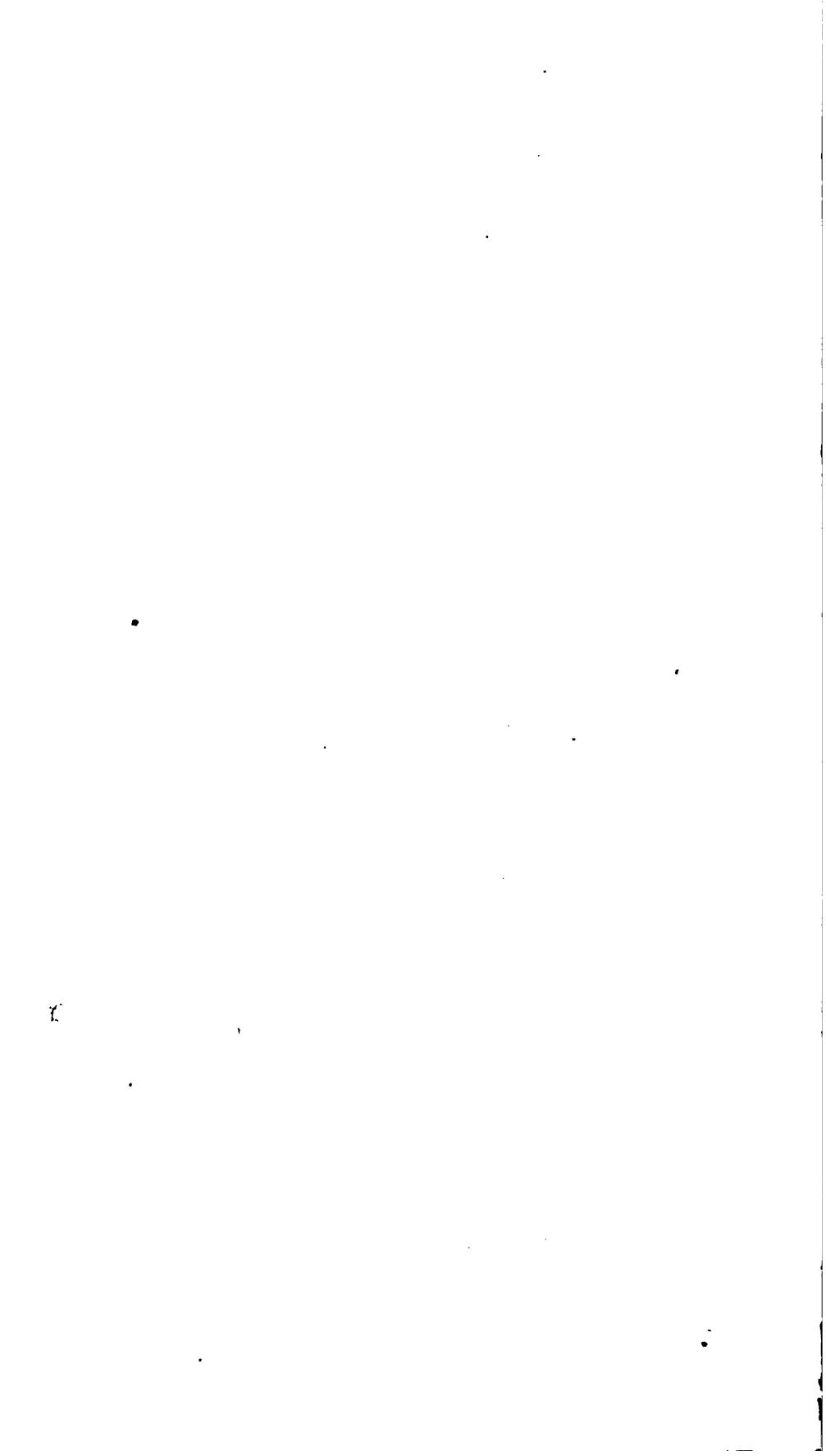

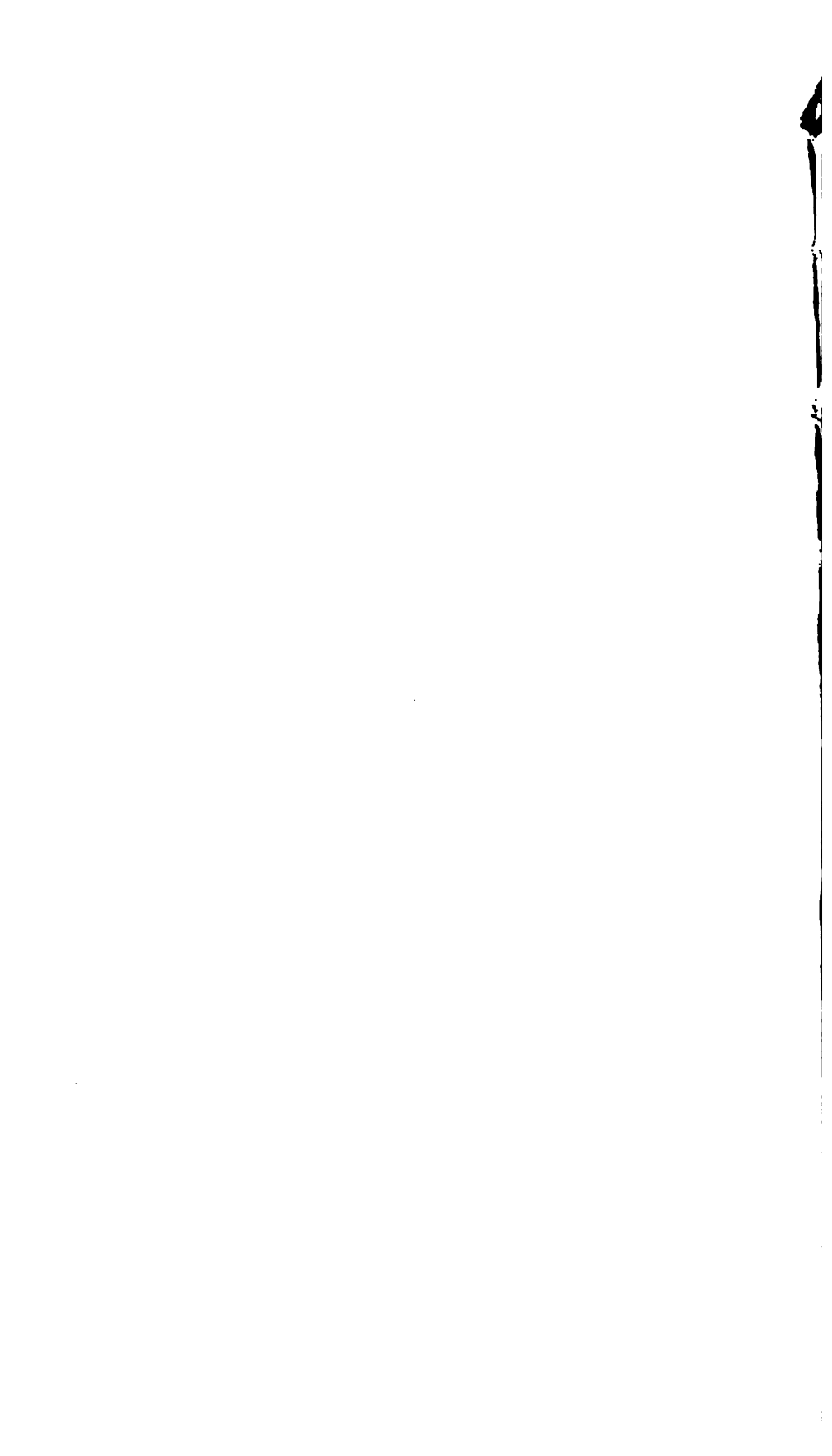

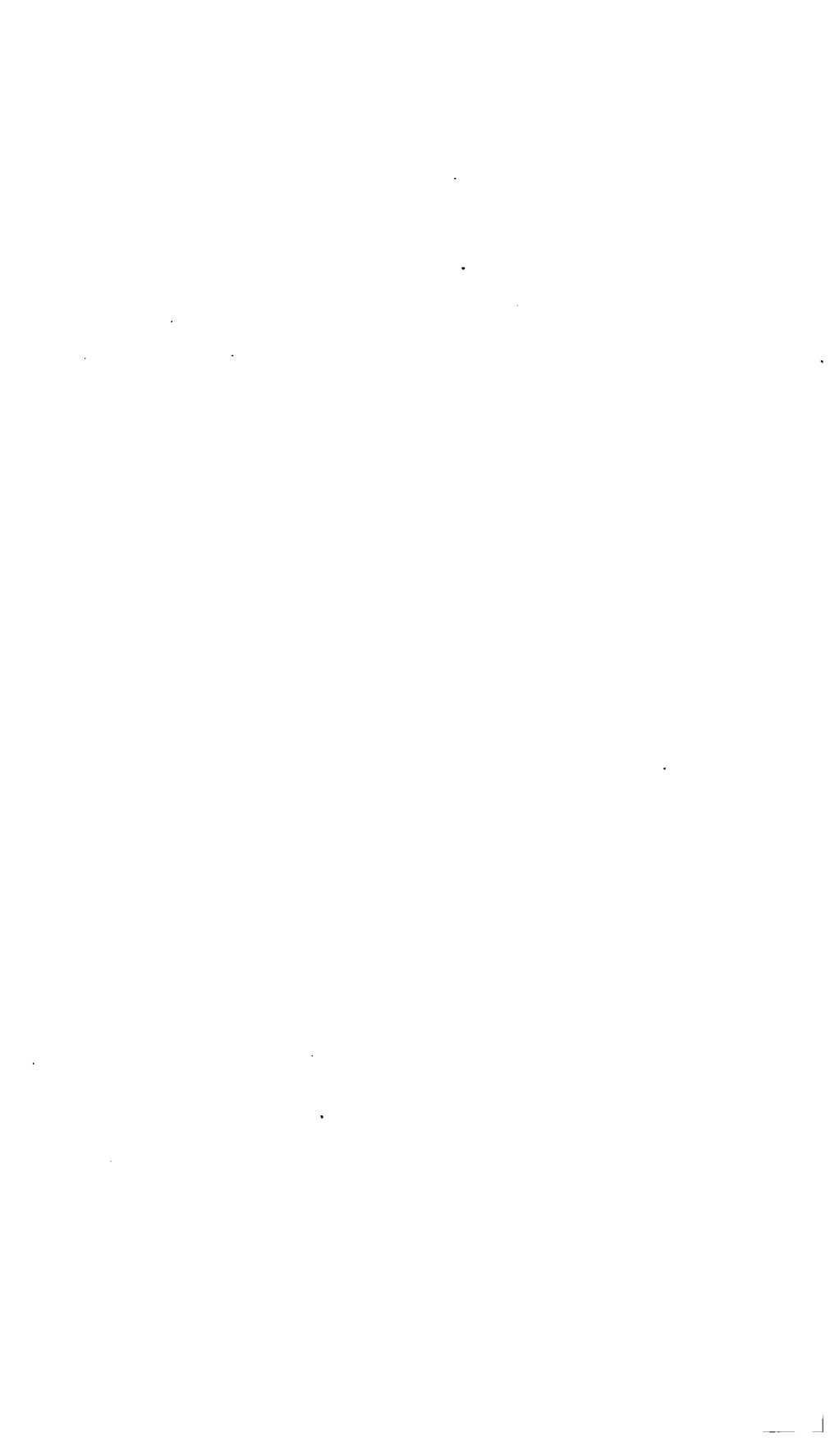

18

1850

